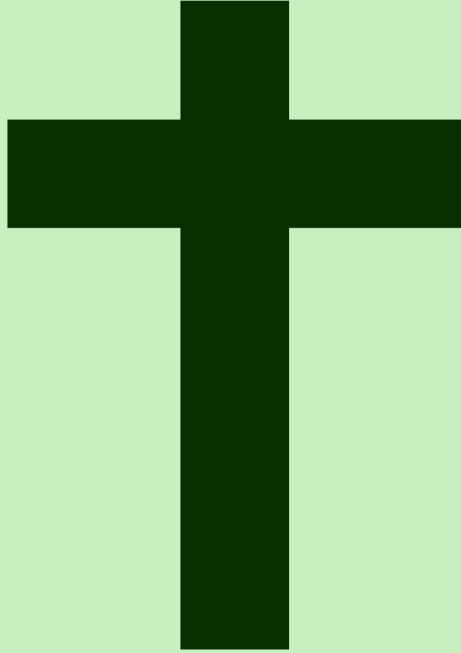

Tnúhu ní cáháⁿ yă
ndiŏxí xito cùu uú

New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

Tnúhu ní cáháⁿ yă ndiöxí xito cùu uú
New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Peñoles

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Peñoles [mil], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Peñoles

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	67
SAN LUCAS	107
SAN JUAN	170
LOS HECHOS	213
ROMANOS	270
1 CORINTIOS	296
2 CORINTIOS	323
GÁLATAS	340
EFESIOS	349
FILIPENSES	358
COLOSENSES	364
1 TESALONICENSES	370
2 TESALONICENSES	375
1 TIMOTEO	378
2 TIMOTEO	386
TITO	391
FILEMÓN	394
HEBREOS	396
SANTIAGO	417
1 PEDRO	423
2 PEDRO	430
1 JUAN	435
2 JUAN	441
3 JUAN	442
JUDAS	443
APOCALIPSIS	445

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÉ MÀTEÚ

Nchaa cue téé ní xíndecu ndéé sanaha cùtnàhá vátá quíxí-gǎ Xítóhó Jesucristú (Lc. 3:23-38)

¹ Te ñaní tnáhá Xítóhó Jesucristú ní cuu ndíi Dàvíí ndíi ndíi Àbrahám, cue téé ní xíndecu ndéé sanaha vǐhi-gǎ ñuyíú-a. Te duha ndúu cuendá dava-gǎ cue téé ní cuu ñaní tnáhá-gǎ ní xíndecu ndéé sanaha.

² Ndíi Àbrahám ní xóo ìḡ déhe ndíi, te ndíi-án ñí xínani ndíi Isàác. Te déhe ndíi Isàác-án ñí cuu ndíi Jàcób, te déhe ndíi Jàcób-án ñí cuu ndíi Jùdá, te diu-ni ndíi Jàcób-án ñí cuu tǎtá dava-gǎ cue ñaní ndíi Jùdá-án. ³ Te déhe ndíi Jùdá-án ndíi ñadìhí ndíi, ndíi Tàmár ní cuu ndíi Fàrés ndíi ndíi Zàrá. Te déhe ndíi Fàrés-án ñí cuu ndíi Èsróm, te déhe ndíi Èsróm-án ñí cuu ndíi Àrám. ⁴ Te déhe ndíi Àrám-án ñí cuu ndíi Aminàdáb, te déhe ndíi Aminàdáb-án ñí cuu ndíi Nàsón, te déhe ndíi Nàsón-án ñí cuu ndíi Sàlmón. ⁵ Te ñadìhí ndíi Sàlmón-án ñí xínani-aⁿ Ràháb, te ní xóo ìḡ déhe-yu ní xínani-dě Bòóz. Te ñadìhí ndíi Bòóz-án ñí xínani-aⁿ Rùt, te ní xóo ìḡ déhe-yu ní xínani-dě Òbéd, te déhe ndíi Òbéd-án ñí cuu ndíi Isàí. ⁶ Te déhe ndíi Isàí-án ñí cuu ndíi Dàvíí téé ní xíndaha ñàha xii cue ñáyiú isràèl. Te déhe ndíi Dàvíí-án ndíi ñadìhí ndíi ní cuu ndíi Salòmón. Te díhna-gǎ ndíi Ùriás ní cándeca ndíi ñadìhí-án te dǎtnùní ní naqueheⁿ ñàha ndíi Dàvíí-án.

⁷ Te déhe ndíi Salòmón ní cuu ndíi Ròboám, te déhe ndíi Ròboám-án ñí cuu ndíi Àbíás, te déhe ndíi Àbíás-án ñí cuu ndíi Àsá. ⁸ Te déhe ndíi Àsá-án ñí cuu ndíi Josàfát, te déhe ndíi Josàfát-án ñí cuu ndíi Jòrám, te déhe ndíi Jòrám-án ñí cuu ndíi Ùziás. ⁹ Te déhe ndíi Ùziás-án ñí cuu ndíi Jòtám, te déhe ndíi Jòtám-án ñí cuu ndíi Àcáz, te déhe ndíi Àcáz-án ñí cuu ndíi Ezèquiás. ¹⁰ Te déhe ndíi Ezèquiás-án ñí cuu ndíi Manàsés, te déhe ndíi Manàsés-án ñí cuu ndíi Àmón, te déhe ndíi Àmón-án ñí cuu ndíi Jòsiás. ¹¹ Te déhe ndíi Jòsiás-án ñí cuu ndíi Jecòniás. Te diu-ni

ndíi Jòsiás-án ñí cuu tǎtá nchaa dava-gǎ cue ñaní ndíi Jecòniás-án. Te dàvá-án ñí quide yica cuè téé ñuú Babiloniá ndécá-güedě ñáyiú isràèl cuáhán ñuú-güedé cuendá yàcáⁿ cundecú-yu.

¹² Te sátá ñí yáha ducaⁿ ñí cuu, te ndíi Jecòniás ní xóo ìḡ déhe ndíi ndíi ñadìhí ndíi, te téé-án ñí xínani-dě Salàtiél. Te déhe ndíi Salàtiél-án ñí cuu ndíi Zorobàbél. ¹³ Te déhe ndíi Zorobàbél-án ñí cuu ndíi Àbiúð, te déhe ndíi Àbiúð-án ñí cuu ndíi Eliàquím, te déhe ndíi Eliàquím-án ñí cuu ndíi Àzór. ¹⁴ Te déhe ndíi Àzór-án ñí cuu ndíi Sàdóc, te déhe ndíi Sàdóc-án ñí cuu ndíi Àquím, te déhe ndíi Àquím-án ñí cuu ndíi Èliúð. ¹⁵ Te déhe ndíi Èliúð-án ñí cuu ndíi Eleàzár, te déhe ndíi Eleàzár-án ñí cuu ndíi Mátán, te déhe ndíi Mátán-án ñí cuu ndíi Jàcób. ¹⁶ Te déhe ndíi Jàcób-án ñí cuu ndíi Chèé téé ní cuu yḡ tá Màriá xíchí ñí cuu nǎná Jèsús Yaa ní tendaha Dütú Ndiõxí ní quixi ñuyíú-a.

¹⁷ Te sa ní cuu úxúú tnáhá cue téé cùu ñaní tnáhá ndíi Àbrahám ndécú dàvá-án, te dǎtnùní ní cacu ndíi Dàvíí diu-ni ñaní tnáhá ndíi. Te núú tnáhá méé ndíi Àbrahám ndíi ndíi Dàvíí ní cuu úxícúmí tnáhá-güedé. Te ducaⁿ te sa ní xínu úxícúmí-gǎ tucu-güedé ní cacu, te dǎtnùní ní tniḡ ñàha cuè téé ñuú Babiloniá xii ñáyiú isràèl ndécá ñàha-güedé xii-yu cuáhán ñuú-güedé cuendá yàcáⁿ cundecú-yu. Te sátá ñí yáha sá dúcáⁿ ñí cuu, te ní cacu úxúní tucu cue téé ní cuu ñaní tnáhá ndíi Àbrahám ndíi ndíi Dàvíí, te dǎtnùní ní cacu Xítóhó Jesucristú ñuyíú-a. Te núú tnáhá méé-gǎ ní cuu úxícúmí tnáhá-güedé.

Ní cacu Jèsús

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Te duha ní cuu cùtnàhá ní cacu Xítóhó Jesucristú, chí dàvá-án ñí xíndecu ìḡ xíchí cuéchí ñí xínani Màriá. Te xíchí-ǎⁿ sa ní cundáá tnúhu sá tnǎndaha-xi ndíi ìḡ téé nani Chèé. Te cùmání-gǎ tnǎndaha-xi ndíi téé-án te Espíritú Yá Ndiõxí ní quide ní ngúhuⁿ déhe-xi. ¹⁹ Te té Chèé téé cuini cándeca ñàha xii xíchí-ǎⁿ ñí cutnùní iní-dé sá ñúhú déhe-xi. Te cùu-dé ìḡ téé quide ndáá, núu xíáⁿ duuⁿ duuⁿ ní sani iní-dé sá vǎ tnǎndaha-gǎ-dé ndíi-xi, te dícó-ni sá ñà túú ní cǎháⁿ-dé chí ní cuini-dé sá vǎ cǎháⁿ cuèhé cǎháⁿ duha ñáyiú cuendá-xi. ²⁰ Te sátá dúcáⁿ ñí sani iní-dé te ní ngáva-dé ní

xidí-dé, te núú sàní-dé ní sáháⁿ ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yòhó té Chèé téè cùu ñaní tnáhá ndĩ Dàvíí, yúhú càchí tnúhu-í xii-n sã ñà túú nã cani iní-n, tnãndaha nahi-ni-n ndĩhi tá Màriá cuèi ñùhu déhe-xi, chi mee Espíritú Yă Ndiöxí ní quide-xi ducaⁿ nĩ ngúhuⁿ déhe-xi. ²¹ Te na càcu déhe-xi-áⁿ te danàni-n-dé Jèsús. Te ducaⁿ cùnani-dé, chi téé-áⁿ cada-dé cuendá sá vã cúndècu-gá cue ñaní tnáhá-dě ñáyíu isràél ichi cuèhé ichi duha —duha ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii té Chèé-áⁿ núú sàní-dé.

²² Te ducaⁿ nĩ cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ìⁿ téé ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. Te téé-áⁿ nĩ chídó tnùní-dé núú tütú-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii-dé, te duha ní xáhaⁿ-gã:

²³ Cundecu ìⁿ xíchí cuèchí ndéé cuèé-gá.

Te òré ndécú ìí-xi vátá nihí-gá yì-xi te ngúhuⁿ déhe-xi.

Te òré ná cãcú dẽhe-xi te danàni ñahá-yu Emànuél.

Duha ní xáhaⁿ-gã xii téé-áⁿ nĩ chídó tnùní-dé núú tütú-gá. Te tnúhu Emànuél-áⁿ quèé-xí: Yă Ndiöxí ndécú ndĩhi-o. Núú xiãⁿ ducaⁿ nĩ cuu vitna.

²⁴ Te òré ní ndiquíú iní té Chèé-áⁿ te ní quide-dé nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii-dé chi ní tnãndaha-dé ndĩhi tá Màriá. ²⁵ Dico ndi díⁿ nĩ xíndecú-yu ndéé ní sáá nduu nĩ cacu déhe-xi. Te òré ní cacu déhe-xi-áⁿ te ní dánání ñaha-dé Jèsús.

2

Cue téé cuángoto ñaha xii Jesús

¹ Te Jèsús ní cacu-gá ìⁿ ñuú nání Bèlén, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Jùdeá. Te dàvá-áⁿ cùnùu té Hèrodés yíndaha-dé ñáyíu. Te ñuú Jerusalén ní quexìo cue téé véxi ndàa xio nacuáa quène nchíanchii, cue téé túha dàcuaha cuendá nchaa sá ndéé andíu. ² Te ndùcu tnúhu-güedé núú ñáyíu ñuú-áⁿ, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Vá cúndèe iní-ndó càchí tnúhu-ndo ndéé ndécú téè quíndaha ñaha xii ñáyíu isràél-áⁿ? Chi ní xiní-ndí ní quene chódíní-dě ndàa xio nacuáa quène nchíanchii, núú xiãⁿ véxi-ndí chi cuíní-ndí quiní-ndí-dé te

chiñuhu-ndí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

³ Te òré ní níhí téè cùnùu nani Herodés tnúhu sá ndúcú tnúhu cue téé-áⁿ ndéé ndécú téè quíndaha ñaha xii ñáyíu isràél, te ñá túú tnáhí ní cùu váha iní-dé, te diu-ni ducaⁿ ñà túú ní cùu váha iní tnáhá nchaa ñáyíu ñuú-áⁿ. ⁴ Te ní cana-dé cue téè cùu dútú cùnùu, ndĩhi cue téè dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ní xicáⁿ tnúhú-dě núú-güedé núú xiní-güedé ndéé cacu Cristú téè tendaha Yă Ndiöxí quixi ñuyíú-a. ⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ìⁿ ñuú yíndèhu distritú Jùdeá cacu-dé, te ñuú-áⁿ nání-xí Bèlén, chi quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. Te duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní-dé núú tütú-gá:

⁶ Ñuú Bèlén cúú-xí ìⁿ ñuú líhli yíndèhu distritú Jùdeá, te ío-gá cùnùu-xi dacúúxí dàva-gá ñuú cùnùu yíndèhu distritú-áⁿ,

chi diu ñuú-áⁿ quee ìⁿ téé ío cùnùu.

Te téè cunuu-áⁿ quíndaha-dě ñáyíu cùu cuendá-í ñáyíu isràél.

Duha ní xáhaⁿ-gã xii téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá, te ducaⁿ nĩ chídó tnùní-dé núú tütú-gá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Hèrodés.

⁷ Te sátá dúcáⁿ te té Hèrodés dayuhu nĩ cana-dé cue téè ndùcu tnúhu núu ndéé ní cacu téè quíndaha ñaha xii ñáyíu isràél, te ní xicáⁿ tnúhú-dě núú-güedé ná nduu cùu-xi nduu díhna nuu nĩ xiní-güedé chódíní. ⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú Bèlén te nducu tnúhu váha-ndo núu ndéé ní cacu téè ducaⁿ quíndaha ñaha xii ñáyíu isràél. Te òré ná nánihí-ndó-dě te quixi-ndo càchí tnúhu-ndo cuendá quíhíⁿ-í tnáhá-í chiñuhu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

⁹ Te sátá dúcáⁿ nĩ xáhaⁿ tẽ Hèrodés-áⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. Te chódíní nĩ xiní-güedé ní quene ndàa xio nacuáa quène nchíanchii-áⁿ yòdo nuu-di núú-güedé cuáháⁿ. Te ní ngüíñí chódíní-áⁿ, te núú nĩ ngüíñí-di-áⁿ yíndáá núú ndécú Jèsús. ¹⁰ Te òré ní xiní cue téé-áⁿ nĩ ngüíñí chódíní-áⁿ núú yíndáá ndécú-gã, te ní cudíí víhí

iní-güedé. ¹¹ Te ducaⁿ te ní quexìo-güedé ndéé núú cáá vèhe ndecu Jesús. Te òré cuánguihu-güedé xítí vehe te ní xiní-güedé Jèsús ndécú-gă ndihi năná-gă Màriá. Te ní ngüíñí xítí-güedé, te ní ngüíta-güedé ní cachí-güedé sá ïo càhnu cuu Jesús. Te dătnùnì ní nacaáⁿ-güedé càjá xĩnehe-güedé, te ní tava-güedé díhúⁿ cuaáⁿ, ndihi dúsa sá ïo váha sàháⁿ tnámí nàni insiensú, ndihi yúcú sã nání mĩrrá ní taxi ndecu-güedé núú Jèsús cuendá cuu-xi ìⁿ táhú sã cúú-xí-gă. ¹² Te Yá Ndiõxí ní cáháⁿ-gă núú sàní-güedé, te xăhaⁿ-gă xii-güedé sá vă nâyăha-gă-güedé cáháⁿ ndihi-güedé té Hèrodés. Núu xĩăⁿ cue téé-áⁿ cuănuhú-güedé ingá ichi, te ñá túú-gă ní nâyăha-güedé núú ndécú tē Hèrodés.

Cuáháⁿ-yu ndihi Jèsús nacióⁿ Ègiptú

¹³ Te sátá ñí yáha cuănuhú cue téé ní sângoto ñaha xii Jesús, te ní quexìo ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiõxí núú sàní té Chèé, te xăhaⁿ-xi xii-dé:

—Véxi-í càchí tnúhu-í xii-n sã ndácóo-n, te ndee-n ñúú-a ndihi Jèsús, ndihi năná-gă cunu-ndo quĩhíⁿ-ndó nacióⁿ Ègiptú, chi té Hèrodés tendaha-dé cue téé quixi nanducu ñaha xii Jesús cuendá cahni ñaha-güedé. Te yacáⁿ cundecu-ndo ndéé cachí tnúhu-í xii-n ndùu ndixi-ndo —cachí espíritú-áⁿ xăhaⁿ-xi xii té Chèé núú sàní-dé.

¹⁴ Te té Chèé-áⁿ ñí ndacóo-dé, te niú ní xica-dé ndihi tá Màriá ndécă-yu Jesús cuáháⁿ nacióⁿ Ègiptú. ¹⁵ Te nacióⁿ Ègiptú-áⁿ ndécú-yu ní xihí té Hèrodés. Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi năcuáa ní cachí ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha ñí quide-dé núú-gă ní cáháⁿ-dé yuhu-gă, te duha ní xăhaⁿ-gă ní cáháⁿ-dé: “Nacióⁿ Ègiptú ndécú Dêhe-í ní cùu, te ní xăhaⁿ-í xii-dé sá ndéé-dé ñúú-áⁿ vă cundecu-gă-dé”, duha ní xăhaⁿ-gă xii téé ní cáháⁿ tnúhu-gă ní quide-dé núú-gă.

Té Hèrodés ní táuchúúⁿ-dē cahni-güedé cue landú

¹⁶ Te cue téé ní sângoto ñaha xii Jesús ní dándàhú-güedé té Hèrodés, chi ñá túú ní nâyăha-güedé cúñaha-güedé sá ñí nanihí-güedé Jèsús. Te sátá ñí cutnùnì iní té Hèrodés sá ñí dándàhú ñáhă-güedé xii-dé te ní cudééⁿ vîhí-dé, te ní tendaha-dé cue téé

cuáháⁿ ñúú Bèlén, ndihi nchaa dava-gă ñúú cáá yàtni xíaⁿ cuendá cahni-güedé mee-ni cuè landú téé. Te ndéé cue landú íchí ñí cacu, ndihi ndéé cue landú sa ní nútnahá úú cuíaⁿ-xi nchaa-güexi cahni-güedé ní xăhaⁿ-dē. Te ducaⁿ ñí quide-dé chi ní quide cuendá-dé năcuáa ndùu tnúhu ní xăhaⁿ cuè téé ní sângoto ñaha xii Jesús nduu ñí xiní-güedé chódíní, núu xĩăⁿ ducaⁿ ñí táuchúúⁿ-dē ní quide cue téé-áⁿ. ¹⁷ Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi năcuáa ní cachí ndí Jeremiás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí:

¹⁸ Ní tecú ndàhí vîhí ñăyiu ñúú Rámá sá ndihú iní-yu,

te ñăyiu xĩndáhyú-áⁿ cúŷ-yu ñaní tnáhă tă Ràquél, te ndàhyú-yu cuendá sá ñí xihí déhe-yu.

Te ñăyiu-áⁿ ñà túú ní cuiní-yu dăñă-yu sá ndihú iní-yu cuendá sá ñí xihí déhe-yu.

Duha ní cachí ndí Jeremiás.

¹⁹ Te sátá ñí xihí té Hèrodés te ní sáháⁿ tucu espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiõxí núú sàní té Chèé òré ndécú-dé nacióⁿ Ègiptú, te ní xăhaⁿ-xi xii-dé:

²⁰ —Véxi tucu-í càchí tnúhu-í xii-n sã ndácóo-n, te núhú-n ndihi Jesús ndihi năná-gă ñúú cue ñaní tnáhă-n ñăyiu isràél cundecu-ndo, chi sa ní xihí cue téé cuiní cahni ñaha xii Jesús ní cùu —cachí espíritú-áⁿ xăhaⁿ-xi xii té Chèé núú sàní-dé.

²¹ Te té Chèé-áⁿ ñí ndacóo-dé, te ní ndee-dé ndihi Jèsús ndihi năná-gă cuănuhú-yu ñúú cue ñăyiu isràél ñăyiu cùu ñaní tnáhă-yu. ²² Te té Chèé ní níhí-dé tnúhu sá tē Arquèlaú ní nucúnutnî-dé núú tătá-dé té Hèrodés distrítú Jùdeá yíndàha-dé ñăyiu. Te ní yùhú té Chèé-áⁿ, te ñá túú ní cuiní-dé quĩhíⁿ-dé cundecu-dé distrítú-áⁿ. Te Yá Ndiõxí ní cáháⁿ-gă núú sàní-dé, te ní xăhaⁿ-gă xii-dé sá quĩhíⁿ-dé distrítú Galileá, núu xĩăⁿ yacáⁿ cuáháⁿ-yu. ²³ Te òré ní quexìo-yu distrítú Galileá, te ní sáhăⁿ-yu ìⁿ ñúú nání Nàzarét ní xíndecú-yu. Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi năcuáa ní cachí cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha sá Jèsús cuu-gă téé ñúú Nazàrét.

3

Té Juàá téè dâcuandute ñaha xii ñâyüü cãháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí xití yucu

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Te ní xica nduu sá dúcáⁿ ñi cuu, te téè nâni Juáá téè dâcuandute ñaha xii ñâyüü ní quexìo-dé yucu distritú Jùdeá cãháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí núú ñâyüü xití yucu-áⁿ. ² Te xãháⁿ-dê xii-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te dañâ-ndo nchâa ichi cuehé ichi duha, chi sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-ndo —cãhí-dé xãháⁿ-dê xii-yu.

³ Te ñü cuendá té Juáá-áⁿ ñi chídó tnùní ndí Chàíá téè ní xóo cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te duha ndüu tnúhu ní chídó tnùní ndí cuendá-dé:

Tècú cãháⁿ níhi ñⁿ téè yíhi xití yucu, te cãhí-dé:

“Chí dáñá nchâa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tñi-ndo ichi váha,

Te ducaⁿ càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo chí véxi Yaá ío cùnûu”, duha quesaha téè-áⁿ.

Duha ndüu tnúhu ní chídó tnùní ndí Chàíá-áⁿ cuendá té Juáá.

⁴ Te té Juáá-áⁿ ñi xóo cuihnu-dé dóo idi cãméyu, te ñⁿ ñi ní cuu pãñú xití-dé, te ní xóo caxi-dé tíca làngóstá ndíhi ndudí ñúñú cuéchi. ⁵ Te ñâyüü ñúú Jerusalén, ndíhi ñâyüü nchaa ñúú yíndèhu distritú Jùdeá, ndíhi ñâyüü nchaa ñúú cáá yàtni yúte Jòrdán ní sáháⁿ-yu ní xíndedóho-yu nâcuáa ní cãháⁿ té Juáá. ⁶ Te ní ngúita-yu ní náhmá-yu nchaa cuéchi-yu núú Yá Ndiöxí. Te òré ducaⁿ ñi náhmá-yu te ní dâcuándute ñaha té Juáá xii-yu yúte Jòrdán.

⁷ Te vâi cue téè cùu fariséú ndíhi cue téè cùu saducéú cuáháⁿ-güedé núú ndécú tẽ Juáá cuíní-güedé dâcuándute ñaha-dé xii-güedé. Te òré ní quexìo-güedé núú ndécú-dê, te ní xáhaⁿ-dê xii-güedé:

—¡Nchaa nchòhó cúú-ndó dàtná ñⁿ cóo dèéⁿ chí ío cuihna íní-ndó! ¿Te nása ní cuu núu tnàhá nchòhó ndúcú-ndó nâcuáa cada-ndo cácu nihnu-ndo núú tnúndòho cahnu vihi ta cuyatni ñaha xii-ndo véxi-í?

⁸ Te chí cádá váha vitna cundecu-ndo cuendá ducaⁿ cùtnuní sá ñi dáñá-ndó nchâa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. ⁹ Te vá

cãhí-ndó sã ío cãhnu cuu-ndo cuendá sá cúú-ndó ñàní tnàhá ndí Abrahám. Chi cuéi ndéé yúú te ndacu Yá Ndiöxí ndada-gá ñâyüü te cúú-yu ñàní tnàhá ndí Abrahám. ¹⁰ Te caá chí ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá dúcáⁿ ñà túú càváha sávidí-xi-áⁿ, chí nchaa yutnu-áⁿ tèhndé-xi te cuángèe-xi núú ñùhú càyú-xi. Te duha sãtnàhá-xi ndoho nchaa ñâyüü ñà túú quide váha-áⁿ chí nchaa ñâyüü ñà túú quide váha cùu-yu dàtná nchaa yutnu sá ñà túú càváha sávidí-xi. ¹¹ Te ña cãhí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã yúhú dâcuándute-í mee-ni ñâyüü ní dáñá nchâa ichi cuehé ichi duha. Dico nchicúⁿ tucu íngá téè véxi, te téè-áⁿ taxi-dé Espiritú Yá Ndiöxí cundecu ndíhi-ndo. Te cùu-xi datná ñⁿ ñuhú, chí ndada ndoo ndada nine-xi íní-ndó. Te téè-áⁿ ío-gá cùnûu-dé dâcúxí yúhú, chí yúhú cùu-í ñⁿ téè duuⁿ duuⁿ ñà túú tàu cuita nehe ni chàú-dé dico quide-í chiuⁿ-dé. ¹² Te téè-áⁿ sa véxi túha-dé sá cádá dñⁿ ñaha-dé xii-o dàtná quidé ñâyüü ndàda ndoo triú, chí ñâyüü-áⁿ sa nèhe túha-ná-yu yaxíⁿ-yu òré náñani cuendá ndada ndoo-yu. Te òré ndádá ndòo-yu triú-áⁿ te dàquee dñⁿ-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-nã triú-áⁿ te sãhmí-yu mihi-xi-áⁿ. Te dàtná quidé-yu mihi triú-áⁿ ducaⁿ sãtnàhá-xi cada ñaha téè-áⁿ xii nchaa ñâyüü ñà túú quide váha, chí daquihíⁿ ñàhá-dê xii-yu núú ñùhú núú càyú, te ñuhú-áⁿ ñà túú tnàhí ndàhvã —cãhí-dé xãháⁿ-dê xii-güedé.

Sàndute Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Te Jèsús ní quee-gá distritú Galiléa cuáháⁿ-gá yúte Jòrdán núú ndécú tẽ Juáá cuendá dâcuándute ñaha-dé xii-gá. ¹⁴ Te òré ní quexìo Jesús núú ndécú tẽ Juáá, te ñà cuíní-dé dâcuándute ñaha-dé xii-gá ní cùu, te ní xáhaⁿ-dê xii-gá:

—Yúhú tàú-í sá dâcuándute ñaha-n xii-í, te ñà díú dà yúhú dâcuándute ñaha-í xii-n —cãhí-dé xãháⁿ-dê xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Queheⁿ dañâ, chí dâcutíí xini ñuhu-xi ducaⁿ cada-o nâcuáa cundáá-ó núú Yá Ndiöxí —cãhí-gá xãháⁿ-gã xii-dé.

Te té Juáá-áⁿ ñi sáháⁿ uuⁿ-dé tnúhu ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé. ¹⁶ Te ní dâcuándute-dé

Jèsús. Te òré ní nene-gá xítí ndute te ní xiní-gá nchí andi, te ní quee Espíritú Yá Ndiöxí véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndihí ñaha-xi xii-gá, te dàtná cáá ìⁿ lómá cáá Espíritú-áⁿ véxi cuuⁿ-xi. ¹⁷ Te òré-áⁿ ní tecú ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ndéé andi, te xáhaⁿ-gá xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Dèhe-í téé ío cùu iní-í te ío cùdí iní ñàhà-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii Jèsús.

4

Sácuíhná quidé yíca-xi cada Jesús sá ñà túú tàú-gá cada-gá ní cùu
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Te Espíritú Yá Ndiöxí ndécá-xí Jèsús cuáháⁿ ìⁿ xítí yucu cuendá yàcáⁿ cundecu tnaa-gá, te yàcáⁿ quexìo sácuíhná coto ndéé ñáhá-xí xii-gá te núu ndisa sá vā cádá-gá ìⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá.

² Te Jèsús ñá ní xèxi-gá údico nduu údico niú, te ducaⁿ te dàtnùní ní xícáⁿ iní-gá caxi-gá. ³ Te sátá dúcáⁿ te ní quexìo sácuíhná quidé yíca-xi cada Jesús ìⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Te núu ndisa sá cúu-n Dèhe Yá Ndiöxí te cúñaha xii yúú-a na ndùu-xi paá —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-xi:

—Núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyiú ñuyú, chí tñahá nchaa tñuhu càháⁿ Yá Ndiöxí candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

⁵ Te dàtnùní sácuíhná-áⁿ ndécá ñaha-xi xii-gá cuáháⁿ ñuú Jerusálén, te yàcáⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-gá cuásaá-gá díquí véñùhu càhnu sá ío cùnuu núú ñáyiú isràél, ⁶ te dàtnùní ní xáhaⁿ tucu-xi xii-gá:

—Te núu ndisa cùu-n Déhe Yá Ndiöxí te cuandèe ndava núú ñuhú cuendá quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yá Ndiöxí tendaha-gá cue espíritú xínú cuèchi núú-gá quixi-xi cuendá coto ñaha-xi xii-n, te núú ndáhá-xí càundodo-n cuendá sá vā dánicuèhé yúú sáhá-n”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí sácuíhná-áⁿ xáhaⁿ-xi xii Jèsús.

⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-xi:

—Te càchí tucu-xi núú tütú Yá Ndiöxí: “Vá cání iní-n còto ndéé-n Dütú Ndiöxí Yáá cúu Ndiöxí-n cuendá-ni sá cuíní-n

sá dácăcu nihnu ñaha-gá xii-n ìⁿ sá sání iní-n càda-n”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

⁸ Te sácuíhná ndécá tucu-xi Jesús cuáháⁿ ìⁿ núú tìndúú dùcúⁿ, te uuⁿni ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-gá nchaandi túhú nàcióⁿ cáá ñuyú, ndihí nchaa sá vāha ío ìⁿ ìⁿ nàcióⁿ-áⁿ. ⁹ Te ní xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Te núu yòhó ngüñí xítí-n núú-í chiñuhu ñaha-n xii-í ñá, te taxi cuendá-í nchaa sá ní dánèhé ñàhà-í-a cuu cuendá-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

¹⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-xi:

—Xocuñí yòhó sácuíhná núú ndécú-í-a, chí vá cúú càda-í nàcuáa càchí-n, chí núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dütú Ndiöxí Yáá cúu Ndiöxí-ndó, te diu-ni-gá cada-ndo nchàa nacuáa càháⁿ-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

¹¹ Te dàtnùní sácuíhná ní dáñá-xí Jèsús ní xica-xi cuáháⁿ-xi. Te sátá dúcáⁿ te ní quexìo cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní xinu cuechi-xi núú Jèsús.

Distritú Galiléa ní chisaha Jèsús chiúⁿ ní táhú Tátá-gá Dütú Ndiöxí cada-gá
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Te òré ní níhí Jèsús tñuhu sá ní ngava té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú vecaá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá distritú Galiléa. ¹³ Te ní ñà túú ní xíndecu-gá ñuú Nazàrét, chí ní yáha-gá cuáháⁿ-gá ndéé ñuú Capèrnaúm yàcáⁿ ní xíndecu-gá, te ñuú-áⁿ cáá yàtni yuhu lagúná, te yatni xíaⁿ cáá ñuhu nani Zabulón, ndihí ñuhu nani Neftalí. ¹⁴ Te ducaⁿ ní cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tñùní ndí Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú càchí-xi:

¹⁵ Ñuhu nani Zabulón, ndihí ñuhu nani Neftalí, ñuhu-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galiléa,

te xíaⁿ xíndecu cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél,

te càa-xi yatni yuhu lagúná te ndàa ingá xio yúte Jòrdán cúu-xí.

¹⁶ Te cue ñáyiú-áⁿ ndécú-yu ìⁿ núú néé chí ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha,

te sáá nduu te cada iní-ndó sǎ ñǎyiu-án
queé-yu núú ditó chi vá cúndècu-gá-yu
ichi cuèhé ichi duha.

Te ñiu-ni ñáyiu-án cúú-yu ñáyiu ta xíta ni-
hnu duuⁿ cuáháⁿ,

dico sáá nduu te vá cuíta nihnu-gá-yu.

Duha ní chídó tnùní ndíi núú tütú-gá.

¹⁷ Te dàvá-án ñǎ ngúíta Jèsús ní dánèhé-gá
ñáyiu, te ní xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Chí dándixi túu iní sǎ ñà túú quide
váha-ndo ndècu-ndo te dañá-ndo nchàa
ichi cuèhé ichi duha, chi sa ní cuyatni
nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-ndo
—càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

*Jèsús càháⁿ-gá cúmí tnàhá cue téé tnèi
chácá*

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Te Jèsús ñúhú-gǎ ichi cuáháⁿ-gá
tá yáha-gá yuhu làgúná Galileá, te ní
xiní-gá úú tnàhá cue téé xídáquèe-güedé
ñunu-güedé xití ndute tnèi-güedé chácá, chi
quití tnàhí-án cúú chiúⁿ-güedé tnèi-güedé-di.
Te ñⁿ-dé nání-dě Xímú, àdi Pelú chi úú
diú-dé, te ñaní-dé cúú ìngá téé ndíhi-dé te
téé-án nání-dě Ndríxí. ¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ
xii-güedé:

—Chí dáñá chiúⁿ quide-ndo-án te
quixi-ndo chitnahá ñáhá-ndó xii-í, te taxi-í
ìngá núú chiúⁿ cada-ndo chi quíhíⁿ-ndó
dàcaháⁿ-ndó ñáyiu cuendá tuha ñàhá-yu
xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁰ Te òré-ni-án ñǎ dáñá cuè téé-án
ñunu-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

²¹ Te ní xica tucu Jèsús cuáháⁿ-gá luha-gá,
te ní xiní tucu-gá úú-gá tnàhá cue téé
tnèi chácá. Te ñⁿ téé-án nání-dě Jàcobó,
te ñaní-dé cúú ìngá téé ndíhi-dé te téé-án
nání-dě Juàá, te ndí ndúú-güedé cúú-güedé
déhe té Zebèdeú. Te xixínucóo-güedé
ndíhi tǎtá-güedé xití bàrcú xínaticu-güedé
ñunu-güedé, te Jèsús ní cana ñàha-gǎ
xii-güedé.

²² Te òré-ni-án ñǎ dándöo-güedé
bàrcú-güedé, ndíhi tǎtá-güedé, te ní tuha
ñàha-güedé xii-gá.

Jèsús dánèhé-gá cuèhé víhí ñáyiu

(Lc. 6:17-19)

²³ Te Jèsús tá xica ndodo-gá ñíhí distritú
Galileá cuáháⁿ tá dānehé-gá ñáyiu tnúhu

váha tnúhu sá sánú ìchi ñàha xií-yu nàcuáa
ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xií-yu. Te
ndí tnahá ñⁿ ñⁿ ñúú sàá-gá te ducaⁿ
cuānguihu-gá xití veñúhu dānehé-gá ñáyiu
tnúhu-án. Te ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú cuèhé
tnàhá ñⁿ ñⁿ ñáyiu dico nchaa-ní-yu ta quide
tátna-gá cuáháⁿ. ²⁴ Te ndéé nchaa ñáyiu
yíndehu distritú Síría ní níhí-yu tnúhu
nchaa nàcuáa quide Jesús. Te ní queé-yu
ñúú-yu te ndècá-yu nchaa ñáyiu tnàhá ndí
dííⁿ núú cuèhé cuáháⁿ núú ndécú Jèsús.
Te cuèi ñáyiu xiyíhí, ndíhi ñáyiu ñá túú-gǎ
càndá nihnu, ndíhi ñáyiu yíhi ñàha espíritú
cúndíhi yucu ñávàha ndècá-yu cuáháⁿ
núú-gǎ, te nchaa-yu ní quide tátna ñàha-gǎ
xií-yu. ²⁵ Te ío vǎi ñáyiu ní chinchícúⁿ
ñáhá xii Jesús, chi ní chinchícúⁿ ñáhá ñáyiu
distritú Galileá, ndíhi ñáyiu nchaa ñúú
xíndáa Dècápolís, ndíhi ñáyiu ñúú Jerusàlén,
ndíhi cue ñáyiu nchaa ñúú yíndehu distritú
Jùdeá, ndíhi ñáyiu xíndecu yatni yúte Jòrdán
ndàa xio quene nchícanhii.

5

*Jèsús núcöo-gá ñⁿ núú tìndúú dánèhé-gá
ñáyiu*

¹ Te sátá ní xiní Jèsús sá cuèhé víhí
ñáyiu nchícúⁿ ñáhá xii-gá, te ní xica-gá
cuásaá-gá ñⁿ núú tìndúú te xíaⁿ ñǎ ngóo-gá,
te cue téé xica cuu ndíhi-gá ní nadúcúⁿ ndéé
ñáhá-güedé xii-gá. ² Te ní ngúíta-gá dánèhé
ñáhá-gǎ xii-güedé ndíhi cue ñáyiu-án, te
xáhaⁿ-gǎ:

Cuendá ñáyiu ío váha táhú-xi

(Lc. 6:20-23)

³ —Váha táhú nchaa ñáyiu cùtnuní iní-xi
sá ío-gá cúmǎnǎ-yu cudíú-yu núú Yá Ndiöxí,
chi ñáyiu-án nduu táhú-yu ndíhu ndaha
ñàha-gá xií-yu.

⁴ Váha táhú nchaa ñáyiu ndàhyú sá ndíhú
iní-yu, chi Yá Ndiöxí cuáñàha-gǎ tnúhu
ndee ìní cundecu ndíhí-yu.

⁵ Váha táhú nchaa ñáyiu ndàhú iní-xi, chi
ñáyiu-án nduu táhú-yu cundecú-yu ñⁿ xichi
núú cuáñàha Yá Ndiöxí xií-yu.

6 'Váha táhú nchaa ñáyiú ío cuení cada nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí, chi ñáyiú-áⁿ ío nduu vétú iní-yu.

7 'Váha táhú nchaa ñáyiú cùndahú iní tnàha ñáyiú-xi, chi ñáyiú-áⁿ ñu-ni ducaⁿ càda ñaha Yá Ndiöxí xií-yu cundàhú iní ñáhá-gã.

8 'Váha táhú nchaa ñáyiú ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chi cue ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndiöxí.

9 'Váha táhú nchaa ñáyiú càháⁿ dóho tnàha ñáyiú-xi nàcuáa cundecu ndihí váha tnàhá-yu, chi cùtnuní sá ñáyiú-áⁿ cuú-yu déhe Yá Ndiöxí.

10 'Váha táhú nchaa ñáyiú ío ndòho ndecu ñuyíú-a sá cuendá sá quidě-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí, chi ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu ndihu ndaha ñaha-gá xií-yu.

11 'Te cùu-ndo ñáyiú ío váha táhú-xi te núu na cùcuèhé ñáhá ñáyiú, àdi cada úhú ñáhã-yu xii-ndo, àdi daciaa díquí ñáhã-yu nándi cuéchi neñúú xii-ndo sá cuendá-í.

12 Te òré ducaⁿ na càda ñahá-yu xii-ndo te cudíí víhí-ní iní-ndó cùndecu-ndo, chi ío váha càa sá ndécú àndi nduu táhú-ndó cùndecu ndihí-ndo nduu na saá-ndó yàcáⁿ cundecu-ndo, chi ñu-ni ducaⁿ ní xóo cada ñaha cué ñaní tnáhã-yu xii cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ní xíndecu ndéé sanaha.

*Cuendá ñíí ndihí cuendá ñuhú
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)*

13 'Te nchòhó cada iní-ndó sá cúú-ndó dàtná ñíí cuendá ñuyíú-a. Te ñíí chi nándihí-xi dico núu na ndúu víxiⁿ-xi, te ñá túú-gã nándihí-xi chi dǎngoyo-ná-ó, te yáha ñáyiú xènihnú-yu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchohó chi cùu-ndo datná ñíí vǎha te núu na càda váha-ndo, te núu vá càdá vǎha-ndo te quee tíhú-ndó.

14 'Te nchòhó cada iní-ndó sá cúú-ndó dàtná ñíí sá dáyèhé ndécú ñuyíú-a, chi sànu ichi-ndo ñáyiú ichi váha. Te nchòhó xíní-ndó sá nùu ñíí ñuú cáá ñíí núú tìndúú te vá cúú càchí-ó sá nguivǎha-xi. 15 Te ñá túú xíní-ó ñíí ñáyiú teñuhú-yu ñíí lìntérná te chiváha-yu xití ñíí càjá, chi tàxi ndecú-yu núú ñíí cuendá cutnùní núú nchàa ñáyiú ndècu vehe. 16 Te ducaⁿ càda nchohó cada váha-ndo dàtná quidě ñíí ñuhú dayèhe-xi

núú ñáyiú, te ducaⁿ quení ñáyiú nàcuáa quidè-ndo ndecu-ndo, te tnàhá-yu cachí-yu sá ío càhnu cuu Dútú Ndiöxí Yaá cúú Tǎtá-ndó ndècu andiú chi quení-yu sá quidě vǎha-ndo ndècu-ndo.

Cuendá tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés

17 'Te vá cání iní-ndó sá yǎhú véxi-í xocàni-í tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, te ní vǎ cání iní-ndó sá vǎxi-í xocàni-í tnúhu ní chidó tnùní cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, chi yǎhú véxi-í sá càdá-í nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. 18 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés ío ndáá càháⁿ-xi, chi dacuití cùu nchaa nacuáa càháⁿ-xi. Te yáchí-gá naa andiú ndihí ñuyíú dàcúúxí sá quèe cáva ñíí tnúhu-áⁿ. 19 Núu xiáⁿ nchaa ñáyiú na càchí sá dává tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés ñá túú xini ñuhu-xi chi ñá túú cùnuu-xi, te ñáyiú-áⁿ ñu-ni ducaⁿ dǎnehé-yu nchaa dava-gá tnàha ñáyiú-yu, te sá dúcáⁿ quidè-yu te vá cùnùu víhí-yu núú ndécú Yá Ndiöxí táxí tnùní-gá, chi cuú-yu dàtná ñíí ñáyiú nchìcúⁿ cuí-nǎ. Dico nchaa ñáyiú nchìcúⁿ nihnu quidè nchaa nacuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ, te ñu-ni ducaⁿ dǎnehé-yu nchaa dava-gá tnàha ñáyiú-yu, te ñáyiú-áⁿ ío cunùú-yu núú ndécú Yá Ndiöxí táxí tnùní-gá. 20 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ío xini ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndiöxí, te vá càdá-ndó dàtná xiquide cue téé dǎnehé ñáhá xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, ndihí dàtná xiquide cue téé cùu fariséú, chi núu na càda-ndo datná xiquide cue téé-áⁿ ñá, te vá ndúú táhú-ndó ndihu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo.

*Jèsús càháⁿ-gá cuendá ñáyiú cùdéeⁿ
(Lc. 12:57-59)*

21 'Te nchòhó sa xíní-ndó sá ncháá ñáyiú ní cuu ñaní tnàhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha ní níhí-yu tnúhu sá vǎ cúú càhni-yu tnàha ñáyiú-yu, chi núu ducaⁿ na càdá-yu te nacháhu-yu cuéchi-yu. 22 Dico vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo sá nùu ndédani càa-ndo na cudééⁿ-ndó nùú tnàha ñáyiú-ndo, te nacháhu-ndo sá dúcáⁿ quidè-ndo, àdi núu na cùcuèhé-ndó-yu te núú chítú nùú tàcá cundáá cuéchi-ndo te núu ducaⁿ na càda-ndo, àdi núu nà cúu-ndo tnàha ñáyiú-ndo ñíí tnúhu véé vǎhi,

te cucuéchi vìhi xii-ndo chi quíhíⁿ-ndó núú ùhú núú ndàhú.

²³ Te xíǎⁿ núu nchòhó òré ndécú ndìhi-ndo ìⁿ sá cuíní-ndó cuǎha-ndo Yǎ Ndiǒxí nduu táhú-gǎ, te òré cuáháⁿ-ndó cuǎñaha-ndo xì-gá, te òré ní quexìo-ndo núú dúcáⁿ cuǎñaha-ndo xì-gá sá ndúú táhú-gǎ, te ní ndacu iní-ndó sá ndécú ñáyiú ñá túú cùu váha iní ñáhá xì-ndo cuendá ìⁿ sá ní cumání núú tnáhá-ndó. ²⁴ Te dàndóo-ndo sá dúcáⁿ nèhe-ndo cuáháⁿ nduu táhú Yǎ Ndiǒxí, te díhna-gá quíhíⁿ-ndó nàcaháⁿ cáhnú iní tnáhá-ndó ndìhi ñáyiú ñá túú cùu váha iní ñáhá xì-ndo-áⁿ, te dàtnùní ducaⁿ te quíhíⁿ-ndó cuǎha-ndo Yǎ Ndiǒxí sá ndúú táhú-gǎ.

²⁵ Te núu ió ìⁿ-ndo ní sáháⁿ ñáyiú núú tée cùchiuⁿ ní sacáⁿ cuéchi-yu cuendá-ndó cuendá ìⁿ sá ní quide-ndo, te òré ní naníhí tnáhá-ndó ndìhí-yu cuáháⁿ-ndó núú tée cùchiuⁿ-áⁿ, te nacáháⁿ cáhnú iní tnáhá-ndó ndìhí-yu cuendá sá vǎ cuǎha cuendá ñáhá-gǎ-yu xii-ndo núú tée cùchiuⁿ, chi núu ducaⁿ na càdá-yu te tée cùchiuⁿ-áⁿ cuǎha cuendá ñáhá-dě xii-ndo núú cuè tée cùu poleciá, te cue tée-áⁿ chihi ñaha-güedé vecaá xii-ndo. ²⁶ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá vǎ cǎcu-ndo te núu na ngàva-ndo vecaá ndéé nacháhu-ndo nchàa sá tàú-ndó.

Cuendá cue ñáyiú ñá túú quide váha

²⁷ Te nchòhó sa xìní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ cue tée ní xíndecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: “Nchaa cue tée vá cúú cǎháⁿ ndìhi-güedé ñadìhí te núu ñá díú ñadìhí-güedé cúú-yu, te diu-ni ducaⁿ tùcu nchaa cue ñáyiú dìhí vá cúú cǎháⁿ ndìhí-yu tée te núu ñá díú yǐ-yu cùu-güedé”, duha ní cachí-güedé. ²⁸ Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá nděda-ni càa cue tée na cùndehe ìⁿ ñadìhí te núu na càni iní-güedé cundecu díí iní-güedé ndìhí-yu te cada iní-ndó sá dàtná sá sá ní cáháⁿ ndìhi ñaha-güedé xii-yu sá dúcáⁿ ní sani iní-güedé.

²⁹ Te núu ìⁿ xio tinùu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá te tava-ndo, chi váha-gá sá ná cuíta te ñá díú ñihí ní ndúú yǐquì cuñú-ndó quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú. ³⁰ Te núu ìⁿ xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá

te quehndé-ndó, chi váha-gá sá ná cuíta ìⁿ xio ndaha-ndo te ñá díú sá ñihí ní ndúú yǐquì cuñú-ndó quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue ñáyiú dàña tnaha

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ Te nchòhó sa nàha tucu-ndo nacúaa ní cáháⁿ tucu cue tée ní xíndecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: “Te núu ìⁿ tée na dàña tnaha-dé ndìhi ñadìhí-dé, te xìni ñuhu-xi cadúha-dé ìⁿ tutú cuǎñaha-dě núú càháⁿ-xi sá ní dáña ñaha-dé”, duha ní cachí-güedé. ³² Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá cúú dàña ìⁿ tée ñadìhí-dé, te núu cùtnuní ndáa iní-dé sá càháⁿ ndìhi-aⁿ ingá tée. Dico núu ñá túú dùcaⁿ quide-aⁿ te ñá túú ndùu váha-xi dañá ñaha-dé. Te núu ñá túú dùcaⁿ quide ñadìhí-dé, te cada iní-ó sá mée-dě ní sanu ichi ñaha-dě xii-aⁿ cáháⁿ ndìhi-aⁿ ingá tée te núu na dàña ñaha-dé. Te tée na nàqueheⁿ ñaha xii ñaha ní dáña ñaha yǐ-xi-áⁿ, te diu-ni ñá túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ ní naqueheⁿ-dè ñaha-áⁿ.

Ñáyiú càcunehe ñaha xii Yǎ Ndiǒxí cuendá cutnùní iní tnàha ñáyiú-yu sá ndáa cada-yu ìⁿ sá sání iní-yu cada-yu

³³ Te sa nàha tucu-ndo nacúaa ní cáháⁿ tucu cue tée ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue tée-áⁿ ní cachí-güedé: “Te núu càcunehe-ndo Yǎ Ndiǒxí núú tnàha ñáyiú-ndo nàcuáa cutnùní iní-yu sá ndáa cada-ndo ìⁿ sá sání iní-ndó càda-ndo, te cada-ndo”, duha ní cáháⁿ dóho tnàha-güedé. ³⁴ Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñà túú nǎ càcunehe-ndo sá ndáa cada-ndo ìⁿ sá sání iní-ndó càda-ndo. Te ní vǎ cǎcú nèhe-ndo andiú chi yàcáⁿ cúú-xí núú núcõo Yǎ Ndiǒxí táxí tnùnigá. ³⁵ Te ní vǎ cǎcú nèhe-ndo ñuyíú-a, chi tnáhá ñuyíú-a ndècu-gá, te ní vǎ cǎcú nèhe-ndo ñuú Jerusàlén chi ñuú-áⁿ cúú cuendá-gá, te diu-gá cúú-gǎ Yaá ío cùnuu. ³⁶ Te ní vǎ cǎcú nèhe-ndo díquí-ndó chi nàha-ndo sá nì ìⁿ idi díquí-ndó ñá ndácú-ndó ndàda cuixíⁿ-ndó àdi ndada tnuu-ndo. ³⁷ Te váha-gá sá núu ìⁿ sá sání iní-ndó càda-ndo, te cachí-ni-ndo: “Cuu cada-ndí, àdi vá cúú càda-ndí”, cachí-ni-ndo. Chi nchaa dava-gá sá chídó-ndó càháⁿ-ndó òré ducaⁿ

sàni iní-ndó càda-ndo ìⁿ sá cádá-ndó cùu-xi sá dácàhu iní ñáhá yùcu ñávàha.

Cuèndá ñáyiu nàchinaa sá quidé ñaha tnaha ñáyiu-xi
(Lc. 6:29-30)

³⁸ Te sa nàha tucu-ndo nacuáa ní cáháⁿ tucu cue téé ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue téé-áⁿ ñí cachí-güedé: “Ñáyiu na càda ñaha tnaha ñáyiu-xi ìⁿ sá ñà túú vâha, te nanchòcáva-yu nachinaá-yu sá ñí quide ñaha tnaha ñáyíu-yu”, duha ní cachí-güedé. ³⁹ Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñà túú ñà cada-ndo nchàa cue ñáyiu cuihna iní-xi te núu quide ñahá-yu ìⁿ sá ñà túú vâha xii-ndo. Te núu ní canihá-yu ìⁿ xito te cuini tucú-yu canihá-yu ingá xito te dañá-ndo na canihá-yu. ⁴⁰ Àdi ní sacáⁿ cuéchi-yu núu cuè téé cùchiuⁿ cuendá-ndó, te cuini-yu quendeé-yu dúhnú-ndó te dañá-ndo na canehé-yu quíhíⁿ, te tnàhá-ni dóó ndíxí ndòdo-ndo dañá-ndo na canehé-yu quíhíⁿ. ⁴¹ Te núu quide yicá-yu caca-ndo dàtná úú kilómetrú cuido-ndo ndàchiúⁿ-yu ña, te chido-ndo úú-gá tucu kilómetrú cuido-ndo ndàchiúⁿ-yu. ⁴² Te núu ió ìⁿ sá xicáⁿ-yu núú-ndó te cuañaha-ndo, àdi ió ìⁿ sá sánúú-yu núú-ndó te cuañaha nùu-ndo.

Cuu iní-ó nchàa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-o
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Te sa nàha tucu-ndo nacuáa ní cachí tucu cue téé ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue téé-áⁿ ñí cachí-güedé: “Cuu iní-ndó cuè ñáyiu ndècu ndíhi váha-ndo, te cuu úhú iní-ndó cuè ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo”, duha ní cachí-güedé. ⁴⁴ Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá cúú ìní-ndó cuè ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cáháⁿ váha-ndo cuèndá cue ñáyiu càháⁿ úhú ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sá vâha sá cúú-xí cuè ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cáháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndiòxí cuèndá cue ñáyiu xícuèhé ñáhá xii-ndo, ndíhi cuèndá cue ñáyiu quide úhú ñáhá xii-ndo. ⁴⁵ Te núu na càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í-a, te ducaⁿ te cutnùní sá cúú-ndó dèhe Tātá-ndó Dútú Ndiòxí Yaá ndécú àndiú. Te diu-gá cúú-gá Yaá quidé quène nchíanchii, te diu-ni-gá cúú-gá Yaá dácùuⁿ dáú ñuyíuⁿ-a, te ducaⁿ quide-gá cuèndá cuu-xi sá vâha

sá cúú-xí cuè ñáyiu quide váha, ndíhi sá cúú-xí cuè ñáyiu ñá túú quide váha. ⁴⁶ Te núu nchòhó ná cúú ìní-ndó mèe-ni ñáyiu na cùu iní ñáhá xii-ndo, te vá càchí-ndó sá Yá Ndiòxí taxi-gá sá ndúú tãhú-ndó sá dúcáⁿ quide-ndo, chi cuèi cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii cue ñáyiu cuèndá impuèstú ducaⁿ xíquide-güedé. ⁴⁷ Te núu mee-ni ñáyiu ndècu ndíhi váha-ndo ïo váha cáháⁿ ndíhi-ndó-yu, te vá càchí-ndó sá ïo váha quide-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo, chi cuèi ndéé nchaa ñáyiu ñá túú xini dana cuèndá Yá Ndiòxí ducaⁿ xíquide-yu. ⁴⁸ Te duha ndúu tnúhu càháⁿ-í cuèndá sá nchòhó cada ndáá-ndó cùndecu-ndo datná quidé ndáá méé Tātá-ndó Dútú Ndiòxí Yaá ndécú àndiú –duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndíhi-gá ndíhi nchaa ñáyiu.

6

Jèsús dánèhé-gá ñáyiu nàcuáa cada-yu sá vâha

¹ Te Jèsús ndécú-ni-gá dánèhé-gá cue téé xica cuu ndíhi-gá ndíhi nchaa ñáyiu, te xãháⁿ-gã:

–Te òré quidé-ndó sá vâha te vá cádá-ndó núú ñáyiu cuèndá-ni sá cuini-ndó cáháⁿ váha-yu cuèndá-ndó, chi núu núú ñáyiu ducaⁿ na càda-ndo te Dútú Ndiòxí Yaá cúú Tātá-ndó vâ táxi-gá sá ndúú tãhú-ndó. ² Te xíãⁿ núu nchòhó òré chindèe-ndo ñáyiu ndàhú, te vá cùñaha-ndo xii cue ñáyiu sá chindèe-ndo cue ñáyiu ndàhú-áⁿ dàtná xíquide cue ñáyiu dandahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-yu, chi ñáyiu-áⁿ ducaⁿ xíquide-yu òré sãháⁿ-yu veñúhu, chi dàtecú tnúhu-yu nchaa ñáyiu òré ducaⁿ chindeé-yu ñáyiu ndàhú. Te diu-ni ducaⁿ quidé-yu xãháⁿ-yu xii cue ñáyiu sá chindèe-yu cue ñáyiu ndàhú-áⁿ nchaa núu xicá cùu-yu, te ducaⁿ xíquide-yu cuèndá cuini-yu cáháⁿ váha ñáyiu cuèndá-yu. Te yúhú na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñà túú ñà nduu tãhú ñáyiu-áⁿ núú Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ quidé-yu chi mee-ni núú tnàha ñáyíu-yu cùdiú-yu. ³ Te nchòhó òré chindèe-ndo ñáyiu ndàhú, te cuèi ñáyiu ío-gá váha ndècu ndíhi-ndo dico vá cùñaha-ndo sá dúcáⁿ chindee-ndo cue ñáyiu ndàhú-áⁿ, te ni cuè dava-gá ñáyiu vá cùñaha-ndo. ⁴ Chi váha-gá sá iní

mée-ní-ndó ná cùhuⁿ sá dúcáⁿ chindee-ndo cue ñáyiú ndàhú-áⁿ. Te núu ducaⁿ na càda-ndo ña, te Dútú Ndiöxí Yaá cúú Tātá-ndó tàxi-gá sá ndúú tǎhú-ndó chi ðiu-ni mee-gǎ ndéhé-gǎ nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo.

Jèsús dánèhé-gá ñáyiú nàcuáa cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí
(Lc. 11:2-4)

⁵ Te nchòhó òré càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí, te vá cáda-ndó dàtná xǐquide cue ñáyiú dándahú méé-xí càchí sá quidé ndǎá te ñá ndǎá sá quidé ndǎá-yu, chi ñáyiú-áⁿ tnàhá iní-yu cunutnii-yu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí òré yíhí-yu veñúhu. Te ðiu-ni ducaⁿ xǐquidé-yu nchaa núú xícá cùú-yu, te ducaⁿ quidé-yu cuendá sá cuiní-yu quini ñáyiú nàcuáa xǐquidé-yu. Te na càchí tnúhu ndǎá-í xii-ndo sǎ ñà túú nǎ nduu táhú ñáyiú-áⁿ núú Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ quidé-yu chi mee-ni núú tnàha ñáyiú-yu cùðíú-yu. ⁶ Te nchòhó òré cuiní-ndó cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí, te ndíhu ndedí nihnu-ndo xítí vehe-ndo, chi ðiu-gá cúú Tātá-ndó te ndècu ndihí ñaha-gá xii-ndo, te ðiu-ni mee-gǎ ndéhé ñaha-gá xii-ndo nàcuáa quide-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo te taxi-gá sá ndúú tǎhú-ndó.

⁷ Te òré càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí te vá sùúni cuendá-ni daçáá-ndó tnúhu cáháⁿ ndihí-ndo-gǎ dàtná xǐquide cue ñáyiú ñá túú xini tnúhu-gá, chi ñáyiú-áⁿ sání iní-yu sá tédòho ñaha vihi-gá Yá Ndiöxí xii-yu sá dúcáⁿ sùúni dàcaá-yu tnúhu càháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-gá dico ñàhá. ⁸ Dico nchòhó, vá cáda-ndó dàtná xǐquide cue ñáyiú-áⁿ, chi mee Tātá-ndó Dútú Ndiöxí sa ñaha-gá ná cúú nchaa sá xini ñúhu-ndo cuéi òré vátá càcáⁿ-gá-ndó núú-gǎ. ⁹ Te duha cáháⁿ-ndó òré càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí:

Yòhó Tātá-ndí Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndíu,
nchaa ñáyiú na càháⁿ-yu sá cúú-n Yàá ío yíñúhu.

¹⁰ Te xícáⁿ táhú-ndí núú-n sǎ ná sàá nduu ndíhu ndàhá-n-yu.

Te cada-n dàtná càchí iní-n ñùyíú-a dàtná quidé-n àndíu.

¹¹ Te xícáⁿ táhú-ndí núú-n sǎ táxi-n sǎ cóhó-ndí sá cáxi-ndí ñⁿ nduu ñⁿ nduu.

¹² Te cada càhnu iní-n nchaa yícá cuèchi-ndí, chi tnàhá nchúhú quidé càhnu iní-ndí nchaa sá quidé ñàha tnaha ñáyiú-ndí.

¹³ Te vá dáñá-n dàcaháⁿ ñàhá yùcu ñávàha xii-ndí cada-ndí sá ñà túú vǎha, chi coto ñaha-n xii-ndí cuendá sá vá dúcáⁿ càda ñaha-xí.

Te ðiu-n cùu-n Yaá ío cùnuu nchaa nduu nchaa quíú, te ío càhnu cuu-n, te ðiu-ni-n quindaha ñaha-n xii-ndí ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

Duha dènehé ñàhá-í xii-ndo cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí.

¹⁴ Te núu nchòhó quidé càhnu iní-ndó nchaa sá quidé ñàha tnaha ñáyiú-ndo, te ducaⁿ te Tātá-ndó Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndíu cada cahnu iní-gá nchaa sá ñà túú vǎha quide-ndo tucu. ¹⁵ Dico núu nchòhó vá cáda càhnu iní-ndó nchaa sá quidé ñàha tnaha ñáyiú-ndo ña, te ni Dútú Ndiöxí Yaá cúú Tātá-ndó vá cáda càhnu iní-gá nchaa sá quidé-ndó tucu.

Cuendá ñáyiú ñà túú tnàhí ná xéxí ãma cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí

¹⁶ Te nchòhó, nduu ñà túú tnàhí ná xéxí-ndó càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí, te vá cùndíyí-ndó dàtná xǐquide nchaa ñáyiú dándahú méé-xí càchí sá quidé ndǎá te ñá ndǎá sá quidé ndǎá-yu, chi ñáyiú-áⁿ ducaⁿ xǐquidé-yu cuendá sá cuiní-yu cutnùní iní ñáyiú sá ñà túú tnàhí ná xéxí-yu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí. Te yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ sà dúcáⁿ quidé-yu te ñá túú nǎ chindee ñàha-xi xii-yu cuendá níhí-yu ñⁿ sá ndúú tǎhú-yu núú Yá Ndiöxí. ¹⁷ Dico nchòhó, nduu ducaⁿ quide-ndo ñà túú tnàhí ná xéxí-ndó càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí, te váha váha naquete-ndo núú-ndó, te váha váha chihi-ndo cùcá ¹⁸ cuendá sá vá cùtnùní iní ñáyiú sá ñà túú nǎ xéxí-ndó nduu ducaⁿ cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí. Te Dútú Ndiöxí Yaá cúú Tātá-ndó ndècu ndihí-ndo ðiu-ni mee-gǎ ndéhé-gǎ nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te ðiu-gá taxi-gá sá ndúú tǎhú-ndó.

Cuendá nchaa sá vǎha nduu táhú-ó
(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Te vá cání iní-ndó cùu-ndo ñáyiú cuica nǎndí sá cùndècu ndihí-ndo ñuyíú-a chi vá

cúdĩ-xi, chi dava quee tíquidi, te dava caxi cudi ñuhu, àdi quíhu ñadúhú vehe-ndo te duhu-güedě. ²⁰ Te váha-gá chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cuendá ducaⁿ ngündecu sá ndúú tǎhú-ndó àndiũ, te xǎⁿ cudíi-xi cundecu ndihi-ndo ni caa ni quíhíⁿ, chi yàcáⁿ vá queé-gǎ tíquidi, te ni vǎ cǎxí-gǎ cudi ñuhu, te ni vǎ quíní-gá-ndó ñadúhú duhu-güedě ndachiuⁿ-ndo. ²¹ Te núu cùu-ndo ñáyiũ cuica ndècu ñuyíú-a, te ðiu-ni nchaa sá ndécú ndihi-ndo ñuyíú-a ñuhu iní-ndó. Àdi cuu-ndo ñáyiũ quide nacuáa ngündecu sá ndúú tǎhú-ndó àndiũ, te ðiu-ni sá ndúú tǎhú-ndó ndècu àndiũ-áⁿ ñúhú iní-ndó.

*Núú-ó cùu-xi datná ñⁿ ñuhú
(Lc. 11:34-36)*

²² Te cada iní-ndó sǎ núú-ndó cùu-xi datná ñⁿ ñuhú. Te núu núú-ndó cǎváha te cùtnuní iní-ndó nǎ cúú sǎ ndécú núú-ndó. ²³ Dico núu cùhú núú-ndó ña túú cùtnuní cundehe-ndo ña, te ña túú cùtnuní iní-ndó nǎ cúú sǎ ndécú núú-ndó. Te sá dúcáⁿ cùhú núú-ndó te cada iní-ndó sǎ ndécú-ndó datná ñⁿ núú néé. Te duha ndùu tnúhu cǎháⁿ-í chi núu sàni váha iní-ndó cuendá Yǎ Ndiõxí ña, te cùu vii cuu váha iní-ndó ndècu-ndo. Áⁿ te núu ña túú sàni váha iní-ndó cuendá-gá ña, te ña túú tnàhí cùu váha iní-ndó ndècu-ndo. Te sá dúcáⁿ ña túú sàni váha iní-ndó cuendá-gá te cada iní-ndó sǎ ndécú-ndó datná ñⁿ núú néé.

*Vá ndácú ñⁿ téé cunu cuechi-dě núú úú pàtróóⁿ
(Lc. 16:13)*

²⁴ Te ni ñⁿ téé xínu cuechi vá ndácú-dě cunu cuechi-dě núú úú pàtróóⁿ, chi téé-áⁿ cuu váha iní-dé núú ñⁿ pàtróóⁿ-dě te tníi-dé nchaa tnúhu cǎháⁿ pàtróóⁿ téé cùu váha iní-dé núú-xi-áⁿ. Te núú ìngá tucu pàtróóⁿ-dě vá cúú váha iní-dé, te ni vǎ tníi-dě tnúhu cǎháⁿ ìngá téé-áⁿ. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchòhó chi vá ndácú-ndó cunu cuechi-ndo núú Yǎ Ndiõxí te cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá íó ñuyíú-a.

*Yǎ Ndiõxí xító-gǎ nchaa ñáyiũ cùu déhe-gá
(Lc. 12:22-31)*

²⁵ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ vǎ ío caní iní-ndó núu nása níhí-ndó sǎ cóhó sǎ cǎxí-ndó, te ni vǎ ío caní iní-ndó núu nása níhí-ndó dǒó cuihnu-ndo, chi cùnuu-gá méé-ndó dàcúúxí sǎ nchító-ndó, te ducaⁿ cùnuu-gá yíqui cùñú-ndó dàcúúxí

dǒó sácúñhu-ndo. ²⁶ Te chí cǎdá cuendá sá ncháá quiti ndava ña túú tnàhí ná xítú-güedi, te ni ña túú ndèé cuáháⁿ-güedi nàtahu-güedi, te ni ña túú nǎ nǎtaxúha-güedi, te ni ña túú ndèé cáá yàcá-güedi, chi mee Tǎtá-ó Dǔtú Ndiõxí Yáa ndécú àndiũ xito ñaha-gá xii-güedi níhí-güedi sá xéxí-güedi. Te núu cue quiti-áⁿ ducaⁿ xito ñaha-gá xii-güedi, jte uuⁿ-gá xító ñaha-gá xii nchòhó, chi nchòhó ío-gá cùnuu-ndo dàcúúxí cué quiti-áⁿ! ²⁷ Te cuéi nándi sá sání vihi iní-ndó ndècu-ndo, dico ña ndácú-ndó cǎda-ndo nacuáa cuehnu-ndo cuédicó ñⁿ yíqui-gǎ.

²⁸ Te vá ío caní iní-ndó núu nása níhí-ndó dǒó cuihnu-ndo. Te chí cǎdá cuendá nàcuáa sǎhnu nchaa itá íó yucu, chi nchaa itá-áⁿ ña túú quide chiuⁿ-xi, te ni ña túú quèheⁿ-xi idi. ²⁹ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ndíi Salómón cuéi ío vii ní xínduu dǒó ní xóo cuihnu ndíi, dico ña túú nǔtnahá-xi nàcuáa cǎa nchaa itá, chi ío-gá vii cǎa nchaa itá. ³⁰ Te nchaa itá íó yucu tnaa-ni cùdíi-xi, te yìchí-xi te sǎhmi ñáyiũ. Te cuéi ducaⁿ dico mee Yǎ Ndiõxí quidé-gǎ ío vii sácúnduu-xi. Te núu nchaa itá-áⁿ ducaⁿ quide-gá xító-gǎ sácúnduu vii-xi, te xǎⁿ cùtnuní sá ío-gá coto ñaha-gǎ xii-ndo, dicó-ni sá ña túú sǎndáá váha iní-ndó-gǎ. ³¹ Te xǎⁿ núu ña túú xini ñuhu vihi-xi caní iní-ndó núu nása níhí-ndó sǎ cóhó sǎ cǎxí-ndó, àdi nása níhí-ndó dǒó cuihnu-ndo. ³² Chi nchaa ñáyiũ ña túú xini nàcuáa cǎháⁿ tnúhu Yǎ Ndiõxí mee-ni nchaa xǎⁿ ñúhú iní-yu. Dico nchòhó chi mee Tǎtá-ndó Dǔtú Ndiõxí sa naha-gá ná cúú sǎ xini ñuhu-ndo. ³³ Te xǎⁿ núu ío xini ñuhu-xi sá cùhúⁿ iní-ndó sǎ Yǎ Ndiõxí yíndàha ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ cǎda-ndo nchaa nacuáa cuíní-gá, te ducaⁿ te taxi-gá nchaa sá xini ñuhu-ndo. ³⁴ Núu xǎⁿ vá ío caní iní-ndó nása cundecu-ndo ndùu tneé, chi caní iní-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo vitna, chi nduu tneé-áⁿ te òré-nǎ te cùtnuní núu nása cada-ndo cùndecu-ndo. Chi nchòhó sa naha-ndo sá ío titní núú sǎ quidé-xí ñⁿ nduu ñⁿ nduu — duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gá ndihi nchaa ñáyiũ.

7

*Vá cǎháⁿ cuèhé-ó cuendá tnàha ñáyiũ-o
(Lc. 6:37-38, 41-42)*

1 Te Jèsús nděcuu-ni-gá dánèhé-gá cue téé xica cuu ndihi-gá ndihi nchaa ñáyi, te xáhaⁿ-gã:

—Vá càháⁿ cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáyi-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiöxí ñá túú nã tnúhu cúñaha-gã xii-ndo. 2 Chi núu na càháⁿ cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáyi-ndo, te Yá Ndiöxí ío ìⁿ sá cáda ñàha-gá xii-ndo. Te núu nchòhó ná càháⁿ cuèhé víhí-ndó cuendá tnàha ñáyi-ndo te Yá Ndiöxí ío-gá dandòho ñaha-gá xii-ndo. 3 ¿Te ná cuendá ndéhé-ndó ìⁿ sá ñà túú vãha quide tnaha ñáyi-ndo te mee-ndo vihi-gá quidé-ndó-í? Te sá dúcáⁿ quide-ndo te cada iní-ndó sã ndéhé-ndó dàtná ìⁿ mihi líhli ñùhu núú tnàha ñáyi-ndo te mee-ndo ñùhu ìⁿ mihi cahnu-gá núú-ndó te ñá túú quide cuendá-ndó. 4 Te núu na nàcanu ichi-ndo tnaha ñáyi-ndo cuendá sã ñà túú quide vãha-yu ndécú-yu, te mee-ndo vihi-gá quidé-ndó ñá, te cada iní-ndó sã xáhaⁿ-ndo xii tnaha ñáyi-ndo sã nátava-ndo mihi líhli ñùhu núú-yu sá dúcáⁿ quide-ndo, te mihi càhnu ñùhu núú méé-ndó ñà túú quide cuendá-ndó. 5 Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ío dandahú-ndó mée-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, te xini ñùhu-xi díhna-gá ñàha-ndo nchaa sã ñà túú vãha quide-ndo, te dàtnùní ducaⁿ te cuu nàcanu ichi-ndo tnàha ñáyi-ndo cuendá nchaa sã ñà túú vãha quidé-yu.

6 Te nchaa ñáyi ío sàá iní-xi, te vá cáda yica-ndó-yu cundedóho-yu tnúhu Yá Ndiöxí, chi núu na càda yica-ndó-yu te ngóo-yu cuu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo. Te ñáyi-áⁿ cúú-yu dàtná iná chi quiti-áⁿ núu na cuñaha-o ìⁿ sá cuñaha-o, te núu ñá túú cùtnuní iní-dì ná cúú xĩãⁿ te tñi ñaha-dì xii-o. Te cùu tucú-yu dàtná cùchí chi quiti-áⁿ núu na chùcu-o núú-dì yúú vãha sã ío vii càa nani pér lá, te dìcò-ni cùnu sáhá-dì chi ñá túú cùtnuní iní-dì sá cúú-xí yúú vãha.

*Cácáⁿ-ó núú Yá Ndiöxí núu ná cuiní-ó
(Lc. 11:9-13; 6:31)*

7 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã cãcáⁿ-ndó núú Yá Ndiöxí te núu ná cuiní-ndó te taxi-gá, te vá ñáñá ndéé-ndó cãcáⁿ-ndó núú-gã núu ná cuiní-ndó te ducaⁿ te nihí-ndó. Te cada iní-ndó sã ñi quexio-ndo vehe ìⁿ tnaha ñáyi-ndo te ní cáháⁿ-ndó, te ñáyi-áⁿ ñi tedóho ñàhá-yu xii-ndo te ní

nacaáⁿ-yu yuyèhe. Te ducaⁿ càda iní-ndó chi Yá Ndiöxí tedóho ñaha-gã xii-ndo, te taxi-gá sá ná cãcáⁿ-ndó núú-gã. 8 Chi nchaa ñáyi ducaⁿ xĩquide, te Yá Ndiöxí tedóho ñaha-gã xii-yu te nihí-yu sá cuiní-yu. Te diu-ni ducaⁿ tucu nchaa ñáyi na cãcáⁿ núú-gã ìⁿ sá cuiní-yu, chi sãñaha-gã sá xicáⁿ-yu núú-gã. Te diu-ni ducaⁿ tucu nchaa ñáyi ñá túú ñàña ndéé xicáⁿ núú Yá Ndiöxí sá cuiní-yu chi nihí-yu.

9 Te nchòhó cue téé cùu tátá, ñá túú cùndee iní-ndó cuñaha-ndo xii cue déhe-ndo ìⁿ yúú caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ìⁿ pàá núú-ndó càxi-güexi. 10 Te ni ñà túú cùndee iní-ndó cuñaha-ndo ìⁿ cóo caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ìⁿ chácá núú-ndó càxi-güexi. 11 Te nchòhó cuèi ndéé dau-na sàá iní-ndó dico sãha-ndo cuè déhe-ndo sã vãha xèxi-güexi òré ná cúú sã xicáⁿ-güexi núú-ndó càxi-güexi. Te núu nchòhó ducaⁿ quide-ndo, jte uuⁿ-gá ducaⁿ quide Tátá-ndó Dütú Ndiöxí Yaá ndécú àndi, chi taxi-gá sã vãha sá cúú-xí-ndó te núu na cãcáⁿ-ndó núú-gã!

12 Te nchaa sã vãha cuiní-ndó càda tnaha ñáyi-ndo, te cada-ndo tnàhá-ndó ndihí-yu, chi ducaⁿ sànu ichi ñaha tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te diu-ni ducaⁿ sànu ichi ñaha tucu nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha.

*Yuyèhe cuiñi
(Lc. 13:24)*

13-14 Te xini ñùhu-xi nducu-ndo nacúaá cada-ndo tñi-ndo ichi Yá Ndiöxí. Te ichi-gá-áⁿ cúú-xí dàtná ìⁿ ichi cuiñi, àdi dàtná ìⁿ yuyèhe cuiñi. Te duha càháⁿ-í chi ío úhú xínu iní-ndó tñi-ndo ichi Yá Ndiöxí, te sacú-ni nchòhó cue ñáyi ndècu ñuyíú-a tñi-ndo ìchi-gá. Te nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha ta xita nihnú-yu cuáháⁿ. Te ichi ndécú-yu-áⁿ cada iní-ndó sã cúú-xí ìⁿ ichi cahnu ichi quehéⁿ, àdi ìⁿ yuyèhe quehéⁿ. Te duha càháⁿ-í chi ío vãi ñáyi ndécú-yu ichi-áⁿ.

*Ndi ñiⁿ núú yutnu xini-ó ñá yutnu cùu-xi
cuendá sã sãvidí-xi
(Lc. 6:43-44)*

15 Te càchí tnúhu-í xii-ndo sã ío quihí iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sã vã dandahú ñáhã cuè téé càchí sã càháⁿ tnúhu Yá

Ndiõxí te ñá ndàá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá. Chi cue téé-áⁿ sànuu sá quidé-güedé dàtná quidé mbéé quitì ío váha iní-xi, dico ñá ndàá chi ñá túú ñùhu váha iní-güedé, chi quide-güedé dàtná quidé quitì dééⁿ quitì nàni yíhí. ¹⁶ Te òré quexìo-güedé núú ndécú-ndó te cada cuendá-ndó nàcuáa quide-güedé cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nã ñáyiú cùu-güedé. Te nchòhó xìní-ndó sã ñà túú cùuⁿ ndéhé yoho yàha stilé tnu iñu, te ni ñà túú xìní-ndó cùuⁿ ngúxí ñⁿ tnu iñu. ¹⁷⁻¹⁸ Te xìní tucu-ndo sã ncháá yùtnu váha cùuⁿ sávidí váha, te nchaa yutnu váha-áⁿ ñà túú cùuⁿ sávidí sá ñà túú vãha. Te nchaa yutnu sá ñà túú vãha ñà túú cùuⁿ sávidí váha, chi mee-ni sávidí sá ñà túú vãha cùuⁿ. ¹⁹ Te nchaa yutnu sá ñà túú cùuⁿ sávidí váha xèhndé-güedé, te cuánguee-xi núú ñùhú càyú-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi yáha nchaa cue téé dàndahú ñáhá càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí te ñá ndàá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá, chi quihíⁿ-güedé núú ñùhú núú càyú. ²⁰ Te nchòhó cutnùnì iní-ndó nã ñáyiú cùu cue téé-áⁿ cuendá nchaa sá quidé-güedé.

Ñá ncháá ñáyiú ngúndecú-yu núú ndécú Yá Ndiõxí táxi tnùnì-gá (Lc. 13:25-27)

²¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ìo vài ñáyiú cachí-yu sá yùhú cùu-í Xítohó-yu, dico ñá ncháá-yu nduu táhù-yu cundecú-yu núú ndécú Tãtà-í Dútú Ndiõxí táxi tnùnì-gá, chi mee-ni nchaa ñáyiú na càda nchaa nacuáa càháⁿ-gá ñáyiú-áⁿ nduu táhù-yu cundecú-yu núú ndécú-gã táxi tnùnì-gá. ²² Te na sàá nduu càda ndáá Yá Ndiõxí cuéchi nchaa ñáyiú, te vài-yu cúñahá-yu xii-í: “Yòhó Xítohó Jesucrìstú nchúhú cùu-ndí ñáyiú ní càháⁿ tnúhu-n nàcuáa ní cachí-n, te ñu-ni-n ñí cacunehe-ndí te ní sándáá iní ñáhá nchaa espíritú cùndihí yucu ñávãha xii-ndí ní quee-xi yiqui cùñú ñáyiú, te ñu-ni yòhó ní chindee ñãha-n xii-ndí ní ndacu-ndí ní quide-ndí titní núú sã vã yòo tnàhí ndàcu cada”, duha cúñahá-yu xii-í dàvá-áⁿ. ²³ Dico yùhú cúñaha-í xií-yu: “Ñá túú tnàhí xìnì ñáhà-í xii nchòhó núú ndèé ñáyiú cùu-ndo, te chí xócuñí nchaa nchòhó

ñáyiú quide nchaa sá cuéhé sá dúhá núú ndécú-í-a”, duha cúñaha-í xií-yu.

Ñⁿ vehe ndècu cimientú-xi ndihí ñⁿ vehe ñá túú cimientú-xi (Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

²⁴ Te nchaa ñáyiú sácúndedóho tnúhu càháⁿ-í te núu na tní-yu, te ñáyiú-áⁿ cùu-yu dàtná ñⁿ téé ío váha cùtnuní iní-xi. Chi téé-áⁿ ñí dácáá-dé ñⁿ vehe, dico díhna-gá ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúú cáxíⁿ te dàtnùnì ní tava-dé cimientú-xi. ²⁵ Te òré ní cuuⁿ dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xí ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, dico ñá túú ní ndàcu-xi cuido-xi. Te ní quene tucu táchí ñíhi dico ñá túú ní ndàcu-xi cuido-xi vehe-áⁿ, te ducaⁿ chi téé ní dácáá vèhe-áⁿ ñí tava-dé cimientú-xi núú yúú cáxíⁿ. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú tní tnúhu càháⁿ-í. ²⁶ Dico nchaa ñáyiú sácúndedóho tnúhu càháⁿ-í te ñá túú cuínì-yu tní-yu, ñáyiú-áⁿ cùu-yu dàtná ñⁿ téé ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi. Chi téé-áⁿ ñí dácáá-dé ñⁿ vehe núú yúú mèe-ni ñuhu cùchí. ²⁷ Te òré ní cuuⁿ dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xí ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, te ní quene táchí ñíhi te íí-ni ní xido-xi vehe-áⁿ cuendá sá núú ñuhu cùchí ñí sáá. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú sácúndedóho tnúhu càháⁿ-í te ñá túú cuínì-yu tní-yu —duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáyiú.

²⁸ Te òré ní ndihí Jèsús sá dúcáⁿ ñí càháⁿ-gá, te nchaa ñáyiú ní xíndedóho nchaa tnúhu ní càháⁿ-gá ío ní cuñúhu-yu nàcuáa ní dánèhé ñáhá-gã xií-yu. ²⁹ Chi ní càháⁿ-gá dàtná càháⁿ cue téé cùnuu, te cùnuu ndisa-gá, te ñá túú ní càháⁿ-gá dàtná càháⁿ nchaa cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés.

8

Jèsús quidé tãtna-gá ñⁿ téé tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó (Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Te Jèsús ní xica-gá cuánuu-gá ñíhí tindúú núú dúcáⁿ ñí xíndecu-gá ní dánèhé-gá ñáyiú-áⁿ, te cuéhé víhí ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuánuu. ² Te ní quexìo ñⁿ téé tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó

núú Jèsús, te ní ngúñí xítí-dě núú-gă, te xăhaⁿ-dě xii-gă:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nũu vá cùndèe iní-n càda tátna ñaha-n xii-í, chi cùtnuní iní-í sá ndácú-n —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gă.

³ Te Jèsús ní dácàá-gă ndaha-gă ní tendaha ñaha-gă xii-dé, te xăhaⁿ-gă:

—Cuu cada tátna ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ nĩ xócuñí cuéhé tnàhá-dé.

⁴ Te Jèsús ní xăhaⁿ tùcu-gă xii-dé:

—Te vitna cuanùhú te vá yõ ìⁿ cúñaha-n sã yũhú ní quide tátna ñaha-í xii-n, núú dütú-ni cuáháⁿ cuendá sá ná quini ñáhá-dě xii-n sã nĩ ndúha-n, te cuáñaha-n sã ndúú táhú Yă Ndiõxí dàtná ní cachí ndíi Moisés. Te ducaⁿ càda-n cuendá cutnùní iní ñáyiu sá nĩ ndúha-n —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii té ní quide tátna-gă-áⁿ.

Jèsús quidé tátna-gă ìⁿ té xinu cuechi núú ìⁿ té cùu capitáⁿ
(Lc. 7:1-10)

⁵ Te Jèsús ní xica-gă cuáháⁿ-gă ñuú Capèrnaúm. Te òré cuánguñhu-gă ñuú-áⁿ te ní quexìo ìⁿ té cùu capitáⁿ càháⁿ ndàhú-dé núú-gă, ⁶ te xăhaⁿ-dě xii-gă:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nũu vá cùndèe iní-n càda tátna-n ìⁿ té xinu cuechi núú-í, chi cùhú-dé te càhú víhí tnàhá-dé, te ío ndòho-dé te ní ñă cùndèe-gă-dé candá nihnu-dé —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gă.

⁷ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-dé:

—Te na quihíⁿ-ó càda tátna-í-dé —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-dé.

⁸ Te té cùu capitáⁿ-áⁿ nĩ xăhaⁿ-dě xii-gă:

—Mèstrú, ñá túú tàú-í sá quñhu-n ndèe xítí vehe-í, chi cùu-í ìⁿ té cùtexínu sá cúú-xí-n, te càháⁿ-ni sá ndúha té xinu cuechi núú-í te ndúha-dé. ⁹ Chi yúhú ndècu cue té taxi tñuní ñáhá xii-í, te ducaⁿ yũhú tucu ndècu cue sandadú táxi tñuní-í. Te òré xăhaⁿ-í xii ìⁿ-dé quihíⁿ-dé ìⁿ chiuⁿ te cuáháⁿ-dé, te òré xăhaⁿ-í xii ingá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xăhaⁿ-í xii ìⁿ té xinu cuechi núú-í cada-dé ìⁿ chiuⁿ te quide-dé. Núu xíă yòhó càháⁿ-ni sá ndúha té xinu cuechi núú-í te ndúha-dé —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii Jèsús.

¹⁰ Te Jèsús ío ní cuñúhu-gă sá dúcáⁿ nĩ càháⁿ té cùu capitáⁿ-áⁿ, te ní xăhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xii-gă:

—Na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã vátá quini-gă-í ní ìⁿ ñáyiu isràél, ñáyiu súúni ío váha sàndáá iní ñáhá xii Yă Ndiõxí dàtná sàndáá iní ñáhá té-a xii-gă. ¹¹ Te na càchí tñúhu ndáá tucu-í xii-ndo sã ío cuéhé ñáyiu quixi ndàa xio nacuáa quène nchíanchii, te ñu-ni ducaⁿ ío cuéhé tucú-yu quixi ndàa xio nacuáa quée tucu nchíanchii. Te nchaa ñáyiu-áⁿ naníhí tñáhă-yu ndihí té Àbrahám, ndihí té Isàác, ndihí té Jàcób núú ndécú Yă Ndiõxí táxi tñuní-gă te yàcáⁿ cundecu ndihí ñáhá-yu xii-güedé. ¹² Te nchaa ñáyiu tàú nduu táhú cundecu núú ndécú Yă Ndiõxí táxi tñuní-gă ní cùu, ñáyiu-áⁿ quee tíhŭ-yu, chi quihíⁿ-yu ìⁿ xichi núú néé núú ío ndohó-yu cundecú-yu, te yàcáⁿ ío ndáhí-yu, te dícó rúhñú-nă cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu cuendá sá ndóhŭ-yu —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-yu.

¹³ Te Jèsús ní xăhaⁿ tùcu-gă xii té cùu capitáⁿ-áⁿ:

—Yòhó té ndècu ndihí té cùhú cuanùhú vehe-n vitna chi ndúha-dé chi ní sàndáá iní-n Yă Ndiõxí —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-dé.

Te ñu-ni òré ducaⁿ nĩ xăhaⁿ Jèsús xii té cùu capitáⁿ-áⁿ nĩ ndúha té xinu cuechi núú-dě.

Jèsús quidé tátna-gă năná ñadìhí té Pèlú
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Te Jèsús ní xica-gă cuáháⁿ-gă vehe té Pèlú, te òré ní quexìo-gă vehe-dé te ní xiní-gă cáá năná ñadìhí-dé cùhú-aⁿ ñùhu vihi-aⁿ cahni. ¹⁵ Te Jèsús ní tñi-gă ndaha ñaha cùhú-áⁿ, te òré-ni-áⁿ nĩ nchíco-aⁿ cahni te ní ndacóo-aⁿ ní xinu cuechi-aⁿ núú-güedé ndihí-gă.

Jèsús quidé tátna-gă vâi ñáyiu cùhú
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Te òré ní dáhu nchíanchii te ní quexìo ñáyiu núú ndécú Jèsús, te ndécá-yu vâi ñáyiu yìhí ñaha espíritú cùndihí yucu ñávăha ní sáá núú-gă te ndèca tucú-yu vâi ñáyiu tnàhá dava-gă núú cuéhé. Te ìⁿ-ni tñúhu ní càháⁿ Jèsús ní tenàá-gă nchaa espíritú cùndihí yucu ñávăha yìhí ñaha xii nchaa ñáyiu-áⁿ, te ní quee-xi yiqui cùñú-yu cuáháⁿ-xi. Te tnàhá nchaa dava-gă ñáyiu

cùhú-áⁿ nǐ quide tátna-gá. ¹⁷ Te ducaⁿ nǐ cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Chàíá tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndíi: “Mee-gã cada tátna ñaha-gã xii-o, chi diu-gá xocàni-gá nchaa sá quidé ùhú yiqui cùñú-ó”, duha ní cachí ndíi.

*Ñáyiú cuení tuha ñaha xii Jesús
(Lc. 9:57-62)*

¹⁸ Te òré ní xiní Jèsús sá ïo cuéhé ñáyiú xixúcu núú ndécú-gã, te ní xáhaⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndíhi-gá sá quée-gá ndíhi-güedé bàrcú cuendá téhndé-gá ndíhi-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná. ¹⁹ Te mei òré-áⁿ nǐ quexio ìⁿ tée dàcuaha ñaha xii cue ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, cuení-í canchicúⁿ ñáhà-í xii-n ndëni ní cuu na quíhíⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

²⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Nchaa ñúcuí chi ndècu yaú cúú vèhe-güedi saquíhi-güedi, te nchaa cue quíti ndàva caa tacá-güedi diquí yutnu. Dico yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chi ñá túú ndéé cáá vèhe-í ñuyú-a ndetatú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²¹ Te ìⁿ tée ní chitnahá ñáhá xii Jesús ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Jèsús, dañá na nùhú-í cundetú-í cuú tátà-í te chindúxi-í-dé dàtnùní quixi-í chitnahá ñáhá dùcaⁿ-ná-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Daña ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í ná chindúxi tnàha meé-yu, chi ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná ñáyiú ní xíhí cuèi ndècu-ní-yu núú ñuyú-a, te yòhó canchicúⁿ ñáhá-ní xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

*Jèsús ngání-gã táchí ndíhi ndute làgúná
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)*

²³ Te sátá dúcáⁿ te Jèsús cuánguee-gá bàrcú ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní xica bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-xi. ²⁴ Te nini ñùhu bàrcú-áⁿ ichi cuáháⁿ-xi núú ndute ní xídí Jèsús, te ní ngúíta-xi níhi vèhi quene táchí, te ta nàdachitú-xi ndute xití bàrcú cuáháⁿ. ²⁵ Te cue tée xica cuu ndíhi-gá cuáháⁿ-güedé núú cáá-gá xídí-gá, te xáhaⁿ-güedë xii-gá:

—¡Mèstrú, ndiquíú iní chi dàcácu ñaha-n xii-o chi quée naa-o cuení-xi! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedë xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Ná cuendá ndéé ducaⁿ ïo yùhú-ndó? ¿Náa ñá túú sàndáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te Jèsús ní ndacóo-gá te ní tenáa-gá táchí-áⁿ ndíhi ndute-áⁿ, te ní ngúíñí táchí-áⁿ te ní nucúndecu nahi-nã ndute làgúná-áⁿ.

²⁷ Te nchaa cue tée ñùhu xití bàrcú-áⁿ nǐ cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ nǐ quide-gá ní xiní-güedé, te ní xitnàha-güedé:

—¿Te ná tée cùu tée-a núu duha ní cáháⁿ-ni-dé te ní ngúíñí táchí te ní nucúndecu nahi-ni ndute làgúná-a-i? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

*Cue tée ñuú Gàdará cue tée yèhi ñaha
espíritú cundíhi yucu ñávàha
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)*

²⁸ Te òré ní quèxio Jesús ndàa ingá xio yuhu làgúná yucu cue tée ñuú Gàdará, te úú tnàhá cue tée quide vehe núú yíndüxi ndíyí ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús, te ndi ndúú-güedé yíhí ñaha espíritú cundíhi yucu ñávàha xii-güedé, te ío mãñá-güedé chi vá yòo tnàhí dañá-güedé yáha yatni núú ndécú-güedé. ²⁹ Te cue espíritú yíhí ñaha xii-güedé-áⁿ nǐ quide-xi níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedë xii-gá:

—¿Ná cuendá véxi-ö Jèsús Déhe Dútú Ndiöxí chidácá ñáhá-n xii-ndí? ¿Áⁿ sàma véxi-n dàndoho ñaha-n xii-ndí? Te vátá sàá-gá nduu dùcaⁿ cada-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedë xii-gá.

³⁰ Te yatni xíaⁿ xixica cuu vài cuchí xixexi-güedi. ³¹ Te cue espíritú cundíhi yucu ñávàha yèhi ñaha xii cue tée-áⁿ nǐ cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús, te xáhaⁿ-xi:

—Te núu vá dañá-gã-n quíhi-ndí yiqui cùñú cue tée-a, te cáháⁿ ndàhú-ndí núú-n sã dañá-n na quíhíⁿ-ndí quíhu-ndí yiqui cùñú nchaa cùchí-áⁿ —càchí cue espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-gá.

³² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii cue espíritú cundíhi yucu ñávàha-áⁿ:

—Chí táquèe yiqui cuñú cue téé-án te quíhíⁿ-ndó nũu ndèé ichi quíhíⁿ-ndó — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii nchaa espíritú-án.

Te cue espíritú cundíhi yucu ñávãha-án nĩ quee-xi yiqui cuñú cue téé-án, te cuáháⁿ-xi cuánguihu-xi nchaa cùchí-án. Te cue quití-án nĩ xinu-güedi duha ní queé-güedi ndàa núú dèhvá yuhu làgúná-án, te ní ngau-nihnu-güedi xití ndute, te ní ndíhi-güedi ní cáhá.

³³ Te cue téé xito ñaha xii nchaa cuchí-án nĩ yuhú-güedé te ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní caní-güedé cuendú núú cuè ñáyiú ndècu xití ñuú nchaa nàcuáa ní cuu cuendá cue téé ní xíhi ñaha nchàa espíritú cundíhi yucu ñávãha-án. ³⁴ Te nchaa ñáyiú ñuú-án nĩ queé-yu cuáháⁿ-yu núú ndécú Jèsús. Te òré ní quexió-yu núú ndécú-gã te ní cáháⁿ ndàhú-yu núú-gã sá ná queé-gã yucu ñuú-yu núhú-gã.

9

Jèsús quidé tãtna-gã ìⁿ téé cùhú ñá cúú-gã candá nihnu

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Te sátá dúcáⁿ nĩ cuu te Jèsús cuánde-gã bàrcú cuáháⁿ-gã ní natehdé-gã ndàa ingá xio yuhu làgúná. Te xíaⁿ nĩ ndexió-gã ñuú núú quidé ñuú-gã. ² Te xíaⁿ ndécú-gã ní quexió cue téé nchido-güedé ìⁿ téé cùhú ñá cúú-gã candá nihnu ñùhu-dé xito, te Jèsús ní cutnùní iní-gã sá sàndáá ndisa iní ñáhá-güedé xii-gã nũu ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú-án:

—Yòhó téé cùhú vá ndíhú-gã iní-n, chi sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

³ Te sátá dúcáⁿ nĩ cáháⁿ-gã nũu xíaⁿ cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùníní ndíi Moisés ní sani iní-güedé: “Téé-a càháⁿ cuèhé-dé cuendá Yã Ndiõxí”, duha ní sani iní-güedé. ⁴ Te Jèsús ní cutnùní iní-gã nàcuáa sàni iní-güedé nũu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Ná cuendá ducaⁿ sàni cuehé sání dùha iní-ndó? ⁵ Te sátá dúhá nĩ xáhaⁿ-í xii téé cùhú-a sá nĩ quide càhnu iní-í nchaa yíca cuéchi-dé, te xíaⁿ nchòhó ñá túú cùtnuní iní-ndó nũu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndàá. Dico núú cúú-í-dé sátá ndácóo-dé te caca-dé, te

cutnùní ndáá iní-ndó nũu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndàá, chi cundehe nũu-ndó nàcuáa cada-í. ⁶ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùní iní-ndó nchàa-ndo sátá yuhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ndecu ndíhi-í tnúhu ndee iní ñuyú-a sátá cádá càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáyiú — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú-án:

—Ndacóo, te ndocani-n xito ñùhu-n véxi-án te núhú-n vehe-n — cachí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁷ Te òré-ni-án nĩ ndúha téé cùhú-án te ní ndacóo-dé te ní ndocani-dé xito ñùhu-dé ní quexió-án te ní xica-dé cuánuhú-dé vehe-dé. ⁸ Te nchaa ñáyiú xíndecu-án ìo ní cuñúhu-yu sátá dúcáⁿ nĩ quide Jèsús ní xiní-yu, te ní cachí-yu sátá ìo càhnu cuu Yã Ndiõxí cuendá sátá nĩ sáñaha-gã xii Jèsús tnúhu ndee iní cada-gã nchaa sátá vã yõo tnàhí ndàcu cada.

Jèsús càháⁿ-gã ìⁿ téé nàni Mateú chitnahá ñáhá-dé xii-gã

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Te Jèsús ní nucúhuⁿ tucu-gã ichi cuáháⁿ-gã, te ichi ñùhu-gã ní xiní-gã núcõo ìⁿ téé nàni Mateú quidé còbrá-dé ñáyiú chi cobràdór impuèstú cúú-dé, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Màteú, néhé chitnahá ñáhá-n xii-í — cächí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te té Màteú-án nĩ ndacuíñí-dé ní chitnahá ñáhá-dé xii-gã.

¹⁰ Te ìⁿ xito ndècu Jèsús ìⁿ vehe, te yíhi-gã mèsá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gã xéxi ndíhi ñaha-gã xii-güedé. Te tnàhá cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú yíhi ndíhi-gã mèsá, te tnàhá tucu dava-gã cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha yíhi ndíhi-gã mèsá. ¹¹ Te sátá nĩ xiní cue téé cùu fariséú xéxi Jèsús ndíhi nchaa cue téé-án, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú cuè téé xica cuu ndíhi-gã, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide téé cùu mestrú-ndó xèxi-dé ndíhi cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndíhi nchaa dava-gã cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha-i? — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé.

12-13 Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-güedě xii cue téé xica cuu ndihi-gá, núu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùhú chi ñá túú xìni ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiú cùhú chi xìni ñuhú-yu ñátátná. Te yúhú véxi-í cáháⁿ-í ñáyiú cùtnuní iní-xi sá ndécú cuěchi-xi cuèndá dañá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te ñá túú vèxi-í cáháⁿ-í ñáyiú càchí sá ñá túú ndècu cuéchi-xi. Te chí cádá cuèndá váha nàcuáa càháⁿ Yã Ndiõxí núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yúhú cuèní-í sá cùndàhú iní-ndó cuè tnaha ñáyiú-ndo, te ñá díú mèe-ni sá cáhni-ndó quiti nduu táhù-í”, duha càchí-gá núú tütú-gá —càchí Jèsús xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue téé ndùcu tnúhu núú Jèsús cuèndá ñáyiú ñá túú tnàhí ná xéxi áma càháⁿ ndihi-yu Yá Ndiõxí

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Te cue téé xica cuu ndihi té Juáa téé dàcuandute ñaha xii ñáyiú ní sáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús, te xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã, te xáhaⁿ-güedé:

—Cuèní-ndí cachí tnúhu-n nã cuèndá nchúhú, ndihi cue téé cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxi-ndí áma càháⁿ ndihi-ndí Yã Ndiõxí, te cue téé xica cuu ndihi-n ñá túú ducaⁿ quide-güedé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

15 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó xìní-ndó sã vã cúú cũñaha-o xì ñáyiú ñuhu vico tnándaha sã vã cúú cãxi-yu nini ndècu ndihi ñaha téé tnándaha xií-yu, dico sáa nduu vã cùndècu ndihi ñaha-gá téé tnándaha-áⁿ xií-yu, te dàvá-áⁿ te cahni iní-yu vã cãxi-yu cuèndá sá ndihú iní-yu.

16 Te ni vã yõ dándée luha dóó sáa ñá dóó sa ní cuu tühú víhí, chí dóó sáa-áⁿ nãndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dóó sã ñí cuu tühú-áⁿ.

17 Te ni vã yõ chihí ndidí sáa xìtí ñá lamba sa ní cuu tühú víhí, chí núu yoo ducaⁿ na càda te ndava lamba sa ní cuu tühú-áⁿ chí ío níhi yóó ndidí-áⁿ, te cuíta-ni ndidí-áⁿ te cuíta-ni lamba-áⁿ te núu ducaⁿ na càdá-yu, núu xiã xìní ñuhu-xi quée ndidí sáa-áⁿ xìtí ñá lamba saa cuèndá ducaⁿ ñá túú nã cuu cováha-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuèndá déhe yoco té Jàirú ndihi cuèndá ñá ñaha ní tnándeé dóó Jèsús

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo ñá téé cùnuu núú ndécú-gã, ñá téé tàxi tnuní veñúhu, te ní ngüñí xìtí-dě núú-gã càháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n núu vá cùndèe iní-n quíhíⁿ-ó vehe-í dandòto-n déhe yoco-í chí ní xihí-xi tnávíí, te yúhú cùtnuní iní-í sá núu quíhíⁿ-n tëndaha-n yiqui cuñú-xi te ndoto-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

19 Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi-dé ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá. 20 Te ichi ñuhu-gá cuáháⁿ-gá ní sáháⁿ ñá ñadihí ní tnándeé-aⁿ yuhu dõó-gã ndàa sátá-gã, te ñaha-áⁿ sa ní cuu úxúú cuíá sã cùhú-aⁿ ngòyo ñaha ñíhí xii-aⁿ. 21 Te ducaⁿ ñí quide-aⁿ chí ní sani iní-aⁿ sá núu ndacu-aⁿ tnándeé-aⁿ cuèdicó luha yuhu dõó Jèsús te ndúha-aⁿ ní sani iní-aⁿ. 22 Te Jèsús ní nchócótó-gã ndàa sátá-gã te ní xìní-gá ñadihí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gã:

—Yòhó ñaha cùhú, vá ndihú-gá iní-n vitna chí sa ní ndúha-n, chí ní sándáá iní ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

Te òré-ni-áⁿ ñí ndúha ñaha cùhú-áⁿ.

23 Te òré ní quexìo Jèsús vehe téé cùnuu taxi tnuní veñúhu-áⁿ, te ní xìní-gá xĩndáhí víhí ñáyiú, te xĩndecu mùsicú. 24 Te ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Chí táquèe xìtí vehe-a, chí xíchí-a ñá túú ní xihí-xi chí dicó xidí-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Te ní sácú ndeé ñáhã-yu xii-gá sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, chí sá cúú-xí mèe-yu te ní xihí ndisa xíchí-áⁿ. 25 Te ñáyiú-áⁿ ñí queé-yu te cuánguihu Jèsús núú cándòdo xíchí ñí xihí-áⁿ, te ní tní-gá ndaha-xi te òré-ni-áⁿ ñí ndacóo-xi. 26 Te nchaa ñuú cáá yàtni xiáⁿ ñí níhí ñáyiú tnúhu nàcuáa ní quide Jèsús.

Jèsús quidé tãtna-gá núú ùú tnàhá cue téé cuáá

27 Te sátá dúcáⁿ ñí cuu te ní xica Jèsús cuánuhú-gá, te ichi ñuhu-gá ní chinchícúⁿ ñáhá ùú tnàhá cue téé cuáá xii-gá, te níhí càháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Yòhó Jèsús, téé cùu ñaní tnáhá ndí Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁸ Te òré ní nasáá Jèsús núú quidé vèhe-gá, te cue téé cuàá-áⁿ ñí quexìo-güedé ndéé núú-gá, te ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—¿Sàndáá iní-ndó sá yùhú ndacu-í cada tátna-í núú-ndó-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sàndáá iní-ndí sá díú yòhó Jèsús ndacu-n càda tátna-n núú-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní dácáa-gá ndaha-gá ní tendaha-gá núú-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te vitna, ndúha núú-ndó chi ní sàndáá iní-ndó sá díú yùhú ndacu-í cada tátna-í núú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁰ Te òré-ni-áⁿ ñí ndúha núú-güedé, te Jèsús ní cáháⁿ víhí-gá dóho-güedé cuendá sá vǎ càháⁿ-güedé nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-güedé.

³¹ Te cue téé-áⁿ òré ní ndee-güedé núú ndécú Jèsús, te ní ngüíta-ni-güedé ní caní-güedé cuendú núú ñáyiú nàcuáa ní quide ñaha-gá xii-güedé. Te nchaa dava-gá ñuú cáá yàtni xíáⁿ ñí sáháⁿ-güedé ní caní-güedé cuendú núú ñáyiú nàcuáa ní quide ñaha Jèsús xii-güedé.

Jèsús quidé tátna-gá ñí téé ñíhí

³² Te íchí ñí ndee cue téé ní ndúha núú-xi-áⁿ núú ndécú Jèsús, te ní quexìo ñí uú ñáyiú ndécá-yu ñí téé ñíhí yíhí ñaha espíritú cundíhi yucu ñávǎha. ³³ Te Jèsús ní queñuhu-gá espíritú cundíhi yucu ñávǎha yíhí ñaha xii téé-áⁿ, te òré-ni-áⁿ ñí cuu ní nacáháⁿ-dé. Te nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ño ní cuñúhu-yu, te ní xítnáhá-yu:

—Ñá túú tnàhí xíní-ó ñí téé duha cada ñuú nchoo cuè ñáyiú isràél ní cùu —cachí-yu xítnáhá-yu.

³⁴ Te cue téé cùu fariséú ní ngüíta-güedé xítnàha-güedé:

—Téé-a chi sácúíhná chíndèe ñaha-xi xii-dé queñuhu-dé nchaa espíritú yíhí ñaha xii ñáyiú te ñuú-ni sácúíhná-áⁿ táxi

tnúní-xi nchaa espíritú-áⁿ —càchí-güedé xítnàha-güedé.

Jèsús cundàhú iní-gá ñáyiú

³⁵ Te Jèsús cuáháⁿ-gá nchaa ñuú náhnú ndíhi nchaa ñuú líhli, te ndí tnahá ñí ñí ñuú sàá-gá te ducaⁿ cuànguihu-gá ñí ñí veñúhu càa nchaa ñuú-áⁿ dánèhé-gá ñáyiú tnúhu váha, tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. Te ducaⁿ-ni ta quide tátna-gá nchaa ñáyiú cùhú cuáháⁿ cuèi ndí dǐíⁿ ndí dǐíⁿ núú cuèhé tnàhá-yu ñí ñí-yu. ³⁶ Te sá ñí xíní Jèsús sá ño vǎi ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gá, te ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-yu chi ío ndíhú iní-yu, te vǎ yó nèhe cuendá ñáhá xii-yu, te cùú-yu dàtná cue mbéé cue quiti ñá túú tòli-xi. ³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndíhi-gá:

—Nchòhó xíní-ndó sá òré ná sàá nduu cùu nchaa sá xítú ñáyiú te ío vǎi cuu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá dàtná ío vǎi sá xítú ñáyiú cùu, ducaⁿ ño vǎi ñáyiú cùmání cundedóho tnúhu-í, te ío sacú ñáyiú dàcuaha ñaha xii-yu. ³⁸ Núú xíáⁿ xíní ñúhu-xi cácaⁿ-ndó núú Yá Ndióxi Yá cúú Xítohó-ndó ndíhí-yu cuendá sá ná dàcaháⁿ-gá iní-yu cáháⁿ-yu tnúhu-gá núú nchàa dava-gá tnàha ñáyiú-yu cùmání cundedóho tnúhu-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

10

Jèsús sǎñaha-gá tnúhu ndee iní xii ndí ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Te Jèsús ní cana-gá ndí ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní sǎñaha-gá xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndíhi-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cundíhi yucu ñávǎha yíhí ñaha xii ñáyiú, ndíhi cuendá sá cáda tátna-güedé nchaa dava-gá ñáyiú cùhú cuèi nándi núú cuèhé tnàhá-yu.

² Te duha xínani ndí ùxúú cue téé-áⁿ: téé cùnuu-gá nání-dé Xímú, àdi Pelú chi úú ñuú-dé, te ñaní-dé cúú tǎ Ndríxí, te tnàhá téé-áⁿ cúú-dé téé xica cuu ndíhi Jesús, ndíhi té Jàcobó ndíhi ñaní té Jàcobó-áⁿ téé nàni Juaá, te ndí ndúú cue téé-áⁿ cúú-güedé déhe té Zebèdeú. ³ Te tnàhá té Lìpé xicá cùu

ndihi-gá, ndihi té Bartolómé, ndihi té Mǎxí, ndihi té Mǎteú té cùu cobradór impuèstú ní cùu, ndihi té Jàcobó déhe té Àlfeú, ndihi té Lèbeú té dǎnani-güedé Tàdeú, ⁴ ndihi té Xímú té ní cundihí cue té canànistá, ndihi té Jùdás Iscàrioté té ní sáá nduu nǐ sáha cuèndá ñáhá xii Jesús núú cuè té cùu úhú iní ñáhá xii-gá.

Jèsús téndàha-gá ndi ùxúú cue té xica cuu ndihi-gá quihín-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵⁻⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii ndi ùxúú cue té xica cuu ndihi-gá sá quihín-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú, te cùmání-gǎ caca-güedé quihín-güedé, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ méé-ní ñúú núú xíndecu cue ñáyiú isràél quihín-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-í, te vá quihín-ndó nǐ ñúú ñúú yíndèhu distritú Sàmariá, te ni vǎ quihín-ndó dàva-gá ñúú núú xíndecu ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te cue ñáyiú isràél-án cúu-yu dàtná cue mbèé cue quiti ní xíta chi ta xíta nihnú-yu cuáhán. ⁷ Te cúñaha-ndo xii-yu sá sà ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-yu. ⁸ Te cada tátna-ndo nchàa ñáyiú cùhú cuèi ñáyiú tnàhá cuéhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu, te queñuhu-ndo nchàa espíritú cundihí yucu ñávàha yihí ñaha xii ñáyiú, te dandòto-ndo cue ñáyiú sa ní xihí, te vá càcáⁿ-ndó yǎhu-ndo núú ñáyiú òré cada-ndo nchàa chiuⁿ-án, chi sa nàha-ndo sá dícó ducaⁿ nǐ taxi-í tnúhu ndee iní ndécú ndihi-ndo.

⁹ Te vá cánèhe-ndo díhúⁿ cuu ichi-ndo, ¹⁰ te ni vǎ cánèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, te ni vǎ cánèhe-ndo ingá ichi dóó-ndó nàdáma-ndo, te ni vǎ cánèhe-ndo úú-gá chàú-ndó chi diu-ni chàú yihí-ndó-ǎⁿ xiǎⁿ-ni quihí-ndo, te ni vǎ cánèhe-ndo tatnu, te ducaⁿ càda-ndo chi nchòhó sa nàha-ndo sá ncháá ñáyiú quide chiuⁿ te diu-ni cuèndá chiúⁿ quidé-yu nihí-yu sá xéxi-yu.

¹¹ Te ndi tnahá ñúú ná quèxio-ndo te nducu-ndo ñáyiú cùtnuní iní-ndó sǎ cúu-yu ñáyiú váha, te vehe ñáyiú-án cundecu-ndo

ndèé sáá nduu ndèe-ndo ñúú-án. ¹² Te òré quexio-ndo vehé-yu te cúñaha-ndo xii-yu: “Yá Ndiöxí chíndèe chitúu ñaha-gǎ xii-ndo ndècu-ndo”, duha cúñaha-ndo xii-yu. ¹³ Te núú ní cáháⁿ váha ndihi ñáhá-yu xii-ndo, te cuu-xi sá váha sá cúú-xi-yu cuèndá tnúhu ní xáhaⁿ-ndo-ǎⁿ, dico núú ñá túú ní càháⁿ váha ndihi ñáhá-yu xii-ndo, te cúñaha-ndo xii-yu sá vǎ cúú-xi sǎ váha xii-yu tnúhu ní xáhaⁿ-ndo-ǎⁿ. ¹⁴ Te núú ní sáá-ndó ñúú ñúú àdi ñúú vehe, te núú ñá túú ní càháⁿ ndihi ñaha váha-yu xii-ndo te ni ñà túú ní cuini-yu cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-ndó te ndee-ndo ñúú-án àdi vehe-án, te naquidi-ndo tǐcá chúhmá nǐ tníi sáhá-ndó cuèndá ná cùtnuní iní-yu sá ñà túú quide váha-yu. ¹⁵ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ sáá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyiú ducaⁿ na càda ñaha xii-ndo-án dàcúxí ñáyiú ní xíndecu ñúú Sòdomá ndihi ñúú Gòmorra.

*Ndoho tnahá-ó cùndecu-o ichi Xítóhó Jesu-
crístú*

¹⁶ Te cada iní-ndó sǎ cúú-ndó dàtná cue mbèé cue quiti cuáhán núú ío yihí. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-ndo chi yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quihín-ndó núú xíndecu cue ñáyiú cuihna iní-xi, te ío váha cuáha-ndo cuèndá nàcuáa cada-ndo dàtná quidé cóó, dico cunduu váha iní-ndó ñà túú nǎ cada-ndo dàtná quidé lómá. ¹⁷ Te quihí iní-ndó chi cue ñáyiú na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cuáha cuèndá ñáhǎ-yu xii-ndo núú cuè té cùchiuⁿ, te caniha-güedé xii-ndo xití veñúhu-güedé. ¹⁸ Te dava tucu ñáyiú cuu úhú iní ñáhá xii-ndo candeca ñahá-yu xii-ndo quihín núú cuè té cùnuu yíndaha nacióⁿ, àdi núú dàva-gá cue té cùnuu sá cuèndá-í. Te nchòhó nihí-ndó nàcuáa cada-ndo cáháⁿ váha-ndo cuèndá-í núú-güedé ndihi núú cuè ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ¹⁹⁻²⁰ Dico òré cuáha cuèndá ñáhǎ-yu xii-ndo núú nchàa cue té-án, te vá cání iní-ndó núú nása cunduu tnúhu cáháⁿ-ndó núú-güedé, chi òré-nǎ te nihí-ndó tnúhu cáháⁿ-ndó. Te ñá díú mèe-ndo cahu iní-ndó tnúhu cáháⁿ-ndó, chi mee Espíritú Yá Ndiöxí Yá cúú Tátá-ndó dàcáhu iní ñáhá-xi xii-ndo nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-ndó.

21 'Te dava cue tée cuáha cuendá-güedé ñaní-güedé núú cuè tée cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé, te dava cue tée cùu tátá ñu-ni ducaⁿ càda-güedé déhe-güedé, te ñu-ni ducaⁿ càda ñaha dava cue ñáyiú cùu déhe xii tátá-yu ndihi nãã-yu, chi cuáha cuendá ñáhã-yu núú cuè tée cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé xii-yu. 22 Te nchòhó chi nchaa ñáyiú ngüíta-yu cuu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo sã cuendá-í. Te núu na càda ndee-ni iní-ndó càncicúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi-í cuèi nãndi sã ná càda ñahá-yu xii-ndo ndéé ná sãá nduu vã cùndècu-gá-ndó ñùyú-a ña, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ni caa ni quíhíⁿ ndihi Yá Ndiöxí. 23 Te núu ñuú ñuú cuiní-güedé tñi ñaha-güedé xii-ndo càda úhú ñáhã-güedé sã cuendá-í, te cunu-ndo núú-güedé quíhíⁿ-ndó ìngá ñuú. Te na càchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sã cùmání-gã quíhíⁿ-ndó nchaa dava-gã ñuú núú xíndecu ñáyiú israhél cáhãⁿ-ndó tñuhu-í, te sa quixi tucu yúhú, Tée cùu ñaní tñahá-ndó nchaa-ndo ñuyú-a.

24-25 'Te nchòhó xini-ndó sã ni ñuú tée dàcuaha ñá túú cùnuu-dé dàcúúxí mèstrú-dé, te núu mèstrú tée-áⁿ nãndi yãha-dé ndécú-dé te tàú-dé nduu vétú iní-dé te núu tñahá-dé yãha-dé dàtná yãha mèstrú-dé-áⁿ. Te ñu-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cùu ñuú tée xínu cuechi, chi ñá túú cùnuu-dé dàcúúxí pãtróóⁿ-dé, te nchaa sã yãha pãtróóⁿ-dè-áⁿ te tàú-dé nduu vétú iní-dé te núu tñahá-dé yãha-dé dàtná yãha pãtróóⁿ-dè-áⁿ. Te núu yúhú Yaa táxí tñuní ñáhã xii-ndo cachí-yu sã cùu-í sãcuíhã, te uuⁿ-gã ducaⁿ cùñahá-yu xii nchòhó cue tée cùndihi-í.

Vá yùhú-ó cuendá nchaa sã cáda ñaha ñáyiú xii-o

(Lc. 12:2-7)

26 'Te nchòhó vá yùhú-ndó núú ñáyiú. Chi nchaa tñuhu sã cúu yùhu ni cuu vá cúu yùhu-gã, chi nchaa dacuití sã queé tñu-xi núú ñáyiú. 27 Te nchaa tñuhu sã càchí tñuhu-í xii-ndo núú méé núú ñuú-ó, cùu-xi tñuhu sã ndúú yùhu ni cuu datúu-ndo núú cuè ñáyiú cuèi núú chítú núú tàcá. 28 Te xini ñuhu-xi sã vã yùhú-ndó cuè ñáyiú cuèi na càhni ñahá-yu xii-ndo, chi ñu-ni yiqui cùñú-ndó ndácú-yu cahni-yu, dico ñá

túú nãgã ndacú-yu cada ñahá-yu xii-ndo. Te tàú-ndó sã Yã Ndiöxí yùhú-ndó chi Yaa-áⁿ ndacu-gã danãa-gã yiqui cùñú-ndó, te ndacu-gã daquihíⁿ ñáhã-gã xii-ndo núú úhú núú ndàhú.

29 'Te nchòhó xini-ndó sã ndéé úu tñahá tñahá cùyãhu-di núú ñuú-í dñhúⁿ, te ni ñuú-di ñá túú xihí cùtexínu-di chi ndéé núu mee Yã Ndiöxí Yaa cúu Tátá-ndó ná càchí-gã te xihí-di. 30 Dico nchòhó chi ío-gã néhe cuendá ñahá Yã Ndiöxí xii-ndo chi ndéé idi dñu-ndó yíndehu. 31 Núu xiaⁿ càchí-í sã vã yùhú-ndó chi cùnuu-gã-ndó dàcúúxí tñahá cuèi vai vihi-güedi.

Nchaa ñáyiú datúu núu tñaha ñáyiú-xi sã ndécú ndihi-yu Xitohó Jesucristú

(Lc. 12:8-9)

32 'Te na càchí tñuhu-í xii-ndo sã nchaa ñáyiú na datúu núu tñaha ñáyiú-xi sã ndécú ndihi ñahá-yu xii-í, te ducaⁿ te tñahá yúhú datúu-í núu Tátá-í Dútú Ndiöxí Yaa ndécú àndiu sã ndécú ndihi-í-yu. 33 Dico nchaa ñáyiú na cùñaha xii tñaha ñáyiú-xi sã ñã túú ndècu ndihi ñahá-yu xii-í, te ñu-ni ducaⁿ càda yúhú tucu chi cùñaha-í xii Tátá-í Dútú Ndiöxí Yaa ndécú àndiu sã ñã túú ndècu ndihi-í-yu.

Ñá túu cùu ñuú ñáyiú

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

34 'Te na càchí tñuhu-í xii-ndo sã vã caní iní-ndó sã yúhú véxi-í ñuyú-a te cuu ñuú-gã ñáyiú cundecú-yu, chi da ngüíta-yu vá cúu ñuú-gã-yu cundecú-yu, te ducaⁿ chi nchaa ñáyiú vá quíndáá iní ñáhã xii-í ñáyiú-áⁿ ngõo-yu cuu úhú iní-yu nchaa ñáyiú quíndáá iní ñáhã xii-í. 35 Te dava cue tée xíndecu tátá-xi te ngóo-güedé cuu úhú iní-güedé tátá-güedé, te ñu-ni ducaⁿ càda cue ñáyiú dñi xíndecu nãã-xi, chi ngóo-yu cuu úhú iní-yu nãã-yu, te ñu-ni ducaⁿ càda tucu cue ñáyiú cùu sãnu, chi ngóo-yu cuu úhú iní-yu nãã yí-yu. 36 Te ndi mèé-yu vehé-yu ngóo-yu vá cúu ñuú-gã-yu cundecú-yu.

37 'Te na càchí tñuhu tucu-í xii-ndo sã nchaa ñáyiú ío-gã ná cùu iní tátá-xi àdi nãã-xi dàcúúxí yùhú, te ñáyiú-áⁿ ñã túú tàú-yu cundecu ndihi ñahá-yu xii-í, te nchaa ñáyiú ío-gã ná cùu iní déhe ducuⁿ-xi,

àdi déhe yoco-xi dàcúxí yǔhú, te ñi-ndi ducaⁿ ñà túú tàú-yu cundecu ndihi ñàhá-yu xii-í. ³⁸ Te nchaa ñáiyu vá cáncǎcúⁿ ni-hnu ñaha xii-í cuendá sá yùhú-yu ndohó-yu dàtná ndoho-í ñáiyu-áⁿ ñà túú tàú-yu cundecu ndihi ñàhá-yu xii-í. ³⁹ Te cue ñáiyu na yùhú cuú sá cuendá-í te ñáiyu-áⁿ cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáiyu vá yùhú cuú sá cuendá-í, te ñáiyu-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu ni caa ni quíhíⁿ ndihi Yá Ndióxi.

Cuendá sá ndúú tǎhú-ó
(Mr: 9:41)

⁴⁰ Te nchaa ñáiyu na quèheⁿ cuendá ñàhá xii-ndo te cada iní-yu sá tñàhá yùhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáiyu na quèheⁿ cuendá ñàhá xii-í, te cada iní-yu sá tñàhá Tǎtǎ-í Dútú Ndióxi Yá ní tendaha ñàhá xii-í véxi-í ñuyú-a ní queheⁿ cuendá-yu. ⁴¹ Te nchaa ñáiyu na quèheⁿ cuendá ñà tée cáháⁿ tñúhu Yá Ndióxi cuendá sá quidé-dě chùⁿ-gá, te dàtná-ni càa táhú cuǎñaha-gǎ nduu táhú tée ducaⁿ cáháⁿ tñúhu-gá-áⁿ, ñi-ndi ducaⁿ cùnduu táhú cuǎñaha-gǎ nduu táhú ñáiyu ducaⁿ na quèheⁿ cuendá ñàhá xii-dé. Te nchaa ñáiyu na quèheⁿ cuendá ñà tée quide váha cuendá sá dúcáⁿ quide váha-dé, te dàtná-ni càa táhú nduu táhú tée-áⁿ ñi-ndi ducaⁿ cùnduu táhú nduu táhú ñáiyu na quèheⁿ cuendá ñàhá xii-dé. ⁴² Te nchaa ñáiyu na cuǎñaha ñà yaxiⁿ ndute coho ñà ñáiyu cùu cuendá-í cuendá sá ní tuha ñàhá-yu xii-í cuéi ñà túú cùnuu vihi-yu, te ñáiyu ducaⁿ na cuǎñaha ndùte-áⁿ ñi-ndi-yu sá ndúú tǎhú-yu núú Yá Ndióxi — càchí Jèsús xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

11

Jèsús cáháⁿ ndihi-gá cue tée xica cuu ndihi té Juàá

(Lc. 7:18-35)

¹ Te sátá ní yáha ducaⁿ ní xǎhaⁿ Jèsús xii ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihi-gá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá nchaa ñuú cáa yàtni xíáⁿ dánèhé-gá ñáiyu tñúhu-gá.

² Te té Juàá yìhi-dé vecaá te ní níhí-dě tñúhu nchaa nàcuáa quide Xítóhó Jesu-crístú. Te sátá dúcáⁿ te ní tendaha-dě ñà úú cue tée xica cuu ndihi-dé cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús. ³ Te òré ní quexìo-güedé núú ndécú-gǎ, te xicáⁿ tñúhú-güedé núú-gǎ

nàcuáa ní xǎhaⁿ tǎ Juàá xii-güedé, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xicáⁿ tñúhú-ndí núú-n núu sá díú-n cùu-n Cristú Yá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a, àdi sá cùndetu nahi-ni-ndí mei Yá-áⁿ —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cuánùhú te cani-ndo cuendú núú tǎ Juàá nchaa sá ní xiní-ndó quide-í, ndihi nchaa nàcuáa ndùu tñúhu ní cáháⁿ-í ní xindedóho-ndo. ⁵ Te cùñaha-ndo xii-dé sá quidé tǎtna-í núú cué ñáiyu cuáa, te quide tǎtna-í cue ñáiyu yacua, ndihi cue ñáiyu tñàhá cuéhé sá dátèhyú nihnú-xi yiqui cùñú-yu, ndihi cue ñáiyu doho, nchaa ñáiyu-áⁿ quidé tǎtna-í, te ndùha-yu, te ndéé tñàhá cue ñáiyu sa ní xíhí dándòto-í cùñaha-ndo. Te cùñaha tucu-ndo xii-dé sá ndècuu-í dánèhé-í nchaa ñáiyu ndàhú, tñúhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa naníhí tǎhú-yu. ⁶ Te cùñaha tucu-ndo xii-dé sá ìo váha táhú nchaa ñáiyu ñà túú quide sáa iní-xi nchaa tñúhu cáháⁿ-í, duha cùñaha-ndo xii-dé —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁷ Te sátá ní yáha-güedé cuánuhú-güedé te ní ngúita Jèsús ní cáháⁿ-gá núú ñáiyu cuendá té Juàá, te xǎhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Nchòhó ní sǎháⁿ ndéhé-ndó ñà tée ndècu xití yucu, te tée-áⁿ ñà túú sàni ñà sàni úú iní-dé, chi ñà túú quide-dé dàtná quidé nchaa ité náhnú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ òré quéné tǎchí. ⁸ Te ní ñà túú ní sǎháⁿ ndéhé-ndó ñà tée nihnú dóo váha dóo vii càa. Te nchòhó xiní-ndó sǎ ncháá ñáiyu nihnú dóo váha dóo vii càa xindecú-yu vehe cue tée cùnuu yindaha ñáiyu. ⁹ Dico nchòhó chí ní sándéhé-ndó ñà tée cáháⁿ tñúhu Yá Ndióxi, te ndáá sá díú ñà tée cáháⁿ tñúhu-gá cùú-dě, te cùnuu-gá-dé dàcúxí dàva-gá cue tée cáháⁿ tñúhu-gá. ¹⁰ Te ñi-ndi cuendá té Juàá-áⁿ cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi nàcuáa ní xǎhaⁿ-gǎ xii Crístú, te duha ní xǎhaⁿ-gǎ: Tendaha-í ñà tée cáháⁿ-dé tñúhu-í codonùu-dé núú-n,

cuendá dàtúha-dé ñáiyu cuendá quíndáa iní-yu tñúhu-n.

Duha ní xǎhaⁿ-gǎ, te ducaⁿ ní ngódó tñúni núú tütú-gá. ¹¹ Te na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ní ñà tée ñuyú-a ñà túú cùnuu-güedé dàtná cùnùu té Juàá tée

dàcuandute ñaha xii ñáiyu. Te nchaa ñáiyu sa ta ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí vitna cuáháⁿ cúnúu-gá-ni tucú-yu dácúúxí tē Juàá cuéi cùu-yu ñáiyu ñá túú cúnúu dácúúxí dāva-gá ñáiyu yìndaha-gá.

12 Te ndéé cùtnàhá ní ngüíta té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáiyu càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiõxí ñuyíú-a, ndéé dāvá-áⁿ nǐ ngüíta ñáiyu cuíní-yu sá ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xií-yu te ndùcu ndéé-yu quidé-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu. 13 Te nchaa cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha nǐ cáháⁿ-güedé sá díú-gá ndíhu ndaha-gá cue ñáiyu, te ñu-ni ducaⁿ nǐ cáháⁿ tucu ndíi Moisés ní ngódó tnùní núú tütú ndíi. Te ñu-ni ducaⁿ cúnúu nchaa tnúhu-áⁿ càháⁿ-xi nàcuáa ndíhu ndaha Yá Ndiõxí ñáiyu ndéé ní sáá nduu nǐ ngüíta té Juàá càháⁿ-dé tnúhu-gá ñuyíú-a. 14 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cádá cuendá-ndó, chí núú tütú Yá Ndiõxí càchí-xi sá ndíxí tē Èliás, te ñu núú tē Èliás-áⁿ nǐ quide té Juàá. 15 Te nchaa nchòhó ñáiyu ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-í-a te ío váha chí cuáha cuendá.

16 Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa sãtnahá-xi cùu ñáiyu ndècu vitna. Chí ñáiyu-áⁿ cùú-yu dàtná cue landú sácõo núú yáhu dàdiqui-güexi te níhi càháⁿ-güexi, te xĩtnàha-güexi ndi mee landú-güexi: 17 “Ní tiú-ndí yaá ndíhi vilu te ñá túú ní cuíní-ndó càta-ndo. Te ío yica ìní ní xita yuhu-ndí te ñá túú ní ndáhyú-ndó”, càchí-güexi xĩtnàha-güexi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáiyu ndècu vitna, 18 chí té Juàá ío ndàhú ní xóo caxi-dé, te nǐ ñà túú ní xõo coho-dé ndudí ndéhé yoho yàha stilé sá sà ní nduu-xi ndidí, te sá dúcáⁿ nǐ xóo cada-dé te ní cachí-yu sá nǐ xíndecu ndíhi-dé espíritú cùndíhi yucu ñávàha. 19 Te sáta nǐ quexìo yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo, te xèxi-í xìhi-í quidè-í, te càchí-yu sá yúhú cùu-í ñⁿ tée xèxi vihi te xìhi vihi, te càchí tucú-yu sá cùu-í tée xìca cuu ndíhi cue tée cuìhna ìní-xi quide cobrá ñahá xii-yu cuendá impuèstú ndíhi nchaa dāva-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha, duha càchí-yu. Te ñáiyu ní tnahá tnúhu ndíhi Yá Ndiõxí, ñáiyu-áⁿ quidè-yu sá váha nàcuáa cutnùní sá méé-gá ío ndècu ndíhi-gá sá xìní tnùní-gá —càchí-gá xàhaⁿ-gá xií-yu.

Cuendá ñáiyu dāva ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xitohó Jesucristú

(Lc. 10:13-15)

20 Te Jèsús ní ngüíta-gá càháⁿ-gá dóho nchaa ñáiyu ñuú núú ío-gá vǎi núú sǎ vǎ yõo tnàhí ndàcu cada ní quide-gá, chí nchaa ñáiyu ñuú-áⁿ ñà túú cuíní-yu ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu, te xàhaⁿ-gá xií-yu:

21 —¡Ndàhú nchòhó cue ñáiyu ñuú Coràzín! ¡Te ndàhú nchòhó cue ñáiyu ñuú Bètsaidá! Chí núu dícó ñuú Tírú ndíhi ñuú Sidón ní quide-í nchaa sá vǎ yõo tnàhí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-á nǐ xìní-ndó ñá, te sá ndéé ama-gá cuihnú-yu dóo ndàhú te cunu cóo-yu núú yàá cuendá sá ndíxí cuèchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ni cùu. 22 Dico sáá nduu te ío-gá dandóho ñaha Yá Ndiõxí xii-ndo dácúúxí ñáiyu ñuú Tírú ndíhi ñáiyu ñuú Sidón.

23 Te nchòhó cue ñáiyu ñuú Capèrnaúm ío quide cahnu-ndo mee-ndo, te quide iní-ndó sá sá cuánda-ná-ndó àndíu, dico ñahá chí núú ùhú núú ndàhú nduu táhú-ndó cùndecu-ndo. Te núu dícó ñuú Sòdomá ní quide-í nchaa sá vǎ yõo tnàhí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó nǐ xìní-ndó ñá, te ñáiyu-áⁿ vǎ náá-yu chí cundecu-ní-yu ndéé vitna ni cùu. 24 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá sáá nduu te ío-gá dandóho ñaha Yá Ndiõxí xii-ndo dácúúxí ñáiyu ñuú Sòdomá —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii nchaa ñáiyu ñuú-áⁿ.

Jèsús cuíní-gá sá túhá ñaha ñáiyu xii-gá

(Lc. 10:21-22)

25 Te sáta xǎⁿ te Jèsús ní ngüíta-gá càháⁿ ndíhi-gá Tǎtá-gá Dútú Ndiõxí, te xàhaⁿ-gá:

—Yòhó Tǎtá-í Dútú Ndiõxí, ío chíñuhu ñaha-í xii-n chí ñu-n tǎxi tnùní-n àndíu ndíhi ñuyíú-a, te dànehé-n cuè ñáiyu nchaa tnúhu váha, te ñu-ni ñáiyu-áⁿ cùú-yu ñáiyu ñá túú cùtnùní iní-xi nchaa tnúhu càháⁿ cue tée càchí sá ío túha, te nchaa tnúhu váha-áⁿ ñà túú dàtúu-n núú ñáiyu càchí sá ío túha te ío váha sáá díquí-xi. 26 Chí ducaⁿ cuíní-n cùnduu —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii Tǎtá-gá.

27 Te xàhaⁿ-gá xii nchaa ñáiyu xĩndecu-áⁿ:

—Mee Tǎtá-í Dútú Ndiõxí ní cachí-gá sá cúnúu-í núú nchàandi túhú sá ío. Te vá yõo ñⁿ-gá xìní nàcuáa sàni iní yúhú Déhe Dútú Ndiõxí, chí ñⁿdíi díí-ni mee-gá xìní-gá nàcuáa sàni iní-í, te mee-í xìní-í nàcuáa

sàni iní mée-gă. Te nchaa ñáyiú càchí iní-í sá quíní-yu nàcuáa sàni iní Tătà-í Dútú Ndiòxí te xĩtnũhu-í-yu, te vá yõo ñá-gá xìní chi ñiú-ni ñáyiú ducaⁿ xĩtnũhu-í-áⁿ xìní-yu. ²⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiú ñá túú ndècu váha, ñáyiú ñá túú ñihí nàcuáa cada cundecu váha iní-xi quixi-ndo tũha ñaha-ndo xii-í nàcuáa ducaⁿ cundecu váha iní-ndó. ²⁹ Te cuu vii cuu váha iní-ndó tñi-ndo nchaa tnũhu càháⁿ-í, te ío dacuàha-ndo, te ducaⁿ càda-ndo chi yúhú ío càhnu iní-í, te ío ndàhú iní-í. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo. ³⁰ Te tñi-ndo nchaa tnũhu càháⁿ-í chi ñá túú cùu-xi ñá sá vèe, chi cada iní-ndó sá cùu-xi dàtná ñá chiuⁿ ñamá —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

12

Cue tée xica cuu ndihí Jesús sàhnú-güedé yoco triú nduu ndetátú ñáyiú

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Te ñá nduu cùu-xi nduu ndetátú ñáyiú ñũhu Jesús ichi ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá, te ta yãha-gá ndihí-güedé ñá xichi núu cáá triú te xixíhí-güedé docó nõu xĩaⁿ ní ngũita-güedé sàhnú-güedé yoco triú-áⁿ, te ndihí ndaha-güedé quíⁿ-güedé queé triú-áⁿ tá xèxi-güedé cuáháⁿ. ² Te cue tée cùu fariséu ní xini-güedé nàcuáa quide cue tée xica cuu ndihí Jesús, núu ní xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide cue tée xica cuu ndihí-n sàhnú-güedé yoco triú, te vitna cùu-xi nduu ndetátú-í? Te ñá túú tàú-güedé ducaⁿ càda-güedé —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Náa ñá túú dàcuaha-ndo núu tùtú Yá Ndiòxí núu càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndí Dávíí cùnàhá ní xihí ndí docó ndihí cue tée ní xica cuu ndihí ndí-áⁿ? ⁴ Chi ndí-áⁿ ñá quihu ndí vehe Yá Ndiòxí ní queheⁿ ndí pãá ní cuu í ndécú-áⁿ ñá xèxi ndí ndihí cue tée ní xica cuu ndihí ndí, te ñá túú tàú ndí sá dúcáⁿ càda ndí ndihí cue tée-áⁿ ní cùu, chi mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pãá-áⁿ ní cùu. ⁵ ¿Te náa ñá túú xini-ndó nàcuáa càháⁿ-xi núu tùtú ndí Moisés sá ncháá cuè dútú vã ndetátú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetátú-áⁿ? Te ñá díú ñá cuèchi cùu-xi sá dúcáⁿ ñá túú ndetátú-güedé nduu

cùu-xi nduu ndetátú. ⁶ Te na cãchí tnũhu-í xii-ndo sã yũhú cùu-í tée ío-gá cùnũu ndecu ndihí-ndo dacúxí veñũhu sã ío cùnũu. ⁷ Dico nchòhó chi ñá təcú tnũni-ndó nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí núu tùtú-gá núu cãchí-xi: “Yúhú cuñí-í sá cùndàhú iní-ndó cuè tñaha ñáyiú-ndo te ñá díú mèe-ni sá cãhni-ndó quiti nduu táhú-í”, duha cãchí-gá núu tùtú-gá. Te núu dícó nchòhó təcú tnũni-ndó ñá, te vá càháⁿ cuèhé-ndó cuendá nchaa ñáyiú ñá túú ndècu cuèchi-xi. ⁸ Te yúhú Tée cùu ñani tnãhá-ndó nchaa-ndo, tnãhá-í ndécú ndihí-í tnũhu ndee iní sá cùu-í nchaa ñáyiú nàcuáa cadá-yu nduu ndetátú-ó-á —cãchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Ñá tée ní yichí ñá xio ndaha-xi

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá, te cuanguihu-gá xiti ñá veñũhu. ¹⁰ Te xĩaⁿ ndécú ñá tée ní yichí ñá xio ndaha-dé. Te dava cue tée xĩndecu-áⁿ ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuèchi-güedé cuendá-gá núu cuè tée cùnũu, te ní xicáⁿ tnũhú-güedé núu-gã, te xãhaⁿ-güedé:

—Cachí tnũhu xii-ndí nõu cuu cada tátna-o ñá tée cùhú nduu cùu-xi nduu ndetátú-ó ñá ñãhá —cãchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te nchòhó òré ná ngãunihnu ñá mbéé-ndó ñá déhvã cùnú te nãtava-ndo-di cuèi cùu-xi nduu ndetátú-ó. ¹² Te ñá ñáyiú ío-gá cùnũu-yu dàcúxí ñá mbéé, núu xĩaⁿ tàú-ó sã cadá-ó sã váha sá cùu-xi-yu cuèi cùu-xi nduu ndetátú-ó —cãchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹³ Te dàtnũni ní xãhaⁿ-gã xii tée cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndacani ndaha-n —cãchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Te tée-áⁿ ñá ndacani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha ní nduu-xi dàtná cáá ñngá xio ndaha-dé. ¹⁴ Te cue tée cùu fariséu ní ndee-güedé xiti veñũhu, te ní ngũita-güedé ndãtnũhu-güedé nõu nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Nàcuáa sa ndéé tnũni cuendá Jèsús

¹⁵ Te sãtã ñá cutnũni iní Jèsús nàcuáa cuñí-güedé cada ñaha-güedé xii-gá te ní xica-gá cuáháⁿ-gá, te ío vai ñáyiú nchícúⁿ

ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te tnáhá cue ñáyiú cùhú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te ní quide tátna-gá cue ñáyiú-áⁿ. ¹⁶ Te ní xáhaⁿ-gá xii-yu sá vǎ cǎháⁿ-yu yoo cùu-gá. ¹⁷ Te ducaⁿ nǐ cuu chi ní quee ndáá-xi nǎcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ndíi Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha nǐ chídó tnùní ndíi núú tütú-gá, te duha ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gǎ:

¹⁸ Téé-a cùu-dé téé ní sani iní-í sá cúnú cuèchi-dé núu-í,

te ío cùu iní-í-dé, te cùdǐ iní-í-dé.

Te yúhú cuǎñaha-í Espíritú-í cundecu ndíhi-dé,

te diu-dé cùñaha-dě xii nchaa ñáyiú ñuyíú sǎ yúhú ío ndáá quídè-í.

¹⁹ Te vǎ dǎcǎá-dé tnúhu cáháⁿ-dé ndíhi ñáyiú, te ní vǎ cáná sǎa-dé òré cáháⁿ-dé,

te ní vǎ yǒo níhí tnúhu nása cáháⁿ-dé cuhuⁿ-dé ichi.

²⁰ Te ní ñà túú nǎ cada-dé cue ñáyiú cùu datná ìⁿ tnu ndǒó sá cuìní-xi tnáhnú, te diu-ni ñáyiú-áⁿ cúú tucú-yu datná ìⁿ mèchá cǎndíl sǎ ío quène ñúhmá te cuìní-xi ndahvá.

Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñáyiú-áⁿ chi ñá túú níhí ndéè-yu cundecú-yu sá cúú-xi-í, te mee-ni sǎ vǎha cada ñaha-dě xii-yu,

te diu-ni ducaⁿ cǎda-dé ndéé sǎá nduu cùtnuní iní nchaa ñáyiú sǎ ío ndáá quídè-dě.

²¹ Te nchaa ñáyiú níhí ñuyíú ío cundee cùu cahnu iní ñáhǎ-yu xii-dé.

Duha ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi Chàíá ní chídó tnùní ndíi núú tütú-gá.

Càchí-güedé sá ndécú ndíhi Jesús espíritú cùndíhi yucu ñávǎha

(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Te ní quexìo ìⁿ úú cue téé núú ndécú Jèsús, te ndèca-güedé ìⁿ téé ñíhí te cuàá-dé, te yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávǎha xii-dé, te Jèsús ní queñuhu-gá espíritú cùndíhi yucu ñávǎha yíhi ñaha xii-dé, te òré-ni-áⁿ nǐ cuu ní nacáháⁿ-dé te ní ndúha núú-dé. ²³ Te nchaa ñáyiú xǐndecu-áⁿ ío ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ nǐ quide-gá, te ní xǐtnáhá-yu:

—Váa téé-a cùu-dé ñaní tnáhá ndíi Dávíí téé tendaha Yǎ Ndiǒxí quixi ñuyíú-a — cǎchí-yu xǐtnáhá-yu.

²⁴ Te cue téé cùu fariséú ní tecú dóho-güedé nǎcuáa ndùu tnúhu xǐtnáhá-yu, núu xǐáⁿ ní xǐtnàha-güedé:

—Téé-a ndèñuhu-dé nchaa espíritú cùndíhi sácuíhná yíhi ñàha xii ñáyiú, chi diu-ni sácuíhná-ǎⁿ chǐndèe ñaha-xi xii-dé te diu-ni-xi tàxi tnuní-xi nchaa espíritú-áⁿ — duha ní xǐtnàha-güedé.

²⁵ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nǎcuáa ndùu tnúhu ní xǐtnàha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó xìní-ndó sǎ núu ìⁿ téé yǐndaha ìⁿ nacióⁿ vǎ cúú ìⁿnuu-dé ndíhi cue téé cùndíhi-dé, te vǎ cùdǐ-dé cunuu-dé. Te diu-ni ducaⁿ sǎtnahá tucu-xi cùu tucu cue téé cùchiuⁿ ìⁿ ñuú, chi núu vǎ cúú ìⁿnuu-güedé cundecu-güedé, te vǎ cùdǐ-güedé cundecu-güedé taxi tnùní-güedé. Te diu-ni ducaⁿ sǎtnahá tucu-xi cùu cue ñáyiú xǐndecu ìⁿ-ni vèhe, chi núu vǎ cúú ìⁿnuu-yu cundecú-yu te vǎ cùdǐ-yu cundecu cǎhnú-yu. ²⁶ Te núu sácuíhná ducaⁿ quide-xi queñuhu-xi cue espíritú cùndíhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiú ña, te ñá túú cùu ìⁿnuu-xi ndecu-xi te núu ducaⁿ, te vǎ cùdǐ sácuíhná-ǎⁿ cundecu-xi taxi tnùní-xi te núu ducaⁿ quide-xi. ²⁷ Te duha cǎháⁿ-í chi nchòhó cǎchí-ndó sǎ chǐndèe ñaha sácuíhná xii-í queñúhu-í nchaa espíritú cùndíhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiú. Te núu yúhú quídè cuèndá-ndó sǎ sácuíhná chǐndèe ñaha-xi xii-í, te xini ñuhu-xi cada cuèndá-ndó yòo chindee ñaha xii cue téé xǐca cuu ndíhi-ndo queñuhu-güedé nchaa espíritú cùndíhi yucu ñávǎha yíhi ñaha xii ñáyiú. Te mee-güedé cǎchí-güedé sá nchòhó ñá túú cǎháⁿ ndáá-ndó sǎ dúcáⁿ cǎháⁿ-ndó. ²⁸ Dico yúhú chi Espíritú Yǎ Ndiǒxí chǐndèe ñaha-xi xii-í queñúhu-í nchaa espíritú cùndíhi sácuíhná yíhi ñàha xii ñáyiú, te sá dúcáⁿ chǐndee ñaha Espíritú-gá xii-í, xǐáⁿ cùtnùní sǎ sǎ ní sǎá nduu cuìní-gá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-ndo.

²⁹ Te nchòhó xìní-ndó sǎ cuè ñadúhú chi vǎ ndácú-güedé cuèndá-ni quíhu-güedé duhu-güedé vehe ìⁿ téé ío ndee, chi díhna-gá xìní ñúhu-xi tni-güedé téé-áⁿ

dacùtu ñaha-güedé xii-dé dătnùní ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sá ndécú ndìhi-dé.

³⁰ Te nchaa ñáyiú ñá túú cùndìhi ñaha xii-í, te cùu úhú iní ñáhă-yu. Te nchaa ñáyiú ñá túú chindee ñaha xii-í, te dàquee tíhŭ-yu chiuⁿ quide-í.

³¹ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo să ncháá ñáyiú quide nchaa sá cuèhé sá dúhá cuu cada cahnú iní ñáhá Yă Ndiöxí xii-yu, te ñu-ni ducaⁿ cùu cada cahnú iní-gá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha cահáⁿ-yu. Dico cue ñáyiú na cահáⁿ úhú cuendá Espiritú-gá, te ñáyiú-án vă cádá cahnú iní ñáhá tnáhí-gá xii-yu. ³² Te nchaa ñáyiú na cահáⁿ úhú cuendá yúhú Tée cùu ñaní tnáhă-yu ncháá-yu, te cuu cada cahnú iní ñáhá Yă Ndiöxí xii-yu. Dico cue ñáyiú na cահáⁿ úhú cuendá Espiritú-gá te vă cádá cahnú iní ñáhá tnáhí-gá xii-yu cuèi vitna ndècu vívŭ-yu, te cuèi na cùú-yu.

Ndi dŭⁿ núú yutnu xini-ó nă yutnu cùu-xi cuendá sá săvidí-xi (Lc. 6:43-45)

³³ Te nchòhó xini-ndó să ndi dŭⁿ núú yutnu xini-ó nă yutnu cùu-xi cuendá sá săvidí-xi, te xini-ó să ncháá yutnu váha cùuⁿ mee-ni sávidí váha, dico nchaa yutnu sá ñà túú váha te cùuⁿ mee-ni sávidí sá ñà túú váha. Te duha cահáⁿ-í cuendá cada cuendá váha-ndo năcuáa ndùu chiuⁿ quide-ndo ìⁿ ìⁿ-ndo cuendá ducaⁿ cùtnuní ná ñáyiú cùu-ndo. ³⁴ Dico nchòhó cúú-ndó dătná ìⁿ cóo dĕéⁿ chi ío cuihna iní-ndó, te vă cání iní-ndó să ndácú-ndó cահáⁿ-ndó ìⁿ tnúhu váha, chi ío cuihna iní-ndó. Te nchòhó xini-ndó să ncháá ñáyiú cահáⁿ-yu nání véxi iní-yu. ³⁵ Te nchaa ñáyiú váha iní-xi cահáⁿ-yu tnúhu váha, chi ñu-ni tnúhu váha-án ñúhú iní-yu. Te nchaa ñáyiú cuihna iní-xi cահáⁿ-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha, chi ñu-ni tnúhu cuèhé tnúhu duha-án ñúhú iní-yu. ³⁶ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo să ná sàá nduu càda ndáá Yă Ndiöxí cuéchi nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyú-a, te nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha cահáⁿ-ndó cահáⁿ-gá sá ñà túú ní quide váha-ndo să dúcáⁿ ñí cահáⁿ-ndó tnúhu-án. ³⁷ Te năcuáa ndùu tnúhu ní cահáⁿ-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo, te ducaⁿ cահáⁿ Yă Ndiöxí te núu ndècu cuéchi-ndo àdi ñá túú ndècu cuéchi-ndo. Te núu ñá túú cuéchi-ndo te cácu-ndo, dico núu

ndècu cuéchi-ndo te vă cácu-ndo —cächí-gá xăhaⁿ-gă xii cue tée cùu fariséú-án.

Cue tée cuini sá cádá Jèsús ìⁿ sá vă yŏo tnáhí ndacu cada

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Te cue tée cùu fariséú, ndìhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés xăhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, cuini-ndí cada-n ìⁿ sá vă yŏo tnáhí ndacu cada cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndí sá Yă Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-n —cächí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ñá túú cuini-yu tní-yu tnúhu cահáⁿ Yă Ndiöxí, te ñáyiú-án cuini-yu cada-í ìⁿ sá vă yŏo tnáhí ndacu cada năcuáa cùtnuní iní-yu núu ndáá sá Yă Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-í. Dico yúhú chi ñá túú năgá cada-í quini-yu, chi sa ñihí-yu tnúhu năcuáa ní yáha ndíi Jónás tée ní xóo cահáⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha, te ñu-ni ducaⁿ yăha yúhú tucu. ⁴⁰ Chi ndíi Jónás-án ñí xúhuⁿ ndíi úní nduu úní niú xití ìⁿ chácá cahnú vîhi nani ballená. Te ñu-ni ducaⁿ yăha yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, chi úní nduu úní niú cuhuⁿ-í xití ñuhu. ⁴¹ Te na sàá nduu càda ndáá Yă Ndiöxí cuéchi nchaa ñáyiú ndècu ñuyú-a, te dàvá-án cachí nchaa ñáyiú ñuú Nínivé sá ñà túú ní quide ndáá nchaa ñáyiú ndècu vitna, te ducaⁿ cահáⁿ-yu chi mèe-yu ní dáñă-yu ichi cuèhé ichi duha cùtnáhá ní sáháⁿ ndíi Jónás ñuú-yu ní cահáⁿ ndíi tnúhu Yă Ndiöxí núú-yu. Dico vitna iha ndècu ndìhi ñaha-ndo xii yúhú, te ñu-í ío-gá cùnùu-í dăcúxí ndíi Jónás. ⁴² Te nduu càda ndáá Yă Ndiöxí cuéchi nchaa ñáyiú, te dàvá-án quini-ndó ìⁿ ñadìhí ñaha ní xindaha ìⁿ nacióⁿ cáá ndàa xio datni núú quéné nchĭcanchii, te ñaha-án ño xica ñí xindecu-aⁿ te ní sáháⁿ-aⁿ ní xindedóho-aⁿ nchaa tnúhu ní cահáⁿ ndíi Salómón, chi ndíi-án ño ní sáá sá xini tnùní ndíi. Te tnáhá ñaha-án cահáⁿ-aⁿ sá ñà túú ní quide ndáá nchaa ñáyiú ndècu vitna. Dico vitna iha ndècu ndìhi ñaha-ndo xii yúhú, te ñu-í ío-gá cùnùu-í dăcúxí ndíi Salómón.

Espiritú cùndìhi yucu ñávăha sá nănchòcáva xito cùu uú (Lc. 11:24-26)

⁴³ Te òré ná quée ñàha ìⁿ espíritú cùndìhi yucu ñávàha xii ìⁿ ñáyíu, te cuáháⁿ-xi ndùcu-xi ìⁿ xichi núú cùndècu-xi te ñá ñihí-xi te ní sani iní-xi: ⁴⁴ “Váha-gá núhú tucu-í núú ñí xíndecu-í”, duha ní sani iní-xi. Te cuánuhú-xi, te òré ní nasáá-xi, te ní xiní-xi sá cáá iní ñáyíu-áⁿ dàtná cáá-ná ìⁿ vehe ní natíhú ní nduu vii-ná te vá yòo-gá ndécú. ⁴⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní xica-xi cuáháⁿ-xi cuándúcú-xi ùsá tnhá espíritú cùndìhi-xi sá nèhé víhí-gã xíquide. Te òré ní ñihí-xi cue espíritú-áⁿ te ndèca ñaha-xi cuáháⁿ cuendá ngúndecu ndìhi-xi ñáyíu-áⁿ. Te ñáyíu-áⁿ uuⁿ-gá nándi yáha-yu dàcúxí ndèè díhna. Te ñíu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi yáha nchaa ñáyíu cuihna iní-xi ndècu ñuyíú-a vitna –càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue ñaní Jèsús ndìhi nãná-gã
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo náná-gã ndìhi cue ñaní-gã cuìní-yu càháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-gá, te ní ngúnu tñí-yu ndàa quehé vehe núú ndécú-gã. ⁴⁷ Te ìⁿ cue ñáyíu xíndecu-áⁿ ñí xáhãⁿ-yu xii-gá:

–Ní quexìo náná-n ndìhi cue ñaní-n xínutñí-yu quehé, te cuìní-yu càháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-n –càchí ñáyíu-áⁿ xáhãⁿ-yu xii-gá.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii ñáyíu ducaⁿ xãhaⁿ xì-gá-áⁿ:

–Te cachí tñúhu yóndi-gá ñáyíu cùu datná nãná-í ndìhi dàtná cue ñaní-í –càchí-gá xãhaⁿ-gã xii ñáyíu-áⁿ.

⁴⁹ Te ní dánèhé ñàhá-gã nchaa cue téé xica cuu ndìhi-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii ñáyíu-áⁿ:

–Cue téé-a cùu-güedé dàtná nãná-í, ndìhi dàtná cue ñaní-í. ⁵⁰ Te nchaa ñáyíu na càda nchaa nacuaá càháⁿ Tãtà-í Dútú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu, te ñáyíu-áⁿ cùú-yu dàtná nãná-í, ndìhi dàtná cue ñaní-í, ndìhi dàtná cue cúha-í –càchí-gá xãhaⁿ-gã xii ñáyíu ducaⁿ ñí dáyãha tñúhu núú-gã-áⁿ.

13

Nàcuáa quide téé cuángacáⁿ triú
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Te ñíu-ni nduu-ãⁿ ní quee Jèsús vehe núú ndécú-gã, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní ngóo-gá yuhu làgúná. ² Te ío cuéhé ñáyíu ní tacá núú ndécú-gã. Te sá dúcáⁿ ïo

cuéhé ñáyíu núu ní quée-gá xití ìⁿ bàrcú nùtní xití ndute làgúná-áⁿ, te núú xíãⁿ ní ngóo-gá, te nchaa ñáyíu-áⁿ xíxúcu-yu yuhu làgúná-áⁿ. ³ Te Jèsús ní ngúita-gá ní caní-gá tñí cuendú núú-yu nàcuáa tecú tñúni-yu nchaa nàcuáa ndùu tñúhu-gá, te xãhaⁿ-gã xii-yu:

–Ìⁿ téé cuángacáⁿ-dé triú, ⁴ te òré ní ngúita-dé dǎngoyo-dé triú-áⁿ, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xiní cue tíaá te ní nadatàcá-güedi. ⁵ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vñi yúú, te ndìhi-ni ní xínu-xi chi ñá túú cavihi ñuhu. ⁶ Dico òré ní nayehé te ñá túú ní cùndee iní-xi chi ní yíhí-xi, chi ñá túú ní ñíhí quíhíⁿ cùnú yóho-xi. ⁷ Te dava ní ngava núú yúcu ndíquíⁿ tnu ñíu, te ìⁿnuu-ni ñí xínu-xi ndìhi tnu ñíu. Te tnu ñíu-áⁿ ñí sahnú-xi te ní dánáá-xí nchaa triú sá ñí xínu-áⁿ. ⁸ Dico dava-gá triú ní ngava núú ndécú ñíu cocoⁿ te xíãⁿ ío váha ní cuu, chi núú ìⁿ-ní triú-áⁿ te dava yoco-xi ní nguíhí ócò úxí triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhí únídico triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhí ìⁿ ciendú triú-xi. ⁹ Te vitna nchaa nchòhó ñáyíu ní xíndedóho tñúhu ní càháⁿ-í-a, te ío váha chí cuáha cuendá –càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

Cue téé xica cuu ndìhi Jèsús ndícú tñúhu-güedé núú-gã ná cuendá caní-gã cuendú núú ñáyíu

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Te cue téé xica cuu ndìhi Jèsús ní sáhãⁿ-güedé ndéé núú-gã, te xãhaⁿ-güedé xii-gá:

–Ndùcu tñúhu-ndí núú-n nùu ná cuendá ducaⁿ mée-ni cuendú caní-n núú ñáyíu –càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

–Nchòhó chi sa càchí tñúhu Yá Ndiõxí xii-ndo ìⁿ sá vátá quíni-gá-ndó, chi càchí tñúhu-gá nàcuáa quide-gá ndíhu ndaha-gã ñáyíu, dico dava-gá ñáyíu chi ñá túú nã xãhaⁿ-gã xii-yu. ¹² Te nchaa ñáyíu sa tècú tñúni te uuⁿ-gá cuita tecú tñúni-yu quíhíⁿ, te nchaa ñáyíu ñá túú tècú tñúni te uuⁿ-gá vá tècú tñúni-yu. ¹³ Te xíãⁿ nùu duha càni-í mee-ni cuendú núú-yu, chí cuèi na quíni-yu nchaa nàcuáa cuu dico

ni vǎ cútnùní iní-yu ná cuendá ducaⁿ cùu, te cuèi na cùndedóho-yu dico ni vǎ tècú tnùnì-yu. ¹⁴ Te ñu cuendá ñáyiu-áⁿ nǐ xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha nǐ chídó tnùnì ndíi núú tütú-gá núú càchí-xi:

Nchaa nchòhó cùndedóho-ndo tnúhu càháⁿ-í, dico ni vǎ tècú tnùnì-ndó, te cuèi na quìnì-ndó nchàa nacuaá cada-xi, dico ni vǎ cútnùní iní-ndó nǎ cuendá ducaⁿ quide-xi.

¹⁵ Te ducaⁿ chi cùu-ndo ñáyiu ío sàà iní-xi, te cùu-ndo ñáyiu ñá túú tècú tnùnì tnúhu càháⁿ-í,

te cùu tucu-ndo datná cue ñáyiu cuàá chi ñá túú cuìnì-ndó càda cuendá-ndó tnúhu-í,

te ni ñà túú cuìnì-ndó cùndedóho-ndo,

te ni ñà túú cuìnì-ndó tècú tnùnì-ndó,

te ni ñà túú cuìnì-ndó nàtuha ñaha-ndo xii-í cuendá cada càhnu iní-í nchaa yíca cuèchi-ndo nàcuáa ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Chàíá ní chídó tnùnì ndíi núú tütú-gá.

¹⁶ 'Dico nchòhó chi ío váha táhú-ndó chi cùtnunì iní-ndó nchàa nacuaá quide-í, te cùtnunì tucu iní-ndó nchàa nacuaá ndùu tnúhu càháⁿ-í. ¹⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ío vǎi cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ndíi nchaa ñava-gá ñáyiu váha iní-xi ní cuìnì-yu cundehé-yu nchaa sá ndéhé-ndó vitna quide-í dico ñá túú ní xìnì-yu, te ní cuìnì tucú-yu cùndedóho-yu nchaa tnúhu ndèdóho-ndo vitna cáháⁿ-í te ñá túú ní xíndedóho-yu.

Jèsús càháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuendá téé cuángacáⁿ triú

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Te vitna cùndedóho váha-ndo na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quèe-xi cuendú téé cuángacáⁿ triú ní caní-í núú-ndó. ¹⁹ Te triú sá nǐ quene ndava ní ngava ndéé ichi, xiǎⁿ cúú-xí dàtná ñáyiu ní xíndedóho tnúhu sá càháⁿ nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu, dico ñá túú ní cuìnì-yu tñí-yu, chi sácúíhná cuǎháⁿ-xi nàdatuhú-xi iní-yu cuendá sá vǎ cǎnchìcúⁿ nihnú-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ²⁰ Te triú sá nǐ ngava ñuhu yadi núú yíhí vǐhi yúú-ǎⁿ, xiǎⁿ cúú-xí dàtná ñáyiu ní xíndedóho tnúhu Yá

Ndiöxí te dǐí iní ní tñí-yu tnúhu-gá, ²¹ dico òré ná ngúíta ñáyiu cúcuèhé ñáhǎ-yu xií-yu àdi nándi-gá sá yáha-yu sá cuendá tnúhu-gá, te ñá cùndéé iní-yu chi dàñá-yu tnúhu-gá cuendá sá ñà túú nihí ndéè-yu. ²² Te triú sá nǐ ngava núú yúcu ndíquíⁿ tnu ñnu-áⁿ, xiǎⁿ cúú-xí dàtná ñáyiu ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndiöxí dico cuèé cuèé ní nacua-naá-yu tnúhu-gá, chi cuendá mee-ni sǎ ío ñuyú-a ñuhu iní-yu, ndíhi cuendá sá ío sàni iní-yu cuu cuicá-yu, te mee-ni nchàa xiǎⁿ ñuhú iní-yu te ñá túú ñuhu iní-yu tnúhu sá nǐ xíndedóho-yu-áⁿ nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. ²³ Dico triú sá nǐ ngava núú ndécú ñuhu cocoⁿ-áⁿ, xiǎⁿ cúú-xí dàtná ñáyiu ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiöxí te quide-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá. Te cada iní-ndó sǎ ñáyiu-áⁿ cúú-yu dàtná triú sá nǐ nguíhi yoco-xi ócú úxí triú-xi, ndíhi triú sá nǐ nguíhi yoco-xi únídico triú-xi, ndíhi triú sá nǐ nguíhi yoco-xi ñⁿ cièndú triú-xi. Ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-yu chi ío váha quide-yu — càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá nchaa cúhú sǎ ñà túú vǎha xǎnu xití triú

²⁴ Te Jèsús ní caní-gá ñⁿ cuèndú núú ñáyiu nàcuáa tecú tnùnì-yu tnúhu-gá, te xǎhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Te vitna na càni-í ñⁿ cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùnì-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyiu. ñⁿ téé ío váha triú ní sacáⁿ-dé núú ñuhú-dé. ²⁵ Dico xití niú ní sáháⁿ ñⁿ téé cùu úhú iní ñáhá xii-dé, te ní dǎngoyo-dé ndíquíⁿ yúcu sǎ ñà túú vǎha núú nǐ sacáⁿ-dé triú-áⁿ. ²⁶ Te òré vitna váha váha ní ngúíta-xi quèene yoco nchaa triú-áⁿ, te ní xínu coyo nchaa yúcu sǎ ñà túú vǎha-áⁿ. ²⁷ Te cue téé xínu cuechi núú tǎe ní sacáⁿ triú-áⁿ nǐ xitñúhu ñaha-güedé xii-dé sá dúcáⁿ nǐ xínu cúhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ núú triú-dé, te xǎhaⁿ-güedé: “Pátróóⁿ, ¿nása ní cuu núú ní xínu cúhú sǎ ñà túú vǎha núú triú-n, te ío váha càa triú ní sacáⁿ-n ní cùu?”, cachí-güedé xǎhaⁿ-güedé. ²⁸ Te téé cùu patróóⁿ-güedé-áⁿ nǐ xáhaⁿ-dǎ xii-güedé: “Íⁿ téé cùu úhú iní ñáhá nǎhi xii-í ducaⁿ nǐ quide-dé ní sáháⁿ-dé ní dǎngoyo-dé ndíquíⁿ cǎhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ núú triú-í núu ducaⁿ nǐ xínu coyo-xi”, càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-güedé. Te cue téé

xìnu cuechi núú-dě ní xáhaⁿ-güedě xii-dé: “Te núu cuíní-n te quíhíⁿ-ndí tnuhu-ndí nchaa cùhú sǎ ñà túú vǎha ní xínu núú triú-n”, cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé. ²⁹ Te tée cùu xítóhó triú-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě xii cue tée xínu cuechi núú-dě-áⁿ: “Ñáhá, vá quíhíⁿ-ndó tñuhu-ndo, chi òré tnuhu-ndo te tñahá-ni triú quene chi càa vihi cùhú-ǎⁿ. ³⁰ Váha-gá chí dáñá ná cuíhnu nahi ndéé ná cùu triú, te dàtnùní nducu-í cue tée quíhíⁿ-güedé tnuhu-güedé nchaa cùhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ, te dacùtu nuhní-güedé te cahmi-güedé, te dàtnùní nàquehdé-güedé triú nacani-güedé te nataxúha-güedé xití yacá-í”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé —duha ní cani Jèsús cuèndú núú-yu.

Cuèndá ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Te Jèsús ní cani tucu-gá ingá cuèndú núú ñáiyu nàcuáa tecú tñùní-yu tñuhu-gá, te xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Na càni-í ñⁿ cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tñùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáiyu. ñⁿ tée ní queheⁿ-dé ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá te nèhe-dé cuáháⁿ ní sacáⁿ-dé núú ñúhú-dě. ³² Te ndíquíⁿ yutnu-áⁿ ño chàhu, dico òré ná xínu-xi te sàhnu-gá-xi dàcúxí nchàa cùhú, te cue quítí ndàva núú tàchí cádùha-güedi tacá-güedi núú dìté-xi —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Nàcuáa quide levadurá
(Lc. 13:20-21)

³³ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii ñáiyu:

—Te na cǎchí tñuhu tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáiyu. ñⁿ ñadíhí ní chihi-aⁿ levadurá úní arròbá yuchi triú, te levadurá-áⁿ ñí quide-xi ní ndaa ñihí yusaⁿ-áⁿ —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Mee-ni cuèndú ní cani Jèsús núú ñáiyu
(Mr. 4:33-34)

³⁴ Te mee-ni cuèndú ní cani Jèsús núú ñáiyu ndí tnahá òré ní dánèhé ñáhá-gǎ xií-yu tñuhu-gá. ³⁵ Te ducaⁿ ñí quide-gá chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tñùní ñⁿ tée ní xóo cǎháⁿ tñuhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú cǎchí-xi:

Mee-ni cuèndú cani-í núú ñáiyu òré danèhé-í-yu tñuhu-í cuèndá tecú tñùní-yu,

te nchaa tñuhu sá vǎtá yõo-gá cundedóho danèhé-í-yu, te nchaa tñuhu-áⁿ ndúú yùhu-xi ndéé cútñahá ní ngáva ñuyíú. Duha ní chídó tñùní téé-áⁿ núú tütú-gá.

Jèsús cǎháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuèndá cùhú sǎ ñà túú vǎha càa xití triú

³⁶ Te Jèsús ní dándácá-gǎ ñáiyu te cuánuhú-gá vehe, te cue tée xica cuu ndíhí-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tñuhu xii-ndí nása quèe-xi cuèndá cùhú sǎ ñà túú vǎha càa xití triú —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Tée cǎchí-í ní sacáⁿ triú cǎvǎha-áⁿ cúu yùhú Téé cùu ñaní tñahá-ndó nchàa-ndo.

³⁸ Te nchaa núú ñí sacáⁿ téé-áⁿ triú cúú-xí ñuyíú. Te tatá váha-áⁿ cúú-xí cuè ñáiyu yìndaha ñaha Yá Ndiöxí. Te nchaa cùhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ cúú-xí ñáiyu yìndaha ñaha sácúhna. ³⁹ Te tée ní dǎngoyo ndíquíⁿ cùhú sǎ ñà túú vǎha núú triú-áⁿ cúú-dě mee sácúhna. Te nduu nàtehndé-nǎ triú-áⁿ cúú-xí nduu ndíhí ñihnu-ná nchaa sá ño ñuyíú-a. Te nchaa ñáiyu nàquehdé triú-áⁿ cúú-yu mee-ni cuè espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí. ⁴⁰ Te dàtná cada cue téé quíhíⁿ tnuhu nchaa cùhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ dacùtu nuhní-güedé te cahmi-güedé, ducaⁿ sǎtnahá-xi yáha nchaa ñáiyu cùndíhí yucu ñávǎha na sàá nduu. ⁴¹ Te yúhú Téé cùu ñaní tñahá-ndó nchàa-ndo tendaha-í nchaa espíritú xínú cuèchi núú-í quíhíⁿ-xi nadatácá-xi nchaa ñáiyu sànu ichi cue tñaha ñáiyu-xi ichi cuèhé ichi duha, ndíhí nchaa dava-gá ñáiyu ñá túú quide váha, te nchaa ñáiyu-áⁿ xíndecú-yu nchaa núú ndécú cuè ñáiyu yìndaha-í. ⁴² Te cue espíritú-áⁿ daquíhíⁿ-xi cue ñáiyu-áⁿ núú ñúhú núú càyú, te yàcáⁿ ño ndáhyú-yu te dicó rúhñú-nǎ cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu sá ndóhõ-yu. ⁴³ Te nchaa ñáiyu quide nchaa nacuáa cuíní Tǎtǎ-yu Dútú Ndiöxí, ñáiyu-áⁿ ño cunúú-yu cundecú-yu núú ndécú-gǎ táxí tñùní-gá, chí cuú-yu dàtná nchícanhii dayèhé-yu cundecú-yu núú ndécú-gǎ. Te nchaa nchòhó ñáiyu ndédóho nchaa tñuhu

cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuäha cuëndá — cächí-gá xähaⁿ-gä xii-güedé.

Cuëndá ñⁿ sá ïo ndèyáhu

⁴⁴ Te Jèsús xähaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na càni tucu-í ingá cuëndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiu. ñⁿ téé ní naníhí-dě ñⁿ sá ïo ndèyáhu yìndúxi ñⁿ xichi, te ní nachindúxi tucu-dé ðu-ni núú nñ naníhí-dě-áⁿ, te ío ní cudíí ìní-dé sá dúcáⁿ nñ naníhí-dě xíáⁿ. Te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dě nchaa sá ndécú ndíhi-dé, te ní nacuaaⁿ-dé ñuhu núú dúcáⁿ nñ naníhí-dě xíáⁿ.

Cuëndá ñⁿ sá ïo ndèyáhu nàni pèrlá

⁴⁵ Te na càni tucu-í ingá cuëndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiu. ñⁿ téé quide ndáhú ndúcú-dě sá nání pèrlá sá ïo ndèyáhu. ⁴⁶ Te ní naníhí-dě ñáyiu ndècu ndíhi ñⁿ pèrlá sá ïo-gá ndèyáhu, te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dě nchaa sá ndécú ndíhi-dé, te ní sáháⁿ-dé ní saaⁿ-dé pèrlá sá ïo-gá ndèyáhu-áⁿ.

Cuëndá ñunu tnè-güedé chácá

⁴⁷ Te na càni tucu-í ingá cuëndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiu. Cue téé tnè chácá nñ dáquëe-güedé ñunu-güedé xití ndute làmár tnè-güedé chácá, te dàcá nuu dàcá nihnu chácá cuänguee-güedé xití ñunu-áⁿ. ⁴⁸ Te òré ní cutnùní iní-güedé sá nñ chítú ñunu-güedé, te ní natava-güedé ní nene yuhu làmár, te ní ngüíta-güedé nácäxi-güedé nchaa chácá-áⁿ. Te nchaa chácá vâha dàquëe-güedé-di xití tídihi, te nchaa chácá nèhé dängoyo-güedé-di. ⁴⁹ Te dàtná ní quide cue téé-áⁿ ducaⁿ càda cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ná sàá nduu vâ cündècu-gá nchaa sá ío ñuyíú-a, chí cue espíritú-áⁿ daquëe ðiⁿ-xi nchaa ñáyiu ní quide váha tnuú nchaa ñáyiu ñá túú ní quide váha. ⁵⁰ Te nchaa ñáyiu ñá túú ní quide váha-áⁿ daquèhíⁿ ñáhá-xí xii-yu núú ñùhú núú càyú, te yàcáⁿ ío ndáhyú-yu, te dícó rúhñú-nă cuu núhu-yu sá sätú iní-yu cuëndá sá ndóhó-yu —cächí-gá xähaⁿ-gä xii cue téé xica cuu ndíhi-gá.

Cuëndá cue téé ndècu ndíhi sá nñ quee túu dñhna ndíhi sá nñ quee túu saa

⁵¹ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gä núú-güedé, te xähaⁿ-gä xii-güedé:

—¿Ní tecú tnùní-ndó nàcuáa ndùu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-í-áⁿ? —cächí-gá xähaⁿ-gä xii-güedé.

Te ní xähaⁿ-güedé xii-gá:

—Ní tecú tnùní-ndí —cächí-güedé xähaⁿ-güedé xii-gá.

⁵² Te ní xähaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Te núu ñⁿ téé dàcuaha ñàha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ná cùtnuní iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiöxí ndíhu ndaha-gä ñáyiu, te téé-áⁿ cúú-dě dàtná ñⁿ téé cùu xítóhó vehe. Te téé cùu xítóhó vehe-áⁿ nñ queñuhu-dé nchaa sá nñ quee túu dñhna ndècu ndíhi-dé, ndíhi nchaa sá nñ quee túu saa. Te ducaⁿ sätnahá-xi cùu téé-áⁿ te núu na cùtnuní iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiöxí ndíhu ndaha-gä ñáyiu —cächí-gá xähaⁿ-gä xii-güedé.

Jèsús ndécú-gä ñuú núú nñ sahnú-gá
(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Te sátá nñ yáha ducaⁿ nñ cani Jèsús cuëndú núú-güedé, te ní xica-gá cuánuhú-gá. ⁵⁴ Te ní ndexìo-gá ñuú núú cúú ñùú-gá, te cuánguñhu-gá xití veñúhu càa ñuú-áⁿ te ní ngüíta-gá dánèhé-gá ñáyiu. Te nchaa ñáyiu ndèdóho nchaa tnúhu cáháⁿ-gä xícüñúhu-yu, te xitnähá-yu:

—¿Nása ní cuu núu ío váha cùtnuní iní téé-a nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-dé, te quide-dé nchaa sá vâ yóo tnàhí ndàcu cada-i? ⁵⁵ Te dícó déhe téé cùu carpinterú ndíhi tá Màriá cúú-dě, te ñani-dé cúú tè Jàcobó, ndíhi té Chèé, ndíhi té Xímú, ndíhi té Jüdás. ⁵⁶ Te cue cúha-dé ndécú ndíhi ñáhá-yu xii-o ñùú-a. ¿Te nása ní quide-dé núu ndéé dàcáⁿ ío váha cùtnuní iní-dé nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-dé-i? —cächí-yu xitnähá-yu.

⁵⁷ Te ñá túú ní cuñí-yu cáháⁿ ndíhi váha-yu Jèsús, dico mee-gä ní xähaⁿ-gä xii-yu:

—Te núu ñⁿ téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ná nàsáá-dé ñuú-dé, te nchaa ñáyiu ñuú-dé-áⁿ ndíhi nchaa ñáyiu cùu ndimee-dé ñá túú nèhé-yu sá yíñuhu núú-dě, dico cue ñáyiu

nchaa dava-gá ñuú chi nèhé-yu sá yíñùhu núú-dě —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-yu.

⁵⁸ Te ñá túú ní quide Jesús títñí núú să vă yõ tnàhí ndàcu cada ñuú-áⁿ, chi ñá túú ní cuiní-yu quindáá iní ñáhă-yu xii-gá.

14

Nàcuáa ní cuu ní xihí té Juàá té dâcuandute ñaha xii ñáyiu

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Te ñu-ni dàvâ-áⁿ ñí níhí tẽ Hèrodés tnúhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te té Hèrodés-áⁿ cúú-dě téé tàxi tnuní distritú Galileá. ² Te ní xáhaⁿ-dě xii nchaa cue téé ndècu ndihí-dé:

—Tée dii cuèndú-xi nihí-ó-áⁿ cùu-dé té Juàá té dâcuandute ñaha xii ñáyiu, téé ní xihí ní cùu te ní ndoto-dé ñuú dàcáⁿ ndácú-dě quidé-dě nchaa sá vă yõ tnàhí ndàcu cada —cachí-dé xăhaⁿ-dě xii-güedé.

³ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ té Hèrodés chi mee-dě ní táuchíúⁿ-dě ní tñi ñaha-güedé xii té Juàá, te ní dácútú ñaha-güedé xii-dé, te ní chihi ñaha-güedé vecaá. Te ducaⁿ ñí quide té Hèrodés-áⁿ să cuèndá ñaha nani Herodiás, ñaha ní cándeca ñaní-dé té Lìpé, te ní naqueheⁿ ñaha-dě xii-aⁿ ndèca ñaha-dé.

⁴ Te té Juàá ní xáhaⁿ-dě xii té Hèrodés:

—Ñá túú ní quide váha-n dùha ní naqueheⁿ-n ñaha ní cándeca ñaní-n —duha ní xáhaⁿ tẽ Juàá xii té Hèrodés.

⁵ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ tẽ Juàá-áⁿ xii té Hèrodés, te ní cuiní té Hèrodés-áⁿ cahni-dé té Juàá-áⁿ, dico ñá túú ní cùyi-dé chi ní yùhú-dé núú cuè ñáyiu, chi nchaá-yu ní cutnùní iní-yu sá tẽ Juàá cúú-dě ñí tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí. ⁶ Te ñí nduu ní quide té Hèrodés vico vehe-dé ní quide càhnu-dé nduu ñí cacu-dé. Te ndècu ñí déhe yoco ñaha nani Herodiás-áⁿ, te xíchí-ăⁿ ñí quihu-xi xití vehe núú cúú vico-áⁿ ñí xita saha-xi. Te núcóo té Hèrodés ndihí cue téé ní cáháⁿ-dé ndéhé-güedé, te ío ní cudí iní-dé nàcuáa ní xita xíchí-ăⁿ. ⁷ Te té Hèrodés-áⁿ ñí cacunehe-dé ndéé Yá Ndiõxí nàcuáa cutnùní iní xíchí-ăⁿ să ndàá cuañaha-dě ñuú ná cúú să ná càcáⁿ-xi núú-dě. ⁸ Te xíchí-ăⁿ ñí dácáhú iní ñáhá ñaná-xi xii-xi ná cúú să càcáⁿ-xi núú tẽ Hèrodés, núu xiăⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Cuiní-í quehndé-n ñíquí tẽ Juàá té dâcuandute ñaha xii ñáyiu te taxi-n, dico na

cùhuⁿ ñí xití cóhó taxi-n —càchí-xi xăhaⁿ-xi xii-dé.

⁹ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-xi, te ní cundiyí té Hèrodés, dico ñá túú ní nihí-dě nása cada-dé, chi ndèdóho ñáyiu òré ní cacunehe-dé Yá Ndiõxí sá ndàá cuañaha-dě ñí sá ná càcáⁿ-xi núú-dě. Te ní quide-dé nàcuáa ní xáhaⁿ-xi. ¹⁰ Chi ní táuchíúⁿ-dě ní sáháⁿ cue téé ní xehndé-güedé ñíquí té Juàá òré yíhí-dě vecaá. ¹¹ Te ní chihi-güedé ñíquí-dě ñí xití cóhó te nèhe-güedé cuánuhú ní sáñaha-güedé xii xíchí-ăⁿ, te xíchí-ăⁿ ñí nacuañaha-xi xii náná-xi.

¹² Te cue téé xica cuu ndihí té Juàá-áⁿ ñí sáháⁿ-güedé ní naqueheⁿ-güedé yíquí cùñú-dé ní chindúxi-güedé, te dâtnùní ní sáháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús nàcuáa ní cuu.

Jèsús dâcâxi-gá úhúⁿ mîl cue téé te ñí ñáyiu ñíhí ndihí landú

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Te Jèsús ní nihí-gă tnúhu nàcuáa ní cuu ní xihí té Juàá. Te sátá xiăⁿ te cuánguee-gá ñí bàrcú cuáháⁿ-gá ñí xichi núú ñá túú ñáyiu ndècu, dico nchaa ñáyiu xîndecu nchaa ñuú cáá yàtni xiáⁿ ñí nihí-yu tnúhu sá cuáháⁿ-gá, te ní queé-yu ñuú-yu xica sahá-yu cuáháⁿ núú quidé-yu cuèndá quexìo Jesús. ¹⁴ Te òré ní quexìo Jesús núú cuáháⁿ-gá, te ní quene-gá bàrcú, te ní xiní-gá cuéhé vîhí ñáyiu xixúcu-yu xiáⁿ, te ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-yu, te ní quide tátna-gá nchaa ñáyiu cùhú ndihí-yu. ¹⁵ Te sátá ñí cuaa te ní sáháⁿ cue téé xica cuu ndihí Jesús núú-gă, te xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuu dandâca-n nchaa ñáyiu-a chi sa ní cuaa, te na quihíⁿ-yu nchaa ñuú cáá yàtni iha cuaáⁿ-yu sá caxí-yu, chi núú ndécú-ó ñha ñá túú tnàhí ná ío —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ñáhá, vá dândâca-í-yu, váha-gá mee-ndo chí cuañaha să ná caxí-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ñá túú ñágá ndécú ndihí-ndí, chi úhúⁿ duha-ná pàà ndihí úú-nă chácá ndécú ndihí-ndí —càchi-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cánèhe paá-án ndihí chácá-ǎn táquixi iha —cachí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyiú sá ná ngõo-yu nchaa-yu núú íté cuíí càa xiáⁿ, te ní queheⁿ-gá ndi ùhúⁿ pàá-án ndihí ndi ndúú chácá-ǎn te ní ndacoto-gá andiú, te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiõxí, te dàtnùní ní táhú cuèchi-gá pàá-án te ní sáñaha-gǎ xii cue téé xica cuu ndihí-gá ní dácǎhñu-güedé cue ñáyiú ní xexí-yu. ²⁰ Te nchaa-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá ní túhú cóhõ-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú ùxúú tnàhá tídihi mee-ni sǎ ní quendóo. ²¹ Te nchaa ñáyiú ní xexi-án ní xínu úhúⁿ mǐl mee-ni cuè téé chi mee-ni cuè téé-án ní quiúndehu, te diíⁿ cue ñáyiú diíⁿ ndihí cue landú.

Jèsús xicá-gǎ núú ndute
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Te òré-ni-án ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gá sá quèe-güedé bàrcú téhndé-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná, te mee-gǎ quendóo-gǎ cada ndee iní tnàhá-gǎ ndihí cue ñáyiú. ²³ Te sátá ní yáha ní quide ndee iní tnàhá-gǎ ndihí cue ñáyiú, te medii-gá ní xica-gǎ cuásaá-gǎ ñⁿ tǐndúú cáá yàtni xiáⁿ cuèndá cáháⁿ ndihí-gǎ Yǎ Ndiõxí, te diu-ni medii-gǎ ndécú xiáⁿ ní cundiquⁿ. ²⁴ Te bàrcú sá ñúhú cuè téé xica cuu ndihí-gǎ-án sa cuáháⁿ-xi ndéé cuádava xití làgúná-án, te níhi vìhi quene táchí ndàa ichi cuáháⁿ-xi, te dàcandau ndeé-xi ndute nchaa diíⁿ-xi. ²⁵ Te tàcuíhndá váhi-gǎ tá xica Jèsús núú ndute cuáháⁿ tá cùyatni-gǎ bàrcú-án. ²⁶ Te cue téé xica cuu ndihí-gǎ ní xiní ñáhá-güedé xii-gǎ tá xica-gǎ núú ndute cuáháⁿ, te ní yùhú-güedé te níhi ní cáháⁿ-güedé te xǐtnàha-güedé:

—ñⁿ àlmá! —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

²⁷ Te Jèsús ní cáháⁿ-gǎ, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ñíí cunduu-ndo vǎ yùhú-ndó, chi yúhú cùú-í —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-gǎ:

—Mèstrú, te núú diu-n te tauchìuⁿ sá tnàhá-í ná càca-í núú ndute quixi tnàhá ñáhà-í xii-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-gǎ.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Taqùixi —cachí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te té Pèlú ní nuu-dé núú bàrcú, te ní ngüíta-dé tá xica-dé núú ndute cuáháⁿ cuátnahá ñáhá-dè xii-gǎ. ³⁰ Te ní cutnùní iní-dé sá ño níhi xico táchí, te ní ngüíta-dé yùhú-dé. Te òré-ni-án tá quèe naa-dé xití ndute cuáháⁿ ní cùu, te níhi ní cáháⁿ-dè xǎhaⁿ-dè xii Jèsús:

—ñⁿ Mèstrú, vá dáñá-n quèe naa-í xití ndute! —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-gǎ.

³¹ Te òré-ni-án ní tñi Jèsús ndaha-dé, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—ñⁿ Ná cuèndá ñá túú sàndáá ndisa iní ñáhá-n xii-í sàni ñⁿ sàni úú iní-n-í? —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

³² Te òré cuánguee Jèsús ndihí té Pèlú xití bàrcú, te òré-ni-án ní ngüíñí táchí. ³³ Te cue téé ñùhu xití bàrcú-án ní ngüíñí xití-güedé núú-gǎ, te xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Sá ndàá sá cuítí sǎ díú yòhó cùú-n Dèhe Dútú Ndiõxí —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

Jèsús quidé tǎtna-gǎ ñáyiú cùhú ñⁿ xichi núú nání Gènesarét
(Mr. 6:53-56)

³⁴ Te ní quexìo Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gǎ ndàa ingá xio yuhu làgúná, te núú ní quexìo-gǎ ndihí-güedé-án nání-xí Gènesarét. ³⁵ Te nchaa ñáyiú xǐndecu xiáⁿ ní cutnùní iní-yu sá díú-gǎ ní quexìo, te ní dátècú tnùhu-yu nchaa dava-gǎ ñáyiú xǐndecu yatni xiáⁿ sǎ ní quexìo-gǎ. Te ndécá-yu nchaa ñáyiú cùhú ndécú ndihí-yu cuáháⁿ núú ndécú Jèsús. ³⁶ Te nchaa ñáyiú cùhú-án ní ngüíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná dàña-gǎ tnándeé-yu cuèdicó luha yuhu dõó-gǎ cuèndá ndúha-yu, te cue ñáyiú cùhú, ñáyiú ní tnándeé yuhu dõó-gǎ ní ndúha-yu.

15

Cuèndá nchaa sá quidé-xí ngündecu cuèchi ñáyiú

(Mr. 7:1-23)

¹ Te sátá dúcáⁿ te ñⁿ úú cue téé cùu fariséu ní quee-güedé ñúú Jerusálén, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnùhu ní chídó tnùní ndi Moisés ní quexìo-güedé núú ndécú Jèsús, te xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ:

² —¿Ná cuèndá cue téé xica cuu ndihi-n ñá túú nàquete-güedé ndaha-güedé òrè caxi-güedé nàcuáa ní cachí cue ñaní tnáhá-ó nǐ xíndecu ndéé sanaha-i? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó tucu, ¿ná cuèndá ñá túú quide-ndo nacuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-ndo, núu da nàcuáa ta quide cue téé ñuyíú-a quide-ndo-i? ⁴ Te Yá Ndiöxí càchí-gá núú tütú-gá: “Canehe-ndo sǎ yíñuhu núú tǎtá-ndó ndihi núú nǎná-ndó”, càchí-gá. Te càchí tucu-gá ingá xichi núú tütú-gá: “Nchaa ñáyiú na càháⁿ úhú tǎtá-xi àdi náná-xi te cahni ñaha-güedé xii-yu”, duha càchí-gá núú tütú-gá. ⁵ Dico nchòhó càchí-ndó sǎ cuè ñáyiú chi cuu cúñahá-yu xii tǎtá-yu àdi náná-yu: “Vá cúú chindee ñaha-ndí xii-n, chi sǎ táxí-ndí xii-n ni cùu, xǎⁿ ní nduu cuèndá Yá Ndiöxí”, cuu duha cúñaha ñáyiú xii tǎtá-yu àdi náná-yu càchí-ndó. ⁶ Te càchí-ndó sǎ cuè ñáyiú ducaⁿ na cúñaha xii tǎtá-xi àdi náná-xi te ñá túú-gá tǎu-yu chindéé-yu ni tǎtá-yu ni náná-yu. Te ducaⁿ quide-ndo chi ní dáquéé tǐhú-ndó nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-ndo, te mee-ni nàcuáa ta quide cue téé ñuyíú-a véxi nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo.

⁷ Te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ío dándahú méé-xí, chi càchí-ndó sǎ quidé ndǎá-ndó te ñá ndǎá sǎ quidé ndǎá-ndó! Te ní quee ndǎá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndí Chàíá téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ-gá cuèndá-ndó, te duha ní cachí-gá:

⁸ Ñáyiú-a càchí-yu sǎ ío càhnu cuu-í dico dícó-ni yuhu càháⁿ-yu,

chi duuⁿ duuⁿ ñá túú ñuhu iní ñáhǎ-yu xii-í.

⁹ Te àúⁿ nǎ cuu chǐñuhu ñahá-yu xii-í chi ñá túú vèdana ndéé nándíhi-xi,

chi cue ñáyiú-a dàcuahá-yu cue tnàha ñáyiú-yu nàcuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnúhu sǎ nǐ cahu iní cue ñáyiú ñuyíú-a càháⁿ-yu.

Duha ní chídó tnùní ndí Chàíá núú tütú Yá Ndiöxí nàcuáa ní càháⁿ-gá cuèndá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ-gá xii cue ñáyiú:

—Chí táquixi ndehe iha, te cundedóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í, te ío váha

cuáha-ndo cuèndá. ¹¹ Nchaa sǎ xéxi-ndó chi ñá túú nǎ quidé-xí iní-ndó, dico nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá sàni iní-ndó càháⁿ-ndó nchaa xǎⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹² Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní sáháⁿ-güedé ndéé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí càchí tnúhu-ndí xii-n sǎ cuè téé cùu fariséú ñá túú cùu váha iní-güedé cuèndá tnúhu ní càháⁿ-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùu cuèndá Tǎtá-í Dútú Ndiöxí cuíta nihnú-yu, chi ñáyiú-án cúú-yu dàtná nchaa cúhú sǎ ñá túú nándíhi te tnúhu ñáyiú. ¹⁴ Te vá cadá cuèndá-ndó nàcuáa càháⁿ cue téé-án, chi cùu-güedé dàtná cue ñáyiú cuàá sácuíta nehe tnàha. Te nchòhó xìní-ndó sǎ núu ìⁿ ñáyiú cuàá ná cuítá nèhe tucú-yu ingá ñáyiú cuàá, te ndí nduú-yu quée-yu déhva —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁵ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí nàcuáa quèe-xi tnúhu ní càháⁿ-n-ǎⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—¿Náa tnàhá nchòhó ñá túú ní tècú tnùní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ní càháⁿ-í núú ñáyiú-ǎⁿ ñǎ? ¹⁷ Nchaa sǎ xéxi-yu cuánguee-xi xití-yu, te dàtnùní náyàha ñaha-xi xii-yu.

¹⁸ Dico nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu xǎⁿ véxi quene-xi iní-yu, te diu nchaa xǎⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-yu. ¹⁹ Te iní-yu-án cǎcú nihnu nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá, chi sàni cuèhé sání dùha iní-yu, te sàhni-yu tnàha ñáyiú-yu, te cue téé càháⁿ ndihi-güedé ñáyiú dǐhí te ñá díú ñàdǐhí-güedé cúú-yu. Te diu-ni ducaⁿ quide cue ñáyiú dǐhí càháⁿ ndihí-yu cue téé te ñá díú yǐ-yu cùu-güedé, te cuèi téé te cuèi ñadǐhí mee-ni ìchi díí iní cúdíí iní-yu cundecú-yu, te dùhu ndachiuⁿ tnahá-yu, te dàcuandehndé-yu, te càháⁿ cuèhé-yu cuèndá tnàha ñáyiú-yu. ²⁰ Te nchaa xǎⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-yu, dico ñá díú sǎ ñá túú ndàhá-yu dàtná ní cachí cue téé ndéé sanaha, chi xǎⁿ ñá túú quide-xi cuèndá

ngúndecu cuéchi-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

İⁿ ñadîhî ñaha cùu ñanî tnáhá ñăyiu canàneá ní sándáá iní-aⁿ Jèsús
(Mr. 7:24-30)

²¹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní sáá-gá yucu cue tée ñuú Tírú, ndihî yucu cue tée ñuú Sidón. ²² Te ìⁿ ñadîhî ñaha cùu ñanî tnáhá ñăyiu canàneá ndécú yàtni-aⁿ xíaⁿ, te níhi ta càháⁿ-aⁿ ní quexìo núú ndécú Jèsús, te xăhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—İMèstrú, ñanî tnáhá ndî Dàvií, cundàhú iní ñáhá xii-í cada tátna-n dèhe yoco-ì! Chi yîhî ñaha espíritú cündîhî yucu ñávâha xii-xi te ío dândoho ñaha-xi —cachí-aⁿ xăhaⁿ xii-gá.

²³ Dico Jèsús ñá túú tnàhî ni càháⁿ-gá, te cue tée xica cuu ndihî-gá ní sáháⁿ-güedé núú-gă, te xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cúñaha xii ñaha-áⁿ ná nùhú-aⁿ, chi ío níhi càháⁿ-aⁿ nchìcúⁿ ñáhá-áⁿ xii-o —cachí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Yá Ndiöxí ní tendaha ñàha-gá xii-í véxi-í mee-ni ñuú núú xîndecu cue ñăyiu isràél, chi ñăyiu-áⁿ cúu-yu dàtná cue mbéé cue quiti ní xíta, chi ta xíta nihnú-yu cuáháⁿ —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁵ Te ñadîhî-áⁿ ní sáháⁿ-aⁿ ndéé núú Jèsús ní ngüîñî xítî-áⁿ, te xăhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—İMèstrú, chindee ñàha xii-í! —càchí-aⁿ xăhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-aⁿ:

—Vá cúú chîndee-í cue ñăyiu ñá túú cùu ñăyiu isràél, chi ìⁿ-ni cùu-xi núu na quèheⁿ-o paá cúú cuèndá cue landú te cuáha-o iná caxi-di —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-aⁿ.

²⁷ Dico ñaha-áⁿ ní xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Ndáá càháⁿ-n, dico cue iná chi nàdatacá-güedi sá ngóyó yùhu cóhó xítòhó-güedi —càchí-aⁿ xăhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-aⁿ:

—İYòhó ñaha cùhú déhe-xi, ío váha sándáá iní ñáhá-n xii-í! Te na càda-í nàcuáa cuìní-n —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-aⁿ.

Te òré-ni-áⁿ ní ndúha déhe-aⁿ.

Jèsús quidé tátna-gá vâi ñăyiu cùhú

²⁹ Te sáta dúcáⁿ ní cuu te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní yáha-gá yuhu làgúná distritú Galiléa, te cuásá-gá ìⁿ tindúú te xíaⁿ ní

ngóo-gá. ³⁰ Te xíaⁿ núcòo-gá ní quexìo cuéhé víhî ñăyiu, te ndécá-yu ñăyiu yacua, ndihî ñăyiu ní yíchî ìⁿ xio ndaha-xi, ndihî ñăyiu cuàá, ndihî ñăyiu ñîhî, te vâi dava-gá cue ñăyiu cùhú tnàhá dava-gá núú cuéhé ndécá-yu ní quexìo núú ndécú-gă. Te ní taxi ndecu ñáhá-yu núú Jèsús te ní quide tátna ñaha-gă xii-yu te ní ndúha-yu. ³¹ Te nchaa ñăyiu xîndecu-áⁿ ío ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní xini-yu ní cuu ní nacáháⁿ nchaa ñăyiu ñîhî, ndihî cuèndá sá ní ndúha nchaa cue ñăyiu yacua, ndihî cuèndá sá ní ndúha cue ñăyiu ní yíchî ìⁿ xio ndaha-xi, ndihî cuèndá sá ní ndúha núú cuè ñăyiu cuàá. Te ncháa-yu ní cachí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí Yaá cúú Ndiöxí cue ñăyiu isràél.

Jèsús dácàxi-gá cúmî mîl cue tée te dîⁿ ñăyiu dîhî ndihî landú
(Mr. 8:1-10)

³² Te Jèsús ní cana-gá cue tée xica cuu ndihî-gá, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Yúhú cündàhú iní-í nchaa ñăyiu-a, chi sa ní cuu únî nduu ndècu ndihî ñahá-yu xii-o ìha, te ñá túú tnàhî-gá sá caxî-yu, te ñá túú cuìní-í natendaha-î-yu núhú tnámă-yu vehé-yu, chi ná ndéé cuáháⁿ cuneé-yu docó ichi —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—İTe ndéé níhî-ó să cuñaha-o càxi nchaa ñăyiu-a, te ío cuéhé-yu te ñá túú nă ío ìha chi cùu-xi xítî yucu-i? —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gă núú-güedé, te xăhaⁿ-gă:

—İNá dâha-gá pàá ndécú ndihî-ndo-i? —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndècu ndihî-ndí úsá-gá tnàhá pàá ndihî ìⁿ úú-gá chácá —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii nchaa ñăyiu sá ná ngóo-yu ncháa-yu, te ní ngóo-yu.

³⁶ Te ní queheⁿ-gá ndi úsá pàá-áⁿ ndi ìⁿ úú-gá chácá-áⁿ, te ní ndacáⁿ táhú-gă núú Yá Ndiöxí, te dàtnúnî ní táhú cuèchi-gá pàá-áⁿ ndihî chácá-áⁿ te ní sáñaha-gă xii cue tée xica cuu ndihî-gá ní dácâhñu-güedé nchaa ñăyiu-áⁿ. ³⁷ Te ncháa-yu ní xexí-yu ní ndahá xitî-yu. Te sáta ní túhú cóhó-yu te

ní nadatàcá-güedé nchaa sá nǐ quendóo, te ní chítú ùsá tnàhá tídihi mee-ni sǎ nǐ quendóo-án. ³⁸ Te núú ncháá ñáyiú ní xexi te ní xínu cúmí mǐl mee-ni cuè téé chi ðiu-ni cue téé-án nǐ quiúndehu, te ðiíⁿ cue ñáyiú ðiíⁿ ndihi cue landú. ³⁹ Te sátá dúcáⁿ te Jèsús ní dándácá ñàha-gá xií-yu, te cuánguee-gá bàrcú cuáháⁿ-gá yucu cue téé ñúú Màgdalá.

16

Cue téé cùu fariséú ndihi cue téé cùu saducéú xàhaⁿ-güedé xii Jèsús cada-gá ñⁿ sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Te cue téé cùu fariséú ndihi cue téé cùu saducéú ní sáá-güedé núú ndécú Jèsús xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá, te xàhaⁿ-güedé sá ná cáda-gǎ ñⁿ sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutnùní iní-güedé núú ndáá sá Yǎ Ndiǒxí ní tendaha ñàha-gá xii-gá véxi-gá ñuyíú-a. ² Te Jèsús ní xàhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó chi òré tá cuàa cuáháⁿ te ndàcoto-ndo andiú, te càchí-ndó: “Ío váha cada-xi tneé chi càa vícò tícuèhé andiú”, duha càchí-ndó. ³ Te òré dátneé ndàcòto tucu-ndo andiú, te càchí-ndó: “Vá cáda vǎha-xi nduu vitna chi tícuèhé andiú, te càa vícò”, duha càchí-ndó. ¡Dico nchòhó cúú-ndó ñáyiú ío dándahú méé-xí sǎ quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Te cutnùní iní-ndó nàcuáa quide-xi andiú, dico ñá túú cutnùní iní-ndó nàcuáa quèe-xi nchaa sá quidé Yǎ Ndiǒxí vitna. ⁴ Dico nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú vitna ío cuihna iní-ndó, te ñá túú cuíní-ndó càda ndáá-ndó núú Yǎ Ndiǒxí, te cuíní-ndó càda-í ñⁿ sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada dico ñá túú nǎgá cada-í, chi ðiu-ni nàcuáa ní quide Yǎ Ndiǒxí ndíi Jónás ðiu-ni ducaⁿ càda tucu-gá vitna —càchí-gá xàhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ducaⁿ te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá.

Cuendá cue téé cùu fariséú ndihi cuendá cue téé cùu saducéú

(Mr. 8:14-21)

⁵ Te òré ní quexìo ndihi ñàha-gá xii-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ní ndacu iní-güedé sá nǐ cunaa-güedé canehe-güedé pàa quíhíⁿ caxi-güedé. ⁶ Te Jèsús ní cǎháⁿ-gá dóho-güedé, te xàhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo, te vá cáda cuendá tnàhí-ndo lèvadurá cue téé cùu fariséú ndihi cue téé cùu saducéú —càchí-gá xàhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁷ Te ní ngüíta-güedé xǐtnàha-güedé:

—Cuendá sá ñà túú ní cǎnehe-o pàa quixi xǐáⁿ duha cǎháⁿ-gá —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

⁸ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xǐtnàha-güedé, núu ní xàhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó chi ñá túú sàndáá iní ñáhá vǎha-ndo xii-í núú xǐáⁿ da sá ñà túú ní cǎnehe-ndo pàa quixi cǎháⁿ-ndó. ⁹ ¿Te náa ñá ndácú iní-ndó sǎ núú ùhúⁿ-ni pàa, te ní taxi-í ní dǎcǎhñu-ndo nǐ xexi ùhúⁿ mǐl cue téé, chi ðiu-ni cue téé-án nǐ quiúndehu, te sátá nǐ túhú cóhó-güedé te ní chítú tǐtní tídihi mee-ni sǎ nǐ quendóo-án? Te ñá tècú tnùní-ndó nàcuáa quèe-xi nàcuáa ní quide-í. ¹⁰ ¿Te náa ñá ndácú tucu iní-ndó sǎ núú ùsá-ni pàa te ní taxi-í ní dǎcǎhñu tucu-ndo nǐ xexi cúmí mǐl cue téé, chi ðiu-ni cue téé-án nǐ quiúndehu, te sátá nǐ túhú cóhó-güedé te ní nadatàcá-ndó nchàa sá nǐ quendóo, te ní chítú tǐtní tídihi mee-ni sǎ nǐ quendóo-án? ¹¹ Dico nchòhó chi ñá túú ní quide cuendá-ndó nàcuáa ndùu tnúhu cǎháⁿ-í òré ní cachí-í sá vǎ quèhéⁿ cuendá-ndó lèvadurá cue téé cùu fariséú ndihi cue téé cùu saducéú, chi ñá ðíú cuendá pàa ní cǎháⁿ-í —càchí-gá xàhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹² Te sátá dúcáⁿ nǐ xàhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní tecú tnùní-güedé sá xàhaⁿ-gǎ xii-güedé sá vǎ tníi-güedé tnúhu cǎháⁿ cue téé cùu fariséú ndihi cue téé cùu saducéú, te ñá ðíú cuendá levadurá sá quíhu yuchi cuàha pàa ní cǎháⁿ-gá.

Té Pèlú xàhaⁿ-dǎ xii Jèsús sá ðíú-gǎ cúú-gǎ Cristú

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Te Jèsús ní quexìo-gá yucu cue téé ñúú Cèsareá Fìlipú, te ní xícáⁿ tnúhú-gǎ núú cuè téé xica cuu ndihi-gá, te xàhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo cachí cue ñáyiú-va? —càchí-gá xàhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁴ Te ní xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu cächí-yu sá cúú-n ndïi Juàá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáiyu, te davá-yu cächí-yu sá cúú-n tē Èliás, te davá-yu cächí-yu sá cúú-n ndïi Jeremiás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, àdi cuu-n ingá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, duha cächí-yu —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

15 Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú tucu-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-i? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

16 Te té Ximú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ní xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Yòhó cúú-n Crìstú Yaa ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a, te diu Yá Ndiöxí cúú-gá Yaa ndécú nchàa nduu nchaa quiú, te yòhó cúú-n Dēhe-gá —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

17 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Yòhó té Ximú déhe té Jónás, ío váha táhú-n chi mee Tātá-í Dútú Ndiöxí ní dácáhu iní ñáhá-gá xii-n nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-n, te ñá díú ñáiyu ñuyíú-a ducaⁿ ni dàcahu iní ñáhá-yu xii-n tnúhu-áⁿ.

18 Te yúhú xáhaⁿ-í Pèlú xii-n, te tnúhu-áⁿ quée-xí yúú, chi quèe ndáá-xi nàcuáa nàni-n, chi cuu-n ñá tée vá cání ñá caní úú iní-xi canu ichi-n cuè ñáiyu nàcuáa cundecu ndihí ñáhá-yu xii-í. Te nchaa ñáiyu cùu cuendá-í vá ndácú yùcu ñávàha dacuíta nihnu ñaha-xi xii-yu. 19 Te yúhú taxi-í tnúhu ndee iní cundecu ndihí-n cuendá cunuu-n núú cuè ñáiyu yìndaha ñaha Yá Ndiöxí, te nchaa sá ná cáháⁿ-n sá cúú-xí sá vaha, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ Yá Ndiöxí, te nchaa sá ná cáháⁿ-n sá ñà túú cùu-xi sá vaha, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ tucu-gá, chi quide-n nàcuáa cuiní-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

20 Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndihí-gá sá vā yòo cúñaha-güedé sá díú-gá cúú-gá Crìstú Yaa ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a.

Jèsús cáháⁿ-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá (Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 Te ndéé dàvá-áⁿ ñá ngüita Jèsús xáhaⁿ-gá xii cue tée xica cuu ndihí-gá:

—Dacuitíi sá quihí-í ñuu Jerusalén, te yacáⁿ cue tée cùu sacuéhé núú ñáiyu isràél, ndihí cue dútú cùnù, ndihí cue tée dàcuaha

ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndii Moisés, nchaa cue tée-áⁿ ño dandòho ñaha-güedé xii-í, te cahni ñaha-güedé, dico nduu úní sá cúú-í te ndoto-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

22 Te té Pèlú ní cana-dé Jèsús ñá xio, te ní ngüita-dé ténáá ñáhá-dé xii-gá, te xáhaⁿ-dē:

—¡Sá vā cächí Ndiöxí sá dúcáⁿ ndòho-n chi ñá túú tàú-n sá dúcáⁿ ndòho-n! —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

23 Te ndàa sáta Jèsús nútñi té Pèlú òrè ducaⁿ xáhaⁿ-dē xii-gá núu ní nchócuñhu-gá, te xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¡Xocuiñi yòhó yucu ñávàha núu-í-a chi dicó quidé tneñu-n! Chi ñá túú sàni iní-ò dàtná sání iní Yá Ndiöxí chi ñá-ni sàni iní-ò ndihí dava-gá cue ñáiyu ndecu ñuyíú-a —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

24 Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gá xii nchaa cue tée xica cuu ndihí-gá:

—Nchaa ñáiyu cuiní chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi dañá-yu vá cáda-gá-yu sá sání iní méé-yu, te ío cada ndee iní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuèi na ndòhó-yu dàtná ndoho-í. 25 Te nchaa ñáiyu cuiní sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyíú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáiyu ñá túú tnàhí yuhú cuèi nándi sá ná yáha-yu cundecu-yu ñuyíú-a sá cuendá-í, te ñáiyu-áⁿ naníhí tàhú-yu. 26 Te cuèi nchaandi túhú sá ío ñuyíú-a na nihí ñáiyu cundecu ndihí-yu, dico núu diu nchaa xíáⁿ ná càda cuíta nihnú-yu te ñá túú vèdana nàndihí-xi sá dúcáⁿ ndecu ndihí-yu nchaa xíáⁿ. Te ni ñá sá ío ñuyíú-a vá chindèe ñaha-xi xii-yu cuendá naníhí tàhú-yu. 27 Te ndáá quée-xí tnúhu cáháⁿ-í, chi na quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-yu ncháá-yu, te dàvá-áⁿ quini-yu sá ío càhnu cuu-í dàtná càhnu cuu Tātá-í Dútú Ndiöxí, te quixi-í ndihí cue espíritú xínú cuèchi núú-gá, te dàvá-áⁿ cuáha-í nchaa ñáiyu sá ndúú tãhü-yu nàcuáa ndùu sá ñá quidé-yu ñá ñá-yu. 28 Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ío dava nchòhó ñáiyu ndecu iha vitna vá cùu-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndéé quini-ndó quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo taxi tnuní-í nchaa ñáiyu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

17

*Ní nadáma dóo Jèsús ndihi núú-gǎ
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)*

¹ Te núú ìnú nduu sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús, te ní xica-gǎ cuásaá-gǎ ìⁿ yucu dùcúⁿ, te ndèca-gǎ té Pèlú, ndihi té Jàcobó, ndihi té Juáá ñaní té Jàcobó-áⁿ cuásaá. Te úní tnàhí-ni cue téé-áⁿ ndécá-gǎ cuásaá. ² Te yucu-áⁿ ndécú-gǎ ní nadáma núú-gǎ ndihi dóo-gǎ, te núú-gǎ súúni dátásaⁿ-xi dátná quidé-xí núú nchíanchii, te dóo-gǎ súúni ñí nduu cuixíⁿ dátná cáá ñùhú cuixíⁿ. ³ Te òré-ni-áⁿ ñí xiní-güedé ndíi Moisés ndihi té Èliás nútní-güedé ndihi-gǎ ndátnùhu ndihi ñaha-güedé xii-gǎ. ⁴ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, ñváha ní cuu sá ndécú-ó ìha vitna! Te núú cuìní-n, te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnuvixiⁿ, te ìⁿ cuu cuèndá-n, te ìⁿ cuu cuèndá té Moisés, te ìⁿ cuu cuèndá té Èliás —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gǎ.

⁵ Te ñini dùcaⁿ caháⁿ té Pèlú ní quexìo ìⁿ vícò núú ndécú-güedé ní dádáhu ñaha-xi xii-güedé te súúni chàhnchí. Te xití vícò-áⁿ ñí tecú ní cáháⁿ Yá Ndiõxí, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í téé ío cùu iní-í, te ío cùdíí iní-í-dé, te cundedóho-ndo nchàa tnúhu cáháⁿ-dé —duha ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁶ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Yá Ndiõxí ní tecú dóho cue téé xica cuu ndihi Jèsús te ío ní yùhú-güedé, te ní ngüíñí xití-güedé te ní nuu núú-güedé ndàa núú ñùhú. ⁷ Te Jèsús cuáháⁿ-gǎ núú xíndecu cue téé xica cuu ndihi-gǎ, te ní tendaha ñaha-gǎ, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí ndácuñí, vá yùhú-ndó —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁸ Te òré ní ndanehe núú-güedé, te ñá túú-gǎ ní xiní-güedé cue téé úú-áⁿ chí mee-nǎ Jèsús. ⁹ Te òré cuánuu ndihi ñaha Jèsús xii-güedé tindúú-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Vá yõo cúñaha-ndo ñí ìⁿ sá ñí xiní-ndó núú ñí sáá-ó-á, te cuu cáháⁿ-ndó dico ndéé ná yáha ndoto yùhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo sá cùú-í —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁰ Te cue téé xica cuu ndihi-gǎ ní xáhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Cuìní-ndí cachí tnúhu-n nǎ cuèndá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés càchí-güedé sá dǐhna-gǎ té Èliás quixi, te dàtnùní quixi Yá tendaha Yá Ndiõxí quixi ñuyíú-a —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gǎ.

¹¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ndáá sá códó nùu ìⁿ téé quixi-dé te cada-dé dátná ní quide té Èliás te téé-áⁿ cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cùu. ¹² Te na càchí tnúhu-í xii-ndo vitna sá sá ní quixi téé ní quide dátná ní xóo cada té Èliás, te cue ñáyiu ñá túú ní cùtnuní iní-yu sá díú-dè, te ní quide ñahá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi iní méè-yu, te diu-ni ducaⁿ càda ñaha tucú-yu xii yùhú Tée cùu ñaní tnàhá-yu ncháa-yu, chí dandòho ñahá-yu xii-í —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹³ Te cue téé xica cuu ndihi-gǎ ní cutnùní iní-güedé sá cuèndá ndíi Juáá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiu ní cáháⁿ-gǎ.

*Jèsús quidé tǎtna-gǎ ìⁿ téé cuechi tnàhá
cuéhé xiyíhí*

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Te Jèsús ní nasáá-gǎ ndihi cue téé ní sáá ndihi-gǎ tindúú-áⁿ núú xíndecu vai ñáyiu, te ní quexìo ìⁿ téé núú-gǎ ní ngüíñí xití-dè, te xáhaⁿ-dè xii-gǎ:

¹⁵ —Mèstrú, cundàhú iní déhe-í chí tnàhá-dé cuéhé xiyíhí, te ío dándoho ñaha-xi xii-dé, te ní cuu vai xito daquée ñaha-xi núú ñùhú xii-dé, te ní cuu vai tucu xito dangaunihnu ñaha-xi ndute xii-dé. ¹⁶ Te sa ndèca-í-dé ní quixi núú cuè téé xica cuu ndihi-n dico ñá túú ní ndàcu-güedé cada tǎtna ñaha-güedé xii-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gǎ.

¹⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ñuyíú-a, ío sáá iní-ndó chí ñá túú cuìní-ndó quíndáá iní-ndó Yá Ndiõxí, te ní cuu vai nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó. ¿Te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gǎ cada-ndo-i? Te chí cándèca téé cùhú-áⁿ táquixi iha —cachí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

18 Te Jèsús ní tenàá-gá espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii téé-áⁿ, te ní queue ñaha-xi xii-dé, te òré-ni-áⁿ nǐ ndúha-dé.

19 Te sátá dúcáⁿ te òré ndécú mèe Jesús ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã, te xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí ná cuèndá ñá túú ní ndàcu-ndí queñuhu-ndí espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii téé-ãⁿ — càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

20 Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te ñá túú ní ndàcu-ndo, chi ñá túú sàndáá ndisa iní-ndó Yã Ndiõxí. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nõu nchòhó quíndáá ndisa iní-ndó Yã Ndiõxí cuèdicó luha lí dàtná lìhli ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá, te ducaⁿ te cuu cúñaha-ndo xii ìⁿ tñdúú xocuíñí-xi núú ndécú-xí te xocuíñí-xi. Te nchaa núú sã vãha ndacu-ndo càda-ndo te núu na quíndáá iní ndisa-ndo Yã Ndiõxí. 21 Te xini ñuhu-xi sã ïo cáháⁿ ndìhi-ndo-gã te ñá túú tnáhí ná caxi-ndo cáháⁿ ndìhi-ndo-gã, te ducaⁿ te ndacu-ndo queñuhu-ndo espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyiu, dàtná cúu espíritú sá yíhí ñaha xii téé-ãⁿ ní cùu — cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñãha-güedé xii-gá

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Te nini xica cuu Jesús ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá distritú Galileá, te ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo sãá ìⁿ nduu te cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, 23 te cahni ñaha-güedé xii-í dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ nǐ xãhaⁿ-gã xii-güedé, te ïo ní ndíhú iní-güedé.

Díhúⁿ cuèndá veñúhu

24 Te òré ní quexio Jesús ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá ñuú Capèrnaúm, te cue téé quide cobrá díhúⁿ cuèndá veñúhu ní sáháⁿ-güedé ní cáháⁿ ndìhi-güedé té Pèlú, te xãhaⁿ-güedé:

—¿Chãhu mèstrú-ndó úú díhúⁿ sã nání drãcmá cuèndá veñúhu ãⁿ ñáhá? — càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-dé.

25 Te té Pèlú ní xãhaⁿ-dë:

—Chãhu-dé —càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-güedé.

Te té Pèlú cuánguihu-dé xití vehe núú ndécú Jesús, te díhna-gá ní cáháⁿ-gá, te xãhaⁿ-gã xii-dé:

—Xímú, ¿nása sàni iní-n, ná cúú ñáyiu quide cobrá ñáhá cuè téé yìndaha ñáyiu ndécú ñuyúú-a cuèndá nchaa sá ndúú yãhu ñuú-güedé ndìhi cuèndá nchaa díhúⁿ sã ngàutnáha, cue ñáyiu ñuú-güedé ãⁿ cuè ñáyiu véxi xica quide cobrá-güedé? — càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

26 Te té Pèlú ní xãhaⁿ-dë xii-gá:

—Cue ñáyiu véxi xica quide cobrá-güedé — càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-gá.

Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-dé:

—Te núu ducaⁿ te cue ñáyiu ñuú-güedé ñá túú nã chãhu-yu te núu ducaⁿ. 27 Dico cuèndá sá vã yõo dasátú-ó iní-xi, te cuáháⁿ làgúná te dàquée-n sã tníí-n chácá xití ndute, te chácá díhnanuu na tàva-n te cundehe-n yùhu-di, chi yìhi ìⁿ díhúⁿ cuixíⁿ. Te díhúⁿ-ãⁿ canehe-n quíhíⁿ cháhu-n cuèndá-í ndìhi cuèndá-n, chi díhúⁿ-ãⁿ sa tnahá quéyãhu cuèndá-ó ndí ndúú-ó — càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

18

Cue téé ndùcu tnúhu núú Jèsús yoo ïo-gá cúnùu

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

1 Te sátá dúcáⁿ te cue téé xica cuu ndìhi Jesús ní sáháⁿ-güedé núú-gã, te xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí, yoo ïo-gá cúnùu núú cuè ñáyiu yìndaha ñaha Yã Ndiõxí — càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

2 Te Jèsús ní cana-gá ìⁿ té lìhli te ní sanutnìí ñaha-gã xii-dé cuádava tnuú-güedé.

3 Te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nõu vã dáñá-ndó nchaa sá ñã túú vãha quide-ndo, te nduu ndàhú iní-ndó dàtná ndàhú iní té lìhli-a, te vã ndúú tãhú-ndó ndìhu ndaha ñaha Yã Ndiõxí xii-ndo. 4 Te ñáyiu quide datná quidé tã lìhli-a ndàhú iní-yu, te ñá túú quide cahnú-yu mèé-yu, ñáyiu-ãⁿ ïo cunúú-yu núú ndécú Yã Ndiõxí táxi tnùnì-gá. 5 Te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuèndá ìⁿ landú dàtná té lìhli-a cuèndá sá

cúu ínî ñáhă-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Quihi iní-ó vă cündècu-o ichi cuehé ichi duha

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Te Jèsús xăhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Te núu ìⁿ tée na dăcaháⁿ-dé cue ñáyiú sàndáá ínî ñáhá xii-í cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te váha-gá sá ná dăcutu ndeé-güedé ìⁿ yúú yódó dúcúⁿ-dě, te dăquée ñaha-güedé xii-dé xití ndute làmár, te ñá díú să cündècu-dé ducaⁿ cāda-dé. ⁷ ;Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiú xīndecu ñuyíú-a, chi coo cue tée dacáháⁿ ñáhá xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá te dacuítí să dúcáⁿ cāda-xi! ;Dico ndàhú ní cuu cue tée ducaⁿ na dăcaháⁿ ñáhá xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá!

⁸ 'Te núu ìⁿ xio ndaha-ndo àdi ìⁿ xio sáhá-ndó quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó ná cuíta, chi váha-gá sá nánihí tàhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio ndaha-ndo àdi ìⁿ xio sáhá-ndó, te ñá díú să quihiⁿ-ndó ñihí ní ndúú-ndó núú ñùhú núú càyú. ⁹ Te núu ìⁿ xio tinùu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te tava-ndo na cuíta-xi, chi váha-gá sá nánihí tàhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio tinùu-ndo, te ñá díú să ndi ndúú xio núú-ndó quihiⁿ-ndó núú ñùhú núú càyú.

Cuendá ìⁿ mbéé quihi ní xíta

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ 'Te vá dăquée tihú-ndó cuè ñáyiú cùu cuendá-í cuèi cùu-yu ñáyiú ío ndàhú ínî-xi. Te na cāchí tnúhu-í xii-ndo să cuè espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí, cue espíritú néhé cuendá ñáhá xii-yu ñuyíú-a, nchaa-ni nduu nchaa-ni òré ndécú-xi núú Tătà-í Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndiú. ¹¹ Te ducaⁿ chi yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo véxi-í ñuyíú-a dăcácu nihnu-í ñáyiú núú ùhú núú ndàhú, ñáyiú ta xíta nihnu cuáháⁿ.

¹² '¿Te nása sàni ínî-ndó cuendá ìⁿ tée ndècu ìⁿ ciendú mbéé-xi?, chi núu na cuíta ìⁿ-di te dândóo-dé cūmídícó sáhúⁿ cūmí-di cundecu-di ìⁿ yucu te quihiⁿ-dé cúnúndúcú-dé quihi ní xíta-án. ¹³ Te núu na nánihí-dě-di, te nchòhó sa cùtnuní ínî-ndó să ío-gá cudí ínî-dé cuendá quihi ní xíta-án

òré naníhí-dě-di dăcúúxí cūmídícó sáhúⁿ cūmí quihi ñá túú ní xíta-án. ¹⁴ Te ducaⁿ sătnahá-xi quide Tătá-ó Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndiú, chi cuini-gá sá vă cuíta ni ìⁿ cue ñáyiú cùu cuendá-gá.

Cada cāhnu iní-ó să quidé ñaha tnaha ñáyiú-o

(Lc. 17:3)

¹⁵ 'Te núu ìⁿ ñáyiú ndècu ndihi-ndo ní quidé-yu ìⁿ sá ñà túú tàú-yu cadá-yu sá cúu-xi-ndó, te cāháⁿ-ndó dōho-yu núú méé núú ìⁿ-ndó ndihi-yu cuendá sá ná ndixi cuèchi ínî-yu sá ñà túú quide váha-yu. Te núu ní tníⁿ-yu tnúhu ní xáhaⁿ-ndo xii-yu, te ní ndacu-ndo ní nacanu ichi-ndó-yu.

¹⁶ Te núu ñá túú ní cuini-yu tníⁿ-yu tnúhu xăhaⁿ-ndo xii-yu, te nducu-ndo ìⁿ àdi úú tnáhá cue tée canehe núú-güedé cuendá cundedóho-güedé năcuáa ndúu tnúhu ndàtnúhu-ndo ndihi-yu. ¹⁷ Te tnáhá cue tée-án cāháⁿ-güedé dōho-yu, dico núu ni tnúhu cāháⁿ cue tée-án ñà túú ní cuini-yu tníⁿ-yu, te dātúu-ndo núú dăva-gá ñáyiú ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucrístú cuendá cutnúní ínî-yu năcuáa quide ñáyiú-án. Te núu ñáyiú ndècuèchi-án ñà túú ní cuini-yu tníⁿ-yu tnúhu sá ní xáhaⁿ dăva-gá cue ñáyiú ndècu ichi-gá, te cada-ná ínî-ndó să cúu-yu ñáyiú ñà túú ndècu ichi Yă Ndiöxí dātá cue tée cuihna ínî-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuestú.

¹⁸ 'Te na cāchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să núu nchòhó ná cāchí-ndó să ndécú cuèchi ñáyiú, te diu-ni ducaⁿ cāháⁿ Yă Ndiöxí, àdi cāchí-ndó să ñà túú cuèchi-yu te diu-ni ducaⁿ cāháⁿ tucu-gá, te ducaⁿ chi nchòhó quidé-ndó năcuáa cāháⁿ-gá.

¹⁹ 'Te na cāchí tnúhu-í xii-ndo să núu úú tnáhá-ndó cùu ìⁿ-nuu-ndo cāháⁿ ndihi-ndo Tătà-í Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndiú xicáⁿ-ndó núú-gă núu ná cúú să cuini-ndó, te taxi-gá núu ná cúú să xicáⁿ-ndó núú-gă. ²⁰ Te núu úú tnáhá-ndó àdi úní tnáhá-ndó ní natacá-ndó ìⁿ xichi cuendá sá ñúhú ínî ñáhá-ndó xii-í, te xíaⁿ ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo —cāchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²¹ Te té Pèlú ní sáháⁿ ndehe yatni-dé núú Jèsús, te xăhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, cachí tnúhu xii-í ná daha xito cada cāhnu ínî-í tnàha ñáyiú-í te núu ìⁿ sá

ná càda ñahá-yu xii-í. ¿Cuèdicó úsá xito-ǎn?
—càchí-dé xǎhaⁿ-dë xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Yúhú càchí-í sá ñà díú-ní úsá xito cada càhnu iní-n-yu, chi únídico úxí xito ndihí úsá ndihí úsá xito cada càhnu iní-n-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

Cuèndá téé ñá túú quide cahnu iní tnàha ñáyiu-xi

²³ Te xǎhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Na càni-í ìⁿ cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndihú ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii ñáyiu. ìⁿ téé yìndaha ñaha xii ñáyiu ní sani iní-dé sá cáda ndǎá-dé ndihí cue téé xìnu cuechi núú-dë cuèndá nchaá sá tàú-güedé núú-dë. ²⁴ Te òré sa ní ngúndecu túha-dé te ní quexìo ìⁿ téé xìnu cuechi núú-dë. Te téé-ǎn tàú-dé cuéhé víhí díhúⁿ núú-dë, chi tàú-dé úxí mìl díhúⁿ sǎ nání tàlentú. ²⁵ Te téé xìnu cuechi-ǎn ñà túú díhúⁿ ndécú ndihí-dé nacháhu-dé sá tàú-dé núú patróón-dë-ǎn, núu xǎn ní táuchíúⁿ tée cùu patróón-dë-ǎn dico ñàha-güedé xii-dé ndihí ñadìhí-dé ndihí cue déhe-dé ndihí nchaá sá ndécú ndihí-dé cuèndá nchaá-yu cuú-yu ñáyiu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ patróón-xi, te ducaⁿ te ndéyǎhu sá tàú-dé núú patróón-dë. ²⁶ Te téé xìnu cuechi-ǎn ní ngüíñí xítí-dë núú patróón-dë, te xǎhaⁿ-dë: “Patróón, càhán ndàhú-í núú-n sǎ ìo ndee ìo càhnu cada iní-n sǎ dúhá tàú-í núú-n, te ñá túú nǎ caní iní-n chi nacháhu-í nchaá sá tàú-í núú-n”, càchí-dé xǎhaⁿ-dë xii patróón-dë. ²⁷ Te téé cùu patróón-dë-ǎn ní cundàhú iní ñáhá-dë xii-dé, te ní quide càhnu iní ñáhá-dë, te ní dáñá ñàha-dé cuánuhú-dé. ²⁸ Te téé xìnu cuechi-ǎn ní naníhí-dë ìⁿ téé xìnu cuechi ndihí-dé ichi cuánuhú-dé, te téé ní naníhí-dë-ǎn tàú-dé sacú-ni díhúⁿ núú-dë chi ìⁿ cièndú-ni díhúⁿ denàriú tàú-dé. Te ní tñi-dé téé tàú núú-dë-ǎn dácüèhné ñáhá-dë xii-dé, te xǎhaⁿ-dë: “Nacháhu sá tàú-n núú-í”, càchí-dé xǎhaⁿ-dë. ²⁹ Te téé tàú-ǎn ní ngüíñí xítí-dë núú tée dii núú-xi tàú-dé-ǎn, te xǎhaⁿ-dë: “Càhán ndàhú-í núú-n sǎ cáda càhnu iní ñáhá-n xii-í sá tàú-í núú-n, te nacháhu cuéé-í nchaá sá tàú-í núú-n”, càchí-dé xǎhaⁿ-dë. ³⁰ Dico téé dii núú-xi tàú-dé-ǎn ñà túú ní cuíní-dé cada ndee ìní-dé cundetú-dé nacháhu cuéé téé-ǎn sǎ tàú-dé, chi ní chihí

ñaha-dë vecaá cuèndá yàcáⁿ quihi-dé ndéé nacháhu-dé nchaá sá tàú-dé. ³¹ Te dava-gá cue téé xìnu cuechi ní xini-güedé nàcuáa ní quide téé-ǎn, te ní cudééⁿ-güedé núú-dë, te ní sáhán-güedé ní xitnùhu-güedé téé cùu patróón-güedé sá dúcáⁿ ní quide-dé. ³² Te téé cùu patróón-güedé-ǎn ní cana-dé téé ducaⁿ ní quide-ǎn, te ní xáhaⁿ-dë: “Yòhó cúú-n ìⁿ téé ìo cuihna iní-xi xìnu cuechi núú-í, chi yúhú ní quide càhnu iní ñáhá-í xii-n cuèndá nchaá sá tàú-n núú-í òré ní cáhán ndàhú-n. ³³ Te tnàhá yòhó tàú-n dùcaⁿ cada-n cada càhnu iní-n tée xìnu cuechi ndihí-n núú-í cuèndá nchaá sá tàú-dé núú-n dàtná ní quide ñaha-í xii-n ní quide càhnu iní-í cuèndá nchaá sá tàú-n”, càchí téé cùu patróón-ǎn xǎhaⁿ-dë xii téé ducaⁿ ní quide-ǎn. ³⁴ Te téé cùu patróón-ǎn ní cudééⁿ víhí-dë sá dúcáⁿ ní quide téé-ǎn, te ní táuchíúⁿ-dë dandòho ñaha-güedé xii-dé ndéé nacháhu-dé nchaá sá tàú-dé —duha ní caní Jèsús cuèndú núú-güedé.

³⁵ Te xǎhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Dàtná ní quide téé cùu patróón-ǎn ní dándóhó-dë téé tàú núú-dë-ǎn ducaⁿ càda ñaha Tátá-í Dútú Ndiõxí Yaá ndécú àndiú xii-ndo, te núu vá ní yùhu ni iní-ndó càda càhnu iní-ndó sǎ quidé ñàha tnaha ñáyiu-ndo xii-ndo —cachí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

19

Jèsús càháⁿ-gá cuèndá cue ñáyiu dàña tnaha

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Te sátá ní yáha ducaⁿ ní cáhán Jèsús, te ní ndee-gá distrítú Galiléa cuáhán-gá ndàa ìngá xio yúte Jòrdán yucu distrítú Jùdeá. ² Te ìo cuéhé ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáhán, te yàcáⁿ ní quide tátna-gá nchaá ñáyiu cùhú.

³ Te ní quexìo ìⁿ úú cue téé cùu fariséú núú ndécú Jèsús xító ndéé ñáhá-güedé xii-gá núu nása cunduu tnùhu cáhán-gá, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xicáⁿ tnùhú-ndí núú-n, ¿cuu dàña ìⁿ téé ñadìhí-dé núu ndédani càa ìⁿ sǎ ñà túú cundáá-yu-ǎn? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tütú Yá Ndiõxí, te diu núú tütú-gá

càháⁿ-xi sá cǔtnàhá ní cadúha-gá ñáyi, te téé ñadìhí ní cadúha-gá-ǎ? ⁵ Te duha cǎchí tucu-xi núú tǔtú Yǎ Ndiǒxí nàcúáa ní càháⁿ-gá: “Cue téé na ñihí ñadìhí-xi te dǐⁿ-ná cada-güedé tǎtá-güedé ndihí nǎná-güedé, chi ñadìhí-nǎ-güedé cuu cuu ndihí-güedé, te cada iní-ndó sǎ ñⁿ-nǎ yiqui cǔñú cuú-yu cundecú-yu”, duha cǎchí Yǎ Ndiǒxí núú tǔtú-gá. ⁶ Te xǎⁿ núu cada iní-ndó sǎ cué ñáyi úú-áⁿ ñⁿ-nǎ yiqui cǔñú cuú-yu, te ñá túú-gǎ ndi dǐⁿ ndi dǐⁿ yiqui cuñú cuú-yu. Núu xǎⁿ ñá túú ndùu váha-xi dañá cué téé ñadìhí-güedé, chi mee Yǎ Ndiǒxí ní cǎchí-gá sá cúú úú-yu cundecú-yu —cǎchí Jèsús xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁷ Te ní xǎhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, ¿te ná cuendá ndí Moisés ní cǎchí ndí sá núu ñⁿ téé cuíní-dé dañá-dé ñadìhí-dé, te cuu cadúha-dé ñⁿ tǔtú núú càháⁿ-xi sá ní dañá-dé ñadìhí-dé, te ducaⁿ te cuu dañá ñaha-dé ní cǎchí ndí vǎ? — cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

⁸ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te ducaⁿ ní cǎchí ndí Moisés sá cúú dañá-ndo ñadìhí-ndó, chi nchòhó ío sǎá iní-ndó, dico ndéé díhna chi ní tecú tnúhu nchaa cue téé sá vǎ dañá-güedé ñadìhí-güedé. ⁹ Dico yúhú cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ núu ñⁿ téé na dañá-dé ñadìhí-dé te naqueheⁿ-dé ñgá ñadìhí te ío nèhé quidé-dé, te núu ñá díú cuendá sá càháⁿ ndihí-aⁿ ñgá téé ducaⁿ na dañá ñaha-dé. Te sá dúcáⁿ cuendá-ni na dañá ñⁿ téé ñadìhí-dé, te ñⁿ-ni cuéchi cùu-xi ndihí cuéchi quide téé ndéca ñadìhí te càháⁿ ndihí-dé ñgá ñadìhí —cǎchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁰ Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Te núu ducaⁿ cùu cuendá cue téé ndihí ñadìhí-güedé, te váha-gá sá vǎ cǎndéca cue téé ñadìhí —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ñá ncháá ñáyi ducaⁿ ndùu táhú-yu cundecú-yu, chi mee-ni ñáyi ní cǎchí Yǎ Ndiǒxí sá dúcáⁿ tnàhí nduu táhú cundecu mee. ¹² Te ío cue téé ducaⁿ tnàhí ní nduu táhú-güedé ndéé òré ní cacu-güedé sá vǎ cǎndéca-güedé ñadìhí. Te ío cue

téé ñá ndácú-güedé candéca-güedé ñadìhí cuendá sá ní quide ñaha dàva-gá cue tnàha téé-güedé xii-güedé. Te dava-güedé ñá túú cǎndéca-güedé ñadìhí chi cuíní-güedé sá vǎ dañá ndéé-güedé cunu cuechi-güedé núú Yǎ Ndiǒxí. Te nchaa cue téé ducaⁿ ní nduu táhú núú Yǎ Ndiǒxí cundecu mee, te váha-ni te núu na cundecu mee-güedé — cǎchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús xicáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiǒxí cuendá landú

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Te ñⁿ úú ñáyi ndécá-yu landú lǐhli cuáháⁿ núú Jèsús, chi cuíní-yu sá téndàha ñaha-gá xii-güexi, te cǎcáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiǒxí cuendá-güexi. Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní ngüita-güedé ténáá ñhá-güedé xii-yu, te xǎhaⁿ-güedé sá vǎ dúcáⁿ cǎdá-yu.

¹⁴ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí dañá ná quixi nahi cue landú lǐhli-áⁿ núú-í-a, te vá cǎdí-ndó ìchi-güexi, chi dàtná cúú váha iní cue landú lǐhli-áⁿ ducaⁿ cùu váha iní cue ñáyi yindaha ñaha Yǎ Ndiǒxí —cǎchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁵ Te ní tendaha ñaha-gá xii-güexi, te ní xicáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiǒxí cuendá-güexi, te sǎtá dúcáⁿ ní quide-gá te ní xica-gá cuáháⁿ-gá.

Ñⁿ téé cuica càháⁿ ndihí-dé Jèsús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Te ñⁿ téé cuechi ní quexio-dé núú ndécú Jèsús, te xicáⁿ tnúhú-dé núú-gǎ, te xǎhaⁿ-dé xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n téé ío váha iní-xi, te cuíní-í núu vá cǔndéé iní-n cǎchí tnúhu-ñ nǎ cúú sǎ váha cada-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihí Yǎ Ndiǒxí ni caa ni quíhíⁿ —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dé xii-gá.

¹⁷ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-dé:

—¿Te cǔtnuní iní-n nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-n sǎ yúhú váha iní-ǎ?, chi ñⁿ dǐ díí-ni Yǎ Ndiǒxí ío váha iní-gá. Te núu cuíní-n nàníhí táhú-n te tnii-n nchaa tnúhu càháⁿ Yǎ Ndiǒxí, tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii ñáyi nàcuáa cǎdá-yu cundecú-yu — cǎchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹⁸ Te téé cuechi-ǎⁿ ní xǎhaⁿ-dé xii-gá:

—¿Te ndénda cǎa tnúhu càháⁿ Yǎ Ndiǒxí cada-í-i? —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dé xii-gá.

Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Te duha ní cachí Yă Ndiõxí cada ñáyíu: “Vá cáhni-ndó tnàha ñáyíu-ndo, vá càháⁿ ndihí-ndo ñàdihí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyíu dìhí tucu vá càháⁿ ndihí-ndo tée te núu ñá díú yì-ndo cuu-güedé, te vá dúhú-ndó sã ndécú ndihí tnaha ñáyíu-ndo, vá dácàcu-ndo cuéchi neñùú sá cúú-xí tnàha ñáyíu-ndo. 19 Te canehe-ndo sã yíñùhu núú tátá-ndó ndihí núú náná-ndó, te cundàhú iní-ndó tnàha ñáyíu-ndo dàtná cundàhú iní-ndó mèe-ndo”, duha ní cachí Yă Ndiõxí cada ñáyíu —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-dé.

20 Te tée cuechi-ãⁿ ní xàhaⁿ-dë xii-gá:

—Nchaa xíãⁿ ní ngüíta-í quidè-í ndéé cútnàhá cúú làndú-í, ¿te vitna nágá cúmãni cada-í-i? —càchí-dé xàhaⁿ-dë xii-gá.

21 Te Jèsús ní xàhaⁿ-gã xii-dé:

—Te núu cuñí-n cùu-n ñⁿ tée ío váha cada ndáá, te cuáháⁿ dico-n nchàa sá ndécú ndihí-n, te díhúⁿ-n cuãha táhú-n cuè ñáyíu ndàhú, te ducaⁿ te nduu táhú-n ngündecu váha-n núú ndécú Yă Ndiõxí táxí tnùní-gá. Te sátá ná yàha ducaⁿ càda-n te quixi-n chìtnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-dé.

22 Te sá dúcáⁿ ñí xàhaⁿ Jèsús xii-dé te ío ní cundiyí-dé, chi ío cuica-dë, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé.

23 Te Jèsús ní xàhaⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndihí-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ío úhú quíndáá iní ñaha cuè ñáyíu cuica xii Yá Ndiõxí cuèndá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu. 24 Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã yáchí-gá yàha ñⁿ caméyu yaú ñⁿ yiqui ticú dàcúúxí sã quíndáá iní ñⁿ ñáyíu cuica Yă Ndiõxí cuèndá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

25 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús, xíãⁿ ío ní cuñúhu cue tée xica cuu ndihí-gá, te ní ngüíta-güedé xitnàha-güedé:

—¿Yoo naníhí táhú te núu ducaⁿ vaiⁿ? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

26 Te Jèsús ní ndacoto-gá núú-güedë, te xàhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyíu ñuyíú-a chi vá ndácü-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xií-yu, dico mee-gã chi ndacu-gá

ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu chi nchaandi túhú sá váha ndàcu-gá quidé-gã —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

27 Te té Pèlú ní xàhaⁿ-dë xii-gá:

—Nchúhú ní dándõ-ndí nchaa sá ndécú ndihí-ndí, te ní tuha ñaha-ndí xii-n, ¿te ná cúú sã ñihí-ndí nduu táhú-ndí sá dúcáⁿ ñí quide-ndí-i? —càchí-dé xàhaⁿ-dë xii-gá.

28 Te Jèsús ní xàhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ná sàá nduu, nduu saa nchaa sá ío andíu ndihí ñuyíú-a, te dàvá-áⁿ cunucóo yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ñⁿ núú xilé váha, te nchaa ñáyíu quini-yu sá ío càhnu cuu-í, te nchòhó cue tée ní tuha ñaha xii-í tnáhá-ndó cunucóo-ndo núú ñⁿ caa xilé váha ndí ùxúú tnáhá-ndó, te xíãⁿ cunucóo-ndo càda ndáá-ndó cuéchi ndí ùxúú xichi cue ñáyíu isràél. 29 Te nchaa ñáyíu na dándóo vehe-xi, àdi ñaní-xi, àdi cúha-xi, àdi tátá-xi, àdi náná-xi, àdi ñadihí-xi, àdi déhe-xi, àdi ñuhu-xi, te núu ducaⁿ na cadá-yu sá cuèndá-í te ío-gá cuéhé sã cuãñaha Yă Ndiõxí cundecu ndihí-yu, te ñá díú-ní xíãⁿ chi tnáhá nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí-gá ñí caa ñí quíhíⁿ. 30 Te dava ñáyíu cùnuu ndecu ichi Yá Ndiõxí vitna, ñáyíu-áⁿ sáá nduu te vá ío-gá cunúú-yu dàtná cunúú-yu vitna, te dava ñáyíu nchícúⁿ ñá túú cùnuu vitna, ñáyíu-áⁿ sáá nduu te ío cunúú-yu —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

20

Cuèndá cue tée quide chiuⁿ

1 Te xàhaⁿ tucu Jesús xii cue tée xica cuu ndihí-gá:

—Na càni-í ñⁿ cuèndú núú-ndó cuèndá tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii ñáyíu. ñⁿ tée ní xitu-dé yoho yàha stilé, te ñⁿ nduu ní quee-dé nehé-ni cuándúcú-dë cue tée cada chiúⁿ núú dúcáⁿ ñí xitu-dé yoho yàha stilé-áⁿ. 2 Te òré ní ñihí-dë cue tée cada chiúⁿ-áⁿ, te ní quide ndáá-dé ndihí-güedé sá chãhu ñaha-dë xii-güedé ñⁿ díhúⁿ denàriú ñⁿ nduu. Te sátá dúcáⁿ te ní tendaha ñàha-dé xii-güedé cuáháⁿ-güedé cada chiúⁿ-güedé núú dúcáⁿ ñí xitu-dé yoho yàha stilé-áⁿ. 3 Te dàtnùní ní xica tucu-dé cuáháⁿ-dë dàtná òré caá ñⁿ dátneé cuándúcú-gã-dé

cue té cada chiúⁿ núú nǐ xitu-dé yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xiní-dé xǐnutnǐi ìⁿ ùú cue té núú yàhu te ñá túú nǎ chiúⁿ xíquide-güedé.

4 Te ní xáhaⁿ-dē xii-güedé: “Ñá túú cùdana cuyáchí-ndó càda-ndo chiúⁿ-í te cháhu ñaha-í xii-ndo nàcuáa tàú-xi cunduu-ǎⁿ”, càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé. Te cue té-áⁿ nǐ sáha-güedé tnúhu cada chiúⁿ-güedé te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. 5 Te té ní xitu yoho yàha stilé-áⁿ nǐ xica tucu-dé dàtná òré caúxúú nduu cuándúcú-gǎ-dé cue té cada chiúⁿ-dé, te ní níhí tucu-dé cue té cada chiúⁿ. Te ní quee tucu-dé dàtná òré caá úní sacuaa, te diu-ni ducaⁿ nǐ quide tucu-dé. 6 Te ní quee tucu-dé dàtná òré caá úhúⁿ sacuaa cuándúcú-gǎ-dé cue té cada chiúⁿ-dé, te ní xiní-dé xǐnutnǐi ìⁿ ùú cue té diu-ni núú yàhu-áⁿ te ñá túú nǎ chiúⁿ quide-güedé, te ní xáhaⁿ-dē xii-güedé: “Sànuu sá nchòhó ní cuu nchàca vitna ñá túú nihí-ndó chiúⁿ cada-ndo”, cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé. 7 Te cue té-áⁿ nǐ xáhaⁿ-güedé xii-dé: “Ñá túú nihí-ndí chiúⁿ cada-ndí chi vá yõ ndücu ñaha xii-ndí”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé. Te ní xáhaⁿ-dē xii-güedé: “Yúhú taxi-í chiúⁿ cada-ndo, te quíhíⁿ-ndó núú nǐ xitu-í yoho yàha stilé yàcáⁿ cada chiúⁿ-ndo, te cháhu ñaha-í xii-ndo nàcuáa tàú-xi cunduu”, càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé. 8 Te sátá nǐ dáhu nchícanchii, te tée dii chiúⁿ-xi-áⁿ nǐ xáhaⁿ-dē xii tée tàxi tnuní ñáhá xii cue té quide chiúⁿ-áⁿ: “Cúñaha xii nchaa cue té quide chiúⁿ-áⁿ ná quíxí-güedé te cháhu-n-güedé, te díhna-gá cue té nchícúⁿ cuíi-nǎ cuánguihu núú chíúⁿ ngüíta-n cháhu-n, te ndéé núú nǐ ndihí-ná cháhu-n cué té cuánguihu díhna nuu-gǎ núú chíúⁿ”, càchí-dé xáhaⁿ-dē xii tée tàxi tnuní ñáhá xii cue té quide chiúⁿ-áⁿ. 9 Te díhna-gá cue té cuánguihu caá úhúⁿ sacuaa ní quexio-güedé cuèndá cháhu ñaha-dē, te ní cháhu ñaha-dē ìⁿ caa díhúⁿ denàriú xii ìⁿ ìⁿ-güedé. 10 Te sátá nǐ cháhu-dé dava-gá cue té ní quide chiúⁿ. Te ndéé núú nǐ ndihí-ná ní cháhu-dé cue té cuánguihu díhna nuu-gǎ núú chíúⁿ. Te cue té-áⁿ nǐ sani iní-güedé sá vái-gǎ cháhu ñaha-dē xii-güedé, dico ñáhá chi ìⁿ caa-ni díhúⁿ denàriú ní cháhu ñaha-dē xii ìⁿ ìⁿ-güedé.

11 Te cue té-áⁿ nǐ queheⁿ cuèndá-güedé díhúⁿ-güedé dico ñá túú ní quide váha-xi iní-güedé. 12 Te ní xáhaⁿ-güedé xii tée dii chiúⁿ-xi ní quide-güedé: “¿Ñá cuèndá cue té nchícúⁿ cuíi-nǎ cuánguihu núú chíúⁿ ìⁿ-ni ní cháhu ñaha-n xii-ndí ndihí-güedé, te ìⁿ dii oré duha ní quide chiúⁿ-güedé? Te nchúhú nchàca nchaa ní sahani iní-ndí ní quide chiúⁿ-ndí, te ní ndoho-ndí cahni, te ìⁿ-ni ní cháhu ñaha-n xii-ndí ndihí-güedé”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii tée dii chiúⁿ-xi ní quide-güedé. 13 Te tée dii chiúⁿ-xi ní quide-güedé-áⁿ nǐ xáhaⁿ-dē xii ìⁿ té-áⁿ: “Yòhó, ñá túú quide-í ìⁿ sá ñá túú tàú-í cada-í sá cúu-xí-n, chi ní quide ndáá-ó sǎ díú-ní ìⁿ díhúⁿ denàriú cháhu ñaha-í xii-n ìⁿ nduu. 14 Te vitna queheⁿ díhúⁿ cuèndá nduu-n te núhú-n, chi yúhú cuíní-í sá ìⁿ-ní cháhu ñaha-í xii-n ndihí cue té nchícúⁿ cuíi-nǎ cuánguihu núú chíúⁿ. 15 Chi yúhú cuu-ni cada-í nani cuíní-í ndihí díhúⁿ-í, ¿adi dico ñá túú quide váha-xi iní-n sǎ dúhá cundahú iní-í cue té-áⁿ ducaⁿ cháhu-í-güedé?”, càchí tée cùu patróoⁿ-áⁿ xáhaⁿ-dē xii té-áⁿ. Duha nduu cuèndú caní-í núú-ndó. 16 Te duha càháⁿ-í chi dava ñáyiu cunuú ndecu ichi Yá Ndióxi vitna sáá nduu te vá cúnúu vihi-gá-yu dàtná cúnúu-yu vitna, te dava ñáyiu ñá túú cunuú vitna sáá nduu ïo cúnúu-yu. Te ío cuéhé ñáyiu càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xií-yu dico sacú-ni-yu nduu táhü-yu cundecú-yu ndihí-gá –càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jesús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

17 Te ñuhu Jesús ichi cuásaá-gá ñuu Jerusálén ndihí cue té xica cuu ndihí-gá, te ní cana ñaha-gǎ xii-güedé ní naníhí tnáhá-güedé ndihí-gá, te ta ndàtnúhu ndihí ñaha-gǎ xii-güedé cuáháⁿ, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

18 –Vitna ñuhu-o ichi cuásaá-ó ñuu Jerusálén, te yàcáⁿ cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii yúhú Té cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo núú cué té cùu dútú cúnúu, ndihí núú cué té dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnuní ndíi Moisés. Te diu cue té-áⁿ cùñaha-güedé xii dava-gá cue té sá cáhni ñaha-güedé xii-í. 19 Te cuáha cuèndá

ñáhá-güedě xii-í núú cuè téé ñá túú cùu cue téé israél, te cue téé-áⁿ cudíquí ndeé ñáhá-güedě xii-í, te caniha-güedě ndihi ñii, te dàtnùní cata caa ñaha-güedě xii-í núú cùrúxí te núú cùrúxí-áⁿ cuú-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Nǎná tǎ Jàcobó ndihi té Juàá cuìní-aⁿ sá cùnùu-güedé ndihi Jèsús

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Te cue déhe té Zebèdeú té Jàcobó ndihi té Juàá ndécá ñàha náná-güedě xii-güedé cuáháⁿ núú ndécú Jèsús, te òré ní quexìo-aⁿ ndihi-güedé núú ndécú-gá te ní ngüíñí xítí-áⁿ núú-gá cuendá cuìní-aⁿ ndàtnúhu ndihi ñaha-aⁿ xii-gá cuendá sá cúú-xí cuè déhe-aⁿ. ²¹ Te cùmání-gá cáháⁿ-aⁿ te ní xícáⁿ tnúhú Jèsús núú-aⁿ, te xáhaⁿ-gá:

—¿Ná cuìní-n? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n núu vá cùndèe iní-n cùnucóo ñⁿ déhe-í-a xio cùha-n, te ingá-dé cunucóo-dé xio dàtni-n na saá nduu cùnucóo-n núú táxí tnùn-í —càchí-áⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii úú cue téé-áⁿ:

—Nchòhó, ñá túú cùtnuní váha iní-ndó nàcuáa ndùu sá xicáⁿ-ndó núú-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dandoho ñaha ñáyíu xii-ndo dàtná dandòho ñahá-yu xii-í, te cundee tùcu iní-ndó càhni ñahá-yu xii-ndo dàtná càhni ñahá-yu xii-í-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nàcuáa càháⁿ-n-áⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ndáá sá cùndèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa nacuaa ndòho-í, dico sá dúcáⁿ cuìní-ndó sá ñⁿ-ndó cùnucóo-ndo xio cuhá-í, te ñⁿ-ndo cùnucóo-ndo xio datni-í, te xíáⁿ chi ñá díú yùhú tàú-í cachí-í núu sá cúú cùnucóo-ndo àdi sá vǎ cúú cùnucóo-ndo, chi mee Tàtá-í Dútú Ndiòxí cachí-gá te núu ná cúú ñáyíu nduu táhú cunucóo diñi-í dàvá-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁴ Te òré ní níhí ùxí-gá cue téé xica cuu ndihi-gá tnúhu nàcuáa ndùu sá cuìní cue téé úú-áⁿ, te ní cudééⁿ-güedé núú cuè téé úú-áⁿ.

²⁵ Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sá cuè téé yindaha nacióⁿ quidé-güedé sá ño cùnucóo-güedé, te nchaa dáva-gá cue téé cùnucóo ndihi-güedé quidé-güedé tnàhá-güedé sá ño cùnucóo-güedé.

²⁶ Dico nchòhó chi vá dúcáⁿ càda-ndo, chi núu dáva-ndo cuìní-ndó cùnucóo-ndo, te xini ñuhu-xi cunu cuechi núú tnàhá-ndó te vá càdá-ndó sá cùnucóo-ndo. ²⁷ Te núu dáva-ndo cuìní-ndó quène cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyíu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi cunu cuechi núú tnàhá-ndó. ²⁸ Te cada-ndo dàtná quidé yùhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo, chi yùhú véxi-í ñuyíú-a dico ñá díú sá cùnucóo cuèchi ñáyíu núú-í chi véxi-í sá cùnucóo cuèchi-í núú-yu. Te cuú-í ñuyíú-a cuendá vǎi-yu cácu nihnú-yu núú ùhú núú ndàhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús quidé tǎtna-gá núú ùú tnàhá cue téé cuáá

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Te òré ní quee Jèsús ñuú Jericó ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te cuéhé víhí ñáyíu nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ. ³⁰ Te yuhu ìchi cuáháⁿ-gá xìnucóo úú tnàhá cue téé cuáá, te cue téé-áⁿ ní cutnùn-í iní-güedé sá Jèsús ñúhú-gá ìchi-áⁿ te ní ngüíta-güedé níhi càháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Yòhó Mèstrú, ñaní tnàhá ndí Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³¹ Te cue ñáyíu tènáá ñáhá-yu xii-güedé, te xáháⁿ-yu sá ná càdí-güedé yuhu-güedé, dico uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Yòhó Mèstrú, ñaní tnàhá ndí Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te ní ngüíñí Jèsús te ní cana ñaha-gá xii-güedé, te ní xícáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—¿Ná cuìní-ndó càda ñaha-í xii-ndo-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cuìní-ndí sá càdá tǎtna-n núú-ndí cuendá cundehe-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-güedé, te ní tendaha-gǎ núú-güedé. Te òré-ní ní ndúha núú-güedé, te nchìcúⁿ ñáhá-güedé xii-gá cuáháⁿ.

21

Jèsús cuánguihu-gá ñuú Jerusàlén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Te òré sa ta cùyatni Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Jerusàlén, te ní quexìo-gá ndihi-güedé yatni vii-nǎ ñuú Bètfaqé, te xiáⁿ cáá yùcu nani Olívú. Te ní ndatnúhu-gá ndihi úú cue téé xica cuu ndihi-gá, ² te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexìo-ndo yacáⁿ te nanihí-ndó ìⁿ búrru dìhí ndètníi-di ndihi déhe-di, te nandaxi-ndo-güèdì te candeca-ndo-güèdì quixi. ³ Te núú ió ñáyiu dàdahaⁿ ñaha xii-güedì, te cúñaha-ndo xii-yu sá yùhú Yaá xicá cùu ndihi-ndo xini ñuhu-í-güedì, te ndihi-ni natendaha-í-güedì núhú-güedì cúñaha-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴ Te ducaⁿ ñí cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùnì ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú càchí-xi:

⁵ Chí cúñaha cuè ñáyiu ñuú Sìón ná cádá cuendá-yu, chí véxi téé yìndaha ñaha xii-yu yòdo-dé ìⁿ búrru líhli déhe ìⁿ búrru quiti sa xido,

te cùu-dé ìⁿ téé ió ndàhú iní-xi. Duha ní chídó tnùnì ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tütú-gá.

⁶ Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé cada-güedé.

⁷ Te ní ndexìo-güedé ndécá-güedé ìⁿ búrru dìhí ndihi déhe-di, te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sátá-güedì, te dàtnùnì cuásaá Jèsús sátá ìⁿ-dì ní ngódó ñaha-gá xii-di.

⁸ Te ió cuéhé ñáyiu ta sàcáⁿ-yu dóo-yu ichi cuáháⁿ-gá cuendá núú dǒo-yu-áⁿ yǎha-gá ndihi quiti yòdo-gá. Te davá-yu xèhndé-yu ndaha yùtnu ñúú tá sàcáⁿ-yu cuáháⁿ. ⁹ Te nchaa ñáyiu yòdonuu núú-gǎ ndihi nchaa ñáyiu nchìcúⁿ ndàa sátá-gǎ ní ngüíta-yu níhi càháⁿ-yu, te càchí-yu:

—¡Ío càhnu cuu Yaá cúú ñàní tnáhá ndí Dàvíí! ¡Te Yá Ndiòxí ió na chìndee ñaha-gá

chí cùu-gá Yaá ní tendaha Yǎ Ndiòxí véxi quide núú-gǎ! ¡Te ndéé nchaa sá ió andíu na càchí-xi sá ío càhnu cuu-gá! —duha càchí-yu.

¹⁰ Te òré cuánguihu Jèsús ñuú Jerusàlén, te nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ ñí ngüíta-yu xicuáá-yu, te davá-yu ní ngüíta-yu xitnàhá-yu:

—¿Yoo cùu téé-ǎⁿ? —càchí-yu xitnàhá-yu.

¹¹ Te davá-yu xitnàhá-yu:

—Téé-ǎⁿ cúú-dé Jèsús téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te cùu-dé téé ñuú Nazàrét ñuú yìndèhu distritú Galileá —càchí-yu xitnàhá-yu.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nàcuáa xíquide ñáyiu xití veñúhu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Te Jèsús cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te xití veñúhu-áⁿ xìndecu ñáyiu quide ndáhú nádìcò-yu, ndihi ñáyiu xísaaⁿ, te nchaá-yu ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé, te ní dándüá-gá mèsá nchaa ñáyiu dàma díhúⁿ, ndihi nchaa xilé sácòo nchihì ñáyiu dìco lómá xìndecu xití veñúhu-áⁿ. ¹³ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Núú tütú Yǎ Ndiòxí càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ-gá, te ní cachí-gá: “Vehe-í cúú-xi núú càháⁿ ndihi ñaha ñáyiu xii-í”, duha ní càháⁿ-gá càchí-xi núú tütú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vehe-gá vehe ñadúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

¹⁴ Te xiáⁿ ndécú Jèsús ní quexìo cue téé cuáá ndihi cue téé yacua, te ní quide tátna ñaha-gǎ xii-güedé te ní ndúha-güedé.

¹⁵ Te cue dütú cùnùu ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés ní xiní-güedé ní quide Jèsús sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada, te ndèdóho tucu-güedé níhi xicáháⁿ cue landú xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu-áⁿ, te càchí-güexi: “Ío càhnu cuu Yaá cúú ñàní tnáhá ndí Dàvíí”, càchí-güexi. Te ní cudééⁿ-güedé, ¹⁶ te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—¿Ndèdóho-n nàcuáa càháⁿ cue landú-ǎⁿ ñǎ? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ndèdóho-í, te nchòhó náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tütú Yǎ Ndiòxí núú càháⁿ-xi cuendá cue landú-ǎⁿ, te duha càchí-xi:

Yòhó ní quide-n sã cuè landú vitna sàdi,
ndìhi cue dava-gá landú,
chiñuhu ñaha-güexi xii-n nàcuáa tàú-xi cun-
duu.

Duha cächí-xi núú tütú-gá —cächí-gá
xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁷ Te xiáⁿ ñí dándõ ñaha Jèsús xii-güedé,
te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñuú Bètaniá, yacáⁿ ní
xíndecu-gá niú-áⁿ.

*Jèsús xãhaⁿ-gã xii yutnu ngüxí sá vã
cúúⁿ-gã sávidí-xi*

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Te nduu tněé-áⁿ nehé-ni cuáháⁿ tucu
Jèsús ñuú Jerusálén, te ichi ñuhu-gá ní
xíhí-gá docó. ¹⁹ Te ní xiní-gá ñí yutnu ngüxí
nútní ñí xio yuhu ichi, te ní xica-gá cuáháⁿ
ndéhé-gã nõu ndèé sávidí-xi, dico ñá túú
nã ndèé chi mee-ni ndàha-xi ndeé. Te ní
xãhaⁿ-gã xii yutnu ngüxí-áⁿ:

—jVitna te vá ñí ndùu-gá cuuⁿ sávidí-n! —
cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-xi.

Te òré-ni-áⁿ ñí yíchí yutnu ngüxí-áⁿ. ²⁰ Te
sá dúcáⁿ ñí cuu ní xiní cue téé xica cuu
ndìhi Jesús, te ío ní cuñúhu-güedé, te ní xicáⁿ
tnúhú-güedé núú-gã, te xãhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuendá ndéé dàcáⁿ ío ndìhi ní
yíchí yutnu ngüxí-áⁿ-i? —cächí-güedé
xãhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nõu
nchòhó quíndáá ndisa iní-ndó Yã Ndiõxí, te
vá cání ñí caní úú iní-ndó, te ñá díú-ní sã ñí
quide-í-a ní xiní-ndó ndàcu-ndo cada-ndo,
chi ndéé tándúú-a xocuíñí-xi núú ndécú-xí
te núú cúñaha-ndo sã xocuíñí-xi te quíhíⁿ-xi
quéé-xi xití lámár. Te díu ducaⁿ càda-xi
te núú na quíndáá iní-ndó. ²² Te nchaa
sá ná cãcáⁿ-ndó nõú Yã Ndiõxí òré cãháⁿ
ndìhi-ndo-gã te taxi-gá te núú sãndáá ndisa
iní-ndó sã táxí-gã sã xicáⁿ-ndó nõú-gã —
cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

*Jèsús ndécú ndìhi-gá tnúhu ndee iní
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)*

²³ Te Jèsús cuánguihu-gá xití veñúhu
cãhnu sá ío cùnuu danehé-gã ñáiyu, te xiáⁿ
ndécú-gã ní quexio cue dütú cùnùu ndìhi
cue téé cùu sacuéhé nõú ñáiyu isràél, te
xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuíní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása
ndùu tnúhu ndee iní ndécú ndìhi-n nõu
quide-n nándí sá quidé-n, ¿te yoo ducaⁿ ní
taxi tnúhu ndee iní-áⁿ xii-n-i? —cächí-güedé
xãhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yúhú tnàhá-í cuíní-í cãcáⁿ tnúhu-í ñí
sá cãcáⁿ tnúhu-í núú-ndó, te núu na cächí
tnúhu-ndo te cachí tnúhu-í xii-ndo yòo ní
taxi tnúhu ndee iní duha quide-í. ²⁵ Te
chí cächí tnúhu xii-í yoo ní táuchíúⁿ ñí
dàcuándute ndí Juáá ñáiyu, ¿Yá Ndiõxí ñí
cuè téé ñuyúú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide
ndí?, te chí cächí tnúhu —cächí-gá xãhaⁿ-gã
xii-güedé.

Te ní ngüíta-güedé xitnàha-güedé:

—¿Nása cúñaha-o? Chi núu na cúñaha-o
sã Yã Ndiõxí ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí
Juáá ñá, te quesaha-dè: “¿Ná cuendá ñá túú
ní sãndáá iní-ndó tnúhu ní cãháⁿ ndí vãíⁿ?”,
quesaha-dè. ²⁶ Te núu na cúñaha-o sã cuè
ñáiyu ñuyúú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide
ndí ña, te cudééⁿ ñáiyu núú-ó, chi nchaa-yu
cächí-yu sá Yã Ndiõxí ní xãhaⁿ-gã xii ndí sá
cãháⁿ ndí tnúhu-gá núú ñáiyu —cächí-güedé
xitnàha-güedé.

²⁷ Te ní xãhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Ñá túú xiní-ndí yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ
ní dàcuándute ndí Juáá ñáiyu —cächí-güedé
xãhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ní yúhú vá cächí tnúhu-í
xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha
quide-í —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuendá ñí téé ndìhi úú déhe-dé

²⁸ Te Jèsús ní xãhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na cãni-í ñí cuendú núú-ndó nàcuáa
tecú tnúni-ndó tnúhu cãháⁿ-í. ñí téé
ndècu úú déhe-dé, te ní xãhaⁿ-dè xii
déhe-dé téé sacuéhé-gã: “Yòhó déhe-í,
véxi-í cãháⁿ ndàhú-í núú-n nõu vá cündèe
iní-n cuãñundaha ñaha-n xii-í cada chiúⁿ-o
núú ñí xitu-í yoho yàha stilé”, cächí-dé
xãhaⁿ-dè. ²⁹ Te ní xãhaⁿ dèhe-dé xii-dé: “Vá
quíhíⁿ-í cada chiúⁿ-í núú chíúⁿ-n”, cächí-dé
xãhaⁿ-dè xii tãtá-dè. Dico cuèé ní nacani
iní-dé te ní sãháⁿ-dé ní quide chiúⁿ-dé núú
chíúⁿ tãtá-dè. ³⁰ Te téé-áⁿ ñí sãháⁿ tucu-dé
ní xãhaⁿ-dè xii déhe-dé téé líhli-gã nõu vá
cündèe iní-dé cuãñundaha ñaha-dé, te ní
xãhaⁿ dèhe-dé-áⁿ xii-dé: “Cuu cuãñundaha
ñaha-í xii-n”, cächí-dé xãhaⁿ-dè. Dico ñá

túu ní sǎháⁿ-dé cada chiúⁿ-dé. ³¹ Te vitna chí cǎháⁿ núu ndédacǎa cue téé úú-áⁿ ní quide-güedé sá cuini tátá-güedé —cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xǎháⁿ-güedé xii-gǎ:

—Téé cùu sacuéhé-gǎ, téé ní cǎháⁿ ndihí-dé díhna —cǎchí-güedé xǎháⁿ-güedé xii-gǎ.

Te Jèsús ní xǎháⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháá cuè téé cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihí cue ñáyiú dìhí xǐndecu ichi díí ìní yáchí-gǎ ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii cue téé-áⁿ ndihí cue ñáyiú dìhí-áⁿ dàcúúxí nchòhó. ³² Chi ndíi Juáá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní cǎháⁿ ndíi nàcuáa cadá-yu cundecú-yu, dico nchòhó chi ñá túu cuini-ndó quindáá ìní-ndó nàcuáa ní cǎháⁿ ndíi, dico cue téé cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihí cue ñáyiú dìhí xǐndecu ichi díí ìní, chi sàndáá ìní-güedé ndihí-yu tnúhu ní cǎháⁿ ndíi. Te nchòhó cuèi ndèhe-ndo sá sàndáá ìní cue ñáyiú-áⁿ nchaa tnúhu ní cǎháⁿ ndíi, dico ñá túu cuini-ndó ndixi cuéchi ìní-ndó cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-ndo cuendá tní-ndo tnúhu ní cǎháⁿ ndíi —cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

*Cuendá cue téé cuihna ìní-xi
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)*

³³ Te xǎháⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Cundedóho-ndo na cǎni tucu-í ìngá cuendú núu-ndó cuendá tecú tnúni-ndó tnúhu cǎháⁿ-í. Híⁿ téé ní nacúxi-dé mee-ni yòho yaha stilé núu ñúhú-dé, te ní chidoco-dé cuendá sá vǎ cúu dàñú, te ní cadúha-dé núu quíhni-dé ndéhé yoho yaha stilé-áⁿ òré ná cùu, te ní cadúha-dé híⁿ xító dùcúⁿ núu cáúndòdo cue téé coto nchaa yoho yaha stilé-áⁿ.

Te ní sǎá híⁿ nduu quèe-dé quíngaca cuu xica-dé te ní dándöo ndaha-dé sá ní xitu-dé-áⁿ xii híⁿ úú cue téé xini tnáhá ndihí-dé cuendá cada chiúⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cúu te cuu cuendá dava-güedé, te ducaⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ³⁴ Te sátá ní sǎá nduu ní cuu ndéhé nchaa yoho yaha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ, te ní xǎháⁿ-dè xii híⁿ úú cue téé xinu cuechi núu-dé: “Chí cuáháⁿ cǎcáⁿ-ndó

sǎ cúu cuendá-í núu cuè téé ní dándöo ndàha-í nchaa yoho yaha stilé sá ní xitu-í”, cǎchí-dé xǎháⁿ-dè xii-güedé. ³⁵ Te cue téé ní dándöo ndaha-dé nchaa yoho yaha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ ní tní-güedé cue téé xinu cuechi núu-dé-áⁿ, te híⁿ-dé ní cani-güedé, te híⁿ-dé ní sahani ñaha-güedé, te ìngá-dé ní sǎñaha-güedé yúu. ³⁶ Te téé ní xitu yoho yaha stilé-áⁿ ní tendaha-dé titní-gǎ tucu cue téé xinu cuechi núu-dé cuáháⁿ-güedé cuángácáⁿ-güedé sá cúu cuendá-dé núu cuè téé ní dándöo ndaha-dé sá ní xitu-dé-áⁿ, dico díu-ni ducaⁿ ní quide ñaha cuè téé-áⁿ xii cue téé xinu cuechi núu-dé-áⁿ.

³⁷ Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yaha stilé-áⁿ ní sani ìní-dé: “Váha-gǎ núu tendaha-í déhe-í-a núhú-dé, chi òré quini ñáhá-güedé xii-dé te canehe-güedé sá yíñùhu núu-dé”, duha ní sani ìní-dé. Te ní tendaha-dé déhe-dé cuánuhú-dé. ³⁸ Dico òré ní xini cue téé quide chiuⁿ-áⁿ dèhe téé cùu xítóhó nchaa yoho yaha stilé-áⁿ, te ní xitnáha-güedé: “Téé-áⁿ téé véxi nduu táhú ñuhu-a ndihí nchaa sá cáá núu-xi, dico cahni-o-dé te mee-o nduu táhú-ó sǎ ndúú táhú-dé”, cǎchí-güedé xitnáha-güedé. ³⁹ Te ní tní-güedé téé-áⁿ te ndéca ñaha-güedé cuáháⁿ híⁿ xio yuhu ñuhu-áⁿ, te ní sahani ñaha-güedé xii-dé —duha cuáháⁿ cuendú ní cani Jèsús núu-güedé.

⁴⁰ Te ní xǎháⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní ìní-ndó nǎsa cada ñaha xítóhó ñuhu-áⁿ xii cue téé-áⁿ ñǎ? —cǎchí-gǎ xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴¹ Te cue téé-áⁿ ní xǎháⁿ-güedé xii-gǎ:

—Téé cùu xítóhó ñuhu-áⁿ núhú-dé, te vǎ cùndáhú ìní-dé cue téé cuihna ìní-xi-áⁿ chí cahni ñaha-dé xii-güedé, te dándöo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue téé cùtnuní ìní-dé cada ndáá cuendá ndí tnahá cúuⁿ ndéhé nchaa yoho yaha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ te cuáñaha-güedé xii-dé sá cúu cuendá-dé —cǎchí-güedé xǎháⁿ-güedé xii-gǎ.

⁴² Te Jèsús ní xǎháⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó, náá ñá túu dàcuaha-ndo núu tütú Yá Ndiöxí núu cǎchí-xi: Yúu sǎ ní dáquéé tíhú cue téé dàcaa vehe, ní cuu-xi yúu cúnúu vitna.

Chi mee Dütú Ndiöxí ducaⁿ ní cǎchí-gǎ cunduu, te cùu-xi híⁿ sǎ ìo cùñùhu-o vitna. Duha cǎchí-xi núu tütú-gǎ. ⁴³ Te duha cǎháⁿ-í chí Yá Ndiöxí cada-gǎ te vǎ nihí-ndó

tn̄hu ndee ìní cundecu ndihì-ndo cuèndá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-ndo, chi tn̄hu ndee ìní-áⁿ cundecu ndihì cue ñáyiú cada ndáá cuèndá ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii-yu. ⁴⁴ Te yúú sá cúnùu-áⁿ cúú-xí yùhú, te nchaa ñáyiú ñá túú tn̄i tn̄hu-í cùú-yu dàtná ìⁿ ñáyiú ndùá núú yùú-ãⁿ te tnàhnú duúⁿ-yu, àdi núú na tàú ñáhá-xí xii-yu, te dacàchi duuⁿ ñaha-xi –cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴⁵ Te sá dúcáⁿ ndùu cuendú ní canì Jèsús te cue téé cùu dùtú cúnùu-áⁿ, ndihì cue téé cùu fariséú ní cutnùnì ìní-güedé sá cuèndá-güedé ní cáháⁿ-gá. ⁴⁶ Te ní cuinì-güedé tn̄i ñaha-güedé xii-gá òré-áⁿ dico ñá túú ní cùyii-güedé, chi ní yùhú-güedé cue ñáyiú, chi ní cutnùnì ìní-yu sá cúú-gã ìⁿ téé cáháⁿ tn̄hu Yá Ndiõxí.

22

Cuèndá ìⁿ vico tn̄ndaha

¹ Te Jèsús ní ngüita tucu-gá caní-gã ingá cuèndú núú-güedé, te xãhaⁿ-gã:

² —Na canì tucu-í ingá cuèndú núú-ndó cuèndá tecú tnùnì-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii ñáyiú. ìⁿ téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ní quide-dé ìⁿ vico ní dátñandaha-dé déhe ducuⁿ-dé. ³ Te ní tendaha-dé cue téé xìnu cuechi núú-dé cuáháⁿ-güedé cuángana-güedé cue ñáyiú sa ní cáháⁿ-dé cuhuⁿ vico, dico ñáyiú-áⁿ ñà túú ní cuinì-yu quíhìⁿ-yu. ⁴ Te ní xãhaⁿ tucu-dé xii dava-gá cue téé xìnu cuechi núú-dé: “Quíhìⁿ-ndó cñaha-ndo xii cue ñáyiú sa ní cáháⁿ-í cuhuⁿ vico sá sà ní quide túha-í sá cáxi-yu, te sa ní sahni-í ndicutu ndihì nchaa dava-gá quiti ní dánúcuñhu-í, te nchaa sa ní quide túha-í, te na quixí-yu cuhúⁿ-yu vico cächí-í cúñaha-ndo”, cächí-dé xãhaⁿ-dë xii cue téé xìnu cuechi núú-dë-áⁿ. ⁵ Dico ni ìⁿ ñáyiú ní cáháⁿ-dé-áⁿ ñà túú ní cuinì-yu quíhìⁿ-yu cuhúⁿ-yu vico. Chi ìⁿ-yu ní sáháⁿ-yu ní quide chiúⁿ-yu núú ñùhú-yu, te ingá-yu ní sáháⁿ-yu ní nadicó-yu núú nándi cùu ndáhú quidë-yu. ⁶ Te dava-gá-yu ní tn̄i-yu dava cue téé xìnu cuechi núú tée quide vico-áⁿ, te ní canihá-yu ndéé ní sahni ñáhá-yu xii-güedé. ⁷ Te téé yìndaha ñaha xii ñáyiú quide vico-áⁿ n̄i cudééⁿ víhí-dé sá dúcáⁿ n̄i

quidë-yu, te ní tendaha-dë cue sandádú-dé ní sáháⁿ-güedé ní sahni-güedé cue ñáyiú ducaⁿ n̄i quide-áⁿ, te ní sahmi-güedé nchaa vehe càa ñuú-yu. ⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní xãhaⁿ-dë xii dava-gá cue téé xìnu cuechi núú-dë: “Nchaa sa ndècu túha, te cue ñáyiú ní cáháⁿ-í cuhuⁿ vico-a ni cùu ñá túú-gã tàú-yu sá cùhúⁿ-yu. ⁹ Te chí cuáháⁿ ndëni ní cuu te cáháⁿ-ndó nchaa ñáyiú na nàníhí-ndó ìchi na quixí-yu cuhúⁿ-yu vico-a”, cächí-dé xãhaⁿ-dë xii-güedé. ¹⁰ Te cue téé xìnu cuechi-áⁿ n̄i quee-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní cáháⁿ-güedé nchaa ñáyiú ní nàníhí-güedé ìchi, te cuèi ñáyiú váha ìní-xi, te cuèi ñáyiú cuihna ìní-xi, te ní chítú-yu núú cúú vico-áⁿ.

¹¹ Te sátá dúcáⁿ te téé yìndaha ñáyiú quide vico-áⁿ n̄i quíhu-dé xiti vehe ní xindéhé-dé cue ñáyiú ñùhu vico-áⁿ, te ní xiní-dé ìⁿ téé ñùtnahá tnuú-yu te ñá túú càa dóó-dé dàtná cáá dõó níhnú cuè ñáyiú ñùhu vico-áⁿ. ¹² Te ní xãhaⁿ-dë xii téé-áⁿ: “¿Tãta, nása ní cuu cuánguihu-õ iha, te ñá túú càa dóó-n dàtná cáá dõó níhnú cuè ñáyiú ñùhu vico tn̄andaha-i?”, cächí-dé xãhaⁿ-dë xii téé-áⁿ. Dico téé-áⁿ ñà túú ní níhí-dë tn̄hu cáháⁿ-dé. ¹³ Te téé yìndaha ñáyiú quide vico-áⁿ n̄i xãhaⁿ-dë xii cue ñáyiú xìnu cuechi núú mèsá: “Chí tn̄i tée-áⁿ te dacùtu-ndo-dé, te queñuhu-ndo-dë ná quíhìⁿ-dé cundecu-dé ìⁿ xichi núú néé núú ìo ndoho-dé, te yacáⁿ ìo ndáhyú-dé te dicó rúhñú-nã cuu núhu-dé sá sátú ìní-dé sá ndóhó-dé”, cächí-dé xãhaⁿ-dë xii cue ñáyiú xìnu cuechi núú mèsá-áⁿ. ¹⁴ Te duha ndùu cuendú cáháⁿ-í chi ìo cuéhé ñáyiú cáháⁿ ñáhá Yá Ndiõxí xii-yu, dico sacú-ni-yu nduu táhú-yu cundecú-yu ndihì-gá –cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuèndá impuèstú

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Te cue téé cùu fariséú ní sáháⁿ-güedé ìⁿ xichi ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé datìcanuu-güedé Jèsús núú tn̄hu cáháⁿ-gá cuèndá ducaⁿ níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuèchi-güedé cuèndá-gá. ¹⁶ Te ní tendaha-güedé ìⁿ ùú cue téé cùndihì-güedé, ndihì cue téé cùndihì té Hèrodés cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús.

Te òré ní quexìo-güedé núú ndécú-gã, te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Mèstrú, ñihí-ndí tnúhu sá ïo ndáá càháⁿ-n, te càháⁿ ndáá-n nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí cundecu-o ñùyíú-a, te cuëi nděda-ni càa ñáyíu ìⁿ-ni càháⁿ-n ndihí-yu chi ñá túú quide cuendá-n cuëi ná ñáyíu cùú-yu.

17 Te cachí tnúhu xii-ndí, núú váha-ni quide-ndí sá chăhu-ndí té Cèsár tée ío cùnūu cuendá impuèstú áⁿ ñăhá —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

18 Dico Jèsús ní cutnùnì iní-gá sá xító ndèè ñáhá-güedě xii-gá, núú ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó cue tée dândahú mée-xí sã quidé ndáá te ñá ndáá sã quidé ndáá-ndó, ¿ná cuendá xító ndèè ñáhá-ndó xii-í? 19 Chí dánèhé ñáhá xii-í ìⁿ díhúⁿ sã chăhu-ndo cuendá impuèstú núú nása càa —cachí-gã xăhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní dánèhé ñáhá-güedě xii-gá ìⁿ díhúⁿ sã nání dènariú. 20 Te òré ní xini-gá díhúⁿ-ãⁿ te ní xicáⁿ tñuhú-gã núú-güedě, te xăhaⁿ-gã:

—Chí cächí tnúhu yoo núú-xi ndèè ndihí yoo ñiú-xi ndéè —cächí-gã xăhaⁿ-gã xii-güedé.

21 Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Núú tē Cèsár ndèè ndihí ñiú-dé —cächí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te núú ducaⁿ te chí nácuaⁿhá té Cèsár sá cúú cuendá-dé, te sá cúú cuendá mée Yă Ndiöxí te xíãⁿ nacuáha-ndo-gã —cächí-gã xăhaⁿ-gã xii-güedé.

22 Te cue tée-án ïo ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, te ní natnî-güedé ichi cuánuhú-güedé.

Cuendá cue ñáyíu ndoto

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

23 Te ñiú-ni nduu-ãⁿ ñí quexìo ìⁿ úú cue tée cùu saducéú núú ndécú Jèsús. Te cue tée-án ñá túú sándáá iní-güedé sá ndótó cuè ñáyíu ní xihí, te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

24 —Mèstrú, ndí Moisés ní cachí ndí sá núu ìⁿ tée ndècu ñadihí-xi cuú-dé te quendóo ñadihí-dé, te núú ñá túú dēhe-dé ní xōo ndihí-aⁿ te tée cùu ñani-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèè-áⁿ cuendá coo déhe-dé ndihí-aⁿ cuendá ñani-dé tée ní xihí-áⁿ. 25 Te ñuú-ndí-a ní xindecu úsá

tnàhá cue tée mee-ni ndí ñani-güedé. Te tée díhna ní ñihí ñadihí-dé te ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chi ní xihí-dé, te ní ìⁿ déhe-dé ñá túú ní xōo ndihí ñadihí-dé-áⁿ. Te tée cùu uú ní nàqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèè-áⁿ.

26 Dico ní xihí tucu-dé, te ní ìⁿ tucu déhe-dé ñá túú ní xōo ndihí ñaha-áⁿ, te ñiú-ni ducaⁿ ñí yáha tée cùu uní, te ní xínu ndi úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedě xii ñaha-áⁿ dico ñiú-ni ducaⁿ ñí xihí-güedé. 27 Te ndéé núú ñí ndihí-ná te ní xihí tnàhá ñadihí-áⁿ. 28 Te na sàá nduu ndòto-güedé ndihí ñaha-áⁿ, ¿te ndèdacàa-güedé ñadihí-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndi úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedě xii-aⁿ —cächí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

29 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ní xíta nchòhó tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú xini-ndó nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí núú tütú-gá, te ní ñá túú cùtnuní iní-ndó sã díú-gã ndácú-gã quidé-gã nchaandi túhú sã váha. 30 Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã òré ná sàá nduu ndòto nchaa ñáyíu ní xihí, te dàvá-áⁿ vã yōo-gã dasaⁿ dēhe yoco-xi chi vá yōo-gã candeca tnàha, chi cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí. 31 ¿Te náa ñá túú quide cuendá-ndó nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí núú tütú-gá núú càháⁿ-gã cuendá cue ñáyíu ní xihí-áⁿ? Te duha cächí-gã: 32 “Yúhú cùú-í Ndiöxí tē Àbrahám, ndihí té Isàác, ndihí té Jàcób”, duha cächí-gã núú tütú-gã. Te cue tée-án chi cuëi ní xihí-güedé núú ñùyíú-a, dico sá cúú-xi Yă Ndiöxí chi ndècu vívú-ni-güedé. Chi ñiú-gã cúú-gã Ndiöxí mee-ni cuè ñáyíu xindecu vívú, te ñá túú cùu-gã Ndiöxí cue ñáyíu ñá túú ndècu vívú —cächí-gã xăhaⁿ-gã xii-güedé.

33 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá ní xii-gá cue tée-án, te ío ní cuñúhu nchaa ñáyíu cuendá sá ïo váha ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gã.

Tnúhu sá ïo-gá cùnùu

(Mr. 12:28-34)

34 Te cue tée cùu fariséú ní xini-güedé ní sadí Jèsús yuhu cue tée cùu saducéú, chi ñá túú ní ñihí-gã-güedé tnúhu cúñaha-güedě xii-gá, te cue tée cùu fariséú-áⁿ ñí nat-acá-güedé te cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús. 35 Te ìⁿ tée cùu fariséú-áⁿ ïo váha cùtnuní iní-dé nàcuáa ndùu nchaa tnúhu ní chídó

tnùní ndíi Moisés te xito ndeé-dé Jèsús, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

³⁶ —Mèstrú, cachí tnúhu ndēdacàa tnúhu sá nǐ chídó tnùní ndíi Moisés ío-gá cúnùu cada-o —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Duha càháⁿ tnúhu sá ío-gá cúnùu: “Cuu iní-ndó Dütú Ndiöxí Yaá cúú Ndiöxí-ndó nǐ yuhu ní iní-ndó, te caní iní-ndó càda-ndo datná cuíní mée-gǎ, te mee-ni tnúhu váha caní iní-ndó nàcuáa cuu vii cuu váha-ndo núú-gǎ”, ³⁸ duha càháⁿ tnúhu sá ío-gá cúnùu. ³⁹ Te duha càháⁿ tucu ingá tnúhu cùu uú sá ío cúnùu, te sa yatni ìⁿ-ni cùu-xi ndihí tnúhu díhna nuu, te càchí-xi: “Cuu iní-ndó tnàha ñáyíu-ndo datná cúú iní-ndó mée-ndo”, duha càháⁿ tnúhu cùu uú-áⁿ. ⁴⁰ Te cuendá úú tnúhu-a ní cáá nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés nàcuáa cada ñáyíu, te ñíu-ni cuendá úú tnúhu-a ní cáá tnúhu ní cáháⁿ nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Yoo cùu Xítohó Jesucristú

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Te ndècu ducaⁿ-ni cue téé cùu fariséú núú ndécú Jèsús. ⁴² Te ní xicáⁿ tnúhú-gǎ núú-güedé, te xáhaⁿ-gǎ:

—Cuíní-í cachí tnúhu-ndo yòo déhe-xi cùu Cristú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Déhe ndíi Dàvíí cúú Yàá-áⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Te nása càchí-tu-ndo sǎ déhe ndíi Dàvíí cúú Cristú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyíú-a, te mee ndíi Dàvíí-áⁿ nǐ dácáhú iní ñáhá Espíritú Yá Ndiöxí xii ndíi, te ní cachí ndíi sá Cristú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyíú-a cùu-gá Xítohó ndíi? Te duha ní cachí ndíi:

⁴⁴ Dütú Ndiöxí ní xáhaⁿ-gǎ xii Yaá cúú Xítohó-í:
“Ngóo xio cùha-í, te yúhú cada-í te nchaa sá cúú ùhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñùhu núú-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dütú Ndiöxí xii Yaá cúú Xítohó-í, càchí ndíi. ⁴⁵ ¿Te nása cùu Cristú déhe ndíi Dàvíí, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cúú-gǎ Xítohó ndíi? —càchí Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴⁶ Te ní ìⁿ-güedé ñá túú-gǎ ní nǐhí-güedé tnúhu cúñaha-güedé xii-gá. Te ndéé nduu-áⁿ ñá túú-gǎ ní cùyíi-güedé ná tnúhu cácaⁿ tnúhú-güedé núú-gǎ.

23

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue téé cùu fariséú ndihí cuendá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu (Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Te Jèsús ní cáháⁿ ndodo-gá núú nchaa ñáyíu, ndihí núú cuè téé xica cuu ndihí-gá, te xáhaⁿ-gǎ:

² —Cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihí cue téé cùu fariséú ndécú ndihí-güedé tnúhu ndee iní cáháⁿ-güedé nchaa tnúhu sá nǐ chídó tnùní ndíi Moisés-áⁿ. ³ Te cada-ndo nàcuáa dànehé ñáhá-güedé xii-ndo, dico vá cáda-ndó datná xíquide-güedé, chi tucu nduu tnúhu càháⁿ-güedé, te tucu quide-güedé. ⁴ Te quide-güedé datná quidé ñáyíu dàcuído ìⁿ tnahá ñáyíu-xi ìⁿ sá ío véé, te mée-yu ní lùha ñá túú cuíní-yu cuidó-yu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-güedé chi dànehé ñáhá-güedé xii-ndo nàcuáa cada-ndo, dico mee-güedé chi ní lùha ñá túú cuíní-güedé cada-güedé nàcuáa dànehé ñáhá-güedé xii-ndo. ⁵ Te mee-ni ndùcu-güedé nàcuáa quide-güedé cuendá quini ñáyíu sá ío cùu cahnu-güedé. Te ndéé xindá sá ndéé ìⁿ úú tnúhu Yá Ndiöxí tneé-güedé ndihí ndaha-güedé, te tnàhá iní-güedé sá ío-gá cunduu quèhéⁿ xindá-áⁿ dàcúxí xindá dava-gá ñáyíu. Te tnàhá tucu iní-güedé sá ío-gá cunduu nàni núú dǒó sácuihnu-güedé dàcúxí dǒó sácuihnu dava-gá-yu. ⁶ Te ndi tnahá òré sácǒo vico, òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé te ío-gá cúdíí iní-güedé cunucóo-güedé núú xilé núú sácǒo cue téé cúnùu-gá, te ñíu-ni ducaⁿ quide tucu-güedé cuèi xití veñùhu. ⁷ Te nchaa núú xicá cùu-güedé cuíní-güedé sá ndihí tnúhu yíñùhu cáháⁿ ndihí ñaha ñáyíu xii-güedé, te cuíní tucu-güedé sá cùñahá-yu xii-güedé mèstrú.

⁸ Dico nchòhó vá cùñaha-ndo xii ñáyíu sá cùñahá-yu mèstrú xii-ndo, chi nchòhó ìⁿ-ni cùu-ndo ndecu-ndo, chi ducaⁿ ìⁿ-ni yúhú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a

cùu-í Mèstrú ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo. ⁹ Te ñndìi-ni Dútú Ndiòxí Yaá ndécú àndiù cuu-gá Tátá-ndó, núu xíáⁿ vá càháⁿ-ndó sá dàva cue téé ñuyíú-a cùu-güedé tátá-ndó.

¹⁰ Te ni vǎ cáni ínì-ndó càda-ndo nacuaá cáháⁿ ñáyiú sá cùnùu-ndo, chi ñndìi-ni yúhú Crístú Yaá ní tendaha Yǎ Ndiòxí véxi ñuyíú-a cùnùu-í. ¹¹ Te ñáyiú ío-gá cùnùu ndecu ndìhi-ndo, ñáyiú-áⁿ cúu-yu ñáyiú xínu cuechi núu-ndó. ¹² Te nchaa ñáyiú quíde cahnu mee-xi ñáyiú-áⁿ vǎ cúu-yu ñáyiú cùnùu, te nchaa ñáyiú ñá túú quíde cahnu mee-xi ñáyiú-áⁿ cùnùu-yu.

¹³ Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndìhi nchòhó cue téé cùu fariséu, cùu-ndo cue téé ío dándahú méé-xí sá quíde ndáá te ñá ndáá sá quíde ndáá-ndó, te ndáhú ní cuu-ndo chi sàdí-ndó ìchi ñáyiú ñá dáñá-ndó ndìhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xií-yu, te ni mèe-ndo ñá túú quíde-ndo nacuaá ndìhu ndaha ñàha-gá xii-ndo, te ni dàva-gá cue ñáyiú cuìní sá ndìhu ndaha ñàha-gá xií-yu ñá dáñá-ndó.

¹⁴ Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndìhi nchòhó cue téé cùu fariséu, cúu-ndó cuè téé ío dándahú méé-xí sá quíde ndáá te ñá ndáá sá quíde ndáá-ndó, te ndáhú ní cuu-ndo chi quèndeé-ndó vèhe cue ñáyiú quèé, te ío naha càháⁿ ndìhi-ndo Yǎ Ndiòxí cuèndá cuìní-ndó sá vǎ yǒo cutnùnì ínì-xi nàcuáa quíde-ndo. Te sá dúcáⁿ quíde-ndo te ío-gá ndoho-ndo núu ùhú núu ndáhú dàcúúxí dàva-gá ñáyiú.

¹⁵ Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndìhi nchòhó cue téé cùu fariséu, cúu-ndó cuè téé ío dándahú méé-xí sá quíde ndáá te ñá ndáá sá quíde ndáá-ndó, te ndáhú ní cuu-ndo chi sàhni ínì-ndó cuáháⁿ-ndó ndèni ní cuu dàcaháⁿ-ndó ñáyiú cuèndá cuìní-ndó tnì-yu ichi ndècu-ndo. Te òré ná xínu ínì-yu tnì-yu ichi ndècu-ndo-áⁿ te uuⁿ-gá cuíta nihnú-yu dàcúúxí mèe-ndo.

¹⁶ Te nchòhó cúu-ndó datná cue ñáyiú cuáá, chi ñá cutnùnì ínì-ndó nàcuáa canu ichi-ndo ñáyiú, te ndáhú ní cuu-ndo chi càchí-ndó: “Íñ ñáyiú na càcunehe veñúhu càhnu sá ío cùnùu òré cuìní-yu cutnùnì ínì tnàha ñáyiú-yu sá ndáá cadá-yu ññ sá sání

ínì-yu cadá-yu, te vá cúu cuèchi xií-yu cuèi vá cadá-yu. Dico núu na càcu nehé-yu díhúⁿ cuááⁿ yíhí xítí veñúhu-áⁿ te cuu cuèchi xií-yu te núu vá cadá-yu sá ññ cachí-yu cadá-yu”, duha càchí-ndó.

¹⁷ ;Nchòhó cúu-ndó cuè téé ío ññ díquí-xi, te cùu-ndo datná cue ñáyiú cuáá chi ñá tècú tnùnì-ndó! Te vá càchí-ndó sá ío-gá cùnùu díhúⁿ cuááⁿ dàcúúxí veñúhu, chi ññ cuèndá veñúhu-áⁿ ññ cuu íí díhúⁿ cuááⁿ-áⁿ.

¹⁸ Te càchí tucu-ndo: “Íñ ñáyiú na càcunehe xító núu sácòdó sá ndúú tǎhú Yǎ Ndiòxí òré cuìní-yu cutnùnì ínì tnàha ñáyiú-yu sá ndáá cadá-yu ññ sá sání ínì-yu cadá-yu, te vá cúu cuèchi xií-yu cuèi vá cadá-yu, dico núu na càcu nehé-yu sá ndúú tǎhú Yǎ Ndiòxí yódó núu xító-áⁿ te cuu cuèchi xií-yu te núu vá cadá-yu sá ññ sani ínì-yu cadá-yu”, duha càchí-ndó. ¹⁹ ;Te cùu-ndo

cue téé ío ññ díquí-xi, te cùu-ndo datná cue ñáyiú cuáá chi ñá tècú tnùnì-ndó! Te vá cáni ínì-ndó sá ío-gá nándìhi sá ndúú tǎhú Yǎ Ndiòxí sácòdó núu xító núu sácòdó tnàhí sá ndúú tǎhú-gá-áⁿ dàcúúxí mèe xító-áⁿ.

²⁰ Chi nchaa ñáyiú ducaⁿ càcunehe xító-áⁿ, te tnàhá-ni sá yódó núu-xi càcu nehé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu. ²¹ Te nchaa ñáyiú

ducaⁿ càcunehe veñúhu càhnu sá ío cùnùu te ñá díú mèe-ni veñúhu càcu nehé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu, chi tnàhá-ni Yá Ndiòxí Yaá cúu cuèndá veñúhu-áⁿ cácu nehé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu. ²² Te nchaa ñáyiú càcunehe andiù cuèndá cutnùnì ínì tnàha ñáyiú-yu sá ndáá cadá-yu ññ sá sání ínì-yu cadá-yu, te ñá díú mèe-ni andiù cacu nehé-yu chi tnàhá-ni núu núcõo Yá Ndiòxí táxí tnùnì-gá cácu nehé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu, te tnàhá mèé-gǎ cácu nehé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu.

²³ Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndìhi nchòhó cue téé cùu fariséu, cúu-ndó cuè téé ío dándahú méé-xí sá quíde ndáá te ñá ndáá sá quíde ndáá-ndó. Te cuèi núu ùxí xichi yúcu mèntá ñhí-ndó, te sǎñaha-ndo ññ xichi xii Yá Ndiòxí, te ññ ducaⁿ quíde-ndo yúcu nání ànís, ndìhi yúcu nání còminú, dico ndáhú ní cuu-ndo chi ñá túú quíde cuèndá-ndó nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu sá ío-gá cùnùu sanu ichi ñaha xii-ndo, te tnúhu-áⁿ càchí-xi sá ío xínu

ñuhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo, te cundàhú iní-ndó cuè tnahá ñáyi-ndo, te quindáá iní-ndó Yá Ndióxi, te cada-ndo nchaa nacuaa nduu tñuhu cahaⁿ-ndó, te nchaa tñuhu-áⁿ cúu-xi tñuhu sá ïo cùnuu xini ñuhu-xi cada-ndo nacuaa cahaⁿ-xi, dico vá dáña ndéé-ndó cada-ndo nchaa dava-gá nacuaa cahaⁿ tñuhu sá sánú ìchi ñaha xii-ndo. ²⁴ ;Te nchòhó cúu-ndó dàtná cue ñáyi-ndo, chi ñá túú cùnuni iní-ndó nacuaa canu ichi-ndo ñáyi, chi quide cuendá-ndó mèe-ni nchaa tñuhu sá ñá túú ïo cùnuu, dico nchaa tñuhu sá ïo-gá cùnuu xini ñuhu-xi cada cuendá-ndó ñá túú quide cuendá-ndó!

²⁵ "Te nchòhó cue téè dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tñuhu ní chidó tñuni ndí Moisés, ndihí nchòhó cue téè cùu fariséu, cùu-ndo cue téè ïo dandahú méé-xi sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ndàhú ní cuu-ndo chi cùu-ndo datná cue ñáyi nàquete sátá-ni tàsáⁿ ndihí sátá-ni còhó te xití-xi cànedehe caduha-ni. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi mee-ni sá ndécú ndihí tnahá ñáyi-ndo ñuhu iní-ndó, te nándi dandahú-ndó-yu te quèheⁿ-ndo sá ndécú ndihí-yu. ²⁶ Te nchòhó cue téè cùu fariséu, cúu-ndó dàtná cue ñáyi-ndo, chi ñá túú cùnuni iní-ndó nacuaa nduu sá quidé-ndó. Te ïo xini ñuhu-xi sá cáda-ndó nacuaa nduu ndoo nduu nine iní-ndó cuendá ndacu-ndo cada-ndo sá vaha, te xiáⁿ nùu chí cáda dàtná xiquide ñáyi nàquete ndaa xití tàsáⁿ ndihí ndaa xití còhó.

²⁷ "Te nchòhó cue téè dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tñuhu ní chidó tñuni ndí Moisés, ndihí nchòhó cue téè cùu fariséu, cùu-ndo cue téè ïo dandahú méé-xi sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ndàhú ní cuu-ndo chi cùu-ndo datná núu yínduxi ndíyí núu ní cuáha vii te ní nacáhyú sá cuixíⁿ, dico xití yaú-áⁿ chi cànedehe caduha chi mee-ni yiquí ndíyí ñuhu. ²⁸ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi sãnuu sá cúu-ndó cuè téè váha dico iní-ndó chi mee-ni sá cuéhé sá dúhá ñuhu, te ïo dandahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó.

²⁹ "Te nchòhó cue téè dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tñuhu ní chidó tñuni ndí Moisés, ndihí nchòhó cue téè cùu fariséu, cúu-ndó cuè téè ïo dandahú méé-xi sá quidé

ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ndàhú ní cuu-ndo chi cadúha-ndo nchaa núu ní nguínduxi cue téè ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te ïo vii quide-ndo nchaa núu sá ní cuáha núu yínduxi cue ñáyi ní quide váha ní xíndecu ñuyú-a. ³⁰ Te cãchí-ndó: "Te núu dicó nchoo ní xíndecu-ndo cùnàhá ní xíndecu cue ñani tnahá-ó ndéé sanaha, te vá chítnahá-ó-güedé cahni-o cuè téè ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi dàvá-áⁿ ní cùu", duha cãchí-ndó. ³¹ Te sá dúcáⁿ cahaⁿ-ndó, te xiáⁿ cútnuni sá ñiⁿ-ní cùu-ndo ndihí cue ñani tnahá-ndó cuè téè ní xíndecu ndéé sanaha, cue téè ní sahani ñaha xii cue téè ní cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi dàvá-áⁿ, ³² Te núu ducaⁿ te chí dáxínu cava chiúⁿ ní tausaha-güedé.

³³ ;Te nchòhó cúu-ndó cuè téè ïo cuihna iní-xi, chi cùu-ndo datná cóo dèéⁿ! Te nchòhó vá nihí-ndó nacuaa cada-ndo cãcu nihnu-ndo nùu ùhú núu ndàhú. ³⁴ Te cuendá xiáⁿ nùu tendaha-í cue téè cahaⁿ tñuhu Yá Ndióxi quixi núu-ndó, ndihí cue téè cùu mestrú danèhé ñahá xii-ndo tñuhu-gá, ndihí cue téè ïo váha cùnuni iní-xi cuendá cáháⁿ-güedé tñuhu-gá núu-ndó. Dico nchòhó chi da cùu ùhú iní-ndó-güedé, chi dava-güedé cahni-ndo-güedé, te dava-güedé cata caa-ndo-güedé núu cùrúxí, te dava-güedé cani-ndo-güedé xití veñuhu, te ndi tnahá ñuu ndi tnahá ñuu quihíⁿ-ndó nànducu-ndo-güedé cuendá cada ùhú iní-ndó-güedé. ³⁵ Te sá dúcáⁿ ná cada-ndo, te ndadíquí-ndó cuè téè ní quide ndáá ní xíndecu ní xihí ní sahani ñaha cuè ñani tnahá-ndó. Te ndéé ndí Abél téè ïo váha ní quide ndáá ní xíndecu ní sahani-güedé ndadíquí-ndó, ndihí nchaa dava-gá cue téè ní sahani-güedé, ndihí ndéé ndí Zacariá déhe ndí Berèquiás téè ní sahani-güedé ndéé núu ní ndihí-ná ndadíquí-ndó, te ndí-áⁿ ní sahani-güedé mei tñuu veñuhu cãnuu sá ïo cùnuu ndihí xito núu sácódó sá ndúú táhú Yá Ndióxi, te nchaa cue téè-áⁿ ndadíquí-ndó chi dàtná tñuhu mee-ndo ní sahani-ndo cuè téè-áⁿ, chi diu-ni ñani tnahá mèe-ndo ducaⁿ ní sahani ñaha xii-güedé. ³⁶ Te na cãchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa cue téè ní quide ndáá ní xíndecu ní sahani-güedé, nchaa cue téè-áⁿ ndadíquí nchaa ñáyi ndècu vitna — cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

*Jèsús càháⁿ-gá cuèndá ñáyiú ñuú Jerusàlén
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ Te xàhaⁿ Jèsús xii ñáyiú ñuú Jerusàlén:

—Nchòhó ñáyiú ñuú Jerusàlén sàhni-ndo cue téé ní tendaha Yá Ndiòxí véxi càháⁿ tnúhu-gá núú-ndó, te mee-ni ndìhi yúú sáhní-ndó dàva-güedé. ¡Te yúhú titní xito ní cuiní-í coto ñaha-í xii-ndo dàtná quidé nchùxi xito-güedi déhe-güedi sàquíhi-güedi xití ndíxíⁿ-güedi, dico nchòhó ñá túú ní cuiní-ndó, te diu-ni ducaⁿ sàni iní-í ndéé vitna! ³⁸ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá sáá nduu te ío ndàhú yáha ñuú-ndó, te vá cùndècu-gá-ndó. ³⁹ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá vǎ quini ñáhá-gǎ-ndó xii-í, dico sáá nduu quini ñáhá tucu-ndo, te dàvá-áⁿ cachí-ndó: “Ío càhnu cuu Yaá ní tendaha Dütú Ndiòxí véxi”, duha cachí-ndó —càchí-gá xàhaⁿ-gǎ xii-yu.

24

*Jèsús càchí-gá sá ngóyó veñúhu
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)*

¹ Te Jèsús ní quee-gá veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te meí òré ní queheⁿ-gá ichi quíhíⁿ-gá ìⁿ xichi, te ní sàndehe yatni cue téé xica cuu ndìhi-gá dìñi-gá, te xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cundehe veñúhu-a nǎ ío váha ní sáá —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

² Te Jèsús ní xàhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá sá ndéhe-ndó-á vitna saá nduu te vá cùndùu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chi ni ìⁿ-gá yúú vǎ códó nchìhi taha-xi chi ndìhi ngoyo —càchí-gá xàhaⁿ-gǎ xii-güedé.

*Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa
ñuyú-a*

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Te Jèsús ní sáá-gá ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá yucu Òlívú, te xiáⁿ nǎ ngóo-gá te núú núcòo-gá-áⁿ nǎ sáháⁿ cue téé xica cuu ndìhi-gá, te dayuhu nǎ xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuiní-ndí cachí tnúhu-n nǎ nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu càhnu sá ío cùnuu, ndìhi nándi cùu sá cádá-xí òré sa ta cùyatni nduu quixi tucu-n ñuyú-a, ndìhi òré sa ta cùyatni naa-xi —cachí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vǎ yòo dandàhú ñáhá xii-ndo. ⁵ Chi ío cuéhé cue téé coo ñuyú, te danàni-güedé mée-güedé dàtná nani-í, te cachí-güedé: “Yúhú cùu-í Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyú-a”, duha cachí-güedé. Te sá dúcáⁿ càháⁿ-güedé te ío vǎi ñáyiú dandàhú-güedé. ⁶ Te níhi-ndó tnúhu nàa-güedé ndèni ní cuu, dico vá yùhú-ndó chi dacuítí sǎ dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sáa-gá nduu nàa ñuyú òré ducaⁿ càda-xi. ⁷ Chi cue téé ìⁿ nàcióⁿ nàa-güedé ndìhi cue téé ingá nàcióⁿ, te titní ñuú ngüita-güedé nàa-güedé, te titní xichi ñuyú coo tnamá, te titní tucu xichi ñuyú quixi cuéhé, te titní tucu xichi ñuyú ío níhi tnáa. ⁸ Te nchaa xiáⁿ cuu-xi tnúndòho sá vitná vǎha váha quèsaha sá cúu-xí cuè ñáyiú xǐndecu ñuyú.

⁹ Te cue ñáyiú na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuèndá ñáhǎ-yu núú cuè téé cùchiuⁿ cuendá caniha-güedé xii-ndo, te dava-ndo càhni ñaha-güedé, te nchaa ñáyiú cuu úhú iní ñáhǎ-yu xii-ndo sá cuèndá-í. ¹⁰ Te dàvá-áⁿ ío vǎi ñáyiú dàñá-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí, te ngóo-yu cuu úhú iní tnáhǎ-yu, te cuáha cuèndá tnáhǎ-yu núú cuè téé cùchiuⁿ. ¹¹ Te ío vǎi cue téé cachí-güedé sá càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndáá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá, te ducaⁿ ío vǎi ñáyiú dandàhú-güedé. ¹² Te dàvá-áⁿ cunuu mèe-ni nchaa sá cuéhé sá dúhá càdá-yu, te vǎi-yu vá cúu iní-gá-yu tnàha ñáyiú-yu. ¹³ Dico nchaa ñáyiú na càda ndee-ni iní canchicúⁿ nihnu ñaha-ni xii-í, ñáyiú-áⁿ naníhí tǎhú-yu. ¹⁴ Te níhí ñuyú quíhíⁿ ñáyiú càháⁿ-yu tnúhu váha, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii ñáyiú, te sáta ná níhi nchaa ñáyiú tnúhu-áⁿ te naa ñuyú.

¹⁵ Te ndí Dániél téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha ní chídó tnùní ndí cuèndá ìⁿ sá dáquèe tihú Yá Ndiòxí cundecu ìⁿ xichi núú nǎ cuu íí, te xiáⁿ cada-xi sá vǎ cùndècu-gá ni ìⁿ ñáyiú xiáⁿ. Te cada cuèndá váha-ndo nàcuáa ní càháⁿ ndí, chi nduu na quini-ndó xiáⁿ cundecu-xi núú dúcáⁿ nǎ cuu íí, ¹⁶ te dàvá-áⁿ nchaa ñáyiú xǐndecu distritú Jùdeá xini ñuhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xití yucu. ¹⁷ Te nchaa ñáyiú ndáa ndódó dǐquí véhé-xí

vã ndïhu-gá-yu vehé-yu quehéⁿ-yu ïⁿ ndachïúⁿ-yu canehé-yu quíhíⁿ. ¹⁸ Te nchaa ñáyiú cuáháⁿ yucu vá nùhú-gá-yu vehé-yu cúnúquehéⁿ-yu dóó-yu. ¹⁹ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiú ðíhí ñúhú ðehe-xi, ndíhi cue ñáyiú ðíhí xĩndeca ðehe vitna sàdi na saá nduu dùcaⁿ cada-xi! ²⁰ Te nchòhó, chí càcáⁿ táhú nùú Yã Ndiöxí cuendá sá vã dúcáⁿ ndòho-ndo yóó quidé vïxiⁿ-xi, te ni vã dúcáⁿ ndòho-ndo nduu cuu-xi nduu ndetatú-ndó. ²¹ Chi ðává-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi ñuyíú, te vátá ïⁿ ndùu-gá coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ ndèe cútnàhá ní ngáva ñuyíú, chí ðiu-ni ðává-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te ni nùú cuáháⁿ nùú vèxi vá cóó-gã tnúndòho-áⁿ. ²² Te Yã Ndiöxí càchí-gá sá vã ïo vãi nduu coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ sã cuendá nchaa ñáyiú ní càháⁿ-gã cundecu ndíhi-gá. Chi núu vãi nduu na coo tnúndòho-áⁿ te vá yóo cácu nihnu.

²³ Te núu ìó ñáyiú càchí-yu xii-ndo: “Chí cündèhe iha, chí iha ní quexìo Cristú Yaá ní tendaha Yã Ndiöxí véxi ñuyíú-a”, àdi cachí-yu: “Chí cündèhe yacáⁿ chí yàcáⁿ ndécú-gã”, càchí-yu ña. Te vá quèndáá iní-ndó tnùhu càháⁿ-yu. ²⁴ Chi coo cue tée cachí-güedé sá cúú-güedé Yaá ní tendaha Yã Ndiöxí véxi ñuyíú-a, te dava-güedé cachí-güedé sá cúú-güedé cue tée càháⁿ tnùhu Yã Ndiöxí dico ñá ndàá sá cúú-güedé cue tée càháⁿ tnùhu-gá, te cada-güedé titní núú sã vã yóo tnàhí ndàcu cada cuendá dandàhú-güedé ñáyiú. Te cani iní-güedé dandàhú-güedé ndéé cue ñáyiú ní càháⁿ Yã Ndiöxí cundecu ndíhi-gá. ²⁵ Te duha nduu tnùhu càháⁿ-í dátùha ñaha-í xii-ndo. ²⁶ Te núu càchí-yu xii-ndo: “Xití yucu-ãⁿ ní quexìo Yaá ní tendaha Yã Ndiöxí véxi ñuyíú-a”, càchí-yu. Te vá quèndáá iní-ndó quíhíⁿ-ndó, àdi cachí-yu: “Vehe-ãⁿ ndécú Yaá ní tendaha Yã Ndiöxí véxi ñuyíú-a”, càchí-yu. Te vá quèndáá iní-ndó tnùhu càháⁿ-yu. ²⁷ Chi ðàtná xìní nchaa ñáyiú quide-xi oré sáá ndúté ðàyehé-xi ni càa xico ñuyíú ducaⁿ càda-xi oré quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo chí ncháa-yu quini ñáhã-yu xii-í. ²⁸ Te nchòhó xìní-ndó sã ncháa nùú yúcú yìqui cuñú ní xíhí te yacáⁿ tàcá nchaa ndixíí xéxí-güedi.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Tée cùu ñaní tnáhá cuè ñáyiú

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Te na yãha-ni coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te vá ðáyèhé-gá nchícanhii, te ni vã ðáyèhé-gá yóó, te ngoyo nchaa chódíní ndèe andiu, te quidi-xi andiu ³⁰ nàcuáa cutnùní iní ñáyiú sá sà véxi yúhú Tée cùu ñaní tnáhã-yu ncháa-yu. Te cue ñáyiú nihí ñuyíú ndähyú-yu sá ndíhú iní-yu òré ducaⁿ càda-xi, te ncháa-yu quini ñáhã-yu xii-í quee-í andiu quixi-í ichi xití vícò, te quini-yu sá ïo cahnu cuu-í, te quide-í nchaa sá vãha. ³¹ Te tauchiúⁿ-í cue espíritú xínú cuèchi núu-í níhi tíú-xi cútú nadatàcá-xi nchaa ñáyiú ní càháⁿ-í chitnahá ñáhã xii-í xĩndecu ni càa xico ñuyíú.

³² Te nchòhó sa xìní-ndó nàcuáa quide yutnu ngúxí, chí yutnu-áⁿ ndúú yùte núú ðité-xi te nàtáhú ndaha-xi. Te òré ducaⁿ quide-xi te càchí-ndó sã sà ní cuyatni nuu cahni. ³³ Te ðiu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cada-xi ñuyíú-a òré ná quini-ndó càda-xi nchaa nacuáa ní càháⁿ-í, te cutnùní iní-ndó sã sà ní cuyatni vii-nã nduu nàa ñuyíú. ³⁴ Te na càchí tnùhu ndáá-í xii-ndo sã òré vátá cùú-gá nchaa ñáyiú xĩndecu ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní càháⁿ-í. ³⁵ Te andiu ndíhi ñuyíú-a chí ndíhi nihnu-xi, dico tnùhu-í chí vá ndíhí nihnu-xi chí cùu-xi tnùhu ndáá cuití.

³⁶ Dico ñá túú cùtnuní ná nduu quixi tucu-í, te ni ña túú cùtnuní ná òré chí vá yóo xìní, te ni cuè espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiöxí ñá túú xìní-xi ná nduu quixi-í, te ni mèe yúhú Tée cùu Déhe Dútú Ndiöxí ñá túú xìní-í ná nduu quixi tucu-í, chí ïⁿ ðìí ní mee-gã xìní-gá nùu ná nduu quixi-í.

³⁷ Te nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo ñuyíú-a te cada-xi ðàtná ní quide-xi cútnàhá ní xĩndecu ndíi Nòé. ³⁸ Chi nchaa ñáyiú ní xĩndecu ðává-áⁿ òré vátá ndáá-gã ndute ñuyíú, te xèxí-yu xihí-yu quide-yu, te ðavá-yu ìó-yu vico tnãndaha, te ðavá-yu ðàsáⁿ-yu ðehe yòcò-yu candeca ñaha tée, te ducaⁿ-ni xĩquide-yu ndéé ní sáá nduu cuãguee té Nòé xití bàrcú. ³⁹ Te ñá túú ní cùtnuní iní-yu nàcuáa cada-xi ñuyíú ndèé ní sáá nduu ñí ngúta-xi ní cuuⁿ dáú ñí ndaa

ndute ñuyú ní dánáá ñàha-xi xií-yu. Te òu-ni ducaⁿ sàtnahá tucu-xi cada-xi nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñani tnáhã-yu nchaá-yu ñuyú-a, chi nduu ñà túú nã yíhí ìní-yu te quixi tucu-í. ⁴⁰ Te dàvã-áⁿ nũ úú tnàhá cue tée yíhi-güedé xití yucu, te ìⁿ-dé ndanchita te ìⁿ-dé quendóo. ⁴¹ Àdi úú ñáyiu ðíhí nchícõ-yu ìⁿ-ni vèhe, te ìⁿ-yu ndanchita te ìⁿ-yu quendóo.

⁴² Te duha nduu tnúhu càháⁿ-í cuendá nchòhó cundecu túha-ndo, chi ñá túú xìní-ndó nã òré quixi tucu yúhú Yaá cúu Xítohó-ndó. ⁴³ Te nchòhó xìní-ndó sã nũ ìⁿ tée cùu xítohó vehe xìní-dé ná òré cúu-xí niú quíhu ñadúhú vehe-dé duhu-güedé, te quíhi ìní-dé cundecu-dé cuendá sã vã dáñá-dé quíhu ñadúhú-ãⁿ vehe-dé duhu-güedé, dico ñá túú xìní-dé. ⁴⁴ Te duha càháⁿ-í chi nchòhó xìní ñùhu-xi cundecu túha-ndo, chi na cuáhãⁿ òré ñá túú nã yíhí ìní-ndó quèxio yúhú Tée cùu ñani tnáhã-ndó nchãa-ndo.

*Cuendá ìⁿ tée xínu cuechi
(Lc. 12:41-48)*

⁴⁵ Te na càni-í ìⁿ cuendú núú-ndó. ìⁿ tée xínu cuechi núú ìⁿ patróonⁿ cúu-dé ìⁿ tée ío váha tècú tnùní, te quide ndáá-dé ndécú-dé. Te ìⁿ xito ní dándõ ndaha ñaha patróonⁿ-dẽ xii-dé nchaa cue ñáyiu ndècu vehe-dé cuendá coto ñaha-dẽ xií-yu cuãñaha-dẽ sã cáxi-yu òré tàú-xi caxí-yu, te tée cùu patróonⁿ-áⁿ ñí quee-dé cuáhã-dé. ⁴⁶ Te váha táhú tõe xínu cuechi-áⁿ te núu ndècuu-dé quidé-dé nchaa nãcuáa ní xáhaⁿ patróonⁿ-dẽ cada-dé mei òré ní nasáa patróonⁿ-dẽ-áⁿ. ⁴⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã tõe cùu patróonⁿ-dẽ-áⁿ cũñaha-dẽ xii-dé sã quíndaha-dé nchaa sã ndécú ndíhi-dé. ⁴⁸ Dico núu tée xínu cuechi-áⁿ ní cùu-dé ìⁿ tée cuihna ìní-xi, te ngóo-dé cani ìní-dé sã cúyã patróonⁿ-dẽ vá nasáa ndíhi-dé. ⁴⁹ Te ngúita-dé cani-dé nchaa dava-gá cue ñáyiu xínu cuechi ndíhi-dé, te ngóo-dé caxi-dé coho-dé cada-dé ndíhi nchaa cue tée quíhu. ⁵⁰ Te ìⁿ nduu òré ñá túú yíhi ìní-dé nasáa patróonⁿ-dẽ, ⁵¹ te ío dandõho ñaha patróonⁿ-dẽ xii-dé, chi daquihíⁿ ñáhã-dẽ xii-dé núu xíndecu cue ñáyiu ní cachí sã ñí quide ndáá te ñá ndáá sã ñí quide ndáá-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi dandõho ñaha Yá Ndiõxí xii

ñáyiu, chi daquihíⁿ ñáhã-gã xií-yu ìⁿ xichi núú ío ndohó-yu te yacáⁿ ío ndáhyú-yu, te dicó rúhñú-nã cuu núhu-yu sã sátú ìní-yu sã ndóhõ-yu –càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

25

Cuendá úxí ñáyiu ðíhí

¹ Te xáhaⁿ tùcu Jesús xii-güedé:

–Na càni-í ìⁿ cuendú núú-ndó nãcuáa tecú tnùní-ndó nãcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyiu. Te úxí tnàhá ñáyiu ðíhí ñáyiu cuechi ní quehéⁿ-yu lintérnã-yu, te cuáhãⁿ-yu ìⁿ xichi núú cóo víco tnándaha cuendá cundetú-yu quexio tée tnándaha. ² Te úhúⁿ ñáyiu cuechi-ãⁿ ío váha cùtnuní ìní-yu, te úhúⁿ-yu ñáhã. ³ Te ndi úhúⁿ ñáyiu cuechi dùcaⁿ ñá túú cùtnuní ìní-xi-áⁿ ñà túú ní cãnehé-yu sã ndẽe lintérnã-yu. ⁴ Dico ndi úhúⁿ ñáyiu cuechi cùtnuní ìní-xi-áⁿ nẽhẽ-yu sã ndẽe lintérnã-yu. ⁵ Te tée tnándaha-áⁿ cúyã-dé quexio-dé núú ndétú ñáhã-yu-áⁿ, te ñini dùcaⁿ cuyaa-dé ní tñi ñaha sàní xií-yu ní xidí-yu. ⁶ Te cùu-xi datná dava niú níhi ní cáháⁿ dava-gá ñáyiu, te càchí-yu: “Sa véxi tée tnándaha, chí táquèe quehé queheⁿ cuendá-ndó-dẽ”, càchí-yu. ⁷ Te ndi úxí ñáyiu cuechi-ãⁿ ñí ndacóo-yu quide túha-yu lintérnã-yu. ⁸ Te ndi úhúⁿ ñáyiu cuechi ñà túú cùtnuní ìní-xi-áⁿ ñí xáhãⁿ-yu xii cue ndi úhúⁿ ñáyiu cùtnuní ìní-xi-áⁿ: “Chí táxi núu luha sã ndẽe lintérnã-ndó ná ndẽe lintérnã-ndi chí ñá cuñí-xi cáyú mee-ñi ndàhvã”, càchí-yu xáhãⁿ-yu. ⁹ Te cue ñáyiu cuechi cùtnuní ìní-xi-áⁿ ñí xáhãⁿ-yu: “Vá táxi núu-ndi chí vá tnàhá canehé chiúⁿ mee-ndi, te váha-gá chí cuáhãⁿ cuaaⁿ-ndo núú cuè ñáyiu xídíco cuendá sã vã cúmãní xii-ndo, te vá cúmãní xii nchúhú tucu”, càchí-yu xáhãⁿ-yu. ¹⁰ Te ñini cuáhãⁿ ndi úhúⁿ ñáyiu ducaⁿ ñà túú cùtnuní ìní-xi-áⁿ cuãguaaⁿ-yu sã ndẽe lintérnã-yu ní quexio tée tnándaha. Te ndi úhúⁿ ñáyiu cuechi cùtnuní ìní-xi-áⁿ ñí queheⁿ cuendá ñáhã-yu xii-dé, te cuãguíhu ndíhi ñáhã-yu xii-dé núú cóo víco tnándaha, te sátá dúcãⁿ te ní nandedí yuyèhe. ¹¹ Te òré ní nasáa cue ñáyiu cuechi ñáyiu ní sãnguaaⁿ sã ndẽe lintérnã-xi-áⁿ, te ní ngúita-yu càháⁿ-yu xínutñi-yu ndàa sátá yuyèhe ndaa quehé, te

xăhăⁿ-yu xii tée tnăndaha-áⁿ: “ĭTăta, nacaáⁿ yuyèhe na quíhu-ndí!”, cächí-yu xăhăⁿ-yu xii-dé. ¹² Te tée tnăndaha-áⁿ nĩ xáhaⁿ-dĕ xii-yu: “Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchòhó ñã túú tàú-ndó quíhu-ndo vico-a, chi ñã túú tnàhá tnúhu ndihĩ ñaha-ndo xii-í”, cächí-dé xăhaⁿ-dĕ xii-yu –cächí Jèsús xăhaⁿ-gã xii-güedé.

¹³ Te xăhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cūndecu-ndo, chi ñã túú xini-ndó nã nduu, te ni ñã túú xini-ndó nã òré quixi tucu yúhú Tée cū ñani tnàhá-ndó nchăa-ndo —cachí-gã xăhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuendá cue tée ní ndóo ndaha dĭhúⁿ
(Lc. 19:11-27)

¹⁴ Te xăhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Na cãni tucu-í ingã cuendú núú-ndó năcuáa tecú tnúni-ndó năcuáa cada-xi òré ndihu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyiu. ĩⁿ tée sa ñuhu ichi-ná-dé sã cáca-dĕ quingaca cuu xica-dĕ, te ní cana-dé cue tée xinu cuechi núú-dĕ cuendá dândóo ndaha ñaha-dé dĭhúⁿ-dĕ xii-güedé.

¹⁵ Te năcuáa nduu chiuⁿ quide ĩⁿ ĩⁿ-güedé, te ducaⁿ dĭhúⁿ nĩ sãñaha-dĕ xii-güedé, te ĩⁿ-dé ní sãñaha-dĕ úhúⁿ tnàhá dĭhúⁿ sã ĩo yahu nani talentú, te ingã-dé ní sãñaha-dĕ úú tnàhá dĭhúⁿ-ăⁿ, te ingã-dé ní sãñaha-dĕ ĩⁿ dĭhúⁿ-ăⁿ, te dătnúni ní quee-dé cuáhã-dé. ¹⁶ Te tée ní queheⁿ cuendá úhúⁿ tnàhá dĭhúⁿ sã nání tàlentú ní quide-dé ndáhú ndihĩ-xi te ní níhi tucu-dé úhúⁿ-gã tucu tnàhá dĭhúⁿ-ăⁿ. ¹⁷ Te dĭu-ni ducaⁿ nĩ quide tucu tée ní níhi úú dĭhúⁿ sã nání tàlentú-áⁿ, chi ní quide-dé ndáhú te ní níhi tucu-dé úú-gã tucu tnàhá. ¹⁸ Dico tée ní níhi ĩⁿ-ni dĭhúⁿ-ăⁿ chi da ní chiváha-dé dĭhúⁿ patróoⁿ-dĕ, chi ní xete-dé ĩⁿ yaú te ní chindúxi-dé.

¹⁹ Te ní cuu cuéhé nduu sã nĩ quee patróoⁿ-güedé-áⁿ ní sãngaca cuu-dé, te ní nasáa-dé te ní ngúita-dé quidé ndăá-dé ndihĩ-güedé cuendá dĭhúⁿ sã nĩ dândóo ndaha ñaha-dé xii-güedé. ²⁰ Te tée ní quendóo ndaha úhúⁿ tnàhá dĭhúⁿ-ăⁿ nĩ xáhaⁿ-dĕ xii patróoⁿ-dĕ: “Patróoⁿ, náu úhúⁿ tnàhá dĭhúⁿ sã nĩ dândóo ndaha ñaha-n xii-í-a, te ní sáhã-í ní quide-í ndihĩ-xi ndáhú te ní chídó-xí úhúⁿ-gã tucu tnàhá, te náu-a naqueheⁿ cuendá-n”, cächí-dé xăhaⁿ-dĕ xii patróoⁿ-dĕ. ²¹ Te tée cū

patróoⁿ-dĕ-áⁿ nĩ xáhaⁿ-dĕ xii-dé: “Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñaha-í xii-n ĩⁿ tée váha tée quide ndáá, te sã sácú dĭhúⁿ nĩ dândóo ndaha ñaha-ĩ xii-n te ní quide ndáá-n, te sã dúcãⁿ nĩ quide-n te vãi-gã taxi cuendá ñhã-í xii-n. Te vitna cuu cundecu-n núú ndécú-í, te ío cudĭĩ iní-ó cūndecu ndihĩ tnaha-o”, cachí tée cū patróoⁿ-dĕ-áⁿ xăhaⁿ-dĕ xii-dé. ²² Te sãtã dúcãⁿ te tée ní quendóo ndaha úú tnàhá dĭhúⁿ sã nání tàlentú-áⁿ nĩ xáhaⁿ-dĕ xii patróoⁿ-güedé: “Patróoⁿ, náu úú tnàhá dĭhúⁿ sã nĩ dândóo ndaha ñaha-n-a, te ní sáhã-í ní quide-í ndihĩ-xi ndáhú, te ní chídó-xí úú-gã tucu tnàhá, te náu-a naqueheⁿ cuendá-n”, cächí-dé xăhaⁿ-dĕ xii patróoⁿ-güedé. ²³ Te ní xáhaⁿ tée cū patróoⁿ-áⁿ xii-dé: “Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñaha-í xii-n ĩⁿ tée váha tée quide ndáá, te sã sácú dĭhúⁿ nĩ dândóo ndaha ñaha-ĩ xii-n te ní quide ndáá-n, te sã dúcãⁿ nĩ quide-n te vãi-gã taxi cuendá-í. Te vitna cuu cundecu-n núú ndécú-í, te ío cudĭĩ iní-ó cūndecu ndihĩ tnaha-o”, cachí tée cū patróoⁿ-áⁿ xăhaⁿ-dĕ xii-dé. ²⁴ Te tée ní ndóo ndaha ĩⁿ-ni dĭhúⁿ-ăⁿ nĩ xáhaⁿ-dĕ xii tée cū patróoⁿ-dĕ-áⁿ: “Patróoⁿ, yúhú sa ñaha-í sã yòhó cúú-n ĩⁿ tée nducu mee-ni sã cúú-xí mèe-xi te tàhu-n chiuⁿ cuáhãⁿ nchúhú cue tée xinu cuechi núú-n sácãⁿ-ndí triú, te òré ná nãtaxi tnaha-ndí, te yòhó dĭcò-nã náqueheⁿ cuendá-n tàxúha-n. ²⁵ Te núu xiãⁿ ní yúhú-í cada-í ndáhú ndihĩ dĭhúⁿ-n, te ní sáhã-í ní xete-í ĩⁿ yaú te ní chindúxi-í, te náu dĭhúⁿ-n-áⁿ naqueheⁿ cuendá-n”, cächí-dé xăhaⁿ-dĕ xii tée cū patróoⁿ-áⁿ. ²⁶ Te tée cū patróoⁿ-áⁿ nĩ xáhaⁿ-dĕ: “Yòhó cúú-n ĩⁿ tée cuihna iní-xi xinu cuechi núú-í te cuhndu-n, te núu yòhó sání iní-n sã cúú-í ĩⁿ tée tàuchiuⁿ cuáhãⁿ-ndó sácãⁿ-ndó triú te òré nãtaxi tnaha-ndo, te yúhú dĭcò-nã náqueheⁿ cuendá-í nãtàxúha-í. ²⁷ Te núu sání iní-n sã dúcãⁿ quide-í, te dasãⁿ núu-n dĭhúⁿ-í te cúñaha-n chăhu-yu díquí-xi ni cū, te òré ndexi-í te sa ngódó lùha-gã díquí-xi naqueheⁿ-í ní cū”, cachí-dé xăhaⁿ-dĕ xii tée xinu cuechi-áⁿ. ²⁸ Te tée cū patróoⁿ-áⁿ nĩ xáhaⁿ-dĕ xii dava-gã cue tée ndecu ndihĩ-dé: “Chí quéndé ĩⁿ dĭhúⁿ sã nání tàlentú néhé tĕe-ăⁿ, te cuáha-ndo tĕe

nèhe úxí tnàhá ðiu-ni díhúⁿ-áⁿ. 29 Chi cue tée sa ndècu ndihí te níhí-gǎ-güedé cundecu ndihí-güedé, te ni vǎ níhí-gǎ-güedé ndèe cundecu nchaa sá cündècu ndihí-güedé. Te cue tée ñá túú nǎ ndécú ndihí vai, te nchaa sá ndécú ndihí-güedé vá cündècu ndihí-gǎ-güedé. 30 Te tée xínu cuechi ñá túú vèdana nàndíhí-áⁿ, chí tníⁿ-dè te daquihíⁿ-ndó-dè ìⁿ xichi núú néé núú ïo ndoho-dé, te yàcáⁿ ndáhyú-dé, te ðicó rúhñú-nǎ cuu núhu-dé sá sǎtú iní-dé sá ndóhó-dè”, càchí tée cùu patróoⁿ-áⁿ xǎhaⁿ-dè xii-güedé. Duha sǎtnahá-xi ndoho nchaa ñáiyu ñá túú quide váha —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuèndá cue ñáiyu ní quide váha ndihí cuèndá cue ñáiyu ñá túú ní quide váha

31 Te xǎhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Te nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo, te quixi-í ndihí nchaa cue espíritú xínú cuèchi núú-í, te nchaa ñáiyu quini-yu sá ïo càhnu cuu-í, te dàvá-áⁿ cunucóo-í núú táxí tnùn-í, te ïo cuñuhu ñáiyu sá ïo càhnu cuu-í. 32 Te dàvá-áⁿ nataká nchaa ñáiyu xíndecu ni càa xico ñuyú cundecu-yu núú-í, te cada-í-yu dàtná quidé ìⁿ toli oré táú ðíⁿ-dé nchaa mbéé ndihí nchaa chivá chi ðíⁿ taxi ndecu-dé nchaa mbéé, te ðíⁿ taxi ndecu-dé nchaa chivá. 33 Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cada-í chi nchaa ñáiyu ní quide ndáá núú-í ñáiyu-áⁿ taxi ndecu-í-yu xio cùha-í, te nchaa ñáiyu cuihna iní-xi ñá túú ní cuini cada ndáá núú-í ñáiyu-áⁿ taxi ndecu-í-yu xio dàtni-í. 34 Te ducaⁿ te yúhú tée ïo cùnuu cúñaha-í xii ñáiyu na cündecu xio cuha-í: “Nchaa nchòhó ñáiyu ní quide váha ñaha Tǎtà-í Dútú Ndióxi, chí nèhé chi vitna ní sáá nduu cündecu-ndo núú ndécú-gǎ táxí tnùn-í-gǎ, chí ndéé cútnahá ní ngáva ñuyú sa ndècu túha tnàhí núú ndécú-gǎ-áⁿ sá nchòhó nduu táhú-ndó cündecu-ndo. 35 Te ducaⁿ chí òré xihí-í docó te ní taxi-ndo sǎ ní xexi-í, te òré yichí-í ndute te ní taxi-ndo ndute ní xihí-í, te òré ñùhù-í ichi te ní taxi-ndo vehe ní ndetatú-í. 36 Te òré xíní ñùhu-í dóo cuihnu-í te ní taxi-ndo, te òré ní cuhú-í te ní quixi coto ñaha-ndo xii-í, te òré ní xihí-í vècaá te ní quixi tucu-ndo ní quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cúñaha-í xii

nchaa ñáiyu-áⁿ. 37 Te nchaa ñáiyu ducaⁿ ní quide ndáá-áⁿ cùñahá-yu xii-í: “Yòhó Yaá cúú Xitohó-ndí, ni ìⁿ xito ñá túú ní tàxi-ndí sá cáxí-n òré xihí-n dòcò, te ni ìⁿ xito ñá túú ní tàxi-ndí ndute coho-n òré yichí-n. 38 Te ni ñá túú ní tàxi-ndí vehe ndetatú-n òré ñùhù-n ìchi, te ni ñá túú ní tàxi-ndí dóo cuihnu-n òré xíní ñùhu-n. 39 Te ni ñá túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n òré ní cuhú-n, te ni ñá túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n òré ní xihí-n vècaá”, duha quesàhá-yu cúñahá-yu xii-í. 40 Te yúhú tée cùnuu cúñaha-í xii-yu: “Na càchí tnùhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháá sǎ váha ní quide-ndo sǎ cúú-xí nchaa ñáiyu xíndecu ichi-í cuèi ïo ndàhú xíndáa-yu, te sá dúcáⁿ ní quide-ndo sǎ váha sá cúú-xí-yu, te cada iní-ndó sǎ mèe-í ducaⁿ ní quide-ndo ní xito ñaha-ndo xii-í”, duha cúñaha-í xii-yu.

41 Te dàtnùn-í cúñaha-í xii ñáiyu na cündecu xio datni-í: “Nchaa nchòhó ñáiyu ní xíta nihnu chí xócuñí núú ndécú-í-a, chí nchòhó ní nduu táhú-ndó cündecu-ndo núú ñùhú núú càyú, ðiu-ni núú ní quide túha-í cundecu sácuíhná ndihí nchaa espíritú cündihí-xi, te yàcáⁿ cundecu-ndo ni caa ni quihíⁿ. 42 Chi yúhú òré xihí-í docó te ñá túú ní tàxi-ndo sá cáxí-í, te ni òré yichí-í ndute te ñá túú ní tàxi-ndo ndute coho-í. 43 Te ni òré ní xúhu-í ichi ñá túú ní tàxi-ndo vehe ndetatú-í, te ni òré xíní ñùhu-í dóo cuihnu-í te ñá túú ní tàxi-ndo, te ni òré ní cuhú-í te ñá túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-í, te ni òré ní xihí-í vècaá te ðiu-ni ducaⁿ ní quide-ndo ñá túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cúñaha-í xii-yu. 44 Te ñáiyu-áⁿ cùñahá-yu xii-í: “Yòhó Yaá cúú Xitohó-ndí ni ìⁿ xito ñá túú ní xíní-ndí òré xihí-n dòcò cuèndá taxi-ndí sá cáxí-n, te ni ìⁿ xito ñá túú ní xíní-ndí òré yichí-n ndute cuèndá taxi-ndí ndute coho-n, te ni ìⁿ xito ñá túú ní xíní-ndí cuhuⁿ-n ìchi cuèndá taxi-ndí vehe ndetatú-n, te ni ìⁿ xito ñá túú ní xíní-ndí òré xíní ñùhu-n dóo cuèndá taxi-ndí dóo cuihnu-n, te ni ìⁿ xito ñá túú ní xíní-ndí òré cuhú-n cuèndá quixi coto ñaha-ndí xii-n, te ni ìⁿ xito ñá túú ní xíní-ndí quihí-n vècaá cuèndá quixi coto ñaha-ndí xii-n”, duha quesàhá-yu cúñahá-yu xii-í. 45 Te yúhú

cúñaha-ĩ xii-yu: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã sã cuendá sã ñà túú ní quide-ndo ìñ sã vãha sã cúú-xí cuè ñáyiú ndècu ichi-í cuèi ío ndàhú xindáa-yu, te sã dúcáñ nĩ quide-ndo ñà túú ní quide-ndo sã vãha sã cúú-xi-yu, te cada iní-ndó sã mèe-í ducañ nĩ quide-ndo ñà túú ní quide-ndo sã vãha sã cúú-xi-í”, duha cúñaha-ĩ xii-yu. ⁴⁶ Te nchaa ñáyiú-án quíhíñ-yu núú ùhú núú ndàhú nĩ caa nĩ quíhíñ. Te nchaa ñáyiú ní quide ndáá núú-í ní xíndecu ñuyíú-a, ñáyiú-án nduu táhũ-yu ío vãha cundecú-yu nĩ caa nĩ quíhíñ —càchí-gá xãhañ-gã xii-güedé.

26

Cue tée cùu úhú iní ñáhá xii Jesús ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Te sátá nĩ yáha ducañ nĩ cáháñ Jèsús, te ní xáhañ-gã xii cue tée xica cuu ndihí-gá:

² —Nchòhó sa xini-ndó sã cùmání úú-gá nduu te coo vico pàscuá, te càchí tnúhu-í xii-ndo sã yùhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo tñi ñaha-güedé xii-í, te cuáha cuendá ñáhá-güedé núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-í, te cata caa ñaha-güedé núú cùrúxí te núú cùrúxí-án cuú-í —càchí-gá xãhañ-gã xii-güedé.

³ Te ñiú-ni òré càháñ ndihí Jèsús cue téé xica cuu ndihí-gá ní natacá cue téé cùu dútú cùnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndii Moisés, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél. Te mei quèhé vehe núú cúú vèchiuñ té Caifás téé cùu dútú ño-gá cùnùu ní nat-acá-güedé. ⁴ Te xíáñ nĩ ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé dandàhú-güedé Jèsús cuendá tñi ñaha-güedé xii-gá, te cahni ñaha-güedé. ⁵ Te ní xitnàha-güedé:

—Vãha-gá sã vã tñi-ó Jèsús mei ndùu vico, chi núú ducañ na càda-o te ío dusañ càda ñáyiú —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Ìñ ñadìhí chíhí-án àcítí díquí Jèsús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Te ndècu Jesús ñuú Bètania vehe ìñ téé nàni Xímú, téé ní tnáhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó. ⁷ Te xíáñ ndécú-gã ní quexìo ìñ ñadìhí néhé-án ìñ sã nĩ cuáha

yúú vãha nàni alabastrú, te xití xíáñ ñúhú àcítí sàháñ tnámí sã ño ndèyáhu. Te yihí Jesús mèésá xéxí-gã, te ñaha-án nĩ sáháñ-añ ní sódó-añ àcítí ñúhú xití xíáñ díquí-gã. ⁸ Te òré ní xini cue téé xica cuu ndihí Jesús sã dúcáñ nĩ quide ñaha-án te ní cudééñ-güedé, te ní ngüíta-güedé xitnàha-güedé:

—Ñá túú quide vãha ñaha-án dàcáñ quidé-án dacuíta-añ acítí-án. ⁹ Chi vãha-gá nùu cuyáhu acítí-án ní cùu chi ío ndèyáhu, te díhúñ cuyáhu acítí-án cuu cuendá cue ñáyiú ndàhú ní cùu —cachí-güedé xitnàha-güedé.

¹⁰ Te Jèsús ní cutnùnì iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xitnàha-güedé, núú ní xáhañ-gã xii-güedé:

—Vã dásatú-ndó iní ñadìhí-a, chi sã nĩ quide ñaha-añ xii-í cúú-xí ìñ sã vãha. ¹¹ Chi cue ñáyiú ndàhú ducañ-ni cùtnahá ñáyiú-án tnuú-ndó, dico yúhú chi vá ncháá ndùu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo ñuyíú-a. ¹² Te sã dúhá nĩ quide ñaha ñadìhí-a xii-í ní sódó-añ àcítí díquí-í, te xíáñ cada iní-ndó sã sã quide túha-añ yiqui cùñú-í cuendá nguíndüxi-xi. ¹³ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ndèni ní cuu nihí ñuyíú ná càháñ ñáyiú tnúhu-í, te cáháñ-yu tnáhá cuendá ñadìhí-a cuendá quini nchaa ñáyiú nàcuáa ní quide-añ te ducañ vã nàcuánaá-yu —càchí-gá xãhañ-gã xii-güedé.

Té Jüdás ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Te sátá dúcáñ te té Jüdás Iscarioté ní sáháñ-dé ní ndatnúhu-dé ndihí cue téé cùu dútú cùnùu. Te núú tnáhá té Jüdás-án cúú ùxúú cue téé xica cuu ndihí Jesús. ¹⁵ Te ní xáhañ-dé xii cue téé cùu dútú cùnùu-án:

—¿Ndédau cháhu ñaha-ndo xii-í te taxi cuendá-í Jèsús xii-ndo-í? —càchí-dé xãhañ-dé xii-güedé.

Te cue dútú-án nĩ xáhañ-güedé xii-dé sã cuãñaha-güedé ócò úxí díhúñ cuixíñ, te ñiú-ni ducañ nĩ sãñaha-güedé xii-dé. ¹⁶ Te ndéé òré ní queheñ cuendá té Jüdás-án díhúñ, te ní ngüíta-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé.

Cùdini Jesús ndihi cue té xica cuu ndihi-gá (Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

17 Te ní sáá nduu nĩ quesaha vico xexi ñáyiú pàá sá ñà túú yìhi levadurá ñu-ni vico pàscuá, te cue té xica cuu ndihi Jesús ní sándehe yatni-güedé ñiñi-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n nũ ndéé cuini-n càda túha-ndí cuendá cudini-o sacuaa nduu vico pascuá — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

18 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ xití ñuú-áⁿ, te yacáⁿ naníhí-ndó ñⁿ té cùtnuní iní-ndó sá sà xini ñáhá-dé xii-o, te cúñaha-ndo xii-dé: “Yáá cúú Mèstrú càchí-gá sá sà ní cuyatni nduu vã cùndècu-gá ñuyúú-a, te vehe-n cuini-gá cada-gá vico pàscuá ndihi cue té xica cuu ndihi-gá”, duha cúñaha-ndo xii té-áⁿ — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

19 Te cue té xica cuu ndihi-gá-áⁿ nĩ xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii-güedé, te ní quide túha-güedé sá cudini-güedé ndihi-gá sacuaa nduu vico pascuá-áⁿ. 20 Te òré sa ní cundiquiⁿ te cuánguñhu Jèsús ndihi ndi ùxúú cue té xica cuu ndihi-gá mèsá cuendá cudini-gá ndihi-güedé. 21 Te nini xèxi-gá ndihi-güedé ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá díú ñⁿ nchohó cue té xica cuu ndihi-í cuáha cuendá ñáhá-ndó xii-í núú cuè té cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

22 Te sá dúcáⁿ nĩ xáhaⁿ-gá xii-güedé te nchaa-güedé ní ngüita-güedé cùndiyí-güedé, te da ñⁿ da ñⁿ-güedé ní ngüita-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿ñá díú yùhú ducaⁿ sàni iní-n càda-í-u? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

23 Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Té nacaxi ndihi-í ñⁿ-ni cóhó caxi-ndí, té-áⁿ cuáha cuendá ñáhá-dé xii-í núú cuè té cùu úhú iní ñáhá. 24 Te yùhú Té cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ñuhu ichi-í cuáháⁿ-í yáha-í nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí, dico ndàhú ní cuu té ducaⁿ na cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè té cùu úhú

iní ñáhá, chi váha-gá sá vã cacú tée-áⁿ cun-decu-dé ní cùu, te ñá díú sá nĩ cacu-dé te ducaⁿ càda-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

25 Te sáta dúcáⁿ te ní cáháⁿ té Jùdás té cuáha cuendá ñáhá xii-gá, te xáhaⁿ-dè:

—Mèstrú, ¿te náa sàni iní-n sá yùhú cuáha cuendá ñáhá-í xii-n núú cuè té cùu úhú iní ñáhá xii-n-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Ñu-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

26 Te nini cùdini cue té xica cuu ndihi Jesús ní queheⁿ-gá pàá, te ní ndacáⁿ táhú-gá núú Yá Ndiöxí, te dàtnuní ní táhú cuèchi-gá te ní ngüita-gá dácãñhu-gá cue té xica cuu ndihi-gá-áⁿ, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí quéhéⁿ pàá-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sá yiqui cuñú-í cúú-xí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

27 Te ní queheⁿ-gá vàsú ñúhú ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú-gá núú Yá Ndiöxí, te dàtnuní ní ngüita-gá sãñaha-gá xii-güedé cuendá coho-güedé luha luha sá ñúhú xití-xi, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cóhó nchàa nchohó ndudí ndéhé yoho yàha stilé ñúhú xití vàsú-a. 28 Te cada iní-ndó sá cúú-xí dàtná ñiñi-í sá catí òré cahni ñaha-güedé xii-í, te sá dúcáⁿ càti ñiñi-í xíáⁿ cutnuni ndáá sá Yá Ndiöxí cada-gá ingá núú sá váha sá cúú-xí vãi ñáyiú dàtná ní cachí-gá cada-gá, te ío vãi ñáyiú cada càhnu iní-gá cuèchi-yu. 29 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá vítná-ñá duha xihí ndihi ñaha-í xii-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a, te vá cóhó ndihi ñaha-gá-í xii-ndo, dico na sáá nduu nanihí tnáhá-ó núú ndécú Tãtà-í Dútú Ndiöxí táxi tnuní-gá te dàvá-áⁿ cada iní-ndó sá dàtná sá cóhó ndihi ñaha tucu-í xii-ndo chi ío cudí ñiñi-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Té Pèlú cúñaha-dé xii ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

30 Te Jèsús ní xita-gá ñⁿ ndudú ndihi cue té xica cuu ndihi-gá, te dàtnuní ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi-güedé yucu Òlívú. 31 Te yacáⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá-ndó dandóo ñaha-ndo xii-í niú vitna, chi quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá

Ndiöxí núú cächí-xi: “Yúhú cuáha-í tnúhu cahni-güedé té cùu toli, te nchaa mbéé-dě ndihí-güedi cuténuu”, duha cächí-xi núú tütú-gá. ³² Dico na ndòto-í te codonuu-í núú-ndó quíhíⁿ distritú Galileá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³³ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Te cuèi nchaa-güedé ná dándóo ñaha-güedě xii-n, dico yúhú chi vá dándóo ñaha-í xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-n sã nùú vitna cùmání-gá cana ìⁿ líhi, te úní xito cáháⁿ-n nùú ñàyiú sá ñà túú xìní ñáhà-n xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³⁵ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Cuèi na cùú ndihí ñaha-í xii-n dico vá cáháⁿ-í núú ñàyiú sá ñà túú xìní ñáhà-í xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te nchaa dava-gá cue téé xica cuu ndihí-gá ñi-ndi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-güedě xii-gá.

Jèsús cáháⁿ ndihí-gá Yã Ndiöxí ìⁿ xichi núú nání Gètsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Te Jèsús ní quexìo-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá ìⁿ xichi núú nání Gètsemaní, te xíaⁿ ñí xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cúnúo iha cundet-ndo na quíhíⁿ-í yacáⁿ cáháⁿ ndihí-í Yã Ndiöxí —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁷ Te ndèca-gá té Pèlú, ndihí ndi ndùú déhe té Zebèdeú cuáháⁿ, te ní ngüíta-xi sùúni ndihú iní-gá. ³⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii cue téé úní-án:

—Sùúni ndihú iní-í dàtná sá cùú-í, te chí quéndóo nchòhó iha te vá cùú-ndó chí yúhú vá cùú-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁹ Te sa ñunchíi luha ní xica ndehe Jèsús núú ndécú-güedě, te ní ngüíñí xítí-gá te ní nuu núú-gá ndàa núú ñúhú, te ní ngüíta-gá cáháⁿ ndihí-gá Tãtã-gá Dútú Ndiöxí, te xáhaⁿ-gá:

—Yòhó Tãtã mèè-í, cáháⁿ ndàhú-í núú-n nùú vá cùndèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sá vá ndòhò-í ná sàá òré, dico vá cádá-n nàcuáa cächí iní mèè-í, chí cada-n nàcuáa cächí iní mèè-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii Tãtã-gá Dútú Ndiöxí.

⁴⁰ Te sãtã ñí yãha ní cáháⁿ ndihí-gá Tãtã-gá Dútú Ndiöxí, te cuánuhú-gá núú ñí

dándóo-gá cue téé úní-án te xixídí-güedé òré ní nasáá-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii té Pèlú:

—¿Náa ñã cùndèe iní-ndó vá cùú-ni-ndo cuèdicó ìⁿ òré nini cáháⁿ ndihí-í Yã Ndiöxí-ãⁿ? ⁴¹ Te chí quéndóo tucu te cuhuⁿ iní-ndó vá cùú-ndó, te cáháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiöxí cuendá sá vá dácáhãⁿ ñáhã yùcu ñávãha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo. Te xìní ndáá-í sã nchòhó cuíni-ndó càda-ndo nchaa nacúaa cáháⁿ-í dicó-ni sá ñà túú ñihí ndéé-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴² Te xito cùu uú cuáháⁿ tucu Jèsús cáháⁿ ndihí-gá Tãtã-gá Dútú Ndiöxí, te xáhaⁿ-gá:

—Yòhó Tãtã mèè-í, te núú vá cùndèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sá vá ndòhò-í, te cada nàcuáa cächí iní mèè-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii Tãtã-gá Dútú Ndiöxí.

⁴³ Te òré ní yãha ní cáháⁿ ndihí-gá Tãtã-gá Dútú Ndiöxí, te cuánuhú tucu-gá núú xíndecu cue téé úní xicá cùu ndihí-gá-án, te xidí-ni tucu-güedé òré ní nasáá-gá, te ducaⁿ ñí quide-güedé chí sùúni ñihu saní núú-güedé. ⁴⁴ Te ní dándóo ñaha tucu Jèsús xii-güedé xíaⁿ, te cuáháⁿ tucu-gá xito cùu úní cáháⁿ ndihí tucu-gá Tãtã-gá Dútú Ndiöxí, te ñi-ndi tnúhu sá sà ní xáhaⁿ-gá xii Tãtã-gá Dútú Ndiöxí, ñi-ndi tnúhu-án ñí xáhaⁿ tucu-gá. ⁴⁵ Te sãtã ñí yãha ní cáháⁿ ndihí-gá Tãtã-gá Dútú Ndiöxí, te cuánuhú tucu-gá núú ndécú cuè téé xica cuu ndihí-gá-án, te òré ní nasáá-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa xidí-ni tucu-ndo? Te sa ní sáá òré cuáha cuendá ñáhã-güedě xii-í núú cuè téé ndècu ichi cuehé ichi duha. ⁴⁶ Dico vitna chí ndácóo na quíhíⁿ-ó, chí sa véxi téé cuáha cuendá ñáhã xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhã —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Ní tñi-güedé Jèsús ndécã ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Te cáháⁿ dúcãⁿ-ní Jèsús ní quexìo té Jüdás. Te núú tnàhá téé-án cùú ùxúú tnàhá cue téé xica cuu ndihí-gá ní cùu te ducaⁿ ñí quide-dé. Te ndihí-dé vai cue téé ní quexìo te dava-güedé xínehe-güedé machítí, te dava-güedé xínehe-güedé carrutí. Te cue téé-án ñí tendaha ñaha cue dútú cùnùu, ndihí cue téé cùu sacuéhé nùú ñàyiú is-ràél. ⁴⁸ Te té Jüdás téé cuáha cuendá ñáhã

xii-gá-áⁿ sa ní xítñuhu-dé cue téé-áⁿ nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedě, te duha ní xáhaⁿ-dě xii-güedě:

—Cundehe-ndo tée na tèyuhu-í te téé-áⁿ tñii-ndo-dě chi téé-áⁿ cúú-dě téé ndèè iní-ndó —duha ní xáhaⁿ-dě xii-güedě.

⁴⁹ Te sátá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ-dě xii-güedě, te ní sándehe yatni-dé núú Jèsús, te ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—¡Ràcióⁿ Mèstrú! —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te ní teyuhu ñàha-dé xii-gá. ⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Yòhó téé ní chitnahá ñáhá xii-í, ¿ná cuíní-n nǔu véxi-n nǔu-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ nǐ tñii ñàha cuè téé ndihi té Jùdás-áⁿ xii Jèsús, te ndèca ñàha-güedě xii-gá cuáháⁿ.

⁵¹ Te ìⁿ cue téé ndihi Jèsús ní tava-dé machití-dé, te ní xehndé-ni-dé ìⁿ xio lóho ìⁿ téé xínu cuechi núú dǔtú cúnùu te ní quen-deé duuⁿ lóho-dé. ⁵² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii téé ducaⁿ nǐ xehndé lóho téé-áⁿ:

—Nachihí machití-n ñii-xi, chi nchaa cue téé na nàa ndihi machití cahni-güedě tñàha ñáyiü-güedě te ñii-ni ndihi machití cuú méé-güedě tucu. ⁵³ Te na càchí tñúhu-í xii-ndo sǎ nǔu yúhú cuíní-í cácu-í te cáháⁿ ndihi-í Tǎtà-í Dútú Ndiöxí, te tendaha-gǎ cuéhé víhí espíritú xínú cuèchi núú-gǎ quixi-xi dàcácu ñàha-xi xii-í. ⁵⁴ Dico núú ducaⁿ na càda-í te vǎ quée ndǎá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tǔtú Tǎtà-í Dútú Ndiöxí núú ndéè tñuní sǎ dàcuítí xini ñuhu-xi nándi ndoho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁵⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii cue téé ducaⁿ nǐ tñii ñàha xii-gá-áⁿ:

—Nchaa-ni nduu ní xiní-ndó nǐ xóo cunucóo-í xití veñúhu càhnu sǎ ño cúnúu ní xóo danèhé-í ñáyiü, te ñá túú ní tñii ñàha-ndo xii-í, ¿te ná cuendá vitna quide ñàha-ná-ndó xii-í dàtná quidé-ndó ìⁿ ñadúhú, nèhe-ná-ndó màchití nèhe-ná-ndó càrrutí ní quexio ní tñii ñàha-ndo xii-í-í?

⁵⁶ Dico dàcuítí sǎ dúhá càda-xi nacuáa quee ndǎá-xi nàcuáa ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tñúhu Yá Ndiöxí ndéè sanaha nǐ ngódó tñuní núú tǔtú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedě.

Te nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá ní xinu-güedě ní dándõ ñàha-güedě xii-gá.

Jèsús ndécú-gǎ jündá

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Te cue téé ní tñii ñàha xii Jèsús ndécá ñàha-güedě xii-gá cuáháⁿ núú tē Caifás téé cùu dǔtú cúnùu-gá. Te núú ndécú dǔtú cúnùu-gá-áⁿ sa ní tacá cue téé dàcuaha ñàha xii ñáyiü nchaa tñúhu ní chídó tñuní ndíi Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé nǔú ñáyiü isràél cuendá cada-güedě jündá. ⁵⁸ Te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dě xii-gá cuáháⁿ ní sǎá-dé ndéè quehé vehe núú ndécú téé cùu dǔtú cúnùu-gá-áⁿ, te xíaⁿ nǐ ngóo-dé ndihi cue téé cùu poleciá cuendá cuíní-dé quiní-dé nása cada ñàha-güedě xii Jèsús.

⁵⁹ Te cue téé cùu dǔtú cúnùu, ndihi cue téé cùu sacuéhé nǔú ñáyiü isràél, ndihi nchaa dava-gá cue téé xǐndecu jündá ndúcú-güedě nàcuáa cada-güedě dacàa-güedě ìⁿ cuèchi díquí Jèsús cuèi cùu-xi ìⁿ sǎ ñǎ ndǎa cuendá níhí-güedě nàcuáa cada-güedě cahni ñàha-güedě xii-gá. ⁶⁰ Te vǎi cue téé ní ngüíta-güedě dacàa-güedě cuèchi díquí-gǎ, dico ñá túú ní cundeè tñúhu-güedě chí mee-ni tñúhu ndehnde cùu-xi. Te sátá dúcáⁿ te ní quexio tucu úú tñàhá cue téé dàcuandehnde-güedě, ⁶¹ te xáhaⁿ-güedě xii nchaa cue téé xǐndecu jündá:

—Véxi-ndí càchí tñúhu-ndí xii-ndo sǎ tée-a càchí-dé sǎ dǎngõyo-dé veñúhu càhnu sǎ ño cúnúu núú chíñúhu-o Yá Ndiöxí, te dandàa-dé ñngá veñúhu saa, ñii-ni núú cáá tñàhí veñúhu-ǎⁿ, te xití úní-ni nduu sa nadaxínu-dé, duha càchí-dé —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě.

⁶² Te téé cùu dǔtú cúnùu-gá-áⁿ nǐ ndacuíní-dé, te xáhaⁿ-dě xii Jèsús:

—¿Ná cuendá duha ndùu tñúhu càháⁿ cue téé-a cuendá-n? Te cáháⁿ nǔu nása cunduu tñúhu cáháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁶³ Dico Jèsús ñá túú tñàhí ni cáháⁿ-gá. Te téé cùu dǔtú cúnùu-gá-áⁿ nǐ xáhaⁿ tucu-dé xii-gá:

—Yúhú, cácu nèhe-í Yá Ndiöxí chi cuíní-í sǎ càchí tñúhu ndǎá-n xii-ndí nǔu sǎ díú Crístú Déhe Yá Ndiöxí Yáá ní tendaha-gǎ

véxi ñuyíú-a cùu-n —cachí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

⁶⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Díu Yaá-án cùu-í dàtná càchí-n-ǎⁿ, te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ sàá nduu te quini-ndó yǎhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndiǒxí Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá vǎha. Te dàvá-án quini ñáhá-ndó xii-í quee-í andiu quixi-í ichi xití vícò —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁶⁵ Te dútú cùnùu-gá-án ní ndátá-dě dóo níhnú-dě cuendá sá ñà túú ní tnáhá iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ Jèsús, te ní xáhaⁿ-dě xii nchaa cue tée xǎndecu jùndá:

—Tée-a càháⁿ úhú-dé cuendá Yǎ Ndiǒxí, te vitna ñá túú-gǎ xini ñùhu-xi cue tée cáháⁿ ndáá nǎu ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé, chi sa ní tecú dóho-o nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-dé ní cáháⁿ úhú-dé cuendá Yǎ Ndiǒxí. ⁶⁶ Te nchaa-ndo chí càháⁿ vitna núu nása sàni iní-ndó cùnduu cuendá tée-a —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii nchaa cue tée-án.

Te cue tée-án ní xáhaⁿ-güedé:

—Nchúhú càchí-ndí sá tàù-xi cuú-dé chi ndècuéchi-dé —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé.

⁶⁷ Te ní ngúíta-güedé ní tíu díí ñáhá-güedé xii-gá te ní caniha-güedé, te tnáhá núu-gǎ ní cani-güedé. ⁶⁸ Te ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xǎhaⁿ-güedé:

—Yòhó Tée càchí sá cúu Crístú Yaá ní tendaha Yǎ Ndiǒxí véxi ñuyíú-a, cáháⁿ ná còto yoo ní caniha xii-n —cachí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

Té Pèlú xǎhaⁿ-dě xii ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Te nini nùcòo té Pèlú quehé, te ní sáháⁿ ñí xíchí xínú cuèchi vehe-án núu-dě, te xǎhaⁿ-xi xii-dé:

—Yòhó tnáhá-n cùu-n tée xica cuu ndihi Jèsús tée distrítú Galileá —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-dé.

⁷⁰ Te té Pèlú ñá túú ní nǎnuu-dé, te ndèdóho nchaa ñáyiú xǎndecu-án ní xáhaⁿ-dě xii xíchí-án:

—Yúhú, ñá túú cùtnuní iní-í nása ndùu tnúhu càháⁿ-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-xi.

⁷¹ Te ní xica té Pèlú cuáháⁿ-dé ndàa nacuáa nchíi yuyèhe vehe-án, te ní xini

ñáhá tùcu ingá xíchí xínú cuèchi vehe-án, te xǎhaⁿ-xi xii nchaa ñáyiú xǎndecu-án:

—Tée-a tnáhá-dé xicá cùu-dé ndihi Jèsús tée ñuú Nazàrét —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-yu.

⁷² Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě:

—Nchàcuiiti Yá Ndiǒxí sá ñà túú xini-í tée càcunehe-ndo-án —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

⁷³ Te tna tnaa-ni ní cuu, te dava ñáyiú xǎndecu xiáⁿ ní xáhaⁿ tùcú-yu xii té Pèlú:

—Ndáá sá tnáhá-n xica cuu-n ndihi tée ndèca-güedé cuánguihu-án, chí ñáyiúhú càháⁿ-n —càchí-yu xǎháⁿ-yu xii-dé.

⁷⁴ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-yu:

—Nchàcuiiti Yá Ndiǒxí sá yǎhú càháⁿ ndáá-í sá ñà túú xini-í tée càcunehe-ndo-án —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

Te òré-ni-án ní cana ñí ñí. ⁷⁵ Te ní ndacu iní té Pèlú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé sá cùmání-gǎ cana ñí ñí te úní xito cáháⁿ-dé sá ñà túú xini ñáhá-dě xii-gá. Te ní quee-dé tnuú ñáyiú-án cuáháⁿ-dé ñí xio ní ndáhyú víhí-dé ní ndixi cuéchi iní-dé.

27

Ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núu tē Pilatú (Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Te sáta ní túndaá te nchaa cue tée cùu dútú cùnùu, ndihi cue tée cùu sacuéhé núu ñáyiú isràel ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús. ² Te ní dácútú ñàha-güedé xii-gá, te ndèca ñàha-güedé cuáháⁿ núu tē Pilatú tée cùu gobiernú.

Ní xihí té Jùdás

³ Te té Jùdás tée ní sáha cuendá ñáhá xii Jèsús ní cutnùní iní-dé sá cáhni ñàha-güedé xii-gá, te ní ndixi cuéchi iní-dé sá ñà túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ ní quide-dé ní sáha cuendá ñáhá-dě xii-gá núu cuè tée cùu úhú iní ñáhá, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé danchòcáva-dé ócò úxí díhúⁿ cuixíⁿ núu cuè dútú cùnùu-án, ndihi núu cuè tée cùu sacuéhé núu ñáyiú isràel, chí díu cue tée-án ní sáñaha-güedé díhúⁿ xii-dé. ⁴ Te òré ní quexìo té Jùdás-án núu ndécú-güedé, te xǎhaⁿ-dě xii-güedé:

Ní xihí té Jùdás

—Yúhú, ñá túú ní quide váha-í sá dúcáⁿ ní quide-í ní taxi cuendá-í ñí tée ñá túú tnàhí cuéchi-xi cahni-ndo-dě —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé.

Te cue tée-án ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Nchúhú, ñá túú nǎgá cuëndú cuíní-ndí cáháⁿ ndíhi ñaha-ndí xii-n, te mee-n nàha núu nása sàni iní-n càda-n —cachí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

5 Te té Jùdás ní dǎngoyo-dé díhúⁿ-ǎⁿ xití veñúhu càhnu sá ïo cùnunu, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé ní dácüèhné-dé méé-dé.

6 Te cue dútú cúnunu ní naqueheⁿ-güedé díhúⁿ-ǎⁿ, te ní xitnáha-güedé:

—Díhúⁿ-a ní queyǎhu cuëndá sá cùú ìⁿ ñáyiu, núu xíǎⁿ vá cúú nàchihi-o xití càjá núú ñúhú sǎ cúú cuëndá Yǎ Ndiǒxí —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

7 Te ní ndatnúhu-güedé te ní cuu ìⁿnuu-güedé cuëndá nacuaaⁿ-güedé ìⁿ xichi núú cáá ñùhu danani-güedé Núú Cuǎha Nchaa Sá Cuǎha Ñuhu, te xíǎⁿ ñí saaⁿ-güedé cuëndá xíǎⁿ nguǐndǔxi nchaa ñáyiu véxi xica. 8 Te ní nadáma diù ñuhu-áⁿ, te vitna dànani-güedé Ñuhu Yáhu Niñí, duha dànani-güedé. 9 Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ ndí Jeremiás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí: “Cue téé isràél ní cachí-güedé sá òcò úxí díhúⁿ cuixíⁿ cháhu-güedé cuëndá ìⁿ téé queheⁿ cuëndá-güedé. Te díhúⁿ-ǎⁿ nàqueheⁿ-güedé, 10 te cuaaⁿ-güedé ìⁿ xichi núú nání Núú Cuǎha Nchaa Sá Cuǎha Ñuhu, te ducaⁿ càda-xi chi ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiǒxí cunduu”, duha ní cachí ndí Jeremiás-áⁿ.

Jèsús ndécú-gǎ núú tǎ Pilatú

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Te Jèsús ndécú-gǎ núú tǎ Pilatú téé cùu gobiernú, te téé-áⁿ ñí xicáⁿ tnúhú-dé núú-gǎ, te xǎhaⁿ-dǎ xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n téé yǐndaha ñaha xii ñáyiu isràél-ǎⁿ? —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Di-u-í yǐndàha-í-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

12 Te cue dútú cúnunu ndíhi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél sàcáⁿ cuéchi-güedé núú tǎ Pilatú cuëndá Jèsús, dico mee-gǎ ní ìⁿ tnúhu ñá túú ní cáháⁿ-gá. 13 Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dǎ xii-gá:

—Cáháⁿ, ná cuëndá ñá túú càháⁿ-n, te cundehe nǎ ndéé duha titní cuéchi dàcaa cue téé-a díquí-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gá.

14 Dico Jèsús ñá túú tnàhí ní cáháⁿ-gá, te té Pilatú téé cùu gobiernú-áⁿ ïo ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñà túú tnàhí ní cáháⁿ-gá.

Ní quide ndáá-güedé sá cáhni-güedé Jèsús
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

15 Te ndi tnahá nduu vico pascuá dácăcu té Pilatú téé cùu gobiernú-áⁿ ìⁿ téé yǐhi ve-caá chi ducaⁿ tnàhí quide-dé, te mee ñáyiu càháⁿ-yu te núu ndédacàa téé yǐhi ve-caá-áⁿ cǎcu-dé te téé-áⁿ dácăcu-dé. 16 Te dàvá-áⁿ yǐhí ìⁿ téé nàni Barrabás ve-caá, te téé-áⁿ ïo cuëndú-dé sá ïo nèhé ní quide-dé. 17 Te ní natacá nchaa ñáyiu, te té Pilatú ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-yu, te xǎhaⁿ-dǎ:

—¿Ndédacàa núú ùú cue téé-a cuíní-ndó dácăcu-í-güedé-í? ¿Té Barrabás ǎⁿ Jèsús téé nàni Cristú? —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-yu.

18 Te ducaⁿ ñí cáháⁿ té Pilatú, chi ní cutnùní iní-dé sá dicó sá cuèdú iní-güedé ducaⁿ ñí quide-güedé ní sáha cuëndá ñáhá-güedé xii Jèsús núú-dǎ.

19 Te nini núcóo té Pilatú núú xèhndé-dé cuéchi ní tendaha ñàdihí-dé tnúhu cuáháⁿ núú-dǎ, te duha nduu tnúhu ní tendaha-aⁿ: “Vá cání iní-n nǎ cada-n tǎe ní taxi cuëndá ñáhá-güedé xii-n, téé ñá túú tnàhí cuéchi-xi, chi icuini ïo nèhé ní dácótó ñàha saní-í cuëndá-dé”, duha nduu tnúhu ní xáhaⁿ-aⁿ xii té Pilatú.

20 Dico cue téé cùu dútú cúnunu, ndíhi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyiu sá ná cuñháⁿ-yu xii té Pilatú dácăcu-dé té Barrabás te cahni-dé Jèsús, te ní quidé-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-güedé.

21 Te té Pilatú-áⁿ ñí xáhaⁿ tùcu-dé xií-yu:

—¿Ndédacàa núú ùú cue téé-a cuíní-ndó dácăcu-í? —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xií-yu.

Te ní xáhǎⁿ-yu xii-dé:

—Té Barrabás dácăcu-n —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii-dé.

22 Te té Pilatú ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-yu, te xǎhaⁿ-dǎ:

—¿Te ná cuíní-ndó càda-í Jèsús téé nàni Cristú téé càchí sá Yá Ndiǒxí ní tendaha ñàha xii-dé véxi-dé ñuyíú-a-í? —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xií-yu.

Te ncháⁿ-yu ní cáháⁿ-yu, te xáhǎⁿ-yu:

—Cata caa-dé núú cùrúxí —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-dé.

²³ Te té Pilatú ní xáhaⁿ tùcu-dé xií-yu:

—¿Te ná cúú cuèchi ní quide-dé nùu ducaⁿ cuìní-ndó càda-í-dé-í? —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xií-yu.

Dico nchaá-yu uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-yu, te xǎhǎⁿ-yu xii-dé:

—¡Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-dé.

²⁴ Te té Pilatú ní cutnùnì iní-dé sá vǎ nihí-dé nàcuáa cada-dé, chí uuⁿ-gá ní ngüíta ñáyiú xǐcuáa-yu, te xǎⁿ ní xícáⁿ-dé ndute ní ndáhá-dé núú ncháa ñáyiú, te ní xáhaⁿ-dè xií-yu:

—Tée-a cùu-dé ìⁿ tée ñá túú tnàhí cuèchi-xi, te nchòhó cuìní-ndó sǎ cùu-dé, dico ñiú-ni mee-ndo cuído yáhu-ndo-dè chí yúhú vá cuído yáhu-í-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xií-yu.

²⁵ Te nchaá-yu ní xǎhǎⁿ-yu xii-dé:

—¡Ñiú nchúhú ndíhi cue déhe-ndí cuído yáhu-ndí-dé! —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu.

²⁶ Te sátá dúcáⁿ te té Pilatú ní dácácu-dé té Barrábás, te ní táuchíúⁿ-dè ní caní-güedé Jèsús. Te sátá dúcáⁿ ñí quide ñaha-güedé xii-gá, te ní táuchíúⁿ-dè candeca ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ cata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

²⁷ Te cue tée cùu sandadú té Pilatú ndécá-güedé Jèsús cuánguihu xití vehe càhnu cuu cuendá-dé, te cue tée cùu sandadú-áⁿ ñí cana-güedé dava-gá cue sandadú núú dúcáⁿ ndèca-güedé Jèsús cuánguihu-áⁿ. ²⁸ Te xíaⁿ ñí taunuu-güedé dóo-gǎ, te ní dácúíhnú ñaha-güedé xii-gá ìⁿ dóo tícuèhé víhí. ²⁹ Te ní cadúha-güedé ìⁿ coróná ñnu ní chíhi-güedé díquí-gǎ, te ní chitnì-güedé ìⁿ carrutí ndaha cùha-gá, te ní ngüíñí xití-güedé núú-gǎ cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xǎhaⁿ-güedé:

—¡Ío càhnu cuu yohó tée yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél! —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁰ Te ní tíú díí ñáhá-güedé xii-gá, te ní queheⁿ-güedé carrutí sá ñí sǎñaha-güedé xii-gá te ní ducuⁿ-güedé díquí-gǎ. ³¹ Te sátá ñí yáha ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní nataunuu ñaha-güedé xii-gá

dóo tícuèhé víhí sǎ ñí dácúíhnú ñaha-güedé xii-gá, te ní dándíúnuu ñaha-güedé xii-gá dóo méé-gǎ, te dàtnùnì ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ núú catá càa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Te ñuhu-güedé ndíhi-gá ichi, te ní naníhí-güedé ìⁿ tée ñuú Cirené nání-dè Xímú, te tée-áⁿ ñí quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxí sá nchídó Jèsús.

³³ Te ní sáa-güedé ndíhi-gá ìⁿ xichi núú nání Gólgotá, te tnúhu-áⁿ quée-xí: Núú nání yìquí díquí ndíyi, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

³⁴ Te xíaⁿ sǎñaha-güedé ndudí úa coho-gá ní cùu, te ñá túú ní xíhi-gá chí dico-ni ní xito ndeé-gǎ.

³⁵ Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí, te sátá dúcáⁿ te cue tée cùu sandadú-áⁿ ñí xito ndeé-güedé nùu ndèdacàa-güedé cuu cuendá-güedé dóo-gǎ. Te ducaⁿ ñí cuu chí ní quee ndáa-xi nàcuáa ní cáháⁿ ìⁿ tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndeé sanaha yòdo tnunì núú tütú-gá, te duha càchí-xi: “Ní xito ndeé-güedé nùu ndèdacàa-güedé cuu cuendá-güedé dóo-gǎ”, duha ní cachí tée-áⁿ te ducaⁿ ñí ngódó tnùnì núú tütú-gá. ³⁶ Te sátá dúcáⁿ ñí quide-güedé, te ní ngóo-güedé ndeé ñáhá-güedé xii-gá. ³⁷ Te ní taxi ndecu-güedé ìⁿ sá ndeé lètrá ndàa díquí-gǎ.

Te lètrá-áⁿ càháⁿ-xi ná cuendá ducaⁿ ñí quide ñaha-güedé xii-gá, te duha càháⁿ lètrá-áⁿ: “Tée-a cùu-dé tée yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél”, duha càchí-xi. ³⁸ Te tnàhá úú cue tée cùu ñadúhú ñí sata caa-güedé ñiú-ni núú cùrúxí tucu, te ìⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá, te ñgá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá. ³⁹ Te ncháa ñáyiú yáha yatni núú tàcàa-gá-áⁿ, te dàcuicó-yu díquí-yu ndèhe ñáhá-yu xii-gá, te xǐcuèhé ñáhá-yu. ⁴⁰ Te xǎhǎⁿ-yu xii-gá:

—Yòhó càchí-n sǎ dàngoyo-n veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te dandàa-n ñgá veñúhu saa, te xití únì-ni nduu sa nadaxínu-n, te vitna tanuu núú cùrúxí-áⁿ dácácu-n mèe-n te nùu ndísa sá Dèhe Yá Ndióxi cúu-n —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-gá.

⁴¹ Te ñiú-ni ducaⁿ cudíquí ndeé ñáhá cuè tée cùu dútú cùnùu xii-gá, ndíhi cue tée

dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíhi cue tée cùu fariséu, ndíhi cue tée cùu sacuéhé nùú ñáiyu isràél, te xítnàha-güedé:

⁴² —Tée-a ní ndacu-dé ní dácácu-dé dava ñáiyu, te mee-dě ñá ndácú-dě dácácu ni-hnu-dé méé-dě. Te núu ndisa sá cúú-dě tée yíndaha ñaha xii ñáiyu isràél, te na cùndehe-o nuu-dé núú cùrúxí-a cuendá quíndáá iní-ó-dě. ⁴³ Te càchí-dé sá sàndáá iní-dé Yá Ndiöxí, te mee-gã ná dácácu ñaha-gã xii-dé te núu cùndahú iní ñáhá-gã, chi mee-dě càchí-dé sá Dèhe-gá cúú-dě —càchí-güedé xítnàha-güedé.

⁴⁴ Te ndéé tnàhá cue tée cùu ñadúhú tácaà xio xio diñi-gá xícuèhé ñáhá-güedé xii-gá.

Ní xíhí Jèsús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Te òré ní cuu cuádava nduu te ní cunee nihí ñuyíú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu caá úní sacuaa. ⁴⁶ Te òré sa ta cùyatni cuu caá úní sacuaa-áⁿ, te níhi ní cáháⁿ Jèsús, te càchí-gá:

—Èlí, Èlí, ¿láma sabàctaní? —càchí-gá.

Te tnúhu-áⁿ quée-xí: Ndiöxí méè-í, Ndiöxí méè-í, ¿ná cuendá ní dáñá ñàha-n xii-í?, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

⁴⁷ Te dava cue tée xíndecu yatni núú tácaà-gá-áⁿ ñí tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní xítnàha-güedé:

—Tée-a càna-dé té Èliás —càchí-güedé xítnàha-güedé.

⁴⁸ Te òré-ni-áⁿ ñí quene cunu ñⁿ cue tée xíndecu-áⁿ ñí queheⁿ-dé luha cáchí, te ní chindóyo-dé xítí ndudí íá, te ní chinenu-dé díquí ñⁿ yutnu càni te ní ndocani-dé ní chihi-dé yuhu-gá. ⁴⁹ Te dava-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii tée-áⁿ:

—Cundeṭu tnaa na cùndehe-o nacoto núu quixi té Èliás dácácu ñaha-dě xii-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii tée-áⁿ.

⁵⁰ Te Jèsús níhi ní cana saa-gá, te ní xíhí-ni-gá. ⁵¹ Te sáta dúcáⁿ te ní ndátá dǒó cúú còrtiná xítí veñúhu càhnu sá ño cùnuu ní quée dava ndáá, te ndàa núú ñinu ní ngüita-xi ní ndátá, te ní tnáa, te dava cava nàhnu ní táhú. ⁵² Te dava yaú núú yíndüxi ñáiyu ní xíhí ní sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí ní nacaáⁿ te ní ndotó-yu. ⁵³ Te sáta ñí yáha ní ndoto Jèsús, te cue ñáiyu ní

ndoto-áⁿ cuãnguihú-yu xítí ñuú Jerusalén, te cue ñáiyu ñuú-áⁿ ño vai-yu ní xiní-yu cue ñáiyu ducaⁿ ñí ndoto-áⁿ.

⁵⁴ Te sá dúcáⁿ nãndí ní guide-xi, ndíhi sá dúcáⁿ ñí tnáa xíáⁿ ío ní yùhú tée cùu capitáⁿ ndíhi nchaa dava-gá cue tée ndècu ndíhi-dé ndèé-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní xítnàha-güedé:

—Sá ndáa ndisa sá díú tée-a cùu-dé Dèhe Yá Ndiöxí ní cùu —càchí-güedé xítnàha-güedé.

⁵⁵ Te xica xínutnii vai ñáiyu diñí ndéhè-yu nchaa nàcuáa ní guide ñaha-güedé xii Jèsús, te ñáiyu-áⁿ cúú-yu ñáiyu ní chindéé-yu Jèsús, te ndéé distritú Galileá ní chinchícúⁿ ñáhá-yu xii-gá. ⁵⁶ Te tnuú ñáiyu-áⁿ tnàhá tá Màriá Magdaléná, ndíhi tá Màriá nãná tẽ Jàcobó ndíhi té Chèé, ndíhi nãná cue déhe té Zebèdeú.

Chíndúxi-güedé Jèsús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Te ndècu ñⁿ tée cuica nàni-dé Chèé te cùu-dé tée ñuú Arimateá, te tnàhá-dé ní tnahá tnúhu-dé ndíhi Jèsús. Te òré sa ní cuaa, ⁵⁸ te ní sáháⁿ-dé núú tẽ Pilatú, te xáhaⁿ-dẽ nùu vá cùndèe iní-dé dañá-dẽ chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te té Pilatú-áⁿ ñí sáha-dé tnúhu, te ní táúchíúⁿ-dẽ sá cuãha cuendá-güedé té Chèé-áⁿ yiqui cùñú-gá.

⁵⁹ Te té Chèé-áⁿ ñí queheⁿ cuendá-dé yiqui cùñú-gá, te ní chidúcúⁿ nuu-dé ñⁿ dóó cuixíⁿ dóó cándò. ⁶⁰ Te sa nchii ñⁿ yaú sáa ñí caáⁿ té Chèé-áⁿ ñⁿ yiqui naha càva te xíáⁿ cúú cuendá-dé, te yaú-áⁿ ñí chihi-dé yiqui cùñú Jèsús, te dàtnùní ní sadí-dé ñⁿ yúú cáhnú yúú quèhéⁿ yuhu yaú-áⁿ, te ní xica-dé cuánuhú-dé. ⁶¹ Te tnàhá tá Màriá Magdaléná, ndíhi ingá xíchí nání Màriá ní quexió-yu ní ngóo-yu yatni núú nchii yaú-áⁿ.

Cue tée ndèé yaú núú yíhí yiqui cùñú Jèsús

⁶² Te sáta ñí yáha ní guide túha ñáiyu nchaa sá nãndíhi-yu nduu tnéé nduu ndètatú-yu-áⁿ, te diu-ni nduu ndètatú-yu-áⁿ ñí sáháⁿ cue dútú cùnùu, ndíhi cue tée cùu fariséu ní cáháⁿ ndíhi-güedé té Pilatú. ⁶³ Te xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Yòhó tée cùnuu, véxi-ndí càchí tnúhu-ndí sá ñí ndacu iní-ndí sá tẽ ndehnde ñí xíhí-áⁿ

càchí-dé òré ndécú-gă-dé sá ndùu úní sá cùú-dé, te ndoto-dé. ⁶⁴ Te tendaha-n cue téé na quíhíⁿ-güedé cundeé-güedé yuhu yaú núú nǐ chihi-güedé yiqui cùñú-dé, chi na cuáháⁿ quíhíⁿ cue téé ní xica cuu ndíhi-dé duhu-güedé yiqui cùñú-dé, te cúñaha-güedé xii ñáyiú sá nǐ ndoto-dé. Chi núu ducaⁿ na càda-güedé te ío-gá dandàhú-güedé cue ñáyiú dàcúúxí dàtná ní quide mee téé ní xíhí-ǎⁿ —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé.

⁶⁵ Te té Pilatú ní xăhaⁿ-dē xii-güedé:

—Náu cue sandàdú-a candeca-ndo-güedé quíhíⁿ, te cadí váha-ndo ndíhi-güedé yuhu yaú-áⁿ nàcuáa tàú-xi cunduu, te na cundeé-güedé nàcuáa sàni iní-ndó cunduu —cachí-dé xăhaⁿ-dē xii-güedé.

⁶⁶ Te cue téé-áⁿ nǐ xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní tee-güedé ìⁿ sēná yúú ndēdí yèhe yaú-áⁿ, te ní dándõ-güedé cue sandàdú-áⁿ ndēé-güedé yaú-áⁿ, te ducaⁿ nǐ quide-güedé cuendá sá vǎ yõo quíhíⁿ nacaáⁿ yaú-áⁿ.

28

Ní ndoto Jèsús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te sátá nǐ yáha nduu ndètatú ñáyiú, te ndumìngú nehé víhí-ní nǐ xica tá Màriá Magdaléná ndíhi ingá xíchí nání Màriá cuángotó-yu yaú núú nǐ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús. ² Te uuⁿ níhi víhi ní tnáa, te òré ducaⁿ nǐ quide-xi chi ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiõxí ní quexìo-xi núú dúcáⁿ nchii yaú núú nǐ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní xócání espíritú-áⁿ yúú ndēdí yèhe yaú-áⁿ te ní ngóo-xi núú yúú-ǎⁿ. ³ Te dàtná dátăsaⁿ-xi òré sàá ndúté dùcaⁿ datăsaⁿ-xi núú espíritú-áⁿ, te dóó níhnú-xi cuixíⁿ quiyí. ⁴ Te òré ducaⁿ nǐ quide-xi te cue sandàdú ndēé yaú-áⁿ nǐ quidi ñaha-xi xii-güedé sá nǐ yùhú-güedé, te ní nduá-güedé, te ní xíta sá xini tnùnì-güedé. ⁵ Te espíritú-áⁿ nǐ xăhaⁿ-xi xii cue ñáyiú dîhí cuángoto yaú-áⁿ:

—Nchòhó ñáyiú dîhí véxi coto yaú-a, vǎ yùhú-ndó chi yùhú cútnùnì iní-í sá nchòhó véxi-ndo nànducu-ndo yiqui cuñú Jèsús Yaá ní xíhí núú cùrúxí. ⁶ Dico Yaá-áⁿ chí ñá túú-gă ndécú yiqui cuñú-gá iha, chí sa ní ndoto-gá, te dîu ducaⁿ nǐ cachí-gá sá ndótó-gă cútnàhá vátá cùú-gá, te chí

táquixi cundehe-ndo núú nǐ sacáⁿ-güedé yiqui cùñú-gá ní cùu te quiní-ndó nǎ ñá túú-gă. ⁷ Te vitna ío ndíhi chí cuáháⁿ núú xñdecu cue téé ní xica cuu ndíhi-gá, te duha cúñaha-ndo xii-güedé: “Ní ndoto Jèsús Yaá ní xíhí ní cùu, te codonuu-gá núú-ndó quíhíⁿ distritú Galileá te yàcáⁿ quiní-ndó-gă”, duha cúñaha-ndo xii-güedé. Duha ndùu tnúhu ní cachí tnúhu-í xii-ndo —càchí espíritú-áⁿ xăhaⁿ-xi xii cue ñáyiú dîhí-áⁿ.

⁸ Te cue ñáyiú dîhí-áⁿ nǐ natnii-yu ichi, te súuní ndíhi cuánuhú-yu núú xñdecu cue téé ní xica cuu ndíhi Jèsús cuendá nacani tnúhu-yu núú-güedé nàcuáa ní xăhaⁿ espíritú-áⁿ xii-yu, te cuèí ní yùhú-yu dico súuní cùdíí iní-yu. ⁹ Te ichi ñùhú-yu cuánuhú-yu, te na iní-yu ní quexìo Jesús núú-yu ní dándácõo váha ñaha-gă xii-yu. Te ñáyiú-áⁿ nǐ ngüíñí xití-yu núú-gă, te ní numi ñàhá-yu xii-gá, te ní chiñuhu ñàhá-yu. ¹⁰ Te ní xăhaⁿ-gă xii-yu:

—Vá yùhú-ndó, chí cuáháⁿ cúñaha-ndo xii cue téé ní xica cuu ndíhi-í sá ná quíhíⁿ-güedé distritú Galileá, te yàcáⁿ quiní ñàhá-güedé xii-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-yu.

Nàcuáa ndùu tnúhu ní nacani cue sandàdú

¹¹ Te nini ñùhu cue ñáyiú dîhí-áⁿ ichi cuánuhú-yu, te dava cue sandàdú cue téé ndēé yaú-áⁿ ní cùu ní xica-güedé cuánuhú-güedé ñuu cuendá nacani tnúhu-güedé núú cuè téé cùu dútú cùnùu nàcuáa ní cuu. ¹² Te cue téé cùu dútú cùnùu-áⁿ nǐ quide-güedé jündá ndíhi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, te ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé, te ní quide ndáá-güedé ndíhi cue sandàdú-áⁿ sǎ cuáñaha-güedé vǎi díhúⁿ cuendá dacuàndehnde-güedé. ¹³ Te ní xăhaⁿ-güedé xii cue sandàdú-áⁿ:

—Cuíní-ndí sá vǎ càháⁿ ndáá-ndó núú ñáyiú nàcuáa ní cuu, chí cúñaha-ndo xii-yu sá òré xidí-ndó nǐ quixi cue téé ní xica cuu ndíhi-dé ní dúhú-güedé yiqui cùñú-dé nehé-güedé cuáháⁿ, duha cúñaha-ndo xii-yu. ¹⁴ Te núu na nihí té Pilatú téé cùu gobiernú tnúhu nàcuáa cúñaha-ndo xii ñáyiú, te nchúhú cada ndáá-ndí ndíhi-dé cuendá sá ñà túú nǎ cada ñaha-dē

xii-ndo —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii cue sandàdú-áⁿ.

¹⁵ Te cue sandàdú-áⁿ nǐ queheⁿ cuèndá-güedé díhúⁿ, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní cǎháⁿ-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ cuè téé-áⁿ cǎháⁿ-güedé. Te nchaa ñáyu isràél ní níhǐ-yu tnúhu ní cǎháⁿ-güedé-áⁿ, te diu-ni tnúhu-áⁿ cǎháⁿ-yu ndéé vitna.

Jèsús xǎhaⁿ-gǎ xii cue téé ní xica cuu ndìhì-gá nàcuáa ndiù chiuⁿ cada-güedé

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Te ndì ùxí ìⁿ cue téé ní xica cuu ndìhì Jèsús ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ìⁿ yucu càa distritú Galileá núú nǐ xáhaⁿ-gǎ naníhì tnáhá-güedě ndìhì-gá. ¹⁷ Te òré ní xiní-güedé Jèsús te ní chiñuhu ñaha-güedě xii-gá, dico dava-güedé sàni ìⁿ sanì úú iní-güedé nùu diu-gá àdi ñá díú-gǎ. ¹⁸ Te Jèsús ní sàndehe yatni-gá ndéé núú-güedě, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Yúhú ndécú ndìhì-í tnúhu ndee iní táxí tnùnì-í cuèi andiù te cuèi ñuyíú-a. ¹⁹ Te vitna tàuchiuⁿ-í sá quìhìⁿ-ndó ñihì ñuyíú cǎháⁿ-ndó tnùhu-í núú ñáyu cuèndá tuha ñàhá-yu xii-í, te dacuàndute-ndó-yu. Te òré ducaⁿ càda-ndo, te cacunehe-ndo tǎtá-ó Dütú Ndiöxí ndìhì yúhú Yaá cúú Dèhe-gá ndìhì Espiritú-gá. ²⁰ Te cúñaha-ndo xii-yu sá ná càdá-yu nchaa nàcuáa sa ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo càda-ndo. Te ña càchí tnúhu-í sá cùndècu ndìhì ñaha-ñi-í xii-ndo ñuyíú-a ndéé ná sàá nduu nàa-xì —cachí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé. Te ducaⁿ na cùnduu.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÉ MÀCÚ

*Té Juàá té dâcuandute ñaha xii ñáyi
cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí xití yucu
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Duha ní quesaha tnúhu sá cáháⁿ nâcuáa naníhí tãhú-ó tnúhu Xítóhó Jesucrístú Déhe Yá Ndiöxí.

² Te ndí Chàiaá té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñí chídó tnùní ndí nâcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gã:

Tendaha-í ñí téé codonùu-dé núu-n,
te dàtúha-dé ñáyi cuendá tñí-yu tnúhu-n.

³ Te téé-áⁿ quihi-dé xití yucu te níhi cáháⁿ-dé cúñaha-dě xii ñáyi:

“Chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tñí-ndo ichi váha, te ducaⁿ càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo, chí véxi Yaá ío cùnùu”, duha cúñaha-dě xií-yu.

Duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní ndí Chàiaá nâcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Déhe-gá.

⁴ Te téé dii cuendá-xi ní ngódó tnùní-áⁿ naní-dě Juàá, te téé-áⁿ ñí xíhi-dé xití yucu ní cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí, te ní xóo dâcuandute-dé ñáyi, te duha ní xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te dañá-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha te cuandute-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiöxí cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-ndo —duha ní xáhaⁿ-dě xií-yu.

⁵ Te nchaa ñáyi distritú Jùdeá, ndíhi ñáyi ñuú Jerusàlén ní sáháⁿ-yu ndéé yúte Jòrdán núu ndécú tē Juàá ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-dé. Te cue ñáyi ní náhmá nchaa yíca cuèchi-xi te ní dâcuandute ñaha-dé xií-yu.

⁶ Te té Juàá-áⁿ ñí xíhnu-dé dóó idi càméyu, te ñí ñí ní cuu pãñú xití-dé, te ní xóo caxi-dé tíca làngóstá ndíhi ndudí ñúñú cuéchi. ⁷ Te ní xáhaⁿ tùcu-dé xii ñáyi:

—Nchícúⁿ ñí téé véxi, te téé-áⁿ ño-gá cùnùu-dé dàcúxí yúhú, chí yúhú cùu-í ñí téé duuⁿ duuⁿ ñà túú tàú-í ngúnundeyi-í nandaxi cuèdicó ñí nihnu chàu-dé dico

quide-í chiùⁿ-dé. ⁸ Te yúhú dâcuandute ñaha-í xii-ndo, dico mee-dě taxi-dé Espiritú Yá Ndiöxí cundecu ndíhi-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dě xií-yu.

Sàndute Jesús

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Te dàvá-áⁿ ñí quee Jèsús ñuú Nazàrét ñí ñuú yíndèhu distritú Galileá cuáháⁿ-gá yúte Jòrdán. Te yàcáⁿ ní dâcuandute ñaha té Juàá xii-gá. ¹⁰ Te òré ní nene-gá xití ndute, te ní xiní-gá nchí andíu, te ní quee Espiritú Yá Ndiöxí véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndíhi ñaha-xi xii-gá, te dàtná cáá ñí lómá cáá Espiritú-áⁿ véxi cuuⁿ-xi. ¹¹ Te òré-áⁿ ñí tecú ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ndéé andíu, te xáhaⁿ-gã xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Déhe-í téé ío cùu iní-í te ío cùdí iní ñàhà-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Sácuíhná quidé yíca-xi cada Jesús sá ñà túú tàú-gá cada-gá dico ñà túú ní quide-gá

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Te Espiritú Yá Ndiöxí ndécá-xi Jèsús cuáháⁿ ñí xití yucu. ¹³ Te xití yucu-áⁿ ío víhí quiti dééⁿ, te xiáⁿ ndécú Jèsús ní ngúita sácuíhná quidé yíca-xi cada-gá ñí sá ñà túú tàú-gá cada-gá dico ñà túú ní sàndáá iní-gá. Te cue espiritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí ní xinú cuechi-xi ñú-gã. Te ní xíndecu-gá údico nduu xití yucu-áⁿ.

Distritú Galileá ní chisaha Jèsús chiùⁿ ní táhú Tátá-gã Dútú Ndiöxí cada-gá

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Te sátá ñí ngava té Juàá vecaá, te Jèsús cuáháⁿ-gá distritú Galileá dânehé-gá ñáyi tnúhu váha, tnúhu sá cáháⁿ nâcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu. ¹⁵ Te xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Vitna sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo, te chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te quíndáá iní-ndó tnúhu váha, tnúhu sá cáháⁿ nâcuáa naníhí tãhú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús cáháⁿ-gá cúmí tnhá cue té tñí chácá

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Te Jèsús ñúhú-gã ichi cuáháⁿ-gá tá yãha-gá yuhu làgúná Galileá, te ní xiní-gá té Xímú ndíhi ñaní-dé té Ndríxí xídáquèe-güedé ñunu-güedé xití ndute

tn̄i-güedé chácá, chi quití tnàhí-án cúu chiùn-güedé tn̄i-güedë-dí. 17 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí dáñá chiùn quide-ndo-án, te quixi-ndo chitnahá ñáhá-ndó xì-í te taxi-í ingá núu chiùn cada-ndo chi quíhíⁿ-ndó cãháⁿ-ndó ñáyiü cuendá dacuahá-yu tnúhu-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

18 Te òré-ni-án ñí dáñá cuè téé-án ñunu-güedé te ní tuha ñaha-güedë xii-gá.

19 Te cuáháⁿ-gá luha-gá, te ní xini-gá té Jàcobó ndihí ñaní-dé té Juáá ñúhú-güedë xití bàrcú-güedé náticu-güedé ñunu-güedé, te ndi ndúú-güedé cúu-güedë déhe té Zebèdeú. 20 Te ní cana ñaha-gã xii-güedé, te ní dándoo-güedé tátá-güedë ndihí cue téé xìnu cuechi núu-güedë xití bàrcú, te ní tuha ñaha-güedë xii-gá.

Íⁿ téé yìhi ñaha espíritú cúndihí yucu ñávãha

(Lc. 4:31-37)

21 Te ní quexìo Jesús ndihí cue téé-án ñí ñuú nání Cãpernaúm, te yacáⁿ ndécú-gã ní tnahá nduu ndetátú ñáyiü, te cuánguihu-gá veñúhu ñáyiü isràél dānehé ñáhá-gã xii-yu. 22 Te xicuñúhu vihi-yu nchaa tnúhu cãháⁿ-gá, chi quide-gá sá cúu-gã ñí Yaá táxi tnúni víhi, te ñá túú dàcuaha ñaha-gá xii-yu dàtná dacuahá ñaha cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés. 23 Te xití veñúhu-án ndécú tnahá ñí téé yìhi ñaha ñí espíritú cúndihí yucu ñávãha, te espíritú-án ñí quide-xi níhi ní cãháⁿ téé-án, te xãhaⁿ-dë xii Jèsús:

24 —¿Te ná cuini yòhó Jèsús téé ñuú Nazàrét cada ñaha-n xì-ndí nüü véxi-n nüü ndécú-ndí-i? ¿Áⁿ vëxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chi yúhú xini ñáhà-í xii-n sã cúu-n ñí téé ñá túú tnàhí cuéchi-xi, chi núu Yã Ndiòxí ní quee-n vëxi-n ñüyíú-a —càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-gá.

25 Dico Jèsús ní tenáá-gá espíritú cúndihí yucu ñávãha-án, te xãhaⁿ-gã:

—¿Cadí yuhu-n, te taquèe yiqui cuñú téé-án! —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii espíritú-án.

26 Te espíritú cúndihí yucu ñávãha-án ñí dácüyìhí ñáhá-xí xì téé-án, te ní dácáná sàa ñaha-xi, te ní quee-xi yiqui cuñú-dé

cuáháⁿ-xi. 27 Te nchaa ñáyiü xĩndecu-án ño ní cuñúhu-yu, te ní xitnahá-yu:

—¿Te nása nduu-tu sá quidé téé-a? ¿Ndudú sáá cãháⁿ-tu-dé sánuu? Te quide-dé dàtná quidé ñí téé cūnuu vihi, chi cãháⁿ-ni-dé te sãndáá iní ñáhá nchaa espíritú cúndihí yucu ñávãha —càchí-yu xitnahá-yu.

28 Te ío ndihí ní níhi nchaa ñáyiü dava-gá ñuú yíndèhu distritú Galileá tnúhu nchaa nàcuáa cãháⁿ Jèsús ndihí nchaa sá quidé-gã.

Jèsús quidé tátna-gá nãná ñadìhí té Xímú

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Te òré ní ndee Jèsús veñúhu cue ñáyiü isràél, te cuáháⁿ-gá ndihí té Jàcobó ndihí té Juáá vehe té Xímú ndihí té Ndríxi.

30 Te nãná ñadìhí té Xímú cùhú-aⁿ ñúhu vihi-aⁿ cahni, te ndihí-ni ní xáhaⁿ-güedë xii Jèsús sá cùhú-aⁿ. 31 Te ní sáháⁿ-gá núu cáá ñaha cùhú-án te ní tn̄i-gá ndaha-aⁿ ní ndocani ñaha-gã xii-aⁿ. Te òré-ni-án ñí nchíco-aⁿ cahni, te ní ngüíta-aⁿ xìnu cuechi-aⁿ núu-güedë ndihí-gã.

Jèsús quidé tátna-gá vãi ñáyiü cùhú

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Te òré sa cuini-xi cundiquiⁿ te ní quexìo ñáyiü núu ndécú Jèsús, te nchaa ñáyiü cùhú ní dátacá-yu ndécá-yu ní sáá núu-gã, te tnàhí cue ñáyiü yìhi ñaha espíritú cúndihí yucu ñávãha ndécá-yu ní sáá núu-gã. 33 Te nchaa ñáyiü ñuú-án ñí chítú níhnü-yu yuyèhe vehe núu ñí quexìo Jesús. 34 Te Jèsús ní quide tátna-gá nchaa ñáyiü cùhú cuéi ndi díⁿ ndi díⁿ nüü cuéhe tnàhí-yu ñí ñí-yu, te ní queñuhu-gá nchaa espíritú cúndihí yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyiü, te ñá túú ní dàña-gá cãháⁿ cue espíritú cúndihí yucu ñávãha-án ñí ñí tnúhu, te ducaⁿ ñí quide-gá chi cue espíritú-án sa xìni-xi yoo cùu-gã.

Jèsús cãháⁿ-gá tnúhu Yã Ndiòxí distritú Galileá

(Lc. 4:42-44)

35 Te òré vátá tũndaá váha-gá ní ndacóo Jèsús cuáháⁿ-gá ñí xio yuhu ñuú núu ñá túú ñáyiü ndècu cuendá yacáⁿ cãháⁿ ndihí-gá Yã Ndiòxí. 36 Te té Xímú ndihí cue téé cúndihí-dé nándücu ñaha-güedë xii-gá. 37 Te òré ní naníhí ñáhá-güedë xii-gá, te ní xáhaⁿ-güedë:

—Nchaa ñáyiú nànducu ñahá-yu xii-n — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí ná quihíⁿ-ó nchàa ñuú xĩndáa yatni-a, chi danèhé-í ñáyiú tnúhu Yá Ndióxi chí diu chiúⁿ-áⁿ vèxi-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁹ Te Jèsús tá xica ndodo-gá cuáháⁿ nchaa ñuú yĩndèhu distritú Galileá dánèhé-gá ñáyiú, te ndi tnahá ìⁿ ìⁿ ñuú sáá-gá te ducaⁿ cuãnguihu-gá veñúhu-yu dānehé ñáhá-gá xii-yu tnúhu Yá Ndióxi, te cue ñáyiú yíhi ñaha espíritú cundihí yucu ñávāha ta queñuhu-gá nchaa espíritú-áⁿ yiqui cùñú-yu cuáháⁿ.

Jèsús quidé tātna-gá ìⁿ tée tñàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Te ní quexìo ìⁿ tée tñàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó núú Jèsús, te ní ngüñí xití-dé núú-gá càháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n ñuú vá cundèe iní-n càda tātna ñaha-n xii-í chí cùtnuní iní-í sá ndácú-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴¹ Te Jèsús ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-dé te ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha ñàha-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gá:

—Cuu cada tātna ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴² Te òré-ni-áⁿ ñi xócuñí cuéhé tñàhá-dé.
⁴³⁻⁴⁴ Te Jèsús ní càháⁿ víhí-gá dóho-dé, te xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Vitna cuanùhú-na, dico vá yõo ìⁿ cúñaha-n sà ní quide tātna ñaha-í xii-n, te núú dütú-ni cuáháⁿ cuendá sá ná quini ñáhá-dè xii-n sà ní ndúha-n te cuáha-n-dè sá ndúú tãhú Yá Ndióxi dátna ní cachí ndí Moisés cuendá ná quini ñáyiú sá ndáá ní ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴⁵ Te tée ní cuhú-áⁿ ñi xica-dé cuáháⁿ-dè, te ní ngüita-dé xáhaⁿ-dè xii nchaa ñáyiú ta nàníhí-dè nàcuáa ní quide Jèsús ní quide tātna ñaha-gá xii-dé. Te sá dúcáⁿ ñi xité nuu tée-áⁿ cuendú nàcuáa ní quide ñaha Jèsús xii-dé ní quide tātna ñaha-gá ní ndúha-dé, te xíáⁿ ñuú dayuhu ñi xóo quihu-gá dava ñuú núú ïo vai ñáyiú ndèhe ñaha xii-gá, te ní xóo cundecu-gá xití yucu núú ñà túú

ñáyiú ndècu. Te nchaa ñuú ní quee ñáyiú ní sáháⁿ-yu núú ndécú-gá ní càháⁿ ndihí ñahá-yu xii-gá.

2

Jèsús quidé tātna-gá ìⁿ tée cùhú ñá cúú-gá candá nihnu

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Te sātá ñi cuu ìⁿ úú nduu sá ñi quee Jèsús ñuú Capernaúm te ní nasáa tucu-gá, te cue ñáyiú ní níhí-yu tnúhu sá ñi ndexìo-gá núú quidé vèhe-gá. ² Te ndihí-ni ní tacá cuéhé víhí-yu, te ní chítú víhí-yu ndéé yuyèhe te ñá ní tñàhá-gá-yu. Te ní ngüita-gá ní dánèhé ñáhá-gá xii-yu tnúhu Yá Ndióxi. ³ Te òré-áⁿ ñi quexìo cúmí tñàhá cue tée núú ndécú-gá nchídó-güedé ìⁿ tée cùhú ñá cúú-gá candá nihnu-dé. ⁴ Dico ñá túú ní ndàcu-güedé sáá-güedé ndéé núú-gá chí ío cuéhé ñáyiú ndècu. Te xíáⁿ ñuú ní sáá-güedé díquí véhé núú yíhí-gá-áⁿ ñi caáⁿ-güedé, te ichi ndàa díquí véhé-áⁿ ñi dáquèe-güedé tée cùhú-áⁿ, te ñuhu-dé ìⁿ xító ní dáquèe ñaha-güedé ndéé núú-gá. ⁵ Te Jèsús sa ní cutnùní iní-gá sá sàndáá iní ñáhá-güedé xii-gá ñuú ní xáhaⁿ-gá xii tée cùhú-áⁿ:

—Yòhó tée cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuèchi-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁶ Te xíáⁿ xĩnucóo ìⁿ úú cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te sá dúcáⁿ ñi càháⁿ Jèsús núú cue tée-áⁿ ñi sani iní-güedé: ⁷ “Tée-a càháⁿ cuéhé-dé cuendá Yá Ndióxi duha càháⁿ-dè, chí vá yõo ìⁿ ndàcu cada cahnu iní nchaa yíca cuèchi ñáyiú chí ìⁿ dñi dí-ñi Yá Ndióxi quidé càhnu iní-gá”, duha ní sani iní-güedé. ⁸ Dico òré-ni-áⁿ ñi cutnùní iní Jèsús nàcuáa sàni iní-güedé, núú ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ sàni iní-ndó-í? ⁹ Te sá dúhá ñi xáhaⁿ-í xii tée cùhú-a sá ñi quide càhnu iní-í nchaa yíca cuèchi-dé, te xíáⁿ nchòhó ñá túú cùtnuní iní-ndó ñuú ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndáá. Dico núú cúú-í-dé sá ndácóo-dé, te ndocani-dé xító ñuhu-dé véxi, te caca-dé, te cutnùní ndáá iní-ndó ñuú ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndáá chí cundehe núú-ndó nàcuáa cada-í. ¹⁰ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùní iní-ndó nchàa-ndo sá yùhú Tée cùu ñani tñàhá-ndó nchàa-ndo ndecu ndihí-í tnúhu ndee ñi sá cáda càhnu

iní-í nchaa cuéchi ñáyiú ñuyíú-a —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gǎ xii té cùhú-áⁿ:

11 —Ndacóo te ndocani-n xǐto ñùhu-n véxi-áⁿ, te núhú-n vèhe-n —cachí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

12 Te òré-ni-áⁿ ñí ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xǐto ñùhu-dé ní quexìo-áⁿ, te ndèhe nchaa ñáyiú xǐndecu-áⁿ ñí ndee-dé tnuú-yu cuáháⁿ-dé. Te sá dúcáⁿ ñí quide Jèsús ní quide tátna-gá té-áⁿ, xǐáⁿ ío ní cuñúhu nchaa ñáyiú, te ní xítnahá-yu:

—Càhnu vihi cuu Yá Ndiöxí, chi ñá ñⁿ ndùu quini-ó dùha cuu datná ní cuu vitna —càchí-yu xítnahá-yu.

*Jèsús càháⁿ-gá ñⁿ té nàni Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)*

13 Te Jèsús cuáháⁿ tucu-gá yuhu làgúná, te ío cuéhé ñáyiú ní sátnahá ñáhá xii-gá, te ní dánèhé ñáhá-gǎ xií-yu tnuúhu Yá Ndiöxí.

14 Te òré ní yáha ní dánèhé ñáhá-gǎ xií-yu, te ní naqueheⁿ-gá ichi, te ní yáha yatni-gá ñⁿ xichi núú núcóo ñⁿ té nàni Leví déhe ñⁿ té nàni Alfeú quidé còbrá-dé ñáyiú cuendá impuèstú chi cobràdór cúú-dé. Te òré ní xiní ñáhá-gǎ xii-dé, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Néhe chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te té Lèví-áⁿ ñí ndacuñí-dé, te ní tuha ñaha-dé xii-gá.

15 Te té Lèví-áⁿ cuáháⁿ-dé ndihí Jèsús vehe-dé. Te yíhi Jesús mèsá xéxi-gǎ ndihí cue té xica cuu ndihí-gá, te tnàhá vài cue té cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihí dava-gá cue té ndècu ichi cuehé ichi duha núcóo ndihí ñaha-güedé xii-gá xéxi ndihí ñaha-güedé, te ducaⁿ chi ío vài ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gá. 16 Te sá ñí xiní cue té dàcuáha ñaha xií-yu nchaa tnuúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí cue té cùu fariséu xéxi Jèsús ndihí nchaa cue té-áⁿ núu ní xicáⁿ tnuúhú-güedé núu cué té xica cuu ndihí-gá, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide té cùu mestrú-ndó xéxi-dé ndihí cue té cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihí nchaa dava-gá cue té

ndècu ichi cuehé ichi duha-i? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé.

17 Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa ndùu tnuúhu ní xáhaⁿ-güedé xii cue té xica cuu ndihí-gá, núu ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùhú chi ñá túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiú cùhú chi xini ñuhú-yu ñátátná. Te yúhú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú cùtnuní iní-xi sá ndécú cuèchi-xi te ñá túú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú càchí sá ñá túú ndècu cuéchi-xi —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

*Cuendá cue ñáyiú ñá túú tnàhí ná xéxi áma càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)*

18 Te cue té xica cuu ndihí té Juáá, ndihí cue té xica cuu ndihí cue té cùu fariséu ñá túú tnàhí ná xéxi-güedé áma càháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí. Te ñⁿ nduu ducaⁿ xiquide-güedé, te ní sáháⁿ ñáyiú ní xicáⁿ tnuúhú-yu núu Jèsús, te xǎháⁿ-yu xii-gá:

—Cuñí-ndí cachí tnuúhu-n nǎ cuendá cue té xica cuu ndihí té Juáá, ndihí cue té xica cuu ndihí cue té cùu fariséu ñá túú tnàhí ná xéxi-güedé áma càháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí, te cue té xica cuu ndihí-n ñá túú dùcaⁿ quide-güedé —càchí-yu xǎháⁿ-yu xii-gá.

19 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Nchòhó xiní-ndó sǎ vǎ cúú cùñaha-o xii ñáyiú ñùhu vico tnándaha sá vǎ cúú càxí-yu ñini ndècu ndihí ñaha té tnándaha xií-yu. 20 Dico sáá nduu te vǎ cùndècu ndihí ñaha-gá té tnándaha-áⁿ xií-yu, te dàvá-áⁿ te cahni iní-yu vǎ cáxí-yu cuendá sá ndihí iní-yu.

21 Te vǎ yǎo ñⁿ dándée luha dóo sáá ñⁿ dóo sa ní cuu tùhú víhí, chi dóo sáá-áⁿ nàndiyí-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dóo sà ní cuu tùhú-áⁿ. 22 Te ñí vǎ yǎo ñⁿ chihí ndidí sáá xítí ñⁿ lamba sa ní cuu tùhú víhí, chi núu yoo ducaⁿ na càda te ndava lamba sa ní cuu tùhú-áⁿ, chi ío níhi yócó ndidí-áⁿ, te cuíta-ni ndidí-áⁿ te cuíta-ni lamba-áⁿ te núu ducaⁿ na càdá-yu. Núu xǐáⁿ xiní ñùhu-xi quée ndidí sáá-áⁿ xítí ñⁿ lamba saa —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

*Cue té xica cuu ndihí Jesús sàhnú-güedé yoco triú nduú ndetátú ñáyiú
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)*

23 Te ìⁿ nduu cùu-xi nduu ndetatú ñáyiu ññhu Jesús ichi ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te ta yáha-gá ndihí-güedé ìⁿ xichi núú cáá triú, te ní ngüíta-güedé sàhnú-güedé yoco triú-áⁿ. 24 Te cue téé cùu fariséú ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide cue téé xica cuu ndihí-n sahnú-güedé yoco triú vitna cùu-xi nduu ndetatú-í? Te ñá túú tàú-güedé ducaⁿ càda-güedé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

25 Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa vátá dácuaⁿhà tnahi-gá-ndó nñú tütú Yá Ndiöxí núú càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndíi Dàvíí cútnahá ní xihí ndíi docó ndihí cue téé ní xica cuu ndihí ndíi-áⁿ? 26 Te dàvá-áⁿ ñí xíndecu ìⁿ téé ní xínani Abiátár ní cuu-dé dútú cúnú, te ndíi Dàvíí ní quíhu ndíi xití vehe Yá Ndiöxí ní queheⁿ ndíi pàá ní cuu íí ndécú-áⁿ ñí dácáhnú ndíi cue téé ní xica cuu ndihí ndíi ní xexi ndíi ndihí-güedé, te mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pàá-áⁿ ní cùu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

27 Te ní xáhaⁿ tùcu Jesús xii-güedé:

—Mee Yá Ndiöxí ní taxi ndecu-gá nduu ndetatú ñáyiu, te ñá túú ní càchí-gá sá meé-yu nándi cani iní-yu cadá-yu canehe ñ-yu nduu ndetatú-yu-áⁿ. 28 Te yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo, tnáhá-í ndécú ndihí-í tnúhu ndee ñí sá cùu-í ncháa ñáyiu nàcuáa cadá-yu nduu ndetatú-ó-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

3

*Ìⁿ téé ní yíchí ìⁿ xio ndaha-xi
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)*

1 Te Jèsús cuánguihu tucu-gá xití veñúhu, te xití veñúhu-áⁿ ndécú ìⁿ téé ní yíchí ìⁿ xio ndaha-dé. 2 Te xíáⁿ ndécú cuè téé xito dayuhu ñaha xii-gá, te núú cada tátna-gá téé cùhú-áⁿ nduu cùu-xi nduu ndetatú-güedé ndihí ñáyiu, cuendá ducaⁿ te níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá. 3 Te ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndacuíñi te ngúnutñi-n cuádava iha —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

4 Te ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Chí càchí tnúhu ná cúú sá cúú càda-o nduu ndetatú-ó. ¿Sá vaha ñá sá cuéhé? ¿Sá

cadá tátna-o ñáyiu cùhú ñá sá cáhni-ó-yu? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Dico ni ìⁿ-güedé ñá túú tnáhí ní càháⁿ-güedé. 5 Te Jèsús ní xíndéhé vaha-gá núú ncháa-güedé te ní cudééⁿ-gá, te ní ndíhú iní-gá chí ío sáa iní-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndocani ndaha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òré-ni-áⁿ ñí ndúha. 6 Te cue téé cùu fariséú ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ìⁿ xichi núú ñí naníhí tnáhá-güedé ndihí cue téé cùndihí té Hèrodés cuendá ndatnúhu-güedé nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Cuéhé víhí ñáyiu ní quexìo yuhu lagúná

7 Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá yuhu làgúná distritú Galileá, te ío cuéhé ñáyiu distritú-áⁿ nchicúⁿ ñáhá-yu xii-gá cuáháⁿ. 8 Te núú ñí quexìo-gá-áⁿ ñí sáháⁿ ñáyiu distritú Júdeá, ñáyiu ñúú Jerusàlén, ñáyiu distritú Idùmeá, ñáyiu xíndecu ndàa ñngá xio yúte Jòrdán, ndihí ñáyiu xíndecu yatni ñúú Tirú ndihí ñúú Sidón, te ducaⁿ ño vai-yu ní sáháⁿ núú ndécú-gá chí ní níhí-yu tnúhu ncháa nàcuáa quide-gá. 9 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihí-gá sá cáda túha-güedé ìⁿ bàrcú cuendá caa-gá núú-xi cuendá sá vā dádèhnde ñahá-yu xii-gá chí ío cuéhé-yu. 10 Te sá dúcáⁿ ñí níhí-yu tnúhu sá quidé tátna-gá ñáyiu cùhú, núú xíáⁿ ncháa dāva-gá ñáyiu cùhú súúni dícó ngõnchihi tnáhá-yu cuáháⁿ-yu núú ndécú-gá cuíní-yu tnándeé ñáhá-yu xii-gá cuendá sá cuíní-yu ndúha-yu. 11 Te cue ñáyiu yìhí ñaha espíritú cùndihí yucu ñávaha ní sanu xití ñaha-xi xii-yu núú Jèsús òré ní xíní ñáhá-xí xii-gá, te xíáⁿ ní quide níhí ní cáháⁿ-yu, te xáháⁿ-yu xii Jèsús:

—¿Yòhó cúú-n Dèhe Yá Ndiöxí! —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

12 Te Jèsús ní tenáa-gá ncháa espíritú cùndihí yucu ñávaha-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii ncháa ñáyiu ní xihí-xi-áⁿ sá vā càháⁿ-yu núú ñáyiu yoo cùu-gá.

*Jèsús caxi-gá úxúú tnáhá cue téé dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)*

13 Te sátá dúcáⁿ nǐ cuu te Jèsús ní sáá-gá ñⁿ yucu, te xíáⁿ ndécú-gǎ ní cana-gá nchaa cue téé cǎchí iní-gá. Te òré ní quexìo nchaa cue téé-áⁿ núú-gǎ, 14 te ní cáxi-gá úxúú tnàhá cue téé caca cuu ndìhi-gá, te ñⁿ ni cue téé-áⁿ tendaha-gǎ quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú. 15 Te ní sáñaha-gǎ xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndìhi-güedé cuendá cada tátna-güedé ñáyiú cùhú, ndìhi cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cündìhi yucu ñávãha yíhi ñaha xii ñáyiú. 16 Te duha xñani ndi úxúú cue téé-áⁿ: ñⁿ-dé nání-dě Xímú, te mee-gǎ ní taudìu ñaha-gá xii-dé sá cúnani-dé Pèlú. 17 Te ingá-dé nání-dě Jàcobó, te ingá-dé nání-dě Juàá, te ñani té Jàcobó-áⁿ cúú tǎ Juàá te ndi ndúú-güedé cúú-güedé déhe té Zebèdeú, te ndi ndúú cue téé-áⁿ nǐ dánání ñaha Jesús xii-güedé Boànergés, te tnúhu-áⁿ queé-xí: Cue téé ío yáchí cúdeéⁿ, duha quee-xi tnúhu-áⁿ. 18 Te duha xñani dàva-gá-güedé: Té Ndríxí, té Lìpé, té Bartolómé, té Mâteú, té Mǎxí, té Jàcobó déhe té Àlfeú, té Tàdeú, té Xímú téé ní cundìhi cue téé cananístá ní cùu, 19 ndìhi té Jüdás Iscàrioté téé ní sáá nduu nǐ sáha cuendá ñáhá xii Jesús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá, duha xñani cuè téé ní cáxi Jèsús ní xica cuu ndìhi-gá.

Càchí-güedé sá ndécú ndìhi Jesús yucu ñávãha dico ñá ndàá
(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Te sátá dúcáⁿ te cuáháⁿ-gá ndìhi-güedé núú quidé vèhe-gá. 20 Te ío vǎi ñáyiú ní tacá-ni tucú-yu xíáⁿ, te ní ñǎ ní nǐhí-gǎ nása cada-gá caxi-gá ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá cuendá sá ío vǎi-yu. 21 Te cue ñáyiú cùu ndi mee Jesús ní nǐhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa cùu, te nchaa ñáyiú ñá cùnuni váha iní-xi ní cachí-yu sá nǐ nduu lúcú-gá núu xíáⁿ cuáháⁿ ñáyiú cùu ndi mee Jesús núú ndécú-gǎ cuendá candeca ñáhá-yu xii-gá núhú ní cùu.

22 Te cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés véxi ndéé ñúú Jerusalén ní cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá Jèsús, chi ní xitnaha-güedé:

—Téé-a ndècu ndìhi-dé sácuíhná, te ñⁿ xíáⁿ chíndèe ñaha-xi xii-dé queñuhu-dé nchaa espíritú cündìhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiú,

te ñⁿ ni-xi tàxi tnuní-xi nchaa espíritú-áⁿ —duha ní xitnaha-güedé.

23 Te Jèsús ní cana ñaha-gǎ xii-güedé, te ní cani-gá ñⁿ cuendú núú-güedé nàcuáa tecú tnùnì-güedé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Te nása cada sácuíhná queñuhu-xi cue espíritú cündìhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiú-i?

24 Te nchòhó xínì-ndó sǎ núu ñⁿ téé yíndaha ñⁿ nacióⁿ vá cúú ñⁿ nuu-dé ndìhi cue téé cündìhi-dé, te vá cúdí-dé cunuu-dé. 25 Te ñⁿ ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu tucu ñáyiú xíndecu ñⁿ-ni vèhe, chi núu vá cúú ñⁿ nuú-yu, te vá cúdí-yu cundecu càhnú-yu. 26 Te núu sácuíhná ñá túú cùu ñⁿ nuu-xi ndìhi cue espíritú cündìhi-xi, te vá cúdí-xi cundecu-xi taxi tnùnì-xi te núu ducaⁿ quide-xi.

27 Te nchòhó xínì-ndó sǎ cuè ñadúhú chi vá ndácú-güedé cuendá-ni quíhu-güedé duhu-güedé vèhe ñⁿ téé ío ndee, chi díhna-gá xínì ñúhu-xi tní-güedé téé-áⁿ dacùtu ñaha-güedé xii-dé dàtnùnì ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sá ndécú ndìhi-dé.

28 Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháá sǎ cuèhé sá dúhá quide ñáyiú, ndìhi nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu cuendá Yǎ Ndióxi cuu cada càhnu iní-gá.

29 Dico cue ñáyiú na càháⁿ cuèhé cuendá Espíritú Yǎ Ndióxi, ñáyiú-áⁿ vǎ cadá càhnu iní ñáhá tnàhí-gá xii-yu, chi cundecu-ni cuéchi-yu núú-gǎ ní caa ní quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

30 Te ducaⁿ nǐ cáháⁿ-gá chi cǎchí-güedé sá ndécú ndìhi-gá espíritú cündìhi yucu ñávãha.

Nǎná Jèsús ndìhi cue ñani-gá
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Te ní quexìo náná Jèsús ndìhi cue ñani-gá núú ndécú-gǎ xínutnǐ-yu quehé, te ní xáhãⁿ-yu xii ñⁿ ñáyiú xíndecu-áⁿ sǎ dáyãha-yu tnúhu núú-gǎ cuendá quee-gá ndatnúhu ndìhi ñaha-gǎ xii-yu. 32 Te cue ñáyiú xínucóo ní cándéé díñi-gá ní xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Nǎná-n ndìhi cue ñani-n ndécú-yu quehé nándùcu ñahá-yu xii-n —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

33 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Te cachí tnúhu-ndo yõndi-gá ñáiyu cùu datná nãná-í ndihì datná cue ñanì-í —càchì-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

³⁴ Te dàtnùnì ní xíndéhé vãha-gá núu nchaa ñáiyu xínucóo ni càndéé dñi-gá-áⁿ, te ní xãhaⁿ-gã xií-yu:

—Nchaa ñáiyu-a cùu-yu datná nãná-í ndihì datná cue ñanì-í. ³⁵ Chi nchaa ñáiyu quìde nacuáa càháⁿ Yã Ndiõxí, ñáiyu-áⁿ cúu-yu datná cue ñanì-í, ndihì datná cue cúha-í, ndihì datná nãná-í —càchì-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

4

Nàcuáa quìde téé cuángacáⁿ triú
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Te Jèsús ní ngüíta-gá dácuaaha tucu-gá ñáiyu yuhu làgúná. Te cuéhé víhì-yu ní tacá xíáⁿ nõu cuásaá-gá núu ñⁿ bàrcú nùtnñi xití ndute làgúná-áⁿ, te núu xãáⁿ ní ngóo-gá te ní ngüíta-gá dánèhé ñáhá-gã xií-yu, te ncháa-yu xixúcu-yu yuhu làgúná-áⁿ. ² Te ní ngüíta-gá ní canì-gá tñtñi cuendú núu-yu nàcuáa tecú tnùnì-yu tnúhu-gá, te xãhaⁿ-gã xií-yu:

³ —Chí cùndedóho váha ñⁿ cuendú ná canì-í-a. ñⁿ téé cuángacáⁿ-dé triú. ⁴ Te òré ní ngüíta-dé dãngoyo-dé triú-áⁿ, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xiní cue tílaá te ní nadatàcá-güedi. ⁵ Te dava ní ngava ñuhu yadi nõu yíhì vèhi yúú, te ndihì-ni ní xínu-xi cuendá sá ñà túú càvihi ñuhu. ⁶ Dico òré ní nayehé ñà túú ní cùndee iní-xi chí ní yíchì-xi, chí ñà túú ní ñhì quíhìⁿ cùnú yóho-xi. ⁷ Te dava ní ngava núu yúcu ndíquíⁿ tnu iñu, te ñⁿnuu-ni ní xínu-xi ndihì tnu iñu, te tnu iñu-áⁿ ñi sahnu-xi te ní dánáá-xi nchaa triú sá ñi xínu-áⁿ. ⁸ Dico dava triú-áⁿ ñi ngava-xi núu ndécú ñuhu cocoⁿ, te xíáⁿ ní xínu-xi te ní sahnu-xi te ío váha ní cuu, chí núu ñⁿ-ní triú-áⁿ te dava yoco-xi ní nguíhi ócò úxì triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi únídico triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi ñⁿ ciendú triú-xi —càchì-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

⁹ Te xãhaⁿ tucu-gá xií-yu:

—Nchaa nchòhó ñáiyu ní xíndedóho nchaa tnúhu ní càháⁿ-í-a, te ío váha chí cuãha cuendá —càchì-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús càháⁿ-gá ná cuendá ducaⁿ canì-gá cuendú

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Te sátá ñi ndaca ñáiyu-áⁿ te ní quendóo mee-nã Jèsús ndihì cue téé xica cuu ndihì-gá, ndihì ñⁿ ùú-nã ñáiyu. Te ñáiyu-áⁿ ndihì cue téé-áⁿ ñi xícaⁿ tnúhũ-yu ndihì-güedé núu-gã, núu nása quèe-xi cuendú ní canì-gá núu-yu ndihì-güedé.

¹¹ Te ní xãhaⁿ-gã:

—Nchòhó chí sa càchì tnúhu Yá Ndiõxí xii-ndo ñⁿ sá vátá quini-gá-ndó, chí càchì tnúhu-gá nàcuáa cada-gá ndihu ndaha-gã ñáiyu, dico dava-gá ñáiyu canì-í mee-ni cuendú núu-yu. ¹² Chí cuèi na quini-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vã cútnùnì iní-yu ná cuendá ducaⁿ cùu, àdi cuèi na cùndedóho-yu dico ní vã tècú tnùnì-yu. Te ducaⁿ ndòhó-yu cuendá sá vã quindáá iní-yu Yá Ndiõxí, ndihì cuendá sá vã cadá càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-yu —càchì-gá xãhaⁿ-gã xií-yu ndihì-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuendá téé cuángacáⁿ triú

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Te ní xãhaⁿ tucu Jesús xii cue téé xica cuu ndihì-gá, ndihì cue ñáiyu-áⁿ:

—Nchòhó, ñà túú ní tècú tnùnì-ndó cuendú ní canì-í núu-ndó, te núu ducaⁿ, ¿te nása tecú tnùnì-ndó dàva-gá cuendú canì-í núu-ndó-í? Te na càchì tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quèe-xi cuendú ní canì-í núu-ndó.

¹⁴ Te téé cuángacáⁿ triú-áⁿ cúu-dé datná ñⁿ téé cuáháⁿ càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí núu ñáiyu.

¹⁵ Te triú-áⁿ cúu-xì datná tnúhu Yá Ndiõxí, te triú sá ñi quene ndava ní ngava ndéé ichi, xíáⁿ cúu-xì datná ñáiyu ní tnahá iní-xi tnúhu Yá Ndiõxí, dico sácuihná cuáháⁿ-xi xòcani-xi tnúhu-gá iní-yu cuendá sá vã cãchícúⁿ nihnú-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ.

¹⁶ Te triú sá ñi ngava ñuhu yadi nõu yíhì vèhi yúú, xíáⁿ cúu-xì datná ñáiyu ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiõxí te díí iní ní tñi-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Dico òré ná ngüíta ñáiyu cúcuéhé ñáhá-yu xií-yu àdi nãndi-gá sá yãha-yu sá cuendá tnúhu-gá, te ñà cùndee iní-yu chí dàñá-yu tnúhu-gá cuendá sá ñà túú ñhì ndéè-yu. ¹⁸ Te triú sá ñi ngava núu yúcu ndíquíⁿ tnu iñu xíáⁿ cúu-xì datná ñáiyu ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndiõxí, ¹⁹ dico cuèé cuèé ní nacuanaá-yu

tnúhu-gá, chi cuendá mee-ni sã cúu-xí mèe-yu ñùhu iní-yu, ndihí cuendá sã ïo sàni iní-yu cuu cuicá-yu, ndihí cuendá sã ïo cùdí iní-yu nchaa sã ïo ñuyú-a, te ñá túú ñùhu iní-yu tnúhu sã ñí xíndedóho-yu-án nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. ²⁰ Dico triú sã ñí ngava núú ndécú ñùhu cocoⁿ, xíáⁿ cúu-xí dàtná ñáyiú ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiöxí te quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu-án. Te cada iní-ndó sã ñáyiú-án cúu-yu dàtná triú sã ñí nguíhi yoco-xi ócó úxí triú-xi, ndihí triú sã ñí nguíhi yoco-xi únídico triú-xi, ndihí triú sã ñí nguíhi yoco-xi ìⁿ ciendú triú-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-yu chi ïo váha quidé-yu —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndihí-gá ndihí cue ñáyiú-án.

*Cuendá iti
(Lc. 8:16-18)*

²¹ Te xãhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiú:

—Ñá túú nì ìⁿ ñáyiú tẽñuhú iti te chiváha-yu ìⁿ xití quídí, àdi chiváha-yu ìⁿ caha camá, chi tàxi ndecú-yu ìⁿ núú dùcúⁿ cuendá cutnùní núú nchaa ñáyiú. ²² Te ni ìⁿ tnúhu sã ñã tècú tnùní ñáyiú vitna cachí-ó sã vã tècú tnùní-yu chi dacuití sã tècú tnùní-yu, te ni ìⁿ tnúhu sã càchí-ó cùu yuhu vitna vá cúu yùhu chi dacuití sã quée tũu-xi núú ñáyiú. ²³ Te nchòhó cue ñáyiú ní xíndedóho nchaa tnúhu ní càháⁿ-í-a, te ïo váha chí ná cuãha cuendá —càchí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Ío váha chí cùndedóho tnúhu na càháⁿ-í-a. Te nàcuáa-ni quide-ndo danehé-ndó ñáyiú tnúhu Yá Ndiöxí, te ñu-ni ducaⁿ càda ñaha-gá xii-ndo, te uuⁿ-gá ducaⁿ càda-gá sã cúu-xí-ndó. ²⁵ Te nchaa nchòhó ñáyiú tècú tnùní tnúhu Yá Ndiöxí, uuⁿ-gá cuita tecú tnùní-ndó tnũhu-gá quíhíⁿ. Te nchaa nchòhó ñáyiú ñá túú tècú tnùní tnúhu-gá, te uuⁿ-gá vá tècú tnùní-ndó —càchí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

Nàcuáa sãhnu triú

²⁶ Te Jèsús xãhaⁿ tùcu-gá:

—Na càni-í ìⁿ cuendú núú-ndó cuendá tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. ìⁿ tée cuángacáⁿ-dé triú. ²⁷⁻²⁸ Te sãtá ñí yãha

ní sacáⁿ-dé triú-án, te cuánuhú-dé vehe-dé ndétátú-dé. Te ducaⁿ-ni ta xica nduu cuáháⁿ te ní xínu triú-án, te nàcuáa ta sãhnu-xi cuáháⁿ te ta quèe ndaha-xi, te ducaⁿ-ni cùu ní sáá nduu ñí quene yoco-xi te ní nguíhi triú-xi, dico tée ní sacáⁿ triú-án ñà túú xíní-dé nása ní sãhnu-xi, chi mee ñùhu ní quide-xi ní sãhnu triú-án. ²⁹ Te òré sa ní ndihí ní cuaaⁿ te ní nguíta tée ní sacáⁿ-án náquèhndé-dé nátaxi tnahá-dé —càchí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

*Cuendá ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)*

³⁰ Te xãhaⁿ tùcu Jèsús xií-yu:

—Na càni tucu-í ingá cuendú núú-ndó cuendá tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyiú.

³¹ ìⁿ yutnu nàni mostázá cúu-xí ìⁿ yutnu sã líhli vìhi-gá ndíquíⁿ-xi dàcúúxí ndíquíⁿ nchaa cúhú, ³² dico òré ná càcáⁿ-güedé núú ñúhú-güedé, te na xínu-xi te sãhnu-gá-xi dàcúúxí nchaa cúhú, te nchaa dité-xi ïo cùu cahnu-xi, te ndéé cue quití ndàva núú tàchí sácõ-güedi nchaa núú dité-xi xínu ndeti-güedi —cachí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

*Ío titní cuendú ní cani Jèsús núú ñáyiú
(Mt. 13:34-35)*

³³ Te ío-gá vãi cuendú ní cani Jèsús núú ñáyiú cuendá tecú tnùní-yu tnúhu Yá Ndiöxí, dico dava cuendú ñá túú ní càni-gá núú-yu, chi ní cutnùní iní-gá sã vã tècú tnùní-yu nchaa. ³⁴ Te mee-ni cuendú ní cani Jèsús núú ñáyiú ndi tnahá òré ní dánèhé ñahá-gã xií-yu tnúhu-gá. Te òré ndécú mèe Jèsús ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé nàcuáa quèe-xi ìⁿ ìⁿ cuendú ní cani-gá núú ñáyiú.

*Jèsús ngání-gã táchí ndihí ndute làgúná
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)*

³⁵ Te ñu-ni nduu-ãⁿ òré sa ta cùndiquíⁿ cuáháⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndihí-gá:

—Chí ná quíhíⁿ-ó ndàa ingá xio yuhu làgúná —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁶ Te ní quide ndee iní-gá nchaa ñáyiú xíxúcu-án, te ñu-ni bàrcú sã ñúhú-gã òré ní dánèhé-gá ñáyiú tnúhu-gá ñu-ni xíáⁿ ní dácacá cue tée xica cuu ndihí-gá ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ, te tnahá ìⁿ

ũú-gá bàrcú ní xica-xi nchìcúⁿ-xi bàrcú ñùhú-gã-áⁿ cuáháⁿ. ³⁷ Te ñùhu barcú ñùhú-gã-áⁿ ichi cuáháⁿ-xi núú ndute, te ní quexìo ìⁿ táchí ñìhi, te ta nàdachitú-xi ndute xití bàrcú-áⁿ cuáháⁿ, te sa cuìní-nã-xi quée naa bàrcú-áⁿ xití ndute ni cùu. ³⁸ Te Jèsús cáá-gã xidí-gá ìⁿ xichi ndàa sáta bàrcú-áⁿ, te yìnchihi ìⁿ dóo dǐquí-gã. Te sá dúcáⁿ cuìní-xi quée naa bàrcú-áⁿ nũu ní sáháⁿ-güedé ní ndocani ñaha-güedě xii-gá, te xãhaⁿ-güedě:

—ìMèstrú, ndiquíú ìní! ¿Náa ñá túú ndìhú ìní-n sã tá quée naa-o cuáháⁿ-ãⁿ? —càchí-güedé xãhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní ndiquíú ìní-gá te ní ndacóo-gá, te ní tenáá-gá táchí-ãⁿ, te ní xáhaⁿ-gã xii ndute làgúná:

—ìTnavíí-nã cuhuⁿ, chi ío dusaⁿ! —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii ndute-áⁿ.

Te òré-ni ní ngüíñí táchí-ãⁿ te ní nucúndecu nahi-nã ndute làgúná-áⁿ. ⁴⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Ná cuendá ndéé dúcáⁿ yùhú-ndó-í? ¿Náa ñá túú sàndáá ìní ñáhá ndìsa-ndo xii-í-ãⁿ? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴¹ Dico mee-güedě chi ío ní yùhú-güedé sá ducaⁿ ñi quide-gá ní xiní-güedé, te ní xitnãha-güedé:

—¿Te ná téé cùu téé-a núu ní cáháⁿ-ni-dé, te ní ngüíñí táchí te ní nucúndecu nahi ndùte làgúná-a-í? —càchí-güedé xitnãha-güedé.

5

Ìⁿ téé yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávãha
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Te ní sáá Jèsús ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná yucu cue téé ñuú Gàdará. ² Te òré ní quene-gá xití bàrcú te ìⁿ téé yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávãha ní quée-dé núú yíndüxi ndíyì cuáháⁿ-dé núú-gã. ³ Te mee-ni nũu yíndüxi ndíyì-áⁿ quidé vèhe-dé, te cuèi dàcutu ñaha-güedé cadená xii-dé dico ñá túú tnàhí ndàcu-güedé núú-dě. ⁴ Te ío titní xito ní dácútú-güedě cadená sáhá-dě ndìhi ndaha-dé dico ní dándává-ni-dě, te ní xóo dacàchi-gá-dé nchaa cadená-áⁿ, te

ñá túú tnàhí ni ndàcu-güedé núú-dě. ⁵ Te cuèi nduu cuèi niú ní xóo cana saa-dé, te váha-ni núu xití yucu ndècu-dé àdi núu yíndüxi ndíyì dico càna saa nahi-ni-dé, te ío ní xóo dánícuèhé-dé méé-dě ndìhi yúú. ⁶ Te òré ní xiní-dé Jèsús te xinu-dé ní sáháⁿ núú-gã, te ní ngüíñí xití-dě, ⁷ te espíritú yìhi ñaha xii-dé-áⁿ ñi quide-xi níhi ní cáháⁿ-dé, te xãhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Ná cuendá véxi yòhó Jèsús Déhe Dútú Ndiõxí sàdí-n ìchi-í? Te càháⁿ ndàhú-í núú Ndiõxí yuhu nũu-n sã vã dándòho ñaha-n xii-í —càchí-dé xãhaⁿ-dě xii-gá.

⁸ Te ducaⁿ ñi cáháⁿ-dé cuendá sá Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii-dé-áⁿ sã quée ñaha-xi xii-dé.

⁹ Te Jèsús ní xicáⁿ tnùhú-gã núú-dě, te xãhaⁿ-gã:

—¿Nása nàni-n-í? —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě:
—Vài Sandadú, duha nàni-í chi ío cuèhé-ndí —càchí-dé xãhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁰ Te cue espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ ñi cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús sá vã téndàha ñaha-gá xii-xi quíhíⁿ-xi ingá xichi. ¹¹ Te ñu-ni yatni yucu núú ndécú Jèsús-áⁿ yìhi vãi cuchí xixexi-güedi. ¹² Te nchaa cue espíritú-áⁿ ñi cáháⁿ ndàhú-xi núú-gã, te xãhaⁿ-xi xii-gá:

—Càháⁿ ndàhú-ndí núú-n sã dáñá-n quíhu-ndí yiqui cùñú nchaa cùchí-ãⁿ —càchí-xi xãhaⁿ-xi xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã sá cúú quíhu-xi yiqui cùñú-güedi, te xinu dàtná úú mǐl-güedi yìhi yucu-áⁿ. Te nchaa espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii téé-áⁿ ñi quée ñaha-xi xii-dé, te cuánguihu-xi yiqui cùñú nchaa cùchí-áⁿ, te nchaa-güedi ní xinu-güedi duha ní quée-güedi ndàa núú dèhvá yuhu làgúná-áⁿ, te ní ngauni-hnu-güedi xití ndute te ní ndìhi-güedi ní cáhá.

¹⁴ Te òré ní xiní cue téé xito cuchí-áⁿ nàcuáa ní cuu te ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuendú núú cuè ñáyiu ndècu xití ñuú, ndìhi núú cuè ñáyiu ndècu xití yucu. Te nchaa ñáyiu ní níhi tnùhu ní xicá-yu cuáháⁿ ndéhě-yu nàcuáa ní

cuu. ¹⁵ Te òré ní quexìó-yu núú ndécú Jèsús te ní xiní-yu téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cùndìhi yucu ñávãha-áⁿ núcõo-dé núú sàhá Jèsús, te ñihnu-ná-dé dóó-dé te núcõo-ná-dé dàtná ñⁿ ñáyiu váha, te ní yùhú-yu òré ní xiní ñáhã-yu xii-dé. ¹⁶ Te nchaa ñáyiu ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yìhi ñaha cue espíritú cùndìhi yucu ñávãha-áⁿ ní cùu ní caní-yu cuèndú núú nchaa ñáyiu ní quexìo-áⁿ nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-áⁿ ndìhi nàcuáa ní cuu cuèndá nchaa cùchí-áⁿ. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ní ñíhi ñáyiu-áⁿ tnùhu nàcuáa ní cuu núú nchaa-yu ní ngúita-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná quèe-gá yucu ñuú-yu núhú-gá.

¹⁸ Te ní xica-gá cuáhã-gá núú ndécú bàrcú, te òré ndée-gá bàrcú-áⁿ nùhú-gá ní ngúita téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cùndìhi yucu ñávãha-áⁿ càháⁿ ndàhú-dé núú-gã nùu vá cùndèe iní-gá quíhíⁿ ndìhi ñaha-gã xii-dé.

¹⁹ Dico ñá túú ní sãha-gá tnùhu quíhíⁿ ndìhi ñaha-gã xii-dé, te ní xãhaⁿ-gã xii-dé:

—Cuanùhú vehe-n, te caní-n cuèndú núú cuè ñáyiu sá Yã Ndiõxí ní cundàhú iní ñáhã-gã xii-n, te ío càhnu cuu nchaa sá vãha ní quide-gá sá cúú-xí-n —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

²⁰ Te téé-áⁿ ní xica-dé cuánuhú-dé, te ní sáhãⁿ-dé ndì ùxí ñuú nání Dècápolís, te ní caní-dé cuèndú núú nchaa ñáyiu sá ío càhnu cuu nchaa sá vãha ní quide ñaha Jèsús xii-dé, te nchaa-yu ío ní cuñùhu-yu.

Cuèndá déhe yoco té Jàirú ndìhi cuèndá ñⁿ ñadìhí ní tnándeé dóó Jèsús

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Te Jèsús cuánde-gá bàrcú, te ní natehdé-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ío vãi ñáyiu ní tacá núú ní quexìo-gã-áⁿ, te xíáⁿ ndécú-gã ²² ní quexìo ñⁿ téé tàxi tnuní veñùhu núú-gã, te téé-áⁿ nání-dě Jàirú, te ní ngúíhí xítí-dě núú-gã. ²³ Te ní ngúita-dé càháⁿ ndàhú-dé núú-gã, te xãhaⁿ-dě xii-gã:

—Ío càhú tnàhá déhe yoco-í cùhú-xi, te ndècu-ná-xi sá cùú-xi, te véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nùu vá cùndèe iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í tendaha-n-xi cuèndá ndúha-xi, te cundecu-xi —càchí-dé xãhaⁿ-dě xii-gã.

²⁴ Te Jèsús ní xica-gá cuáhã-gá ndìhi téé-áⁿ, te ío vãi ñáyiu nchìcúⁿ ñáhã xii-gã

cuáhãⁿ, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gã ní cùu. ²⁵ Te tnuú nchaa ñáyiu-áⁿ ñútnàhá ñⁿ ñaha cùhú, te ñaha-áⁿ sa ní cuu úxúú cuía sã cùhú-aⁿ ngòyo ñaha níhí xii-aⁿ. ²⁶ Te ío ta ndòho-aⁿ véxi, te ío cuéhé ñátátná ní cuu ta quide tátna ñaha xii-aⁿ, te sa ní ndìhi nchaa sá ndécú ndìhi-aⁿ ní nadico-aⁿ cuèndá ní níhí-aⁿ díhúⁿ ní queheⁿ nchaa ñáyiu ní quide tátna ñaha xii-aⁿ dico ní ñⁿ-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-aⁿ, chí da uuⁿ-gã tá cùu cahú-aⁿ cuáhãⁿ. ²⁷ Te òré ní níhí-aⁿ tnùhu cuèndá Jèsús, te ní xica-aⁿ cuáhãⁿ-aⁿ núú ndécú-gã. Te òré ní quexìo-aⁿ núú ndécú-gã te ní sáhãⁿ ndehe yatni-aⁿ ndàa sátá-gã ní tnándeé-aⁿ dóó-gã. ²⁸ Te ducaⁿ ní quide-aⁿ chí ní sani iní-aⁿ sá nùu ndacu-aⁿ tnándeé-aⁿ cuèdicó luha yuhu dóó Jèsús te ndúha-aⁿ ní sani iní-aⁿ. ²⁹ Te òré ducaⁿ ní quide-aⁿ te ñá túú-gã ní ngòyo ñaha-gã níhí xii-aⁿ, te òré-áⁿ ní cutnùní iní-aⁿ sá ní ndúha-aⁿ cuéhé tnàhá-aⁿ. ³⁰ Te Jèsús ní cutnùní iní-gã sá ñⁿ ñáyiu ní ndúha sá cuèndá-gã, núu ní nchócótó-gã ndàa sátá-gã te ní xicáⁿ tnùhú-gã núú nchaa ñáyiu nchìcúⁿ ñáhã xii-gã, te xãhaⁿ-gã xií-yu:

—¿Ndèdacàa-ndo ní tnándeé ñáhã xii-í? —càchí-gã xãhaⁿ-gã xií-yu.

³¹ Te cue téé xica cuu ndìhi-gã ní xãhaⁿ-güedě xii-gã:

—Mèstrú, ndèhe-n sá vái ñáyiu nchìcúⁿ ñáhã xii-n, te texio texio dàdehnde ñahã-yu xii-n te xicáⁿ tnùhú-gã-n yòo ní tnándeé ñáhã xii-n —cachí-güedé xãhaⁿ-güedě xii-gã.

³² Te Jèsús ní xíndéhé vãha-gã xio xio dñí-gã nùu ndèdacàa ñáyiu ní tnándeé ñáhã xii-gã. ³³ Te sá dúcáⁿ ní cutnùní iní ñadìhí-áⁿ nàcuáa ní cuu, núu yùhú yùhú-aⁿ ní sáhãⁿ-aⁿ ní ngúíhí xítí-áⁿ núú Jèsús, te ní xãhaⁿ ndãá-aⁿ xii-gã nàcuáa ndùu cuèndá-aⁿ. ³⁴ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-aⁿ:

—Yòhó ñaha cùhú ní cùu, ní sándáá iní ñáhã-n xii-í, núu ní ndúha-n, te vitna cuanùhú te vá ndìhú-gã iní-n, chí vá dúcáⁿ-gã ndòho-n —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-aⁿ.

³⁵ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáá cue téé xínu cuechi vehe té Jàirú téé tàxi tnuní veñùhu-áⁿ, te xãhaⁿ-güedě xii-dé:

—Sa ní xíhí déhe-n, vá chíchìuⁿ-gá-n Mèstrú —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³⁶ Dico Jèsús ñá túú ní quide cuendá-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ cue téé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gã xii téé tàxi tnuní veñúhu-áⁿ:

—Ñá túú nã caní iní-n, quindáá iní ñáhá-ní-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

³⁷ Te Jèsús vá yõo-gá ní cuiní-gá canchicúⁿ ñáhá xii-gá quíhíⁿ, chí té Pèlú-ni, ndihí té Jàcobó-ni, ndihí ñaní-ni-dé té Juáa cuáháⁿ ndihí ñaha-gã xii-güedé. ³⁸ Te òré ní quexìo-gá ndihí-güedé vehe téé tàxi tnuní veñúhu-áⁿ, te ní xiní-gá sá ïo vãi ñáyiu xĩndecu, te súúni dùsaⁿ quidé-yu te níhi xícáháⁿ-yu te xĩndáhí-yu. ³⁹ Te òré cuànguihu-gá xití vehe, te ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—¿Ná cuendá ndéé dúcáⁿ ïo dusaⁿ quide-ndo, te ndàhyú-ndó? Te xíchí-a ñá túú ní xíhí-xi chí dicó xidí-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁴⁰ Te ní sácú ndéé ñáhã-yu xii-gá sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, chí sá cúu-xí mèe-yu chí ní xíhí ndisa xíchí-áⁿ. Te òré-áⁿ ñí queñuhu-gá ncháa-yu quehé, te cuànguihu-gá núu cándòdo yiqui cuñú xíchí ñí xíhí-áⁿ. Te ndèca-gá tãtã xíchí ñí xíhí-áⁿ ndihí ñaná-xi cuànguihu, te tnàhá cue téé úní ndihí-gá-áⁿ cuànguihu ndihí-gá. ⁴¹ Te ní tñi-gá ndaha xíchí ñí xíhí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gã:

—Tàlita, cúmí —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Te tnúhu-áⁿ queé-xí: Yòhó xíchí cuéchí yúhú càchí-í sá ndácòo-n, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

⁴² Te òré-ni-áⁿ ñí ndoto xíchí cuéchí-áⁿ ñí ndacòo-xi ní nacaca cuu-xi, te ndècu-xi úxúú cuíá-xi. Te ïo ní cuñúhu ncháa ñáyiu sá dúcáⁿ ñí dándótó ñàha Jèsús xii-xi.

⁴³ Te Jèsús ní cáháⁿ víhí-gã dóho tãtã-xi ndihí ñaná-xi sá vã yõo ñíⁿ cúñàhá-yu sá ñí dándótó ñàha-gá xii-xi. Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gã xii-yu sá cuñàhá-yu xii-xi sá cáxí-xí.

6

*Jèsús ndécú-gã ñuú Nazàrét
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)*

¹ Te Jèsús ní ndee-gá ñuú núú ñí dándótó-gã xíchí ñí xíhí-áⁿ, te cuánuhú-gá núu cúu ñuú-gá, te tnàhá cue téé xica cuu

ndihí-gá cuánuhú ndihí-gá. ² Te ndècu Jèsús ñuú-gá ní tnàhá nduu ndètatú ñáyiu. Te nduu-áⁿ cuànguihu-gá xití veñúhu dàcuaha ñaha-gá xii-yu. Te vãi ñáyiu ndèdóho ncháa tnúhu càháⁿ-gá, te xicuñúhu vñí-yu, te xitnàhá-yu:

—¿Ndéé ní sáháⁿ dácúháⁿ tõe-a núu ndéé duha váha càháⁿ-dé, nása ní quide-dé núu ndéé duha ïo váha cùtnuní iní-dé, te ndàcu-dé quidé-dé ncháa sá vã yõo tnàhí ndàcu cada-í? ³ Te dicó carpintèrú cúu-dé, dicó déhe tá Màriá cúu-dé, te ñaní-dé cúu té Jàcobó, ndihí té Chèé, ndihí té Judás, ndihí té Ximú, te diu-ni cue cúha-dé cúu ñáyiu ndècu ndihí-o ñuú-a —càchí-yu xitnàhá-yu.

Te ñá túú ní cuiní-gá-yu cáháⁿ ndihí váha ñàhá-yu xii-gá. ⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Te núu ñíⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ná nàsáá-dé ñuú-dé dacuàha-dé ñáyiu tnúhu-gá, te ncháa ñáyiu ñuú-dé-áⁿ, ndihí ncháa ñáyiu ndècu ndihí-dé vehe-dé, ndihí ncháa ñáyiu cùu ndi mee-dé ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu núu-dé, dico cue ñáyiu ncháa dava-gá ñuú chí nèhé-yu sá yíñùhu núu-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁵ Te ñá túú ní quide tátna Jèsús vãi ñáyiu cuendá sá ñà túú ní sàndáá iní ñáhã-yu xii-gá, dico ní quide tátna-gá ñíⁿ úú ñáyiu cùhú ní sàndáá iní ñáhã xii-gá. Te ní tendaha ñàha-ni-gá xii-yu te ní ndúha-yu. ⁶ Te ïo ní cuñúhu-gá sá dúcáⁿ ñà túú ní cuiní-yu quindáá iní ñáhã-yu xii-gá. Te sátá dúcáⁿ te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ncháa dava-gá ñuú líhli càa yatni xíáⁿ cuendá dacuàha-gá ñáyiu tnúhu-gá.

Jèsús táuchìuⁿ-gá quíhíⁿ cue téé xica cuu ndihí-gá cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiõxí núu ñáyiu

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní sãñaha-gã xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndihí-güedé cuendá queñuhu-güedé ncháa espíritú cùndihí yucu ñávãha yíhí ñaha xii ñáyiu. Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé sá ndi ndúú ndi ndúú-güedé quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiõxí núu ñáyiu. ⁸⁻⁹ Te cùmání-gã caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Vá cánèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, te ni vã cánèhe-ndo sá cáxí-ndó, te ni vã cánèhe-ndo díhúⁿ, chi ñⁿ caa-ni tátnu canehe-ndo, te chàú yíhí-ní-ndó-ãⁿ xíãⁿ-ni quihi-ndo, te vá cánèhe-gá-ndó ìngá ichi dóó-ndó chi ñⁿ diu-ni dóó níhnú-ndó-ãⁿ xíãⁿ tnàhí-ni cuihnu-ndo te ñá túú tnàhí-gá ná canehe-ndo —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

10 Te xãhaⁿ tucu-gá:

—Te òré ná sàá-ndó ñⁿ ñuú, te íó ñáyiu cáháⁿ ñáhã-yu xii-ndo vèhé-yu, te xíãⁿ-ni cundecu-ndo ndèé ná sàá nduu ndèe-ndo ñuú-áⁿ. 11 Te núu íó dava ñuú ñá túú cuíní-yu cáháⁿ ndíhi ñaha váha-yu xii-ndo, te ni ñá túú cuíní-yu cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-ndó, te ndee-ni-ndo ñuú-áⁿ te naquidi-ndo ticáchúhmá ñⁿ tñi sáhá-ndó cuendá ná cùtnuní iní-yu sá ñà túú quide váha-yu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ná sàá nduu càda ndáá Yã Ndiõxí cuéchi nchaa ñáyiu, te cue ñáyiu ducaⁿ na càda ñaha xii-ndo-áⁿ ño-gá ndohó-yu dàvá-áⁿ dàcúxí dàtná ndoho cue ñáyiu ñuú Sòdomá ndíhi cue ñáyiu ñuú Gòmorrá —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

12 Te cue téé-áⁿ ñⁿ xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní ngüíta-güedé dácuàha-güedé cue ñáyiu tnúhu Yã Ndiõxí, te xãhaⁿ-güedé xii-yu:

—Chí dándìxi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te dañã-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-yu.

13 Te vãi espíritú cùndìhi yucu ñávãha yíhi ñaha xii ñáyiu ta quèñuhu-güedé yiqui cùñú-yu cuáháⁿ, te vãi tucu ñáyiu cùhú tá quide tátna-güedé cuáháⁿ chíhí ñaha-güedé acítí xii-yu te ndúha-yu.

Nàcuáa ní cuu ní xíhí té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiu

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

14 Te nchaa xichi ní níhí ñáyiu tnúhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te tnàhá té Hèrodés téé yìndaha ñaha xii ñáyiu ní níhí-dé tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá, te ní cachí-dé:

—Té Juàá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiu ní ndoto núu dàcáⁿ ndácú-dé quidé-dé nchaa sá vã yõ tnàhí ndàcu cada —duha ní cachí-dé.

15 Te dava ñáyiu càchí-yu sá tẽ Èliás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí ndéé sanaha ní nasáá-dé.

Te davá-yu càchí-yu sá cúú-gã dàtná ñⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí ndéé sanaha. 16 Te té Hèrodés ní níhí-dé tnúhu nchaa nàcuáa càháⁿ-yu, te ní cachí-dé:

—Díu té Juàá téé ní táuchíuⁿ-í ní xehndé-güedé díquí-xi ní ndoto —càchí-dé.

17-18 Te duha ní cuu cùtnàhá ní sahani té Hèrodés té Juàá, chi dàvá-áⁿ ñⁿ naqueheⁿ té Hèrodés-áⁿ ñⁿ ñaha nani Herodiás ndécá-dé, te ñaha-áⁿ sá ní cándeca ñaha ñàní-dé té Lipé. Te té Juàá ní xáhaⁿ-dẽ xii té Hèrodés sá ñà túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ ñⁿ naqueheⁿ-dé ñaha ní cándeca ñaní-dé, núu sá cuendá ñaha-áⁿ ñⁿ táuchíuⁿ tẽ Hèrodés ní tñi-güedé té Juàá ní chíhi ñaha-güedé vecaá, te ní dácútú ñaha-güedé xii-dé, te ducaⁿ ñⁿ quide-dé cuendá sá ndécá ñaha-dé xii-aⁿ.

19 Te ñaha nani Herodiás ndécá tẽ Hèrodés-áⁿ ío ní cuu úhú iní-aⁿ té Juàá, te ní cuíní-aⁿ cahni-aⁿ-dé, dico ñá túú ní níhí-aⁿ nàcuáa cada-aⁿ. 20 Te mee tẽ Hèrodés chí ní cutnùní ndáá iní-dé sá tẽ Juàá cuú-dé ñⁿ téé quide mee-ni sá váha, te quide ndáá-dé núu Yã Ndiõxí, te ní xóo yùhú ñáhã-dé núu xíãⁿ ñá túú ní dàña-dé ná cada ñaha ñaha ndeca-dé-áⁿ xii té Juàá. Te té Hèrodés-áⁿ ío ní cudíí iní-dé ní xíndedóho-dé nchaa tnúhu ní xáhaⁿ tẽ Juàá xii-dé, dico ñá túú ní sàni iní-dé duuⁿ duuⁿ tñi-dé tnúhu-áⁿ.

21 Te ñⁿ nduu ní xóo vico vehe té Hèrodés ní quide càhnu-dé nduu ñⁿ cacu-dé. Te nduu-áⁿ ñⁿ níhí ñaha nani Herodiás-áⁿ nàcuáa cada-aⁿ cuendá cuú té Juàá. Te nduu-áⁿ ní cáháⁿ té Hèrodés nchaa cue téé cùchiuⁿ, ndíhi nchaa cue téé tàxi tñuní ñáhã xii cue sandadú, ndíhi nchaa cue téé cuica ndècu distritú Galileá cuendá cudini ndíhi ñaha-dé xii-güedé nduu-áⁿ. 22 Te ndècu ñⁿ déhe yoco ñaha nani Herodiás-áⁿ, te xíchí-áⁿ ñⁿ quíhu-xi vehe núu cúú vico-áⁿ ñⁿ xita saha-xi mèi oré yíhí tẽ Hèrodés mèsá ndíhi nchaa cue téé ní cáháⁿ-dé, te ío ní cudíí iní-dé ndíhi nchaa cue téé-áⁿ nàcuáa ní xita xíchí-áⁿ. Te té Hèrodés ní xáhaⁿ-dẽ xii-xi:

—Cácaⁿ núu-í núu ná cuíní-n te taxi-í —càchí-dé xãhaⁿ-dẽ xii-xi.

23 Te ní cacunehe-dé ndéé Yã Ndiõxí nàcuáa cutnùní iní xíchí-áⁿ sá ndáá cuãñaha-dé núu ná cúú sá ná càcáⁿ-xi núu-dé cuèi ndéé cuádava nchaa sá ndécú

ndihí-dé, te núu na càcáⁿ-xi. ²⁴ Te sá dúcáⁿ nĩ xáhaⁿ-dě xii-xi núu ní quee-xi quehé ní xáhaⁿ-xi xii náná-xi:

—Nǎá, ¿ná cúú sǎ càcáⁿ-í núú tǎ Hèrodés? —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-aⁿ.

Te nǎná-xi-áⁿ nĩ xáhaⁿ-aⁿ xii-xi:

—Cuàháⁿ cǎcáⁿ-n dǐquí tǎ Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú —càchí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ.

²⁵ Te ndǐhi-ni cuándihu xíchí-ǎⁿ xití vehe núú yíhí tǎ Hèrodés-áⁿ, te xǎhaⁿ-xi xii-dé:

—Cuíní-í sá mèi nduu vitna quehndé-n dǐquí tǎ Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú te taxi-n, dico na cùhuⁿ ìⁿ xití cóhó taxi-n —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-dé.

²⁶ Te té Hèrodés ní ngüíta-dé ndihú víhí iní-dé sá dúcáⁿ nĩ xáhaⁿ-xi xii-dé, dico ñá túú ní cùyí-dé cúñaha-dě xii-xi sá vǎ cúú cuǎñaha-dě sá xicáⁿ-xi, chi cuèndá sá núú nchaa ñáyiú ní xáhaⁿ-dě sá cúú cuǎñaha-dě núu ná cúú sǎ ná càcáⁿ-xi, te ní cacunehe-dé ndéé Yǎ Ndiǒxí nàcuáa cutnùní iní-xi sá ndáa cuǎñaha-dě sá ná càcáⁿ-xi núú-dě. ²⁷ Te té Hèrodés-áⁿ ndihí-ni ní xáhaⁿ-dě xii ìⁿ sandàdú sá quihíⁿ-dé quehndé-dé dǐquí tǎ Juàá. ²⁸ Te sandàdú-áⁿ nĩ xica-dé cuáháⁿ-dé vecaá núú yíhí tǎ Juàá-áⁿ, te ní quexìo-dé te ní xehndé-ni-dé dǐquí tǎ Juàá, te ní chihí-dé ìⁿ xití cóhó te nèhe-dé cuánuhú ní sáha-dé xíchí xicáⁿ-áⁿ, te xíchí-ǎⁿ nĩ nacuáha-xi nǎná-xi. ²⁹ Te òré ní nihí nchaa cue tée ní xica cuu ndihí ndí Juàá-áⁿ tnúhu sá dúcáⁿ nĩ sahní ñaha-güedé xii ndí, te ní sáháⁿ-güedé ní ndocani-güedé yiqui cùñú ndí te ní chindúxi-güedé.

Jèsús dácaxi-gá úhúⁿ mǐl cue tée te dǐⁿ ñáyiú dǐhí ndihí landú

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Te nchaa cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús cuáháⁿ cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí núú ñáyiú ní ndexìo-güedé núú-gǎ te ní ngüíta-güedé nácàni tnúhu-güedé nchaa nàcuáa ní quide-güedé ndihí nchaa nàcuáa ní dánèhé ñáhá-güedé xii-yu. ³¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí nèhé ná quihíⁿ-ó ìⁿ xichi núú ñà túú ñáyiú ndetatú-ó —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ducaⁿ nĩ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé, chi ío cuéhé ñáyiú cuáháⁿ véxi-yu cùú-yu núú

ndécú-gǎ. Te ní ñǎ nihí-gá nása cada-gǎ caxi-gǎ ndihí cue tée xica cuu ndihí-gǎ. ³² Te Jèsús cuánguee-gǎ bàrcú ndihí mee-ni cuè tée ní táuchíúⁿ-gǎ cáháⁿ tnúhu-gǎ, te cuáháⁿ-gǎ ndihí-güedé ìⁿ xichi núú ñà túú ñáyiú ndècu. ³³ Dico vǎi ñáyiú ní cutnùní iní-yu sá díú-gǎ ñúhú bàrcú-áⁿ cuáháⁿ ndihí cue tée xica cuu ndihí-gǎ, te nchaa ñuú cáa yàtni xíaⁿ nĩ quee ñáyiú xixinú-yu cuáháⁿ núú nĩ quidé-yu cuèndá quexìo Jèsús, te sa ndécú-yu xíaⁿ nĩ quexìo-gǎ. ³⁴ Te òré ní quene Jèsús xití bàrcú, te ní xiní-gǎ cuéhé víhí ñáyiú xixúcu núú nĩ quexìo-gǎ-áⁿ, te ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-yu chi ndécú-yu dàtná xǐndecu cue mbéé cue quití ñà túú tòli-xi, te ío vǎi núú sǎ nĩ ngüíta-gǎ ní dácuhá ñaha-gǎ xii-yu. ³⁵ Te sátá tá cuàa cuáháⁿ te ní sáháⁿ cue tée xica cuu ndihí Jèsús núú-gǎ, te xáhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Sa ní cuaa te ñà túú ñáyiú ndècu yatni iha. ³⁶ Váha-gǎ dandàca nchaa ñáyiú-a chi na quihíⁿ-yu nchaa vehe càa xití yucu-a, ndihí nchaa ñuú cáa nchaa yatni iha cuaáⁿ-yu sá cǎxí-yu —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Mee-ndo chí cuǎñaha sǎ ná cǎxí-yu —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te xáhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—¿Te nása cada-ndí, chi xini ñuhu-xi datná úú cièndú díhúⁿ denàriú cuèndá cuaaⁿ-ndí sá cǎxí-yu? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

³⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ cundehe-ndo núu ná daha pàa ndécú ndihí-ndo te cachí tnúhu-ndo —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní sáháⁿ ndéhé-güedé núu ná daha pàa ndécú, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Úhúⁿ duha-ná pàa ndihí úú-nǎ chácá ndécú —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

³⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyiú sá ná nihí tnáhǎ-yu cuu titní xichí-yu, te ngóo-yu nchaa núú cùhú cuíí càa xíaⁿ.

⁴⁰ Te nchaá-yu ní ngóo-yu, te dava xichí-yu ní ngóo ìⁿ cièndú-yu, te dava xichí-yu ní ngóo údico úxí-yu. ⁴¹ Te sátá nĩ ndihí-yu ní ngóo, te ní queheⁿ Jèsús

ndi ùhúⁿ pàá ndi úú chácá-ǎⁿ, te ní ndacoto-gá andiu te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiǒxí, te dǎtnùní ní táhú cuèchi-gá pàá-áⁿ te ní sǎñaha-gǎ xii cue téé xìca cuu ndihi-gá ní dácǎññu-güedé nchaa ñáyiu-áⁿ nǐ xexí-yu. Te ññu-ni ducaⁿ nǐ quide tucu-gá úú chácá-ǎⁿ. ⁴² Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. ⁴³ Te sátá nǐ túhú cóhǒ-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá nǐ quendóo, te ní chítú ùxúú tnàhá tídihi mee-ni sǎ nǐ quendóo núú ùhúⁿ-ni pàá, ndihi núú ùú-ni chácá. ⁴⁴ Te nchaa ñáyiu ní xexi-áⁿ chi xǐnu ùhúⁿ mǐl mee-ni cuè téé chi ññu-ni cue téé-áⁿ nǐ quíundeñu, te ññu ñáyiu ññu ndihi cue landú.

Jèsús xícá-gǎ núú ndute

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Te òré-ni-áⁿ nǐ xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xìca cuu ndihi-gá sá quèe-güedé bàrcú codonù-güedé quíhíⁿ-güedé ññu núú nání Bètsaidá cáá ndàa ingá xio yuhu làgúná núú ndécú-güedé-áⁿ, te mee-gǎ quendóo-gá cada ndee iní tnàhá-gǎ ndihi cue ñáyiu. ⁴⁶ Te sátá nǐ yáha ní quide ndee iní tnàhá-gǎ ndihi-yu, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ññu tǐndúú cáá yàtni xíáⁿ cuendá cáháⁿ ndihi-gá Yǎ Ndiǒxí. ⁴⁷ Te òré sa ní cundiquíⁿ te bàrcú sá ññu cuè téé xìca cuu ndihi-gá sa cuáháⁿ-xi ndéé cuádava xití làgúná-áⁿ, te mee-gǎ ndécú-gǎ ññu núú tǐndúú. ⁴⁸ Te túu ndèhe-gá sá sùúní ndòho-güedé tá dácaca-güedé bàrcú-áⁿ cuáháⁿ, chi cuendá ndàa nacuáa cuáháⁿ-xi-áⁿ duha véxi táchí te nàtúndaha-xi. Te ingá nduu-ǎⁿ tàcuíhndá-gá sa ní cuyatni vií-nǎ Jèsús bàrcú ññu-güedé-áⁿ, dico núú ndute tá xìca-gá cuáháⁿ te luha-ná te yáha ñaha-gǎ xii-güedé ní cùu. ⁴⁹⁻⁵⁰ Te òré ní xini ñáhá cuè téé ññu bàrcú-áⁿ xii-gá te ní yùhú-güedé ní cana saa-güedé, chi ní sani iní-güedé sá ññu almá cúu-gǎ. Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—ññu cunduu-ndo, vá yùhú-ndó, chi yùhú cúu-í! —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁵¹ Te Jèsús cuánguee-gá xití bàrcú ññu-güedé-áⁿ, te sátá cuánguee-gá te òré-ni ní ngüíñí táchí, te ní cuñúhu vihi-güedé. ⁵² Te ducaⁿ chi cue téé-áⁿ ñà túú ní cùtnuní iní-güedé nása quide-gá, chi ñà túú ní cùtnuní váha iní-güedé nacuáa ndùu

sá nǐ quide-gá òré ní nadacáyá-gá pàá, chi ññu ññu-güedé.

Jèsús quidé tǎtna-gá ñáyiu cùhú ññu Genesàrét

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Te ní yáha-güedé ndihi-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ní sáa-güedé ndihi-gá yucu cue téé ññu Genesàrét. Te yàcáⁿ ní dácútú ndèe-güedé bàrcú-güedé yuhu làgúná. ⁵⁴ Te òré ní quene Jèsús ndihi cue téé xìca cuu ndihi-gá xití bàrcú, te nchaa ñáyiu xǐndecu-áⁿ nǐ cùtnuní iní-yu sá díu-gǎ. ⁵⁵ Te ñáyiu-áⁿ ndihi-ni ní sáháⁿ-yu nchaa núú xǐndecu cue ñáyiu cùhú, te cue ñáyiu cùhú-áⁿ nǐ quèe-yu xító nchido ñáhá-yu cuáháⁿ ndi tnàhá ññu ññu xichi núú ññu-yu tñuhu quèxio Jèsús. ⁵⁶ Te nchaa ññu náhnú ndihi nchaa ññu lǐhli núú cuáháⁿ Jèsús, ducaⁿ xǐndecá-yu nchaa ñáyiu cùhú cuáháⁿ xití ññu sàcáⁿ ñáhǎ-yu núú-gǎ cuendá cada tǎtna ñaha-gǎ xii-yu. Te ññu-ni ducaⁿ xǐquidé-yu nchaa dava-gá xichi núú cuáháⁿ-gá núú xǐndecu cue ñáyiu, te càháⁿ ndàhú-yu núú-gǎ sá ná dáñá-gǎ tnàndéé cue ñáyiu cùhú-áⁿ cuèdìcò luha yuhu dǒó-gǎ cuendá ndúha-yu. Te nchaa ñáyiu cùhú ní tnàndéé yuhu dǒó-gǎ ní ndúha-yu.

7

Cuendá nchaa sá quidé-xi ngündecu cuèchi ñáyiu

(Mt. 15:1-20)

¹ Te ññu Jerusálén ní quee cue téé dácuaña ñaha xii ñáyiu nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés, te ní quexìo-güedé núú ndécú Jèsús, te tnàhá cue téé cùu fariséu ní quexìo ndihi-güedé. ² Te cue téé-áⁿ nǐ xini-güedé sá dáva cue téé xìca cuu ndihi Jèsús ñà túú ndàha-güedé dǎtná ndáhá mée cue téé cùu fariséu-áⁿ òré caxi-güedé. Te xíáⁿ ññu cue téé ní quexìo-áⁿ nǐ càháⁿ cuèhé-güedé cuendá cue téé xìca cuu ndihi-gá. ³ Te ducaⁿ chi nchaa cue téé cùu fariséu-áⁿ ndihi nchaa ñáyiu isràèl nchìcúⁿ ññu-yu quidé-yu dǎtná ní xóo cada nchaa cue ññu tnàhá-yu ní xǐndecu ndéé sanaha, chi nchaa ñáyiu-áⁿ và cǎxí-yu te núu vá ndáhǎ-yu dǎtná ní xóo ndaha nchaa cue ññu tnàhá-yu ní xǐndecu ndéé sanaha-ǎⁿ.

4 Te ñáyiú-án ndi tnahá òré cuáháⁿ-yu núú yáhu te nàsáá-yu, te ndáhá-yu nàcuáa sàni iní-yu ndùvétú iní Yá Ndiöxí, te núú vá dúcáⁿ càdá-yu te vá caxí-yu. Te tnàhá náquète-yu vàsú sá sácũhuⁿ sá xihí-yu, ndihí lítu, ndihí cóhó càá, ndihí camá. Te nchaa xéhé náquète-yu nàcuáa sàni iní-yu ndùvétú iní Yá Ndiöxí. Te ío-gá titní sá nĩ xóo cada nchaa ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha-ãⁿ nchícúⁿ nihnú-yu quidé-yu. 5 Te cue téé cùu fariséú-án, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés-án nĩ xáhaⁿ-güedě xii Jèsús:

—¿Ná cuendá cue téé xica cuu ndihí-n ñá túú nàquete-güedě ndaha-güedě òré caxi-güedě dàtná ní cachí nchaa cue téé ní xíndecu ndéé sanaha-i? —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-gá.

6 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedě:

—Nchòhó cúú-ndó cue téé ío dándahú méé-xí chi càchí-ndó sá ío quide ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú cáháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gá cuendá-ndó, te duha ní cachí-gá:

Ñáyiú-a càchí-yu sá ío càhnu cuu-í, dico dícó-ni yuhu càháⁿ-yu, chi ñá túú ñùhu iní ñáhã-yu xii-í.

7 Te àúⁿ nã cuu chĩñuhu ñahá-yu xii-í, chi ñá túú vèdana ndéé nándihí-xi, chi cue ñáyiú-a dàcuahá-yu cue tnàha ñáyiú-yu nàcuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnúhu sá nĩ cahu iní cue ñáyiú ñuyíú-a càháⁿ-yu.

Duha ní chídó tnùní ndíi Chàíá núú tütú Yá Ndiöxí nàcuáa ní cáháⁿ-gá cuendá-ndó.

8 Te nchòhó ní dáñá-ndó nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-ndo, te nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nàcuáa ní cahu iní cue ñáyiú ñuyíú-a, chi nàquete-ni-ndo lítu, te nàquete-ni-ndo vasú sácũhuⁿ sá xihí-ndó nàtava-ndo nàcuáa ní xóo cada ñáyiú-án nĩ xóo naqueté-yu nchaa xíãⁿ, te nándi-gá nchaa núú sá quidé-ndó —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-güedě.

9 Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedě:

—Te nchòhó, ñá túú cuíní-ndó càda-ndo nàcuáa cuíní Yá Ndiöxí, chi mee-ni nàcuáa ní cachí cue téé ní xíndecu ndéé sanaha nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo. 10 Te

ndíi Moisés ní cachí ndíi sá ncháá ñáyiú canehé-yu sá yíñùhu núú tãtä-yu ndihí núú nãñã-yu. Te nchaa ñáyiú na càháⁿ úhú cuendá tãtä-yu àdi cuendá nãñã-yu te cahni ñaha-güedě xii-yu ní cachí ndíi.

11 Te nchòhó càchí-ndó sá núu ìⁿ téé na cũñaha-dě xii tãtä-dě ndihí nãñã-dě sá sá nĩ sani iní-dé cuãñaha-dě xii-yu cùu-xi Corbán, te ñá túú-gá xíní ñùhu-xi sá cuãñaha-dě xii-yu, te tnúhu Còrbán-án quée-xi: Sá cúú cuendá Yá Ndiöxí. 12 Te sá dúcáⁿ ná càháⁿ ìⁿ téé-án te nchòhó chindèe tnúhu-ndo-dě cuendá sá vá chindèe-gá-dě tãtä-dě ndihí nãñã-dě. 13 Te ducaⁿ quide-ndo chi ní dáquée tĩhú-ndó nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-ndo, te mee-ni nàcuáa ta quide cue téé ñuyíú-a véxi nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo, te diu-ni ducaⁿ ta sànu ichi tnaha-ndo véxi, te nándi-gá nchaa sá cáhú iní-ndó quide-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedě.

14 Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii cue ñáyiú xíndecu-án:

—Chí táquixi ndehe iha, te cundedóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a te ío váha cuáha-ndo cuendá. 15 Nchaa sá xéxí-ndó chi ñá túú nã quidé-xi iní-ndó, dico nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó quide-ndo, nchaa xíãⁿ quidé-xi ndècu cuéchi-ndo.

16 Te nchaa nchòhó ñáyiú ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-í-a ío váha chí cuãha cuendá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

17 Te Jèsús ní dándõ-gá nchaa ñáyiú núú xixúcu-yu-án te cuándihu-gá xití vehe. Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní xicáⁿ tnúhú-güedě núú-gá núu nása quèe-xi cuendú ní cani-gá núú ñáyiú-án. 18 Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedě:

—¿Te náa tnàhá nchòhó ñá túú ní tècú tnùní-ndó cuendú ní cani-í núú ñáyiú-ãⁿ? Nchaa sá xéxí-yu cuánguee xití-yu ñá túú quide-xi iní-yu nàcuáa ngúndecu cuéchi-yu.

19 Chi ñá díú iní-yu cuánguee-xi chi cuánguee ndáá-xi xití-yu, te nàyáha ñaha-xi xii-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedě.

Te sá dúcáⁿ nĩ cáháⁿ-gá te ní dátũu-gá sá cúú càxi-o nchaa núú sá cúú càxi-o. 20 Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedě:

—Nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáyiú xíãⁿ cácu nihnu-xi iní-yu, te nchaa xíãⁿ quidé-xi ndècu cuéchi-yu. 21 Te iní-yu-án

cácú ñihnu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi sàni cuehé sání dùha iní-yu. Te cue téè càháⁿ ndihí-güedé ñadìhí te ñá díú ñadìhí-güedé cúu-yu, te ñu-ni ducaⁿ quide cue ñáyiú dìhí càháⁿ ndihí-yu téè te ñá díú yíi-yu cùu-güedé. Te sàhní-yu cue tñaha ñáyiú-yu, te mee-ni ìchi díí ìní cúdìí ìní-yu cundecú-yu. ²² Te dùhu ndachiuⁿ tnahá-yu, te xihó-yu cundecu ndihí-yu sá ndécú ndihí tñaha ñáyiú-yu, te ío quide úhú ìní-yu sá cúu-xí tñaha ñáyiú-yu, te ío dándahú tñahá-yu, te mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá cùdíí ìní-yu quidé-yu, te ío cuédú ìní-yu, te ío yíi yùhú-yu, te ío quide cahnú-yu mèé-yu, te quidé-yu nándi-gá sá ñà túú tàu-yu cadá-yu. ²³ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá-áⁿ cácú ñihnu-xí ìní-yu, te nchaa xíáⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-yu, te ñá túú cùu-xí sá vaha sá cúu-xí ìní-yu.

Íⁿ ñadìhí véxi ñuú xicá ñí sándáá ìní-aⁿ Jèsús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Te ní xica Jèsús cuaháⁿ-gá ndéé yucu cue téè ñuú Tírú, ndihí yucu cue téè ñuú Sidón. Te òré ní quexìo-gá xíáⁿ te cuànguìhu-gá ìⁿ vehe te xíáⁿ cundecu-gá, te cuìní-gá sá vã quèní ñáyiú sá xíáⁿ ndécú-gã ní cùu, dico dai ní ñihí-yu tñuhu. ²⁵ Te ìⁿ ñadìhí ndécú ìⁿ déhe yoco-aⁿ, te yìhi ñaha espíritú cùndìhí yucu ñávãha xii-xi, te ñaha-áⁿ ío ndìhí ní ñihí-aⁿ tñuhu sá ñí quexìo Jèsús xíáⁿ ñuú ní sáháⁿ-aⁿ núú ndécú-gã, te ní ngüíñí xítí-áⁿ núú-gã. ²⁶ Te ní ngüíta-aⁿ cãháⁿ ndàhú-aⁿ núú-gã, te xãhaⁿ-aⁿ sã ñuú vá cùndèe ìní-gá queñuhu-gá espíritú cùndìhí yucu ñávãha yìhi ñaha xii déhe-aⁿ. Dico ñá díú ñàha israél cúu-áⁿ chi ñaha ñuú Sirofènicíá cúu-áⁿ te tñuhu griégú cúu tñuhu-aⁿ. ²⁷ Te xíáⁿ ñuú ní xãhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Daña na càxi tnaa nchaa landú chítú xítí-güexi, te dàtnùnì caxi cue ìná, chi ñá túú ndùu váha-xi queheⁿ-o sã xéxí landú te cuáha-o ìná —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-aⁿ.

²⁸ Te ní xãhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Mèstrú, ndáá-ni cãháⁿ-n, dico ìná chi nàdatacá-güedi sá ngóyó yùhu cóhó landú —càchí-aⁿ xãhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-aⁿ:

—Ío váha ní cãháⁿ-n, te cuanùhú te ñá túú-gã ná canì ìní-n, chi sa ní quee espíritú cùndìhí yucu ñávãha yìhi ñaha xii déhe-n —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-aⁿ.

³⁰ Te ñaha-áⁿ ñí nasáá-aⁿ vehe-aⁿ te càa déhe-aⁿ núú càamá, dico ñá túú-gã espíritú cùndìhí yucu ñávãha yìhi ñaha xii-xi chi sa ní quee ñaha-xi.

Jèsús quidé tátna-gá ìⁿ téè ñá cúu cãháⁿ váha te doho-dě

³¹ Te Jèsús ní ndee-gá yucu cue téè ñuú Tírú te ní yãha-gá yucu cue téè ñuú Sidón, ndihí yucu ndi úxí ñuú nánì Dècápolís, te ní sáá-gá ndéé yuhu làgúná distritú Galileá. ³² Te xíáⁿ ndécú-gã ní quexìo ñáyiú ndéé núú-gã ndécã-yu ìⁿ téè ñá cúu cãháⁿ váha-dé te doho-dě. Te cãháⁿ ndàhú-yu núú-gã sá ná tëndaha ñaha-gá xii-dé cuendá ndúha-dé. ³³ Te Jèsús ní queñuhu ñaha-gã xii-dé tnuú-yu, te ndèca ñaha-gá cuaháⁿ ìⁿ xio, te ní dáquìhu-gá díquí ndáhá-gã yaú lóho-dé, te ní dácànùu-gá díí-gã díquí ndáhá-gã, te ní tendaha-gã yàa-dé. ³⁴ Te ní ndacoto-gá andiú te ní sãnuu ìní-gá, te ní cãháⁿ-gá tñuhu mee-gã, te xãhaⁿ-gã:

—Íĕfatá! —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Te tñuhu-áⁿ queé-xí: Nacaáⁿ yòhó lóho.

³⁵ Te òré-ni-áⁿ ñí nacaáⁿ lóho-dé, te ní nduu váha yàa-dé, te ní cuu cãháⁿ váha-dé. ³⁶ Te Jèsús ní cãháⁿ víhí-gã dóho ñáyiú ndihí ñaha xii téè ní quide tátna-gá-áⁿ sã vã yòo ìⁿ cùñahá-yu sá ñí quide tátna ñaha-gã xii-dé, dico uuⁿ-gá ní quidé-yu ní cãháⁿ-yu núú ñáyiú sá ñí quide tátna-gá téè-áⁿ. ³⁷ Te nchaa-yu ío ní cuñuhu-yu, te ní xítñahá-yu:

—Vãha vîhi quide-dé, chi nchaa-ni ndàcu-dé quidé-dě, chi quide tátna-ni-dé ñáyiú doho, te quide tátna-ni-dé ñáyiú ñihí —càchí-yu xítñahá-yu.

8

Jèsús dácàxi-gá cùmí mĩ ñáyiú
(Mt. 15:32-39)

¹ Te ìⁿ nduu tucu ío cuèhé ñáyiú ní tacá núú ndécú Jèsús, te ñá túú tñahí sá cãxí-yu. Te ní cana-gá cue téè xica cuu ndihí-gá, te ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

² —Yúhú, cùndahú ìní-í nchaa ñáyiú-a chi sa ní cuu únì nduu ndècu ndihí

ñahá-yu xii-o iha, te ñá túú tnàhí ná sá cáxí-yu. ³ Te núu na nàtendaha-í-yu núhú tnámă-yu vehé-yu, te cuneé-yu docó ichi, chi davá-yu ío xica ndècú-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

⁴ Te ní xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndèé níhí-ó să cuăñaha-o càxi nchaa ñáyiu-a, te iha ñá túú nă ío chi cùu-xi xití yucu-i? —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gă núú-güedé, te xăhaⁿ-gă:

—¿Ná daha-gá pàá ndécú ndihí-ndo-i? —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndècu ndihí-ndí úsá-gá tnàhá —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiu sá ngóo-yu nchaá-yu, te ní ngóo-yu, te ní queheⁿ-gá ndi úsá pàá-áⁿ, te ní ndacáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiöxí. Te dătnùní ní táhú cuèchi-gá te ní sãñaha-gă xii cue téé xica cuu ndihí-gá ní dácăhñu-güedé nchaa ñáyiu-áⁿ.

⁷ Te ndècu ndihí-güedé ìⁿ úú chácá lîhli, te ñiu-ni ducaⁿ ñi quide-gá ní ndacáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiöxí. Te dătnùní ní táúchíúⁿ-gă ní dácăhñu ñaha-güedé xií-yu. ⁸ Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá ñi túhú cóhō-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ñi quendóo, te ní chítú úsá tnàhá tídihi mee-ni sã ñi quendóo-áⁿ.

⁹ Te núú ncháá ñáyiu ní xexí-áⁿ xñu dătná cúmí mîl-yu. Te sátá ñi yáha ní dácáxí ñaha Jesús xii-yu te ní dándácá ñaha-gá. ¹⁰ Te dătnùní cuánguee-gá bàrcú ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ-gá ndihí-güedé yucu cue téé ñuú Dalmànutá.

Cue téé cùu fariséú xăhaⁿ-güedé xii Jèsús cada-gá ìⁿ sá vă yōo tnàhí ndàcu cada

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Te núú ñi quexìo Jesús xiáⁿ ñi sáá cue téé cùu fariséú, te ní ngüíta-güedé nándi tnúhu xăhaⁿ-güedé xii-gá xító ndèé ñáhá-güedé. Te xăhaⁿ-güedé sá ná cádá-gă ìⁿ sá vă yōo tnàhí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutnùní iní-güedé núu ndáá sá Yă Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá xii-gá véxi-gá ñuyíú-a. ¹² Te ní sánuu iní-gá te ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ñuyíú-a cuíní-ndó càda-í ìⁿ sá vă yōo tnàhí ndàcu cada nacuáa cutnùní iní-ndó núu ndáá sá Yă Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-í. Dico na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã vă cádá-í sá cuíní-ndó —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

¹³ Te ní dándōo-gá ñáyiu xñdecu-áⁿ, te cuándeé-gá bàrcú ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá te cuáháⁿ-gá ndihí-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná.

Nàcuáa quide cue téé cùu fariséú

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Te ní cunaa-güedé canehe-güedé sá cáxí-güedé quíhíⁿ, te ìⁿndii-ni pàá ndécú xití bàrcú-áⁿ ñi naníhí-güedé. ¹⁵ Te Jèsús ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ío quíhí iní-ndó cùndecu-ndo te vă cádá cuendá tnàhí-ndo lèvadurá cue téé cùu fariséú, ndihí levadurá cue téé cùndihí té Hèrodés —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁶ Te ní ngüíta-güedé xitnàha-güedé:

—Cuendá sá ñà túú ní cãnehe-o pàá quixi núu xiáⁿ duha càháⁿ-gá —càchí-güedé xitnàha-güedé.

¹⁷ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xitnàha-güedé, núu ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Ná cuendá da sá ñà túú ní cãnehe-ndo pàá quixi càháⁿ-ndó? Te ñá díú cuendá pàá-áⁿ ní cãháⁿ-í, te dícó-ni sá mée-ndó ñà túú quide cuendá váha-ndo nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í, te ni ñă tècú tnùní-ndó chi ío ñi ñi quíúndehu. ¹⁸ Te cuèi ndèhe-ndo dico ñà túú cùtnùní iní-ndó nă cúú nchàa sá quidè-í, te cuèi ndèdóho-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-í dico ñà cùtnùní iní-ndó năsa ndùu-xi, te ni ñă ndácú iní-ndó nchàa sá tá quide-í véxi. ¹⁹ Te chí dándàcu iní cùtnàhá ní táhú cuèchi-í úhúⁿ-ni pàá te ní xexi úhúⁿ mîl mee-ni cuè téé chí ñiu-ni cue téé-áⁿ ñi quíúndehu. Te chí càchí tnúhu ná daha tídihi ní chítú mee-ni sã ñi quendóo òré ní nadatácá-ndó —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—Úxúú tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sã ñi quendóo —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—Úxúú tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sã ñi quendóo —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

Te xăhaⁿ tucu-gá:

²⁰ —Te cùtnàhá ní táhú cuèchi tucu-í úsá tnàhá pàá ní xexi cúmí mîl ñáyiu, te chí càchí tnúhu ná daha tucu tídihi ní chítú

mee-ni sã nĩ quendóo —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Úsá tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sã nĩ quendóo —càchí-güedé xãhaⁿ-güedě xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Vitna, ¿te sa ní tecú tnùní-ndó tnũhu ní cáháⁿ-í àⁿ ñàhá? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gá ìⁿ téé cuàá ñuú Bètsaidá

²² Te Jèsús ní sáá-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Bètsaidá. Te ñuú-áⁿ ndécú-gã ní quexìo ñáyiu núú-gã tánèhé-yu ìⁿ téé cuàá, te cáháⁿ ndàhú-yu núú-gã ñuú vá cùndèe iní-gá tendaha ñàha-gá xii-dé cuendá ndúha núú-dě. ²³ Te Jèsús ní tñi-gá ndaha téé cuàá-áⁿ, te ní queñuhu ñaha-gã tnuú-yu, te ndèca ñaha-gá cuáháⁿ ìⁿ xio yuhu ñuú. Te yàcáⁿ ní dácánùu-gá díí-gá núú-dě te ní tendaha ñàha-gá xii-dé, te dàtnùní ní xícáⁿ tnúhú-gã núú-dě, te xãhaⁿ-gã:

—¿Cùtnuní núú-n-àⁿ? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

²⁴ Te téé cuàá-áⁿ nĩ ndonehe núú-dě, te xãhaⁿ-dě xii-gá:

—Cùtnuní núú-í ndéhè-í nchaa cue téé-àⁿ, dico dà ndáa yutnu cuí ndáa-güedé te xica-güedé —càchí-dé xãhaⁿ-dě xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ní tendaha tùcu-gá núú-dě te ní cuu ní ndacoto váha-gá-dé, te òré-áⁿ nĩ ndúha núú-dě. Te nchaandi túhú sá ndéhé-dě ní cutnùní váha núú-dě nándi cuu nchaa xíáⁿ. ²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Vitna te núhú-n, dico ndáá ichi vehe-n nũhú-n te ñá díú dà xití ñuú quíhíⁿ-n, te vá yõo ìⁿ cúñaha-n sã yũhú ní quide tãtna-í núú-n nĩ ndúha —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Té Pèlú xãhaⁿ-dě xii Jèsús sá díú-gã cúú-gã Crìstú

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá nchaa ñuú líhli càa ñuú Cèsareá Filipú, te òré ñúhú-gã ndihi-güedé ichi te ní xícáⁿ tnúhú-gã núú-güedě, te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí càchí tnúhu nása càháⁿ ñáyiu cuendá-í. ¿Yoo cùu-í càchí-yu-va? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Davá-yu càchí-yu sá cúú-n ndĩ Juàá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiu, te davá-yu càchí-yu sá cúú-n tẽ Èliás, te dava tucú-yu càchí-yu sá cúú-n ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha, duha càchí-yu —càchí-güedé xãhaⁿ-güedě xii-gá.

²⁹ Te ní xícáⁿ tnúhú tùcu-gá núú-güedě, te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-i? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó cúú-n Crìstú Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyíú-a —càchí-dé xãhaⁿ-dě xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xãhaⁿ-gã:

—Vá yõo ìⁿ cúñaha-ndo yòo cuu-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá (Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Te Jèsús ní ngüíta-gá xĩtnũhu-gá cue téé xica cuu ndihi-gá nàcuáa yáha-gá, te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo chí ío ndoho-í, chí daquèe tíhú ñáhá nchàa cue téé cùu sacuéhé nũú ñáyiu isràél, ndihi cue dútú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ní chídó tnùní ndíi Moisés, nchaa cue téé-áⁿ dàquee tíhú ñáhá-güedě xii-í. Te sáa nduu te cahni ñaha-güedě xii-í, dico nduu úní sá cúú-í te ndoto-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

³² Te ducaⁿ nĩ cáháⁿ Jèsús núú cue téé xica cuu ndihi-gá nàcuáa tecú tnùní váha-güedé tnúhu cáháⁿ-gá. Te té Pèlú ní cana ñaha-dě xii-gá ìⁿ xio, te ní ngüíta-dé ténàá ñáhá-dě xii-gá ní cùu.

³³ Dico Jèsús ndihi-ni ní nchócuĩhnu-gá ní ndàcoto-gá núú nchàa-güedé chí ndàa sátá-gã xĩndecu-güedé, te ní ngüíta-gá ténàá-gá té Pèlú, te xãhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Xocuíñi yòhó núú-í-a, chí dàtná càháⁿ yucu ñávàha càháⁿ-n! Chí ñá túú sàni iní-õ dàtná sání iní Yã Ndiõxí, chí ìⁿ-ni sàni iní-õ ndihi dava-gá cue ñáyiu ndècu ñuyíú-a —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

³⁴ Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá, ndihi nchaa ñáyiú xíndecu-án, te ní xáhaⁿ-gã:

—Nchaa ñáyiú cuíni chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi vá cáda-gã-yu sá sání iní méé-yu, te ío cada ndee iní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuéi na ndohó-yu dàtná ndoho-í. ³⁵ Te nchaa ñáyiú cuíni sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyíú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyiú ñá túú tnàhí yùhú cuéi nándi sá ná yáha-yu cundecú-yu ñuyíú-a sá cuendá-í, ndihi sá cuendá tnúhu-í, te ñáyiú-án naníhí tàhú-yu. ³⁶ Te cuéi nchaandi túhú sá ío ñuyíú-a na nihí ñáyiú cundecu ndihí-yu, dico núu ñáyiú nchaa xíáⁿ ná cáda cuíta nihnú-yu te ñá túú vèdana nàndíhí-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xíáⁿ. ³⁷ Te ni ñáyiú sá ío ñuyíú-a vá chíndèe-xi ñáyiú cuendá naníhí tàhú-yu. ³⁸ Te nchaa ñáyiú na cùcahaⁿ núú-xi cáhán váha cuendá-í, ndihi cuendá tnúhu-í núú nchaa ñáyiú dàquee tihú ñáhá xii Yá Ndiöxí, ñáyiú xíndecu ichi cuèhé ichi duha, te tnàhá yùhú Téé cùu ñaní tnàhá-yu nchaá-yu cuc-ahaⁿ núú-í núú-yu òré ná quixi tucu-í ndihi cue espíritú xínú cuèchi núú Tàtá-í Dútú Ndiöxí. Te mee-gã cada cutnùni iní nchaa ñáyiú sá yùhú ío càhnu cuu-í.

9

¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ío dava nchòhó ñáyiú xíndecu iha vitna vá cùu-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndèé quini-ndó sàá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiú, te dàvá-án quini-ndó sá ndácú-gã quidé-gã nchaandi túhú sá váha —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndihi-gá ndihi cue ñáyiú-án.

Jèsús ní nadama dóo-gã ndihi núú-gã (Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Te núú iñú nduu sá dúcáⁿ ní cáhán Jèsús te ní xica-gá cuásaá-gá ñáyiú yucu dùcúⁿ, te ndèca-gá té Pèlú, ndihi té Jàcobó, ndihi té Juáá cuásaá, te úní tnàhí-ni cue téé-án ndécá-gã cuásaá. Te yucu-án ndécú-gã ní nadama núú-gã, ³ te ní nadama dóo-gã. Te dóo-gã-án sùúni ní nduu cuixín quiyí te tásaⁿ, te ni ñáyiú ñuyíú-a ñá túú ndàcú-yu naqueté-yu ñáyiú dóo nduu cuixín dàtná ní nduu dóo-gã. ⁴ Te ní xiní-güedé té

Moisés ndihi té Èliás nútní-güedé ndihi-gá ndátnúhu ndihi ñaha-güedé xii-gá. ⁵ Te te Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, ¡váha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnu-vixiⁿ, te ñáyiú cuu cuendá-n te ñáyiú cuu cuendá té Moisés te ñáyiú cuu cuendá té Èliás —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶ Te ducaⁿ ní cáhán-dé chi ío ní yùhú-güedé, te cuendá-ni ní cuu yáchí-dé ní cáhán-dé, te ni mèe-dé ñá túú ní cùtnuní iní-dé nása nduu tnúhu ní cáhán-dé. ⁷ Te òré-án ní quexio ñáyiú vico núú ndécú-güedé ndihi Jèsús ní dádhá ñaha-xi xii-güedé ndihi-gá, te xití vico-án ní cáhán Yá Ndiöxí ní tecú dóho-güedé, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Téé-a cùu-dé Déhe-í téé ío cùu iní-í, te cundedóho-ndo nchaa tnúhu càhán-dé —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁸ Te òré ní quide cuendá-güedé, te ñá túú-gã ní xiní-güedé cue téé úú-án chi mee-ná Jèsús ndécú.

⁹ Te òré cuánuu ndihi ñaha-gã xii-güedé yucu-án, te ní cáhán-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Vá yóo ñáyiú cùñaha-ndo nchaa sá ní xiní-ndó núú ní sáá-ó-á, te cuu cáhán-ndó dico ndèé ná yáha ndoto yùhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo sá cùú-í —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁰ Núú xíáⁿ cue téé-án ní xúhuⁿ nahi-ni iní-güedé nchaa sá ní xiní-güedé núú ní sáhán-güedé ndihi Jèsús te ñá túú tnàhí ní cáhán-güedé, dico ní ndúcú tnúhu núú tnàhá-güedé ná cuendá ducaⁿ ní cáhán-gá sá ndèé ná yáha ndoto-gá sá cùú-gá te dàtnùni cáhán-güedé nàcuáa nduu nchaa sá ní xiní-güedé. ¹¹ Te ní xícaⁿ tnúhú-güedé núú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Cuíni-ndí cachí tnúhu-n ná cuendá càchí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnini ndí Moisés sá díhna-gá té Èliás ndixi-dé te dàtnùni quixi Yá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyíú-a? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Ndáá sá códo núú ñáyiú téé quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Èliás, te téé-án cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cùu. Dico núú tütú Yá Ndiöxí cáhán-xi cuendá yùhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo sá ío

ndoho-í, te daquèe tihú ñáhá ñáyiú xii-í. ¹³ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo vitna sá sà ní quixi ñá tée ní quide dàtná ní xóo cada té Èliás, te cue ñáyiú ñá túú ní cànehé-yu sá yíñùhu núú-dě, te ní quide ñáhá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi iní méè-yu. Te núú tütú Yá Ndiöxí sa ndéé tnuní nchaa nàcuáa yáha-dé, te nchaa xíáⁿ sa ní quide ñaha ñáyiú xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jesús quidé tãtna-gá ñá tée cuechi yíhi ñaha espíritú cündihí yucu ñávãha
(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Te Jèsús ní ndexìo-gá ndihí cue tée úní-áⁿ núú xíndecu dava-gá cue tée xica cuu ndihí-gá, te vai vihi ñáyiú ndècu núú ndécú-güedé-áⁿ, te tnáhá cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnuní ndíi Moisés xíndecu, te cue tée-áⁿ nãndi tnúhu xáhaⁿ-güedé xii cue tée xica cuu ndihí Jesús. ¹⁵ Te òré ní xiní-yu ní ndexìo-gá, te nchaá-yu ío ní cuñúhu-yu, te xinú-yu ní sáháⁿ ní cáháⁿ ndihí ñáhá-yu xii-gá. ¹⁶ Te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú cuè tée xica cuu ndihí-gá núu ná tnúhu ndàtnúhu-güedé ndihí cue tée-áⁿ. ¹⁷ Te ñáyiú xíndecu xíáⁿ ñí xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, ndèca-í déhe-í véxi nãnducu ñaha-í xii-n, chí yíhi ñaha espíritú cündihí yucu ñávãha xii-dé, te diu xíáⁿ ní quide ní cuu ñíhí-dé. ¹⁸ Te ío ndòho-dé chí súúni ndèni ní cuu ngótní ñaha-xi xii-dé, te òré ducaⁿ quide ñaha-xi xii-dé te dànduá ñáhá-xí, te quène tíñú yuhu-dé, te cùrúhñú nùhu-dé, te ndàda ruúⁿ ñáhá-xí xii-dé. Te sa ní xáhaⁿ-í xii cue tée xica cuu ndihí-n sá queñùhu-güedé espíritú cündihí yucu ñávãha yíhi ñaha xii-dé dico ñá túú ní ndàcu-güedé queñuhu-güedé-xi —càchí ñáyiú-áⁿ xáhãⁿ-yu xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—¡Nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú-a ío sàa iní-ndó, chí ñá túú cuñí-ndó quíndáa iní-ndó Yá Ndiöxí, te ní cuu vai nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó! ¿Te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gã cada-ndo-i? Te chí cándèca tée cùhú-áⁿ táquixi iha —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

²⁰ Te ñáyiú ndihí ñaha xii tée yíhi ñaha espíritú cündihí yucu ñávãha-áⁿ ndéca

ñáhá-yu xii-dé cuáháⁿ ndéé núú Jèsús, te òré ní xiní ñáhá espíritú cündihí yucu ñávãha-áⁿ xii-gá, te ní ngüíta-ni-xi sàhni yíhi ñáhá tùcu-xi xii-dé, te ní dànduá ñáhá-xí xii-dé, te ní ngüíta-dé xíchí ñùhu-dé, te quène tíñú yuhu-dé. ²¹ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gã núú tãtá-dě, te xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Ná ndéé ama ní ngüíta-xi duha ndòho déhe-n? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te tée-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Ndéé cútnáhá cúú líhli-dé ní ngüíta espíritú cündihí yucu ñávãha duha quide ñaha-xi xii-dé. ²² Te ní cùtítní xito dàngaunihmu ñaha-xi xii-dé núú ñùhú, te ní cutítní tucu xito dàngaunihnu ñaha-xi xii-dé ndute cuñí-xi cahni ñaha-xi xii-dé. Te ndèca-í-dé véxi núú-n te núu ndacu-n càda tãtna-n-dě, te cundáhú iní ñáhá-n xii-ndí chindee ñaha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

²³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Te ná cuendá càchí-n núu ndacu-í cada tãtna-í déhe-n, chí nchaa ñáyiú na quíndáa iní ñáhá xii-í te nihí-yu sá ná càcáⁿ-yu núú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁴ Te tãtá tée cuechi-áⁿ ñíhi ní cáháⁿ-dé xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Sàndáa iní ñáhá-í xii-n, dico chindee ñaha xii-í cuendá ná quíndáa iní ñáhá-gã-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ndéhé-gã sá ío vai ñáyiú ta tàcá núú ndécú-gã-áⁿ. Te ní tenáa-gá espíritú cündihí yucu ñávãha-áⁿ, te xáhaⁿ-gã xii-xi:

—Yòhó espíritú cündihí yucu ñávãha, ní quide ñíhí-n ñí quide doho-n tée-a, dico vitna yúhú càchí-í sá quée-n yiqui cuñú-dé te vá ndíhu-gá-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii espíritú cündihí yucu ñávãha-áⁿ.

²⁶ Te espíritú cündihí yucu ñávãha-áⁿ ñí dácáná sàa ñaha-xi xii tée-áⁿ, te ní sahni yíhi ñáhá tùcu-xi xii-dé, te dàtnuní ní quee ñaha-xi xii-dé cuáháⁿ-xi, dico tée-áⁿ chí dacàa-ni ndíyí càa-dé cãtùu-dé. Te nchaa ñáyiú xíndecu xíáⁿ càchí-yu sá ñí xíhí-dé ní cùu. ²⁷ Te Jèsús ní tñí-gã ndaha-dé ní ndocani ñaha-gã xii-dé, te ní ndacóo-dé ní nucúnutnii-dé.

²⁸ Te Jèsús cuándihu-gá xití vehe ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá, te òré ndéhé-güedé

ñá túú-gǎ ñáyiú, te ní xícáⁿ tnúhú-güedě núú-gǎ, te xǎhaⁿ-güedě xii-gǎ:

—Cachí tnúhu xii-ndí ná cuendá ñá túú ní ndàcu-ndí queñuhu-ndí espíritú cündìhi yucu ñávǎha yìhi ñaha xii té-ǎⁿ —càchí-güedě xǎhaⁿ-güedě xii-gǎ.

²⁹ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ nǔú òré cuení-ndó queñuhu-ndo espíritú cündìhi yucu ñávǎha yìhi ñaha xii ñáyiú dàtná cúú espíritú cündìhi-xi yìhi ñaha xii té-ǎⁿ ní cùu ñá, te xìni ñuhu-xi sǎ ìo cáháⁿ ndìhi-ndo Yǎ Ndiǒxí te ñá túú tnàhí ná caxi-ndo cáháⁿ ndìhi-ndo-gǎ, te ducaⁿ te ndacu-ndo queñuhu-ndo espíritú cündìhi yucu ñávǎha yìhi ñaha xii ñáyiú —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gǎ sǎ cáhni ñàha-güedé xii-gǎ

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Te Jèsús ní quee-gǎ núú ndécú-gǎ-ǎⁿ ndìhi cue téé xìca cuu ndìhi-gǎ cuáháⁿ-gǎ ndìhi-güedé distritú Galileá, te cuení-gǎ sǎ vǎ quení ñáyiú ndèé ichi cuáháⁿ-gǎ. ³¹ Te ducaⁿ nǐ sani iní-gǎ, chi mee-gǎ sa nàha-gǎ sǎ ndáá cada-xi nàcuáa xǎhaⁿ-gǎ xii cue téé xìca cuu ndìhi-gǎ, te duha xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchǎa-ndo sǎá ñⁿ nduu te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, te cahni ñaha-güedě xii-í, dico nduu úní sǎ cùú-í te ndoto-í —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³² Dico ñá túú tnàhí ni tècú tnùnì-güedé nása ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gǎ, te ni ñá túú ní cùyì-güedé cácaⁿ tnúhú-güedě núú-gǎ.

Cue téé ndùcu tnúhu núú tnáhá nǔú ndédacàa-güedé ìo-gǎ cùnùu

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Te Jèsús ní quexìo-gǎ ndìhi cue téé xìca cuu ndìhi-gǎ ñuú Capèrnaúm, te òré sa ndècu-gǎ ñⁿ vehe te ní xícáⁿ tnúhú-gǎ núú-güedě, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Nándi cùu tnúhu ta xìtnàha-ndo véxi? —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁴ Dico ñá túú tnàhí ni cáháⁿ-güedé cúñaha-güedě xii-gǎ nǔú ná tnúhu xìtnàha-güedé òré ñúhú-güedě ichi. Te

ducaⁿ nǐ quide-güedé chi cuendá tá ndàtnúhu-güedé nǔú ndédacàa-güedé ìo-gǎ cùnùu. ³⁵ Te Jèsús ní ngóo-gǎ, te ní xǎhaⁿ-gǎ xii ndi ùxúú cue téé xìca cuu ndìhi-gǎ:

—Chí táquixi iha te cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núú ìo dava-ndo cuení-ndó cùnùu-ndo, te cada-ndo sǎ cúú-ndó ñáyiú nchìcúⁿ cuí-nǎ, te cunu cuechi-ndo nǔú tnàha ñáyiú-ndo —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁶ Te Jèsús ní sanutnì-gǎ ñⁿ té lǐhli cuádava tnuú-güedé, te dàtnùnì ní nguídèhé ñáhá-gǎ xii-dé, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

³⁷ —Nchaa ñáyiú na queheⁿ cuendá ñⁿ té lǐhli dàtná té lǐhli-a cuendá sǎ ñúhú iní ñáhǎ-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sǎ yúhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyiú na queheⁿ cuendá ñáhá xii-í te ñá díú-ní mèe-í ní queheⁿ cuendá-yu, chi tnàhá Tǎtà-í Dútú Ndiǒxí Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyúú-a ní queheⁿ cuendá-yu —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Nchaa ñáyiú ñá túú cùu úhú iní ñáhá xii-o te cündìhi ñáhá-yu

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Te té Juáa diu-ni ñⁿ téé xìca cuu ndìhi-gǎ ní xǎhaⁿ-dě xii-gǎ:

—Mèstrú, ní xiní-ndí ñⁿ téé càcunehe ñaha-dé xii-n, te queñuhu-dé espíritú cündìhi yucu ñávǎha yìhi ñaha xii ñáyiú, te nchúhú ñá túú ní dàña-gǎ-ndí ducaⁿ càda-dé, chi ñá túú xìca cuu ndìhi ñaha-dé xii-o —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gǎ.

³⁹ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chi ñá túú nǐ ñⁿ ñáyiú ndìhi ndìhi-ni ndacu cáháⁿ cuèhé cuendá-í te núu càcunehe ñáhá-yu xii-í, te quidé-yu sǎ vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada. ⁴⁰ Te nchaa ñáyiú ñá túú cùu úhú iní ñáhá xii-o te cündìhi ñáhá-yu. ⁴¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ cuè ñáyiú na tàxi ñⁿ yaxiⁿ ndute coho-ndo cuendá sǎ cúú-ndó cuè téé xìca cuu ndìhi-í, te ñáyiú-ǎⁿ sǎá nduu te dacuèi sǎ nihí-yu sǎ ndúú tǎhǔ-yu —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cada cuendá-ó vǎ cündècu-o ichi cuehé ichi duha

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Te xǎhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Te núu ìⁿ téé na dàcaháⁿ-dé cue ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-í cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te váha-gá sá núu na dàcutu ndeé-güedé ìⁿ yúú yódó dúcúⁿ-dë, te dàquée ñaha-güedë xii-dé xiti ndute làmár, te ñá díú sã cündecu-dé ducaⁿ càda-dé. ⁴³ Te núu ìⁿ xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chi váha-gá sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio ndaha-ndo te ñá díú sã quihíⁿ-ndó ñihii ní ndúú-ndó núú ùhú núú ndàhú núú dícó sàá ndáhá itá ñuhú ni caa ni quihíⁿ. ⁴⁴ Chi yacáⁿ cúú-xi núú ñà túú tñàhí ndàhvá ñuhú, te ío ndoho-ndo cündecu-ndo xíáⁿ ni caa ni quihíⁿ. ⁴⁵ Te núu ìⁿ xio sáhá-ndó quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chi váha-gá sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio sáhá-ndó, te ñá díú sã quihíⁿ-ndó ñihii ní ndúú-ndó núú ùhú núú ndàhú núú dícó sàá ndáhá itá ñuhú ni caa ni quihíⁿ. ⁴⁶ Chi yacáⁿ ñá túú tñàhí ndàhvá ñuhú, te ío ndoho-ndo cündecu-ndo xíáⁿ ni caa ni quihíⁿ. ⁴⁷ Te núu ìⁿ xio tinùu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te tava-ndo cuíta-xi, chi váha-gá sá cündecu-ndo núú ndécú Yã Ndiõxí táxí tñuní-gá cuèi na cuíta ìⁿ xio tinùu-ndo, te ñá díú sã ndi nduú xio núú-ndó quihíⁿ-ndó núú ùhú núú ndàhú. ⁴⁸ Chi yacáⁿ ñá túú tñàhí ndàhvá ñuhú, te ío ndoho-ndo cündecu-ndo xíáⁿ ni caa ni quihíⁿ.

⁴⁹ Te dàtná quidé-güedë quiti sàhni-güedë chìhi-güedë cuñú-di ñí te dàquée-güedë núú ñuhú, ducaⁿ sãtnahá-xi ndoho cue ñáyiú chi ío ndohó-yu. ⁵⁰ Te ñí chi ío váha nándihí-xi, dico núu na ndùu víxiⁿ-xi te ñá túú-gã nándihí-xi te ni ñà túú-gã nása cada-o ndùu úhá tucu-xi. Te ío váha cada cuendá-ndó nãcuáa cündecu-ndo cuendá cuu-ndo ñáyiú váha, te ducaⁿ te cuu-ndo dàtná ñí sã ñà túú ndùu víxiⁿ, te ío váha cündecu ndihí tñaha-ndo —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedë.

10

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue ñáyiú dàña tñaha
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní yáha-gá yucu distritú Jùdeá ní téhndé-gá ndàa ingá xio yúte Jòrdán. Te yacáⁿ ndécú-gã ní tacá tucu cuèhé víhí ñáyiú, te ní ngúita-ni tucu-gá dánèhé ñáhá-gã xii-yu tñuhu-gá chi ducaⁿ tñàhí quide-gá. ² Te ní quèxio ìⁿ úú cue téé cùu fariséú núú ndécú Jèsús xito ndèé ñáhá-güedë xii-gá núu nása cunduu tñuhu càháⁿ-gá, te xãhaⁿ-güedë xii-gá:

—Véxi-ndí xicáⁿ tñuhú-ndí núú-n núu cuu daña ìⁿ téé ñadihí-dé ãⁿ ñáhá —càchí-güedë xãhaⁿ-güedë xii-gá.

³ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedë:

—Te nchòhó, ¿nása ní cachí ndíi Moisés cada-ndo-i? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedë.

⁴ Te ní xãhaⁿ-güedë xii-gá:

—Ndíi Moisés ní cachí ndíi sá cúú dàña ìⁿ téé ñadihí-dé dícó-ni sá cadúha-dé ìⁿ tutú cuãñaha-dë, te núú tütú-án codo tñuní sá ñí dáñá ñaha-dé, te ducaⁿ te cuu daña-dë ñadihí-dé —càchí-güedë xãhaⁿ-güedë xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedë:

—Te ducaⁿ ñí chídó tñuní ndíi Moisés cada-ndo cuendá sá ío sàá iní-ndó. ⁶ Dico Yã Ndiõxí cútñahá ní cadúha-gá ñuyúú ndihí nchaa sá ío, chi téé ñadihí ní cadúha-gá. ⁷ Te xíáⁿ núu nchaa cue téé na ñihí ñadihí-xi, te dèⁿ-ná cada-güedë tãtã-güedë ndihí nãná-güedë, chi mee-nã ñadihí-güedë cuu cuu ndihí-güedë. ⁸ Te cue ñáyiú úú-án ñà túú-gã ndí dèⁿ ndí dèⁿ yiqui cuñú cúú-yu, chi cada iní-ndó sã ìⁿ-nã yiqui cùñú cúú-yu. ⁹ Te xíáⁿ núu ñá túú ndùu váha-xi daña cuè téé ñadihí-güedë, chi mee Yã Ndiõxí ní cachí-gá sá cúú úú-yu cundécú-yu ndéé naa ndéé cuú-yu —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedë.

¹⁰ Te òré yíhí Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá vehe, te ní xicáⁿ tñuhú-güedë núú-gã nása ndùu tñuhu ní càháⁿ-gá cuendá cue ñáyiú dàña tñaha. ¹¹ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedë:

—Te núu ìⁿ téé na dàña-dé ñadihí-dé te naqueheⁿ-dé ingá ñadihí, te ío nèhé quidé-dë, te ìⁿ-ni cuèchi cùu-xi ndihí cuèchi quide téé ndèca ñadihí te càháⁿ ndihí-dé ingá ñadihí. ¹² Te diu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tucu ñáyiú dèⁿ te núu na dàñá-yu yí-yu te naquehéⁿ-yu ingá téé, chi ìⁿ-ni cuèchi

cùu-xi sá quidě-yu ndihí sá quidé cuè ñáyiú dîhí ndécú yî-xi, te càháⁿ ndihí-yu ingá téé —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-yu.

Jèsús xicáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiöxí cuendá landú

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Te ìⁿ ũú ñáyiú ndécá-yu landú lîhli cuáháⁿ núú Jèsús, chi cuíní-yu sá téndaha ñaha-gá xii-güexi. Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní ngüíta-güedé ténáá ñáhá-güedé xii-yu, te xăhaⁿ-güedé sá vă dúcáⁿ càdá-yu.

¹⁴ Te òré ní xiní-gá sá dúcáⁿ quide-güedé, te ní cudééⁿ-gă núú-güedé, te xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí dáñá ná quixi nahi cue landú lîhli-áⁿ nüú-í-a te vă càdí-ndó ìchi-güexi, chi datná cúú vâha iní cue landú lîhli-áⁿ ducaⁿ cùu váha iní cue ñáyiú yindaha Yá Ndiöxí.

¹⁵ Te ña càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nüú vă quindáá iní ñáhá-ndó datná quidé cuè landú lîhli sândáá iní ñáhá xii-í, te vă ndîhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁶ Te sátá dúcáⁿ ñí xăhaⁿ-gă te ní nguídéhé-gá cue landú-áⁿ te ní tendaha ñaha-gá xii-güexi, te ní xicáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiöxí cuendá-güexi.

Îⁿ téé cuica càháⁿ ndihí-dé Jèsús

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Te òré sa ñûhu ichi Jèsús caca-gá quíhíⁿ-gá ingá xichi ni cùu ní quexio cunu ìⁿ téé ní ngüíñí xítí-dě núú-gă, te xăhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n téé ío váha iní-xi, te cuíní-í nüú vă cündèe iní-n càchí tnúhu-n ñă cúú sã càdà-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihí Yá Ndiöxí ñi caa ñi quíhíⁿ —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n năcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-n sã yûhú váha iní-âⁿ? Chi ìⁿ dîí-ni Yá Ndiöxí ío váha iní-gá. ¹⁹ Te yòhó xiní-n năcuáa ní cachí Yă Ndiöxí cada ñáyiú, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó cue téé vă càháⁿ ndihí-ndo ñădihí te núú ñă díú ñădihí-ndó cúú-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú dîhí tucu vă càháⁿ ndihí-ndo tēe te núú ñă díú yî-ndo cuu-güedé, te vă cáhni-ndó tnàha ñáyiú-ndo, te ni vă dúhú-ndó sã

ndécú ndihí-yu, te ni vă dácàcu-ndo cuéchi neñúú sá cúú-xí tnàha ñáyiú-ndo, te ni vă dăcuàndehnde-ndo, te canehe-ndo sã yîñùhu núú tătá-ndó ndihí núú ñăná-ndó”, duha ní cachí Yă Ndiöxí cada ñáyiú —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

²⁰ Te téé-áⁿ ñí xăhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, nchaa xiáⁿ ní ngüíta-í quidè-í ndéé cùtnàhá cúú landú-í —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xindéhé ñaha váha-gá xii-dé, te ní cuu váha iní ñáhá-gă, te ní xăhaⁿ-gă xii-dé:

—Dico cùmání ingá núú sã càdá-n. Vitna te quíhíⁿ-n te dico-n nchaa sá ndécú ndihí-n, te díhúⁿ-n cuăha táhú-n cuè ñáyiú ndàhú. Te ducaⁿ, te nduu táhú-n núcúndecu váha-n núú ndécú Yă Ndiöxí táxí tnùn-í-gá, te sátá ná yăha ducaⁿ càda-n, te quixi-n chitnahá ñáhá-n xii-í cuèi na ndòho-n datná ndòho-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

²² Te sá dúcáⁿ ñí xăhaⁿ Jèsús xii-dé te ío ní cundiýí-dé chi ío cuica-dě, te ní xica-dé cuánuhú-dé.

²³ Te ní ndacoto-gá ñi càndéé dîñi-gá, te ní xăhaⁿ-gă xii cue téé xica cuu ndihí-gá:

—Cue ñáyiú cuica chi ío úhú quindáá iní-yu Yá Ndiöxí cuendá ndîhu ndaha ñaha-gá xii-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁴ Te cue téé xica cuu ndihí-gá-áⁿ ío ní cuñúhu-güedé năcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní xăhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Nchòhó cue téé xica cuu ndihí-í càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ío úhú quindáá iní cue ñáyiú cuica Yă Ndiöxí cuendá ndîhu ndaha ñaha-gá xii-yu, chi sàni iní-yu sá ncháá sã ndécú ndihí-yu dácácu nihnu ñaha-xi xii-yu núú ùhú núú ndàhú. ²⁵ Te yáchí-gá yăha ìⁿ caméyu yaú ìⁿ yiqui ticú dácúxí sã quindáá iní ìⁿ ñáyiú cuica Yă Ndiöxí cuendá ndîhu ndaha ñaha-gá xii-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁶ Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní cuñúhu vîhi-gá-güedé sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, te ní ngüíta-güedé xitnàha-güedé:

—¿Te yoo sa ndacu naníhí tãhú te núú ducaⁿ vâiⁿ? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

27 Te Jèsús ní xíndéhé vǎha ñaha-gǎ xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Nchaa ñáyiú ñuyíú-a chi vá ndácü-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-yu, dico mee-gǎ chi ndacu-gǎ ndíhu ndaha ñàha-gǎ xii-yu, chi nchaandi túhú sǎ vǎha ndacu-gǎ quidé-gǎ —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

28 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dǎ xii-gǎ:

—Nchúhú ní dándöo-ndí nchaandi túhú sǎ ndécú ndíhi-ndí te ní tuha ñaha-ndí xii-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gǎ.

29 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháá ñáyiú na dándöo vehe-xi, àdi ñaní-xi, cúha-xi, tǎtá-xi, nǎná-xi, déhe-xi, àdi ñuhu-xi, te núu ducaⁿ na càdá-yu sǎ cuendá-í ndíhi sǎ cuendá tnúhu-í, 30 te ío-gǎ cuéhé sǎ cuǎñaha Yá Ndiöxí cundecu ndíhi-yu, chi níhi-yu vehé-yu, ñuhú-yu, ñaní-yu, cúha-yu, nǎná-yu, déhe-yu, te ñá díú-ní sǎ nchàa xǎⁿ níhi-yu cundecu ndíhi-yu, chi tnàhá nduu táhü-yu cundecu ndíhi ñàhá-yu xii-í ni caa ni quíhíⁿ ná sǎá nduu. Dico díhna-gǎ ndoho tnahá-yu núu ñuyíú-a sǎ cuendá-í. 31 Te dava ñáyiú cùnnuu ndecu ichi Yá Ndiöxí vitna, ñáyiú-áⁿ sǎá nduu te vá ío-gǎ cunúú-yu dàtná cùnúú-yu vitna, te dava ñáyiú nchícúⁿ ñá túú cùnnuu vitna ñáyiú-áⁿ sǎá nduu te ío cunúú-yu —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gǎ sǎ cáhni ñàha-güedé xii-gǎ

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32 Te ñuhu Jesús ichi ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gǎ cuásaá ndíhi ñaha-gǎ xii-güedé ñuu Jerusálén, te yòdo nuu-gǎ núu-güedé cuásaá. Te cue téé-áⁿ xícuñúhu-güedé sǎ dúcáⁿ cuǎháⁿ-gǎ ñuu Jerusálén, te dava cue ñáyiú xínchícúⁿ xiyúhú-yu. Te ní taudíⁿ-gǎ ndí ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gǎ, te ní ngúíta-gǎ cání-gǎ cuendú núu-güedé nchaa nàcuáa yáha-gǎ. 33 Te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Vitna ñuhu-o ichi cuásaá-ó ñuu Jerusálén, te yácaⁿ cuáha cuendá ñàhá-güedé xii yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo núu cuè téé cùu dútú cùnùu, ndíhi núu cuè téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés. Te díu cue

téé-áⁿ cǔñaha-güedé xii dava-gǎ cue téé sǎ cáhni ñàha-güedé xii-í, te cuáha cuendá ñàhá-güedé xii-í núu cuè téé ñá túú cùu cue téé israél. 34 Te cue téé-áⁿ cudíquí ndéé ñàhá-güedé xii-í, te caniha-güedé ndíhi ñíi, te tíú díí ñàhá-güedé, te cahni ñaha-güedé xii-í dico nduu úní sǎ cùú-í te ndoto-í —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Té Jàcobó ndíhi té Juáá càháⁿ ndàhú-güedé núu Jèsús sǎ cadá-gǎ ñⁿ sǎ cuíní-güedé (Mt. 20:20-28)

35 Te cue déhe té Zebèdeú té Jàcobó ndíhi té Juáá ní quexìo-güedé núu Jèsús, te xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Mèstrú, véxi-ndí càháⁿ ndàhú-ndí núu-n núu vá cündèe iní-n càda-n ñⁿ sǎ cuíní-ndí —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

36 Te Jèsús ní xícaⁿ tnúhú-gǎ núu-güedé, te xǎhaⁿ-gǎ:

—¿Ná cúú sǎ cuíní-ndó càda-í-í? —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

37 Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Cuíní-ndí sǎ òré ná sǎá nduu cündecu-n núu táxí tnùní-n, te ñⁿ-ndí cunucóo-ndí xio cùha-n te ñⁿ-ndí cunucóo-ndí xio dàtni-n —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

38 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó, ñá túú cùnuni iní-ndó nàcuáa nduu sǎ xícaⁿ-ndó núu-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dándöho ñaha ñáyiú xii-ndo dàtná dandöho ñàhá-yu xii-í, te cundee tùcu iní-ndó càhni ñàhá-yu xii-ndo dàtná cahni ñàhá-yu xii-í-áⁿ? —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

39 Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nàcuáa càháⁿ-n-áⁿ —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ndáá sǎ cündèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa nàcuáa ndoho-í, te cundee tùcu iní-ndó càhni ñàhá-yu xii-ndo, chi yúhú cahni ñàhá-yu xii-í. 40 Dico sǎ dúcáⁿ cuíní-ndó sǎ ñⁿ-ndó cùnucóo-ndo xio cuhá-í te ñⁿ-ndo cùnucóo-ndo xio datni-í, te xǎⁿ chi ñá díú yúhú tàú-í càchí-í te núu sǎ cúú cùnucóo-ndo àdi sǎ vá cúú cùnucóo-ndo, chi mee Tǎtà-í Dútú Ndiöxí càchí-gǎ te núu ná cúú ñáyiú nduu táhú cunucóo díñi-í dàvá-áⁿ —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

41 Te òré ní níhí ùxí-gá cue téé xica cuu ndihí-gá tnúhu nàcuáa ndùu sá cuíní té Jàcobó ndihí ñaní-dé té Juáá, te ní cudééⁿ-güedé núú cuè téé úú-áⁿ. 42 Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue téé xica cuu ndihí-gá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó xìní-ndó sã cuè téé yìndaha ìⁿ nacióⁿ quide-güedé sá ìo cùnùu-güedé, te nchaa dava-gá cue téé cùndihí-güedé tnàhá-güedé quidé-güedé sá ìo cùnùu-güedé. 43 Dico nchòhó chi vá dúcáⁿ càda-ndo. Chi núu dava-ndo cuíní-ndó cùnùu-ndo te xini ñuhu-xi cunu cuechi núú tnàhá-ndó te vá cáda-ndó sã cùnùu-ndo. 44 Te núu dava-ndo cuíní-ndó quène cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyiú ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróón-xi cunu cuechi núú tnàhá-ndó. 45 Te yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo, chi ñá túú vèxi-í sá cúnú cuèchi ñáyiú núú-í, chi véxi-í sá cúnú cuèchi-í núú-yu. Te cuú-í ñuyíú-a cuèndá vèi-yu cácu nihnu núú ùhú núú ndàhú — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gá ìⁿ téé cuàá nání-dé Bartimeú
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

46 Te Jèsús ní quexìo-gá ñuú Jericó ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní yáha-gá ndihí-güedé ichi xití ñuú-áⁿ, te ìo cuéhé ñáyiú nchìcúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ te ìⁿ xio yuhu ìchi sá ní quee xití ñuú-áⁿ núcõo ìⁿ téé cuàá nání-dé Bartimeú, te tãtá-dé nání-dé Tìmeú, te téé-áⁿ núcõo-dé yuhu ìchi-áⁿ xicáⁿ ndàhú-dé. 47 Te téé-áⁿ ní cutnùní iní-dé sá Jèsús téé ñuú Nazàrét ñúhú-dé ichi, te ní ngüíta-dé níhi càháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Jèsús, ñaní tnàhá ndíi Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

48 Te vèi ñáyiú tènáá ñáhã-yu xii-dé, te xáhãⁿ-yu sá ná càdí-dé yuhu-dé dico uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-dé xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Jèsús, ñaní tnàhá ndíi Dàvíí cundàhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

49 Te Jèsús ní ngüíñí-gá te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé ndihí-gá:

—Chí cuãnguaca téé cuàá-ãⁿ can-deca-ndo-dé quixi iha —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Te cue téé-áⁿ ní xica-güedé cuãnguaca-güedé téé cuàá-áⁿ, te òré ní quexìo-güedé núú-dé te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ndacuíñí te vá ndihú-gá iní-n, na quihíⁿ-ó chi càna ñaha Jèsús xii-n — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

50 Te téé-áⁿ ní xócání-dé dóo ndíxí-dé, te ndíhi-ni ní ndacuíñí-dé te ní xica-dé cuáháⁿ-dé núú Jèsús. 51 Te òré ní quexìo-dé te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-dé, te xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Ná cuíní-n càda ñaha-í xii-n-i? — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te téé cuàá-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-í cada tãtna-n núú-í cuèndá cundehe-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

52 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Cuanùhú vitna, chi sa ní ndúha núú-n chi ní sándáá iní-n Yã Ndiõxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ ní ndúha núú-dé te nchìcúⁿ-dé Jèsús cuáháⁿ.

11

Jèsús cuãnguahu-gá ñuú Jerusàlén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Te Jèsús ní cuyatni-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá ñuú Bètaniá, ndihí ñuú Bètfaqé, te xíáⁿ cáá yùcu nani Olívú, te yatni víí-nã xíáⁿ cáá ñuú Jerusàlén. Te Jèsús ní cana-gá úú-ni tnàhá cue téé xica cuu ndihí-gá. 2 Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexìo-ndo yacáⁿ te naníhí-ndó ìⁿ búrru ndètníⁿ-di, te vátá yõo ìⁿ-gá codo ñàha xii-di, te nandaxi-ndo-di te candeca-ndo-di quixi.

3 Te núu yoo na càcáⁿ tnúhú núú-ndó nã cuèndá nándaxi-ndo-di, te cúñaha-ndo sã yúhú Yaá xicá cùu ndihí-ndo xini ñuhu-í-di, te na yáha canehe chiuⁿ-í-di te ndíhi-ni nã tendaha-í-di, duha cúñaha-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

4 Te cue téé-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te òré ní quexìo-güedé ñuú-áⁿ te ní naníhí-güedé ìⁿ búrru ndètníⁿ-di ìⁿ yutnu nihnu yatni ìⁿ yuyehe vehe caa yatni yuhu ichi, te ní ngüíta-güedé nándaxi-güedé-di.

5 Te mei òré nándaxi-güedé-di ní quexìo

—¿Ná cuèndá nándaxi-ndo búrru-áⁿ-i? — càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-güedé.

6 Te cue téé-án nǐ xáhaⁿ-güedě xií-yu nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús cúñaha-güedě. Te sátá dúcáⁿ te ní dáñá-yu ndèca-güedé búrru-án cuáháⁿ núú ndécú Jèsús. 7 Te òré ní quexìo-güedé ndihì-di núú ndécú-gă, te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedě sátá-di, ní ngódó ñaha Jesús xii-di. 8 Te ío cuéhé ñáiyu ta sàcáⁿ-yu dóo-yu ichi cuáháⁿ-gá cuendá núú dǒo-yu-án yáha-gá ndihì quiti yòdo-gá, te davá-yu xèhndé-yu ndaha yùtnu ta sacáⁿ-yu cuáháⁿ.

9 Te nchaa ñáiyu yòdo nuu núú-gă ndihì nchaa ñáiyu nchícúⁿ ndàa sátá-gă ní ngüita-yu níhi càháⁿ-yu, te càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yaá-a! ¡Te Yá Ndiöxí ná chindee ñaha-gá, chi diu-gá cúú-gă Yaá ní tendaha-gă véxi quide núú-gă! 10 ¡Te diu-ni Yaá-á cúú-gă Yaá véxi quindaha ñaha xii-o datná ní xóo cada ndíi Dàvíl! ¡Te ndéé nchaa sá ío andíu na càchí-xi sá ío càhnu cuu-gă! —duha càchí-yu.

11 Te Jèsús ní quexìo-gă ñuú Jerusalén, te cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnunu, te ní xíndéhé vâha-gá nchaa sá ndécú xití veñúhu-án. Te sátá dúcáⁿ te ní ndee-gá cuáháⁿ-gă ñuú Bètaniá ndihì ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihì-gă chi sa ní cuaa.

*Jèsús xâhaⁿ-gă xii yutnu ngüxí sá vă cúúⁿ-gă sávidí-xi
(Mt. 21:18-19)*

12 Te nduu tnéé-án nǐ quee Jèsús ñuú Bètaniá ndihì cue téé xica cuu ndihì-gă, te ichi ñùhu-gă ní xíhí-gă docó. 13 Te xica nǐ xiní-gă nútnǐ ñⁿ yutnu ngüxí, te ní xica-gă cuándéhé-gă ñuu ndéé sávidí-xi te ñá túú nă ndéé, chi mee-ni ndàha-xi ndéé chi ñá díú yóo sácundeé sávidí-xi. 14 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii yutnu ngüxí-án:

—Vitna te vá yóo ñⁿ-gă caxi sávidí-n, chi vá cúúⁿ-gă —càchí-gă xâhaⁿ-gă xii yutnu ngüxí-án.

Te cue téé xica cuu ndihì-gă ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii yutnu ngüxí-án.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gă nàcuáa quide ñáiyu xití veñúhu

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Te Jèsús ní quexìo tucu-gă ndihì cue téé xica cuu ndihì-gă ñuú Jerusalén, te

cuánguihu tucu-gă xití veñúhu càhnu sá ío cùnunu, te xití veñúhu-án xíndecu cue ñáiyu quide ndáhú nádìcò-yu, ndihì cue ñáiyu xísaaⁿ. Te ncháa-yu ní queñuhu ñaha Jèsús xií-yu quehé, te ní dándüá-gă mèsá cue ñáiyu dàma díhúⁿ, ndihì nchaa xilé sácóo nchihì cue ñáiyu dico lómá xíndecu xití veñúhu-án. 16 Te ñá túú tnàhí-gă ní dàña-gă yáha cue ñáiyu ndihì nchaa sá nchídö-yu ichi xití veñúhu-án. 17 Te ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Núú tütú Yă Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ-gă, te ní cachí-gă: “Vehe-í cúú-xi vèhe núú tàcá ñáiyu ñihí ñuyíú càháⁿ ndihì ñàhá-yu xii-í”, duha ní càháⁿ-gă càchí-xi núú tütú-gă. Dico nchòhó quidé-ndó vèhe-gă vehe ñadúhú —càchí-gă xâhaⁿ-gă xií-yu.

18 Te nchaa dütú cùnunu, ndihì nchaa cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní càháⁿ-gă te ní ngüita-güedé ndúcú-güedě nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedě xii-gă, chi yùhú-güedé sá ío cunuu-gă, te ducaⁿ chi nchaa ñáiyu ío cùñúhu-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gă. 19 Te òré sa ní cuaa cuí-nă, te ní quee tucu Jèsús ndihì cue téé xica cuu ndihì-gă ñuú Jerusalén cuáháⁿ-gă ndihì-güedé ingá xichi.

*Ní yíchí yutnu ngüxí
(Mt. 21:20-22)*

20 Te nduu tnéé nehé-ni ní yáha tucu Jèsús ndihì cue téé xica cuu ndihì-gă núú níhnú yùtnu ngüxí, te ní xiní-güedé sa ní yíchí ñihí ndéé yóho-xi. 21 Te té Pèlú ní ndacu iní-dé nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii yutnu ngüxí-án, te ní xáhaⁿ-dě xii-gă:

—Mèstrú, cundehe nă ní yíchí yutnu ngüxí sá nǐ xáhaⁿ-n să vă cúúⁿ-gă sávidí-xi —càchí-dé xâhaⁿ-dě xii-gă.

22 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Quindáa ndisa iní-ndó Yă Ndiöxí. 23 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să ñuu nchòhó cúñaha-ndo xii tìndúú-a xocuíñí-xi núú ndécú-xí, te quíhíⁿ-xi quée-xi xití làmár. Te diu ducaⁿ càda-xi te núu nchòhó vá cání ñⁿ caní úú iní-ndó, te quindáa iní-ndó să dúcáⁿ càda-xi. 24 Te xǎⁿ ñuu càchí tnúhu-í xii-ndo să nchàa sá ná càcáⁿ-ndó ñuu Yă Ndiöxí òré càháⁿ ndihì-ndo-gă, te taxi-gă te núu nchòhó sàndáa ndisa iní-ndó să

táxi-gã sá xicáⁿ-ndó nũú-gã. ²⁵ Te òré càháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiõxí te dandàcu iní-ndó te núu ndècu ñáyiú ñá túú cùu vaha iní ñáhá xii-ndo, te cada càhnu iní-ndõ-yu cuendá ducaⁿ càda cahnu iní ñáhá Tãtá-ndó Dũtú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu xii-ndo cuendá nchaa sá ñà túú vaha quide-ndo. ²⁶ Dico núu nchòhó vá cadá càhnu iní-ndó sã quidé ñàha tnahá ñáyiú-ndo xii-ndo, te ni Tãtá-ndó Dũtú Ndiõxí vá cadá càhnu iní ñáhá-gã xii-ndo cuendá nchaa sá ñà túú vaha quide-ndo —cachí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

*Jèsús ndécú ndihí-gã tnúhu ndee iní
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)*

²⁷ Te Jèsús ní ndexìo tucu-gã ñũú Jerusàlén ndihí cue tée xica cuu ndihí-gã, te cuánguìhu tucu-gã xití veñúhu càhnu sá ìo cùnũu ndihí-güedé. Te xití veñúhu-án yíhí-gã ní quexìo cue dútú cùnũu ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés, ndihí cue tée cùu sacuéhé nũú ñáyiú isràél. ²⁸ Te xãhaⁿ-güedé xii-gã:

—Cuìní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása ndũu tnúhu ndee iní ndécú ndihí-n núu quide-n nándi sá quidé-n, ¿te yoo ducaⁿ ní taxi tnúhu ndee iní-án xii-n-í? —cachí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

²⁹ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yúhú tnàhá-í cuìní-í cácaⁿ tnúhu-í ñⁿ sá cácaⁿ tnúhu-í núú-ndó te núu na càchí tnúhu-ndo, te cachí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní xii-í duha quide-í. ³⁰ Te chí càchí tnúhu xii-í yoo ní táuchíúⁿ ñí dácúándüte ndí Juàá ñáyiú, ¿Yá Ndiõxí àⁿ cuè tée ñuyúú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí? Te chí càchí tnúhu —cachí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

³¹ Te ní ngüíta-güedé xítnàha-güedé:

—¿Nása cúñaha-o? Chi núu na cúñaha-o sã Yã Ndiõxí ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí Juàá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuendá ñá túú ní sàndáá iní-ndó tnúhu ní cáháⁿ ndí vèiⁿ?”; quesaha-dé. ³² Te ni vã cúú cúñaha-o sã cuè ñáyiú ñuyúú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí Juàá —cachí-güedé xítnàha-güedé.

Te ducaⁿ ñí xítnàha-güedé chí ñá túú ní cùnũu iní-güedé nása cúñaha-güedé xii-gã, chí xiyùhú-güedé cue ñáyiú chí nchaa ñáyiú-án ñí cutnùnì ndáá iní-yu sá

Yã Ndiõxí ní táuchíúⁿ-gã ducaⁿ ñí quide ndí Juàá. ³³ Te ní xãhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Ñá túú xìnì-ndí yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní dácúándüte ndí Juàá ñáyiú —cachí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ni yùhú vá càchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í —cachí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

12

*Cuendá cue tée cuihna iní-xi
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)*

¹ Te Jèsús ní ngüíta-gã cánì-gã ñⁿ cuendú núú ñáyiú nàcuáa tecú tnùnì-yu tnúhu-gã, te xãhaⁿ-gã xii-yu:

—Ñⁿ tée ní nacúxi-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dé, te ní chidoco-dé cuendá sá vã cúú dàñú, te ní cadúha-dé núú quíhí-dé ndéhé yoho yaha stilé-án òré ná cùu, te ní cadúha-dé ñⁿ xító dùcúⁿ núú cáúndòdo cue tée coto yoho yaha stilé-án.

“Te ní sáá ñⁿ nduu quèe-dé quíngaca cuu xica-dé vèi nduu, te ní dándòo ndaha-dé sá ñí xitu-dé-án xii ñⁿ ùú cue tée càháⁿ ndihí-dé cuendá cada chiⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cúú te cuu cuendá dava-güedé te ducaⁿ te ní quee-dé cuáhán-dé. ² Te sáta ñí sáá nduu ñí cuu ndéhé yoho yaha stilé sá ñí xitu-dé-án, te ní xãhaⁿ-dè xii ñⁿ tée xínu cuechi núú-dé: “Cuáhán cácaⁿ-n sá cúú cuendá-í núú cuè tée ní dándòo ndàha-í nchaa yoho yaha stilé sá ñí xitu-í-án”, càchí-dé xãhaⁿ-dè. Te tée xínu cuechi-án ñí xica-dé cuáhán-dé. ³ Te cue tée-án ñí tñii-güedé tée xínu cuechi-án, te ní caniha-güedé xii-dé, te dàtnùnì ní nacúíⁿ ñáhá-güedé, te ñá túú tnàhí ná ní sãñaha-güedé. ⁴ Te tée cùu xítóhó yoho yaha stilé-án ñí tendaha tùcu-dé íngá tée xínu cuechi núú-dé cuáhán-dé. Te òré ní quexìo tée xínu cuechi-án te cue tée-án ñí sáha ñaha-güedé yúú xii-dé, te ní táhú-güedé díquí-dé, te ní xícuèhé ñáhá-güedé xii-dé. ⁵ Te tée cùu xítóhó nchaa yoho yaha stilé-án ñí tendaha tùcu-dé íngá tée xínu cuechi núú-dé cuáhán-dé núú cuè tée-án, dico tée-án òré ní quexìo-dé te ní sahani ñaha-güedé xii-dé. Te tée cùu xítóhó nchaa yoho yaha stilé-án ñí tendaha-dé vèi-gã cue tée xínu cuechi núú-dé cuáhánⁿ

ngácáⁿ-güedé sá cúú cuendá-dé ní cùu dico diu-ni ducaⁿ ñi quide ñaha tùcu cue té ndèé nchaa yoho yàha stilé-áⁿ xii-güedé, chi dava-güedé ní caniha-güedé te dava-güedé ní sahani ñaha-güedé.

6 Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ndécú ñⁿdii-ná téé tendaha-dé quíhíⁿ núú cuè téé ní dándóo ndaha-dé sá ñi xitu-dé-áⁿ, te téé tendaha-dé-áⁿ cúú-dé déhe ducuⁿ-dé, te ío cùu iní ñáhá-dé. Te ní sani iní-dé: “Váha-gá ñu tendaha-í déhe-í-a núhú-dé, chi òré quini ñáhá-güedé xii-dé te cànehe-güedé sá yíñuhu núú-dé”, duha ní sani iní-dé. Te ducaⁿ te ní xáhaⁿ-dé xii déhe-dé-áⁿ sá núhú-dé, te téé-áⁿ cuñuhú-dé cuáháⁿ ngácáⁿ-dé sá cúú cuendá tátá-dé núú cuè téé-áⁿ. 7 Dico òré ní xini cue téé quide chiuⁿ-áⁿ déhe téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xítàha-güedé: “Téé-áⁿ téé véxi nduu táhú ñuhu-a ndihi sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o ndùu táhú-ó sá ndúú táhú-dé”, duha ní xítàha-güedé. 8 Te ní tñi-güedé téé-áⁿ, te ní sahani ñaha-güedé, te ní dáquéné-güedé yiqui cùñú-dé ñⁿ xio yuhu ñuhu núú cáá yòho yaha stilé-áⁿ — duha cuáháⁿ cuendú ní cani Jèsús núú-yu.

9 Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xií-yu:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada xítóhó ñuhu-áⁿ áⁿ? Chi núhú-dé te cahni-dé cue téé-áⁿ te dándóo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue téé cùtnuní iní-dé cada ndáá —càchí-gá xàhaⁿ-gá xií-yu.

10 Te xàhaⁿ tùcu-gá xií-yu:

—Te nchòhó, náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tütú Yá Ndiòxí núú càchí-xi:

Yúú sá ñi dáquéé tñí cue téé dàcaa vehe, ní cuu-xi yúú cúnùu vitna.

11 Chi mee Yá Ndiòxí ducaⁿ ñi càchí-gá cundu, te cùu-xi ñⁿ sá ío cùñúhu-o vitna. Duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí Jèsús xàhaⁿ-gá xií-yu.

12 Te cue téé ní xíndedóho nàcuáa ndùu tñuhu ní cáháⁿ-gá ní cuini-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá ní cùu, chi ní cutnùní iní-güedé sá cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá, dico ní yuhú-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá cuendá sá ío vèi ñáiyu, te ná ío ná cada ñáhá-yu xii-güedé ní sani iní-güedé, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

Cuendá impuèstú

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Te sátá ñi xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní tendaha-güedé ñⁿ úú cue téé cùu fariséú, ndihi ñⁿ úú cue téé cùndihi té Hèrodés cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé daticánuu ñaha-güedé xii-gá núú tñuhu càháⁿ-gá. 14 Te cue téé-áⁿ ñi quexio-güedé núú Jèsús, te xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cùtnuní iní-ndí sá ío ndáá càháⁿ-n, te ñá túú quide cuendá-n nàcuáa càháⁿ ñáiyu, te cuèi ndédani càá-yu ñⁿ-ni càháⁿ-n ndihí-yu chi ñá túú quide cuendá-n cuèi ná ñáiyu cùú-yu, te càháⁿ ndáá-n nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí cundecu-o ñuyíu-a. Te cachí tñuhu xii-ndí ñu váha-ni quide-ndí sá chàhu-ndí té Cèsár téé ío cùnuu cuendá impuèstú áⁿ ñáhá —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

15 Dico Jèsús ní cutnùní iní-gá sá xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá, núú ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá ducaⁿ xító ndeé ñáhá-ndó xii-í? Chí dánèhé ñáhá xii-í ñⁿ díhúⁿ sá chàhu-ndo cuendá impuèstú te núú nása càa —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

16 Te cue téé-áⁿ ñi dánèhé ñáhá-güedé xii-gá ñⁿ díhúⁿ sá chàhu-güedé cuendá impuèstú. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí càchí tñuhu xii-í ñu yoo núú-xi ndèé ndihi yoo diu-xi ndeé —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú tñé Cèsár ndèé ndihi diu-dé —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

17 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí nàcuáha té Cèsár sá cúú cuendá-dé, te sá cúú cuendá méé Yá Ndiòxí te xíⁿ nacuáha-ndo-gá —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

Te cue téé-áⁿ ío ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-gá.

Cuendá cue ñáiyu ndoto

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Te sátá dúcáⁿ te ní quexio ñⁿ úú cue téé cùu saducéú núú ndécú Jèsús, te cue téé-áⁿ ñá túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cuè ñáiyu ní xihí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

19 —Mèstrú, ndíi Moisés càchí ndíi núú tütú ndíi ndècu vitna sá nõu ìⁿ téé na cùú-dé te quendóo ñadìhí-dé, te núú ñá túú ní xõo déhe-dé ndíhi ñadìhí-dé-áⁿ, te téé cùu ñaní-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ cuendá coo déhe-dé ndíhi-aⁿ cuendá téé ní xíhí-áⁿ. 20 Te ní xíndecu úsá tnàhá cue téé mee-ni ndí ñaní-güedé. Te téé díhna ní níhí ñadìhí-dé, te ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chi ní xíhí-dé, te ni ìⁿ déhe-dé ñá túú ní xõo ndíhi ñadìhí-dé. 21 Te téé cùu uú ní naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ, dico ní xíhí tucu-dé, te ni ìⁿ tucu déhe-dé ñá túú ní xõo ndíhi ñaha-áⁿ. Te ñi-ⁿ ducaⁿ ñi xíhí téé cùu uní. 22 Te ní xínu ndí úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-áⁿ, dico ni ìⁿ-güedé ñá túú ní xõo déhe-güedé ndíhi-aⁿ, te ní ndíhi-güedé ní xíhí te ndéé núú ñi ndíhi-ná ní xíhí tnàhá ñadìhí-áⁿ. 23 Te na sáá nduu ndòto-güedé ndíhi ñaha-áⁿ, ¿te ndèdacàa-güedé ñadìhí-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndí úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

24 Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ní xíta nchòhó tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú xíní-ndó nàcuáa càháⁿ Yá Ndiõxí núú tütú-gá, te ni ñá túú xíní-ndó sá díú-gá ndácú-gá quidé-gá nchaandi túhú sá vaha. 25 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá òré ná sáá nduu ndòto nchaa ñáyiú ní xíhí, te dàvá-áⁿ vã yõo-gá dasaⁿ dèhe yoco-xi chi vá yõo-gá candeca tnàha, chi na ndòtó-yu te cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí. 26 Te núú nchòhó cuíní-ndó càháⁿ-ndó cuendá nchaa ñáyiú ndoto, te díhna-gá dacuàha-ndo nacuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés núú tütú ndíi ni cùu. Chi ñi-ⁿ núú tütú ndíi càháⁿ-xi nàcuáa ní xàhaⁿ Yá Ndiõxí xii ndíi cútnàhá ní càháⁿ ndíhi ñaha-gá ìⁿ xichi núú níhnú tnùtaú nchìcúⁿ ñuhú. Te duha ní xàhaⁿ-gá xii ndíi: “Yúhú cùú-í Ndiõxí tẽ Àbrahám, ndíhi té Isàác, ndíhi té Jácób”, duha ní xàhaⁿ Yá Ndiõxí xii ndíi càchí-xi núú tütú ndíi. 27 Te Yá Ndiõxí ñá túú cùu-gá Ndiõxí cue ñáyiú ní xíhí, chi cùu-gá Ndiõxí cue ñáyiú xíndecu vívú, núú xíáⁿ nchòhó ío xíta-ndo tnúhu càháⁿ-ndó. Te sá dúcáⁿ ñi càháⁿ-gá cuendá cue téé-áⁿ, te xíáⁿ cútnùní sá cuèi ní xíhí-güedé sá cùú-xí tnàha ñáyiú-güedé, dico ndècu vívú-güedé

sá cùú-xí-gá —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

Tnúhu sá ño-gá cúnúu

(Mt. 22:34-40)

28 Te tnàhá ìⁿ téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ndèdóho-dé nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús ndíhi cue téé cùu saducéú-áⁿ, te ndèdóho-dé sá sùúní vaha ñíhí-gá tnúhu nàdanchocáva-gá. Te ní sàndehe yatni-dé núú-gá, te xàhaⁿ-dè xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-í ndèdacàa tnúhu sá ñi càháⁿ Yá Ndiõxí ño-gá cúnúu cuu díhna —càchí-dé xàhaⁿ-dè xii-gá.

29 Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-dé:

—Duha càháⁿ tnúhu sá ño-gá cúnúu: “Nchòhó ñáyiú isràèl ío vaha chí cùndèdóho tnúhu-a. Ìⁿndí díi-ni Yá Ndiõxí ndécú, te ñi-ⁿ ní-gá cùú-gá Ndiõxí-ó. 30 Te cuu iní-ndó Dütú Ndiõxí Yaá cùú Ndiõxí-ndó ñi yuhu ñi iní-ndó, te caní iní-ndó càda-ndo dàtná cuíní mée-gá, te mee-ni tnúhu vaha caní iní-ndó cuendá cuu víi cuu vaha-ndo núú-gá, te coo iní-ndó càda-ndo nacuáa cuu vaha iní-gá”, duha càháⁿ tnúhu sá ño-gá cúnúu. 31 Te duha càháⁿ tucu ingá tnúhu cùu uú sá ño cúnúu: “Cuu iní-ndó tnàha ñáyiú-ndo dàtná cùú iní-ndó mée-ndo”, duha càháⁿ tnúhu cùu uú-áⁿ. Te úú duha-ni tnúhu-a cùu-xi tnúhu sá ño-gá cúnúu —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-dé.

32 Te téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní xàhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, vaha-ni càháⁿ-n chi ndáá sá ìⁿndíi-ni Yá Ndiõxí ndécú, te ñá túú-gá ndèé ndécú ñngá ndiõxí. 33 Te dàtná ní cachí-n sá ñi yuhu ñi iní-ó cùu iní-ó Yá Ndiõxí, te caní iní-ó càda-o nacuáa cuu víi cuu vaha iní-gá te ío víi ío vaha cuu iní-ó dàtná cuíní mée-gá, te coo iní-ó càda-o nacuáa cuu vaha iní-gá, te cuu iní-ó cuè tnàha ñáyiú-o dàtná cùú iní-ó mée-o. Te nchaa xíáⁿ ío-gá xíní ñuhú-xi cada-o dacúxí sá cuañaha-o quèti cahni-güedé te cáyú-di nduu táhú ñáhá Yá Ndiõxí, ndíhi dàcúxí nchàa dava-gá sá sãñaha-o nduu táhú-gá —càchí-dé xàhaⁿ-dè xii-gá.

34 Te sá dúcáⁿ ío vaha nduu tnúhu ní càháⁿ téé-áⁿ, núú ní xàhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Luha-ná cùmãní xii-n te ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-dé.

Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gã xii téé-áⁿ, núu vá yõo ñⁿ-gá ní cùyi ñágá tnúhu nducu tnúhu-yu núú-gã.

*Yoo cùu Xítóhó Jesucristú
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)*

³⁵ Te Jèsús yíhí-gã xití veñúhu càhnu sá ño cùnnuu danehé-gá ñáyíu, te xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés cächí-güedé sá Cristú Yaá tendaha Yã Ndiõxí quixi ñuyú-a cùu-gá déhe ndíi Dàvíí, te ndíi-áⁿ ñí cunaha vîhi ní xíhí ndíi. ¿Te ná cuendá ducaⁿ càháⁿ-güedé? ³⁶ Te mee ndíi Dàvíí-áⁿ ñí dácáhú ñí ñáhá Espíritú Yã Ndiõxí xii ndíi nàcuáa càháⁿ ndíi, te duha ní cachí ndíi:

Dútú Ndiõxí ní xáhaⁿ-gã xii Yaá cúu Xítóhó-í:
“Ngóo xio cùha-í,
te yúhú cada-í te nchaa sá cúu ùhú ñí ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñúhu núú-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndiõxí xii Yaá cúu Xítóhó-í.

Duha ní cachí ndíi. ³⁷ ¿Te nása cùu Cristú déhe ndíi Dàvíí, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cúu-gã Xítóhó ndíi? —cächí Jèsús xáhaⁿ-gã xií-yu.

Te ío cuéhé ñáyíu ní xíndedóho nchaa tnúhu ní càháⁿ-gá, te ío ní cudíí ñí-yu ní xíndedóho ñáhá-yu xii-gá.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Te òré dánèhé ñáhá Jèsús xii cue ñáyíu, te xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Cada cuendá-ndó vã cadá-ndó dàtná quidé cué téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chi cue téé-áⁿ tnàhá ñí-güedé cuhnu-güedé dóo nání sã sácúhnu cue téé cùnnuu-gá te cuení-güedé sá méé-ní ndíi tnúhu yíñúhu càháⁿ ndíi ñaha ñáyíu xii-güedé nchaa núu xíca cùu-güedé. ³⁹ Te nàcáxi-güedé xilé sácóo nchíhi cue téé cùnnuu-gá xití veñúhu sácóo nchíhi-güedé. Te ducaⁿ-ni quíde-güedé cuéi òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé òré ndécú-güedé ñⁿ vico, chi mee-ni núu sácóo cue téé cùnnuu cuení-güedé coo-güedé. ⁴⁰ Te quèndeé-güedé vehe nchaa

ñáyíu quèé, te ío naha càháⁿ ndíhi-güedé Yã Ndiõxí dándahú-güedé méé-güedé sá ño quíde ndáá-güedé cuendá sá cuení-güedé càháⁿ váha ñáyíu cuendá-güedé. Te sá dúcáⁿ quíde-güedé te ío-gá ndoho-güedé núu ùhú núu ndàhú dàcúxí dàva-gá ñáyíu —cächí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

*Díhúⁿ nduu táhú Yã Ndiõxí ní dáquëe ñⁿ ñaha ndàhú ñaha quèé
(Lc. 21:1-4)*

⁴¹ Te núcóo Jèsús xití veñúhu yatni núu ndécú àlcanciá te ndèhe-gá xídáquëe ñáyíu díhúⁿ xití àlcanciá-áⁿ, te tnàhá cue ñáyíu cuica xídáquëe-yu vâi díhúⁿ. ⁴² Te ní quexìo ñⁿ ñaha ndahú ñaha quèé, te ndèhe-gá ní dáquëe-aⁿ úu tnàhá díhúⁿ còbrí xití àlcanciá, te díhúⁿ-áⁿ ño sacú yáhu-xi. ⁴³ Te Jèsús ní cana-gá cue téé xíca cuu ndíhi-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñaha ndahú ñaha quèé-a ío-gá nándíhi díhúⁿ ní dáquëe-aⁿ xití àlcanciá dàcúxí díhúⁿ ñí dáquëe dáva-gá-yu. ⁴⁴ Chi nchaa ñáyíu-áⁿ ñí dáquëe-yu mee-nã díhúⁿ sã ñí quendóo-ná, dico ñaha quèé-a cuéi ndàhú-aⁿ dico ní dáquëe-aⁿ ñíhí díhúⁿ sã cuááⁿ sã caxí-áⁿ ní cùu —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

13

*Jèsús cächí-gá sá ngóyó veñúhu
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)*

¹ Te òré ní ndee Jèsús xití veñúhu càhnu sá ño cùnnuu, te ñⁿ téé xíca cuu ndíhi-gá ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¡Mèstrú, cundehe nã ío víi ní sáá veñúhu-aⁿ ndíhi nchaa vehe nèhe tnaha ndíhi-xi, te ío víi ndãa nchaa yúu yíhí! —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Nchaa nàcuáa càa nchaa vehe sá cúñúhu-n-a vîtna sáá nduu te vá cúndùu-gá-xi dàtná cáá-xí vîtna, chi ní ñⁿ-gá yúu vã códó nchíhi tnaha-xi, chi ndíhi ngoyo —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

*Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyúú
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)*

³ Te Jèsús ní xica-gá ndíhi cue téé xíca cuu ndíhi-gá cuáháⁿ ndíhi ñaha-gã xii-güedé yucu nàni Olívú, te yucu Olívú-áⁿ tũu ndáá

núu cáá veñúhu càhnu sá ïo cùnuu. Te Jèsús ní quexìo-gá ndihì-güedé yucu Òlívú-án, te xíán nǐ ngóo-gá te núu núcòo-gá-án nǐ sáhán té Pèlú ndihì té Jàcobó ndihì té Juàá ndihì té Ndríxí, te dayuhu nǐ xáhaⁿ-güedě xii-gá:

4—Cuìní-ndí cachí tnúhu-n nǎ nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu càhnu sá ïo cùnuu, àdi nándi cùu sá cáda-xí cuendá cutnùnì iní-ndí sá sà ta cuyatni nduu ducaⁿ cada-xi —cachí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

5 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vǎ yòo dandàhú ñáhá xii-ndo. 6 Chi ío cuéhé cue tée coo ñuyú te danàni-güedé méé-güedě dàtná nánì-í, te cachí-güedé: “Yúhú cùu-í Cristú Yaá ní tendaha Yǎ Ndiòxí véxi ñuyú-a”, duha cachí-güedé. Te sá dúcáⁿ cǎháⁿ-güedé te ío vǎi ñáyi u dandàhú-güedé.

7 Te òré ná nihí-ndó tnúhu sá nàá-güedé nděni ní cuu, te vǎ yùhú-ndó chi dacuítí sǎ dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sàá-gǎ nduu nàa ñuyú òré ducaⁿ càda-xi. 8 Chi cue tée ìⁿ nàcióⁿ nàá-güedé ndihì cue tée ingá nàcióⁿ, te titní ñuu ngúíta-güedé nàá-güedé, te titní xichi ñuyú nǐhi vihi tnáa, te titní tucu xichi ñuyú coo tnamá, te ío-gǎ cuéhé sǎ yǎha ñáyi. Te nchaa sá dúcáⁿ càda-xi-án cùu-xí tnúndòho sá vítná vǎha vǎha quèsaha-xi sácúu-xí cuè ñáyi ndècu ñuyú-a.

9 Dico nchòhó ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo, chi nchaa ñáyi na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuendá ñáhá-yu xii dava-ndo núu cuè tée cùchiuⁿ, te candeca ñaha-güedě xii-ndo quihíⁿ xití veñúhu-güedé, te yàcáⁿ caniha-güedě xii-ndo. Te quihíⁿ-ndó núu cuè tée yèndaha nacióⁿ àdi núu dàva-gǎ cue té cùnuu sá cuendá-í, te nchòhó nihí-ndó nàcuáa càda-ndo cǎháⁿ vǎha-ndo cuendá-í núu-güedé. 10 Te cùmánì-gǎ sáa nduu nàa ñuyú-a te sa cuténuu tnúhu-í nǐ càa xico ñuyú-a, te tnúhu-án cǎháⁿ-xi nàcuáa naníhí tǎhú ñáyi. 11 Te òré ná càndeca ñaha ñáyi xii-ndo quihíⁿ núu cuè tée cùchiuⁿ cuáha cuendá ñáhá-yu, te òré vátá sàá-gǎ-ndó núu-güedě te vǎ cánì iní-ndó núu nása cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé. Chi òré-nǎ te Yǎ Ndiòxí dacàhu iní ñáhá-gǎ

xii-ndo nása cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé, te diu-ni tnúhu sá dacàhu iní ñáhá-gǎ-án cùñaha-ndo xii-güedé. Te ñá diú mèe-ndo cǎháⁿ-ndó chi Espiritú Yǎ Ndiòxí cǎháⁿ-xi yuhu-ndo. 12 Te dava cue tée cuáha cuendá-güedé ñaní-güedé núu cuè té cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedě. Te dava cue té cùu tátá diu-ni ducaⁿ càda-güedé cuáha cuendá-güedé déhe-güedé núu cuè té cùchiuⁿ. Te dava cue té cùu déhe cuu úhú iní-güedé tátá-güedé ndihì náná-güedé, te cuáha cuendá ñáhá-güedě xií-yu núu cuè té cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedě xií-yu. 13 Te ío cuéhé ñáyi cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sǎ cuendá-í, dico nchaa nchòhó ñáyi na càda ndee-ni iní canchicúⁿ nihnu ñaha-ni xii-í te naníhí tǎhú-ndó.

14 Te ndí Dániél té ní xóo cǎháⁿ tnúhu Yǎ Ndiòxí ndéé sanaha nǐ chídó tnùnì ndí núu tütú ndí cuendá ìⁿ sá dáquè tǐhú Yǎ Ndiòxí cundecu ìⁿ xichi núu ñà túu tǎu-xi cundecu-xi, te xiáⁿ cada-xi sǎ vǎ cùndecu-gǎ nǐ ìⁿ ñáyi xiáⁿ. Te cada cuendá vǎha-ndo nàcuáa ní cǎháⁿ ndí, chi nduu na quèní-ndó xiáⁿ cundecu-xi ìⁿ xichi núu ñà túu tǎu-xi cundecu-xi, te dàvǎ-án nchaa ñáyi xǐndecu distritú Júdeá xínì ñuhu-xi cunú-yu quihíⁿ-yu xití yucu. 15 Te nchaa ñáyi ndáa ndódó dìquí véhé-xí vǎ ndíhu-gǎ-yu vehé-yu quehéⁿ-yu ìⁿ ndachíuⁿ-yu canehé-yu quihíⁿ. 16 Te nchaa ñáyi cuáháⁿ yucu nǐ vǎ nùhú-gǎ-yu vehé-yu cúnúquehéⁿ-yu dóo-yu. 17 Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyi dìhí ñúhú dèhe-xi, ndihì cue ñáyi dìhí xǐndeca déhe vitna sàdi na saá nduu dùcaⁿ cada-xi! 18 Te nchòhó ío chí cǎcáⁿ tǎhú núu Yǎ Ndiòxí cuendá sá vǎ dúcáⁿ ndòho-ndo yóo quidé víxiⁿ-xi. 19 Chi dàvǎ-án coo tnúndòho cahnu vihi ñuyú, te vátá ìⁿ nduu-gǎ coo tnúndòho cahnu vihi-án ndéé cùtnàhá ní cadúha Yǎ Ndiòxí ñuyú, chi diu-ni dàvǎ-án coo tnúndòho cahnu vihi-án, te nǐ núu cuáháⁿ núu véxi vǎ cóo-gǎ tnúndòho-án. 20 Te Yǎ Ndiòxí cǎchí-gǎ sá vǎ ïo vǎi nduu coo tnúndòho cahnu vihi-án ñuyú sǎ cuendá nchaa ñáyi ní cǎháⁿ-gǎ cundecu ndihì-gǎ. Te núu vǎi nduu na coo tnúndòho-án, te vǎ yòo cácu nihnu.

21 Te dàvǎ-án cùñaha ñáyi xii-ndo: “Chí cùndèhe iha, chi iha ní quexìo Cristú

Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyíú-a”, duha cúñàhá-yu xii-ndo. Àdi quesahá-yu: “Chí cùndèhe yacáⁿ chi yàcáⁿ ndécú-gă”, quesàhá-yu. Te vá quèndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-yu. ²² Te coo cue tée danàni-güedé méé-güedé dàtná nánì-í te cachí-güedé sá cúú-güedé Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyíú-a. Te dava-güedé cachí-güedé sá cúú-güedé cue tée càháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí dico ñá ndáá sá cúú-güedé cue tée càháⁿ tnúhu-gá, te cada-güedé títñí núú sã vã yõ tnàhí ndàcu cada cuendá dandàhú-güedé ñáyíu, te caní iní-güedé dandàhú-güedé ndéé cue ñáyíu ní càháⁿ Yă Ndiöxí cundecu ndíhi-gá. ²³ Te vitna ío váha cuáha-ndo cuendá, te quíhi iní-ndó cundecu-ndo, chi nchaa sa ní dátúha ñaha-í xii-ndo.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Tée cùu ñanì tnáhá nchàa ñáyíu

(Mt. 24:29-35,42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ Te nà yáha-ni coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te vá dáyèhé-gá nchícanhii te ni vã dáyèhé-gá yóó. ²⁵ Te ngoyo nchaa chódíní ndéé andíu, te quídi-xi andíu. ²⁶ Te dàvá-áⁿ quíní ñáhá nchàa ñáyíu xii yúhú Tée cùu ñanì tnáhá-yu ncháa-yu quee-í andíu quixi-í ichi xití vícò, te quíní-yu sá ío càhnu cuu-í, te quíde-í nchaa sá vãha. ²⁷ Te tendaha-í cue espíritú xínú cuèchi núú-í quíhíⁿ-xi nadatàcá-xi nchaa ñáyíu ní càháⁿ-í chitnahá ñáhá xii-í xíndecu ní càa xico ñuyíú.

²⁸ Te cundehe-ndo nàcuáa quíde yutnu ngúxí, chi yutnu-áⁿ ndúú yùte núú díté-xi te nàtahú ndaha-xi, te òré ducaⁿ quíde-xi te càchí-ndó sã sà ní cuyatni nuu cahni. ²⁹ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cada-xi òré ná quíní-ndó càda-xi nchaa nacuáa ní càháⁿ-í, te cutnùnì iní-ndó sã sà ní cuyatni vií-nã nduu nàa ñuyíú. ³⁰ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã òré vátá cùú-gá cue ñáyíu xíndecu ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní càháⁿ-í. ³¹ Te andíu ndíhi ñuyíú-a chi ndíhi nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vá ndíhí nihnu-xi chi cùu-xi tnúhu ndáá.

³² Dico ñá túú cùtnunì ná nduu quixi tucu-í, te ni ñà túú cùtnunì ná òré chi vá yõ xíní, te ni cuè espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ñá túú xíní-xi ná nduu quixi-í, te ni mèe yúhú tée cùu Déhe Dútú Ndiöxí

ñá túú xíní-í ná nduu quixi tucu-í, chi ñndì díi-ni mee Tătà-í Dútú Ndiöxí xíní-gá núu ná nduu quixi-í.

³³ Te nchòhó xíní ñùhu-xi sá ío quíhi iní-ndó cundecu-ndo, te càháⁿ ndíhi-ndo Yă Ndiöxí, chi ñá túú xíní-ndó nã nduu quixi tucu-í. ³⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ñndì tée cùní quíngaca cuu xica. Te tée-áⁿ cùmání-gă quee-dé vehe-dé te ní xáhaⁿ-dë xii cue tée xínu cuechi núú-dë sá ná càdá cuendá-güedé vehe-dé. Te ní sãñaha-dë xii-güedé ndí dííⁿ núú-güedé chiuⁿ cada-güedé. Te ní xáhaⁿ-dë xii tée ndéé yuyèhe sá ná cundecu túha-ni-dé yuyèhe ndéé nàsáá-dé. ³⁵ Te duha ndúu tnúhu càháⁿ-í cuendá nchòhó cundecu túha-ndo, chi ñá túú xíní-ndó nã nduu te ni ñà túú xíní-ndó nã òré quixi tucu yúhú Yaá cúú Xitohó-ndó, núu òré sa ní cundiquíⁿ, àdi dava niú, àdi oré sa ní cana uuⁿ líhi, àdi oré sa ta cùditó cuáháⁿ, núu xíãⁿ ío chí cùndecu túha. ³⁶ Te duha càháⁿ-í chi na cuáháⁿ òré ñá túú nã yíhí iní-ndó quèxio-í, te ñá túú ndècu túha-ndo. ³⁷ Te dàtná-ni xáhaⁿ-í xii nchòhó sá cùndecu túha-ndo, te díu-ni ducaⁿ xáhaⁿ-í xii nchaa dava-gá ñáyíu sá cùndecu túha-yu –càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

14

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Te cùmání ùú-gá nduu te quesaha víco pascuá, víco xèxi ñáyíu pàá sá ñà túú yíhi levadurá. Te cue dútú cùnùu, ndíhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé dandàhú-güedé Jèsús cuendá tñí ñaha-güedé xii-gá te cahni ñaha-güedé. ² Te ní xítñaha-güedé:

—Váha-gá sá vã tñí-ó Jèsús mei ndúu víco, chi núu ducaⁿ na càda-o te ío dusaⁿ càda ñáyíu –càchí-güedé xítñaha-güedé.

Íⁿ ñadìhí chíhí-áⁿ àcítí díquí Jèsús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Te Jèsús ndécú-gă ñuú Bètaniá vehe ñndì tée nàni Xímú, tée ní tnahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiquí cùñú-ó. Te yíhi Jèsús mèsa xéxí-gă ní quexìo ñndì ñadìhí néhé-áⁿ ñndì sá ní cuáha yúú vãha yúú nánì àlabastrú, te xití

xíãñ ñúhú àcítí sàháñ tnámí sã nání nãrdú sá ío ndèyáhu, te ní táhú-án xíãñ te acítí ñúhú xítí-xi-án ñí sódó-añ díquí Jèsús. ⁴ Te ññ úú cue téé xíndecu-án ñí cudééñ-güedé sá dúcáñ ñí quide-añ, te ní xítñaha-güedé:

—Ñá túú quide váha ñaha-ãñ dàcáñ quidé-án, chí íí ñí dácuíta-añ acítí váha-ãñ. ⁵ Chí váha-gá ñúu cuyáhu acítí-ãñ sá ùní ciendú díhúñ denariú, te díhúñ sã cuyáhu acítí-ãñ cuu cuendá ñáyíu ndàhú ní cùu —cachí-güedé xítñaha-güedé.

Te ní tenàá-güedé ñaha-án sã dúcáñ ñí quide-añ.

⁶ Te Jèsús ní xáhañ-gã xii-güedé:

—Chí dáñá, vá dásátú-ndó ñí ñadìhí-a, chí sá ñí quide ñaha-añ xii-í cúú-xí ññ sá váha. ⁷ Chí cue ñáyíu ndàhú ducañ-ni cùtnahá ñáyíu-án tnuú-ndó, te nání òrè cächí ñí-ndó te chindee-ndó-yu. Dico yúhú chí vá ncháá ndùu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo ñúyíú-a. ⁸ Te ñadìhí-a ní quide-añ ññ sá váha ndèé není ní ndacu-añ, chí sá dúhá ñí quide ñaha-añ xii-í ní chíhí ñaha-añ àcítí, te xíãñ cada ñí-ndó sã sá quide túha-añ yíquí cùñú-í cuendá quíndúxi-xi. ⁹ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ndèni ní cuu ñíhí ñúyíú ná càháñ ñáyíu tnúhu-í, te càháñ-yu tnàhá cuendá ñadìhí-a cuendá quíñí nchaa ñáyíu nàcuáa ní quide-añ, te ducañ vã nàcuànaá-yu —cachí-gá xáhañ-gã xii-güedé.

Té Jùdás ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú cuè téé cùu úhú ñí ñáhá xii-gá

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Te té Jùdás Iscarioté ní sáhán-dé ní ndatnúhu-dé ndihí cue téé cùu dútú cùnùu sá cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé, te núú tnàhá té Jùdás-án cúú ùxúú tnàhá cue téé xica cuu ndihí-gá ní cùu. ¹¹ Te òrè ducañ ñí ndatnúhu-dé ndihí-güedé, te ío ní cudíí ñí-güedé, te ní xáhañ-güedé xii-dé sá cuáñaha-güedé díhúñ xii-dé. Te té Jùdás-án ñí ngúíta-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé.

Cùdini Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30;
1 Co. 11:23-26)

¹² Te ní sáá nduu ñí quesaha vico pascuá, vico ñá túú xèxi ñáyíu pàá sá ñà túú yíhí levadurá, te díu-ni nduu-ãñ sáñní-güedé ññ mbéé líhli xèxi-yu nduu vico pascuá-án. Te cue téé xica cuu ndihí Jèsús ní xicáñ tnúhú-güedé núú-gã, te xáhañ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí xicáñ tnúhú-ndí núú-n ñúu ndèé cáá vèhe cuíñí-n càda túha-ndí sá cùdini-o sacuaa nduu vico pascuá —cachí-güedé xáhañ-güedé xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní xáhañ-gã xii úú-ni tnàhá cue téé xica cuu ndihí-gá:

—Chí cuáháñ xítí ñúú-ãñ, te yacáñ naníhí-ndó ññ téé tànehe yóó ndute, te téé-án cándèndaha-ndo-dé quíhíñ. ¹⁴ Te núu ndèdacàa vèhe na ndíhu-dé te xíãñ quíhu-ndo. Te cúñaha-ndo xii xítóhó vèhe-án: “Yaá cúú Mèstrú cächí-gá sá ñúu ndèdacàa xichi xítí vèhe-n cuáñaha ñúu-n xii-gá cùdini-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá sacuaa nduu pàscuá”, duha cúñaha-ndo. ¹⁵ Te dàtnùní danèhé ñáhá-dé xii-ndo ññ cuartú cáhnú càa núú ñínu, chí vèhe yòdo tnaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sá nándíhí, te nchòhó dícó-nã comidá cada túha-ndo cùdini-o —cachí-gá xáhañ-gã xii-güedé.

¹⁶ Te cue téé-án ñí xica-güedé cuáháñ-güedé xítí ñúú-án, te nchaa-ni nàcuáa ní xáhañ Jèsús ní cuu. Te ní quide túha-güedé sá cùdini-güedé ndihí-gá sacuaa nduu vico pascuá-án.

¹⁷ Te sátá ñí cundíquíñ te ní quexìo Jèsús ndihí ndí ùxúú cue téé xica cuu ndihí-gá.

¹⁸ Te cuánguñhu-gá mèsá ndihí-güedé cuendá cùdini ndihí ñaha-gá xii-güedé, te òrè yíhí-gã mèsá ndihí-güedé, te xáhañ-gã xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ññ nchòhó cue téé xèxi ndihí ñaha xii-í cuáha cuendá ñáhá-ndó núú cuè téé cùu úhú ñí ñáhá xii-í —cachí-gá xáhañ-gã xii-güedé.

¹⁹ Te sá dúcáñ ñí xáhañ-gã xii-güedé, te nchaa-güedé ní ngúíta-güedé cùndíyí-güedé. Te da ññ da ññ-güedé ní ngúíta-güedé xicáñ tnúhú-güedé núú-gã, te xáhañ-güedé xii-gá:

—¿Ñá díú yúhú ducañ sàni ñí-n càda-í-u? —cachí-güedé xáhañ-güedé xii-gá.

²⁰ Te Jèsús ní xáhañ-gã xii-güedé:

—Diu-ni ñⁿ nchòhó cue téé úxúú xicá cùu ndihí-í, téé na dàquëndaha còhó òré daquëndaha-í, téé-áⁿ cuáha cuëndá ñáhá-dě xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá. ²¹ Te yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ñuhu ichi-í cuáháⁿ-í ndoho-í nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí. Dico ndáhú ní cuu téé ducaⁿ na cuáha cuëndá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, chi váha-gá sá vâ cáciú tēe-áⁿ cundecu-dé ní cùu, te ñá díú sã ñí cacu-dé te ducaⁿ càda-dé —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²² Te ñini cùdini cue téé xica cuu ndihí Jesús ní queheⁿ-gá pàá, te ní ndacáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiöxí, te dătnúni ní táhú cuèchi-gá, te ní ngüíta-gá dăcăhñu ñaha-gă xii-güedé, te xăhaⁿ-gă:

—Chí quéhéⁿ pàa-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sã cúú-xí dătná yiqui cùñú-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²³ Te ní queheⁿ-gá văsú ñúhú ndúdi ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiöxí, te dătnúni ní ngüíta-gá sãñaha-gă xii-güedé cuëndá coho-güedé luha luha sá ñúhú xití-xi, te nchaa-güedé ní xihí. ²⁴ Te ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a cada iní-ndó sã cúú-xí dătná ñíñí-í sá cătí òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sá dúcáⁿ cătí ñíñí-í xíáⁿ cutnùni ndáá sá Yă Ndiöxí cada-gá ingá núú sã vâha sá cúú-xí vâi ñáyiu dătná ní cachí-gá cada-gá. ²⁵ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã vitná-nă duha xihí-í ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a te vâ còhó-gă-í, dico na sàá nduu cundecu-í núú ndécú Yă Ndiöxí táxí tnùnigă, te dăvâ-áⁿ cada iní-í sá dătná sá còhó tucu-í chi ío cudíí iní-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá tē Pèlú cùñaha-dě xii ñáyiu sá ñà túú xini ñáhá-dě xii-gá

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Te Jèsús ní xita-gá ñⁿ ndudú ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te dătnúni ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí-güedé yucu Òlívú. ²⁷ Te yacáⁿ ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá-ndó dàña nihnu ñaha-ndo xii-í niú vitna, chi quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú càchí-xi: “Yúhú cuáha-í tnúhu cahni-güedé téé cùu toli, te nchaa mbéé-dě ndihí-güedi cuténuu”, duha càchí-xi núú

tütú-gá. ²⁸ Dico na cùú-í te ndoto-í te codonuu-í núú-ndó quíhíⁿ distritú Galileá —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁹ Te té Pèlú ní xăhaⁿ-dě xii-gá:

—Te cuèi nchaa-güedé ná dândóo ñaha-güedé xii-n, dico yúhú chi vá dândóo ñaha-í xii-n —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-dé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã niú vitna cùmání-gă cana líhi úú xito, te úní xito cáháⁿ-n núú ñáyiu sá ñà túú xini ñáhá-n xii-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

³¹ Dico té Pèlú ní cáháⁿ ñíí-dé, te xăhaⁿ-dě xii-gá:

—Cuèi na cùú ndihí ñaha-í xii-n dico vá càháⁿ-í núú ñáyiu sá ñà túú xini ñáhá-í xii-n —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

Te nchaa dava-gá cue téé xica cuu ndihí-gá diu-ni ducaⁿ ñí xăhaⁿ-güedé xii-gá.

Jèsús càháⁿ ndihí-gá Yă Ndiöxí ñⁿ xichi núú nání Gètsemaní

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Te Jèsús cuáháⁿ-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá ñⁿ xichi núú nání Gètsemaní. Te òré ní quexìo-gá ndihí-güedé xíáⁿ, te ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cúnúcóo iha cundetu-ndo na quíhíⁿ-í yacáⁿ cáháⁿ ndihí-í Yă Ndiöxí —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

³³ Te ndèca-gá té Pèlú, ndihí té Jàcobó, ndihí té Juàá cuáháⁿ, te ñà túú tnàhí-gá cúú vâha iní-gá te ní ngüíta-xi súúni ndihú iní-gá. ³⁴ Te ní xăhaⁿ-gă xii cue téé úní-áⁿ:

—Súúni ndihú iní-í dătná sá cùú-í, te chí quëndóo iha te vâ cùdú-ndó —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁵ Te sa ñùnchií luha ní xica ndehe Jèsús núú ndécú-güedé, te ní ngáundeyi-gá ndéé ñuhu càháⁿ ndihí-gá Tătá-gă Dútú Ndiöxí sá nüú vá cündèe iní-gá taunihnu ñaha-gă xii-gá cuëndá nchaa nàcuáa yáha-gá. ³⁶ Te òré càháⁿ ndihí Jèsús Tătá-gă Dútú Ndiöxí, te xăhaⁿ-gă:

—Yòhó tătá mée-í, nchaandi túhú sá vâha ndàcu-n quide-n, te càháⁿ ndáhú-í núú-n nüú vá cündèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuëndá sá vâ ndòhò-í ná sàá òré, dico vá cádá-n nàcuáa càchí iní mée-í chí cada-n nàcuáa càchí mee-n —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii Tătá-gă Dútú Ndiöxí.

37 Te sáta nĩ yáha ní cáháⁿ ndihí-gá Tátá-gã Dútú Ndiõxí, te cuánuhú-gá núú nĩ dándõ-gá cue téé úní-áⁿ, te xixídí-güedé òré ní nasáá-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii té Pèlú:

—Ximú, ¿náa sama xidí-n? ¿Náa ñá cündèè tnahi núú-n vã cùdú-ni-n cuèdicó ñⁿ òré-ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

38 —Te chí quéndõ tucu, te cuhuⁿ iní-ndó vã cùdú-ndó, te cáháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiõxí cuendá sá vã dácáháⁿ ñáhá yùcu ñávãha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchòhó cuìní-ndó càda-ndo nchaa nacuaá càháⁿ-í dícó-ni sá ñà túú ñihí ndéé-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

39 Te Jèsús ní xica tucu-gá cuáháⁿ-gá cáháⁿ ndihí-gá Tátá-gã Dútú Ndiõxí, te ñu-ni nàcuáa ní xáhaⁿ-gã díhna xáhaⁿ tucu-gá. 40 Te òré ní yáha ní cáháⁿ ndihí-gá Tátá-gã Dútú Ndiõxí, te cuánuhú tucu-gá núú xĩndecu cue téé úní xicá cùu ndihí-gá-áⁿ, te xidí-ni tucu-güedé òré ní nasáá-gá, te ducaⁿ nĩ quide-güedé chí súúní ñùhu saní núú-güedé, te ñá ní ñihí-güedé tnúhu cúñaha-güedé xii-gá òré ní nasáá-gá. 41 Te ní sáháⁿ tucu-gá xito cùu úní ní cáháⁿ ndihí-gá Tátá-gã Dútú Ndiõxí, te òré ní nasáá tucu-gá núú xĩndecu-güedé, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te náa xidí-ni tucu-ndo?, te vitna vã cùdú-gá-ndó chí sa ní sáá òré cuáha cuendá ñáhá-güedé xii yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo núú cuè téé ndècu ichi cuehé ichi duha. 42 Te vitna chí ndácõ na quihíⁿ-ó chí sa véxi téé cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ní tñi-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

43 Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo té Jüdás. Te núú tnáhá téé-áⁿ cúú ùxúú tnáhá cue téé xica cuu ndihí-gá. Te ndihí-dé vãi cue téé ní quexìo, te dava-güedé xĩnehe-güedé machití te dava-güedé xĩnehe-güedé carrutí. Te cue téé-áⁿ nĩ tendaha ñaha cue dútú cúnùu ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isráel. 44 Te té Jüdás téé cuáha cuendá ñáhá xii Jèsús sa ní xitnúhu-dé

cue téé-áⁿ nàcuáa cada-dé cuáha cuendá ñáhá-dé xii Jèsús núú-güedé. Te duha ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Cundehe-ndo tée na tøyuhu-í, te téé-áⁿ tñi-ndo-dé chí téé-áⁿ cúú-dé téé ndèé iní-ndó, te ío quihí iní-ndó càndeca-ndo-dé quihíⁿ —duha ní xáhaⁿ-dé xii-güedé.

45 Te òré ní quexìo té Jüdás ndihí cue téé-áⁿ núú ndécú Jèsús, te ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mèstrú —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te ní teyuhu ñaha-dé. 46 Te nchaa cue téé ndihí-dé-áⁿ nĩ tñi-güedé Jèsús cuendá càndeca ñaha-güedé xii-gá quihíⁿ. 47 Te ñⁿ cue téé cùndihí Jèsús ní tava-dé machití-dé, te ní xehndé-ni-dé ñⁿ xio lóho ñⁿ téé xinu cuechi núú dútú cúnùu, te ní quendeé duuⁿ lóho téé-áⁿ. 48 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii cue téé ní tñi ñaha xii-gá-áⁿ:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndó màchití, nèhe-ná-ndó càrrutí véxi ní tñi ñaha-ndo xii-í, dàtná quidé-ndó ñⁿ ñadúhú quidé ñaha-ndo xii-í. 49 Te nchaa-ni nduu ní xiní-ndó nĩ xĩndecu-í xití veñúhu càhnu sá ño cùnùu ní xóo danèhé-í ñáyiú, te ñá túú ní tñi ñaha-ndo xii-í. Dico dàcuítí sã dúhá yáha-í cuendá quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

50 Te nchaa cue téé xica cuu ndihí-gá ní xinu-güedé ní dándõ ñaha-güedé xii-gá.

Ñⁿ téé cuechi nĩ xinu-dé

51 Te ñⁿ téé cuechi ndëndaha-dé Jèsús cuáháⁿ, te lavichi-dé, ñⁿ-ni dóó yadí yidúcúⁿ nuu-dé ñihí-dé, te ní tñi ñaha-güedé xii-dé, 52 dico ní ndacu-dé ní quenuñi-dé te ní dándõ-dé dóó yidúcúⁿ nuu-dé-áⁿ nĩ xinu-dé.

Jèsús ndécú-gã jündá

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Te cue téé ní tñi ñaha xii Jèsús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú tée cùu dútú cúnùu-gá. Te xiáⁿ nĩ tacá nchaa dava-gá cue téé cùu dútú cúnùu, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isráel, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés cuendá cada-güedé jündá. 54 Te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dé xii-gá cuáháⁿ ní sáá-dé ndéé quehé vehe núú ndécú tée cùu dútú cúnùu-gá-áⁿ, te xiáⁿ

nǐ ngóo teté-dé yuhu nùhú ndihì cue téé cùu poleciá.

⁵⁵ Te cue téé cùu dútú cùnùu ndihì nchaa dava-gá cue téé xǐndecu jùndá ndúcú-güedě ñáyiú dacáa ìⁿ cuéchi díquí Jèsús cuendá ducaⁿ ñhí-güedě nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedě xii-gá, dico ñá túú ní ndàcu-güedé. ⁵⁶ Te cuèi vài ñáyiú dàcaá-yu cuéchi díquí-gã dico mee-ni sã nǐ cahu iní mée-yu ní cáháⁿ-yu, chi tucu cáháⁿ ìⁿ tucu cáháⁿ ìⁿ-yu. ⁵⁷ Te davá-yu ní ndacuíñí-yu te ní ngüíta-yu dàcaá-yu ìⁿ cuéchi neñuú díquí-gã, te xãháⁿ-yu xii nchaa cue téé cùnùu:

⁵⁸ —Nchúhú ní tecú dóho-ndí càchí-dé sá dǎngöyo-dé veñúhu càhnu sá ìo cùnùu sá nǐ dácáá cuè téé ñuyíú-a, te dandaa tucu-dé ìngá veñúhu saa, ñu-ni núú cáá tñahí veñúhu-áⁿ te xití úní-ni nduu sa nadaxinu-dé, te vá cúú-gã-xi veñúhu sá nǐ dácáá cuè téé ñuyíú-a, duha càchí-dé ní tecú dóho-ndí —càchí-yu xãháⁿ-yu xii-güedé.

⁵⁹ Dico ni dùcaⁿ ñá túú ní cùu ìⁿnuú-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-yu.

⁶⁰ Te téé cùu dútú cùnùu-gá ní ndacuíñí-dé tnuú nchaa ñáyiú, te xãháⁿ-dë xii Jèsús:

—¿Ná cuendá duha ndùu tnúhu cáháⁿ ñáyiú-a cuendá-n? Te cáháⁿ nùu nása ndùu tnúhu cáháⁿ-n —càchí-dé xãháⁿ-dë xii-gá.

⁶¹ Dico Jèsús ñá túú tñahí ni cáháⁿ-gá. Te téé cùu dútú cùnùu-gá-áⁿ nǐ xãháⁿ tùcu-dé xii-gá:

—Cuíní-í cachí tnúhu-n xii-ndí nùu sá díú Crístú Déhe Yá Ndiöxí Yaá ní tendaha-gã véxi ñuyíú-a cùu-n. Te ñu Yá Ndiöxí cúú-gã Yaá quidé càhnu-ndí —càchí-dé xãháⁿ-dë xii-gá.

⁶² Te Jèsús ní xãháⁿ-gã xii-dé:

—Ñu Yaá-áⁿ cúú-í, te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã sãa nduu te quini-ndó yùhú Téé cùu ñani tñahá-ndó nchaa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndiöxí Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá vaha. Te davá-áⁿ quini ñahá-ndó xii-í quee-í andi quixi-í ichi xití vícú —càchí-gã xãháⁿ-gã xii-dé.

⁶³ Te dútú cùnùu-gá-áⁿ nǐ ndátá-dë dóo cání nihnu-dé cuendá sã ñá túú ní tñahá iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ Jèsús, te ní xãháⁿ-dë xii nchaa cue téé xǐndecu jùndá:

—Ñá túú-gã xini ñuhu-xi cue téé cáháⁿ nùu ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé. ⁶⁴ Chi sa ní xǐndedóho-o nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-dé ní cáháⁿ úhú-dé cuendá Yá Ndiöxí, te nchaa-ndo chí cáháⁿ vitna núu nása sàni iní-ndó cùnduu cuendá téé-a —càchí-dé xãháⁿ-dë xii-í-güedé.

Te nchaa-güedé ní cachí-güedé sá ná cùú-dé.

⁶⁵ Te dava-güedé ní ngüíta-güedé ní túú dí ñahá-güedě xii-gá, te ní dádähu-güedé núú-gã, te ní ngüíta-güedé cánha-güedé xii-gá, te xãháⁿ-güedé:

—¿Cáháⁿ ná cótó nã cúú tée ní caniha xii-n! —cachí-güedé xãháⁿ-güedé xii-gá.

Te cue téé cùu poleciá ní cani-güedé núú-gã.

Té Pèlú cáháⁿ-dé núú ñáyiú sá ñá túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Te ndéé xití vehe càa núú nǐnu quide-güedé jùndá, chí vehe yòdo tñaha cuu-xi, te té Pèlú núcöo-dé quehé vehe-áⁿ. Te ìⁿ xíchí xínú cuèchi núú dútú cùnùu-áⁿ nǐ quexiö-xi núú núcöo té Pèlú. ⁶⁷ Te òré ní xini ñahá-xi xii-dé núcöo teté-dé yuhu nùhú, te ní xindéhé ñaha váha-xi xii-dé, te xãháⁿ-xi:

—Yòhó tñahá-n cùu-n téé xica cuu ndihì Jèsús téé ñuú Nazàrét —càchí-xi xãháⁿ-xi xii-dé.

⁶⁸ Te té Pèlú ní xãháⁿ-dë xii-xi:

—Yùhú ñá túú xini-í téé-ãⁿ, te ni ñá túú cùtñuní iní-í nása ndùu tnúhu cáháⁿ-n —càchí-dé xãháⁿ-dë xii-xi.

Te té Pèlú ní xica-dé cuáháⁿ-dé ndaa nàcuáa nchii yuyèhe vehe-áⁿ, te ní cana ìⁿ líhi. ⁶⁹ Te xíchí xínú cuèchi-áⁿ nǐ xini ñahá tùcu-xi xii-dé, te xãháⁿ-xi xii nchaa ñáyiú xǐndecu-áⁿ:

—Ñu téé-ãⁿ tñahá-dé xicá cùu-dé ndihì téé ndèca-güedé cuanguihu-a —càchí-xi xãháⁿ-xi xii-yu.

⁷⁰ Dico té Pèlú ñá túú ní nǐnuu tucu-dé sá xicá cùu-dé ndihì Jèsús. Te tna tnaa-ni ní cuu sá dúcáⁿ nǐ xãháⁿ xíchí-ãⁿ xii-dé, te ní xãháⁿ tùcu dava cue ñáyiú xǐndecu-áⁿ xii-dé:

—Ndáá sá tñahá-n cùu-n téé xica cuu ndihì téé ndèca-güedé cuanguihu-ãⁿ chí cùu-n téé distritú Galileá, te cáháⁿ-n dàtná cáháⁿ-güedé —càchí-yu xãháⁿ-yu xii-dé.

⁷¹ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Nchàcuiti Yá Ndiöxí sá yùhú càháⁿ ndáá-í sá ñà túú xìní-í tée càcunehe-ndo-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dě xií-yu.

⁷² Te òré-ni-áⁿ ñí cana tucu líhi xito cùu uú, te òré-áⁿ ñí ndacu iní té Pèlú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé sá cùmání-gã cana ñí líhi úú xito te úní xito cáháⁿ-dé núú ñáyiu sá ñà túú xìní ñáhá-dě xii-gá. Te òré ducaⁿ ñí ndacu iní-dé nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ní ndáhyú-dé ní ndixi cuéchi iní-dé.

15

Jèsús ndécú-gã núú tẽ Pilatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Te sátá ñí túndaá te cue tée cùu dútú cúnùu, ndihi cue tée cùu sacuéhé nùú ñáyiu isràél, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihi nchaa dava-gá cue tée cùnùu ní xíndecu jùndá ní natacá-güedé, te ní dácútú-güedé Jèsús te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú tẽ Pilatú. ² Te té Pilatú ní xícáⁿ tnúhú-dě núú Jèsús, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n tée yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Díu-í yìndaha-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

³ Te cue tée cùu dútú cúnùu dacao-güedé vài cuéchi díquí-gã. ⁴ Te té Pilatú ní xícáⁿ tnúhú tucu-dé núú-gã, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Cáháⁿ, ná cuèndá ñá càháⁿ-n te cundehe ñà ndéé duha titní cuéchi dàcaa díquí ñáhá cuè tée-a xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁵ Dico Jèsús ñá túú tnàhí ní càháⁿ-gá te té Pilatú ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñà túú tnàhí ní càháⁿ-gá.

Cue ñáyiu xáhãⁿ-yu xii té Pilatú sá cáhni-dẽ Jèsús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Te ndi tnahá nduu vico pascuá dácacu té Pilatú ñí tée yìhi vecaá chi ducaⁿ tnàhí quide-dé, te mee ñáyiu càháⁿ-yu te núu ndédacàa tée yìhi vecaá-áⁿ càcu-dé, te tée-áⁿ dácacu-dé. ⁷ Te yìhi ñí tée nàni Barrabás vecaá ndihi dava-gá cue tée cùndihi-dé. Te

té Barrabás-áⁿ ñí sanu ichi-dé ñáyiu ñuu ingá ichi, te ní ngüita-yu ndihi-dé ní cuu úhú iní-yu cue tée cùchiuⁿ, te ní sahani-dé ndíyí núu xiáⁿ ní chihi ñaha-güedé vecaá xii-dé. ⁸ Te nchaa ñáyiu ní sáháⁿ-yu núú tẽ Pilatú, te càháⁿ ndàhú-yu núú-dě sá ná cáda nàhi-ni-dé dàtná quidé-dě. ⁹ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dě xií-yu:

—¿Cuñí-ndó sã dácacu-í tée yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xií-yu.

¹⁰ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ té Pilatú, chi ní cutnùní iní-dé sá dícó sá cuèdú iní cuè dútú cúnùu núu xiáⁿ ducaⁿ ñí quide-güedé ní sáha cuèndá ñáhá-güedé xii Jèsús núú-dě.

¹¹ Te cue dútú cúnùu ní xáhaⁿ-güedé xii nchaa ñáyiu sá ná cùñáhá-yu xii té Pilatú dácacu-dé té Barrabás, te ní quidé-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-güedé. ¹² Te té Pilatú ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-yu, te xáhaⁿ-dě xií-yu:

—¿Ná cuñí-ndó càda-í tée càchí-ndó yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xií-yu.

¹³ Te ncháá-yu níhi ní cáháⁿ-yu, te xáhãⁿ-yu xii-dé:

—¿Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-dé.

¹⁴ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dě xií-yu:

—¿Te ná cúú cuéchi ní quide-dé te núu ducaⁿ cuñí-ndó càda-í-dé-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xií-yu.

Dico ncháá-yu uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-yu, te xáhãⁿ-yu xii-dé:

—¿Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-dé.

¹⁵ Te té Pilatú ní quide-dé nàcuáa ní xáhãⁿ-yu xii-dé cuèndá sá cúdù-dé núú-yu, te ní dácacu-dé té Barrabás, te ní táuchíúⁿ-dě ní caní-güedé Jèsús ndihi ñí. Te sátá dúcáⁿ ñí quide ñaha-güedé xii-gá, te ní táuchíúⁿ-dě candeca ñaha-güedé quíhíⁿ cata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

¹⁶ Te cue tée cùu sandadú ndéca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vechiúⁿ, te díu-ni xiáⁿ cúú vèhe tée cùu gobiernú. Te xiáⁿ ñí tacá nchaa dava-gá cue tée cùu sandadú.

¹⁷ Te xiáⁿ ñí dácúhñú ñaha-güedé xii-gá ñí dóó tìcuèhé víhí, te ní cadúha-güedé ñí coróná iñu ní chihi-güedé díquí-gã. ¹⁸ Te ní

ngüita-güedé níhi càháⁿ-güedé cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Ío càhnu cuu yohó téé yíndaha ñaha xii ñáyiú isráél! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁹ Te càni-güedé díquí-gã ndihi ìⁿ carrutí, te tiú dí ñáhá-güedé xii-gá, te ngüñí xítí-güedé núú-gã quidé-güedé sá néhé-güedé sá yíñùhu núú-gã dico ñá ndàá chi dícó cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá.

²⁰ Te sátá dúcáⁿ ñí cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní nataunuu ñaha-güedé xii-gá dóó tícuèhé víhí sã ñí dácúíhnú ñáha-güedé, te ní dándíunuu ñaha-güedé xii-gá dóó méé-gã. Te dätñuní ndécá ñáha-güedé cuáháⁿ núú cátá càa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Te ichi cuáháⁿ-güedé ndihi Jèsús ní naníhí-güedé ìⁿ téé ñuú Cìrené nání-dé Xímú, te déhe-dé cúú ìⁿ téé nàni Lijandru, ndihi ingá téé nàni Rúfú. Te té Xímú-áⁿ ñúhú-dé ichi duha cuándixi-dé ní sáháⁿ-dé yucu, te ní quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxí sá nchídó Jèsús.

²² Te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ ìⁿ xichi núú nání Gölgotá, te tnúhu-áⁿ quée-xí: Ìⁿ xichi núú nání yìquí díquí ndíyi, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ. ²³ Te ní sáñaha-güedé xii-gá ndudí sá ñí quée yúcu nání mìrrá coho-gá ní cùu dico ñá túú ní xíhi-gá. ²⁴ Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí. Te sátá dúcáⁿ te cué téé cùu sandadú-áⁿ ñí xito ndeé-güedé ñuú ndédacàa-güedé cuu cuendá-güedé dóó-gã.

²⁵ Te cùu-xi caá ìⁿ dátneé òré ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí. ²⁶ Te ní taxi ndecu-güedé ìⁿ sá ndèé lètrá núú táca-gá. Te lètrá-áⁿ càháⁿ-xi ná cuendá ducaⁿ ñí quide ñaha-güedé xii-gá. Te duha càháⁿ lètrá-áⁿ: “Téé yíndaha ñaha xii ñáyiú isráél”, duha càchí-xi. ²⁷ Te tnàhá úú cue téé cùu ñadúhú ñí sata caa-güedé ñuú cùrúxí tucu. Te ìⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dätñi-gá. ²⁸ Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiöxí núú càchí-xi: “Ìⁿ-ni ñí quide ñaha-güedé

xii-gá ndihi cue téé ndècu cuéchi-xi”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

²⁹ Te nchaa ñáyiú yáha yatni núú táca-gá dácúicó-yu díquí-yu te xícuèhé ñáhá-yu xii-gá, te xáháⁿ-yu:

—Te ná cuendá ducaⁿ càa-n tacaa-n xíaⁿ, te càchí-n sã dàngoyo-n veñúhu càhnu sá ìo cùnuu te dandàa-n ingá veñúhu saa, te xítí úní-ni nduu sa nadaxínu-n càchí-n. ³⁰ Te vitna tanuu núú cùrúxí-áⁿ dácácu-n mèe-n —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

³¹ Te ñuú-ducaⁿ ñí quide cue téé cùu dütú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chi ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní xítñaha-güedé:

—Téé-a ní ndacu-dé ní dácácu nihnu-dé ñáyiú, ¿te ná cuendá ñá ndácú-dé dácácu nihnu-dé méé-dé-i? ³² Te núu ndáá sá ñíu-dé cúú-dé Crístú Yáá ní tendaha Yã Ndiöxí véxi ñuyíú-a quíndaha ñaha xii ñáyiú isráél, te na cundehe-o nuu-dé núú cùrúxí, cuendá quíndáá iní-ó-dé —càchí-güedé xítñaha-güedé.

Te ndeé tnàhá cue téé tàcaa xio xio ñíhi-gá xícuèhé ñáhá-güedé xii-gá.

Ní xítí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Te òré ní cuu cuádava nduu, te ní cunee nihí ñuyíú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu ndeé caá úní sacuaa. ³⁴ Te ñuú-ducaⁿ òré caá úní sacuaa-áⁿ ñíhi ní càháⁿ Jèsús, te xáhaⁿ-gã xii Tátá-gã Dütú Ndiöxí:

—Elói, Elói, láma sabàctaní —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Te tnúhu-áⁿ quée-xí: Ndiöxí méé-í, Ndiöxí méé-í, ná cuendá ní dáñá ñaha-n xii-í, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

³⁵ Te dava cue téé xíndecu yatni núú táca-gá-áⁿ ñí tecú dóho-güedé nàcuáa ní càháⁿ-gá, te ní xítñaha-güedé:

—Chí cündèdóho chi càna-dé té Èliás —càchí-güedé xítñaha-güedé.

³⁶ Te ìⁿ cue téé xíndecu-áⁿ xínú-dé ní sáháⁿ ní chindóyo-dé luha càchí xítí ndudí íá, te ní chinenu-dé díquí ìⁿ yutnu càni te ní ndo-cani-dé chíhí-dé yuhu-gá cuendá coho-gá. Te ní xáhaⁿ cuè téé xíndecu-áⁿ xii téé-áⁿ:

—Cundetü tnaa na cundehe-o nacoto núu quixi té Eliás nunehe ñaha-dě xii-dé núu cùrúxí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé.

³⁷ Te Jèsús níhi ní canasaa-gá te ní xihí-ni-gá. ³⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní ndátá dǒó cúú còrtiná xití veñúhu càhnu sá ìo cùnunu ní quée dava ndáá, te ndàa núú ñinu ní ngüíta-xi ní ndátá. ³⁹ Te tée cùu capitáⁿ nùtnǎ-dé ndàa núú Jèsús, te ndèhe-dé nàcuáa ní quide-gá òré ní xihí-gá, te ní cachí-dé:

—Sá ndàa ndisa sá díú tǎe-a cùu-dé Déhe Yá Ndiǒxí ní cùu —duha ní cachí-dé.

⁴⁰ Te xica xǎnutnǎ ìⁿ úú ñáyiú òhí ndéhě-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedě xii Jèsús, te tnàhá tá Màriá Magdalèná, ndihí tá Salómé, ndihí tá Màriá náná tǎ Chèé ndihí té Jàcobó tée càchí-güedé cúú líhli-gá. ⁴¹ Te cue ñáyiú òhí-áⁿ ñi xica cuú-yu ndihí Jèsús distrítú Galileá ní xinu cuèchí-yu núú-gǎ. Te cue ñáyiú òhí-áⁿ nchícúⁿ ñáhà-yu xii-gá ní quexió ndéé ñuú Jerusàlén ndihí dava-gá ñáyiú òhí nchícúⁿ ñáhà xii-gá cuáháⁿ.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Te cùu-xi nduu vispré nduu ndètátú ñáyiú. Te nduu-ǎ xǎquide túha-yu sá cúú ìngá nduu nduu ndètátú-yu-áⁿ, te òu-ni nduu-ǎ sa ní cuaa vìhi, ⁴³ te ìⁿ tée nàni Chéé tée ñuú Arimàtéa ní cuyǎ-dě ní sáháⁿ-dé núú tǎ Pilatú, te ní xáhaⁿ-dě sá ñuú vá cùndèe iní-dé dañà-dě chindúxi-dé yǎquì cùñú Jèsús. Te tnàhá té Chèé-áⁿ cúú-dě ìⁿ tée cùnunu cundihí-dé cue tée quide jundá, te tnàhá-dé ndétú-dě sáá nduu ndihú ndaha ñaha Yá Ndiǒxí xii-dé ndihí cue ñáyiú. ⁴⁴ Te té Pilatú ìo ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ìo ndihí ní xihí Jèsús, te ní cana-dé tée cùu capitáⁿ ní xicáⁿ tnúhú-dě núú-dě ñuú ndisa sá sà ní xihí-gá. ⁴⁵ Te tée cùu capitáⁿ-áⁿ ñi xáhaⁿ-dě xii té Pilatú sá ndàá ní xihí Jèsús, núu xǎn té Pilatú-áⁿ ñi sáha-dé tnúhu chindúxi té Chèé-áⁿ yǎquì cùñú-gá. ⁴⁶ Te té Chèé-áⁿ ñi saaⁿ-dé ìⁿ dóo vǎha, te ní sáháⁿ-dé ní nunehe-dé yǎquì cùñú Jèsús núu cùrúxí, te ní chidúcúⁿnduú-dé yǎquì cùñú-gá dóo vǎha sá ñi saaⁿ-dé-áⁿ, te dàtnùní néhé-dé yǎquì cùñú-gá cuáháⁿ ní chihí-dé ìⁿ yáú nchíi yǎquì naha càva, te ní sadí-dé yuhu

yáú-áⁿ ndihí ìⁿ yáú quèhéⁿ. ⁴⁷ Te tá Màriá Magdalèná, ndihí tá Màriá náná tǎ Chèé ní xiní-yu núu ñi chihí-dé yǎquì cùñú Jèsús.

16

Ní ndoto Jèsús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te sátá ñi cundiquìⁿ nduu ndètátú ñáyiú, te tá Màriá Magdalèná, ndihí tá Salómé, ndihí tá Màriá náná tǎ Jàcobó ní saaⁿ-yu acití sàháⁿ tnámí cuendá canehé-yu quihíⁿ chihí-yu yǎquì cùñú Jèsús. ² Te ndumìngú nehé-ni òré vitna vǎha vǎha ní xinu coto núu nchíanchii ní quexió-yu núu nchíi yáú yǎquì cùñú Jèsús. ³ Te ní xǎtnàhá-yu:

—Yoo cúñaha-o xòcani yáú ndèdí yuhu yáú-a, chí vá yǒo tnàhí ndècu iha —cachí-yu xǎtnàhá-yu.

⁴ Te òré ní xíndéhé vǎha-yu te ní xiní-yu sá yúú cáhnú ndèdí yuhu yáú-áⁿ ìⁿ xio-ná ndécú. ⁵ Te cuánguìhú-yu xití yáú-áⁿ, te ní xiní-yu nùcòo ìⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiǒxí ndàa xio cuhá-yu, te càa-xi datná cáá ìⁿ tée cuechi, te ñihnu-xi ìⁿ dóo cuixíⁿ dóo cání, te ní yùhú-yu òré ní xiní-yu espíritú-áⁿ. ⁶ Te espíritú-áⁿ ñi xáhaⁿ-xi xii-yu:

—Vá yùhú-ndó, chí yùhú sa cùtnuní iní-í sá nchòhó véxi-ndo nànducu-ndo yǎquì cùñú Jèsús tée ñuú Nazàrét tée ní sahani-güedé núu cùrúxí, dico ñá túú-gǎ yǎquì cùñú-dé ndécú iha chí sa ní ndoto-dé, te chí cùndèhe núu ñi sacáⁿ-güedé yǎquì cùñú-dé te quini-ndó ñá ñá túú-gǎ-dé. ⁷ Te chí cuáháⁿ núu ndécú tǎ Pèlú ndihí dava-gá cue tée ní xica cuu ndihí-dé, te duha cúñaha-ndo xii-güedé: “Jèsús codonùu-gá núu-ndó quihíⁿ distrítú Galileá, te yàcáⁿ quini-ndó-gǎ dàtná ní cachí-gá xii-ndo”, duha cúñaha-ndo xii-güedé —càchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-yu.

⁸ Te cue ñáyiú òhí-áⁿ ìo ní yùhú-yu, te ní quene cunú-yu cuánuhú-yu, te quidi ñaha-ná-xi xii-yu sá ìo ní yùhú-yu, te ñá túú tnàhí ná tnúhu ní xǎhǎⁿ-yu xii cue ñáyiú ní naníhí-yu ichi cuendá sá ìo ní yùhú-yu.

Tá Màriá Magdalèná ní xiní-xi Jèsús
(Jn. 20:11-18)

⁹ Te sáta dúcáⁿ ñi ndoto Jèsús ndumìngú nehé-ni-áⁿ, te díhna nuu-gã tá Màriá Magdalèná ní quee túu-gá núú-xi, te ñiu tá Màriá-áⁿ cúu-xí xíchí ñi xíhi ñaha úsá espíritú cúndíhi yucu ñávãha ni cùu, te Jèsús ní queñuhu-gá nchaa espíritú-áⁿ yiqui cùnú-xi. ¹⁰ Te xíchí-ãⁿ ñi sáháⁿ-xi ní xítñuhu-xi cue téé ní xica cuu ndíhi Jèsús nàcuáa ní cuu, te xíndáhi-güedé sá ndíhú iní-güedé òré ní quexìo-xi núú ndécú-güedé. ¹¹ Te òré ní xáhaⁿ tã Màriá xii-güedé sá ñi ndoto Jèsús ndíhi sá ñi xiní ñáhá-xí xii-gá, te ñá túú ní sàndáa iní-güedé.

Jèsús ní quee túu-gá núú úú cue téé ní xica cuu ndíhi-gá

(Lc. 24:13-35)

¹² Te úú tñáhá cue téé ní xica cuu ndíhi Jèsús ñúhú-güedé ichi cuáháⁿ-güedé yucu, te uuⁿi ní quee túu-gá núú-güedé, te ní dácótó ñaha-xi xii-güedé sá ñá túú-gã cáá-gã dàtná cáá-gã. ¹³ Te cue téé úú-áⁿ ñi xica-güedé cuáháⁿ-güedé ní xítñuhu-güedé nchaa dava-gá cue téé ní xica cuu ndíhi-gá sá ñi xiní ñáhá-güedé xii-gá, dico ñiu-ni ducaⁿ ñá túú ní sàndáa iní cue téé-áⁿ tñuhu ní cáháⁿ-güedé.

Jèsús xáhaⁿ-gã xii cue téé ní xica cuu ndíhi-gá nàcuáa ndíu chiuⁿ cada-güedé

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Te ndí ùxí ñⁿ cue téé ní xica cuu ndíhi Jèsús yíhi-güedé mèsá xéxí-güedé, te ní quee túu-gá núú-güedé te ní tenàa ñáhá-gã xii-güedé cuèndá sá ño sàá iní-güedé ñá túú sàndáa iní ñáhá vãha-güedé xii-gá, chí ñá túú ní cuèní-güedé quíndáa iní-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ ñá yiu ní xiní ñáhá xii-gá sáta ñi yáha ní ndoto-gá. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Quíhíⁿ-ndó ñíhí ñuyú cáháⁿ-ndó núú nchaa ñá yiu tñuhu váha tñuhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-yu. ¹⁶ Te nchaa ñá yiu na quíndáa iní tñuhu-áⁿ te cuanduté-yu, te naníhí tãhú-yu, dico nchaa ñá yiu vá quíndáa iní tñuhu-áⁿ te cuíta nihnú-yu. ¹⁷ Te nchaa ñá yiu na quíndáa iní ñáhá xii-í te cadá-yu sá vã yõ tñáhí ndàcu cada, te cuncenehe ñáhá-yu xii-í, te queñuhú-yu nchaa espíritú cúndíhi yucu ñávãha yíhi ñaha xii

ñá yiu. Te uuⁿi ndacú-yu cáháⁿ-yu ingá núú tñuhu sá vãta dácuàha-gá-yu. ¹⁸ Te cuèi na tñí-yu cóo dèéⁿ dico ñá túú ñá cada ñaha-ñi xii-yu, te cuèi venènú ná cáxí-yu dico ñá túú ñá tñáhá-yu, te tendáhá-yu cue ñá yiu cùhú te ndúha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús cuánda-gá andíu

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Te sáta ñi yáha ducaⁿ ñi xáhaⁿ Jèsús xii cue téé ní xica cuu ndíhi-gá, te ní ndanchita-gá cuánda-gá andíu te ní ngóo-gá xio cùha Dútú Ndiõxí. ²⁰ Te cue téé-áⁿ ñi xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní ngúita-güedé cáháⁿ-güedé tñuhu Xítohó Jesucristú nchaa xichi. Te mee-gã ní chindee ñaha-gã xii-güedé ní quide-güedé nchaa sá vã yõ tñáhí ndàcu cada cuèndá cutnùní iní ñá yiu sá ndàa cáháⁿ-güedé tñuhu-gá. Duha ní cuu dàvá-áⁿ.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÉ LÛCÁ

Nàcuáa ní ngódó tnùní tnúhu Yá Ndiöxí

¹ Te vâi ñáyiú chîdo tnuní-yu nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ñihí-yu nàcuáa ní cuu, te nchoo tnàhá-ó sà naha-o nàcuáa ní cuu. ² Te ñáyiú nchaa tnúhu chîdo tnuní-yu-án cúú-xí tnúhu ní cáháⁿ nchaa cue téé ní xini ndáá nàcuáa ní cuu ndéé díhna, cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí. ³ Te yúhú sa ní cuu nduu quide cuendá-í nchaa nàcuáa ní cuu, núu xíáⁿ ní sani iní-í tee váha-í nchaa tnúhu-a núu tütú sá cúú-xí yòhó té Tëofilú chi ío váha cùu iní-í sá cúú-xí-n, ⁴ te tèe-í cuendá cutnùní iní-n sá sá ndáá cúú-xí nchaa sá ní dánèhé ñáhá-güedé xii-n.

Íⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí cächí-xi sá cáciú ñⁿ téé cunani Juáá

⁵ Te cútnàhá ní xíndaha té Hèrodés ñáyiú distrítú Jùdeá dàvá-án ñí xíndecu ñⁿ dútú ñí xínani-dé Zacàriá, te ní cundihi-dé cue dútú Àbíás. Te ñadìhí-dé ní xínani-aⁿ Èlisabét, te ñaha-án ñí cuu-aⁿ ñani tnàhá ndi Àrón. ⁶ Te ndi ndùú-yu ío ní quide ndáá-yu núu Dütú Ndiöxí, chi ní tñi-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-gá. ⁷ Te ñá túú ñí ñⁿ déhe-yu, chi ducaⁿ táhú tá Elisabét sá vâ cóo déhe-aⁿ, te ducaⁿ ndi nduú-yu ío ní sahnú-yu.

⁸ Te ñⁿ nduu xínu cuechi tucu té Zacàriá ndihi nchaa cue téé cundihi-dé núu Yá Ndiöxí xití veñúhu. ⁹ Te dàvá-án ñí xito ndéé-güedé cuendá cutnùní iní-güedé núu ndèdaca-güedé quíhu núu nàá xití veñúhu-án cahmi-güedé sá sàháⁿ tnámí, te ní cutnùní sá tē Zacàriá quíhu-dé. Te ducaⁿ ñí quide-güedé, chi ducaⁿ tnàhí ní xóo cada nchaa cue dútú dàvá-án. ¹⁰ Te ñini sàhmi té Zacàriá sá sàháⁿ tnámí núu nàá, te vâi vihi ñáyiú xíndecu quehé veñúhu-án càháⁿ ndihi-yu Yá Ndiöxí. ¹¹ Te ní xini té Zacàriá ñⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí núnñi-xi xio cùha núu nàá núu càyú sá sàháⁿ tnámí-án. ¹² Te òré ní xini té Zacàriá espíritú-án te ñá ní cutnùní iní-dé nása cada-dé chi ío ní yúhú-dé. ¹³ Te espíritú-án ñí xáhaⁿ-xi:

—Zacàriá, vá yúhú-n chi Yá Ndiöxí ní tedóho-gá tnúhu ní cáháⁿ-n, te vitna coo ñⁿ déhe ñadìhí-n tá Elisabét te danàni-n-dé Juáá. ¹⁴ Te ío cudíí iní-n, te ducaⁿ ío vâi ñáyiú cudíí iní-yu na càcu-dé. ¹⁵ Te ío cudíu-dé núu Yá Ndiöxí, te ní vâ cóhó-dé ndidí te ní vâ cóhó-dé ndudí sá ñí natíu, te sa cundecu ndihi-dé Espíritú Yá Ndiöxí òré cacu-dé. ¹⁶ Te ñáyiú cada te ío vâi ñáyiú isràél natuhá-yu ichi Dütú Ndiöxí Yá cúú Ndiöxí-ó. ¹⁷ Te té Juáá-án codonù-dé núu-gá, te cundecu ndihi-dé Espíritú-gá, te taxi tnùní-dé dàtná ní quide té Èliás. Te nacanu ichi-dé cue téé cùu sacuéhé cuendá cada-güedé sá váha sá cúú-xí cuè téé cuechi, te cuèi cue téé ío sàá iní-xi, te ñáyiú cada te tñi-güedé tnúhu váha, tnúhu càháⁿ ñáyiú quide ndáá. Te ducaⁿ càda-dé cada túha-dé ñáyiú cuendá cunu cuèchí-yu núu Dütú Ndiöxí —cächí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

¹⁸ Te té Zacàriá ní ndúcú tnúhu-dé núu espíritú-án, te xáhaⁿ-dé:

—¿Te nása cutnùní ndáá iní-í tnúhu càháⁿ-n-í? Chi yúhú ío ní sahnú-í ndihi ñadìhí-í —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-xi.

¹⁹ Te espíritú-án ñí xáhaⁿ-xi:

—Yúhú cùu-í espíritú nání Gàbriél, te xínu cuechi-í núu Yá Ndiöxí, te mee-gá ní táuchíú-gá náhá-í tnúhu-gá véxi cuendá cutnùní iní-n nàcuáa cada ñaha-gá xii-ndo.

²⁰ Te vitna cuu ñihí-n te vá càháⁿ-gá-n ndéé ná sàá nduu càcu déhe ñadìhí-n, chi ñá túú ní sàndáá-ni iní-n tnúhu ní cáháⁿ-í. Te dacuití sáá nduu càda-xi nàcuáa ní cáháⁿ-í-a —cächí espíritú-án xáhaⁿ-xi xii-dé.

²¹ Te nchaa ñáyiú xíndecu quehé ndétü-yu té Zacàriá, te xícuñúhu-yu sá ío cùyaa-dé xití veñúhu. ²² Te òré ní ndee té Zacàriá, te ñá ní cùu-gá cáháⁿ ndihi ñaha-dé xii-yu, te òré-án ñí cutnùní iní-yu sá ñí xini-dé ñⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí xití veñúhu. Te mee-nà ndaha-dé ní quide-dé núu-yu chi ñá ní cùu-gá cáháⁿ-dé.

²³ Te ní xínu nduu ñí xínu cuechi tē Zacàriá núu Yá Ndiöxí xití veñúhu, te cuánuhú-dé vehe-dé. ²⁴ Te sáta dúcáⁿ ñí cuu te ñadìhí-dé tá Elisabét ní ngúhuⁿ déhe-aⁿ, te úhúⁿ yóó ñá túú tnàhí-gá ní quèe-aⁿ caca cuu-aⁿ, te ní cachí-aⁿ: ²⁵ “Mee Dütú Ndiöxí duha ní cundàhú iní ñáhá-gá sá cóo ñⁿ

déhe-í cuendá sá vǎ cúu yǐchí iní ñáhá ñǎyiu xii-í”, duha ní cachí-aⁿ.

Iⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí cǎchí-xi sá cǎcú Jèsús

26-27 Te núú iñú yóó sǎ ñí ngúhuⁿ déhe tá Elisàbét, te ní tendaha tùcu Yá Ndiǒxí espíritú nání Gǎbriél cuáháⁿ-xi ñⁿ ñúú nání Nàzarét cuáháⁿ ngoto-xi ñⁿ xíchí cuéchí nàni Mariá. Te ñúú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galileá. Te xíchí-ǎⁿ sa ní cundáá tnúhu sá tnándaha-xi ndíhi ñⁿ téé nàni Cheé ñaní tnáhá ndíi Dávíi. 28 Te espíritú-áⁿ ñí quíhu-xi ndéé xití vehe núú ndécú tǎ Màriá, te ní xáhaⁿ-xi:

—ǐCóvǎha-n-aⁿ! Dútú Ndiǒxí ío cùu iní ñáhá-gǎ xii-n te ndècu ndíhi ñaha-gǎ, te ío-gǎ xító ñaha-gǎ xii-n dàcúúxí dǎva-gǎ ñáyiu dǐhí —cǎchí espíritú-áⁿ xǎhaⁿ-xi.

29 Dico òré ní xiní tá Màriá espíritú-áⁿ, te ní quiyùhú iní-xi sá dúcáⁿ ñí cǎháⁿ espíritú-áⁿ. Te ní sani iní-xi: “ǐNá cuendá duha cǎháⁿ-tu espíritú-a-i?”, duha ní sani iní-xi. 30 Te espíritú-áⁿ ñí xáhaⁿ-xi:

—Màriá, vá yùhú-n chi ducaⁿ ñí nduu táhú-n ñúu Yá Ndiǒxí. 31 Te vitna ngúhuⁿ déhe-n, te na cǎcu-dé te danàni-n-dé Jèsús. 32 Te ío cunuu-dě, chi Dútú Ndiǒxí Yáá ío cùnuu cachí-gǎ sá Dèhe-gǎ cúu-dě, te dǐu-gǎ cada te cuu-dé ñⁿ téé cùnuu núú ñáyiu isràél dàtná ní quide-gǎ ndíi Dávíi. 33 Te taxi tnùní-dé ñáyiu isràél, te ducaⁿ-ni cùnuu-dé ñí caa ñí quíhíⁿ —cǎchí-xi xǎhaⁿ-xi.

34 Te tá Màriá ní xáhaⁿ-xi xii espíritú-áⁿ:

—ǐTe nása cuu tnúhu cǎháⁿ-n te ñá túú yǐi-í-i? —cǎchí-xi xǎhaⁿ-xi.

35 Te ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ:

—Espíritú Yǎ Ndiǒxí quixi cundecu ndíhi-n, te ducaⁿ Yǎ Ndiǒxí cada-gǎ ñⁿ sá vǎha sá cúu-xí-n ná cǎcu déhe-n. Te Yá Ndiǒxí cǎchí-gǎ sá ío cundecu yíñùhu-dé núú-gǎ, chi Dèhe-gǎ cúu-dě. 36 Te tnáhá didí-n tǎ Elisàbét ñúhú dèhe-aⁿ cuèi ío ní sahnú-aⁿ, te dǐu-aⁿ cǎchí-yu sá vǎ cóo dèhe-aⁿ ni cùu, te vitna sa ní cuu íñú yóó ñúhú dèhe-aⁿ. 37 Chi Yá Ndiǒxí ndácú-gǎ quidé-gǎ nchaá sá vǎ yǒo tnáhí ndàcu cada —cachí-xi xǎhaⁿ-xi.

38 Te tá Màriá ní xáhaⁿ-xi:

—Yùhú ná cúnú cuèchi-í núú Dútú Ndiǒxí, te mee-gǎ ná cǎdá ñaha-gǎ xii-í nàcuáa ní cachí-n —cǎchí-xi xǎhaⁿ-xi xii espíritú-áⁿ.

Te sátá dúcáⁿ te espíritú-áⁿ ñí xica-xi cuáháⁿ-xi.

Tá Màriá cuáháⁿ ngoto-xi tá Elisàbét

39 Te tá Màriá ío ndíhi cuáháⁿ-xi ñⁿ ñúú cǎá xití yucu distritú Jùdeá. 40 Te ní sǎá-xi vehe té Zacàriá, te cuánguihu-xi ní dándácǒo váha-xi tá Elisàbét. 41 Te òré ní tecú dóho tá Elisàbét ní cǎháⁿ tá Màriá, te ní candá déhe-aⁿ xití-aⁿ, te òré-áⁿ ñí ngúndecu ndíhi-aⁿ Espíritú Yǎ Ndiǒxí. 42 Te níhi ní cǎháⁿ-aⁿ, te xǎhaⁿ-aⁿ xii tá Màriá:

—Yá Ndiǒxí ío xító ñaha-gǎ xii-n dàcúúxí dǎva-gǎ tnàha dǐhí-ó, te ducaⁿ-ni xító-gǎ cuèi déhe-n. 43 ǐTe ná cúu yùhú ñúu véxi coto ñaha yòhó nǎná Yáá cúu Xítóhó-í-i? 44 Chi òré-ni ní tecú dóho-í ní cǎháⁿ-n te ní candá-ni déhe-í xití-í sá cùdǐí iní-dé. 45 Te váha táhú yòhó sá ñí sàndáá iní-n, chi dacuití sǎ cǎdá Dútú Ndiǒxí nàcuáa ní cǎháⁿ espíritú ní tendaha-gǎ ní quixi ní cachí tnúhu xii-n nàcuáa cada-gǎ —cǎchí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ xii tá Màriá.

46 Te ní xáhaⁿ tǎ Màriá:

Ío cǎhnu cuu Dútú Ndiǒxí,

47 Ío cùdǐí iní-í chi dǐu-gǎ taunihnu ñaha-gǎ xii-í núú ùhú núú ndàhú.

48 Chi ní ndacu iní ñáhá-gǎ xii yùhú, te dǐcò ñⁿ xíchí xínú cuèchi núú-gǎ cúu-í, te vitna te nchaandǐ túhú ñáyiu cachí-yu sá ío váha táhú-í.

49 Te Yá Ndiǒxí cǎndòo caa nine iní-gǎ, te ío cǎhnu ñⁿ sá vǎha ní quide-gǎ sá cúu-xí-í.

50 Te cùndahú iní-gǎ nchaá ñáyiu nèhe sá yíñùhu núú-gǎ.

Te ducaⁿ-ni cuèi ñáyiu sa ndècu ñuyíú-a ndíhi ñáyiu vitna véxi.

51 Chi ta quide-gǎ nchaá sá vǎ yǒo tnáhí ndàcu cada véxi, te ta dándóo canúú-gǎ cue ñáyiu quide cahnu mee-xi.

52 Te cue ñáyiu tàxi tnùní ñá túú-gǎ dǎñá-gǎ taxi tnùní-yu,

te cue ñáyiu ndàhú ní quide nínu ñaha-gǎ xii-yu.

53 Te cue ñáyiu ndècu ndíhi tnúndòho tnúhu ndàhú ní quide váha ñaha-gǎ xii-yu,

te cue ñáyiú cuica ñà túú nă ní ñihí-gă-yu cundecu ndihí-yu.

54 Te chindee-gă ñáyiú isrâél, ñáyiú xînu cuechi núú-gă, te ñá túú dàña ni-hnu ñaha-gă xií-yu, chi cùndahú iní ñáhá-gă.

55 Chi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám, ndihí cue ñaní tnáhá ndíi. Duha ní xáhaⁿ tă Màriá xii tá Elisàbét.

56 Te ní xîndecu tá Màriá dàtná úní yóó ndihí tá Elisàbét te dàtnùní cuánuhú-xi vehe-xi.

Ní cacu té Juàá té dacuàndute ñaha xii ñáyiú

57 Te ní sáá nduu ñí cacu ñíⁿ déhe téé tá Elisàbét. 58 Te nchaa ñáyiú ndècu yatni ndihí-aⁿ, ndihí nchaa ñaní tnáhá-áⁿ ñí níhí-yu tnúhu nàcuáa ní chindee ñàha Yá Ndiöxí xii-aⁿ. Te ío ní cudíi iní-yu cuendá-aⁿ.

59 Te núú ùná nduu sá ñí cacu déhe-aⁿ, te ní sáháⁿ ñáyiú núú ndécú-áⁿ cuendá cuáhă-yu sèñá ñíⁿ déhe-aⁿ. Te cuiní-yu cunani dèhe-áⁿ Zacàriá dàtná nání tătă ní cùu. 60 Te ní xáhaⁿ năná dèhe-áⁿ:

—Ñáhá, chi Juàá cunani-dě —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xií-yu.

61 Te ní xáhăⁿ-yu:

—¿Te ná cuendá te ñá túú ñí ñíⁿ ñaní tnáhá-ndó dùcaⁿ nani-i? —cachí-yu xáhăⁿ-yu.

62 Te ní quidé-yu ndàhá-yu núú tătă dèhe-áⁿ cuendá cuiní-yu núú nása cuiní méé-dě cunani dèhe-dé. 63 Te ní xícáⁿ-dé ñíⁿ tutú ní chídó tnùní-dé nàcuáa cunani dèhe-dé, te duha ní chídó tnùní-dé: “Juàá cunani-dě”, càchí-xi núú tütú ní tee-dé-áⁿ. Te nchaa ñáyiú xîndecu-áⁿ ñí cuñúhu-yu nàcuáa ní cuu. 64 Te òré-áⁿ ñí nacáháⁿ té Zacàriá sá ñí cuu ñihí-dé ní cùu, te ní ngúita-dé ní cachí-dé sá ño càhnu cuu Yá Ndiöxí. 65 Te nchaa ñáyiú xîndecu yatni ndihí-dé ní cuñúhu-yu, te nchaa ñáyiú xîndecu nihíi xití yucu distritú Jùdeá ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu. 66 Te nchaa ñáyiú-áⁿ ño vâi ní sani iní-yu, te ní xítñahá-yu:

—¿Ná cúú să cádá tēe-ăⁿ ndéé ìdá-gă ná cuèhnu-dé? —càchí-yu xítñahá-yu.

Te ducaⁿ ñí xítñahá-yu chi Dútú Ndiöxí ndécú ndihí ñaha-gă xii-dé.

Té Zacàriá càchí-dé sá ño càhnu cuu Yá Ndiöxí

67 Te té Zacàriá tătă tē ñihli-áⁿ ñí ngúndecu ndihí-dé Espiritú Yá Ndiöxí te ní cáháⁿ-dé nchaa tnúhu sá ñí dánèhé ñáhá-gă, te ní cachí-dé:

68 Ío càhnu cuu Dútú Ndiöxí nchoo ñáyiú isrâél,

chi ní quixi coto ñaha-gă xii-o, te cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gă, chi dàcácu ni-hnu ñaha-gă xii-o vitna.

69 Chi ní tendaha-gă ñíⁿ téé véxi-dé dàcácu nihnu ñaha-dě xii-o núú ùhú núú ndàhú.

Te cùu-dé ñaní tnáhá ndíi Dàvíi téé ní xinu cuechi núú-gă ndéé sanaha.

70 Te diu-ni tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ní cáháⁿ cue téé ní quide ndáá ní xîndecu núú-gă ñuyúú-a ndéé sanaha.

71 Te ní cachí-güedé sá táunihnu ñaha-gă xii-o núú nchàa ñáyiú cùu ùhú iní ñáhá, ndihí núú nchàa ñáyiú ñá túú cùu quini ndee ñáhá.

72 Te ní xáhaⁿ-gă sá cùndahú iní ñáhá-gă xii-o, te ducaⁿ càda-gă chi vá nàcuánaa-gă tnúhu ní cáháⁿ-gă ndihí-güedé.

73 Te diu ducaⁿ ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám sá

74 táunihnu ñaha-gă xii-o núú nchàa ñáyiú cùu ùhú iní ñáhá,

cuendá sá vâ yùhú-ó cùnu cuechi-o núú-gă.

75 Te cada ndáá-ó, te cundecu yíñuhu-o núú-gă ndi nchàa nduu cundecu-o ñuyúú-a.

Duha ní cachí té Zacàriá.

76 Te xáhaⁿ-dě xii té ñihli-áⁿ:

Te yòhó té ñihli, cáháⁿ ñáyiú cuendá-n să cúú-n ñíⁿ téé cáháⁿ tnúhu Dútú Ndiöxí Yáá ío cùnuu,

chi quíhíⁿ-n còdonuu-n núú Yáá cúú Xítòhó-ó dàtúha-n ñáyiú cuendá cundecu túha-yu òré quexìo-gă.

77 Te cúñaha-n xii ñáyiú isrâél sá cuiní-gă cada càhnu iní-gă nchaa cuéchi-yu,

te naníhí tàhú-yu.

78 Te ducaⁿ càda-gă chi ío cùu iní ñáhá-gă xii-o, chi ndéé andíu ñí tendaha-gă ñíⁿ téé véxi

cuuⁿ-dé dandixi túu-dé iní-ó cuendá cutnùní iní-ó nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí.

79 Te ducaⁿ dândixi túu-dé iní nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha ta xíta nihnu cuáháⁿ cuendá nucúnu ichi-yu ñⁿ ichi váha.

Duha ní xáhaⁿ tẽ Zacàriá xii déhe-dé.

80 Te té lĩhli-áⁿ tá sàhnu-dé, te ta chĩndee chitúu ñaha Yá Ndiõxí xii-dé cuáháⁿ, te ní xĩndecu-dé xití yucu ndéé ní sáá nduu ñi ngũíta-dé ní cáháⁿ-dé núú cuè ñáyi isràèl tnúhu Yá Ndiõxí.

2

Ní cacu Jèsús (Mt. 1:18-25)

1 Te dává-áⁿ ñi táuchíuⁿ tẽ Aùgustú Cèsár nucodó tnúni nchaa ñáyi nacióⁿ yĩndàha-dé. 2 Te xéhé sã dĩhnanuu ñi nucodó tnúni ñáyi, te diu-ni dává-áⁿ ñi cunuu té Cĩreniú distritú Siríá. 3 Te nchaa ñáyi ní nataká-yu ñúú núú ñi cacú-yu cuendá nucodó tnúni-yu. 4 Núú xiáⁿ ní quee té Chèè ñúú Nazàrét ñⁿ ñúú yĩndèhu distritú Galileá, te cuáháⁿ-dé ñúú Bèlén ñⁿ ñúú yĩndèhu distritú Jùdeá, chi xiáⁿ ñi cuu ñúú ndí Dàvíí, te diu-ni ñani tnáhá tẽ Chèè-áⁿ ñi cuu ndí. 5 Núú xiáⁿ cuáháⁿ-dé ndéé ñúú Bèlén nucodó tnúni-dé, te tnáhá tá Màriá xíchí ñi cundáá tnúhu sá tnãndaha ndíhi-dé cuáháⁿ ndíhi ñaha-dé, te sa ñúhu déhe-xi. 6 Te ñini cùyaá-yu ñúú Bèlén-áⁿ ñi sáá òrè cacu déhe-xi. 7 Te ní cacu déhe díhna-xi, te ní chidúcúⁿnuu-xi dóó, te ní sacáⁿ ñáhá-xi ñⁿ vehe núú cúú vèhe quití, chi ñá túú ní ñĩhí-yu vehe coó-yu.

Cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí ndíhi cue toli.

8 Te yatni ñúú-áⁿ xĩndecu ñⁿ úú toli ndéé-güedé mbèé-güedé ndécú-güedé majadá niú-áⁿ. 9 Te uuⁿni ní quexìo ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí, te Yá Ndiõxí ní quide-gá ní dáyèhé-xi ní càndéé núú xĩndecu-güedé, te ní yùhú víhí-güedé. 10 Te ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ:

—Vá yùhú-ndó, chi nàha-í ñⁿ tnúhu váha véxi sá cúú-xi-ndó, te ío cudí^ñ ñi-ndó ndíhi nchaa ñáyi. 11 Chi vitna ní cacu ñⁿ tée dàcácu nihnu ñaha xii-ndo núú ùhú núú ndáhú ñúú ndí Dàvíí, te tée-áⁿ cúú-dé Xítóhó Jesucrístú. 12 Te dàtná ñⁿ sèñá te naníhí-ndó tẽ lĩhli-áⁿ yídúcúⁿ nuu-dé

dóó cáá-dé ñⁿ vehe quití —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

13 Te òrè-áⁿ ñi quexìo cuéhé víhí espíritú véxi cuuⁿ andiu ñi naníhí tnáhá-xi ndíhi espíritú-áⁿ, te ní ngũíta-xi ní chiñuhu-xi Yá Ndiõxí, te càchí-xi:

14 ¡Ío càhnu cuu Yá Ndiõxí Yaá ndécú àndiu, te na cùndecu váha-ni nchaa ñáyi cùu iní mée-gã!

Duha càchí cue espíritú-áⁿ.

15 Te òrè cuánda cue espíritú-áⁿ andiu, te ní ngũíta cue toli-áⁿ xĩtnàha-güedé:

—Na quíhíⁿ-ó ñúú Bèlén quini-ó nàcuáa ní cuu, chi Dútú Ndiõxí sa ní cachí tnúhu-gá —càchí-güedé xĩtnàha-güedé.

16 Te ní tñi-güedé ichi súúni ndíhi cuáháⁿ-güedé, te ní naníhí-güedé tá Màriá ndíhi té Chèè, ndíhi té lĩhli-áⁿ cáá-dé xití ñⁿ vehe quití. 17 Te òrè ní xini ñáhá-güedé te ní xáhaⁿ-güedé xií-yu nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii-güedé cuendá té lĩhli-áⁿ. 18 Te nchaa ñáyi ní tecú dóho-xi ní cuñúhu-yu nàcuáa ní cáháⁿ-güedé. 19 Dico tá Màriá chi ñúhu nahi-ni iní-xi, te dicó-ni sàni iní-xi cuendá nchaa tnúhu-áⁿ. 20 Te cue toli-áⁿ ñi natñi-güedé ichi, te ta xĩtnàha-güedé cuánuhú sã ío càhnu cuu Yá Ndiõxí cuendá nchaa tnúhu ní xĩndedóho-güedé, ndíhi cuendá nchaa sá ñi xini-güedé, chi cuendá sá ndáá ní cuu nchaa nàcuáa ní tecú tnúhu-güedé.

Ndècá-yu Jèsús cuáháⁿ veñúhu

21 Te núú ùná nduu sá ñi cacu té lĩhli-áⁿ, te ní sáha-güedé sèñá ñⁿ-dé, te ní dánání ñaha-güedé Jèsús xii-dé, diu-ni nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí xii tá Màriá ndéé cùtnáhá vátá ngũhuⁿ-gá-dé xití-xi.

22 Te sátá ñi tnáhá nduu, ndúu ñi-yu nàcuáa cáháⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés, te ndècá-yu té lĩhli-áⁿ cuáháⁿ ñúú Jerusálén cuendá quee túu-dé núú Dútú Ndiõxí. 23 Te ducaⁿ ñi quide-yu, chi ducaⁿ cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiõxí sá ncháá lãndú tée na càcu díhna quetúu-güexi núú-gã cuendá cundecu-ná-güexi cuendá-gá. 24 Te ní quide-yu nàcuáa cáháⁿ Yá Ndiõxí núú tütú-gá núú càchí-xi: “Canehe-ndo úú lõmá àdi úú cùcu

quíhíⁿ nduu táhú ñáhá Yă Ndiöxí”, duha cãháⁿ-gá núú tütú-gá.

²⁵ Te dává-án ndécú ñⁿ téé nàni Mió ñuú Jerusálén. Te ío váha iní-dé, te chíñuhu-dé Yă Ndiöxí, te ndètu-dé sáá nduu chindee ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyiu isràél. Te ndècu ndihí té Mió-án Espíritú Yă Ndiöxí. ²⁶ Te sa ní xáhaⁿ-xi xii-dé sá vă cùú-ni-dé, chí dacuítí quini-dé Cristú Yaá tendaha Yă Ndiöxí quixi ñuyíú-a. ²⁷ Te téé-án ndécá ñaha Espíritú Yă Ndiöxí xii-dé cuáhán veñúhu cãhnu sá ño cùnuu. Te cuáhán-yu ndihí Jèsús veñúhu-án cuendá cada-yu ndihí-gá nàcuáa cãháⁿ tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés. ²⁸ Te òré ní sáá-yu, te té Mió-án ñí nguídèhé-dé Jèsús, te ní cãháⁿ-dé sá ño cãhnu cuu Yá Ndiöxí, te ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

²⁹ Yòhó Dútú Ndiöxí sa ní cuu daña-n cùú-í vitna,

chí sa ní quide-n nàcuáa ní cachí-n xii yúhú téé xínu cuechi núú-n.

³⁰ Chí sa ní xiní núú-í Yaá dácácu nihnu ñaha xii ñáyiu núú ùhú núú ndàhú vitna.

³¹ Te Yaá ní tendaha-n vèxi núú ndécú nchàa ñáyiu ñuyíú-a.

³² Te cùu-gá dàtná ñⁿ ñuhú, chí dandìxi túu-gá iní ñáyiu cuendá cutnùní iní-yu cuendá Yă Ndiöxí cuèi ñá díú ñáyiu isràél cùú-yu.

Te diu-gá cada, te canehe ñáyiu dava-gá ñuú sá yíñuhu núú ñáyiu isràél chí diu ñáyiu isràél cùú-yu ñáyiu cùu cuendá-n.

Duha ní xáhaⁿ té Mió xii Yá Ndiöxí.

³³ Te té Chèé ndihí náná Jèsús ní cuñúhu-yu tnúhu ní cãháⁿ té Mió cuendá-gá. ³⁴ Te dàtnùní té Mió ní xicáⁿ táhú-dè núú Yă Ndiöxí cuendá-yu, te xáhaⁿ-dè xii tá Màriá náná Jèsús:

—Cundedóho tnúhu na cãháⁿ-í-a, té líhli-a ní nduu táhú-dè nacanu ichi-dé dava ñáyiu isràél ichi Yá Ndiöxí, te davá-yu vá tní-yu tnúhu cãháⁿ-dé, te ñáyiu-án cuíta nihnú-yu, te cada-dé nàcuáa cutnùní iní ñáyiu sá Yă Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá xii-dé, dico vá quindáá iní-yu, chí daquèe tíhú ñáhã-yu xii-dé. ³⁵ Te ducaⁿ te cutnùní nàcuáa sàni iní ñⁿ ñáyiu. Dico sá cùú-xi yòhó chí ío cada ndàhú-xi iní-n, chí súúní dàtná sá ní

nícuehé iní-n càda-xi —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii tá Màriá.

³⁶ Te xíaⁿ ndécú tnàhá ñⁿ ñaha cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí nání-án Aná, te tãtá-aⁿ ní xínani-dè Fànuél ñani tnàhá ndíi Àsér. Te ñaha-án sa ní sahnu vèhi-aⁿ, te cuechi-ni-aⁿ ñí tnándaha-aⁿ te úsá-ni cuíaⁿ ñí xíndecu-aⁿ ndihí yí-aⁿ, ³⁷ te ní quendóo quèé-aⁿ, te sa ñùhu-aⁿ cùmídícó cùmí cuíaⁿ-aⁿ. Te ñá túú ní xòo quee-aⁿ veñúhu cãhnu sá ño cùnuu, chí nduu níu ní xòo chíñuhu-aⁿ Dútú Ndiöxí, te áma ñá túú tnàhí ná ní xòo caxi-aⁿ ní xòo cãháⁿ ndihí-aⁿ Yá Ndiöxí. ³⁸ Te diu-ni òré ndécú-yu ndihí Jèsús ní quexio-aⁿ núú-yu, te ní ndacáⁿ táhú-án núú Yă Ndiöxí cuendá sá ñí xiní-aⁿ Jèsús, te dàtnùní ní nguíta-aⁿ cãháⁿ váha-aⁿ cuendá-gá núú nchàa ñáyiu, ñáyiu ndètu quini sáá nduu dácácu Yá Ndiöxí ñáyiu Jerusálén núú tnündòho tnúhu ndàhú.

Cuánuhú-yu ñuú Nazàrét

³⁹ Te sátá ñí quidé-yu nchaa nàcuáa cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te cuánuhú-yu ñuú Nazàrét núú ndécú tnàhí-yu, te ñuú-án yíndèhu-xi distritú Galiléa. ⁴⁰ Te té líhli nàni Jèsús-án tá sahnu-dé, te ta nihí ndéé-dé cuáhán, te ducaⁿ ño váha ta sáá sá xini tnùní-dé cuáhán, chí Yá Ndiöxí ndécú ndihí ñaha-gá xii-dé.

Jèsús ndécú-gã veñúhu

⁴¹ Te ndí tnàhá cuíaⁿ ñí xòo quíhíⁿ té Chèé ndihí náná Jèsús vico pascuá ñuú Jerusálén. ⁴² Te cùtnàhá ní chítú Jèsús úxúú cuíaⁿ-gã, te cuáhán-yu ndihí-gá ñuú Jerusálén vico pascuá, chí ducaⁿ tnàhí quidé-yu. ⁴³ Te òré ní yáha vico, te ní natnì-yu ichi cuánuhú-yu, te ní quendóo-gá ñuú Jerusálén, te ní náná-gã, te ní té Chèé ñá túú ní xiní ní quendóo-gá. ⁴⁴ Chí ní sani iní-yu sá ñútnàhá-gá tnuú nchaa ñáyiu ní sáhán vico cuánuhú. Te ní xúhuⁿ-yu ñⁿ nduu ichi ta ndùcu tnúhu-yu-gá núú nchàa ñani tnàhã-yu, ndihí núú nchàa ñáyiu xiní tnàhá ndihí-yu, ⁴⁵ te ñá túú ní náníhí ñáhã-yu xii-gá. Núu ní nacuicó-yu cuánuhú tucú-yu ñuú Jerusálén cuendá yacáⁿ nanducu ñáhã-yu xii-gá.

⁴⁶ Te núú ùní nduu sá ñí dana núú ñáhã-yu xii-gá, te ní naníhí ñáhã-yu núcóo-gá xití veñúhu cãhnu sá ño cùnuu tnuú

cue tée dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés, te ndèdóho ñaha-gã xii-güedé, te nándi sá ndúcú tnúhu-gá núú-güedé. ⁴⁷ Te nchaa cue tée xíndedóho ñaha xii-gá xícuñúhu-güedé sá ïo váha sàá sá xínì tnùnì-gá, te ïo váha ñihí-gá tnúhu nàdanchocáva-gá. ⁴⁸ Te òré ní xínì ñáhá tē Chèé ndihì náná-gã xii-gá, te ïo ní cuñúhu-yu, te ní xáhaⁿ náná-gã xii-gá:

—Yòhó déhe-í, ¿ná cuendá ducaⁿ ñi quide ñaha-n xii-ndí? Te tātá-n ndihì yúhú ndihú iní-ndí xícá nànducu ñaha-ndí xii-n —càchí-xi xãhaⁿ-xi xii-gá.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—¿Ná cuendá nánducu ñaha-ndo? ¿Náa ñá túú xínì-ndó sã núú chíúⁿ Tātá-í tau-í caca cuu-í-ãⁿ? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

⁵⁰ Dico mée-yu ñá túú ní təcú tnùnì-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-gã.

⁵¹ Te sátá dúcáⁿ te cuánuhú ndihì ñáhá-yu xii-gá ñuú Nazàrét, te ïo ní sándáá iní ñáhá-gã xií-yu. Te nchaa sá ñi quide-gá-áⁿ ñi xúhuⁿ nahi-ni iní náná-gã. ⁵² Te Jèsús ducaⁿ-ni ta sãhnu-gá cuáháⁿ, te ta sàá-gá sá xínì tnùnì-gá cuáháⁿ, te ducaⁿ cùdiu-gá núú Yã Ndiöxí, ndihì núú nchaa ñáyiu.

3

Té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiu càháⁿ-dé tnúhu Yã Ndiöxí xití yucu (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Te ní cuu sáhúⁿ cuía sã yíndàha té Tiberiú cuéhé nacióⁿ, te dàvá-áⁿ ñi cunuu té Pilatú distritú Júdeá, te té Hèrodés ní cunuu-dě distritú Galileá, te ñani-dé té Lìpé ní cunuu-dě distritú Itùreá ndihì ingá distritú nání Tràconité, te té Lisàniás ní cunuu-dě distritú Abiliniá. ² Te té Ànás ndihì té Caifás ní cuu-güedé dútú cùnùu. Te dàvá-áⁿ ñi cáháⁿ ndihì ñaha Yã Ndiöxí xii té Juáá déhe té Zacàriá xití yucu sá quihíⁿ-dé cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiu. ³ Te té Juáá ní yáha-dé nchaa ñuú cáá yàtni yúte Jòrdán, te xãhaⁿ-dě xii nchaa ñáyiu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo, te dañà-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te cuandute-ndo, te ducaⁿ te cada càhnu iní Yã Ndiöxí nchaa yícá cuèchi-ndo —duha ní xáhaⁿ-dě xií-yu.

⁴ Te ducaⁿ ñi quide-dé chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùnì ndí Chàia tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yã Ndiöxí ndéé sanaha núú tütú ndí núú càchí-xi:

Təcú càháⁿ níhi ñⁿ tée yìhi xití yucu, te xãhaⁿ-dě xii ñáyiu:

“Chí dáñá nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tñi-ndo ichi váha, te ducaⁿ càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo, chi véxi Yáá ïo cùnùu.

⁵ Te nchaa núú cùnù nachítú, te nchaa tìndúú ndihì nchaa yucu ngoyo nihnu cuendá nduu ndáá, te nchaa ichi ñá túú cuáháⁿ ndáá nduu ndáá,

te nchaa ichi ñá túú càváha nduu váha.

⁶ Te nchaa ñáyiu ñuyiú-a níhi-yu tnúhu sá Yã Ndiöxí véxi-gá dàcácu nihnu ñaha-gã xií-yu núú ùhú núú ndàhú.”

Duha ní chídó tnùnì ndí Chàia núú tütú ndí.

⁷ Te òré ní xica ñáyiu cuáháⁿ-yu cuendá dacuandute ñaha té Juáá xií-yu, te ní xáhaⁿ-dě:

—¿Nchaa nchòhó cúu-ndó dàtná ñⁿ cóo dééⁿ chi ïo cuihna iní-ndó! ¿Te nása ní cuu núu tnàhá nchòhó ndúcú-ndó nàcuáa cácu nihnu-ndo núú tñndòho cahnu vihi sá tá cùyatni ñaha xii-ndo véxi-i? ⁸ Te chí cádá váha vitna cuendá ducaⁿ cùtnunì sá ñi dáñá-ndó nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. Te vá càchí-ndó sã ïo càhnu cuu-ndo cuendá sá cúu-ndó ñani tnáhá ndí Abrahám, chi cuèi ndéé yúú te ndacu Yã Ndiöxí ndada-gá ñáyiu te cuú-yu ñani tnáhá ndí Abrahám. ⁹ Te caá chi ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá ñà túú càváha sávidí-xi, chi nchaa yutnu-áⁿ tèhndé-xi te cuánguee-xi núú ñuhú càyú-xi. Te duha sãtnahá-xi ndoho nchaa ñáyiu ñá túú quide váha, chi nchaa ñáyiu ducaⁿ ñà túú quide váha cùu-yu dàtná nchaa yutnu sá ñà túú càváha sávidí-xi. —càchí-dé xãhaⁿ-dě xií-yu.

¹⁰ Te ní xícáⁿ tnúhu-yu núú-dě, te xãhãⁿ-yu:

—¿Te nása cada-ndí váiⁿ? —càchí-yu xãhãⁿ-yu xii-dé.

¹¹ Te xãhaⁿ-dě:

—Te núu ndèdacàa-ndo ndecu ndihì-ndo úú dóó te cuáñaha-ndo ñⁿ xii ñáyiu ñá túú ndècu ndihì, àdi núu ndècu ndihì-ndo sá nchító-ó te cuáha-ndõ-yu na càxí-yu —càchí-dé xãhaⁿ-dě xií-yu.

12 Te ní quexìo ìíⁿ úú cue tée cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú cuendá cuàndute-güedé, te ní xicáⁿ tnúhu-güedé núú tē Juàá, te xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, ¿te nása cada-ndí cuendá cuu váha ìní Yá Ndiòxí-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

13 Te té Juàá ní xáhaⁿ-dē:

—Vá cuídó-ndó càda cobrá-ndó ñáyiú —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

14 Te tnàhá ìíⁿ úú cue tée cùu sandadú xíndecu-áⁿ ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú tē Juàá, te xáhaⁿ-güedé:

—Te nchúhú ¿nása cada-ndí cuendá cuu váha ìní Yá Ndiòxí-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tē Juàá:

—Vá quéndé-ndó sã néhé tnàha ñáyiú-ndo, te ni vã dácàa díquí-ndõ-yu ìíⁿ sá ñà túú nã quidē-yu, te nduu vétú ìní-ndó nàcuáa ñùhu yáhu-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

15 Te nchaa ñáyiú xíndetu sá quíxí Crìstú sàni ìíⁿ sàni úú ìní-yu núu sá díú Crìstú Yaá tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyíú-a cùu te Juàá àdi ñáhá. 16 Dico té Juàá ní cáháⁿ ndodo-dé núú-yu nchaa-yu, te xáhaⁿ-dē:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã yùhú véxi-í sá cuendá-ni dacuàndute ñaha-í xii-ndo dàtná ní cachí Yá Ndiòxí, dico nchícúⁿ ìngá tée véxi, te tée-áⁿ taxi-dé Espiritú Yá Ndiòxí cundecu ndihi-ndo, te cùu-xi datná ìíⁿ ñuhú, chi ndada ndoo ndada nine-xi ìní-ndó. Te tée-áⁿ ìo-gá cúnùu-dé dàcúúxí yùhú, chi yùhú cùu-í ìíⁿ tée duuⁿ duuⁿ ñá túú tàú-í nandaxi-í cuèdicó ñí chàu-dé dico quide-í chiúⁿ-dē.

17 Te tée-áⁿ sa véxi túha-dé sá cadá ìíⁿ ñaha-dé xii-o dàtná quidé ñáyiú ndàda ndoo triú, chi ñáyiú-áⁿ sa nèhe túha-ná-yu yaxíⁿ-yu òré náñani cuendá ndada ndoo-yu, te òré ndádá ndòò-yu triú-áⁿ te dàquee dííⁿ-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-nã triú-áⁿ, te mihi-xi-áⁿ sáhmí-yu. Te dàtná quidé-yu mihi triú-áⁿ ducaⁿ sãtnahá-xi cada ñaha tée-áⁿ xii nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chi daquìhíⁿ ñáhá-dē xií-yu núú ñùhú núú càyú, te ñuhú-áⁿ ñà túú tnàhí ndàhvá —càchí-dé xáhaⁿ-dē xií-yu.

18 Te tìtní víhí-gã tnúhu váha ní xáhaⁿ tē Juàá xií-yu òré ní dásàhú ñáhá-dē. 19 Te ní cáháⁿ-dē dóho té Hèrodés cuendá sá ndéca-dē ìíⁿ ñaha nani Herodiás ñaha ní càndeca ñani-dé té Lìpé, te ní xáhaⁿ-dē cuendá nchaa dava-gá sá cuèhé sá dúhá quide-dé. 20 Dico té Hèrodés ñá túú ní quide cuendá-dé tnúhu ní cáháⁿ tē Juàá, chi nèhé-gá tucu ní quide-dé, chi da vecáá ní chihi-dé té Juàá.

Sàndute Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Te òré dàcuàndute té Juàá nchaa ñáyiú, te tnàhá Jèsús ní dàcuàndute ñaha-dé xii-gá. Te ñini càháⁿ ndihi-gá Dútú Ndiòxí ní nacaáⁿ andiú, 22 te ní quee Espiritú Yá Ndiòxí véxi cuuⁿ túu-xi, te càa-xi datná cáá ìíⁿ lómá, te òré-áⁿ ní tecú ní cáháⁿ Yá Ndiòxí ndéé andiú, te xáhaⁿ-gã xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Dèhe-í tée ío cùu ìní-í, te ío cùdíⁿ ìní ñáhá-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii Jèsús.

Cue tée ní xíndecu díhna-gá ñuyíú-a dàcúúxí Xítohó Jesucristú

(Mt. 1:1-17)

23 Te ndécu Jesús dàtná ócò úxí cuía-gã cúnàhá ní chisaha-gã chiúⁿ ní táhú Tátá-gã Dútú Ndiòxí cada-gá. Te ní cuu-gá déhe té Chèé chi ducaⁿ sàni ìní ñáyiú ñuyíú-a. Te té Chèé-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Èlì, 24 te tée-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Màtát. Te té Màtát-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Lèví, te tée-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Mèlquí. Te té Mèlquí-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Jàná, te tée-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Chèé. 25 Te té Chèé-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Matàtiás, te tée-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Àmós. Te té Àmós-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Nàhúm, te tée-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Èslí. Te té Èslí-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Nagàí, 26 te tée-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Màát. Te té Màát-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Matàtiás, te tée-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Semèí. Te té Semèí-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Chèé, te tée-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Jüdá. 27 Te té Jüdá-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Jòaná, te tée-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Rèsá. Te té Rèsá-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Zorobàbél, te tée-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Salàtiél. Te té Salàtiél-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Nèrí, 28 te tée-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Mèlquí. Te té Mèlquí-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Àdí, te tée-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Còsám. Te té Còsám-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Elmòdám, te

tée-án nǐ cuu-dé déhe té Ęr. ²⁹ Te té Ęr-án nǐ cuu-dé déhe té Jòsué, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Elièzér. Te té Elièzér-án nǐ cuu-dé déhe té Jòrím, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Mátát. ³⁰ Te té Mátát-án nǐ cuu-dé déhe té Lèví, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Mió. Te té Mió-án nǐ cuu-dé déhe té Jùdá, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Chèé. Te té Chèé-án nǐ cuu-dé déhe té Jònán, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Eliàquím. ³¹ Te té Eliàquím-án nǐ cuu-dé déhe té Mèleá, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Mainán. Te té Mainán-án nǐ cuu-dé déhe té Mátatá, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Nátán. ³² Te té Nátán-án nǐ cuu-dé déhe té Dàvíí, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Isàí. Te té Isàí-án nǐ cuu-dé déhe té Òbéd, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Bòóz. Te té Bòóz-án nǐ cuu-dé déhe té Sàlmón, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Naàson. ³³ Te té Naàson-án nǐ cuu-dé déhe té Aminadáb, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Àrám. Te té Àrám-án nǐ cuu-dé déhe té Èsróm, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Fàrés. Te té Fàrés-án nǐ cuu-dé déhe té Jùdá, ³⁴ te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Jàcób. Te té Jàcób-án nǐ cuu-dé déhe té Isàác, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Àbrahám. Te té Àbrahám-án nǐ cuu-dé déhe té Tàré, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Nàcór. ³⁵ Te té Nàcór-án nǐ cuu-dé déhe té Sèrúg, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Ragàú. Te té Ragàú-án nǐ cuu-dé déhe té Pèlég, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Hèbér. Te té Hèbér-án nǐ cuu-dé déhe té Sàlá, ³⁶ te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Cainán. Te té Cainán-án nǐ cuu-dé déhe té Arfàxád, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Sèm. Te té Sèm-án nǐ cuu-dé déhe té Nòé, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Làméc. ³⁷ Te té Làméc-án nǐ cuu-dé déhe té Matusalén, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Ènóc. Te té Ènóc-án nǐ cuu-dé déhe té Jàréd, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Mahalàleél. Te té Mahalàleél-án nǐ cuu-dé déhe té Cainán, ³⁸ te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Ènós. Te té Ènós-án nǐ cuu-dé déhe té Sèt, te tée-án nǐ cuu-dé déhe té Àdán. Te té Àdán-án chi mee Yá Ndiöxí ní cadúha ndaha ñaha-gá xii-dé.

4

Sácuíhná quidé yica-xi cada Jesús sá ñà túú tàú-gá cada-gá ní cùu

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Te Jèsús ní naqueheⁿ-gá ichi yuhu yúte Jòrdán cuánuhú-gá. Te sa ndècu ndihi-gá Espíritú Yá Ndiöxí, te Espíritú-án ndécá ñaha-xi xii-gá cuáhán ìⁿ xití yucu. ² Te

yàcán ní xíndecu-gá údico nduu, te sácuíhná nǐ cuíní-xi coto ndeé ñáhá-xí xii-gá te núu ndisa sá vǎ cádá-gǎ ìⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá. Te ñà túú tnàhí ná ní xèxi-gá ndi údico nduu-án, te sátá dúcán te ní xícán iní-gá caxi-gá. ³ Te sácuíhná-án nǐ xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Te núu ndisa sá cúu-n Dèhe Yá Ndiöxí, te cúñaha xii yúú-a na ndùu-xi paá —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi:

—Núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyíu, chi tnàhá nchaa tnúhu càhán Yá Ndiöxí candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-xi.

⁵ Te dǎtnùní sácuíhná ndécá ñaha-xi xii-gá cuáhán ìⁿ núú tìndúú dùcún, te uuⁿni ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-gá nchaandi túhu nacióⁿ cáá ñùyíú. ⁶ Te ní xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Yúhú cada-í, te taxi tnùnín nchaa-ndi túhú nacióⁿ-a ndihi nchaa sá vǎha ió diu-ni nchaa nacióⁿ-a, te cachí ñáyíu sá ìo cùnuu-n, chi yúhú cúú cuendá-í nchaa sá ió nchaa nacióⁿ-a, te ndédani càa ñáyíu cùu iní-í te cúñaha-í xii-yu taxi tnùnín-yu. ⁷ Te núu ni yúhu ni iní-n chiñuhu ñaha-n xii-í ñá, te nchaa taxi-í cuu cuendá-n —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-gá.

⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi:

—Xocuñí yòhó sácuíhná núú ndécù-í-a, chi vá cúú càda-í nàcuáa càchí-n chi núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dütú Ndiöxí Yá cúú Ndiöxí-ndó, te ìⁿdi díí-ni-gǎ cada-ndo nchaa nacuáa càhán-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-xi.

⁹ Te sácuíhná ndécá ñaha tucu-xi xii-gá cuáhán ñuú Jerusálén, te ní xáhaⁿ-xi xii-gá cuasaá-gá díquí veñuhu càhnu sá ìo cùnuu, te ní xáhaⁿ tucu-xi:

—Te núu ndisa cùu-n Dèhe Yá Ndiöxí te cuandèe ndava ndeé núú ñúhú ¹⁰ cuendá quee ndáá-xi nàcuáa càhán-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi:

Yá Ndiöxí tendaha-gǎ cue espíritú xínú cuèchi núú-gǎ quixi-xi coto ñaha-xi xii-n.

¹¹ Te núú ndáhá-xí càundodo-n cuendá sá vǎ dǎncuèhé yúú sǎhá-n, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí sácuíhná xǎhaⁿ-xi xii-gá.

12 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-xi:

—Te cächí tucu-xi núú tütú Yã Ndiöxí: “Vá cání iní-n còto ndeé-n Dütú Ndiöxí Yáa cúú Ndiöxí-n nũu ndisa sá dácäcu nihnu ñaha-gã xii-n cuëndá ìⁿ sá sání iní-n càda-n sá cúú-xí mèe-n”, duha cächí-xi núú tütú-gá —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-xi.

13 Te sátá dúcáⁿ te sácuihná ñà túú-gã ní cùtnuní iní-xi nása cada-xi Jèsús, núú xiáⁿ ní xica-xi cuáháⁿ-xi ní sanaa tnaa-xi.

Distritú Galileá ní chisaha Jèsús chiúⁿ ní táhú Tãtã-gã Dütú Ndiöxí cada-gá (Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

14 Te Jèsús cuáháⁿ tucu-gá distritú Galileá, dico sa ndècu ndihí-gá Espíritú Yã Ndiöxí, te ni càa xico xiáⁿ nĩ níhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá. 15 Te ndi tnahá ñuú cuáháⁿ-gá ducaⁿ cuãnguihu-gá veñúhu-yu dànehé ñáhá-gã xii-yu, te nchaá-yu cächí-yu sá ìo càhnu cuu-gá.

Jèsús ndécú-gã ñuú Nazàrét (Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Te Jèsús ní sáháⁿ-gã ñuú Nazàrét ñuú núú nĩ sahnu-gá. Te nduu ndètatú ñáyiu ní quíhu-gá veñúhu, chi ducaⁿ tnàhí quide-gá, te ní ngúnutnĩ-gã dácuaⁿ-gá tutú ndèé tnúhu Yá Ndiöxí. 17 Te ní sãñaha-güedé xii-gá tutú ndèé tnúhu ní cáháⁿ ndí Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te òré ní nandicá-gá núú tütú-áⁿ te ní naníhí-gã núú cächí-xi:

18 Espíritú Yã Ndiöxí ndécú ndihí ñaha-xi xii-í, chi ní cachí-gá sá càháⁿ-í tnúhu-gá sá cúú-xí ñáyiu ndàhú, ñáyiu vátá cündèdóho tnàhí-gá.

Te véxi-í cuëndá vá ndìhú-gá iní ñáyiu ñá túú ndècu váha iní-xi, te cue ñáyiu sa nèhe váha ñaha-nã yucu ñávãha dácäcu nihnu-í-yu.

Te cue ñáyiu cuáá nacaáⁿ-í núú-yu, te ñáyiu ndòho dandoho ñaha tnahá ñáyiu-xi taunihnu-í-yu.

19 Te cúñaha-í xii ñáyiu sá sáá nduu càda Yá Ndiöxí ìⁿ sá vãha sá cúú-xí-yu. Duha cächí-xi núú tütú dácuaⁿ-gá.

20 Te Jèsús ní nacadí-gá núú tütú-áⁿ, te ní nacuaⁿ-gá ìⁿ téé xínu cuechi veñúhu-áⁿ, te ní ngóo-gá. Te nchaa ñáyiu yìhi veñúhu

ñá núú nũu-yu ndèhe ñahá-yu xii-gá. 21 Te xãhaⁿ-gã xií-yu:

—Mei vitna ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiöxí —cächí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

22 Te nchaá-yu ní cáháⁿ váha-yu cuëndá-gá, te ní cuñúhu-yu tnúhu váha càháⁿ-gá, te xitnàhá-yu:

—¿Te náa ñá díú tõe-a cùu-dé déhe té Chèé-ãⁿ? —cächí-yu xitnàhá-yu.

23 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñúhú iní-ndó cùñaha-ndo xii-í ìⁿ tnúhu cùtexínu sá cáháⁿ mée-ndó, te quesaha-ndo: “Ñátátná cada tátna mee-n”, duha quesaha-ndo. Te cúñaha tucu-ndo xii-í: “Sa ní níhí-ndí tnúhu nàcuáa ní quide-n ñuú Capèrnaúm, te cada-n tnàhá ñuú núú nĩ sahnu-n”, duha quesaha-ndo —cächí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

24 Te ní xáhaⁿ tucu-gá:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñi ìⁿ téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ñá túú tnàhá iní ñáhá ñáyiu ñuú-dé. 25 Te na cächí tnúhu ndáá tucu-í xii-ndo sã ìo vài ñáyiu dìhí ñáyiu queé ní xíndecu nacióⁿ Isràél cùtnàhá ní xíndecu té Èliás cùtnàhá ñá túú ní cùuⁿ dáú ùní cuiá dava, te dává-áⁿ ìo ní ndoho ñáyiu docó nitùhú nacióⁿ. 26 Dico Yá Ndiöxí ñá túú ní tëndaha-gá té Èliás quíhíⁿ-dé vehe ndèdani càa ñáyiu dìhí-áⁿ, chi vehe ìⁿ ñaha ñuú Sàreptá ní xáhaⁿ-gã ní sáháⁿ-dé, te ñuú-áⁿ cáá yàtni-xi ñuú Sidón. 27 Te ní xíndecu tucu ingá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te téé-áⁿ nĩ xínani-dé Eliseú, te diu-ni dává-áⁿ nĩ xíndecu tucu vài ñáyiu cùhú nacióⁿ Isràél, ñáyiu ní tnahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu dico ñá túú ní ndúha-yu, chi ìⁿ dèi-ni té Nàamán téé distritú Siriá ní ndúha-dé —cächí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

28 Te sá dúcáⁿ nĩ cáháⁿ-gá te xiáⁿ ní cudééⁿ víhí nchaa ñáyiu yìhi veñúhu-ãⁿ núú-gã. 29 Te ní queñuhú-yu Jèsús yuhu dèhvá tìndúú núú cáá ñuú-yu-áⁿ cuëndá yacáⁿ dàquée-yu-gá dèhvá ní cùu. 30 Dico Jèsús vii-ni ní quee-gá tnuú-yu cuáháⁿ-gá.

Ìⁿ téé yìhi ñaha espíritú cündèhí yucu ñávãha (Mr. 1:21-28)

31 Te Jèsús cuáhán-gá ñuu Capèrnaúm, te ñuu-án yíndèhu-xi distritú Galileá. Te yácán ndécú-gá ní tnahá nduu ndètatú ñáyi, te ní ngúíta-gá dácuaá-gá ñáyi. 32 Te xícuñúhu-yu nchaa nàcuáa dànehé ñáhá-gá xii-yu, chi càhá-gá dàtná càhá ñ tée cùnuu, te cùnuu ndisa-gá.

33 Te xití veñúhu yìhi ñ tée yìhi ñaha ñ espíritú cündìhi yucu ñávãha, te espíritú-án ñ quide-xi níhi ní cáhá tée-án, te xãha-dě xii Jèsús:

34 —¿Te ná cuíní yòhó Jèsús tée ñuu Nazàrét cada ñaha-n xii-ndí nũ véxi-n nũ ndécú-ndí-i? ¿Án vèxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chi yúhú xini ñáhà-í xii-n sã cúu-ñ tée ñá túú tnahí cuéchi-xi chi núú Yã Ndióxí ní quee-n vèxi-n ñuyíú-a —càchí-dé xãha-dě xii-gá.

35 Te Jèsús ní tenáá-gá espíritú cündìhi yucu ñávãha-án, te xãha-gã:

—¿Cadí yuhu-n, te taquèe yiqui cuñú tée-án! —càchí-gá xãha-gã.

Te espíritú cündìhi yucu ñávãha-án ñ dándüá-xi tée-án ndèé ñuhu tnuú ñáyi xíndecu-án, te ñá túú-gá ná ní quide ñaha-xi, te ní quee ñaha-xi xii-dé. 36 Te nchaa ñáyi xíndecu-án ñ cuñúhu-yu, te ní xitnãhá-yu:

—¿Te nása nduu-tu tnuúhú càhá tée-ã ñá? ¿Te càhá-dé dàtná càhá ñ tée tàxi tnuú víhí, chi càhá-ni-dé te nchaa espíritú cündìhi yucu ñávãha quèe-ni-xi yiqui cuñú-yu! —càchí-yu xitnãhá-yu.

37 Te nchaa xichi ní níhi-yu tnuúhú nàcuáa quide Jèsús.

Jèsús quidé tãtna-gá ñaná ñadìhí té Xímú
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Te Jèsús ní ndee-gá xití veñúhu, te cuáhán-gá vehe té Xímú. Te ñaná ñadìhí té Xímú-án cùhú-a ñ ñuhu vihi-a cahní, te ní cáhá ndáhú-yu núú Jèsús cuèndá-a.

39 Te Jèsús ní sáhán-gá núú ndécú-án, te ní ngúnundeyi-gá te ní xãha-gã xii cahní-án sã ná xòcuñí-xi, te ní xócuñí-ni-xi, te òré-ni-án ñ ndúha ñaha cùhú-án te ní ndacóo-a ní xinu cuechi-a núú-güedé ndìhi-gá.

Jèsús quidé tãtna-gá vai ñáyi cùhú
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Te òré ní ngódó tnuú nchíanchii, te nchaa ñáyi xíndecu ndìhi ñáyi cùhú vehe-xi ndèca ñáhá-yu cuáhán núú Jèsús. Te Jèsús ní sacán ndodo-gá ndaha-gá díquí ñ ñáyi cùhú-án, te duca ñ quide-gá te ní ndúha-yu. Te ndi díí núú cuèhé tnahá-yu ñ ñ-yu ni cùu. 41 Te tnahá dava ñáyi cùhú-án yìhí ñaha espíritú cündìhi yucu ñávãha xii-yu ni cùu, te òré ní quee ñaha-xi xii-yu, te xãha ní quide-xi níhi ní cáhá-yu, te xãhá-yu xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Dèhe Dútú Ndióxí —càchí-yu xãhá-yu xii-gá.

Dico Jèsús níhi ní cáhá-gá ní tenáá-gá nchaa espíritú cündìhi yucu ñávãha-án, te xãha-gã sã vã dúcá-gã cada-xi, chi sa xini-xi sã díú-gã cúu-gã Cristú Yá ní tendaha Yã Ndióxí véxi ñuyíú-a.

Jèsús dánèhé-gá ñáyi distritú Galileá
(Mr. 1:35-39)

42 Te ñ nduu ní tundaá-ni ní quee Jèsús ñuu núú ndécú-gã-án cuáhán-gã ñ xichi núú ñá túú ñáyi ndècu. Te cue ñáyi ní ngúíta-yu nànducu ñáhá-yu xii-gá te ní naníhí ñáhá-yu, te cuíní-yu ngani ñáhá-yu xii-gá cuèndá sã ñá túú-gã ndèé quíhí-gá ní cùu. 43 Dico ní xãha-gã xii-yu:

—Dacuití quíhí-í cúñaha-í xii nchaa ñáyi dava-gá ñuu tnuúhú sã càhá nàcuáa ndìhu ndaha ñaha Yá Ndióxí xii-yu, chi chiù tnahí-ã vèxi-í —càchí-gá xãha-gã xii-yu.

44 Te ní xica cuu Jèsús ní dánèhé-gá ñáyi tnuúhú-gá nchaa xití veñúhu ndaa distritú Galileá.

5

Jèsús ní quide-gá ní níhi-güedé chácá
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

1 Te ñ xito ndècu Jèsús yuhu làgúná Genesàrét, te ío cuèhé ñáyi ní sáá, te ta dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá cuáhán sã cuíní-yu cundedóho-yu nchaa tnuúhú càhá-gá. 2 Te Jèsús ní xiní-gá úú bàrcú cue tée tñ chácá xínutñ-xi yatni yuhu làgúná-án, te sa ní quee cue tée ñuhu xití-xi-án xínaquete-güedé ñunu-güedé. 3 Te Jèsús cuásaá-gá núú ñ bàrcú-án, te bàrcú-án

cúu-xí bàrcú té Xímú, te ní xáhaⁿ-gã xii té Xímú-áⁿ sã dánũndehe-dé-xi luha-gá xití ndute. Te dǎtnùní ní ngóo-gá núu bàrcú-áⁿ, te xíaⁿ núcõo-gá ní ngũíta-gá dánèhé-gá ñáyiu. ⁴ Te òré ní túhú ní dánèhé ñàhá-gã xii-yu, te ní xáhaⁿ-gã xii té Xímú:

—Daquihíⁿ bàrcú-a xití làgúná mei núu cùnú-gá, te dàquée-ndo ñunu-ndo tñi-ndo chácá —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

⁵ Te té Xímú ní xáhaⁿ-dẽ:

—Mèstrú, ni niú ní quide chiuⁿ-ndí te ni ñⁿ chácá ñà túú ní ñhí-ndí, dico vitna cuendá-ni sá yòhó táuchiuⁿ-n te na dàquée-ndí ñunu-ndí váⁿ —càchí-dé xãhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁶ Te òré ní dáquëe-güedé ñunu-güedé te súúni vâi chácá ñí ñhí-güedé, te ta ndátá-nã ñunu-güedé cuáháⁿ ní cùu. ⁷ Núu ní quide-güedé ndaha-güedé núu dâva-gá cue té cùndihí-güedé xixúhuⁿ ingá bàrcú cuendá quihíⁿ-güedé chindee ñaha-güedé. Te cue té-áⁿ ñí sáháⁿ-güedé ní chindee tñaha-güedé ní dáchitú-güedé ndi ndúu bàrcú mee-ni chácá, te súúni ñí cuu véé núu cuíní-na-xi quée naa-güedé ndihí bàrcú ní cùu. ⁸ Te sá dúcáⁿ cuíní-xi quée naa bàrcú ní cùu, núu té Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ní ngũíñí xití-dẽ núu Jèsús, te xãhaⁿ-dẽ:

—Xocuiñí yòhó Jèsús núu ndécú-í-a, chi yúhú cúu-í ñⁿ téé ío ndècu cuéchi-xi —càchí-dé xãhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁹ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ-dé chi ní yùhú-dé, te ní cuñúhu-dé ndihí nchaa cue té ndihí-dé-áⁿ cuendá sá ío vâi chácá ñí ñhí-güedé. ¹⁰ Te tñahá té Jãcobó ndihí té Juáá cue déhe té Zebèdeú ío ní cuñúhu-güedé, te diu-ni cue té cùndihí té Xímú-áⁿ cúu-güedé tñahá-güedé. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii té Xímú:

—Vá yùhú-n, chi není vitna quihíⁿ-n dàcaháⁿ-n ñáyiu cuendá tuha ñàhá-yu xii-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

¹¹ Te ní quene-güedé ndihí bàrcú ndéé ñuhu yìchí yuhu làgúná-áⁿ. Te òré-áⁿ ñí dándõo-güedé nchaandi túhú sá ndécú ndihí-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

Jèsús quidé tãtña-gá ñⁿ téé tñahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Te òré ní quexìo Jèsús ñⁿ ñuú, te ní quexìo ñⁿ téé cùhú tñahá-dé cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó, te òré ní xiní-dé Jèsús te ní sáháⁿ-dé núu ndécú-gã, te ní ngũíñí xití-dẽ núu-gã te ní nuu núu-dẽ ndàa núu ñúhú te càháⁿ ndàhú-dé, te xãhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núu-n núu vá cùndèe iní-n càda tátña ñaha-n xii-í, chi cùtnuní iní-í sá ndácú-n —càchí-dé xãhaⁿ-dẽ xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní dácàá-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te xãhaⁿ-gã:

—Cuu cada tátña ñaha-í xii-n, te vitna te ndúha-n —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Te òré-ni ní xócuñí cuéhé tñahá-dé. ¹⁴ Te dǎtnùní ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-dé:

—Vá yõ ñⁿ cúñaha-n sã ñí quide tátña ñaha-í xii-n, núu dütú-ni cuáháⁿ cuendá sá ná quíní ñahá-dẽ xii-n sã ñí ndúha-n te cuáha-n-dẽ sá ndúú tãhú Yã Ndiõxí dàtná ní cachí ndí Moisés cuendá ná quíní ñáyiu sá ndàa ní ndúha-n —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

¹⁵ Te ducaⁿ ta xíté nuu-gá tñúhu nchaa nàcuáa quide Jèsús, te ío cuéhé ñáyiu ní xóo tacá nchaa núu ñí xíndecu-gá cuendá sá cuíní-yu cundedóho-yu tñúhu càháⁿ-gã, ndihí cuendá sá cuíní-yu cada tátña ñaha-gã xií-yu. ¹⁶ Dico Jèsús ní xóo quee nihni-gá tnuú-yu ní xóo quihíⁿ-gá núu ñà túú ñáyiu ndècu ní xóo cáháⁿ ndihí-gá Yã Ndiõxí.

Jèsús quidé tãtña-gá ñⁿ téé cùhú ñá cúu-gã candá nihnu

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Te ñⁿ nduu dànehé-gá ñáyiu, te xñucóo ñⁿ úú cue téé cùu fariséú, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tñúhu ní chídó tñuní ndí Moisés. Te cue té-áⁿ ñí quee-güedé nchaa ñuú yíndèhu distritú Galileá, ndihí distritú Júdeá, ndihí ñuú Jerusalén, te nchaa ñuú-áⁿ ñí quee-güedé cuáháⁿ-güedé núu ndécú-gã. Te Yá Ndiõxí chíndèe ñaha-gá quidé tãtña-gá ñáyiu cùhú.

¹⁸ Te ñⁿ úú cue téé nchido-güedé ñⁿ téé cùhú ñá cúu-gã candá nihnu ñuhu-dé xító ní quexìo ndihí ñaha-güedé, te cuíní-güedé quíhu ndihí ñaha-güedé ndéé xití vehe, sáá-güedé ndéé núu Jèsús ndihí téé cùhú-áⁿ.

¹⁹ Dico ñá túú ní ñhí-güedé ndéé ichi quíhu-güedé, chi cuendá ío cuéhé ñáyiu

ndècu, núu xiáⁿ ní sáá-güedé díquí véhé-áⁿ ní caáⁿ-güedé te ndàa díquí véhé-áⁿ ní dáquëe-güedé téé cùhú-áⁿ, te ñùhu-ni-dé xító ní dáquëe ñaha-güedé tnuú ñáyiú ní sáá ndéé núú Jèsús. ²⁰ Te Jèsús ní cutnùni iní-gá sá ñi yuhu ni iní-güedé sàndáá iní ñáhá-güedé xii-gá, núu ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú-áⁿ:

—Yòhó téé cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

²¹ Te cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ndihí cue téé cùu fariséu ní sani iní-güedé: “¿Ná cúú tée-a núu càháⁿ cuèhé-dé cuendá Yá Ndiöxí-i? Te vá yòo ñi ndàcu cada cahnu iní nchaa yíca cuéchi ñáyiú, chi ñi dídí-ni Yá Ndiöxí quidé càhnu iní-gá”, duha ní sani iní-güedé.

²² Dico Jèsús sa ní cutnùni iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé núu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ sàni iní-ndó-í? ²³ Te sá dúhá ñi xáhaⁿ-í xii téé cùhú-a sá cáda càhnu iní-í nchaa yíca cuéchi-dé, te xiáⁿ nchòhó ñá túú cùtnuní iní-ndó núu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndáa. Dico núu cúu-í-dé sá ndáccoo-dé, te caca-dé te cutnùni ndáá iní-ndó núu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndáa, chi cundehe núu-ndó nàcuáa cada-í. ²⁴ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùni iní-ndó nchaa-ndo sá yùhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo ndecu ndihí-í tnúhu ndee iní sá cáda càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáyiú ñuyíú-a —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú-áⁿ:

—Ndacóo, te ndocani-n xító ñùhu-n véxi-áⁿ, te núhú-n vèhe-n —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

²⁵ Te òré-ni-áⁿ ñi ndúha téé cùhú-áⁿ te ní ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xító ñùhu-dé ní quexio-áⁿ, te ní natni-dé ichi ta càháⁿ-dé cuánuhú sá ño càhnu cuu Yá Ndiöxí. ²⁶ Te nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ñi cuñúhu-yu, te tnáhá-yu ní cachí-yu sá ño càhnu cuu Yá Ndiöxí, te ducaⁿ ño ní yùhú-yu, te ní xítñahá-yu:

—Vitna ní xini-ó ñi sá ñá túú tnáhí xini-ó ní cùu —cachí-yu xítñahá-yu.

Jèsús cáná-gã té Lèví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Te sáta dúcáⁿ ñi cuu te ní quee Jèsús xiáⁿ, te ní xini-gá ñi téé nàni Leví núccoo-dé

ñi xichi quide cobrá-dé ñáyiú cuendá impuèstú, chi cobradór cúu-dé, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Néhe chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

²⁸ Te té Lèví-áⁿ ñi ndàcuñí-dé te ní dándõo-dé nchaa sá ndécú ndihí-dé núu núccoo-dé-áⁿ, te ní tuha-dé Jèsús.

²⁹ Te sáta dúcáⁿ te té Lèví-áⁿ ñi quide-dé ñi vico càhnu vehe-dé sá cúu-xi Jèsús, te ní tacá vai cue téé quide chiuⁿ quide-dé, te nchaa-güedé cuánguihu-güedé mèsá ní ngóo-güedé ndihí dava-gá ñáyiú ní quexio cuendá caxi-güedé ndihí-yu. ³⁰ Dico cue téé cùu fariséu ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní ngüita-güedé xicuehé-güedé cue téé xica cuu ndihí-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuendá xéxi-ndó xihí-ndo ndihí cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihí nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha-í? —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé.

³¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùhú chi ñá túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiú cùhú chi xini ñuhu ñahá-yu. ³² Te yùhú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú cùtnuní iní-xi sá ndécú cuéchi-xi cuendá dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te ñá túú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú càchí sá ñá túú ndècu cuéchi-xi —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue téé ndècu tnúhu núú Jèsús cuendá ñáyiú ñá túú tnáhí ná xéxi áma càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Te áma ñá túú tnáhí ná xéxi cuè téé xica cuu ndihí té Juáá càháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí, te diu-ni ducaⁿ quide cue téé xica cuu ndihí nchúhú cue téé cùu fariséu. ¿Te ná cuendá cue téé xica cuu ndihí-n ñá túú dùcaⁿ quide-güedé núu nchaa-ni nduu xèxi-güedé xihí-güedé quidé-güedé-í? —cachí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sá vã cúu cññaha-o xii cue ñáyiú ñuhu vico tnándaha sá vã cúu càxi-yu nini ndècu ndihí ñaha téé tnándaha-áⁿ xii-yu. ³⁵ Dico sáá nduu te vá cùndècu ndihí ñaha-gá téé tnándaha-áⁿ

xii-yu, te dàvá-án te cahni iní-yu vá cáxi-yu sá ndihú iní-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁶ Te ní cani-gá ìⁿ cuèndú núú ñăyiu nàcuáa tecú tnùnì-yu tnúhu-gá, te xăhaⁿ-gă:

—Vá yôo ìⁿ dândée luha dóó sáá ìⁿ dóó sa ní cuu tühú víhí, chi núu yoo ducaⁿ na càda, te dóó sáá-ăⁿ nàndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dóó sã ñi cuu tühú-án, te luha dóó sáá-ăⁿ ñà túú nàtaú-xi ndée dóó sã ñi cuu tühú-án. ³⁷ Te nì vá yôo ìⁿ chihi ndidí sáá xití ìⁿ lamba sa ní cuu tühú víhí, chi núu yoo ducaⁿ na càda, te ndava lamba sa ní cuu tühú-án chi ío níhi yócó ndidí-án, te cuíta-ni ndidí-án te cuíta-ni lamba-án. ³⁸ Núu xíáⁿ xíní ñùhu-xi quée ndidí sáá-ăⁿ xití ìⁿ lamba saa cuèndá ducaⁿ ñà túú nã cuu cováha-xi. ³⁹ Te nì ìⁿ ñăyiu ñà túú tnàhá iní-yu cohó-yu ndidí sáá, te núu díhna-gá ná còhó-yu ndidí sá ñi quene díhna-gá, chi càchí-yu sá xíhí văha-gá ndidí sá ñi quene díhna-gá-án dácúxí ndidí sáá —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-yu.

6

Cue tée xica cuu ndihi Jesús sàhnú-güedé yoco triú nduu ndètatú ñăyiu
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Te ìⁿ nduu cùu-xi nduu ndetatu ñăyiu ñùhu Jesús ichi ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te ta yăha-gá ndihi-güedé ìⁿ xichi núú cáá triú, te ní ngüíta-güedé sàhnú-güedé yoco triú-án te ndihi ndaha-güedé quíⁿ-güedé quée triú tá xèxi-güedé cuáháⁿ. ² Te ìⁿ úú cue tée cùu fariséú ní xăhaⁿ-güedé xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—¿Te ná cuèndá ducaⁿ quide nchohó ìⁿ sá ñà túú tau-ó càda-o vitna cuu-xi nduu ndetatu-ó-í? —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé.

³ Te Jesús ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Te náa ñà túú dàcuaha-ndo núú tütú Yă Ndióxi núú càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndii Dàvií cúnàhá ní xíhí ndii docó ndihi cue tée ní xica cuu ndihi ndii-ăⁿ? ⁴ Chi ní quihu ndii vehe Yă Ndióxi, te ní queheⁿ ndii pàá ní cuu íi ndécú-ăⁿ ñi dácăhñu ndii cue tée xica cuu ndihi ndii ní xexi ndii ndihi-güedé, te ñà túú tau ndii sá dúcáⁿ càda ndii ni cùu, chi mee-ni cuè dútú tau-güedé caxi-güedé pàá-án ní cùu —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

⁵ Te ní xăhaⁿ tucu-gá:

—Te yúhú Tée cùu ñani tnàhá-ndo nchàa-ndo, tnàhá-í ndécú ndihi-í tnúhu ndee iní sá cùu-í nchaa ñăyiu nàcuáa cadá-yu nduu ndètatú-ó-á —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Ìⁿ tée ní yíchí ìⁿ xio ndaha-xi
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Te ingá nduu diu-ni nduu ndètatú ñăyiu cuánguihu Jèsús xití veñúhu dānehé-gá ñăyiu. Te xíaⁿ ndécú ìⁿ tée cùhú ní yíchí nihnu ìⁿ xio ndaha cùha-dé. ⁷ Te cue tée dàcuaha ñaha xii ñăyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndii Moisés, ndihi cue tée cùu fariséú ndéhé-güedé nùu cada tátna ñaha Jèsús xii tée cùhú-án nduu ndètatú-güedé-án cuèndá níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá. ⁸ Dico Jèsús sa ní cutnùnì iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé, te ní xăhaⁿ-gă xii tée cùhú ndaha-xi-án:

—Ndacuiñí te ngúnutnii-n cuădava tnuú-ndí-a —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

Te tée-án ñi ndacuiñí-dé te ní ngúnutnii-dé cuădava tnuú-güedé ndihi-gá. ⁹ Te dătnùnì Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gă núu cuè ñăyiu xindecu-án, te xăhaⁿ-gă xii-yu:

—Cuñí-í cachí tnúhu-ndo nã cúú sã văha cada-o nduu ndetatu-ó. ¿Ìⁿ chiunⁿ váha àdi ìⁿ chiunⁿ cuehé, sá cadá tátna-o ñăyiu cùhú àdi sá cahní-ó-yu? —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-yu.

¹⁰ Te dătnùnì ní ndacoto-gá nùu-yu nchaa-yu, te ní xăhaⁿ-gă xii tée cùhú ndaha-xi-án:

—Ndocani ndaha-n —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha. ¹¹ Te cue tée xindecu-án sùúni ñi cudéeⁿ-güedé sá dúcáⁿ ñi quide tátna Jèsús tée cùhú-án, te ní ngüíta-güedé ndátnùhu-güedé nùu nása cada ñaha-güedé xii-gá.

Jèsús căxi-gá úxúú tnàhá cue tée dacuaha ñaha xii ñăyiu tnúhu-gă
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Te sátá dúcáⁿ ñi cuu te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá xití yucu cuèndá yacáⁿ cáháⁿ ndihi-gá Tátá-gă Dútú Ndióxi, te ñi niú ní cáháⁿ ndihi ñaha-gă. ¹³ Te sátá ñi túndaá, te ní cana-gá nchaa cue tée xica cuu ndihi-gá,

te ní cáxi-gá úxúú tnàhá-güedé, te cue téé-án nĩ xáhaⁿ-gã sá díú-güedé cuu-güedé cue téé quíhíⁿ cáháⁿ tnúhu-gá núú ñăyiu. ¹⁴ Te duha xĩnani ndi ùxúú cue téé-án. Té Ximú, àdi Pelú chi úú dìu-dé, ndihĩ ñaní-dé té Ndrĩxí, ndihĩ té Jàcobó, ndihĩ té Juàá, ndihĩ té Lìpé, ndihĩ té Bartolòmé, ¹⁵ ndihĩ té Mâteú, ndihĩ té Măxí, ndihĩ té Jàcobó déhe té Àlfeú, ndihĩ ingá té Ximú téé ní cundihĩ cue téé cananistá, ¹⁶ ndihĩ té Jùdás ñaní té Jàcobó, ndihĩ té Jùdás Iscarioté téé ní sáá nduu nĩ sáha cuendá ñáhá xii Jesús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá, duha xĩnani cuè téé ní cáxi Jèsús ní xica cuu ndihĩ-gá.

Jèsús dánèhé-gá cuéhé víhí ñăyiu
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Te Jèsús cuánuu-gá yucu núú nĩ sáá-gá-án, te ní ngava-gá ìⁿ núú ndàá ndihĩ cue téé xica cuu ndihĩ-gá, te xíaⁿ nĩ ngúnutnĩ-gá. Te xíaⁿ ndécú dàva-gá cue téé xica cuu ndihĩ-gá ndihĩ vai ñăyiu ndètu ñáhá-yu xii-gá, te ñăyiu-án vëxi-yu nchaa ñúú cáá dìstritú Jùdeá, ndihĩ ñúú Jerusalén, te ndècu ñăyiu véxi ndàa yuhu lamár yatni ñúú Tìrú, ndihĩ ñúú Sídón. Te nchaa ñăyiu-án nĩ quexió-yu cuiní-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús, ndihĩ cuendá sá cuiní-yu ndúha-yu nchaa cuéhé tnàhá-yu. ¹⁸ Te tnàhá ñăyiu yìhĩ ñaha espíritú cundihĩ yucu ñávãha. ¹⁹ Te ncháá-yu cuiní-yu dacáá-yu ndahá-yu tendahá-yu Jèsús ní cùu cuendá sá nĩ níhĩ-yu tnúhu sá ndècu ndihĩ-gá tnúhu ndee iní quidé tãtna-gá nchaa ñăyiu cùhú.

Cuendá ñăyiu ío váha táhú-xi
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Te Jèsús ní ndacoto-gá núú cuè téé xica cuu ndihĩ-gá, te ní xáhaⁿ-gã:

—Váha táhú nchaa nchòhó cue ñăyiu ndàhú, chi nduu táhú-ndó cundecu-ndo núú táxí tnùnĩ Yã Ndiõxí.

²¹ Váha táhú nchaa nchòhó ñăyiu ío cuiní cundedóho tnúhu Yã Ndiõxí chi ío vii ío váha cuu iní-ndó.

Váha táhú nchaa nchòhó ñăyiu ndàhyú sá ndihú iní-ndó, chi sáá nduu te cudíí iní-ndó nĩ caa nĩ quíhíⁿ.

²² Váha táhú nchaa nchòhó ñăyiu na cùu úhú iní ñáhá tnàha ñăyiu-xi, chi sáá nduu

te vá dáñá-gã-yu quíhu-ndo vèñúhu, te cúcuèhé ñáhã-yu xii-ndo, te cachí-yu sá ñà díú ñăyiu váha cùu-ndo, te ducaⁿ càda ñáhã-yu xii-ndo sã cuendá yúhú Téé cùu ñaní tnáhã-ndó nchãa-ndo. ²³ Te òré ducaⁿ na càda ñáhã-yu xii-ndo te cudíí víhí-ní iní-ndó cundecu-ndo, chi sáá nduu nduu táhú-ndó sã ío váha càa ndecu andi cu-ndecu ndihĩ-ndo nduu na nasaá-ndó yacáⁿ cundecu-ndo, chi dìu-ni ducaⁿ nĩ xóo cada ñaha cuè ñaní tnáhã-yu xii cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí ní xíndecu ndéé sanaha.

²⁴ Te ndàhú ní cuu nchaa ñăyiu cuica ñà túú sàndáá iní ñáhá xii Yã Ndiõxí, chi vitna ío váha ndècú-yu, dico sáá nduu te nduu ndàhú-yu.

²⁵ Te ndàhú ní cuu tucu nchaa ñăyiu ñà túú tnàhí ná cúmãní xii-xi vitna, chi sáá nduu quiní-yu tnúndòho tnúhu ndàhú.

Te ndàhú ní cuu nchaa ñăyiu cudíí iní-xi ndècu ichi cuehé ichi duha vitna, chi sáá nduu te ndàhyú-yu sá ndihú iní-yu.

²⁶ Te ndàhú ní cuu nchaa ñăyiu na càháⁿ váha dava-gá ñăyiu cuendá-xi, chi ducaⁿ nĩ xóo cáháⁿ váha-yu cuendá nchaa cue téé ní xóo dandàhú ñáhá xii ñăyiu ndéé sanaha, chi ní cachí-güedé sá càháⁿ-güedé tnúhu Yã Ndiõxí te ñà ndàá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuu iní-ó nchãa ñăyiu cùu úhú iní ñáhá xii-o
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñăyiu xíndecu-án:

—Nchaa nchòhó ñăyiu xíndedóho ñaha càchí tnúhu-í xii-ndo sã cúú iní-ndó ñăyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sã vãha sã cúú-xi-yu cuèi nãndi sã ná cáda ñáhã-yu xii-ndo. ²⁸ Te cácaⁿ táhú-ndó núú Yã Ndiõxí cuendá ñăyiu càháⁿ úhú ñáhá xii-ndo, ndihĩ cuendá ñăyiu tèè ñaha cuéchi neñúú xii-ndo. ²⁹ Te núú ní canihá-yu xii-ndo ìⁿ xito te cuiní tucú-yu canihá-yu, te dañã-ndo na canihá-yu, àdi núu na quèndéé-yu dóó ndíxí ndòdo-ndo, ndihĩ dúhnú-ndó, te dañã-ndo na cànehé-yu quíhíⁿ. ³⁰ Te núú xicáⁿ-yu ìⁿ sã nãndĩhĩ-yu núú-ndó te cuãñaha-ndo, àdi quèndéé-yu ìⁿ ndachiuⁿ-ndo, te vá nãndacáⁿ-ndó

nũ-yu. ³¹ Te nchaa sá vǎha cuìní-ndó càda tnaħa ñáyi-u-ndo, te cada-ndo tnàhá-ndó ndìhí-yu.

³² Chi núu nchòhó ná cùu iní-ndó mèe-ni ñáyi-u cùu iní ñàhá xii-ndo, te vá càchí-ndó sǎ ïo váha quide-ndo, chi tnàhá nchaa ñáyi-u ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xǐquidé-yu. ³³ Àdi mee-ni ñáyi-u quide ñaha sá vǎha xii-ndo quide váha-ndǒ-yu, te vá càchí-ndó sǎ ïo váha quide-ndo, chi tnàhá nchaa ñáyi-u ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xǐquidé-yu. ³⁴ Àdi mee-ni ñáyi-u sàni iní-ndó nàcoto ñaha xii-ndo cuáñaha-ndo ñⁿ sá xicáⁿ-yu núu-ndó, te vá cání iní-ndó sǎ ïo quide váha-ndo, chi tnàhá ñáyi-u ndècu ichi cuehé ichi duha dásaⁿ nuú-yu ñⁿ sá néhé vǎha-yu, te ndètu cahnu-ná-yu nacoto ñaha ñáyi-u ní sáha núu-yu-áⁿ. ³⁵ Dico nchòhó xíní ñùhu-xi cuu iní-ndó ñáyi-u cùu úhú iní ñàhá xii-ndo, te cada-ndo sǎ vǎha sá cúu-xí-yu, te cuáñaha núu-ndo ñⁿ sá ná ndìhi-yu te núu xicáⁿ-yu núu-ndó, te vá cùndètu-ndo nacoto ñàhá-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te ío-gá cuehé ñhí-ndó cùndecu ndìhi-ndo, te cuu ndisa-ndo dèhe Dútú Ndiǒxí, chi ío càhnu iní-gá sá cúu-xí nchàa ñáyi-u ñá túú ndàcáⁿ táhú nũú-gǎ cuendá nchaa sá vǎha quide-gá, ndìhi sá cúu-xí nchàa ñáyi-u ndècu ichi cuehé ichi duha. ³⁶ Te cunduu càhnu iní nchòhó tucu dàtná càhnu iní Tátá-ó Dútú Ndiǒxí.

*Vá càháⁿ cuèhé-ó cuendá tnàha ñáyi-u-o
(Mt. 7:1-5)*

³⁷ Te vá càháⁿ cuèhé-ndó cuendá sá quidé tnàha ñáyi-u-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiǒxí ñá túú nà tnúhu cúñaha-gǎ xii-ndo. Te vá cùñaha-ndo xii ñáyi-u sá quihíⁿ-yu ñⁿ xichi núu úhú núu ndàhú ndohó-yu cuendá nchaa sá ñà túú vǎha quidé-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiǒxí vá cúñaha-gǎ xii-ndo sǎ tnàhá-ndó quihíⁿ-ndó ñⁿ xichi núu úhú núu ndàhú ndohó-ndo. Te chí cáda càhnu iní nchaa sá quidé-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiǒxí cada càhnu iní ñàhá-gǎ xii-ndo tucu. ³⁸ Te chí cuáñaha xii ñáyi-u núu ná cúu sǎ xíní ñùhú-yu, te dàtná chitu ñⁿ yicá súúní xidó coyo-ná, ducaⁿ tàxi Yá Ndiǒxí xii-ndo. Te nánicuáa na càda-ndo cada váha-ndo sǎ cúu-xí tnàha ñáyi-u-ndo, te diu-ni ducaⁿ

càda ñaha Yá Ndiǒxí xii-ndo —càchí Jèsús xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

³⁹ Te dǎtnùní ní cani-gá ñⁿ cuendú núu-yu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xǎhaⁿ-gǎ:

—Ñⁿ tée cuáá chi ñá ndácú-dě cuita nehe-dé ingá tée cuáá, chi núu ducaⁿ na càda-güedé te ndi nduú-güedé ngau-nihnu-güedé déhvá. ⁴⁰ Te ni ñⁿ landú yíhí scuèlá ñá túú cùnuu-gá-güexi dàcúúxí mèstrú-güexi, te ndéé nũu na cùtúha váha-güexi, te dǎtnùní nútnahá-güexi tée dànehé ñàhá xii-güexi.

⁴¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ nchàa cuèchi quide ñáyi-u cùu-xí datná ñⁿ mihi líhli. ¿Te ná cuendá ndéhé-ndó ñⁿ sá ñà túú vǎha quide tnaħa ñáyi-u-ndo, te mee-ndo vihi-gá quidé-ndó-í? Te sá dúcáⁿ quide-ndo te cada iní-ndó sǎ ndéhé-ndó dàtná ñⁿ mihi líhli ñùhu núu tnàha ñáyi-u-ndo, te mee-ndo ñùhu ñⁿ mihi cahnu-gá núu-ndó. ⁴² Te núu na nàcanu ichi-ndo tnaħa ñáyi-u-ndo cuendá sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu te mee-ndo vihi-gá quidé-ndó ñá, te cada iní-ndó sǎ xǎhaⁿ-ndo xii-yu sá nátava-ndo mihi líhli ñùhu núu-yu, te mihi càhnu ñuhu núu méé-ndó ñà túú quide cuendá-ndó. ¿Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ío dándahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Te xini ñuhu-xi díhna-gá ñàña-ndo nchàa sá ñà túú vǎha quide-ndo, te dǎtnùní ducaⁿ te cutnùní váha iní-ndó nàcuáa nacanu ichi-ndo tnàha ñáyi-u-ndo.

*Ndi dǎñⁿ núu yutnu xini-ó nǎ yutnu cùu-xi
cuendá sá sǎvidí-xi
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)*

⁴³ Te ñá túú ni ñⁿ yutnu váha te quini-ó cùuⁿ sǎvidí sá ñà túú vǎha, te ni ñⁿ yutnu sá ñà túú vǎha, te quini-ó cùuⁿ sǎvidí váha, chi mee-ni sǎvidí sá ñà túú vǎha cùuⁿ. ⁴⁴ Te ndi dǎñⁿ núu yutnu xini-ó nǎ yutnu cùu-xi cuendá sá sǎvidí-xi, chi ñá túú xini-ó cùuⁿ ngúxí ñⁿ tnu iñu, te ni ñà túú xini-ó cùuⁿ ndéhé yoho yàha stilé díquí ñⁿ yoho yàha cutexínu. ⁴⁵ Te nchaa ñáyi-u váha iní-xi càháⁿ-yu tnúhu váha, chi diu-ni tnúhu váha tnàhí-áⁿ ñùhú iní-yu, te nchaa ñáyi-u ñá túú vǎha iní-xi càháⁿ cuèhé-yu, chi diu-ni tnúhu cuèhé tnàhí-áⁿ ñùhú iní-yu, chi nchaa sá ñùhú iní-yu te xǎñⁿ càháⁿ-yu.

Jèsús ndècu cimientú-xi ndihi ìn vehe ñá túú cimientú-xi
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Te ná cuendá cächí-ndó sã yǔhú cùu-í Yaá cùu Xitohó-ndó te ñá túú quide-ndo nchaa nacuaá cãhá-í-i? ⁴⁷ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo cuendá ñáyiú tũha ñaha xii-í, chi ñáyiú-án sácũndedóho-yu nchaa tnúhu cãhá-í te tnĩ-yu. ⁴⁸ Te ñáyiú-án cùu-yu dàtná ìn tée ní dácáá ìn vehe, chi tée-án dǐhna-gá ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúú cáxí te dàtnú ní ní tava-dé cimientú-xi, te òré ní cuu dáú, te ní ndee ndute ñuhu, te ní ndacá-xi ndéé núú cáá vèhe-án, dico ñá túú ní ndacu-xi cuido-xi, te duca chi tée ní dácáá vèhe-án ní tava-dé cimientú-xi núú yúú cáxí. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú sácũndedóho tnúhu cãhá-í te tnĩ-yu. ⁴⁹ Te ñáyiú sácũndedóho tnúhu cãhá-í te ñá túú tnĩ-yu, ñáyiú-án cùu-yu dàtná ìn tée ní dácáá ìn vehe, te ñá túú ní tava-dé cimientú-xi, te òré ní cuu dáú, te ní ndee ndute ñuhu, te ní ndacá-xi ndéé núú cáá vèhe-án, te íi-ni ní xido-xi vehe-án cuendá sã ñá túú ní quène cimientú-xi. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú sácũndedóho tnúhu-í te ñá túú cuini-yu tnĩ-yu —cächí-gá xãha-gã xii-yu.

7

Jèsús quidé tãtna-gá ìn tée xĩnu cuechi núú ìn tée cùu capitán
(Mt. 8:5-13)

¹ Te sátá ñi yãha ní cáhá Jèsús ndihi ñáyiú, te cuáhã-gã ñuú Capernaúm. ² Te yacã ndécú ìn tée cùu capitán, te cùhú ìn tée xĩnu cuechi núú-dě tée ío-gá cùu ìní-dé, te sa ndècu-ná-dé sã cùú-dé. ³ Te òré ní níhí tõe cùu capitán-án tnũhu cuendá Jèsús, te ní tendaha-dě ìn úú cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isrãel cuáhã-güedé cáhá ndàhú-güedé núú-gã nõu vá cùndèe ìní-gá quíhĩ-gã cada tátna-gá tée xĩnu cuechi núú-dě-án. ⁴ Te ní quexìo-güedé núú ndécú Jèsús, te ní ngüita-güedé cãhá ndàhú víhĩ-güedé núú-gã, te xãha-güedé:

—Tée cùu capitán ní cachí-dé véxi-ndí nõu vá cùndèe ìní-n quíhĩ-n càda tátna-n ìn tée xĩnu cuechi núú-dě chi cùhú-dé, te tàú ndisa-n càda-n nacuaá cãhá-

capitán-án, ⁵ chi tée-ã ìo cùu ìní ñáhã-dě xii nchaa nchúhú ñáyiú isrãel te diu-dé ní táuchíú-dě ní sãá veñúhu-ndí —cächí-güedé xãha-güedé xii-gã.

⁶ Te sátá dúcã te Jèsús ní xica-gã cuáhã-gã ndihi-güedé, te òré tá cùyatni-gã vehe núú ndécú tõe cùhú-án cuáhã, te tõe cùu capitán-án ñi xãha-dě xii ìn úú cue tõe cãhá ndihi-dé:

—Quíhĩ-ndó cũñaha-ndo xii Yaá cùu Mèstrú sã cächí-í sã ñá túú ñã cani ìní-gã, chi ñá túú tàú-í sã quíhu-gã ndéé xití vehe-í, ⁷ chi ñi sã cùnú ndúcú mèe-í-gã ñá túú ní cùy-í. Núu xãã cũñaha-ndo xii-gã sã ná cãhá-ni-gã sã ndũha tõe xĩnu cuechi núú-í-a te ndũha-dé. ⁸ Chi yúhú ndécú cuè tõe tàxi tnuní ñáhã xii-í, te duca yúhú tucu ndècu cue sandadú táxí tnuní-í. Te òré xãha-ĩ xii ìn-dé quíhĩ-dé ìn chiú te cuáhã-dé, te òré xãha-ĩ xii ìngã-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xãha-ĩ xii tõe xĩnu cuechi núú-í cada-dé ìn chiú te quide-dé. Duha cächí-í cũñaha-ndo xii-gã —cächí-dé xãha-dě xii cue tõe cãhá ndihi-dé-án.

⁹ Te sátá dúcã ñi xãha-güedé xii Jèsús, te ní cuñúhu-gã nchaa tnúhu ní cáhá tõe cùu capitán-án, te ní nchócótó-gã núú nchãa ñáyiú nchícú ñáhã xii-gã cuáhã, te ní xãha-gã:

—Na cächí tnúhu ndãá-í xii-ndo sã vãtã quini-gã-í ñi ìn ñáyiú isrãel, ñáyiú ìo váha sãndãá ìní-xi Yá Ndiõxí dàtnã sãndãá ìní ñáhã tõe-ã xii-gã —cächí-gã xãha-gã xii-yu.

¹⁰ Te òré ní ndexìo cue tõe nèhe tnúhu-án ñi sãhá núú Jèsús, te sa ní ndũha tõe cùhú-án.

Jèsús dándòto-gã déhe ìn ñaha quèe

¹¹ Te sátá dúcã ñi cuu te ní xica Jèsús cuáhã-gã ìn ñuú nãní Nãin, ndihi cue tõe xica cuu ndihi-gã, ndihi vãi ñáyiú. ¹² Te òré ní sãá-gã yuhu ñuú-án, te ní xiní-gã nchídó-güedé ìn ndíyi cuáhã chindúxi ñaha-güedé, te ndíyi-án cùú dẽhe ìn ñaha quèe, te ìndi duca-ni déhe-a ndècu ñi cuu te ní xihí-dé. Te ìo cuéhé ñáyiú cuáhã chindúxi ñaha. ¹³ Te òré ní xiní ñáhã Jèsús xii-a ndàhyú-a te ní cundãhú ìní ñáhã-gã, te ní xãha-gã:

—Vã ndàhyú-n —cächí-gã xãha-gã xii-a.

14 Te ní dáyátní-gã càjá ñúhú ndíyí-án te ní dácàá-gá ndaha-gá te ní tendaha-gá càjá-án, te ní ngüíñí cue téé nchìdo ñaha-án. Te ní xáhaⁿ-gã xii ndíyí-án:

—Tée cuechi, yúhú càchí-í sá ndácõo-n — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii ndíyí-án.

15 Te téé ní xíhí-án ñí núcúnucóo-dé te ní ngüíta-dé càháⁿ-dé, te Jèsús ní nacuáha cuendá ñáhá-gã xii-dé ndaha ñaná-dě. 16 Te sá dúcáⁿ ñí quide Jèsús ní xiní-yu te ío ní yúhú-yu, te ní xítnàhá-yu:

—Ío càhnu cuu Yá Ndiõxí chi ñíⁿ téé càháⁿ tnúhu-gá ní quexìo núú ndécú-ó —càchí-yu xítnàhá-yu.

Te ní xítnàhá tucú-yu:

—Yá Ndiõxí véxi-gá chindee ñàha-gá xii nchaa nchoo ñáyiú cùu cuendá-gá — càchí-yu xítnàhá-yu.

17 Te nchaa ñúú distritú Jùdeá, ndíhi dava-gá ñúú ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní quide Jèsús.

Cue téé ní tendaha té Juàá cuáháⁿ núú ndécú Jèsús

(Mt. 11:2-19)

18 Te cue téé xica cuu ndíhi té Juàá ní xáhaⁿ-güedě xii-dé nchaa sá ñí quide-gá, núú ní cana-dé úú tnàhá-güedé 19 cuendá cúñaha-dě quíhíⁿ-güedé nducu tnúhu-güedé núú Jèsús, te núú sá díú-gã cúú-gã Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a àdi sá cùndètu nahi-ni-güedé mei Yàá-án. 20 Te òré ní quexìo cue téé ní tendaha tẽ Juàá núú ndécú Jèsús, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú ní tendaha ñàha-dé xii-ndí véxi-ndí cácaⁿ tnúhú-ndí núú-n, núú sá díú-n cùu Crístú Yaá quixi ñuyíú-a, àdi sá cùndètu-ndí mei Crístú càchí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

21 Te mei òré ní quexìo-güedé-án ñí quide tátna Jèsús vai ñáyiú cùhú, te davá-yu càhú víhí tnàhá-yu, te ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú cuèhé tnàhá-yu ñíⁿ ñíⁿ-yu, te cue ñáyiú yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávàha ní queñuhu-gá espíritú-án yiqui cùñú-yu, te ío vai ñáyiú cuáá ní nacaáⁿ-gá núú-yu. 22 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cuánuhú te cani-ndo cuendú núú tẽ Juàá nchaa sá ñí xiní-ndó quide-í, ndíhi

nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-í ní xíndedóho-ndo. Te cúñaha-ndo xii-dé sá quidé tátna-í núú cue ñáyiú cuáá, te quide tátna-í cue ñáyiú yacua, ndíhi cue ñáyiú tnàhá cuèhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu, ndíhi cue ñáyiú doho, nchaa ñáyiú-án quide tátna-í te ndúha-yu, te ndéé cue ñáyiú sa ní xíhí dándòto-í cúñaha-ndo xii-dé, te cúñaha tucu-ndo xii-dé sá ndécú-í dánèhé-í nchaa ñáyiú ndàhú tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa naníhí tànhú-yu. 23 Te cúñaha tucu-ndo xii-dé sá ío váha táhú nchaa ñáyiú ñá túú quide sáá iní nchaa tnúhu càháⁿ-í, duha cúñaha-ndo xii-dé — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

24 Te sátá ñí yáha-güedé cuánuhú-güedé, te ní ngüíta Jèsús ní cáháⁿ-gá núú ñáyiú cuendá té Juàá, te xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Nchòhó ní sándéhé-ndó ñíⁿ téé ndécú xití yucu, te téé-án ñà túú sàni ñíⁿ sàni úú iní-dé, chi ñá túú quide-dé dàtná quidé nchaa ité náhnú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ òré quéné táchí. 25 Te ñí ñà túú ní sándéhé-ndó ñíⁿ téé ñihnu dóó vaha dóó vii càa. Te nchòhó xiní-ndó sá ñáyiú sàcúhnu dóó vaha dóó vii càa ñá túú ñá cùmání xii-yu, te nchaa ñáyiú-án ndécú-yu vehe cue téé cùnuu yíndaha ñaha xii ñáyiú. 26 Dico nchòhó chi ní sándéhé-ndó ñíⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí. Te ndáá sá díú tẽ càháⁿ tnúhu-gá cúú-dě dico cùnuu-gá-dé dàcúxí dàva-gá cue téé càháⁿ tnúhu-gá. 27 Te díu cuendá té Juàá-án càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiõxí nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii Crístú, te duha ní xáhaⁿ-gã:

Tendaha-í ñíⁿ téé cáháⁿ tnúhu-í codonù-dé núú-n cuendá dàtúha-dé ñáyiú cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xáhaⁿ-gã, te ducaⁿ ñí ngódó tnùnì núú tütú-gá. 28 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñíⁿ cue téé ñuyíú-a ñá túú cùnuu-güedé dàtná cùnùu té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú. Te nchaa ñáyiú sa ta ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí vitna cuáháⁿ cùnùu-gá-ni tucú-yu dàcúxí tẽ Juàá cuèi cùú-yu ñáyiú ñá túú cùnuu dàcúxí dàva-gá ñáyiú yíndaha-gá —càchí Jèsús xáhaⁿ-gã xii-yu.

29 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús, núú nchaa ñáyiú ní dàcuandute té Juàá ní càchí-yu sá ío váha quide Yá Ndiõxí, te díu-ni ducaⁿ ñí cáháⁿ cue téé cuihna iní-xi quide cobrá

ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, cue tée ní dácuañdute-dé. ³⁰ Dico cue tée cùu fariséú, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, cue tée ñá túú ní dàcuandute té Juàá ñá túú ní tnàhá iní-güedé cada-güedé nchaa sá vaha cuení Yá Ndiöxí. ³¹ Te Xítohá Jesucristú ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sãtnahá-xi cùu ñáyiú ndècu vitna. ³² Chi ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná cue landú sácõo núu yáhu dàdiqui-güexi te níhi càháⁿ-güexi, te xítñaha-güexi: “Ní tíú-ndí yaá ndihí vïlu te ñá túú ní cuení-ndó càta-ndo. Te ío yica iní ní xita yuhu-ndí te ñá túú ní ndáhyú-ndó”, càchí-güexi xítñaha-güexi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú ndècu vitna. ³³ Te té Juàá tée ní xóo dacuañdute ñaha xii ñáyiú ío ndàhú ní xóo caxi-dé, te ni ñà túú ní xõo coho-dé ndudí ndéhé yoho yàha stilé sá sà ní nduu-xi ndidí, te ní càchí-ndó sã ní xíndecu ndihí-dé espíritú cúndihí yucu ñávãha. ³⁴ Te sátá ní quexìo yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo, te xèxi-í xihí-í ndécù-í te càchí-ndó sã cúú-í tée xèxi vihi te xihí vihi-í. Te càchí tucu-ndo sã cúú-í tée xica cuu ndihí cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihí nchaa dava-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha, duha càchí-ndó. ³⁵ Te ñáyiú ní tnahá tnúhu ndihí Yá Ndiöxí, ñáyiú-áⁿ quidè-yu nàcuáa cutnùní sá méé-gã ío ndècu ndihí-gá sá xini tnùní-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Jèsús ndécú-gã vehe ìⁿ tée cùu fariséú tée nàni Xímú

³⁶ Te ìⁿ tée cùu fariséú ní càháⁿ-dé Jèsús vehe-dé caxi-gá, te òré ní quexìo-gá te cuànguihu-gá mèsá. ³⁷ Te xíáⁿ núcõo-gá ní sáá ìⁿ ñadìhí te diu-ni ñaha ñuú-áⁿ cúú-áⁿ, te ndècu-aⁿ ichi díí iní, te sá ní níhí-aⁿ tnúhu sá cuàngaxi Jèsús vehe tée cùu fariséú-áⁿ, núu nèhe-aⁿ ìⁿ yoó chitu àcítí sàháⁿ tnámí. ³⁸ Te ní ngóo-aⁿ ìⁿ xio dñi Jesús, te ní ngüíta-aⁿ ndàhyú-aⁿ te ndihí ndute núu-aⁿ ní naquete-aⁿ sàhá-gã. Te dàtnùní ní nadayìchí-aⁿ ndihí idi díquí-aⁿ, te ní teyuhu-aⁿ sàhá-gã, te ní chihí ñaha-aⁿ àcítí sàháⁿ tnámí-ãⁿ. ³⁹ Te sá dúcáⁿ ní quide-aⁿ ní xini tée cùu fariséú tée ní càháⁿ ñáhá xii-gá-áⁿ

núu ní sani iní-dé: “Te núu dícó ndisa tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí cúú tée-a ña, te sa cutnùní iní-dé yoo cùu ñaha tnándeé ñáhá xii-dé, àdi ná ñáyiú cùu-aⁿ, te dícó ìⁿ ñaha ndècu ichi díí iní cúú-áⁿ”, duha ní sani iní-dé. ⁴⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Xímú, ndècu ìⁿ tnúhu cachí tnúhu-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te tée cùu fariséú-áⁿ xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Cachí tnúhu, Mèstrú —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Ní xíndecu ìⁿ tée ní xóo dasaⁿ núu díhúⁿ, te ní xítaú úú tnàhá-güedé núu-dè. Te ìⁿ-dè ní sàha-dé úhúⁿ cièndú díhúⁿ denàriú, te ingá-dé ní sàha-dé údico úxí. ⁴² Te ñá ní níhí-güedè nacháhu-güedé núu-dè, te tée ní sánùu ñaha-áⁿ ní quide càhnu iní-dé ndi ndùú-güedé. Te vitna cachí-ò tucu te núu ndèda càa-güedé cúú iní ñáhá-gã-güedé xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴³ Te ní xáhaⁿ tẽ Xímú-áⁿ:

—Sànuu sá tée tàú vài-gá díhúⁿ ìo-gá cúú iní-dé tée ní sánùu ñaha díhúⁿ-ãⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sá ndàá càháⁿ-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴⁴⁻⁴⁶ Te Jèsús ní ndacoto-gá núu ñadìhí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gã xii té Xímú-áⁿ:

—¿Ndèhe-n nàcuáa quide ñadìhí-a ñã? Chi cuànguihu-í vehe-n, dico ñá túú ní tàxi-n ndute ndoo sàhá-í, te ni ñà túú ní tàyuhu ñaha-n, te ni ñà túú ní chihí-n acítí díquí-í, dico ñadìhí-a ní naquete-aⁿ ndihí ndute núu-aⁿ sàhá-í, te ní nadayìchí-aⁿ ndihí idi díquí-aⁿ, te nuu núu teyuhu-aⁿ sàhá-í, te ní chihí-aⁿ acítí sàháⁿ tnámí sàhá-í. ⁴⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-n sã ío cùu iní ñáhá-áⁿ xii-í, te núu xíáⁿ cutnùní iní-ó sã cuéi ío vài sá cuéhé sá dúhá ní quide-aⁿ, dico Yá Ndiöxí sa ní quide càhnu iní ñáhá-gã xii-aⁿ. Chi Yá Ndiöxí quidé càhnu iní-gá ñáyiú cuéi vài àdi sacú cuéchi-yu, te núu sacú cuéchi-yu te sacú cúú iní ñáhã-yu xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii ñadìhí-áⁿ:

—Sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

⁴⁹ Te cue tée xínucóo ndihí-gá xítñaha-güedé:

—¿Ná tée cùu tée-a núu nándi sá quidé-dě, te ndéé nchaa yíca cuěchi ñáyiú quide cahnu iní-dé-i? —càchí-güedé xítñàha-güedé.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii ñadhí-áⁿ:

—Sa ní cácu nihnu-n núú ùhú núú ndàhú vitna chi ní sándáá iní ñáhá-n xii-í, te vitna cuanùhú te ñá túú-gă ná cani iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

8

Ñáyiú ðihí ní chindee ñàha xii Jesús

¹ Te sátá dúcáⁿ ní cuu te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá titní víhí ñúú náhnú, ndihí ñúú líhli dànehé-gá ñáyiú nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-yu. Te cuáháⁿ ndihí-gá ndi ùxúú tñàhá cue tée xica cuu ndihí-gá, ² ndihí ñúú ñáyiú ðihí ní quide tátna-gá ní xíhí ñàha espíritú cündihí yucu ñávàha, ndihí ñáyiú tñàhá dava-gá cuéhé ùhú ní cùu. Te xíaⁿ tñàhá tucu ñàha nàni Mariá Magdaléná, te ñàha-áⁿ ní xíhí ñàha ùsá espíritú cündihí yucu ñávàha xii-aⁿ ni cùu, te ní quee ñàha-xi. ³ Te tñàhá ñàha nàni Juáná ñadhí ñúú tée nàni Chúza tée ní cunuu ní xinu cuechi vèhe té Hèrodés, ndihí ingá ñàha nàni Susaná nchaa ñáyiú-áⁿ ní chindee ñàhá-yu xii-gá ndihí nchaa sá ndécú ndihí-yu, te ðiu-ni ducaⁿ ní quide vâi-gá tucu ñáyiú nchícúⁿ ñàhá xii-gá cuáháⁿ.

Nàcuáa quide tée cuángacáⁿ triú

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Te ío vâi ñáyiú ndaa ñúú ní tacá-yu núú ndécú Jèsús, te ní ngüíta-gá ní cani-gá ñúú cuèndú núú-yu cuèndá tecú tñùní-yu tñúhu-gá, te xáhaⁿ-gă xii-yu:

⁵ —Íⁿ tée cuángacáⁿ-dé triú. Te òré ní ngüíta-dé dāngoyo-dé triú-áⁿ te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xénihnu ñáyiú, te ní xiní tiláá te ní nadatácá-güedi. ⁶ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vîhi yúú, te ní xínu-xi dico núú sàcú-ni nduu te ní yíchí-xi, chi ñá túú cõhyo yíhí. ⁷ Te dava ní ngava núú yúcu ndíquíⁿ tnu ññu-áⁿ, te ññu-ni ní xínu-xi ndihí tnu ññu-áⁿ, te tnu ññu-áⁿ ní dánáá-xi nchaa triú sá ní xínu-áⁿ. ⁸ Dico dava triú-áⁿ ní ngava-xi núú ndécú ñuhu cocoⁿ, te xíaⁿ ní xínu-xi te

ní sahnú-xi, te ío váha ní cuu, chi núú ííⁿ-ní triú te ní ngüihí yoco-xi ñúú cièndú triú-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

Te níhi ní cáháⁿ-gá ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyiú ní xíndedóho tñúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuàha cuèndá —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

Nàcuáa quèe-xi tñúhu ní cáháⁿ Jèsús

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Te cue tée xica cuu ndihí Jesús ní xícáⁿ tñúhú-güedé núú-gă ñúú nása quèe-xi cuèndú ní cani-gá núú ñáyiú. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó chí sa càchí tñúhu Yá Ndiöxí xii-ndo ñúú sá vâtá quíni-gá-ndó, chí càchí tñúhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gă ñáyiú, dico dava-gá ñáyiú càni-í mee-ni cuèndú núú-yu, chí cuéi na quíni-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vá cùtnùní iní-yu ná cuèndá ducaⁿ cùu, àdi cuéi na cùndedóho-yu dico ní vá tècú tñùní-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi tñúhu cuèndá tée cuángacáⁿ triú

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Duha quèe-xi cuèndú ní cani-í núú-ndó, chí triú ní sacáⁿ tée-áⁿ cúú-xí dàtná tñúhu Yá Ndiöxí. ¹² Te triú sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi-áⁿ, xíaⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú ní quèe iní-xi tñúhu Yá Ndiöxí, dico sàcuíhná cuáháⁿ-xi xòcani-xi tñúhu-gá iní-yu cuèndá sá vâ quíndáá iní-yu, te vá nánihí tàhú-yu. ¹³ Te triú sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vîhi yúú, xíaⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú ní xíndedóho tñúhu Yá Ndiöxí te díí iní ní tñí-yu tñúhu-gá, dico òré ná dàcaháⁿ ñàhá yùcu ñávàha xii-yu nándi cadá-yu, te dàña nihnú-yu tñúhu-gá chí ñá nihí ndéé-yu canchicúⁿ nihnú-yu nàcuáa càháⁿ tñúhu-gá. ¹⁴ Te triú sá ní ngava núú yúcu ndíquíⁿ tnu ññu-áⁿ, xíaⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú ní tecú dóho-xi tñúhu Yá Ndiöxí, dico cuèé cuèé ní nacuanaá-yu tñúhu-gá, chí cuèndá mee-ni sã cúú-xí mèe-yu ñuhu iní-yu, ndihí cuèndá sá ío sàni iní-yu cuu cuicá-yu, ndihí cuèndá sá ío cùdí iní-yu nchaa sá ío ñuyúú-a núú xíaⁿ àúⁿ nã cuu ní xíndedóho-yu tñúhu-gá. ¹⁵ Dico triú sá ní

ngava núú ndécú ñùhu cocoⁿ, xíⁿ cúu-xí dàtná ñáyiú váha iní-xi ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiöxí chi ñá túú daña nihnú-yu, te ni yùhu ni iní-yu quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá.

Nàcuáa quidé-yu iti
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Te ñá túú ni ñá ñáyiú tènñuhú-yu ñá iti te dàdáhu-yu, àdi chiváha-yu ñá caha camá, chi tàxi ndecú-yu núú ñnu cuendá cutnùní núú nchaa ñáyiú ndècu vehe. ¹⁷ Te ni ñá tnúhu sá ñá tècú tnùní ñáyiú vitna vá càchí-ó sá vǎ tècú tnùní-yu chi dacuèi sá tècú tnùní-yu, te ni ñá tnúhu sá càchí-ó cùu yuhu vitna vá cúu yùhu chi dacuítí sá quée túu-xi núú ñáyiú.

¹⁸ Te chí cùndedóho váha tnúhu na càháⁿ-í-a. Nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí ío-gá cuita quindáá-gá iní ñáhá-yu xii-gá quíhíⁿ, te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá uuⁿ-gá cuita cuu sáa-gá iní-yu núú-gǎ quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cue ñaní Jèsús ndihi nǎná-gǎ
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Te ní quexìo náná Jèsús ndihi cue ñaní-gá vehe núú ndécú-gǎ, te ñá ndácü-yu càháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-gá chí ío cuéhé ñáyiú ndècu núú ndécú-gǎ. ²⁰ Te ñá ñáyiú xíndecu-áⁿ ní dáyaⁿha-yu tnúhu núú-gǎ, te xǎháⁿ-yu:

—Ní quexìo náná-n ndihi cue ñaní-n xínutní-yu quehé, te cuíní-yu càháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-n —càchí-yu xǎháⁿ-yu xii-gǎ.

²¹ Te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Nchaa ñáyiú sàcùndedóho tnúhu Yá Ndiöxí te quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá, ñáyiú-áⁿ cúu-yu dàtná nǎná-í ndihi dàtná cue ñaní-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii ñáyiú ní dáyaⁿha tnúhu núú-gǎ-áⁿ.

Jèsús nganí-gǎ táchí ndihi ndute làgúná
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Te ñá nduu ní quée Jèsús bàrcú ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Chí ná quíhíⁿ-ó ndàa ingá xio yuhu làgúná —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te cuáháⁿ-güedé ndihi-gá. ²³ Te ñá ñá ñùhu bàrcú ichi cuáháⁿ-xí núú ndute ní xídí Jèsús. Te ní ngüíta-xi níhi vìhi quene

táchí te ta nàdachitú-xi ndute xítí bàrcú-áⁿ cuáháⁿ, te sa cuíní-nǎ-xi quée naa bàrcú-áⁿ xítí ndute ni cùu. ²⁴ Te ní sáháⁿ-güedé núú cáá Jèsús xídí-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¡Mèstrú, ndiquíú iní chí tà quée naa-o cuáháⁿ! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní ndiquíú iní-gá te ní ndacóo-gá te ní tenàá-gá táchí-áⁿ ndihi ndute làgúná-áⁿ, te ní ngüíñí-ni táchí-áⁿ te ní nucúndecu nahi-nǎ ndute làgúná-áⁿ. ²⁵ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Náa ñá túú sàndáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ní quide-gá ní xiní-güedé, te ní yùhú-güedé, te ní xítñaha-güedé:

—¿Te ná téé cùu téé-a núu ní càháⁿ-ni-dé te ní ngüíñí táchí te ní nucúndecu nahi-ni ndute làgúná-a-i? —càchí-güedé xítñaha-güedé.

Tée yíhi ñaha cue espíritú cùndihi yucu ñávǎha
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Te ní sáa-gá ndihi-güedé yucu cue téé ñúu Gàdará, te yíhi ndáa-ni ndàa ingá xio làgúná-áⁿ cáá dístítú Galiléa. ²⁷ Te òré ní quene Jèsús xítí bàrcú te ní dáyatní ñàha ñá téé ñúu-áⁿ xii-gá, te yíhi ñaha títní espíritú cùndihi yucu ñávǎha xii-dé. Te ní cunaha ñá túú-gǎ sácüñnu-dé dóo-dě, te ni ñá túú-gǎ sácúndecu-dé vehe-dé, chí da nchaa núú yíndüxi ndíyí quide vehe-dé. ²⁸ Te òré ní xiní-dé Jèsús te ní ngüíñí xítí-dě núú-gǎ, te cue espíritú yíhí ñàha xii-dé-áⁿ ní quide-xi níhi ní càháⁿ-dé, te xǎháⁿ-dě xii-gá:

—¿Ná cuendá véxi-ò Jèsús Déhe Dútú Ndiöxí sàdí-n ìchi-í-i? Te càháⁿ ndàhú-í núu-n sá vǎ dándòho ñaha-n xii-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

²⁹ Te ducaⁿ ní càháⁿ-dé cuendá sá Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa espíritú cùndihi yucu ñávǎha yíhi ñaha sá ná quée ñaha-xi xii-dé. Te nchaa xíⁿ ní xóo dacàháⁿ-xí iní-dé nándi sá ní xóo cada-dé ñúu ní xóo dacùtu ñaha-güedé cadená xii-dé cuendá sá ñá túú-gǎ ná cada-dé, te ní xóo cundé ñáhá-güedé, dico cuèi ducaⁿ dico ní xóo dandáva-ni-dé cadená, te cue espíritú

cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ ñí xóo dacùnu ñaha-xi xii-dé ní xóo quíhíⁿ-dé xití yucu. ³⁰ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-dě, te xáhaⁿ-gã:

—¿Nása nàni-n-í? —cachí-gá xáhaⁿ-gã.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—Vài Sandadú nàni-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-dě xii-gá cuèndá sá ïo cuéhé espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii-dé. ³¹ Te nchaa espíritú-áⁿ ñí cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús sá vã téndàha ñaha-gá xii-xi quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú. ³² Te ñiu-ni yatni yucu núú ndécú Jèsús-áⁿ yíhí vài cuchí xixexi-güedi, te nchaa espíritú-áⁿ ñí cáháⁿ ndàhú-xi núú-gã sá ná dàña-gá quíhu-xi yiqui cùñú nchaa cùchí-áⁿ, te Jèsús ní xáhaⁿ-gã sá cúú quíhu-xi yiqui cùñú-güedi. ³³ Te ní quee ñaha nchaa espíritú-áⁿ xii téé-áⁿ, te ní quíhu-xi nchaa cùchí-áⁿ, te cùchí-áⁿ ñí xinu-güedi duha ní queé-güedi ndàa núú dèhvã yuhu làgúná-áⁿ, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute te ní ndìhi-güedi ní cáhá.

³⁴ Te òré ní xiní cue téé xito cuchí-áⁿ nàcuáa ní cuu te ní yùhú-güedé ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuèndú núú cuè ñáyiu ndècu xití ñuú, ndìhi núú cuè ñáyiu ndècu xití yucu. ³⁵ Te nchaa ñáyiu ní níhí tnúhu ní queé-yu cuáháⁿ ndéhě-yu nàcuáa ní cuu. Te òré ní quexió-yu núú ndécú Jèsús, te ní xiní-yu téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ núcõo-dé núú sàhá Jèsús, te ñihnu-ná-dé dóo-dě, te núcõo-dé dàtná ñí ñáyiu váha, te ní yùhú-yu òré ní xiní ñáhã-yu xii-dé. ³⁶ Te nchaa ñáyiu ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yìhi ñaha cue espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ ní cùu ní caní-yu cuèndú núú nchaa ñáyiu ní quexió-áⁿ nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-áⁿ ndìhi nàcuáa ní cuu cuèndá nchaa cùchí-áⁿ. ³⁷ Te sá dúcáⁿ ñí níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, núu nchaa ñáyiu ñuú Gàdará ío ní yùhú-yu te ní ngüíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná nùhú-gá ñuú ndèé ichi véxi-gá. Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-yu núu cuáháⁿ-gá núú ndécú bàrcú. Te òré ndée-gá bàrcú-áⁿ nùhú-gá ³⁸ ní ngüíta téé ní xíhi

ñaha cuè espíritú cúndìhi yucu ñávãha càháⁿ ndàhú-dé núú-gã ñuú vá cúndèe iní-gá quíhíⁿ ndìhi ñaha-gã xii-dé, dico Jèsús ní quide ndee iní ñáhã-ni-gã xii-dé, te ní xáhaⁿ-gã:

³⁹ —Cuanùhú vehe-n, te cani-n cuèndú núú nchaa ñáyiu sá ïo càhnu cuu nchaa sá váha ní quide ñaha Yã Ndiõxí xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te téé-áⁿ ñí xica-dé cuánuhú-dé te ní ngüíta-dé ní cani-dé cuèndú núú nchaa ñáyiu xíndecu ñihí ñuú sá ïo càhnu cuu nchaa sá váha ní quide ñaha Jèsús xii-dé.

Cuèndá déhe yoco tẽ Jàirú, ndìhi cuèndá ñí ñadìhí ní tnándeé dóo Jèsús

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Te òré ní ndexìo Jèsús ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ñáyiu xíndecu xíáⁿ sa ndètu càhnu ñaha-ná-yu, te ío váha ní cáháⁿ ndìhi ñáhã-yu xii-gá òré ní nasáá-gá. ⁴¹ Te ñí téé tàxi tnuní veñúhu ní quexió-dé núú ndécú Jèsús, te téé-áⁿ nání-dě Jàirú, te ní ngüíñí xití-dě núú-gã càháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n ñuú vá cúndèe iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í cada tátna-n dèhe yoco-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁴² Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-dě chi ndècu ñí dii-ni déhe yoco-dě, te ndècu-xi datná úxúú cuíá-xi, te càhú víhí tnáhã-xi cùhú-xi te cuíní-xi cuú-xi. Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndìhi téé-áⁿ, te ío vài ñáyiu nchìcúⁿ ñáhã xii-gá cuáháⁿ, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá ní cùu.

⁴³ Te tnuú nchaa ñáyiu-áⁿ ñútnáhã ñí ñaha cùhú, te ñaha-áⁿ sà ní cuu úxúú cuíá sã cùhú-aⁿ ngòyo ñaha níñí xii-aⁿ, te ío cuéhé díhúⁿ ñí cuu dāndoñuhu-aⁿ chi ní nadico-aⁿ nchaa sá ndécú ndìhi-aⁿ cuèndá ní níhí-aⁿ díhúⁿ ñí queheⁿ nchaa ñáyiu ní quide tátna ñaha xii-aⁿ, dico ní ñí-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-aⁿ. ⁴⁴ Te ní sáháⁿ ndehe yatni-aⁿ ndàa sátá Jèsús, te ní tnándeé-aⁿ luha yuhu dóo-gã te òré-ni-áⁿ ñí ndúha-aⁿ.

⁴⁵ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-yu, te xáhaⁿ-gã:

—¿Ndèdacàa-ndo ní tnándeé ñáhã xii-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Te nchaá-yu ní xáhãⁿ-yu sá nǐ ìⁿ-yu ñá túú ní tnándeé ñáhá xii-gá. Te té Pèlú ndihi cue té cùndihi-dé ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ndèhe-n sá vái ñáyiú nchìcúⁿ ñáhá xii-n, te xio xio dàdehnde ñáhá-yu, te xicáⁿ tnúhú-gã-n yòo ní tnándeé ñáhá xii-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴⁶ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Dico ñu ìⁿ-ndo nǐ tnándeé ñáhá xii-í, chi ní cutnùní iní-í sá ìⁿ ñáyiú cùhú ní tnándeé ñáhá xii-í te ní ndúha-yu —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁴⁷ Te sátá nǐ xiní ñaha-áⁿ sã nǐ cutnùní iní Jèsús sá nǐ tnándeé ñáhá-áⁿ xii-gá, te yùhú yùhú-aⁿ ní sáhá-aⁿ ní ngüíñí xítí-áⁿ núú-gã, te ní náhmá-aⁿ núú-gã, ndihi núú nchaa ñáyiú ná cuendá ducaⁿ nǐ quide-aⁿ ní tnándeé-aⁿ-gã, ndihi cuendá sá òré-ni-áⁿ nǐ ndúha-aⁿ. ⁴⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-aⁿ:

—Yòhó ñaha cùhú, ní sándáá iní ñáhá-n xii-í núu ní ndúha-n, te cuanùhú vitna te ñá túú-gã ná cani iní-n —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

⁴⁹ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáá ìⁿ tée xinu cuechi vehe té Jàirú tée tàxi tnuní veñúhu, te xáhaⁿ tée xinu cuechi-áⁿ xii-dé:

—Sa ní xihí déhe-n, vá chíchìuⁿ-gã-n Mèstrú —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

⁵⁰ Te sá dúcáⁿ xáhaⁿ tée xinu cuechi-áⁿ xii té Jàirú ní tecú dóho Jèsús, núu ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Vá ndihú iní-n, quindáá iní ñáhá-ni-n xii-í te ndúha déhe-n —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁵¹ Te òré ní sáá-gã vehe té Jàirú te ñá ní dàña-gã quihu ñáyiú cùtexínu, núu té Pèlú-ni ndihi té Jàcobó-ni, ndihi té Juáá-ni, ndihi tãtã ndihi nãná-ni xíchí nǐ xihí-áⁿ cuànguihu ndihi-gã xití vehe. ⁵² Te nchaa ñáyiú sa xindecu vehe-dé-áⁿ xindáhyú-yu sá ndihú iní-yu cuendá sá nǐ xihí-xi. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Vá ndàhyú-ndó, chi dicó-ni xidí-xi ñá túú ní xihí-xi —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁵³ Te ní sácú ndeé ñáhã-yu xii-gá, chi sá cúu-xí mèe-yu chi ní xihí ndisa xíchí-áⁿ.

⁵⁴ Te Jèsús ní tñi-gã ndaha xíchí nǐ xihí-áⁿ, te níhi ní cáháⁿ-gã, te xáhaⁿ-gã:

—Xíchí cuéchí, ndacóo —càchí-gã xáhaⁿ-gã.

⁵⁵ Te xíchí-áⁿ nǐ ndoto-xi, te òré-ni ní ndacóo-xi, te Jèsús ní xáhaⁿ-gã sá ná cuãñáhã-yu sá cáxí-xí. ⁵⁶ Te tãtã-xi ndihi nãná-xi súúni nǐ cuñúhu-yu sá dúcáⁿ nǐ dándótó ñaha Jesús xii-xi, te ní xáhaⁿ-gã xii-yu sá vã yòo ìⁿ cuñáhã-yu sá dúcáⁿ nǐ quide-gã.

9

Jèsús téndaha-gã ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihi-gã quihíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gã (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Te Jèsús ní cana-gã ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihi-gã, te ní sãñaha-gã xii-güedé tnúhu ndee ìní cundecu ndihi-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cùndihi yucu ñávãha yihí ñaha xii ñáyiú, ndihi cuendá sá cádá tãtna-güedé nchaa ñáyiú cùhú.

² Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé sá quihíⁿ-güedé danèhé-güedé ñáyiú nàcuáa cada Yá Ndiõxí ndihu ndaha ñaha-gã xii-yu, te ducaⁿ cada tãtna-güedé cue ñáyiú cùhú. ³ Te cùmání-gã caca-güedé quihíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ñá túú tñáhi ná canehè-ndo cùu ichi-ndo, ni tãtnu, ni ñunu, ni sã cáxí-ndó, ni dñhúⁿ. Te ni vã cánèhe-ndo ìngá ichi dóó-ndó, chi ñu-ni dóó níhnú-ndó-áⁿ xíáⁿ tñáhi-ni. ⁴ Te ndédani cãa vehe na saá-ndó, te xíáⁿ cundecu-ndo ndeé ná sáá nduu ndeè-ndo. ⁵ Te núu ñá túú cuñí-yu queheⁿ cuendá ñáhã-yu xii-ndo, te ndee-ndo ñúú-áⁿ, te naquidi-ndo tìcá chùhmá nǐ tñi sáhá-ndó cuendá sá ná cùtnuní iní-yu sá ñá túú quide váha-yu —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁶ Te sátá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ Jèsús xii-güedé, te ní quee-güedé cuáhãⁿ-güedé nchaa ñúú dácuaⁿ-güedé ñáyiú tnúhu Yá Ndiõxí, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhi tãhú-yu, te ducaⁿ ta quide tãtna-güedé nchaa ñáyiú cùhú cuáhãⁿ.

Nàcuáa ní cuu ní xihí té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Te té Hèrodés tée cùu gobiernú ní níhi-dè tnúhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te quiyuhú iní-dé te sàni iní-dé yoo cùu-gã. Te ducaⁿ nǐ sani iní-dé chi dava ñáyiú càchí-yu sá té

Juàá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní ndoto cùu-gá. ⁸ Te davá-yu cächí-yu sá tē Èliás cúu-gá, te davá-yu cächí-yu sá ñí tēé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha vîhi ní ndoto cùu-gá, cächí-yu. ⁹ Dico té Hèrodés ní cachí-dé:

—Yúhú ní táuchíúⁿ-í ní xehndé-güedé díquí tē Juàá. ¿Te yoo cùu tēé dii cuèndú-xi nihí-a sá sùúni cuéhé nùú sá quidé-dē váíⁿ? —duha ní cachí-dé.

Te té Hèrodés ndúcú-dē nàcuáa cada-dé cuèndá quini-dé Jèsús.

Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mîl cue tēé te dîⁿ ñáyiú dîhí ndihí landú

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Te nchaá cue tēé ní táuchíúⁿ Jèsús cuáháⁿ cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyiú ní ndexiö-güedé núú-gá te ní ngüíta-güedé nácàni tnúhu-güedé nchaá nàcuáa ní quide-güedé. Te dätñuní ní xica-gá medî-ni-gá ndécá ñaha-gá xii-güedé cuáháⁿ ñí xichi núú ñà túú ñáyiú ndècu, yatni núú cáá ñúú Bètsaidá. ¹¹ Dico òré ní níhí ñáyiú tnúhu sá cuáháⁿ Jèsús, te nchícúⁿ-yu-gá cuáháⁿ, te òré ní quexiö-yu núú-gá, te ní queheⁿ cuèndá ñahá-gá xií-yu, te ní dánèhé ñahá-gá xií-yu nàcuáa ndihu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu, te ní quide tátna-gá nchaá ñáyiú cùhú.

¹² Te òré sa ní cuaa te ní natacá ndi ùxúú cue tēé xica cuu ndihí-gá núú-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuu dandàca-n nchaá ñáyiú-a, chi sa ní cuaa, te na quihíⁿ-yu nchaá vehe càa yatni iha, ndihí nchaá xití ñúú cáá yàtni iha cuaáⁿ-yu sá cáxí-yu, te diu-ni yacáⁿ ndetátú-yu, chi núú ndécú-ó ìha ñá túú tnàhí ná íó —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Mee-ndo chí cuañaha sá ná caxí-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ñá túú nágá ndécú ndihí-ndí, chí úhúⁿ duha-ná pàá, ndihí úú-ná chácá ndécú ndihí-ndí, te diu-ni núú quihíⁿ-ndí cuaaⁿ-ndí sá cáxí-yu —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁴ Te xínu dàtná úhúⁿ mîl mee-ni cuè tēé, te dîⁿ ñáyiú dîhí ndihí landú. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue tēé xica cuu ndihí-gá:

—Chí cññaha na ngöo ndi údico úxí ndi údico úxí-yu ñí ñí xichi —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁵ Te ducaⁿ ní quide-güedé, te ní ngóo-yu nchaá-yu. ¹⁶ Te dätñuní ní queheⁿ-gá ndi úhúⁿ pàá-áⁿ, ndihí ndi ndúú chácá-áⁿ. Te ní ndacoto-gá andiú, te ní ndacáⁿ táhú-gá núú Yá Ndiöxí, te dätñuní ní táhú cuèchi-gá pàá-áⁿ ndihí chácá-áⁿ, te ní sáha-gá nchaá cue tēé xica cuu ndihí-gá ní dácáññu ñaha-güedé xií-yu. ¹⁷ Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá ní túhú cóhó-yu te ní nadatácá-güedé nchaá sá ní quendóo, te ní chítú ùxúú tnàhá tídihi mee-ni sá ní quendóo.

Té Pèlú xáhaⁿ-dē xii Jèsús sá díú-gá cúu-gá Crístú

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Te ñí nduu ndècu mee Jesús ndihí cue tēé xica cuu ndihí-gá, te cáháⁿ ndihí-gá Yá Ndiöxí, te sátá ní yáha ní cáháⁿ ndihí-gá Yá Ndiöxí, te ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú cächí ñáyiú-va? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu cächí-yu sá cúu-n ndi Juàá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú, te davá-yu cächí-yu sá cúu-n tē Èliás, te davá-yu cächí-yu sá ñí tēé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ní ndoto cùu-n, duha cächí-yu —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁰ Te ní xicáⁿ tnúhú tùcu-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-í? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Yòhó cúu-n Crístú Déhe Dútú Ndiöxí —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Jèsús cáháⁿ-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé sá vā yòo ñí cññaha-güedé yoo cùu-gá. ²² Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú Tēé cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo ío cuéhé sá ndóhò-í, chí daquèe

tíhú ñáhá cuè téé cùu sacuéhé nùú ñáiyu isràél, ndihí cue dútú cùnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te sáá nduu te cahni ñaha-güedě xii-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²³ Te dàtnùní ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáiyu:

—Nchaa ñáiyu cuíní chitnahá ñáhá xii-í, te xìni ñuhu-xi vá cáda-gã-yu sá sání iní méé-yu, te ìⁿ nduu ìⁿ nduu cada ndee iní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuèi na ndohó-yu dàtná ndoho-í. ²⁴ Te nchaa ñáiyu cuíní sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyú-a cuíta nihnú-yu. Dico nchaa ñáiyu ñà túú yùhú cuèi nándi sá ná yáha-yu cundecú-yu ñuyú-a sá cuendá-í, te ñáiyu-án naníhí tàhú-yu. ²⁵ Te cuèi nchaandi túhú sá ío ñuyú-a na nihí ñáiyu cundecu ndihí-yu, dico núu diu nchaa xiáⁿ ná càda cuíta nihnú-yu te ñà túú vèdana nàndihí-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xiáⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáiyu na cùcahaⁿ núú-xi cáháⁿ váha cuendá-í ndihí cuendá nchaa tnúhu-í, te tnàhá yùhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo cucahaⁿ núú-í núú-yu òré quixi tucu-í ndihí cue espíritú xínú cuèchi núú Tàtá-í Dútú Ndiöxí, te mee-gã cada cutnùní iní nchaa ñáiyu sá ío càhnu cuu-í. ²⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ío dava nchòhó ñáiyu ndècu iha vitna vá cùú-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndéé quíní-ndó sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáiyu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Ní nadáma dóo Jèsús ndihí núú-gã

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Te ní cuu dàtná úná nduu sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús, te cuásaá-gã ìⁿ yucu cáháⁿ ndihí-gá Yá Ndiöxí, te ndèca-gá té Pèlú, ndihí té Jàcobó, ndihí té Juàá cuásaá. ²⁹ Te ñini cáháⁿ ndihí-gá Yá Ndiöxí ní nadáma núú-gã ndihí dóo-gã, te dóo-gã-án sùúni ñí nduu cuixíⁿ víhí, te sùúni dàtásaⁿ-xi. ³⁰ Te òré-ni-án ñí xiní-güedé úú tnàhá cue téé càháⁿ ndihí-gá, te ìⁿ-dé cùú-dě té Moisés, te ingá-dé cùú-dě té Èliás, ³¹ te sùúni dàtásaⁿ-xi ñí càndéé núú ndécú cuè téé úú-án ndihí-gá, te xindatnúhu-güedé nàcuáa ndoho Jèsús cuú-gã ñuu Jerusàlén dàtná ní cachí méé-gã. ³² Te té Pèlú ndihí

úú-gá-güedé cuíní víhí-güedě cùdú-güedé, dico ní sahani iní-güedé ñà túú ní xidí-güedé, te ní dánèhé núú ñáhá-xi xii-güedé sá sùúni váha càa núú ndécú Jèsús, ndihí úú cue téé càháⁿ ndihí-gá-án. ³³ Te òré sa ndùcu ndee cue téé úú-án caca-güedé núhú-güedé, te ní xáhaⁿ tè Pèlú xii-gá:

—Mèstrú, ¡váha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnuvixíⁿ, ìⁿ cuu cuendá-n, te ìⁿ cuu cuendá té Moisés, te ìⁿ cuu cuendá té Èliás —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Dico té Pèlú chi ñí mèe-dé ñà túú ní cùtnuní iní-dé nása ndùu tnúhu ní cáháⁿ-dé. ³⁴ Te ñini cáháⁿ-dé ní quexìo ìⁿ vícò núú ndécú-güedě-án ñí dádähu ñaha-xi xii-güedé, te ní yùhú-güedé sá dúcáⁿ ñí quexìo vícò-án ñí dádähu ñaha-xi. ³⁵ Te xití vícò-án ñí tecú ní cáháⁿ Yá Ndiöxí, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Téé-a cùu-dé Déhe-í, téé ío cùu iní-í, te tni-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-dé —duha ní xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁶ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Yá Ndiöxí, te ní quide cuendá-güedé sá mèdii-ná Jèsús ndécú-gã xiáⁿ. Te vá yòo ìⁿ ñí xáhaⁿ-güedé nàcuáa ndùu nchaa sá ñí xiní-güedé-án.

Jèsús quidé tãtna-gã ìⁿ téé cuechi yìhi ñaha espíritú cùndihí yucu ñávãha

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Te ingá nduu-án cuãnuu-gá yucu-án ndihí-güedé, te ío cuéhé ñáiyu cuáháⁿ tnahá ñáhá xii-gá. ³⁸ Te ìⁿ téé ñuhu tnahá tnuú-yu-án ñí cáháⁿ níhi-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, ío càháⁿ ndàhú-í núú-n núu vá cùndèe iní-n càda tãtna-n dèhe-í, chi ìⁿndi duha-dé ndécú, ³⁹ te yìhi ñaha espíritú cùndihí yucu ñávãha xii-dé, te òré ná nãtni ñaha-xi xii-dé, te dàcana saa ñaha-xi, te ndàda ruúⁿ ñáhá-xi xii-dé, te tàva-xi tíñú yuhu-dé. Te ío dándoho ñaha-xi xii-dé, chi ndéé núú ñà cùú-gã, te dàña ñaha tnaa-xi xii-dé. ⁴⁰ Te sa ní cáháⁿ ndàhú-í núú cuè téé xica cuu ndihí-n queñuhu-güedé-xi, dico ñà túú ní ndàcu-güedé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáiyu:

—¡Nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ñuyú-a ío sáá iní-ndó, chi ñà túú cuíní-ndó quindáa iní-ndó Yá Ndiöxí! Te ní cuu vai nduu quide

ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó, ¿te ná ndée ama vá dúcáⁿ-gã cada-ndo-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Te ní xáhaⁿ-gã xii tée cùhú déhe-xi-áⁿ:

—Taxi déhe-n ìha —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴² Te òré cuáháⁿ tée cuechi-ãⁿ núú-gã, te espíritú cùndìhi yucu ñávãha-áⁿ ñí dándùá ñáhá-xí xii-dé, te sàhni yìhí ñáhá tùcu-xi xii-dé ní cùu, dico Jèsús níhi ní cáháⁿ-gá ní tenáá-gá espíritú-áⁿ, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te ní nacuéha cuèndá ñáhá-gã xii-dé tãtã-dé. ⁴³ Te ncháá-yu ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ñí cuu, te ní cachí-yu sá ìo càhnu cuu Yá Ndiöxí.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cùú-gá

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Te ñini xícuñúhu-yu nàcuáa ní quide Jèsús, te ní xáhaⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndìhi-gá:

⁴⁴ —Nchòhó cundedóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a, te vá ná cuànaa-ndo, chi yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo sáá ñí nduu te cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴⁵ Dico cue téé-áⁿ ñà túú ní tècú tnùnì-güedé nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé, te ducaⁿ ñí yáha-güedé, chi ducaⁿ tnàhí ní cachí-gá sá vã tècú tnùnì-güedé, te ní yùhú-güedé cácaⁿ tnúhú-güedé núú-gã nása ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue téé ndùcu tnúhu núú tnáhá nũu ndèdacàa-güedé ío-gá cùnùu

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Te cue téé xica cuu ndìhi-gá ní ngüíta-güedé ndátnúhu-güedé nũu ndèdacàa-güedé ío-gá cùnùu, ⁴⁷ dico Jèsús ní cutnùnì iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé nũu ní cana-gá ñí té ìhli, te ní sanu tní ñaha-gã ñí xio dñi-gá. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuèndá ñí té ìhli dàtná té ìhli-a cuèndá sá ñúhú iní ñáhã-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yúhú ní queheⁿ cuèndá-yu, te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuèndá ñáhá xii yúhú, te cada iní-yu sá tnáhá Tãtã-í Dútú Ndiöxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní queheⁿ cuèndá-yu. Te nchaa ñáyiu ío ndàhú

iní-xi mee-ni xinu cuechí-yu, ñáyiu-áⁿ ìo-gá cùnùú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ñáyiu ñá túú cùu úhú iní ñáhá cùndìhi ñáhã-yu xii-o

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Te té Juáa diu-ni ñí téé xica cuu ndìhi-gá ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, ní xiní-ndí ñí téé càcunehe ñaha-dé xii-n, te ndèñuhu-dé espíritú cùndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyiu, te nchúhú ñá túú ní dàña-gá-ndí ducaⁿ càda-dé, chi ñá túú xica cuu ndìhi ñaha-dé xii-o —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Dàña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chi ñáyiu ñá túú cùu úhú iní ñáhá xii-o te cùndìhi ñáhã-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Jèsús càháⁿ-gá dóho té Jàcobó ndìhi té Juáa

⁵¹ Te òré sa ta cùyatni ndaa Jesús andiu, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñuú Jerusàlén, chi duuⁿ duuⁿ ní sani iní-gá sá quíhíⁿ-gá.

⁵² Te ní tendaha-gã cue téé yòdo nuu cuáháⁿ, te ní quexìo-güedé ñí ñuú, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Sàmariá, te ndùcu-güedé ñí vehe cada túha-güedé òré quexìo-gá.

⁵³ Dico ñáyiu Sàmariá ñá túú ní cuínì-yu cuáñaha núú-yu vehe, chi cuèndá sá ñí cutnùnì iní-yu sá ìchi yáha-ni-gá quíhíⁿ-gá ñuú Jerusàlén. ⁵⁴ Te sá dúcáⁿ ñí quidé-yu ñá túú ní cuínì-yu cuáñaha núú-yu vehe ndetátú-gá, núu ní xáhaⁿ tè Jàcobó ndìhi té Juáa cue téé xica cuu ndìhi-gá xii-gá:

—Mèstrú, ¿cuínì-n cácaⁿ táhú-ó núú Yá Ndiöxí cuèndá dangàva-gá ñuhú danàa-gá ñáyiu ñuú-a dàtná ní quide té Èliás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndée sanaha-ãⁿ? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵⁵ Te Jèsús ní nchócótó-gã núú-güedé, te níhi ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Nchòhó, chi ñá túú váha iní-ndó te núu ducaⁿ càháⁿ-ndó. ⁵⁶ Chi yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo véxi-í sá dácãcu ni-hnu-í ñáyiu, te ñá díú véxi-í sá dácüíta ni-hnu-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sáta dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gã, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndìhi-güedé ingá ñuú.

Ñáyiu cuínì chitnahá ñáhá xii Jesús ní cùu

(Mt. 8:19-22)

57 Te ñuhu Jesús ichi ndihí-güedé, te ñ tée ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, cuiní-í canchicúⁿ ñáhà-í xii-n ndèni ní cuu na quíhíⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

58 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Nchaa ñúcuii chi ndècu yaú cúu vèhe-güedi saquihí-güedi, te nchaa quiti ndàva caa tacá-güedi díquí yutnu, dico yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chi ñá túú ndèé cáá vèhe-í ñuyú-a ndetatú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

59 Te dàtnùnì ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-íngá-dé:

—Yòhó taquixi chitnahá ñáhà-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Dico tée-áⁿ ñí xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, dañá na nùhú-í cundetú-í cuú tàtá-í te chindúxi-í-dé, te dàtnùnì quixi-í chitnahá ñáhà dùcaⁿ-ná-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

60 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Daña ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhà xii-í ná chindúxi tnàha meé-yu, chi ñáyiú-áⁿ cúu-yu dàtná ñáyiú ní xihí cuèi ndècu-ní-yu núu ñuyú-a. Te yòhó taquixi, chi quíhíⁿ-n dànehé-n ñáyiú nàcuáa cada Yá Ndiòxí ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

61 Te ní xáhaⁿ tùcu íngá-dé xii-gá:

—Mèstrú, cuiní-í chitnahá ñáhà-í xii-n, dico díhna-gá dañá na nùhú-í cada ndee iní-í nchaa ñáyiú ndècu vehe-í, te dàtnùnì quixi-í —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

62 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Nchaa ñáyiú ní sàndáá iní ñáhà xii-í, te núu vá cànchicúⁿ nihnu ñáhà-yu ñí yùhu ñí iní-yu, te cùu-yu dàtná ñí tée ní tñi ndaha làtú cutu-dé, chi tée-áⁿ núu na ndàcoto-dé ndàa sátá-dë òré xítú-dë, te vá quíhíⁿ ndáa làtú-dé ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-yu. Te cue ñáyiú chi vá cúu ndáa-yu nàcuáa ndíhu ndaha-gá dava-gá ñáyiú—càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

10

Jèsús téndàha-gá únídico úxí cue tée quíhíⁿ cáháⁿ tnúhu-gá núu ñáyiú

1 Te sátá dúcáⁿ ñí cuu, te ní cáxi tucu Xítohó Jesucristú únídico úxí cue tée

codonùu-güedé quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá nchaa ñúú, ndihí nchaa dava-gá xichi núu quíhíⁿ-gá, te ndí ndúú ndí ndúú-güedé tendaha ñàha-gá xii-güedé quíhíⁿ-güedé. 2 Te cùmání-gã caca-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó xìnì-ndó sã òré ná sàá yóó cuu nchaa sá xítú ñáyiú, te ío vài cuu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã dàtná vài sá xítú ñáyiú cùu, ducaⁿ ío vài ñáyiú cùmání cundedóho tnúhu Yá Ndiòxí te ío sacú ñáyiú dàcuaha ñàha xii-yu tnúhu-gá, núu xíáⁿ xìnì ñuhu-xi cácáⁿ-ndó núu Yá Ndiòxí cuendá sá ná dàcáháⁿ-gá iní ñáyiú cáháⁿ-yu tnúhu-gá núu ñáyiú cùmání cundedóho tnúhu-gá. 3 Te nchòhó cúu-ndó dàtná cue mbéé cue quiti cuáháⁿ núu yíhí cuè quiti dééⁿ. Chi tendaha ñàha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó núu xíndecu nchaa ñáyiú cuihna iní-xi. 4 Te vá cànèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, ni núu cúhúⁿ díhúⁿ-ndó, te ni vã cádá tũha-gá-ndó chàu-ndó chi ñíu-ni chàu yíhí-ndó-áⁿ xíáⁿ-ni quihí-ndo, te vá ío cuyaa-ndo cáháⁿ ndihí-ndo ñáyiú ñuhu ichi.

5 Te òré ná quèxio-ndo ñí vehe, te duha cúñaha-ndo xii ñáyiú dii vèhe-xi-áⁿ: “Yá Ndiòxí chindee ñàha-gá xii-ndo ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo”, duha cúñaha-ndo xii-yu. 6 Te núu ñáyiú-áⁿ ñí nduu táhú-yu sá cùndècu váha iní-yu núu Yá Ndiòxí, te cuu-xi sá vãha sá cúu-xí-yu tnúhu cúñaha-ndo-áⁿ, dico núu ñá túú ní cáháⁿ váha ndihí ñáhà-yu xii-ndo, te cúñaha-ndo sã vã cúu-xí sã vãha sá cúu-xí-yu. Dico núu ní cáháⁿ váha ndihí ñáhà-yu xii-ndo, 7 te ñíu-ni vehe-áⁿ cada vehe tnaa-ndo, te ñá túú-gã ndèé nducu-ndo vèhe cùndecu-ndo, te caxi-ndo nchàa sá ná tàxí-yu, chi nchaa cue tée quide chiuⁿ dacuití tau-güedé sá nihí-güedé sá cáxí-güedé cuendá nchaa chiuⁿ quide-güedé. 8 Te núu ní sáá-ndó ñí ñúú núu ñí queheⁿ cuendá ñáhà-yu xii-ndo, te caxi-ndo nchàa sá ná tàxí-yu.

9 Te cada tátna-ndo cuè ñáyiú cùhú xíndecu ñúú-áⁿ, te cúñaha-ndo xii-yu sá sà ní sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-yu. 10 Dico núu ní sáá-ndó ñí ñúú núu ñá túú ní queheⁿ cuendá ñáhà-yu xii-ndo, te tñi-ndo ñí cuita cáháⁿ-ndó cuáháⁿ, te cúñaha-ndo xii-yu: 11 “Ndéé tíca chúhmá

10 Dico núu ní sáá-ndó ñí ñúú núu ñá túú ní queheⁿ cuendá ñáhà-yu xii-ndo, te tñi-ndo ñí cuita cáháⁿ-ndó cuáháⁿ, te cúñaha-ndo xii-yu: 11 “Ndéé tíca chúhmá

11 “Ndéé tíca chúhmá

nǐ tñí sáhá-ndí ñuú-ndó nàquidi-ndí, te duha quide-ndí cuendá cutnùnì iní-ndó sǎ ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo. Dico cunaha-ndo sǎ sà ní sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-ndo ni cùu”, duha cúñaha-ndo xii-yu. ¹² Te na cächí tñuhu-í xii-ndo sǎ ná sáá nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuéchi nchaa ñáyi, te ñáyi ñuú-án ïo-gá ndohó-yu dàvá-án dàcúxí ñáyi ñuú Sòdomá —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá ñáyi dava ñuú ñà túú sàndáá iní tñuhu Xítoho Jesucristú
(Mt. 11:20-24)

¹³ Te Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii ñáyi dava ñuú ñà túú sàndáá iní tñuhu-gá:

—jNdàhú nchòhó cue ñáyi ñuú Coràzín!
jTe ndàhú nchòhó cue ñáyi ñuú Bètsaidá!
Chi núu dícó ñuú Tírú, ndíhi ñuú Sìdón ní quide-í nchaa sá vǎ yõ tñàhí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-án nǐ xíní-ndó ñá, te sá ndéé ama-gá cuihnú-yu dóo ndàhú, te cunucóo-yu núu yàá cuendá sá ndíxí cuéchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ni cùu. ¹⁴ Dico sáá nduu te ïo-gá dandòho ñàha Yá Ndiöxí xii-ndo dàcúxí ñáyi ñuú Tírú, ndíhi ñáyi ñuú Sìdón. ¹⁵ Te nchòhó ñáyi ñuú Capèrnaúm quide iní-ndó sǎ sà cuándaa-ndo àndiu, dico ñáhá chi núu ùhú núu ndàhú cundecu-ndo —duha ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyi ñuú-án.

¹⁶ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii cue té tendaha-gǎ quíhíⁿ cáháⁿ tñuhu-gá-án:

—Nchaa ñáyi na cùndedóho nchaa tñuhu cáháⁿ-ndó, te cada iní-yu sá yǔhú càháⁿ-í ndèdóho-yu, te nchaa ñáyi na dàquee tíhú ñáhá xii-ndo, te tñàhí yúhú daquèe tíhú-yu, te nchaa ñáyi ducaⁿ na dàquee tíhú ñáhá xii-í, te tñàhí Tǎtà-í Dútú Ndiöxí Yá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a dàquee tíhú-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

Ní nasáá cue tée únídico úxí ní tendaha Jèsús ní sáháⁿ ní cáháⁿ tñuhu-gá núu ñáyi

¹⁷ Te cue tée únídico úxí-án nǐ nasáá-güedé te súuní cùdíⁿ iní-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ndéé espíritú cùndíhi yucu ñávàha sàndáá iní ñáhá-xí xii-ndí òrè

cácú nèhe ñàha-ndí xii-n —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Ndáá càháⁿ-ndó chi yúhú ní xíní-í cùtnàhá ní xíta nihnu yucu ñávàha, chi dàtná ní ngava ïⁿ tasaⁿ ní ngava-xi ñuyíú-a.

¹⁹ Te dàtná quidé-ndó òrè xènihnu-ndo ïⁿ cóo, àdi ïⁿ nchacua ducaⁿ cada-ndo daquee tíhú-ndó yucu ñávàha, te ñà túú nǎ cada ñàha-xi xii-ndo, chi ní taxi-í tñuhu ndee iní ndécú ndíhi-ndo. ²⁰ Dico vǎ cùdíⁿ iní-ndó cuendá sá sàndáá iní ñáhá cuè espíritú cùndíhi yucu ñávàha xii-ndo, chi cùdíⁿ iní-ndó cuendá sá sà yodo tñuní-ndó núu tütú Yá Ndiöxí Yá ndécú àndiu —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús cùdíⁿ iní-gá

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Te òrè-án súuní nǐ quide díⁿ iní ñáhá Espíritú Yá Ndiöxí xii Jèsús, te ní xáhaⁿ-gǎ xii Yá Ndiöxí:

—Yòhó Tǎtà-í Dútú Ndiöxí, ío chñuhu ñàha-í xii-n chi diu-n tàxi tñuní-n àndiu ndíhi ñuyíú-a, te dànehé-n cuè ñáyi nchaa tñuhu váha, te diu-ni ñáyi-án cùú-yu ñáyi ñà túú cùtnuní iní-xi nchaa tñuhu càháⁿ cue téé túha, te nchaa tñuhu càháⁿ-n-án ñà túú ní dàtúu-n núu ñáyi cächí sá ïo túha, te ío váha sáá díquí-xi. Te ducaⁿ quide-n, chi ducaⁿ cuíní-n cùnduu —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii Yá Ndiöxí.

²² Te xáhaⁿ tùcu-gá xii cue téé ní nasáá-án:

—Mee Tǎtà-í Dútú Ndiöxí ní cachí-gá sá cùnùu-í núu nchàa-ndí túhú sá ío. Te vǎ yõ ïⁿ xíní nàcuáa sàni iní yúhú Déhe Dútú Ndiöxí, chi ïⁿ dǐ dí-ni mee-gǎ xíní-gá nàcuáa sàni iní-í. Te ducaⁿ ïⁿ dii-ni yúhú xíní-í nàcuáa sàni iní méé-gǎ, te nchaa ñáyi cächí iní-í sá quíní-yu nàcuáa sàni iní Tǎtà-í Dútú Ndiöxí te xitnùhu-í-yu, te vǎ yõ ïⁿ-gǎ xíní nàcuáa sàni iní-gá chi diu-ni ñáyi ducaⁿ xitnùhu-í-án xíní-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²³ Te ní nchócótó-gǎ núu xǐndecu mee-ni cuè téé xica cuu ndíhi-gá, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Váha táhú nchòhó ndíhi nchaa ñáyi ndèhe nchaa nacuáa quide-í vitna. ²⁴ Chi ío cuéhé cue téé ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, ndíhi cue téé ní

xíndaha ñàha xii ñáyiu ní cuiní-güedé cundehe-güedě nchaa sá ndéhé-ndó quide-í vitna, te ñá túú ní xìní-güedé, te ní cuiní-güedé cundedóho-güedé nchaa tnúhu càháⁿ-í ndédóho-ndo vitna, te ñá túú ní xíndedóho-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Nàcuáa ní quide ìⁿ téé distritú Sàmariá

²⁵ Te ìⁿ téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ní ndacuíñí-dé xító ndèé-dé Jèsús nùu nása cunduu tnúhu cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná cúú sá cáda-í cuendá nduu táhù-í cundecu-í ndíi Yá Ndiöxí ní caa ní quíhíⁿ-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Cuiní-í cachí tnúhu-n nása càháⁿ-xi núú tütú ndíi Moisés —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁷ Te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Ndíi Moisés càchí ndíi núú tütú ndíi: “Cuu iní-ndó Dütú Ndiöxí Yaá cúú Ndiöxí-ndó nì yuhu nì iní-ndó, te cani iní-ndó càda-ndo datná cuiní méé-gã, te mee-ni tnúhu váha cani iní-ndó nàcuáa cuu vii cuu váha-ndo nùú-gã, te coo iní-ndó cùu iní-ndó-gã. Te cuu iní-ndó tnàha ñáyiu-ndo dàtná cúú iní-ndó mèe-ndo”, duha càchí ndíi núú tütú ndíi —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Váha-ni càháⁿ-n, te núú cada-n nàcuáa càháⁿ-n àⁿ, te nduu táhù-n cundecu-n ndíi Yá Ndiöxí ní caa ní quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁹ Te sá dúcáⁿ nì xáhaⁿ Jèsús xii-dé nùu ndùcu-dé nàcuáa cada-dé cácu nihnu-dé núú tnúhu ní cáháⁿ-dé, te ní xícáⁿ tnúhú-dé núú-gã, te xáhaⁿ-dě:

—¿Yoo cùu tnaha ñáyiu-í-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuendú núú-dě nàcuáa tecú tnùnì-dé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gã:

—Ìⁿ téé ní ndee-dé ñúú Jerusalén ñúhú-dě ichi cuánuu-dé cuáháⁿ-dé ñúú Jericó, te ní queue ñadúhú ichi-dé ní dúhú-güedě dóó níhnú-dě, ndíi nchaa sá néhé-dě, te ní caniha vihi-güedé, te nchìto ñu-ná-dé ní dáñá ñàha-güedé te cuáháⁿ-güedé. ³¹ Te mei òré cátùu-dé-áⁿ ñúhú ìⁿ dütú ichi-áⁿ, te òré ní xiní ñáhá dütú-áⁿ xii-dé, te ìⁿ xio-ni ní xócõ ndee-dé

ní yáha-dé. ³² Te ñùhu tucu ìⁿ téé cùu levitá ichi-áⁿ, te òré ní xiní-dé téé-áⁿ cátùu-dé, te ñu-ni ducaⁿ nì quide-dé ìⁿ xio-ni ní xócõ ndee-dé ní yáha-dé. ³³ Dico ìⁿ téé distritú Sàmariá ñúhú tucu-dé ichi-áⁿ te òré ní xiní-dé téé-áⁿ cátùu-dé, te ní cundáhú iní ñáhá-dě. ³⁴ Te ní sáháⁿ-dé núú cátùu téé-áⁿ, te ní quide tátna-dé nchaa núú nì nícuèhé xii téé-áⁿ nì chihi-dé yúcu, te ní dácútù-dě. Te dàtnùnì ní dácáá ñàha-dé sátá quiti-dé, te ndèca ñàha-dé cuáháⁿ ìⁿ vehe núú sácõ cue ñáyiu sácúhuⁿ ichi, te yacáⁿ ní xito ñàha-dě. ³⁵ Te ingá nduu òré ní nucúhuⁿ téé Samaritànú-áⁿ ichi, te ní tava-dé úú díhúⁿ denàriú, te ní sáha-dé téé cùu xitohó vehe-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dě: “Coto saú-n tée-a, te núú ñá ní tnàhá díhúⁿ sã nì taxi-í, te cuèi na dàndoñuhu-gá-n díhúⁿ-n cuendá-dé, te òré ná quixi tucu-í te nacháhu-í”, duha ní xáhaⁿ tée Samaritànú-áⁿ xii téé dii vehe xíaⁿ. ³⁶ Te vitna cáháⁿ, te núú ndédacáa cue téé úní-áⁿ cúú-güedě téé váha cùu iní-güedé tnàha ñáyiu-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii téé dàcuaha ñaha xii-í ñáyiu-áⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés.

³⁷ Te téé-áⁿ nì xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Tée ní cundáhú iní ñáhá xii téé ní dancuèhé ñáhá cuè ñadúhú-áⁿ, téé-áⁿ cúú-dé téé cùu iní tnàha ñáyiu-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Cuáháⁿ te ñu-ni ducaⁿ càda-n tnahá-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Jèsús ndécú-gã vehe tá Mārta ndíi tá Mārriá

³⁸ Te Jèsús ñúhú-ni-gã ichi cuáháⁿ-gá ndíi cue téé xica cuu ndíi-gá, te ní sáá-gá ìⁿ ñúú líhli, te xíaⁿ nì queue ìⁿ xíchí nání Mārta ní cáháⁿ ñáhá-xi xii-gá vehe-xi. ³⁹ Te tá Mārta ndècu ìⁿ cùhú-xi nani-xi Mariá, te xíchí-áⁿ nì ngóo-xi núú Jèsús ndédóho-xi nchaa tnúhu càháⁿ-gá. ⁴⁰ Te tá Mārta-áⁿ ndíi vihi-ni iní-xi quide-xi chiuⁿ-xi, te ní sáháⁿ-xi núú Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi:

—Mèstrú, ¿náa ñá túú tnàhí sàni iní-n sã nì dándõ ndaha ñàha cùhù-í nchaa chiuⁿ-áⁿ? Cúñaha saú ná quixi-xi chindee ñaha-xi —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴¹ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Yòhó Mārta, ñùhu tneñu vihi-n, te ndíhú iní-n sã ño vài chiuⁿ-n ñuhu, ⁴² dico xini ñuhu vihi-gá-xi cundedóho-n tnúhu càháⁿ-í,

chi tá Màriá-a sa ndèdóho-xi tnúhu-í, te vá yõo ñⁿ ndacu xocani tnúhu-í sá ñⁿ ngúndecu ndihí-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

11

Jèsús dánèhé-gá cue téé xica cuu ndihí-gá nàcuáa cáháⁿ ndihí-güedé Yã Ndiõxí (Mt. 6:9-15, 7:7-11)

¹ Te ñⁿ nduu cáháⁿ ndihí Jèsús Yã Ndiõxí ñⁿ xichi, te sáta ñⁿ yáha ní cáháⁿ ndihí-gá Yã Ndiõxí, te ní xáhaⁿ ñⁿ téé xica cuu ndihí-gá xii-gá:

—Mèstrú, danèhé ñáhá xii-ndí nása cáháⁿ ndihí-ndí Yã Ndiõxí dàtná ní quide ndí Juáá ní dánèhé ndí cue téé ní xica cuu ndihí ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Òré cáháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiõxí, te cachí-ndó:

Yòhó tátá-ndí Dútú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu, nchaa ñáyiú na cáháⁿ-yu sá cúu-n Yáá ío yíñùhu.

Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sá ná sàá nduu ndíhu ndáhá-n-yu.

Te cada-n dàtná cáchí iní-n ñùyíú-a dàtná quidé-n àndiu.

³ Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sá táxí-n sá cándèca iní-ndí ñⁿ nduu ñⁿ nduu.

⁴ Te cada càhnu iní-n nchaa yíca cuèchi-ndí, chi tnàhá nchúhú quidé càhnu iní-ndí nchaa sá quidé ñàha tnaha ñáyiú-ndí.

Te vá dáñá-n dàcaháⁿ ñáhá yùcu ñávàha xii-ndí cada-ndí sá ñà túú vaha, chi coto ñaha-n xii-ndí cuèndá sá vã dúcáⁿ càda ñaha-xi,

duha cáháⁿ-ndó

—càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Te núu ndèdacàa nchohó ndécú ñⁿ téé tnàha tnúhu ndihí-ndo, te dava niú cuáháⁿ-ndó vèhe-dé, te òré ní quexìo-ndo, te xáhaⁿ-ndo xii-dé: “Véxi-í núu vá cùndèe iní-n tàxi nuu-n úní tnàhá pàá, ⁶ chi ñⁿ téé xini tnàhá ndihí-í ñúhú-dë ichi ní quexìo-dé vehe-í, te ñá túú tnàhí ná cuáñaha-í caxi-dé”, quesaha-ndo cùñaha-ndo. ⁷ Te téé-án cáháⁿ-dé ndéé xití vehe-dé, te cùñaha-dë xii-ndo: “Vá dásatú nihá-n chi ndèdí yuyèhe-í, te càa-í ndihí cue landú-í,

te vá cúu ndàcòo-í taxi-í sá cuini-n”, quesaha-dë cùñaha-dë xii-ndo. ⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã cuèi cùu-dé téé tnàha tnúhu ndihí-ndo, dico ducaⁿ cùñaha-dë xii-ndo, dico dacuití sã ndácòo-dé taxi-dé sá cuini-ndó cuèndá sá vã dásatú-gá-ndó iní-dé. ⁹ Te yúhú càchí-í xii-ndo sã cáháⁿ-ndó núu ná cuini-ndó núú Yã Ndiõxí te taxi-gá. Te vá dáñá ndéé-ndó cáháⁿ-ndó núú-gã núu ná cuini-ndó, te ducaⁿ te nihí-ndó. Te cada iní-ndó sã ñⁿ quexìo-ndo vehe ñⁿ tnaha ñáyiú-ndo te ní cáháⁿ-ndó, te ñáyiú-án ñⁿ tedóho ñáhá-yu xii-ndo te ní nacaáⁿ-yu yuyèhe. Te ducaⁿ càda iní-ndó chi Yã Ndiõxí tedóho ñaha-gã xii-ndo, te taxi-gá sá ná cáháⁿ-ndó núú-gã. ¹⁰ Chi nchaa ñáyiú ducaⁿ xiquide te Yã Ndiõxí tedóho ñaha-gã xií-yu nihí-yu sá cuini-yu.

Te diu-ni ducaⁿ tùcu nchaa ñáyiú na cáháⁿ núú-gã ñⁿ sá cuini-yu, chi sãñaha-gã sá xicáⁿ-yu núú-gã. Te diu-ni ducaⁿ tùcu nihí nchaa ñáyiú ñá túú dàña ndéé xicáⁿ núú Yã Ndiõxí sá cuini-yu, chi nihí-yu.

¹¹ Te nchòhó cue téé cùu tátá ñá túú cùndee iní-ndó cuáha-ndo cuè déhe-ndo ñⁿ yúú caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ñⁿ pàá núú-ndó càxi-güexi, te ni ñà túú cùndee iní-ndó cuáñaha-ndo ñⁿ cóo caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ñⁿ chácá núú-ndó càxi-güexi.

¹² Te ni ñà túú cùndee iní-ndó cuáñaha-ndo ñⁿ nchacua caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ñⁿ ndíú núú-ndó càxi-güexi. ¹³ Te nchòhó cuèi ndéé dau sàá iní-ndó, dico sãha-ndo cuè déhe-ndo sã vaha xèxi-güexi òré xicáⁿ-güexi núú-ndó. Te núu nchòhó ducaⁿ quide-ndo, ÿte uuⁿ-gá ducaⁿ quide Tátá-ndó Dútú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu, chi taxi-gá Espiritú-gá cundecu ndihí-ndo te núu na cáháⁿ-ndó núú-gã!

—càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Càchí-güedé sá ndécú ndihí Jesús yucu ñávàha

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Te Jèsús ndéñùhu-gá espíritú cùndihí yucu ñávàha yíhi ñaha xii ñⁿ téé ní quide ñihí-xi, te òré ní ndee ñaha espíritú-án xii téé-án, te ní nacáháⁿ-dé. Te ío ní cuñúhu ñáyiú sá dúcáⁿ ñⁿ quide-gá. ¹⁵ Te davá-yu ní xitnàhá-yu:

—Tée-a ndèñuhu-dé nchaa espíritú cùndìhi sácúíhná yíhí ñàha xii ñáyíu, chi ñíu-ni sácúíhná-áⁿ chíndèe ñàha-xi xii-dé, te ñíu-ni-xi tàxi tñuní-xi nchaa espíritú-áⁿ — càchí-yu xitnàhá-yu.

¹⁶ Te davá-yu xito ndeé ñáhă-yu xii-gá, te xáhăⁿ-yu sá ná cádá-gă ñⁿ sá vă yôo tñàhí ndàcu cada ñuyíú-a cundehé-yu nàcuáa cutnùní iní-yu núu ndáá sá Yă Ndiôxí ní tendaha ñàha-gá xii-gá véxi-gá ñuyíú-a. ¹⁷ Dico mee-gă sa ní cutnùní iní-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu, núu ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Te nchòhó xìní-ndó să nūu ñⁿ tée yindaha ñⁿ nacióⁿ vá cúú ñⁿnuu-dé ndihí cue tée cùndìhi-dé, te vá cùdđi-dé cunuu-dě. Te ñíu-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cùu cue ñáyíu xíndecu ñⁿ-ní vehe, chi núu vá cúú ñⁿnuú-yu cundecú-yu, te vá cùdđi-yu cundecu càhnú-yu. ¹⁸ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu sácúíhná, chi núu vá cúú ñⁿnuu-xi ndihí nchaa espíritú cùndìhi-xi te vá cùdđi-xi cundecu-xi taxi tñuní-xi. Te duha càháⁿ-í chi nchòhó càchí-ndó să sácúíhná chíndèe ñàha-xi xii-í queññuhu-í nchaa espíritú cùndìhi-xi yíhí ñàha xii ñáyíu. ¹⁹ Te núu yúhú quidé cuendá-ndó să sácúíhná chíndèe ñàha-xi xii-í, te xìní ñuhu-xi cada cuendá-ndó yôo chindee ñàha xii cue tée xica cuu ndihí-ndo queññuhu-güedé nchaa espíritú cùndìhi-xi yíhí ñàha xii ñáyíu. Te mee-güedě càchí-güedé sá nchòhó ñá túú càháⁿ ndáá-ndó să dúcáⁿ càháⁿ-ndó. ²⁰ Te ndáá sá Yă Ndiôxí chíndèe ñàha-gá xii-í queññuhu-í nchaa espíritú cùndìhi sácúíhná yíhí ñàha xii ñáyíu, te xíáⁿ cutnùní iní-ndó să sà ní sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yă Ndiôxí xii-ndo.

²¹ Te núu ñⁿ tée ío ndee, te súúní ññí cáá-dě, te ndeé-dé vehe-dé cuendá sá vă cuíta, te ní quide túha-dé titní sá dëéⁿ, te ío váha nèhe váha-dé nchaa ndachíuⁿ-dé. ²² Dico núu quexíò ingá tée ío-gá ññí cáá te ndee-gă-dé, te ngüíta-dé nàá-dé ndihí tée ndèe vehe-xi-áⁿ, te cada cànarí ñáhá tée-áⁿ xii tée ndèe vehe-xi-áⁿ, te quen-deé-dé nchaa sá dëéⁿ cùndèe iní-dé, te taxi tñuní-na-dé nchaa xíáⁿ, ndihí nchaa sá ndécú ndihí-dé, te dácáhñu-dé nchaa cue tée cùndìhi-dé nchaa sá ná ñihí-dé.

²³ Te nchaa ñáyíu ñá túú cùndìhi ñàha

xii-í, te cùu úhú iní ñáhă-yu, te nchaa ñáyíu ñá túú chindee ñàha xii-í, te dàquee tíhñu-yu chiúⁿ quide-í.

Espíritú cùndìhi yucu ñávăha sá nánchòcáva xito cùu uú
(Mt. 12:43-45)

²⁴ Te òré ná quèe ñàha ñⁿ espíritú cùndìhi yucu ñávăha xii ñⁿ ñáyíu, te cuáháⁿ-xi ndùcu-xi ñⁿ xichi núú cùndècu-xi te ñá ñihí-xi, te ní sàni iní-xi: “Váha-gá núhú tucu-í núú ñí xíndecu-í”, duha ní sàni iní-xi. ²⁵ Te cuánuhú-xi, te òré ní nasáá-xi, te ní xíní-xi sá cáá ñí ñáyíu-áⁿ dàtná cáá-ñă ñⁿ vehe ní natíhú, chi ní nduu vii-ná, vá yôo-gă ndécú. ²⁶ Te sátá dúcáⁿ te ní xica-xi cuáháⁿ-xi cuándúcú-xí ũsá tñàhá espíritú cùndìhi-xi sá nèhé víhí-gă xíquide, te òré ní ñihí-xi cue espíritú-áⁿ te ndèca ñàha-xi cuáháⁿ cuendá ngúndecu ndihí-xi ñáyíu-áⁿ, te ñáyíu-áⁿ uuⁿ-gá nándi yáha-yu dácúúxí ndèe díhna —càchí-gă xáhaⁿ-gă xií-yu.

Cuendá ñáyíu cùu váha ndisa iní-xi

²⁷ Te ñini càháⁿ Jèsús tñúhu-áⁿ núú ñáyíu ní càháⁿ ñihí ñⁿ ñadìhí tñuú-yu, te xáhaⁿ-aⁿ xii Jèsús:

—¡Sá văha táhú ñadìhí ní dácácú ñàha xii-n, te ní dácuéhnú ñàha-aⁿ! —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gă.

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—¡Váha-gă táhú nchaa ñáyíu sàcúndedóho nchaa tñúhu càháⁿ Yă Ndiôxí te sàndáá iní-yu! —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

Ñáyíu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Jèsús cuíní-yu cada-gá ñⁿ sá vă yôo tñàhí ndàcu cada
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Te ta tàcá vâi ñáyíu te dàdehnde tñaha-ná-yu, te ní ngüíta Jèsús xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Nchòhó ñáyíu ndècu ñuyíú vitna, chi ío sáá iní-ndó, te cuíní-ndó càda-í ñⁿ sá vă yôo tñàhí ndàcu cada cuendá cuíní-ndó cùtnuní iní-ndó núu ndisa sá Yă Ndiôxí ní tendaha ñàha-gă xii-í véxi-í. Dico ñá túú năgá càda-í quíní-ndó, chi sa ñihí-ndó tñúhu nàcuáa ní yáha ndíi Jônás tée ní xóo càháⁿ tñúhu Yă Ndiôxí ndeé sanaha, te ñíu-ni ducaⁿ yáha yúhú tucu. ³⁰ Chi nchaa ñáyíu ñúú Ñínivé ní cutnùní iní-yu sá Yă Ndiôxí ní

tendaha ñàha-gá xii ndíi Jònás ní sáháⁿ ndíi ñuú-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, chi sáá nduu te cutnùní iní-ndó sã Yã Ndiöxí ní tendaha ñàha-gá xii-í véxi-í ñuyíú-a. ³¹ Te na sáá nduu càda ndáá Yã Ndiöxí cuéchi nchaa nchòhó ñáyíu ndècu ñuyíú-a, te dàvá-áⁿ quini-ndó ñⁿ ñadihí ñaha ní xíndaha ñⁿ nacióⁿ cáá ndàa xio cuha núú quéné nchícanhii. Te ñaha-áⁿ ïo xica ñí xíndecu-aⁿ, te ní sáháⁿ-aⁿ ní xíndedóho-aⁿ nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Salòmón, chi ndíi-áⁿ ïo ní sáá sá xìní tnùní ndíi. Te ñaha-áⁿ cáháⁿ-aⁿ dàvá-áⁿ sã nchòhó ñáyíu ndècu vitna ñá túú ní quide ndáá-ndó. Dico vitna iha ndècu ndíhi ñaha-ndo xii yúhú, te ñíu-í ío-gá cúnúu-í dàcúúxí ndíi Salòmón. ³² Te ñíu-ni nduu càda ndáá Yã Ndiöxí cuéchi nchaa nchòhó ñáyíu ndècu ñuyíú-a vitna, dàvá-áⁿ tnáhá cue ñáyíu ní xíndecu ñuú Nínivé cundecú-yu núú Yã Ndiöxí, te tnáhá-yu cachí-yu sá ñà túú ní quide ndáá-ndó. Chi ñáyíu ñuú Nínivé-áⁿ ñí ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu te ní natuhá-yu ichi Yã Ndiöxí cùtnáhá ní cáháⁿ ndíhi ñaha ndíi Jònás tnúhu-gá xii-yu. Dico vitna iha ndècu ndíhi ñaha-ndo xii yúhú tée cáháⁿ tucu tnúhu Yã Ndiöxí, te ñíu-í ío-gá cúnúu-í dàcúúxí ndíi Jònás.

*Núú-ó cùu-xi datná ñⁿ ñuhú
(Mt. 5:15; 6:22-23)*

³³ 'Te ñá túú ñí ñⁿ ñáyíu tēñuhú ñⁿ linterná, te taxi ndecú-yu ñⁿ núú yídähu, àdi chiváha-yu xití ñⁿ tídihi, chi tàxi ndecú-yu ñⁿ núú ñíu cuendá nchaa ñáyíu quíhu vehe cutnùní núú-yu. ³⁴ Te núú-ndó cùu-xi datná ñⁿ ñuhú, chi ñⁿ sá ná quini-ndó te ndixi túu iní-ndó nã cúú xíãⁿ, te núú càváha núú-ndó, te ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nã cúú sã ndécú núú-ndó, áⁿ te núú cùhú, te vá cùtnuní iní-ndó nã cúú sã ndécú núú-ndó. Te sá dúcáⁿ cùhú núú-ndó te cada iní-ndó sã ndécú-ndó dàtná ñⁿ núú néé. ³⁵ Te ío cada cuendá-ndó vã caní cuèhé iní-ndó cuendá tnúhu Yã Ndiöxí cuendá cutnùní iní-ndó nàcuáa cundecu-ndo, chi núu na càni cuehé iní-ndó cuendá tnúhu-gá, te cùu-ndo datná ñⁿ ñáyíu ñá túú cùtnuní núú-xí. ³⁶ Te núú càndoo canine iní-ndó, te mee-ni sã vãha ñùhu iní-ndó, te cùtnuní váha iní-ndó tnúhu ndáá dàtná cùtnuní váha núú-ndó

òré càyú ñuhú, ducaⁿ cùtnuní iní-ndó — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

*Jèsús cáháⁿ-gá cuendá cue tée cùu fariséu
ndíhi cue tée dàcuaha ñaha xii-í ñáyíu*

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Te òré ní ndíhi tnúhu ní cáháⁿ Jèsús, te ñⁿ tée cùu fariséu ní cáháⁿ ñáhá-dé xii-gá vehe-dé caxi-gá, te cuánguihu-gá vehe-dé, te ní ngóo-gá mèsá. ³⁸ Te tée cùu fariséu-áⁿ ïo ní cuñúhu-dé, chi Jèsús ñá túú ní ndàha-gá nàcuáa sàni iní-güedé nduu vétú iní Yã Ndiöxí òré ní ngóo-gá caxi-gá dàtná quidé mèe-güedé. ³⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Nchòhó cue tée cùu fariséu xìní-ndó sã ío ñáyíu nàquete sátá-ni tàsáⁿ ndíhi sátá-ni cõhó, te xití-xi càndehe caduha-ni. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchòhó, chi ndaha-ni-ndo nàquete-ndo, te iní-ndó ñà túú nduu ndoo, te nándi dándahú-ndó tnàha ñáyíu-ndo, te quèheⁿ-ndo sá ndécú ndíhi-yu, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ndó quide-ndo. ⁴⁰ ;Te nchòhó cúú-ndó cuè tée ío ñí iní-xi! ;Te náa ñá túú cùtnuní iní-ndó sã Yã Ndiöxí Yaá ní cadúha yiqui cùñú-ó ñíu-ni-gá ní chihí-gá iní-ó-ãⁿ? ⁴¹ Te nchaa sá vãha ndècu ndíhi-ndo cuáha-ndo nchàa ñáyíu xini ñuhu na cundecu ndíhi-yu, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cuu-ndo ñáyíu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi.

⁴² ;Te ndàhú ní cuu nchaa nchòhó cue tée cùu fariséu! Chi sãha-ndo Yã Ndiöxí núú ùxí xichí yúcú nání mენტá, ndíhi yúcú rùdá, ndíhi nchaa dava-gá núú yúcú quèe comidá, dico ñá túú quide ndáá-ndó, te ní ñà túú ñùhu iní-ndó Yã Ndiöxí. Dico tnúhu cáháⁿ-í-a tàú-ndó càda-ndo, te ní vã dáñá ndéé-ndó càda-ndo nchaa dava-gá sá vãha.

⁴³ ;Te ndàhú ní cuu nchòhó cue tée cùu fariséu! Chi cuini-ndó cùnucóo-ndo núú sácõo cue tée ío cùnuu xití veñúhu, te cuini-ndó mèe-ni ndíhi tnúhu yíñùhu cáháⁿ ndíhi ñaha ñáyíu xii-ndo nchàa núú xicá cùu-ndo.

⁴⁴ ;Te ndàhú ní cuu nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíhi nchòhó cue tée cùu fariséu chi ío dándahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Chi cùu-ndo datná ñⁿ ñáyíu ní xihí te ní nguíndüxi, te ñá túú cùtnuní-gá

ndèe yíndüxi-yu, te cuèi nà yáha ñáiyu dico ñá túú cùtnuní sá yíndüxi ndíyi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó, chi nchaa ñáiyu ndèhe ñaha xii-ndo ñá túú cùtnuní iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

45 Te ní xáhaⁿ ñá tée dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés xii-gá:

—Mèstrú, te sá dúcáⁿ càháⁿ-n te tnàhá nchúhú xícuèhé-n ãⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

46 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Ndàhú ní cuu tnàhá nchaa nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés! Chi quíde-ndo datná quidé ñáiyu dàcuído ñá taha ñáiyu-xi ñá sá ío véé, te mèé-yu ni lùha ñá túú cuíní-yu cuidó-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi quíde nchohó chi dànehé-ndó ñáiyu nàcuáa cadá-yu, dico mee-ndo chi ni lùha ñá túú cuíní-ndó càda-ndo nàcuáa dànehé-ndó-yu.

47 'iTe ndàhú ní cuu tucu-ndo! Chi càdúha-ndo núú ñá nguíndüxi cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha cuèndá sá cúnàha-ndo núú yíndüxi cue ndíi, te ñá-ni cue ñani tnàhá-ndó ñá sahani-güedé cue ndíi. 48 Te nchòhó sa nàha-ndo nàcuáa ní quíde cue ñani tnàhá-ndó, te càchí-ndó sã ñá quíde váha-güedé sá dúcáⁿ ñá sahani-güedé cue ndíi-án, te vitna càdúha-ndo núú ñá nguíndüxi cue ndíi.

49 'Te Yá Ndiöxí ío sãá nchaa sá xini tnùní-gá, te ní cachí-gá sá dácàháⁿ-gã iní cue tée cuèndá càháⁿ-güedé tnúhu-gã núú ñáiyu, te cada-güedé nchaa nàcuáa cuíní-gã, te dava-güedé cahni ñàhá-yu xii-güedé, te dava-güedé ío dandòho ñàhá-yu xii-güedé duha ní cachí-gã. 50 Te nchaa ñáiyu ñuyíú vitna tnàhá-yu nacháhu-yu núú Yá Ndiöxí cuèndá sá ñá sahani-güedé cue tée ní càháⁿ tnúhu-gã ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú. 51 Te ndéé ndíi Àbél tée ní sahani-güedé ndéé díhna nuu, ndíhi ndéé ndíi Zacariá tée ní sahani-güedé ndéé núú ñá ndíhi-ná ndácáⁿ cuèndá ñàhá Yá Ndiöxí núú ñáiyu ndècu ñuyíú vitna, te ñá ndíi-án ñá sahani-güedé mei tnúú veñúhu càhnu sá ío cùnuu, ndíhi xító núú sácòdó sã ndúú tãhú Yá Ndiöxí.

52 'iTe ndàhú ní cuu tucu nchaa nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu

ní chídó tnùní ndíi Moisés! Chi quíde-ndo datná quidé ñá tée tàxi tnuní ñá vehe, chi nacadí-dé te ñá dáñá-dè quíhu ñáiyu te ni mèe-dé ñá túú quíhu-dé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi quíde-ndo, chi dàcuaha-ndo tnúhu Yá Ndiöxí te ñá túú cuíní-ndó quíndáá iní-ndó te ni ñá túú dànehé-ndó ñáiyu cuíní tnúhu-gã nàcuáa tàú-xi cunduu cuèndá naníhi tãhú-yu —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

53 Te òré ní ndee Jèsús vehe tée cùu fariséú-án, te cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíhi cue tée cùu fariséú ní cudééⁿ-güedé núú-gã, te ní nguíta-güedé nándi sá xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã cuèndá cuíní-güedé núú vá cuíta-gã ñá tnúhu càháⁿ-gã 54 cuèndá ducaⁿ ñíhi-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gã.

12

Jèsús càháⁿ-gã cuèndá cue tée dándahú méé-xí

1 Te òré-án ñá tacá titní mìl ñáiyu núú ndécú Jèsús, te súuní dicó ngõnchihi tnàha-ná-yu. Te ndèdòho-yu ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndíhi-gã:

—Cada cuèndá-ndó vá cãncñicúⁿ ni-hnu-ndo nàcuáa quíde cue tée cùu fariséú, chi cue tée-án ío dándahú-güedé méé-güedé sá quidé ndáá-güedé dico ñá ndáá sá quidé ndáá-güedé. 2 Te nchaa tnúhu sá cúu yùhu ni cuu vá cúu yùhu-gã, chi nchaa dacuítí sã quée tũu-xi núú ñáiyu. 3 Chi nchaa tnúhu càháⁿ dayuhu-ndo quée túu-xi núú chítú núú tàcá, te nchaa tnúhu càháⁿ méé-ndó vèhe-ndo dacuítí sã ñíhi ñáiyu tnúhu.

Yá Ndiöxí xini ñúhu-xi yuhú-ó-gã (Mt. 10:26-31)

4 'Te nchòhó cue tée ío váha tnàhá tnúhu ndíhi-í ná càchí tnúhu-í xii-ndo sã vá yùhú-ndó cuè ñáiyu cuèi na càhni ñàhá-yu xii-ndo, chi ñá-ni yiqui cùñú-ndó ndàcú-yu cahni-yu, te ñá túú ñágá ndacú-yu cada ñàhá-yu xii-ndo. 5 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã Yá Ndiöxí tàú-ndó yùhú-ndó-gã, chi mee-gã ío cùnuu-gã, te ñá quíde-gã sã vá cùndècu-gã ñáiyu ñuyíú, te daquihíⁿ ñàhá-gã xií-yu núú ùhú

núu ndàhú, núu xiáⁿ càchí tnúhu-í xii-ndo sã Yáa-áⁿ táu-ndó yùhú-ndó-gã.

⁶ Te nchòhó xìní-ndó sã ndèé úhúⁿ tnàhá tìlãá cùyãhu-di núu ùú díhúⁿ, dico Yá Ndiöxí ñá túú cùnaa-gá ni ìⁿ-güedi, chi nèhe cuendá ñáhã-gã xii-güedi. ⁷ Te nchòhó ndéé ìⁿ ìⁿ idi díquí-ndó yìndehu, núu xiáⁿ càchí-í sã vã yùhú-ndó, chi cùnuu-gá-ndó dâcúxí tìlãá cuèi vâi vihi-güedi.

Ñáyiu na dàtúu núu dàva-gã ñáyiu sã ndécú ndìhi-yu Xítóhó Jesucrìstú (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã nùu na dàtúu-ndo nùú dàva-gã ñáyiu sã ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo. Te ducaⁿ te tnàhá yùhú Tée cùu ñaní tnáhã-ndó nchãa-ndo datúu-í núu nchãa cue espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí sã nchòhó ndécú ndìhi ñaha-ndo xii-í. ⁹ Dico núu na cùñaha-ndo xii ñáyiu sã ñà túú ndècu ndìhi ñaha-ndo xii-í, te ñiu-ni ducaⁿ càda yùhú Tée cùu ñaní tnáhã-ndó nchãa-ndo, chi cùñaha-í xii cue espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí sã ñà túú ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo.

¹⁰ Te ndèdani càa ñáyiu na càháⁿ cuèhé cuendá yùhú Tée cùu ñaní tnáhã-ndó nchãa-ndo, te cada càhnu iní ñáhã Yá Ndiöxí xii-yu. Dico ñáyiu na càháⁿ cuèhé cuendá Espíritú Yá Ndiöxí, te ñáyiu-áⁿ vã cadã càhnu iní ñáhã-gã xii-yu.

¹¹ Te òré ná càndeca ñaha-güedé xii-ndo quìhíⁿ veñúhu, àdi núu cuè tée cùchiuⁿ, te ni vã caní ìní-ndó nùu nása cunduu tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé, te ni vã caní ìní-ndó nùu ná tnúhu nadànchocáva-ndo nùu ná tnúhu na cùñaha-güedé xii-ndo, ¹² chi òré-nã te mee Espíritú Yá Ndiöxí dacàhu iní ñáhã-xí xii-ndo tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuendá ìⁿ tée cuica

¹³ Te ìⁿ tée ñùhu tnahã tnuú ñáyiu-áⁿ nì xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, cùñaha xii ñaní-í sã ná chidava-dé sã nì dándõo tãtã-ndí cuu cuendá-ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ càháⁿ-n? Te ñã díú chiuⁿ-áⁿ vèxi-í cada-í, chi ñã díú tée cùchiuⁿ cuu-í —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

¹⁵ Te xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáyiu ndèdõho nchaa tnúhu càháⁿ-í ìo váha cada cuendá-ndó, te vã caní ìní-ndó nãndi nducuu-ndo cùndecu ndìhi-ndo, chi cuèi vâi vihi na nihí-ndó cùndecu ndìhi-ndo, dico vã chindèe ñaha-xi cudíi-ndo cùndecu-ndo ñuyíú-a —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

¹⁶ Te dãtnùní ní ngüita-gã caní-gã ìⁿ cuendú nùu-yu cuendá tecú tnùnì-yu tnúhu-gã, te xáhaⁿ-gã:

—Ìⁿ tée cuica sùúni nì cuu nchaa tatã ní xitu-dé núu ñùhú-dè. ¹⁷ Te ní ngüita-dé sání ìní-dé: “¿Te nása cada-í? Te ñã túú ndèé nataxúha-í nchaa sã nì xitu-í”, duha ní sani ìní-dé. ¹⁸ Te dãtnùní ní sãha váha tucu-dé cuendá nãcuãa cada-dé, te ní cachí-dé: “Duha na cùnduu, dangõyo-í yacá-í, te ndada càhnu-gã-í, te xití-xi nataxúha-í nchaandi túhú sã nì xitu-í, ndìhi nchaa dava-gã sã ndécú ndìhi-í. ¹⁹ Te sátã dúcãⁿ, te cachí-í: Ío vâi sã ndécú ndìhi-í, te cudíi-xi cuèhé cuíã, te vitna ndetatú-í, te coho-í te caxi-í cada-í, te nãndi-gã cada-í cuendá cudíi ìní-í cundecu-í, duha quesaha-í”, càchí-dé. ²⁰ Dico Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii-dé: “Yòhó, ñã túú nãndìhi sã sání ìní-n, chi yùhú càchí-í sã niú vitna cuú-n, te nchaa sã ndécú ndìhi-n ¿yoo cuu sã vãha xii-aⁿ-í?”, càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé. ²¹ Duha yãha nchaa ñáyiu nãndi sãni ìní-xi cundecu ndìhi-xi ñuyíú-a, dico ñáyiu-áⁿ ìo ndàhú-yu chi ñã túú nã nduu táhú-yu núu Yá Ndiöxí cundecu ndìhi-yu —càchí Jèsús xáhaⁿ-gã xii-yu.

Yá Ndiöxí xító-gã nchaa ñáyiu sãndãã iní ñáhã xii-gã

(Mt. 6:25-34)

²² Te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndìhi-gã:

—Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã vã ìo caní ìní-ndó nùu nása cundecu-ndo, àdi nása nihí-ndó sã cãxí-ndó, àdi nása nihí-ndó dõo cuihnu-ndo. ²³ Chi cùnuu-gã mée-ndó dâcúxí sã nchító-ndó, te ducaⁿ yìqui cuñú-ndó cùnuu-gã-xi dâcúxí dõo sãcuìhnu-ndo. ²⁴ Te chí cuãha cuendá nãcuãa quide cue tãcãcã, chi ni ñã túú chihí-güedi tatã cuu itú natahu-güedi te ni ñã túú ndèé nùtnñi yacã-güedi, te nihí-güedi xèxi-güedi, chi Yá Ndiöxí xító

ñaha-gá xii-güedi. ¡Te nchòhó cúnù-gá-ndó dàcúxí nchàa cue quiti ndava! ²⁵ Te cuèi nándi sá sání vñhi iní-ndó ndècu-ndo, dico ñá ndácú-ndó càda-ndo nacuáa cuehnu-ndo cuèdicó ìⁿ yiqui-gã. ²⁶ Te núu ni sã lúhá xĩãⁿ ñá ndácú-ndó càda-ndo, ¿te ná cuendá ío sãni iní-ndó cuendá nchaa sá cuini-ndó nihí-ndó cùndecu ndihí-ndo?

²⁷ Te chí cãdá cuendá nacuáa sãhnu ìⁿ tnu itá, chí ni ñá túú quide chiuⁿ-xi, te ni ñá túú quèheⁿ-xi idi. Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo sã ndĩi Salòmón ío vii ní cãa nchaa sã ní xíndecu ndihí ndíi, dico vii-gã tucu cãa nchaa itá dàcúxí nchàa sã ní xíndecu ndihí ndíi. ²⁸ Te cùhú sã ío vitna tnaa-ni cùdíi-xi te sãhmi-yu, te cuèi ducaⁿ dico ío vii càdúha Yá Ndiòxí nchaa cùhú-ãⁿ. ¡Te nchòhó ío cùnùu-ndo dàcúxí nchàa cùhú-ãⁿ, núu xĩãⁿ ío xito ñaha-gá xii-ndo, te dicó yica cùu iní-ndó sãndáá iní-ndó-gã! ²⁹ Te vá ío canchicúⁿ nihnu-ndo sã cóhó sã cãxí-ndó, te ni vã dándihú-ndó iní-ndó nõu nása cada-ndo nihí-ndó. ³⁰ Chi nchaa ñáyiu ñá túú sãndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí ducaⁿ mée-ni sã cóhó sã cãxí-yu xica nchicúⁿ nihnú-yu. Dico mee Tãtã-ó Dütú Ndiòxí sa naha-gá nándi cùu sã xíní ñuhu-ndo, te taxi-gã. ³¹ Te cada-ndo nchàa nacuáa cãháⁿ Yã Ndiòxí Yaa yíndaha ñaha xii-ndo, te ducaⁿ te taxi-gã nchaa sã xíní ñuhu-ndo.

Cuendá sã vãha nduu táhú-ó nõú Yã Ndiòxí
(Mt. 6:19-21)

³² Te vá yùhú nchòhó cue tée ndècu ndihí-í cuèi ío sacú-ndó, chí Tãtã-ó Dütú Ndiòxí ní cachí-gã sã ndúú táhú-ndó cùndecu-ndo núu ndécú-gã taxi tnùní-ndó tnáhá-ndó. ³³ Te chí dicó nchàa sã ndécú ndihí-ndo, te chí cuãha nchaa ñáyiu ndàhú díhúⁿ-ndó ñáyiu xini ñuhu, te cada váha-ndo cùndecu-ndo, te ducaⁿ te nduu táhú-ndó sã ío-gã váha núu Yã Ndiòxí cùndecu ndihí-ndo, te xĩãⁿ vá cúú tühú tnáhí-gã-xi, te ni vã ndíhí nihnu-gã-xi, te ni ñadúhú vã ndácú-güedë duhu-güedë, te ni tiquidi vá quée-dí. ³⁴ Te núu xĩãⁿ cúú cuendá-ndó ñá, te ñu-ni xĩãⁿ ñúhú iní-ndó, áⁿ te núu mee-ni sã ndécú ñùyíú-a ndècu ndihí-ndo, te ñu-ni nchaa xĩãⁿ ñúhú iní-ndó.

Xini ñuhu-xi quihí iní-ó cùndecu-o

³⁵⁻³⁶ Te ío quihí iní-ndó cùndecu-ndo, te cada-ndo dàtná quidé dàva cue tée xínu cuechi sacùndecu túha-güedë cuèi nání òré-áⁿ ndétú-güedë patróóⁿ-güedë ná òré nasáá-dé sã cuáháⁿ-dé vico tnãndaha. Te núu niú te sa cúu cáyú-ni ñuhú-güedë sã cùndetu ñaha-güedë, chí òré ná nasáá-dé dacãsaⁿ-dé yuyèhe, te ndíhí-ni nacaáⁿ-güedë ndíhu-dé. ³⁷ Te váha táhú nchaa cue tée xínu cuechi-áⁿ, chí ndècu túha-ni-güedë ndétú-güedë ndéé òré ní nasáá patróóⁿ-güedë, te na cãchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã òré ná nasáá patróóⁿ-güedë-áⁿ te chihi ñaha-dë mèsá xii-güedë, te ndacáⁿ ndee-dé dóo níhnú-dë núu yíquí-dë, te ngüita-dé caní-dé cóhó-güedë cuendá caxi-güedë. ³⁸ Te ñu-ni ducaⁿ càda-dé cuèi dava niú, àdi tacuìhndá-gã, te núu ñá túú xidí-güedë òré nasáá-dé, te cue tée xínu cuechi-áⁿ ío váha tnáhá-güedë. ³⁹ Te núu dicó ìⁿ tée cùu xitohó ìⁿ vehe xíní-dé ná òré quíhu ñadúhú vehe-dé ñá, te quihí iní-dé te vá cùdú-dé, te vá dáñá-dë nacaáⁿ-güedë yuyèhe-dé quíhu-güedë duhu-güedë. ⁴⁰ Te nchòhó tucu nchaa-ni nduu quihí iní-ndó cùndecu túha-ndo, chí na cuáháⁿ nduu ñá túú yihí iní-ndó, te quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo —cachí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedë.

Cue tée quide ndáá ndihí cue tée ñá túú quide ndáá
(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Te té Pèlú ní xicáⁿ tnúhú-dë núu Jèsús, te xãhaⁿ-dë:

—Mèstrú, ¿te tnúhu ní cãháⁿ-n-ãⁿ cùu-xi mee-ni cuendá nchúhú ãⁿ cuendá nchaa ñáyiu? —cãchí-dé xãhaⁿ-dë xii-gã.

⁴² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Cãháⁿ-í cuendá ñáyiu quide váha dàtná quidé ìⁿ tée tàxi tnuní ñáhá xii cue ñáyiu xínu cuechi ndecu vehe patróóⁿ-xi, chí tée-áⁿ ío váha tècú tnùní-dé, te quide-dé nchaa nacuáa cãháⁿ patróóⁿ-dë, te dàcaxi-dé cue ñáyiu xínu cuechi oré tàú-xi caxí-yu.

⁴³ Te núu ducaⁿ quide váha tée tàxi tnuní ñáhá xii cue ñáyiu xínu cuechi-áⁿ ñá, te ío váha tnáhá-dé òré nasáá patróóⁿ-dë nõu ndéé cuáháⁿ-dé. ⁴⁴ Te na cãchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã tée quide ndáá táxi tnùní ñáhá

xii cue ñáyiú xìnu cuechi-án cũñaha-nă pàtróón-dě xii-dé sá ncháándì túhú-nă sá ndécú ndìhi-dé quindaha-dě. ⁴⁵ Dico núu tée tàxi tnuní ñáhá xii cue ñáyiú xìnu cuechi-án ná càni iní-dé sá cùyàa patróón-dě vá násàá ndìhi-ni-dé ñá, te ngüíta-dé cani-dé nchaa ñáyiú xìnu cuechi, cuèi tée cuèi ñadìhí, te ngüíta-dé caxi-dé coho-dé, te dàxìni-dé méé-dě, ⁴⁶ te nduu ñà túú yìhi iní-dé te nasáá pàtróón-dě, te dandòho ñaha patróón-dě-án xii-dé, te daquìhí ñáhá-dě xii-dé núú ndécú ñáyiú ñá túú ní quide ndáá.

⁴⁷ Te dava cue tée xìnu cuechi xiní-güedé nàcuáa cuiní pàtróón-güedě cada-güedé te ñá túú quide-güedé, te ni ñà túú cuiní-güedé cundecu túha-güedé cundetu-güedé pàtróón-güedě, te nchaa cue tée ducaⁿ xiquide dandòho ñaha patróón-güedě, chi ñáni vîhi-güedé. ⁴⁸ Te dava cue tée xìnu cuechi ñá túú xiní-güedé nàcuáa cuiní pàtróón-güedě cada-güedé, te ní quide-güedé sá neñuú-güedé ñá sá ñà túú tàú-güedé cada-güedé ñá, te cue tée-án sacú-gá dandòho ñaha patróón-güedě, chi sacú-gá ñáni-güedé. Te ñáyiú cùtnuní iní-xi nàcuáa cuiní Yá Ndiöxí cada-yu, te ñu-ni ducaⁿ tàú-yu cada-yu nàcuáa cuiní-gá. Te ñáyiú vai-gá tècú tnùnì nàcuáa càháⁿ-gá, te ñu-ni ducaⁿ vai nchaa sá càháⁿ-gá tàú-yu cada-yu.

Ñá túú cùu ñáyiú
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Te yúhú véxi-í ñuyíú-a cuendá cutnùnì iní ñáyiú nàcuáa cada ñaha Yá Ndiöxí xii-yu, jte cuiní-í sá ndìhi-ni cada-gá nàcuáa sàni iní-gá! ⁵⁰ Te yúhú ío vai tnúhu sàni iní-í, jchi sáá nduu te ío ndoho-í, te ñu-ni xíáⁿ cuhuⁿ iní-í ndéé ná sàá nduu dùcaⁿ yáha-í! ⁵¹ Te nchòhó vá cání iní-ndó sá yúhú véxi-í ñuyíú-a te cundecu ndìhi tnàha váha-ni ñáyiú, te ñáhá chi da ngüíta-yu vá cúú ñánuú-yu cundecú-yu. ⁵² Te ndéé není vitna ngüíta ñáyiú vá cúú ñánuú-yu cundecú-yu, te na càda-o cuendá te núu úhúⁿ ñáyiú xñdecu ñá-ni vèhe, te vá cúú ñánuu-gá-yu, chi únì-yu ndatnúhu-yu te nàá-yu ndìhi úú-gá-yu, àdi ñáyiú úú-án ndatnúhu-yu te nàá-yu

ndìhi ñáyiú únì-án. ⁵³ Te dava cue tée cùu tátá vá cúú ñánuu-gá-güedé ndìhi déhe ducuⁿ-güedé, te ni dáva cue ñáyiú cùu náná vá cúú ñánuu-gá-yu ndìhi déhe yòcò-yu, te ni sánu-yu vá cúú ñánuu ndìhi-gá-yu. Te ducaⁿ càdá-yu chi davá-yu quindáá iní ñáhá-yu xii-í, te davá-yu vá quindáá iní ñáhá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Ñáyiú cùtnuní iní-xi nàcuáa quide-xi ñuyíú ndìhi andìu

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiú xñdecu-án:

—Te nchòhó òré ndéhé-ndó ndànchita vico ndàa xio quée nchíanchii, te càchí-ndó sá cúúⁿ dàú, te ñu ducaⁿ ndisa quide-xi. ⁵⁵ Te òré ná quène táchí ndàa xio datni nacuáa quène nchíanchii, te càchí-ndó sá ío cada ihni-xi, te ñu ducaⁿ ndisa quide-xi. ⁵⁶ Te nchòhó ío váha cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide-xi andìu ndìhi ñuyíú, jte ná cuendá quidé-ní-ndó sá ñá tècú tnùnì-ndó nàcuáa quide Yá Ndiöxí vitna? Te sá dúcáⁿ quide-ndo-án ío dandahú-ndó mèe-ndo sá ío váha cùtnuní iní-ndó, chi ñá ndáá sá cùtnuní iní-ndó.

Nducu-o nàcuáa nucúndecu ndìhi váha-o ñáyiú cùu úhú iní ñáhá

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Te nchòhó, jná cuendá ñá túú dandixi túu-ndo iní-ndó càda-ndo mee-ni sá váha sá tàú-ndó càda-ndo-í? ⁵⁸ Te núu ío ñá-ndo ní sacáⁿ cuèchi ñáyiú cuendá-ndó cuendá ñá sá ní quide-ndo, te cuáháⁿ-ndó ndìhí-yu núú tée cùchiuⁿ, te ñini ñùhu-ndo ndìhí-yu ichi, te nducu-ndo nàcuáa càda-ndo nàcáháⁿ cáhnú iní tnáhá-ndó ndìhí-yu cuendá sá vâ cándèca ñaha-gá-yu quíhíⁿ núú tée cùchiuⁿ, chi núu ducaⁿ na càdá-yu te tée cùchiuⁿ-án nachihí ñaha-dě ndaha cue tée cùu poleciá, te cue tée-án chihí ñaha-güedě vecaá xii-ndo. ⁵⁹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu na ngáva-ndo vecaá, te vá cãcu-ndo te núu vá nãchãhu-ndo nchàa sá tàú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

13

Xìni ñuhu-xi natuha-o ichi Yá Ndiöxí

¹ Te ñu-ni òré-án ní ngúnutnì ñá ñáyiú núú Jèsús cání-yu cuendú núú-gá nàcuáa

ní quide ñaha té Pilatú xii cue tée distritú Galileá cue tée ní sahani quiti nduu táhú Yá Ndiöxí, te mei òré ní sahani-güedé cue quiti-án ní táuchíúⁿ të Pilatú cue sandádú-dé ní sahani-güedé cue tée Galileá-án, te ní xica níñi-güedé núú ñúhú ndìhi níñi cue quiti-án, te ní nadacánuu-xi. ² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Te núu nchòhó sání ìní-ndó sã sà dúcáⁿ ñi yáha cue tée distritú Galileá-án te cùu-güedé cue tée ndècu vihi-gá cuèchi-xi dàcúúxí cuè tée ñuú-güedé ñá. ³ Te na càchí tñúhu-í xii-ndo sã ñáhá. Te núu nchòhó vá ndíxí cuèchi ìní-ndó cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ña, te tñáhá nchaa nchòhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nátni-ndo ichi Yá Ndiöxí. ⁴ Te núu nchòhó sání ìní-ndó sã ñáiyu sáhúⁿ úní ní xíhí ní táú ñáhá vèhe ducúⁿ Silòé ío-gá ndécú cuèchi-yu dàcúúxí nchaa ñáiyu xíndecu ñuú Jerusàlén ñá, ⁵ te na càchí tñúhu tucu-í xii-ndo sã ñáhá. Te núu nchòhó vá ndíxí cuèchi ìní-ndó cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ña, te tñáhá nchaa nchòhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nátni-ndo ichi Yá Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Yutnu ngüxí ñá túú cùuⁿ sávidí-xi

⁶ Te Jèsús ní cani tucu-gá ñi cuèndú núu-yu nàcuáa tecú tñúni-yu tñúhu-gá, te xáhaⁿ-gã:

—Ñiⁿ tée nùtniⁿ ñi yutnu ngüxí núú ñúhú-dé, te cuáháⁿ ndéhé-dé núu ní cuuⁿ sávidí-xi ní cùu, te ní ñiⁿ ñá túú ní cùuⁿ. ⁷ Te ní xáhaⁿ tèe-án xii tée ndéé ñuhu-dé: “Ñaha-n sá vitna ní cuu úní cuíá quíxí còto-í yutnu ngüxí-a te ñá túú xìní-í ní ñiⁿ sávidí-xi. Te quehdé-n vitna, chi àúⁿ nã cuu nùtniⁿ-xi quide tneñu-xi núú ñuhu-án”, càchí-dé xáhaⁿ-dë xii tée ndéé ñuhu-dé-án. ⁸ Te tée ndéé ñuhu-án ní xáhaⁿ-dë: “Pàtróón, dañá na cuñhu-xi cuíá vitna-ná, te na nàdatayá-í ñuhu núú sàhá-xi, te chihi-í sahán. ⁹ Te ducaⁿ te cudana cuuⁿ sávidí-xi, àdi núú ñá túú ní cùuⁿ sávidí-xi ña te téhdé-nã-xi”, càchí-dé xáhaⁿ-dë xii pàtróón-dë —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús quidé tãtña-gá ñiⁿ ñadìhí ní nduu cueyi sãtá-xi nduu ndètátú ñáiyu

¹⁰ Te ñiⁿ xito cùu-xi nduu ndetátú ñáiyu, te yìhi Jèsús ñiⁿ veñúhu dànehé-gá ñáiyu.

¹¹ Te xíáⁿ ndécú ñiⁿ ñadìhí ní cuu sáhúⁿ úní cuíá sã cùhú-aⁿ yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávãha xii-aⁿ, te xíáⁿ ní ndada cueyi-xi sãtá-aⁿ, te ñá dáñá-gã-xi núcúnutniⁿ ndáá-aⁿ. ¹² Te òré ní xiní ñáhá Jèsús xii-aⁿ te ní cana ñaha-gã, te xáhaⁿ-gã:

—Yòhó ñaha cùhú, ndúha-n cuèhé tñáhá-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹³ Te ní dácáa-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-aⁿ, te òré-ni-án ní ndúha-aⁿ te ní núcúnutniⁿ ndáá-aⁿ, te ní ngüíta-aⁿ ní càchí-aⁿ sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí. ¹⁴ Dico tée tàxi tñuni veñúhu ní cudééⁿ-dë sá dúcáⁿ ñi quide Jèsús ní quide tãtña-gá ñaha cùhú-án nduu ndètátú-yu, te ní xáhaⁿ-dë xií-yu:

—Ío ñúú nduu tàú-ó càda chiuⁿ-o, te ndédani càa nduu-án quixi-ndo cùtãtña-ndo, dico ñá díú nduu cuu-xi nduu ndetátú-ó —càchí-dé xáhaⁿ-dë xií-yu.

¹⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nchòhó chi ío dándahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó dico ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, ¿náa ñá túú nàndaxi-ndo ndicutu-ndo àdi búrru-ndo dàcoho-ndo-güedé ndute nduu ndetátú-ó ãⁿ? ¹⁶ Te ñadìhí-a cùu-aⁿ ñaní tñáhá ndiⁿ Àbrahám, te dicó-ni sá yùcu ñávãha quide duha cùhú-aⁿ ní cuu sáhúⁿ úní cuíá, ¿te náa ñá túú xìni ñuhu-xi cùtãtña-aⁿ cuèi cùu-xi nduu ndetátú-ó ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñi càhán Jèsús, núu nchaa cue tée cùu úhú ìní ñáhá xì-gá ní cucahaⁿ núu-güedé, dico nchaa dava-gá ñáiyu chi xícudíⁿ ìní-yu xíndéhë-yu nchaa sá vã yòo tñáhí ndàcu cada quide-gá.

Cuèndá ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá (Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Na càni-í ñiⁿ cuèndú núu-ndó nàcuáa tecú tñúni-ndó nàcuáa cada-xi òré ndiⁿ ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo. ¹⁹ ñiⁿ tée ní queheⁿ-dë ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá te nèhe-dé cuáháⁿ ní sacáⁿ-dë núú ñúhú-dé te ní xínu-xi, te ní sahnú-xi ní cuu dúcúⁿ-xi, te cue quiti ndàva núú tàchí cãdúha-güedé tacá-güedé núú dìté-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

*Nàcuáa quide levadurá**(Mt. 13:33)*

²⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-yu:

—Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa cada tucu Yá Ndiöxí òré ndíhu ndaha ñàha-gá xii-ndo. ²¹ Ìⁿ ñadìhí ní queheⁿ-aⁿ levadurá ní chihi-aⁿ úní arròbá yuchi triù, te levadurá-áⁿ ñí quide-xi ní ndaa ñihí yusaⁿ-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

*Yuyèhe cuiñi**(Mt. 7:13-14, 21-23)*

²² Te ichi ñuhu Jesús cuáháⁿ-gá ñuu Jerusàlén, te nchaa ñuu náhnú, ndìhi nchaa ñuu lìhli ta yáha-gá ducaⁿ ta dànehé-gá ñáyiu tnúhu-gá cuáháⁿ. ²³ Te ìⁿ ñuu-áⁿ ñí xáhaⁿ ìⁿ téé xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-í cacadáⁿ tnúhu-í ìⁿ tnúhu núú-n, ¿ndáá sá ïo sacú ñáyiu nàníhí tàhú-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé ndìhi nchaa ñáyiu:

²⁴ —Cada-ndo sã nánihí tàhú-ndó, te tnì-ndo ichi Yá Ndiöxí, te ichi-gá-áⁿ cúú-xí dàtná ìⁿ yuyèhe cuiñi, te càchí tnúhu-í xii-ndo sã ïo cuéhé ñáyiu cachí iní-yu quíhu-yu yuyèhe cuiñi-áⁿ dico vá ndácũ-yu.

²⁵ Te na càni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó tnúhu càháⁿ-í. Te òré ná ndàcuiñi téé cùu xítóhó vehe, te nacadí-dé yuyèhe, te nchaa nchòhó ñáyiu na quèndóo quehé dacàsaⁿ-ndo yuyèhe, te quesaha-ndo cũñaha-ndo xii-dé: “Tátá, nacaáⁿ yuyèhe na quíhu-ndí”, quesaha-ndo cũñaha-ndo xii-dé. Dico téé cùu xítóhó vehe-áⁿ cũñaha-dẽ xii-ndo: “Ñá túú xìní-í nchòhó ndèé ñáyiu cùu-ndo”, duha cúñaha-dẽ xii-ndo. ²⁶ Te dàtnùní ngúita nchòhó cúñaha-ndo xii-dé: “Nchúhú ní xexi ndìhi ñaha-ndí, te ní xihí ndìhi ñaha-ndí xii-n, te nchaa ichi ní xóo dacuàha ñaha-n xii-ndí”, quesaha-ndo cũñaha-ndo xii-dé.

²⁷ Dico cachí tucu téé cùu xítóhó vehe-áⁿ cũñaha-dẽ xii-ndo: “Sa ní cachí-í sá ñà túú xìní-í ndèé ñáyiu cùu-ndo. Te chí xócuñi nchòhó ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha núú ndècu-í”, quesaha-dẽ cúñaha-dẽ xii-ndo. ²⁸ Te na sãá nduu dùcaⁿ cada-xi te quini-ndó tẽ Abrahám, ndìhi té Isàác, ndìhi té Jàcób, ndìhi nchaa cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te nchaa cue téé-áⁿ

ndécú-güedẽ núú ndécú-gã táxí tnùní-gá, te nchòhó quee tíhú-ndó núú-gã sá tnúhu ñá túú ní cuíní cada ndáá, te dàvá-áⁿ ndàhyú-ndó te cuu rúhñú-ñá núhu-ndo sã sàtú iní-ndó cuèndá sá ndóhó-ndó. ²⁹ Te dàvá-áⁿ quíhu nchaa ñáyiu ndi cùmí xio ñuyúú núú ndécú Yá Ndiöxí táxí tnùní-gá caxí-yu ndìhi-gá, te cundecú-yu ndìhi-gá. ³⁰ Te dava ñáyiu nchìcúⁿ ñá túú cùnuu ndecu ichi Yá Ndiöxí vitna, ñáyiu-áⁿ sãá nduu te ío cunúú-yu. Te dava ñáyiu cùnuu ndecu ichi-gá vitna, ñáyiu-áⁿ sãá nduu te vá ïo-gá cunúú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

*Jèsús ndàhyú-gá cuèndá ñáyiu ñuu Jerusàlén**(Mt. 23:37-39)*

³¹ Te diu-ni nduu-áⁿ ñí quexìo ìⁿ úú cue téé cùu fariséu núú ndécú-gã, te xáhaⁿ-güedẽ xii-gá:

—Quee-n ìha quíhíⁿ-n núu ndèé quíhíⁿ-n, chí téé cùu Herodés cuíní-dé cahni ñaha-dẽ xii-n —càchí-güedẽ xáhaⁿ-güedẽ xii-gá.

³² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Chí cuáháⁿ te cúñaha-ndo xii téé nèhe mañá-áⁿ sã càchí-í sá ná cùndedóho váha-dé ìⁿ tnúhu càháⁿ-í, chí cùmání ìⁿ úú-gá nduu cundecu-í xocàni-í nchaa espíritú cùndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyiu, te cada tátna-í nchaa dava-gá ñáyiu cùhú, te ducaⁿ te ndìhi chiuⁿ-í, duha cúñaha-ndo xii-dé.

³³ Dico dacuití sã cùhùⁿ-í ichi ìⁿ úú-gá nduu, te ducaⁿ te sãá-í núú quíhíⁿ-í, chí vá cúú tnàhí cuú ìⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ingá ñuu, chí mei ñuu Jerusàlén cuú-güedẽ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedẽ.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-gã xii ñáyiu ñuu Jerusàlén:

—Nchòhó chí sàhni-ndo nchaa cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, cue téé ní tendaha-gã véxi, te mee-ni ndìhi yúú sàhni-ndó-güedẽ. ¿Te titní xito ní cuíní-í nadatàcá ñàhà-í xii-ndo dàtná nádàtacá ìⁿ nchuxi cuè déhe-di sàquihí-güedè xití ndíxíⁿ-di, dico ñá ní cuíní-ndó, te ducaⁿ-ni sàni iní-í ndéé vitna! ³⁵ Te chí cùndedóho tucu ingá tnúhu na càháⁿ-í-a: Yá Ndiöxí dañá ñàha-gá xii-ndo. Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã vã quini ñàhá-gã-ndó xii-í, dico sãá nduu te quini ñàhá tucu-ndo, te nduu-áⁿ cachí-ndó sã ïo càhnu cuu yúhú

Yaá ní tendaha Dütú Ndiöxí véxi ñuyíu-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

14

Jèsús quidé tãtna-gá ìⁿ téé ñùhu cuiñu

¹ Te duha ní cuu ìⁿ nduu, nduu ndètatú ñáyíu chi ìⁿ téé cùu fariséú cùnùu ní cáháⁿ-dé Jèsús vehe-dé caxi-gá, te cue téé ndècu vehe-dé ndéhé-güedé nùu nása cada-gá. ² Te xíáⁿ ndécú tnàhá ìⁿ téé cùhú ñúhú-dé cuiñu. ³ Te Jèsús ní xícaⁿ tnúhú-gã núu cuè téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí núu cuè téé cùu fariséú, te xáhaⁿ-gã:

—¿Cuu cada tãtna-o ìⁿ ñáyíu cùhú nduu ndètatú-ó ãⁿ ñáhá? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴ Dico cue téé-áⁿ ñà túú tnàhí ni cáháⁿ-güedé. Te ní dácaá-gá ndaha-gá ní tendaha-gã téé cùhú-áⁿ ní quide tãtna ñaha-gã xii-dé, te ní xáhaⁿ-gã sá ná nùhú-dé vehe-dé. ⁵ Te ní xícaⁿ tnúhú-gã núu nchaa cue téé-áⁿ, te xáhaⁿ-gã:

—¿Te núu nchòhó ná ngáúñihu ìⁿ búrru-ndo àdi ìⁿ ndicutu-ndo déhvá, te vá ná tàva ndihí-ni-ndo-dí cuèi cùu-xi nduu ndetatu-ndó-ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁶ Te ñá túú ní ñihí-güedé tnúhu na dànocháva-güedé.

Ñáyíu càháⁿ-yu quíhíⁿ vico tnãndaha

⁷ Te ndèhe Jèsús nãcuáa xĩquide nchaa ñáyíu ndècu vico sá sũúni ní nacáxi-yu xilé sácõo nchihi cue téé cùnuu-gá conchihí-yu òré cuánguñu-yu mèsá caxí-yu, núu ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

⁸ —Òré ná càháⁿ ñáhá ìⁿ ñáyíu xii-ndo ìⁿ vico tnãndaha, te vá cóo-ndó nùu xilé sácõo cue téé cùnuu-gá, chí núu ducaⁿ na càda-ndo, te cudana quexio dava-gá ñáyíu cùnuu-gá dàcúxí nchòhó. ⁹ Te ñáyíu ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo-áⁿ quixí-yu te cúñahá-yu xii-ndo: “Chí cuãñaha xilé núcõo nchihi-ndo-ãⁿ ná cõnchihi ñáyíu ní quexio-a”, quesàhá-yu cúñahá-yu xii-ndo. Te cuñí-ndó ñáhá cuèi cùcahaⁿ núu-ndó ndàcuñí-ndó quíhíⁿ-ndó ngõo-ndo nùu xilé xĩnutnĩ ndéé núu ní ndihí-ná ndàa sátá-xi. ¹⁰ Te yúhú càchí-í sá òré ná càháⁿ ñáhá-yu

xii-ndo, te ngõo-ndo nùu xilé xĩnutnĩ ndéé núu ní ndihí-ná ndàa sátá-xi chí cuendá òré ná quèxio ñáyíu ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo, te cúñahá-yu xii-ndo: “Nchòhó cue ñáyíu càháⁿ ndihí-í, chí yãha núu xilé sácõo cue téé cùnuu-gá coo-ndo”, duha cúñahá-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te cada nínu ñaha nchaa ñáyíu yìhi ndihí-ndo mesá. ¹¹ Te nchaa ñáyíu na càda nínu mee-xi, te ñáyíu-áⁿ ñà túú cùu nínu-yu, te nchaa ñáyíu ñá túú quide nínu mee-xi, ñáyíu-áⁿ cúu ñnu-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

¹² Te dàtnùní ní xáhaⁿ-gã xii téé ní cáháⁿ ñáhá xii-gá:

—Te yòhó òré cuñí-n càda-n ìⁿ vico, te vá càháⁿ-n mèe-ni cue téé càháⁿ ndihí-n, ní cuè ñaní-n, ní cuè ñáyíu cùu ñaní tnàhá-n, ní cuè ñáyíu cuica ndècu yatní ndihí-n, chí ñáyíu-áⁿ ducaⁿ càdá-yu ìⁿ nduu cáháⁿ ñáhá-yu xii-n te ndéyãhu-ni sá ní quidé-n-yu. ¹³ Te ñáhá chí òré ná càda-n ìⁿ vico, te cáháⁿ-n ñáyíu ndàhú, ndihí ñáyíu ñá cúu càca, ndihí ñáyíu yacua, ndihí ñáyíu cuáá. ¹⁴ Te núu ducaⁿ na càda-n, te cuu-xi ìⁿ sá váha xii-n, chí ñáyíu-áⁿ vá ñihí-yu nacoto ñáhá-yu xii-n, dico na cùu-n te sáá nduu ndòto-n ndihí nchaa ñáyíu ní quide ndáá ní xĩndecu ichi Yá Ndiöxí, te dàvá-áⁿ taxi-gá sá ndúú tàhú-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Nãcuáa xĩquide ñáyíu òré càháⁿ ñáhá ìⁿ téé cada vico

(Mt. 22:1-10)

¹⁵ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús ní tecú dóho cue téé yìhi mesá-áⁿ, núu ní xáhaⁿ ìⁿ-dé xii-gá:

—Ío váha tàhú nchaa ñáyíu na càxi nchaa sá cuãha ñaha Yá Ndiöxí nduu na sàá-yu cundecú-yu núu ndécú-gã táxi tnùní-gá —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Íⁿ téé quide-dé vico, te ní dátécú tnúhu-dé cuéhé víhí ñáyíu quíhíⁿ-yu caxí-yu. ¹⁷ Te òré sa ní cuu-ná sá caxí-yu, te ní xáhaⁿ-dè xii téé xĩnu cuechi núu-dé sá quíhíⁿ-dé cúñaha-dè quíhíⁿ-yu caxí-yu, chí sa ndècu túha nchaa sá caxí-yu. ¹⁸ Dico ncháa-yu ní xáháⁿ-yu xii-dé sá ná cáda càhnu iní téé càháⁿ ñáhá-ãⁿ, chí ñá túú cùyáchí-yu quíhíⁿ-yu vico-áⁿ. Te téé ní cáháⁿ ndihí téé xĩnu cuechi-áⁿ ñhna ní

xáhaⁿ-dê: “Íchí nĩ saaⁿ-í ìⁿ pedàsú ñuhu, te quíhíⁿ ndéhè-í tnavíí, núu xíáⁿ càháⁿ ndàhú-í núu-n sã cũñaha-n xii téé càháⁿ ñáhá-ãⁿ xii-í sá ná cádá càhnu iní-dé chi ñá tuú cùyáchí-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dê. ¹⁹ Te ingá-dé ní xáhaⁿ-dê: “Ní saaⁿ-í úhúⁿ yùndá ndicutu sa xítu, te cue quití-áⁿ quíhíⁿ-í coto ndeé-í-güedi vitna, núu xíáⁿ càháⁿ ndàhú-í núu-n sã cũñaha-n xii téé càháⁿ ñáhá-ãⁿ xii-í sá ná cádá càhnu iní-dé chi ñá tuú cùyáchí-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dê. ²⁰ Te ingá tucu-dé ní xáhaⁿ-dê: “Íchí nĩ tnándaha-í nõu xíáⁿ vá cùyáchí-í quíhíⁿ-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dê. ²¹ Te òré ní nasáá téé xínu cuechí-áⁿ, te ní nacani tnúhu-dé núu patróóⁿ-dê nchaa nàcuáa ní xáhãⁿ-yu. Te ní cudééⁿ téé cùu patróóⁿ-ãⁿ, te ní xáhaⁿ-dê xii téé xínu cuechí núu-dê-áⁿ: “Yáchí cuáhãⁿ nanducu-n nchaa ñáyíu ndàhú, ndíhí nchaa ñáyíu ñá cúú càca, ndíhí nchaa ñáyíu yacua, ndíhí nchaa ñáyíu cuáá, te ndèni ní cuu na nàníhí-n-yu te candècá-n-yu quixi”, càchí-dé xáhaⁿ-dê. ²² Te sátá nĩ nasáá téé xínu cuechí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dê xii patróóⁿ-dê: “Patróóⁿ, sa ní quide-í chiùⁿ ní táhú-n, dico ndècu-gá núu cóo-yu”, càchí-dé xáhaⁿ-dê. ²³ Te téé cùu patróóⁿ-dê-áⁿ nĩ xáhaⁿ-dê: “Cuáhãⁿ tucu ndèni ní cuu te cada yica-n na quixí-yu quíhu-yu cuèndá ná chítú vehe-í. ²⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-n sã nĩ ìⁿ ñáyíu ní cáháⁿ-í díhna vá cúú-gã caxí-yu sá sã ní quide túha-í caxí-yu ni cùu”, cachí téé-áⁿ xáhaⁿ-dê xii téé xínu cuechí núu-dê —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii téé-áⁿ.

Ndoho-o cùndecu-o ichi Xítohó Jesucristú
(Mt. 10:37-38)

²⁵ Te ío cuéhé ñáyíu nchìcúⁿ-yu Jèsús, te ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

²⁶ —Te núu dava nchòhó cuìní-ndó chitnahá ñáhá-ndó xii-í, te cuu iní ñáhá ndisa-ndo. Te cuèi na dàndóo-ndo tátá-ndó, ndíhí náná-ndó, ndíhí ñadíhí-ndó, ndíhí déhe-ndo, ndíhí ñaní-ndó, ndíhí cúha-ndo, te cani iní-ndó sã cuèi na cùú-ndó sã cuèndá-í, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo cuè ñáyíu tnàhá tnúhu ndíhí-í. ²⁷ Te nchaa ñáyíu vá cãchícúⁿ nihnu ñaha xii-í cuèndá sá yùhú-yu ndohó-yu dàtná ndoho-í, ñáyíu-áⁿ vá cúú-yu ñáyíu tnàhá tnúhu ndíhí-í. ²⁸ Te núu ìⁿ nchòhó ná càni iní-ndó dàcaa-ndo ìⁿ vehe ducúⁿ, ÷te náa ñá díú díhna-gá cada

cuèndá-ndó nõu ndédau díhúⁿ cuu, ducaⁿ te cutnùní iní-ndó nõu tnàhá díhúⁿ-ndó càa vehe-áⁿ àdi ñáhá? ²⁹ Chi núu vá dúcáⁿ càda-ndo, te na ngüíta-ndo tàusaha-ndo te vá xínu cada-ndo, te nchaa ñáyíu na cùndehe ñaha xii-ndo, te cáháⁿ cuéhé-yu cuèndá-ndó. ³⁰ Te cachí-yu: “Tée-ãⁿ ní ngüíta-dé dácàa-dé ìⁿ vehe te ñá ní ndàcu-dé xínu”, cachí-yu. ³¹ Àdi te núu ìⁿ téé yìndaha ñaha xii ñáyíu cuìní-dé nàá-dé ndíhí ingá tucu téé yìndaha ñaha xii ñáyíu, ÷te náa ñá díú díhna-gá cada cuèndá-dé te núu ndacu-dé ndíhí úxí mĩl cue sandàdú-dé nàá-güedé, ndíhí ócò mĩl cue sandàdú ingá tucu téé yìndaha ñaha xii ñáyíu cùu úhú iní tnàhá ndíhí-dé-ãⁿ? ³² Àdi te núu xìto-dé sã vá ndácú-dé ñá, te òré vátá cùyàtni ñaha-gá téé cùu úhú iní tnàhá ndíhí-dé-áⁿ, te tendaha-dê ìⁿ téé quíhíⁿ-dé quíhu-dé tnúhu ndàhú núu téé-áⁿ cuèndá sá vã nàá-güedé. ³³ Te duha càháⁿ-í chi núu nchòhó vá cádá ndèe iní-ndó dàña-ndo nchaa sá ndécú ndíhí-ndo cuèndá chitnahá ñáhá-ndó xii-í, te vá cúú-ndó cuè ñáyíu tnàhá tnúhu ndíhí-í.

Ñí nĩ nduu víxiⁿ
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Te ñí chi ío váha, dico núu na ndùu víxiⁿ-xi, ÷te nása-gá cada-o nàndíhí-o te núu ducaⁿ-i? ³⁵ Chi ñá túú-gã nándíhí-xi nĩ sá dàcá ñuhu, te nĩ sá dàcá saháⁿ, chi cuèndá-nã dǎngoyo-o. Te nchaa nchòhó ñáyíu ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ-í-a xini ñuhu-xi ío váha cuáha-ndo cuèndá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

15

Cuèndá ìⁿ mbéé quití ní xíta
(Mt. 18:10-14)

¹ Te cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyíu cuèndá impuestú ndíhí cue dava-gá ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha ní quexió-yu núu ndécú Jèsús cuèndá cund-edóho-yu tnúhu càháⁿ-gá. ² Te ní ngüíta cue téé cùu fariséú, ndíhí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés xicáhãⁿ cuéhé-güedé cuèndá-gá, te càchí-güedé:

—Tée-a quèheⁿ cuèndá-dé ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha, te xèxi ndíhí ñaha-dé xii-yu —càchí-güedé xitnàha-güedé.

3 Te Jèsús ní cani-gá ìḡ cuèndú nàcuáa tecu tñuní-güedé tñuhu-gá, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

4 —ḡ tée ndècu ìḡ ciendú mběé-dě, te ní xíta ìḡ-di, te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada tée-áⁿ, chi dándóo-dé cùmídícó sǎhúⁿ cùmí-di ìḡ yucu, te cúnúndúcú-dě quiti ní xíta xǎⁿ ndéé ndéé naníhí-dě-di.

5 Te òré ní naníhí-dě-di te ní dácáá-dě-di chíó-dě ní docó-dé-di sá cúdǎ iní-dé. 6 Te òré ní nasáá-dé vehe-dé, te ní dátacá-dé nchaa cue tée cǎháⁿ ndihí-dé, ndihí nchaa ñáyiú ndècu yatni ndihí-dé, te ní xáhaⁿ-dě: “Chí ná cùdí iní-ó vitna, chi ní naníhí-í mběé-í quiti ní xíta ní cùu”, cachí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

7 Te yúhú cǎchí-í sá ìo-gá cúdǎ iní Yǎ Ndiǒxí ndihí cue espíritú xínú cuèchi núú-gǎ nūu ìḡ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na ndixi cuèchi iní-yu cuèndá nchaa sá ñà túú vǎha quidé-yu ndécú-yu te tñí-yu ichi-gá, dàcúúxí cùmídícó sǎhúⁿ cùmí ñáyiú sa ní tuha ichi-gá, chi ñà túú-gǎ xíní ñuhu-xi ndixi cuèchi iní-yu chi sa ndécú-yu ichi-gá —cǎchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuèndá díhúⁿ ní xíta

8 Te ní cani Jèsús ingá cuèndú núú-güedé, te xáhaⁿ-gǎ:

—ḡ ñadíhí ndécú ndihí-aⁿ úxí díhúⁿ cuixíⁿ, te ní dácuíta-aⁿ ìḡ te ní teñuhú-aⁿ ití, te ní ngúita-aⁿ nàtihu-aⁿ vehe, te súúní vǎha vǎha ní nanducu-aⁿ ndéé ní naníhí-aⁿ.

9 Te òré ní naníhí-aⁿ, te ní dátacá-aⁿ nchaa ñáyiú díhí cǎháⁿ ndihí-aⁿ ndihí nchaa ñáyiú ndècu yatni ndihí-aⁿ, te ní xáhaⁿ-aⁿ: “Chí ná cùdí iní-ó vitna chi ní naníhí-í díhúⁿ-í sá ní xíta ní cùu”, cachí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ xii-yu.

10 Te yúhú cǎchí-í sá dúcáⁿ ìo cùdí iní nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí, núu ìḡ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na ndixi cuèchi iní-yu cuèndá nchaa sá ñà túú vǎha quidé-yu, te tñí-yu ichi-gá —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuèndá ìḡ tée ñà túú ní quide vǎha

11 Te ní cani tucu Jèsús ingá cuèndú núú-güedé, te xáhaⁿ-gǎ:

—ḡ tée ndècu úú déhe ducuⁿ-dé, 12 te tée líhli-gá ní xáhaⁿ-dě xii tǎtá-dé: “Táu, taxi-n tǎhú sǎ cúú cuèndá-í”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě. Te tǎtá-dě-áⁿ ní sǎñaha-dě ndí díḡ nūú-güedé sá cúú cuèndá-güedé. 13 Te

núú sàcú-ni nduu, te déhe-dé tée líhli-gá-áⁿ ní nadico-dě nchaa sá ní sǎñaha tǎtá-dě, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé ìḡ ñuú xícá, te yácáⁿ ní tñí-dé ìḡ ichi cuèhé ichi duha, te ní ndihí díhúⁿ-dě ní dándóñuhu-dé ndihí cue tée cǎháⁿ ndihí-dé, ndihí nchaa ñáyiú díhí xǎndecu ichi díḡ iní. 14 Te ní ndihí ndoo díhúⁿ-dě ní dándóñuhu-dé, te núú sàcú-ni nduu ní sáá tnamá ñuú núú ndécú-dě-áⁿ, te ñà ñihí-gá-dé sá cǎxí-dě, te xihí-dé docó.

15 Núu ní xica-dé cuáháⁿ ndúcú chiuⁿ-dé núú ìḡ tée diu-ni ñuú xíaⁿ, te tée-áⁿ ní sǎha chiuⁿ ñaha-dé ìḡ xichi núú ñuhú-dě coto-dé cùchí. 16 Te súúní xihí-dé docó te cuini-dé caxi-dé nchaa sá sǎha-yu cùchí-áⁿ ní cùu, dico ñà túú ní sǎñahá-yu xii-dé. 17 Te uuⁿni ní sani váha iní-dé, te ní cachí-dé: “Ío cuéhe cue tée xínu cuechi vehe tǎtá-í te ío cuéhe sǎ xéxí-güedé ndécú, te yúhú duha ndòho-í docó iha!

18 Te ndacuíñí-í te núhú-í vehe tǎtá-í, te cùñaha-í xii-dé: Táu, ñà túú ní quide váha-í núú Yǎ Ndiǒxí te ní ñà túú ní quide váha-í núú-n, 19 te ñà túú-gǎ tǎu-í sá cùu-í déhe-n vitna, te cada ñaha-ñá-n xii-í dàtná ìḡ tée xínu cuechi núú-n”, duha ní sani iní-dé cùñaha-dě xii tǎtá-dě. 20 Te sǎtá dúcáⁿ ní sani iní-dé, te ní natnḡ-dé ichi cuánuhú-dé vehe tǎtá-dě, te xica-gǎ cuánuhú-dé ní xíní ñáhá tǎtá-dě xii-dé te ní cundáhú iní ñáhá-dě. Te xínu tǎtá-dě-áⁿ ní sáháⁿ nútnahá ñáhá-dé, te ní numi ñaha-dé, te ío vǎha ní cǎháⁿ ndihí ñaha-dé. 21 Te ní xáhaⁿ déhe-dé-áⁿ xii-dé: “Táu, ñà túú ní quide váha-í núú Yǎ Ndiǒxí te ní ñà túú ní quide váha-í núú-n, te ñà túú-gǎ tǎu-í sá cùu-í déhe-n vitna”, cachí-dé xǎhaⁿ-dě.

22 Dico tǎtá-dě-áⁿ ní xáhaⁿ-dě xii cue tée xínu cuechi núú-dé: “Chí queñuhu ndihí-ni dóo vǎha-gá cuáha-ndo déhe-í-a na cuíhnu-dé, ndihí ìḡ dehé ná quíhí díquí ndáhá-dě, ndihí chàú váha na quíhí-dé.

23 Te quíhíⁿ ngueheⁿ-ndo ìḡ ndicutu numa quiti caváha-gá, te cahni-ndo-di, te na càda-o vico, te na cǎxi-o-di. 24 Chi déhe-í-a ní sani iní-í sá ní xihí-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vívú-dě, te ní sani tucu iní-í sá ní xíta-dé ní cùu te ní nasáá méé-dě”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě xii cue tée xínu cuechi núú-dě-áⁿ. Te ní ngúita-güedé ní quide-güedé vico.

25 Te déhe-dé tée sàcuéhé-gǎ cuáháⁿ-dé yucu, te òré cuándixi-dé tá nduu yatni-dé vehe, te ní tecú dóho-dé ío yaá cúú vico.

26 Te ní cana-dé ìḡn tée xìnu cuechi, te ní xícán tñuhú-dě núú-dě ná cuendá ducaⁿ ío yaá.

27 Te tée xìnu cuechi-án nǐ xáhaⁿ-dě: “Ñaní-ḡn tée cuáhán ní cùu ní nasáá-dé, te tātá-n nǐ táúchíúⁿ-dě ní xíhí ìḡn ndicutu nùma quitì caváha-gá cuendá sá nǐ nasáá váha-dé”, cächí-dé xáhaⁿ-dě.

28 'Dico ñaní-dé tée sàcuéhé-ǎn nǐ cudééⁿ-dě, te ní cachí-dé sá vǎ ndíhu-dé vehe cundecu-dé vico-án ní cùu, dico ní quee tātá-güedé ní cáháⁿ ndàhú-dé núú-dě cuendá ndíhu-dé.

29 Te ní xáhaⁿ-dě xii tātá-dě: “Táu, cundedóho váha saú-n tñuhu na càháⁿ-í-a, yúhú ío cuéhé cuíá nǐ cuu xìnu cuechi-í núú-n, te ni ìḡn xito ñá túú quide sáá iní-í núú-n, te ni ìḡn chivá líhli ñá túú tàxi-n-di caxi díí iní-í-di ndíhi cue tée càháⁿ ndíhi-í.

30 Te vitna ní nasáá déhe-n tée ní sáhán ní dándóñuhu díhúⁿ-n ndíhi nchaa ñáyiú xíndecu ichi díí iní. Te ní sahani-n ìḡn ndicutu numa quitì caváha-gá sá cuendá-dé”, cächí-dé xáhaⁿ-dě xii tātá-dě.

31 Te ní xáhaⁿ tātá-dě xii-dé: “Yòhó déhe-í ducaⁿ-ni ndècu ndíhi ñaha-n xii-í, te nchaa sá ndécú ndíhi-í cúú-xí cuendá-n.

32 Te vitna dacutíí tàú-xi sá cádá-ó vico, te cudíí iní-ó, chi ñaní-n-án nǐ quide-í cuendá sá nǐ xíhí-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vívú-dě, te sa ní xíta-dé ní cùu, te ní nasáá méé-dě”, cächí-dé xáhaⁿ-dě xii déhe-dé tée sàcuéhé-gǎ-án —duha cuáhán cuendú ní cani Jèsús núú-güedé.

16

Nàcuáa ní quide ìḡn tée tàxi tñuní ñáhá xii cue tée xìnu cuechi

1 Te Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii cue tée xìca cuu ndíhi-gá:

—Ní xíndecu ìḡn tée cuica, te ducaⁿ nǐ xíndecu ìḡn tée ní taxi tñuní ñáhá xii cue tée ní xìnu cuechi núú-dě. Te tée-án nǐ xini ñáhá ñáyiú dùhu-dé díhúⁿ tée cùu patróóⁿ-dě, te cuáhán-dé dándóñuhu-dé, te ní xáhǎⁿ-yu xii tée cùu patróóⁿ-dě sá dúcán quide-dé.

2 Te tée cùu patróóⁿ-dě-án nǐ cana ñaha-dě xii-dé, te ní xáhaⁿ-dě: “¿Ná cuendá duha càháⁿ ñáyiú cuendá-n? Yáchí chi na tàxi cuendá-n nchàa chiuⁿ ní quide-n, chi vitna te vǎ táxí tñuní-gá-n cue tée xìnu cuechi núú-í”, cächí-dé xáhaⁿ-dě.

3 Te tée tàxi tñuní ñáhá xii cue tée xìnu cuechi-án nǐ sani iní-dé: “¿Te nása cada-í

vitna na quèhndé patróóⁿ-í chiuⁿ-í? Chi ñá cündèe-gá-í cada-í chiuⁿ vée, te cùcahaⁿ núú-í cácán ndàhú-í.

4 Dico duha cada-í cuendá queheⁿ cuendá ñáhá ñáyiú vehé-yu òré ná quèhndé duuⁿ-ná patróóⁿ-í chiuⁿ-í”, duha ní sani iní-dé.

5 Te sátá dúcán te ní cana-dé ìḡn ìḡn cue tée tàú núú patróóⁿ-güedé. Te tée díhna ní xícán tñuhú-dě núú-dě, te xáhaⁿ-dë: “¿Ndèé dau tàú-n núú patróóⁿ-í?”

6 Te tée-án nǐ xáhaⁿ-dë: “Táu-í ìḡn ciendú barríl acití”, cächí-dé xáhaⁿ-dë.

7 Te tée tàxi tñuní ñáhá xii cue tée xìnu cuechi-án nǐ xáhaⁿ-dë: “Iha náu reciú-n-á, te ndadúha ingá sá údico úxí taxi-n”, cächí-dé xáhaⁿ-dë.

8 Te tée cùu patróóⁿ-án nǐ cachí-dé sá ío váha ñuhu díquí tée dùhu-án nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé.

Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi cuéhé ichi duha, ío-gá váha ñuhu díquí-yu nàcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndíhi nchaa ñáyiú cündíhi-yu dàcúúxí ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí.

9 Te tée cùu patróóⁿ-án nǐ cachí-dé sá ío váha ñuhu díquí tée dùhu-án nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé.

Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi cuéhé ichi duha, ío-gá váha ñuhu díquí-yu nàcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndíhi nchaa ñáyiú cündíhi-yu dàcúúxí ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí.

10 Te tée cùu patróóⁿ-án nǐ cachí-dé sá ío váha ñuhu díquí tée dùhu-án nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé.

Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi cuéhé ichi duha, ío-gá váha ñuhu díquí-yu nàcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndíhi nchaa ñáyiú cündíhi-yu dàcúúxí ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí.

11 Te tée cùu patróóⁿ-án nǐ cachí-dé sá ío váha ñuhu díquí tée dùhu-án nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé.

Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi cuéhé ichi duha, ío-gá váha ñuhu díquí-yu nàcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndíhi nchaa ñáyiú cündíhi-yu dàcúúxí ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí.

12 Te tée cùu patróóⁿ-án nǐ cachí-dé sá ío váha ñuhu díquí tée dùhu-án nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé.

Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi cuéhé ichi duha, ío-gá váha ñuhu díquí-yu nàcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndíhi nchaa ñáyiú cündíhi-yu dàcúúxí ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí.

13 Te tée cùu patróóⁿ-án nǐ cachí-dé sá ío váha ñuhu díquí tée dùhu-án nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé.

Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi cuéhé ichi duha, ío-gá váha ñuhu díquí-yu nàcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndíhi nchaa ñáyiú cündíhi-yu dàcúúxí ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí.

14 Te tée cùu patróóⁿ-án nǐ cachí-dé sá ío váha ñuhu díquí tée dùhu-án nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé.

Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi cuéhé ichi duha, ío-gá váha ñuhu díquí-yu nàcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndíhi nchaa ñáyiú cündíhi-yu dàcúúxí ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí.

15 Te tée cùu patróóⁿ-án nǐ cachí-dé sá ío váha ñuhu díquí tée dùhu-án nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé.

Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi cuéhé ichi duha, ío-gá váha ñuhu díquí-yu nàcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndíhi nchaa ñáyiú cündíhi-yu dàcúúxí ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí.

16 Te tée cùu patróóⁿ-án nǐ cachí-dé sá ío váha ñuhu díquí tée dùhu-án nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé.

Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi cuéhé ichi duha, ío-gá váha ñuhu díquí-yu nàcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndíhi nchaa ñáyiú cündíhi-yu dàcúúxí ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí.

17 Te tée cùu patróóⁿ-án nǐ cachí-dé sá ío váha ñuhu díquí tée dùhu-án nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé.

Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi cuéhé ichi duha, ío-gá váha ñuhu díquí-yu nàcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndíhi nchaa ñáyiú cündíhi-yu dàcúúxí ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí.

tní-dé nchaa tnúhu càháⁿ pàtróóⁿ tée cùu váha iní-dé núu-xi-áⁿ. Te núu ìngá tucu pàtróóⁿ-dè vá cúu váha iní-dé, te ni vǎ tní-dè tnúhu càháⁿ pàtróóⁿ-dè-áⁿ. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchohó chi vá ndácú-ndó cùnu cuechi-ndo núu Yá Ndióxi te cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá ìó ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

14 Te nchaa cue tée cùu fariséú ío ñùhu iní-güedé nchaa sá ìó ñuyíú-a, te xǐndedóho-güedé nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús, te ní cáháⁿ yíchí-güedé cuèndá-gá. 15 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó cúu-ndó cuè tée ío váha càháⁿ núu ñáyiú cuèndá-ni sá cuíni-ndó cáháⁿ váha-yu cuèndá-ndó, dico Yá Ndióxi xini ndáá-gá nàcuáa càa iní-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, te nchaa sá càchí cue ñáyiú ñuyíú-a sá ìo nàndíhi, Yá Ndióxi dáquèe tíhú-gǎ.

Cuèndá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés

16 Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés cúnú-xi ni cuu, ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Dico cùtnahá ní ngúita té Juáá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní cáháⁿ-dé tnúhu-í, ndéé dàvá-áⁿ ñà túú-gǎ ní cùnuu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te ñu-ni ndéé dàvá-áⁿ ní quesaha ta təcú tnùní ñáyiú nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, te vǎi ñáyiú ío sàni iní-yu vitna nàcuáa cadá-yu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. 17 Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ío ndáá cáháⁿ-xi, te ndíhi-gǎ naa andíu ndíhi ñuyíú dàcúúxí sǎ ndíhí ñⁿ ñⁿ tnúhu-áⁿ cada-xi nàcuáa càháⁿ-xi.

Jèsús càháⁿ-gǎ cuèndá ñáyiú dàña tnaha (Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 Te núu ñⁿ tée na dàña tnaha-dé, ndíhi ñadíhí-dé, te tnándaha tucu-dé ndíhi ìngá-yu, te nèhé víhí quide-dé te núu ducaⁿ na càda-dé, te tée na tnándaha ndíhi ñaha ní dáña yí-xi, te ñu-ni ducaⁿ ñà túú cùu-xi sá váha te núu ducaⁿ na càda-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuèndá ñⁿ tée nàni Lázarus ndíhi cuèndá ñⁿ tée cuica

19 Te xáhaⁿ tucu-gǎ xii-güedé:

—Ní xíndecu ñⁿ tée cuica, te ní xóo cuihu-dé mee-ni dǎo váha dóo vii càa, te nchaa nduu súuní váha ní xóo cada-dé vico vehe-dé. 20 Te ní xíndecu tucu ñⁿ tée ndàhú ní xínani-dè Lázarus, te tée-áⁿ ní cuhú-dé ní xíndéé-dé nitùhú-dé ndíhyi, te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní xóo taxinucóo ñaha-güedé xii-dé yuyèhe tée cuica-áⁿ. 21 Te tée ndàhú-áⁿ ní xóo cuú-dé docó, te ní xóo cuíni-dé caxi-dé nchaa sá ñà túú-gǎ ní xǎo yáha caxi tée cuica-áⁿ, te ñà túú ní xǎo níhí-dè. Te cuèi iná ní xóo quíhíⁿ-di ní xóo nayuu-di nchaa núu ndíhyi ndéé-dé-áⁿ. 22 Te ní sáá ñⁿ nduu te ní xíhí tée ndàhú-áⁿ, te cue espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndióxi ndéca ñaha-xi xii-dé cuàndaa núu ndécú tǎ Àbrahám cundecu-dé. Te ní sáá nduu ní xíhí tée cuica-áⁿ tnàhá-dé, te ní chindúxi ñaha-güedé xii-dé. 23 Te ní sáá-dé núu xíndecu nchaa ñáyiú ní xíhí ñà túú ní quide ndáá núu Yá Ndióxi te xíáⁿ ìo ndòho-dé ndécú-dè, te ní ndonehe núu-dè te xica ní xini-dé tǎ Àbrahám ndíhi tǎ Lázarus-áⁿ xíndecu-güedé. 24 Te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè: “Yòhó tǎtá Àbrahám, cundàhú iní ñàhá xii-í, te cùñaha xii tǎ Lázarus ná dándaxiⁿ-dé díquí ndàhá-dè, te na quíxi-dé dandaxiⁿ-dé yàa-í, chi ío ndòho-í ñùhú-í núu ñùhú núu càyú-a”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii tǎ Àbrahám. 25 Dico tǎ Àbrahám ní xáhaⁿ-dè: “Ndàhú yòhó ñani tnàhá-í, dandacu iní sá ìo váha ní xíndecu-n ñuyíú, te tǎ Lázarus ío ndàhú ní ndòho-dé ní xíndecu-dé. Te vitna ní nucúndecu váha-dé iha, te yòhó ndóhó-n vitna. 26 Te ñà díú-ní sǎ xǎáⁿ tucu, chi cuádava ndècu ñⁿ déhvá cùnú ñùhú nèhu-xi núu ndécú-ó, te cuèi nchaa ñáyiú xíndecu iha na càchí iní-yu quixí-yu núu ndécú-ndó dico vá ndácú-yu, te ni nchòhó vá ndácú-ndó quíxi-ndo núu ndécú-ndí”, càchí-dé xáhaⁿ-dè. 27 Te ní xáhaⁿ tée cuica-áⁿ: “Te núu ducaⁿ te càháⁿ ndàhú-í núu yòhó tǎtá Àbrahám vitna sá téndaha-n tǎ Lázarus ná quíhíⁿ-dé vehe tǎtá-í, 28 chi ndècu úhúⁿ-gǎ ñani-í, te na cùñaha-dè xii-güedé sá vǎ cadá-güedé dàtná ní quide-í cuèndá sá vǎ quixí-güedé tnàhá-güedé núu ndécú-í ndòhó-í-a”, càchí-dé xáhaⁿ-dè. 29 Te tǎ Àbrahám ní xáhaⁿ-dè: “Mee-güedé ndécú ndíhi-güedé nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue tée

ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te nchaa tnúhu-áⁿ ná tñi-güedé nàcuáa càháⁿ-xi”, càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-dé. ³⁰ Te ní xáhaⁿ tùcu té cuica-ãⁿ: “Tátá Àbrahám, dico vá cáda cuendá-güedé nchaa tnúhu-áⁿ, dico núu ñⁿ ñáyu ñá túú-gã ndécú ñùyu ñⁿ ñáyu ndècu ndihí-n quíhíⁿ-yu cáháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-güedé nàcuáa ndùu tnúhu váha, te ndixi cuéchi iní-güedé nchaa sá ñá túú quide váha-güedé ndécú-güedë, te cada váha-güedé”, càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-dé. ³¹ Dico té Àbrahám ní xáhaⁿ-dë: “Te núu ñá túú cuini-güedé tñi-güedé tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, ndihí tnúhu ní cáháⁿ cue té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ña, te ñu-ni ducaⁿ càda-güedé cuéi ñⁿ ñáyu ní xíhí ná ndótó-yu cúñàhá-yu nàcuáa ndùu tnúhu váha, chi vá quindáá iní-güedé”, càchí té Àbrahám xáhaⁿ-dë xii té cuica-ãⁿ —càchí Jèsús xáhaⁿ-gã xii cue té cùu fariséu.

17

Quihi iní-ó vã cündècu-o ichi cuehé ichi duha

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii cue té xica cuu ndihí-gá:

—Dacuítíi sã cóo cuè té dacàháⁿ-güedé ñáyu cada-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, j dico ndàhú ní cuu cue té ducaⁿ na dàcàháⁿ ñàhá xii-yu cada-yu nándi sá cuèhé sá dúhá! ² Chi váha-gã sá ñùu na dàcutu ndéé ñáyu ñⁿ yúu yödó dücúⁿ-güedë te dàquée ñàhá-yu xii-güedé xití ndute làmár, te ñá díú sã cündècu-güedé dacàháⁿ-güedé ñáyu cada-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, cuéi ñáyu ndàhú iní-xi dandàhú-güedé. ³ Te ío quihi iní-ndó cündècu-ndo.

Te núu ñⁿ ñaní tnàhá-ndó quide-dé ñⁿ sá ñá túú tàú-dé cada-dé sá cúú-xí-ndó te cáháⁿ-ndó dôho-dé, te núu ní ndixi cuéchi iní-dé sá ñá túú ní quide váha-dé, te cada càhnu iní-ndó sã ñí quide-dé. ⁴ Te cuéi úsá xito na càda-dé nándi sá ñá túú tàú-dé cada-dé sá cúú-xí-ndó ñⁿ nduu, te núu na quixi-dé úsá xito núú-ndó, te cachí-dé sá vã dúcáⁿ-gã cada-dé, te xìni ñuhu-xi cada cahnu iní-ndó-dë —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ñáyu sàndáá ndisa iní-xi

⁵ Te ní xáhaⁿ cuè té xica cuu ndihí Jèsús xii-gá:

—Chindee ñàha xii-ndí cuendá ducaⁿ te quindáá-gá iní-ndí sá Yá Ndiöxí ndácú-gã quidé-gã nchaa sá váha —càchí-güedé xáhaⁿ-güedë xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu nchòhó quindáá ndisa iní-ndó sùúni cuédicó luha líi dàtná cuini-ndó càa ñⁿ ndíquiⁿ yutnu nàni mostázá, te ducaⁿ te cuu cúñaha-ndo xìi ñⁿ yutnu: “Quene-n ìha te quíhíⁿ-n cuìhnu-n xití làmár”, duha cúñaha-ndo. Te ducaⁿ càda-xi te núu na quindáá ndisa iní ñàhá-ndó xìi-í —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Nàcuáa tàú ñⁿ té xìnu cuechi cada-dé

⁷ Te xáhaⁿ tùcu-gã xii-güedé:

—Te núu ñⁿ nchòhó ndécú ñⁿ té xìnu cuechi núú-ndó, te cuáháⁿ-dé yucu cuángada chiúⁿ-dé, àdi cuáháⁿ-dé yucu coto-dé quiti, te òré ní nasáá-dé vehe sá ñí sáháⁿ-dé yucu, te vá cúñaha nchòhó cue té cùu patróoⁿ-dë xii-dé: “Yáchí nehé caxi-n dítá”, vá dúhá cúñaha-ndo. ⁸ Chi nchòhó cue té cùu patróoⁿ-dë cúñaha-ndo xìi-dé: “Cundihi iní cada túha sá cùdini-í, te díhna-gá-í caxi-í dítá te dàtnúni caxi-n”, duha cúñaha nchòhó cue té cùu patróoⁿ xii-dé. ⁹ Te òré ná ndíhí chiúⁿ ní táhú nchòhó cue té cùu patróoⁿ cada té xìnu cuechi núú-ndó, te ñá túú tàú-ndó ndàcáⁿ táhú-ndó núú tõe xìnu cuechi núú-ndó. ¹⁰ Te duha càháⁿ-í chi núu òré ná ndihí nchaa chiúⁿ ní táhú Yá Ndiöxí cada-ndo, te cachí-ndó: “Nchúhú cúú-ndí cue té xìnu cuechi núú Yá Ndiöxí, dico ñá túú tàú-gã ndacáⁿ táhú-gã núú-ndí, chi mee-ni chiúⁿ ní táhú-gã ní quide-ndí”, duha cachí-ndó —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gã úxí cue té tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú ñáyu

¹¹ Te ñuhu Jèsús ichi cuáháⁿ-gã ñuu Jerusálén, te ní yáha-gã núu ràyá distritú Sãmariá ndihí distritú Galileá. ¹² Te ta cùyatni-gã ñⁿ ñuu líhli cuáháⁿ, te ní sãtnahá ñàhá úxí tnàhá cue té cùhú xii-gá, te tnàhá-güedé cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó dico xica lùha ní ngúnu

tníi-güedé, ¹³ te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedě xii Jèsús:

—¡Mèstrú, cundàhú iní ñáhá xii-ndí! —
càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

¹⁴ Te òrè ní xiní ñáhá Jèsús xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—Chí cuáháⁿ núú dütú ná cundehe ñaha-dé xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ichi-ni ñuhu-güedé cuáháⁿ-güedé ní ndúha-güedé cuéhé tnàhá-güedé. ¹⁵ Te nchaa-güedé ní cutnùní iní-güedé sá ñí ndúha-güedé, dico ñⁿ-ni-dé ní nacuico-dě, te ní ngüíta-dé níhi ní cáháⁿ-dé, te ní cachí-dé sá ño càhnu cuu Yá Ndiöxí. ¹⁶ Te ní ngüíñí xítí-dě núú Jèsús, te ní nuu núú-dě ndàa núú ñúhú ndàcáⁿ táhú-dě núú-gá. Te té-áⁿ cúú-dě téé distritú Sàmariá. ¹⁷ Te Jèsús ní cachí-gá:

—Úxí tnàhá-güedé ní ndúha cuéhé tnàhá-güedé. ¿Te ndèé ndécú dàva-gá-güedé-í?

¹⁸ ¿Te náa ñⁿdii-ni téé ingá ñuú-a ní nacuico-dě ndàcáⁿ táhú-dě núú Yá Ndiöxí, te càchí-dé sá ño càhnu cuu-gá ñá? —
càchí-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-gá xii téé-áⁿ:

—Ndacuíñí te núhú-n, chi sa ní ndúha-n cuéhé tnàhá-n, chi ní sándáá iní-n Yá Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Nàcuáa yìndaha ñaha Yá Ndiöxí

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Te cue téé cùu fariséú ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú Jèsús núu ná ama ngüíta Yá Ndiöxí ndíhu ndaha-gá ñáyíu. Te ní xáhaⁿ-gá:

—Ñá túú ñá cada-xi ñuyíú quini-ndó cuèndá cutnùní iní-ndó sá ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo. ²¹ Te ni vā yōo cachí: “Iha ndècu-gá táxí tnùní-gá, àdi yacáⁿ ndécú-gá táxí tnùní-gá”, chi tnuú-ndó sà ndecu-gá ndíhi nchaa ñáyíu yìndaha-gá —
càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndíhi-gá:

—Te nchòhó chi sáá nduu, te cachí iní-ndó sá sùúni cuèdicó ñⁿ nduu quini ñáhá-ndó xii yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo, dico vá quini ñáhá-gá-ndó xii-í. ²³ Te coo ñáyíu cúñàhá-yu xii-ndo: “Iha ndècu-gá, áⁿ yàcáⁿ ndécú-gá”, quesàhá-yu

cúñàhá-yu xii-ndo. Dico vá quindáá iní-ndó quíhíⁿ-ndó ndíhí-yu núú càchí-yu, te ni vā cání iní-ndó quíhíⁿ méé-ndó. ²⁴ Chi dàtná cuini-ndó quide-xi oré sáá nduté àndíu, chi uuⁿi dàyehé-xi nihíí ñuyíú, ducaⁿ càda-xi nduu na quixi tucu yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo, te dàvá-áⁿ quini ñáhá nchaa-ndi túhú ñáyíu xii-í.

²⁵ Dico díhna-gá ndoho vihi-í, te daquèe tíhú ñáhá ñáyíu ñuyíú-a xii-í. ²⁶ Te cadá-yu dàtná ní quide ñáyíu ní xíndecu cútnàhá ní xíndecu té Nòé, te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cada nchaa ñáyíu ndècu vitna ndéé sáá nduu quixi tucu yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo. ²⁷ Chi caxi-ní-yu, coho-ní-yu, te caca cuu-ni cue téé xica ndáhú, te tnàndaha-ní-yu, chi ducaⁿ ñí quide-yu dàvá-áⁿ ndéé ní sáá nduu cuànguee té Nòé xítí bàrcú, te ní ngüíta-xi ní cuuⁿ dáú ñí ndaa ndute ñuyíú, te nchaá-yu ní xihí ní cáhá-yu dàvá-áⁿ. ²⁸ Te diu-ni ducaⁿ ñí quide tucu ñáyíu cútnàhá ní xíndecu té Löt, chi xèxí-yu xihí-yu, te sááⁿ-yu te nàdicó-yu, te xixitú-yu nándi sá xixitú-yu, te nchaa cue téé xídácáá-güedě vehe. ²⁹ Te òrè ní quee té Löt ñuú Sòdomá, te ní ngoyo ñuhú àndíu, te dàcá yúú sùúni dicó ní nduu ñuhú-ñá-xi, te ní xihí nchaandi túhú ñáyíu ñuú-áⁿ. ³⁰ Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cada ñáyíu na sáá nduu quixi tucu yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo ñuyíú-a.

³¹ Te núu ñⁿ ñáyíu càndodó-yu díquí véhè-yu nduu-áⁿ, te ni vā ndíhu-gá-yu quehéⁿ-yu ñⁿ ndachíuⁿ-yu canehé-yu quíhíⁿ, te ñáyíu cuáháⁿ yucu, te ni vā nùhú-gá-yu vehé-yu. ³² Te chí dándacu iní nàcuáa ní yáha ñadíhí té Löt. ³³ Te nchaa ñáyíu cuini dàcácu nihnu mee-xi ñuyíú-a ña, te cuíta nihnú-yu, te nchaa ñáyíu na cùú sá cuèndá-í, te naníhí tàhú-yu.

³⁴ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá ndùu-áⁿ, te núu úú-yu càa ñⁿ núú xító, te ñⁿ-yu ndanchitá-yu ndaá-yu àndíu, te ñⁿ-yu quendóo. ³⁵ Te núu úú ñáyíu díhí nchícō-yu ñⁿ-ni véhe, te ñⁿ-yu ndanchitá-yu ndaá-yu àndíu, te ñⁿ-yu quendóo. ³⁶ Te núu úú cue téé yìhi-güedé yucu, te ñⁿ-dé ndànchita-dé ndaa-dé àndíu, te ñⁿ-dé quendóo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁷ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá ñúu ní xícáⁿ tnúhú-güedě núú-gă, te xăháⁿ-güedě xii-gă:

—Mèstrú, ¿te ndéé ducaⁿ càda-xi-i? — cachí-güedě xăháⁿ-güedě xii-gă.

Te ní xáhaⁿ-gă:

—Te nchòhó xìní-ndó să ncháá ñúú yúcu yìqui cuñú ní xíhí, te yàcáⁿ tàcá cue ndíxí xéxí-güedě —cachí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedě.

18

Jèsús càháⁿ-gá cuendá ìⁿ juéxí ndihí cuendá ìⁿ ñaha quèé

¹ Te Jèsús ní cani-gă ìⁿ cuendú núú-güedě cuendá sá vă ná tūhú iní-güedě cáháⁿ ndihí-güedě Yă Ndiöxí nchaa-ni òré. ² Te xáhaⁿ-gă:

—Ìⁿ ñúú ndécú ìⁿ juéxí, te ni ñà túú sàndáá iní-dé Yă Ndiöxí, te ni ìⁿ tnúhu xáhaⁿ ñăyiu ñá túú cuiní-dé cada cuendá-dé.

³ Te ñúu-ni ñúú-áⁿ ndécú tùcu ìⁿ ñadihí ñaha quèé, te ní sáháⁿ-aⁿ càháⁿ ndàhú-aⁿ núú juéxí-áⁿ cuendá cada ndáá-dé ìⁿ cuéchi. ⁴ Te titní xito ní cuu sàháⁿ-aⁿ càháⁿ ndàhú-aⁿ núú-dé te ñá túú cuiní-dé cada cuendá-dé tnúhu càháⁿ-aⁿ ni cùu, te ndéé núú ñà cúú-gă te ní sani iní-dé: “Te cuéi ñá túú sàndáá iní-í Yă Ndiöxí, te ni ñà túú quide cuendá-í nchaa tnúhu càháⁿ ñăyiu cada-í, ⁵ dico na càda ndáá-í cuendá ñaha quèé-a ndihí ñăyiu cùu úhú iní tnáhá ndihí-aⁿ, chi vá cundèe-gă iní-í nuu núu quixi-aⁿ dasátú iní ñáhá xii-í”, duha ní sani iní téé cùu juéxí-áⁿ —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedě.

⁶ Te ní xáhaⁿ tùcu-gă xii-güedě:

—Cada cuendá-ndó nàcuáa ní sani iní juéxí téé cuihna iní-xi-áⁿ. ⁷ Te Yă Ndiöxí ío chindee-gă nchaa ñăyiu ní cáháⁿ-gă cundecu ndihí-gă, chi cuéi nduu cuéi niú càháⁿ ndihí ñáhá-yu xii-gă, te vá cùyàa-gă nachinaa-gă nchaa sá quidé ñaha nchaa ñăyiu cùu úhú iní ñáhá xii-yu. ⁸ Te ío ndihí ducaⁿ càda-gă. Te òré ná quixi yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo, ¿te náa naníhí-gă-í ñăyiu sàndáá ndisa iní Yă Ndiöxí-áⁿ? —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedě.

Nàcuáa quide ìⁿ téé cùu fariséú ndihí ìⁿ téé cùu cobradór

⁹ Te Jèsús ní cáháⁿ-gă núú ñăyiu nàcuáa quide ñăyiu sàni iní sá ío quide ndáá te

dàquee tíhũ-yu tnàha ñăyiu-yu, te xáhaⁿ-gă xii-yu:

¹⁰ —Úú cue téé cuáháⁿ-güedé veñúhu càhnu sá ío cùnuu cáháⁿ ndihí-güedé Yă Ndiöxí, te ìⁿ-dé cúú-dé téé cùu fariséú, te ingá-dé cúú-dé téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñăyiu cuendá impuèstú. ¹¹ Te téé cùu fariséú-áⁿ nútñi-dé càháⁿ ndihí-dé Yă Ndiöxí, te xáhaⁿ-dē xii-gă: “Yòhó Dútú Ndiöxí ndàcáⁿ táhú-í núú-n, chi ñá túú quide-í dàtná quidé dăva-gă-güedé, chi dùhu-güedé, càháⁿ ndihí-güedé ñadihí te ñá díú ñadihí-güedé cúú-yu, te nándi-gă nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-güedé, te ni ñà túú quide-í dàtná quidé téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñăyiu cuendá impuèstú ndécú ìha. ¹² Chi yúhú ñá túú tnáhi ná xéxi-í úú nduu xití samàná cuendá sá càháⁿ ndihí ñaha-í xii-n, te nchaa sá ñihí-í te càhu-í úxí xichi, te ìⁿ xichi tàxi-í xii-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dē xii Yă Ndiöxí. ¹³ Dico téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñăyiu cuendá impuèstú-áⁿ chi xica lùha nutñi-dé, te ni lùha ñá túú cùyi-dé ndonehe núú-dé andiu cuendá sá ndíxí cuéchi iní-dé nchaa sá ñà túú văha quide-dé, te ndédí ndaha-dé pèchú-dé sá ndihú iní-dé, te xáhaⁿ-dē xii Yă Ndiöxí: “¿Yòhó Dútú Ndiöxí cundàhú iní ñáhá xii-í, chi ío cuèhé să ñà túú văha quide-í núú-n!”, càchí-dé xáhaⁿ-dē xii Yă Ndiöxí. ¹⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo să téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñăyiu-áⁿ ñí tedóho Yă Ndiöxí nchaa tnúhu ní cáháⁿ-dē, te ní quide càhnu iní-gă nchaa sá ñà túú văha ní quide-dé, te cuánuhú-dé vehe-dé. Te téé cùu fariséú-áⁿ ñà túú ní tedóho ñaha Yă Ndiöxí xii-dé. Chi nchaa ñăyiu na càda cahnu mee-xi ñuyú-a te vá cúú-yu ñăyiu cùnuu, te nchaa ñăyiu ñá túú quide cahnu mee-xi, ñăyiu-áⁿ cunúú-yu —càchí Jèsús xáhaⁿ-gă xii-yu.

Jèsús quidé ÿ-gă landú

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Te ìⁿ úú ñăyiu ndécá-yu landú líhli cuáháⁿ núú Jèsús chi cuiní-yu sá téndàha ñaha-gă xii-güexi, te òré ní xiní cue téé xica cuu ndihí-gă sá ndécá-yu landú-áⁿ cuáháⁿ núú-gă, te ní ngúita-güedé ténàá ñáhá-güedě xii-yu, te xáhaⁿ-güedě sá vă

dúcáⁿ càdá-yu. ¹⁶ Dico Jèsús ní cana ñaha-gã xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Chí dáñá ná quixi nahi landú lĩhli-áⁿ nũ-í-a, te vá càdí-ndó ìchi-güexi, chi dàtná cúú vãha iní cue landú lĩhli-áⁿ ducaⁿ cùu vãha iní cue ñáyiu yĩndaha ñaha Yá Ndiõxí. ¹⁷ Te ña càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nũu vá quĩndáá iní ñáhá-ndó dàtná quídé dãva landú lĩhli sãndáá iní ñáhá xii-í, te vá ndĩhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii-ndo, te vá ndúú táhú-ndó cùndecu-ndo ndihí-gã ni caa ni quĩhíⁿ —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

*Jⁿ tée cuica càháⁿ ndihí-dé Jèsús
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)*

¹⁸ Te ñⁿ tée cùnuu ní xicáⁿ tnúhú-dě núú Jèsús, te xáhaⁿ-dě xii-gã:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n tée ío vãha iní-xi, te cuiní-í nũu vá cùndèe iní-n càchí tnúhu-n nã cúú sã vãha cada-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihí Yá Ndiõxí ni caa ni quĩhíⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gã.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nãcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-n sã yũhú vãha iní-ãⁿ? Chi ñⁿ dũ dũ-ni Yá Ndiõxí vãha iní-gã. ²⁰ Te yòhó xini-n nãcuáa ní cachí Yá Ndiõxí cada ñáyiu, te duha ní cachí-gã: “Nchòhó cue tée vá càháⁿ ndihí-ndo ñàdihí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiu dũhí tucu vá càháⁿ ndihí-ndo tõe te núu ñá díú yĩ-ndo cuu-güedé, te vá cáhni-ndó tnàha ñáyiu-ndo, te ni vã dúhú-ndó sã ndécú ndihí-yu, te ni vã dácacu-ndo cuéchi neñúú sã cúú-xí tnàha ñáyiu-ndo, te canehe-ndo sã yĩñũhu núú tátá-ndó ndihí núú nãná-ndó”, duha ní cachí Yá Ndiõxí cada ñáyiu —càchí Jèsús xáhaⁿ-gã xii-dé.

²¹ Te tée-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě xii-gã:

—Nchaa xĩãⁿ ní ngũita-í quídè-í ndéé cùtnàhá cúú lãndú-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gã.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Dico cùmání ìngá núú sã cádá-n, vitna te quĩhíⁿ-n te dico-n nchàa sã ndécú ndihí-n, te díhú-n cuãha táhú-n cuè ñáyiu ndàhú, te ducaⁿ te nduu táhú-n cùndecu vãha-n nũú ndécú Yá Ndiõxí táxí tnũní-gã,

te na yãha ducaⁿ càda-n te quixi-n chĩtnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

²³ Te sã dúcáⁿ ñí xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ío ní cundiyí-dé, chi ío cuica-dé. ²⁴ Te sã ñí xini ñáhá Jèsús xii-dé cundiyí-dé, núu ní cachí-gã:

—Ío úhú quĩndáá iní ñáyiu cuica Yá Ndiõxí cuendá ndĩhu ndaha ñaha-gã xii-yu! ²⁵ Te yáchí-gã yãha ñⁿ caméyu yaú ñⁿ yiqui tícú dàcúúxí sã quĩndáá iní ñⁿ ñáyiu cuica Yá Ndiõxí cuendá ndĩhu ndaha ñaha-gã xii-yu —duha ní cachí-gã.

²⁶ Te nchaa ñáyiu ní tecú dóho-xi tnúhu ní càháⁿ-gã ní xáháⁿ-yu xii-gã:

—¿Te yoo naníhí táhú te núu ducaⁿ vãⁿ? —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gã.

²⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Cue ñáyiu ñuyíú-a chí vá ndácũ-yu ná cada-yu nãcuáa ndĩhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii-yu, dico mee-gã chí ndacu-gã ndĩhu ndaha ñaha-gã xii-yu chí nchaa sã vãha ndacu-gã quídé-gã —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

²⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gã:

—Nchúhú ní dándõo-ndí nchaa sã ndécú ndihí-ndí, te ní tuha ñaha-ndí xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gã.

²⁹ Te ní xáhaⁿ-gã xii ñáyiu:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchãá ñáyiu na dándõo vehe-xi, àdi tátá-xi, nãná-xi, ñaní-xi, cúha-xi, ñadĩhí-xi, déhe-xi cuendá sã cuiní-yu ndĩhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii-yu, ³⁰ te ío-gã cuéhé sã cuãñaha-gã xii-yu cundecu ndihí-yu, te ñá díú-ní xĩãⁿ, chí tnàhá nduu táhũ-yu cundecu ndihí ñáhá-yu xii-í ni caa ni quĩhíⁿ ná sãá nduu —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

*Jèsús càháⁿ tucu-gã sã cáhni ñaha-güedé
xii-gã*

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Te Jèsús ní taudĩⁿ-gã ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihí-gã tnuú ñáyiu, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Vitna te quĩhíⁿ-ó ñũú Jerusalén, chí yacáⁿ cada-xi nchaa nãcuáa sa ní chídó tnũní cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha nãcuáa yãha yũhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo. ³² Chí cuáha

cuendá ñáhá-güedě xii-í núú cuè téé ñá túú cùu cue téé isràél, te cudíquí ndeé ñáhá-güedě xii-í, te cúcuèhé ñáhá-güedě, te tiú díí ñáhá-güedě xii-í. ³³ Te caniha-güedě ndíhi ñí, te dātñuní cahni ñaha-güedě xii-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedě.

³⁴ Dico ní ñíⁿ tnúhu ní cáháⁿ-gá ñá túú ní tècú tnùn-í-güedé, chi ío yídáhu tnúhu ní cáháⁿ-gá nūu xíáⁿ ní ñíⁿ ñá túú ní tècú tnùn-í-güedé.

Jèsús quidé tātna-gá núú ñíⁿ téé cuáá ñúú Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Te òré tá cùyatni Jesús ñúú Jericó cuáháⁿ, te yuhu ìchi cuáháⁿ-gá-áⁿ núcõo ñíⁿ téé cuáá xicáⁿ ndàhú-dé. ³⁶ Te òré ní tecú dóho-dé xicáháⁿ vai ñáyiu xiyáha-yu, te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú ñáyiu ndècu ndíhi-dé ná cuendá ducaⁿ vai-yu yáha. ³⁷ Te ní xáháⁿ-yu sá Jèsús téé ñúú Nazàrét ñúhú-dé ichi. ³⁸ Te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Jèsús ñaní tnáhá ndíi Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³⁹ Te ñáyiu xixódó núú nūú Jèsús ní tenàá ñáhá-yu xii-dé, te xáháⁿ-yu sá ná càdí-dé yuhu-dé dico uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-dè xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Yòhó téé cùu ñaní tnáhá ndíi Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴⁰ Te Jèsús ní ngüíñí-gá, te ní táuchíúⁿ-gã ní sángueheⁿ ñaha cuè téé ndíhi-gá. Te òré ní quexìo-dé núú-gã, te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-dè, te xáhaⁿ-gã:

⁴¹ —¿Ná cuíní-n càda ñaha-í xii-n-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te téé cuáá-áⁿ ñí xáhaⁿ-dè:

—Mèstrú, cuíní-í cada tātna-n nūú-í cuendá cundehe-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Sa ní ndúha núú-n chi ní sándáá iní-n Yá Ndiõxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴³ Te òré-ni-áⁿ ñí ndúha núú-dè, te ní chinchícuⁿ-dé Jèsús, te ní cachí-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndiõxí. Te nchaa ñáyiu ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-dè tnàhá-yu ní cachí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiõxí.

19

Jèsús ndíhi ñíⁿ téé nàni Zaqueú

¹ Te Jèsús ní sáá-gá ñúú Jericó, te ta yáha-gá xití ñúú-áⁿ cuáháⁿ. ² Te ñúú-áⁿ ndécú ñíⁿ téé cuica nàni-dé Zaqueú, te cùnūu-dé táxí tnùn-í-dé cue téé cùndíhi-dé, cue téé cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiu cuendá impuèstú. ³ Te téé-áⁿ cuíní-dé quíní-dé Jèsús òré-áⁿ ní cùu te ñá ní ndàcu-dé, chi ío cuéhé ñáyiu, te ñá túú dùcúⁿ-dé. ⁴ Te xinu-dé ní ngódó núú-dè te ní sáá-dé díquí ñíⁿ yutnu sìcómorú nùtní yatni yuhu ìchi núú yáha Jèsús cuendá cuíní-dé quíní ñáhá-dè xii-gá. ⁵ Te òré tá yáha Jèsús xíáⁿ, te ní ndonehe núú-gã díquí yutnu núú càndòdo-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Zaqueú, tanūu ndíhi díquí yutnu-áⁿ, chi tnávíi quexìo-í vehe-n ndètátú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁶ Te té Zaqueú-áⁿ ñí nuu ndíhi-dé díquí yutnu-áⁿ, te ío ní cudíi ìní-dé ní queheⁿ cuendá-dé Jèsús vehe-dé. ⁷ Te sá ñí xiní ñáyiu ní quexìo Jesús vehe-dé, te ncháa-yu ní ngüíta-yu càháⁿ cuéhe-yu cuendá-gá, te xitnàhá-yu:

—Téé-a cuánguìhu-dé vehe ñíⁿ téé ndècu ìchi cuehé ichi duha —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁸ Te té Zaqueú-áⁿ ñí ndacuíñí-dé tnuú-yu, te xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Yòhó Mèstrú, na cuáha-í ñáyiu ndàhú cuádava nchaa sá ndécú ndíhi-í. Te núu yoo ní dándàhú-í ní dúhù-í, te codo ùní-gá tnàhá sá ñí dúhù-í-yu nacuáñaha-í xii-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii té Zaqueú:

—Vitna ní naníhí tàhú-n ndíhi nchaa ñáyiu xindecu vehe-n, chi tnàhá-n cùu-n ñaní tnáhá ndíi Àbrahám. ¹⁰ Te yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo véxi-í nándùcu-í ñáyiu ní xíta nihnu cuendá dàcácu nihnu-í-yu núú ùhú núú ndàhú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Nàcuáa ní quide-güedé ndíhi díhúⁿ cuááⁿ (Mt. 25:14-30)

¹¹ Te nchaa ñáyiu-áⁿ ñí sani iní-yu sá ndíhi-ni ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii-yu cuendá sá ñí cuyatni Jèsús ñúú Jerusalén, te xíáⁿ nūu ní ngüíta Jèsús ní caní-gá ñíⁿ

cuèndú núu-yu cuèndá tecú tnùní váha-yu tnúhu-gá. ¹² Te xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Ní xíndecu ìⁿ téé cùu ñaní tnáhá ñáyiú cùnuu, te cuáháⁿ-dé ingá ñuú xíca cuèndá yàcáⁿ cuáha ñaha-güedé chiúⁿ coo-dé, te dātnùní ndixi-dé quíndaha-dé titní ñuú. ¹³ Te cùmání-gã quee-dé quíhíⁿ-dé, te ní cana-dé úxí cue téé xínu cuechi núú-dé, te ní sáñaha-dé ndí dííⁿ núú-güedé ìⁿ caa ìⁿ caa díhúⁿ cuááⁿ, te ní xáhaⁿ-dē: “Chí cádá ndáhú ndihí díhúⁿ-áⁿ ndèé ná sáá nduu násáá-í”, cāchí-dé xāhaⁿ-dē xii-güedé. ¹⁴ Dico nchaa ñáyiú ñuú quíndaha-dé-áⁿ ñá túú tnáhá iní-yu sá quíndaha ñaha-dé, núu ní tendáhá-yu cue téé nèhe tnúhu cuáháⁿ núú cuè téé cuáñaha chiúⁿ coo-dé-áⁿ, te ní xáháⁿ-yu sá cūñaha-güedé sá ñá túú tnáhá iní-yu sá tēe-áⁿ quíndaha ñaha-dé xií-yu. ¹⁵ Dico dacutíí sã ñí sáha-güedé téé-áⁿ chiúⁿ coo-dé sá díú-dē quíndaha-dé ñáyiú nchaa ñuú-áⁿ, te ní nacuíco-dē cuánuhú-dé ñuú-dé. Te òré ní nasáá-dé vehe-dé, te ní tendaha-dē ìⁿ téé ní sánúcana ñaha xii cue téé xínu cuechi núú-dé, cue téé ní dándõ ndaha-dé díhúⁿ cuèndá cācáⁿ tnúhú-dé núú-güedé ìⁿ ìⁿ-güedé núu ndèé dau ní chídó-xí díquí díhúⁿ sã ñí dándõ ndaha ñaha-dé-áⁿ. ¹⁶ Te téé ní ndèxio díhna xāhaⁿ-dē: “Pàtróón, ní quide-í ndáhú ndihí díhúⁿ-n sã ñí dándõ ndaha ñaha-n xii-í, te sá ìⁿ ñí taxi-n te ní chídó-xí úxí-gá tnáhá te ná-a naqueheⁿ cuèndá-n”, cāchí-dé xāhaⁿ-dē. ¹⁷ Te téé cùu patróón-dē-áⁿ ñí xáhaⁿ-dē: “Ío váha téé xínu cuechi cuu-n chí ío váha ní quide-n, te sá ñí quide váha-n ndihí sacú díhúⁿ sã ñí dándõ ndaha ñaha-í xii-n, te xíáⁿ núu yúhú cāchí-í sá táxí tnùní-n úxí ñuú vitna”, cāchí-dé xāhaⁿ-dē. ¹⁸ Te ní ndèxio ingá-dé, te ní xáhaⁿ-dē: “Pàtróón, ní quide-í ndáhú ndihí díhúⁿ-n sã ñí dándõ ndaha ñaha-n xii-í, te sá ìⁿ ñí taxi-n te ní chídó-xí úhúⁿ-gá tnáhá te ná-a naqueheⁿ cuèndá-n”, cāchí-dé xāhaⁿ-dē. ¹⁹ Te ní xáhaⁿ téé cùu patróón-dē-áⁿ xii-dé: “Te yòhó taxi tnùní-n úhúⁿ ñuú”, cāchí-dé xāhaⁿ-dē xii téé xínu cuechi-áⁿ. ²⁰ Te dātnùní ní ndèxio tucu ingá-dé, te xáhaⁿ-dē: “Pàtróón, náu díhúⁿ-n-á, te naqueheⁿ cuèndá-n chí ní taxúha-í ní chidúcúⁿnuu-í ìⁿ pāñú te ñá túú ní quide-í ndáhú ndihí díhúⁿ-n, ²¹ chí

ní yúhú ñáhá-í xii-n, chí cùu-n ìⁿ téé díí, te nāqueheⁿ-n ìⁿ sá ñá túú ní tàxi ndecu-n, te nàtahu-n ìⁿ xichi núú ñá túú ní chíhi-n tatá”, cāchí-dé xāhaⁿ-dē xii patróón-dē. ²² Te ní xáhaⁿ patróón-dē xii-dé: “Yòhó cùú-n ìⁿ téé cuihna iní-xi xínu cuechi núú-í, te díu-ni nchaa tnúhu cāháⁿ-n-áⁿ cāchí tnùní-xi nācuáa cuu ndáá cuéchi-n. Te núu sáni iní-n sá cùú-í ìⁿ téé díí, te nāqueheⁿ-í ìⁿ sá ñá túú ní tàxi ndecu-í, te nàtahu-í ìⁿ xichi núú ñá túú ní chíhi-í tatá, ²³ te núu ducaⁿ ña, ¿te ná cuèndá ñá túú ní càhu iní-n dāsaⁿ nuu-n díhúⁿ ñí taxi-í, te cūñaha-n chāhu-yu díquí-xi, te òré ná násáá-í vehe-í, te sa ngódó lùha-gá díquí-xi naqueheⁿ cuèndá-í ní cùu-í?”, cāchí-dé xāhaⁿ-dē xii téé xínu cuechi-áⁿ. ²⁴ Te ní xáhaⁿ tēe cùu patróón-áⁿ xii cue téé xíndecu xíáⁿ: “Chí quèndèé díhúⁿ cuááⁿ néhé tēe-a, te cuáha-ndo tēe nèhe úxí tucu díhúⁿ cuááⁿ-áⁿ”, cāchí-dé xāhaⁿ-dē xii-güedé. ²⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé: “Pàtróón, dico sa nèhe-dé úxí díhúⁿ cuááⁿ”, cāchí-güedé xāhaⁿ-güedé. ²⁶ Te ní xáhaⁿ tēe cùu patróón-áⁿ: “Na cāchí tnúhu-í xii-ndo sã cuè ñáyiú ío xii-xi te níhí-gã-yu cundecu ndihí-yu, te cue ñáyiú sacú ndécú ndihí cuita ndihí nihnu nchaa sá ndécú ndihí-yu”, cāchí téé cùu patróón-áⁿ xāhaⁿ-dē xii-güedé. ²⁷ Te xāhaⁿ tūcu-dé xii-güedé: “Nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-í ñá tnáhá iní-yu quíndaha-í-yu, te chí cāndecá-yu taquixi íha, te cahni-ndõ-yu núú-í-a”, cāchí téé cùu patróón-áⁿ xāhaⁿ-dē xii-güedé —duha cuáháⁿ cuèndú ní caní Jèsús núú ñáyiú.

Jèsús cuánguihu-gá ñuú Jerusálén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Te sátá dúcáⁿ ñí cāháⁿ-gá, te ní nucúhuⁿ ichi-gá cuáháⁿ-gá ñuú Jerusálén. ²⁹ Te òré sa ní cuyatni-gá ñuú Bètfaqé, ndihí ñuú Bètaniá te xíáⁿ cáá yùcu nani Olivú, te ní xáhaⁿ-gã xii úú cue téé xíca cuu ndihí-gá:

³⁰ —Chí cuáháⁿ ñuú cáá yàtni yacáⁿ, te òré quèxio-ndo yacáⁿ, te naníhí-ndó ìⁿ búrru ndètníi-di, te vátá yõo ìⁿ-gá codo ñaha xii-di, te nandaxi-ndo-di te candeca-ndo-di quèxi.

³¹ Te núu yoo na cācáⁿ tnúhu núú-ndó ñá cuèndá nándaxi-ndo-di, te cūñaha-ndo xii-yu sá yúhú Yaá xíca cùu ndihí-ndo xini ñuhu-í-di —cāchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³² Te cue tée-áⁿ ñi xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te nchaa-ni nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús ducaⁿ ñi cuu, ³³ chi mei òré nándàxi-güedé búrru-áⁿ ñi quexìo cue ñáyiú cùu xítóhó-dì xicáⁿ tnúhu-yu núú-güedé, te xáhãⁿ-yu:

—¿Ná cuendá nándàxi-ndo búrru-ndí-i? — càchí-yu xáhãⁿ-yu.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu:

—Nà ndaxi-ndí-dì chi Yaá xicá cùu ndihí-ndí xíní ñùhu ñaha-gá xii-dì — càchí-güedé xáhãⁿ-güedé xii-yu.

³⁵ Te ndèca-güedé-dì cuáháⁿ núú ndécú Jèsús, te òré ní quexìo-güedé ndihí-dì núú ndécú-gã te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sátá-dì, te ní ngódó ñáhã-gã xii-dì. ³⁶ Te ío cuéhé ñáyiú ta sàcáⁿ-yu dóo-yu ichi cuáhãⁿ-gã cuendá núú dóo-yu-áⁿ yáha-gã ndihí quití yòdo-gã. ³⁷ Te ní nucuíta nuu-gã ichi tìndúú yucu Òlívú tá cùyatni-gã ñuú Jerusàlén cuáhãⁿ, te nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhã xii-gã nchìcúⁿ ñáhã-yu te ní ngúita-yu níhi càháⁿ-yu sá cúdí iní-yu, te càchí-yu sá ìo càhnu cuu Yá Ndióxi cuendá sá ñi xíní-yu nchaa sá vã yòo tnháí ndàcu cada ní quide-gã. ³⁸ Te càchí-yu:

—¡Ío càhnu cuu Yaá véxi quindaha ñaha xii-o, te diu-gã cúú-gã Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi quide núú-gã! ¡Te ío càhnu cuu mee-gã! ¡Te andíu ñà túú tnháí ná cúú! — duha càchí-yu.

³⁹ Te ñiⁿ úú cue tée cùu fariséú ñúhú tnhá tnuú ñáyiú-áⁿ ñi xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, cúñaha nchaa ñáyiú ndihí-n na càdí-yu yuhú-yu —càchí-güedé xáhãⁿ-güedé xii-gã.

⁴⁰ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ñuú ñáyiú-a na càdí-yu yuhú-yu ña, te nchaa yúú càháⁿ níhi-xi dàtná ñiⁿ ñáyiú —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴¹ Te òré ní cuyatni-gã ñuú Jerusàlén te ní xíní-gã, te ní ndáhyú-gã cuendá nchaa ñáyiú dii ñuú-xi-áⁿ sã ndihú iní-gã. ⁴² Te ní xáhaⁿ-gã xii cue ñáyiú-áⁿ:

—Ío cuu váha iní-í te núú dicó nchòhó tecú tnùní-ndó vitna ñiⁿ tnúhu sá cadá váha ñaha xii-ndo, chi ñà túú-gã ná cuu cundecu-ndo, te núu na tècú tnùní-ndó. Dico ñà tècú

tnùní-ndó, chi ío yidáhu tnúhu-a. ⁴³ Te sáá nduu tnündòho tnúhu ndàhú sá cúú-xi-ndó, te nchaa cue tée dava-gã ñuú cúú ùhú iní tnháá ndihí-ndo quixi-güedé chidoco ñaha-güedé xii-ndo, te ñi càndéé núú ndécú-ndó-ãⁿ dacàa-güedé ndóho cuendá xíáⁿ quihi váha-güedé nàá ndihí ñaha-güedé xii-ndo, te vá dañá-güedé cunu-ndo. ⁴⁴ Te cahni ñaha-güedé xii-ndo, te ndihí nchaa vehe-ndo dàngoyo-güedé ndéé cimiéntú-xi, chi ñà túú ní cuení-ndó nàcuáha-ndo cuendá òré ní quixi coto ñaha Yá Ndióxi xii-ndo — duha ní xáhaⁿ-gã xii ñáyiú ñuú-áⁿ.

Jèsús ñà túú tnháá iní-gã nàcuáa quidé-yu veñúhu

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Te Jèsús cuánguihu-gã xití veñúhu càhnu sá ìo cùnuu, te xití veñúhu-áⁿ xíndecu cue ñáyiú quide ndáhu ndihí cue ñáyiú xísaaⁿ. Te ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé. ⁴⁶ Te ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Núú tütú Yá Ndióxi càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ-gã, te duha ní cachí-gã: “Vehe-í cúú-xi núú càháⁿ ndihí ñaha ñáyiú xii-í”, duha ní càháⁿ-gã càchí-xi núú tütú-gã. Dico nchòhó quidé-ndó vehe-gã vehe ñadúhú — càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁴⁷ Te Jèsús nchaa nduu dànehé-gã ñáyiú xití veñúhu, dico cue tée cùu dütú cùnù, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí cue tée cùnuu ñuú-áⁿ ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gã. ⁴⁸ Dico ñà nihí-güedé nàcuáa cada-güedé, chi cuendá nchaa ñáyiú ío cúdí iní-yu ndèdòho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gã.

20

Jèsús ndécú ndihí-gã tnúhu ndee iní

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Te ñiⁿ nduu yíhi Jèsús xití veñúhu càhnu sá ìo cùnuu danehé-gã ñáyiú tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-yu. Te ní quexìo cue tée cùu dütú cùnù ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isráel, ² te ní xáhaⁿ-güedé xii-gã:

—Cuení-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása nduu tnúhu ndee iní ndécú ndihí-n núu quide-n nándi sá quidé-n. ¿Te yoo ducaⁿ ñi

taxi tnúhu ndee ìní-áⁿ xii-n? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-gá.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Yúhú tnàhá-í cuìní-í cǎcáⁿ tnúhu-í ìⁿ sǎ cǎcáⁿ tnúhu-í núú-ndó, te cachí tnúhu-ndo.

⁴ Te chí cǎchí tnúhu xii-í yoo ní táúchíúⁿ ñí dǎcuándùte ndíi Juàá ñáyiu. ¿Yá Ndiǒxí ãⁿ cuè téé ñuyúú-a ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁵ Te ní nguíta-güedé xǐtnàha-güedé:

—¿Nása cúñaha-o? Chi núu nà cúñaha-o sǎ Yǎ Ndiǒxí ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi Juàá ñá, te quesaha-dě: “¿Ná cuendá ñá túú ní sǎndáá ìní-ndó tnúhu ní cǎháⁿ ndíi vǎiⁿ?”, quesaha-dě. ⁶ Àdi te núu nà cúñaha-o sǎ cuè ñáyiu ñuyúú-a ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi ñá, te nchaa ñáyiu cuáha ñàhá-yu yúú xii-o, te cahni ñàhá-yu, chi cǎchí-yu sǎ ndáá sǎ Yǎ Ndiǒxí ní táúchíúⁿ-gǎ ní cǎháⁿ ndíi Juàá tnúhu-gá núú ñáyiu —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá sǎ ñà túú xini-güedé yoo ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní dǎcuándùte ndíi Juàá ñáyiu. ⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ni yǔhú vá cǎchí tnúhu-í xii-ndo yò ní taxi tnúhu ndee ìní duha quide-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

*Cuendá cue téé cuihna ìní-xi
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)*

⁹ Te sǎtá dúcáⁿ te ní nguíta Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuendú núú ñáyiu nàcuáa tecú tnùnì-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Ìⁿ téé ní xitu-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dě. Te ní sǎá ìⁿ nduu quingaca cuu xica-dě vǎi nduu te ní dǎndóo ndaha-dě sǎ ñí xitu-dé-áⁿ xii ìⁿ úú cue téé cǎháⁿ ndíi-dé cuendá cada chiúⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sǎ òré ná cùu te cuu cuendá dǎva-güedé te ducaⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ¹⁰ Te sǎtá ñí sǎá nduu ñí cuu nchaa ndéhé yoho yàha stilé sǎ ñí xitu-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dě xii ìⁿ téé xinu cuechi núú-dě: “Cuáháⁿ cǎcáⁿ-n sǎ cúú cuendá-í núú cuè téé ní dǎndóo ndàha-í nchaa yoho yàha stilé sǎ ñí xitu-í”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě. Te téé xinu cuechi-áⁿ ñí xica-dé cuáháⁿ-dé, dico cue téé ndéé nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñí tñi-güedé téé xinu cuechi-áⁿ te ní caniha-güedé, te ní nacuícúⁿ ñáhá-güedé xii-dé, te ñá túú tnàhí ná ní

sǎñaha-güedé. ¹¹ Te dǎtnùnì téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñí tendaha tùcu-dé ìngá téé xinu cuechi núú-dě cuáháⁿ-dé, dico ðiu-ni ducaⁿ ñí quide ñaha-güedé xii-dé, chi ní xícuèhé ñáhá-güedé, te ní caniha-güedé te ní nacuícúⁿ ñáhá-güedé, te ñá túú tnàhí ná ní sǎñaha-güedé. ¹² Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñí tendaha tùcu-dé ìngá-dé cuáháⁿ-dé, te ðiu-ni ducaⁿ ñí quide ñaha tùcu-güedé, chi ní dǎncuèhé ñáhá-güedé, te ní nacuícúⁿ ñáhá-güedé.

¹³ Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñí sani ìní-dé: “¿Nása cada-í vitna? Váha-gá tendaha-í déhe-í téé ío cùu ìní-a núhú-dé, chi cudana te òré quini ñáhá-güedé xii-dé, te canehe-güedé sǎ yǐñùhu núú-dě”, duha ní sani ìní-dé. ¹⁴ Dico òré ní xini cue téé quide chiuⁿ-áⁿ déhe xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xǐtnàha-güedé: “Téé-áⁿ téé véxi nduu táhú ñuhu-a ndíi nchaa sǎ cáá núú-xi, dico cahni-o-dě te mee-o nduu tahú-ó sǎ ndúú táhú-dě”, cǎchí-güedé xǐtnàha-güedé. ¹⁵ Te ní queñuhu ñaha-güedé ìⁿ xio yuhu ñuhu-áⁿ, te ní sahani ñaha-güedé xii-dé —duha cuáháⁿ cuendú ní cani Jèsús núú-yu.

Te dǎtnùnì ní xáhaⁿ tùcu-gá xií-yu:

—¿Te nchòhó sa cùtnunì ìní-ndó nàcuáa cada ñaha xítóhó ñuhu-áⁿ xii cue téé-áⁿ ñá? ¹⁶ Chi núhú-dé te cahni-dé cue téé-áⁿ, te dǎndóo ndaha-dě ñuhu-dé xii cue téé cùtnunì ìní-dé cada ndáá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Te sǎ dúcáⁿ ñí cǎháⁿ-gá, núu ní cachí-yu:

—¿Sǎ vǎ cǎchí Ndiǒxí sǎ dúcáⁿ yàha-o! —càchí-yu.

¹⁷ Te Jèsús ní ndacoto-gá núú-yu, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Chí cǎchí tnúhu nása quèe-xi nacuáa cǎháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiǒxí, núú cǎchí-xi: Yúú sǎ ñí dáquéé tǐhú cue téé dàcaa vehe ní saa-xi cùu-xi yúú cúnùu vitna.

Duha cǎchí-xi núú tütú-gá. ¹⁸ Te nchaa ñáyiu ñá túú cuini tñi tnúhu-í, te ndohó-yu dǎtná ìⁿ ñáyiu tnàhnú duuⁿ òré ndúá-yu núú yúú, àdi núu na tàù ñáhá-xi te dàcachi duuⁿ ñaha-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Cuendá impuèstú

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 Te cue tée cùu dùtú cùnùu, ndihì cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiù nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ní cuiní-güedé tñi-güedé Jèsús òré-ni-á ní cùu, chi ní cutnùnì iní-güedé sá cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá, dico ní yùhú-güedé cuendá sá ìo vài ñáyiù. 20 Te ní ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá, te ní tendaha-güedé cue tée cuáháⁿ ngoto dayuhu ñaha xii-gá, te cuáháⁿ-güedé dàtná cue tée váha iní-xi, te ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé nùu cáháⁿ-gá ìⁿ tnúhu sá ñà túú tàú-gá cáháⁿ-gá cuendá ducaⁿ te candeca ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ cuáha cuendá ñáhá-güedé núú tée cùnùu. 21 Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ñihí-ndí tnúhu sá dánèhé-n ñáyiù mee-ni tnúhu váha, te cuèi ndédani caa ñáyiù ìⁿ-ni cáháⁿ-n ndihí-yu, te cáháⁿ ndáá-n nàcuáa cáháⁿ Yá Ndiòxí cundecu-o ñùyíú-a. 22 Te cachí tnúhu xii-ndí nùu váha-ni cháhu-ndí té Cèsár tée ío cùnùu cuendá impuèstú áⁿ ñáhá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

23 Dico Jèsús ní cutnùnì iní-gá sá xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá, núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

24 —Chí dánèhé ñáhá xii-í ìⁿ díhún cuèixíⁿ te cachí tnúhu-ndo nùu yoo núú-xi ndèé, ndihì yoo ñiù-xi ndèé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú tē Cèsár ndèé ndihì ñiù-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

25 Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí nàcuáha té Cèsár sá cúu cuendá-dé, te sá cúu cuendá mée Yá Ndiòxí, te xíáⁿ nacuáha-ndo-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

26 Te ñá ní ndàcu tnahí-güedé datìcánuu ñaha-güedé xii-gá núu tnúhu cáháⁿ-gá, chi òré ní cáháⁿ-gá, te da ní cuñúhu-güedé nchaa tnúhu ní cáháⁿ-gá, te váha-gá ní sadí-güedé yuhu-güedé.

Cuendá nchaa ñáyiù ndoto
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Te sátá dúcáⁿ te ní sáá ìⁿ ùú cue tée cùu saducéu núu ndécú Jèsús. Te cue tée-án ñà túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cuè ñáyiù ní xihí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

28 —Mèstrú, ndí Moisés càchí ndíi núú tütú ndècu vitna sá nùu ìⁿ tée na cùu, te quendóo ñadìhí-dé te ñá túú dèhe-dé ní xòo ndihì-aⁿ, te tée cùu ñani-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ cuendá coo dèhe-dé ndihì-aⁿ cuendá ñani-dé tée ní xihí-áⁿ. 29 Te ní xíndecu úsá tñahá cue tée mee-ni ndí ñani-güedé. Te tée díhna ní níhí ñadìhí-dé, dico ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chi ní xihí-dé, te ní ìⁿ dèhe-dé ñá túú ní xòo ndihì ñadìhí-dé-áⁿ. 30 Te tée cùu úú ní naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ dico ní xihí tucu-dé, te ní ìⁿ tucu dèhe-dé ñá túú ní xòo ndihì ñaha-áⁿ. 31 Te tée cùu uní ní naqueheⁿ tucu-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ, te ñiù-ni ducaⁿ ñi xihí-dé, te ní xínu ndí úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-áⁿ, dico ní ìⁿ-güedé ñá túú ní xòo dèhe-güedé ndihì-aⁿ, te ní ndihì-güedé ní xihí. 32 Te ndèé núú ñi ndihì-ná ní xihí tñahá ñadìhí-áⁿ. 33 Te na sáa nduu ndòto-güedé ndihì ñaha-áⁿ ¿Te ndédacàa-güedé ñadìhí-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndí úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

34 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáyiù ñuyíú-a tñandahá-yu.

35 Dico nchaa ñáyiù ní nduu táhú ndoto díhna nuu ñáyiù-án cundecú-yu ndihì Yá Ndiòxí ñi caa ñi quíhíⁿ, te yàcáⁿ ñá túú-gá sá cándeca tñahá-yu. 36 Te ní ñà túú-gá tnúhu xihí, chi cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí cuendá sá ñi ndotó-yu, chi cúu-yu dèhe-gá. 37 Te ndèé ndíi Moisés ní chídó tnùnì ndíi núú tütú ndíi sá ncháá ñáyiù ní xihí ndotó-yu, te ñiù-ni xíáⁿ cáháⁿ-xi cuendá tñatáu nchicúⁿ ñuhú, te ñiù-ni xíáⁿ càchí tucu-xi sá Yá Ndiòxí cúu-gá Ndiòxí ndíi Àbrahám, ndíi Isàác, ndihì ndíi Jàcób. 38 Te cue tée-án chi cuèi ní xihí-güedé sá cúu-xi nchòhó, dico sá cúu-xi Yá Ndiòxí chi ndècu vívú-ni-güedé. Chi cùtnunì iní-ó sá Yá Ndiòxí cúu-gá Ndiòxí mee-ni cuè ñáyiù xíndecu vívú, te ñá túú cùu-gá Ndiòxí cue ñáyiù ñá túú ndècu vívú. Te sá cúu-xi mèe-gá chi nchaa ñáyiù ndècu ndihì-gá ndécú vívú-yu cuèi sa ní xihí-yu núú ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

39 Te ìⁿ tée dàcuaha ñaha xii ñáyiù nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ní xáhaⁿ-dè

xii Jèsús:

—Mèstrú, váha-ni càháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá. ⁴⁰ Te ñá túú-gá ní cùyii-güedé cacadáⁿ tnúhú-güedé ni ñⁿ tnúhu núú-gá.

Yoo déhe-xi cùu Cristú
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te nása càchí-tu-yu sá Crìstú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyú-a cùu-gá déhe ndíi Dàvíí? ⁴² Te mee ndíi Dàvíí-áⁿ ñí cachí ndíi núú librú Sălmú:

Dútú Ndiöxí ní xáhaⁿ-gá xii Yaá cúu Xítóhó-í:

“Ngóo xio cùha-í,

⁴³ te yúhú cada-í te nchaa sá cúu ùhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñùhu núú-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndiöxí xii Yaá cúu Xítóhó-í càchí ndíi núú librú Sălmú. ⁴⁴ ¿Te nása cùu Cristú déhe ndíi Dàvíí, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cúu-gá Xítóhó ndíi-í? —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Te òré ndátnùhu Jèsús ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá xíndedóho ñaha ñáyiu, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

⁴⁶ —Cada cuendá-ndó vǎ cádá-ndó nàcuáa quide cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chi tnàhá iní-güedé cuihnu-güedé dóó nání sǎ sácuihnu cue tée cùnuu. Te nchaa núú tàcá ñáyiu cuiní-güedé sá ndíhi tnúhu yíñùhu cáháⁿ ndíhi ñáhá-yu xii-güedé, te nàcáxi-güedé xilé sácóo nchíhi cue tée cùnuu-gá xití veñúhu conchíhi-güedé, te ducaⁿ-ni quide-güedé cuèi òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé òré ndécú-güedé ñⁿ vico, chi mee-ni núú sácóo cue tée cùnuu-gá cuiní-güedé coo-güedé. ⁴⁷ Te quèndeé-güedé vehe nchaa ñáyiu dǐhí ñáyiu quèé, te ío naha càháⁿ ndíhi-güedé Yá Ndiöxí cuendá cuiní-güedé cáháⁿ váha-yu cuendá-güedé. Te sá dúcáⁿ quide-güedé te sáá nduu te ío-gá ndoho-güedé núú ùhú núú ndàhú dàcúxí dàva-gá ñáyiu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

21

Dǐhúⁿ nduu táhú Yá Ndiöxí ní dáquèe ñⁿ ñaha ndàhú ñaha quèé

(Mr. 12:41-44)

¹ Te Jèsús ní xiní-gá xití veñúhu xǐdáquèe cue tée cuica dǐhúⁿ nduu táhú Yá Ndiöxí xití alcanciá. ² Te ní xiní-gá tnàhá ñⁿ ñaha ndàhú ñaha quèé ní dáquèe-aⁿ úú dǐhúⁿ còbrí, ³ te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue ñáyiu xǐndecu-áⁿ:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ñaha ndahú ñaha quèé-a ío-gá nándǐhi dǐhúⁿ ñí dáquèe-aⁿ xití alcanciá nduu táhú Yá Ndiöxí dàcúxí dǐhúⁿ ñí dáquèe dava-gá-yu. ⁴ Chi nchaa ñáyiu-áⁿ ñí dáquèe-yu mee-nǎ sǎ ñí ndóo-ná, dico ñaha quèé-a cuèi ndàhú-aⁿ dico ní dáquèe-aⁿ ñíhí dǐhúⁿ sǎ cuááⁿ-áⁿ sǎ cǎxí-áⁿ ní cùu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jèsús càchí-gá sá ngóyó veñúhu

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Te ñⁿ úú ñáyiu xǐcáháⁿ-yu cuendá veñúhu càhnu sǎ ìo cùnuu sǎ ìo víi càa nchaa yúu yíhi, ndíhi cuendá nchaa sǎ ñí sǎñaha táhú ñáyiu yíhi xití-xi. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

⁶ —Sáá nduu te nchaa sǎ cúñùhu-ndo-a vǎ cùndùu-gá-xi dàtná cáá-xí vǐtna, chi ni ñⁿ-gá yúu vǎ códó nchíhi tnaha-gá-xi chi ndíhi ngoyo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyúú

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Te cue tée xǐndecu-áⁿ ñí xícáⁿ tnúhú-güedé núú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ná nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu, àdi nándí cùu sǎ cádá-xí cuendá cutnùní iní-ndí sǎ sǎ ta cuyatni nduu ducaⁿ cada-xi-í? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo, te vá dáñá-ndó mè-ndo dandahú ñáhá ñáyiu xii-ndo. Chi ío cuéhé cue tée coo ñuyúú-a, te danàni-güedé méé-güedé dàtná nání-í te cachí-güedé: “Yúhú cùu-í Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyúú-a”, duha cachí-güedé. Te cachí tucu-güedé: “Vǐtna sa ní sáá nduu càda-xi nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í”, duha cachí-güedé. Dico vǎ

quindáá iní-ndó, te nì vá túhá-ndó-güedě. ⁹ Te òré ná nihí-ndó tnùhu sá tìtní nàcióⁿ xìnàá-güedé te dava ñuú xìnàá-güedé ndi mèe-güedé, te vá yùhú-ndó chi dacuítí sá dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sàá-gá nduu nàa ñuyíú òré ducaⁿ càda-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁰ Te xãhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Nchaa cue téé ñⁿ nàcióⁿ nàá-güedé ndihi cue téé ingá nàcióⁿ, te tìtní ñuú ngüíta-güedé nàá-güedé. ¹¹ Te tìtní xichi ñuyíú ñihi vìhi tnáa, te tìtní tucu xichi ñuyíú coo tnamá, te tìtní tucu xichi ñuyíú quixi cuéhé, te tìtní núú sá cáda-xí àndiú, te yùhú ñáyiu.

¹² Te òré cúmání-gã cada-xi nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te cue téé cùu úhú iní ñáhá xii-ndo tñi ñaha-güedé, te candeca ñaha-güedě xii-ndo quíhíⁿ xití veñúhu-güedé cada ndáá-güedé cuéchi-ndo, te chihi ñaha-güedě vecaá xii-ndo, te candeca ñaha-güedě quíhíⁿ núú cuè téé cùnuu yindaha nacióⁿ àdi núú dàva-gá cue téé cùnuu sá cuendá-í. ¹³ Te òré ducaⁿ na càda ñaha-güedé xii-ndo, te òré-áⁿ tàú-xi cáháⁿ váha-ndo cuendá-í núú-güedé. ¹⁴ Te vá cání iní-ndó núu nása cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé cuendá cácu nihnu-ndo. ¹⁵ Chi yùhú dacàhu iní ñáhà-í xii-ndo tnùhu cúñaha-ndo xii-güedé, te taxi-í sá vátá quini tnùnigá-ndó, te ni ñⁿ ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo vá nihí-gá-yu tnúhu cúñahá-yu xii-ndo. ¹⁶ Te ndéé tātá-ndó, ndihi ñaní-ndó, ndihi cue ñáyiu cùu ñaní tnáhá-ndó, ndihi cue ñáyiu càháⁿ ndihi váha-ndo cuàha cuendá ñáhã-yu xii-ndo núú cuè téé cùchiuⁿ, te dava-ndo càhni ñaha-güedé xii-ndo. ¹⁷ Te ío cuéhé ñáyiu cuu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo sã cuendá-í. ¹⁸ Dico Yá Ndióxi ío coto ñaha-gã xii-ndo chi ndéé idi díquí-ndó còto-gá. ¹⁹ Te núu na càda ndee iní-ndó cànchicúⁿ nihnu ñaha-ndo xii-í, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi Yá Ndióxi ni caa ni quíhíⁿ.

²⁰ Te nduu na quini-ndó ñùhu doco sandadú ni càndéé yuhu ñuú Jerusàlén, te sa cutnùní iní-ndó sã sã ní cuyatni nduu dànaa-güedé ñuú-áⁿ. ²¹ Te dàvá-áⁿ nchaa ñáyiu xíndecu distritú Jùdeá xíní

ñùhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xití yucu, te nchaa ñáyiu xíndecu ñuú Jerusàlén quee-yu xití ñuú-áⁿ, te ñáyiu ñá túú xíndecu ñuú-áⁿ vã ndíhu-gá-yu. ²² Chi dàvá-áⁿ cuu-xi nduu tnùndòho tnúhu ndàhú, te ducaⁿ càda-xi chi ducaⁿ ndéé tnuní núú tütú Yá Ndióxi nàcuáa dandòho ñaha-gá xii-yu. ²³ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiu dñí ñùhú dèhe-xi, ndihi nchaa ñáyiu ndèca déhe vitna sàdi na sáá nduu dùcaⁿ cada-xi! Chi ío cuéhé tnùndòho tnúhu ndàhú coo núú ndécú-yu dàvá-áⁿ, te xíáⁿ cuu-xi ñⁿ tnùndòho tendaha Yá Ndióxi quixi sá cúu-xi-yu. ²⁴ Te dava cue téé cuú-güedé cahni ñaha-güedě, te dava-güedé tñi ñaha-güedě candeca ñaha-güedě quíhíⁿ nchaa ñuú xícá, te cue téé dava-gá ñuú cunuu-güedě ñuú Jerusàlén, te mee Yá Ndióxi cachí-gá te núu ná daha nduu cunuu-güedě ñuú-áⁿ.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Téé cùu ñaní tnáhá cuè ñáyiu

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ Te cada-xi ñⁿ sá vátá quini-gá ñáyiu núú nchicanhii, ndihi núú yóó, ndihi núú nchàa chódíní, te ñuyíú-a coo tnúhu ndíhú iní-xi te vá cutnùní iní-yu nása cada-yu cuendá sá ío dusaⁿ càda ndute lamár òré candaundéé tnáhá-xí. ²⁶ Te nchaa ñáyiu cuneé-yu sá yùhú-yu, ndihi sá ndíhú iní-yu cuendá nchaa sá cáda-xí ñuyíú-a, te quidi-xi andiú. ²⁷ Te sátá dúcáⁿ te quini-ndó yùhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo quee-í andiú quixi-í ichi xití vícò, te dàvá-áⁿ quini ñáhá nchàa ñáyiu sá ío cùnuu-í te ndàcu-í quide-í nchaa sá váha. ²⁸ Te òré ná ngüíta-xi ducaⁿ càda-xi, te cuita cundee-gã iní-ndó quíhíⁿ, te quíhí iní-ndó chi sa ní cuyatni víí-nã nduu cácu nihnu-ndo vã cùndecu-gá-ndó núú ñuyíú yícá cuéchi-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁹ Te ní canigá ñⁿ cuendú núú-güedé nàcuáa tecú tnùní váha-güedé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cùndèhe yutnu ngúxí ndihi nchaa dava-gá yutnu. ³⁰ Chi nàtahú ndaha-xi, te òré ducaⁿ quide-xi te càchí-ndó sã sã ní cuyatni nuu cahni. ³¹ Te ñuú-ndó ducaⁿ sãtnahá-xi cùu òré ná quini-ndó càda-xi

nchaa nacuaa cãháⁿ-í, te sã dúcãⁿ te cutnùni iní-ndó sã sã ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii-ndo.

³² Te na cãchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã òré vátã cùú-gã cue ñáyiú xĩndecu ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa nãcuáa ní cãháⁿ-í.

³³ Te andiú ndíhi ñuyíú-a chi ndíhi nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vá ndíhí nihnu-xi, chi cùu-xi tnúhu ndáá.

³⁴ Te quihi iní-ndó vã cùndècu-ndo ichi cuehé ichi duha, te vá cùú-ndó ñáyiú quihu, te vá cùhúⁿ iní-ndó mèe-ni nchaa sã ío ñuyíú-a, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te nacuaana-ndo sã sã nduu càda-xi nacuaa ní cãháⁿ-í. Te uuⁿni sãá nduu-ãⁿ, ³⁵ te cada-xi dàtnã cuiní-ndó quide ìⁿ trampã chi uuⁿni ngãva-xi, te ducaⁿ càda-xi nchaa ñáyiú xĩndecu ñuyíú-a, chi uuⁿni sãá nduu-ãⁿ. ³⁶ Te nchòhó cundecu túha-ndo te ío cãháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndiõxí cuendã ndacu-ndo yãha-ndo nchãa tnúndòho quixi ñuyíú-a, te ducaⁿ te nasãá-ndó cùndecu-ndo núú ndécú yùhú Tée cùu ñãní tnãhá-ndó nchãa-ndo —cachí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

³⁷ Te nduu ndùu ní xóo danéhé Jèsús ñáyiú tnúhu-gã xití veñúhu càhnu sã ío cùnuu, te niú niú ní xóo quíhíⁿ ngúdú-gã xití yucu Olívú. ³⁸ Te nehé nehé ní xóo quíhíⁿ nchaa ñáyiú veñúhu-ãⁿ ñí xóo cundedóho-yu nchaa tnúhu cãháⁿ-gã.

22

Ndùcu-güedé nãcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Te sa ní cuyatni nduu tnãhá vico pãscuá, te vico-ãⁿ xéxí ñáyiú pãá sã ñã túú yìhi levadurá. ² Te cue tée cùu dútú cùnùu, ndíhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ndúcú-güedé nãcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús, te dicó-ni sã xiyùhú-güedé ñáyiú.

³ Te yucu ñãvãha ní dácãhú iní ñãhá-xi xii té Jüdás déhe té Iscarioté, te núú tnãhá tée-ãⁿ cùú ùxúú tnãhá cue tée xica cuu ndíhi-gã ní cùu. ⁴ Te té Jüdás-ãⁿ ñí sãháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndíhi cue tée cùu dútú cùnùu, ndíhi cue tée tàxi tñuní ñãhá xii cue tée quide cuendã veñúhu nãcuáa cada-dé cuãha cuendã-dé Jèsús núú-güedé. ⁵ Te ío

ní cudíi iní-güedé, te ní xãháⁿ-güedé xii-dé sã cuãhaha-güedé díhúⁿ, ⁶ te ní xãháⁿ-dè sã cùú quèheⁿ-dé díhúⁿ-ãⁿ, te ní ngüita-dé ndúcú-dé nãcuáa cada-dé cuãha cuendã-dé Jèsús núú-güedé òré ñã túú ñáyiú.

Cùdini Jèsús ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gã
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Te ní sãá nduu ñí quesaha vico xexí-yu pãá sã ñã túú yìhi levadurá, te diu-ni nduu-ãⁿ sãhni-güedé ìⁿ mbéé líhli xéxí-yu.

⁸ Te Jèsús ní xãháⁿ-gã xii té Pèlú ndíhi té Juãá:

—Chí cuãháⁿ chi cada túha-ndo núú cùdini-o sacuaa nduu vico pãscuá — cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

⁹ Te ní xicãⁿ tnúhú-güedé núú-gã, te xãháⁿ-güedé xii-gã:

—¿Te ndéé cáá vèhe cuiní-n càda túha-ndí-i? —cãchí-güedé xãháⁿ-güedé xii-gã.

¹⁰ Te ní xãháⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí cùndedóho na cãchí tnúhu-í xii-ndo nãcuáa cada-ndo. Òré quihu-ndo xití ñuú núú quíhíⁿ-ndó, te naníhí-ndó ìⁿ tée tànehe ìⁿ yoó ndute, te tée-ãⁿ candédaha-ndo-dé quíhíⁿ, te núu ndédacãa vehe na ndíhu-dé te xíãⁿ quíhu-ndo. ¹¹ Te cùñaha-ndo xii xitohó vehe-ãⁿ: “Yá cùú Mèstrú cãchí-gã núu ndédacãa xichi xití vehe-n cuãhaha núu-n xii-gã cùdini-gã ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gã sacuaa nduu vico pãscuá”, duha cùñaha-ndo. ¹² Te dàtnùní danéhé ñãhá-dé xii-ndo ìⁿ quartú cãhnú càa núú ñinu, chi vehe yòdo tnaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sã ná ndíhi, te nchòhó dicó-ñã sã cùdini-o cada túha-ndo — cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

¹³ Te ní xica-güedé cuãháⁿ-güedé, te nchaa-ni nãcuáa ní xãháⁿ Jèsús xii-güedé ní cuu, chi nchaa sa ndècu túha, te ní quide túha-güedé sã cùdini-güedé ndíhi-gã sacuaa nduu vico pãscuá-ãⁿ.

¹⁴ Te sãtã ñí tnãhá òré cùdini Jèsús ndíhi cue tée ní táuchíúⁿ-gã cãháⁿ tnúhu-gã núú ñáyiú, te cuãnguihu ndíhi ñaha-gã xii-güedé mèsã. ¹⁵ Te xãháⁿ-gã xii-güedé:

—¿Ducaⁿ-ni ío sãni iní-í sã cùdini ndíhi ñaha-í xii-ndo sãcuua nduu vico pãscuá òré cùmãní-gã sãá nduu ndòho-í te cuú-í! ¹⁶ Te

na cächí tnúhu-í xii-ndo sã vã dúhá-gã caxi ndihí ñaha-í xii-ndo ndùu vico pascuá, chi ndéé òré ná sàá nduu nàsáá-ndó nũú táxí tnùní Yã Ndiõxí cundecu-o, te ðává-áⁿ cada iní-ndó sã ðàtná sá caxí tucu-o chí ío váha cuu iní-ó cundecu-o —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

17 Te ní queheⁿ-gá ìⁿ vàsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yã Ndiõxí, te ðàtnùní ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí quéhéⁿ vàsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te coho-ndo lùha luha nchaa-ndo. 18 Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sã vítná-nã duha xihí ndihí ñaha-í xii-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a te vá cóhó ndihí ñaha-gá-í, dico na sàá nduu nàníhí tnáhá-ó núú ndécú Tãtà-í Dútú Ndiõxí táxí tnùní-gã, te ðává-áⁿ cada iní-ó sã ðàtná sá cóhó ndihí ñaha tucu-í xii-ndo, chí ío cudíí iní-ó —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

19 Te sáta ní túhú cóhó-güedé ní cudíni-güedé, te ní queheⁿ-gá pàá te ní ndacáⁿ táhú tucu-gá núú Yã Ndiõxí, te ðàtnùní ní táhú cuèchi-gá, te ní ðácãhñu ñaha-gã xii-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Pàá-a cùu-xi ðàtná yiquí cùñú-í, chí cahni ñaha-güedé xii-í sá cuendá-ndó, te ducaⁿ-ni càxi-ndo paá-a cuendá ndacu iní ñáhá-ndó xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

20 Te ðiu-ni ducaⁿ ñí quide-gá ndihí vàsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, chí ní queheⁿ-gá te òré sãñaha-gã xii-güedé coho-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndudí ñúhú vàsú-a cada iní-ndó sã cúu-xí ðàtná níñí-í sá catí òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sá dúcáⁿ càti níñí-í xíãⁿ cutnùní ndáá sá Yã Ndiõxí cada-gá ingá núú sã vãha sá cúu-xí-ndó.

21 'Dico vitna chí iha tnáhá téé cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá yihí-dé mèsá. 22 Te yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo ñuhu ichi-í cuáháⁿ-í cuú-í ðàtná ní cachí Yã Ndiõxí. ¡Dico ndáhú ní cuu téé ducaⁿ na cuãha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá! —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

23 Te ní ngüíta-güedé ndúcú tnúhu núú tnáhá-güedé nũu ndéda càa-güedé ducaⁿ

càda cuáha cuendá ñáhá xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá.

Xĩndatnúhu-güedé ndédacàa-güedé cunuu-gã

24 Te sáta dúcáⁿ te ní ngüíta-güedé xĩndatnúhu-güedé nũu ndédacàa-güedé tàu-güedé cunuu-güedé. 25 Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa cue téé yĩndaha ñaha xii ñáyiú ío tàxi tnùní-güedé, te mee-güedé cuíní-güedé sá càháⁿ váha ñáyiú cuendá-güedé. 26 Dico nchòhó vá dúcáⁿ càda-ndo, chí núu ìⁿ-ndo cunuu te cada-ni-ndo sã ñà túú cunuu-ndo, àdi cuu-ndo ìⁿ téé tàxi tnùní ñáhá xii cue téé xĩnu cuechi, te cada-ni-ndo sã cúu-ndó ìⁿ téé xĩnu cuechi-áⁿ. 27 Te vá cächí-ó sã téé xĩnu cuechi cunuu-gá-dé, chí téé quíhu mèsá cùnùu-gá-dé. Dico yúhú ndécú ndihí ñaha-í xii-ndo ðàtná ìⁿ téé xĩnu cuechi.

28 'Te nchòhó ducaⁿ-ni ndècu ndihí ñaha-ndo xii-í, te tàyáha ndihí ñaha-ndo xii-í nchaa sá tàyáha-í véxi. 29 Te Tãtà-í Dútú Ndiõxí ní cachí-gá sá táxí tnùní-í, te yúhú cächí-í xii-ndo sã sàá nduu te tnáhá-ndó tàxi tnùní-ndó. 30 Te ðává-áⁿ caxi-o coho-o càda-o núú táxí tnùní-í, te yacáⁿ ngüíta-ndo càda ndáá-ndó cuèchi ndi úxúú xichi ñáyiú isràél —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá tẽ Pèlú cùñaha-dẽ xii ñáyiú sá ñà túú xini ñáhá-dẽ xii-gã

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

31 Te Xítohó Jesucrìstú ní xáhaⁿ-gã xii té Xĩmú:

—Yòhó Xĩmú, cundedóho váha ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a, chí ðàtná cuíní-n quide táchí trìú sàcáⁿ-xi duha sàcáⁿ-xi ðàcáⁿ, ducaⁿ quèsaha yucu ñávãha cada ñaha-xi xii-ndo. Chí coto ndéé ñáhá-xí xii-ndo te núu ndisa sàndáá iní ñáhá-ndó xii-í. 32 Dico yúhú xicáⁿ táhú-í núú Yã Ndiõxí cuendá-n, cuendá sã vã ðáñá ndéé-n quĩndáá iní ñáhá-n xii-í. Te òré ndixi túu iní-n sã ñà túú ní quide váha-n, te quíhíⁿ-n cuãha-n cuè téé cùndihí-n tnúhu ndee iní cuendá canchicúⁿ nihnu-ni-güedé ichi Yã Ndiõxí —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

33 Te ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, sa ndècu túha-í sá quíhíⁿ ndihí ñaha-í xii-n vècaá, àdi cuéi na cùu ndihí ñaha-í xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gã.

34 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Pèlú, na càchí tnúhu-í xii-n sǎ cùmání-gǎ cana ìḡ líhi te úní xito cáháⁿ-n núú ñǎyiu sǎ ñà túú xíní ñáhá-n xii-í — càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Sa ní cuyatni ndoho Jèsús

³⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te cúnàhá ní tendaha ñaha-í xii-ndo ní sáháⁿ-ndó chiúⁿ-í, chí ñá túú ní cǎnehe-ndo ní ìḡ sǎ cúhúⁿ díhúⁿ-ndó, te ní ìḡ sǎ cúhúⁿ ndàchiúⁿ-ndo ñá túú ní cǎnehe-ndo. Te chí càchí tnúhu núú ió ìḡ sǎ ní cùmání xii-ndo —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Ñáhá, chí ní ìḡ sǎ ñà túú ní cùmání xii-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gǎ.

³⁶ Te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Te vitna núú ndècu ndihi-ndo sǎ sácúhuⁿ díhúⁿ-ndó, àdi sǎ sácúhuⁿ ndàchiúⁿ-ndo te cǎnehe-ndo. Te núú ñá túú ndècu ndihi-ndo machití, te nadico-ndo dóó tǎcachi nihnu-ndo te cuaaⁿ-ndo. ³⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ dàcutíí sǎ yáha-í nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiöxí núú càchí-xi: “Ìḡ-ni ní quide ñaha-güedé xii-gǎ, ndihi cue téé ndècu cuéchi-xi”, duha càchí-xi núú tütú-gǎ. Te ñá díú-ní xǎⁿ yáha-í chí nchaandi túhú nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú-gǎ yáha-í —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁸ Te xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, iha ndècu úú machití —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gǎ.

Te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Chí návíí-ñá yuhu-ndo, vá cáháⁿ-gǎ-ndó —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús cáháⁿ ndihi-gǎ Yǎ Ndiöxí yucu Òlívú (Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Te Jèsús ní quee-gǎ cuáháⁿ-gǎ yucu Òlívú, chí ducaⁿ tnàhí quide-gǎ. Te cue téé xica cuu ndihi-gǎ nchicúⁿ ñáhá-güedé xii-gǎ cuáháⁿ. ⁴⁰ Te òré ní quexio-gǎ xián, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cáháⁿ ndihi Yǎ Ndiöxí cuendá sǎ vǎ dácáháⁿ ñáhá yucu ñáváha xii-ndo càda-ndo sǎ ñà túú tàú-ndó càda-ndo —cachí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴¹ Te sǎtá dúcáⁿ te ní quee dèḡⁿ-gǎ tnuú-güedé cuáháⁿ-gǎ ìḡ xio, te sa ñunchií luha ní xica ndehe-gǎ núú ndécú-güedé, te

xián ní ngüñí xití-gǎ cáháⁿ ndihi-gǎ Tǎtá-gǎ Dútú Ndiöxí. ⁴² Te xáhaⁿ-gǎ:

—Táu, te núú dícó cachí-n te taunihnu ñaha-n xii-í cuendá sǎ vǎ ndóhò-í ná sǎà òré, dícó vá cádá-n nàcuáa càchí iní mée-í, chí cada-n nàcuáa càchí iní mée-n —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii Tǎtá-gǎ Dútú Ndiöxí.

⁴³ Te sǎtá dúcáⁿ te ní quexio ìḡ espíritu xínú cuèchi núú Yǎ Ndiöxí ní sǎñaha-gǎ-xi tnúhu ndee iní xii-gǎ. ⁴⁴ Te òré súúni ndihú iní-gǎ, te uuⁿ-gǎ súúni ní yuhu ní iní-gǎ cáháⁿ ndihi-gǎ Dútú Ndiöxí, te tnée-gǎ cáá dàtná cáá ñíí te ngóyó núú ñúhú.

⁴⁵ Te sǎtá ní yáha ní cáháⁿ ndihi-gǎ Tǎtá-gǎ Dútú Ndiöxí, te ní ndacuñí-gǎ cuánuhú-gǎ núú ní dándóo-gǎ cue téé-áⁿ, te òré ní nasáa-gǎ te xǎxíí-güedé cuendá sǎ ió cuéhe tnúhu sàni iní-güedé cuendá-gǎ. ⁴⁶ Te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Ná cuendá xidí-ndó? Chí ndácóo, te cáháⁿ ndihi-ndo Yǎ Ndiöxí cuendá sǎ vǎ dácáháⁿ ñáhá yucu ñáváha xii-ndo càda-ndo sǎ ñà túú tàú-ndó càda-ndo —cachí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Ní tñi-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Te cáháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexio vai cue téé, te ìḡ téé xica cuu ndihi-gǎ nání Júdás cúnú-dé yódó nùu-dé núú-güedé ní quexio ndée núú-gǎ, te ní teyuhu ñaha-dé xii-gǎ, te núú tnàhá téé-áⁿ cúú ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gǎ. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Júdás, ¿te yòhó cuáha cuendá ñáhá-n xii yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-í cáháⁿ-n núu duha tàyuhu ñaha-n-áⁿ? —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴⁹ Te sǎtá ní xíní nchaa cue téé cùndihi Jèsús nàcuáa cùu cue téé ní quexio-áⁿ, núú ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gǎ, te xáhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Mèstrú, ¿cùu nàá-ndí ndihi-güedé ndihi machití-a ñá? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gǎ.

⁵⁰ Te ìḡ-dé ní xehndé-ni-dé lóho xio cùha ìḡ cue téé ní quexio-áⁿ, te téé-áⁿ xínú cuèchi-dé núú dütú cúnú-gǎ, te ní quen-deé duuⁿ lóho-dé. ⁵¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí dáñá-güedě, vá dúcáⁿ càda-ndo — cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní dácàá-gá ndaha-gá ní tendaha-gã núú ní xindeé lóho téé-áⁿ, te ní nduu váha dàtná-ni càa. ⁵² Te nchaa cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé tàxi tnuní nchaa cue téé quide cuendá veñúhu sá ìo cùnùu, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñàyiú isràél, nchaa cue téé-áⁿ vèxi tñi ñaha-güedě xii-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndó màchití, nèhe-ná-ndo càrrutí véxi-ndo núú ndécù-í, dàtná quidé-ndó ìⁿ ñadúhú quidé ñàha-ndo xii-í. ⁵³ Te ducaⁿ-ni ní xini-ndó ní xindecu-í xití veñúhu càhnu sá ìo cùnùu ní xóo danèhé-í ñàyiú, te ní lùha ñá túú ní cùu tnándeé ñáhá-ndó xii-í òré-áⁿ, te vitna ní sáá òré ducaⁿ càda-ndo, te cada sácúíhná nàcuáa cùu iní-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Té Pèlú càháⁿ-dé núú ñàyiú sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Te ní tñi-güedé Jèsús, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vehe téé cùu dútú cùnùu-gá, te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dé xii-gá cuáháⁿ. ⁵⁵ Te òré ní quexio-güedé xiáⁿ te ní dátñáhá-güedé ñuhú quehé vehe-áⁿ, te ní càndéé yuhu nùhú-áⁿ ní ngóo teté-güedé, chi quide víxiⁿ-xi, te tnàhá té Pèlú ní ngóo teté ndihi ñaha-dé xii-güedé. ⁵⁶ Te xiáⁿ ndécú ìⁿ xíchí xínú cuèchi vehe-áⁿ, te òré ní xini-xi núcóo teté tnàhá té Pèlú, te ní ndacoto-xi núú-dé, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

—Tnàhá téé-a xica cuu ndihi-dé téé ndèca-güedé cuánguihu-áⁿ —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

⁵⁷ Dico té Pèlú ñá túú ní nñuu-dé, te xáhaⁿ-dè xii-xi:

—Yúhú ñá túú xini-í téé-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-xi.

⁵⁸ Te tna tnaa-ni ní cuu, te ní xini ñáhá tucu ìⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè:

—Yòhó tnàhá-n xica cuu ndihi-n téé ndèca-güedé cuánguihu-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-dé.

Dico té Pèlú ní xáhaⁿ-dè:

—Ñáhá, ñá díú yúhú xicá cùu ndihi-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

⁵⁹ Te sa ní cuu dàtná ìⁿ òré te càchí tucu ingá-dé:

—Ndáá sá tée-a xica cuu ndihi-dé téé ndèca-güedé cuánguihu-áⁿ, chi tnàhá-dé cùu-dé téé distritú Galileá —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

⁶⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii téé-áⁿ:

—Yúhú ñá túú cùnùní iní-í nása ndùu tnúhu càháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní vátá xinu ducaⁿ-gã tnúhu càháⁿ-dé ní cana-ni ìⁿ líhi. ⁶¹ Te Xítóhó Jesucristú ní nchócótó-gã núú-dé, te òré-ni-áⁿ ní ndacu iní-dé tnúhu ní xáhaⁿ-gã xii-dé sá cùmání-gã cana ìⁿ líhi, te úní xito càháⁿ-dé sá ñà túú xini ñáhá-dé xii-gá. ⁶² Te té Pèlú ní quee-dé tnuú-güedé cuáháⁿ-dé ìⁿ xio, te ní ndáhyú víhí-dé ní ndixi cuèchi iní-dé.

Cùdiquí ndeé-güedé Jèsús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³⁻⁶⁴ Te cue téé ndèé ñáhá xii Jèsús ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní dádáhu-güedé núú-gã, te ní caniha-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Cáháⁿ ná cótó yòo ní caniha xii-n! —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶⁵ Te cuéhé víhí-gã tnúhu cuèhé ní xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Jèsús ndécú-gã jündá

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Te sátá ní túnadaá, te ní tacá cue téé cùu sacuéhé núú ñàyiú isràél, ndihi cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú cáda-güedé jündá, te òré ní quexio-güedé ndihi-gá núú cáda-güedé jündá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

⁶⁷ —Cuíni-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nñu díu-n cùu-n Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te núu na càchí-í sá díu-í cùu Cristú ñá, te ní vá quíndaá iní-ndó, ⁶⁸ àdi te núu ìⁿ sá ná càcáⁿ tnúhu-í núú-ndó, te ní vá càchí tnúhu-ndo, te ní vá dáñá ñàha-ndo. ⁶⁹ Dico vitna ní cuyatni nduu ngóo yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo xio cuha Dútú Ndiòxí Yaá ío cùnùu —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁷⁰ Te dàtnùní nchaa-güedé ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te yòhó cúú-n Dèhe Yá Ndiõxí te núu ducaⁿ vání? —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ndáá sá díú Dèhe-gá cúú-í dàtná càchí méé-ndó-ãⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁷¹ Te ní xítñaha-güedé:

—Ñá túú-gã xíní ñùhu-xi cue téé cáháⁿ núu ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé chi yuhu mee-dé ní cáháⁿ-dé vitna ní xíndedóho-o —càchí-güedé xítñaha-güedé.

23

Jèsús ndécú-gã núú tẽ Pilatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Te nchaa-güedé ní ndacuíñi-güedé, te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú té Pilatú, ² te núú tẽe-áⁿ ñí ngüíta-güedé sàcáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Ní naníhí-ndí tẽe-a dándahú-dé ñáyíu ñuú-ó, chi xáhaⁿ-dẽ xii-yu sá vã chãhu-gá-yu impuèstú xii té Cèsár tẽe ío cùnuu, te càchí-dé sá díú-dẽ cúú-dẽ Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a te yíndaha-dé ñáyíu càchí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³ Te té Pilatú ní xícáⁿ tnúhu-dé núú-gã, te xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n tẽe yíndaha ñaha xii ñáyíu isràél-ãⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Díu-í yíndaha-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dẽ xii nchaa ñáyíu, ndíhi cue tẽe cùu dútú cùnùu:

—Yúhú cútnùní iní-í sá ñà túú ñí ñⁿ cuéchi tẽe-a —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-yu.

⁵ Dico níhi-gá ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Càchí-ndí sá ío dusaⁿ xíquide ñáyíu cuèndá nchaa sá dánèhé ñáhá-dẽ xii-yu, te ní quesaha-dẽ ndéé distritú Galileá, te ní yáha-dé ñíhí distritú Júdeá dánèhé-dé ñáyíu, te vitna ní sáá-ni-tu-dé ndéé ndíha dánèhé-dé-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Pilatú.

Jèsús ndécú-gã núú tẽ Hèrodés

⁶ Te sá dúcáⁿ ñí tecú dóho té Pilatú ní cacu nehé-yu distritú Galileá, núu xíãⁿ ní xícáⁿ tnúhú-dẽ núu-yu núu tẽe Galileá cúú-gã. ⁷ Te ní xáhãⁿ-yu sá díú tẽe yàcáⁿ cúú-gã, núu xíãⁿ ní na dàyáha ñaha-dẽ xii-gá ndaha té Hèrodés tẽe cùu gobiernú distritú Galileá chi nduu-ãⁿ ndécú-dẽ tnáhá-dé ñuú Jerusálén-áⁿ. ⁸ Te òré ní xíní té Hèrodés-áⁿ

Jèsús te ío ní cudíí iní-dé, chi ní cunaha dùcaⁿ-ni cuiní-dé quíní ñáhá-dẽ xii-gá te ñá túú tnáhí xíní ñáhá-dẽ xii-gá ní cùu, chi cuèndá-ni tnúhu ñíhí-dé cuèndá-gá, te ndètu-dé sáá ñⁿ nduu quíní ñáhá-dẽ xii-gá, te cada-gá ñⁿ sá vã yõo tnáhí ndacu cada cundehe-dé ní sani iní-dé. ⁹ Te vài sá ñí xícáⁿ tnúhú-dẽ núú Jèsús, dico ní ñⁿ tnúhu ñá túú ní cáháⁿ-gã. ¹⁰ Te xíãⁿ xíndecu tnáhá cue tẽe cùu dútú cùnùu, ndíhi cue tẽe dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te cue tẽe-áⁿ súúní ío iní-güedé sàcáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá.

¹¹ Te té Hèrodés ndíhi cue tẽe cùu san-dadú-dé ñá túú ní cùu váha iní-güedé núú Jèsús, te ní cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gá, te ní dáciuñú ñaha-güedé dóo vãha xii-gá dàtná cáá dõó sáciuñu cue tẽe sáciundaha ñaha xii ñáyíu. Te dàtnùní té Hèrodés ní dánùhú ñáhá tucu-dé xii-gá ndaha té Pilatú.

¹² Te nduu-ãⁿ ñí tnáhá tnúhu té Pilatú ndíhi té Hèrodés, chi cùu úhú iní tnáhá-güedé ní cùu.

Càchí-güedé sá cáhni-güedé Jèsús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Te té Pilatú ní nadatácá-dé nchaa cue tẽe cùu dútú cùnùu ndíhi dava-gá cue tẽe cùnuu, ndíhi nchaa ñáyíu ñuú-áⁿ, ¹⁴ te ní xáhaⁿ-dẽ:

—Nchòhó ndécá-ndó tẽe-a véxi ní taxi cuèndá-ndó-dé iha, te càchí-ndó sá ío dusaⁿ quide ñáyíu cuèndá nchaa sá dánèhé ñáhá-dẽ xii-yu, te núú-ndó ndùcu tnúhu-í núú-dẽ núu ná ní quide-dé. Dico yúhú cútnùní iní-í sá ñà túú ñí ñⁿ cuéchi-dé dàtná cáháⁿ-ndó-ãⁿ. ¹⁵ Te cuèi té Hèrodés díu-ni ducaⁿ cáháⁿ-dé sá ñà túú cuéchi-dé núu ní techiúⁿ ñaha tucu-dé cuándixi-dé iha. Te vitna sa ní cutnùní iní-ó sá ñà túú taú-xi cahni-o-dé chi ñá túú cuéchi ní quide-dé.

¹⁶ Te na dándoho-ni-í-dé te dàcácu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-yu.

17 Te ndi tnahá nduu vico pascuá te dacuítí sã dácácu té Pilatú-án ññ cue tée yìhi vecaá, chi ducaⁿ tnàhí quide-dé. 18 Dico nchaá-yu ní cuáá-yu, te xäháⁿ-yu xii-dé:

—¡Queñuhu tée nàni Jesús-án, te cahni-n-dě! ¡Te dácácu-n té Barrábás! — cächí-yu xäháⁿ-yu xii-dé.

19 Te té Barrábás-án ññ sanu ichi-dé ñáyiu ñúú ingá ichi, te ní ngüíta-yu ndihí-dé ní cuu úhú iní-yu cue tée cùchiuⁿ, te ní sahani-dé ndíyí núu xíáⁿ ní chihí ñaha-güedé vecaá xii-dé. 20 Te té Pilatú cuñí-dé dácácu-dé Jesús núu xíáⁿ cãháⁿ ndihí ñaha tucu-dé xii-yu ni cùu, 21 dico uuⁿ-gá níhi ní cuáá-yu, te ní xäháⁿ-yu xii-dé úú xito:

—¡Cata caá-dé núu cùrúxí! ¡Cata caá-dé núu cùrúxí! — cächí-yu xäháⁿ-yu xii-dé.

22 Te xito cuu úní ní xáhaⁿ té Pilatú:

—¿Te ná cúú cuèchi ní quide-dé te núu ducaⁿ cuñí-ndó càda-í-dé-i? Te yúhú cútnuní iní-í sá ñà túú cuèchi ní quide-dé núu xíáⁿ ñà túú tàú-xi cahni-o-dě, te na dândoho-ni-í-dé te dácácu-í-dé — cächí-dé xäháⁿ-dě xii-yu.

23 Dico níhi-ni cãháⁿ-yu xäháⁿ-yu sá ná càta caa ñaha-dé xii-gá núu cùrúxí, te ñáyiu-án ndihí nchaa cue tée cùu dútú cùnùu xicáháⁿ níhi-güedé ndihí-yu ndéé ní xínu iní té Pilatú cada-dé nàcuáa cächí iní-yu. 24 Te ní xáhaⁿ-dě xii-yu sá cúú càda-dé nàcuáa xäháⁿ-yu. 25 Te ducaⁿ te ní dácácu-dé té Barrábás tée ní sanu ichi ñáyiu ñúú ingá ichi, te ññ-ni-dé ní sahani-dé ndíyí núu xíáⁿ ní xíhi-dé vecaá, te dätñuní ní táuchíuⁿ-dě cada-güedé Jesús nàcuáa xäháⁿ-yu.

Sàta caa-güedé Jesús núu cùrúxí

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

26 Te ndèca-güedé Jesús cuáháⁿ núu catá càa ñaha-güedé xii-gá, te ichi cuáháⁿ-güedé ndihí-gá ní tñi-güedé ññ tée ñúú Cirené nání-dě Ximú ñúhú-dě ichi duha cuándixi-dé ní sáháⁿ-dé yucu, te ní dácuidó ñaha-güedé xii-dé cùrúxí nchídó Jesús, te ní ngüíta nchicúⁿ-dé sátá-gã.

27 Te ío cuéhé ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te vai ñáyiu ññ ío níhi ndàhí-yu sá ndihú iní-yu cuendá Jesús. 28 Te Jesús ní nchócótó-gã núu-yu, te ní xáhaⁿ-gã:

—Nchòhó ñáyiu ññ Jerusàlén, vá ndàhyú-ndó cuendá-í chí ndàhyú cuendá méé-ndó ndihí cuendá déhe-ndo. 29 Chi sáá nduu quèsaha ñáyiu: “Sá vãha táhú nchaa ñáyiu ñà túú càcu déhe-xi, ndihí nchaa ñáyiu vátá quini-gá cuhuⁿ déhe-xi, chi ni ñà túú xini-yu dacadi-yu”, duha quèsahá-yu. 30 Te dàvá-án cüñaha ñáyiu xii nchaa tindúú ndihí nchaa núu xiquí: “Chí tãcùuⁿ ngónchihí ñaha-ndo xii-ndí”, duha cüñahá-yu. 31 Te núu yúhú tée quide ndáá duha quide ñaha-güedé xii-í vitna, te ndéé-gá cada-güedé nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

32 Te ndèca tucu-güedé úú tnàhã cue tée ndècu ndisa cuèchi-xi cuáháⁿ cuendá cahni ñaha-güedé xii-güedé ndihí Jesús. 33 Te òré ní quexio-güedé ndihí-gá ññ xichi núu nání Yiquí Díquí Ndíyí, te xíáⁿ ññ sata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí, ndihí úú cue tée ndècu ndisa cuèchi-xi-án, te ññ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dätñi-gá ññ-ni núu cùrúxí tucu. 34 Te ní xáhaⁿ-gã xii Tãtã-gã Dútú Ndiõxí:

—Táu, cada càhnu iní sá quidé-güedé, chi ñà túú cùtnuní iní-güedé ná cúú sã quidé-güedé — cächí-gá xáhaⁿ-gã.

Te cue tée cùu sandadú ní xito ndéé-güedé núu ndèdacãa-güedé cuu cuendá-güedé dóó-gã. 35 Te nchaa ñáyiu xindecu-án ndéhë-yu nàcuáa quide-güedé Jesús, te nchaa cue tée cùnùu ní cudíquí ndéé ñáhã-güedé xii-gá, te ní xitnãha-güedé:

—Te dava ñáyiu ní ndacu-dé ní dácácu nihnu-dé, te vitna na dácácu nihnu-dé méé-dě, te núu ndisa sá Crístú Yáá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyíú-a cùu-dé — cächí-güedé xitnãha-güedé.

36 Te tnàhã cue tée cùu sandadú ní cudíquí ndéé ñáhã-güedé xii-gá, chi ní sãndehe yatni-güedé núu tãcãa-gã sãñaha-güedé ndudí íá còho-gá ní cùu, 37 te ní xáhaⁿ-güedé xii-gã:

—Te núu yòhó cúú-n tée yindaha ñaha xii ñáyiu israhél, te dácácu nihnu mee-n — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gã.

38 Te ní taxi ndècu-güedé ññ sá ndéé lètrã ndàa díquí-gã te ndéé úní núu tnùhu, tnùhu grìégú, ndihí tnùhu làtín, ndihí tnùhu

hèbreú, te duha quèe-xi ndi nuní núu tnũhu-án “Tée-a cùu-dé tée yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél”, duha quèe-xi.

³⁹ Te ìn tée ndècu ndisa cuèchi-xi, tée ní sata caa-güedé diñi-gá xìcuèhé ñáhá-dě xii-gá, te xáhaⁿ-dè:

—Te núu yòhó cúu-n Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a, te dàcácu nihnu mee-n, te dàcácu nihnu ñaha xii nchúhú tnàhá-ndí tucu —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴⁰ Dico ingá tée cùndihí-dé tée tàcaa ingá xio diñi-gá ní tenàá ñáhá-dě xii-dé, te xáhaⁿ-dè:

—¿Te náa ñá túu ndàcu iní-n Yá Ndiöxí vitna duha cãa-o ndoho-o ndihí tée nani Jesús-a ñá? ⁴¹ Chi nchoo tàu ndisa-o sã dúhá ndòho-o nacháhu-o cuèchi-o, dico Jèsús-a chi ñá túu cuèchi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii tée tàcaa ndihí-dé-án.

⁴² Te dàtnùnì ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Jèsús, ndacu iní ñáhá-n xii-í òré ná quixi-n taxi tnuní-n ñuyíú-a —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã méi ndùu vitna cundecu ndihí ñaha-í xii-n núu ñí nduu táhù-í cundecu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Ní xihí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Te òré ní cuu cuádava nduu. Te ní cunee nihí ñuyíú, te ducaⁿ-ni cãa ní cuu ndéé caá úní sacuaa. ⁴⁵ Chi ñá túu-gã ní dàyehé nchíanchii te ní ndátá dõó cúu còrtiná veñúhu càhnu sã ìo cùnuu ní quée dava ndáá. ⁴⁶ Te níhi ní cáháⁿ Jèsús, te xáhaⁿ-gã xii Tãtã-gã Dútú Ndiöxí:

—Táu, naqueheⁿ cuendá-n espíritú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii Tãtã-gã.

Te tnúhu-ná-án ñí cáháⁿ-gá te ní xihí-ni-gá.

⁴⁷ Te òré ní xiní tée cùu capitán sá dúcán ñí cuu, te ní ndacu iní-dé Yá Ndiöxí, te ní cachí-dé:

—Sá ndáá ndisa sã tõe-a cùu-dé ìn tée ìo quide ndáá ndécú ñuyíú-a ni cùu —duha ní cachí-dé.

⁴⁸ Te chitu ñáyiú ní tacá xíán chi cùnì-yu cundehé-yu nása cada-güedé Jèsús. Te

sátá ñí yáha ní xiní-yu nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii-gá, te ní ndihí-yu ní ndaca ta cànì-yu pèchú-yu cuánuhú sá ndìhú iní-yu.

⁴⁹ Dico ndècu tnahá cue ñáyiú xiní tnáhá ndihí Jesús, ndihí ñáyiú diñí ní chinchícúⁿ ñáhá xii-gá ndéé distritú Galileá, te ñáyiú-án xica-ni xixínutnii-yu xìndéhè-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii-gá.

Chìndúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Te ndècu ìn tée ñuú Arimàtea nání-dě Chèé, te ñuú-án yìndèhu-xi distritú Jùdeá, te ìo váha iní-dé te quide ndáá-dé núu Yá Ndiöxí, te tnàhá-dé cúu-dé chiúⁿ te ní xìndecu-dé jùndá cue tée isràél. ⁵¹ Te ñá ní tnàhá tnàhí iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ-güedé núu jùndá nàcuáa cada-güedé Jèsús. Te tée-án ndétú-dě sáa nduu ndihu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-dé ndihí ñáyiú. ⁵² Te tée-án ñí sáháⁿ-dé núu té Pilatú te ní xáhaⁿ-dè sã núu vá cùndèe iní-dé dañá-dé chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te té Pilatú-án ñí sáha-dé tnúhu. ⁵³ Te ní nunehe-dé yiqui cùñú-gá núu cùrúxí, te ní chidúcúⁿnuu-dé ìn dõó cuixíⁿ, te ní chihi-dé ìn yaú nchí yiqui naha cava, te vátá yõo ìn-gá nguindúxi yaú-án. ⁵⁴ Te cùu-xi nduu vispré nduu ndetátú ñáyiú, núu xiquide túha-ná-yu sá cúu ìngá nduu.

⁵⁵ Te nchaa ñáyiú diñí ní chinchícúⁿ ñáhá xii Jesús ndéé distritú Galileá ndèndàhá-yu té Chèé ní sáháⁿ núu nchí yaú-án, núu ní xiní-yu nàcuáa ní sacáⁿ-dé yiqui cùñú-gá xití yaú-án. ⁵⁶ Te ducaⁿ te cuánuhú-yu vehé-yu, te ní quide túha-yu acití sáháⁿ tnámí, ndihí pomàdá, te ní ndetátú-yu ìngá nduu-án ñí quidé-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí.

24

Ní ndoto Jèsús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Te ndumìngú nehé víhí-ní cuáháⁿ tucu ñáyiú diñí núu nchí yaú ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te nèhé-yu nchaa sá sáháⁿ tnámí ñí quide túha-yu-án cuáháⁿ, te tnàhá tucu ìn ùú-gá tnàha diñí-yu nchícúⁿ ñáhá xii-yu cuáháⁿ. ² Te òré ní quexìo-yu

yuhu yàú-án te ní xini-yu sá yúú ndèdí ìḡ xio-ná ndécú, ³ te ní quihu-yu xití yaú-án, dico ñá túú-gã yiqui cùñú Jèsús yíhí. ⁴ Te ñá ní cùtnuní tnàhí iní-yu ndéé ichi cuáhán yiqui cùñú-gá, te ní xini-yu úú espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí xínutnì-xi dìñi-yu te xíxíhnu-xi dóó chàhnhí. ⁵ Te ní yuhú-yu te ñá túú ní cùyí-yu cundehé-yu cue espíritú-án, te cue espíritú-án ñi xáhaⁿ-xi xii-yu:

—¿Ná cuendá nándücu-ndo Jesús Yá ndécú vívú núú yíndüxi ñáyiú ní xíhí-i? ⁶ Te ñá túú-gã yiqui cùñú-gá ndécú ìha chi sa ní ndoto-gá, te chí dándàcu iní nàcuáa ní cáhán-gá cùtnàhá ní xíndecu-ndo ndìhi-gá distritú Galileá, ⁷ chi ní cachí-gá sá méé-gã cúú-gã ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo, te dacuítí cuáha cuendá ñáhá-güedě xii-gá núú cuè téé ndècu ichi cuehé ichi duha, te cata caa ñaha-güedě xii-gá núú cùrúxí, te núú cùrúxí-án cuú-gá dico nduu úní sá cùú-gá te ndoto-gá, duha ní cachí-gá xii-ndo.

⁸ Te òré-án ñi ndacu iní-yu tnúhu ní cáhán Jèsús. ⁹ Te sátá dúcáⁿ te ní naquehéⁿ-yu ichi cuánuhú-yu, te ní caní-yu cuèndú núú ndì úxí ìḡ cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús cáhán tnúhu-gá, ndìhi núú dàva-gá ñáyiú. ¹⁰ Te ñáyiú ducaⁿ nàha tnúhu cuánuhú núú-güedé-án cúú tá Màriá Magdaléná, ndìhi tá Juáná, ndìhi tá Màriá náná tē Jàcobó, ndìhi dava-gá ñáyiú dìhí. ¹¹ Dico cue téé-án ñi sani iní-güedé sá dicó cáhú ìní-yu tnúhu xáhãⁿ-yu xii-güedé nùu ñá túú ní sàndáá iní-güedé nàcuáa ní xáhãⁿ-yu.

¹² Dico té Pèlú ní quee-dé xínú-dě cuáhán cuándéhé-dě yaú núú ñi chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní sáá-dé te ní ngáundeyi-dé xító ñihni-dé xití yaú-án te ní xini-dé sá méé-nã dóó ñi xiducúⁿ nuu-gá yúcu ìḡ xio, te ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñi cuu, te ní natnì-dé ichi cuánuhú-dé vehe núú xíndecu-güedé.

Ichi ñuú Emàús (Mr. 16:12-13)

¹³ Te diu-ni nduu-ãⁿ ñúhú úú cue téé ní xica cuu ndìhi Jèsús ichi cuáhán-güedé ìḡ ñuú nání Emàús, te sàcúhuⁿ-güedé dàtná úú òré ichi ndéé ñuú Jerusàlén, te ndéé ñuú

Emàús. ¹⁴ Te ta ndàtnúhu-güedé cuáhán nchaa nàcuáa ní cuu, ¹⁵ te ñini dùcaⁿ xicáhán-güedé, te Jèsús ní natnahá ñáhá-gã xii-güedé te ndèca tnaha-gá ndìhi-güedé cuáhán. ¹⁶ Te cuèi ndèhe ñaha-güedé xii-gá dico dàtná ìḡ sá ndèdí núú-güedě, chi ñá ná quini ñáhá-güedě xii-gá ní cuu. ¹⁷ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-güedě, te xáhaⁿ-gã:

—¿Ná tnúhu xicáhán-ndó ñùhu-ndo ichi núú ducaⁿ ío cùu ndiyí-ndó-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁸ Te ìḡ téé nani Cleofás ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Te ná cuendá nchaa ñáyiú íchí ñi sáá ñuú Jerusàlén xini-yu nchaa nàcuáa ní cuu, te ìḡ dìi-ná yòhó ñá túú xini-n-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te ná ní cuu-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cuendá Jèsús téé ñuú Nazàrét càháⁿ-ndí, chi téé-án cúú-dě ìḡ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te ío váha ndùu tnúhu càháⁿ-dé ní cuu, te quide-dé sá vã yòo tnàhí ndàcu cada nacuáa cudíí ìní Yá Ndiòxí ndìhi ñáyiú ñi cuu. ²⁰ Te cue téé cùu dútú cùnùu, ndìhi cue téé cùnùu taxi tnuní ñáhá xii-ndí ní sáha cuendá ñáhá-güedě xii-dé núú tē Pilatú te ní sata caa ñaha-güedě te núú cùrúxí-án ñi xíhí-dé. ²¹ Dico vitna sa ní cuu úní nduu sá ñi xíhí-dé, te nchúhú ní sani iní-ndí sá tē-án dàcácu nihnu ñaha-dě xii nchúhú ñáyiú isràél núú nchàa tnúndòho tnúhu ndàhú ndécú-ndí. ²² Dico ío cùñúhu-ndí cúú, chi ìḡ úú ñáyiú dìhí ní tuha ñaha xii-dé ndécú ndìhi-ndí ní sáháⁿ ngotó-yu ndéxuehe tàcuíhndá-gá yaú núú ñi chihi-güedé yiqui cùñú-dé, ²³ te ní nasáá-yu càchí-yu xii-ndí sá ña túú-gã yiqui cùñú-dé yíhí xití yaú-án. Te ní xini-yu espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te ní xáhaⁿ-xi xii-yu sá ndécú vívú-dě. ²⁴ Te sátá dúcáⁿ te ìḡ úú cue téé cùndìhi-ndí ní sáháⁿ ndéhé-güedě yaú-án, te ní xini-güedé sá ndáá cúú-xí nchàa tnúhu ní cáhán ñáyiú dìhí-án, dico ñá túú ní xini-güedé téé-án —càchí-güedé xáhãⁿ-güedě xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ío cùmání sã xini tnúni-ndó, chi ío cuèé sàndáá iní-ndó tnúhu ní cáhán cue téé ní

xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha!
 26 ¿Te náa ñá túú taú-xi sá ndóhó Crístú
 òré cúmání-gã sáá nduu ndàa-gã andiu
 núú ndécú Dütú Ndiöxí cundecu-gã-ã? —
 càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

27 Te ní ngüíta-gã xáhaⁿ-gã nàcuáa quèe-xi
 nchaa tnúhu càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí
 cuëndá-gã, te díhna-gã ní cáháⁿ-gã nàcuáa
 ndùu nchaa tnúhu yòdo tnuní núú tütú ndíi
 Moisés, te dàtnuní ní cáháⁿ-gã nàcuáa ndùu
 nchaa tnúhu yòdo tnuní núú tütú nchaa
 cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé
 sanaha.

28 Te òré ní quexìo-güedé yuhu ñúú núú
 cuaháⁿ-güedé-ãⁿ, te Jèsús ní quide-ni-gã
 sá yáha-gã quíhíⁿ-gã ingá xichi ni cùu.
 29 Dico ní cáháⁿ ndàhú-güedé núú-gã sá
 quéndöo-gã xíáⁿ ndetatú-gã ndíhi-güedé, te
 xáhaⁿ-güedé xii-gã:

—Quendóo ndíhi ñaha xii-ndí iha nde-
 tatú-n chi sa ní cuaa, te tnavíi cundiⁿ —
 càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gã.

Te xíáⁿ cáá ñⁿ vehe cuánguihu-güedé nde-
 tatú-güedé ndíhi-gã. 30 Te òré sa yíhi-güedé
 mèsá ndíhi-gã cùdini ndíhi ñaha-güedé, te
 ní queheⁿ-gã pàá te ní ndacáⁿ táhú-gã
 núú Yá Ndiöxí, te ní táhú cuèchi-gã te
 dàtnuní ní dácãhñu ñaha-gã xii-güedé. 31 Te
 òré-áⁿ ñí naquiní ñáhá-güedé xii-gã ní
 cùu, dico uuⁿ ní ndóñúhú-gã. 32 Te ní
 xítñaha-güedé:

—Te ndáá sá sùúní cùdíí ìní-ó òré tá
 ndàtnúhu-o ndíhi Jèsús véxi ichi, te ta
 dànehé ñáhá-gã xii-o nchàa nacuáa quèe-xi
 tnúhu càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí —
 càchí-güedé xítñaha-güedé.

33 Te ñá túú-gã ní xíndetu-güedé chi
 ndíhi-ni ní natnⁿ-güedé ichi cuánuhú-güedé
 ñúú Jerusálén, te ní nasáá-güedé núú
 xíndecu ndí ùxí ñⁿ cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús
 cáháⁿ tnúhu-gã, ndíhi dava-gã ñáyíu. 34 Te
 cue téé xíndecu-áⁿ xáhaⁿ-güedé:

—Ndáá sá ñí ndoto Yaá cúú Mèstrú,
 chi ní xíní ñáhá tẽ Xímú —càchí-güedé
 xáhaⁿ-güedé.

35 Te cue téé ní nasáá-áⁿ ñí cani-güedé
 cuëndú nàcuáa ní cuu ichi, ndíhi nàcuáa ní
 cuu ní naquiní-güedé Jèsús òré ní táhú-gã
 pàá ní dácãhñu ñaha-gã xii-güedé.

*Jèsús ní quexìo-gã núú xíndecu cue téé ní
 xica cuu ndíhi-gã*

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-
 23)

36 Te càháⁿ dúcáⁿ-ní-güedé nàcuáa ní
 cuu ní quexìo Jèsús ní ngúnutnⁿ-gã ndéé
 tnuú-güedé, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-gã xii-ndo ïo
 váha cùu ìní-ndó ndècu-ndo —cachí-gã
 xáhaⁿ-gã xii-güedé.

37 Te da ní yùhú-güedé, te ní sani
 ìní-güedé sá dícó ñⁿ espíritú cúú sã
 ndéhé-güedé ní cùu. 38 Dico Jèsús ní
 xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Ná cuëndá yùhú-ndó, te sàni ñⁿ sani
 úú ìní-ndó-í? 39 Chí cùndèhe ndaha-í ndíhi
 sáhá-í te quiní-ndó ñá ñu-ni-í. Te chí
 téndàha ñaha xii-í te cundehe-ndo, te núu
 ñⁿ espíritú ndécú yìqui cuñú-xi dàtná ndécú
 ndíhi yùhú —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

40 Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gã te ní dánèhé
 ñáhá-gã xii-güedé ndaha-gã ndíhi sáhá-gã.

41 Te ío ní cuñúhu-güedé, te ní cudíí
 ìní-güedé sá ndécú-gã tnuú-güedé dico
 sàni ñⁿ sani úú ìní-güedé, te ní xáhaⁿ Jèsús
 xii-güedé:

—¿Ndècu ndíhi-ndo luha sá cáxí-ó ìha ñá?
 —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

42 Te ní sãñaha-güedé xii-gã luha chácá ñí
 chíhó, ndíhi dítá ññú ññú ndúdí, 43 te ní
 queheⁿ-gã te ndèhe-güedé ní xexi-gã. 44 Te
 dàtnuní ní xáhaⁿ-gã:

—Nchaa sá ñí yáha-í-a cùu-xi sá ñí
 cachí tnúhu-í xii-ndo cùtnàhá ndécú ndíhi
 ñaha-gã-í xii-ndo, chi ní cachí-í sá dàcuiíí
 càda-xi nchaa nacuáa càháⁿ-xi núú tütú
 ndíi Moisés, ndíhi núú tütú ndéé tnúhu
 ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá
 Ndiöxí ndéé sanaha, ndíhi núú librú Sãlmú
 —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

45 Te òré-áⁿ ñí sãñaha-gã sá xíní
 tnùní-güedé, te ní tecú tnùní-güedé nchaa
 tnúhu càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí. 46 Te ní
 xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ducáⁿ ndéé tnuní núú tütú Yá Ndiöxí
 sá dàcuiíí sã yùhú Crístú cuú-í, te nduu
 úní ndoto-í. 47 Te ñíhí ñuyíú cùtènuu
 tnúhu ní cáháⁿ-í, dico díhna nuu-gã ñúú
 Jerusálén ngüíta-yu cacunehe ñáhá-yu
 xii-í, te cáháⁿ-yu nàcuáa ní dánèhé-í-yu,

te cúñàhá-yu xii cue ñáyiú sá ná dándixi túu-yu iní-yu sá ñà túú quède váha-yu, te dàñá-yu nchaa ichi cuéhé ichi duha ndècú-yu, te natní-yu ichi Yá Ndiöxí, te ducaⁿ te cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-yu. ⁴⁸ Te vitna nchòhó cuu-ndo cue téè cáháⁿ ndáá nchaa nàcuáa ní cuu chi ní xíní núú-ndó. ⁴⁹ Te yúhú tendaha-í Espíritú Yá Ndiöxí quixi cundecu ndihí-ndo, chi ducaⁿ ní cachí-gá. Dico chí cundecu-ni ñuú Jerusàlén-áⁿ ndèé ná quèxio Espíritú Yá Ndiöxí ngúndecu ndihí-ndo cuèndá chindee ñàha-xi xii-ndo cada-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús cuánda-gá andiu

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Te Jèsús ní queñuhu ñàha-gá xii-güedé ñuú Jerusàlén ndéca ñàha-gá cuáháⁿ ñuú Bètaniá, te xíaⁿ ní ndonehe-gá ndaha-gá núú ññu, te ní xícaⁿ táhú ñàha-gá xii-güedé núú Yá Ndiöxí. ⁵¹ Te sátá ní xícaⁿ táhú ñàha-gá xii-güedé núú Yá Ndiöxí, te ní quee-gá tnuú-güedé cuánda-gá andiu. ⁵² Te ní ngüíta-güedé ní cachí-güedé sá ïo càhnu cuu Jesús, te ní natní-güedé ichi cuánuhú-güedé ñuú Jerusàlén, te súúni cùdíí ìní-güedé ñúhú-güedé ichi. ⁵³ Te nchaa nduu ní xíndecu-güedé veñúhu càhnu sá ïo cùnuu ní ndacáⁿ táhú-güedé núú Yá Ndiöxí, te ní cachí-güedé sá ïo càhnu cuu-gá. Duha ní cuu dàvá-áⁿ.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÜNÍ TÉ JUÀÁ

Déhe Yá Ndiöxí ní cuu-gá ññá yiu

1 Cùmání-gã ngáva ñuyúú, te sa ndècu ndihí Yá Ndiöxí Déhe-gá. Te ññá-ni xǐcúu-gá. Te Déhe-gá-áñ ññá cuu-gá dàtná ññá tnúhu, chí ní cachí tnúhu-gá nàcuáa càa Tátá-gã Dútú Ndiöxí. 2 Te sa ndècu-gá ndihí Dútú Ndiöxí te ní ngáva ñuyúú. 3 Te ññá-ni tnúhu mee Dútú Ndiöxí ní cuu ní cadúha Déhe-gá nchaa sá íó ñuyúú. Te núu ñá túú Déhe-gá ñá, te ñá túú ñá coo ñuyúú-a ní cùu. 4 Te ññá-ni Déhe-gá quidé-gã ndécú-ó, te ní dáyèhé-gá iní-ó nàcuáa cundecu-o. 5 Te tnúhu-gá ní xité nuu-xi núú ndécú nchaa ñá yiu ññáhu ichi cuehé ichi duha. Te ñá yiu-áñ cùú-yu dàtná cue ñá yiu ndècu ññá núú néé, te ññá-ni-yu cachí iní-yu xocàní-yu tnúhu-gá dico vá ndácú-yu.

6-7 Te ní xíndecu ññá téé ní xínani-dě Juàá, te téé-áñ ññá táuchíúñ Yá Ndiöxí sá càháñ-dé tnúhu-gá núú ñá yiu. Te ní xáhañ-dě xií-yu sá vèxi Déhe-gá ñuyúú-a, te dandìxi túu-gá iní-yu cuendá cutnùnì iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-gá. 8 Te ñá díú mèe té Juàá ní dandìxi túu-dé iní-yu cuendá cutnùnì iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí, chí cuendá-ni ní xica cuu-dé ní càháñ-dé sá Déhe Yá Ndiöxí véxi-gá dandìxi túu-gá iní-yu. 9 Te ndáá ndisa sá méé-gã dándìxi túu-gá iní ñá yiu ñuyúú-a cuendá cutnùnì iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí.

10 Te ní xíndecu-gá ñuyúú-a, te ñá yiu ñuyúú-a ñá ní cùnùnì iní-yu yoo cùu-gá, te ññá-ni mee-gã ní cadúha-gá ñuyúú-a ní quide-gá chùuñ ní táhú Dútú Ndiöxí. 11 Te ní quixi-gá ñuyúú ññá cadúha mee-gã, dico cue ñá yiu ñuyúú-a ñá ní cùu váha iní-yu núú-gã. 12 Dico davá-yu ní sándáá iní ñá há yu xii-gá, te ní nduu táhú-yu ní nduu déhe ñá ha Yá Ndiöxí xií-yu. 13 Te ñá túú ní ndùu déhe ñá ha-gã xií-yu sá cùú-yu déhe ñá yiu ñuyúú-a, àdi sá ndécú tátá-yu, ñá ñá-yu chí mee Yá Ndiöxí ducañ ññá cuiní-gá cunduu sá ndúú dèhe ñá ha-gã xií-yu.

14 Te Déhe-gá ní quixi túu-gá ñuyúú-a, te ní cuu-gá ññá yiqui cùúú ní xíndecu ndihí ñá ha-gã xii nchoo cuè ñá yiu ní xica cuu túu ndihí-gá. Te ní xíní-ó sá ío càhnu cuu-gá cuendá sá ññá dìi díi-ni-gã cùú-gã Déhe Yá Ndiöxí, te ío cùndahú iní ñá há-gã chíndèe ñá ha-gã xii nchoo ñá yiu ndècu ñuyúú-a, te ío ndáá càháñ-gá. 15 Te duha ní càháñ té Juàá cuendá Déhe Yá Ndiöxí ní xáhañ-dě xii ñá yiu:

—Cuendá téé iha ní càháñ-í ndéé càni-gá ní cachí-í sá quixí ññá téé quixi. Te téé-áñ cùnùu-gá-dé, chí díhna-gá-dé sa ndècu-dé dàcùúxí yùhú —duha ní xáhañ-dě xií-yu.

16 Te ío váha iní Yá-áñ chí xito ñá ha-gã xii-o nchaa-o ññá nduu ññá nduu. 17 Te ndíi Moisés ní cachí tnúhu ndíi tnúhu Yá Ndiöxí tnúhu sá sánú ñchi ñá ha xii-o nacuáa cundecu-o, dico Déhe-gá Xítohó Jesucrístú ní cachí-gá sá ío cùu iní ñá há Yá Ndiöxí xii-o. Te ní càháñ-gá nchaa dava-gá tnúhu ndáá. 18 Te ñá ññá ñá yiu xíní túu-yu Yá Ndiöxí. Dico ññá dìi ní Déhe-gá Yá ndécú ndihí-gá càchí tnúhu-gá nàcuáa càa-gá.

Té Juàá téé dàcuandute ñá ha xii ñá yiu càháñ váha-dé cuendá Xítohó Jesucrístú

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

19 Te cue téé israhél ndécú ññá Jerusalén ní tendaha-güedé cue dútú ndihí cue téé cùu levítá cuháñ-güedé núú ndécú tẽ Juàá ndúcú tnúhu-güedé núú-dě ññá ná téé cùu-dé. 20 Te ní càháñ ndáá-dé ní xáhañ-dě xii-güedé:

—Yùhú, ñá díú Crístú Yá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyúú-a cùu-í —càchí-dé xáhañ-dě.

21 Te ní xáhañ tucu-güedé:

—¿Te yoo cùu yohó váíñ? ¿Á yohó cùu-n tẽ Èliás? —càchí-güedé xáhañ-güedé xii-dé.

Te ní xáhañ tẽ Juàá:

—Yùhú, ñá díú tẽ Èliás cùu-í —càchí-dé xáhañ-dě.

Te xáhañ tucu-güedé:

—¿Te yohó cùu-n tẽ ní cachí cue téé ndéé sanaha quixi càháñ tnúhu Yá Ndiöxí-áñ? —càchí-güedé xáhañ-güedé xii-dé.

Te ní xáhañ-dě:

—Ní ñá díú tẽ-áñ cùu-í —càchí-dé xáhañ-dě xii-güedé.

22 Te ní xáhañ tucu-güedé:

—¿Te ná tée cùu yohó váiⁿ?, cuèndá ducaⁿ nàcani tnúhu-ndí núú cuè tée ní tendaha ñàha xii-ndí véxi-ndí, te cáháⁿ duuⁿ-n núu ná tée cùu-n —cachí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-dé.

²³ Te ní xáhaⁿ tẽ Juàá:

—Yúhú cùu-í tée xica cáháⁿ xití yucu nàcuáa ní cáháⁿ ndí Chàíá, chi ndí-áⁿ ní cachí ndí: “Chí dáñá ìchi cuehé ichi duha ndècu-ndo te tni-ndo ìchi váha, chi véxi Yaá ío cùnuu”, duha ní cachí ndí —càchí té Juàá xàhaⁿ-dẽ xii-güedé.

²⁴ Te cue tée ndècu tnúhu núú tẽ Juàá núu ná tée cùu-dé, cue tée-áⁿ ñí tendaha ñàha cue tée cùu fariséú xii-güedé. ²⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé xii té Juàá:

—¿Ná cuèndá dácuañdute-n ñáyiu te núu ñá díú Crístú cúu-n, te ni ñá díú tẽ Èliás, te ni ñá díú tẽ véxi cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí cúu-n váiⁿ? —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁶⁻²⁷ Te ní xáhaⁿ tẽ Juàá:

—Yúhú ní ngódó núu-í dácuañdute-í ñáyiu. Dico nchícúⁿ ñí tée véxi, te tée-áⁿ cùnùu-gá-dé dácúxí yúhú, chi yúhú cùu-í ñí tée duuⁿ duuⁿ ñá túú tau nandaxi cuèdicó ñí chàú-dé dico quide-í chùuⁿ-dé. Te tée-áⁿ sa ñúhu tnahá-dé tnuú-ndó dicó-ni sá ñá túú xini-ndó-dẽ —càchí-dé xàhaⁿ-dẽ.

²⁸ Duha ní cuu ñuu Bètábará ñuu cáa ndàa ingá xio yúte Jordán, yacáⁿ ní xindecu té Juàá ní dácuañdute-dé ñáyiu.

Jèsús quidé càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi ñáyiu

²⁹ Te nduu tnèé ní xini té Juàá Jèsús véxi yatni-gá núú ndécú-dẽ ndíhi ñáyiu. Te ní xáhaⁿ-dẽ xii-yu:

—Chí cündèhe tée-áⁿ, chi tée-áⁿ cúu-dẽ Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíu-a, te véxi-dé cada càhnu iní-dé nchaa yíca cuèchi ñáyiu ñuyíu. Te cùu-dé dàtná ñí mbéé quiti ío váha iní-xi. ³⁰ Te ñiu tée-áⁿ ní cachí-í sá cànchícúⁿ-dé quixi. Te cùnuu-gá-dé dácúxí yúhú, chi díhna-gá-dé sa ndècu ní cachí-í xii-ndo. ³¹ Te ni yúhú ñá túú xini-í-dé ní cùu, dico xica cuu-í dácuañdute-í ñáyiu cuèndá nchaa ñáyiu israél quini ñáhà-yu xii-dé —càchí-dé xàhaⁿ-dẽ xii-yu.

³² Te ní xáhaⁿ tùcu-dé:

—Ní xini-í Espiritú Yá Ndiõxí ní quee-xi andíu véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndíhi ñàha-xi

xii-dé, te dàtná cáa lõmá cáa Espiritú-áⁿ véxi cuuⁿ-xi. ³³ Te yúhú ñá túú xini-í-dé ní cùu, dico Yá Ndiõxí Yaá ní tendaha ñàha xii-í xicá cùu-í dácuañdute-í ñáyiu, Yaá-áⁿ ní cachí tnúhu-gá sá tée na quini-í ngúndecu ndíhi Espiritú-gá sá véxi cuuⁿ andíu, te tée-áⁿ taxi-dé Espiritú-gá cundecu ndíhi-o. ³⁴ Te yúhú ní xini-í-dé te xini ndáá-í sá Dèhe Dútú Ndiõxí cúu-dẽ. Te xiáⁿ càchí tnúhu-í xii-ndo —càchí té Juàá xàhaⁿ-dẽ xii-yu.

Cue tée díhna nuu xica cuu ndíhi Jèsús

³⁵ Te nduu tnèé-áⁿ ñiu-ni xiáⁿ ndécú tẽ Juàá ndíhi úu cue tée xica cuu ndíhi-dé.

³⁶ Te ní xini-dé Jèsús ñúhú-gá ichi, te ni xáhaⁿ-dẽ xii cue tée xica cuu ndíhi-dé-áⁿ:

—Chí cündèhe tée-áⁿ, chi tée-áⁿ cúu-dẽ Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíu-a. Te cùu-dé dàtná ñí mbéé quiti ío váha iní-xi —càchí-dé xàhaⁿ-dẽ.

³⁷ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ té Juàá núú cuè tée úu ndíhi-dé-áⁿ núu ní chinchícúⁿ-güedé Jèsús. ³⁸ Te ní nchócótó-gá ndàa sátá-gá, te ní xini-gá sá nchícúⁿ ñáhà-güedé xii-gá. Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná nánducu-ndo? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—¿Ndèé ndécú-n, Ràbí? —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Ràbí-áⁿ quée-xi Mèstrú tnúhu mee-güedé. ³⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí nèhé te quini-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

Te ní xica-güedé cuáhà-güedé, te ní quexio-güedé núú quidé vèhe-gá. Te ndècu-ni-güedé ndíhi-gá ní cuaa, chi dàtná òré caa cúmí sacuaa ní sáa-güedé.

⁴⁰ Te úu cue tée-áⁿ ñí tni-güedé tnúhu ní cáháⁿ té Juàá, te ní chinchícúⁿ-güedé Jèsús. Te núú úu cue tée-áⁿ, ñí-dé nani-dẽ Ndríxi, te ñani-dé cúu tẽ Xímú, àdi Pelú chi úu ñiu-dé. ⁴¹ Te té Ndríxi-áⁿ ñí nanducu-ni-dẽ ñani-dé te ní xáhaⁿ-dẽ:

—Ní naníhi-ndí tée cùu Mesiás —càchí-dé xàhaⁿ-dẽ.

Te Mesiás-áⁿ quée-xi Crístú tnúhu mee-güedé, Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíu-a. ⁴² Te ndèca té Ndríxi ñani-dé cuáhà-núú ndécú Jèsús. Te òré ní xini ñáhà Jèsús xii té Xímú, te ní xáhaⁿ-gá:

—Yòhó cúú-n tē Xǐmú déhe té Jònás, te vitna danàni ñaha-í Céfás xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ.

Te Céfás-ǎⁿ quée-xí Pèlú tnúhu mee-güedě.

Jèsús ní cáháⁿ-gá té Lìpé ndihí té Natanàél

⁴³ Te nduu tnée ní sani iní-gá quihíⁿ-gá distritú Galileá. Te ní naníhí-gǎ ñⁿ tée nàni Lìpé, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Néhe ná quihíⁿ-ó nūú quihíⁿ-í-a —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ.

⁴⁴ Te té Lìpé-án cúú-dě tée ñuú Bètsaidá. Te diu-ni ñuú yàcáⁿ cúú ñuú té Ndríxí ndihí té Pèlú. ⁴⁵ Te té Lìpé ní naníhí tnáhá-dě ndihí té Natanàél, te ní xáhaⁿ-dě:

—Ní naníhí-ndí tée dii cuendú-xi ní chídó tnùní ndíi Moisés ndihí dava-gá cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndée sanaha. Te tée-án nání-dě Jèsús déhe té Chée, tée ñuú Nazàrét —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

⁴⁶ Te ní xáhaⁿ tē Natanàél xii té Lìpé:

—¿Te náa ío váha càa ñuú Nazàrét nūu da yàcáⁿ quee tée cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí? —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

Te ní xáhaⁿ tē Lìpé:

—Néhe ná quihíⁿ-ó te quiní-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

⁴⁷ Te òré ní xiní Jèsús té Natanàél tá cùyatni-dé cuáháⁿ, te ní cáháⁿ-gá cuendá-dé te ní cachí-gá:

—Tée véxi-ǎⁿ cúú-dě mei tēe isràél, te ñá ñⁿ ndūu dandahú-dé ñáyiú —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ tē Natanàél xii Jèsús:

—¿Te nása náquiní ñáhá-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú sa ní xiní ñáhà-í xii-n òré ndécú-gǎ-n càha yutnu ngúxí-ǎⁿ te ní tē Lìpé vátá cáná ñàha-gá-dé xii-n òré-án —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴⁹ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, núu ní xáhaⁿ tē Natanàél xii-gá:

—Mèstrú, yòhó cúú-n Dēhe Dútú Ndiöxí yíndàha-n ñáyiú isràél —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Cuendá sá ñí xiní ñáhà-í xii-n càha yutnu ngúxí xíǎⁿ iní ñáhá-n, dico cuéhé-gǎ núu sǎ quiní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁵¹ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í sá sàá nduu, te quiní-ndó nàcaáⁿ andiu. Te quiní-ndó cuè espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí sá ndàa nuu-xi quide-xi núú cündècu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

2

Vico tnǎndaha ío ñuú Cànaá

¹ Te nduu úní sá dúcáⁿ ñí cuu te ní xóo ñⁿ vico tnǎndaha ñuú Cànaá, ñⁿ ñuú yíndèhu distritú Galileá. Te yàcáⁿ ní xíndecu nǎná Jèsús. ² Te tnáhá Jèsús ndihí cue tée xíca cuu ndihí-gá ní cáháⁿ-yu cuáháⁿ-gá ndihí-güedé vico-án. ³ Te òré ní ndihí vínú, te ní xáhaⁿ nǎná Jèsús xii-gá:

—Ñá túú-gǎ vínú ndécú ndihí-yu —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Náá, ñá túú xìni ñuhu-xi da yúhú cúñaha-n cuendá vínú-án, chi vátá tnáhá-gá òré quiní-yu yoo cùu yúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

⁵ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xì ñáyiú xínu cuechi:

—Cada-ndo nchàa nacuáa na càháⁿ Jèsús —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

⁶ Te yàcáⁿ nútñí íñú quídí yúú te quée dàtná ñⁿ ciendú lítrú ndute ñⁿ ñⁿ quídí-án. Te ndute-án nándíhi ñáyiú isràél ndáhá-yu te nàqueté-yu cóhó-yu chi ducaⁿ tnáhí quidé-yu nacuáa sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí. ⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii nchaa cue tée xínu cuechi:

—Nadachítú-ndó ndüte ndí nchaa quídí-án —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní nadachítú-güedé. ⁸ Te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Vitna te tava-ndo lùha, te canehe-ndo quihíⁿ cuáha-ndo tēe quide vico —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ducaⁿ ñí quide-güedé ní tava-güedé luha nèhe-güedé cuáháⁿ ní sáha-güedé tēe quide vico. ⁹ Te ní xito ndée tēe quide vico-án, te sa ní nduu-xi vínú, te ñá túú ní xíní-dé ndée véxi-xi, dico mee cuè tēe xínu cuechi sa naha-güedé núú ñí tava-güedé. Ducaⁿ te tēe quide vico-án ñí cana-dé tēe tnǎndaha. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Nchaa ñáyiú quide vico queñuhú-yu díhna-gá vínú váha. Te sa vài vínú váha xihí-yu, te dàtnúní queñuhú-yu vínú ndàhú. Te yòhó díhna-gá vínú ndàhú ní

queñuhu-n, te ndéé núú nǐ ndihi-ná ní queñuhu-n vǐnú váha —càchí téé quide vico-áⁿ xáhaⁿ-dě xii téé tnǎndaha-áⁿ.

11 Te sá nǐ nadatiù Jesús ndute-áⁿ nǐ nduu-xi vǐnú cúú-xí ìⁿ chiuⁿ díhna nuu sǎ vǎ yõo tnàhí ndàcu cada ní quide-gá ñuú Cànaá, ìⁿ ñuú yǐndèhu distritú Galileá, te chiuⁿ ní quide-gá-áⁿ cúú-xí ìⁿ chiuⁿ cahnu vihi, núu xiǎⁿ nǐ cutnùní iní-yu sá ìo càhnu cuu-gá, te ní sándáá iní ñáhá nchaa cue téé xìca cuu ndihi-gá.

12 Te sátá nǐ yáha vico, te ní xica Jèsús ndihi nǎná-gǎ, ndihi cue ñaní-gá, ndihi nchaa cue téé xìca cuu ndihi-gá cuáháⁿ-yu ñuú Capernaúm. Te yàcáⁿ ní xíndecú-yu ìⁿ ùú nduu ndihi-gá.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nàcuáa quide ñáyiu xití veñúhu
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

13 Te ta cùyatni cada ñáyiu isràél vico pàscuá, te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá ñuú Jerusàlén. 14 Te sátá nǐ sáa-gá yàcáⁿ, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá veñúhu càhnu sá ìo cùnunu, te xití veñúhu-áⁿ nǐ xiní-gá ndécú ñáyiu dìcò-yu ndicutu, mbéé ndihi lõmá, te tnàhá ñáyiu dàma díhúⁿ núcõo-yu ní xiní-gá. 15 Te ní queheⁿ-gá ìⁿ ùú yoho, te ní cáunuu tnàha-gá, te ní dáyùhu-gá ñáyiu ní queé-yu quehé veñúhu, ndihi ndicutú-yu ndihi mbéé-yu. Te cue ñáyiu dàma díhúⁿ-ǎⁿ ní dǎngõyo-gá díhúⁿ-yu, te ní dándùá-gá mèsá-yu. 16 Te ní xáhaⁿ-gǎ xii cue ñáyiu dìcò lõmá:

—¿Queñuhu-ndo nchaa quití-a xití veñúhu-a! ¿Vá cáda-ndó vèhe núú yǎhu núú cúú vèhe Tàtá-í Dútú Ndiõxí! —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

17 Te xiǎⁿ ní ndacu iní cue téé xìca cuu ndihi-gá sá dúcáⁿ yòdo tnuní núú tütú-gá, te càchí-xi: “Ìo cùyica iní-í chi ñá cuíní-yu canehe ì-yu vèhe Tàtá-í”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

18 Te ní xáhaⁿ cuè téé isràél xii-gá:

—¿Ná cúú sǎ vǎ yõo tnàhí ndàcu cada, cada-n cuèndá cutnùní iní-ndí sá cúú dùha taxi tnuní ñáhá-n xii-ndí-i? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

19 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí dǎngõyo veñúhu-a, te není xití úní nduu te sa nadaxínu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

20 Te ní xáhaⁿ tucu cue téé isràél:

—Údico ìñú cuía nǐ xíndecuu-güedé ní sáa veñúhu-a, te yòhó cuíní-n nàdaxínu-n xití úní-ni nduu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

21 Dico sá nǐ cáháⁿ-gá chi ñá díú cuèndá veñúhu ní cáháⁿ-gá chi cuèndá yiqui cùñú-gá ní cáháⁿ-gá. 22 Núu sátá nǐ xíhí-gá, te ní ndoto-gá, te òré-áⁿ nǐ ndacu iní cue téé ní xica cuu ndihi-gá nàcuáa ní cáháⁿ-gá, núu xiǎⁿ ní sándáá iní-güedé tnúhu yòdo tnuní núú tütú-gá. Te ducaⁿ te ní sándáá iní-güedé tnúhu ní cáháⁿ-gá.

Jèsús xiní-gá nàcuáa càa iní nchaa ñáyiu

23 Te òré ndécú Jèsús vico pàscuá, te ìo vǎi ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-gá cuèndá ìo títí sá vǎ yõo tnàhí ndàcu cada ní quide-gá ní xiní-yu. 24 Dico Jèsús ñá ní cáháⁿ-gá nchaa tnúhu ñuhu iní-gá, chi sa ní cutnùní iní-gá sá ñá túú cùu váha iní-yu. 25 Te ñá túú xiní ñuhu-gá ìⁿ ñáyiu cúñaha nàcuáa càa iní nchaa tnàha ñáyíu-yu, chi mee-gǎ sa nàha ndáa-gá nàcuáa càa iní-yu ncháa-yu.

3

Jèsús ndihi té Nicòdemú

1 Ní xíndecu ìⁿ téé cùu fariséu ní xínani-dě Nicòdemú, te ní cuu-dé ìⁿ téé cùnunu núú ñáyiu isràél. 2 Te téé-áⁿ nǐ sáháⁿ-dé niú ní cáháⁿ ndihi-dé Jèsús, te ní xáhaⁿ-dě:

—Mèstrú, yúhú ndihi dava-gá-güedé sa nàha-ndí sá Yǎ Ndiõxí ní tendaha ñàha-gá xii-n vèxi-n dǎnehé ñáhá-n xii-ndí, chi núu ñá túú Yǎ Ndiõxí ndécú ndihi-n, te vá ndácú-n càda-n nchaa sá vǎ yõo tnàhí ndàcu cada quide-n —cachí-dé xáhaⁿ-dě.

3 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáa-í xii-n sǎ ncháa ñáyiu vá ná càcu saa tucu, te vá ndihu ndaha ñàha Yǎ Ndiõxí xií-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

4 Te ní xáhaⁿ tǎ Nicòdemú:

—¿Te nása cada ìⁿ ñáyiu sa ní yíi te cacu-ni tucú-yu? ¿Náa ndihu tucú-yu xití nǎná-yu te cacu tucú-yu xito cùu uú-ǎⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã nchaa ñáyíu na ndùu ndoo nduu nine iní-xi cuú-yu ñáyíu ní na càcu saa ndíhi ndute ndíhi Espíritú Yã Ndiöxí, ñáyíu-án ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu. ⁶ Te nchaa ñáyíu càcu ñuyíú-a, chi déhe ñáyíu ñuyíú-a cùú-yu. Te ñáyíu ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, ñáyíu-án ñí nduu táhü-yu Espíritú Yã Ndiöxí te tàxi tnuní ñáhá-nã Espíritú-gá xii-yu. ⁷ Te vá cùñühu-n tnühu ní cáháⁿ-í-a, chi nchaa ñáyíu ní sándáá iní ñáhá xii-í ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu, te ñáyíu-án cùú-yu dàtná ñáyíu ní nacacu saa. ⁸ Táchí ndèni xiáⁿ tècú dóho-o xico-xi, dico ñá túú xini-ó ndéé ichi véxi-xi, te ní ñá túú xini-ó ndéé ichi cuáháⁿ-xi. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu Espíritú-gá ndécú ndíhi ñáyíu ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁹ Te dàtnùní ní xicáⁿ tnúhú tùcu té Nicòdemú núú-gã, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¿Te nása ndùu tnúhu càháⁿ-n dùcaⁿ caháⁿ-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yòhó cúú-n ñí tée cùtnuní iní-xi, chi dàcuaha-n ñáyíu isràél, ¿te ñá tècú tnùní-n tnühu càháⁿ-í-u? ¹¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã nchühu càháⁿ-ndí ñí sá ñí tecú tnùní-ndí, te càháⁿ ndáá-ndí cuendá ñí sá ñí xini-ndí. Dico nchòhó ñá tècú tnùní-ndó tnühu càháⁿ-ndí. ¹² Te ñá sándáá iní-ndó tnühu càháⁿ-í cuendá nchaa nàcuáa cùu ñuyíú-a, te uuⁿ-gá cada-ndo ñü cáháⁿ-í cuendá nchaa nàcuáa cùu andü.

¹³ Vá yòo ñí sàá andü, te caní-xi cuendú nàcuáa càa. Chi ñí dñi díi-ni yúhú véxi cuuⁿ-í andü, te cùu-í ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo. Te diu-ni yàcáⁿ ndaa-í cundecu-í. ¹⁴ Te dàtná ní ndanehe ndíi Moisés cóo ñí sata caa ndíi-di xiti yucu, ducaⁿ càda ñaha-güedé cata caa ñaha-güedé núú cùrúxí xii yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo ñí nduu, ¹⁵ te ducaⁿ yãha-í cuendá nchaa ñáyíu na quindáá iní ñáhá xii-í te nduu táhü-yu cundecu-yu ndíhi Yã Ndiöxí ñí caa ñí quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Yá Ndiöxí ío cùu iní-gá ñáyíu ñuyíú-a

¹⁶ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní-gá ñáyíu ñuyíú-a. Te ñí dñi-ni Déhe-gá ndécú, te ní tendaha ñàha-gá ní quixi-gá ñuyíú-a, te

núu na quindáá iní ñáhá ñáyíu, te vá cuíta nihnú-yu, chi nduu táhü-yu cundecu-yu ndíhi-gá ñí caa ñí quíhíⁿ. ¹⁷ Te Yá Ndiöxí ñá túú ní tendaha-gá Déhe-gá quixi-gá ñuyíú-a dacuíta nihnu-gá ñáyíu, chi ní tendaha-gã Déhe-gá ní quixi-gá sá dácãcu nihnu-gá ñáyíu ñuyíú-a núú ùhú núú ndàhú.

¹⁸ Nchaa ñáyíu sándáá iní ñáhá xii Déhe-gá, te vá cuíta nihnú-yu. Te nchaa ñáyíu ñá túú sándáá iní ñáhá xii Déhe-gá ñühü-yu ichi cuáháⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, chi ñá túú sándáá iní-yu Déhe Dútú Ndiöxí. ¹⁹ Chi ní quixi Déhe-gá ñuyíú-a ní dándíxí tũu-gá iní-yu cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yã Ndiöxí te tní-yu ñí ichi váha ñí cùu, te ñá ní tnàhá iní-yu, chi ní cudí-gã iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá dácúxí sã vãha, núu xiáⁿ tá xita nihnú-yu cuáháⁿ. ²⁰ Te nchaa ñáyíu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá ñá tnàhá iní-yu cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yã Ndiöxí, te ñá tní-yu tnúhu-gá cuendá yühü-yu nduu tnùní nchaa sá quidè-yu. ²¹ Te nchaa ñáyíu ñühu ichi ndáá cuíní-yu cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yã Ndiöxí, te cùtnuní sá chindèe ñaha-gá xii-yu, chi quide váha-yu.

Té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyíu càháⁿ váha tucu-dé cuendá Jèsús

²² Te sátá dúcáⁿ ñí cuu, te ní quee Jèsús cuáháⁿ-gá ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá distritú Jüdeá. Te yàcáⁿ ní xindecu tnaa-gá ndíhi-güedé ní xóo dacuandute-güedé ñáyíu.

²³ Te ndècu té Juàá ñí xichi núú nání Ènón yatni ñúú Sàlém dácuaandute-dé ñáyíu, chi yàcáⁿ ío váha ñühu ndute, núu xiáⁿ ní xóo quíhíⁿ ñáyíu yàcáⁿ ní xóo cuanduté-yu.

²⁴ Duha ní cuu cùtnàhá vátá ngává-gã té Juàá vecaá.

²⁵ Te ní cacu ñí cuendú ní cáháⁿ cue tée xica cuu ndíhi té Juàá ndíhi ñí ùú cue tée isràél, núu ndèdacàa sá vãha-gá cada ñáyíu cuendá nduu ñí-yu. ²⁶ Te ní sáháⁿ-güedé núú ndécú té Juàá ní xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, tée ní quixi núú ñí xindecu-n ndaa ingá xio yúte Jòrdán, tée dii cuendú-xi ní cáháⁿ-n, tée-ãⁿ dácuaandute-dé tnàhá-dé ñáyíu. Te ío vai ñáyíu ní chinchícúⁿ ñáhá xii-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

27 Te ní xáhaⁿ tẽ Juáa:

—Te vá yõo ìⁿ ndàcu cada ìⁿ chiuⁿ nacuáa cuu váha iní Yá Ndiõxí, te núu ñá túú mèe-gá chindèe ñaha-gá xií-yu. 28 Te nchòhó sa ñaha-ndo sá yùhú ní cáháⁿ ndáá-í sá ñà díú Crìstú cúu-í, dico mee Yá Ndiõxí ní tendaha ñaha-gá yódó núu-í véxi núú Yáá-áⁿ. 29 Te nchòhó xìní-ndó sã ìⁿ tée tnãndaha te xíchí tnãndaha ndìhi-ná-dé cùndìhi-dé. Te tée ní xica ndáhú ìo cùdíí iní-dé ndèdòho-dé nchaa tnúhu càháⁿ tée tnãndaha-áⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yùhú, chi ìo cùdíí iní-í sá váí ñáyiu ta chìnchícúⁿ ñáhá xii Jesús cuáháⁿ. 30 Te uuⁿ-gá cuita cuu vai ñáyiu cutnùní iní-xi sá ìo cùnuu-gá, te yùhú cuita ndóo ndee-í quíhíⁿ —càchí-dé xãhaⁿ-dẽ xii-güedé.

Crìstú véxi cuuⁿ-gá andiu

31 Te ìⁿndí díí-ní Crìstú Yáá véxi cuuⁿ andiu cùnuu-gá núú ñùyíú-a. Te nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú-a cùú-yu ñáyiu ñuyíú iha, te càháⁿ-yu sá cúú-xí ñùyíú-a. Dico Crìstú Yáá véxi cuuⁿ andiu 32 càháⁿ-gá ìⁿ sá ñí xìní-gá, te càháⁿ-gá ìⁿ sá ñí tecú dóho-gá. Te ñá túú cuìní-yu quindáá iní-yu tnúhu càháⁿ-gá. 33 Te nchaa ñáyiu tnìi tnúhu càháⁿ Yáá véxi cuuⁿ andiu-áⁿ càháⁿ-yu sá tnúhu Yá Ndiõxí cúú-xí ìⁿ sá ndáá. 34 Te Déhe-gá Yáá véxi cuuⁿ andiu càháⁿ-gá mee-ni tnúhu-gá. Te ñá ùhú iní-gá ní sãñaha-gã Espiritú-gá ndécú ndìhi Déhe-gá. 35 Te Dútú Ndiõxí ìo cùu iní-gá Déhe-gá, núu ní xáhaⁿ-gã sá méé-gã taxi tnùní-gá nchaandi túhú sá ìo. 36 Te nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhá xii Déhe-gá, ñáyiu-áⁿ cundecú-yu ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiu vá quindáá iní ñáhá xii Déhe Yá Ndiõxí ìo dandòho ñaha-gá xií-yu.

4

Jèsús ndìhi ìⁿ ñaha Sàmariá

1 Te ní níhí cue tée cùu fariséú tnúhu sá vai-gá ñáyiu ta chìnchícúⁿ ñáhá xii Jesús. Te ducaⁿ vai-gá-yu ta dàcuandute-gá cuáháⁿ dàcúúxí tẽ Juáa. 2 Te cuèi ñá díú mèe-gá dácuandute ñaha-gá xií-yu, dico cue tée xica cuu ndìhi-gá dácuandute ñaha-güedé xií-yu. 3 Te ní níhí Jèsús tnúhu nacuáa càháⁿ cue tée

cùu fariséú, núu ní ndee-gá distritú Jüdeá cuánuhú tucu-gá distritú Galiléa.

4 Te ichi ñuhu-gá ní nayáha-gá distritú Sàmariá. 5 Te ní sáá-gá ìⁿ ñuú nání Sicár te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Sàmariá. Te xíaⁿ cáá yãtni ñuhu núú ñí sáha táhú ndíi Jácób déhe ndíi ndíi Chèé. 6 Te yàcáⁿ cáá dòco ní cuu cuendá ndíi Jácób. Te cùu-xi datná cuádava nduu ñuhu Jesús ichi, te ìo ní xàú-gá ñuu ní sáá-gá yuhu dòco-áⁿ ñí ngóo-gá ndétátú-gá. 7-8 Te ní xica cue tée xica cuu ndìhi-gá cuáháⁿ-güedé xití ñuú Sicár cuánguaaⁿ-güedé sá cáxí-güedé. Te yuhu dòco-áⁿ núcõo-gá ní sáá ìⁿ ñadìhí ñaha distritú Sàmariá véxi quèhnu-aⁿ ndute, te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Taxi táhú luha ndute na còho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

9 Te ní xáhaⁿ ñadìhí-áⁿ:

—¿Ná cuendá da núu-í xicáⁿ-n ndute coho-n? Te yòhó cúú-n tõe isràél, te yùhú cúu-í ñaha Sàmariá —càchí-aⁿ xãhaⁿ-aⁿ xii-gá.

Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-aⁿ, chi ñá túú ndècu váha ñáyiu isràél ndìhi ñáyiu distritú Sàmariá. 10 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Ñá cútnùní iní-n ñá taxi Yá Ndiõxí xii-n, te ni ñá cútnùní iní-n yòo xicáⁿ ndute núu-n. Te núu dícó xìní-n yòo cuu yùhú á, te da mee-n cãcáⁿ-n ndute núu-í coho-n, te yùhú taxi-í ndute cundecu ndìhi-n núú cuáháⁿ núú véxi —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

11 Te ní xáhaⁿ tucu ñadìhí-áⁿ:

—Tãtá, ñí sá quèhnu-n ndute ñá túú nèhe-n, te doco-a cùnú víhí, te ñá túú ndéé quingueheⁿ-n ndute taxi-n coho-í.

12 Ndíi Jácób ñaní tnáhá-ndíi ní xíndecu ndéé sanaha ñí cadúha ndíi doco-a ñí tóo ndute ní xihí ndíi, ndìhi nchaa déhe ndíi, ndìhi nchaa quiti ndíi, te ní ndóo cùu cuendá-ndíi. ¿Te násai, te yòhó cùnùu-gá-n dàcúúxí ndíi-ãⁿ? —càchí-aⁿ xãhaⁿ-aⁿ xii-gá.

13 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nchaa ñáyiu xihí ndute doco-a, te vá cúú vétú dúcáⁿ iní-yu chi dayichí ñáhá-ní tucu-xi ndute-a. 14 Dico nchaa ñáyiu na còho ndute na cuãñaha-í, te vá ìⁿ ndùu-gá dayichí ñáhá-xí ndute-áⁿ xií-yu, chi ndute cuãñaha-í cúú-xí ndute váha-gá. Te dàtná quée ñihni ndute xití doco-a, nchaa-ni

nduu ñùhu ñá túu yìchí, ducaⁿ sãtnahá-xi cada-xi chi candeca-xi iní-yu ni caa ni quíhíⁿ, te núu na còhó-yu ndute cuáñaha yùhú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹⁵ Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Tátá, taxi ndute-áⁿ ná còho-í cuendá sá vã dáyìchí ñáhá tnahí-gá-xi ndute. Te vá quíxí-gã-í quixi quéhnu-í ndute doco-a —càchí-aⁿ xãhaⁿ-aⁿ xii-gá.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuaháⁿ cuàngana yì-n, te quixi-ndo ìha —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Ñá túu yì-í —càchí-aⁿ xãhaⁿ-aⁿ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ tùcu Jesús:

—Ndáá càháⁿ-n sã ñà túu yì-n. ¹⁸ Dico ní cuu úhúⁿ téé cãndeca-n, te téé ndèca-n vitna chi ñá díú yì-n cuu-dé, te ndáá càháⁿ-n sã ñà túu yì-n —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gã ñuu ní xáhaⁿ tùcu-aⁿ:

—Tátá, yúhú sání ìní-í sá yòhó cúu-n ìⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí. ²⁰ Te cue ñañí tnahá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha ñí xóo cada càhnú-yu Yá Ndiòxí tindúú-a, dico nchòhó ñáiyu israhél càchí-ndó sã ndéé ñuu Jerusálén cada càhnu-o-gá —càchí-aⁿ xãhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a, te quindáá iní-n. Sa ta cùyatni sáá nduu sã ñà díú-gã mee-ni tindúú-a, te ni ñà díú-gã mee-ni ñuu Jerusálén cada càhnu-ndo Tátá-ó Dütú Ndiòxí, chi ndèni ní cuu cada càhnu-ndo-gá.

²² Te nchòhó cue ñáiyu Sãmariá chi ñá cútnuní iní-ndó ñá cúu sã quidé càhnu-ndo, dico nchúhú ñáiyu israhél, chi cùtnuní iní-ndí ná cúu sã quidé càhnu-ndí. Chi ìⁿ téé israhél véxi-dé dàcácu nihnu-dé ñáiyu cuendá vá quíhíⁿ-yu núu ùhú núu ndàhú. ²³ Te není vitna ngüita-yu cada càhnu ndisá-yu Tátá-ó Dütú Ndiòxí, te cadá-yu ni yùhu ni iní-yu sá cúu-xí-gã, chi mee-gã ducaⁿ cuini-gá cadá-yu cada càhnú-yu-gá. ²⁴ Te Yá Ndiòxí chi ìⁿ espíritú cúu-gã. Te nchaa ñáiyu na cada càhnu ñaha, te cadá-yu ni yùhu ni iní-yu sá cúu-xí-gã te cadá-yu dàtná càháⁿ tnúhu-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

²⁵ Te ní xáhaⁿ ñadhí-áⁿ:

—Xini-í sá quíxí tée cùu Mesiás, téé càchí-güedé nání Crístú. Te téé-ãⁿ ná sàá-dé, te cachí tnúhu ndáá-dé nàcuáa cuu —càchí-aⁿ xãhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Diu téé-áⁿ cúu yùhú téé ndàtnúhu ndihí-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

²⁷ Te òré-áⁿ ñí ndexìo cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní cuñúhu-güedé sã ndàtnúhu-gá ndihí ñadhí-áⁿ. Dico ni ìⁿ-güedé ñá ní xicáⁿ tnúhú-güedé núu-gã ñuu ná cuendú ndàtnúhu-gá ndihí ñadhí-áⁿ.

²⁸ Ducaⁿ te ní dándõo ñadhí-áⁿ yoó ndute-aⁿ xíaⁿ, te ní xica-aⁿ cuánuhú-aⁿ ñuu cútnúhu-aⁿ ñáiyu cuendá Jèsús. ²⁹ Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Chí nèhé ná quíhíⁿ-ó, chi quiní-ndó ñá cúu ìⁿ téé núcóo yuhu dòco-áⁿ ñuu ñá díú Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndiòxí véxi ñuyíú-a cùu-dé ñuu ní càháⁿ ndáá-dé nàcuáa cùu ndecu-í —càchí-aⁿ xãhaⁿ-aⁿ xii-yu.

—Chí nèhé ná quíhíⁿ-ó, chi quiní-ndó ñá cúu ìⁿ téé núcóo yuhu dòco-áⁿ ñuu ñá díú Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndiòxí véxi ñuyíú-a cùu-dé ñuu ní càháⁿ ndáá-dé nàcuáa cùu ndecu-í —càchí-aⁿ xãhaⁿ-aⁿ xii-yu.

³⁰ Te sá ñí níhí ñáiyu ñuu-áⁿ tnúhu, xíaⁿ ní xicá-yu cuaháⁿ-yu. ³¹ Te òré vátá sàá-gá-yu xíaⁿ ñí xáhaⁿ cué téé xica cuu ndihí-gá xii-gá:

—Mèstrú, cudèhñu na cudehñu-o —cachí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndècu ìⁿ sá cáxì-í, ìⁿ sá ñà túu xini nchòhó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³³ Te cue téé xica cuu ndihí-gá xitnaha-güedé:

—Váa ió ñáiyu ní quixi nehe sá ñí xexi-gá ñuu duha càháⁿ-gá —càchí-güedé xitnaha-güedé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-gã:

—Dàtná cuini-ndó cùu vétú iní-ó òré xéxi-ó, ducaⁿ cùu vétú iní-í quidé-í nchaa nàcuáa ní càháⁿ Yã Ndiòxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a, te chiúⁿ-gá ío cùdii ìní-í dandihí-í. ³⁵ Te nchòhó càchí-ndó sã cùmání cùmí-gã yóó te cuu itú. Dico yúhú càchí-í sá cundehe-ndo ñáiyu-ãⁿ, chi sa ndècu túha-yu, dàtná cúu-ñá itú sá sà ní cuu-ná natahu-o cùu-yu, chi sa ndècu túha-ná-yu cundedóho-yu tnúhu-í.

³⁶ Te dàtná cúu ñáiyu natahu itú chi sa cúhuⁿ yáhu-yu, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáiyu na càháⁿ tnúhu-í, chi cuáñaha-í sá ndúú tãhú-yu na sàá nduu. Te nchaa ñáiyu na

tn̄i tnúhu-í te nduu táhũ-yu cundecu-í ndihí-yu ni caa ni quihíⁿ. Te dàtná cúu ñáyiú ní chihi tatá-xi, ndihí ñáyiú ní natahu ítú-xi cùdíi-nã iní-yu. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú na càháⁿ tnúhu-í. ³⁷ Chi ndáá quée-xí nãcuáa cuáháⁿ ñⁿ cuendú sá cãchí-xi: “Tucu téé ní chihi tatá, te tucu téé ní natahu”, duha cuáháⁿ cuendú-áⁿ. ³⁸ Te yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quihíⁿ-ndó cãháⁿ-ndó tnúhu-í núú sà ní yáha-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu-í. Te nchòhó quihíⁿ-ndó dícó-nã nduu cuendá-ndó chiúⁿ-áⁿ — cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁹ Te ío cuéhé ñáyiú ñuú-áⁿ n̄i xíndedóho-yu cuendú ní cani ñadihí-áⁿ nũ-yu sá Jèsús ní xáhaⁿ-gã nchaa nãcuáa quide-aⁿ, te xíãⁿ ío vâi-yu ní sãndáá iní-yu Jèsús. ⁴⁰ Te ní quexió-yu núú ndécú-gã, te ní cáháⁿ ndàhú-yu núú-gã sá quèndõ-gã ñuú-yu, núú xíãⁿ ní xíndecu-gá ndihí-yu úú nduu. ⁴¹ Te ío cuéhé-gã-yu ní sãndáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ mée-gã. ⁴² Te ní xáháⁿ-yu xii ñadihí-áⁿ:

—Vitna te ñá díú mèe-ni tnúhu ní cáháⁿ-n ní sãndáá iní-ndí-gã, chi ní cáháⁿ mée-gã ní xíndedóho-ndí vitna núú ní sãndáá ndisa iní-ndí sá díú-gã cúú-gã Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyíú-a dàcácu nihnu-gá ñáyiú núú ùhú núú ndàhú — cãchí-yu xáháⁿ-yu xii-aⁿ.

Jèsús quidé tãtna-gá déhe ñⁿ téé ndèé chíúⁿ núú gobiernú

⁴³ Te nduu úní ní nucúhuⁿ Jèsús ichi cuáháⁿ-gã distrítú Galileá. ⁴⁴ Te cuáháⁿ-gã yacáⁿ, chi mee-gã ní cachí-gá sá nũ ñⁿ téé na càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiõxí ñuú núú n̄i cacu-dé, te ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu núú-dě. ⁴⁵ Te òré ní sáá-gã distrítú Galileá, te ío váha ní cuu iní ñáhã-yu xii-gã, chi cuendá tnàhá-yu ní xíndecu ndihí-gã vico pascuá ñuú Jerusálén. Te yacáⁿ ní xiní-yu nchaa sá ñⁿ quide-gã.

⁴⁶ Te ní sáháⁿ tucu-gã ñuú Cànaá ñⁿ ñuú yíndèhu distrítú Galileá, núú ñⁿ nadatìu-gã ndute ní nduu-xi vínú. Te ñuú Capèrnaüm ndécú ñⁿ téé ndèé chíúⁿ nũú téé cùu gobiernú, te téé-áⁿ cùhú ñⁿ déhe-dé. ⁴⁷ Te ní níhí-dě tnúhu sá ñⁿ ndee Jèsús distrítú Jüdeá ní ndexió-gã distrítú Galileá,

núú ní sáháⁿ-dé núú ndécú-gã, te ní cáháⁿ ndàhú-dé núú-gã sá quihíⁿ-gã cada tátna-gá déhe-dé, chi sa ndècu-na-dé sá cùú-dé. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Nchòhó, chi vá quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í te núú vá cáda-í ñⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada quiní-ndó —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ tucu téé cùhú déhe-xi-áⁿ xii-gã:

—Tátá, cundee iní-n ná quihíⁿ-ni-o càda tátna-n dèhe-í ná cuu-dé, chi càhú vihí tnàhá-dé —cãchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gã.

⁵⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuanùhú te quiní-n nã ní ndúha déhe-n —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te ní sãndáá iní-dé tnúhu ní cáháⁿ Jèsús, te cuánuhú-dé. ⁵¹ Te ñùhu-dé ichi cuánuhú-dé ní sánú tnàhá ñáhá cuè téé xínu cuechi núú-dě. Te ní xáhaⁿ-güedé sá sã ta ndúha déhe-dé cuáháⁿ.

⁵² Te ní xicáⁿ tnúhú-dẽ núú-güedé ná òré cúú-xí ñⁿ ngüíta-xi ta quètaú cuéhé-dě. Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Icu dàtná òré caá ñⁿ sacuaa ní nchíco-dé cahni —cãchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

⁵³ Te tátá téé cùhú-áⁿ ñⁿ ndacu iní-dé sá díú òré ní quètaú cuéhé-dě ní cáháⁿ ndihí-dé Jèsús ní xáhaⁿ-gã sá ndúha déhe-dé. Te xíãⁿ nũ ndi nchaa téé-áⁿ vehe-dé ní sãndáá iní-yu Jèsús.

⁵⁴ Te sá ñⁿ quide-gã-áⁿ cúú ùú xito quide-gã sá vã yõo tnàhí ndàcu cada. Te sá ñⁿ quide-gã xito cùu uú-áⁿ cúú-xí sã ñⁿ quide-gã cútnàhá ní ndee-gã distrítú Jüdeá cuánuhú-gã distrítú Galileá.

5

Jèsús quidé tãtna-gá ñⁿ téé cùhú ñⁿ xichi núú nání Bètesdá

¹ Te sátá dúcáⁿ ñⁿ cuu, te ní tnàhá nduu ñⁿ quide ñáyiú isràél ñⁿ vico. Te ní sáháⁿ Jèsús ñuú Jerusálén. ² Te ñⁿ càa xico yuhu ñuú-áⁿ ñúhú dòco, te titní yèhe-xi ndecu. Te ñⁿ yèhe-xi-áⁿ nání Yùyehe Mbée, te yatni xíáⁿ caá ñⁿ tanquí ndute dàna-ní-yu Bètesdá tnúhu mèe-yu tnúhu hèbreú, te yuhu tànquí-áⁿ caá ùhúⁿ corrèdór. ³ Te xití corrèdór-áⁿ xíndecu cuéhé ñáyiú cùhú, ñáyiú cuáa, ñáyiú yacua, ñáyiú ñá cúú-gã candá nihnu, ndètú-yu candá ndute-áⁿ. ⁴ Chi

nihí-yu tnúhu sá áma nihnu cùuⁿ ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí, te dàcandá-xi ndute ñùhu tanquí-áⁿ. Te ñáyiú díhna nuu nà quée xítí ndute-áⁿ, te òré-ni ndúha-yu. ⁵ Te yàcáⁿ ñútnàhá ìⁿ téé ní cuu ócó sáhúⁿ úní cuíá sǎ cùhú-dé. ⁶ Te ní xiní Jèsús cáá-dě, te ní cutnùníní iní-gá sá ñí cuu cuéhé cuíá cùhú-dé, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—¿Cuíní-n ndúha-n-ǎⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁷ Te ní xáhaⁿ tée cùhú-áⁿ:

—Táta, vá yõo nihí-í dàquée ñaha xii-í xítí tànquí-a òré cándá ndute, chi òré cuíní-í quée-í, te ingá-ni tucú-yu quènduú-yu núu-í cuángueé-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ndacuíñí, te ndaca-ni-n yùu-n, te caca-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁹ Te òré-ni-áⁿ ñí ndúha téé cùhú-áⁿ, te ní ndaca-ni-dé yuu-dé, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé. Te nduu-ǎⁿ cúu-xí nduu ndetátú ñáyiú, ¹⁰ núu ní xáhaⁿ cué téé isráel xii téé ní cuhú-áⁿ:

—Vitna cùu-xi nduu ndetátú-ó núu vá cúu cuído-n yuu-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Mee tée ní quide tátna ñaha xii-í ní cachí-dé sá ndácàni-í yuu-í, te caca-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedě:

—¿Te ná cúu tée ducaⁿ ñí cachí sá ndácàni-n yuu-n te caca-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé.

¹³ Dico téé ní cuhú-áⁿ ñà túu ní cùtnuní iní-dé ná cúu tée ní quide tátna ñaha xii-dé, chi Jèsús òré-ni ní xica-gá cuáháⁿ-gá tnuú nchaá ñáyiú chitu xíndecu xíaⁿ. ¹⁴ Te sátá dúcáⁿ te ní naníhí tnáhá Jèsús ndihí téé ní quide tátna-gá-áⁿ xítí veñúhu càhnu sá ïo cùnuu, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Ní xiní-n ñà ní ndúha-n-va. Te vitna vá cáda-gǎ-n nǎndi sá cuéhé sá dúhá, chi núu na cáda-ni-n ña, te quixi ingá cuéhé, te vñhi-gá ndoho-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹⁵ Ducaⁿ te ní xica téé ní cuhú-áⁿ cuángúñaha-dé xii cue téé isráel sá Jèsús ní quide tátna ñaha-gǎ xii-dé. ¹⁶ Núu sátá ñí níhí cue téé isráel tnúhu, te ní cuu úhú iní-güedé Jèsús. Te ní cuíní-güedé cahni ñaha-güedě xii-gá cuendá sá dúcáⁿ ñí quide

tátna-gá nduu ndetátú-güedé. ¹⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Tátà-í Dútú Ndiöxí quidé chiúⁿ-ni-gá núu xíaⁿ quidé chiúⁿ-í tnàhá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁸ Te ní cudééⁿ-güedě sá ñǎ ní cǎnehe íí-gǎ nduu ndetátú-güedé, te ní cuíní-güedé cahni ñaha-güedě, te uuⁿ-gá ní cuíní-güedé cahni ñaha-güedě xii-gá sá ñí cachí-gá sá Tátá-gǎ cúu Dútú Ndiöxí, chi ní sani iní-güedé sá cuíní-gá nútnahá-gá Yă Ndiöxí núu xíaⁿ ío ní cudééⁿ-güedě.

Jèsús Déhe Yá Ndiöxí táxi tnùní-gá

¹⁹ Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ yùhú chi ni ìⁿ sá ñǎ ndácú-í cada mee-í núu ñǎ túu mée Tátà-í dánèhé ñáhá-gǎ xii-í nàcuáa cada-í, chi nchaá sá quidé Tátà-í quidé-í tnàhá-í. ²⁰ Te Tátà-í ío cùu iní ñáhá-gǎ xii-í núu dǎnehé ñáhá-gǎ nchaá nàcuáa quide-gá. Te vitna ndècu vai-gá chiúⁿ tahu-gá cada-í, chiúⁿ sá vǎtá quíní-gá-ndó cada-í nàcuáa cuñúhu vñhi-ndo. ²¹ Chi Tátà-í dandòto-gá ñáyiú ní xíhí. Te yùhú cada-í te nduu táhú nchaá ñáyiú càchí iní-í cundecu ndihí ñáhá-yu xii-í ñí caa ñí quíhíⁿ. ²² Te na sàá nduu te ñǎ díú Tátà-í cada ndáá-gá cuèchi ñáyiú, chi ní cachí-gá sá yùhú cada ndáá-í ²³ cuendá nchaá ñáyiú canehé-yu sá yíñùhu núu-í dàtná nehé-yu sá yíñùhu núu Tátà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a. Te nchaá ñáyiú ñǎ túu nèhe sá yíñùhu núu yùhú, te ñí núu Tátà-í ñǎ túu nèhé-yu sá yíñùhu.

²⁴ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nchàa ñáyiú na cùndedóho tnúhu na càháⁿ-í, te núu na quíndáá iní-yu Dútú Ndiöxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a ña, te vá cuíta nihnú-yu chi nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí-gá ñí caa ñí quíhíⁿ. ²⁵ Te vitna na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nchàa ñáyiú ndècu ichi cuéhé ichi duha cúu-yu dàtná ìⁿ ñáyiú ní xíhí, te vitna ní sàá nduu cùndedóho-yu tnúhu càháⁿ yùhú Déhe Dútú Ndiöxí, te nchaá ñáyiú na quíndáá iní-xi, te naníhí táhú-yu. ²⁶ Te dàtná quidé mée Tátà-í dácácu nihnu-gá ñáyiú, ducaⁿ ñí cachí-gá cada-í dácácu nihnu-í-yu. ²⁷ Te ní cachí tucu-gá sá sàá ìⁿ nduu, te cada ndáá-í

cuéchi nchaa ñáiyu ñá túú quide ndáá, chi yúhú táxi tnùn-í, te cùu-í ñaní tnáhá-ndo nchaa-ndo. ²⁸ Te ni vǎ cúññu-ndo tnñhu cǎháⁿ-í, chi sǎá nduu te nchaa ñáiyu ní xíhí tecú dóho-yu tnúhu cǎháⁿ-í. ²⁹ Te ndoto nchaa ñáiyu ní quide váha cundecu ndihí-í-yu ni caa ni quíhíⁿ, te ndoto tnáhá nchaa ñáiyu ní quide cuèhé ní quide duha, te ñáiyu-án quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú.

Yá Ndiöxí chindèe tnúhu-gá Jèsús

³⁰ Te yúhú, chi ni ñⁿ sǎ ñǎ ndácù-í cada mee-í nñu ñá díú mèe Yá Ndiöxí táuchíuⁿ-gá nàcuáa cada-í. Te quide ndáá-í cuéchi ñáiyu nàcuáa tàxi tnuní-gá cada-í, te yúhú ñá túú quide-í sǎ cúú ìní mèe-í chi Tǎtà-í ní táuchíuⁿ-gǎ nàcuáa cada-í. ³¹ Te núu na cǎháⁿ-í sǎ mèe-í táxi tnùn-í, te vá quindáá ìní-ndó. ³² Chi Yá Ndiöxí chindèe tnúhu ñaha-gǎ xii-í, te yúhú xìn-í sǎ tnñhu cǎháⁿ-gá cuendá-í cúú-xí ñⁿ sǎ ndáá. ³³ Te nchòhó ní téchíuⁿ-ndó cuè téé ní sǎháⁿ ní ndúcú tnñhu-güedé núú tǎ Juáa nñu ná tnúhu cǎháⁿ-dé cuendá-í, te téé-ǎn ní cǎháⁿ ndáá-dé nàcuáa nduu cuendá-í. ³⁴ Dico yúhú, chi ñá túú xini ññu-í ñⁿ ñáiyu ñuyíu-a chindee tnñhu ñáhá-yu xii-í, dico té Juáa ní cǎháⁿ váha-dé cuendá-í, te xǎⁿ cǎchí tnúhu tucu-í cuendá quindáá ìní-ndó, te naníhí tǎhú-ndó. ³⁵ Te dàtná cuiní-ndó cùu ñⁿ ití ndéñuhú te dàyehé-xi, ducaⁿ sǎtnahá-xi ní cuu té Juáa, chi sacú-ni nduu ío ní cudí ìní-ndó tnñhu ní cǎháⁿ-dé. ³⁶ Te váha-ni ní cǎháⁿ té Juáa, dico yúhú chi ndècu nchaa sǎ tá quide-í véxi nàcuáa ní táuchíuⁿ Yá Ndiöxí cada-í, te nchaa xǎⁿ cúú-xí ñⁿ sǎ cútnùn-í ìní-ndó sǎ mèe Yá Ndiöxí ní tendaha ñaha-gǎ xii-í véxi-í ñuyíu-a. ³⁷ Te ññu-ni-gá chindèe tnúhu ñaha-gǎ xii-í, dícó-ni sǎ mèe-ndó ñá túú cuiní-ndó càda cuendá-ndó tnñhu cǎháⁿ-gá, te ni ñá túú xìn-í-ndó nàcuáa càa-gá. ³⁸ Te ñá túú quèe ìní nchòhó tnúhu cǎháⁿ-gá, chi ñá túú sàndáá ìní ñáhá-ndó xii yúhú Déhe-gá. ³⁹ Te dàcuaha vihi-ndo tutú ndéè tnúhu-gá, chi sàni ìní-ndó sǎ xǎⁿ-ni dacuàha-ndo te naníhí tǎhú-ndó. Te váha-ni quide-ndo, chi ññu tutú-án cǎháⁿ-xi cuendá-í. ⁴⁰ Te nchòhó ñá túú cuiní-ndó quindáá ìní ñáhá-ndó xii-í cuendá naníhí tǎhú-ndó.

⁴¹ Te yúhú, ñá túú xini ññu-í sǎ cǎdá cǎhnu ñaha-ndo xii-í. ⁴² Dico sa xìn-í nàcuáa sàni ìní-ndó chi ñá túú cùu ìní-ndó Yá Ndiöxí. ⁴³ Te yúhú véxi-í ñuyíu-a chi Tǎtà-í ní tendaha ñaha-gá, te nchòhó ñá túú cuiní-ndó tnñ-ndo tnúhu cǎháⁿ-í, dico núu quixi ñⁿ téé cǎháⁿ cuendá mèe-xí, chi quindáá ìní-ndó. ⁴⁴ Te ná váha nchòhó ná tnñ-ndó tnñhu cǎháⁿ-í, te xio xio-ni quide cǎhnu tnaha-ndo, te ñá túú quide cuendá-ndó sǎ tnñhu váha cǎháⁿ Yá Ndiöxí cuu xii-ndo. ⁴⁵ Te vá cǎní ìní-ndó sǎ yúhú ndàcǎⁿ cuéchi-í núú Tǎtà-í nàcuáa quide-ndo, chi ndíi Moisés ní chídó tnùn-í ndíi núú tütú Yá Ndiöxí nàcuáa quide-ndo sǎ ñá túú quide váha-ndo, te mee-ndo sàni ìní-ndó sǎ naníhí tǎhú-ndó cuendá tnúhu ní cǎháⁿ ndíi. ⁴⁶ Chi núu nchòhó sàndáa ndisa ìní-ndó tnñhu ní cǎháⁿ ndíi Moisés ñá, te ducaⁿ te quindáá ìní-ndó yúhú ní cùu, chi ndíi-ǎn ní chídó tnùn-í ndíi nàcuáa cada-í ñuyíu-a vitna. ⁴⁷ Te núu ñá túú sàndáa ìní-ndó tnñhu ní chídó tnùn-í ndíi, te ññu-ni ducaⁿ càda ñaha-ndo xii-í vá quindáá ìní-ndó tnñhu cǎháⁿ-í —cǎchí-gá xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

6

Jèsús dǎcǎxi-gá úhúⁿ mǐl ñáiyu

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Te sǎtá dúcǎⁿ ñí cuu, te ní quee Jèsús cuáháⁿ-gá ñngá xio yuhu làgúná Galileá, àdi Tiberiás chi úú ññu-xi. ² Te ío cuéhé ñáiyu nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ cuendá sǎ ñí xini-yu nchaa sǎ vá yòo tnáhí ndàcu cada ní quide-gá, chi ní quide tátna-gá nchaa ñáiyu cùhú. ³ Te ní sǎá Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá ñⁿ núú tìndúú, te xǎⁿ ñí ngóo-gá ndihí-güedé. ⁴ Te ta cùyatni coo vico pascuá, vico quide ñáiyu isràél. ⁵ Te ní xini-gá sǎ ío vǎi ñáiyu nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te ní xǎháⁿ-gǎ xii té Lìpé:

—¿Ndéè quíhíⁿ-ó quinguaaⁿ-o sǎ cǎxí nchaa ñáiyu-a? —cǎchí-gá xǎháⁿ-gǎ xii-dé.

⁶ Te ducaⁿ ñí xǎháⁿ-gǎ xii-dé cuendá sǎ cuiní-gá quini-gá nása cunduu tnúhu cǎháⁿ-dé, dico mee-gǎ sa xini-gá nàcuáa cada-gá. ⁷ Te ní xǎháⁿ tǎ Lìpé xii-gá:

—Te cuèi úú cièndú díhúⁿ denàriú ná dàndoñuhu-o cuaaⁿ-o paá, te ni vǎ tnáhá

caxí-yu luha luha —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

⁸ Te té Ndríxí ingá téé xica cuu ndihi-gá, ñaní té Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ní xáhaⁿ-dë:

⁹ —Iha ndècu ñⁿ té lĩhli nèhe-dé úhúⁿ pàá cebadá te úú chácá, dico ndéé tnahá xéhé, te cuéhé víhí ñáyiú —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí cũñaha nà ngóo-yu nchaá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Te ñáyiú-áⁿ ñí ngóo-yu, te càa vihi ité núú ñí ngóo-yu-áⁿ, te xínu dàtná úhúⁿ mĩ mee-ni cuè téé, te dñⁿ ñáyiú dñí ndihi landú. ¹¹ Te ní queheⁿ Jèsús pàá, te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yã Ndiõxí, te ní sáñaha-gã pàá-áⁿ xii cue téé xica cuu ndihi-gá, te cue téé-áⁿ ñí dácãhñu-güedé ní xexi nchaá ñáyiú xixúcu-áⁿ. Te diu-ni ducaⁿ ñí quide-gá chácá, te ní dácãhñu tucu-güedé-di ní xexi ñáyiú ní ndahá xití-yu. ¹² Te òré ní túhú cóhõ-yu, te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gá sá ná naqueheⁿ-güedé nchaá sá ñí quendóo cuendá sá vã quihíⁿ-xi núú míhí.

¹³ Te cue téé-ãⁿ ní naqueheⁿ-güedé nchaá sá ñí quendóo, te ní chítú ùxúú tídihi núú úhúⁿ-ni pàá cebadá. ¹⁴ Te sá ñí xiní-yu ní nadacáyá-gá sá ñí xexí-yu, xíãⁿ ní ngúita-yu ní xitnàhá-yu:

—Ndáá sá tẽ-a sa ió cuendú sá quixí-dë ñuyíú-a cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiõxí —càchí-yu xitnàhá-yu.

¹⁵ Te ní cutnùní iní Jèsús sá cádá yicá-yu candeca ñàhá-yu xii-gá quihíⁿ cuendá cundecu-gá quindaha ñàha-gá xii-yu ni cùu, núú xíãⁿ ní xica tucu-gá cuáháⁿ-gá xití yucu mee dii chícuú-gá.

Jèsús xicá-gã núú ndute

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Te òré ní cuu ndiquíⁿ, te cuáháⁿ cue téé xica cuu ndihi-gá yuhu làgúná. ¹⁷ Te ní quée-güedé bàrcú cuáháⁿ-güedé ñuú Capèrnaúm cáá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te sa ní cuu ndiquíⁿ, te ñá túú Jèsús quexìo quée-gá bàrcú ñúhú-güedé-áⁿ. ¹⁸ Te ní ngúita-xi quène táchí ñihí, te níhi dácandau ndéé tnahá ndùte làgúná-áⁿ. ¹⁹ Te sa ní

cuu dàtná úhúⁿ kilómetrú cuáháⁿ-güedé, te ní xiní-güedé Jèsús tá cùyatni-gá bàrcú ñúhú-güedé véxi-gá núú nduté, te ní yùhú-güedé. ²⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Yúhú véxi-í, vá yùhú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²¹ Te ío ní cudñí iní-güedé sá ñí quexìo-gá cuánguee-gá bàrcú, te òré-ni ní quexìo-güedé ndihi-gá ndéé ingá xio yuhu làgúná núú cuáháⁿ-güedé.

Ñáyiú nànducu ñaha xii Jèsús

²² Te ingá nduu-ãⁿ xĩndecu-ni nchaá ñáyiú ní quendóo yuhu làgúná. Te ní quide cuendá-yu sá ñí dñí-ná bàrcú nútnñ-áⁿ ní cùu ñá túú-gã, chi cue téé xica cuu ndihi Jèsús ní quée-güedé bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-güedé. Te ní níhí-yu tnúhu sá ñà túú ní quée tnahá Jèsús. ²³ Te diu-ni nduu-ãⁿ ñí quee ñí úú bàrcú ñuú Tìberías ní sáá-xi yatni núú ñí xexí-yu pàá sá ñí ndacáⁿ táhú Jèsús núú Yã Ndiõxí. ²⁴ Te ní xiní-yu sá ñà túú Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, núú ní quée-yu bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-yu ñuú Capèrnaúm cuánúndúcú ñàhá-yu xii-gá.

Jèsús cúú-gã dàtná ñí sá nchító-ó

²⁵ Te ní sáá-yu ingá xio yuhu làgúná, xíãⁿ ñí naníhí-yu Jèsús, te ní xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná òré ní sáá-n ìha? —cachí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í sá nchòhó nándücu ñaha-ndo xii-í cuendá-ni sá ñí xexi-ndo ñí ndahá xití-ndó, dico ñá díú cuendá sá ñí quide-í sá vã yóo tnahí ndàcu cada nanducu ñaha-ndo. ²⁷ Te vá cádá cuendá-ndó sã mée-ní sã caxí-ndó càda chiuⁿ-ndo chi xíãⁿ vá cudñí-xi. Chi ío-gá xiní ñúhu-xi cada cuendá-ndó tnúhu Yá Ndiõxí te tnñ-ndo, te naníhí tãhú-ndó. Te tnúhu-áⁿ cachí tnúhu yúhú Téé cùu ñaní tnahá-ndó nchàa-ndo, te xíãⁿ candeca-xi iní-ndó ñí caa ñí quihíⁿ, chi mee Dütú Ndiõxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ càda-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

²⁸ Te ní xáhãⁿ-yu:

—¿Nása cada-ndí cuendá ngúnu ichi-ndí nàcuáa cuñí Yã Ndiõxí cunduu-i? —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Yá Ndiöxí cuení-gá sá quíndáá iní ñáhá-ndó xì yúhú, téé ní tendaha-gã véxi ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

³⁰ Te ní xáhaⁿ tùcú-yu xii-gá:

—¿Ná cúú sã vã yõo tnàhí ndàcu cada, cada-n cùndehe-ndí cuendá quíndáá iní ñáhá-ndí xii-n-i? ¿Àdi nágá cúú sã cáda-n cuendá cutnùní iní-ndí sá ndáa càháⁿ-n-í? ³¹ Chi cue ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha ñí xexí-yu pàá nání mànáá xití yucu dàtná yódó tnùnì núú tùtú Yá Ndiöxí núú càchí-xi: “Yá Ndiöxí ní sáñaha-gã sá ñí xexí-yu, te ní cuuⁿ túu-xi andiù”, duha càchí-xi núú tùtú-gá —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

³² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñã díú ndíi Moisés ní sáñaha ndíi pàá ní cuuⁿ andiù ñí xexí-yu, chi mee Tàtá-í ní sáñaha-gã sá ñí xexí-yu. Te sá táxi-gã vitna cùu-xi ³³ datná pàá véxi cuuⁿ andiù càndeca-xi iní-ndó ñí caa ñí quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

³⁴ Te ní xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Tàtá, mee-ñi pàá-áⁿ taxi-n càxi-ndí —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cúu-í dàtná ñí sá xexí-ndó càndeca-xi iní-ndó. Te duha ndúu tnúhu càháⁿ-í, chi nchaa ñáyíu na quíndáá iní ñáhá xii-í, te vã ndóhó-gã-yu docó te vã ndóhó-gã-yu ndute. ³⁶ Dìcò-ñi sá nchòhó ñá túú sàndáá iní ñáhá-ndó cuèi xini ñáhá-ndó xii-í. ³⁷ Te nchaa ñáyíu na càchí Tàtá-í nduu cuendá-í nasaá-yu núu-í, te ñáyíu-áⁿ vã dáquèe tíhù-í-yu. ³⁸ Te ñã díú yúhú sá véxi cuuⁿ-í andiù te quíde-í nchaa sá cúú iní mèe-í, chi véxi cuuⁿ-í sá cáda-í nchaa nàcuáa ní táuchíúⁿ mèe Tàtá-í Dútú Ndiöxí Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a. ³⁹ Te cuení-gá sá ncháá ñáyíu ní cachí-gá nduu cuendá-í vã dáñà-í-yu cuíta nihnú-yu, te na sáa nduu te diu-ñi-í dandòto-í-yu. ⁴⁰ Chi ducaⁿ ñí cachí Dútú Ndiöxí cunduu sá ncháá ñáyíu na tnèi tnúhu càháⁿ-í, te quíndáá ndisa iní ñáhã-yu xii yúhú Déhe-gá, te nduu táhũ-yu cundecú-yu ndíhi Yá Ndiöxí ñí caa ñí quíhíⁿ, te yúhú dandòto-í-yu na sáa nduu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁴¹ Te ñá ní tnàhá iní ñáyíu isràél tnúhu ní cáháⁿ Jèsús núu ní ngúita-yu ní cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-gá cuendá sá ñí xáhaⁿ-gã sá méé-gã cúú-gã dàtná sá xexí-ó véxi cuuⁿ andiù. ⁴² Te ní xitnàhá-yu:

—¿Náa ñá díú tèe-a cùu-dé Jèsús déhe té Chèé? Nchoo xini-ó tãtá-dé, te xini-ó ñãná-dé, ñá cachí-tu tèe-a sá andiù véxi cuuⁿ-dé! —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁴³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Vá càháⁿ cuèhé-gá-ndó cuendá-í, chí dáñá. ⁴⁴ Vã yõo quíndáá iní ñáhá xii yúhú núu ñã túú mèe Tàtá-í táxi cuendá ñáhá-gã xií-yu. Te diu-gá ní tendaha ñàha-gã xii-í véxi-í, te yúhú dandòto-í-yu na sáa nduu. ⁴⁵ Te núú tùtú cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha càchí-xi: “Yá Ndiöxí danèhé ñáhá-gã xií-yu tnúhu-gá”, duha càchí-xi. Te nchaa ñáyíu na cùndedóho nchaa tnúhu càháⁿ Dútú Ndiöxí, te cutúha-yu nàcuáa càháⁿ-gá, te ñáyíu-áⁿ quíndáá iní ñáhã-yu xii yúhú.

⁴⁶ Te vã yõo xini ñáhá xii Dútú Ndiöxí chí ñí ddi-ñi yúhú xini-í-gá, chí núú ndécú-gã ní quee-í véxi cuuⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁴⁷ Te xáhãⁿ tùcu-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa ñáyíu na quíndáá iní ñáhá xii-í, te naníhí tàhú-yu. ⁴⁸ Te yúhú cúu-í dàtná ñí sá xexí-ndó càndeca-xi iní-ndó, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-í chí yúhú cada-í te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndíhi Yá Ndiöxí ñí caa ñí quíhíⁿ. ⁴⁹ Te cue ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha ñí xexí-yu pàá nání mànáá xití yucu, dico ní sáa nduu te dacuítí ñí xihí-yu. ⁵⁰⁻⁵¹ Te yúhú càháⁿ-í cuendá mèe-í, chí véxi cuuⁿ-í andiù. Te cùu-í dàtná ñí sá nchító-ndó, te nchaa ñáyíu na càxi te càndeca-xi iní-yu ñí caa ñí quíhíⁿ te vã cuíta nihnu-gá-yu. Te sá táxi-í xii-ndo xíãⁿ cúu-xí yiqui cuñú-í, te cùu-xi cuendá nchaa ñáyíu nihí ñuyíú cuendá nduu táhũ-yu cundecú-yu ndíhi Yá Ndiöxí ñí caa ñí quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁵² Te ní ngúita ñáyíu isràél xitnàhá-yu:

—¿Nása cada-tu tèe-a núu càchí-tu-dé sá yiqui cuñú-dé taxi-dé caxi-o-í? —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁵³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nõu na càda iní-ndó sã dàtná sá cáxí-ndó yiqui cuñú yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, te cada tucu iní-ndó sã dàtná sá cóhó-ndó ññí-í ñá, te xiãⁿ queé-xí sã quèndáá iní ñáhá-ndó ñi yuhu ñi iní-ndó te naníhí tàhú-ndó, te nõu ñáhá te cuíta nihnu-ndo. ⁵⁴ Nchaa ñáyiu na càda iní-xi sá dàtná sá cáxí-yu yiqui cuñú-í te cohó-yu ññí-í, ñáyiu-áⁿ naníhí tàhú-yu te yúhú dandòto-í-yu na sàá nduu. ⁵⁵ Chi yiqui cuñú-í ndihí ññí-í cúu-xí mèe-í. ⁵⁶ Te nchaa ñáyiu na càda iní-xi sá dàtná sá cáxí-yu yiqui cuñú-í te cohó-yu ññí-í, te ñáyiu-áⁿ ñⁿ-nã cuu-í ndihí-yu chi cundecu ndihí-í-yu. ⁵⁷ Te yúhú nchìto-í chi ducaⁿ nchìto Tàtá-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyú-a. Te ñiu-ñi ducaⁿ nchàa ñáyiu na quèndáá iní ñáhá xii-í te cundecu ndihí-í-yu ñi caa ñi quíhíⁿ. ⁵⁸ Te yúhú cúu-í dàtná ñⁿ sá nchító-ndó véxi cuuⁿ andiu, dico ñá díu pàá sá nání mànáá ní xèxi cue ñaní tnáhá-ó ñi xindecu ndéé sanaha, chi ní xexí-yu pàá te dacuéi ní xíhí-yu. Te nchaa ñáyiu na quèndáá iní ñáhá xii yúhú Yaá véxi cuuⁿ andiu, te cundecu ndihí-í-yu ñi caa ñi quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁵⁹ Nchaa tnúhu-a ní cáháⁿ-gá xití veñúhu ñáyiu ñuú Capèrnaúm.

Jèsús càchí tnúhu-gá nàcuáa naníhí tàhú-ó

⁶⁰ Te sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-gá nõu vai ñáyiu nchìcúⁿ ñáhá xii-gá ní xitnàhá-yu:

—Vá tníi cuíti-o tnúhu càháⁿ-dé chi ñá díu tnúhu sá cúu vãha iní-ó càháⁿ-dé —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁶¹ Te ní cutnùní iní Jèsús sá ñá túu càháⁿ váha-yu cuèndá tnúhu ní cáháⁿ-gá, nõu ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—¿Náa ñá tnàhá iní-ndó nàcuáa càháⁿ-í-a?

⁶² Te uuⁿ-gá cada nchòhó nõu quini-ndó yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ndaa-í núu ñi xindecu-í díhna. ⁶³ Te espíritú ndécú ndihí yiqui cuñú-ó, xiãⁿ ndécá ñàha-xi xii-o, te nõu ñá túu xiãⁿ, te yiqui cuñú-ó ñá túu nandíhí-xi. Dico nõu nchaa tnúhu càháⁿ-í-a queé-xi iní-ndó ñá, te quini-ndó ñá xéhé candeca ñàha-xi xii-ndo núu cuáháⁿ núu véxi. ⁶⁴ Te dava nchòhó chi

ñá túu sàndáá iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Te ducaⁿ ñi xáhaⁿ-gã chi sa nàha-gá nándi cùu ñáyiu vá quèndáá iní ñáhá xii-gá. Te ducaⁿ sá nàha-gá ndèdacàa tée cuàha cuèndá ñáhá xii-gá núu cuè tée cùu úhú iní ñáhá. ⁶⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús xii-yu:

—Te duha càháⁿ-í chi sa ní càchí tnúhu-í xii-ndo sã vá yòo ñⁿ cuini tníi tnúhu-í te nõu ñá túu Tàtá-í Dútú Ndiõxí sánú ìchi ñàha-gá xii-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁶⁶ Te òré-áⁿ ño vai ñáyiu nchìcúⁿ ñáhá xii-gá ní xócõo-yu ñá ní xica cuu-gá-yu ndihí-gá. ⁶⁷ Te xiãⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihí-gá:

—¿Cuini-ndó dandóo ñàha-ndo tnàhá-ndó-ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁶⁸ Te ní xáhaⁿ tẽ Xímú, àdi Pelú chi úu ñiu-dé:

—Mèstrú, ñá túu-gã ndéé quíhíⁿ-ndí, chi nchúhú náhá-ndí sá tnúhu mee-n cùu-xi sá vãha candeca-xi iní-ndí ñi caa ñi quíhíⁿ.

⁶⁹ Chi nchúhú sa ní sàndáá iní ñáhá-ndí xii-n chi nàha-ndí sá yòhó cúu-n Cristú Déhe Dútú Ndiõxí yaá ndécú àndiu —cachí-dé xãhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁷⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nàha-ndo sá yúhú ní cáháⁿ ñáhá-í xii ndi ùxúú-ndó xica cuu ndihí ñàha-í xii-ndo, dico ñⁿ-ndo quíhu ñàha yùcu ñávãha xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁷¹ Duha ní cáháⁿ Jèsús cuèndá té Jùdás déhe té Xímú Iscarioté ñⁿ tée ñùtnahá núu ùxí ñⁿ cue tée xica cuu ndihí-gá, chi sa nàha-gá sá tée-ãⁿ cuàha cuèndá ñáhá-dẽ xii-gá ñⁿ nduu núu cuè tée cùu úhú iní ñáhá.

7

Cue ñaní Jèsús ñá túu sàndáá iní-güedé nàcuáa ndúu tnúhu càháⁿ-gá

¹ Te sátá dúcáⁿ ñi cuu, te ní xica cuu Jèsús distritú Galileá, te ñá ní sãháⁿ-gá distritú Jùdeá, chi yacáⁿ cuini cue tée israhél cahni ñàha-güedé xii-gá ní cùu. ² Te ní cuyatni nduu càdá-yu vico, vico sá dánàni-yu Vico Vehe Tnuvixiⁿ. ³ Te ní xáhaⁿ cuè ñaní Jèsús xii-gá:

—Vàha-gá quíhíⁿ-n distritú Jùdeá te vá cundècu-n iha, chi yacáⁿ cada-n nchàa sá quidé-n iha cuèndá quini nchaa ñáyiu

cùndihî ñaha xii-n ndecu yacáⁿ. ⁴ Chi núu cuiní-ó quíní nchaa ñáyíu ná chiúⁿ cada-o te vá cáda dàyuhu-o. Te yòhó cuéhé núú sá quidé-n, te cada-n na quíní nchaa ñáyíu — cächí-güedé xäháⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Ducaⁿ ñí cáháⁿ cue ñaní-gá, chi ni mée-güedé ñá túú sàndáá iní-güedé nàcuáa ndúu tnúhu cäháⁿ-gá. ⁶ Te ní xäháⁿ Jèsús xii-güedé:

—Vátá tnähá-gá òré quíhíⁿ-í dico nchòhó ndédani càa oré cuu quíhíⁿ-ndó. ⁷ Chi nchaa ñáyíu ñúhu ichi cuehé ichi duha chi ñá túú cùu úhú iní ñáhã-yu xii nchòhó. Dico yúhú chi cùu úhú iní ñáhã-yu xii-í cuendá sá cäháⁿ-í sá quidè-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá. ⁸ Te chí cuäháⁿ nchòhó vico chi yúhú vá quíhíⁿ-ni-í chi vátá tnähá-gá òré quíhíⁿ-í —cächí-gá xäháⁿ-gã xii-güedé.

⁹ Te ducaⁿ ñí xäháⁿ-gã te ní ndóo-gá Galiléa, te cue téa-áⁿ cuäháⁿ-güedé.

Jèsús ndécú-gã ñí vico chiñuhú-yu Yá Ndiöxí

¹⁰ Dico sátá cuäháⁿ cue ñaní-gá, te ní xica-gá cuäháⁿ-gá tnähá-gá dicó-ni sá dàyuhu cuäháⁿ-gá. ¹¹ Te ñáyíu isràél ñáyíu xñdecu vico nànducú-yu Jèsús, te xñtnähá-yu:

—¿Ndèé ndécú Jèsús? —cächí-yu xñtnähá-yu.

¹² Te nchaa ñáyíu xñdecu vico xñdatnúhu-yu cuendá-gá. Te davá-yu xñtnähá-yu sá ño váha iní-gá, te davá-yu xñtnähá-yu sá ña díú tée váha cùu-gá, chi dàndahú-gá ñáyíu.

¹³ Dico mee-ni xícáháⁿ náhí-yu, chi xñyùhú-yu cue téa cùnúu núú-yu.

¹⁴ Te ta ngühuⁿ dava vico, te cuánguihu Jèsús veñúhu cähnu sá ño cùnúu, te ní ngüíta-gá dácuàha-gá ñáyíu. ¹⁵ Te ñáyíu isràél ní cuñúhu vñhí-yu sá ño váha cäháⁿ-gá, te ní xñtnähá-yu:

—¿Ná cuendá ño váha ñúhu-tu díquí tée-a tnúhu cáháⁿ-dé te ñá túú ní dàcuaha-dé-í? —cächí-yu xñtnähá-yu.

¹⁶ Te ní xäháⁿ Jèsús:

—Ñá díú cuendá mée-í cúu-xí sã dánèhé ñáhã-í xii-ndo, chi cuendá Dútú Ndiöxí Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í cúu-xí. ¹⁷ Te núu ío dava-ndo ñé yuhu ñí iní-ndó

cuiní-ndó càda-ndo nacuáa cuiní Yá Ndiöxí cunduu, te cutnúú ní ndáá iní-ndó sã tnúhu dàcuaha ñaha-í xii-ndo cùu-xi cuendá mée Dútú Ndiöxí, te ñá díú cuendá mée-í cúu-xí.

¹⁸ Te téa cuiní sá cáda cähnu ñaha ñáyíu xii-dé, téa-áⁿ cäháⁿ-dé nàcuáa véxi iní mée-dé. Dico yúhú cuiní-í sá cáda cähnú-yu Dútú Ndiöxí Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a, te cäháⁿ ndáá-í te ñá túú dàcuandehnde-í.

¹⁹ Te ndí Moisés ní taxi ndí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo nacuáa cundecu-ndo, te ní dùcaⁿ ñá túú sàndáá iní-ndó nàcuáa cäháⁿ tnúhu-áⁿ. ¿Te ná cuendá cuiní-ndó cähni ñaha-ndo xii-í? —cächí-gá xäháⁿ-gã xii-yu.

²⁰ Te ní xäháⁿ-yu xii-gá:

—Yucu ñävãha dàcoto ñaha xii-ó, chi vá yõ ñí cuiní cähni ñaha xii-n —cächí-yu xäháⁿ-yu xii-gá.

²¹ Te ní xäháⁿ Jèsús xii-yu:

—Sá ñí quide-í ñí sá vá yõ tnähí ndàcu cada nduu cuu-xi nduu ndetatú-ó, xíáⁿ ío ní cuñúhu ñaha-ndo xii-í. ²² Te ndí Moisés ní cachí ndí sá cuãha-yu seña ñí cue landú téa, dico ñá díú mée ndí ni cãhu iní ndí chi ducaⁿ tnähí ní xóo cada cue ñaní tnähá-ó dàvá-áⁿ, núu xíáⁿ nchòhó sãha-ndo seña ñí landú téa cuéi cùu-xi nduu ndetatú-ó.

²³ Te ducaⁿ quide-ndo cuendá sã ña túú ñá cumání-ndó núú tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo ní dàndõ ndí Moisés. ¿Te ná cuendá cúdèéⁿ-ndó núú-í sá ñí quide tátna-í téa cùhú nduu ndetatú-ó-í? ²⁴ Te váha váha cada cuendá-ndó, te vá cuendá-ni cáháⁿ-ndó sá yúhú ndécuechi-í chi ñá túú xini-ndó —cächí-gá xäháⁿ-gã xii-yu.

Jèsús xäháⁿ-gã xii-yu núú véxi-gã

²⁵ Te dava ñáyíu ñúú Jerusàlén ní ngüíta-yu xñtnähá-yu:

—¿Náa ñá díú tée-áⁿ nánducu-güedé cähni-güedé?, ²⁶ núu náí-dé nútní núú chítú núú tàcá-ãⁿ cäháⁿ-dé, te vá yõ cùyíi cúñaha xii-dé ñí tnúhu. Cudana te cue téa cùchiuⁿ sandáá iní-güedé sá díú-dé cúu-dé Crìstú Yáa ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyú-a. ²⁷ Dico nchoo xini-ó ndèé ichi véxi téa-ãⁿ, dico Crìstú ná quixi-gá chi vá yõ ñí quíní ndèé ichi quixi Yáa-áⁿ —cächí-yu xñtnähá-yu.

²⁸ Te yñi Jèsús xití veñúhu cähnu sá ño cùnúu danehe-gá ñáyíu, te ní tecú dóho-gá

tnúhu càháⁿ-yu. Te níhi ní cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gã xií-yu:

—¡Ná quiní-tu nchòhó ndèé ichi véxi yúhú! Yúhú véxi-í dico ñá díú sã cúú ìní méè-í, chi Yá Ndiöxí Yaá quidé nchàa-ndi túhú sã vãha ní tendaha ñàha-gá xii-í véxi-í, te nchòhó ñá túú xini-ndó-gã. ²⁹ Te yúhú xini-í-gá chi núú ndécú-gã ní quee-í véxi-í, te ñu mee-gã ní tendaha ñàha-gá véxi-í — càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

³⁰ Te sã dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, núú cuini-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico vá yõ ñí cùyí tñi ñaha xii-gá chi vátá sàá-gá òré tñi ñaha-güedé. ³¹ Dico vai-yu ní sándáá ìní ñáhã-yu xii-gá, te ní xitnàhá-yu:

—¿Nágá cúú sã cádá Cristú ná quixi-gá-i?, te té-a ío cuéhé núú sã tá quide-dé véxi. Váa ñu té-a cùu-dé Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyú-a — càchí-yu xitnàhá-yu.

Cue té cùu fariséu cuini-güedé quíhíⁿ Jèsús vecaá

³² Te ní níhí cue té cùu fariséu tnúhu nàcuáa càháⁿ ñáyiu cuendá Jèsús, núú ní ndatnúhu-güedé ndihí cue dútú cùnùu, te ní techiü-güedé cue té quide cuendá veñúhu cuáháⁿ-güedé cuátni ñaha-güedé xii-gá ní cùu. ³³ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Sacú duha nduu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo, te núhú tucu-í núú ndécú tãtã-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyú-a. ³⁴ Te cuéi na nànducu ñaha-ndo dico vá ná níhí ñáhã-ndó chi vá sãá-ndó núú cündecu-í — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁵ Te ní ngüita ñáyiu isràél xitnàhá-yu:

—¿Ndèé quíhíⁿ-tu té-a te vá ná níhí-ó-dé-i? ¿Àdi quíhíⁿ-dé na chitnàhá-dé ñáyiu isràél ñáyiu nchiténuu nchaa ñuú xicá cuendá danèhé-dé ñáyiu griégú? ³⁶ ¿Nása càháⁿ-tu-dé duha càháⁿ-dé: “Nanducu ñàha-ndo te vá nánihí ñáhã-ndó chi vá sãá-ndó núú cündecu-í”, càchí-tu-dé? — càchí-yu xitnàhá-yu.

Nàcuáa cada Espiritú Yá Ndiöxí ìní-ó

³⁷ Te nduu ñí yáha-ná vico cùu-xi nduu cahnu vihi, te nduu-ãⁿ ñí ngúnu tñi Jèsús tnuú ñáyiu, te níhi ní cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Núu ío dava-ndo yichí-ndó ndüte, te quixi-ndo núu-í, te coho-ndo. ³⁸ Duha

càháⁿ-í chi nchaa ñáyiu na quindáá ìní ñáhã xii-í, te cada-xi ìní-yu dàtná ñí núú xicá ndüte, nchaa-ni nduu xica ñá túú yichí, ducaⁿ càda-xi ìní-yu núú cuáháⁿ núú véxi dàtná càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí — càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

³⁹ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ-gá cuendá sã quixí Espiritú Yá Ndiöxí ngündecu ndihí nchaa ñáyiu na quindáá ìní ñáhã xii-gá, chi sãa nduu ndãa-gá andiü càda cahnu ñaha Tãtã-gã xii-gá, te dàvã-ãⁿ te quixi Espiritú Yá Ndiöxí cundecu ndihí-yu.

Ñá ní cùu ñí nuú-yu cuendá tnúhu ní cáháⁿ Jèsús

⁴⁰ Te dava ñáyiu ní xindedóho tnúhu ní cáháⁿ Jèsús ní xitnàhá-yu:

—Ndáá sã tãe-a cùu-dé té càchí-yu quixi cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí — càchí-yu xitnàhá-yu.

⁴¹ Te dava tucú-yu xitnàhá-yu:

—Tãe-a cùu-dé Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyú-a — càchí-yu xitnàhá-yu.

Te dava-gá tucú-yu xitnàhá-yu:

—¿Náa ndãa distritú Galileá quixi Cristú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyú-a? ⁴² Chi núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi sã Cristú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyú-a cuu-gá ñí ñani tñáhã ndi Dãvií, te quee-gá ñuú Belén ñuú méé ndi Dãvií, duha càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí — càchí-yu xitnàhá-yu.

⁴³ Te xiãⁿ núu ñá ní cùu ñí nuú-yu cuendá Jèsús. ⁴⁴ Te davã-yu cuini-yu tñi-yu Jèsús quíhíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico ní ñí-yu ñá túú ní cùyí-yu tñi ñàhá-yu xii-gá.

Cue té cùchiuⁿ ñá túú sándáá ìní-güedé Jèsús

⁴⁵ Te cue té cuáháⁿ tñi ñaha xii Jesús ní cùu ní ndexiü-güedé núú cué té cùu fariséu ndihí núú cué dútú cùnùu. Te xáhaⁿ cué té cùnùu-ãⁿ:

—¿Ná cuendá ñá ní cãndeca-ndo tãe-ãⁿ quixi? — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁴⁶ Te cue té ní sáhãⁿ chiüⁿ ní xáhaⁿ-güedé: —Ni ñí tãe ñá túú xini-ndí cáháⁿ dàtná càháⁿ tãe-ãⁿ — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁴⁷ Te ní xáhaⁿ cué té cùu fariséu:

—¿Náa tñáhã nchòhó ní sándáá ìní-ndó tnúhu ndehnde càháⁿ tãe-ãⁿ? ⁴⁸ ¿Náa ñá túú xini-ndó sã ñí ñí cue té tãxi tñuní nchúhú, te ní ñí nchúhú cue té cùu fariséu ñá túú

sàndáá iní-ndí téé-ǎñ ñǎ? ⁴⁹ Nchaa ñáyiú tùha ñaha xii téé-ǎñ ñá túú sàndáá iní-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o, dico cuíta nihnú-yu sá dúcáⁿ quidé-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii cue téé-ǎñ.

⁵⁰ Te té Nicòdemú téé ní sáháⁿ niú ní ndatnúhu-dé ndihí Jèsús cúú-dé tnàhá-dé ìⁿ téé fariséú, te ní xáhaⁿ-dē xii-güedé:

⁵¹ —Tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cundecu-o càchí-xi sá ndéé cundedóho-o nǎsa càháⁿ téé tàú cuéchi cuèndá cutnùní iní-ó nǎ ní quide-dé, te dàtnùní càháⁿ-ó nùu ndisa ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

⁵² Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Cùu ní cachí sá tnàhá-ò cúú-n tēe distritú Galileá nùu ducaⁿ càháⁿ-n. Dacuàha tutú yódó tnùní tnúhu Yá Ndiòxí te quiní-n nàcuáa càháⁿ-xi sá nì ìⁿ téé véxi distritú Galileá ñá túú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁵³ Ducaⁿ te ndi díⁿ cuānuhú-güedé vehe-güedé.

8

Ìⁿ ñadìhí ndécú vîhi cuéchi-xi

¹ Te Jèsús cuáháⁿ-gá yucu Òlívú. ² Te sátá nǎ túndaá nduu tnéé, te cuáháⁿ tucu-gá veñúhu càhnu sá ìo cùnūu. Te ìo cuéhé ñáyiú ní chítú níhnú-yu núú-gǎ, te ní ngóo-gá ní dánèhé ñáhá-gǎ xii-yu. ³ Te ní quexìo cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí cue téé cùu fariséú, te ndèca-güedé ìⁿ ñadìhí ní sáá, te ñaha-áⁿ nǎ xiní ñáhá-yu càháⁿ ndihí-aⁿ ìⁿ téé dico ñá díú yì-aⁿ cuu-dé, te ní sanutnì ñaha-güedé xii-aⁿ tnuú nchaa ñáyiú xīndecu núú Jèsús. ⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ñadìhí-a ní xiní ñáhá ñáyiú xii-aⁿ càháⁿ ndihí-aⁿ ìⁿ téé dico ñá díú yì-aⁿ cuu-dé. ⁵ Te tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés càchí-xi sá yúu cahni-o nchaa ñáyiú dìhí duha quide. Te yòhó, ¿nǎsa càchí-n cùnduu-í? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Duha ní càháⁿ-güedé chi cuèndá sá cuení-güedé coto ndeé ñáhá-güedé xii-gá nùu nǎsa càháⁿ-gá cuèndá núcóo nchihí ñaha-güedé xii-gá ní càháⁿ-güedé. Te ní ngúnu ndeyi-gá te ní ngúita-gá téé-gǎ ndihí díquí ndáhá-gǎ lètrá núú ñúhú. ⁷ Te

xìcáⁿ tnúhú-ní tucu-güedé núú-gǎ nùu ní ndonehe núú-gǎ, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Ndédani càa nchohó te núu ñá túú nǎ cuéchi quide-ndo te díhna nuu-gǎ-ndó chí cuáha-aⁿ yúú —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁸ Te ní ngúnu ndeyi tucu-gá téé tucu-gá lètrá núú ñúhú. ⁹ Te sá dúcáⁿ nǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé te ní ndixi túu iní-güedé sá ñá túú quide váha mee-güedé tnàhá-güedé, núu da ìⁿ da ìⁿ-güedé ní ndee, te díhna-gá cue téé cùu sacuéhé nǎ ndee te ní ngúita nchicúⁿ dava-gá-güedé. Te sátá nǎ ndihí-güedé ní ndee, te ní quendóo mee-nǎ Jèsús ndihí ñadìhí-áⁿ. ¹⁰ Te ní ndonehe núú Jèsús te ní xiní-gá sá nǎ ndihí-güedé cuáháⁿ te mee-nǎ ñadìhí-áⁿ nǎ ndóo-aⁿ, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-aⁿ:

—¿Ndèndi cuáháⁿ cue téé càchí sá nǎ quide-n cuéchi? ¿Ni ìⁿ-güedé ñá ní cùndee tnúhu-güedé quíhíⁿ-n càstiú-va? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii Jèsús:

—Ñáhá, chi ni ìⁿ-güedé ñá ní ndàcu-güedé —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te ni yúhú vá dáquihíⁿ ñáhà-í castiú xii-n. Te vitna te núhú-n te vá cadá-gǎ-n nǎndi sá cuéhé sá dúhá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

Jèsús dándixi túu-gá iní-ó

¹² Te ní càháⁿ tucu Jèsús núú ñáyiú, te xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Yúhú cùú-í dàtná ìⁿ ñuhú dáyèhe-í ñuyíú-a, te nchaa ñáyiú na chìtnahá ñáhá xii-í, te vá cùndecu-gá-yu ìchi cuéhé ìchi duha, chi yúhú dándixi túu-í iní-yu cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuèndá Yá Ndiòxí, te cundecu-í ndihí-yu ni caa ni quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

¹³ Te ní xáhaⁿ cuè téé cùu fariséú xii-gá:

—Medì-n caháⁿ-n sǎ cúú-n tēe váha, te vá yòo ìⁿ-gá chindèe tnúhu ñaha xii-n núu ná téé cùu-n, dico xǎñ ñá túú nàndìhí-xi —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuéi càháⁿ-í cuèndá mèe-í dico nàndìhí tnúhu càháⁿ-í. Chi yúhú nàha-í ndeé ìchi véxi-í, te xìní-í ndeé ìchi núhú-í, dico nchòhó chi ñá túú xìní-ndó ndeé ìchi véxi-í, te ni ñá túú xìní-ndó ndeé ìchi quíhíⁿ-í. ¹⁵ Te

nchòhó chi cuèndá-ni càháⁿ-ndó cuèndá ñáyiú núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu. Te yúhú ñá túú càháⁿ-í cuèndá ñáyiú núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu. ¹⁶ Àdi núu càháⁿ-í dico ìⁿ tnúhu ndáá càháⁿ-í chi ñá díú-ní mèe-í càháⁿ, chi tnàhá Tàtà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a càháⁿ-gá chindèe tnúhu ñàha-gã xii-í. ¹⁷ Te tnúhu sá sánú ìchi ñàha xii-ndo cachí-xi sá núu na cùndecu úú cue tée càháⁿ ndáá-güedé nàcuáa cùu ìⁿ sá cùndáá, te núu ìⁿ-ni tnúhu na càháⁿ-güedé ndi ndúú-güedé te xiáⁿ nándíhi-xi, duha càchí tnúhu-áⁿ. ¹⁸ Te ñu-ni ducaⁿ cùu-xi yúhú chi càháⁿ-í ìⁿ tnúhu ndáá sá cúu-xí mèe-í, te ñu-ni dàtná càháⁿ-í càháⁿ Tàtà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndèe ndécú Tàtà-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu dicó xini-ndó yòo cuu yúhú-á te ducaⁿ te quini-ndó Tàtà-í. Te ni yúhú ñá túú xini-ndó yòo cuu-í núu xiáⁿ ñá túú xini-ndó Tàtà-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁰ Duha ní cáháⁿ Jèsús ñini dàcuaha-gá ñáyiú xití veñúhu núu ndécú àlcaniá díhúⁿ. Te vá yòo ìⁿ ni cùyìⁿ tnì ñàha xii-gá chi vátá sáa-gá òré tnì ñàha-güedé.

Ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Jèsús vá ndácú-yu quíhíⁿ-yu núu nùhú-gá cundecu-gá

²¹ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús xii-güedé:

—Yúhú nùhú-í te nanducu ñàha-ndo te vá nánihí ñáhá-ndó, te cuú-ndó núu yíca cuèchi-ndo, chi vá ndácú-ndó sáa-ndó núu nùhú-í cundecu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²² Te ní xitnàha cue tée isràèl:

—¿Te náa cahni-dé mèe-dé núu càchí-dé sá vã ndácú-ó sáa-ó núu quíhíⁿ-dé-ãⁿ? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Nchòhó chi cue tée ñuyíú-a cùu-ndo, núu ío ñùhu iní-ndó sã ío ñuyíú-a. Te yúhú chi tée núu ñnu cùu-í núu xiáⁿ ñá túú sã ío ñuyíú-a ñùhu iní-í. ²⁴ Te xiáⁿ núu càchí-í sá cúu-ndó núu yíca cuèchi-ndo, chi ñá cuèni-ndó quíndáá iní-ndó sã yúhú véxi cuuⁿ-í andiú, te núu xiáⁿ ñu-ni núu yíca

cuèchi-ndo cúu-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁵ Te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núu-gã, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Te ná cúu yòhó núu ducaⁿ càháⁿ-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gã:

—Sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo ndéé díhna —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁶ Te xáhaⁿ tùcu-gá:

—Ndècu cuéhé tnúhu cáháⁿ-í cada ndáá-í cuèndá nchòhó. Te Tàtà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a càháⁿ-gá tnúhu ndáá, te tnúhu càháⁿ yúhú ñuyíú-a cùu-xi tnúhu ní cáháⁿ-gá ní xíndedóho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁷ Te mee-güedé ñá túú ní tècú tnùn-í-güedé sá cuèndá Dútú Ndiòxí ní cáháⁿ Jèsús. ²⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Òré ná catá cà ñàha-ndo xii yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo núu cùrúxí cahni ñàha-ndo, te òré-áⁿ cutnùn-í iní-ndó yòo cuu-í, te ñá túú quide-í sá cúu iní mèe-í, chi yúhú càháⁿ-í nàcuáa ní dánèhé ñáhá Tàtà-í ²⁹ Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í. Te ñu-gá ndécú ndíhi ñàha-gã xii-í, te ñá túú dàña nihnu ñàha-gã chi quide-í nchaa nàcuáa cùu iní-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁰ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá núu ío vai ñáyiú ní sàndáá iní ñáhá xii-gá.

Ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí ndíhi ñáyiú ndècu ichi cuéhé ichi duha

³¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii ñáyiú isràèl ñáyiú ní sàndáá iní ñáhá xii-gá:

—Te núu vá dáñá ndèe-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í, te cuu ndisa-ndo cuè téé tnàhá tnúhu ndíhi-í, ³² te tecú tnùn-í-gá-ndó tnúhu ndáá, te ducaⁿ te cácu nihnu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

³³ Te ní xáháⁿ-yu:

—Nchúhú cúu-ndí cue ñani tnáhá ndí Abrahám, te ni ìⁿ nduu ñá túú ndéé sácündedí nihnu-ndí ndoho tnahá-ndí núu cáchí-ò sá dácácu nihnu ñàha-n xii-ndí —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

³⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchàa ñáyiú quide nchaa sá cuéhé sá dúhá tàxi tnùn-í ñáhá-nã-xi xií-yu. ³⁵ Te cue ñáyiú

xinu cuechi te vá cúú ìⁿ-ná cuú-yu ndihi ñáyiú dii vèhe-xi xinu cuechí-yu, dico cue déhe ñáyiú dii vèhe-xi-áⁿ chi ìⁿ-ni cùu ndihi ñaha-güexi xií-yu. ³⁶ Te núu yúhú Yaá cúú Dèhe Yá Ndiöxí dàcácu nihnu ñaha-í xii-ndo núu nchàa yíca cuèchi-ndo, te ndáá sá nchòhó cácu nihnu ndisa-ndo. ³⁷ Te yúhú sa xini-í sá nchòhó cúú-ndó ñani tnáhá ndíi Àbrahám, te dìcò-ni sá ñá tnàhá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í núu xíãⁿ cuìní-ndó càhni ñaha-ndo. ³⁸ Te yúhú càháⁿ-í nàcuáa ní dánèhé ñáhá Tàtà-í, te nchòhó quidé-ndó nàcuáa càháⁿ tātá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

³⁹ Te ní xáháⁿ-yu:

—Ndíi Àbrahám cúú tātá-ndí —càchí-yu xǎháⁿ-yu xii-gá.

Te ní xáháⁿ Jèsús:

—Núu ndisa ñani tnáhá ndíi Àbrahám cúú-ndó, te cada-ndo nàcuáa ní xóo cada ndíi ni cùu. ⁴⁰ Te yúhú cuèi càháⁿ-í ìⁿ tnúhu ndáá nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí càchí tnúhu-gá xii-í, te cuìní-ndó càhni ñaha-ndo. ¡Dico ndíi Àbrahám chi ñá túú dùcaⁿ ni quide ndíi! ⁴¹ Te nchòhó quidé-ndó nàcuáa quide tātá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Te ní xáháⁿ-yu:

—Nchúhú, ñá túú yàyacáⁿ ndécú tātá-ndí, chi ìⁿdii Yá Ndiöxí cúú tātá-ndí —càchí-yu xǎháⁿ-yu xii-gá.

⁴² Te ní xáháⁿ Jèsús:

—Núu dìcò Yá Ndiöxí ndisa cùu Tātá-ndó te cuu iní ñáhá-ndó xii-í ní cùu chi yúhú ní quee-í núú ndécú-gã véxi-í ñuyíú-a. Te ñá túú véxi-í sá cúú iní mée-í, chi mee-gã ní tendaha ñaha-gá véxi-í. ⁴³ Te ñá túú tècú tnùn-ndó tnúhu càháⁿ-í chi ñá túú tnàhá iní-ndó. ⁴⁴ Te nchòhó chi tātá-ndó cùu yucu ñávãha núu cùdí iní-ndó quide-ndo nchaa nacuáa cùu iní-xi, chi ndée òré ní ngáva ñuyíú ducaⁿ-ni ndècu-xi dacáháⁿ-xi iní-ndó sàhni tnaha-ndo. Te ñá ìⁿ ndùu cáháⁿ-xi ìⁿ tnúhu ndáá chi ñá túú xica-xi ichi ndáá, chi mee-ni ichi tnúhu ndehnde xica-xi chi ducaⁿ iní-xi. Te ñu-xi dàcahu-xi iní-ndó dàcuandehnde-ndo. ⁴⁵ Te yúhú càháⁿ-í tnúhu ndáá te ñá túú cuìní-ndó quindáá iní ñáhá-ndó. ⁴⁶ ¿Te ndédacàa nchòhó xini-ndó sá quidè-í ìⁿ sá cuèhé sá dúhá-í?, te yúhú ñá túú nã quidè-í chi càháⁿ ndáá-í, ¿te ná cuendá ñá túú cuìní-ndó quindáá iní-ndó

tnúhu càháⁿ-í? ⁴⁷ Te nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, ñáyiú-áⁿ sácúndedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá. Te nchòhó chi ñá díú ichi Yá Ndiöxí ndécú-ndó núu ñá túú sácúndedóho-ndo tnúhu càháⁿ-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Díhna-gá Crístú sa ndècu dacúúxí ndíi Àbrahám

⁴⁸ Te ní xáháⁿ ñáyiú isràél:

—Váha-ni càháⁿ-ndí sá tée samaritanú cúú-n, te yucu ñávãha ndècu ndihi-n —cachí-yu xǎháⁿ-yu xii-gá.

⁴⁹ Te ní xáháⁿ Jèsús:

—Yúhú, ñá túú yùcu ñávãha ndècu ndihi-í, chi Tàtà-í quidé càhnu-í, te nchòhó da cùu úhú iní ñáhá-ndó xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁵⁰ Te xáháⁿ tùcu-gá:

—Yúhú, ñá túú càchí-í sá cáda càhnu ñaha-ndo, dico Dútú Ndiöxí cuìní-gá sá cáda càhnu ñaha-ndo xii-í. Te mee-gã cáháⁿ-gá núu ndédacàa-ndo quide váha, te ndédacàa-ndo ñá túú quide váha. ⁵¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchàa ñáyiú na tní tnúhu càháⁿ-í te vá cuíta nihnú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁵² Te ní xáháⁿ tùcu ñáyiú isràél:

—Vitna te ní xini ndáá-ndí sá yùcu ñávãha ndècu ndihi-n, chi ndíi Àbrahám ndihi nchaa cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndée sanaha ní xihí-güedé, te yòhó càchí-tu-n sã ncháá ñáyiú na tní tnúhu càháⁿ-n te vá cùú-gá-yu. ⁵³ ¿Náa ío-gá càhnu cuu-ó dàcúúxí ñani tnáhá-ndí ndíi Àbrahám-ãⁿ? Tée-áⁿ dai ní xihí-dé ndihi cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndée sanaha. ¿Te yòhó nágá-tu cùu-n te vá cùú-n càháⁿ-n-í? —cachí-yu xǎháⁿ-yu.

⁵⁴ Te ní xáháⁿ Jèsús:

—Te núu dìcò mée-í quidé càhnu-í mée-í ñá, te ñá túú nandíhi sá quidè-í núu ducaⁿ. Dico Tàtà-í quidé càhnu ñaha-gá xii-í, te ñu-ni Yaá-áⁿ càchí-ndó cùu Ndiöxí-ndó. ⁵⁵ Te nchòhó chi ñá túú xini-ndó-gã. Te yúhú chi xini-í-gá. Te núu na càchí-í sá ñá túú xini-í-gá te dàcuandehnde-í dàtná ndehnde mée-ndo. Te yúhú chi xini ndisa-í-gá te tní-í nchaa tnúhu càháⁿ-gá.

⁵⁶ Te ndíi Àbrahám ñani tnáhá-ndó ñá

xíndecu ndéé sanaha ío ní cudíí ìní ndíi sá quìní ñáhá ndíi xii-í, te ní sáá nduu nǐ xini ñáhá ndíi xii-í nǔu ío ní cudíí ìní ndíi — cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

⁵⁷ Te ní xáhaⁿ ñǎyiu isràél xii Jèsús:

—Ni vǎtá cúhúⁿ-gǎ-n ùdico úxí cuíá-n te cǎchí-n sǎ nǐ xini-n ndíi Àbrahám, te ní cunaha vǐhi ní xíhí ndíi-áⁿ —cǎchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-gá.

⁵⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ cùmání-gǎ cundecu ndíi-áⁿ ñuyíú-a te yúhú sa ndècu-gá-í —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

⁵⁹ Te sá dúcáⁿ nǐ cǎháⁿ-gá nǔu xǎáⁿ ní quehéⁿ-yu yúú cuǎha ñáhá-yu xii-gá ní cùu, te ní nguívǎha-gá núú-yu te ní quee-gá xití veñúhu cuáháⁿ-gá.

9

Jèsús quidé tǎtna-gá ìn tée cuàá

¹ Te núú xicá cùu Jèsús ní naníhí-gǎ ìn tée cuàá, te sa ducaⁿ tnàhí cǎa núú-dě ní cacu-dé. ² Te ní xáhaⁿ cuè tée xica cuu ndíhi-gá xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná cuendá dàcáⁿ cuàá tée-ǎⁿ ní cacu-dé? ¿Sá cuendá nchaa yícá cuèchi tǎtá-dě, ǎⁿ sǎ cuendá nchaa yícá cuèchi nǎná-dě, ǎⁿ sǎ cuendá nchaa yícá cuèchi mee-dě dàcáⁿ cáá-dě ní cacu-dé? —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ni ñà díú sǎ cuendá nchaa yícá cuèchi mee-dě, te ni ñà díú sǎ cuendá nchaa yícá cuèchi tǎtá-dě, te ni ñà díú sǎ cuendá nchaa yícá cuèchi nǎná-dě, chí mee Yǎ Ndiǒxí ní cuini-gá sá dúcáⁿ cùnduu-dé sáá-dé ñuyíú-a cuendá sá ñuyíú-a quini ñáyiu nása cada ñaha Yǎ Ndiǒxí xii-dé ndúha núú-dě. ⁴ Te vitna ío-gá nduu cùyica sá cáda-í nchaa chùⁿ ní táhú Yǎa ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a, chí sáá nduu te vá ndácú-gǎ-í cada-í chùⁿ-gá. ⁵ Te nini ndècu-gá-í ñuyíú-a te dǎndixi túu-í iní nchaa ñáyiu cuendá cutnùní iní-yu nǎcuáa ndùu cuendá Yǎ Ndiǒxí —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁶ Te sátá dúcáⁿ nǐ cǎháⁿ-gá, te ní sati-gá díí-gá núú ñúhú te ní dácá-gǎ luha ñuhu ní cuáha ndéhyú, te ndéhyú-ǎⁿ nǐ dácánùu-gá ndúú xio núú tée cuàá-áⁿ. ⁷ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Quíhíⁿ-n nàquete-n núú-n ndùte tanquí Silòé —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé. Te Silòé-áⁿ quée-xí tnúhu mèe-yu: Tée xica chiuⁿ.

Te ní sáháⁿ tée cuàá-áⁿ nǐ naquete-dé núú-dě, te òré ní ndexìo-dé te sa ndèhe-dé.

⁸ Te nchaa ñáyiu ndècu yatni núú ndécú-dě ndíhi nchaa ñáyiu xini ñáhá xii-dé núú xicáⁿ ndàhú-dé ní xitnàhá-yu:

—¿Náa ñà díú tée-ǎⁿ ní xóo cǎcáⁿ ndàhú-dé? —cǎchí-yu xitnàhá-yu.

⁹ Te davá-yu cǎchí-yu sá díú-dě, te davá-yu cǎchí-yu sá ñà díú-dě, dico ducaⁿ cǎa-dé, cǎchí-yu xitnàhá-yu.

Dico mee-dě ní xáhaⁿ-dě xii-yu sá díú-dě.

¹⁰ Te ní xicáⁿ tnúhú-yu núú-dě, te xǎhǎⁿ-yu:

—¿Nása ní cuu núu ní ndúha núú-n ndèhe-n vitna? —cǎchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Tée nani Jèsús-ǎⁿ ní cadúha-dé luha ndéhyú te ní dácánùu-dé núú-í, te ní táuchíúⁿ-dě ní sáháⁿ-í tǎnquí Silòé ní naquete-í núú-í, te òré-áⁿ nǐ cuu cundehe-í —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

¹² Te ní xicáⁿ tnúhú tucú-yu núú-dě, te xǎhǎⁿ-yu:

—¿Te ndèé ndécú tée-áⁿ? —cǎchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—Ñá túú xini-í —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

Cue tée cùu fariséú ndátnúhu-güedé ndíhi tée ní ndúha núú-xi

¹³ Te ndèca-güedé tée ní ndúha núú-xi-áⁿ cuáháⁿ núú cuè tée cùu fariséú. ¹⁴ Te cuendá sá ndùu ndetatú-yu ní cadúha Jèsús ndéhyú nǐ dácánùu-gá núú tée-áⁿ te ní ndúha, ¹⁵ xǎáⁿ nǔu ní xicáⁿ tnúhú cuè tée cùu fariséú núú-dě, te xǎhaⁿ-güedé:

—¿Nása ní cuu ní ndúha núú-n? —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Íⁿ tée ní dácánùu-dé ndéhyú núú-í te ní sáháⁿ-í ní naquete-í, te ní cuu ndèhe-í vitna —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé.

¹⁶ Te dava cue tée cùu fariséú ní xitnàha-güedé:

—Ñá díú Yǎ Ndiǒxí ní tendaha ñaha-gá xii tée-ǎⁿ véxi-dé nǔu duha quide-dé nchaa sá vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada, te ñà túú

sàndáá iní-dé canehe íí-dě nduu ndètátú-ó —càchí-güedé xĩtnàha-güedé.

Te dava-güedé ní xĩtnàha-güedé:

—¿Nása ndacu-dé cada-dé sá vǎ yõ tnhí ndàcu cada te núu cùu-dé téé yíca cuěchi? —càchí-güedé xĩtnàha-güedé.

Te ñá túú ní cùu ìⁿnuu-güedé tnúhu ní cáháⁿ-güedé. ¹⁷Te ní xícáⁿ tnúhú tucu-güedé núú tée ní ndúha núu-xi-áⁿ, te xǎhaⁿ-güedé:

—Te yòhó, ¿nása càchí-n cuèndá téé ní quide tátna núu-n te ní ndúha? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dè:

—Yúhú càchí-í sá ìⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí cùú-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-güedé.

¹⁸Dico cue téé isràél ñá ní sàndáá iní-güedé sá cuàá-dé ní cùu, chí cuèndá sa ní ndúha núu-dè ní xini ñáhá-güedé, te xǎⁿ núu ní cana-güedé tátá-dè ndihi nǎná-dè, ¹⁹te ní xícáⁿ tnúhú-güedé núu-yu, te xǎhaⁿ-güedé:

—¿Diu téé-a déhe-ndo tée càchí-ndó cuàá-dé ní cacu-dé-ǎⁿ? ¿Te nása ní cuu ní ndúha núu-dé? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-yu.

²⁰Te ní xáhaⁿ tátá-dè ndihi nǎná-dè:

—Diu déhe-ndí cùú-dé te sa cuàá ndisa-dé ní cacu-dé, ²¹dico ñá túú xini-ndí nása ní cuu ní ndúha núu-dè, te ni ñá túú xini-ndí yoo ní quide tátna. Chí càcáⁿ tnúhú núú méé-dè xǎⁿ núu sa sàcuéhé-dè, te na càháⁿ-dé núu nása ní cuu ní ndúha núu-dè —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-güedé.

²²Duha ní cáháⁿ tátá-dè ndihi nǎná-dè ní xǎhǎⁿ-yu xii-güedé cuèndá sá yùhú-yu cue téé cùnnoo núú ñáyiú isràél, chí cue téé-ǎⁿ sa ní ndatnúhu-güedé ní cuu ìⁿnuu-güedé sá núu ndédacàa ñáyiú na càháⁿ sá Jèsús cùú-gǎ Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a, te vá dáñá-gǎ-güedé quíhu-yu veñúhu. ²³Núu xǎⁿ ní xáhaⁿ tátá-dè ndihi nǎná-dè sá ná càcáⁿ tnúhú-güedé núú méé-dè chí sa sacuéhé-dè.

²⁴Te xǎⁿ núu ní cana tucu-güedé téé ní ndúha núu-xi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Cáháⁿ-n ìⁿ tnúhu ndáá chí Yá Ndiõxí ndéhé ndí-gǎ nàcuáa ní cuu ní ndúha núu-n, chí nchúhú xini-ndí sá dícó ìⁿ tée ndècu yíca cuěchi-xi cùu téé càchí-n ní quide

tátna núu-n —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁵Te ní xáhaⁿ-dè:

—Yúhú, ñá túú xini-í te núu téé ndècu yíca cuěchi-xi cùu-dé àdi ñáhá. Dícó-ni sá xini-í sá cuàá-í ní cùu te vitna ní cuu cundehe-í —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁶Te ní xícáⁿ tnúhú tucu-güedé núu-dè, te xǎhaⁿ-güedé:

—¿Nása ní quide ñaha-dè xii-n te ní ndúha núu-n-í? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁷Te ní xáhaⁿ-dè:

—Yúhú sa ní cáháⁿ-í te ñá túú quide cuèndá-ndó. ¿Te ná cuèndá cuèni-ndó càchí tnúhu-ni tucu-í? ¿Á tnhá-ndó cuèni-ndó quíndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-dé? —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁸Te ní cudééⁿ-güedé núu-dè, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Te núu yòhó cuèni-n chinchícuⁿ-n tée-ǎⁿ te cuáháⁿ, dico nchúhú chí canchícuⁿ nihnu nahi-ni-ndí nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés. ²⁹Te nchúhú chí naha-ndí sá Yá Ndiõxí ní cáháⁿ ndíhi-gǎ ndí Moisés, dico téé càchí-n-ǎⁿ chí ní ñá túú xini-ndí ndèé téé cùu-dé —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

³⁰Te ní xáhaⁿ tée ní ndúha núu-xi-áⁿ:

—¿Te náa ñá díú nchòhó càchí-ndó sǎ ìⁿ túha-ndo? Te núu ducaⁿ càháⁿ-ndó sǎ ñá túú xini-ndó ndèé téé cùu-dé, te diu-dé ní quide tátna-dé núu-í ní ndúha —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-güedé.

Te xǎhaⁿ tucu-dé:

³¹—Xini-ó sǎ Yá Ndiõxí ñá túú tédòho-gǎ tnúhu càháⁿ ñáyiú quide nchaá sá cuéhé sá dúhá, chí nchaá ñáyiú quide cahnu ñaha xii-gǎ te quidé-yu nchaá nàcuáa cùu iní-gǎ, te ñáyiú-áⁿ tédòho-gǎ tnúhu càháⁿ-yu. ³²Te ñá ìⁿ ndúu càháⁿ ñáyiú cuèndá ìⁿ tée cada tátna núu ìⁿ ñáyiú cuàá ndéé ní cacu-xi te ndúha. ³³Te núu ñá díú mèe Yá Ndiõxí ní tendaha ñaha-gǎ xii téé-ǎⁿ véxi-dé ñá, te vá ndácú-dé cada tátna-dé núu-í ní cùu —cachí-dé xǎhaⁿ-dè xii-güedé.

³⁴Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dico yòhó ndèé yatni vǎi cuéchi sa ta quide-n véxi, ¿te vitna nacanú ichi ñaha-n xii-ndí cáháⁿ-n-ǎⁿ? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní queñuhu ñaha-güedë xii-dé tnuú-güedé ñá túú ní dàña-gá-güedé níhí tnáhá ndìhi ñaha-dé xii-güedé.

Ñáyiú ñá túú ndìxi túú iní cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu

³⁵ Te ní níhí Jèsús tnúhu sá ní queñuhu-güedé téé ní cuhú núú-xi-án tnuú-güedé cuendá sá vǎ tnáhá tnúhu ndìhi ñaha-gǎ-dé xii-güedé, te ní naníhí ñáhá-gǎ xii-dé te ní xáhaⁿ-gǎ:

—¿Sàndáá iní-n Dèhe Yá Ndiõxí-ǎn? — cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ.

³⁶ Te ní xáhaⁿ tǎe ní cuhú núú-xi-án:

—Mèstrú, cachí tnúhu núú ndèé ndécú tǎe-án cuendá quíndáá iní-í-dé —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gǎ.

³⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sa xíní-n-dǎ chi dǎu-dé cúú yǘhú téé ndàtnúhu ndìhi-n —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

³⁸ Te ní ngüñí xítí-dǎ núú-gǎ, te ní xáhaⁿ-dǎ:

—Xítóhó Jesucristú, sàndáá iní ñáhà-í xii-n —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gǎ.

³⁹ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús:

—Yúhú véxi-í ñuyíú-a cada ndáá-í cuéchi ñáyiú. Te nchaa ñáyiú ñá túú quide váha cùú-yu dàtná ìⁿ ñáyiú cuàá, dico nchaa ñáyiú cùtnuní iní-xi sá ñà túú quide váha, te núu na quíndáá iní-yu tnúhu cǎháⁿ-í, te cada iní-ndó sǎ dàtná sá ñí nacaáⁿ núú-yu chi tníⁿ-yu tnúhu cǎháⁿ-í. Te ñáyiú cǎchí sá quidé váha vá núu núu-yu cuéchi-yu chi quesáhá-yu sá ío ndáá quidǎ-yu, ñáyiú-án cúú-yu dàtná ìⁿ ñáyiú cuàá, chi vá ndíxí túú iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu, te vá tníⁿ-yu tnúhu cǎháⁿ-í —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴⁰ Te sá dúcáⁿ ñí cǎháⁿ-gǎ, núu ní cǎháⁿ ìⁿ úú cue téé cùu fariséú, te xǎhaⁿ-güedé:

—¿Te náa tnáhá nchúhú cuàá-ndí cǎháⁿ-n-ǎn? —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

⁴¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu dicó nchòhó cuàá-ndó ñá, te vá cùndècu cuéchi-ndo ní cùu, dico cǎchí-ndó sǎ ndéhé-ndó ìⁿ sá quidé-ndó te ñá ndáá, núu xǎⁿ ío ndècu cuéchi-ndo.

10

Jèsús cǎháⁿ-gǎ cuendá cùrrálí mbéé

¹ Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ìⁿ téé ñá túú quíhu ndáa yuyehe ìⁿ cùrrálí mbéé, te cùtexínu-ni na cùidó-dé, téé-án cúú-dǎ ñádúhú. ² Dico téé quíhu ichi yèhe cùrrálí-güedi, téé-án cúú-dǎ xítóhó-güedi. ³ Te téé ndèé yèhe cùrrálí-güedi nacaáⁿ-dé te cuánguìhu xítóhó-güedi te ní cǎháⁿ-dé, te ní nucúhuⁿ ndudú ñáhá-güedi xii-dé. Te ní cǎháⁿ díú-dǎ-güedi te ní queñuhu-dé-güedi cùrrálí. ⁴ Te sátá ñí quee-güedi cùrrálí, te ní ngódó núú-dǎ núú-güedi, te ní ngüíta nchicúⁿ ñáhá-güedi xii-dé chi ní nucúhuⁿ ndudú ñáhá-güedi. ⁵ Te ñá túú chinchícúⁿ-güedi ìⁿ téé tàtú, chi núcúhuⁿ ndudú-güedi sá ñà díú xítóhó-güedi cùu-dé, núu xǎⁿ xínú-güedi núú-dǎ —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁶ Duha ní cǎháⁿ Jèsús cuendá sá cuení-gǎ dacuàhá-yu tnúhu-gǎ ní cùu, dico ñá ní tècú tnùní-yu nása ndùu tnúhu ní cǎháⁿ-gǎ.

Jèsús cúú-gǎ dàtná ìⁿ toli

⁷ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús xii-güedé:

—Na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ yǘhú cùu-í dàtná ìⁿ yèhe cùrrálí núú ndìhu cue mbéé. ⁸ Te nchaa cue téé sa yòdo nuu-gǎ ní quixi ní dándàhú-güedé ñáyiú cùu-güedé dàtná ñádúhú dùhu-güedé cue mbéé ní cùu, dico ñá ní quide cuendá ñáhá-güedi xii-güedé, chi ní cùtnùní iní-güedi sá ñà díú xítóhó-güedi cùu-güedé. ⁹ Te yúhú cùu-í dàtná yuyèhe cùrrálí cue mbéé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-í chi nchaa ñáyiú na tùha ñaha xii-í te naníhí tàhú-yu. Te cùu-yu dàtná cue mbéé quiti xíquee cùrrálí-xi cuáháⁿ-güedi núú cáá ité caxi-güedi, te dàtnùní cuándihu-ná-güedi cùrrálí, ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-yu.

¹⁰ Ñádúhú òré véxi-dé chi dùhu-dé, sǎhni-dé te dànaa-dé mbéé, dico yúhú chi véxi-í cuendá sá naníhí tàhú-ndó te ío cudíí iní-ndó cùnu cuéchi-ndo núú Dùtú Ndiõxí ní caa ní quíhíⁿ. ¹¹ Te yúhú cùu-í dàtná ìⁿ toli téé ío nèhe cuendá mbéé-xi, chi téé-án cuéi na cùu-dé sá cúú-xí mbéé-dǎ cuendá-ñǎ sá ná cǎcu-güedi. ¹² Te núu ìⁿ téé na còto ñaha xii-güedi, te téé-án cuendá-ni sá ñúhú yǎhu-dé xító-dǎ-güedi.

Te núu na quèní-dé sáá ìⁿ quiti dééⁿ te dàña-dé-güedi xìnu-dé, te ndìhi-güedi xité nuu ñaha quiti dééⁿ-ǎⁿ, chi ñá díú mèi xítóhó-güedi cùu-dé. ¹³ Chi cuendá-ni sá ñúhú yáhu-dé xító-dě-güedi núu ñá túú nǎ ndìhú iní-dé cuèi na dándìhi ñaha quiti cuihna. ¹⁴ Te yúhú cùu-í dàtná ìⁿ téé ío váha xító mbéé-xi, chi téé-áⁿ da ìⁿ da ìⁿ-dì xìní-í-dé nàcuáa ndáa-di, te ducaⁿ xìní ñáhá-güedi xii-dé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu yúhú ndìhi nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-í, chi yúhú xìní-í-yu te ducaⁿ mèé-yu xìní ñáhá-yu xii-í.

¹⁵ Te ñá-ni ducaⁿ cùu-í ndìhi Tǎtá-í, chi xìní ñáhá-gǎ xii-í te xìní-í-gǎ. Te sáá nduu cùu-í cuendá nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-í. ¹⁶ Te ndècu-gǎ ñáyiu vátá quèndáá iní ñáhá-gǎ xii-í. Te xìní ñuhu-xi cundedóho-yu tnúhu-í te quèndáá iní ñáhá-yu cuendá ìⁿ-nǎ ichi cuú-yu, te ducaⁿ cùndecu ìⁿ-ná téé coto ñaha xii-yu cuu-dé dàtná ìⁿ tòlí-yu, te téé coto ñaha xii-yu-áⁿ cuú yúhú.

¹⁷ Te Tǎtá-í ío cùdíí iní ñáhá-gǎ xii-í cuendá sá sáá ìⁿ nduu te cuú-í, te cuú-í chi ducaⁿ cǎchí iní-í, te ñá díú sǎ cuú iní ñáyiu ñuyíú-a cuú-í, te cuú-í dico ndoto-í. ¹⁸ Te vá yóo ìⁿ te ndacu cahni ñaha xii-í, te núu ñá díú sǎ cuú iní mèé-í cuú-í. Te dàtná-ni cùu iní-í sá cùu-í te ñá-ni ducaⁿ ndòto-í chi ducaⁿ ñá cachí Tǎtá-í Dútú Ndióxi cunduu —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ ñá cáháⁿ-gǎ te ñá ní cùu ìⁿnuu tucu ñáyiu isràél. ²⁰ Te davá-yu ní xítñahá-yu:

—¿Ná cuendá sàndáá-tu iní-ndó tnúhu cǎháⁿ téé-ǎⁿ, te yucu ñávǎha ndècu ndìhi-dé, lúcú téé-ǎⁿ? —cǎchí-yu xítñahá-yu.

²¹ Te davá-yu ní xítñahá-yu:

—¿Náa xìní-ndó ìⁿ téé ndècu ndìhi yucu ñávǎha duha váha cǎháⁿ-dé? ¿Náa xìní-ndó núu ndàcu yucu ñávǎha cada tátna-xi núu ìⁿ téé cuáá te ndúha? —cǎchí-yu xítñahá-yu.

Ñáyiu isràél dáquèe tíhú-yu Jèsús

²² Te ndì tnahá cuía ndádá cǎhnú-yu vico veñúhu cǎhnu sá ío cùnuu ñuú Jerusálén, te mei yóo quidé vixiⁿ-xi quidé-yu vico-áⁿ. ²³ Te corrèdór veñúhu-áⁿ nání-xí Sàlomón, te xíaⁿ xicá cùu Jèsús. ²⁴ Te ní chítú níhnú ñáyiu isràél núu-gǎ, te ní xáháⁿ-yu:

—¿Ná ndéé òré cachí tnúhu ndáá-n, te núu sá Crístú Yáá ní tendaha Yǎ Ndióxi véxi ñuyíú-a cùu-n, àdi ná téé cùu-n?, cáháⁿ-ni-n —cǎchí-yu xáháⁿ-yu xii-gǎ.

²⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sa ní cachí tnúhu-í te ñá sàndáá iní-ndó, te ndèhe-ndo sá vái núu sǎ quidé-í sá ñá táuchíúⁿ Tǎtá-í cada-í, te cùu-xi ìⁿ sá cùtnùni iní-ndó nǎ téé cùu-í. ²⁶ Dico nchòhó ñá sàndáá iní-ndó, chi ñá túú cùu-ndo ñáyiu ní chitnahá ñáhá xii-í. ²⁷ Chi nchaa ñáyiu ní chitnahá ñáhá xii-í cùu-yu dàtná cue mbéé quiti xíndecu ndìhi xítóhó-xi chi nùcúhuⁿ ndudú-güedi xítóhó-güedi, te ducaⁿ nàquiní ñáhá-ní xítóhó-güedi xii-güedi. Ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu ní chitnahá ñáhá xii-í. ²⁸ Te yúhú cada-í te nduu táhú-yu cundecu ndìhi ñáhá-yu xii-í ni caa ni quíhíⁿ te vá ìⁿ nduu-gǎ cuíta nihnú-yu, te ni vá yóo ìⁿ ndacu naquendeé ñáhá xii-yu ndaha-í. ²⁹ Chi Tǎtá-í ní taxi cuendá ñáhá-gǎ xii-yu. Te ío cùnuu-gǎ núu xíaⁿ vá yóo ìⁿ ndacu naquendeé ñáhá xii-yu ndaha-gǎ. ³⁰ Yúhú ndìhi Tǎtá-í Dútú Ndióxi ìⁿ-ni cùu-ndí —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

³¹ Te ní queheⁿ tucu ñáyiu isràél yúu cuáha ñáhá-yu xii-gǎ ní cùu.

³² Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Ío cuéhé sǎ váha ní quide-í núu-ndó ñá chindee ñaha Tǎtá-í Dútú Ndióxi. ¿Te ndèdacáa sá ñá tñahá iní-ndó núu cuèni-ndó cuáha ñaha-ndo yúu xii-í-í? —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

³³ Te ní xáhaⁿ ñáyiu isràél:

—Ñá díú cuendá nchaa sá váha ni quide-n cuini-ndí cuáha ñaha-ndí yúu xii-n, chi ìⁿ dñi-ni sá ío cǎháⁿ úhú-n cuendá Yǎ Ndióxi. Te dñí ìⁿ téé ñuyíú-a cùu-n te cǎchí-n sá cùu-n Ndióxi —cǎchí-yu xáháⁿ-yu xii-gǎ.

³⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núu tütú Yǎ Ndióxi sá ndécú ndìhi-ndo cáháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gǎ, te duha ní cachí-gǎ: “Nchòhó quidé-ndó núu-í”, duha ní cachí-gǎ. ³⁵ Te ñaha-o sá vá cuú quèndé nihnu-o tnúhu yòdo tnuní núu tütú Yǎ Ndióxi, chi mee-gǎ ní cachí-gǎ sá cáda-yu núu-gǎ, te vá cǎchí-ó sǎ ñá ndáá. ³⁶ Te núu ducaⁿ ñá cáháⁿ-gǎ sá núu-gǎ quidé nchaa ñáyiu ní sàndáá iní ñáhá xii-gǎ ñá, ¿te ná cuendá cùdèéⁿ-ndó núu yúhú sá cǎchí-í sá

cúu-í Déhe-gá? Te mee Yă Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í ñuyú-a sá cáda-í chiú-gá. ³⁷ Te núu ñá túu quide-í nàcuáa ní táuchíúⁿ Tătà-í cada-í ñá, te vá quindáa iní ñáhá-ndó. ³⁸ Te núu quide-í ñá, te cuëi vá quindáa iní ñáhá-ndó xii mee-í dico quindáa iní-ndó nchàa chiuⁿ quide-í. Ducaⁿ te cutnùní ndáa iní-ndó sã Yă Ndiöxí ndécú ndìhi-í te ìⁿ-ni cùu-ndí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

³⁹ Te ní cuiní-güedé tñi ñaha tùcu-güedé xii-gá quihíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico ní xinu núu ñáhá-gã xii-güedé.

⁴⁰ Te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndàa ingá xio yúte Jòrdán núu ñí xóo dacuàndute ndí Juàá ñáyiú ndéé díhna, yàcáⁿ ní xíndecu-gá. ⁴¹ Te yàcáⁿ ío vai ñáyiú ní sáháⁿ ní cáháⁿ ndìhi ñaha xii-gá, te ní xitnàhá-yu:

—Ndí Juàá, cuëi ñá túu ní quide ndí sá vã yóo tnahí ndàcu cada dico ndáa ní cáháⁿ ndí, chi dàtná-ni ní cáháⁿ ndí quide té-a —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁴² Te yàcáⁿ ío vai-yu ní sándáa iní ñáhã-yu xii-gá.

11

Ní xihí té Lăzarú

¹ Ñuú Bètaniá ní xíndecu ìⁿ té ní xínani-dé Lăzarú. Te càhú víhí ñí tnahá-dé ní cuhú-dé, te ní xíndecu ndìhi-dé cue cúha-dé tá Màriá ndìhi tá Màrta chi xiáⁿ ñuú-yu.

² Te tá Màriá-án cúu-xí xíchí ñí sódó àcítí sáháⁿ tnámí sáhá Jèsús, te ní nadayìchí-xi sáhá-gã ndìhi idi díquí-xi. Te cuendá sá cùhú cúha-yu té Lăzarú, ³ núu ní tendàhá-yu ñáyiú ñaha tnúhu cuáháⁿ núu Jèsús, te xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, téé ío cùu iní-n ìo càhú tnahá-dé cùhú-dé —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

⁴ Te sá dúcáⁿ càa tnúhu ní sáá, núu ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Dico cuéhé-ãⁿ chi vá cùu-dé sá cùu dúcáⁿ-dë, chi Yă Ndiöxí cuiní-gá sá quini-yu nchaa sá cáda-gã cuendá chiñuhu ñáhã-yu xii-gá, te ñiú-ni ducaⁿ chiñuhu ñáhã-yu xii yúhú Déhe-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁵ Te cuëi ío cùu iní ñáhã Jèsús xii té Lăzarú ndìhi cue cúha-dé ⁶ dico òré ní níhí-gã tnúhu, te ní cuyaa-gã úu-gá nduu

núu ndécú-gã. ⁷ Te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndìhi-gá:

—Na quihíⁿ tucu-o òdistritú Jùdeá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁸ Te ní xáhaⁿ cuè téé xica cuu ndìhi-gá xii-gá:

—Mèstrú, vitna-ni cuiní cue téé isràél xíndecu yàcáⁿ cuáha ñaha-güedë xii-n yúú ní cùu, ¿te cuiní-ni tucu-n quihíⁿ-n-ú? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedë xii-gá.

⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Úxúú òré cúu ìⁿ nduu, te núu nduu na càca cuu-o, te ñá túu ñá candaundeé-ó chi cùtnuní núu-ó chi ditó. ¹⁰ Dico núu niú ná càca cuu-o, te ío ná candaundeé-ó chi vá cùtnuní núu-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Té Lăzarú téé ío váha tnahá tnúhu ndìhi-o ñí xidí-dé dico quihíⁿ-ó chi ndocani-o-dë —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedë xii-gá:

—Mèstrú, te núu xidí-dé te váa sa ta ndúha-dé cuáháⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedë xii-gá.

¹³ Duha ní cáháⁿ Jèsús, chi té Lăzarú sa ní xihí-dé te cue téé xica cuu ndìhi-gá ní sani iní-güedé sá ñí xidí ndisa-dé. ¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ ndáá-gã xii-güedé:

—Sa ní xihí té Lăzarú. ¹⁵ Váha-gá sá ñá ní sáháⁿ-í quíngoto-í-dé, chi ndëcu ingá chiúⁿ cada-í quini-ndó, te quindáa iní ñáhã-gã-ndó xii-í, te vitna na quihíⁿ-ó núu ndécú yiqui cuñú ndí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁶ Te té Măxí téé xáhaⁿ-güedë cuächí ní xáhaⁿ-dë xii dava-gã-güedé:

—Na quihíⁿ-ó nchàa-o chi yàcáⁿ cuú-ó ndìhi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá cuëi na cùu ñáyiú dico ndotó-yu cundécú-yu ndìhi-gá

¹⁷ Te òré ní sáá Jèsús ñuú Bètaniá, te ní xáhãⁿ-yu sá sà ní cuu cúmí nduu ní xihí té Lăzarú. ¹⁸ Te ñuú-án cáá yàtni-ni-gá ñuú Jerusàlén, dàtná cuádava-ná òré cuhúⁿ-o ìchi te saá-ó. ¹⁹ Núu xiáⁿ vai ñáyiú isràél ní sáhãⁿ-yu ní cáháⁿ ndìhi-yu tá Màrta ndìhi cùhú-xi tá Màriá, te ní sãñáhã-yu tnúhu ndee iní sá dúcáⁿ ñí xihí cúha-yu. ²⁰ Te

ní níhí tǎ Mǎrta tnúhu sá ñúhú Jèsús ichi cuáháⁿ-gá núú ndécú-yu núú ní sáháⁿ-xi ní sátnahá-xi-gá, te cùhú-xi tá Mǎriá ní ndóo-xi vehe. ²¹ Te òré ní naníhí tǎ Mǎrta Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Mèstrú, te núú dicó ní xǐndecu-n ìha te vǎ cùú cúha-ndí ní cùu. ²² Te cuèi vitna te núú ná sá ná càcáⁿ-n nùú Yǎ Ndiòxí te taxi-gá xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vǎ ndìhú iní-n chi ndoto cúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tǎ Mǎrta:

—Ndáá chi sa xìní-í sá ndótó-dě ná quǐtnahá nduu ndòto nchaa ñáyiu ní xíhí —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú dandòto-í-yu cuendá cundecú-yu ni caa ni quíhíⁿ ná sàá nduu. Te nchaa ñáyiu na quìndáá iní ñáhá xii-í, te cuèi na cùú-yu dico ndotó-yu cundecu-í ndihí-yu ni caa ni quíhíⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyiu ndècu vívú ñuyúú-a te núú na quìndáá iní ñáhǎ-yu xii-í, te cundecu ndihí-í-yu ni caa ni quíhíⁿ. ¿Sàndáá iní-n tnúhu-a ñǎ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii tá Mǎrta.

²⁷ Te xáhaⁿ-xi:

—Mèstrú, sàndáá iní-í, te sàndáá tucu iní-í sá díú-n cùu-n Cristú Déhe Yá Ndiòxí, Yaá ní tendaha-gǎ véxi ñuyúú-a —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

Jèsús ndàhí-gá núú ní nguíndüxi té Lǎzarú

²⁸ Sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-xi te ní sáháⁿ ngana-xi cùhú-xi tá Mǎriá, te dayuhu ní xáhaⁿ-xi:

—Yàcáⁿ ní quexìo Mèstrú, te càna ñaha-dé xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

²⁹ Te sá dúcáⁿ xáhaⁿ cùhú tǎ Mǎriá sá cáná ñàha Jèsús xii-xi, núú ndìhí-ni ní xica-xi cuáháⁿ-xi núú ndécú-gǎ. ³⁰ Te Jèsús vátá quǐhu-gá xití ñúú, chi ndècu-ni-gá núú ní sáháⁿ tnahá ñáhá tǎ Mǎrta. ³¹ Te ñáyiu isràél ndécú sǎñaha tnúhu ndee ìní xii tá Mǎriá ndihí cùhú-xi ní sani iní-yu sá cuáháⁿ-xi núú yíndüxi cúha-xi ndáhyú-xi ní cáháⁿ-yu, núú nchìcúⁿ-yu-xi cuáháⁿ.

³² Te ní sáá tá Mǎriá núú ndécú Jèsús te ní nguíñí xití-xi nùú-gǎ, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Mèstrú, te núú dicó ní xǐndecu-n ìha te vǎ cùú cúha-ndí ní cùu —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

³³ Te sá ní xiní Jèsús ndàhyú tá Mǎriá ndihí ñáyiu isràél nchìcúⁿ ñáhá cuáháⁿ, xíáⁿ ío ní cuyica ìní-gá. ³⁴ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—¿Ndèé ní taxi ndecu-ndo yìqui cuñú-dé-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Te ní xáháⁿ-yu:

—Mèstrú, néhé ná quíhíⁿ-ó te quiní-n —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní ndáhyú-gá tnahá-gá. ³⁶ Te ní xitnàha ñáyiu isràél:

—Súúni cùu iní-dé ndíi ni cùu —càchí-yu xitnàhá-yu.

³⁷ Te davá-yu xitnàhá-yu:

—Tée-a ní quide tátna-dé núú tée cuàá te ní ndúha. ¿Te nása ní cuu núú ñá túú ní quide tátna-dé té Lǎzarú cuendá sá vǎ cùú-dé ní cùu-i? —càchí-yu xitnàhá-yu.

Jèsús dándòto-gá té Lǎzarú

³⁸ Te ío ní cuyica tucu iní Jèsús òré ní quexìo-gá yuhu yàú núú ní chihi-güedé yìqui cùñú té Lǎzarú. Te yuhu yàú-áⁿ ndèdí ñⁿ yúú. ³⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Chí xócàni yúú-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Te ní xáhaⁿ tǎ Mǎrta cúha tée ní xíhí-áⁿ:

—Mèstrú, sa tucu sáháⁿ-dé chi sa ní cuu cùmí nduu sá ní xíhí-dé —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Náa ñá díú ní cachí-í sá nùu na quìndáá iní-n, te quiní-n sǎ ìo càhnu cuu Yá Ndiòxí? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

⁴¹ Te ní xócáñi-yu yúú ndèdí yuhu yàú-áⁿ. Te ní ndacoto-gá andü, te ní xáhaⁿ-gǎ xii Tǎtá-gǎ Dútú Ndiòxí:

—Táu, ndàcáⁿ táhù-í núú-n sǎ ní tédoho-n tnúhu ní cáháⁿ-í. ⁴² Te yúhú sa ñaha-í sá ncháá-ni òré ndèdóho ñaha-n xii-í, dico duha càháⁿ-í cuendá sá ná təcú dóho nchaa ñáyiu ndècu iha cuendá quìndáá iní-yu sá díú-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyúú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii Dútú Ndiòxí.

⁴³ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá ndihí Yá Ndiòxí, te níhí ní cáháⁿ-gá xáhaⁿ-gǎ xii tée ní xíhí-áⁿ:

—¡Lǎzarú, tandèe xíaⁿ! —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

44 Te ní ndee téé ní xihí-án yaú-án, te ndùtu dóo cuíñí ndàha-dé ndihí sáhá-dě, te dàhu tucu ìñ dóo nùú-dě. Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:
—Chí nándàxi-dé te dañà-ndo-dě ná cáca-dě —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

45 Te nchaa ñáyi nchìcúⁿ ñáhá xii tá Màriá cuáhán ío vài-yu ní sándáá iní-yu Jèsús sá ñí xiní-yu nàcuáa ní quide-gá.
46 Dico davá-yu ní sáháⁿ-yu núú cuè téé cùu fariséú, te ní caní-yu cuèndú núú-güedé nàcuáa ní quide Jèsús. 47 Te cue téé cùu fariséú ndihí cue dútú cùnùu ní nataká-güedé ní xóo-güedé jündá, te ní xitnàha-güedé:

—¿Nása cada-o?, chi téé-án ío vài sá vǎ yõ tnahí ndàcu cada quide-dé. 48 Te núu na dàña ío te nchaa ñáyi quindáá iní ñáhá-yu xii-dé, te quixi cue téé ñuú Rómá dangoyo-güedé veñúhu-o te danàa-güedé nchaa ñuú-ó —càchí-güedé xitnàha-güedé.

49 Te ìñ cue téé-án nání-dě Caifás, te cùnùu-gá-dé núú dàva-gá cue dútú cuíá-án, te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Nchòhó ni lùha ñá túú cùtnuní iní-ndó.
50 Te ni ñá sàha-ndo cuèndá sá vǎha-gá tnahá-ó, te núu na cùú ìñ-ni téé cuèndá nchaa ñáyi isràél, te ñá díú sǎ dánàa ñaha-güedé xií-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

51 Dico té Caifás chi ñá díú sǎ cúú iní méé-dě ní cáháⁿ-dé, chi cuèndá sá cuíá-án ñí cùnùu-dě núú cuè dútú, núu xíáⁿ Yǎ Ndiõxí ní dácáhu iní ñáhá-gǎ nàcuáa cáháⁿ-dé sá Jèsús cuú-gá sá cúú-xí nchàa ñáyi isràél.

52 Te ñá díú cuèndá mee-ni ñáyi-án cuú-gá, chi cuú-gá tnahá cuèndá nchaa ñáyi ní sándáá iní ñáhá xii-gá, ñáyi nchiténuu ñihí ñuyíú, te ìñ-nǎ cuú-yu ndihí-gá. 53 Núu ndéé nduu-án ñí ndatnúhu cue téé cùnùu núú ñáyi isràél nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

54 Te xíáⁿ núu ñá ní xica cuu-gá Jèsús quini ñáhá ñáyi isràél, te ní quee-gá cuáhán-gá ñuú Efraín, ìñ ñuú cáa yàtni yucu, yàcán ní ngüíñí-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá.

55 Te ta cùyatni nduu cadá-yu vico páscaá. Te cuéhé ñáyi ní queé-yu ñuú-yu

cuáhán-yu ñuú Jerusàlén cuèndá sá sà ndihí-yu ncháa-yu nduu íí, te tnahá nduu vico páscaá. 56 Te yàcán nándúcú-yu Jèsús ní cùu te ñá túú-gǎ òré-án, te ní naníhí tnahá-yu xití veñúhu, te xitnàhá-yu:

—¿Nása sàni iní-ndó-í? ¿Quixi Jèsús vico án ñáhá? —càchí-yu xitnàhá-yu.

57 Te cue téé cùu fariséú ndihí cue dútú cùnùu sa ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyi sá núu ndèda-ni cáa-yu xiní-yu núú ndécú Jèsús te na cáháⁿ-ni-yu cuèndá tñi ñaha-güedé xii-gá.

12

Ìñ ñadìhí chíhí-án Jèsús acití
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

1 Ìñú-gá nduu cùmání tnahá vico páscaá, te ní sáhán Jèsús ñuú Bètaniá, ñuú té Lǎzarú téé ní dándótó-gǎ. 2 Te xíáⁿ ñí cadúha-yu sá ñí cudini Jesús. Te tá Màrta ní sani-xi cóhó, te té Lǎzarú yíhí-dě mèsá ndihí Jèsús, ndihí dava-gá-güedé xéxí-güedé. 3 Te tá Màriá néhé-xí cuádava lǐtrú acití sáhán tnamí sǎ ìo ndèyáhu, te acití-án ñí cuáha mee-ni yúcú nǎrdú, te ní sódó-xi sáhá Jèsús, te ní nadayíchí-xi ndihí idi díquí-xi sáhá-gǎ. Te ñihí xití vehe ní xité nuu dicó acití-án.
4 Te té Jüdás déhe té Xímú Iscàrioté diu-ni ìñ téé xica cuu ndihí-gá, téé cuáha cuèndá ñáhá xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá ñí xáhaⁿ-dě xii-gá:

5 —¿Ná cuèndá ñá ní cùyáhu acití-a sá ùní cièndú díhúⁿ denàriú cuu cuèndá ñáyi ndàhú? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

6 Dico sá dúcán ñí cáháⁿ té Jüdás chi ñá díú sǎ ndísá ñuhu iní-dé ñáyi ndàhú chi dicó-ni ìñ ñádúhú cúú-dě, chi diu-dé néhé cuèndá-dé díhúⁿ-güedé nchaa-güedé te ní xóo duhu ñaha-dé xii-güedé. 7 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Daña, vá dásatú-n iní xíchí-a na tàxúha nahi-xi acití-a, chi nándihí ndéé òré ná nguindüxi-í. 8 Chi nchòhó chi cuhúⁿ tnahá-ni ñáyi ndàhú tnuú-ndó, dico yúhú chi vá ncháá nduu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Tnahá té Lǎzarú cuini-güedé cahni ñaha-güedé xii-dé

⁹ Te vai ñáyiú isràél ní níhí-yu tnúhu sá ndécú Jèsús ñúú Bètaniá. Te ní sáháⁿ-yu cuendá quiní-yu-gá, te quiní-yu tnàhá té Lázaru té ní dándótó-gă. ¹⁰ Te cue dútú cúnú ní ndatnúhu-güedé ní cuu ñⁿnuu-güedé cuendá sá cáhni-güedé tnàhá té Lázaru ní cùu, ¹¹ chi ñⁿ cuendá té-áⁿ ní cuu cuéhé ñáyiú isràél tá dàña ni-hnú-yu-güedé cuáháⁿ cuendá sá ní sándáá iní-yu Jèsús.

Jèsús cuánguñhu-gá ñúú Jerusàlén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Te nduu tnèé-áⁿ vai ñáyiú ní quexiú ñúú Jerusàlén cuendá cundecú-yu vico, te ní níhí-yu tnúhu sá Jèsús sáá-gá tnàhá-gá cundecu-gá vico-áⁿ, ¹³ núu ní xehndé-yu ndaha yùtnu ñúú, te nèhé-yu ní sáháⁿ ní sátnahá ñáhă-yu xii-gá. Te níhi ní cáhăⁿ-yu, te cächí-yu:

—Ío cahnú cuu Yá Ndiöxí! Te ducaⁿ-ni ño cahnú cuu Yaá ní tendaha-gă véxi quindaha ñaha xii-o —duha ní cachí-yu.

¹⁴ Te Jèsús ní níhí-gă ñⁿ bürü, te yòdo-gá-di cuáháⁿ. Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa cáhăⁿ-xi núu tütú Yá Ndiöxí núu cächí-xi:

¹⁵ Vá yuhú nchòhó cue ñáyiú ndècu ñúú Sìón, chi iha véxi té yindaha ñaha xii-ndo yodo-dé ñⁿ bürü.

Duha cächí-xi núu tütú-gá. ¹⁶ Dico cue té xica cuu ndihí Jesús ñá ní ndàcu iní-güedé nàcuáa cáhăⁿ-xi núu tütú Yá Ndiöxí nàcuáa cada Jèsús. Dico sátá cuándaa-gá andiú cada cahnú ñaha Tátá-gă xii-gá, te ní ndacu iní-güedé sá dúcáⁿ yòdo tnuní nàcuáa cada-gá, te ducaⁿ ní cuu.

¹⁷ Nchaa ñáyiú ní xíndecu ndihí Jèsús òré ní dándótó-gă té Lázaru, ya yàcáⁿ ní caní-yu cuendú núu ñáyiú nàcuáa ní quide ñaha-gă xii-dé. ¹⁸ Te vai-yu ní sáhăⁿ-yu núu ndécú Jèsús cuendá sá ní níhí-yu tnúhu ní quide-gá sá vá yòo tnàhí ndàcu cada. ¹⁹ Te cue té cùu fariséú ní xitnàha-güedé:

—Ní xito-ndo nă ñá túú nàndihí sá quidé-ó-vá, chi nchaa ñáyiú ní chinchícúⁿ ñáhă-yu xii-dé —cächí-güedé xitnàha-güedé.

Ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél nánducú-yu Jèsús

²⁰ Te tnàhá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní sáhăⁿ-yu vico ñúú Jerusàlén ní quide cahnú-yu Yá Ndiöxí. ²¹ Te ñáyiú-áⁿ ní sáhăⁿ-yu núu té Lìpé té ñúú Betsaidá, te ñúú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galileá. Te ní xáhăⁿ-yu xii-dé:

—Tátá, vá cündèe iní-n cächí tnúhu-n ñúu ndèe ndécú Jèsús, chi cuíní-ndí cáhăⁿ ndihí-ndí-gá —cächí-yu xáhăⁿ-yu xii-dé.

²² Te té Lìpé ní naníhí-dé té Ndríxí te ní xáhaⁿ-dè nàcuáa cáhăⁿ-yu, te ndí ndúu-güedé ní sáhăⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús nàcuáa cáhăⁿ-yu. ²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Vitna ní cuyatni òré cada cahnú ñaha Tátá-í xii-í, te quiní-yu sá ño cahnú cuu yúhú Té cùu ñaní tnáhă-yu nchaa-yu. ²⁴ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñúu ñⁿ tatá vá ngává-xí núu ñúhú téhyú-xi ña, te ñⁿ ducaⁿ cùnduu-xi cundecu-xi. Dico ñⁿ tatá ná ngává núu ñúhú xínu déhe-xi, te xíáⁿ nádàcayá tnáhă-xí, te mee-xi téhyú-xi. ²⁵ Te nchaa ñáyiú ño ñúhu iní-xi cundecu ñuyíú-a ñá túú ñúhu iní-yu Yá Ndiöxí, te ñáyiú-áⁿ cuíta nihnú-yu. Te nchaa ñáyiú ño ñúhu iní ñáhă xii Yá Ndiöxí, ñáyiú-áⁿ cundecú-yu ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyiú cuíní cunu cuechi ñú-í xini ñúhu-xi natuha ñahă-yu xii-í, te nduu táhú-yu cundecú-yu núu ñúhú-í cundecu-í. Te nchaa ñáyiú na cunu cuechi ñú-í, te cada cahnú ñaha Tátá-í xii-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús cáhăⁿ-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá

²⁷ Te ní xáhaⁿ tucu-gá:

—Ío ndihú iní-í. Te cúñaha-í xii Tátá-í taunihnu ñaha-gă ñúu dícó sá cúú, dico vá cúú chi cuendá tnàhí-a véxi-í —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-gă xii Tátá-gă Dútú Ndiöxí:

—Táu, cada nàcuáa ní sani iní-n cùnduu cuendá sá ná cádá cahnú ñaha ñáyiú xii-n —cächí-gá xáhaⁿ-gă.

Te ducaⁿ te ní tecú ní cáhăⁿ Yá Ndiöxí ndèe andiú, te cächí-gá:

—Sa ní quide-í nàcuáa cachí ñáyiú sá ño cahnú cuu-í. Te cada tucu-í cuendá cada cahnú ñaha-gá-yu xii-í —cächí Yá Ndiöxí xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá.

²⁹ Te nchaa ñáyiú xĩndecu ní tecú dóho-yu ní cáháⁿ-gá, dico ñá túú ní sàni iní-yu sá méé-gă ní cáháⁿ, chi davá-yu ní xĩtnàhá-yu sá ñũhu ní cáháⁿ, te davá-yu ní xĩtnàhá-yu sá ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní cáháⁿ. ³⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Ñá díú cuendá yúhú ní cãháⁿ Yă Ndiöxí, chi ní cáháⁿ-gá cuendá sá nchòhó cund-edóho-ndo. ³¹ Te vitna ní sáá nduu càda ndáá Yă Ndiöxí cuèchi nchaa ñáyiú ñuyíú-a, te ducaⁿ te vá cúnùu-gá yucu ñávãha. ³² Te na càta caa ñaha-güedé xii-í núú cùrúxí, te xiáⁿ cuú-í te níhí-yu tnúhu ni càa xico ñuyíú, te quindáá iní-yu tnúhu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

³³ Duha ní cáháⁿ-gá cuendá cutnùnì iní-yu nàcuáa ndoho-gá òré cuú-gá. ³⁴ Te ní xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Nihí-ndí tnúhu sá nũú tùtú yódó tnùnì tnúhu Yă Ndiöxí càháⁿ-xi sá Crìstú Yaá tendaha-gă quixi ñuyíú-a cundecu-gá ni caa ni quíhíⁿ. ¿Te yòhó nása càháⁿ-tu-n sã ñⁿ tée cùu ñani tnáhã nchãa ñáyiú ñuyíú-a cahni ñaha-güedé núú cùrúxí? Te cachí tnúhu-n nã cúú tãe-áⁿ —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cúú-í dàtnã ñⁿ ñuhú dáyèhé ñuyíú-a, dico sacú-ni nduu ndècu ndihì ñaha-í xii-ndo. Te caca-ndo ìchi ndáá vitna dáyehé-gá-í núú-ndó chi na cùnee te vá cùtnùnì-gá núú-ndó ndèé ichi quíhíⁿ-ndó. ³⁶ Quindáá iní ñáhã-ndó xii-í vitna ndècu ndihì ñaha-gá-í xii-ndo dandixi túu-í iní-ndó, cuendá cutnùnì iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiöxí, te cuu-ndo dèhe-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

Te sátá dúcãⁿ ñí cáháⁿ Jèsús, te ní quee-gá cuáhãⁿ-gá ñⁿ núú vã ná nihí ñáhãⁿ-yu xii-gá.

Ñáyiú isràél ñá cuìnì-yu quindáá iní-yu Jèsús

³⁷ Te cuèi ío vãi sá vã yõo tnàhí ndàcu cada ní quide Jèsús ní xinì-yu, dico ni dùcaⁿ ñá túú ní sàndáá iní-yu-gá. ³⁸ Te ducaⁿ ñí quidé-yu chi dacuítí ñí quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùnì ndíi Chàíá ndíi ní cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha nũú tùtú-gá núú càchí-xi:

Yòhó Yaá cúú Xĩtohó-í, vá yõo ñⁿ sàndáá iní tnúhu càháⁿ-ndí, Te vá yõo ñⁿ cùtnunì iní-xi sá ño càhnu cuu-n.

Duha ní chídó tnùnì ndíi Chàíá núú tùtú-gá. ³⁹ Te ñá ní sàndáá iní-yu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùnì tucu ndíi Chàíá núú tùtú Yă Ndiöxí nàcuáa cáháⁿ Jèsús:

⁴⁰ Mee Yă Ndiöxí ní quide-gá sá vã tècú tnùnì-yu,

chi ní dádãhu ndodo iní ñáhã-gă xii-yu, chi ío sáá iní-yu núú ñá ní cuìnì-gá-yu quindáá iní ñáhãⁿ-yu xii-gá.

Te ni vã túhá ñáhãⁿ-yu xii yúhú cuendá dacãcu nihnu-í-yu.

⁴¹ Duha ní chídó tnùnì ndíi Chàíá nàcuáa cáháⁿ Jèsús chi ní xinì ndíi sá ño càhnu cuu-gá.

⁴² Te cuèi ducaⁿ ñí cuu dico titní cue tée cùnùu núú ñáyiú isràél ní sàndáá iní ñáhã-güedé xii-gá. Dico ñá túú ní xõo cáháⁿ ndáá-güedé chi ní xõo yúhú-güedé sá vã dáñã-gă cue tée cùu fariséú quíhu-güedé veñúhu. ⁴³ Chi ní xõo cudíí-gă iní-güedé sá càháⁿ ñáyiú dàcúúxí tnúhu càháⁿ Yă Ndiöxí.

Ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu Jèsús cuíta nihnú-yu

⁴⁴ Jèsús níhi ní cáháⁿ-gá, te càchí-gá:

—Nchaa ñáyiú na quindáá iní ñáhã xii-í, te ñá díú-ní mèe-í quindáá iní-yu, chi tnàhá Tãtà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a quindáá iní-yu. ⁴⁵ Te ñáyiú xinì ñáhã xii yúhú xinì-yu tnàhá Tãtà-í. ⁴⁶ Te yúhú véxi-í dandixi túu-í iní ñáyiú ñuyíú-a cuendá cutnùnì iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiöxí, te nchaa ñáyiú na quindáá iní ñáhã xii-í te vá cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha. ⁴⁷ Te núú òo davá-yu ndèdóho-yu nàcuáa càháⁿ-í te ñá túú tníⁿ-yu tnúhu-í, te ñá díú yúhú dàcuíta nihnu-í-yu, chi ñá túú véxi-í ñuyíú-a sá dàcuíta nihnu-í-yu, chi véxi-í sá dacãcu nihnu-í-yu. ⁴⁸ Te nchaa ñáyiú na cùyíchí iní ñáhã xii-í te ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa càháⁿ-í, te ñáyiú-áⁿ ná sáá nduu te cuíta nihnú-yu chi ñá ní tníⁿ-yu tnúhu ní cáháⁿ-í. ⁴⁹ Te yúhú ñá túú càháⁿ-í tnúhu véxi iní mèe-í, chi mee Tãtà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní cachí tnúhu-gá nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-í danèhé-í ñáyiú. ⁵⁰ Te yúhú xinì-í sá tnúhu ní táuchíúⁿ Tãtà-í cáháⁿ-í cúú-xí ñⁿ sá vãha sá cúú xii-ndo chi nduu táhú-ndó cundecu-ndo ndihì-gá ni caa ni quíhíⁿ, núu

xíãⁿ càháⁿ-í nchaa nàcuáa ní táuchíuⁿ-gã —
càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

13

Jèsús náquète-gá sáhá cuè téé xica cuu ndihi-gá

¹ Te cùmání-gã tnahá vico pàscuá, te Jèsús sa nàha-gá sá sà ní cuyatni òré dándóo-gá ñuyíú-a, te ndaa-gá núú ndécú Tātá-gã. Te ío ní cuu iní-gá nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-gá, te ní quide ndisa-gá sá ñi cuu iní ñáhá-gã xií-yu.

²⁻⁴ Te ní quíhu yucu ñávãha díquí tẽ Jùdás déhe té Xímú Iscarioté, te ní sani iní-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá. Te Jèsús sa nàha-gá sá méé Yã Ndióxi Yáa cúu Tātá-gã ní sãñaha-gã tnúhu ndee iní xii-gá sá cáda-gã núú-gã, te nàha-gá sá díú núú Tātá-gã ní quee-gá véxi-gá ñuyíú-a. Te sáá nduu nàsáá tucu-gá núú Tātá-gã. Te cùdini Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ní cùu, te ní ndacuíñí-gá yuhu mèsá, te ní taunuu-gá ñiⁿ dóo níhnú-gã, te ní queheⁿ-gá ñiⁿ dóo ní dácútú-gã núú yíquí-gã. ⁵ Te ní chihí-gá ndute ñiⁿ tìná, te xíãⁿ ñiⁿ naquete-gá sáhá cuè téé xica cuu ndihi-gá, te ndihi dóo ndútú núú yíquí-gã-áⁿ ñiⁿ nadayíchí-gá sáhá-güedé.

⁶ Te òré naquete-gá sáhá tẽ Xímú, àdi Pelú, ní cùu ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, ¿te yòhó naquete-n sãhà-í-u? —
càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vitna ñá cùtnùní iní-n sã quídè-í-a dico sáá nduu te cutnùní iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁸ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú:

—Yúhú chi vá ñiⁿ ndùu te naquete-n sãhà-í —
càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu vá náquète-í sáhá-n áⁿ, te vá cáda-gã-n cuèndá sá ndécú ndihi ñaha-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁹ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú:

—Te núu ducaⁿ te vá méé-ní sãhà-í naquete-n, chi naquete-n tnàhá ndaha-í ndihi díquí-í —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Tée íchí ñiⁿ xichi chi xini ñuhu-xi sá sáhá-na-dẽ ndoo, te ducaⁿ te nduu ndoo-dé ñihí-dé. Te nchòhó sa càndoo-ndo cuéj ñá ncháá-ndó càndoo —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

¹¹ Te ducaⁿ ñiⁿ cáháⁿ Jèsús chi sa nàha-gá sá ñiⁿ cuè téé-áⁿ cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, xiãⁿ núu ní xáhaⁿ-gã sá ñá túú càndoo-güedé nchaa-güedé.

¹² Te sátá ñiⁿ naquete-gá sáhá-güedé, te ní ndécuihnu-gá dóo-gã, te ní nucóo-gá yuhu mèsá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te ní cutnùní iní-ndó sã ñiⁿ quide ñaha-í xii-ndo-ãⁿ? ¹³ Te nchòhó váha-ní càháⁿ-ndó sã cùnùu-í, te ònanani ñaha tucu-ndo Mèstrú xii-í, te ndáá càháⁿ-ndó. ¹⁴ Te núu yúhú cúu-í Mèstrú, te cùu tucu-í téé cùnùu te nàquete-í sáhá-ndó, te ñiⁿ ducaⁿ càda nchòhó tucu naquete sáhá tnàhá-ndó. ¹⁵ Yúhú sànu ichi ñaha-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo. ¹⁶ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñiⁿ téé xinu cuechi ñá túú cùnùu-dé dácúúxí patróoⁿ-dẽ, te ñiⁿ téé xica chiúⁿ ñá túú cùnùu-dé dácúúxí tẽ tendaha ñaha xii-dé cuáháⁿ-dẽ chiúⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yúhú ndihi nchòhó. ¹⁷ Te núu ní cutnùní iní-ndó nàcuáa ní quide ñaha-í xii-ndo ña, te ducaⁿ càda tnaha-ndo te cuu váha iní ñáhá Yã Ndióxi xii-ndo.

¹⁸ 'Yúhú, ñá túú càháⁿ-í cuèndá-ndó nchàa-ndo, chi yúhú sa nàha-í nàcuáa sàni iní ñiⁿ ñiⁿ nchòhó cue téé ní nanducu ñihnu-í tnuú nchaa ñáyiú ñuhu ichi cuehé ichi duha ní càchí-í chitnahá ñáhá-ndó xii-í. Chi dacuití sã quée ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndióxi núú càchí-xi: “Tée xèxi ndihi ñaha xii-í ngóo-dé cuu úhú iní ñáhá-dẽ”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

¹⁹ Te cùmání-gã sáá nduu càda ñaha-dé sá sání iní-dé, núu xiãⁿ càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada-dé, chi na sáá nduu-ãⁿ te cutnùní iní-ndó sã yúhú cúu-í Cristú Yáa ní tendaha Yã Ndióxi véxi ñuyíú-a. ²⁰ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchàa ñáyiú na quèheⁿ cuèndá ñáhá xii cue téé tendaha-í cáháⁿ tnúhu-í, te cada iní-yu sá tnàhá yúhú ní queheⁿ cuèndá-yu. Te nchaa ñáyiú na quèheⁿ cuèndá ñáhá xii-í, te cada iní-yu sá tnàhá Tātá-í Dútú Ndióxi Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní queheⁿ cuèndá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càchí-gá sá tẽ Jùdás cuáha cuendá ñáhá-dẽ xii-gá núú cuè téè cùu úhú iní ñáhá (Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Te sáta dúcáⁿ nĩ cáháⁿ Jèsús te ío ní ndíhú iní-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã díú-ní ìⁿ nchohó cuáha cuendá ñáhá-ndó xii-í núú cuè téè cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²² Te ní ngüíta cue téè xica cuu ndihí-gá ndéhé ìⁿ ndehe ìⁿ núú tnáhá-güedé, chi ñá ní cùtnuní iní-güedé ndëdacàa-güedé cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá. ²³ Te ìⁿ téé-áⁿ ìo cùdíí iní ñáhá Jèsús, te ndècu yatni-dé dñi-gá cùdini-dé ndihí-gá. ²⁴ Te té Xímú, àdi Pelú chi úu diu-dé, ní quide-dé seña núú téè ndècu yatni dñi-gá-áⁿ sá càcáⁿ tñúhú-dé núú-gã nõu ndëdacàa-güedé cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá. ²⁵ Te téé-áⁿ ní sáháⁿ ndehe yatni-gá-dé dñi Jèsús, te ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, ¿ndëdacàa-ndí cuendá-ndí ní cáháⁿ-n-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na chindóyo-í luha pàá, te téè na cuáha-í te téé-áⁿ cúú-dẽ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te ní chindóyo-gá luha pàá, te ní sáha-gá té Jùdás déhe té Xímú Iscarioté. ²⁷ Te òré ní queheⁿ-dé pàá, te ní ngúndecu ndihí ñaha dùuⁿ-ná yucu ñävãha xii-dé. Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sá nĩ sani iní-n càda-n te cada ndihí-ni-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁸ Te ní ìⁿ cue téè cùdini ndihí-gá ñá ní tècú tñúhú-güedé nása ndùu tñúhu ní xáhaⁿ-gã xii té Jùdás. ²⁹ Te dava-güedé ní sani iní-güedé sá sã cuendá sá ndécú ndihí-dé sá ñúhú dñiⁿ, te vaa ío ìⁿ sá cuááⁿ-dẽ nandíhí-güedé vico, àdi díhúⁿ cuáha-dé ñáyiu ndàhú xáhaⁿ-gã ní cáháⁿ-güedé. ³⁰ Te sa ní cundiⁿ ní queheⁿ cuendá té Jùdás pàá caxi-dé, te òré ní níhí-dẽ pàá-áⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé.

Jèsús càchí tñúhu-gá nàcuáa cada-o

³¹ Te sáta nĩ quee té Jùdás cuáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ Jèsús xii dava-gá-güedé:

—Vitna te quiní-ndó ndihí nchaa ñáyiu sá ìo càhnu cuu yúhú Téè cùu ñaní tnáhá-ndó

nchaa-ndo, te òré-áⁿ cutnùní iní-ndó sã ìo càhnu cuu tucu mee Yá Ndiõxí. ³² Te núú yúhú quidé càhnu-í Yá Ndiõxí, te diu-ni ducaⁿ càda càhnu ñaha-gá xii yúhú, te ñá túú-gã tñiⁿ nduu te ducaⁿ càda-gá. ³³ Te nchòhó cue déhe-í na càchí tñúhu-í sá sàcú duha-ná nduu ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo. Te nchòhó nanducu ñaha-ndo xii-í dico vá ná nihí ñáhá-ndó dàtná ní xáhaⁿ-í xii ñáyiu isràél, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-í núú-ndó sã vã ndácú-ndó quíhíⁿ-ndó nõú quíhíⁿ-í. ³⁴ Te duha sànu ichi ñaha tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo sã cúú iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo datná yúhú cúú iní ñáhá-í xii-ndo. ³⁵ Te núú na cùu iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo ña, te ducaⁿ te cutnùní iní nchaa ñáyiu sá cúú-ndó cuè téè ní chitnahá ñáhá xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá tẽ Pèlú vá nõnuu-dé sá xicá cùu ndihí ñaha-dé xii-gá

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Te ní xáhaⁿ tẽ Xímú, àdi Pelú chi úu diu-dé, xii Jèsús:

—Mèstrú, ¿ndéé quíhíⁿ-n-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vitna te vá ndácú-n cànchicúⁿ ñáhá-n quíhíⁿ núú quíhíⁿ-í, dico na sàá nduu te dai sáá-n nõú cùndecu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

³⁷ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ná cuendá nõu vá ndácú-í cànchicúⁿ ñáhá-í xii-n quíhíⁿ vitna-í? Chi yúhú ñá túú tñahí yùhú-í cuèi na cùú-í sá cuendá-n —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

³⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te ndáá sá xèhndé iní-n sã cuèi na cùú-n cuendá-í-u? Te na càchí tñúhu ndáá-í xii-n sã cùmání-gã cana líhi, te úní xito cáháⁿ-n sã ñá túú xini ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

14

Jèsús dánèhé ñáhá-gã nàcuáa cada-o nàsáá-ó nõú ndécú Yá Ndiõxí

¹ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te ñá túú nã caní iní-ndó. Quindáá iní-ndó Yá Ndiõxí, te quindáá iní-ndó yúhú. ² Chi núú ndécú Tãtã-í ío nõne núú cùndecu-o, chi núú ñáhá ñá te sa cachí

tnúhu-í xii-ndo ni cùu. Te vitna na nùhú-í te cada túha-í núu cùndècu-ndo. ³ Te dàtnùní quixi tucu-í te candeca ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ cuèndá ñⁿ-ni xìchi cundecu-o. ⁴ Te sa nàha-ndo ndéé quíhíⁿ-í te sa xìní-ndó ìchi —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁵ Te ní xáhaⁿ tẽ Măxí xii-gá:

—Mèstrú, ñá túú xìní-ndí ndéé quíhíⁿ-n te da ichi-ná quiní-ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cùu-í dàtná ñⁿ ichi te càháⁿ-í tnúhu ndáá, te yúhú cada-í te naníhí tãhú-ndó. Te ñⁿ dìi díi-ni yúhú cada-í te sáá-ndó núu Yă Ndiöxí cundecu-ndo te núu na quìndáá iní ñáhá-ndó xii-í. ⁷ Te núu dìcò cutnùní ndisa iní-ndó yòo cuu-í-áⁿ, ducaⁿ te cutnùní iní-ndó yòo cuu Tătà-í ní cùu. Dico vitna dàtná sá ñí xìní núu-ndó Dútú Ndiöxí Yaá cùu Tătà-í cada iní-ndó, chi ní xìní-ndó yúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁸ Te ní xáhaⁿ tẽ Lìpé xii-gá:

—Mèstrú, danèhé ñáhá xii-ndí Dútú Ndiöxí chi na cùu váha iní-ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Lìpé, ¿te náa ñá túú xìní ñáhá-n xii-í? Te sa ní cuu vâi nduu ndecu ndihí ñaha-í xii-ndo, chi ñáyiu xìní ñáhá xii-í te xìní-yu tnàhá Tătà-í. ¿Te ná cuèndá yòhó càchí-n sã dánèhé ñáhà-í xii-ndo Tătà-í? ¹⁰ ¿Náa ñá túú sàndáá iní-ndó sã yúhú ndécù-í ndihí Tătà-í? Te mee-gã ndécú ndihí ñaha-gá xii-í. Te nchaa tnúhu càháⁿ-í núu-ndó ñà túú càháⁿ-í sá vèxi iní mée-í, chi Tătà-í Yaá ndécú ndihí ñaha xii-í chindèe ñaha-gá quidè-í chi^u-gá. ¹¹ Te quìndáá iní-ndó sã yúhú ndécù-í ndihí Tătà-í, te ducaⁿ mée-gã ndécú ndihí ñaha-gá xii-í. Te núu ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í-a, te dandacu iní-ndó nchaa chiuⁿ ta quide-í véxi, te quìndáá iní ñáhá-ndó. ¹² Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa ñáyiu na quìndáá iní ñáhá xii-í, te cadá-yu chi^u quide-í te càhnu-gá chi^u cadá-yu chi yúhú nùhú-í núu ndécú Tătà-í cundecu-í nàcuáa níhí ndéé-gã-yu cundecú-yu. ¹³ Te nchaa sá ná càcáⁿ-ndó te taxi-í te núu na quìndáá iní ñáhá-ndó xii-í, te nchaa cada-í cuèndá cutnùní iní ñáyiu sá ïo càhnu cuu Tătà-í

Dútú Ndiöxí. ¹⁴ Te yúhú cada-í nchaa sá cuìní-ndó càcáⁿ tãhú-ndó núu-í, te núu na quìndáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í.

Jèsús càchí-gá sá téndàha-gá Espiritú Yă Ndiöxí quixi cundecu ndihí-o

¹⁵ Te núu nchòhó cùu iní ñáhá-ndó xii-í te tnii-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-í. ¹⁶ Te yúhú càcáⁿ tãhú-í núu Tătà-í sá téndàha-gá Espiritú-gá quixi cundecu ndihí-ndo cànu ichi ñaha-xi xii-ndo nacuáa cundecu-ndo, te chindee ñaha-xi xii-ndo ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁷ Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá túú xìní-yu Espiritú Yă Ndiöxí te ni vã cùu cùndecu ndihí-yu. Dico nchòhó sa xìní-ndó Espiritú-gá te ndècu ndihí ñaha-xi xii-ndo. Te sáá ñⁿ nduu te cunuu Espiritú-gá iní-ndó. ¹⁸ Te yúhú vá dáñá ñihnu ñaha-í xii-ndo, chi quixi tucu-í cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Te sácú duha-ná nduu ndècu-í te vá quiní ñáhá-gã ñáyiu xii-í, dico nchòhó chi quiní ñáhá-ní-ndó xii-í. Te ducaⁿ-ni cùndecu-ndo ichi váha chi cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo ni caa ni quíhíⁿ. ²⁰ Te dàvá-áⁿ cutnùní iní-ndó sã ndécù-í ndihí Tătà-í, te ducaⁿ nchòhó cundecu ndihí ñaha-ní-ndo xii-í. ²¹ Te nchaa ñáyiu dàcuaha tnúhu-í te tnii-yu, ñáyiu-áⁿ quidè ndisá-yu sá cùu iní ñáhá-yu xii-í. Te ducaⁿ Tătà-í cùu iní ñáhá-gã xií-yu, te ducaⁿ-ni yúhú cùu iní-í-yu tucu, te ducaⁿ te cùtnuní iní-yu sá ndécú ndihí-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²² Te ní càháⁿ ñⁿ tée nàni Judás dico ñá díú tẽ Jùdás déhe té Ximú Iscarioté ní càháⁿ, chi ingá té Jùdás ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, ¿nása cada-n cuèndá cutnùní iní-ndí sá cùndècu ndihí ñaha-n xii-ndí, te ñáyiu ñùhu ichi cuehé ichi duha vá cùndècu ndihí-n-yu-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Nchaa ñáyiu cùu iní ñáhá xii-í te tnii-yu tnúhu càháⁿ-í, te ñáyiu-áⁿ cùu iní ñáhá Tătà-í xií-yu, te yúhú ndihí Tătà-í ndécú-ndí ndihí-yu. ²⁴ Te nchaa ñáyiu ñá túú cùu iní ñáhá xii-í te ñá túú tnii-yu tnúhu càháⁿ-í. Te nchaa tnúhu ní càháⁿ-í ní xindèdóho-ndo chi Tătà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a ní dácáhu iní ñáhá-gã xii-í, te ñá díú mée-í ní càhu iní-í tnúhu càháⁿ-í.

25 'Duha ndùu tnúhu càháⁿ-í núú-ndó vitna ndecu ndihí ñaha-gá-í xii-ndo. 26 Dico Yá Ndiöxí tendaha-gã Espiritú-gá quixi-xi cada-xi núu-í taxi-xi tnúhu ndee ìní xii-ndo, te ñu-xi chindee ñaha-xi xii-ndo te danèhé ñáhá-xí xii-ndo nchaa sá cúmăní quini-ndó, te ñu-ni-xi dandacu ìní ñáhá-xí xii-ndo nchaa nacuaa ní cáháⁿ-í.

27 'Te yúhú chindee chítuu ñaha-í xii-ndo ïo váha cuu ìní-ndó cùndecu-ndo datná yúhú ïo váha cùu ìní-í ndécù-í, chi sa ta cùyatni nduu núhú-í. Te yúhú càchí tnúhu ndáá-í sá chindèe ñaha-í xii-ndo, te vá cadà-í datná quidé ñáyuu ñuhu ichi cuehé ichi duha. Te ni vã ndihú ìní-ndó, te ni vã yúhú-ndó. 28 Te sa ní xindèdóho-ndo ñí cáháⁿ-í sá nùhú-í, te quixi tucu-í cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo. Te núu ndisa cùu ìní ñáhá-ndó xii-í ñá, te òré ní níhí-ndó tnúhu sá nùhú-í núú ndécú Tãtã-í, te cudíí ìní-ndó ní cùu, chi ïo càhnu cuu-gá dàcúxí yúhú. 29 Te sa ní cachí tnúhu-í sá nùhú-í, te na sàá òré nùhú-í núú ndécú Tãtã-í, te quindáá ìní ñáhá-ndó xii-í.

30 'Te ñá túú-gã vãi tnúhu ndatnúhu ndihí ñaha-í xii-ndo chi sa véxi yucu ñávãha sá táxí tnùní ñuyú-a, dico vá táxí tnùní ñáhá-xí xii yúhú. 31 Te cada-í nchaa nàcuáa ní táuchíúⁿ Tãtã-í cuendá cutnùní ìní nchaa ñáyuu ñuyú-a sá yúhú ïo cùu ìní-í-gá. Te vitna chí ndacuíñí ná quihíⁿ-ó -càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

15

Cuendá yoho yàha stilé ndihí nchaa dité-xi

1 Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

-Yúhú cùu-í datná yoho yàha stilé, te Tãtã-í cùu-gã datná ñⁿ téé xito yoho yaha stilé-áⁿ. 2 Te nchaa ñáyuu ní sándáá ìní ñáhá xii-í cùu-yu datná dité nchaa yoho yàha stilé-áⁿ. Te téé xito yoho yaha stilé-áⁿ xèhndé-dé nchaa dité-xi sá ñá cuini-gá-xi cuuⁿ ndéhé-xi, te ndàda ndoo-dé nchaa dité-xi sá cùuⁿ cuendá cuuⁿ-gá. 3 Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó, chi sa ní xocuíñí nchaa sá cuèhé sá dúhá ndècu ndihí-ndo, chi ní sándáá ìní-ndó tnúhu ní cáháⁿ-í. 4 Te cuu ñⁿnuu-ndo cùndecu ndihí ñaha-ndo xii-í, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo. Chi núu ñⁿ yutnu vídí ná quèndèe dité-xi, te dité-xi sá ñí quen-deé-áⁿ vã cùuⁿ-gã sávídí-xi chi duuⁿ duuⁿ

ní xíta-xi. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó chi vá ndácú-ndó càda-ndo chiuⁿ-í, te núu vá cùndecu ndihí ñaha-í xii-ndo.

5 'Chi yúhú cùu-í datná yutnu vídí-áⁿ, te nchòhó cùu-ndó datná nchaa dité-xi. Te nchaa ñáyuu cùu ñⁿnuu ndihí ñaha xii-í, te ndècu ndihí-í-yu, te ndácú-yu quidé-yu chiúⁿ-í. Te núu vá cùu ñⁿnuu ndihí ñahá-yu xii-í, te vá ndácú-yu cadá-yu chiúⁿ-í. 6 Te nchaa ñáyuu vá cùu ñⁿnuu ndihí ñaha xii-í, te yáha-yu datná yãha ñⁿ dité yutnu vídí sá ñá túú cùuⁿ sávídí-xi, chi xèhndé-güedé yíchí-xi, te sãhmi-güedé.

7 'Cuu ñⁿnuu ndihí ñaha-ndo xii-í, te vá nàcuánaa-ndo nacuaa ní cáháⁿ-í. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te nãní cuini-ndó cãcãⁿ-ndó núu-í te taxi-í. 8 Te núu nchòhó ná cadá vãha-ndo cùndecu-ndo, te ïo cada càhnu-ndo Tãtã-í, te ducaⁿ cùtnuní sá ndísá cùu-ndo cue téé ní chitnahá ñáhá xii-í. 9 Te yúhú ïo cùu ìní ñáhà-í xii-ndo datná cùu ìní ñáhá Yã Ndiöxí xii-í. Te cada-ni-ndo mèe-ni sá vãha cuendá cudíí ìní ñáhá-gã-í xii-ndo. 10 Te núu na quindáá ìní-ndó càda-ndo nchaa nacuaa ní cáháⁿ-í, te ïo cuu ìní ñáhà-í xii-ndo, chi yúhú ducaⁿ ïo sándáá ìní-í Tãtã-í quidé-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te xíãⁿ núu ïo cùu ìní ñáhá-gã xii-í.

11 'Duha càháⁿ-í núú-ndó cuendá cudíí ndisa ìní-ndó datná cudíí ìní mèe-í. 12 Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í cuendá sá cùu ìní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo datná cùu ìní ñáhà-í xii-ndo. 13 Te núu ní xihó sã cùu-xí ñⁿ téé ïo váha tnáhá tnúhu ndihí-o, te xíãⁿ cutnùní ìní ñáyuu sá ïo cùu ìní-ó-dé. 14 Te nchòhó cuu-ndo cue téé ïo váha tnáhá tnúhu ndihí-í te núu na càda-ndo nchaa nacuaa càháⁿ-í. 15 Te vá cùñaha-gã-í xii-ndo sã cùu-ndó cue téé xinu cuechi núu-í, chi ní ñⁿ téé xinu cuechi ñá túú xini-dé ná quidé patróoⁿ-dè. Te yúhú càchí-í xii-ndo sã cùu-ndó cue téé ïo váha tnáhá tnúhu ndihí-í, chi ní cachí tnúhu-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ Tãtã-í. 16 Te ñá ñíú nchòhó ní càháⁿ ñáhá-ndó xii yúhú, chi yúhú ní cáháⁿ ñáhà-í xii-ndo. Te yúhú tauchíuⁿ-í quihíⁿ-ndó càda-ndo nchaa nacuaa ní cáháⁿ-í, chi tnúhu-áⁿ vã ndíhí ñihnu-xi. Te ducaⁿ nchaa sá ná cãcãⁿ-ndó núu Tãtã-í Yã Ndiöxí te taxi-gá, te núu na quindáá ìní ñáhá-ndó xii-í. 17 Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo sã cùu ìní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo.

Ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní-yu Jèsús ndìhi nchaa ñáyi sàndáá iní tnúhu-gá

18 "Te nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha ñá cùu quìní ñáhã-yu xii-ndo, te sa ñaha-ndo sá dîhna-gá yúhú ní ngüita-yu ducaⁿ ñá cùu quìní ñáhã-yu xii-í. 19 Te núu dîcô tñahá nchòhó ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha ña, te cuu iní ñáhã-yu xii-ndo dàtná cùu iní tñahã-yu ndi mèe-yu ni cùu. Te yúhú ní nanducu ñihnu ñaha-í xii-ndo tnúu ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha, núu xiãⁿ ío cùu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo cuendá sá ña túu-gã chítnahá-ndó-yu. 20 Te dandacu iní-ndó ñacuáa ní cáháⁿ-í sá ni ñⁿ téé xînu cuechi ñá túu cùnuu-dé dàcúúxí pàtróoⁿ-dê. Te yúhú cùu úhú iní ñáhã-yu, te ñu-ni ducaⁿ càda ñahã-yu xii nchòhó. Te núu dîcô ní tñiⁿ-yu tnúhu ní cáháⁿ-í ñá, te ñu-ni ducaⁿ tñiⁿ-yu tnúhu cáháⁿ-ndó nñu-yu ni cùu. 21 Te ducaⁿ càda ñahã-yu xii-ndo sá cuendá-í, chi ñá xîní-yu Tãtã-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a.

22 "Te váa vá cùndècu cuéchi-yu ni cùu, te núu ñá túu yúhú ní cáháⁿ-í nñu-yu, te vitna vá cùu tñahí cachí-yu sá ña túu cuéchi-yu. 23 Chi nchaa ñáyi cùu úhú iní ñáhã xii-í, te cùu úhú iní-yu tñahá Tãtã-í. 24 Te váa ni ñⁿ cuéchi-yu vá cùndècu ni cuu, te núu dîcô ñá túu ní xîní-yu nchaa sá ñi quide-í sá vá yòo tñahí ndacu cada. Te cuéi ní xîní-yu dico dai cùu úhú iní ñáhã-yu xii-í ndìhi Tãtã-í. 25 Te duha quidé-yu chi dacuítí quèe ndáá-xi ñacuáa yòdo tnuní núu tütú Yã Ndiõxí sá dácuahã-yu, chi cachí-xi sá ña túu ñá cuéchi-í te cuu úhú iní ñáhã-yu xii-í.

26 "Te Espiritú Tãtã-í Dútú Ndiõxí sá ndécú nñu-gã tendaha-í quixi chindee ñaha-xi xii-ndo, te canu ichi ñaha-xi ñacuáa cundecu-ndo, te Espiritú-áⁿ cáháⁿ ndáá-xi cuendá cutnùní iní nchaa ñáyi yoo cùu-í. 27 Te nchòhó tñahá-ndó cáháⁿ váha-ndo cuendá-í cuendá cutnùní iní-yu yoo cùu-í, chi ñaha-ndo sá ndéé òré ní ngüita-í quidè-í chiⁿ Tãtã-í ní chitnahá ñáhã-ndó xii-í — cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

16

1 Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Duha cáháⁿ-í cuendá ná nanchòcáva iní-ndó nñu-ndó ichi cuehé ichi duha.

2 Chi vá dáñã-gã-güedé quíhu-ndo vèñúhu, te ni vá cùu-gã quini ndéé ñáhã-güedé xii-ndo. Te sáá ñⁿ nduu te cahni ñaha-güedé xii-ndo, te xiãⁿ cuu cahaⁿ-güedé sá quidé-güedé chiⁿ Yã Ndiõxí. 3 Te ducaⁿ càda-güedé chi ñá túu xîní-güedé Tãtã-í, te ni ña túu xîní ñáhã-güedé xii yúhú. 4 Te duha nduu tnúhu cáháⁿ-í núu-ndó, chi na sáa òré te ndacu iní-ndó nchaa tnúhu sá sá ní cachí tnúhu-í xii-ndo ñacuáa cada ñaha-güedé xii-í.

Nchaa chiⁿ quide Espiritú Yã Ndiõxí

"Te ñá túu ní cachí tnúhu-í xii-ndo ndéé dîhna chi ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo. 5 Dico vitna sa ta cùyatni nduu nñu-í núu ndécú Tãtã-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a. Te ni ñⁿ nchòhó ñá túu xicáⁿ tnúhu-ndó nñu-í nñu ndéé quíhíⁿ-í. 6 Chi mee-ni sá ndìhú iní-ndó sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-í. 7 Te na cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá váha-gá sá cùu-xi-ndó nñu nñu-í, chi tendaha-í Espiritú Yã Ndiõxí quixi cundecu ndìhi-ndo chindee ñaha-xi, chi núu vá nñu-í te vá quixí Espiritú-gá cundecu ndìhi-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo. 8 Te na quixi Espiritú-gá te dandixi túu-xi iní nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha sá ña túu quide váha-yu. Te dacàhu iní ñáhã-xi sá ndécú ñⁿ ichi váha ichi ndáá. Te Espiritú-gá-áⁿ cada-xi ñacuáa cutnùní iní-yu sá Yã Ndiõxí cada ndáá-gá cuéchi-yu. 9 Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá ndécú cuéchi-yu, chi ñá túu sàndáá iní ñáhã-yu xii-í. 10 Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu ñacuáa nduu cuendá ichi váha ichi ndáá, chi yúhú nñu-í núu ndécú Tãtã-í, te nchòhó vá quini ñáhã-gã-ndó. 11 Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá Yã Ndiõxí cada ndáá-gá cuéchi-yu, chi sa ní cáháⁿ-gá sá yúcu ñávãha sá táxi tnùní ñuyú-a quíhíⁿ-xi núu ùhú núu ndàhú.

12 "Te vai-gá tnúhu ndècu cachí tnúhu-í xii-ndo, dico nchòhó chi vá cùndèe iní-ndó cùndedóho-ndo nchaa vitna. 13 Te na quixi Espiritú Yã Ndiõxí, Espiritú cáháⁿ ndáá cuíti, te Espiritú-áⁿ danèhé ñáhã-xi nchaa tnúhu váha tnúhu ndáá. Te vá dacàhu iní ñáhã-xi xii-ndo sá véxi iní méé-xi chi dacàhu iní ñáhã-xi nchaa sá cáháⁿ Yã Ndiõxí, te cachí tnúhu-xi nchaa ñacuáa cada-xi ndéé núu cuahãⁿ núu véxi-gá. 14 Te Espiritú-gá-áⁿ cada càhnu ñaha-xi xii

yúhú chi ndècu ndìhi-xi tnúhu-í, te danèhé ñáhá-xí xii-ndo. ¹⁵ Te nchaa sá ndécú ndìhi Tàtá-í ndécú ndìhi-í tnàhá-í, núu xíáⁿ càchí-í sá Espíritú-gá danèhé ñáhá-xí nchaa tnúhu-í xii-ndo.

Nchaa ñáyiú ndìhú iní-xi nduu díí iní-yu na quixi tucu Jesús

¹⁶ Te ìⁿ úú-ná nduu ndècu-í te vá quìní ñáhá-gã-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quìní ñáhá tùcu-ndo xii-í, te ducaⁿ chi núhú-í núú ndécú Tàtá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá núu ní ngüíta ìⁿ úú cue téé xica cuu ndìhi-gá xitnàha-güedé:

—¿Nása ndùu-tu tnúhu càháⁿ-gá sá càchí-gá sá ìⁿ úú-ná nduu ndècu-gá te vá quìní-gá-ó-gã, dico núú sàcú-ni nduu te quìní tucu-o-gã-í?, chi núhú-gá núú ndécú Tàtá-gã —càchí-güedé xitnàha-güedé.

¹⁸ Te xitnàha tucu-güedé:

—¿Nása cuáháⁿ-tu tnúhu-ãⁿ sá sàcú-ni nduu? Te ñá tècú tnùn-ó nása ndùu tnúhu càháⁿ-gá —càchí-güedé xitnàha-güedé.

¹⁹ Te Jèsús ní cutnùn-í iní-gá sá cuìní-güedé cácaⁿ tnúhú-güedé núú-gã nása ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá, núu ní xáhaⁿ-gã:

—Cuèndá sá ñí cachí-í sá ìⁿ úú-ná nduu ndècu-í te vá quìní ñáhá-gã-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quìní ñáhá tùcu-ndo xii-í ní cachí-í, ¿xíáⁿ ndécú tnúhu núú tnàhá-ndó-ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁰ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchòhó ndìhú víhí ìní-ndó te ndáhyú-ndó, dico nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha chi da cudíí ìní-yu. Dico nchòhó ñáyiú ndáhyú chi sáá nduu te nduu díí ìní-ndó.

²¹ Chi dàtná cuìní-ndó cùu ìⁿ ñadihí ñaha ní tnàhá nduu cacu déhe-xi vèi sàni iní-aⁿ sá quidé úhú ñáhá-xí. Dico na yàha cacu déhe-aⁿ, te ñá túú-gã ndácú ìní-aⁿ sá ñí quide úhú ñáhá-xí xii-aⁿ chi mee-nã sá cudíí ìní-aⁿ déhe-aⁿ. ²² Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó vitna chi ndìhú ìní-ndó sã nùhú-í, dico quixi tucu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te òré-áⁿ te cudíí ndisa ìní-ndó, te vá yòo ìⁿ-gá dandìhú ìní ñáhá xii-ndo davá-áⁿ.

²³ Te dàvá-áⁿ ñá túú-gã ná nducu tnúhu-ndo núu-í. Te na càchí tnúhu

ndáá-í xii-ndo sã Tàtá-í taxi-gá nchaa sá ná cácaⁿ-ndó núu-gã núu na quìndáá ìní ñáhá-ndó xii-í. ²⁴ Te ndéé vitna vátá dúcáⁿ-gã cada-ndo cácaⁿ-ndó. Dico cácaⁿ-ndó núu-gã núu ná cuìní-ndó te taxi-gá cuèndá cudíí ndisa ìní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Xitohó Jesucristú ní cunuu tnúhu-gá núu yucu ñávãha

²⁵ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Mee-ni ñí chidáhu ndodo-í tnúhu ní cáháⁿ-í núu-ndó, dico sáá nduu te vá chidáhu-gá-í tnúhu cáháⁿ-í, chi cáháⁿ ndáá-na-í cuèndá Tàtá-í. ²⁶ Te dàvá-áⁿ cácaⁿ-ndó núu Tàtá-í núu ná cuìní-ndó te taxi-gá, te núu na quìndáá ìní ñáhá-ndó xii yúhú Déhe-gá. Te ñá túú-gã xini ñuhu-xi sá yúhú cácaⁿ-í núu-gã cuèndá-ndó chi cácaⁿ mée-nã-ndó. ²⁷ Chi mee Tàtá-í ío cùu ìní ñáhá-gã xii-ndo cuèndá cùu ìní ñáhá-ndó xii-í, te sàndáá ìní-ndó sã núu-gã ní quee-í véxi-í. ²⁸ Te yúhú ní quee-í núu Tàtá-í véxi-í ñuyú-a, te vitna dándóo-í ñuyú-a te núhú-í núu ndécú-gã —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁹ Te ní xáhaⁿ cuè téé xica cuu ndìhi-gá:

—Vitna chi càháⁿ ndáá-nã-n, ñá túú-gã chidáhu-n tnúhu càhá-n. ³⁰ Te vitna ní xini-ndí sá ío váha cutnùn-í ìní-n nchaa nacúáa cùu, te cutnùn-í ìní-n nchaa nacúáa sàni ìní nchaa ñáyiú. Te ñá túú xini ñuhu-xi nágá nducu tnúhu-yu núu-n chi nchaa sa ní dátúu-n núu-yu. Te xíáⁿ núu sàndáá ìní-ndí sá núu Yã Ndiöxí ní quee-n véxi-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te vitna sàndáá ìní-ndó-ãⁿ? ³² Vitna ní sáá nduu ñí sáá òré sá ncháá nchòhó cuténuu-ndo càa ìⁿ caa úú cuu-ndo, te dándóo mee ñaha-ndo xii-í. Dico ñá díú mee díí-í quendóo chi ndècu ndìhi-í Tàtá-í.

³³ Duha càháⁿ-í cuèndá cuu váha ìní-ndó cùndecu-ndo, chi ñuyú-a cuu úhú ìní ñáhá-yu xii-ndo, dico ni vã yúhú-ndó chi yúhú sa ní dáquéé tìhú-í nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

17

Jèsús xicáⁿ táhú-gã núu Tàtá-gã Dútú Ndiöxí cuèndá cue téé xica cuu ndìhi-gá

¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús te ní ndacoto-gá andiú, te ní xáhaⁿ-gã xii Tãtã-gã Dútú Ndiõxí:

—Táu, vitna ní sáá nduu càda cahnu ñaha-n xii-í cuendá ducaⁿ càda cahnu ñaha-í xii-n. ² Chi mee-n ñí cachí-n sá táxí tnùní-í nchaa ñáyíu ñuyíú-a, te dácacu nihnu-í nchaa ñáyíu ní cachí-n nàníhí tàhú. ³ Te cundecu ndihí-õ-yu ñí caa ñí quíhíⁿ, chi sándáá iní ñáhã-yu sá ííⁿ dìi díí-ni yòhó cúú-n Ndiõxí ndisa, te ducaⁿ xìní ñáhã-yu xii yúhú Jesucristú téé ní tendaha-n véxi ñuyíú-a.

⁴ Te yúhú ní chiñuhu ñaha-í xii-n ñuyíú-a, te ní xínu chùⁿ ní cachí-n càda-í. ⁵ Táu, vitna na nàsáá-í núú-n te cada càhnu ñaha-n xii-í dàtná ní xóo cada càhnu ñaha-n xii-í ndéé cútnàhá vátá ngáva-gã ñuyíú.

⁶ Te nchaa ñáyíu ní nanducu nihnu-n tnuú nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha, ní taxi cuendá-n-yu, te ní xáhaⁿ-í xii-yu yoo cùu-n. Te cuendá-n cùú-yu, te ní taxi cuendá-n-yu, te ní sándáá iní-yu tnúhu-n. ⁷ Te vitna ní cutnùní iní-yu sá ncháá tnúhu ndècu ndihí-í ñíu-ni mee-n ñí taxi-n. ⁸ Te ní dánèhé-í-yu nchaa tnúhu sá ñí dánèhé ñáhã-n xii-í, te ní sándáá iní-yu. Te ní cutnùní iní-yu sá núú-n ñí quee-í véxi-í, te ní sándáá iní-yu sá yòhó ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a.

⁹ Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-n cuendá nchaa ñáyíu ní taxi cuendá-n. Te ñá túú càháⁿ ndàhú-í núú-n cuendá ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cuendá nchaa ñáyíu ní taxi cuendá-n càháⁿ-í, chi cuendá-n cùú-yu. ¹⁰ Te nchaa sá cúú cuendá-í cúú-xí cuendá-n, te nchaa sá cúú cuendá-n cùu-xi cuendá-í tnàhá-í. Te xíquide càhnu ñahã-yu xii-í.

¹¹ Te yúhú vá cùndècu-gá-í ñuyíú-a, dico mèe-yu chi cundecu-ní-yu, te yúhú ndixi-í núú ndécú-n. Táu, yòhó ío yíñuhu ndecu-n, te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-n sá ñí yùhu ñí iní-n còto-n nchaa ñáyíu ní taxi cuendá-n, ñáyíu ní sándáá iní tnúhu-í cuendá sá ííⁿ-ní ichi cuú-yu cundecú-yu dàtná ííⁿ-ni cùu nchoo. ¹² Chi òré ndécú-í ndihí-yu ñuyíú-a ní xito-í-yu nàcuáa cùu iní-n, te ní ííⁿ-yu ñá túú ní xíta nihnu, chi ííⁿ-ni té Jùdás ní xíta nihnu tnàhí-dé, te ducaⁿ ñí cuu cuendá

sá ñí quee ndáá-xi nàcuáa yòdo tnuní núú tütú-n.

¹³ Te vitna sa ndixi-í núú ndécú-n, dico ñíni ndècu-gá-í ñuyíú-a duha càháⁿ-í cuendá sá cúú ñí iní-yu dàtná cúú ñí iní mèe-í. ¹⁴ Te yúhú ní dánèhé-í-yu tnúhu-n, dico nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní ñáhã-yu xii-yu cuendá sá ñá túú-gã ndécú-yu ichi cuehé ichi duha-áⁿ dàtná yúhú ñá túú ndècu-í ichi-áⁿ. ¹⁵ Te ñá túú càhí-í sá xócàní-n-yu ñuyíú-a, dico càháⁿ ndàhú-í núú-n sá dácacu nihnú-n-yu núú yucu ñávãha. ¹⁶ Te yúhú ñá túú ndècu-í ichi cuehé ichi duha, te ducaⁿ mèe-yu ñá túú-gã ndécú-yu ichi cuehé ichi duha. ¹⁷ Te ío na cùndecu yíhí ñuhu-gá-yu núú-n dàcuahá-yu tnúhu-n, chi cùu-xi ííⁿ tnúhu ndáá. ¹⁸ Te dàtná ní tendaha ñaha-n xii yúhú véxi-í tnuú nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha, ducaⁿ càda-í tendaha-í-yu quíhíⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu-í tnuú nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha. ¹⁹ Te yúhú ndécú yíñuhu-í núú-n, te cada ñaha-n xii-í nàcuáa cùu iní-n sá cuendá-yu, te ducaⁿ te cundecu yíñuhú-yu núú-n dàcuahá-yu tnúhu-n.

²⁰ Te ñá díú cuendá mee-ni ñáyíu sa ní sándáá iní-xi càháⁿ ndàhú-í núú-n, chi tnàhá cuendá nchaa ñáyíu na quíndáá iní ñáhã xii-í ndéé ìdá-gã núu na cùndedóho-yu tnúhu càháⁿ ñáyíu na tendaha-í. ²¹ Te xicáⁿ táhú-í núú-n sá ncháá-yu ííⁿ-nã ichi na cùú-yu, te ííⁿ-nã caní iní ndihí ñahã-yu xii-o dàtná cúú nchòo ííⁿ-ni cuu-o. Te ducaⁿ ííⁿ-ná cuu-o ndihí-yu cuendá sá ná quíndáá iní nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha sá díú-n ñí tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a. ²² Te nchaa sá vãha ní taxi-n ndècu ndihí-í ní dánèhé-í-yu cuendá sá ííⁿ-nã cuú-yu cundecú-yu dàtná ndécú nchòo. ²³ Te yúhú cundecu ndihí-í-yu, te yòhó cundecu ndihí ñaha-n xii yúhú cuendá ííⁿ-nã cuu ndisá-yu cundecú-yu. Te ducaⁿ te cutnùní iní nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha sá díú mèe-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a, te cùu iní-n-yu dàtná cúú iní ñáhã-n xii yúhú.

²⁴ Táu, mee-n ñí taxi cuendá-n-yu, te cuíní-í sá cùndècú-yu núú cùndècu-í cuendá quíní-yu sá quidé càhnu ñaha-n xii-í chi

ducaⁿ-ni cùu iní ñáhá-n xii yúhú ndéé cútnáhá vátá ngáva-gá ñuyíú. ²⁵ Táu, yòhó ío yíñùhu ndecu-n. Te ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá túú xini ñáhá-yu xii-n, dico yúhú chi xini ñáhá-í xii-n, dico ñáiyu ní sándáá iní ñáhá xii-í sa xini-yu sá díú-n ní tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a. ²⁶ Te sa xáhaⁿ-í xii-yu yoo cùu-n, te díu-ni ducaⁿ càda-í cuendá cuu iní tnáhá-yu dàtná cúú iní ñáhá-n xii-í, te ducaⁿ cùndecu-í ndihí-yu — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndióxi.

18

Ní tñi-güedé Jèsús ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Te sátá ducáⁿ ní cáháⁿ Jèsús, te ní quee-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ-güedé ndàa ingá xio yuhu yúu Cèdrón. Te yacáⁿ cáá ñiⁿ lahuertá, te xití lahuertá-áⁿ cuánguihu Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá. ² Te té Jüdás déhe té Xímú Iscarioté téé ní sáha cuendá ñáhá xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá sa xini-dé lahuertá-áⁿ chi titní xito ní sáháⁿ Jèsús ndihí-güedé xíaⁿ. ³ Núú ndáá ichi xíaⁿ ní sáá té Jüdás ndihí vèi sandadú, ndihí cue téé quide cuendá veñúhu ní techiⁿ ñàha cue dútú cùnùu, ndihí cue téé cùu fariséu. Te xínehe-güedé machití ndihí ñiⁿ úú-gá sá dèéⁿ, te yòtnuú-güedé lìntèrná ndihí ití ní sáá. ⁴ Te Jèsús sa nàha-gá nchaa nàcuáa cada ñàha-güedé xii-gá núú ní sáháⁿ tuha ñàha-gá xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—¿Yoo nànducu-ndo? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Jèsús téé ñuú Nazàrét nánducu-ndí — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú ducaⁿ nàni-í, te náu-í ndécú-á te núu yúhú nánducu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te tnáhá té Jüdás téé ní sáha cuendá ñáhá xii-gá ndihí-güedé. ⁶ Te òré ní xáhaⁿ Jèsús sá díú-gá cúú téé nànducu-güedé, te ní nacaca dùma-güedé te ní nduá-güedé ndéé ñuhu. ⁷ Te ní xicáⁿ tnúhú tùcu Jèsús núú-güedé yoo nànducu-güedé. Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé sá

Jèsús téé ñuú Nazàrét nánducu-güedé, ⁸ núu ní xáhaⁿ-ná Jèsús:

—Sa ní cáháⁿ-í sá díú yúhú ducaⁿ nàni-í, te núu yúhú nánducu-ndo, te dañà-ndo nchaa cue téé iha na nùhú-güedé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Duha ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ méé Jèsús chi ní cachí-gá sá ncháá ñáiyu ní sáha cuendá ñáhá Yá Ndióxi cundecu ndihí-gá vá cuíta nihnú-yu. ¹⁰ Te té Xímú, àdi Pelú chi úú díu-dé, néhé-dé ñiⁿ machití, te ní tava-dé machití-áⁿ ñiⁿ-xi te ní xehndé-dé lóho xio cùha ñiⁿ téé nàni Malcú ní quèndéé duuⁿ. Te téé-áⁿ xiniⁿ cuèchi-dé núú dútú cùnùu-gá. ¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii té Pelú:

—Nataxúha machití-áⁿ núú ñùhú-xí, chi dacuitíi sá ndóhò-í nàcuáa ní cachí Tàtá-í cunduu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Jèsús ndécú-gá núú dútú cùnùu-gá

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Te cue sandadú ndihí cue téé cùnùu-gá núú-güedé, ndihí cue téé quide cuendá veñúhu ní tñi-güedé Jèsús, te ní dácútú ñàha-güedé. ¹³ Te ndèca ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú ndécú téé Ànás, te té Ànás-áⁿ cúú-dé tátá ñadihí té Caifás. Te té Caifás-áⁿ ní cuu-dé dútú cùnùu-gá cuíaⁿ-áⁿ. ¹⁴ Te díu-ni téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii ñáiyu isràél sá vàha-gá sá ñiⁿ-ní téé na cùú-dé sá cuendá-yu nchaa-yu.

Té Pelú càháⁿ-dé núú ñáiyu sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Te té Pelú, àdi Xímú chi úú díu-dé, ndihí ingá tucu-dé nàcuáa xica cuu ndihí-güedé Jèsús nchicúⁿ ñáhá-güedé xii-gá cuáháⁿ. Te ñiⁿ téé-áⁿ xiniⁿ tnáhá-dé ndihí dútú cùnùu-áⁿ núu nchicúⁿ-dé tnáhá-dé Jèsús cuánguihu ndéé núú cáá vèhe téé cùnùu-áⁿ. ¹⁶ Dico té Pelú ní ndóo-dé yuyèhe ndaa quehé, núu ní ndee téé ndihí té Pelú-áⁿ ní cáháⁿ ndihí-dé ñàha ndéé yuyèhe, te ndèca-dé té Pelú cuánguihu. ¹⁷ Te ní xáhaⁿ ñàha ndéé yuyèhe-áⁿ xii té Pelú:

—¿Náa ñá díú yòhó tnáhá-n xica cuu ndihí-n téé ndèca-güedé cuánguihu-a? — cächí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Pelú:

—Ñáhá, ñá túú tēe-ǎⁿ xícá cùu ndihí-ú —
càchí-dé xǎháⁿ-dē xii-aⁿ.

18 Te ío víxiⁿ quide-xi núu cue tēe xínu cuechi, ndihí cue tēe quide cuendá veñúhu ní dátñáhá-güedé ñuhú, te xínutñí teté-güedé ndihí té Pèlú.

Dútú cúnúu nducu tnúhu-dé núú Jèsús

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Te dútú cúnúu ní xícáⁿ tnúhú-dé núú Jèsús núu nándí cùu cue tēe xica cuu ndihí-gá, te nándí sá dánèhé ñáhá-gǎ xii-güedé. 20 Te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Yúhú càháⁿ ndodo-í núu nchàa ñáyiu cuéi xití veñúhu càhnu sá ío cúnúu, te cuéi xití nchaa dava-gá veñúhu núu tàcá nchaa ñáyiu isràél ducaⁿ-ni dānehé-í-yu, te ñá túú dàyuhu càháⁿ-í. 21 Núu vá càcáⁿ tnúhú-n nù-í. Càcáⁿ tnúhú núu nchàa ñáyiu sácúndedóho tnúhu càháⁿ-í, te na càháⁿ-yu núu nása ndùu tnúhu càháⁿ-í chi xíní-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

22 Te sá dúcáⁿ ñí càháⁿ Jèsús núu ìⁿ tēe quide cuendá veñúhu nùtní-dé tnàhá-dé te ní caní-dé ìⁿ déhndé núu-gǎ. Te ní xáhaⁿ-dē:

—¿Ná cuendá ducaⁿ càháⁿ-n núu dútú cúnúu-í? —càchí-dé xǎháⁿ-dē xii-gá.

23 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Te núu nèhé ní càháⁿ-í te càháⁿ-n nǎsa ndùu tnúhu ní càháⁿ-í, te yúhú càháⁿ váha-í te ducaⁿ càniha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

24 Te ndùtu yoho-ni Jesús ní dánùhú ñáhá tē Ànás xii-gá ndaha té Caifás dútú cúnúu-gá.

Té Pèlú càháⁿ tucu-dé núú ñáyiu sá ñà túú xíní-dé Jèsús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Te té Pèlú nùtní teté-ni-dé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—¿Náa ñá díú tnàhá yòhó xícá cùu ndihí tēe ndèca-ndí véxi-ǎⁿ? —càchí-güedé xǎháⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tē Pèlú:

—Ñáhá, ñá túú tēe-ǎⁿ xícá cùu ndihí-ú —càchí-dé xǎháⁿ-dē xii-güedé.

26 Te ìⁿ ñaní tnàhá tēe ní xehndé té Pèlú lóho-xi-ǎⁿ xínú cuèchi-dé tnàhá-dé núu dútú cúnúu. Te tēe-ǎⁿ ñí xáhaⁿ-dē xii té Pèlú:

—¿Náa ñá díú tnàhá-n ndihí-n-dé ní xíní ñáhá-í òré ní tní-ndí-dé xití lahuèrtá? —càchí-dé xǎháⁿ-dē xii-dé.

27 Te té Pèlú ní xáhaⁿ tucu-dé sá ñà díú-dē, te òré-ǎⁿ ñí cana ìⁿ líhi.

Jèsús ndécú-gǎ núú tē Pìlatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Te ní ndeñuhu-güedé Jèsús vehe té Caifás, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vechiⁿ tēe cùu gobiernú. Te sa ta cùditó-ni-gá cuáháⁿ núu ñá ní cuíní cue tēe isràél quíhu-güedé xití vechiⁿ tēe cùu gobiernú-ǎⁿ. Te núu ñí quíhu-güedé vechiⁿ-ǎⁿ ñá, te vá cúú-gǎ quíhu-güedé cudìni-güedé vico pàscuá ní cùu chi ducaⁿ tnàhí quide-güedé. 29 Núu té Pìlatú tēe cùu gobiernú ní quee-dé vechiⁿ-dé ní càháⁿ ndihí ñaha-dē xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dē:

—¿Ná cuèchi ní quide tēe-a núu ndèca-ndo-dé véxi? —càchí-dé xǎháⁿ-dē xii-güedé.

30 Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Te núu dícó ñá túú cuèchi-dé-ǎⁿ te vá cándèca-ndí-dé quixi núu-n ní cùu —càchí-güedé xǎháⁿ-güedé xii-dé.

31 Te ní xáhaⁿ tucu té Pìlatú xii-güedé:

—Chí cándèca-dé cuánùhú, te cada ndáá-ndó cuèchi-dé nàcuáa càa leí méé-ndó —càchí-dé xǎháⁿ-dē xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dico nchúhú ñáyiu isràél chi ñá túú dùcaⁿ taxi tnuní leí sá càhní-ndí —càchí-güedé xǎháⁿ-güedé xii-dé.

32 Te ducaⁿ ñí cuu chi dacuití ñí quee ndáá-xi nàcuáa ní càháⁿ méé Jèsús cada-xi cuú-gá. 33 Te cuándihu té Pìlatú vechiⁿ-dé, te ní cana-dé Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-dē núu-gǎ, te xáhaⁿ-dē:

—¿Yòhó yíndàha-n ñáyiu isràél-ǎⁿ? —càchí-dé xǎháⁿ-dē xii-gá.

34 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te xíǎⁿ càháⁿ-n sǎ véxi iní méé-n, àdi ío ìⁿ ñáyiu ní cachí tnúhu xii-n cuendá-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

35 Te ní xáhaⁿ tē Pìlatú xii-gá:

—Ñá díú tēe isràél cùu-í núu ducaⁿ càháⁿ-n, chi cue ñaní tnàhá-n cuè tēe isràél ndihí cue dútú cúnúu ní taxi cuendá ñáhá-güedé xii-n ìha. ¿Te ná ní quide-n? —càchí-dé xǎháⁿ-dē xii-gá.

³⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ñá díú tée ñuyíú-a cùu-í te ni ñà túú vèxi-í taxi tnùn-í ñuyíú-a, chi núu dícó iha tàxi tnùn-í áⁿ te cue tée xìca cuu ndih-í nàá-güedé ndih-í cue tée isràél cuendá sá vǎ tñí ñaha-güedé xii-í ní cùu, dico ñá túú vèxi-í sá táxi tnùn-í ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

³⁷ Te ní xáhaⁿ tǎ Pilatú:

—¿Te tée yìndaha ñáyiú cùu-ó vání? —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te dàtná càchí-n-ǎⁿ yìndaha ndisa-í ñáyiú, chi yúhú véxi-í ñuyíú-a te iha ní cacu-í te càháⁿ-í mee-ni tñuhu ndáá. Te nchaa ñáyiú na cùdí ìní-xi tnúhu ndáá, te tedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

³⁸ Te ní xáhaⁿ tǎ Pilatú:

—¿Te ná cúu-tu tnúhu ndáá-áiⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

Càchí-güedé sá cáhni-güedé Jèsús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Te sátá ñí yáha ní xicáⁿ tnúhú tǎ Pilatú núu Jèsús, te ní quee tucu-dé quehé, te xáhaⁿ-dǎ xii cue tée isràél:

—Ñá túú ñá cuèchi tée-a. ³⁹ Te yáha-ni chi ducaⁿ tnàhí quide nchóhó sá ndi tnahá nduu vico pascuá cuini-ndó sǎ dácacu-í ñⁿ tée yìhi vecaá. Te núu cuini-ndó te na dàcacu-í tée yìndaha ñaha xii-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-güedé.

⁴⁰ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, núu nchaa-güedé níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Vá dácacu-n tǎe-áⁿ, tǎ Barrábás dácacu-n! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te tǎ Barrábás-áⁿ ñí cuu-dé ñⁿ ñadúhú.

19

¹ Te tǎ Pilatú ní táuchíúⁿ-dǎ ní tñi ñaha cuè sandadú xii Jèsús, te ní caniha-güedé xii-gá ndih-í ñi. ² Te ñu-ni cue tǎe-áⁿ ñí cadúha-güedé ñⁿ coroná ñu ní chihi-güedé díquí-gǎ, te ní dáquíu nuu ñaha-güedé xii-gá ñⁿ dóo tícuèhé víhí. ³ Te ní sáháⁿ ndehe yatni-gá-güedé núu-gǎ, te ní xáhaⁿ-güedé:

—¡Ío càhnu cuu yohó tǎe yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá.

Te ní cani-güedé déhndé núu-gǎ.

⁴ Te ní quee tucu tǎ Pilatú quehé te ní xáhaⁿ-dǎ xii nchaa ñáyiú xíndecu quehé:

—Te cundehe-ndo-dǎ ná ndeé ñuhu-í-dé iha, chi yúhú sáha-í cuendá sá ñá túú cuèchi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-yu.

⁵ Te ní ndeñuhu ñaha tǎ Pilatú xii Jèsús xití vechiúⁿ-dé te ñuhu ñⁿ coroná ñu díquí-gǎ, te ñihnu-gá dóo tícuèhé víhí-ǎⁿ. Te ní xáhaⁿ tǎ Pilatú xii-yu:

—¡Nái-dé-a! —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-yu.

⁶ Te ní xini ñáhá cuè dútú cùnùu ndih-í cue tǎe quide cuendá veñuhu. Te ní cuáá-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Cata caa-dé! ¡Cata caa-dé núu cùrúxí! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tǎ Pilatú:

—Váha-gá núu candeca mee-ndo-dǎ quíhíⁿ cata caa-ndo-dǎ núu cùrúxí, chi yúhú cútnùn-í ñí-í sá ñá túú na cuèchi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ cuè tǎe isràél:

—Léi ndécú ndih-í nchúhú càchí-xi sá dàí cuú-dé, chi càchí-dé sá Dǎhe Yá Ndióxi cúu-dǎ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

⁸ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-güedé xii tǎ Pilatú, te vǎa-gá ní yúhú-dé. ⁹ Núu cuándihu tucu-dé vechiúⁿ-dé, te ní xáhaⁿ tucu-dé xii Jèsús:

—¿Te yòhó ndeé tǎe cùu-n-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

Dico Jèsús ñá túú ní cáháⁿ-gá.

¹⁰ Núu ní xáhaⁿ tǎ Pilatú xii-gá:

—¿Te vá càchí tnúhu-n núu ndeé tǎe cùu-n-u? ¡Náa ñá túú xini-n sǎ yúhú táxi tnùn-í, te cuu-ni tauchiúⁿ-í cata caa ñaha-güedé xii-n núu cùrúxí cuú-n, te cuu-ni dàcacu ñaha-í xii-n-ǎⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yòhó ñá túú sǎ táxi tnùn-í ñáhá-n xii yúhú ní cùu núu ñá túú Yá Ndióxi ní cuini-gá sá dúcáⁿ cùnduu, te tǎe ní taxi cuendá ñáhá xii-í núu-n tǎe-áⁿ ío-gá ndécuechi-dé dàcúxí yòhó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹² Te òré-áⁿ ñí ngúíta tǎ Pilatú ndúcú-dǎ nàcuáa cada-dé dàcacu-dé Jèsús ní cùu, dico cue tǎe isràél ní ngúíta-güedé ní cuáá-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Te núu na dàcacu-n tǎe-áⁿ, te ñá díú tǎe tnàhá tnúhu ndih-í tǎ Cèsár cúu-n. Chi

ndëda-ni cãa tée na cãchí sã cúú-dë tée yíndaha ñaha xii ñáyiú cùú úhú iní-dé té Cèsár. Te té Jèsús-án cãchí-dé sã táxi tnùní-dé —cãchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Te sã dúcãⁿ ñí xãhaⁿ-güedé xii té Pilatú nõu ní quee-dé ndihí Jèsús cuáhãⁿ ndihí ñaha-dë corrèdór núú ñí quee mee-ni yúú vãha núú ñúhú, te xiãⁿ nãní-xí Gãbatã tnúhu hëbreú. Te xiãⁿ ndécú xilé sãcõo nchihí té Pilatú xèhndé-dé cuéchi ñáyiú, núú ní nucóo-dé núú xilé-dé òré ní quexio-dé ndihí Jèsús. ¹⁴ Te cùú-xi datná cuádava nduu, nduu vispré vico pãscuã. Te ní xãhaⁿ tã Pilatú xii ñáyiú isrãél:

—¡Nái tée yíndaha ñaha xii-ndo-a! — cachí-dé xãhaⁿ-dë xií-yu.

¹⁵ Te ní cuãá-yu, te xãhãⁿ-yu:

—¡Cahni-dé! ¡Cahni-dé! ¡Cata caa-dé núú cùrúxí! —cãchí-yu xãhãⁿ-yu.

Te ní xãhaⁿ tã Pilatú:

—¿Te yúhú cata caa-í tée yíndaha ñaha xii-ndo-u? —cachí-dé xãhaⁿ-dë xií-yu.

Te cue dútú cúnùú ní xãhaⁿ-güedé:

—Nchúhú ñã túú-gã tée yíndaha ñaha xii-ndí, chi ñndí-ni té Cèsár yíndaha ñaha-dé xii-ndí —cãchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-dé.

¹⁶ Te té Pilatú ní xãhaⁿ-dë ní quehen cuendã-güedé Jèsús ndécã ñaha-güedé cuáhãⁿ cata caa ñaha-güedé núú cùrúxí.

Sãta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Te ní quee Jèsús nchídó-gã cùrúxí cuáhãⁿ ñí xichí núú nãní Yìquí Díquí Ndiýi. Te tnúhu hëbreú quée-xí Gõlgotã. ¹⁸ Te yãcãⁿ ní sata caa ñaha-güedé xii-gã núú cùrúxí-án. Te xio xio ñndí-gã ní sata caa-güedé úú cue tée ndècu ndisa cuéchi-xi ñndí-ni núú cùrúxí tucu. ¹⁹ Te ní táuchíúⁿ tã Pilatú ní taxi ndecu-güedé ñí sã ndéé lètrã núú cùrúxí tá cãa-gã, te duha cãchí lètrã-án: “Jèsús tée ñuú Nazàrét, tée yíndaha ñaha xii ñáyiú isrãél”, duha cãchí-xi. ²⁰ Te vãi ñáyiú isrãél ní xiní-yu ñacuãã cãháⁿ lètrã-án, chi yatni-ni yuhu ñuú ní sata caa ñaha-güedé xii-gã núú cùrúxí. Te lètrã-án cãháⁿ-xi tnúhu hëbreú, te cãháⁿ-xi tnúhu griégú, te cãháⁿ-xi tnúhu làtín. ²¹ Te ní xãhaⁿ cué dútú cúnùú xii té Pilatú:

—Vã táuchíúⁿ-n tee-güedé lètrã cãháⁿ-xi “Tée yíndaha ñaha xii ñáyiú isrãél” ní cùú, vãha-gã tauchíúⁿ-n tee-güedé lètrã cãháⁿ-xi “Tée cãchí yíndaha ñaha xii ñáyiú isrãél ní cùú” —cachí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-dé.

²² Te ní xãhaⁿ tã Pilatú:

—Ñacuãã ní táuchíúⁿ-í ní tee-güedé te ducaⁿ quèndóo-xi —cãchí-dé xãhaⁿ-dë xii-güedé.

²³ Te sãtã ñí sata caa ñaha cué sandadú xii Jèsús núú cùrúxí, te cúmí xichí ní quide-güedé dóo-gã, te ñí ñí xichí dóo-gã ní cãhñu cue sandadú-án. Te ndècu ñí dóo-gã dóo cãní ñã túú ní tãcu. ²⁴ Te cuendã dóo-ãⁿ ní xítnãha cue sandadú-án:

—Vã ndátã-ó dõo-a, vãha-gã nõu na còto ndéé-ó cuendã quini-ó ndédacãa-o cuu cuendã-ó —cãchí-güedé xítnãha-güedé.

Te ducaⁿ ñí quide-güedé chi ní quee ndãã-xi ñacuãã cãháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí núú cãchí-xi: “Titní xichí ní cãhñu-güedé dóo-í. Te ní xito ndéé-güedé cuendã cutnùní iní-güedé ndédacãa-güedé níhí-güedé dóo-í”, duha cãchí-xi núú tütú-gã. Te sã dúcãⁿ cãháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí nõu xiãⁿ ducaⁿ ñí quide cue sandadú-án.

²⁵ Te yatni ñndí curúxí núú tácãa Jèsús nútñí ñãná-gã, ndihí cùhú-xi, ndihí tá Màriã ñadíhí té Clèofás, ndihí tá Màriã Magdalèná. ²⁶ Te ní xiní Jèsús ñãná-gã nútñí-án ñndí ñí tée ní xica cuu ndihí-gã, tée ío cùú iní-gã, te ní xãhaⁿ-gã xii ñãná-gã:

—Ñãã, tée nútñí-án nduu-dé dàtnã déhe mee-n —cãchí-gã xãhaⁿ-gã xii-án.

²⁷ Te ní xãhaⁿ-gã xii tée ní xica cuu ndihí-gã-án:

—Ñaha-án nduu-án dàtnã ñãná mée-n —cãchí-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

Núú ndéé dàvã-án ñí nduu ñãná ñãhá tãe-án xii ñãná-gã.

Ní xíhí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Te ní cutnùní iní Jèsús sã ñí ndihí chiúⁿ ní táhú Tãtã-gã Dútú Ndiõxí ní quide-gã nõu ní cachí-gã:

—Yíhí-í ndute —cãchí-gã.

Te duha ní cãháⁿ-gã chi ní quee ndãã-xi ñacuãã cãháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí.

²⁹ Te ndècu ìn lítu ñuhu ndudí íá. Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá sá yìchí-gá ndute, núu xiáⁿ ní queheⁿ-güedé cáchí te ní chindóyo-güedé xítí ndudí íá-áⁿ, te ní chinenu-güedé díquí ìn díte yutnu nàni hisópó, te ní ndo-cani-güedé ní chihi-güedé yuhu-gá. ³⁰ Te sátá ñí xihí-gá ndudí íá-áⁿ, te càchí-gá:

—Vitna ní dǎxǐnu cava-í nchaa chùuⁿ ní cachí Tàtà-í cada-í —duha ní cachí-gá.

Te ní xócuíta dúcúⁿ-gǎ ndàa núú-gǎ, te ní xihí-ni-gá.

Ìn sandàdú ní caáⁿ-dé yiqui naha Jèsús ndihí ìn pùya yíhí càa núú-xi

³¹ Te cuendá sá nduu vispré vico pascua cúu-xí núu ñá ní cuini cue tée israhél cundecu-ni yiqui cùñú-gá núu cùrúxi ndihí yiqui cùñú cue tée ní sata caa-güedé díñi-gá, chi cuendá nduu tnée-án cúu-xí nduu ndetatú ñáyi, te ío quide cahnú-yu nduu-án, núu ní xáhaⁿ-güedé xii té Pilatú sá táuchùuⁿ-dé quíhíⁿ cue tée cáhnú-güedé díhíⁿ Jèsús ndihí díhíⁿ cue tée tàcaa ndihí-gá, te xocani-güedé yiqui cùñú-gá ndihí yiqui cùñú-güedé yacáⁿ. ³² Te sátá dúcáⁿ te ní sáháⁿ cue sandàdú ní sáhnú-güedé díhíⁿ cue tée tàcaa xio xio díñi Jèsús. ³³ Te òré ní cuyatni-güedé núú-gǎ, te ní xiní-güedé sá sá ní xihí-gá núu ñá ní sáhnú-güedé díhíⁿ-gá.

³⁴ Dico ìn sandàdú-án ní cúxi-dé pùya néhé-dé ìn xio yiqui naha-gǎ, te yíhí caá núú-xi núu ní caáⁿ-xi yiqui naha-gǎ ní quee níñí ndihí ndute cuií. ³⁵ Te yúhú té Juàá tée ní cadúha tutú-a ní xiní-í nàcuáa ní cuu ní xihí Jèsús, te xiáⁿ núu cáháⁿ ndáá-í cuendá quíndáá iní-ndó. ³⁶ Te ducaⁿ ñí cuu ñá ní sáhnú-güedé díhíⁿ Jèsús, chi ní quee ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núu tütú Yǎ Ndióxi núu càchí-xi: “Vá cahnú-güedé ni ìn yiqui-gá”, duha càchí-xi. ³⁷ Te ducaⁿ ñí quide-güedé Jèsús ní caáⁿ-güedé yiqui naha-gǎ, chi ingá xichi núu tütú Yǎ Ndióxi càchí-xi: “Sáá nduu te quini-güedé ìn tée ní dánicuehé-güedé”, duha càchí-xi.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu, te té Chèé téé ñúu Arimateá tnahá-dé ní sándáá iní-dé tñuhu Jèsús dico dayuhu, chi ní xóo

yuhú-dé cue téé cùnuu núu ñáyi israhél. Te téé-án ñí xáhaⁿ-dè xii té Pilatú núu vá dáhá-dè canehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhíⁿ chindúxi-dé, te té Pilatú ní xáhaⁿ-dè xii-dé sá cúu canehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhíⁿ, núu ní sáháⁿ-dé ní nuu nehe-dé yiqui cùñú-gá núu cùrúxi nchídó-dé cuáháⁿ.

³⁹ Te té Nicodemú téé ní sáháⁿ niú ní cáháⁿ ndihí-dé Jèsús ndéé díhna, téé-án néhé-dé ócò úxí kílu yuchi ní cuáha mee-ni yúcu sá nání mǐrrá ndihí yúcu sá nání àloés. Te ío váha tñami saháⁿ. ⁴⁰ Te ní naníhí tnahá-dé ndihí té Chèé, te ní chidúcúⁿ-nuu-güedé yiqui cùñú Jèsús mee-ni dǒo vǎha, te nàcuáa ta dúcúⁿ nuu-güedé yiqui cùñú-gá dóo-áⁿ, te ducaⁿ ta chido-güedé yuchi sáháⁿ tñámí-án núu dǒo-áⁿ chí ducaⁿ tñahí quide ñáyi israhél òré chindúxi tnahá-yu. ⁴¹ Te yatni núu ñí sata caa-güedé Jèsús caá ìn lahuertá. Te xítí lahuertá-án nchí ìn yaú cava duha cuáháⁿ ndáá-xi, te vátá yǒo ìn-gá nguíndúxi xiáⁿ. ⁴² Te cuendá sá ñí cuyatni tnahá nduu ndetatú ñáyi israhél núu xiáⁿ yaú cava nchí yatni-ni xiáⁿ ñí chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús.

20

Jèsús ní ndoto-gá

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Te ndumìngú tacuìhndá-gá cuáháⁿ tá Màriá Magdalèna cuáháⁿ ngoto-xi yaú núu ñí chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní sáá-xi ní xiní-xi sá ñá túu-gǎ ndèdí yúu yèhe yaú-án. ² Núu xinu-xi cuánuhú núu ndécú té Xímú, àdi Pelú chí úu diu-dé, ndihí ingá téé ní xica cuu ndihí-gá téé ío cùu iní-gá, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

—Nèhe-güedé yiqui cùñú Jèsús cuáháⁿ, te ñá xiní-ó ndéé ní taxi ndecu-güedé —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

³ Te ní quee té Pèlú ndihí ingá téé-án cuáháⁿ ndéhé-güedé yaú núu ñí chihi-güedé yiqui cùñú-gá. ⁴ Te ndúu-güedé xinú-güedé cuáháⁿ ní cùu, dico ingá téé-án ñí cuu níhi-gá sáhá-dé cuáháⁿ-dé núu díhna-gá-dé ní sáá-dé yuhu yaú núu ñí chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús ní cùu. ⁵ Te ní ngáundeyi-dé xító nihni-dé xítí yaú-án, te ní xiní-dé mee-nǎ dóo vǎha sá ñí xiducúⁿ

nuu-gá yúcu, dico ñá ní quǐhu-dé. ⁶ Te sátá ñí sáá té Pèlú te cuánguihu-dé xití yaú-áⁿ, núu tñhá-dé ní xiní-dé nchaa dóó ñí xíducúⁿ nuu-gá yúcu-áⁿ. ⁷ Te ní xiní-dé sá dóó ñí xíndútú díquí-gǎ ñá túú càtuu jundú-xi ndíhi dóó ñí xíducúⁿ nuu-gá chi ní nadúcuⁿnuu-ná càtuu ñí xio. ⁸ Te nchícúⁿ tucu téé ní sáá díhna-gá-áⁿ cuánguihu xití yaú-áⁿ, te ní xiní-dé sá dóó-ñá yúcu, te ñá túú-gǎ yiqui cùñú Jèsús ñúu ní sándáá iní-dé sá ñí ndoto-gá. ⁹ Chi vátá tècú tñúní-gá-güedé nàcuáa càháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiöxí núu cächí-xi sá Jèsús ndoto-gá. ¹⁰ Te ní xícó ndí ndúú cue téé ní sángoto yaú núu ñí chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús ní cùu cuánuhú-güedé vehe-güedé.

Jèsús ní naníhi tñhá-gǎ ndíhi tá Màriá Magdaléná
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Te ní sáá tucu tá Màriá yuhu yaú núu ñí chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús te ní ngúita-xi ndàhyú-xi, te ní ngáundeyi-xi xìto nihni-xi xití yaú-áⁿ. ¹² Te xití yaú-áⁿ ñí xiní-xi úú espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí xíxíhnu-xi mee-ni dóó cuixíⁿ xíndecu-xi núu ñí cáa yiqui cùñú-gá. Te ñí-xi nùcúo núu ñí cáa díquí-gǎ, te ñí-xi nùcúo núu ñí cáa sáhá-gǎ. ¹³ Te espíritú-áⁿ ñí xáhaⁿ-xi xì tá Màriá:
—¿Ná cuendá ndàhyú-n? —cächí-xi xáhaⁿ-xi.

Te ní xáhaⁿ tá Màriá:

—Ndàhyú-í chi nèhe-güedé yiqui cùñú Yaá cúu Xítohó-í cuáháⁿ, te ñá túú xiní-í ndéé ní taxi ndecu-güedé —cächí-xi xáhaⁿ-xi xì cue espíritú-áⁿ.

¹⁴ Te tñúhu-ni-áⁿ ñí cáháⁿ-xi te ní nchócótó-xí ñí xio, te ní xiní-xi Jèsús núní-gá dico ñá túú ní cùtnuní iní-xi sá díú mèe-gá. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-xi:

—¿Ná cuendá ndàhyú-n? ¿Yoo nànducu-n? —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

Te mee-xi ñí sani iní-xi sá tèe xìto lahuertá-áⁿ cúu tèe-áⁿ, núu ní xáhaⁿ-xi:

—Táta, te núu yòhó néhé-n yiqui cùñú Jèsús cuáháⁿ, te cáháⁿ-n ndéé ní taxi ndecu-n chi cuendá naqueheⁿ-í canehe-í nùhú —cächí-xi xáhaⁿ-xi.

¹⁶ Te ní cáháⁿ díú ñàha-gá xii-xi, te xáhaⁿ-gǎ:

—¿Màriá! —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

Te ní ndacoto-xi núu-gǎ, te ní cáháⁿ-xi tñúhu hèbreú, te xáhaⁿ-xi:

—¿Rabóní! —cächí-xi xáhaⁿ-xi. Te tñúhu-áⁿ quée-xi Mèstrú.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Daña vá ngání ñàha-n chi vátá ndáá-gǎ-í núu ndécú Tàtá-í. Te nùhú-n cùñaha-n xii cue téé ío váha ní tñhá tñúhu ndíhi-í sá ndáá-í núu ndécú Tàtá-í Dútú Ndiöxí, te díu-gá cúu Tàtá-ndó nchàa-ndo, te díu-ni-gá cúu Ndiöxí-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

¹⁸ Te ní natñí tá Màriá Magdaléná ichi cuánuhú-xi cùñaha-xi xii cue téé ní xica cuu ndíhi-gá sá ñí xiní-xi Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

Ní quexìo Jesús núu xíndecu cue téé ní xica cuu ndíhi-gá

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Te díu-ni ndumìngú sandiquiⁿ ní nat-acá cue téé ní xica cuu ndíhi-gá, te xíndedí nihnu-güedé vehe sá xiyùhú-güedé cue téé cùnnoo núu ñáyiú isráel. Te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé ní ngúnutñí-gá, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Yá Ndiöxí chíndèe ñàha-gá xii-ndo ío váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁰ Te ní dánèhé ñáhá-gǎ ndaha-gá ndíhi yiqui naha-gǎ xii-güedé. Te ío ní cudíí iní-güedé sá díú ndisa-gá ní xiní ñáhá-güedé. ²¹ Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Yá Ndiöxí chíndèe ñàha-gá xii-ndo ío váha cùu iní-ndó ndècu-ndo. Te dàtná ní tendaha ñàha Tàtá-í Dútú Ndiöxí xii-í véxi-í ñuyú-a, te ducaⁿ tendaha ñàha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó cáháⁿ-ndó tñúhu-í núu ñáyiú —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²² Te ní chiyócó-gǎ núu-güedé, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Chí ndúú tàhú Espíritú Yá Ndiöxí cundecu ndíhi-ndo. ²³ Te nchaa ñáyiú na quíndáá iní-xi tñúhu-í te cùñaha-ndo xii-yu sá ñí quide càhnu iní Yá Ndiöxí nchaa cuéchi-yu. Te nchaa ñáyiú vá quíndáá iní tñúhu-í te cùñaha-ndo xii-yu sá vǎ cáda

càhnu iní-gá cuéchi-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Té Mǎxí càháⁿ ndihí-dé Jèsús

²⁴ Te núú ùxúú cue téé ní xica cuu ndihí-gá, te ìⁿ-dé nání-dě Mǎxí téé ní xóo danàni-güedé Cuächí, te téé-áⁿ ñà túú-dě ndécú ndihí-güedé òré ní sáháⁿ Jèsús. ²⁵ Te dava-gá cue téé ní xica cuu ndihí-gá ní xáhaⁿ-güedě xii-dé:

—Ní xiní-ndí Jèsús —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě.

Te ní xáhaⁿ tǎ Mǎxí:

—Te vá quíndáá iní-í, chi ndéé quíní-í ndaha-gá núú ñí quée nduyú, te dàquíhu-í díquí ndáhà-í núú ñí caáⁿ nduyú-áⁿ, te dàquíhu ndàha-í yíquí naha-gã núú ñí caáⁿ, ducaⁿ te quíndáá iní-í —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé.

²⁶ Te núú ùná tucu nduu ní nataká tucu cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús ìⁿ vehe, te nduu-ǎⁿ tnàhá té Mǎxí ndécú ndihí-güedé. Te cuéi ndèdí nihnu-güedé vehe-áⁿ, te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Yá Ndióxí chíndèe ñaha-gá xii-ndo ïo váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-gã xii té Mǎxí:

—Cundehe ndàha-í te dàquíhu-n díquí ndáhà-n núú ñí quée nduyú, te dàquíhu-n ndàha-n yíquí naha-í-a cuèndá quíndáá iní-n te vá cání ìⁿ caní úú iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ tǎ Mǎxí xii-gá:

—Yòhó cúú-n Xítóhó-í! Yòhó cúú-n Ndióxi-í! —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Mǎxí, ndéé vitna ní sándáá iní-n chi ndéé ní xiní ñáhà-n xii-í te ní sándáá iní-n, dico cùdí-gã iní nchaa ñáyiú ñá túú ní xiní núú ñáhà xii-í, te ní sándáá iní-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Quíndáá iní-ó tnũhu yòdo tnuní núú tütú-a

³⁰ Te vâi-gá sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada ñá túú yòdo tnuní núú tütú-a ní quide Jèsús núú cuè téé ní xica cuu ndihí-gá. ³¹ Dico dava-gá ní gódó tnuní núú tütú-a cuèndá

sá quíndáá iní-ndó sǎ Jèsús cúú-gã Crístú Déhe Dútú Ndióxí, te naníhí tǎhú-ndó te núu na quíndáá iní-ndó-gã.

21

Úsá cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús ní xiní ñáhà-güedě xii-gá

¹ Te ingá nduu tucu xíndecu cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús yuhu làgúná ñuú Tiberiás, te ní sáháⁿ-gá núú xíndecu-güedé-áⁿ. Te duha ní cuu ní xiní ñáhà-güedě xii-gá. ² Te ndècu té Xímú, àdi Pelú chi úú òú-dé, ndihí té Mǎxí téé ní xóo cúñaha-güedě Cuächí, ndihí té Natanàél téé ñuú Cànaá, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galileá, te tnàhá ndi ndúú déhe té Zebèdeú, ndihí úú-gá tucu cue téé ní xica cuu ndihí-gá. ³ Te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii-güedé:

—Quíhíⁿ-í quítní-í chácá —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Tnàhá nchúhú canchicúⁿ ñáhà-ndí xii-n quíhíⁿ tucu —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xica-güedé cuáhàⁿ-güedé ní sáá-güedé núú ndécú bàrcú, te ní quée-güedé xití bàrcú-áⁿ cuáhàⁿ-güedé. Te niú-áⁿ ñǎ ní ñhí tnàhí-güedé chácá. ⁴ Te sa ta cùditó-ñǎ cuáhàⁿ ní xiní-güedé Jèsús yuhu làgúná, dico ñá ní cùtnuní iní-güedé sá díú-gã. ⁵ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Cue téé cuechi, ¿ní ñhí-ndó chǎcá caxi-o ñǎ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Védana chácá ñà túú ní ñhí-ndí —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí dáquèe ñunu-ndo ndàa xio cuha barcú chi ñhí-ndó-dí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ducaⁿ ñí quide-güedé, te òré nátava-güedé ñunu xití ndute, te ñá cùndèe-gá-güedé natava-güedé cuèndá sá ñí chítú chǎcá xití-xi. ⁷ Te téé ní xica cuu ndihí-gá téé ío cùu iní-gá ní xáhaⁿ-dě xii té Pèlú:

—Diu Xítóhó Jesucristú! —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-dé.

Te sá nǐ tecú dóho té Pèlú sá dúcáⁿ càháⁿ-dé nǔu ní ndíúnuu-dé dóó-dě, chi dóó sǎ yímàa-ni-dé níhnú-dě ní cùu. Ducaⁿ te ní nuu ndava-dé bàrcú ní ngaunihnu-dé ndute, te cuáháⁿ-dé núú ndute-áⁿ nǐ quene-dé ndéé ñuhu yìchí. ⁸ Te dava-gá cue té ndihí té Pèlú ñu-ni cue té ní xica cuu ndihí Jèsús ní quendóo-güedé dàtná ñⁿ ciendú-gá mètrú te quene-güedé yuhu ndüte. Te tàñuhu-ni-güedé ñunu-güedé chitu chǎcá nǐ quene-güedé ndéé yuhu ndüte. ⁹ Te òré ní quene-güedé ñuhu yìchí, te ní xiní-güedé càyú ñuhú, te núú ñuhú-áⁿ ñuhú ñⁿ chácá ndihí ñⁿ pàá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Quíhíⁿ ngueheⁿ-ndo ñⁿ úú chácá quití íchí nǐ tñi-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹¹ Núu té Pèlú ní sáháⁿ-dé núú ndécú bàrcú, te ní quee-dé xití-xi ní cándeé-dé ñunu ñuhu chácá táñuhu-dé ní quene ndéé ñuhu yìchí, te chitu chǎcá náhnú, te ñuhu ñⁿ ciendú údico úxí úní-dí xití ñunu-áⁿ, te cuèi ducaⁿ vài-dí ñuhu dico ñá ní ndátá ñunu-áⁿ. ¹² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí nèhé cadí iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Dico ni ñⁿ cue té ní xica cuu ndihí-gá-áⁿ ñǎ ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gǎ nǔu yoo cùu-gá, chi sa ní cutnùní iní-güedé sá díú Jèsús cúu-gǎ. ¹³ Te Jèsús ní sáháⁿ-gá ní queheⁿ-gá pàá ní sáñaha-gǎ xii-güedé caxi-güedé, te dàtnùní ní queheⁿ tucu-gá chácá nǐ sáñaha-gǎ xii-güedé.

¹⁴ Vitna cùu úní xito sá xiní ñáhá cue té ní xica cuu ndihí-gá sáta nǐ ndoto-gá.

Jèsús càháⁿ ndihí-gá té Pèlú

¹⁵ Te sáta nǐ túhú cóhó-güedé ní sadí iní-güedé te ní xicáⁿ tnúhú Jèsús núú tē Xímú, àdi Pelú chi úú diù-dé, te xáhaⁿ-gǎ:

—Xímú, déhe té Jónás, ¿cùu iní-gá-n yùhú dàcúúxí dàva-gá cue té-a ñǎ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tē Pèlú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhà-í, yòhó sa nàha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, te dacàxi-n cue mbéé líhli-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te cue mbéé-áⁿ cúu-güedi ñáyiú cùu cuendá-gá.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jónás, ¿cùu iní ñáhá-n xii-í-u? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tucu té Pèlú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhà-í, yòhó sa nàha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Te núu ducaⁿ, te coto-n cuè mbéè-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹⁷ Te xito cùu úní ní xáhaⁿ tucu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jónás, ¿cùu iní ñáhá-n-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te té Pèlú ío ní cundiyí-dé sá dúcáⁿ nǐ cuu úní xito xicáⁿ tnúhú-gǎ núú-dē nǔu ndisa sá cúu iní ñáhá-dē xii-gá, te ní xáhaⁿ-dē:

—Mèstrú, yòhó nchaa sa xiní-n, te sa cùtnuní iní-n sǎ cúu iní ñáhà-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, te dacàxi-n cue mbéè-í.

¹⁸ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sǎ cùtnàhá cuechí-gǎ-n nǐ xóo ndécuihnu mee-n dóó-n, te ní xóo quíhíⁿ-n ndēni ní xóo cachí iní-n, dico na yì-n te dacàá-n ndàha-n, te ingá tée dacuihnu ñaha xii-n dóó-n te cada yica-dē candeca ñaha-dē xii-n quíhíⁿ ñⁿ núú ñà túú tnàhá iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ Jèsús cúu-xí sǎ nǐ dátécú tnúhu ñaha-gǎ xii té Pèlú nàcuáa cada-xi cuú-dé, te ducaⁿ càda cahnu-dé Yá Ndiòxí, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—¿Canchicúⁿ ñáhá-n xii-í! —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Téé ío cùu iní-gá

²⁰ Te ní nchócótó tē Pèlú ndàa sáta-dē, te ní xiní-dé sá nchicúⁿ ñáhá ingá téé xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ, téé ío cùu iní-gá téé ní xínucóo diñi-gá òré ní cudini ndihí ñaha-gá xii-güedé, te ñu-ni téé-áⁿ nǐ xicáⁿ tnúhú-dē núú-gǎ dàvá-áⁿ nǔu ndēda càa téé cuáha cuendá ñáhá xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá. ²¹ Te òré ní xiní té Pèlú sá nchicúⁿ ñáhá tē-áⁿ, te ní xicáⁿ tnúhú-dē núú Jèsús, te xáhaⁿ-dē:

—Mèstrú, te téé-áⁿ, ¿ná cúu sǎ yàha-dé-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

²² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu yúhú cuìní-í sá cùndècu-ni-dé ndéé ná quìxi tucu-í ñuyíú-a, ¿te yòhó ná cuèndá-n nũu xìcáⁿ tnúhú-n? Yòhó canchicúⁿ ñáhá-ní xì-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²³ Te ní xinu tnúhu núú nchàa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá sá tẽe-ãⁿ vã cùú-dé. Dico Jèsús ñá túú dùcaⁿ ní xáhaⁿ-gã sá vã cùú-dé, chi ní xáhaⁿ-gã: “Núu yúhú cuìní-í sá tẽe-ãⁿ cundecu-ni-dé ndéé ná quìxi tucu-í ñuyíú-a, ¿te yòhó ná cuèndá-n?”, duha ní xáhaⁿ-gã xii té Pèlú.

²⁴ Te ñiu-ni yúhú té Juàá tée ní sani iní-yu sá vã cùú càháⁿ ndáá-í nchaa nàcúáa ní cuu, te ducaⁿ ní tee-í núú tütú-a, te cùtnuní iní-ndó sã tnúhu ndáá cùú-xí.

²⁵ Te ndècu vai-gá núú sã ñi quide Jèsús. Te núu dícó ní ngũndee nchaandi túhú ñá, te vaa ni te ñihí ñuyíú te vá tnàhá núú-xi cundecu librú, te núu dícó ní ngũndee nchaa. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-ñã vitna.

NCHAA NÀCUÁA NÍ QUIDE CUE TÉE NÍ TAÚCHÍÚⁿ JÈSÚS DACUÀHA ÑAHA XII ÑÁYIU TNÚHU-GÁ

*Jèsús ní cachí tnúhu ndáa-gá sá quíxi
Espiritú Yá Ndiõxí cundecu ndihí ñáyiu*

¹ Te duha ní cáháⁿ té Lùcá ní xii-dé té Těofilú: Yúhú sa ní chídó tnùn-í núú librú ndéé díhna nchaa sá ní quide Jèsús, ndihí nchaa sá ní dácuahá-gã ñáyiu. Te ní chídó tnùn-í nchaa sá ní quide-gá ndéé nduu ní quesaha-gã quidé chiuⁿ-gá, ² ndihí nchaa sá ní quide-gá ndéé òré cuándaa-gá andiu. Te sa ta cùyatni nduu ndaa-gá andiu, te ní ndatnúhu-gá ndihí cue tée ní cáháⁿ-gá dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá, te mee Espiritú Yá Ndiõxí ní chindee ñàha-xi xii-gá ní xáhaⁿ-gã nàcuáa cada-güedé. ³ Te sátá ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te ní xindecu-gá údico nduu. Te titní xito ní sáháⁿ-gá núú ní xindecu-güedé, te ducaⁿ ní quide-gá cuèndá quini-güedé sá ndáa ní ndoto-gá, te ní xáhaⁿ-gã nàcuáa quide Yá Ndiõxí ndihu ndaha-gã ñáyiu.

⁴ Te ñⁿ nduu ndècu ndihí ñaha-gá xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Vá quéé-ní-ndó ñúú Jerusàlén, chi cundetú-ndo quíxi Espiritú Yá Ndiõxí cundecu ndihí-ndo, chi sa ní cachí tnúhu-í sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Tátá-ó Dütú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu nacuáa cunduu. ⁵ Te ndáa sá ndí Juàá ní dácúandüte ñaha ndí xii-ndo, dico vitna ñá túu-gã cuéhé nduu, te quexio Espiritú Yá Ndiõxí cundecu ndihí-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús cuándaa-gá andiu

⁶ Te òré ní xindecu-güedé ndihí Jèsús, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-ndí cachí tnúhu-n ñuu sa ta cùyatni nduu chindee-n ñáyiu ñúú Isràél cuèndá taxi tnùn-í tucú-yu ñúú-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Ñá túu xìni ñuhu-xi cunaha nchóhó xiáⁿ, chi Tátá-ó Dütú Ndiõxí náhá-gã ná

nduu càda-gá nchaa sá ní cáháⁿ-gá. ⁸ Te òré quexio Espiritú Yá Ndiõxí cundecu ndihí-ndo, te cuyí-ndo ní yuhu ní iní-ndó quíhíⁿ-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-í núú ñáyiu ñúú Jerusàlén ndihí núú ñáyiu distritú Júdeá ndihí núú ñáyiu distritú Sàmariá. Te ducaⁿ-ni cáháⁿ-ndó quíhíⁿ-ndó ní caxico ñuyíú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁹ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, te ndèhe-güedé ní ndanchita-gá cuándaa-gá andiu cuändihu-gá xití vícò, te ñá túu-gã ní xìní ñáhá-güedé xii-gá. ¹⁰ Te ndèhe vihi-güedé andiu núu ndéé quini ñáhá-güedé xii-gá yòtnúhu, te ní quexio cunu úú cue tée ñihnu dóó cuixíⁿ núu ndécú-güedé. ¹¹ Te xáhaⁿ-güedé:

—Nchòhó cue tée Galileá, ¿ná cuèndá ndéhé-ndó àndiu? Te dàtná-ni càa Jèsús cuándaa-gá andiu vitna, te ducaⁿ-ni cùnduu-gá quixi tucu-gá —càchí cue tée ñihnu dóó cuixíⁿ-áⁿ xáhaⁿ-güedé.

Cuèndá sá ñà túu-gã ndí Júdás ñuu ní nanducu-güedé té Màtiá ní nucúnutní-dé núu ndí

¹² Te ní ndee-güedé yucu Òlívú cuánuhú-güedé ñúú Jerusàlén, te ní xúhuⁿ-güedé cuèdicó cuádava òré ichi.

¹³ Te òré ní ndexio-güedé ñúú-áⁿ, te cuándaa-güedé cuártú ndéé núu ñinu, chi vehe yòdo tnaha ndecu-güedé. Te ní naníhí tnáhá-güedé nchaa-güedé té Pèlú, té Jàcobó, té Juàá, té Ndríxí, té Lìpé, té Mǎxí, té Bartolómé, té Mátèú, té Jàcobó déhe té Àlfèú, ndihí té Xímú tée ní cundihí cue tée canànistá, ndihí té Júdás ñaní té Jàcobó. ¹⁴ Te ní naníhí tnáhá-güedé nchaa-güedé yàcáⁿ ndihí tá Màriá náná Jèsús, ndihí cue ñaní-gá ndihí dava-gá cue ñáyiu díhí. Te ñⁿ-ni ní cuú-yu ní cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí.

¹⁵ Te ñⁿ nduu ní xindecu dàtná ñⁿ cièndú ócò mee-ni ñáyiu sàndáa iní tnúhu Jèsús, te ní ngúnutní té Pèlú núu-yu, te ní xáhaⁿ-dè xií-yu:

¹⁶⁻¹⁷ —Nchòhó cue ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, na càni-í cuèndú núu-ndó nàcuáa ní chídó tnùn-í ndí Dàvíí tée ní xindecu ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ Espiritú Yá Ndiõxí cuèndá té Júdás. Te dacuítí ducaⁿ ní cuu, chi tnàhá té Júdás

ní xíndecu ndihí-o, te ní xinu cuechi-o ndihí-dé núú-gã sá díhna, te ducaⁿ ní quide-dé ní sáha cuendá-dé Jèsús núú cué téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá. ¹⁸ Te ní cháhu ñaha-güedě xii-dé cuendá sá ñí sáha cuendá ñáhá-dě xii-gá. Te ní sáháⁿ-dé ñí xichi ní sata caa-dé méé-dě, te ní ngava-dé, te ní cahndí duuⁿ xití-dé te xíaⁿ ñí xihí-dé. Te ní naqueheⁿ-güedé díhúⁿ sá ñí cháhu-güedé ndíi, te ní nacuaaⁿ-güedé ñuhu núú ñí ngava ndíi-án. ¹⁹ Te nchaa ñáyíu Jerusálén ní ñihí-yu tnúhu, te ní dánání-yu ñuhu-án Acèldamá. Te tnúhu meé-yu quèe-xi: Ñuhu núú ñí sati níñí. ²⁰ Te duha ní cáhánⁿ ndíi Dàvíí ní chídó tnúní ndíi núú librú Sálmu ní dándóo ndíi: “Nà ndóo nahi vehe-dé, vá yóo ñí quíhíⁿ cundecu”, duha ní cáhánⁿ ndíi. Te íngá tucu tnúhu ní cachí ndíi: “Na nànducu-güedé íngá téé nucúnutnñí núú ndíi”, duha ní cáhánⁿ ndíi Dàvíí —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii-yu.

²¹⁻²² Te ní xáhaⁿ tùcu-dé:

—Te ducaⁿ ñí cáhánⁿ ndíi Dàvíí, te vitna xini ñuhu-xi nanducu-o ñí téé nucúnutnñí-dé núú ndíi Jüdás, te xini ñuhu-xi diu-ni ñí téé ní xica cuu ndihí Xítóhó Jesucristú cútnàhá ní xica cuu-o ndihí-gá, ñí téé ní xiní ndéé òré ní dácuaándüte ñaha ndíi Juáa xii-gá, te ndéé òré cuándaa-gá andíu. Te téé nanducu-o cùndecu-dé cáhánⁿ-dé nàcuáa ní cuu ní ndoto-gá —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii-yu.

²³ Te ní cacunehe-güedé úu tnàhá-güedé nùu ndědacàa-güedé nduu táhú-güedé nucúnutnñí-güedé núú ndíi. Te ñí-dé nání-dě Chéé Barsábás, àdi Justú chi úu diu-dé, te íngá-dé nání-dě Màtiá. ²⁴ Te ní cáhánⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Yòhó Dútú Ndiöxí xini-n iní nchaa ñáyíu, te mee-n nàha-n núu nděda càa núú úu cue téé-a tnàhá iní-n ²⁵ cáhánⁿ-güedé tnúhu-n nùu ñáyíu, te téé-án nucúnutnñí-dé núú ndíi Jüdás, chi cuáhánⁿ ndíi núú úhú núú ndàhú núú tàú-xi quíhíⁿ ndíi —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

²⁶ Te ní xito ndéé-güedé, te ní cutnúní sá tēe nàni Matíá quendóo-dé ndihí úxí ñí cue téé ní táuchíúⁿ-gã dacuàha ñaha xii ñáyíu tnúhu-gá.

2

Ní quexìo Espiritú Yá Ndiöxí cundecu ndihí ñáyíu

¹ Te ní sáá nduu còo vico Pentecostés te xíndecu nchaa ñáyíu ñí-ñí xìchi. ² Te ní tecú dóho-yu uuⁿni ní ñihí andíu, dàtná quidé ñí táchí ñihí vìhi ní quide-xi, te ducaⁿ ñí cuu ndéé xití vehe núú ndécü-yu nchaá-yu. ³ Te ní xiní-yu dàtná cáá itá ñuhú cáá sá ndécú xití vehe, te ní xité nuu-xi ní ngoyo ndodo-xi díquí-yu nchaá-yu. ⁴ Te ducaⁿ ñí quide-xi òré ní quexìo Espiritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndihí-yu nchaá-yu. Te ní ngúíta-yu ní cáhánⁿ-yu tnúhu cue ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél, te nchaa xíaⁿ ní quide Espiritú Yá Ndiöxí.

⁵ Te vài ñáyíu isràél xíndecu nchaa dava-gá ñuú ní tacá-yu ñuú Jerusálén, te ñáyíu-án ío ndùcu ndeé-yu dácuahá-yu nchaa ndudú sá dácuaàha tnahí-yu. ⁶ Te òré ní tecú dóho-yu ñihí, te ní sáhánⁿ-yu ní xíndedóho-yu tnúhu càhánⁿ méé-yu ñí ñí ñuú-yu, chi ndí dííⁿ ndí dííⁿ tnúhu càhánⁿ ñáyíu ndècu-án. ⁷ Te xíaⁿ ío ní cuñúhu ñáyíu véxi dava-gá ñuú, te ní xitnàhá-yu:

—Ñáyíu ducaⁿ xicáhánⁿ cúu-yu ñáyíu distritú Galileá. ⁸ ¿Te nása ní quidé-yu ní cutúha-yu nàcuáa càhánⁿ-ó ñí ñí-o ndéé líhli-o? ⁹ Te iha véxi ñáyíu dava nacióⁿ, chi véxi ñáyíu Pàrtiá, véxi ñáyíu Mèdiá, véxi ñáyíu Èlám, véxi ñáyíu Mesopòtamiá, véxi ñáyíu Jùdeá, véxi ñáyíu Capàdociá, véxi ñáyíu Pòntó, véxi ñáyíu Àsiá, ¹⁰ véxi ñáyíu Frìgiá, véxi ñáyíu Pànfilíá, véxi ñáyíu Ègiptú, véxi ñáyíu Áfricá ñáyíu ndècu ndéé núú-gã-xi ñuú Cìrené. Te tnàhá ñáyíu ñuú Rómá véxi, te ñáyíu-án chi ñá díú mèe-ni ñáyíu isràél cúu-yu nchaá-yu, dico ñí-ñí cùu sá dácuaàhá-yu. ¹¹ Te véxi ñáyíu Crétá, véxi ñáyíu Àrabiá. Te nchaa-o sa ndedóho-o càhánⁿ-yu nàcuáa cuáhánⁿ tnúhu mee-o ñí ñí-o. Te nchaa ñáyíu xicáhánⁿ tnúhu-o càhánⁿ-yu cuendá nchaa sá vã yóo tnàhí ndàcu cada ní quide Yá Ndiöxí —càchí-yu xitnàhá-yu.

¹² Te ní cuñúhu vìhí-yu, te ñá ná sàa iní-yu nása ní cuu, te xitnàhá-yu:

—¿Nása ní cuu duha càháⁿ-yu tnúhu-o? —
càchí-yu xĩtnàhá-yu.

13 Te davá-yu ní sácú ndeé yíchí ñáhã-yu,
te xĩtnàhá-yu:

—Xĩxíni ñáyiu-áⁿ nõu ñá náhá-yu tnúhu
càháⁿ-yu —càchí-yu xĩtnàhá-yu.

Tnúhu ní xáhaⁿ tẽ Pèlú xii cue ñáyiu

14 Te ní ngúnutnĩi té Pèlú ndihĩ úxí ìⁿ cue
tée ní táúchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyiu
tnúhu-gá, te níhi ní cáháⁿ-dé, te xãhaⁿ-dẽ
xií-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyiu distritú Jùdeá
ndihĩ nchòhó ñáyiu ñuú Jerusàlén, cund-
edóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. 15 Ñá
ndáá tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú xĩni-ndí te
ducaⁿ càháⁿ-ndó, chi davitna cùu-xi caá ìⁿ
dátneé, vátá tnàhá-gá òré coho ñáyiu ndidí.

16 Te yúhú ná càchí tnúhu-í xii-ndo vitna
nacuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi Jòél tée
ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndeé sanaha nàcuáa
cada ñaha-gã xii ñáyiu, te ndíi-áⁿ ñĩ chídó
tnùnĩ ndíi nàcuáa ní cáháⁿ-gá. 17 Te duha ní
xáhaⁿ-gã xii ndíi:

Cùmání-gã sáa nduu nàa ñuyíú, te cuáñaha-ĩ
Espíritú-í cundecu ndihĩ nchaa ñáyiu
na quìndáa iní ñáhã xii-í.

Te cue déhe-yu cáháⁿ-yu tnúhu-í,
te cue tée cuechi dacòto núú ñáhã-xí
xii-güedé,

te ducaⁿ-ni cuè tée ni sàhnu cáháⁿ
saní-güedé,

te ñu-ni cuendá nchaa sá quidè-í ducaⁿ
dàcoto núú ñáhã-xí xii-güedé.

18 Te nchaa ñáyiu xĩnu cuechi núu-í
cáháⁿ-yu tnúhu-í, te cuáñaha-ĩ
Espíritú-í cundecu ndihĩ-yu.

19 Te ndeé andũ, yàcáⁿ vài sá cadà-í nàcuáa
cuñúhu vñhĩ-yu,

te núú ñuyíú-a cada-í ìⁿ sá vátá quini
tnàhĩ-gã-yu,

te ngoyo níñĩ te ngoyo ñuhú te quene vñhĩ
ñúhmá.

20 Te vá dáyèhé-gá nchícanhii,
cuu nee ñuyíú te cuu tĩcuèhé núú yóo dàtná
tĩcuèhé níñĩ.

Te davá-áⁿ sáa nduu quixi Yaá cúú
Xĩtohó-yu,

te nduu-ãⁿ cuu-xi ìⁿ nduu càhnu vihi, chi
cada-gá nchaa sá ñá túú xĩní-yu, te
cuñúhu vñhĩ-yu.

21 Te òré xiáⁿ te nchaa ñáyiu càháⁿ ndihĩ
ñaha xii Yaá cúú Xĩtohó-yu-áⁿ naníhĩ
tàhú-yu.

Duha ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi Jòél ní
chídó tnùnĩ ndíi.

22 Te nchòhó ñáyiu isràél, cundedóho
váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a cuendá Jèsús
tée ñuú Nazàrét. Te Jèsús ní quide-gá chiúⁿ
Yã Ndiõxí, chi mee Yã Ndiõxí ní chindee
ñaha-gá ní quide Jèsús ná daha núú chiúⁿ,
núú xiáⁿ ní ndacu-gá ní quide-gá nchaa
sá vã yóo tnàhĩ ndàcu cada, te xiáⁿ ní
cuñúhu vñhĩ-ndo. Te sa nàha-ndo nacuáa
ní quide-gá cútnàhá ní xica cuu-gá ñuyíú.

23 Te ndíi Jùdás ní taxi cuendá ñáhã ndíi
Jèsús xii nchòhó cue tée ní cuu úhú iní
ñáhã xii-gá, te ní ndúcú-ndó cuè tée úhú
iní-xi ní tñi ñaha-güedé xii-gá te ní sata caa
ñaha-güedé núú cùrúxí, te núú cùrúxí-áⁿ ñĩ
xihĩ-gá. Dico sa ní cutnùnĩ iní Yã Ndiõxí
sá dúcáⁿ càda-ndo Jesús, te mee Yã Ndiõxí
ní cachí-gá sá dúcáⁿ ndòho Jesús. 24 Te

ñu-ni mee Yã Ndiõxí ní dándótó-gã Jèsús,
chi sa ní cáháⁿ-gá sá òré cuú-gá te vá cùú
dúcáⁿ-gã. 25 Te ndíi Dàvíí tée ní xĩndaha
ñaha xii cue ñaní tnàhá-ó ñĩ xĩndecu ndeé
sanaha ñĩ chídó tnùnĩ ndíi nàcuáa ní cáháⁿ
Jèsús, te duha ní cáháⁿ-gá:

Cùtnunĩ iní-í sá ncháá ndùu ndecu ndihĩ-í
Yã Ndiõxí, te ío chindee ñaha-gã xii-í,

te ñá túú tnàhĩ sá yùhú-í.

26 Te ío ndàcáⁿ táhú-í núú Yã Ndiõxí chi
cùdí iní-í, chi sa nàha-í sá cùú-í dico
ndoto-í,

27 chi vá dáñã-gã quihĩⁿ dúcáⁿ àlmá-í núú
ndécú ñáyiu ní xihĩ,

te vá dáñã-gã téhyú yiqui cùñú-í chi cùu-í
Déhe-gá, te yúhú sa nàha-í sá cúú iní
ñáhã-gã xii-í.

28 Te sa ní cachí tnúhu-gá nàcuáa cada-í
cundecu-í ichi váha, te cuendá sá
ndécú ndihĩ ñaha-gã xii-í nõu ío cùdí
iní-í.

Duha ní cáháⁿ Jèsús, te ducaⁿ ñĩ chídó tnùnĩ
ndíi Dàvíí.

29 Te nchòhó cue ñaní tnàhá-í, na càchí
tnúhu ndáá-í xii-ndo cuendá ndíi Dàvíí tée
ní xĩndecu ndeé sanaha vñhĩ, chi ní xihĩ-dé,
te ní chindúxi ñaha-güedé, te nàha-o tnavíí
núú ñĩ chindúxi ñaha-güedé. 30 Te ndíi Dàvíí
ní xóo cáháⁿ ndíi tnúhu Yã Ndiõxí, te sa nàha
ndíi sá Yã Ndiõxí ní cáháⁿ ndáá cuiti-gá

sá díú-ní ìn tnaaha ndíi taxi tnùní-dé ñáyíu israél ndéé cuèé-gá dàtná ní xóo taxi tnùní méé ndíi cútñàhá ní xíndecu ndíi, te téé taxi tnùní-án cúu Cristú chí cùu-gá ìn tnaaha ndíi.

³¹ Te sa ní cutnùní iní ndíi sá ndótó Cristú, núu xíán ní chídó tnùní ndíi sá và dáñá Yá Ndiöxí sá quíhíⁿ dúcán àlmá-gá cundecu-xi núu ndécú ñáyíu ní xíhí, te và dáñá-gă téhyú yiqui cùñú-gá.

³² Te ndáá chí Yá Ndiöxí ní dándótó-gă Jèsús, te nchúhú ní xiní-ndí sá ñí ndoto-gá.

³³ Te ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Jèsús sá cundecu ndíhi ñaha-gá, te taxi tnùní Jèsús ní caa ní quíhíⁿ. Te Yá Ndiöxí ní sáñaha-gă Espíritú-gá ní ngúndecu ndíhi-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gă, te díu Jèsús ní quide-gá nchaa sá ñí xiní-ndó vitna ndíhi nchaa sá ñí xíndedóho-ndo. ³⁴ Te ndíi Dávíi ñá túú ní ndàa túu ndíi andíu ndíhi yiqui cùñú ndíi, te òré ndécú-gă ndíi ñuyíú-a ní cachí ndíi:

Dútú Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii Yaá cúu Xítohó-í:

“Ngóo xio cùha-í,

³⁵ te yúhú cada-í te nchaa sá cúu ùhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñúhu núu-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndiöxí xii Yaá cúu Xítohó-í cachí ndíi.

³⁶ Te nchòhó ñáyíu israél cùu-ndo ndí mee-í, te cùiní-í cundedóho váha-ndo ìn tnúhu na cáháⁿ-í-a. Jèsús ní sata caa-ndo-gă núu cùrúxí, dico Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá Jèsús dacăcu nihnu-gá ñáyíu, te và cání ìn caní úú iní-ndó, chí díu-gá cúnúu-gá núu nchaa ñáyíu —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dë xii-yu.

³⁷ Te ñáyíu ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ té Pèlú ní ndixi túu iní-yu nàcuáa quidé-yu ndécú-yu, te ní xáhaⁿ-yu xii-dé ndíhi dava-gá cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá:

—Nchaa nchòhó cue ñaní tnáhá-ndí, ¿nása cachí-ndó cùnduu, nása cada-ndí vitna? —cachí-yu xáhaⁿ-yu xii-güedé.

³⁸ Te ní xáhaⁿ tē Pèlú xii-yu:

—Daña-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te cada cahnú iní Yá Ndiöxí nchaa yíca cuèchi-ndo. Te cuandute-ndo cuendá quini-yu sá ñí natuha-ndo ichi Jesús, te ducaⁿ te taxi Yá Ndiöxí Espíritú-gá cundecu ndíhi-ndo, ³⁹ chí cùiní-gá taxi-gá

Espíritú-gá xii mee-ndo ndíhi déhe-ndo, te cuáñaha-gă Espíritú-gá xii nchaa ñáyíu ní caa xico ñuyíú, ñáyíu cáháⁿ-gá cundecu ichi-gá ndéé idá-gá —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dë xii-yu.

⁴⁰ Te titní-gá tnúhu ní xáhaⁿ-dë nàcuáa cada-yu, te xáhaⁿ tùcu-dé:

—Daña-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, và cada-ndó sá quidé dāva-gá-yu —cachí-dé xáhaⁿ-dë.

⁴¹ Te nchaa ñáyíu ní sándáá iní-xi tnúhu ní cáháⁿ té Pèlú ní sanduté-yu, te díu-ní nduu-án ñí cuu dàtná úní míl ñáyíu ní sándáá iní-xi ní xíndecu ndíhi ñáyíu xídacuáhá tnúhu Yá Ndiöxí. ⁴² Te ío ní xíndedóho-yu tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, te ío váha ní xíndecú-yu ní xóo ndatnúhu váha-yu. Te ní xóo caxi cahnú-yu cuendá náha-yu sá dúcán ñí quide Jèsús cútñàhá vátá cahní ñaha-gá-güedé xii-gá, te ní xóo cáháⁿ ndíhi-yu Yá Ndiöxí.

Nàcuáa ní quide nchaa ñáyíu ní sándáá iní tnúhu Jèsús ndéé díhna nuu

⁴³ Te nchaá-yu ní cùñúhu vñhí-yu, chí cue téé ní táuchíúⁿ-gă dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá ní quide-güedé titní núu sá và yóo tnàhí ndàcu cada, te xíán ní cutnùní iní-yu sá méé Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-gá xii-güedé.

⁴⁴ Te nchaa ñáyíu sándáá iní tnúhu Jèsús cáháⁿ ndíhi tnàha váha-yu, te cuèi-ni nchaa ndachíuⁿ nandíhi-yu ndècu cahnú. ⁴⁵ Te ní dícō-yu nchaa ndachíuⁿ sá ñà túú xini ñuhú-yu, te ní níhí-yu díhúⁿ te ní sáñàhá-yu xii nchaa ñáyíu ñá níhí. ⁴⁶ Te ìn nduu ìn nduu ní xóo quíhíⁿ ndíhi tnàhá-yu veñúhu cahnú sá ío cùnuu. Te ní xexi ndíhi tnàhá-yu vehé-yu. Te ío ní cudíí iní-yu chí ìn-ní ní cuú-yu nchaá-yu. ⁴⁷ Te ío ní ndacáⁿ táhú-yu núu Yá Ndiöxí, te nchaa dava-gá ñáyíu ní cáháⁿ váha-yu cuendá ñáyíu-án. Te mee Yá Ndiöxí ní quide-gá ní sándáá iní vài-gá ñáyíu, te ní xíndecú-yu ndíhi dava-gá ñáyíu xídacuáhá tnúhu-gá.

3

Quide tátna-güedé ìn téé yacua

¹ Te ìn nduu òré caá úní sacuaa, òré xícaháⁿ-yu ndíhi Yá Ndiöxí cuáháⁿ té Pèlú

ndihi té Juàá veñúhu càhnu sá ìo cùnnuu sácúú-xí ñáyiú isràél. ² Te ndècu ìn tée yacua, te ducaⁿ-ni càa-dé ní cacu-dé. Te sàháⁿ ndihi ñàhá-yu veñúhu càhnu sá ìo cùnnuu, te sàcòo-dé ìn xio yuyèhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa, chi ducaⁿ nàni-xi, te xìcáⁿ ndàhú-dé núú nchàa ñáyiú sàháⁿ veñúhu. ³ Te ní xiní-dé té Pèlú ndihi té Juàá cuànguihu-güedé veñúhu, te xìcáⁿ ndàhú-dé núú-güedé. ⁴ Te ní ndacoto-güedé núú-dé, te ní xàháⁿ tē Pèlú xii tée yacua-ãⁿ:

—Cundehe ñàha xii-ndí —càchí té Pèlú xàháⁿ-dē xii-dé.

⁵ Te ní xíndéhé ñàha-dé xii-güedé, chi ní cáháⁿ-dē sá ìo ìn sá cuññaha-güedé. ⁶ Te ní xàháⁿ tē Pèlú:

—Ñá túú tnàhí díhúⁿ néhè-í dico chindee ñàha-í xii-n, te Xítohó Jesucristú Yaá ní xíndecu ñuú Nazàrét, ndacu-gá cada tátna ñaha-gã xii-n, ndacuíñí te caca-n —càchí-dé xàháⁿ-dē.

⁷ Te té Pèlú ní tní-dé ndaha cùha tée yacua-ãⁿ, te ní ngüíta-dé ndácàni ñaha-dé, te òré xíaⁿ ñí naníhí ndéé-dē, te ní ndúha sàhá-dē. ⁸ Te ní ndacuíñí cunu mee-dē te ní xica-dé, te ní cachí-dé sá ìo càhnu cuu Yá Ndiòxí cuendá sá ñí ndúha-dé, te ta sàndava-dé cuànguihu ndihi ñaha-güedé veñúhu. ⁹ Te nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ñí xiní-yu sá ñí nduu váha-dé, te ndèhé-yu ndàcáⁿ táhú-dē núú Yá Ndiòxí. ¹⁰ Te ní naquiní ñàhá-yu xii-dé sá díú tēe xìcáⁿ ndàhú tēe ní xóo cunucóo yuyèhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa cuu-dé, te ní cuñúhu vñí-yu sá ñí ndúha-dé.

Té Pèlú ní cáháⁿ-dé corredór sá néhé ñuú ndí Salòmón

¹¹ Te sátá veñúhu càa corredór sá néhé ñuú ndí Salòmón. Yàcáⁿ ndécú tē Pèlú ndihi té Juàá ndihi tēe ní ndúha sàhá-xi, te ñá cuíni tēe ní ndúha sàhá-xi-áⁿ dañá-dē quíhíⁿ-güedé dandóo ñaha-güedé xii-dé. Te chítú-yu ní quexìo coyó-yu núú ndécú-güedé, te ní cuñúhu vñí-yu sá ñí ndúha sàhá tēe cùhú-áⁿ. ¹² Te té Pèlú ní xiní-dé ní quexìo coyó-yu, te ní xàháⁿ-dē xii-yu:

—Nchòhó ñáyiú isràél, ¿ná cuendá ndéé dúcáⁿ ndèhe ñaha-ndo xii-ndí te cuñúhu-ndo sá ñí ndúha tēe yacua-áiⁿ? Nchòhó cáháⁿ-ndó sá méé-ndí ní quide

tátna-ndí-dé sá ìo váha iní-ndí, dico ñàhá chi ñá díú mèe-ndí ní quide tátna-ndí-dé. ¹³ Chi Yá Ndiòxí ní ndadúha ñaha-gã xii-dé, chi ñuú-gá cúú Ndiòxí ndí Abrahám ndihi ndí Isàac ndihi ndí Jàcób, te ñuú-ni cue tēe-áⁿ cúú ñàní tnàhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha vñí. Te ñuú-ni Ndiòxí-áⁿ ñí xàháⁿ-gã xii Déhe-gá Jèsús sá táxí tnúni-gá nchaa sá ìo andíu ndihi nchaa ñáyiú ndècu ñuyú-a, dico mee-ndo ñí sàha cuendá-ndó Jèsús núú tēe cùchiuⁿ. Te té Pilatú ní cuíni-dé dacàcu-dé Jèsús ní cùu, te mee-ndo ñá ñí cuíni-ndó. ¹⁴ Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá ìo váha iní Jèsús te ñá túú tnàhí cuéchi-gá. Te mee-ndo ñá túú ní cuíni-ndó cãcu-gá ñuú ní xàháⁿ-ndo xii tēe Pilatú sá váha-gá dacàcu-dé ìn tēe ndècu vñí cuéchi-xi, te vá dacàcu-dé Jèsús. ¹⁵ Te ní xàháⁿ-ndo sá cáhni-güedé Jèsús Yaá quidé nchìto-o ndecu-o, dico Yá Ndiòxí ní dándótó ñaha-gá, te ní xiní-ndí sá ndàá ní ndoto-gá. ¹⁶ Te nchúhú sa ñaha-ndí sá díú Xítohó Jesucristú ní ndadúha-gá tēe yacua, te ná-dé nùtní-a. Te ducaⁿ ñí quide-gá chi ní sàndáá iní ñàhá-dē xii-gá, te vitna ní xiní-ndó sá ndàá ní ndúha-dé.

¹⁷ Te nchòhó ndihi cue tēe cùnnuu ní sahani-ndo Xítohó Jesucristú, chi ñá ñí cùnnumí iní-ndó sá ñí quide-ndo. ¹⁸ Te cue tēe ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha ñí chídó tnúni-güedé nàcuáa ní xàháⁿ Yá Ndiòxí xii-güedé sá Crístú quixi-gá ñuyú-a, te ndoho vñí-gá, te xíaⁿ ñuú ducaⁿ ñí cuu ìo ní ndoho-gá. ¹⁹ Te vitna te dañá-ndo nchàa sá cuéhe sá dúhá quide-ndo. Te quíndáá iní-ndó Yá Ndiòxí, te ducaⁿ te cada càhnu iní-gá nchaa sá ñá túú váha ní quide-ndo ñuyú-a, te canu ichi ñaha-gã xii-ndo ìn ichi váha. ²⁰ Te ní tendaha-gã Crístú ní quixi-gá ñuyú-a, chi mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá díú Crístú taunihnu ñaha-gã xii-ndo. ²¹ Te dacuíñí cùndecu-gá andíu ndéé ná sàá nduu nàtaxi ndecu-gá nchaa sá ndécú ñuyú nàcuáa sàni iní méé-gã. Te ñuú ducaⁿ ñí cáháⁿ Yá Ndiòxí ñuú ducaⁿ ñí chídó tnúni cue tēe ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. ²² Te ndí Moisés ní xàháⁿ ndí xii cue ñàní tnàhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha: “Yá Ndiòxí tendaha-gã ìn tēe quixi-dé cáháⁿ-dē tnúhu-gá dàtná cuíni-ndó ñí quide ñaha-gã

xii yúhú, te téé-áⁿ cuu-dé ìⁿ ñaní tnáhá-ndó. Te cundedóho váha-ndo nchàa tnúhu cáháⁿ-dé. ²³ Te nchaa ñáyiú vá quíndáá iní tnúhu cáháⁿ-dé, te cuíta nihnú-yu chi vá quíhíⁿ-yu núú quíhíⁿ ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi”, duha ní xáhaⁿ ndíi Moisés xií-yu —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dē xií-yu.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tùcu té Pèlú xií-yu:

—Ndíi Sàmuél ndíi nchaa cue téé nchìcúⁿ-gá ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ñí cáháⁿ-güedé nàcuáa cada-xi vitna. ²⁵ Te Yá Ndióxi ní cáháⁿ-gá ndíi cue téé ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. Te ní quide ndáá-gá ndíi nchaa ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha nàcuáa cada-gá naníhí tàhú-ó. Te duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Àbrahám: “Ío nduu cacu ìⁿ tnàha-n, te téé-áⁿ cada-dé te naníhí tàhú ñáyiú ñuyíú-a”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Àbrahám. ²⁶ Núu xiáⁿ ní tendaha-gá Déhe-gá ní quixi-gá núú ndécú-ndó cuèndá dañ-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te naníhí tàhú-ndó —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dē xií-yu.

4

Té Pèlú ndíi té Juàá ndécú-güedé ndaha téé cùchiuⁿ

¹ Te té Pèlú ndíi té Juàá càháⁿ dúcáⁿ-ni-güedé ndíi ñáyiú, ní quexìo cue dútú ndíi téé tàxi tnuní ñáhá xii cue téé quide cuèndá veñúhu càhnu sá ío cùnno, ndíi cue téé cùu saducéú. ² Te ní cudééⁿ-güedé nchaa-güedé núú tē Pèlú ndíi té Juàá sá xáhaⁿ-güedé xii ñáyiú sá ndótó ñáyiú ní xíhí dàtná ní ndoto Jèsús. ³ Te ní tní ñaha-güedé ní chihi ñaha-güedé vecaá xii-güedé, te ñá ní quide ndáá téé cùchiuⁿ cuèchi-güedé nduu-áⁿ chi sa ní cuaa. ⁴ Te ío vài ñáyiú ní sàndáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-güedé, te ñáyiú-áⁿ ndíi ñáyiú sa ní sàndáá iní-xi ndéé cãni-gá ní xínu dàtná úhúⁿ mìl mee-ni cuè téé, te dèⁿ ñáyiú dèⁿ ndíi landú.

⁵ Te nduu tnéé-áⁿ dèu-ni ñuú Jerusàlén-áⁿ ñí tacá cue téé yíndaha veñúhu, ndíi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél ndíi cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnuní ndíi Moisés. ⁶ Te tnáhá dútú cùnno-gá téé nàni Anás ndécú ndíi té Caifás, ndíi té Juàá, ndíi té Lijandrú

ndíi dava-gá ñaní tnáhá dútú cùnno-gá-áⁿ ndécú. ⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii cue téé xínu cuechi núú-güedé:

—Chí cuàháⁿ queñuhu-ndo tē Pèlú ndíi té Juàá vecaá, te na quixi-güedé iha —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní quexìo té Pèlú ndíi té Juàá núú cuè téé cùnno, te cue téé cùnno-áⁿ ñí xícáⁿ tnúhú-güedé núú-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Nása ní quide-ndo cuèndá téé yacua-áⁿ? ¿Yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ cada-ndo? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁸ Te ndècu ndíi té Pèlú Espiritú Yá Ndióxi, núu xiáⁿ ní xáhaⁿ-dē xii-güedé:

—Nchòhó cue téé cùchiuⁿ ndíi nchòhó cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, ⁹ te núu cuèní-ndó quíni-ndó nása ní quide-ndí ní ndúha téé yacua-áⁿ, ¹⁰ te cundedóho-ndo ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Xíni ñuhu-xi cund-edóho nchaa ñáyiú isràél cuèndá quíni-yu nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-áⁿ. Xítohó Jesucristú Yaá ní xíndecu ñuú Nazàrét ní quide tátna-gá sáhá tē yacua ní ndúha, te dèu-ni-gá ní sata caa-ndo núú cùrúxí te núú cùrúxí-áⁿ ñí xíhí-gá, te ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá. ¹¹ Te núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Cristú cúu-gá dàtná ìⁿ yúú ndécú xíquí ìⁿ vehe. Te yúú càchí-yu sá ñà túú nàndíi, te dèu xiáⁿ ní nàndíi-xi ní ngúnutnì-xi xíquí véhé”, duha càchí-xi núú tütú-gá. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu Jesús, chí càchí-ndó sã ñà túú nàndíi-gá, ¹² dico Yá Ndióxi ñá túú ndéé ní tàxi ndecu-gá ingá téé dàcácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú, chí ìⁿ dèi díi-ni Déhe-gá Xítohó Jesucristú dacácu nihnu ñaha-gá xii-o —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dē xii-güedé.

¹³ Te té Pèlú ndíi té Juàá ñá túú tūha-güedé, te cùñúhu cue téé cùchiuⁿ sá ío ñí xíndáa-güedé. Te ní cutnùní iní cue téé cùchiuⁿ-áⁿ sã Jèsús ní xica cuu ndíi-güedé, núu xiáⁿ ñá túú tnàhí yùhú-güedé càháⁿ-güedé. ¹⁴ Te cuèndá ndécú ndíi té Pèlú ndíi té Juàá téé ní ndúha sáhá-xi, núu xiáⁿ ñá ní ñíhí cue téé cùchiuⁿ tnúhu cáháⁿ-güedé. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú ndíi té Juàá sá quée-güedé quehé cuèndá ndóo mee-güedé ndatnúhu-güedé. ¹⁶ Te ní xítnàha-güedé:

—¿Nása cada-o ùú cue tée-ǎⁿ?, chi nchaa ñáyiú ñuú Jerusàlén nàhǎ-yu sá ñi quide tátna-güedé ñⁿ tée yacua, te xǎⁿ xǐcuñúhu vìhi ñáyiú. Te vá cúú cǎchí-ó sǎ ñǎ ndáá, chi vìi ñáyiú ní xiní nàcuáa ní cuu. ¹⁷ Te dayùhú-ó-güedé te cúñaha-o sǎ vǎ cǎháⁿ-gá-güedé tnúhu Jèsús, chi núu ñáhá te quindáá-gá iní-yu —cǎchí-güedé xǐtnàha-güedé.

¹⁸ Te ní cana tucu-güedé té Pèlú ndìhi té Juáá, te xǎhaⁿ-güedé sá vǎ dǎcuàha-gá-güedé ñáyiú tnúhu Jèsús. ¹⁹ Te té Pèlú ndìhi té Juáá ní xǎhaⁿ-güedé:

—Chí cuǎha cuèndá, te núu sá cǎchí nchòhó cada-ndí àdi sá cǎháⁿ Yǎ Ndiòxí cada-ndí. Te cada cǎhnu iní-ndó chi vá cúú cǎda-ndí sá cǎchí-ndó, chi cada nahi-ni-ndí sá cǎchí Yǎ Ndiòxí. ²⁰ Chi dacuití cǎháⁿ-ndí nàcuáa ní cǎháⁿ Jèsús, te cǎháⁿ-ndí nchaa sá ñi xiní-ndí ní quide-gá —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé.

²¹ Te cue tée cùchiuⁿ níhi-gá ní cǎháⁿ-güedé xǎhaⁿ-güedé sá cǎdá cǎstiú ñáhá-güedé núu vá dǎñá-güedé sá dǎcuàha-güedé ñáyiú. Te ducaⁿ te ní dǎñá ñàha-güedé cuánuhú-güedé, chi ñá ní níhi-güedé nása cada-güedé cada castiú ñáhá-güedé, chi nchaá-yu ndàcáⁿ táhǎ-yu núu Yǎ Ndiòxí sá ñi ndúha tée yacua. ²² Te tée ní quide tátna-güedé-áⁿ ndécú-dé vìhi-gá údico cuíá-dé, te ío ní cuñúhu-yu sá ñi ndúha-dé.

Ñáyiú sándáá iní tnúhu Jèsús xicáⁿ táhǎ-yu núu-gǎ sá vǎ yùhú-yu cǎháⁿ-yu tnúhu-gá

²³ Te ní ndee té Pèlú ndìhi té Juáá cuánuhú-güedé núu ndécú cuè tée cùndìhi-güedé, te ní nacani tnúhu-güedé nàcuáa ní xǎhaⁿ cuè dútú cùnùu ndìhi cue tée cùu sacuéhé núu ñáyiú isràél. ²⁴ Te sátá ñi xíndedóho-yu tnúhu ní cǎháⁿ-güedé, te ñⁿ-ni tnúhu ní cǎháⁿ-yu nchaá-yu ndìhi Yǎ Ndiòxí, te ní xǎhǎⁿ-yu xii-gá:

—Yòhó Dútú Ndiòxí, ní cadúha-n àndiú, ní cadúha-n ñuyú, ní cadúha-n làmár, ní cadúha-n nchàandi túhú sá ío ñuyú. ²⁵ Te ndí Dàvíí ní sándáá iní ndí tnúhu ní cǎháⁿ-n, te ní chídó tnùní ndí nàcuáa ní xǎhaⁿ-n cǎháⁿ ndí, te ñi-ñi Espiritú-n ñi chindee ñàha-xi xii ndí ní chídó tnùní ndí, te duha ní chídó tnùní ndí:

Ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ío cùdèéⁿ-yu núu Yǎ Ndiòxí,

te cuíní-yu nàá-yu ndìhi-gá, dico vá ndácù-yu chi mee-gǎ cùnùu-gá.

²⁶ Te cue tée yìndaha nacióⁿ ndìhi cue tée cùchiuⁿ tacá-güedé nàá-güedé ndìhi Dútú Ndiòxí ndìhi Crístú Yáá ní quixi ñuyú-a.

Duha ní chídó tnùní ndí Dàvíí nàcuáa ndùu tnúhu ní cǎháⁿ-n —cǎchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii Yǎ Ndiòxí.

²⁷ Te xǎhaⁿ tùcú-yu xii-gá:

—Ndáá ní cǎháⁿ ndí Dàvíí chi ñi-ñi ñuú iha ní tacá té Hèrodés ndìhi té Pònciú Pilatú ndìhi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ndìhi ñáyiú isràél ní cǎháⁿ cuèhé-yu cuèndá Jèsús. Te Yòhó Dútú Ndiòxí, Déhe-n cùu Jesús núu ío váha iní-gá, te ní sáha chiúⁿ-n-gá, te ío úhú ní cuu iní ñáhá ñáyiú xii-gá. ²⁸ Te ní quidé-yu nàcuáa ní sani iní-n cǎdá-yu ndéé sanaha, ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyú. ²⁹ Te Yòhó Dútú Ndiòxí sa nàha-n nása cǎháⁿ cue tée cuíní cada úhú ñáhá xii-ndí. Te quide-ndí chiúⁿ tahu-n, te vitna chindee ñàha-n xii-ndí cuèndá sá vǎ yùhú-ndí cǎháⁿ-ndí tnúhu-n. ³⁰ Te cada tátna-n ñáyiú cùhú, te chindee ñàha-n xii-ndí, te cada-ndí nchaa sá vǎ yò tnàhí ndàcu cada nacuéa cuñúhu vìhi-yu. Te xiní-ndí sá méé Jèsús chindee ñàha-gá xii-ndí, chi quide-gá chiúⁿ tahu-n —cǎchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii Yǎ Ndiòxí.

³¹ Te sátá ñi yáha ní cǎháⁿ-yu ndìhi Yǎ Ndiòxí, te ní quidi-xi vehe núu xíndecú-yu, te òré-áⁿ ñi cutáhú tucú-yu nchaá-yu Espiritú-gá. Te ní cǎháⁿ-yu tnúhu Yǎ Ndiòxí, te ñá túú tnàhí ní yùhú-yu.

Cuèndá nchaa ndachìuⁿ cǎnehe chiúⁿ-yu

³² Te nchaa ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Yǎ Ndiòxí ñⁿ-ni tnúhu ní cǎháⁿ-yu nchaá-yu. ñⁿ-ni tnúhu ní sani iní-yu, te ní xóo chindee tnàhá-yu chi ní xóo cuáha táhú tnàhǎ-yu nchaa sá xiní ñùhú-yu, te ní ñⁿ-yu ñá túú ní cǎháⁿ-yu sá ndàchiúⁿ-yu ñⁿ-ni-ñi-yu cùu nchaa sá ndécú ndìhi-yu. ³³ Te cue tée ní táuchíuⁿ Jèsús dacuàha ñàha xií-yu tnúhu-gá ío váha ní cǎháⁿ-güedé nàcuáa ní cuu ní ndoho Xítóhó Jesucristú. Te ío ní chindee ñàha Yǎ Ndiòxí ní cǎháⁿ-yu tnúhu-gá, te

ñá túú ní cǎháⁿ cuèhé dava-gá-yu cuèndá ñáiyu dàcuaha tnúhu-gá. ³⁴ Te ñá túú tnàhí ní cùndahú-yu díhúⁿ, chi nchaa ñáiyu ndècu ndihí ñuhu-xi, ndihí nchaa ñáiyu cǎa vehe-xi ní nadìcò-yu, te da ìⁿ da ìⁿ ndachìúⁿ-yu ní nadìcò-yu òré xíní ñùhú-yu díhúⁿ. ³⁵ Te ní sǎñàhá-yu xii cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, te cue tée-áⁿ ñí dǎcǎhñu-güedé nchaa ñáiyu xìni ñuhu. ³⁶ Te distritú Chìpré ndécú ìⁿ tée nàni-dé Chèè ñani tnáhá ndíi Lèví, te ní xóo cunu cuechi-dě veñúhu ñáiyu isràél. Te cuèndá sǎ sǎñaha-dě tnúhu ndee ìní xií-yu, xǎⁿ nùu ní dánání ñàha-güedé Vèè xii-dé. ³⁷ Te tée-áⁿ ñí nadico-dě luha ñuhu-dé, te nèhe-dé díhúⁿ cuáháⁿ núú cuè tée ní táuchíúⁿ-gǎ dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá.

5

Té Ananiás ndihí tá Sàfirá ñá túú ní quide ndáá-yu

¹ Te ndècu ìⁿ tée nàni Ananiás, te ñadihí-dé nání-áⁿ Sàfirá, te ñáiyu-áⁿ ñí nadìcò-yu luha ñuhú-yu. ² Te ní taxúha-dé sacú díhúⁿ, te sacú-gá néhé-dě cuáháⁿ ní sǎñaha-dě xii cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáiyu tnúhu-gá, te ní dándahú ñáhá-dě xii-güedé, chi ní xáhaⁿ-dě sǎ ñihí ní sǎñaha-dě, te nàha ñadihí-dé sǎ dúcáⁿ ñí quide-dé. ³ Te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii-dé:

—Ananiás, ¿ná cuèndá ducaⁿ ñí quide-n ñí dáñá-n ñí quíhu sácúlná ìní-n? Te ní dácúandèhnde-n núú Espiritú Yǎ Ndiöxí, te ní taxúha-n sácú díhúⁿ ñí ñihí-n cuèndá ñuhu-n. ⁴ ¿Te ñuhu-áⁿ cuèndá sǎ ñùhú mèe-n, àdi díhúⁿ-ǎⁿ cuèndá sǎ díhúⁿ mèe-n cùu-xi, te cuu-ni cada-n nàcuáa cǎchí ìní-n cǎhaⁿ-n ñá? ¿Ná cuèndá ducaⁿ ñí quide-n? ¿Ná ní quide-xi ìní-n nùu ní dácúandèhnde-n núú Yǎ Ndiöxí? Chi ñá díú-ní mèe-ni ñáiyu ni dándahú-n —cǎchí tǎ Pèlú xǎhaⁿ-dě xii-dé.

⁵ Te òré ní ndihí tnúhu ní xáhaⁿ tǎ Pèlú, te uuⁿni ní nduá-dé te ní xihí-ni-dé. Te nchaa ñáiyu ní ñihí tnúhu sǎ ñí xihí-dé, te ní yùhú víhí-yu. ⁶ Te ní quixi ìⁿ úú cue tée cuechi, te ní ndanehe ñaha-güedé ní sacáⁿ ñáhá-güedé núú yuu, te ní ducuⁿ nuu ñaha-güedé yuu-áⁿ, te ní

xido ñaha-güedé néhé ñàha-güedé cuáháⁿ chindúxi ñaha-güedé xii-dé.

⁷ Te ní cuu úú uní òré, te ní quexìo ñadihí tée ní xihí-áⁿ, te vátá quini-gá-aⁿ sǎ ñí xihí yí-aⁿ. ⁸ Te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii-aⁿ:

—Cuini-í cǎchí tnúhu ndáá-n. ¿Ndédau ní dícò-ndó ñùhu, ní dícò-ndó nàcuáa ní cǎchí yí-n ǎⁿ? —cǎchí tǎ Pèlú xǎhaⁿ-dě xii-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Ndáá sǎ díú-ní dùcaⁿ —cǎchí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ.

⁹ Te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú:

—¿Ná cuèndá ducaⁿ ñí chitnàha tnúhu-ndo dùcaⁿ ní quide-ndo ñí cuini-ndó dándahú-ndó Espiritú Yǎ Ndiöxí? Quini-n, chi sa cuándixi cue tée ní sáháⁿ ní chindúxi yí-n, te yòhó tnáhá-n cǎndeca ñaha tucu-güedé xii-n quíhíⁿ vitna —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-aⁿ.

¹⁰ Te òré-áⁿ ñí nduá-aⁿ núú tǎ Pèlú, te ní xihí-ni-aⁿ. Te cuándihu cue tée cuechi-ǎⁿ xití vehe, te ní xini-güedé sǎ sǎ ñí xihí-aⁿ, núu ní xido ñaha tucu-güedé cuáháⁿ chindúxi-güedé-aⁿ dìñi yí-aⁿ. ¹¹ Te ní yùhú víhí ñáiyu ní sándáa ìní tnúhu Yǎ Ndiöxí, ndihí dava-gá ñáiyu ní ñihí tnúhu nàcuáa ní cuu.

Ní quide-güedé titní núú sǎ vǎ yòo tnàhí ndàcu cada te ío ní cuñúhu ñáiyu

¹² Te cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá titní víhí sǎ vǎ yòo tnàhí ndàcu cada ní quide-güedé, te ní cuñúhu víhí-yu. Te nchaa ñáiyu ní sándáa ìní-xi tnúhu Jèsús ní xóo tacá-yu corrèdór néhé dìu ndíi Salòmón. ¹³ Te nchaa ñáiyu ñá túú dàcuaha tnúhu-gá ñá ní cùyí-yu chitnahá-yu ñáiyu ní sándáa ìní-xi tnúhu-gá, dico nchaá-yu ní cǎháⁿ váha-yu cuèndá ñáiyu ní sándáa ìní-xi tnúhu-gá. ¹⁴ Te vǎi tée, vǎi ñadihí ní sándáa ìní-yu tnúhu-gá. ¹⁵ Te cuèndá sǎ ñí ñihí-yu tnúhu sǎ quidé tǎtna cue tée ní xica cuu ndihí Jèsús, núu xǎⁿ ní queñuhú-yu nchaa ñáiyu cùhú ichi, te davá-yu ní quide túha-yu cǎmá te davá-yu ní quide túha-yu yuu, núu núú nchàa xǎⁿ tá sàcáⁿ-yu cue ñáiyu cùhú-áⁿ cuáháⁿ, te xǎⁿ cáa-yu ndètú-yu, chi ní sani ìní-yu sǎ òré yáha tǎ Pèlú te cuèdicó cuándahú-dě yáha ndodo ñaha-xi xií-yu te ndúha-yu. ¹⁶ Te ní quixi ñáiyu ñuú yatni Jerusalén ndécá-yu

ñáyiú cùhú, ndihí ñáyiú yìhi ñaha espíritú cùndihí yucu ñávaha ní quixi, te nchaá-yu ní ndúha.

Ío ní quide úhú-güedé té Pèlú ndihí té Juàá

17-18 Te dútú cùnù-gá ndihí cue té cù saducéú cue té cùndihí-dé ní cudééⁿ-güedé sá ío chítú-yu dàcuaha tnúhu Jèsús, núu xíáⁿ ní tñi-güedé cue té ní táuchíúⁿ Jèsús dacuaha ñaha xii-yu tnúhu-gá ní chihí ñaha-güedé vecaá. 19 Te xití niú-áⁿ ní quexìo ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní nacaáⁿ-xi yèhe vecaá ní quee-güedé, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

20 —Quíhíⁿ-ndó veñúhu càhnu sá ío cùnùu te cùñaha-ndo xii ñáyiú nàcuáa cadá-yu nanihí tàhú-yu —càchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-güedé.

21 Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-xi núu sátá ní túndaá, te ní sáháⁿ-güedé veñúhu càhnu sá ío cùnùu sá cúu-xí ñáyiú isràél ní dácuáhá ñaha-güedé xii-yu.

Te dútú cùnù-gá ndihí cue té cùndihí-dé ní nadatàcá tnáhá-güedé ndihí nchaa cue té cùu sacuéhé núu ñáyiú isràél ndihí cue té cùchiuⁿ, te ní tendaha-güedé sandàdú cuáháⁿ queñuhu-güedé cue té yìhi vecaá ní cùu. 22 Te ní quexìo-güedé yèhe vecaá, te ní xiní-güedé sá ní ìⁿ-gá cue té dàcuaha ñaha xii ñáyiú tnúhu Jèsús ñá túu-gä-güedé yíhí. Te cuánuhú-güedé 23 ní xítñùhu-güedé cue té cùchiuⁿ, te xáhaⁿ-güedé:

—Ní sáháⁿ-ndí ní sándéhé-ndí vecaá, te ndéé chóo-ni, te xíndecu-ni sandàdú cue té xíndéé yèhe vecaá. Te ní nacaáⁿ-ndí vecaá, te vá yóo ìⁿ-gá yíhí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

24 Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-güedé, te cuáháⁿ iní cue dútú cùnùu ndihí tée tàxi tnuní cue té xíndéé veñúhu càhnu sá ío cùnùu, te ní xítñàha-güedé:

—¿Nása cada-xi vitna duha càa ní cuu ní xinu cue té yìhi vecaá-i? —càchí-güedé xítñàha-güedé.

25 Te ní quexìo ìⁿ té ní xáhaⁿ-dè:

—Cundedóho-ndo na càchí tnúhu-í ìⁿ tnúhu. Cue té ní chihí-ndo vecaá ndécú-güedé veñúhu càhnu sá ío cùnùu dacuaha-güedé ñáyiú —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

26 Te cue té ndéé veñúhu ndihí tée tàxi tnuní ñáhá xii-güedé cuánguaca ñaha-güedé, te ñá túu ní quide úhú ñáhá-güedé, chi ní yùhú-güedé cuáha yúu ñáhá ñáyiú dii ñùú-xi-áⁿ. 27 Te ní ndexìo ndihí ñaha-güedé núu cuè té cùu sacuéhé ndihí núu cuè té cùchiuⁿ. Te dútú cùnù-gá ní ngüita-dé ténàá ñáhá-dé xii-güedé, te xáhaⁿ-dè:

28 —Te náa ñá díú ní cachí-ndí sá vã dácuaha-gá-ndó ñáyiú tnúhu Jèsús te dàcuaha-ni-ndó-yu, te vitna nchaa ñáyiú ñuú Jerusálén ní níhí-yu tnúhu nàcuáa càháⁿ-ndó. ¿Te ná cuèndá ducaⁿ quide-ndo, te càchí-ndó sã nchùhú ndécuéchi-ndí ní sahani-ndí Jèsús-i? —càchí dútú cùnù-gá xáhaⁿ-dè xii-güedé.

29 Te té Pèlú ndihí dava-gá cue té ní táuchíúⁿ Jèsús dacuaha ñaha xii-yu ní xáhaⁿ-güedé xii cue té cùchiuⁿ:

—Nchúhú, Yá Ndiöxí cùnù-gá sandáá iní-ndí tnúhu càháⁿ-gá dàcúxí tnùhu càháⁿ ñáyiú. 30 Te nchòhó ní sata caa-ndo Jèsús núu cùrúxí te núu cùrúxí-áⁿ ní xihí-gá, dico ní dándótó ñaha Yá Ndiöxí xii-gá. Te Yá Ndiöxí ní sandáá iní cue ñani tnáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha. 31 Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gá sá cùndecu Jesús xio cùha-gá cuèndá taxi tnuní-gá te dacácu nihnu-gá ñáyiú isràél núu ùhú núu ndàhú. Te ducaⁿ-ni dacácu nihnu-gá nchaa ñáyiú na dàña nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-yu. 32 Te ní xiní-ndí nàcuáa ní quide-gá, núu xíáⁿ caní-ndí cuèndú núu nchàa ñáyiú, te Espíritú Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-xi xii-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá. Te diu-ni Espíritú-gá ní sañaha-gä xii nchaa ñáyiú ní sandáá iní-xi tnúhu-gá —càchí té Pèlú ndihí dava-gá-güedé xáhaⁿ-güedé xii cue té cùchiuⁿ.

33 Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii cue té cùchiuⁿ, te ní cudééⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá cáhni ñaha-güedé.

34 Te ìⁿ té cùu fariséú tnàha-dé cúu-dé chiúⁿ, te nàni-dé Gamaliél, te cùu-dé mèstrú dácuaha-dé ñáyiú nàcuáa ní chídó tnuní ndí Moisés, te ío yíñùhu caháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-dé. Te ní ngúnutñi-dé, te ní xáhaⁿ-dè sá ná quèe tnaa té Pèlú ndihí dava-gá-güedé quehé. 35 Te ní xáhaⁿ-dè xii cue té cùchiuⁿ:

—Nchòhó cue téé isràél, xini ñuhu-xi sá cání vâha iní-ndó nâsa cada-ndo ndihî cue téé-âⁿ. ³⁶ Chi ní cunaha ñí xíndecu ñíⁿ téé ní xínani Tèudás, te ní cachí-dé sá cúnù-dé, te ní cundihî-dé dàtná cúmí cièndú cue téé, te ñá ní cuení-güedé cuu ñíⁿ nuu-güedé ndihî cue téé cùchiuⁿ. Te ní sahani ñaha cuè téé cùchiuⁿ-áⁿ xii téé Tèudás, te ní ndihî cue téé ní xica cuu ndihî-dé ní xité nuu-güedé, te ñá túú-gã ní quide-güedé nâcuâa ní sani iní-güedé cada-güedé. ³⁷ Te sátá ñí xihî téé-áⁿ, te ní tnahá nduu núcódó tnúni ñáyiu. Te dàvá-áⁿ ñí xíndecu ñíⁿ téé distritú Galileá ní xínani-dé Jùdás. Te titní-güedé ní chitnahá ñáhá-güedé xii-dé. Te tnahá-dé ní sahani ñaha tucu cue téé cùchiuⁿ, te nchaa cue téé ní xica cuu ndihî-dé ní xité nuu-güedé. ³⁸ Te na càchí tnúhu-í sá dáñá-ndó cuè téé-áⁿ, te ñí ñà túú nâgá tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé, chi núu chiúⁿ mee-güedé quidé-güedé te cuíta-güedé, ³⁹ dico núu chiúⁿ Yá Ndiöxí quidé-güedé, te vá ndínihnu chiuⁿ quide-güedé. Te núu quide-güedé chiúⁿ Yá Ndiöxí, te vá nâá-ndó ndihî-güedé, chi Yá Ndiöxí nâá ndihî-ndo sã dúcáⁿ xíquide-ndo —càchí té Gamaliél xâhaⁿ-dê xii cue téé cùchiuⁿ.

⁴⁰ Te nchaa-güedé ní cáháⁿ sá tnúhu ndáá càháⁿ-dé. Te dàtnúni ní nacana tucu-güedé té Pèlú ndihî dava-gá-güedé te ní caniha-güedé, te ní cáháⁿ níhi-güedé, te xâhaⁿ-güedé sá vâ càháⁿ-gá-güedé tnúhu Jèsús, te dàtnúni ní dáñá ñaha-güedé cuánuhú-güedé. ⁴¹ Te ío ní cudíí iní-güedé, chi mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ ndòho-güedé dacuâha-güedé ñáyiu tnúhu Jèsús. ⁴² Te ñíⁿ nduu ñíⁿ nduu ní dacuâhá-güedé ñáyiu xití veñúhu càhnu sá ío cúnuu ndihî nchaa vehé-yu. Te ní xâhaⁿ-güedé xii-yu sá Jèsús cúú-gã Crístú Yáá ní quixi ñuyíú-a.

6

Ní ndúcú-güedé úsá cue téé cundecu dacâhñu sá cáxí ñáyiu

¹ Te diu-ni dàvá-áⁿ ñí sándáá iní vai ñáyiu tnúhu Jèsús. Te cue ñáyiu griégú ní cáháⁿ cuèhé-yu cuèndá ñáyiu isràél, sá ñáyiu dîhî ñáyiu quèé ñáyiu càháⁿ tnúhu griégú ñá túú tnahá sá cáxí-yu, chi ñá túú sãñaha

ñíⁿ nuu-güedé. ² Te cue téé úxúú ní táuchíúⁿ Jèsús dacuâha ñaha xii-yu tnúhu-gá, cue téé-âⁿ ñí cana-güedé nchaa ñáyiu sándáá iní tnúhu Jèsús. Te ní xâhaⁿ-güedé xii-yu:

—Nchúhú chi vá cúú dàcâhñu-ndí sá cáxí-yu, chi mee-ni tnúhu Yá Ndiöxí càháⁿ-ndí. ³ Te nchòhó cue téé ndècu ndihî-ndí ichi Xítohó Jesucristú cáháⁿ ndihî-ndo úsá cue téé xíndecu iha, cue téé càháⁿ ndihî ñáhá-yu mee-ni tnúhu yíñùhu, cue téé ndècu ndihî Espiritú Yá Ndiöxí, mee-ni cuè téé cùtnuní vâha iní-xi. Te cue téé-áⁿ cuâha-ndí-güedé chiúⁿ cada-güedé dacâhñu-güedé sá cáxí-yu. ⁴ Te nchúhú mee-ni Yá Ndiöxí cáháⁿ ndihî-ndí, te mee-ni tnúhu-gá dacuâha-ndí-yu —càchí-güedé xâhaⁿ-güedé xii-yu.

⁵ Te ncháá-yu ní tñí-yu tnúhu ní cáháⁿ-güedé, núu ní ndúcú-yu cue téé cada chiúⁿ-áⁿ. Te ñíⁿ-dé nání-dê Tèvá, te ío vâha sándáá iní-dé Yá Ndiöxí, te ndècu ndihî-dé Espiritú-gá. Te duha ní xínani dàva-gá-güedé: té Lìpé, té Pröcoró, té Nicánór, té Tímón, té Pàrmenás, té Lãxí téé ñuú Antiòquia téé ní sándáá iní-xi sá dacuâha ñáyiu isràél te vitna ní sándáá iní-dé tnúhu Jèsús. ⁶ Te úsá cue téé-áⁿ ñí sáháⁿ-güedé núu cuè téé úxúú ní táuchíúⁿ Jèsús dacuâha ñaha xii-yu tnúhu-gá, te cue téé úxúú-áⁿ ñí cáháⁿ ndihî-güedé Yá Ndiöxí, te ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí cuè téé úsá-áⁿ.

⁷ Te ñáyiu ní sándáá iní tnúhu Jèsús cuáháⁿ-yu titní xichi càháⁿ-yu tnúhu-gá. Te vai-gá ñáyiu ta sándáá iní-yu tnúhu-gá cuáháⁿ, te ní xíndecú-yu ndihî dava-gá ñáyiu dacuâha tnúhu-gá ñuú Jerusalén. Te titní dútú ñí sándáá iní-güedé tnúhu-gá.

Ní tñí-güedé té Tèvá

⁸ Te té Tèvá ní quide-dé titní núu sã vâ yòo tnahí ndàcu cada, te ní cuñúhu vîhî-yu sá dúcáⁿ ñí quide-dé, te ducaⁿ ñí quide-dé chi ndècu ndihî-dé Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-gá.

⁹ Te ní xíndecu cue téé ní xóo cunu cuechi núu ñíⁿ téé tàxi tnuní, te téé tàxi tnuní-áⁿ ñá ní xóo dañá tnahí-dé quee-güedé núu chíúⁿ-dê, te ní xinu-ná-güedé. Te sátá xíãⁿ, te ní dácáá-güedé veñúhu-güedé, te veñúhu-áⁿ sáháⁿ ñáyiu ñuú Cìrené, ñáyiu

ñuú Alejandriá, ñáyu ñuú Ciliciá, ndihi ñáyu distritú Asiá. Te nchaa ñáyu-án nĩ nàá ndihí-yu té Těvá. ¹⁰ Te ñá ní ñihí-yu tnúhu cáháⁿ-yu, chi ío váha ní sáá díquí-dě nàcuáa ní xáhaⁿ-dě xii-yu, chi Espiritú Yá Ndiöxí ní chindee ñàha-xi xii-dé. ¹¹ Te ní cháhu-yu cue téé ní dácuanđehnde tnúhu ní cáháⁿ té Těvá núu-yu. Te ní xáhaⁿ-güedě sá càháⁿ cuèhé-dé cuendá ndii Moisés ndihi cuendá Yá Ndiöxí. ¹² Te cuendá sá dúcáⁿ nĩ dácuanđehnde-güedé núu ní sándáá iní-yu, te ní cudééⁿ-yu núú tě Těvá. Te ní cudééⁿ cue téé cùu sacuéhé, te tnáhá cue téé dácuaaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndii Moisés ní cudééⁿ-güedě. Te ní sáháⁿ-güedé ní tñi-güedé té Těvá ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ núú quidé cue téé cùchiuⁿ jundá, ndihi cue téé cùu sacuéhé. ¹³ Te ndècá-yu cue téé dácuanđehnde cuáháⁿ núú quidé-güedě jundá, te ní quesaha-ni tucu-güedé càháⁿ cuèhé-güedé, te xàhaⁿ-güedě:

—Tée-a mee-ni càháⁿ cuèhé-dé cuendá veñúhu sá ío cùnuu, veñúhu ní cuu íi, te càháⁿ cuèhé-dé cuendá nchaa sá ní chídó tnùní ndii Moisés. ¹⁴ Te ní tecú dóho-ndí cächí-dé sá Jèsús téé ñuú Nazàrét dangoyo-dé veñúhu càhnu sá ío cùnuu te vá dáña-gä-dé cada-ndí nàcuáa ní cachí ndii Moisés cada-ndí —cächí-güedé xàhaⁿ-güedě.

¹⁵ Te nchaa cue téé ndècu jundá ní ndacoto váha-güedé núú tě Těvá. Te ní dáyèhé-xi núú-dě dàtná quidé-xi núú espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí.

7

Té Těvá xàhaⁿ-dě sá ñà túu cuèchi-dé

¹ Te ní xáhaⁿ dütú cùnùu-gá xii-dé:

—¿Ndáá tnúhu càháⁿ-güedé cuendá-n-ã?
—cächí-dé xàhaⁿ-dě.

² Te té Těvá ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Nchòhó cue ñani tnáhà-í ndihi nchòhó cue téé cùu sacuéhé, cundedóho-ndo ñiⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Yá Ndiöxí ío cùnuu-gá, te ní cáháⁿ ndihi-gá ndii Àbrahám nacióⁿ Mesopotamiá cútnáhá vátá quihíⁿ-gá ndii cundecu ndii ñuú Hàrán. ³ Te ní xáhaⁿ-gä xii ndii: “Daña-n nchàa ñani tnáhà-n, te daña-n ñuhu-n, te quihíⁿ-n ñiⁿ xichi núú dánèhé ñàhà-í cundecu-n”, duha ní xáhaⁿ

Yá Ndiöxí xii ndii Àbrahám. ⁴ Te sáta dúcáⁿ nĩ xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndii Àbrahám, te ní ndee ndii ñuú Càldeá, te cuáháⁿ ndii cundecu ndii ñuú Hàrán. Te sáta ní xihí tātá ndii, te ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí quixi ndii cundecu ndii núu ndécú-ó vitna. ⁵ Te Yá Ndiöxí ñá túú ní sãñaha-gã ni lùha ñuhu cuu cuendá ndii núu nĩ xindecu ndii. Te ní xáhaⁿ ndáá Yá Ndiöxí xii ndii sá cuãñaha-gã ñuhu cuu cuendá ndii, te na cùu ndii, te ndóo ndihi nchaa ñani tnáhá ndii cacu túu ndéé cuéé-gá. Te ducaⁿ nĩ xáhaⁿ-gã cuèi vátá cündècu-gá ni ñiⁿ déhe ndii. ⁶ Te ní xáhaⁿ tucu Yá Ndiöxí xii ndii Àbrahám sá díú-ni ñani tnáhá ndii quihíⁿ-yu núú xicá cündecú-yu cúmi ciendú cuía, te vá dáña-yu queé-yu núú chíuⁿ-yu, te ío dandòho ñaha-güedé núú cündècú-yu. Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndii, te ndáá ducaⁿ nĩ cuu. ⁷ Te ní xáhaⁿ tucu Yá Ndiöxí xii ndii Àbrahám: “Yúhú dandòho-í nchaa ñáyu na dandòho ñaha xii cue ñani tnáhà-n. Te dàvá-án te ndee cue ñani tnáhà-n núú cündècú-yu, te quixi-yu chiñuhu ñàhá-yu xii-í iha”, duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndii Àbrahám, te ndáá ducaⁿ nĩ cuu. ⁸ Te Yá Ndiöxí ní quide ndáá-gá ndihi ndii Àbrahám, te ní xáhaⁿ-gä xii ndii sá cuãha-güedé seña ñiⁿ nchaa landú téé cuendá cunáhá-yu nàcuáa ndùu sá ní quide ndáá-gá ndihi ndii Àbrahám. Núu xiãⁿ núú ùná nduu sá ní cacu té Isàac déhe ndii Àbrahám, te ní sáha ndii seña ñiⁿ-dé. Te diu-ni ducaⁿ nĩ quide tucu té Isàac déhe-dé té Jàcób, te diu-ni ducaⁿ nĩ quide té Jàcób, chi úxúú déhe-dé ní xindecu, te nchaa-güedé ducaⁿ nĩ quide-dé. Te ndi úxúú cue téé-án nĩ cuu-güedé ñani tnáhà-ó.

⁹ Te ñiⁿ déhe té Jàcób ní xínani-dě Chèé. Te ñá ní cùu váha iní cue ñani-dé núú-dě, núu ní díco ñàha-güedé ní queheⁿ ñaha cue téé cuáháⁿ nacióⁿ Egiptú, te Yá Ndiöxí ñá ní dàña ñaha-gá xii-dé cuíta nihnu-dé. ¹⁰ Te ní chindee ñàha-gá xii-dé ní cacu-dé cútnáhá ní ndoho vihi-dé. Te téé yìndaha Egiptú ío ní cudíí iní-dé té Chèé, te ní cutnùní iní-dé sá ío váha túha té Chèé, te ducaⁿ nĩ cutnùní iní-dé, chi Yá Ndiöxí ní chindee ñàha-gá xii té Chèé. Te ní xáhaⁿ tée yìndaha Egiptú xii té Chèé sá díú tě Chèé coo-dé gobiernú Egiptú, te taxi tnùní-dé nchaa ñáyu xinu

cuechi núú tēe yìndaha Egiptú-án.

11 "Te ní quíhu tnamá nihíi nàcióⁿ Ègiptú ndihí nàcióⁿ Cànaá, te ío ní ndohó-yu. Te nchaa ñaní tnáhá-ó nǐ xíndecu ndéé sanaha ñá ní xóo níhí-gǎ-yu sá cáxí-yu. 12 Te ní níhí tē Jácób tnúhu sá ío triú Ègiptú, núú ní tendaha-dē cue déhe-dé ní sáháⁿ-güedé ní ságuaaⁿ-güedé triú-án, te dàvá-án nǐ sáháⁿ cue ñaní tnáhá-ó xito díhna nuu nàcióⁿ Ègiptú. 13 Te xito cùu uú cuáháⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ tē Chèé sá ñaní-dé cúu-güedé. Te tēe yìndaha Egiptú ní cutnùní iní-dé sá díú-ní ñaní té Chèé cúu-güedé. 14-15 Te ní cana té Chèé tātá-dé té Jácób ndihí nchaa ñaní tnáhá-dé. Te cùu-xi datná únídico sáhúⁿ-yu ndèca té Jácób cuáháⁿ nàcióⁿ Ègiptú núú ndécú tē Chèé, te xíaⁿ nǐ quexió-yu ní ngóo-yu. Te yàcáⁿ ní xihí té Jácób ndihí nchaa déhe-dé cue ñaní tnáhá-ó. 16 Te sátá nǐ cuu titní cuía, te ní natava-güedé yiqui ndíi Jácób ndihí nchaa déhe ndíi nchido-güedé cuáháⁿ ñuú Sìquém. Te ndíi Àbrahám sa ní cuu titní-gá cuía sǎ nǐ nacuaaⁿ ndíi ñuhu núú cuè déhe ndíi Hámór. Te xíaⁿ nchíi yaú ní nachindúxi-güedé yiqui-án.

17 "Te cútnáhá vátá nátava-gá-güedé yiqui cue ndíi, te sa ta tnáhá yatni cada Yá Ndiöxí nàcuáa ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi Àbrahám cada-gá sá cúu-xí ñáiyu isràél ndécú Ègiptú, te ta cǎyá víhí-yu cuáháⁿ. 18 Te dàvá-án chi ingá tēe yìndaha nàcióⁿ Ègiptú, te ñá túú-gǎ ní xíní-dé nása ní xóo cada ndíi Chèé. 19 Te tēe yìndaha Egiptú ñá ní quide ndáá-dé, chi ío ní dándóhó-dē ñaní tnáhá-ó nǐ xíndecu dàvá-án. Te ní táuchíúⁿ-dē sá xócuíñí-yu dándóo-yu déhe yiquiⁿ cuendá ndihí-güexi cuú. 20 Te dàvá-án nǐ cacu té Moisés, te ío ní cudíi iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-dé. Te ní xíndecu ndihí ñaha ñaná-dē ndihí tātá-dē úní-ni yóo. 21 Te ndèca ñahá-yu cuáháⁿ ingá xichi, te yàcáⁿ ní dándóo ñáhá-yu xii-dé, te ní naníhí ñáhá dēhe yoco tēe yìndaha Egiptú, te ní xito-xi-dé dàtná xító-xí ñíⁿ déhe mee-xi nǐ xito-xi-dé ndéé ní sahnu-dé. 22 Te ní cutúha-dé nchaa sá xíní cue tēe ègiptú, te ío váha ní sáá díquí-dē tnúhu cáháⁿ-dé ndihí nchaa sá cádá-dē.

23 "Te cútnáhá ndécú-dē údico cuía-dē,

te ní cachí-dé sá quíhíⁿ-dé cáháⁿ ndihí-dé cue ñaní tnáhá-dē ñáiyu isràél. 24 Te ní xíní-dé ní caniha ñíⁿ tēe ègiptú xii ñíⁿ tēe isràél, te ñá ní cùndee iní-dé cundehe-dē nùu ní sáháⁿ-dé ní chindee-dē tēe isràél, te ní sahani-dé tēe ègiptú, 25 chi ní cachí Yá Ndiöxí sá díú-dē dacăcu-dé ñaní tnáhá-dē ñáiyu isràél núú cuè tēe ègiptú. Te ní sani iní-dé sá cùtnùní iní-yu nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-dé, dico ñá túú ní cùtnuní iní-yu. 26 Te nduu tnéé ní xíní-dé nàá úú cue tēe isràél, te ñá túú ní tnáhá iní-dé nàá-güedé nùu ní xáhaⁿ-dē xii-güedé: "¿Ná cuendá ducaⁿ xínáá-ndó? ¿Ná ñá díú ndimee-ndo núu ducaⁿ xínáá-ndó?" Duha ní xáhaⁿ tē Moisés xii-güedé. 27 Te tēe ndècuéchi ní sáháⁿ-dé ní chindaha nihnu-dé té Moisés ñíⁿ xio, te ní xáhaⁿ-dē: "¿Ná cúu yòhó nùu véxi-n tàxi tnuní ñáhá-n? 28 Te tnáhá-ni tucu yúhú cahni-n dàtná ní sahani-n tēe ègiptú icu càhaⁿ-n á", duha ní xáhaⁿ-dē xii té Moisés. 29 Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ tēe isràél nùu ní yúhú té Moisés ní xinu-dé cuáháⁿ-dé ní sáá-dé nàcióⁿ Medián. Yàcáⁿ ní ngóo-dé, te yàcáⁿ ní tnándaha-dé, te ní cacu úú déhe tēe-dé.

30 "Te sátá nǐ xínu údico cuía, te ní sáháⁿ té Moisés ñíⁿ xio yucu Sinái. Te yàcáⁿ ní xíní-dé ñíⁿ tnutáú nchícúⁿ ñuhú, te xití itá ñuhú-án nǐ xíní-dé yíhí ñíⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí. 31 Te òré ní xíní-dé sá yíhí-xí xití itá ñuhú-án, te ní cuñúhu vñhi-dé sá nǐ xíní-dé espíritú-án xití itá ñuhú-án, te ní sándehe-gá-dé, te ní xíndéhe vñha-dé. Te ní tecú dóho-dé ní cáháⁿ Yá Ndiöxí, te xáhaⁿ-gǎ xii-dé: 32 "Yúhú cúu-í Ndiöxí ní cáháⁿ ndihí cue ñaní tnáhá-n ndéé sanaha, ndíi Àbrahám ndihí ndíi Isàac ndihí ndíi Jácób, ndihí dava-gá cue ñaní tnáhá-n. Nchaa cue ndíi-án nǐ xóo cáháⁿ ndihí-í." Duha ní xáhaⁿ-gǎ xii té Moisés. Te ní quidi ñaha-xi xii té Moisés sá nǐ yúhú-dé, te ñá ní cùyíi-gá-dé cundehe-dē tnutáú nchícúⁿ ñuhú-án. 33 Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé: "Queñuhu chàu-n, chi núú ñuhú nǐ cuu íi nùtníi-n. 34 Te yúhú ndéhè-í sá ío ndòho nchaa ñáiyu cùu cuendá-í, ñáiyu ndècu nàcióⁿ Ègiptú. Te ní tecú dóho-í sá ío ndàhú xícáháⁿ-yu, núu xíaⁿ véxi-í càhí tnúhu-í sá nùhú-n nàcióⁿ Ègiptú cuendá ndeñuhú-n-yu yàcáⁿ." Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii té Moisés.

35 "Te ñá ní sàndáá iní-yu té Moisés ndéé díhna, chi ní xáhãⁿ-yu: "¿Ná cuendá véxi-n tàxi tnuní ñáhá-n xii-ndí?" Duha ní xáhãⁿ-yu xii té Moisés. Te ñu-ni té Moisés ní tendaha ñaha Yá Ndiöxí ní sáháⁿ-dé dacãcu-dé ñáyi israhél nacióⁿ Ègiptú cuèi ñá ní sàndáá iní ñáhãⁿ-yu xii-dé. Dico ní taxi tnuní-dé-yu, chi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gã òré ní xiní-dé espíritú xínú cuèchi núú-gã xití tnutàù nchìcúⁿ ñuhú. 36 Te té Moisés ní ngúíta-dé ní quide-dé sá vã yõo tnàhí ndàcu cada, te ní cuñúhu vñhí-yu sá dúcáⁿ ñí quide-dé, te ducaⁿ ñí quide-dé Ègiptú ndihí Lámár Tícuèhé. Te ní ngódó núú-dé núú-yu ní queé-yu Ègiptú cuáháⁿ-yu ñí ichi xití yucu núú vã yõo tnàhí ndècu, te ní xihí-yu údico cuíá xití yucu-áⁿ, te xiáⁿ ñí xóo cada-dé sá vã yõo tnàhí ndàcu cada. 37 Te ñu-ni té Moisés ní xáhaⁿ-dè xii cue ñaní tnáhá-dé dàvá-áⁿ: "Yá Ndiöxí cada-gá te coo ñí ñaní tnáhá-ndó ndéé cuèé-gá, te téé-áⁿ cãháⁿ-dé tnúhu-gá núú-ndó dàtná cuiní-ndó ñí cachí-gá quidé yùhú, te ío xini ñuhu-xi cundedóho-ndo tnúhu cãháⁿ-dé", duha ní xáhaⁿ tẽ Moisés xii-yu dàvá-áⁿ. 38 Te ñu-ni té Moisés ní xindecu ndihí-dé ñáyi israhél xití yucu, te ní sáá-dé yucu Sinái, te xiáⁿ ñí quixi ñí espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní cãháⁿ ndihí ñaha-xi xii-dé, te yacáⁿ ní dácúháⁿ ñaha-xi tnúhu-gá, te ñu-ni tnúhu-áⁿ ñí ndóo dàcuaha-o.

39 "Te cue ñaní tnáhá-ó ñí xindecu ndéé sanaha ñá ní sàndáá iní-yu té Moisés, te ñá ní ndéé iní ñáhãⁿ-yu xii-dé, chi ní cuiní-yu nuhú tucú-yu ñuú Ègiptú cundecú-yu. 40 Te òré ndécú tẽ Moisés yucu ní xáhãⁿ-yu xii ñaní-dé té Àrón: "Cadúha-n ñí úú ndiöxí díhúⁿ cuááⁿ codonùu núú-ó cùhuⁿ-o ichi, chi ñá túú cùtnuní iní-ó ndèé ichi cuáháⁿ té Moisés, téé yòdo nuu núú-ó ndùu ní quee-o Ègiptú", duha ní xii-yu té Àrón. 41 Te dàvá-áⁿ ñí cadúha-güedé ñí chëhlu mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te ní sahani-güedé ñí úú quití nchìto ní quide càhnu-güedé chëhlu-áⁿ. Te ío ní cudíí iní-yu quití-áⁿ, chi ní cachí-yu sá díú-ní ndiöxí cúú-dí. 42 Te sá dúcáⁿ ñí quidé-yu, xiáⁿ ní dáñá ñaha Yá Ndiöxí xii-yu. Te ní dáñá-gã ní xóo cada càhnú-yu nchícanchii, ndihí yóó, ndihí nchaa chódíní. Te duha ní chídó tnuní ñí téé ní xóo cãháⁿ tnúhu Yá

Ndiöxí ndéé sanaha nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii ñáyi dàvá-áⁿ:

Nchòhó ñáyi israhél, ní cuu údico cuíá yíhí-ndó yùcu,

te ní sahani-ndo quití-ndo ní quide càhnu ñaha-ndo xii-í cãháⁿ-ndó, dico ñáhá chi ní sahani-ndo-güedé ní quide càhnu-ndo sá ñí cadúha mee-ndo.

43 Te ní cadúha-ndo ñí veñúhu líhli,

te ní sanutñí-ndo Mòlóc sá càchí-ndó cùu ndiöxí-ndó xica nchido-ndo xití yucu,

te ní cadúha-ndo ñí chódíní, te quití-áⁿ càchí-ndó sã cúú-dí ndiöxí Rènfán, te ndi ndúú sá ñí cadúha-ndo-áⁿ ñí quide càhnu-ndo.

Te cuendá sá dúcáⁿ ñí quide-ndo te yúhú queñuhu ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó cundecu-ndo ingá xio nacióⁿ Babiloniá.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-yu, te ducaⁿ ñí chídó tnuní téé ní xóo cãháⁿ tnúhu-gá.

44 "Te xití yucu-áⁿ ñí dácáá-güedé ñí veñúhu vehe dóó. Te vehe-áⁿ ñí cuu-xi ñí sá cùtnuní iní-yu sá Yá Ndiöxí ndécú ndihí ñaha-gá xii-yu. Te vehe-áⁿ ñí dácáá-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii té Moisés, chi ní dánèhé ñáhá-gã xii-dé nàcuáa dacàa-güedé. 45 Te sátá ñí xihí nchaa cue téé-áⁿ, te ní ndóo ndihí nchaa déhe-güedé veñúhu-áⁿ. Te ní xido tucu-güedé veñúhu-güedé cuáháⁿ-güedé, te cuáháⁿ ndihí-güedé té Jòsué núú cündécú-yu. Te sátá ñí quexió-yu, te ní dácúnú-yu ñáyi dii ñuú-xi-áⁿ chi mee Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá xii-yu. Te sátá ñí ndihí nchaa ñáyi ní xica nchido veñúhu dóó-áⁿ ñí xihí, te ní ndóo ndihí dava-gá-yu. Te ducaⁿ-ni ndècu-xi ní cacu té Dàvíí, téé ní xindaha ñaha xii-yu. 46 Te Yá Ndiöxí ní cudíí víhí iní-gá té Dàvíí. Te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-gã ñuú cuu dacàa-dé veñúhu cuu cuendá-gá, chi ñí Yá Ndiöxí ní xóo cada càhnu té Dàvíí ndihí té Jàcób, ñaní tnáhá-ó ñí xindecu ndéé sanaha vñhí-gá. 47 Te Yá Ndiöxí ñá ní dàña-gá dacàa té Dàvíí veñúhu-gá dico déhe-dé té Salómón, chi ní dáñá-gã ní dácáá-dé veñúhu cuu cuendá-gá 48 cuèi ñá túú sàcúndecu-gá veñúhu dàcaa cue té ñuyú-a, chi ndèni xiáⁿ ndécú-gã chi

espíritú cúu-gă. Te duha ní chídó tnùní tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ-gá:

⁴⁹ Yúhú táxí tnùní-í andiu ndìhi ñuyíú, te xiăⁿ nũu nchòhó vá ndácú-ndó chìhi ñaha-ndo xití veñúhu dàtná quidě-yu sá cächí-yu cùu ndióxí-yu ní cadúha-yu.

Te ñá túú xini ñuhu-í núu ndétátú-í, ⁵⁰ chi yúhú ní cadúha-í nchaa sá ío ñuyíú-a. Duha ní cáháⁿ Yá Ndiöxí, te ñu-ni ducaⁿ ñí chídó tnùní tée ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá — duha ndũu nchaa tnúhu ní xáhaⁿ tē Těvá xii-güedé.

⁵¹ Te ní xáhaⁿ tùcu-dé:

—Nchòhó, ío sáa iní-ndó chi quide-ndo datná quidé ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú is-ràel chi ñá túú tédòho-ndo tnũhu càháⁿ Yá Ndiöxí, chi ñá cuiní-ndó quindáa iní-ndó tnũhu-gá, mee-ni cùu úhú iní-ndó Espíritú-gá dàtná ní xóo cada cue ñaní tnáhá-ndó ñí xindecu ndéé sanaha. ⁵² Chi cue tée-áⁿ ío ní xóo dandòho-güedé nchaa cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te ní sahani-güedé nchaa cue tée ní cáháⁿ sá quixí Cristú ñuyíú-a, te Yaá-áⁿ ñá túú cuèchi-gá. Te ñu-ni ducaⁿ ñí quide-ndo Cristú cùtnáhá ní quixi-gá ñuyíú-a, chi ní sáha cuendá-ndó-gă núu cuè tée ní cuu úhú iní ñáhá xii-gá ní sahani ñaha-güedé. ⁵³ Te ndècu ndìhi-ndo tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí xii ndíi, te ñí dùcaⁿ ñá túú sàndáa iní-ndó tnũhu-áⁿ nũu ní sahani-ndo Jèsús. Te ñu-ni tnúhu-áⁿ ndécú ndìhi-ndo ndéé vitna —cächí tē Těvá xáhaⁿ-dē xii-güedé.

Ní sahani-güedé tē Těvá

⁵⁴ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ tē Těvá xii-güedé, te ní cudééⁿ víhí-güedé núu-dē, núu ní quide rúhñú-güedé núhu-güedé sá sätú iní-güedé. ⁵⁵ Te tē Těvá ndécú ndìhi-dé Espíritú Yá Ndiöxí, te ní ndacoto váha-dé andiu, te ní xiní-dé súúní dàtásaⁿ-xi núu ndécú Yá Ndiöxí, te ní xiní-dé Xítóhó Jesucristú nútníi-gá xio cùha Yá Ndiöxí. ⁵⁶ Te ní xáhaⁿ tē Těvá xii-güedé:

—Chí cundèhe andiu chi yúhú ndéhè-í Xítóhó Jesucristú nútníi-gá xio cùha Yá Ndiöxí, te ñu-gá cúu-gă ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dē.

⁵⁷ Te ní sadí-güedé dóho-güedé cuendá sá ñá ní tnáhá iní-güedé cundedòho-güedé tnúhu càháⁿ-dē, te uuⁿ ní cuáa-güedé, te ní taxi ndaha ñaha-güedé xii-dé ⁵⁸ ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ ndéé ñí xio yuhu ñuú, te yácáⁿ ní sáñaha-güedé yúu xii-dé. Te ndècu ñí tée cuechi nani-dé Sàulú, te tée-áⁿ ñí quide cuendá-dé dóo-güedé cuendá ní nune ndaha-güedé ní sáñaha-güedé yúu xii tē Těvá. ⁵⁹ Te òré sáñaha-güedé yúu, te ní cáháⁿ ndìhi-dé Xítóhó Jesucristú te xáhaⁿ-dē:

—Yòhó Xítóhó Jesucristú, naqueheⁿ-n iní-í —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

⁶⁰ Te ní ngüñí xití-dē, te níhi ní cáháⁿ-dē, te xáhaⁿ-dē:

—Yòhó Xítóhó Jesucristú, vá técuèchi-n cuè tée-a sá dúhá quide ñaha-güedé xii-í —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Te xiăⁿ-nă ní cáháⁿ-dē, te ní xihí-dé.

8

Tē Sàulú chíhí-dē ñáyiú sàndáa iní-xi tnúhu Jèsús vecaá

¹ Te tē Sàulú ní nduu vétú iní-dé sá ñí sahani-güedé tē Těvá.

Te ñu-ni nduu-áⁿ ñí cuu níhi cuendá nchaa ñáyiú sàndáa iní-xi tnúhu Jèsús ñuú Jerusálén. Te ní ndìhi-yu ní xité nuu cuáháⁿ-yu distritú Jùdeá ndìhi distritú Sàmariá. Te cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaⁿ ñaha xii-yu tnúhu-gá ní ndóo-güedé ñuú Jerusálén. ² Te nchaa cue tée càháⁿ ndìhi Yá Ndiöxí ní chindúxi-güedé ndíi Těvá. Te ío ní ndáhyú ñáyiú ní sàndáa iní tnúhu Jèsús sá ñí xihí ndíi. ³ Te tē Sàulú ío dandòho-dé-yu, chi ndi vehe ndi vehe cuáháⁿ-dē cuátníi-dé cuèi tée cuèi ñadíhí ndécá-dē cuáháⁿ vecaá.

Càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí distritú Sàmariá

⁴ Te nchaa ñáyiú ní xité nuu cuáháⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu Jèsús nchaa núu quexió-yu.

⁵ Te tē Lìpé cuáháⁿ-dē distritú Sàmariá càháⁿ-dē tnúhu Xítóhó Jesucristú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí ní quixi ñuyíú-a. ⁶ Te ío vài núu sã vã yòo tnáhí ndàcu cada ní quide-dé, te ní cuñúhu víhí-yu, te ní xindedòho váha-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-dē.

⁷ Te vài ñáyiú yíhi ñaha espíritú cundìhi yucu ñávaha ní queñuhu-dé nchaa espíritú-áⁿ yiqui cùñú-yu, te ní cana saa-xi òré ní

ndee-xi yiqui cùñú-yu cuáháⁿ-xi, te ní ndúha-yu. Te vai ñáyiú cùhú ñá cúú-gã candá nihnú-yu ndihí ñáyiú yacua ní quide tátna-dé, te ní ndúha-yu. ⁸ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé tnúhu Jèsús te ní quide tátna-dé-yu, xiáⁿ ío ní cudíí ñí ñáyiú ñuú-áⁿ.

⁹ Te ñuú-áⁿ ndécú ñí tée nàni Xímú, te tée-áⁿ xiní-dé cada ndúu-dé, te ní cuu naha dùcaⁿ quide-dé, te ní xóo cuñúhu ñáyiú distritú Sàmariá sá dúcáⁿ quide-dé, te ní cachí-dé sá díú-ní-dě cúnú. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú cuéi ñáyiú cuica te cuéi ñáyiú ndàhú ío nèhé-yu sá yíñúhu núú-dě, te xitnàhá-yu:

—Tée-áⁿ ío chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-dé núu vai núú sá quide-dě —cachí-yu xitnàhá-yu.

¹¹ Te ní sándáá iní-yu nàcuáa ní xóo cada ndúu-dé, te ní xóo cuñúhu vñí-yu, te ní cuu naha dùcaⁿ-ni dandahú ñáhá-dě xii-yu. ¹² Te té Lìpé ní cáháⁿ-dé tnúhu Xítóhó Jesucristú, te ní xáhaⁿ-dě xii-yu sá Yá Ndiöxí cuini-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu. Te cuéi tée cuéi ñadihí ní sándáá iní-yu tnúhu-gá, te ní sanduté-yu. ¹³ Te tnàhá té Xímú ní sándáá iní-dé tnúhu-gá, te ní sandute-dé, te ní xica cuu-dé ndihí té Lìpé, te ní cuñúhu-dé chi titní núú sá vñí yóo tnàhí ndàcu cada ní quide té Lìpé, te ní cuñúhu vñí nchaa ñáyiú.

¹⁴ Te dava-gá cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá ní níhí-güedě tnúhu sá ñáyiú distritú Sàmariá ní sándáá iní-yu tnúhu Yá Ndiöxí. Te ní tendaha-güedě té Pèlú ndihí té Juáa cuáháⁿ-güedé distritú Sàmariá. ¹⁵ Te ní quexìo-güedé, te ní cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí ní xicáⁿ-güedé Espiritú-gá quixi cundecu ndihí-yu. ¹⁶ Chi ní ñí-yu vátá sàá-gá Espiritú-gá cundecu ndihí-yu, chi òré ní sanduté-yu, te mee-ni Jèsús ní cacunehe-güedé. ¹⁷ Te òré ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díqui-yu, te ní quexìo Espiritú-gá ní ngúndecu ndihí-yu.

¹⁸ Te ní xiní té Xímú nàcuáa ní quide-güedé ní quexìo Espiritú-gá ní ngúndecu ndihí-yu, te cuini-dé cuáñaha-dě díhúⁿ xii té Pèlú ndihí té Juáa ní cùu. ¹⁹ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Chindee ñaha-ndo cuendá nděda-ni càa-yu cacáⁿ ndodo-í ndaha-í díqui-yu, te níhí-yu Espiritú Yá Ndiöxí cundecu ndihí-yu —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

²⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-dé:

—Yòhó cuíta nihnu-n ndihí díhúⁿ-n, chi cuini-n cuáaⁿ-n sá vñaha quide Yá Ndiöxí.

²¹ Yòhó vá cúú càda-n chiuⁿ quide-ndí, chi ñá túú ndècu váha iní-n núú Yá Ndiöxí.

²² Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-n, chi ío nèhé cáháⁿ-n sá dúcáⁿ cáháⁿ-n. Te cáháⁿ ndàhú-n núú Yá Ndiöxí sá ná cádá càhnu iní-gá tnúhu ní cáháⁿ-n. ²³ Te yúhú sa xiní-í sá ío úhú iní-n, chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá chido nuu-n quide-n —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii té Xímú.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tē Xímú xii-güedé:

—Cáháⁿ ndàhú-ndó núú Yá Ndiöxí sá ñá túú ná tnàhá-í sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-í —cachí-dé xáhaⁿ-dě.

²⁵ Te té Pèlú ndihí té Juáa ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyiú ñuú-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-güedé nchaa nàcuáa ní quide Jèsús ní xiní-güedé òré ní xica cuu-gá ñuyúú-a. Te ní tñi-güedé ichi cuánuhú-güedé ñuú Jerusàlén, te ní yáha-güedé titní ñuú yíndèhu distritú Sàmariá, te ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá.

Té Lìpé ndihí ñí tée ñuú Etiòpiá

²⁶ Te ñí espíritú xinú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní quexìo-xi ñuú Jerusàlén ní xáhaⁿ-xi xii té Lìpé:

—Cada túha-n chi quée nuu-n ñuú Gázá, dico mee-ni xití yucu cuáháⁿ ichi —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

²⁷ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní natnahá-dé ñí tée nacióⁿ Etiòpiá ñúhú-dě ichi. Te cùu-dé tesorèrú xinú cuèchi-dé núú ñí ñadihí ñaha yíndaha nacióⁿ Etiòpiá, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Cándacé. ²⁸ Te tée etiòpiá-áⁿ ní sáháⁿ-dé ñuú Jerusàlén ní cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndiöxí, te ñúhu-dé ichi cuánuhú-dé ñuú-dé ñúhú-dě carretà, te dàcuaha-dé tnúhu ní chídó tnùní ndí Chaiá tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. ²⁹ Te ní xáhaⁿ Espiritú Yá Ndiöxí xii té Lìpé:

—Quíhíⁿ tuha-n càrretá-áⁿ —cachí Espiritú-gá xáhaⁿ-xi xii-dé.

³⁰ Te té Lìpé ní sátuha-dé carretà-áⁿ, te ní tecú dóho-dé nàcuáa cáháⁿ tée etiòpiá-áⁿ, tée ñúhu carretà-áⁿ dácuaⁿ-dè nàcuáa ní chídó

tnùní ndíi Chàiaá. Te ní xáhaⁿ tē Lìpé xii tée etiòpiá-án:

—¿Tècú tnùní-n nchàa tnúhu dàcuaha-n-án?
—càchí tē Lìpé xáhaⁿ-dē xii-dé.

³¹ Te ní xáhaⁿ tē etiòpiá:

—¿Nása tecú tnùní-í te vá yõ dānehé ñáhá xii-í? Ta quène iha coo-n chi danèhé ñáhá-n
—càchí-dé xáhaⁿ-dē xii tē Lìpé.

Te cuásaá tē Lìpé núu carrètá ní ngóo-dé.

³² Te ndèdóho-dé nācuáa dàcuaha tée etiòpiá-án nācuáa ní chídó tnùní ndíi Chàiaá núu tütú Yá Ndiõxí núu càchí-xi:

Dàtná quidé ñⁿ mbéé cada-dé òré can-deca ñaha-güedē xii-dé quíhíⁿ cahni ñaha-güedē chi ñá túú ná cada-dé,
dàtná cuíní-ndó quide mbéé òré dètē-di ñá túú ndàhí-di ducaⁿ càda-dé òré cahni ñaha-güedē chi ni vá càháⁿ-dē.

³³ Te mee-ni cùdiquí ndéé ñáhá-güedē xii-dé, te ní vá ndúcu tnúhu-güedē núu-dē núu ndáá ndècuéchi-dé.

Te ío cuu nduu cuihna iní cue ñaní tñáhá-dē, chi cahni ñaha-güedē xii-dé ñuyíú-a.

Duha càháⁿ tutú ní dácuáhá tē etiòpiá ní xíndedóho tē Lìpé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ tùcu tée Etiòpiá xii tē Lìpé:

—Cundee iní-n càchí tnúhu-n yòo cuncenehe tée ní càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha, núu càháⁿ-dē cuendá méé-dē àdi caháⁿ-dē cuendá ingá ñáyiu —càchí tée etiòpiá-án xáhaⁿ-dē xii tē Lìpé.

³⁵ Te tē Lìpé ní cani-dé cuendú núu tē etiòpiá nācuáa ní càháⁿ ndíi Chàiaá nācuáa cada Jèsús òré quixi-gá ñuyíú-a. Te ní xáhaⁿ-dē nācuáa nduu tnúhu Jèsús ndíhi nācuáa ní quide-gá. ³⁶ Te ñuhu-güedē ichi cuáháⁿ-güedē ní naníhí-güedē ñⁿ xichi núu ñuhú ndüte, te ní xáhaⁿ tē etiòpiá:

—Iha ñuhu ndute, ¿te vá cúu cuàndute-í iha-án? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii tē Lìpé.

³⁷ Te xáhaⁿ tē Lìpé:

—Te núu sàndáá ndisa iní-n Jèsús, te cuu cuandute-n —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

Te ní xáhaⁿ tē etiòpiá:

—Sàndáá ndisa iní-í sá Dēhe Yá Ndiõxí cúu Xítohó Jesucrístú —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

³⁸ Te ní ngani-dé carrètá, te ní nuu-güedē ndi ndúu-güedē, te cuánguee-güedē xití ndute, te ní dácuándüte ñaha tē Lìpé xii-dé.

³⁹ Te òré ní nene-güedē xití ndute, te ndéca

ñaha Espíritú Yá Ndiõxí xii tē Lìpé cuáháⁿ. Te ñá túú ní xini tée ní sandute-án ndéé ichi cuáháⁿ tē Lìpé. Te ío ní cudíi iní-dé sá ñí natuha-dé ichi Yá Ndiõxí, te cuándaa-dé núu carrètá-dé cuánuhú-dé. ⁴⁰ Te ní quexio tē Lìpé ñuu Azotó, te ndi tnahá ñuu ndi tnahá ñuu cuáháⁿ-dē càháⁿ-dē tnúhu Yá Ndiõxí, te ní yáha-dé cuáháⁿ-dē ní quexio-dé ndéé ñuu Cèsareá.

9

Té Sàulú ní tuha-dé ichi Xítohó Jesucrístú (Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Te tē Sàulú mee-ni càháⁿ cuèhé-dé cuendá ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús, te cuíní-dé cahni ñaha-dē xii-yu. Te ní sáháⁿ-dē núu dùtú cúnùu-gá, ² te ní xáhaⁿ-dē sá cādūha dùtú-án ñⁿ tutú canehe-dé quíhíⁿ cuáha-dé cue tée xindeé nchito veñúhu ñuu Dàmascú, chi cuíní-dé tñii-dé nchaa ñáyiu dàcuaha tnúhu Xítohó Jesucrístú candeca ñaha-dē quíhíⁿ ñuu Jerusálén. ³ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dē tá cùyatni-dé ñuu Dàmascú, te uuⁿni ní quee ñuhú andiu, te ní dáyèhé-xi ndéé núu nùtnñ-dé. ⁴ Te ní nduá-dé ndéé ñuhu, te ní tecú dóho-dé càháⁿ ñⁿ sá càháⁿ núu ñinu, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yòhó Sàulú, ¿ná cuendá cúu ùhú iní ñáhá-n xii-í te dāndoho ñaha-n? —càchí sá càháⁿ-án xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁵ Te ní xáhaⁿ-dē:

—¿Ná cúu yòhó sá càháⁿ-án-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

Te ní xáhaⁿ sá càháⁿ xii-dé:

—Yúhú cúu-í Jèsús tée cùu úhú iní-n. Te ío dāndoho-n mee-n, chi dàtná quidé ndicutu quide-n, chi quiti-án núu na cùxi-güedē-di puyá te sáha-di patadá núu-xi, te quide úhú-di mee-di. Te ducaⁿ sātñahá-xi cùu yohó chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-n xii-í —càchí sá càháⁿ-án xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁶ Te tē Sàulú ní quidi ñaha-xi xii-dé sá ñí yùhú-dé, te ní xáhaⁿ-dē:

—Xítohó Jesucrístú, ¿te ná cuíní-n càda-í-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Ndacóo, te quíhíⁿ-n ñuu-án, te yacáⁿ tecú tnúhu-n ná cúu sá càdá-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁷ Te cue tē cuáháⁿ ndíhi tē Sàulú ní tecú dóho-güedē càháⁿ ñⁿ sá càháⁿ, dico vá yòo

tnàhí ni xìní-güedé, te ní yùhú vîhí-güedě, te ñá túú tnàhí ni cãháⁿ-güedé. ⁸ Te ní ndacóo té Sàulú, te ñá ní cùu-gá cundehe-dě, chi ní cuaa-dé, te ní tñi-güedé ndaha-dé ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ ñuú Dàmascú. ⁹ Te yàcáⁿ ní xíndecu-dé úní nduu, te ñá ní cùu tnahí cundehe-dě, te ñá túú nã ní xèxi-dé, te ñá túú ní xîhi-dé ndute.

¹⁰ Te ndècu té sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Dàmascú, nání-dě Anàniás, te ní sáháⁿ Jèsús núú sàní-dé, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¡Anàniás! —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—¿Yúhú càháⁿ ndîhi-n-ãⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndacuíñí, te quíhíⁿ-n ñiⁿ chiuⁿ ichi núú dánàni-güedé Ichi Ndáá, te yàcáⁿ nanducu-n vehe té Jüdás, chi vehe té-ãⁿ ndécú ñiⁿ té ñuú Tarsú nání-dě Sàulú, te té-ãⁿ sa càháⁿ ndîhi ñaha-dě xii-í. ¹² Te té-ãⁿ ní dácótó ñaha-xi sá ní xìní ñáhá-dě xii-n ní quexìo-n núú ndécú-dě, te ní sacáⁿ ndodo-n ndàha-n díquí-dě, te ducaⁿ te ní nacaáⁿ núú-dě ní dácótó ñaha-xi xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

¹³ Te té Anàniás ní xáhaⁿ-dě:

—Yòhó Xítóhó Jesucristú, càchí tnúhu-í xii-n sã ní níhí-í tnúhu nàcuáa quide-dé sá ío quide úhú-dé ñáyiú càháⁿ ndîhi-n ñuú Jerusàlén. ¹⁴ Chi nèhe-dé tutú ní sãñaha cuè dútú cúnùu cuendá níhí-dě nàcuáa cada-dé tñi-dé nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Quíhíⁿ-n ndàtnúhu-n ndîhi-dé, chi cuíní-í cada-dé chiuⁿ-í, quíhíⁿ-dè càháⁿ-dè tnúhu-í núú cuè ñáyiú isràél, ndîhi núú cuè ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, ndîhi núú cuè té yíndaha ñaha xií-yu. ¹⁶ Te yúhú cúnaha-í xii-dé sá ndóhó vîhi-dé cuendá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii té Anàniás.

¹⁷ Te cuáháⁿ té Anàniás vehe núú ndécú tẽ Sàulú te ní sacáⁿ ndodo-dé ndaha-dé díquí tẽ Sàulú, te ní xáhaⁿ-dě:

—Yòhó té Sàulú té ndècu ndîhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, ñuú-ni Xítóhó Jesucristú Yaá ní càháⁿ ndîhi ñaha xii-n ichi ní tendaha ñaha-gá véxi-í cuendá cacáⁿ táhú-í núú-gã cuendá-n te ndúha núú-n, te dàtnúú quixi

Espiritú-gá cundecu ndîhi-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

¹⁸ Te dàtná sá ní xócání-ó ñiⁿ sá ndèdí núú-dě ní quide ñaha-xi xii-dé, te ní nacaáⁿ núú-dě, te ní sandute-dé. ¹⁹ Te ní xexi-dé, te ní naníhí ndéé-dě, te títñi nduu ní xíndecu ndîhi-dé ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu-gá ñuú Dàmascú.

Té Sàulú dácuàha-dé ñáyiú tnúhu Yá Ndiõxí ñuú Dàmascú

²⁰ Te sáta ní ndúha núú-dě, te ní sáháⁿ-dè veñúhu cue ñáyiú isràél ní xáhaⁿ-dè sá Jèsús cúu-gã Déhe Yá Ndiõxí. ²¹ Te nchaa ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní càháⁿ-dè, te ní cuñúhu vîhí-yu, te ní xítñahá-yu:

—Díu té-ãⁿ ní sañi-dé ñáyiú ní xóo chiñuhu ñaha xii Jèsús ñuú Jerusàlén. Te ní quixi-dé iha ní cuíní-dé tñi ñaha-dě xií-yu candeca ñaha-dě quíhíⁿ núú cuè dútú cúnùu ni cuu —càchí-yu xítñahá-yu.

²² Te ío iní-gá té Sàulú xáhaⁿ-dè xií-yu sá díú Jèsús cúu-gã Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí ní quixi ñuyú-a, te xíãⁿ ñá ní níhí ñáyiú isràél ndécú ñuú Dàmascú tnúhu càháⁿ-yu, te ní cuñúhu vîhí-yu.

Té Sàulú ní dáxió-dè núú ñáyiú isràél

²³ Te sáta ní cuu títñi nduu, te ní ndatnúhu cue té isràél sá càhni-güedě té Sàulú. ²⁴ Te té Sàulú ní níhí-dè tnúhu nàcuáa càháⁿ-güedé cada ñaha-güedě xii-dé, te cuèi nduu cuèi niú néhé cuendá-güedé yuyèhe núú ñúdòco ndóho yuhu ñuú cuendá cuíní-güedé tñi ñaha-güedě xii-dé te cahni ñaha-güedě. ²⁵ Te ñiⁿ niú ndécá ñaha cue té ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús cuáháⁿ ndéé núú ñúdòco ndóho yuhu ñuú. Te ní sáá-güedé núú ndòho, te ní chihí ñaha-güedě xii-dé xítí tídihi te ní dándèe ñaha-güedě núú ñúhú, te ní quene-dé cuáháⁿ-dè.

Te Sàulú ndécú-dè ñuú Jerusàlén

²⁶ Te té Sàulú ní nasáá-dè ñuú Jerusàlén, te cuíní-dé chitnahá-dé ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní yùhú-yu chi ní càháⁿ-yu sá dándàhú ñáhá-dè sá sàndáá iní-dé Jèsús.

²⁷ Te té Bèè ndécá-dè té Sàulú cuáháⁿ núú ndécú cuè té ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá. Te ní caní té Bèè cuendú núú-güedě nàcuáa ní cuu ní naníhí tnáhá tẽ Sàulú ndîhi Jèsús ichi, te ní càháⁿ

ndihi ñaha-gã xii-dé. Te ní xáhaⁿ tùcu té Bèè nàcuáa ní cáháⁿ té Sàulú tnúhu Jèsús núú ñáyiú Dàmascú, te ñá túú tnàhí ni yùhú-dé ní cáháⁿ-dé, càchí té Bèè xãhaⁿ-dè xii-güedé. ²⁸ Te ní xíndecu té Sàulú ndihi ñáyiú xídacuáhá tnúhu-gá ñuú Jerusàlén. Te ní ndicuu ndicuu-dé ní cáháⁿ-dé tnúhu Jèsús, te ñá túú tnàhí ni yùhú-dé ²⁹ ní cáháⁿ ndihi-dé ñáyiú isràél ñáyiú càháⁿ tnúhu griégú. Te ñáyiú-áⁿ ñi ngüíta-yu ndàtnúhu-yu sá cáhni ñàhá-yu xii-dé. ³⁰ Te ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní níhí-yu tnúhu nàcuáa cuini ñáyiú càháⁿ tnúhu griégú cada ñàhá-yu xii té Sàulú, núú ní sàndeca ñàhá-yu xii-dé ñuú Cèsareá, te yàcáⁿ ní tendaha ñàhá-yu cuánuhú-dé ñuú Tàrsú.

³¹ Te sátá xiáⁿ te ní sanaá-yu ñá túú-gã ní xóo cada úhú-yu nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús níhí distritú Jüdeá, ndihi distritú Galileá, ndihi distritú Sàmariá. Te ní níhí ndéè-yu ní quidé-yu nàcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiöxí cada-yu, te ío ní xíndecu yíñùhú-yu núú-gã, te Espiritú-gá ní chindee ñàha-xi xií-yu, te vãi-gá ñáyiú ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá.

Té Pèlú ní quide tátna-dé té Èneás

³² Titní xichi ní sáháⁿ té Pèlú ní cáháⁿ-dé tnúhu Yã Ndiöxí. Te ñⁿ nduu ní sáháⁿ-dé ñuú Lidá ní cáháⁿ ndihi-dé ñáyiú sàndáá iní ñàhá xii Jesús. ³³ Te yàcáⁿ ní naníhí-dé ñⁿ té nàni Eneás, te ní cuu úná cuía cùhú-dé, te ni lùha ñá cúú-gã candá nihnu-dé. ³⁴ Te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-dé:

—Èneás, Xítohó Jesucristú cada tátna ñaha-gã xii-n tnáví. Ndacóo te ndocani-n yùu-n —cachí-dé xãhaⁿ-dè.

Te òré-ni ní ndacóo-dé. ³⁵ Te nchaa ñáyiú ñuú Lidá ndihi ñáyiú ñuú Sàrón ní xiní-yu sá ñi ndúha-dé, te ní sàndáá víhí iní-yu Xítohó Jesucristú.

Ní ndoto tá Dòrcás

³⁶ Te ñuú Jòpé ndécú ñⁿ ñadihí sàndáá iní-aⁿ tnúhu Jèsús, te nàni-aⁿ Tabitá, te tnúhu griégú xãháⁿ-yu Dòrcás, te ío váha ní xóo cada-aⁿ chi ío váha iní-aⁿ, te ní xóo chindee-aⁿ ñáyiú ndàhú. ³⁷ Te váha-ni ndècu-aⁿ ni cuu, te ní tñi ñaha cuèhé ñi xíhí-aⁿ, te ní nadacùchi ñàhá-yu, te ní chihi ñàhá-yu ñⁿ cuàrtú ndécú ndéé núú ñiñu. ³⁸ Te ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú

Jòpé ní níhí-yu tnúhu sá ndécú tẽ Pèlú ñuú Lidá. Te yatni-ni càa ñuú-áⁿ, te ní tendàhá-yu úú cue té cuáháⁿ-güedé núú ndécú-dé cuèndá cùñaha-güedé candeca ñaha-güedé xii-dé quíhíⁿ núú ndécú-yu. Te ní xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú:

—Yáchí ná quíhíⁿ-ó ñuú-ndí, chi yàcáⁿ caná ñàhá-yu quíhíⁿ-n tnáví —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii té Pèlú.

³⁹ Te té Pèlú ní xica-dé cuáháⁿ-dé ndihi cue té-áⁿ ñuú Jòpé, te òré ní quexio-güedé ndihi-dé, te cuásaa ndihi ñaha-güedé cuàrtú ndéé núú ñiñu. Te nchaa ñáyiú dihí ñáyiú quèé ní tacá ndéé ñàhá xii ndíyi-áⁿ xíndáhyú-yu, te ní dánèhé ñàhá-yu nchaa dóo ñi cadúha ñaha ní xíhí-áⁿ. Chi ní xóo cadúha-aⁿ dícúⁿ, te ní xóo cadúha-aⁿ dío òré ní xíndecu-aⁿ ñuyú-a, te nchaa xiáⁿ ní dánèhé ñàhá-yu xii té Pèlú. ⁴⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè sá quèè-yu nchaa-yu quehé, te ní queé-yu. Te ní ngüíñí xítí-dé te ní cáháⁿ ndihi-dé Yã Ndiöxí, te dàtnúni ní ndacoto-dé núú cándòdo ndíyi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dè:

—Tàbitá, ndacóo —càchí-dé xãhaⁿ-dè.

Te ní ndacoto-aⁿ núú tẽ Pèlú te ní ndacóo-aⁿ. ⁴¹ Te ní tñi-dé ndaha-aⁿ ní nacanutñi ñaha-dè. Te ní cana-dé nchaa ñáyiú dihí ñáyiú quèé ndihi nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús cuèndá quini-yu sá ñi ndoto-aⁿ. ⁴² Te nchaa ñáyiú ñuú Jòpé ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní quide té Pèlú ní ndoto ñaha ní xíhí-áⁿ, te vãi-yu ní sàndáá iní-yu Xítohó Jesucristú. ⁴³ Te titní nduu ní xíndecu té Pèlú vehe té Xímú tée dàcuitá ñi.

10

Té Pèlú ndihi té Còrneliú

¹ Te ndècu ñⁿ té nàni-dé Còrneliú ñuú Cèsareá te cùu-dé capitáⁿ, te ndècu ndihi-dé ñⁿ cièndú sandàdú. Te cue té-áⁿ nání-güedé Sandàdú Itàlianú. ² Te té cùu capitáⁿ ío váha iní-dé, te mee-dé ndihi ñadihí-dé ndihi nchaa landú-dé ío nèhé-yu sá yíñùhu núú Yã Ndiöxí, te sáha-dé ñáyiú ndàhú ñáyiú isràél díhúⁿ, te ío càháⁿ ndihi-dé Yã Ndiöxí. ³ Te ñⁿ nduu dàtná òré caá úní sacuaa ní dácótó núú ñàhá-xi xii-dé sá ñi sãháⁿ ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiöxí núú-dé, te ní xáhaⁿ-xi:

—Còrneliú —càchí-xi xãhaⁿ-xi xii-dé.

4 Te ní xiní-dé ndi ndúú xio núú-dě espíritú-án. Te ío ní yuhú-dé. Te ní xáhaⁿ-dě: —¿Ná chíúⁿ vèxi-n? —càchí-dé xăhaⁿ-dě.

Te xăhaⁿ-xi:

—Ío càháⁿ ndihi-n Yă Ndiöxí, te ñáyiú ndàhú sãñaha-n dîhúⁿ-n, te nchaa xiăⁿ sa nàha-gá. 5 Te vitna tendaha-n cuè téé na quihíⁿ-güedé ñuú Jòpé quíngana-güedé ìⁿ téé nani Xímú, àdi Pelú chi úú diú-dé, te candeca ñaha-güedé quixi. 6 Te òré quexio-dé te cachí tnúhu-dé nchaa dava-gá sá cuini Yă Ndiöxí cada-n. Te ndècu-dé vehe ingá tucu téé nani Xímú téé dàcuitá ñi, te vehe téé-án cáá ìⁿ xio yuhu lamár —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

7 Te sátá cuáháⁿ espíritú-án, te té Còrneliú ní cana-dé úú tnàhá cue téé xínu cuechi núú-dě ndihi ìⁿ sandádú xínú cuèchi tucu núú-dě, te tnàhá sandádú-án ío càháⁿ ndihi-dé Yă Ndiöxí. 8 Te té Còrneliú ní cani-dé cuendú núú-güedé nàcuáa ní cáháⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí. Te ní tendaha ñaha-dé xii-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Jòpé.

9 Te nduu tnèé-án ñúhú-ní-güedé ichi cuáháⁿ-güedé, te cùu-xi datná òré caúxúú nduu ta cùyatni-güedé ñuú-án, te òré-án ní sáá té Pelú díquí véhé càháⁿ ndihi-dé Yă Ndiöxí. 10 Te òré-án sa xihí-dé docó cuini-dé caxi-dé, te nini càdúha-yu sá cáxí-dé ní dácótó núú ñáhá-xí 11 sã ní xiní-dé ìⁿ sá ndécú àndiú, te càa datná cáá ìⁿ dóó cáhnú nchícúⁿ yoho ndi cùmí xíquí-xi véxi cuuⁿ núú ñúhú. 12 Te núú dǒó-án yódó cǒo ndihi quiti ndàva ndihi nchaa núú quiti ndéé cùmí sãhá-xi. 13 Te ní tecú dóho-dé càháⁿ ìⁿ sá càháⁿ, te xăhaⁿ sã càháⁿ-án xii-dé:

—Pelú, ndacuíñi cahni-n nděda-ni càa quiti-a caxi-n-di —cachí sá càháⁿ-án xăhaⁿ-xi xii-dé.

14 Te té Pelú ní xáhaⁿ-dě:

—Vá cáhni-í-di chi càchí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii nchúhú ñáyiú isràél sá vã cúú càxi-ndí nchaa quiti-a chi cuu cuèchi, te vátá cáxí-gã-í-di ni ìⁿ xito —cachí-dé xăhaⁿ-dě.

15 Te ní cáháⁿ tucu sá ní cáháⁿ-án, te xăhaⁿ-xi:

—Vá cúú càchí-n sã vã cúú càxi-n-di, chi mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá diú nchaa quiti-a cuu caxi-o vitna —cachí sá ní cáháⁿ-án xăhaⁿ-xi xii-dé.

16 Te ducaⁿ ñí cáháⁿ sá ñí cáháⁿ-án ùni xito, te dàtnúni cuándaa tucu dóó-án andiú.

17 Te té Pelú ñá ní cùtnuní iní-dé ná cuendá ducaⁿ ñí dácótó núú ñáhá-xí xii-dé, núu xiăⁿ ío cuéhé ñí sani iní-dé. Te òré-án ñí quexio cue téé ní tendaha té Còrneliú ndéé yuyèhe, chi ndi vehe ndi vehe cuáháⁿ-güedé ndúcú tnúhu-güedé ndéé cáá véhe té Xímú téé dii véhe-xi ndecu té Pelú. 18 Te ní cáháⁿ níhi-güedé, te xăhaⁿ-güedé:

—Ñá túú cùdana iha ndecu ìⁿ téé nànducu-ndí nání-dě Xímú, àdi Pelú chi úú diú-dé —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé.

19 Te té Pelú vai sani iní-dé sá ñí dácótó núú ñáhá-xí xii-dé. Te òré-án ñí xáhaⁿ Espíritú Yă Ndiöxí xii-dé:

—Cundedóho-n ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Ní quexio úní cue téé nànducu ñaha xii-n.

20 Yáchí, cuandèe chi quihíⁿ-n ndihi-güedé, te vá yuhú-n chi yuhú ní xáhaⁿ-í véxi cuaca ñaha-güedé xii-n —càchí Espíritú-gá xăhaⁿ-xi xii té Pelú.

21 Te ní xica-dé cuánde-dé núú ndécú cuè téé xica nanducu ñaha xii-dé, te xăhaⁿ-dě xii-güedé:

—Yúhú cúú tée nànducu-ndo-án. Náu-í-a núu ná chíúⁿ cuini ñáhá-ndó —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-güedé.

22 Te xăhaⁿ-güedé:

—Tée cùu capitáⁿ téé nani Corneliú ní tendaha ñaha-dé véxi-ndí, te téé-án ío váha iní-dé, chi ío sandáá iní-dé Yă Ndiöxí, te nchaa ñáyiú isràél ío váha càháⁿ-yu cuendá-dé. Te ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ-xi xii-dé sá cáná ñaha-dé xii-n quihíⁿ-n véhe-dé dacuàha-n-dé tnúhu Yă Ndiöxí —càchí cue téé ní tendaha té Còrneliú xăhaⁿ-güedé xii té Pelú.

23 Te ní xáhaⁿ tẽ Pelú sá quihu-güedé vehe-dé, te candeca tnàha-güedé ndihi-dé quihíⁿ ndéé nduu tnèé. Te nduu tnèé-án ñí xica-güedé ndécá tnàha-güedé ndihi té Pelú cuáháⁿ, te tnàhá ìⁿ úú cue téé sandáá iní tnúhu Jèsús ñuú Jòpé cuáháⁿ ndihi ñaha-güedé xii-dé.

24 Te ndéé ingá nduu ní quexio-güedé ñuú Cèsareá. Te té Còrneliú ndétú ñaha-dé xii-güedé vehe-dé te sa ndècu túha-dé ndihi ñadihí-dé ndihi nchaa landú-dé ndihi cue téé ío váha tnàhá tnúhu ndihi-dé, chi ní cana ñaha-dě ní nítnáhã-yu ndihi-dé cundetú-yu té Pelú. 25 Te sátá ñí quèxio té Pelú vehe té

Còrneliú, te ní quee-dé quehé, te ní ngüñí xítí-dě núú tē Pèlú chíñùhu ñaha-dé ní cùu. ²⁶ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dē:

—Ndacuíñí vá ngüñí xítí-n nùú-í chi ñá díú Ndiöxí cùú-í, dícó ñⁿ tée ñuyíú-a cùu-í —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dē xii-dé.

²⁷ Te ta cáháⁿ té Pèlú ndíhi té Còrneliú cuánguihu-güedé xítí vehe, te chitu ñáyiú xixíhi xítí vehe. ²⁸ Te ní xáhaⁿ tē Pèlú xií-yu:

—Sa nàha-ndo sá càchí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii nchúhú ñáyiú isràél sá vā cùú quixi-ndí vehe ni ñⁿ nchóhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél te ni vā cùú tnàhá tnúhu ndíhi ñaha-ndí xii-ndo. Dico Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá vā cùú cáháⁿ-í sá vā cùú cáháⁿ ndíhi-í ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chi cuu cuéchi. ²⁹ Núu xiáⁿ ndíhi-ni véxi-í òré ní quexio tnúhu sá cáná ñaha-ndo. Te cachí tnúhu-ndo nā cuendá cáná ñaha-ndo —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dē xii-yu.

³⁰ Te té Còrneliú ní xáhaⁿ-dē:

—Ní cuu cúmí nduu, te ñⁿ ni dàtná òré iha cùu-xi, te yúhú ndècu-í ñⁿ ni vehe-í, te ñá túú tnàhí ná xéxi-í cáháⁿ ndíhi-í Yá Ndiöxí, te òré-áⁿ ní quexio ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gá níhnu-xí dōó cuixíⁿ dōó chàhnchí. ³¹ Te càchí-xi: “Còrneliú, ní xíndedóho Yá Ndiöxí tnúhu ní cáháⁿ-n ndíhi-gá, te xíní-gá sá sãñaha-n díhúⁿ xii ñáyiú ndàhú. ³² Te ñuú Jòpé ndécú ñⁿ tée nani Xímú, àdi Pelú chi úú ñⁿ dé, te ndècu-dé vehe ñⁿ tée nani tucu Xímú tée dàcuitá ñⁿ, te càa vehe-dé ñⁿ xio yuhu làmár, te cana-n-dē ná quixi-dé ndatnúhu-n ndíhi-dé”, duha ní cáháⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí. ³³ Núu xiáⁿ ndíhi-ni ní cana ñaha-í xii-n. Te táxáhu xii-n sã véxi-n chi iha ndècu-ndí nchaa-ndí ndétú ñaha-ndí xii-n cùndedóho-ndí tnúhu Yá Ndiöxí, te cuíní-ndí cachí tnúhu-n nchaa tnúhu ní cachí Yá Ndiöxí cáháⁿ-n —càchí té Còrneliú xáhaⁿ-dē.

Té Pèlú ní ndatnúhu-dé ndíhi ñáyiú ní tacá vehe té Còrneliú

³⁴ Te té Pèlú xáhaⁿ-dē xií-yu:

—Vitna ní xíní-í sá Yá Ndiöxí cáháⁿ ndíhi-gá ñáyiú cuéi ndēda-ni càa ñuú, te ñⁿ-ni quide-gá ndíhi nchaa-yu. ³⁵ Te nchaa ñáyiú nèhe sá yíñùhu núú Yá Ndiöxí, te xíquide váha-yu, te nchaa-yu cùu váha iní ñáhá-gá xií-yu. Te ñá túú quide cuendá-gá

cuéi ná ñáyiú ñuú cùu-yu. ³⁶ Te Yá Ndiöxí ní tendaha-gã Xítohó Jesucristú ní sáháⁿ-gá ní xíndecu-gá nacióⁿ Isràél, te ní xáhaⁿ-gá xií-yu ñⁿ tnúhu váha nacuáa cuu váha iní-yu. Te ñⁿ ni mee Jèsús cùnù-gá núú ñáyiú ni càa xico ñuyíú. ³⁷ Te nàha-ndo sá díhna-gá ndí Juàá ní cáháⁿ ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyiú, te ní dácúandute ñaha ndí xií-yu. Te dàtnúni ní ngüita Jèsús ní cáháⁿ-gá tnúhu-gá distritú Galileá, te dàtnúni ní sáháⁿ-gá níhí nacióⁿ Isràél ní cáháⁿ-gá tnúhu-gá núú ñáyiú. ³⁸ Te sa nàha-ndo sá Yá Ndiöxí ní sãñaha-gã Espíritú-gá xii Jèsús tée ñuú Nazàrét ndécú ndíhi-dé chindèe ñaha-xi xii-dé. Te nàha-ndo sá ní xica cuu Jèsús ní quide tátna-gá nchaa ñáyiú yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávãha. Te ío vãi-gá sá váha ní quide ñaha-gã xií-yu, te ducaⁿ ní quide-gá, chi Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá. ³⁹ Te mee-ndí ní xíní-ndí nacuáa ní quide Jèsús ñuú Jerusalén ndíhi níhí nacióⁿ Isràél. Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxi te yacáⁿ ní xíhí-gá. ⁴⁰ Te núú ùní nduu ní dándótó ñaha Yá Ndiöxí xii-gá. Te ní cuíní-gá sá cùndecu Xítohó Jesucristú títní nduu sátá ní ndoto-gá cuendá cáháⁿ ndíhi ñaha-gã xii-ndí nchaa-ndí nacuáa ní xica cuu-ndí ndíhi-gá. ⁴¹ Te ñá ncháá ñáyiú ni xíní ñáhá xii-gá, chi mee-ni nchúhú cue tée ní cachí-gá sá cáháⁿ ndáá-ndí sá ní ndoto-gá, chi ní xíndecu ndíhi-ndí-gá, te ní xíhi ní xexi-ndí ndíhi-gá, núu cáháⁿ ndáá-ndí sá ní ndoto-gá. ⁴² Te ní cachí-gá sá nchúhú quíhíⁿ-ndí cùñaha-ndí xii ñáyiú sá méé Yá Ndiöxí ní táuchíúⁿ-gã sá Jèsús cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiú ndècu vívú ndíhi cuéchi nchaa ñáyiú ní xíhí. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Jèsús, te ñⁿ ni ducaⁿ ní cachí Jèsús cáháⁿ-ndí. ⁴³ Te cue tée ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ní cáháⁿ-güedé sá quíxi Jèsús, te ní cachí-güedé sá ncháá ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii Jèsús, te cada càhnu iní-gá nchaa cuéchi-yu —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dē xií-yu.

Ní quexio Espíritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél

⁴⁴ Te mei òré cáháⁿ-dē ndédóho-yu ní quexio Espíritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndíhi

nchaa ñáyiú-án. ⁴⁵ Te cue téé israhél cuáhán ndihí té Pèlú, cue téé ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní cuñúhu vñhi-güedé sá ñí quexìo Espíritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndihí-yu, chi cuendá sá ñà díú ñáyiú israhél cúu-yu núu xíáⁿ ní cuñúhu-güedé. ⁴⁶ Te ní cutnùní sá ñí quexìo Espíritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndihí-yu, chi ní ngüíta-yu càháⁿ-yu tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá, tnúhu sá ñà túú xìní-yu càháⁿ-yu. Te ní ndacáⁿ táhü-yu núú Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá ñí quide-gá.

⁴⁷ Te dàtnùní ní xáhaⁿ tē Pèlú:

—Vitna te cuandute ñáyiú ní natuha ichi Xítohó Jesucristú chi sa ndècu ndihí-yu Espíritú Yá Ndiöxí dàtná cuíní-ndó ndècu ndihí nchoo, núu xíáⁿ vá cúú càchí dava-gá ñáyiú sá vā cúú cuànduté-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-yu.

⁴⁸ Te dàtnùní ní xáhaⁿ-dē xii ñáyiú:

—Vitna te cuandute-ndo, te òré-án te cacunehe-ndo Xítohó Jesucristú —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-yu.

Te dàtnùní ní càháⁿ ndàhú-yu núú tē Pèlú cundecu ndihí ñaha-dē xii-yu ñí ùú nduu.

11

Té Pèlú ní caní-dé cuèndú núú ñáyiú sándáá iní tnúhu Jèsús ñuú Jerusàlén

¹ Te cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá, ndihí cue ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá, ñáyiú ndècu distritú Júdeá ní níhí-yu tnúhu sá ñáyiú ñà túú cùu ñáyiú israhél ní sándáá iní-yu tnúhu Yá Ndiöxí. ² Te òré ní ndexìo té Pèlú ñuú Jerusàlén, te ñáyiú israhél ñáyiú ní cachí sá cáda nchaa nacuáa ní càháⁿ ndí Moisés ní satnuhu ñáhá-yu xii-dé. ³ Te ní xáháⁿ-yu xii té Pèlú:

—¿Ná cuendá ní sáháⁿ-n ndéé ndiáçáⁿ ní càháⁿ ndihí-n ñáyiú-áⁿ, te ñà túú quidé-yu dàtná quidé nchòo-i? Te ní sáháⁿ-n yacáⁿ ní xexi-n ndihí-yu —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

⁴ Te té Pèlú ní caní-dé cuèndú nacuáa ní cuu núú ñí sáháⁿ-dē, te xáhaⁿ-dē:

⁵ —Ní xíndecu-í ñuú Jòpé. Te òré càháⁿ ndihí-í Yá Ndiöxí, te ní dácótó ñaha-xi xii-í sá vèxi cuuⁿ ñí dóó càhnú àndü, te ndütü ndi cumí xíquí-xi, te ní ngava-xi núú ndécü-í.

⁶ Te ní xíndéhé vaha-í, te ní xíní-ínchaa quiti yòdo núú-xi. Te ñí xichi yòdo quiti cúmí

sáhá-xi, te ñí xichi yòdo quiti dééⁿ, te ñí xichi yòdo cóó, te ñí xichi yòdo quiti ndava.

⁷ Te ní tecú dóho-í càháⁿ ñí sá càháⁿ, te càchí-xi: “Pèlú, ndacuíñí cahni-n ndéda-ni càa quiti-a caxi-n-di”, cachí sá ñí càháⁿ-án.

⁸ Te ní xáhaⁿ-í: “Vá càhní-í-di chi càchí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii nchúhú ñáyiú israhél sá vā cúú càxi-ndí nchaa quiti-a”, xáhaⁿ-í.

⁹ Te ní tecú dóho-í càháⁿ-ni tucu núú ñínu, te càchí sá càháⁿ-án: “Vá cúú càchí-n sá vā cúú càxi-n-di, chi mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá díú nchaa quiti-áⁿ cuu caxi-o”, càchí sá càháⁿ-án. ¹⁰ Te ducaⁿ ñí càháⁿ sá ñí càháⁿ-án ùní xito, te dàtnùní cuàndaa dóó-áⁿ ndihí nchaa quiti-áⁿ andü. ¹¹ Te òré-ni ní quexìo úní cue téé vehe núú ndécü-í.

Te cue téé-án ñí tendaha ñaha ñí tée ñuú Cèsareá nándücu ñaha-güedé xii-í. ¹² Te mee Espíritú Yá Ndiöxí ní cachí-xi sá quihíⁿ-í ndihí-güedé, te ní cachí-xi sá ñà túú ñà caní iní-í. Te tnàhá ñíu cue téé ndècu iha ní sáháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-í, te nchaa-ndí

ní sáháⁿ-ndí vehe té Còrneliú ñuú Cèsareá. ¹³ Te ní caní-dé cuèndú nacuáa ní cuu ní sáháⁿ ñí espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí vehe-dé, te ní quíhu-xi ndéé xití vehe-dé, te ní xáhaⁿ-xi xii-dé: “Tendaha-n cuè téé na quihíⁿ-güedé ñuú Jòpé quingana-güedé ñí tée nàni Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé. Te candeca ñaha-güedé quixi. ¹⁴ Te téé-án cachí tnúhu-dé nása cada-n nàníhí tãhú-n ndihí ñadihí-n, ndihí landú-n, ndihí nchaa ñáyiú xínu cuechi vehe-n”, duha ní xáhaⁿ espíritú-án xii té Còrneliú. ¹⁵ Te òré ní ngüíta-í càháⁿ ndihí-í-yu ní quexìo Espíritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndihí-yu dàtná ní quide-xi cútnáhá ní taxi Yá Ndiöxí Espíritú-gá ndéé díhna ní ngúndecu ndihí nchoo. ¹⁶ Te ní ndacu iní-í nacuáa ní càháⁿ Xítohó Jesucristú, te duha ní cachí-gá: “Té Juáa ní xóo dacuàndute-dé ñáyiú, dico yúhú sãñaha-í Espíritú Yá Ndiöxí cundecu ndihí-yu”, duha ní cachí-gá. ¹⁷ Te Yá Ndiöxí ní sãñaha-gã Espíritú-gá cundecu ndihí ñáyiú ñà túú cùu ñáyiú israhél dàtná ní quide-gá cútnáhá ní sándáá iní-ó tnúhu Jèsús, núu xíáⁿ vá càchí-í sá vā cúú càda-í ñí sá cuíní Yá Ndiöxí cada-í —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dē xii-yu.

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ tē Pèlú, te ñà túú-gã ná tnúhu ni càháⁿ-yu, te ío ní cudíí

iní-yu nchaa nàcuáa ní quide Yá Ndiöxí, te ní xítnàhá-yu:

—Tnàhá nchaa ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu is-
ràél naníhí tàhú-yu núu na dàñá-yu nchaa
sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, chi ducaⁿ cuìni
Yá Ndiöxí cunduu —càchí-yu xítnàhá-yu.

*Ñáyiu sàndáa iní tnúhu Jèsús ñuú An-
tiòquia*

¹⁹ Te sáta ní sahani-güedé té Tèvá, te ní
cuini-güedé cada úhú-güedé nchaa ñáyiu ní
sàndáa iní-xi tnúhu Jèsús, te ní xité nuú-yu
ndi tnahá ñuú. Te davá-yu cuáhán-yu
ndéé distritú Fènicia ndihí distritú Chìpré
ndihí ñuú Antiòquia. Te ní cáhán-yu tnúhu
Jèsús núu mee-ni ñáyiu isràél, te ñá ní
xítnúhu-yu dava-gá-yu. ²⁰ Te dava-gá ñáyiu
distritú Chìpré ndihí ñáyiu ñuú Cìrené ní
sáhán-yu ñuú Antiòquia. Te ñá díú mè-ni
ñáyiu isràél ní cáhán ndihí-yu, chi tnàhá
ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ní xáhán-yu
tnúhu Jèsús. ²¹ Te ní chindee ñàha-gá xii
ñáyiu càhán tnúhu-gá, te vai-gá-yu ní sàndáa
iní-yu-gá chi ní tuhá-yu ichi-gá.

²² Te ñáyiu ndècu ñuú Jerusalén ñáyiu
ní sàndáa iní tnúhu Jèsús ní níhí-yu tnúhu
nàcuáa ní cuu, núu xíán ní tendàhá-yu té
Bèé cuáhán-dé ñuú Antiòquia. ²³ Te òré ní
quexìo té Bèé, te ní xini-dé nàcuáa ní quide
ñaha-gá xii-yu sá ní naníhí tàhú-yu, núu xíán
ío ní cudí iní-dé. Te ní dácáhu iní ñáhá-dé,
te ní xáhán-dé:

—Ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa
sá càchí Yá Ndiöxí cada-ndo —càchí-dé
xáhán-dé xii-yu.

²⁴ Te té Bèé cúu-dé ñuú tée váha iní-xi,
te ndècu ndihí-dé Espiritú Yá Ndiöxí, te ío
sàndáa iní-dé tnúhu Jèsús. Te vai vihi ñáyiu
ní tuhá-yu ichi-gá.

²⁵ Te dàtnùni cuáhán té Bèé ñuú Tàrsú
cuánúndúcú-dé té Sàulú. ²⁶ Te òré ní naníhí
ñáhá-dé, te ndèca ñaha-dé cuáhán ñuú An-
tiòquia, te yacá ní xindecu-güedé ñuú cuía
ndihí ñáyiu ní sàndáa iní tnúhu Jèsús, te
vai-yu ní dácúhá ñaha-güedé tnúhu-gá. Te
dìu-ni ñuú Antiòquia ní dánání ñàhá-yu
Cristiànú xii nchaa ñáyiu sàndáa iní tnúhu
Jèsús.

²⁷ Te ndéé dàvá-án ní quee ñuú cùu
tée cáhán tnúhu Yá Ndiöxí ñuú Jerusalén
cuáhán-güedé ñuú Antiòquia. ²⁸ Te ñuú-dé

nání-dé Àgabú, te ní chindee ñàha Espiritú
Yá Ndiöxí xii-dé, te ní sáhán-dé núu nchaa
ñáyiu sàndáa iní tnúhu-gá, te ní xáhán-dé
xii-yu sá quíxí ñuú tnamá ñihí ñuyíú. Te
ducaⁿ ní cuu sáta ní ngúnutnì té Clàudiú tée
yìndaha cuèhé nàcióⁿ. ²⁹ Núu xíán nchaa
ñáyiu sàndáa iní tnúhu Jèsús ñuú Antiòquia
ní ndatnúhu-yu sá chindèé-yu nchaa ñáyiu
sàndáa iní tnúhu-gá ndécú distritú Jùdeá
cuèndá vá ndóhó vihí-yu docó. Te nàcuáa ní
níhí-yu, te ducaⁿ ní sacáⁿ tnáhá-yu. ³⁰ Te ní
tacá díhú-án, te nèhe té Bèé ndihí té Sàulú
cuáhán, cuáha-güedé cue tée yìndaha ñáyiu
sàndáa iní tnúhu-gá.

12

*Sáta ní xihí té Jàcobó, te ní ngava té Pèlú
vecaá*

¹ Te ndéé dàvá-án ní ngüita té Hèrodés
tée yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél ní quide
úhú-dé ñuú ñáyiu sàndáa iní tnúhu Yá
Ndiöxí. ² Te ní táuchíu-dé ní tñi-güedé té
Jàcobó ñani té Juáa, te ní sahani ñaha-güedé
ndihí machití. ³ Te ío ní cudí iní dava ñáyiu
isràél cuèndá sá ní sahani ñaha-güedé xii té
Jàcobó, núu xíán ní tendaha tucu té Hèrodés
sandàdú-dé ní sáhán tñi tucu-güedé té Pèlú.
Te ducaⁿ ní quide-dé cútnàhá ní xóo vico
ní xexí-yu pàa sá ñà túú yìhí levadurá.
⁴ Te ní naníhí-güedé té Pèlú, te ní tñi
ñaha-güedé ndécá ñaha-güedé cuáhán ve-
caá. Te té Hèrodés ní táuchíu-dé cuáhán
sáhán ñuú sandàdú cundeé-güedé té Pèlú. Te
ní xáhán-dé:

—Cundeé-ndó ndi cúmi ndi cúmi-ndó
tèe-án —càchí-dé xáhán-dé xii-güedé.

Te té Hèrodés ní sani iní-dé queñuhu-dé
té Pèlú vecaá òré ná yàha vico cuèndá cahni
ñaha-güedé cáhán-dé ní cùu. ⁵ Te ní xihí-ni té
Pèlú vecaá, te ní xindeé cuaa ñaha sandàdú
xii-dé. Te cue ñáyiu sàndáa iní tnúhu Yá
Ndiöxí ío ní xicáⁿ tãhú-yu núu-gá cuèndá sá
ñà túú nã cada ñaha-güedé xii-dé.

Yá Ndiöxí ní dácăcu-gá té Pèlú vecaá

⁶ ñuú-gá quihí té Pèlú vecaá ní cùu,
te nduu tñé tauchiúⁿ té Hèrodés quihíⁿ
sandàdú queñuhu ñaha-güedé xii-dé ve-
caá cuèndá quini nchaa ñáyiu nása cada
ñaha-güedé ní cùu. Te té Pèlú cáá-dé xidí-dé

xítí vecaá, te ndi ndùú dúcúⁿ ndáhá-dě ndútú càdená, te xio xio òñi-dé ndécú sàndadú, te dava-gá sandàdú xindeé-güedé yèhe vecaá. ⁷ Te ní quexìo ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí xítí vecaá núú cáá tē Pèlú xidí-dé, te uuⁿ ní dáyèhé-xi xítí vecaá, te ní dāngüñhi ñaha-xi xii-dé, te xăhaⁿ-xi xii-dé:

—Yáchí, ndàcòo —càchí-xi xăhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndacòo-dé, te ncha cadèná ndútú dúcúⁿ ndáhá-dě ní nandáxí. ⁸ Te ní xăhaⁿ tùcu espíritú-áⁿ xii-dé:

—Yáchí, nucuñhu dóo-n, te ndíhu-n chàu-n —càchí-xi xăhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndíhu nuu-dé dóo-dě, te ní xăhaⁿ tùcu espíritú-áⁿ:

—Candixi dóo-n, te na quèhíⁿ-ó —càchí-xi xăhaⁿ-xi xii-dé.

⁹ Te té Pèlú ní chinchícúⁿ-dé espíritú-áⁿ, te ñá ní cùtnuní iní-dé ñu ndáá ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ducaⁿ quide àdi ñáhá, te dàcoto ñaha-xi xii-dé ní sani iní-dé. ¹⁰ Te nděndaha-ni-dě espíritú-áⁿ cuáháⁿ ní yáha-dé nàcuáa xñutñi sandàdú, te ta yăha-gá-dé núú ndécú dàva-gá-güedé. Te ní sáá-dé ndéé yuyèhe núú ndèdí caá nàcuáa ní yáha ichi sá cuáháⁿ ndéé xítí ñuú, te ní nacaáⁿ méé yèhe-áⁿ, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ndihí espíritú-áⁿ. Te ní tnahá-dé ìⁿ tnuú, te yàcáⁿ ní dándõo ñaha espíritú-áⁿ xii-dé. ¹¹ Te dătnùní ní nene váha saní núú-dě, te ní cutnùní iní-dé, te ní cachí-dé:

—Ndáá sá Yă Ndiöxí ní tendaha-gă espíritú-áⁿ ní quixi-xi ní dácăcu ñaha-xi xii-í cuèndá sá và cáhni ñaha té Hèrodés. Te dava ñăyiu isràel ío ní cudíⁿ iní-yu cuèndá sá ní cuiní té Hèrodés cahni ñaha-dě xii-í —duha ní cachí-dé sá ní cutnùní iní-dé.

¹² Te sá ní cutnùní iní-dé sá ní cácu-dé, te cuáháⁿ-dé vehe ìⁿ ñaha năni Mariá năná tē Juáá, àdi Mácú chi úú ñu-dé, te xíaⁿ ndécú vâi-yu càháⁿ ndihí-yu Yă Ndiöxí. ¹³ Te té Pèlú ní quexìo-dé ndéé yuyèhe ní dácásáⁿ-dě, te ní quixi ìⁿ xíchí nání Ròdé ní quixi ndehe-xi nă cúú ñăyiu dàcasaⁿ. ¹⁴ Te ní nucúhuⁿ ndudú-xi sá díú tē Pèlú, te ní cudíⁿ víhí iní-xi, dico ñá ní nacaáⁿ-xi yuyèhe. Te ní quene cunu-xi cuáháⁿ ngúñaha-xi xii-yu sá nútni tē Pèlú yuyèhe ndaa quehé. ¹⁵ Te

ñá ní sàndáá iní-yu tñuhu ní cáháⁿ-xi, te xăhăⁿ-yu xii-xi:

—¡Ná tñuhu vîhi cáháⁿ-õⁿ xíchí lùcú! —càchí-yu xăhăⁿ-yu.

Te xăhaⁿ-xi să ndáá nútni-dé, te xăhăⁿ-yu:

—Ñá díú tē Pèlú chi espíritú sá xító ñaha xii-dé cúú să càháⁿ —càchí-yu xăhăⁿ-yu xii-xi.

¹⁶ Te òré ducaⁿ xñtnáhá-yu, te té Pèlú ní dácásáⁿ tùcu-dé yuyèhe. Te ní sáháⁿ-yu ní nacaáⁿ-yu yuyèhe, te ní xiní-yu sá díú tē Pèlú, te ní cuñúhu vîhí-yu. ¹⁷ Te ní quide-dé ndaha-dé núu-yu cuèndá cadí-yu yuhú-yu. Te ní ngúita-dé ní cani-dé cuèndú nàcuáa ní quide ñaha Yă Ndiöxí xii-dé sá ní dácăcu ñaha ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gă xii-dé vecaá, te ní xăhaⁿ-dě xií-yu:

—Cúu-ndo tē Jàcobó ndihí dava-gă ñăyiu sàndáá iní tñuhu Jèsús nàcuáa ní quide ñaha Yă Ndiöxí xii-í —càchí-dé xăhaⁿ-dě xií-yu.

Te sá ní dúcáⁿ ñi xăhaⁿ-dě, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ñngá xichi.

¹⁸ Te sá ní túndaá, te ní ngúita ncha sandàdú càháⁿ ìⁿ càháⁿ ìⁿ-güedé, te xñtnaha-güedé:

—Ñá túú-gă té Pèlú yíhí vècaá, ¿te nása cada-o-í? —càchí-güedé xñtnaha-güedé.

¹⁹ Te té Hèrodés ní tendaha-dě titñi sandàdú cuáháⁿ-güedé cuánúndúcú ñaha-güedé, te ñá ní năníhí ñáhá-güedé xii-dé. Te dătnùní ní cana-dé sandàdú cue tē ní xindeé ñáhá xii tē Pèlú, te ní tenà ñáhá-dě xii-güedé, te ní xăhaⁿ-dě xii dava-gă cue sandàdú-dé:

—Cahni-ndo cuè tē-áⁿ —càchí té Hèrodés xăhaⁿ-dě.

Te dătnùní ní quee té Hèrodés distrítú Jùdeá cuáháⁿ-dé ñuú Cèsareá, yàcáⁿ ní ngúndecu-dé.

Ní xíhí té Hèrodés

²⁰ Té Hèrodés ní cudééⁿ-dě núú ñăyiu ñuú Tirú ndihí núú ñăyiu ñuú Sidón. Te xíaⁿ ní ndatnúhu-yu ní cuu ìⁿ nuu tñuhu-yu, te ní xicá-yu cuáháⁿ-yu cuáháⁿ ndatnúhu ndihí ñáhá-yu xii-dé, te ní ndatnúhu ndihí-yu té Blástú. Te tē-áⁿ cúú-dě chiuⁿ quide-dé núú tē Hèrodés, te ní chindee tñuhu ñaha-dě xií-yu, chi ní cáháⁿ ndáhú-yu núú tē Hèrodés sá và cádá ùhú ñáhá-dě xií-yu. Te

ducaⁿ nǐ quidé-yu cuendá ñuú té Hèrodés-án quée sǎ xéxi-yu. ²¹ Te ní xáhaⁿ tē Hèrodés ná nduu quíhíⁿ-yu ndatnúhu ndihí ñaha-dě xií-yu, te nduu-ǎⁿ nǐ quíunuu-dé ñⁿ dóo vǎha, ñⁿ sá sácuíhnu tée tàxi tnuní. Te ní ngóo-dé núú xilé váha, xilé sá sácōo nchihí tée tàxi tnuní, te ní ngüíta-dé ní cáháⁿ sàhú-dé dóho-yu. ²² Te uuⁿni ní cuáá-yu te càchí-yu:

—¡Tée-a càháⁿ-dé dico ñá díú tēe ñuyíú-a cùu-dé chi ndiöxí cúu-dě! —càchí-yu xǐtnàhá-yu.

²³ Te ñuú-ni òr-é-áⁿ nǐ yáha ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí, te ní sáñaha-xi cuéhé xii té Hèrodés. Te ducaⁿ nǐ tnahá-dé chi mee-dě ñá ní xáhaⁿ-dē sá ñáyiú cùu-dé, te ní cáháⁿ-yu sá ndiöxí cúu-dě. Te nchìto-gá-dé ní sanú ñáhá tìndácú xii-dé, te dàtnùní ní xíhí-dé.

²⁴ Te ío tìtní xichi ní sáháⁿ ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí ní cáháⁿ-yu tnúhu-gá, te ío chítú-yu ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá.

²⁵ Te té Bèe ndihí té Sàulú ní ndihí chiùn-güedé, te ní ndee-güedé ñuú Jerusálén cuáháⁿ-güedé ndihí té Juáá, àdi Mácú chi úú ñuú-dé.

13

Té Bèe ndihí té Sàulú cuáháⁿ-güedé dácuàha-güedé ñáyiú tnúhu Yá Ndiöxí nchaa ñuú xícá

¹ Te ñuú Antiòquia ndécú ñⁿ úú cue tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí núú nchaa ñáyiú ní sàndáá iní-xi tnúhu-gá. Te ndècu tucu ñⁿ úú cue tée cùu mestrú dácuàha ñaha-güedé xií-yu tnúhu-gá. ñⁿ-dé nání-dě Bèe, te ñⁿ-dé nání-dě Xímú, te té Xímú-áⁿ xáhaⁿ-güedé Nègrú chi tnuu-dě. Te ñngá-dé nání-dě Lùciú, te tée-áⁿ cúu-dě tée ñuú Cirené. Te ñngá-dé nání-dě Sàulú, te ñngá tucu-dé nání-dě Manàén. Te té Manàén-áⁿ ndihí té Hèrodés tée cùu gobiernú Galileá ío váha ní xóo cáháⁿ ndihí tñaha-güedé cútnàhá ní cuu líhli-güedé. ² Te ñⁿ nduu ñá túú nǎ ní xèxi ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí cuendá mee-ni-gǎ ní cáháⁿ ndihí-yu, te ní xáhaⁿ Espíritú Yá Ndiöxí xií-yu:

—Tendaha-ndo tē Bèe ndihí té Sàulú quíhíⁿ-güedé dava-gá ñuú cada-güedé chiùn

tahu-í, chi ducaⁿ cuíní-í cunduu —càchí Espíritú-gá xáhaⁿ-xi xií-yu.

³ Te ní cáháⁿ ndihí tucú-yu Yá Ndiöxí, te ñá túú tñahí ná ní xèxi tucú-yu, te ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí tē Bèe ndihí té Sàulú. Te sátá dúcáⁿ nǐ quide-güedé, te ní quide ndee iní ñáhá-yu xii-güedé.

Té Bèe ndihí té Sàulú cuáháⁿ-güedé distritú Chìpré cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí

⁴ Te té Bèe ndihí té Sàulú ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé cuendá ducaⁿ cuíní Espíritú Yá Ndiöxí cunduu sá cáca cùu-güedé dava-gá ñuú, te ní quexìo-güedé ñuú Selèuciá, te yàcáⁿ ní quée-güedé bàrcú cuáháⁿ-güedé distritú Chìpré. Te ñuú-áⁿ cáá xití làmár chi ndècu ñuhu yichí xití ndute.

⁵ Te ní quexìo-güedé meí ñuú Salàminá, te ní quene-güedé bàrcú, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé nchaa veñúhu ñáyiú isràél càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí. Te cuáháⁿ ndihí-güedé té Juáá cuendá chindee ñaha-dé xii-güedé. ⁶ Te ní tñi-güedé ichi cuáháⁿ-güedé ñuú Páfós cáá ndaa ñngá xio Chìpré, te yàcáⁿ ní naníhí tñahá-güedé ndihí ñⁿ tée isràél nání-dě Barjèsús, te tée-áⁿ xíní-dé cada ndùu-dé, te càchí-dé sá càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí dico ñá ndàá.

⁷ Te tée-áⁿ quidé chiùn-dé ndihí té Sèrgiú, àdi Páblú chi úú ñuú-dé, te cùu-dé gobiernú Chìpré, te ío túha-dé. Te ní cana-dé té Bèe ndihí té Sàulú, chi cuíní-dé cundedóho-dé tnúhu Yá Ndiöxí. ⁸ Te tée quide nduu-áⁿ ñá ní dàña-dé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá, chi ñá ní cuíní-dé sá tēe cùu gobiernú-áⁿ tuha-dé ichi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ nǐ quide té Barjèsús, tēe xáhaⁿ-güedé Èlimás. ⁹ Te tñahá tucu té Sàulú ndécú úú ñuú-dé chi xáhaⁿ tùcu-güedé Páblú, te ndècu ndihí-dé Espíritú Yá Ndiöxí. Te ní xíndéhé ñí ñáhá-dě xii tēe quide nduu-áⁿ.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ-dē:

—Yòhó, chi dàtná quidé yùcu ñávàha quide-n chi mee-ni dándahú-n ñáyiú. Yòhó cúu-n dēhe sácuíhná, chi nchaa tnúhu váha cuíní Yá Ndiöxí cáháⁿ-yu, te yòhó ñá dáñá-n. ¹¹ Te vitna quíní-n nàcuáa cunduu, chi taxi Yá Ndiöxí ñⁿ castiú xii-n chi vá cútnùní-gá núú-n càca cuu-n ñⁿ úú nduu —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii tēe quide nduu-áⁿ.

Te òré ducaⁿ nǐ xáhaⁿ tǎ Pǎblú xii-dé, te òré-ni ní cuaa-dé, te ñá túú ní cùtnuní tnahí-gá núu-dě, te ní xóo nducu-nǎ-dé ñáyiú ní xóo cuita nehe ñaha xii-dé. ¹² Te tée cùu gobiernú ní xiní-dé nàcuáa ní quide té Pǎblú, te ío ní cuñúhu-dé. Te ní tnahá iní-dé tnúhu Jèsús, núu xǎⁿ ní sándáa iní-dé.

Té Pǎblú ndihi té Bèé ndécú-güedě ñuú Antiòquia Pìsidiá

¹³ Te té Pǎblú ndihi dava-gá cue tée xica cuu ndihi-dé ní quee-güedé bàrcú, te ní quee-güedé ñuú Páfós cuáháⁿ-güedé ñuú Pèrgé, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Pànfilíá. Te té Juàá ní nacuico-dě ní dándóo ñaha-dě xii-güedé cuánuhú-dé ñuú Jerusalén. ¹⁴ Te dava-gá-güedé ní quee-güedé ñuú Pèrgé cuáháⁿ-güedé ñuú Antiòquia, te Pìsidiá yíndàha-xi ñuú-áⁿ. Te nduu xíndetatú-yu, te ní sáháⁿ-güedé veñúhu ñáyiú isràél, te ní ngóo-güedé xití veñúhu. ¹⁵ Te cue tée ndècu veñúhu ní queheⁿ-güedé tutú yódó tnùní nchaa tnúhu sá nǐ chídó tnùní ndíi Moisés ndihi tutú yódó tnùní nchaa tnúhu sá nǐ chídó tnùní dava-gá cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te ní dácuhá-güedé ní xíndedóho cue ñáyiú, te dǎtnùní cue tée yíndaha veñúhu-áⁿ nǐ xáhaⁿ-güedé xii té Pǎblú ndihi dava-gá-güedé:

—Nchòhó cue tée cùu ñaní tnahá-ndí, te núu cuíní-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu Yá Ndiòxí, te cuu cáháⁿ-ndó tnavíí cuendá cutúha-yu —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé.

¹⁶ Te té Pǎblú ní ndacuíñí-dé, te ní ndacani-dé ndaha-dé cuendá cadí-yu yuhú-yu te cundedóho-yu tnúhu cáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ-dě:

—Te nchòhó ñáyiú quide nchaa nacuáa cáháⁿ Yá Ndiòxí ndihi nchaa nchòhó ñáyiú isràél, cundedóho-ndo nchàa-ndo ñⁿ tnúhu na cáháⁿ-í-a. ¹⁷ Te cuèi ndéé sanduu te cuèi vitna chindee ñaha-ni Yá Ndiòxí xii nchaa ñáyiú isràél, te ní nacáxi ñaha-gǎ xii-yu te ní chindee ñaha-gá cuendá cáyá-yu, chi cuíní-gá sá cúu vǎi-yu, te ducaⁿ nǐ quide-gá cútnahá ní xíndecú-yu nàcióⁿ Ègiptú. Te dǎtnùní ní dácăcu ñaha-gǎ xii-yu ñuú-áⁿ, chi mee-gǎ nchaa ndăcu-gá quidé-gǎ. ¹⁸ Te ní xíndecú-yu ñⁿ xichi núu ñá túú tnahí sàcúndecu ñáyiú údico

cuía, te xití údico cuía-áⁿ nǐ cundee iní-gá nchaa sá nǐ quidé-yu. ¹⁹ Te Yá Ndiòxí ní chindee ñaha-gá xii ñáyiú isràél, te ní dánáa-yu úsá nàcióⁿ, chi cuendá ní cuíní-gá cuu cuendá-yu ñuhú-áⁿ. ²⁰ Te dǎtnùní ní cachí Yá Ndiòxí sá díú-ní cuè tée cùchiuⁿ taxi tnuní-güedé nchaa ñáyiú, te ducaⁿ nǐ quide-güedé dǎtná cúmí ciendú dava cuía. Te sátá xǎⁿ, te ní xíndecu té Sàmuel tée ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí. ²¹ Te dàvǎ-áⁿ nǐ cuíní ñáyiú isràél sá cündecu ñⁿ tée quíndaha ñaha-dé xii-yu, te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá tǎ Sàul quíndaha-dě-yu, te tée-áⁿ nǐ cuu-dé déhe té Cís, te té Benjamín tée ní xíndecu ndéé sanaha-gǎ ní cuu ñaní tnahá-dě. Te té Sàul ní xíndaha-dě ñáyiú údico cuía. ²² Te Yá Ndiòxí ñá ní cuíní-gá cundecu-ni-dé quíndaha-dě ñáyiú, chi ní cuíní-gá sá tǎ Dàvíí ndíhu ndaha-dě cue ñáyiú isràél, te ní cachí-gá: “Ío váha ní tnahá iní-í nàcuáa quide té Dàvíí déhe tée Isàí, te cada-dé nchaa nàcuáa cúñaha-í xii-dé”, duha ní cachí Yá Ndiòxí —càchí té Pǎblú xǎhaⁿ-dě xii-yu.

²³ Te ní xáhaⁿ tucu té Pǎblú:

—Díu-ni ñaní tnahá tǎ Dàvíí cúu Jèsús. Te Yá Ndiòxí ní tendaha-gǎ Jèsús ní quixi-gá ñuyú-a cuendá nchaa ñáyiú isràél ná quíndáa iní ñáhá xii Jesús naníhí tǎhú-yu, chi ducaⁿ nǐ cachí Yá Ndiòxí cunduu. ²⁴ Te cútnahá vátá ngüíta-gá Jèsús cáháⁿ-gá tnúhu Yá Ndiòxí, te ní cáháⁿ té Juàá núu ñáyiú isràél sá xíní ñuhu-xi dañá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá, te cuanduté-yu. ²⁵ Te sa ta cùyatni-ni-gá cuú-dé, te ní xáhaⁿ-dě xii-yu: “Nchòhó càchí-ndó sǎ yǔhú cúu-í Crístú Yáá ndétú-ndó dico ñáhá, chi ñá díú yǔhú cúu-í Crístú, chi davitna quixi Crístú Yáá tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyú-a. Te yúhú cúu-í ñⁿ tée duuⁿ duuⁿ ñá túú tàú nandaxi cuèdicó chǎu-gá dico quide-í chiúⁿ-gá”, duha ní cáháⁿ te Juàá —càchí té Pǎblú xǎhaⁿ-dě xii-yu.

²⁶ Te ní xáhaⁿ tucu té Pǎblú:

—Cundedóho tucu-ndo ñngá tnúhu na cáháⁿ-í. Nchòhó tnahá-ndó cùu-ndo ñaní tnahá ndíi Abrahám, te xíní-ndó sǎ Yá Ndiòxí cúnú-gá. Te díu-ni-gá cuíní-gá sá ncháa-ndó cundedóho-ndo tnúhu-gá, chi cùu-xi tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ndó. ²⁷ Te nchaa ñáyiú ndècu ñuú

Jerusalén ndihi nchaa cue té cùnū ñá ní cùtnūnī iní-yu ndihi-güedé sá Yă Ndiöxí ní tendaha-gă Jèsús ní quixi-gă ñuyíú-a. Te ñá ní sãha-yu cuendá sá díú Jèsús ní cacunehe cue té ní cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha cuēi ní dácúáhă-yu tnúhu-gă veñúhu-yu ndi tnahá úná nduu, nduu ndetàtú-yu. Te ní cachí-yu sá ndècuéchi Jèsús, te ní xáhăⁿ-yu sá cáhni ñàha-güedé xii-gă. Te xiăⁿ sa ñaha cue té ní xóo cáháⁿ tnúhu-gă ndéé sanaha sá dúcáⁿ cãháⁿ-yu. ²⁸ Te cuēi ñá túú nă ní quide-gă te ní xáhăⁿ-yu xii té Pilatú té cùu gobiernú sá táuchiuⁿ-dé cahni ñaha-güedé xii-gă. ²⁹ Te xiăⁿ núu ní sata caa ñaha-güedé xii-gă núu cùrúxí. Te ní quide-güedé nchaa nàcuáa ní chídó tnùnī cue té ní cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha. Te sátá nì xihí-gă, te ní nunehe ñaha-güedé xii-gă núu cùrúxí, te nchìdo ñaha-güedé cuáhăⁿ, te ní chihi ñaha-güedé ìⁿ xití yaú. ³⁰ Te Yă Ndiöxí ní dándótó-gă Jèsús. ³¹ Te titní xito ní sáhăⁿ Jèsús núu ndécú ñáyiū ní xica cuu ndihi-gă, ñáyiū ní quee distritú Galileá ní sáhăⁿ-yu ndihi-gă ñuú Jerusalén. Te vitna nchaa ñáyiū-áⁿ xáhăⁿ-yu xii dava-gă ñáyiū isràel nàcuáa ní cuu ní ndoto-gă.

³² Te nchúhú cãháⁿ-ndí nàcuáa cada-ndo nánihí tãhú-ndó, chi Yă Ndiöxí ní xáhăⁿ-gă xii cue ñani tñáhă-ó nì xindecu ndéé sanaha sá téndaha-gă Déhe-gă Jèsús quixi-gă ñuyíú-a. ³³ Te ní quixi-gă ní xihí-gă, te ní dándótó ñaha Yă Ndiöxí xii-gă, te núu xiăⁿ naníhí tãhú-ó núu na quindáá iní-ó-gă. Te ìⁿ té ní cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha ní chídó tnùnī-dé núu sãlmú cúú ùú nàcuáa ní cáháⁿ Yă Ndiöxí ní xáhăⁿ-gă xii Déhe-gă, te duha ní xáhăⁿ-gă: “Yòhó cúú-n Déhe-í, te vitna cutnùnī iní ñáyiū sá yùhú cúú-í Tãtá-n”, duha ní xáhăⁿ-gă xii Jèsús. Te ñu-ni ducaⁿ nì chídó tnùnī té ní cáháⁿ tnúhu-gă ndéé sanaha. ³⁴ Te ìngá xichi tucu núu tütú-gă ní chídó tnùnī ìⁿ té ní xindecu ndéé sanaha nàcuáa ní xáhăⁿ-gă xii Déhe-gă, te duha ní xáhăⁿ-gă: “Mee-ni sã vãha cada ñaha-í dàtná ní xii-í té Dávíí”, duha ní xáhăⁿ-gă. Te ducaⁿ nì chídó tnùnī té ní xindecu ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ Yă Ndiöxí, chi òré ní xihí Jèsús te ní dándótó ñaha-gă cuendá sá vã tíú yìqui cuñú-gă. ³⁵ Te núu xiăⁿ duha ní chídó tnùnī ìⁿ té

ní xindecu ndéé sanaha núu librú Sãlmú nàcuáa ní xáhăⁿ-dē xii-gă: “Vá dáñá-n sã tíú yìqui cuñú Déhe-n chi ío vãha quide-gă”, duha ní chídó tnùnī té ní xindecu ndéé sanaha —cächí té Pãblú xáhăⁿ-dē xii-yu.

³⁶ Te xáhăⁿ tucu-dé:

—Te té Dávíí ní quide-dé nchaa chiūⁿ ní tãhú Yă Ndiöxí cada-dé, te dàtnùnī ní xihí-dé. Te ní chindúxi ñaha-güedé xii-dé yatni nàcuáa yìndúxi cue ñani tñáhă-dē ndéé sanaha-gă, te xiăⁿ nì téhyú yìqui cuñú-dé. ³⁷ Te Jèsús chi ñá ní téhyú yìqui cuñú-gă, chi ní dándótó ñaha Yă Ndiöxí xii-gă. ³⁸ Te cuñí-í cachí tnúhu-í xii-ndo cuendá cutnùnī iní-ndo nchaa-ndo sá cadá cãhnu iní Yă Ndiöxí nchaa cuéchi-o, chi ní xihí Jèsús cuendá naníhí tãhú-ó. ³⁹ Te nchaa ñáyiū na quindáá iní ñáhă xii Jesús te cada cãhnu iní-gă nchaa sá ñà túú vãha ní quidé-yu, chi núu mee-ni tnúhu ní chídó tnùnī ndíi Moisés ná quindáá iní-yu te vá naníhí tãhú-yu. ⁴⁰⁻⁴¹ Te ío coto-ndo mēe-ndo cuendá sá vã yãha-ndo dàtná ní cachí Yă Ndiöxí yãha cue ñáyiū ñá túú ní quide vãha ní xindecu ndéé sanaha. Te nàcuáa ní cáháⁿ-gă ní chídó tnùnī ìⁿ té ní cáháⁿ tnúhu-gă ndéé sanaha, te duha ní xáhăⁿ-gă xii-yu dává-áⁿ:

Cundedóho nchaa nchòhó ñáyiū cuèhé yuhu-xi na cãháⁿ-í ìⁿ tnúhu te quini-ndo nă cuñúhu-ndo, yúhú quidè-í vài núú sã ío vãha vitna ndècu-ndo ñuyíú-a,

te cuēi na còo ñáyiū cachí tnúhu xii-ndo nàcuáa ndúu nchaa sá vãha-áⁿ, dico nchòhó vá quindáá iní-ndó,

te sá dúcáⁿ cada-ndo vá quindáá iní-ndó, te dàcuíta nihnu-ndo mēe-ndo.

Duha ní xáhăⁿ-gă xii-yu te ducaⁿ nì chídó tnùnī té ní cáháⁿ tnúhu-gă ndéé sanaha —cächí té Pãblú xáhăⁿ-dē xii-yu.

⁴² Te òré ní ndee té Pãblú veñúhu ñáyiū isràel ndihi cue té xica cuu ndihi-dé, te ní cáháⁿ ndàhú ñáyiū yìhi veñúhu núú-dē sá quihíⁿ-dé núú ùná nduu, te ñu-ni tnúhu ní cáháⁿ-dé cáháⁿ tucu-dé òré quexìo-dé.

⁴³ Te sátá nì túhú veñúhu-yu, te vài ñáyiū isràel ndihi ñáyiū ní chitnahá ñáhă xii-yu nchìcúⁿ nihnu quide nàcuáa quidé-yu cãháⁿ ndihí-yu Yă Ndiöxí cuáhăⁿ ndihí-yu té Pãblú

ndihi té Bèé. Te ní xáhaⁿ-güedě xií-yu sá vǎ dáñá ndèé-yu canchicúⁿ nihnú-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa quide Yá Ndiöxí sá cúú-xí-yu.

⁴⁴ Te núú ùná nduu, nduu ndètatú-yu ní quexìo vai vihi ñáyiú, chi nihìi ñuú ní quexìo ndedóho-yu tnúhu Yá Ndiöxí. ⁴⁵ Te cuèndá sá ìo vǎi ñáyiú ní quexìo, núú xiǎⁿ ní cuu cuédú ìní ñáhá ñáyiú isràél xii té Pǎblú, te ní xícuèhé ñáhǎ-yu xii-dé. Te ní xáhǎⁿ-yu xii-dé sá dándàhú ñáhá-dě xií-yu ndihi tnúhu càháⁿ-dé. ⁴⁶ Te té Pǎblú ndihi té Bèé ñá túú ní yùhú ñáhá-güedě xií-yu. Te ní xáhaⁿ-güedě:

—Xìni ñuhu-xi díhna-gá nchòhó ñáyiú isràél càháⁿ ndihi-ndí tnúhu Yá Ndiöxí, te mee-ndo ñǎ cuìní-ndo cùndedóho-ndo. Te sá dúcáⁿ quide-ndo, te vǎ nánihí tǎhú-ndo, te ni vǎ càháⁿ-gá-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndo, dico càháⁿ-ndí núú dàva-gá ñáyiú cuèi ñá díú ñáyiú isràél cúú-yu, ⁴⁷ chi ducaⁿ ñǎ táuchíúⁿ Yá Ndiöxí cada-ndí. Te ní cachí-gá:

Cuìní-í cundecu-ndo dàtná ìⁿ tée yòtnuú ñuhú cundecu-ndo càháⁿ-ndo tnúhu-í núú nchàa ñáyiú ñá túú cùndihi-ndo ñáyiú ndècu nihii ñuyúú, te naníhí tǎhú-yu, duha ní càháⁿ-gá —cachí té Pǎblú ndihi té Bèé xáhaⁿ-güedě xií-yu.

⁴⁸ Te ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ìo ní cudíi ìní-yu sá dúcáⁿ ñǎ càháⁿ-güedé, te ní xítnáhá-yu sá ìo váha cuáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí. Te mee Yá Ndiöxí sa nàha-gá nándi cùu ñáyiú naníhí tǎhú, te ñu-ni ñáyiú-áⁿ ñǎ sándáá ìní-yu. ⁴⁹ Te nchaa xichi xiǎⁿ ñǎ sáháⁿ-yu ní càháⁿ-yu tnúhu-gá. ⁵⁰ Te cue tée isràél ní ndatnúhu-güedé ndihi cue tée cùnuu, ndihi cue ñáyiú dìhí cùnùu, te ñáyiú dìhí-áⁿ ñá túú tnàhí cùmáñi-yu veñúhu. Te ní xáhaⁿ-güedě sá cadá ùhú-yu té Pǎblú ndihi té Bèé, te dàtnùní cuícúⁿ ñáhǎ-yu xii-güedé, te ducaⁿ ñǎ quidé-yu. ⁵¹ Te ní casaⁿ ñuhu té Pǎblú ndihi té Bèé sáhá-güedé ní naquidi-güedé tícá chúhmá ñǎ tñi sáhá-güedé. Te ducaⁿ ñǎ quide-güedé cuèndá cutnùní ìní-yu sá ñá túú ní quide váha-yu. Te dàtnùní ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Ìconiú. ⁵² Te ñáyiú ní sándáá ìní-xi tnúhu Jèsús ìo váha

ní cuu ìní-yu cuèndá sá ñǎ naníhí tǎhú-yu, te nchaa-yu sa ndècu ndihí-yu Espíritú Yá Ndiöxí.

14

Té Pǎblú ndihi té Bèé ndécú-güedě ñuú Ìconiú

¹ Te ní quexìo té Pǎblú ndihi té Bèé ñuú Ìconiú. Te ní sáháⁿ-güedé veñúhu ñáyiú isràél, te ìo váha ní càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí, te vǎi ñáyiú isràél ndihi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní sándáá ìní-yu tnúhu-gá. ² Te dava ñáyiú isràél ñá ní sándáá ìní-yu, te ní càháⁿ cuèhé-yu cuèndá té Pǎblú ndihi té Bèé cuèndá sá vǎ quèndáá ìní ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ³ Te ní xíndecu-güedé títñi nduu, te ñá túú tnàhí ni yùhú-güedé ní dácuáhá-güedé ñáyiú tnúhu Yá Ndiöxí. Te mee-gǎ ní chindee ñàha-gá ní quide-güedé títñi núú sǎ vǎ yòo tnàhí ndàcu cada, te ìo ní cuñúhu-yu. Te ducaⁿ ñǎ quide-gá cuèndá cutnùní ìní-yu sá ndàá càháⁿ-güedé sá mée-gǎ ìo cùu ìní ñáhá-gǎ xií-yu, te naníhí tǎhú-yu núu na quèndáá ìní-yu tnúhu-gá. ⁴ Te ní quee dava ñáyiú ñuú Ìconiú, davá-yu cùndihí-yu ñáyiú isràél ñáyiú ñá túú sándáá ìní tnúhu Jèsús. Te davá-yu cùndihí-yu cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús càháⁿ tnúhu-gá. ⁵ Te ñáyiú isràél ndihi dava-gá ñáyiú ñá túú sándáá ìní-xi ní cuu ìⁿnuú-yu ndihi cue tée cùnuu sá cáni-yu-güedé, te cuáha yúú ñáhǎ-yu xii-güedé. ⁶ Te té Pǎblú ndihi té Bèé ní níhí-güedé tnúhu sá cuìní-yu canihá-yu, núu xiǎⁿ dayuhu ñǎ quee-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Lìstrá ndihi ñuú Dèrbé. Te ndi ndùú ñuú-áⁿ yíndèhu-xi Licaoniá. Te ní sáháⁿ-güedé dava-gá ñuú lìhli càa yatni xiǎⁿ. ⁷ Te nchaa ñuú-áⁿ ñǎ càháⁿ-güedé tnúhu Jèsús.

Ñuú Lìstrá ní sáhayúú ñáhǎ-yu xii té Pǎblú

⁸ Te ñuú Lìstrá ndécú ìⁿ tée yacua, mee-ni nùcòo-dé chi ducaⁿ tnàhí càa-dé ní cacu-dé. ⁹ Te ndèdóho-dé tnúhu càháⁿ té Pǎblú, te ní cutnùní ìní té Pǎblú sá ìo sándáá ìní tée yacua-áⁿ sǎ Yá Ndiöxí cada tátna ñàha-gǎ xii-dé, núu xiǎⁿ ní xíndéhé ñàha váha té Pǎblú xii-dé. ¹⁰ Te té Pǎblú ní càháⁿ níhi-dé, te ní xáhaⁿ-dě:

—Ndacuíñí cunutñí váha-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

Te ní ndacuíñí cunu-dé te ní xica-ni-dé. **11** Te òré ní xiní-yu sá tē Pāblú ní quide tátna-dé tēe yacua-ǎⁿ, te nchaá-yu ní cáháⁿ-yu tnúhu mēe-yu tnúhu Licàoniá. Te ní cáháⁿ níhi-yu, te xitnàhá-yu:

—Cue tēe-ǎⁿ sànuu sá ñáiyu cùu-güedé dico ñáhá, chi ndiöxí cúu-güedé te ní quexiö-güedé ñuyíu-a —càchí-yu xitnàhá-yu.

12 Te ní cachí-yu sá tē Bèe cúu-dē ndiöxí dánàni-yu Jüpitér, te tē Pāblú cúu-dē ndiöxí dánàni-yu Mèrcuriú, chi cuendá tēe-ǎⁿ cúu-dē tēe cáháⁿ. **13** Te càa ñⁿ veñúhu yuhu ñúú-ǎⁿ núu quide càhnú-yu ndiöxí sá dánàni-yu Jüpitér. Te dútú yíndàha veñúhu-ǎⁿ ndécá-dē ñⁿ úú ndicutu cuáháⁿ quehé veñúhu, te ñúhu itá dúcúⁿ-güedi. Te cue quití-ǎⁿ cahni-dé cada càhnu-dé ndihí-yu tē Bèe ndihí tē Pāblú ní cùu, chi ducaⁿ quidé-yu quide cahnú-yu ndiöxí-yu. **14** Te tē Bèe ndihí tē Pāblú ní níhi-güedé tnúhu nàcuáa sàni iní-yu cadá-yu, te ní ndátá-güedé dóo-güedé cuendá cutnùní iní-yu sá ñā tnàhá iní-güedé nàcuáa sàni iní-yu cadá-yu. Te xìnu-güedé cuánguihu-güedé tnuú-yu, te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

15 —¿Ná cuendá ducaⁿ cuiní-ndó càda-ndo? Te diu-ni tnàha ñáiyu-ndo cùu-ndí, dicó-ni tnúhu Yá Ndiöxí véxi-ndí dacuàha ñaha-ndí xii-ndo cuendá sá vā cadá-gá-ndó nàcuáa quide-ndo, te quindáá iní-ndó Yá Ndiöxí, chi ñⁿdi-ni Yá Ndiöxí ndécú. Te diu-gá ní cadúha-gá andíu ndihí ñuyíu-a ndihí lámár ndihí nchaandi túhú sá ío ñuyíu-a. **16** Te ndéé sanaha ñí dáñá Yá Ndiöxí ní quidé-yu nàcuáa cuáháⁿ iní mēe-yu. **17** Te ní xóo cada-gá sá vāha cuendá cutnùní iní-yu sá ío váha iní-gá. Te diu-gá dácùuⁿ-gá dáu, te tàxi-gá sá nchító-ó chi xìto-gá nchaa tatá xítú-ó, te xiǎⁿ cúdíí iní-ó ndècu-o ñuyíu-a —càchí tē Pāblú ndihí tē Bèe xáhaⁿ-güedé xii-yu.

18 Te cuēi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-güedé nchaa tnúhu-ǎⁿ, dico ío úhú ní sándáá iní-yu ñā ní sàhni-yu ndicutu-ǎⁿ chi cuendá ducaⁿ tnàhí quidé-yu sàhni-yu ndicutu òré quide càhnú-yu ndiöxí-yu.

19 Te ñúú Antiòquiá ndihí ñúú Ìconiú xíndecu dava ñáiyu isràel, te ní quee-yu cuáháⁿ-yu ñúú Lìstrá núu ndécú tē Pāblú. Te xiǎⁿ ñí quexiö-yu te ní xáhǎⁿ-yu xii ñáiyu dii ñúú xiǎⁿ sá cáhni-yu tē Pāblú. Te ní sáha yúú ñáhǎ-yu xii-dé, te ní cáhǎⁿ-yu sá ñí xihí-dé, te ní tñi ñaha-güedé xii-dé, te tañuhu ñaha-güedé xii-dé cuáháⁿ ñⁿ xio yuhu ñúú ní sá dáquéné ñaha-güedé. **20** Te ní quexiö cue ñáiyu sándáá iní tnúhu Jèsús núu cātùu-dé-ǎⁿ, te ní nadúcúⁿ ndéé ñáhǎ-yu xii-dé, te ñini xínutñi-yu-ǎⁿ ñí ndacóo-dé cuánuhú ndihí ñaha tucu-dé xii-yu xití ñúú. Te nduu tñéé-ǎⁿ ñí ndee-dé ndihí tē Bèe cuáháⁿ-güedé ñúú Dèrbé.

21 Te ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí ñúú-ǎⁿ, te ío vāi ñáiyu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá. Te dātñùní ní quee-güedé cuáháⁿ tucu-güedé ñúú Lìstrá, ndihí ñúú Ìconiú, ndihí ñúú Antiòquiá. **22** Te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu sá vā dáñá ñihnú-yu tnúhu Jèsús. Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-güedé, te vñi-gá ní cudíí iní-yu cadá-yu nàcuáa cuiní Yá Ndiöxí cadá-yu, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dacuití cùndecu-o ñuyíu-a ndoho-o, te dātñùní ducaⁿ te nacuaca ñaha Yá Ndiöxí xii-o —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

23 Te ní sáháⁿ-güedé ndi tnahá ñⁿ ñⁿ xichi núu ndécú ñáiyu dàcuaha tnúhu Yá Ndiöxí, te ní taxi ndecu-güedé cue tēe quindaha ñaha xii-yu, te ní cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí, te ñā túú tnàhí ná ní xèxi-güedé cuendá sá ñí cáháⁿ ndihí-güedé-gá. Te ní xáhaⁿ-güedé sá Yá Ndiöxí coto ñaha-gǎ xii-yu chi diu-ni-gá ní sándáá iní-yu.

Té Pāblú ndihí tē Bèe cuáháⁿ tucu-güedé ñúú Antiòquiá Siríá

24-25 Te dātñùní ní quee tē Pāblú ndihí tē Bèe cuáháⁿ-güedé, ní yáha-güedé distritú Pisidiá. Te ní quexiö-güedé ñúú Pèrgé, xiǎⁿ ñí cáháⁿ-güedé tnúhu Jèsús. Te ñúú-ǎⁿ yíndèhu-xi Panfilíá. Te dātñùní cuáháⁿ-güedé ñúú Àtaliá. **26** Te yàcáⁿ ní quee-güedé bàrcú cuánuhú tucu-güedé ñúú Antiòquiá. Te ñúú-ǎⁿ cúu-xí ñúú núu ñí xicáⁿ táhú-yu núu Yá Ndiöxí cuendá sá chíndèe ñaha-gá xii-güedé chiuⁿ quide-güedé. Te cuendá sá ñí ndihí chiuⁿ-güedé nchaa ñúú núu ñí sáháⁿ-güedé,

núu xiǎⁿ cuánuhú-na-güedé. ²⁷ Te ní ndexìo-güedé ñuú-áⁿ, te ní cana-güedé nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá, te ní caní-güedé cuèndú núu-yu nchaa nàcuáa ní cuu núu ní sáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé: “Yá Ndiöxí ío ní chindee ñàha-gá xii-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núu ní sáháⁿ-ndí, te mee-gǎ ní quide sá tnàhá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní xíndedóho-yu tnúhu-gá cuèndá quíndáá iní-yu”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu. ²⁸ Te vài nduu ní xíndecu-güedé ñuú Antiòquia ndihí nchaa ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús.

15

Ní natacá ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Jerusàlén

¹ Te ní quee ñⁿ úú cue téé distritú Jùdeá cuáháⁿ-güedé ñuú Antiòquia, te ní sáá-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús sá ñuu vá cuáha-güedé sèñá ñⁿ nchaa cue téé dàtná ní cachí ndí Moisés, te vá nánihí tàhú-güedé. ² Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ cue téé-áⁿ, te ní ngüíta té Páblú ndihí té Bèé ní tenàá-güedé cue téé-áⁿ, chi dandàhú ñáhá-güedé cuíní-güedé ní cùu. Te nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní cachí-yu sá quíhíⁿ té Páblú ndihí té Bèé ndihí ñⁿ úú-gá-güedé ñuú Jerusàlén. Te yàcáⁿ cada-güedé ñⁿ jùndá ndihí mee-ni cuè téé ní táuchíúⁿ Jèsús cáháⁿ tnúhu-gá, ndihí cue téé yìndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ñuú-áⁿ, te jùndá-áⁿ cada ndáá-güedé tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní sáá ñuú Antiòquia.

³ Te nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní quide ndee iní ñáhá-yu xii-güedé, te ní tñi-güedé ichi cuáháⁿ-güedé. Te ní yáha-güedé distritú Fèniciá ndihí distritú Sàmariá, te yàcáⁿ ní caní-güedé cuèndú nása ní cuu ní tuha ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ichi Yá Ndiöxí, te ní cudíí víhí iní nchaa ñáyiú ní xíndedóho-áⁿ.

⁴ Te té Páblú ndihí té Bèé ní ndexìo-güedé ñuú Jerusàlén, te ío ní cudíí iní-yu sá ní ndexìo váha-güedé. Te ndècu dava-gá cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaⁿ ñaha xii-yu tnúhu-gá, ndihí cue téé yìndaha ñaha xii-yu, ndihí dava-gá ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá, te ní caní-güedé cuèndú núu-yu nàcuáa

ní quide Yá Ndiöxí ní chindee ñàha-gá xii-güedé ní quide-güedé chùⁿ-gá. ⁵ Te ndècu ñⁿ úú cue téé ní tuha ichi Yá Ndiöxí, te cue téé-áⁿ cúu-güedé cue téé fariséú, te ní ndacuíñí-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dacuití xini ñuhu-xi sá cuáha-güedé sèñá ñⁿ cue téé cùmání cue téé ñá túú cùu ñáyiú isràél, te cùñaha-ndo sá ná cádá-güedé nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndí Moisés —càchí cue téé cùu fariséú-áⁿ xáhaⁿ-güedé xii-güedé.

⁶ Te cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaⁿ ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá, ndihí cue téé yìndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní quide-güedé jùndá cuèndá ní ndatnúhu-güedé nása cunduu. ⁷ Te vài vihi tnúhu ní cáháⁿ-güedé. Te té Pèlú ní ndacuíñí-dé, te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Nchòhó cue téé ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndedóho ñⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Sa nàha-ndo sá ní cachí Yá Ndiöxí sá díu-í cáháⁿ-í tnúhu Jèsús núu ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cuèndá sá quíndáá iní-yu, te naníhí tàhú-yu. ⁸ Dico Yá Ndiöxí sa nàha-gá nása càa iní ñⁿ ñáyiú. Te cùtnuní iní-ó sá cúu iní ñáhá-gǎ xii cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chi ní sáñaha-gǎ Espiritú-gá ndécú ndihí-yu dàtná cuíní-ndó ní taxi-gá ndécú ndihí nchoo. ⁹ Chi Yá Ndiöxí ñⁿ nuu-ni cùu iní ñáhá-gǎ xii-o nchàa-o ndihí cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chi tnàhá-yu ní xócání-gǎ nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cadá-yu ndéé òré ní sàndáá iní-yu Jèsús. ¹⁰ ¿Te ná cuèndá nchòhó cuíní-ndó càda ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu-gá ñⁿ sá ñá tnàhá iní-gá sá cádá-yu? Te cuíní-ndó dàndoho-ndó-yu. Te ní nchòo te ní cue ñaní tnàhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ñá ní ndàcú-yu cadá-yu nchaa xíáⁿ. ¹¹ Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó, chi sa nàha-ndo sá Yá Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-o, te dío ducaⁿ ní quide-gá sá nánihí tàhú-ó nchàa-o. Te díu-ni ducaⁿ ní quide-gá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ní naníhí tàhú-yu —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹² Te dàtnùní té Bèé ndihí té Páblú ní ngüíta-güedé ní cáháⁿ-güedé, te ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-güedé. Te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu nàcuáa ní chindee

ñaha Yá Ndiõxí xii-güedé, te ní quide-güedé vai núú sã vã yõ tnahí ndàcu cada, te ducaⁿ te ní cutnùní iní ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél sá ndáá càháⁿ-güedé. ¹³ Te òré ní ndihí cuèndú ní cáháⁿ-güedé, te té Jàcobó ní xáhaⁿ-dë:

—Nchòhó cue téé ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndèdóho ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. ¹⁴ Té Xímú, àdi Pelú chí úú òu-dé, ní cani-dé cuèndú nàcuáa ní quide Yá Ndiõxí ndéé díhna ní dáquée díⁿ-gá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tnuú nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, cuèndá cuíní-gá chiñuhu ñàhá-yu xii-gá. ¹⁵ Te dàtnùní ní cáháⁿ-dé nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndiõxí ndéé sanaha. Te duha ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá:

¹⁶ Dàtná cuíní-ndó cùu ìⁿ vehe ní sáa te ní ngoyo te dàndaa-güedé xito cùu úú, ducaⁿ sàtnahá-xi cada-xi ìⁿ nduu,

chí ñaní tnahá ndíi Dàvíí ní xóo cáháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-í ní cùu, te ní dáña ndéé-yu ichi-í,

te na quixi-í te natuha ñaha tùcú-yu.

¹⁷ Te ducaⁿ te vai ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél nandúcú-yu ichi-í te cáháⁿ ndihí ñàhá-yu.

¹⁸ Duha ní cáháⁿ Yá Ndiõxí, te ducaⁿ ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha —càchí té Jàcobó xáhaⁿ-dë xii-güedé.

¹⁹ Te xáhaⁿ tùcu-dé:

—Yúhú càchí iní-í sá vã cúú dàsatú-ó iní nchaa ñáyiú ta sàndáa iní-xi tnúhu Yá Ndiõxí, ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ìⁿ úú-ni tnúhu cúñaha-o nàcuáa cada-yu. ²⁰ Dico xini ñuhu-xi daquihíⁿ-ó tùtú cúñaha-o sã vã cáxí-gá-yu nchaa sá nchító-ó ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí-yu. Te cúñaha-o sã vã càháⁿ ndihí cue téé ñadhí te núu ñá díú ñadhí-güedé cúú-yu, te ní cuè ñáyiú dhí vá càháⁿ ndihí-yu téé te núu ñá díú yí-yu cùu-güedé, te vá cáxí-yu cuñú quiⁿ cuèhné, te vá cáxí-yu níñí. ²¹ Te ducaⁿ cúñaha-o, chí ndi tnahá ñuú núú ndécü-yu, te xíndecu ñáyiú isràél dácuahá-yu tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ndi tnahá nduu ndètatú-yu dàcuahá-yu tnúhu ndíi veñuhu-yu —càchí té Jàcobó xáhaⁿ-dë xii-güedé.

²² Te dàtnùní cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, ndihí cue téé yíndaha ñáyiú sàndáa iní tnúhu-gá ní cachí-güedé sá ndúcú-güedé ìⁿ úú-gá cue téé quihíⁿ ndihí té Páblú ndihí té Bèè ñuú Antiòquiá, te òu-ni ducaⁿ ní cáháⁿ dava-gá ñáyiú ndècu ichi-gá. Te úú cue téé ní ndúcú-güedé, ìⁿ-dé nání-dë Silás, te ìⁿ-dé nání-dë Jùdás, àdi Barsabás chí úú òu-dé, te cùnuu-güedé ndi ndùú-güedé. ²³ Te ní cadúha nchaa cue téé cùnuu tutú canehe-güedé quihíⁿ, te duha càháⁿ-xi:

“Còvaha díí-ndó nchàa-ndo. Nchúhú cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús cáháⁿ-ndí tnúhu-gá, ndihí cue téé yíndaha cue ñáyiú sàndáa iní tnúhu-gá quide ndee iní ñàhá-ndí xii nchòhó cue ñáyiú ndècu ndihí-ndí ichi-gá cuèi ñá díú ñáyiú isràél cúú-ndó. Te nchòhó ñáyiú xíndecu ñuú Antiòquiá, ndihí nchòhó ñáyiú ndècu distritú Sìriá, ndihí nchòhó ñáyiú ndècu distritú Ciliciá, càchí tnúhu-ndí xii-ndo sã ²⁴ ní níhí-ndí tnúhu sá ìⁿ úú cue téé ndècu iha ní quixi-güedé núú ndécú-ndó, te ñá túú chiúⁿ ní tahu-ndí quixi-güedé. Te sá ìⁿ tnúhu ní cáháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii-ndo sã ngündecu sèña ñi-ndo, te canchicúⁿ nihnu-ndo nchàa nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés, te xíⁿ ní sani ìⁿ ní sani úú iní-ndó, chí ñá túú xini-ndó núu ndáa tnúhu càháⁿ-güedé àdi ñá ndáa. ²⁵ Te ní ndatnúhu-ndí nàcuáa cunduu sá téndaha-ndí úú cue téé quixi-güedé ndihí té Bèè ndihí té Páblú, cue téé ío cùu iní-ndí, te cue téé-áⁿ cáháⁿ-güedé nàcuáa cáháⁿ-ndí-a. ²⁶ Te òu-ni té Bèè ndihí té Páblú ní sáháⁿ-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu Xítohó Jesucristú nchaa xichi. Te ndi tnahá cuaháⁿ-güedé cuíní-yu cahni ñàhá-yu xii-güedé. ²⁷ Te tendaha-ndí té Jùdás ndihí té Silás quixi-güedé tnahá-güedé cachí tnúhu váha-güedé nàcuáa cuaháⁿ tnúhu cáháⁿ-ndí. ²⁸ Te òu-ni ducaⁿ cáháⁿ-ndí càchí tnúhu-ndí nàcuáa cáháⁿ Espiritú Yá Ndiõxí cada-ndo, chí nchúhú vá cáháⁿ-ndí sá cáda-ndó nchàa sá ní cáháⁿ ndíi Moisés cada ñáyiú, chí ío úhú, te vá yõ ndacu cada. Te vitna na cáháⁿ-ndí ìⁿ úú-ni tnúhu nàcuáa cada-ndo. ²⁹ Vá cáxí-ndó sã nchító-ó ndùu táhú nchaa sá càchí ñáyiú cùu ndióxí-yu,

te vá cáxí-ndó ñíñí, te vá cáxí-ndó cùñú quití cuèhné, te vá càháⁿ ndihí cue tée ñadihí te núu ñá díú ñadihí-güedé cúu-yu, te ni cuè ñáyiú ñá díú vá càháⁿ ndihí-yu tée te núu ñá díú yí-yu cùu-güedé. Te núu na càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-ndí-a, te cada váha-ndo. Te vitna ío cada ndee ñí-ndó nchaa-ndo-na.” Duha ní chídó tñuní-güedé núu tütú ní tendaha-güedé cuáháⁿ.

³⁰ Te ní quide ndee ñí-yu cue tée quíhíⁿ ñuú Antiòquiá, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. Te òré ní quexio-güedé ñuú-áⁿ, te ní cana-güedé nchaa ñáyiú sàndáá ñí tñuhu Jèsús, te ní sáñaha-güedé tutú xii-yu. ³¹ Te ní dácuáhá-yu tutú ní sáñaha-güedé-áⁿ, te ní cudíí víhí ñí-yu chí ío váha càháⁿ tutú-áⁿ. ³² Te té Jüdás ndihí té Silás tñahá-güedé ní nduu táhu-güedé cáháⁿ-güedé tñuhu sá dácàhu ñí ñáhá Yá Ndiòxí. Te ní xáhaⁿ-güedé vai tñuhu nàcuáa cada-yu, te vihi-gá ní cudíí ñí-yu cada-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí cada-yu. ³³ Te ní xíndecu-güedé ñí úú nduu ndihí-yu, te dātñuní ní quide ndee ñí ñáhá-yu xii-güedé cuendá sá ñuhú-güedé núu vèxi-güedé, te mee-ni tē Jüdás cuánuhú-dé. ³⁴ Te té Silás ní xáhaⁿ-dē sá vā ñuhú-ni-dé. ³⁵ Te té Pāblú ndihí té Bèé ní ndóo-güedé ní cáháⁿ-güedé tñuhu Yá Ndiòxí ñuú Antiòquiá, te vai-gá tucu ñáyiú Antiòquiá ní cáháⁿ-yu tñuhu-gá.

Xito cùu uú cuáháⁿ té Pāblú càháⁿ-dē tñuhu Yá Ndiòxí núu ñáyiú

³⁶ Te sáta ní cuu cuéhé nduu, te ní xáhaⁿ tē Pāblú xii té Bèé:

—Na quíhíⁿ-ó nchaa ñuú núu ní sáháⁿ-ó ní cáháⁿ-ó tñuhu Yá Ndiòxí cáháⁿ ndihí-o nchaa ñáyiú ní tuha ichi-gá cuendá quini-ó núu ndècu váha-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

³⁷ Te té Bèé ní xáhaⁿ-dē sá quíhíⁿ ndihí-güedé té Juáá, àdi Mácú chí úú díu-dé.

³⁸ Dico té Pāblú ñá ní dàña-gá-dé quíhíⁿ té Juáá, chí ní dándõ ñaha-dē xii-güedé cútñahá ní xíndecu-güedé Pāñfilíá, te ní nacuico-dē cuánuhú-dé, te ñá túú-gá ní sáháⁿ ndihí ñaha-dē xii-güedé. ³⁹ Xíáⁿ ní cuu ní tenáá tñahá tē Bèé ndihí té Pāblú, te ichi càa ichi caa ní cuu-güedé. Te té Bèé ndihí té Mácú ní quée-güedé bàrcú cuáháⁿ-güedé

Chìpré. ⁴⁰ Te té Pāblú ní xáhaⁿ-dē xii té Silás sá quíhíⁿ ndihí ñaha-dē, te ñáyiú sàndáá ñí-xi tñuhu Jèsús ní cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxí sá chíndèe ñaha-gá xii-güedé. ⁴¹ Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní yáha-güedé ñíhí distritú Siríá ndihí distritú Ciliciá. Te ní cáháⁿ-güedé tñuhu Jèsús núu nchaa ñáyiú ní sàndáá ñí tñuhu-gá, núu xíáⁿ ío-gá ní cudíí ñí-yu cada-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí.

16

Tñahá té Timùteú cuáháⁿ ndihí-dé té Pāblú ndihí té Silás

¹ Te té Pāblú ndihí té Silás cuáháⁿ-güedé ñuú Dèrbé ndihí ñuú Lìstrá, te ñuú Lìstrá yacáⁿ ndécú ñí tée nàni Timuteú. Te tée-áⁿ sàndáá ñí-dé tñuhu Jèsús, te tñahá ñáná-dē sàndáá ñí-aⁿ tñuhu-gá, te ñaha is-ràél cúu-áⁿ, te tée griégú cúu tātá-dē.

² Te nchaa ñáyiú ní sàndáá ñí tñuhu-gá ñáyiú ndècu ñuú Lìstrá, ndihí ñáyiú ñuú Ìconiú, nchaa ñáyiú-áⁿ cudíí ñí-yu nàcuáa quide-dé. ³ Te ní cuini té Pāblú sá tñahá té Timùteú quíhíⁿ ndihí-dé dava-gá ñuú, núu xíáⁿ díhna-gá seña ní sáha té Pāblú ñí té Timùteú, chí ñá ní tñahá ñí té Pāblú sá càháⁿ cuéhé ñáyiú is-ràél cuendá té Timùteú. Te nchaa ñáyiú is-ràél ndécú ñuú-áⁿ xini-yu sá tē griégú cúu tātá-dē, te ñá díú tē is-ràél cúu-dē, te xíáⁿ ní sáha té Pāblú seña ñí té Timùteú. ⁴ Te ndí tñahá ñuú ndí tñahá ñuú cuáháⁿ-güedé cáháⁿ ndihí-güedé nchaa ñáyiú ní sàndáá ñí tñuhu Jèsús. Te ní xáhaⁿ-güedé nàcuáa càháⁿ tutú ní cadúha cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tñuhu-gá, ndihí cue tée yíndaha ñáyiú sàndáá ñí tñuhu-gá ñuú Jerusálén. ⁵ Te cuendá ducaⁿ ní sáháⁿ-güedé nchaa ñuú núu ndécú ñáyiú sàndáá ñí tñuhu-gá ní dácuáhá ñaha-güedé xii-yu, núu xíáⁿ tá cùu túha-gá-yu tñuhu Yá Ndiòxí, te vai-gá-yu ní tuhá-yu ichi-gá.

Ní dácótó ñaha-xi xii té Pāblú sá ní xini-dé ñí tē distritú Macèdoniá

⁶ Te ñá ní dàña Espiritú Yá Ndiòxí quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tñuhu-gá distritú Asiá, núu ní sáháⁿ-güedé distritú Frigiá ndihí distritú Galaciá cáháⁿ-güedé

tnúhu-gá. ⁷ Te ní sáá-güedé yuhu distritú Misiá. Te quíhíⁿ-güedé distritú Bìtiniá ní cùu, dico ñá ní dàña Espiritú Yá Ndiöxí quíhíⁿ-güedé yàcáⁿ. ⁸ Te ní yáha-güedé Misiá, te ní quexìo-güedé ñuú Tròás, te yàcáⁿ ní nanítnáhá-ndí ndihí-dé. ⁹ Te ñí niú ní dácótó-xí núú tē Pāblú sá ñí xiní-dé ñí tē distritú Macèdoniá nútñí-dé, te ní xáhaⁿ tē-áⁿ xii té Pāblú: “Cada ndee iní-n quíhíⁿ-n Macedoniá chi dacuàha ñaha-n nchaa sá xiní-n”, cāchí-dé xáhaⁿ-dē, ní dácótó ñaha-xi xii té Pāblú. ¹⁰ Te cuendá sá dúcáⁿ ñí dácótó ñaha-xi xii té Pāblú núu ní ndatnúhu-ndí quíhíⁿ-ndí Macèdoniá, chi ní cutnùníní iní-ndí sá cáná ñaha Yá Ndiöxí quíhíⁿ-ndí cāháⁿ-ndí tnúhu-gá núú ñáyiú yàcáⁿ.

Té Pāblú ndihí té Silás ndécú-güedē ñuú Fìlipú

¹¹ Te ní quée-ndí bàrcú ñuú Tròás, te cuáháⁿ ndáá-ndí ñuú Samòtraciá, te yàcáⁿ ní quexìo-ndí, te ní yáha-ni-ndí cuáháⁿ-ndí. Te nduu tnēé ní quexìo-ndí ñuú Nèápolis. ¹² Te yàcáⁿ ní quene-ndí bàrcú, te xìca-na-ndí cuáháⁿ-ndí ñuú Fìlipú te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Macèdoniá. Te yàcáⁿ ní cudíi-ndí ní xíndecu tnaa-ndí. Te ñuú Fìlipú-áⁿ ño cùnuu-xi, chi ío chitu ñáyiú rómá ní ngóo-yu. ¹³ Te nduu ndetátú-yu ní quee-ndí ñuú cuáháⁿ-ndí ñí xio yuhu yūte, chi yàcáⁿ sàháⁿ-yu cāháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí. Te òré ní quexìo-ndí, te ní naníhí tnáhá-ndí ndihí mee-ni ñáyiú dihí, te ní cāháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí ní xíndedóho-yu. ¹⁴ Te ndècu ñí ñaha naní Lidiá ní xíndedóho-aⁿ nācuáa ní cāháⁿ-ndí, te ñaha ñuú Tiàtirá cúú-áⁿ, te dīco-aⁿ dóó muradú, te ío cāháⁿ ndihí-aⁿ Yá Ndiöxí. Te dīu-ni mee Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá ní sándáá iní-aⁿ tnúhu ní cāháⁿ té Pāblú. ¹⁵ Te ní sandute-aⁿ ndihí landú-aⁿ, ndihí nchaa ñáyiú xīnu cuechi núú-aⁿ, te ní cachí-aⁿ xii-ndí:

—Te núu ní cutnùníní iní-ndó sá ñí sándáá ndisa iní-í tnúhu Jèsús, te cundecu tnaa-ndo vèhe-í —cāchí-aⁿ xii-ndí.

Te ní quide yica-aⁿ ñí xíndecu-ndí vehe-aⁿ.

¹⁶ Te ñí nduu ñùhu-ndí ichi cuáháⁿ-ndí núu cāháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí, te ní

naníhí-ndí ñí xíchí ñúhú ìchi, te yìhi ñaha espíritú cündihí yucu ñávāha xii-xi. Te xíáⁿ ní quide ní cāháⁿ-xi nchaa sá vā yōo tnàhí cùtnuní iní-xi núú nchāa ñáyiú ní sángándihí ñaha xii-xi. Te ñáyiú dīi vèhe-xi xīnu cuechi-xi ío vāi dīhúⁿ ñí níhí-yu chi ní chāhu nchaa ñáyiú ní sángándihí ñaha xii-xi. ¹⁷ Te xíchí-áⁿ ñí chinchícúⁿ ñáhá-xí xii-ndí ndihí té Pāblú ndēndaha ñaha-xi cuáháⁿ, te ní cāháⁿ níhi-xi xāhaⁿ-xi xii dava-gá ñáyiú:

—Cue tēe-a xīnu cuechi-güedé núu Yá Ndiöxí, chi ío cāhnu cuu-gá, te cāchí tnúhu-güedé nása cada-ndo naníhí tāhú-ndó —cāchí-xi xāhaⁿ-xi xii-yu.

¹⁸ Te titní xito ní yáha-ndí ducaⁿ-ni ñí cāháⁿ-xi. Te ñá ní cūndee-gá iní té Pāblú sá dúcáⁿ cāháⁿ-xi, núu ní nanchocuíhnu-dé núu nútñí-xi, te ní xáhaⁿ-dē xii espíritú cündihí yucu ñávāha yìhi ñaha xii-xi:

—Ío cāhnu cuu Xítohó Jesucristú, núu xíáⁿ cāchí-í sá xócuñíⁿ-n vā quíhí-gā-n yìqui cuñú xíchí-a —cāchí-dé xāhaⁿ-dē.

Te òré-ni ní quee espíritú cündihí yucu ñávāha-áⁿ yìqui cūñú-xi.

¹⁹⁻²⁰ Te ñáyiú dīi vèhe-xi xīnu cuechi-xi-áⁿ ñí cutnùníní iní-yu sá vā nihí-gá-yu dīhúⁿ cuendá tnúhu cāháⁿ-xi, núu ní tníⁿ-yu té Pāblú ndihí té Silás ndécá ñahá-yu cuáháⁿ núu cuè tēe cūchiuⁿ Romá, te xāhāⁿ-yu xii-güedé:

—Cue tēe-a cūu-güedé cue tēe israhél, te ío dusaⁿ xíquide-güedé ñuú-ó. ²¹ Te cuñí-güedé cada-o nācuáa quide-güedé, te vā cúú dùcaⁿ cada-o chi ñáyiú nācióⁿ Rómá cúú-ó —cāchí-yu xāhāⁿ-yu xii cue tēe cūchiuⁿ.

²² Te uuⁿ-ni ní cāháⁿ ncháa-yu, te xāhāⁿ-yu sá ñá túú quide váha té Pāblú ndihí té Silás. Te cue tēe cūchiuⁿ ní cāndeé-güedé dóó tē Pāblú ndihí dóó tē Silás ní ndátá-güedē, te ní táuchíúⁿ-güedē caniha-güedē ndihí tnudíi xii-güedé. ²³ Te ní caniha-güedē, te dātñuní ní chihí ñaha-güedē vecaá. Te ní xáhaⁿ-güedē xii tēe ndēnchito vecaá sá cáda cuèdadú víhí-dē cuendá ná canú-güedé vecaá. ²⁴ Te cuendá sá dúcáⁿ ñí cāháⁿ-güedé, núu tēe ndēnchito vecaá ní dáyāha ñaha-dē ingá cuártú ndécú xítí vecaá, te ní chihí-dé sáhá-güedē yaú nduhu, te ní quide tñí-dé.

25 Te dava niú ní cáháⁿ ndihí té Páblú ndihí té Silás Yá Ndiöxí, te ní xita-güedé ndudú ní quide càhnu ñaha-güedé xii-gá. Te dava-gá cue tée yìhi vecaá ní xíndedóho-güedé nàcuáa ní xita-güedé. 26 Te uuⁿni níhi vîhi ní tnáa ní quidi-xi ndéé cimièntú vecaá, te ní nacaáⁿ nchaa yèhe vecaá, te ní ndihí cadèná ndútú cuè tée yìhi vecaá ní nandáxí. 27 Te ní ndiquíú cúnú ìní téé ndénchito vecaá, te ní quide cuèndá-dé nchií nchaa yèhe vecaá. Te ní tava-dé machití-dé cahni-dé méé-dé ní cùu, chi ní cáháⁿ-dè sá ñí ndihí cue tée yìhi vecaá ní xinu ni cùu. 28 Te té Páblú ní cáháⁿ níhi-dé, te xáhaⁿ-dè xii téé ndénchito vecaá:

—Vá dúcáⁿ càda-n cahni-n mee-n, chi nchaa-ni-ndí yíhí —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii téé ndénchito vecaá.

29 Te dàtnùní ní xícáⁿ téé ndénchito vecaá ñuhú, te xinu-dé cuánguïhu xití vecaá núu yíhí té Páblú ndihí té Silás, te quidi ñaha-ná-xi xii-dé ní quexìo-dé ní ngüíñí xití-dé núu-güedé. 30 Te dàtnùní ndécá ñaha-dé xii-güedé ní ndee vecaá, te ní xícáⁿ tnúhú-dé núu-güedé, te xáhaⁿ-dè:

—Nchòhó cachí tnúhu-ndo ñasa cada-í naníhí tàhú-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

31 Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Quindáa ìní-n ndihí ñadihí-n, ndihí landú-n, ndihí nchaa ñáyiu xinu cuechi núu-n tnúhu càháⁿ Xítohó Jesucristú, te naníhí tàhú-ndó —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

32 Te ní dácuáhá ñaha-güedé xii téé ndénchito vecaá ndihí nchaa ñáyiu ndècu vehe-dé tnúhu Yá Ndiöxí. 33 Te diu-ni òré-áⁿ ñí naquete-dé sátá-güedé núu ñí ñáni, te dàtnùní ní sandute-dé ndihí-yu. 34 Te ndèca ñaha-dé cuáháⁿ vehe-dé ní sáñaha-dé sá ñí xexi-güedé, te ní cudíí víhí ìní téé ndénchito vecaá ndihí nchaa-dé vehe-dé sá ñí tuhá-yu ichi Yá Ndiöxí. Te cuándihu tucu té Páblú ndihí té Silás vecaá.

35 Te nduu tnéé ní xáhaⁿ cuè téé cùchiuⁿ xii poleciá cuáháⁿ-güedé cùu-güedé téé ndénchito vecaá queñuhu-dé úu cue téé cuánguïhu ndedí nduu ìcu núhú-güedé. 36 Te téé ndénchito vecaá ní xáhaⁿ-dè xii téé Páblú ndihí té Silás:

—Cue téé cùchiuⁿ ní cachí-güedé sá queé-ndó ñuhú-ndó, chi ñá túu-gá ná cada-güedé, chi sa ní yáha cuèndá-ndó

—càchí téé ndénchito vecaá xáhaⁿ-dè xii-güedé.

37 Te té Páblú ní xáhaⁿ-dè xii cue téé cùu poleciá:

—Tée ròmá cúu-ndí, te vá cúu dùcaⁿ-ní cunduu, chi ní caniha-güedé tnudi xii-ndí, te ní xiní-yu nchaá-yu. Te ñá túu tnàhí ní xicáⁿ tnúhú-güedé ñuu ndáá ndècuéchi-ndí àdi ñáhá, chi cuèndá-ni ní chihi ñaha-güedé vecaá xii-ndí. Te vitna cuíni-güedé dacacu ñaha-güedé núhú-ndí cuèndá sá vā yõo quini ñáhá ñuhú-ndí cáháⁿ-güedé, dico vá cúu dùcaⁿ cada ñaha-güedé xii-ndí. Chí cuáháⁿ cùñaha-ndo na quixi mee-güedé queñuhu ñaha-güedé —càchí té Páblú xii-dé cue poleciá.

38 Te cue téé cùu poleciá cuánuhú-güedé núu ndécú cuè téé cùchiuⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé nàcuáa ní cáháⁿ téé Páblú. Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ poleciá sá téé ròmá cúu-güedé, xiáⁿ ní yùhú-güedé. 39 Te ní sáháⁿ cue téé cùchiuⁿ yehe vecaá, te ní xáhaⁿ-güedé sá cadá càhnu ìní-güedé sá ñí chihi ñaha-güedé vecaá, te ní ndèñuhu ñaha-güedé vecaá. Te ní cáháⁿ ndàhú-güedé núu cuè téé ní xíhi vecaá sá ndéé-güedé ñuu-áⁿ ñuhú-güedé. 40 Te ní ndee-güedé vecaá, te cuáháⁿ-güedé vehe tá Lidiá, te ní ndatnúhu-güedé ndihí nchaa ñáyiu ní sándáa ìní-xi tnúhu Jèsús, te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu nàcuáa cada-yu, te ío ní cudíí ìní-yu, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

17

Ío dusaⁿ quide ñáyiu ñuu Tesalónica

1 Te ní yáha-güedé ñuu Ànfípólís ndihí ñuu Apòloniá, te ní quexìo-güedé ñuu Tesalónica, te yàcáⁿ cáa ñí veñúhu ñáyiu israél. 2 Te ní sáháⁿ téé Páblú veñúhu-áⁿ, chi ducaⁿ tnàhí quide-dé, te ndí tnahá nduu ndètatú-yu ní sáháⁿ-dé veñúhu-áⁿ ùní xito. Te ní ndatnúhu ndihí ñaha-dé xii-yu nàcuáa ní chídó tnùnì cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. 3 Te ní xitnúhu ñaha-dé nàcuáa ní cáháⁿ cue téé-áⁿ sá Cristú Yá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyúú-a ndoho vîhi-gá, te cuú-gá, te ndoto-gá, te xáhaⁿ-dè:

—Te diu Jèsús cúu Crìstú Yáa ní tendaha Yá Ndiöxí ní quixi ñuyúú-a, núu xiáⁿ

càchí tnúhu-í vitna —càchí té Păblú xăhaⁿ-dë xii-yu.

⁴ Te dava ñáyiú isràél ní sándáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ té Păblú, te ní níhí tnáhă-yu ndihî-dé, ndihî té Silás. Te vâi ñáyiú griégú ñáyiú càháⁿ ndihî Yá Ndiöxí ní sándáá iní-yu tnúhu Jèsús. Te ndècu titní ñáyiú dîhî ñáyiú cùnûu, te ñáyiú-áⁿ tnáhă-yu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá. ⁵ Te dava ñáyiú isràél ñá túú ní cùu váha iní-yu núú tē Păblú ñûu ní ndúcû-yu cue tēe cuihna iní-xi tuhío-güedé cada chiuⁿ-güedé, chi ndi cuihnu ndi cuihnu-ni-güedé, te nchaá-yu ndihî cue tēe-áⁿ ndi coyo ndi coyó-yu xicuáá-yu. Te sátá ñi tecú dóho dava-gá-yu, te ní sáháⁿ tuhá-yu, te ío ní quide dùsáⁿ-yu. Te nísáháⁿ-yu vehe té Jàsón, te ní quide yicá-yu ní quihu-yu vehe-dé nándúcú-yu té Păblú ndihî té Silás cuendá queñuhu ñáhă-yu núú nchàa ñáyiú. ⁶ Te ñá ní nánihî ñáhă-yu xii-güedé, núú xíăⁿ ní tñî-yu té Jàsón ndihî ñî ùú-gá cue tēe sándáá iní tnúhu Jèsús, te tàñuhu ñáhă-yu xii-güedé cuáháⁿ núú cuè tēe cùchiuⁿ. Te òré ní quexió-yu núú ndécú cuè tēe cùchiuⁿ, te ní ngüíta-yu ní cuáá-yu, te xăhăⁿ-yu xii-güedé:

—Ní quexío cue tēe-ăⁿ ñûú-ó, te ío dusaⁿ quide-güedé, te ducaⁿ-ni quide-güedé nchaa ñûú núú xicá cùu-güedé. ⁷ Te té Jàsón-ăⁿ ní xáhaⁿ-dë sá cúú cùndecu-güedé vehe-dé, te ñá túú sándáá iní-güedé năcuáa càháⁿ té Cèsár tēe yindaha cuéhé năciónⁿ, te càchí-güedé sá ndécú ñngá tēe cùnûu-gá tucu năni-dé Jèsús —càchí-yu xăhăⁿ-yu xii cue tēe cùchiuⁿ.

⁸ Te sátá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-yu, te ní cudééⁿ víhî cuè tēe cùchiuⁿ ndihî dava-gá ñáyiú ndédóho. ⁹ Te vâi díhúⁿ ñi xicáⁿ cue tēe cùchiuⁿ núú tē Jàsón ndihî dava-gá cue tēe cuáháⁿ ndihî-dé cuendá té Păblú ndihî té Silás, te núu na ndèe-güedé nùhú-güedé, te nacuáñaha cuè tēe cùchiuⁿ díhúⁿ-güedé.

Té Păblú ndihî té Silás ndécú-güedé ñûú Bèréa

¹⁰ Te òré ní cundiquiⁿ, te ní quide ndee iní ñáhă ñáyiú sándáá iní tnúhu Jèsús xii té Păblú ndihî té Silás, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ñûú Bèréa. Te diu-ni nduu ñi sáa-güedé yacáⁿ ní sáháⁿ-güedé veñuhu ñáyiú isràél. ¹¹ Te váha-gá iní ñáyiú ñûú

Bèréa dăcúxí ñáyiú ñûú Tesalónicá, chi ío ní cudíⁿ iní-yu ní xíndedóho-yu tnúhu Jèsús, te ñî nduu ñî nduu ní dăcuáhă-yu tnúhu ní chídó tnùnî cue tēe ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha cuendá cuinî-yu quini-yu núu ndáa càháⁿ té Păblú ndihî té Silás. ¹² Te titní ñáyiú isràél ní sándáá iní-yu tnúhu-gá ndihî titní cue tēe griégú ndihî ñáyiú dîhî ñáyiú cùnûu ní sándáá iní-yu. ¹³ Te dava ñáyiú isràél ndécû-yu ñûú Tesalónicá, te ñáyiú-áⁿ ñi níhî-yu tnúhu sá ndécú tē Păblú ndihî té Silás ñûú Bèréa càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí, núu xíăⁿ ní sáháⁿ-yu ñûú Bèréa ní dăcuándèndé-yu núu nchàa ñáyiú vátá dăcuàha-gá. Te ñáyiú-áⁿ ñi sándáá iní-yu tnúhu ndehnde te ní cudééⁿ víhî-yu núu-güedé. ¹⁴ Te òré-áⁿ ñi xáhaⁿ ñáyiú sándáá iní tnúhu-gá xii té Păblú sá quihîⁿ-dé yuhu lămár, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te té Silás ndihî té Timùteú ní quendóo-güedé ñûú Bèréa. ¹⁵ Te ñî ùú-güedé cuáháⁿ ndihî-güedé té Păblú, te ndèca ñaha-güedé cuáháⁿ ndéé ñûú Atenás, te ní xáhaⁿ té Păblú xii-güedé:

—Núu na nùhú-ndó, te cúu-ndo tē Silás ndihî té Timùteú ná quixí ndihî-ni-güedé nanítnáhă-ndî iha —càchí-dé xăhaⁿ-dë.

Te ní xica-güedé cuánuhú-güedé.

Té Păblú ndécú-dé ñûú Atenás

¹⁶ Te ñûú Atenás ndétú tē Păblú quihîⁿ té Silás ndihî té Timùteú. Te yacáⁿ ní xiní-dé sá ño cuéhé sá càchí-yu cùu ndiöxí-yu ndècu te ñá ndáa sá díú ndiöxí cúú-xí, te xíăⁿ ñá túú ní cùu váha iní-dé, chi ñá tnáhă iní-dé năcuáa quidé-yu. ¹⁷ Te ní sáháⁿ-dé veñuhu ní cáháⁿ ndihî-dé ñáyiú isràél ndihî dava-gá ñáyiú càháⁿ ndihî Yá Ndiöxí. Te ñî nduu ñî nduu sáháⁿ-dé xití ñûú càháⁿ-dé tnúhu-gá ndihî nchaa ñáyiú xica cuu yacáⁿ. ¹⁸ Te cue tēe cùu epicureú ndihî cue tēe cùu estoicú, cue tēe-áⁿ ñi ndatnúhu-güedé ndihî té Păblú, te dava-güedé xítnàha-güedé:

—¡Ná tnúhu vihi cáháⁿ tēe lùcú-ăⁿ! —càchí-güedé xítnàha-güedé.

Te dava-güedé xítnàha-güedé:

—Sàni iní-ndí sá càháⁿ-dé cuendá ndiöxí sá vátá quini-gá-ó —càchí-güedé xítnàha-güedé.

Te ducaⁿ x̄itnàha-güedé, chi càháⁿ té Păblú tnúhu Jèsús, te ní cáháⁿ-dé nàcuáa ní dándótó ñàha Yá Ndiöxí xii-gá, xiáⁿ nũu ducaⁿ x̄itnàha-güedé. ¹⁹ Te ndèca ñàha-güedé xii té Păblú cuáháⁿ ìⁿ xichi núu nání Àreópagú, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Cachí tnúhu ndáá-n năsa cuáháⁿ tnúhu càháⁿ-n, chi na cùtnuní ndáá iní-ndí, ²⁰ chi ducaⁿ-ni càháⁿ-n tnúhu sá ñà túú sàcúndèdóho-ndí, te cuìní-ndí cachí tnúhu ndáá-n năsa ndũu tnúhu-áⁿ cuendá cutnùní váha iní-ndí —càchí-güedé x̄àhaⁿ-güedé xii-dé.

²¹ Te nchaá ñáyiu ñuú Àtenás ndihí ñáyiu dava-gá ñuú, mee-ni tnúhu saa cuìní-yu càháⁿ-yu, nchaá sá vátá cùndèdóho-gá-yu cuìní-yu cundèdóho-yu.

²² Te té Păblú ní ngúnutn̄í-dé núu x̄ixúcu-yu nchaá-yu, te x̄àhaⁿ-dè:

—Nchòhó cue ñáyiu ñuú Àtenás, cundèdóho-ndo nchàa tnúhu na càháⁿ-í-a. Ío quide cahnu nchohó sá càchí-ndó cùu ndiöxí-ndó. ²³ Te vitna ní quexì-í ñuú-ndó, te ní xiní-í sá yàyacáⁿ ndécú nchàa sá càchí-ndó cùu ndiöxí-ndó càháⁿ ndihí-ndo. Te ní xiní-í ìⁿ xichi núu ndéé tnuní quide cahnu-ndo Yá Ndiöxí Yaá ñà túú xiní-ndó, te ñu-ni ducaⁿ càháⁿ lètrá ndéé tnuní xiáⁿ, te càchí-xi: “Iha quide cahnu-ndí Ndiöxí sá ñà túú xiní-ndí”, duha càháⁿ lètrá-áⁿ. Te quide cahnu-ndo Yá Ndiöxí càháⁿ-ndó, dico ñà túú xiní-ndó năsa càa-gá, te yúhú xiní ndáá-í nàcuáa càa Yá Ndiöxí, chi ñu-ni Yá Ndiöxí càháⁿ ndihí-í, te ñu tnúhu-gá càháⁿ-í vitna.

²⁴ Te ñu Yá Ndiöxí ní cadúha-gá ñuyíú-a ndihí nchaá sá ío, núu ñu-gá cúu X̄itohó ñuyíú-a ndihí andi. Te ñà túú x̄ini ñuhu-gá vehe dàcaa ñáyiu ñuyíú-a cundecu-gá. ²⁵ Te ñà túú x̄ini ñuhu-gá ñáyiu chindee ñàhá-yu xii-gá, chi mee-gă quidé-gă nchító-ó ndècu-o te tàxi-gá yócó tăchí-ó ndihí nchaá sá xiní ñuhu-o.

²⁶ Te ndéé sanaha ñà cadúha-gá ìⁿ ñu-ni té, te ñu-ni ñíí-dé cúu ñáyiu ndècu ñicaxico ñuyíú. Te ñu-ni mee Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă nchaá núu cùndécú-yu, te mee-gă ní cáháⁿ-gá ná daha cuíá cudíi nchaá nacióⁿ ndihí mée-yu. ²⁷ Te cuìní-gá sá nchàá ñáyiu nanducu ñàhá-yu càháⁿ ndihí ñàhá-yu

xii-gá, te mee-gă ndécú t̄ha-gá sá càháⁿ ndihí ñàha-gă xií-yu ìⁿ ñu-yu. ²⁸ Te ñu-ni Yá Ndiöxí xitó ñàha-gá xií-yu núu cudíi-yu ndécú-yu te càndá-yu. Te duha ní cáháⁿ ìⁿ ñaní tnàhá-ndó, té ní cutnùní iní-xi ní x̄indecu ndéé sanaha, te ní xáhaⁿ-dè xií-yu: “Nchaá-o cùu-o déhe Yá Ndiöxí”, duha ní xáhaⁿ-dè xií-yu. ²⁹ Te núu déhe Yá Ndiöxí cúu-yu nchaá-yu, te vá cúu càháⁿ-yu sá Yá Ndiöxí cúu sá ñà cadúha-yu ndahá-yu. Te sá ñà cadúha-yu cùu ndiöxí-yu-áⁿ, dava cùu-xi d̄ihúⁿ cuááⁿ, dava cùu-xi d̄ihúⁿ cuixíⁿ, dava cùu-xi yúu. Te mée-yu ní cahu iní-yu nàcuáa cunduu sá cúu ndiöxí-yu. ³⁰ Te cùtnàhá ñà túú ní cùtnuní iní-yu sá nèhé ní quidé-yu ní cadúha-yu nchaá xiáⁿ, te ñà túú ní quide cuendá Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ ñà quidé-yu. Te vitna càchí Yá Ndiöxí sá dáñá nchàa ndi túhú-yu nchaá sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ³¹ Te Yá Ndiöxí nàhá-gă ná nduu cùndecu nchaá ñáyiu núu-gă, te mee-gă sa nàha-gá ndèndida càa ñáyiu ní quide váha, te ndèndida càa ñáyiu ñà túú ní quide váha. Te mee-gă ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá Yaá nání Jèsús cùñaha-gă xií-yu núu ndèndida càa-yu ní quide váha te ndèndida càa-yu ñà túú ní quide váha. Te mee Jèsús càháⁿ ndáa cuiti-gá, te sa nàha-o sá nchàá xiáⁿ cada Jèsús, chi ñu cuendá-áⁿ ñà dándótó ñàha Yá Ndiöxí xii-gá —càchí té Păblú x̄àhaⁿ-dè xií-yu.

³² Te òré ní cáháⁿ té Păblú sá ñà ndoto Jèsús, te dava ñáyiu ñà ní tnàhá iní-xi tnúhu ní cáháⁿ-dé ní cáháⁿ yíchí-yu. Te davá-yu ní x̄àháⁿ-yu xii-dé:

—Te ingá xito quixi-n, te càháⁿ tucu-n tnúhu ní cáháⁿ-n vitna —cachí-yu x̄àháⁿ-yu xii-dé.

³³ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé. ³⁴ Te dava ñáyiu ní x̄indedóho tnúhu ní cáháⁿ té Păblú ní sándáá iní-yu Jèsús, te ní chindee tnúhu ñàhá-yu xii-dé. Te ìⁿ té cùchiuⁿ Areópagú nání-dè Nixú ndihí ìⁿ ñadihí nání-áⁿ Dămarís, tnàhá-yu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá ndihí dava-gá-yu.

18

Té Păblú ndécú-dè ñuú Còrintú

¹ Te té Păblú ní quee-dé ñuú Àtenás cuáháⁿ-dé ñuú Còrintú. ² Te yàcáⁿ ní naníhí

tnáhá-dě ndihí ìⁿ té isràél nání-dě Àquilú, te té-áⁿ cúú-dě té distritú Pòntó, te ní xíndecu-dé ndihí ñadìhí-dé tá Priscilá ñuú Rómá. Te té Cèsár té yíndaha cuéhé nàcióⁿ, té nàni Claudiú ní xáhaⁿ-dě sá vǎ cúú-gǎ cundecu ñáyiú isràél ñuú Rómá, te xiǎⁿ ñuú ní ndee té Àquilú ndihí ñadìhí-dé cuáháⁿ-yu ñuú Còrintú. Te sácú-ni nduu ní cuu sá ñí quexió-yu ñuú-áⁿ, te ní sáháⁿ té Páblú ní ndatnúhu ndihí ñaha-dě xií-yu vehé-yu. ³ Te ní xáhǎⁿ-yu sá cùndècu-dé cada chiúⁿ ndihí ñahá-yu, chi ìⁿ-ni chiúⁿ quide-dé ndihí-yu, te ní xóo dacáa-yu vehe dóó. Te núu xiǎⁿ ní xíndecu ndihí ñaha-tě Páblú ní quide chiúⁿ ndihí ñaha-dé xií-yu. ⁴ Te núú ùná núú ùná nduu, nduu ndètátú-yu, ní xóo quíhíⁿ-dé veñúhu ñáyiú isràél. Te ní ndatnúhu-dé ndihí ñáyiú isràél ndihí ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ní xáhaⁿ-dě sá quíndáá iní-yu tnúhu Jèsús.

⁵ Te té Silás ndihí té Timùteú ní quee-güedé distritú Macèdoniá cuáháⁿ-güedé núú ndécú-tě Páblú. Te òré ní quexió-güedé, te ní cáháⁿ-ni té Páblú tnúhu Yá Ndiòxí núú ñáyiú isràél, te xáhaⁿ-dě xií-yu sá Jèsús cúú-gǎ Crìstú Yá ní tendaha Yá Ndiòxí ní quixi ñuyúú-a. ⁶ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé ñuú ní nǎá ndihí ñahá-yu xii-dé, te ní cáháⁿ cuéhé-yu cuèndá-dé, núu xiǎⁿ ní naquidi-dé dóó-dě. Te ducaⁿ ñí quide-dé cuèndá sá cútnúni iní-yu sá ñǎ ní tnáhá iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ-yu, te ní xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Yúhú ñá túú cuèchi-í, te núu ní xíta ni-hnu-ndo, xiǎⁿ quèndóo cuèchi mee-nǎ-ndó. Te vitna quíhíⁿ-í cáháⁿ ndihí-í ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te vǎ nándùcu-gǎ-í nchòhó ñáyiú isràél cáháⁿ ndihí ñaha-í xii-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dě xií-yu.

⁷ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé vehe ìⁿ té nàni Justú, te té-áⁿ ndécú yàtni-dé núú cáá veñúhu, te tnáhá-dé càháⁿ ndihí-dé Yá Ndiòxí. ⁸ Te té Crìspú té yíndaha veñúhu-áⁿ ñí sándáá iní-dé Jèsús ndihí ñadìhí-dé ndihí landú-dé. Te vǎi ñáyiú ñuú Còrintú ní sáháⁿ-yu ní xíndedóho-yu tnúhu-gǎ, te ní sándáá iní ñáhǎ-yu xii-gǎ, te ní sanduté-yu. ⁹ Te ìⁿ níú ní cáháⁿ saní té Páblú sá ñí xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii-dé:

—Cáháⁿ-ni-n tnúhu-í, te vǎ yùhú-n nchàa tnúhu cuéhé tnúhu duha càháⁿ ñáyiú, ¹⁰ chi

yúhú chindee ñàha-í xii-n, te vǎ yóo ìⁿ cada úhu ñáhá xii-n, te vǎi-gǎ ñáyiú ñuú-áⁿ quíndáá iní-yu tnúhu-í —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ núú saní-dé.

¹¹ Te ñuú Còrintú ní xíndecu té Páblú ìⁿ cuía dava, te mee-ni tnúhu Yá Ndiòxí ní xóo dacuàha-dé ñáyiú.

¹² Te ndècu-gǎ-dé ñuú-áⁿ ñí ngóo té Gàlìón chiúⁿ taxi tnuní-dé distritú Acáyá. Te dàvá-áⁿ ñí cudééⁿ ñáyiú isràél núú-tě Páblú, te ní tñi ñahá-yu xii-dé ndécá ñahá-yu cuáháⁿ núú cuè té cùchiúⁿ. ¹³ Te ní xáhǎⁿ-yu xii té Gàlìón té cùu gobiernú:

—Té-a ní quexió-dé ñuú-ó xica cuu-dé te cuini-dé dandàhú ñáhá-dě chitnahá-ndí-dé cada-ndí nàcuáa quide-dé quidé càhnu-dé Ndiòxí-dě, te dañá-ndí vǎ cádá-gǎ-ndí nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nàcuáa cundecu-o cuini-dé —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii té cùu gobiernú.

¹⁴ Te té Páblú cuini-dé cani-dé cuèndú ní cùu, te ní ngúita té Gàlìón càháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Nchòhó ñáyiú isràél, cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núu ndècu núú ìⁿ cuèchi ní quide-dé àdi ní sahani-dé ìⁿ ndíyi, te cuu cundáá-xi iha, te cáháⁿ-ndó ñuú nándi cùu sá ñí quide-dé, ¹⁵ àdi dico-ni sá ìⁿ tnúhu ní cáháⁿ-dé, te yáchí-gǎ chí cuáháⁿ yàcáⁿ ndatnúhu-ndo núú mée-ndó, chi mee-ni sǎ ñǎ túú quide-dé nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-ndo càháⁿ-ndó, te yúhú ñá túú tnáhá iní-í cada ndáá-í nchaa xiǎⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

¹⁶ Te ní cudééⁿ-dě, te ní ndeñuhu ñaha-dě xií-yu vechùⁿ. ¹⁷ Te ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní tñi-yu té Sòstenés té yíndaha veñúhu ñáyiú isràél, te ndèhe té Gàlìón té cùu gobiernú ní canihá-yu xii-dé, dico ñá túú tnáhí ná tnúhu ni càháⁿ-dé taunihnu-dé té ní caní-yu-áⁿ.

Té Páblú cuáháⁿ tucu-dé ñuú Antiòquia, te yàcáⁿ ní xica tucu-dé cuáháⁿ-dé dava-gǎ ñuú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí

¹⁸ Te titní-gǎ nduu ní xíndecu té Páblú ñuú Còrintú, te ní quide ndee iní-dé nchaa ñáyiú ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní tñi-dé ìchi cuáháⁿ-dé distritú Sìriá ndihí té Àquilú ndihí ñadìhí té Àquilú-áⁿ tá Priscilá, te ní quexió-yu ñuú Cèncreá. Te cùmání-gǎ

tníi-yu ichi quíhíⁿ-yu ñuú Éfesú, te ní dèté díquí tē Pāblú, chi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-dē xii Yá Ndiöxí sá ndéé xínu ñⁿ chiuⁿ ní sani iní-dé cada-dé cuendá-gá, te dātnūnī dèté-dé. Te ní quée-yu bàrcú cuáháⁿ-yu.

¹⁹ Te ní quexió-yu ñuú Éfesú, te yàcáⁿ ní xáhaⁿ tē Pāblú sá cūndēcu té Àquilú ndihī ñadìhí-dé, te mee-dē quíhíⁿ-dé dava-gá ñuú. Te cūmání-gā caca-dé quíhíⁿ-dé, te ní sáháⁿ-dé veñúhu ñáyiū isràél ní ndatnúhu ndihī ñaha-dē xii-yu. ²⁰ Te ní xáhāⁿ-yu sá cūndēcu-dé tītní nduu, te ñá ní cuíní-dé cundecu-dé. ²¹ Te ní xáhaⁿ-dē:

—Núhú-í chi dacuítí xini ñuhu-xi cundecu-í vico coo ñuú Jerusalén, te quixi tucu-í te núu Ndiöxí ná cāchí-gá, te vitna chí cadá ndèe iní —cāchí-dé xāhaⁿ-dē xii-yu.

Te ní quée-dé bàrcú cuáháⁿ-dé. ²² Te ní quexió-dé ñuú Cèsareá, te ní quene-dé bàrcú, te ní xica-dé cuánuhú-dé ñuú Jerusalén, te ní ndexió-dé, te ní dāndácōo váha-dé ñáyiū ndēcu ichi Yá Ndiöxí, te dātnūnī ní xica-dé cuáháⁿ-dé ñuú Antióquiá. ²³ Te yàcáⁿ ní xīndecu-dé tītní nduu, te dātnūnī ní tñi-dé ichi cuáháⁿ-dé. Te ní sáháⁿ-dé ñihí distritú Gálaciá ndihī distritú Frigiá. Te ndi tnahá ñuú ní sáháⁿ-dé ní cáháⁿ-dé ndihī ñáyiū sàndáá iní tñuhu Yá Ndiöxí, te ní ndúcú ndéé-gā-yu ní quidé-yu nchaa nācuáa ní xáhaⁿ-dē cadá-yu.

Té Àpolós cāháⁿ-dé tñuhu Yá Ndiöxí ñuú Éfesú

²⁴ Te dàvá-áⁿ ñí quèxio ñⁿ tée isràél ñuú Éfesú, te nāni-dé Àpolós, te cūu-dé tée ñuú Alejándriá, te ío váha túha-dé tñuhu Yá Ndiöxí, te ío váha ñuhu díquí-dē nācuáa cáháⁿ-dé, ²⁵ chi sa xini-dé nācuáa ní xóo cáháⁿ ndíi Juáa cūtnahá ní xóo dacuándute ndíi ñáyiū. Te ío ní cudí iní-dé ní cáháⁿ-dé nchaa nācuáa ní cuu cuendá Jèsús, dico vátá dācuàha-gá-dé nchaa tñuhu ní cáháⁿ méé Jèsús. ²⁶ Te ní sáháⁿ-dé veñúhu ñáyiū isràél, te yàcáⁿ ní cáháⁿ-dé ñi yùhu ñi iní-dé. Te ndēcu té Àquilú ndihī ñadìhí-dé tá Priscilá ndédóho-yu tñuhu ní cáháⁿ-dé, te ní xáhāⁿ-yu sá quíhíⁿ-dé vehé-yu, te ní sáháⁿ-dé, te ní xitñuhu ñahá-yu xii-dé dava-gá tñuhu Yá Ndiöxí sá ñā túu xini-dé.

²⁷ Te ní cachí té Àpolós sá quíhíⁿ-dé distritú Acāyá, núu xiāⁿ ní cadúha ñáyiū ñuú Éfesú ñⁿ tutú canehe-dé quíhíⁿ ndaha ñáyiū sàndáá iní tñuhu-gá xīndecu Acāyá. Te xáhāⁿ-yu núu tütú-yu: “Cáháⁿ váha-ndo ndihī té Àpolós ñuú ní quexió-dé”, cāchí-yu xáhāⁿ-yu núu tütú-yu. Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní quexió-dé Acāyá. Te nchaa ñáyiū sàndáá iní tñuhu-gá yàcáⁿ, diu-ni mee Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá ní sàndáá iní ñahā-yu xii-gá. Te té Àpolós ío váha ní cáháⁿ-dé tñuhu Yá Ndiöxí núu-yu, te xiāⁿ ío ní ndúcú ndéé-gā-yu ní quidé-yu chiuⁿ-gá.

²⁸ Te té Àpolós ní ndatnúhu-dé ndihī ñáyiū isràél, te ní xīndedóho dava-gá-yu. Te ío váha ní caní-dé cuendú nchaa nācuáa ní xóo cáháⁿ cue tée ndéé sanaha sá quixí Cristú ñuyú-a. Te ní cáháⁿ ndáá-dé ní xáhaⁿ-dē sá díu-ní Jèsús cúu-gā Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí ní quixi ñuyú-a. Te ñáyiū isràél xīndatnúhu-yu sá ñā ndáa nācuáa cāháⁿ-dé, dico ñā ní ñihí-yu tñuhu cūñahá-yu xii-dé, chi ío váha ñuhu díquí-dē tñuhu cáháⁿ-dé.

19

Té Pāblú ndécú-dē ñuú Éfesú

¹ Te cūtnahá ndécú-gā té Àpolós ñuú Còrintú, te ní xica té Pāblú cuáháⁿ-dé tá yāha-dé mee-ni xití yucu cuáháⁿ, te ní sáá-dé ndéé ñuú Éfesú. Te ñuú-áⁿ ñí naníhí tñahá-dē ndihī cue tée sàndáá iní tñuhu Jèsús. ² Te ní xicáⁿ tñuhú-dē núu-güedē, te xáhāⁿ-dē:

—¿Sa ní quexio Espiritú Yá Ndiöxí ní ngūndecu ndihī-ndo ndéé òré ní sàndáá iní-ndó Jèsús-āⁿ? —cāchí-dé xáhāⁿ-dē xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Ñá túu xini-ndí sá ío Espiritú Yá Ndiöxí —cāchí-güedé xáhāⁿ-güedé xii-dé.

³ Te ní xáhaⁿ tūcu-dé:

—¿Nása ní cáháⁿ tée ní dācuándute ñaha xii-ndo-í? —cachí-dé xáhāⁿ-dē xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Ní cáháⁿ-dé nācuáa ní xóo cáháⁿ ndíi Juáa —cāchí-güedé xáhāⁿ-güedé xii-dé.

⁴ Te ní xáhaⁿ tē Pāblú:

—Ndíi Juáa ní dācuándute ñaha ndíi xii ñáyiū, chi ní cuíní-yu sá dāñā-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu. Te ní xáhaⁿ ndíi

xií-yu: “Quindáá iní-ndó tn̄hu Jèsús chi dacuítí quìxi-gá ìⁿ nduu”, duha ní xáhaⁿ ndíi Juáá xií-yu —càchí té Páblú xáhaⁿ-dē xii-güedé.

⁵ Te sá dúcáⁿ n̄i cáháⁿ té Páblú xáhaⁿ-dē xii-güedé, núu xiáⁿ ní sandute-güedé nàcuáa ní dándõo tn̄hu Jèsús. ⁶ Te ní sacáⁿ ndodo té Páblú ndahá-dé díquí-güedē, te òré-ni ní quexìo Espiritú Yá Ndiõxí ní ngúndecu ndíhi-güedé, te ní ngüíta-güedé ní cáháⁿ-güedé tn̄hu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá, tn̄hu sá ñà túú xìní-güedé cáháⁿ-güedé, te ní cáháⁿ-güedé tn̄hu Yá Ndiõxí nàcuáa ní dácáhú iní ñáhá Espiritú-gá xii-güedé. ⁷ Te cùu datná úxúú tnàhá-güedé.

⁸ Te té Páblú ní sáháⁿ-dé veñúhu ñáyiú isràél ní cáháⁿ ndíhi-dé-yu, te úní yóó n̄i xínu ní xica cuu-dé veñúhu-yu. Te ío váha ñúhu díquí-dē tn̄hu cáháⁿ-dé, núu xiáⁿ ní cuyi-dē ní cáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ-dē sá quindáá iní-yu tn̄hu Jèsús, te ducaⁿ te ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xií-yu. ⁹ Te davá-yu ío sàá iní-yu ñá ní cuini-yu quindáá iní-yu, te ío ní cáháⁿ cuèhé-yu cuendá Jèsús xití veñúhu núú dàva-gá-yu. Te té Páblú ní ndee-dé veñúhu cuáháⁿ-dé ndíhi ñáyiú sàndáá iní tn̄hu Jèsús. Te ìⁿ nduu ìⁿ nduu ní sáháⁿ-dé scuèlá té Tiranú ní dácuahá ñàha-dé xií-yu. ¹⁰ Te úú cuía ducaⁿ n̄i sáháⁿ-dé scuèlá ní dácuahá-dē ñáyiú. Te nchaa ñáyiú isràél ñáyiú ndècu ñíhi distritú Àsiá ndíhi nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní xindedóho-yu tn̄hu Jèsús. ¹¹ Te té Páblú ío ní chindee ñàha Yá Ndiõxí xii-dé ní quide-dé v̄ai núú s̄a v̄a yõo tnàhí ndàcu cada. ¹² Te p̄añú díquí-dē ndíhi dóo cándèé núú yíquí-dē ní xicáⁿ-yu nèhé-yu ní sáháⁿ núú ndécú ñáyiú cùhú, te xiáⁿ ní tn̄i ñáyiú cùhú ndíhi ñáyiú yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávàha, te ní ndúha-yu.

¹³ Te ñuú Isràél véxi cue tée tatna xica cuu-güedé quidé tātna-güedé ñáyiú yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávàha. Te ní ngüíta-güedé ní cacu nèhe-güedé Jèsús cuendá quee espíritú-áⁿ yiqui cùñú-yu, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Xocuñí-n, chi càchí Jèsús sá v̄a cùndècu ndíhi-gá-n tēe-a. Te diu-ni Jèsús cacú nèhe té Páblú òré cáháⁿ-dé tn̄hu-gá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedē xii espíritú-áⁿ.

¹⁴ Te úsá tnàhá-güedé ducaⁿ n̄i xóo cada-güedé. Te tātá-güedē ní xínani-dē Èsevá, te tēe-áⁿ n̄i cuu-dé dútú cùnùu. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ n̄i cáháⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ espíritú cùndìhi yucu ñávàha-áⁿ xii-güedé:

—¿Te ná cúú nchòhó n̄u dayùhú ñáhá-ndó? Te xìní-í Jèsús, te xìní-í yoo cùu té Páblú, te nchòhó ñá túú xìní ñáhà-í xii-ndo —càchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-güedé.

¹⁶ Te tēe yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávàha-áⁿ n̄i ndanchita-dé ní tn̄i-dé cue tēe quide tātna-áⁿ, te ní ndíhi dóo-güedē ní ndátá-dē, te ní dánicuèhé ñáhá-dē xii-güedé, te ní xinu-güedé cuáháⁿ-güedé.

¹⁷ Te nchaa ñáyiú isràél ndécú ñuú Éfesú ndíhi dava-gá ñáyiú ndècu diu-ni ñuú-áⁿ n̄i ñíhí-yu tn̄hu nàcuáa ní cuu, te ío ní yùhú-yu, te v̄ai-yu ní cachí sá ìo càhnu cuu Xitohó Jesucristú.

¹⁸ Te dava ñáyiú ní sàndáá iní-xi tn̄hu Jèsús ní sáháⁿ-yu núú ndécú tē Páblú, ndíhi núú ndécú nchàa ñáyiú ní sàndáá iní tn̄hu-gá ní nàhmá-yu nàcuáa ní xóo cada-yu. ¹⁹ Te titní ñáyiú ni xóo cada ndùu nehé-yu tutú-yu ní sáháⁿ núú ndécú nchàa ñáyiú sàndáá iní-xi tn̄hu-gá, te yacáⁿ ní ndada cuendá-yu sá ìo yahu ní sáha-yu tutú-yu, chi ndéé údico úxí m̄l díhúⁿ cuixíⁿ ní sáha-yu núú ncháá. Te ncháa-yu ní sahmí-yu tutú-yu. ²⁰ Te sátá n̄i cáyú nchaa tutú-áⁿ, te v̄ai-gá ñáyiú ní tuhá-yu ichi Yá Ndiõxí, te ní sáha-yu cuendá sá ìo xini ñuhu tn̄hu Yá Ndiõxí.

²¹ Te ní cachí té Páblú sá quíhíⁿ-dé distritú Macèdoniá ndíhi distritú Acáyá, te dàtnùní nùhú-dé ñuú Jerusalén, te ducaⁿ te dàtnùní quíhíⁿ-dé ñuú Rómá. ²² Te ndècu ndíhi-dé té Timùteú ndíhi té Èrastú cue tēe chindee ñaha xii-dé. Te té Páblú ní xáhaⁿ-dē xii-güedé sá códo n̄u-güedé quíhíⁿ Macèdoniá, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te mee-dē ní quendóo-dé.

Ñáyiú Éfesú ío dusaⁿ quidé-yu ñuú-yu

23 Te dàvá-án ïo ní cudéẽn-yu núú nchàa ñáyiu ní tuha ichi Yá Ndiõxí. 24 Te ìn tée ñuú Éfesú nání-dě Demètriú. Te tée-án ñi xóo canehé chiú-dé mee-ni díhú cuixí ní xóo cadúha-dé veñúhu líhli, dàtná cuini-ndó càa veñúhu Diàná sá cuú ndiõxí-yu. Te vài díhú ñi xóo níhí-dě ndihí cue tée ní xóo cada chiú ndihí-dé. 25 Te ní cana-dé cue tée quide chiú ndihí-dé, ndihí nchaa cue tée quide chiú ndihí díhú cuixí, te ní xáha-dě xii-güedé:

—Nàha-ndo sá ïo váha níhí-ó díhú cuendá chiú quide-o. 26 Te nàha-ndo sá cächí té Páblú sá ña díú ndiõxí cuú sá ñi cadúha ñáyiu ñuyíú-a. Te duca càhá-dé ñuú-ó, te duca-ni càhá-dé níhí distritú Àsiá, te ío-gá vài ñáyiu sàndáá iní tnúhu càhá-dé. 27 Te ío úhú ñuú na cuíta chiú quide-o, vá yõ-gá cuaa sá cadúha-o. Te ngúita-yu càhá-yu sá veñúhu Diàná ña túú càváha, te vá cadá càhnu-gá-yu sàndú-ó. Te nàha-ndo sá ïo càhnu cuu Dianá, chi nchaa ñáyiu distritú Àsiá quidé càhnu ñahá-yu ndihí ñáyiu xíndecu ní càa xico ñuyíú —cächí té Demètriú xáha-dě xii-güedé.

28 Te sá dúcá ñi càhá té Demètriú, xíã ní cudéẽn-güedé núú tẽ Páblú, te uu-ni ní cuáá-güedé te cächí-güedé:

—¡Ío càhnu cuu Dianá sàndú ñáyiu Éfesú! —cächí-güedé.

29 Te nchaa ñáyiu ñuú Éfesú ndi coyo ndi coyo-yu xicáhá-yu. Te tnàhá úú cue tée distritú Macèdoniá xicá cuu-güedé ndihí té Páblú, ìn-dé nání-dě Gãyú, te ìn-dé nání-dě Arístarcú. Te ní tni-güedé úú cue tée-án, te cuánguñhu coyo ndihí ñaha-güedé vehe núú quidé-güedé jundá. 30 Te té Páblú cuini-dé quíhu-dé tnàhá-dé vehe-án càhá ndihí ñaha-dě ní cuu, te ña ní dàña cue tée ní sàndáá iní tnúhu-gá. 31 Te ìn úú cue tée cùnno distritú Àsiá ní càhá váha-güedé cuendá té Páblú, te ní xáha-güedé xii ìn tée xínu cuechi núú-güedé ní sáhá-dé ní xáha-dě xii té Páblú sá vã quíhu-dé vehe núú quidé-güedé jundá. 32 Te uu-ni ní cuáá-yu ncháá-yu, te ña ìn-ní tnúhu ní càhá-yu, chi ndi díñ tnúhu ní càhá-yu ìn ìn-yu. Te chitu-gã ñáyiu ña ní cùtnuní iní-yu ná cuendá ní dátacá ñahá-güedé xití

vehe-án, chi ña ìn-ní tnúhu ní càhá-yu. 33 Te davá-yu ní càhá-yu sá cuéchi té Lijandrú cuú-xí, chi ní xáha ñáyiu isràél xii-dé sá càhá-dé yuhú-yu chindee tnúhu ñaha-dě xii-yu. Te ní quide-dé ndaha-dé núú-yu sá cùndedóho-yu tnúhu càhá-dé chindee tnúhu ñaha-dě xii-yu yòtnúhu. 34 Te ní cùtnuní iní-yu sá tẽ isràél cuú-dé, te uu-ni ní cuáá tucú-yu, ña ní dàña-yu càhá-dé, te cächí-yu:

—¡Ío cùnno Dianá sàndú ñuú Éfesú! —cächí-yu. Te dàtná úú òrè ìn-ni tnúhu ní càhá-yu.

35 Te tée cùu secretariú-ni-gá ní càhá-dé, te dàtnuní cuéé cuéé ní sadí-yu yuhú-yu. Te ní xáha-dě xii-yu:

—Nchaa-ndo cùndedóho-ndo ìn tnúhu na càhá-í-a. Ío cùnno Dianá, te nchaandi túhu ñáyiu sa nàhá-yu sá ncháá-ó ïo nèhe cuendá-ó veñúhu-ã. Te nàhá-yu sá nehé cuendá-ó sàndú-án, chi véxi cuu-gá andi. 36 Te vá yõ ìn cächí sá ña ndáá. Te coto-ndo mée-ndo, te vá cuídó-ndó càda-ndo, te vá cuídó-ndó càhá-ndó. 37 Te ná cuendá ndécá-ndó cué tée-án véxi, te ña túú ña ní quide-güedé, te ña túú ña ní dùhu-güedé veñúhu, te ña túú càhá cuéhé-güedé cuendá Diàná. 38 Te núu ío yoo nàá ndihí ñaha xii té Demètriú ndihí cue tée quide chiú ndihí-dé, te quíhí-güedé cacá cuéchi-güedé núú cué tée cùchiú. Te cue tée cùchiú na cundoho-güedé ñuú quehdé-güedé cuéchi-yu àdi ñahá. 39 Àdi ío-gá ná cuendú ñuhú iní-ndó, te càhá-ndó òrè ná cóo jundá. 40 Te ío úhú ñuú na níhí tée tàxi tnuní ñahá xii-o tnúhu sá dúhá ïo quide dusa-o, te cachí-dé sá ndécuechi-o chi ña túú sàndáá iní-ó-dě quesaha-dě. Te ña túú tnàhí ndùu váha-xi sá dúhá càda-o ni cuu, te vitna duha ní quide-o, te ña cùtnuní iní-ó nãsa cúñaha-o xii tée tàxi tnuní ñahá xii-o núu na càna ñaha-dé —cächí tée cùu secretariú xáha-dě xii-yu.

41 Te ní xáha-dě sá nùhú-yu te ní ndihí-yu cuánuhú.

20

Té Páblú cuáhá-dé distritú Macèdoniá ndihí distritú Grèciá

1 Te òrè ña túú-gã ní quide dusa-yu, te ní cana ñaha tẽ Páblú xii nchaa ñáyiu

sàndáá iní tnúhu Jèsús ní cáháⁿ-dé dóho-yu nàcuáa cadá-yu. Te ní quide ndee iní ñáhá-dě xií-yu, te ní tñi-dé ichi cuáháⁿ-dé distrítú Macèdoniá. ² Te tayâha-dé cuáháⁿ ñiⁿ ñiⁿ ñuú yíndèhu Macèdoniá. Te càháⁿ-dé dóho nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús nàcuáa cadá-yu, te ní cudí iní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yã Ndiõxí cadá-yu sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-dé dóho-yu. Té ní quexìo-dé distrítú Grèciá. ³ Te xiáⁿ ñi xíndecu-dé úní yóó. Te xiáⁿ quèe-dé bàrcú quíhíⁿ-dé distrítú Siriá ní cùu, te ní níhí-dě tnúhu sá ndétú ñàha ñiⁿ úu cue tée isràèl cahni ñàha-güedě xii-dé ní cùu, núu xiáⁿ ní tñi-dé ichi cuáháⁿ-dé ní yáha-dé ichi distrítú Macèdoniá. ⁴ Te cuáháⁿ ndihí-dé té Sopàtér tée ñuú Bèréa, ndihí té Aristarcú, ndihí ñiⁿ tée nàni Segundú. Te ndi ndúú cue tée-ánⁿ cúu-güedě cue tée ñuú Tesalónicá. Te tñàhá té Gáyú tée ñuú Dèrbé, ndihí té Timùteú cuáháⁿ ndihí-dé, te tñàhá té Tìquicú ndihí té Trõfimú cuáháⁿ ndihí-dé, te úu cue tée-ánⁿ cúu-güedě cue tée distrítú Àsiá. Te nchaa cue tée-ánⁿ cuáháⁿ ndihí-güedě té Pàblú. ⁵⁻⁶ Te ní quexìo-güedě ñuú Filipú, te yàcáⁿ ní naníhí ñáhá-güedě xii-ndí. Te té Pàblú ní tendaha-dě cue tée ndihí-dé cuáháⁿ-güedě ñuú Tròás, te ní xáhaⁿ-dě sá díú-ní yàcáⁿ cundetú ñàha-güedě xii-ndí. Te ní ndóo-í ndihí-dé, te ní xíndecu-ndí vico xèxí-yu pàá sá ñà túú yìhí levadurá. Te sàtá ñi yáha vico, te ní quèe-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí, te ní xúhuⁿ-ndí ichi úhúⁿ nduu, te ní quexìo-ndí ñuú-ánⁿ. Te yàcáⁿ ní naníhí tñàhá-ndí ndihí cue tée yòdo nuu cuáháⁿ ní xíndecu-ndí úsá nduu.

Té Pàblú cuáháⁿ ngándihí-dé ñáyiú ñuú Tròás

⁷ Te ñiⁿ nduu ndumìngú ní naníhí tñàhá-ndí ndihí nchaa ñáyiú ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús ní xexi-ndí pàá ndihí-yu. Te ducaⁿ ñi quide-ndí, chi ní cachí Jèsús sá dúcáⁿ càda-o cuendá sá vã nácuànaa-o sá ñi xíhí-gá cuendá naníhí tãhú-ó. Te té Pàblú ní ngüíta-dé càháⁿ-dé tnúhu-gá, te càháⁿ-dé ní cuu dava niú, chi cuendá ná tũndaá ingá nduu-ánⁿ, te caca-dé quíhíⁿ-dé ingá xichi. ⁸ Te ndécú-yu vehe yòdo tñaha, te yìhí-yu

ndéé cuartú cúu ùní núu ññu, te càyú víhí ñùhú xití cuartú-ánⁿ. ⁹ Te ñiⁿ tée sa ta cùu sacuéhé luha nàni-dé Eùticú núcõo-dé yèhe ventaná, cuini-dé cúdu-dé, chi ní cunaha víhí caháⁿ té Pàblú, te ní tñi ñàha sàní xii-dé ní xídí-dé, te ní ngava-dé ndéé ñuhu. Te ní nuú-yu núu ñùhú cuendá ndacani ñàhá-yu, te sa ní xíhí-dé, chi ío dùcúⁿ ní ngava-dé. ¹⁰ Te tñàhá té Pàblú nchìcúⁿ-dé ní nuu. Te ní quexìo cunu-dé núu cãtùu tée ní xíhí-ánⁿ, te ní numi ñàha-ni-dě, te ní xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Vá ndìhú iní-ndó, chi ní ndoto-dé —
càchí-dé xáhaⁿ-dě xií-yu.

¹¹ Te dàtnùni cuánda ndihí ñàha tucu-dé xií-yu cuartú núu yìhí-yu ní cùu, te yàcáⁿ ní xexi ndihí ñàha-dě xií-yu, dàtnùni ní ngüíta-dé vãi-gá tnúhu ní cáháⁿ-dé, te càháⁿ-ni-dé ní tũndaá, te dàtnùni ní xica-dé cuáháⁿ-dé. ¹² Te tée ní ngava-ánⁿ ní sánũndeca ñàhá-yu xii-dé ndéé vehe-dé, te ío ní cudí iní-yu sá ñi ndoto-dé.

Ní quee-güedě ñuú Tròás cuáháⁿ-güedě ñuú Miletú

¹³ Te té Pàblú ní cachí-dé sá quíhíⁿ-ndí ndihí bàrcú ndéé ñuú Àsón, te mee-dě caca saha-dě, te yàcáⁿ naníhí tñàhá-ndí ndihí-dé te quèe-dé bàrcú, te ní quèe-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí. ¹⁴ Te ní naníhí tñàhá-ndí ndihí-dé ñuú Àsón, te yàcáⁿ ní quèe-dé bàrcú tñàhá-dé cuáháⁿ-ndí ñuú Mitilené. ¹⁵ Te ní quexìo-ndí ndéé ingá nduu yatni ñuú Quíú, te ndéé nduu tñéé ní quexìo-ndí ñuú Sãmú te yàcáⁿ ní yáha-ndí, te ní quexìo-ndí ñuú Trògiliú. Te ndéé nduu idá ní quexìo-ndí ñuú Miletú. ¹⁶ Te té Pàblú ñà ní cuini-dé yáha-ndí ñuú Éfesú, chi ñà túú ní tñàhá iní-dé cuyaa-dě ichi, chi ío ndìhí iní-dé cuendá cuini-dé quiní-dé ñuú vá ndácú-dě ndexìo-dé ñuú Jerusalén cundecu-dé vico Pentecòstés.

Té Pàblú càháⁿ ndihí-dé cue tée yíndaha ñàha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Éfesú

¹⁷ Te òré ndécú tẽ Pàblú ñuú Miletú, te ní cana-dé cue tée yíndaha ñàha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Éfesú sá quíhíⁿ-güedě núu ndécú-dě. ¹⁸ Te sàtá ñi quexìo-güedě, te ní xáhaⁿ-dě xii-güedě:

—Nàha-ndo nacuaáa ní quide-í ndéé cútnàhá ní quexiò-í distritú Àsiá. ¹⁹ Chi ní quide-í nàcuáa ní cáháⁿ Yă Ndiöxí cada-í, ñá túú ní tühío-í, te ñá túú ní quide cahnu-í mée-í, te ío ní ndáhyú-í sá quidé dàvá-yu, chi ío sàá iní-yu. Te sa nàha-ndo sá titní xito ní cuini ñáyiú isràél cahni ñàhá-yu xii-í ní cùu, te ío ní ndoho-í ní cácu-í. ²⁰ Te sa nàha-ndo sá ncháándì tühú sa ní cachí tnúhu-í nàcuáa cada-ndo cuendá sá chindèe ñaha Yă Ndiöxí xii-ndo. Te ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó nchàa-ndo, te ñu-ni ducaⁿ ñi quixi-í ndi tnahá vehe-ndo ñi cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó. ²¹ Te ní xáhaⁿ-í xii ñáyiú isràél ndihí ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél sá dáñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu te quindáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú. ²² Te dacuití quihíⁿ-í ñuú Jerusálén, chi Espiritú Yă Ndiöxí ní cachí-xi sá dáí quihíⁿ-í, te ñá túú xini-í nándi cada ñaha-güedé xii-í yacáⁿ te núu na quèxio-í. ²³ Te ñiⁿ ñiⁿ ñuú núú sàháⁿ-í cächí tnúhu Espiritú-gá sá chíhí ñaha-güedé vecaá, te cada úhú ñàhá-güedé. ²⁴ Dico ñá túú tnahí ná cuu cuèi na cahni ñaha-güedé xii-í, dico cuini-í sá díi iní dandihí-í nchaa sá ñi cachí Xítohó Jesucristú cada-í. Te ní cachí Yă Ndiöxí sá cáháⁿ-í núú ñáyiú sá ío cùu iní ñàhá-gă xii-yu, te naníhí tànhú-yu núu na quindáá iní-yu tnúhu-gá.

²⁵ Te sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo nchàa-ndo sá núu na quindáá iní-ndó Yă Ndiöxí, te ndíhu ndaha ñàha-gá xii-ndo. Te na cächí tnúhu-í sá ñi ñiⁿ nduu-gá vá quini ñàhá-ndó xii-í ñuyú-a. ²⁶⁻²⁷ Te yúhú ñá túú cuèchi-í núu ío ñáyiú vá naníhí tànhú, chi sa ní cachí tnúhu-í nchaa sá ñi cáháⁿ mée Yă Ndiöxí cada-ndo. ²⁸ Te coto-ndo mée-ndo, te coto-ndo tnahá ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá, chi Espiritú-gá ní cachí-xi sá cùnùu-ndo núu-yu dacuàha-ndó-yu tnúhu-gá. Te cada-ndo cuendá sá dàtná mbéé-ndó cùu-yu, te mee-ndo cùu-ndo datná toli xito-ndó-yu ducaⁿ cada-ndo cuendá, chi nàha-ndo sá Jèsús ní sati níñi-gă, te ní xihí-gá cuendá naníhí tànhú-ó ndihí-yu. ²⁹ Te yúhú sa cùtnuní iní-í sá òré ñá túú-gă-í ndécú, te quixi ñáyiú dandàhú ñàhá xii-ndo cuendá dañà-ndo tnúhu Yă Ndiöxí, te cada ñàhá-yu xii-ndo dàtná

quidé ñàhá òré tñí-dí mbéé. ³⁰ Te ñu-ni ñiⁿ úú cue téé ndècu ndihí-ndo, cue téé-ánⁿ dacuàndehnde-güedé, te cudana davá-yu quindáá iní-yu chítnàhá ñàhá-yu xii-güedé. ³¹ Te xíáⁿ núu cächí tnúhu-í sá ío quihí iní-ndó cùndecu-ndo ndihí nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá. Te nàha-ndo sá yúhú ní xíndecu-í úní cuía ñi cáháⁿ-í tnúhu Jèsús núú ñáyiú cuèi nduu cuèi niú. Te áma ní xóo ndáhyú-í, chi ñá ní cuini-yu quindáá iní-yu nchaa-yu tnúhu ní cáháⁿ-í —cächí té Páblú xáhaⁿ-dē xii-güedé.

³² Te xáhaⁿ tùcu-dé:

—Nchòhó cue téé ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ío cuini-í sá mée Yă Ndiöxí chindee ñàha-gá xii-ndo. Te mee-gă ñi cáháⁿ-gá sá ío cùdíi iní ñàhá-gă xii-ndo. Te naníhí tànhú-ndó ndihí nchaa ñáyiú cùu cuendá-gá, te chindee ñàha-gá xii-ndo cuendá cada-ndo nchàa sá cáháⁿ-gá. ³³ Te òré ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo, te ní díhúⁿ ñi dōó ñà túú ní cùdíi iní-í. ³⁴ Te mee-ndo sà naha-ndo sá yúhú ní quide chiúⁿ-í, te ní níhí-í nchaa sá ñi nandihí-í ndihí cue téé xica cuu ndihí-í. ³⁵ Te sa ní xini-ndó nàcuáa ní quide-í ní quide chiúⁿ-í, te ñu-ni ducaⁿ cada chiúⁿ-ndo cuendá chindee-ndo nchàa ñáyiú ndàhú, chi sa nàha-ndo nacuaáa ní cachí Xítohó Jesucristú, te duha ní cachí-gá: “Cùdíi-gă iní-ó cuàha-ò ñáyiú ndàhú sá xini ñùhú-yu dàcúxí sá táxi-yu xii mee-o”, duha ní cachí-gá —cächí té Páblú xáhaⁿ-dē xii-güedé.

³⁶ Te sátá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-dé, te ní ngüñí xítí-dē ndihí dava-gá-güedé, te ní cáháⁿ ndihí-dé Yă Ndiöxí. ³⁷ Te sátá ñi tühú tnúhu ní cáháⁿ-dé ndihí Yă Ndiöxí, te ní ndáhyú víhí-güedé sá quihíⁿ-dé, te ní numi ñaha-güedé, te ní teyuhu ñàha-güedé. ³⁸ Te ní ndíhú víhí iní-güedé, chi ní xáhaⁿ té Páblú sá ñi ñiⁿ nduu-gá vá naníhí tnahá-güedé cáháⁿ ndihí tnahá-güedé. Te cuáháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-dé núú ndécú bàrcú.

21

Té Páblú cuáháⁿ-dé ñuú Jerusálén

¹ Te ní quide ndee iní-ndí nchaa cue téé cùnuu. Te ní quée-ndí bàrcú cuáháⁿ ndáá ichi-ndí ñuú Cös. Te nduu tnéé ní sàháⁿ-ndí

ñuú Ròdás, te ní yáha-ndí cuáháⁿ-ndí ñuú Pàtará. ² Te yàcáⁿ ní naníhí-ndí ñⁿ bàrcú ñúhú ìchi-xi quíhíⁿ-xi distritú Fèniciá, xíàⁿ ní quée-ndí cuáháⁿ-ndí. ³ Te ichi cuáháⁿ-ndí ní xiní-ndí distritú Chìpré cáá cuádava xítí làmár, te ní yáha-ndí, te ní quendóo ñuú-áⁿ xio dàtni-ndí. Te cuáháⁿ-ndí ñuú Tìrú ñⁿ ñuú yíndèhu distritú Siriá cuendá yàcáⁿ tava-güedé nchaa sá nchídó bàrcú. ⁴ Te yàcáⁿ ní naníhí tnáhá-ndí ndihí ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Jèsús, te ní xíndecu-ndí úsá nduu ndihí-yu. Te ní xáháⁿ-yu sá vǎ quíhíⁿ té Pǎblú ñuú Jerusálén, chi Espiritú Yǎ Ndiöxí ní xáhaⁿ-xi xíi-yu sá ndóhó vihi-dé ñuú na quíhíⁿ-dé. ⁵ Te sátá ñí yáha nduu úsá, te ní quee-ndí cuáháⁿ-ndí yuhu làmár. Te ní quee nchaa ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá, té, ñàdìhí, nchaa landú, nchaá-yu ní sándeça ñàhá-yu yuhu làmár, te òré ní quexìo-ndí, te ní ngüíñí xítí-ndí ní cáháⁿ ndihí-ndí Yǎ Ndiöxí. ⁶ Te ní quide ndee ìní tnáhá-ndí ndihí-yu, te dàtnùnì ní quée-ndí bàrcú, te ní naquehéⁿ-yu ichi cuánuhú-yu vehé-yu.

⁷ Te ní xica bàrcú ñúhú-ndí ní quee-xi ñuú Tìrú cuáháⁿ-ndí ndihí-xi ñuú Tolèmaidá. Te xíaⁿ ñí sáá-xi te ní quene-ndí, te ní sáháⁿ-ndí ní cáháⁿ ndihí-ndí nchaa ñáyiú sándáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní xíndecu-ndí ndihí-yu ñⁿ nduu. ⁸ Te nduu tnèé ní ndée tucu-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí ñuú Cèsareá, te yàcáⁿ ní quene tucu-ndí bàrcú, te cuáháⁿ-ndí vehe té Lìpé cundecu-ndí ndihí-dé. Te téé-áⁿ ñí xóo cada chiuⁿ ndihí-dé ñíú-gá cue téé ní chindee ñàha xii ñáyiú sándáá iní tnúhu-gá ñuú Jerusálén ní xóo cuáñaha-güedé sá ñí xóo caxí-yu. Te dàtnùnì mee-ñǎ tnúhu Yǎ Ndiöxí càháⁿ-dé xíca cùu-dé. ⁹ Te té Lìpé-áⁿ ndècu cúmí dèhe dìhí-dé, te ní ñⁿ-yu vátá ndúcú ñàha-gá téé xíi-yu, te nchaá-yu càháⁿ-yu tnúhu Yǎ Ndiöxí tnúhu sá dácàhu iní ñàhá mèe-gá. ¹⁰ Te xíaⁿ ñí cuu titní nduu ndècu-ndí, te ní quexìo ñⁿ téé nàni Agabú ñuú-áⁿ, véxi-dé distritú Jùdeá, te téé-áⁿ tnáhá-dé càháⁿ-dé tnúhu Yǎ Ndiöxí. ¹¹ Te ní níhí-dé tnúhu núú ndécú-ndí ñuú ní quixi-dé ní cáháⁿ

ndihí ñàha-dé xii-ndí. Te ní xícaⁿ-dé cìrchú té Pǎblú, te ní ngóo-dé, te ní ngüíta-dé ní dácútú-dé sáhá-dé ndihí ndaha-dé, te ní cachí-dé xii-ndí:

—Espiritú Yǎ Ndiöxí ní cachí-xi sá tée dii cìrchú-xi-a tñii ñàha cuè téé isràél ñuú Jerusálén, te duha dácùtu ñàha-güedé xii-dé, te cuáha cuendá ñàhá-güedé xii-dé núú cuè téé ñuú Ròmá. Duha ní cáháⁿ Espiritú-gá —càchí té Agabú.

¹² Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ-ndí nchaa-ndí sá vǎ quíhíⁿ té Pǎblú ñuú Jerusálén. ¹³ Te té Pǎblú ní cachí-dé:

—¿Ná cuendá ndée dúcáⁿ ndàhyú-ndó dàndihú iní ñàhá-ndó xii-í-i? Te ñá túú ñǎ cuu cuèi na dácùtu ñàha-güedé, àdi cuèi na càhni ñàha-güedé xii-í cuendá sá càháⁿ ndihí-í Jèsús, chi sa ndècu túha-í sá cùú-í —càchí-dé.

¹⁴ Te ñá túú ní sándáá iní-dé sá dúcáⁿ xáhaⁿ-ndí, núú xíàⁿ ñá túú-gǎ ná ní xáhaⁿ-ndí xii-dé sá vǎ quíhíⁿ-dé, te ní xítñàha-ndí:

—Mee-ni-gǎ Yǎ Ndiöxí ná cùnaha-gá nása sàni iní-gá cada-gá —xítñàha-na-ndí.

¹⁵ Te ní queheⁿ-ndí ndàchiuⁿ-ndí, te ní xica-ndí cuáháⁿ-ndí ñuú Jerusálén. ¹⁶ Te cuáháⁿ ndihí-ndí ñⁿ ùú cue téé Cèsareá, cue téé ní sándáá iní tnúhu Jèsús. Te ndèca ñàha-güedé xii-ndí cuáháⁿ vehe té Mnàson, te téé-áⁿ cùú-dé téé distritú Chìpré, te ndècu-dé ñuú Jerusálén, te sa ní cuu vǎi nduu ní sándáá iní-dé tnúhu-gá, te vehe téé-áⁿ ñí xíndecu-ndí.

Té Pǎblú ndátnūhu-dé ndihí té Jàcobó

¹⁷ Te òré ní quexìo-ndí ñuú Jerusálén, te nchaa ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní quixí-yu ní dándácõ váha ñàhá-yu, chi ní cudíí víhí iní-yu sá ñí quexìo-ndí. ¹⁸ Te nduu tnèé cuáháⁿ ndihí-ndí té Pǎblú cuendá cáháⁿ ndihí-ndí té Jàcobó, te òré ní quexìo-ndí núú ndécú-dé, te ndècu ndihí-dé nchaa cue téé yíndaha ñàha xii ñáyiú sándáá iní tnúhu Jèsús. ¹⁹ Te té Pǎblú ní dándácõ váha ñàha-dé xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dé nàcuáa ní quide Yǎ Ndiöxí ní chindee ñàha-gá xii-dé ní cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ²⁰ Te sátá ñí yáha ní cáháⁿ-dé, te ní ndácáⁿ táhū-yu núú Yǎ

Ndióxí cuendá nchaa sá ñí quide-gá. Te dātnùní ní xáhaⁿ-güedě xii té Pāblú:

—Yòhó sa nàha-n sá ñí cuu titní mīl ñáyiú isràél ní sándáá iní-yu tnúhu Jèsús, te càchí-yu sá ìo xìni ñuhu-xi cadá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés. ²¹ Te ní níhí-yu tnúhu sá dācuàha-n ñáyiú isràél ñáyiú ndècu ñuú xíca cuendá sá vā cadá-gā-yu nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cadá-yu. Te xāhaⁿ-n xií-yu sá vā cuāha-gā-yu señá ñi landú-yu, te vā cadá-gā-yu dātná ní xóo cada ñáyiú ndéé sanaha, duha dācuaha-n ñáyiú ní níhí-yu tnúhu. ²² Te na nihí-yu tnúhu sá ndécú-n ìha, te tnāvíí ngúíta-yu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-n. ²³ Te na càchí tnúhu-ndí nàcuáa cada-n. Ndècu cúmí cue tée vátá cadá-gā-güedé nàcuáa ní cáháⁿ méé-güedé sá cadá-güedé cuendá nduu vétú iní Yā Ndióxí. ²⁴ Te quíhíⁿ-n ndíhi-güedé te cada-n nchaa nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ndéé sanaha cuendá nduu vétú iní Yā Ndióxí. Te tava-n díhúⁿ cuu núú-güedé cháhu-güedé veñúhu, te ducaⁿ te dātnùní ndacu dèté díquí-güedé. Nchaa xíáⁿ cada-n, te quini ñáyiú sá ñā ndāá tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiú càháⁿ cuèhé cuendá-n. Te na cùtnuní iní-yu sá tnàhá-n quide-n nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés cadá-yu. ²⁵ Te sa ní quide ndáá-ndí cuendá nchaa ñáyiú ñuú xíca, nchaa ñáyiú ní tuha ichi Jèsús. Te sa ní cadúha-ndí tutú ní tendaha-ndí cuáháⁿ ndaha nchaa ñáyiú-áⁿ sá vā cáxi-yu nchaa sá nchító-ó ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí ní cadúha cue ñáyiú ñuyíú-a. Te ní xáhaⁿ-ndí sá vā cáxi-yu níhí, te vā cáxi-yu cuñú nchaa quití cuèhné. Te vā càháⁿ ndíhi cue tée ñadíhí te núu ñā díú ñādíhí-güedé cúy-yu, te ní cuè ñáyiú díhí vā càháⁿ ndíhí-yu tée te núu ñā díú yí-yu cùu-güedé. Duha ní tee-ndí núú tütú cuáháⁿ —càchí-güedé xāhaⁿ-güedé xii té Pāblú.

Ní tñi-güedé té Pāblú xití veñúhu ñáyiú isràél

²⁶ Te nduu tnéé cuáháⁿ té Pāblú ndíhi cúmí cue tée veñúhu càhnu sá ìo cùnūu núú ñáyiú isràél cada-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ndéé sanaha cuendá nduu vétú iní Yā Ndióxí. Te ní quíhu-dé veñúhu càhnu

sá ìo cùnūu-áⁿ ní xáhaⁿ-dē ná daha-gá nduu cùmání dandíhi-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ndéé sanaha, te dātnùní cànehe-güedé sá ndúú táhú Yā Ndióxí quíhíⁿ veñúhu.

²⁷ Te cùmání-gā cuu úsá nduu sá ñí sáháⁿ-güedé veñúhu càhnu sá ìo cùnūu, te sa ndècu tucu té Pāblú veñúhu. Te cue tée isràél véxi distrítú Àsiá ní xiní-güedé té Pāblú yíhí-dē veñúhu, te ní tñi ñaha-güedé xii-dé, te ìo ní cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá-dé núú dāva-gá ñáyiú yíhí veñúhu cuendá sá cúdēⁿ-yu núú tē Pāblú. ²⁸ Te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xāhaⁿ-güedé xií-yu:

—¡Nchòhó ñáyiú isràél, yáchí-ndó chì cuánundaha ñaha-ndo! Chì tée-a yayacáⁿ cuáháⁿ-dé càháⁿ-dé sá ñā túú nāndíhi-o, te càháⁿ-dé sá vā cadá-ó nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés, te càchí-dé sá ñā túú nāndíhi veñúhu-a. Te ñā díú-ní xíáⁿ chì sa ní quíhu-dé veñúhu-a ndíhi cue tée ñā túú cùu ñáyiú isràél, te sá dúcáⁿ ñí quide-dé, te ñā túú-gā ní cànehe íí-dē xití veñúhu, Te veñúhu-a cùu-xi vehe Yā Ndióxí —càchí-güedé xāhaⁿ-güedé xií-yu.

²⁹ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ-güedé chì ní sani iní-güedé sá ñí quíhu ndíhi-dé té Trōfimú veñúhu-güedé, chì ní xiní-güedé xíca cùu ndíhi ñaha-dé xití ñuú. Te tée-áⁿ cúú-dē tée ñuú Éfésú, te ñā díú tē isràél cúú-dē.

³⁰ Te chitu ñáyiú ñuú-áⁿ ñí tacá-yu ní tñi-yu té Pāblú táñùhu ñahá-yu ní ndee veñúhu càhnu sá ìo cùnūu, te òré-ni ní nacadí-güedé yēhe veñúhu-áⁿ. ³¹ Te sa cahní-yu té Pāblú ní cùu, te ní sáháⁿ ñí úú-güedé núú ndécú tē cùu capitáⁿ cùnūu-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá ncháá ñáyiú ñuú Jerusàlén xínáá-yu. ³² Te òré-áⁿ cuáháⁿ tē cùu capitáⁿ cùnūu-gá ndíhi dāva-gá cue tē nchícúⁿ-gá ndíhi sandādú-dé. Te òré ní xiní-yu ní quexìo coyo-güedé núú xíxúcu-yu, te ní yùhú-yu ñā túú-gā ní cāní-yu té Pāblú. ³³ Te tē cùu capitáⁿ ní sātuhā-dé té Pāblú, te ní xáhaⁿ-dē xii cue sandādú-dé sá tñi ñaha-güedé dacùtu ñaha-güedé úú cadēná. Te dātnùní ní xícaⁿ tnúhú-dē núú-yu, te xāhaⁿ-dē:

—¿Ná cúú tē-a? ¿Ná ní quide-dé? — càchí-dé xāhaⁿ-dē xií-yu.

34 Te tée cùu capitáⁿ-áⁿ ñă ní cùtnuni iní-dé nŭu ná cúú sã ní quide té Păblú, chi uuⁿi ní cuáá-yu. Te tucu cãháⁿ ìⁿ, tucu cãháⁿ ìⁿ-yu, núu xiãⁿ ní xáhaⁿ-dě cue sandàdú-dé sá cándeca ñaha-güedé xii-dé quíhíⁿ cuártél núú ndécú-güedé. 35-36 Te nchìcúⁿ ñáhă-yu cuáháⁿ ní quexìo ndéé nàcuáa càa nchio cuìní-yu cahni ñàhá-yu xii-dé ni cùu. Te níhi ní cáháⁿ-yu xãháⁿ-yu sá cáhni ñàha-güedé, te xiãⁿ ní ndacani ñaha-güedé ndécá ñàha-güedé cuásaá nchio-ãⁿ.

Té Păblú xãhaⁿ-dě xii-güedé sá ñà túú cuéchi-dé

37 Te cuánguⁿhu-güedé cuártél ndihi té Păblú ní cùu, te ní xáhaⁿ-dě xii tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá:

—Cãháⁿ ndàhú-í núú-n cùndetu-n na cúñaha-í ìⁿ úú tnúhu xií-yu —càchí-dé xãhaⁿ-dě.

Te tée tàxi tnuní-áⁿ ní xáhaⁿ-dě:

—¿Náa tnàhá yòhó cãháⁿ-n tnúhu grìégú?

38 Te ní cáhàⁿ-í sá tée ègiptú cúú-n, chi diu-n ní ndúcú-n cuè tée ní nàá ndihi tée cùchiuⁿ Cesár ní cáhàⁿ-í, chi diu ìⁿ tée yacáⁿ ní ndúcú-dé cúmí mĩl cue tée ní sahani ndíyi. Te ndèca tnaha-güedé ní sáháⁿ xití yucu ní xíhi váha-güedé —càchí-dé xãhaⁿ-dě xii té Păblú.

39 Te té Păblú ní xáhaⁿ-dě:

—Ñá díú tée ègiptú cúú-í, chi tée isràél cúú-í, chi diu-ni tée isràél cúú tătà-í, te dìcò-ni sá ní cacu-í ñuú Tàrsú ñuú cáhni, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Ciliciá. Te cuìní-í cada ndee iní-n dàña-n na caháⁿ ndihi-í-yu —càchí-dé xãhaⁿ-dě.

40 Te ní xáhaⁿ tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá sá cúú cãháⁿ té Păblú, núu ní ngúnutnî-dé núú nchio, te ní quide-dé ndaha-dé sá cùndedóho-yu. Te ní sadí-yu yuhú-yu, te ní cáháⁿ-dé tnúhu ñáyiú isràél, te xãhaⁿ-dě xií-yu:

22

1 —Chí cáda càhnu iní nchòhó cue tée sa cuéhé ndihi nchòhó cue tée cuechi, na cãháⁿ-í ìⁿ tnúhu cundedóho-ndo sã ñà túú cuéchi-í, chi ñà túú ñă ní quide-í, te ni ñà túú ñă tnúhu cãháⁿ-í —càchí-dé xãhaⁿ-dě xii-güedé.

2 Te cuendá sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé tnúhu mèe-yu núu tnàví-ñă ní sadí-yu yuhú-yu ní xíndedóho-yu ní cáháⁿ-dé, te xãhaⁿ-dě:

3 —Yúhú cúú-í tée isràél, te ní cacu-í ñuú Tàrsú, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi Ciliciá. Te davitna lĩhli-í cùtnàhá ní quexìo-í ñuú Jerusàlén ní dácuáhá ñàha té Gamàliél. Te ní dácuáhà-í nchaa tnúhu ní chídó tnùnì nchaa cue tée ndéé sanaha nàcuáa cada ñáyiú. Te yúhú ní cahu iní-í ní quide-í títní núú chiuⁿ nacuáa cuu váha iní Yă Ndiõxí ní cáhàⁿ-í, te diu-ni ducaⁿ quide nchohó tucu.

4 Te ní sánú ndúcú-í nchaa ñáyiú sandáá iní-xi tnúhu Jèsús, cuèi tée, cuèi ñáyiú dìhí ní dácútù-í-yu, te ní chihi-í-yu vecaá, te ní níhì-í tnúhu ndee iní sá cáhni-ndí-yu.

5 Te dútú cúnùu-gá ndihi cue tée cúnuu núú-ndó naha-güedé sá ndàá cãháⁿ-í chi mee-güedé ní taxi-güedé tutú cuáñaha-í xii ñáyiú isràél ñáyiú ndècu ñuú Dàmascú cuendá cutnùnì iní-yu ná chíúⁿ cuáháⁿ-í ní cùu. Te ñuhu-í ichi cuáháⁿ-í ñuú-áⁿ cuánúndúcú-í ñáyiú ní sandáá iní-xi tnúhu Jèsús cuendá dacùtu-í-yu te candeca-í-yu ndixi, te iha cada úhú ñàhá-güedé xií-yu ní cùu.

Té Păblú xãhaⁿ-dě xii ñáyiú nàcuáa ní cuu ní tuha-dé ichi Jèsús

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

6 Te ta cùyatni-í ñuú Dàmascú cuáháⁿ-í, te cùu-xi datná òré cauxúú nduu, te uuⁿi ní quee ñuhú andiu, te ní dáyèhé-xi ndéé núú núnî-í. 7 Te ní quide nee-xi núú-í, xiãⁿ ní nduá-í ndéé ñuhu. Te ní tecú dóho-í cãháⁿ ìⁿ sá cãháⁿ andiu, te càchí-xi: “Yòhó té Sàulú, ¿ná cuendá cúú úhú iní ñàhá-n dândoho ñaha-n xii-í?”, càchí sá cãháⁿ-áⁿ.

8 Te ní xáhaⁿ-í: “¿Ná cúú yòhó sá cãháⁿ-ái?”, xãhaⁿ-í. Te ní cáháⁿ tucu ingá xito te càchí-xi: “Yúhú cúú-í Jèsús tée ní xíndecu ñuú Nazàrét, te ducaⁿ ïo dândoho ñaha-n xii-í”, càchí sá cãháⁿ-áⁿ. Te xiãⁿ ní cutnùnì iní-í sá díú Jèsús cãháⁿ. 9 Te nchaa cue tée ndihi-í ní xiní-güedé ní dáyèhé ñuhú, te ní yuhú-güedé, dico ñà túú ní tècú dóho-güedé òré ní cáháⁿ-gá. 10 Te ní xáhaⁿ-í xii-gá: “Yòhó Xítòhó Jesucrìstú, ¿ná cuìní-n càda-í?”, xãhaⁿ-í xii-gá. Te ní cachí-gá: “Ndacóo, te quíhíⁿ-n ñuú Dàmascú, yacáⁿ tecú tnúhu-n nchàa nacuáa cuìní Yă Ndiõxí

cada-n”, cächí-gá —cächí té Păblú xăhaⁿ-dë xií-yu.

11 Te ní xáhaⁿ tùcu té Păblú:

—Te cuëndá sá nǐ dăcuáá ñàha ñuhú xii-í nǔu ní tñi cue tée ndihi-í ndaha-í ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ ndéé ñuú Dàmascú.

12 Te yàcáⁿ ndécú ñⁿ tée nàni Ananiás, te ío vâi sá nǐ chídó tñuní ndíi Moisés cadá-yu quide-dé. Te nchaa ñáyiu ñuú Dàmascú ío váha càháⁿ ndihi ñàhá-yu xii-dé. 13 Te ní quexìo-dé núu ndécú-í, te ní cachí-dé: “Yòhó té Sàulú, tée ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú, ndúha núu-n”, cächí-dé. Te òré-ni ní nacaáⁿ núu-í te ní xiní-í-dé. 14 Te dătnuní ní cachí-dé: “Yá Ndiòxí ní càháⁿ ndihi-gá ñani tñáhá-ó nǐ xíndecu ndéé sanaha. Te ñu-gá ní cáxi ñaha-gă xii-n cuëndá quini-n nchàa sá vâha cuini-gá cada-n. Te quini-n Jèsús Yaá ñá túu cuèchi-xi, te ñu-ni mee-gă càháⁿ ndihi ñaha-gă xii-n. 15 Te càháⁿ-n tñuhu Jèsús núu nchàa ñáyiu, te càháⁿ-n nchàa sá nǐ xiní-n ndihi nchaa sá nǐ xíndedóho-n. 16 Tnàvíi, te quíhíⁿ-n cuàndute-n, te càháⁿ ndihi-n Yá Ndiòxí cuëndá cada càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá nǐ quide-n”, duha ní cachí té Ananiás xii-í —cächí té Păblú xăhaⁿ-dë xií-yu.

Té Păblú ní caní-dé cuëndú năcuáa ní xáhaⁿ Jèsús cada-dé quíhíⁿ-dë ñuú núu xíndecu ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu isràèl

17 Te ní xáhaⁿ tùcu té Păblú:

—Te ní ndee-í cuândixi-í ñuú Jerusàlén. Te ní sáháⁿ-í veñúhu càhnu sá ño cùnūu ní càháⁿ ndihi-í Yá Ndiòxí, te ní dăcótó núu ñáhá-xí sǎ mée Jèsús ní xiní-í xití veñúhu, 18 te ní cachí-gá: “Yáchí, quee-n ñuú Jerusàlén, chi ñáyiu-a vá quindáá iní-yu năcuáa ní cachí-í cùñaha-n xii-yu cuëndá-í”, duha ní cachí-gá xii-í. 19 Te ní xáhaⁿ-í xii-gá: “Yòhó Xítóhó Jesucristú, sa xiní-n sǎ ncháá ñáyiu nàhá-yu sá nǐ sáháⁿ-í ndi tñahá ñⁿ ndi tñahá ñⁿ veñúhu nànducu-í ñáyiu sàndáá iní tñuhu-n, te ní tñi-í-yu, ní chihi-í-yu vecaá, te ní táuchíuⁿ-í ní caniha-güedé xii-yu. 20 Te cútnàhá ní sahani-güedé ndíi Těvá tée ní xóo càháⁿ tñuhu-n, te tñahá-í ndécú òré-áⁿ te ní xíndee-í dóo cue tée ní sahani ñaha xii ndíi. Te yúhú ní càháⁿ-í sá nǐ quide váha-güedé sá dúcáⁿ nǐ quide-güedé”, duha ní xáhaⁿ-í xii-gá. 21 Te ní cachí tñuhu-gá xii-í: “Cuáháⁿ

chi cuini-í quíhíⁿ-n nchàa ñuú xícá nǔu xíndecu cue ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu isràèl càháⁿ-n tñuhu-í”, cächí-gá —cächí té Păblú xăhaⁿ-dë xií-yu.

Te Păblú ndihi tée tàxi tñuní ñáhá xii cue sandadú

22 Te sá dúcáⁿ nǐ càháⁿ-dé, te ñá ní tñahá-gá iní-yu cundedóho-yu tñuhu càháⁿ-dé. Te ñⁿ-ni ní cuú-yu nchaa-yu, te ní cuáá-yu, te xăháⁿ-yu:

—¡Chí cáhni-dë! ¡Ñá ñúu sǎ cùndècu-dé ñuyú-a! —cächí-yu xăháⁿ-yu.

23 Te mei òré ducaⁿ nǐ càháⁿ-yu, te ní ndátă-yu dóo-yu, te ní dáquéně-yu núu ñnu sá sàtú iní-yu. Te ní quèhnu-yu ñuhu, te ní dăcàcòyó-yu núu ñnu sá ño sàtú iní-yu. 24 Te tée cùu capitáⁿ cùnūu-gá ní xáhaⁿ-dë xii cue sandadú-dé:

—Chí dítă-dë ná quíhu-dé ndéé xití vehe, te cani-ndo-dë ñi, chi na quène yuhu-dé ná tñuhu ní càháⁿ-dé nǔu ndéé dúcáⁿ cùdèěⁿ-yu núu-dë —cächí-dé xăhaⁿ-dë xii-güedé.

25 Te sàtá nǐ dăcútú ñaha-güedé xii té Păblú sá caní ñaha-güedé ní cùu, te ní xáhaⁿ-dë xii tée cùu capitáⁿ ndécú-ăⁿ:

—Te na cächí tñuhu-í sá vǎ cúu càniha-güedé ñi, chi tée ròmá cùu-í, te vátă quini ndáá-gá-ndó nǔu ndècuèchi-í àdi ñáhá —cächí-dé xăhaⁿ-dë xii tée cùu capitáⁿ.

26 Te sá dúcáⁿ nǐ càháⁿ-dé, te ní sáháⁿ tée cùu capitáⁿ núu tée cùnūu-gá, te ní xáhaⁿ-dë:

—Vǎ cúu càni-o tée-ăⁿ, chi tée ròmá cùu-dë —cächí-dé xăhaⁿ-dë.

27 Te ní sáháⁿ tée cùu capitáⁿ cùnūu-gá ndéé núu té Păblú, te ní xáhaⁿ-dë:

—Cáháⁿ ndáá-n nǔu ndisa tée ròmá cùu-n —cächí-dé xăhaⁿ-dë.

Te ní xáhaⁿ tē Păblú:

—Ndáá sá tē ròmá cùu-í —cächí té Păblú xăhaⁿ-dë xii tée cùnūu-áⁿ.

28 Te ní xáhaⁿ tē cùnūu-áⁿ:

—Yúhú tñahá-í cùu-í tée ròmá, chi vâi díhúⁿ nǐ cháhu-í —cächí-dé xăhaⁿ-dë.

Te té Păblú ní xáhaⁿ-dë:

—Tñahá-í cùu-í tée yàcáⁿ tucu, chi tătă-í cùu-dë tée ròmá —cächí té Păblú xăhaⁿ-dë xii tée cùu capitáⁿ cùnūu-gá.

29 Te uuⁿ-ni ní nacaca sata cuè tée cuáháⁿ caniha xii-dé ní cùu. Te ní yúhú tée tàxi tñuní sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ tē Păblú sá tē ròmá cùu-dë, chi ní xáhaⁿ-dë ní dăcútú ñaha-güedé xii-dé, núu xíáⁿ ní yuhu-dé.

Té Păblú ní cáháⁿ ndihí-dé cue té cùnū oré ní quide-güedë jündá

³⁰ Te té tãxi tnuní sandádú ñá ní xìní-dé ná cuéchi ní dácáá ñáyiū isrâél díquí tē Păblú, núu xiǎⁿ nduu tněé ní cana-dé cue dútú cùnū, ndihí cue té cùchiuⁿ, ndihí cue té cùu sacuéhé, te ní xáhaⁿ-dē sá cádá-güedë jündá cuendá nducu tnūhu-güedë núu tē Păblú ná cuéchi ní dácáá-yu díquí-dē. Te ní xáhaⁿ-dē xii cue sandádú sá nándàxi ñaha-güedë cadená ndútú-dē, te candeca ñaha-güedë quíhíⁿ núu cádá-güedë jündá. Te ní sáháⁿ-güedë ní nandaxi ñaha-güedë xii-dé ndécá ñaha-güedë cuáháⁿ jündá, te ní quexiō-güedë, te ní ngúnutnī-dé núu cuè té cùchiuⁿ.

23

¹ Te yacáⁿ ní xíndéhé vāha té Păblú núu nchāa-güedë, te ní xáhaⁿ-dē:

—Cada cāhnu iní nchòhó cue té cùchiuⁿ, te ducaⁿ nchòhó cue té cùu sacuéhé, véxi-í cāchí tnūhu-í sá ñà túu cuēchi-í, chi mee Yă Ndiōxí nánhá-gă nása ndècu-í ñuyíú-a, te ñá túu cūcahaⁿ núu-í núu-gă —cāchí té Păblú xáhaⁿ-dē xii-güedë.

² Te té Ananiás té cùu dútú cùnū-gá ní xáhaⁿ-dē xii cue té nùtnī yatni dīñi té Păblú sá cānī-güedë déhndé yuhu-dé. ³ Te té Păblú ní xáhaⁿ-dē xii dútú-ǎⁿ:

—Yòhó, chi úhú tnàhí iní-n, chi ní ndúcú-n tē ní caniha xii-í, te ñá túu cuēchi-í, dico quiní-n ñà cada ñaha Yă Ndiōxí xii-n. Te yòhó ní cana ñaha-n ndūcu tnūhu-n nūu quide-í nchaa nācuáa cāháⁿ tnūhu sá ñi chídó tnūnī ndī Moisés cada-o. Te mee-n ñi ndúcú-n tē ní caniha, te ñá túu dùcaⁿ ní cáháⁿ ndī cada-o —cāchí té Păblú xáhaⁿ-dē xii dútú cùnū-gá-áⁿ.

⁴ Te cue té xīnutnī dīñi té Păblú ní xáhaⁿ-güedë xii-dé:

—Nèhé ní quide-n chi ní xícuèhé-n dútú cùnū-gá té xīnu cuechi núu Yă Ndiōxí —cāchí-güedë xáhaⁿ-güedë xii té Păblú.

⁵ Te té Păblú ní xáhaⁿ-dē xii-güedë:

—Cada cāhnu iní-ndó chi ñá túu xìní-í sá dútú cùnū-gá cúu-dē, chi núu tūtú Yă Ndiōxí cāchí-xi sá vā cúu cāháⁿ cuèhé-ó cuendá ñiⁿ té cùnū ñuú-ó yòtnūhu. Te yúhú ñá túu xìní-í sá tē cùnū cuu-dé nūu ní

sácóo-í ní cáháⁿ-í —cāchí té Păblú xáhaⁿ-dē xii-güedë.

⁶ Te òré-áⁿ ñi cutnūnī iní té Păblú sá dāvā-güedë cūndihí-güedë cue té cùu saducéu, te dāvā-güedë cūndihí-güedë cue té cùu fariséu, te níhi ní cáháⁿ-dē ní xáhaⁿ-dē xii-güedë:

—Yúhú cúu-í té fariséu, te tnàhá tātà-í ndihí xii-í cúu-güedë cue té fariséu tucu. Te tnàhá yúhú sàndáá iní-í sá ndótó nchāa ñáyiū ní xihí, te núu xiǎⁿ cuñi-ndó ndūcu tnūhu-ndo nūu-í cāná ñaha-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedë.

⁷ Te sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-dē xiǎⁿ ní nāa ndihí tnàha cue té cùu fariséu ndihí cue té cùu saducéu, chi ñá ñiⁿ-ní tnūhu ní cāháⁿ-güedë, chi ní ndi queheⁿ ndi queheⁿ-güedë sá ñi cáháⁿ-güedë. ⁸ Te cue té cùu saducéu cāchí-güedë sá vā ndótó cuè ñáyiū ní xihí, te cue té cùu fariséu cāchí-güedë sá ndótó-yu. Te cue té cùu saducéu cāchí-güedë sá ñà túu espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiōxí, te cue té cùu fariséu cāchí-güedë sá ió espíritú xínú cuèchi núu-gă. ⁹ Te ta cùdéeⁿ-güedë cuáháⁿ, te níhi-gá cúu iní-güedë cāháⁿ-güedë, te ñiⁿ úu cue té cùu fariséu cue té dācuaha ñaha xii ñáyiū nchaa tnūhu ní chídó tnūnī ndī Moisés ní cáháⁿ níhi-güedë, te xáhaⁿ-güedë:

—Ñá túu cuēchi-dé, te cudana te ní cáháⁿ ndihí-dé ñiⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiōxí te vā ngōo vā cúu vāha iní-ó nūu-gă —cāchí cue té cùu fariséu xáhaⁿ-güedë xii-güedë.

¹⁰ Te cuendá sá iō xīnāa-güedë, xiǎⁿ ní yúhú té cùu capitáⁿ cùnū-gá sá cāhni-güedë té Păblú, núu xiǎⁿ ní xáhaⁿ-dē sá quíhíⁿ-güedë cúnūcuaca ñaha-güedë candeca ñaha-güedë nūhú cuàrtél.

¹¹ Te ndéé niú cúu úu ní quexiō Xítohó Jesucristú núu ndécú tē Păblú, te ní xáhaⁿ-gă:

—Ñiⁿ cunduu-n, vā yúhú-n, chi nācuáa ní cáháⁿ-n ñi cacunehe ñaha-n xii-í iha, te dīu-ni ducaⁿ cāháⁿ-n cācunehe ñaha-n xii-í quíhíⁿ-n ñuú Rómá —cāchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Cahni-güedë té Păblú ní cùu

¹²⁻¹³ Te nduu tněé ní nataká vñhi-gá údico cue té isrâél ní ndatnūhu-güedë sá cāhni-güedë té Păblú, te ní xítñaha-güedë:

—Ni dítá vǎ cáxí-ó te ni ndùte vá cóhó-ó ndéé ndacu-o càhni-o té Pǎblú, te dǎtnùní caxi-o dítá, te coho-o ndùte, chi sa ní sani iní-ó sǎ cádá-ó, te cuu cuéchi xii-o nùu vá cádá-ó —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

¹⁴ Te ní sáháⁿ-güedé núú ndécú nchàa dútú cúnùu ndihì nchaa cue tée cùu sacuéhé, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Ní cachí-ndí sá ni dítá vǎ cáxí-ndí ndéé nùu ní ndacu-ndí ní sahani-ndí té Pǎblú, chi sa ní sani iní-ndí sá cádá-ndí, te cuu cuéchi núu vá cádá-ndí. ¹⁵ Te duha cada-ndo ndihì dava-gá cue tée cùnùu, chi cúñaha-ndo xii tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá: “Quixi ndihì-n tǎ Pǎblú núú ndécú-ndí cuendá ndatnúhu ndihì-ndí-dé, chi cuíní-ndí nducu tnùhu váha-gá-ndí ná cúú sǎ nǐ quide-dé”, duha cúñaha-ndo xii tée tàxi tnuní sandàdú. Te ducaⁿ-ni cúñaha-ndo dándahú-ndó-güedé cuendá quixi ndihì-güedé té Pǎblú, te nchúhú sa cundetú-ndí-güedé ichi, chi quiní té Pǎblú ná cahni-ndí-dé —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii cue tée cùchiuⁿ.

¹⁶ Te déhe cúha té Pǎblú ní níhí-dě tnúhu nàcuáa cada-güedé ditó-dé. Te ní sáháⁿ-dé cuártel, te ní xáhaⁿ-dě xii ditó-dé nàcuáa càháⁿ-güedé cada ñaha-güedé. ¹⁷ Te ní cana té Pǎblú ⁱⁿ tée cùu capitáⁿ, te ní xáhaⁿ-dě:

—Vá cùndèe iní-n, quíhíⁿ ndihì-n tǎe-a na càháⁿ ndihì-dé tée cùnùu-gá, chi ndècu ⁱⁿ cuendú cúñaha-dě cuíní-í —càchí té Pǎblú xǎhaⁿ-dě xii tée cùu capitáⁿ.

¹⁸ Te dǎtnùní ní xica tée cùu capitáⁿ ndécá-dě dǎxíⁿ tǎ Pǎblú cuáháⁿ núú ndécú tée cùnùu-gá, te òré ní quexìo-güedé núú-dě, te ní xáhaⁿ tǎe cùu capitáⁿ xii-dé:

—Té Pǎblú tée yìhì vecaá ní cana ñaha-dě xii-í, te ní cachí-dé véxi-í ndihì tǎe-a cuendá cachí tnúhu-dé ⁱⁿ cuendú cuíní-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii tée cùnùu-gá.

¹⁹ Te tée cùnùu-áⁿ nǐ tñi-dé ndaha dǎxíⁿ tǎ Pǎblú, te tǎnehe ñaha-dé cuáháⁿ ⁱⁿ xio, te ní xícaⁿ tnúhú-dě núú-dě, te xǎhaⁿ-dě:

—¿Ná cuendú cuíní-n càháⁿ-n? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii dǎxíⁿ tǎ Pǎblú.

²⁰ Te ní xáhaⁿ-dě xii tée cùnùu-áⁿ:

—Cue tée isràel ní ndatnúhu ndáá-güedé sá quíxí-güedé tneé càháⁿ ndàhú-güedé núú-n càndeca-n té Pǎblú quíhíⁿ jùndá, te yàcáⁿ cacaⁿ tnúhú ndáá-güedé núú-dě ná cúú sǎ nǐ quide-dé, càchí-güedé

xǐtnàha-güedé.

²¹ Te vá quíndáa iní-n chi dicó dandàhú ñáhá-güedé, chi vìhi-gá údico-güedé ndátnùhu-güedé cundedí-güedé ichi cahni ñaha-güedé. Te xǐtnàha-güedé sá ni dítá vǎ cáxí-güedé, te ni ndùte vá cóhó-güedé ndéé nùu ní ndacu-güedé ní sahani ñaha-güedé, te dǎtnùní caxi-güedé dítá, te coho-güedé ndute, chi sa ní sani iní-güedé sá cádá-güedé, te cuu cuéchi núu vá cádá-güedé, càchí-güedé xǐtnàha-güedé. Te cundecu túha-ná-güedé cundetú ñaha-güedé tneé, te núu na quíndáa iní-n càndeca-n-dé quíhíⁿ jùndá —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii tée cùnùu-áⁿ.

²² Te tée cùnùu-áⁿ nǐ xáhaⁿ-dě:

—Cuanùhú, te vá yǒo tñahì cúñaha-n sǎ nǐ quixi-n nǐ cachí tnúhu-n nàcuáa càháⁿ-güedé cada-güedé té Pǎblú —càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

Ndèca-güedé té Pǎblú cuáháⁿ núú tǎ Juélí tée cùu gobiernú

²³ Te tée cùnùu-gá ní cana-dé úú cue tée cùu capitáⁿ, te xǎhaⁿ-dě:

—Tava-ndo ùú ciendú sandàdú cue tée xica saha, ndihì únídico úxí sandàdú cue tée yòdo cuayú, ndihì úú ciendú sandàdú mee-ni cuè tée xínehe lànzá. Te cada túha-ndo chi caca-ndo òré caá ⁱⁿ niú quíhíⁿ-ndó ñùú Cèsareá ndihì té Pǎblú. ²⁴ Te nducu-ndo cuèdicó ⁱⁿ ùú cuayú codo-dě ndihì cue tée ndéé ñáhá xii-dé. Te cada cuedàdú-ndó-dě ichi, te candeca-ndo-dě quíhíⁿ quíndeca-ndo-dě núú tǎe cùu gobiernú —càchí tée cùnùu-áⁿ xǎhaⁿ-dě xii cue tée cùu capitáⁿ.

²⁵ Te tée cùnùu-áⁿ nǐ cadúha-dé tutú cuendá quíhíⁿ ndaha té Juélí tée cùu gobiernú. Te duha ní chídó tnùní-dé núú tutú cuáháⁿ:

²⁶ “Cóvaha díi-n, tǎtá gobernàdór. Ío cada càhnu iní, yúhú nání-í Claudiú Lìsiás. Yúhú ní tendaha-í ⁱⁿ tutú véxi ndaha-n cuendá quiní tnùní-n nàcuáa ní cuu iha.

²⁷ Cue tée isràel ní tñi-güedé ⁱⁿ tée nàni Pǎblú cuíní-güedé cahni ñaha-güedé ní cùu, te ní níhí-í tnúhu sá tǎe ròma cúú-dě nùu ní sáháⁿ-í ndihì sandàdú-í ní dácacu-ndí-dé. ²⁸ Te ní cuíní-í quiní-í ná cuendá tée ñaha-güedé cuéchi xii-dé, núu xǎⁿ ndécá-í-dé ní sáháⁿ núú nǐ quide cue

tée cùchiuⁿ israel jùndá. ²⁹ Te yacáⁿ ní níhì-í tnúhu sá ñà túú nã cuéchi ní quide-dé, chi cuendá-ni sá ñí níhí-güedě tnúhu sá ñà túú sandáá iní-dé cada-dé nchaa sá ñí xóo cada ñáyu ní xíndecu ndéé sanaha nchicúⁿ nihnu-güedé quide-güedé, xíáⁿ ní cudééⁿ-güedě núú-dě. Te ñá túú cuéchi cãhnu ní quide-dé nõu quíhíⁿ-dé vecaá àdi cãhni-í-dé. ³⁰ Te ní níhì-í tnúhu sá cuè tée israél ndúcú-güedě nãcuáa cada-güedé cãhni ñaha-güedě xii-dé, xíáⁿ ní xáhaⁿ-í xii sandádú-í sá cándèca ñaha-güedé quixi xíáⁿ. Te ní xáhaⁿ-í xii cue tée tée ñaha cuéchi sá quixí-güedé ndéé xíáⁿ cãháⁿ-güedé nõu ná cuéchi ní quide-dé. Te cada cãhnu iní-n chi duha-ni ndùu tnúhu cãháⁿ-í, te cundee iní-n quèheⁿ cuendá-n-dě”, duha ní chídó tnúni tée ní cadúha tutú cuáháⁿ ndaha té Juéli.

³¹ Te cue sandádú ní quide-güedé nãcuáa ní xáhaⁿ tée tàxi tnúni ñáhá xii-güedé chi ní xica-güedé ndihi té Pãblú òré caá ñⁿ niú, te ñiu-ni niú-áⁿ ñí quexìo-güedé ñuú Antipatrís. ³² Te sáta ñí túndaá, te ní nacuico cuè tée xínehe lãnzá ndihi dava-gá sandádú xícá sàha cuánuhú-güedé cuártel, te mee-nã sandádú cue tée yòdo cuayú cuáháⁿ ndihi té Pãblú. ³³ Te òré ní quexìo-güedé ñuú Cèsareá, te ní sàha-güedé tée cùu gobiernú tutú néhé-güedé cuáháⁿ. Te ní queheⁿ cuendá-dé té Pãblú. ³⁴ Te sáta ñí dácuáhá tée cùu gobiernú-áⁿ tutú-áⁿ te ní xícáⁿ tnúhú-dé núú té Pãblú, te xáhaⁿ-dě:

—¿Ndéé tée cùu-n? —cachí-dé xáhaⁿ-dě.

Te ní xáhaⁿ tã Pãblú:

—Tée Ciliciá cùu-í —cãhí-dé xáhaⁿ-dě.

³⁵ Te ní xáhaⁿ tée cùu gobiernú-áⁿ:

—Òré quexìo cue tée tée ñaha cuéchi xii-n, te cãháⁿ-n nãsa ní cuu, chi níhì-í nãcuáa cada ndáá-í cuendá-n —cãhí-dé xáhaⁿ-dě xii té Pãblú.

Te ní xáhaⁿ-dě xii sandádú sá cùndèe-güedé té Pãblú vehe cãhnu té Hèrodés.

24

Té Pãblú xáhaⁿ-dě xii té Juéli sá ñà túú cuéchi-dé

¹ Te sáta ñí cuu úhúⁿ nduu, te té Ananiás dútú cúnúu-gá cuáháⁿ-dé ñuú Cèsareá ndihi cue tée cùu sacuéhé ndihi ñⁿ tée nãni Tértulú tée cãháⁿ yuhu-güedé. Te cuáháⁿ-güedé núú tã cùu gobiernú cuáháⁿ dácuándèhnde-güedé núú-dě sá ndècuéchi

té Pãblú. ² Te ní sãnguaca-güedé té Pãblú. Te òré ní quexìo-dé núú-güedě, te ní ngüita té Tértulú xáhaⁿ-dě xii té Juéli nãcuáa cãa cuéchi tãe-güedé té Pãblú:

—Ío cãhnu cada iní tãtá gobernádor.

Duha ndùu chiuⁿ ndéé iní ñáhá-ndí xii-n vèxi-ndí, nõu nãsa cachí-n cùnduu. Táxãhu xii-n, chi ío váha ndècu nchaa ñáyu, te ñá túú nãá-yu chi ío váha quide-n. ³ Te ío cùdíⁿ iní-yu chi nchaa-ni nduu xíndecu váha-yu ncháa-yu, te ío táxãhu Ndiõxí xii-n sã dúcáⁿ quide-n. ⁴ Te cada cãhnu iní, cùní-í ndatnúhu-o ñⁿ úú-ni cuendú cuendá sá vã cùyãa-o dacuíta-í chiúⁿ-n.

⁵ Te ñⁿ tée iha ío dàsatú iní ñáhá-dě, chi ndéni ní cuu cuáháⁿ-dé ndatnúhu-dé ndíhi ñáyu israel dánáa-dé-yu. Te néhé quidé-dé chi cuáháⁿ-dé dácãháⁿ-dé nchaa ñáyu cuendá quíndáá iní-yu tnúhu tée ní xíndecu ñuú Nazàrét. ⁶ Chi ducaⁿ cãháⁿ cue tée iha sá ñí sáháⁿ-dé veñúhu cãhnu sá ío cúnúu, te cùní-dé daquèe tíhú-dě veñúhu cuendá cùní-dé xocàni-dé sá ñí ndécú, nõu xíáⁿ ní tñí ñaha-güedě ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ núú cuè tée cùchiuⁿ cuendá cácaⁿ tnúhú-güedě núú-dě nõu ná cuendá ducaⁿ cùní-dé cada-dé, chi ducaⁿ cãa leí ndécú ndíhi-güedé sá cáda ndáá-güedé nõu ná ñⁿ sá cùú. ⁷ Te té Lìsiú tée cùu capitáⁿ cúnúu-gá ní quexìo-dé ndihi sandádú, te ní dácúnú-güedě nchaa cue tée nùtní ndíhi té Pãblú, te dãtnúni ní tñí ñaha-güedě xii-dé ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ. ⁸ Te sáta xíáⁿ, te ní xáhaⁿ-dě sá quixí-güedě ndéé ndíha cundáá cuéchi-dé. Te yòhó cundee iní-n cácaⁿ tnúhú-n nõú-dě, te nõu ndáá ducaⁿ ñí quide-dé àdi ñáhá —cãhí té Tértulú xáhaⁿ-dě xii té Juéli tée cùu gobiernú.

⁹ Te dava-gá cue tée israél xínutnii xíáⁿ ñí cáháⁿ-güedé sá ndáá cãháⁿ té Tértulú. ¹⁰ Te tée cùu gobiernú ní quide-dé ndaha-dé núú tã Pãblú cuendá cáháⁿ-dé, te té Pãblú ní xáhaⁿ-dě:

—Yòhó sa ní cuu tñí cuíá ndécú-n iha xehndé-n cuéchi nchaa ñáyu xíndá, nõu xíáⁿ ío cùdíⁿ iní-í sá ndíha téhndé cuéchi tãe ñaha-güedé xii-í. Te cundee iní-n cùndedóho-n ña cãni-í cuendú nãcuáa ní cuu. ¹¹ Te nducu tnúhu-n te quini-n ñã cãháⁿ ndáá-í, chi sa ní cuu úxúú nduu sá ñí sáháⁿ-í veñúhu cãhnu sá ío cúnúu ñuú

Jerusalén ní cáháⁿ ndihí-í Yă Ndiöxí. ¹² Te ni ñà túú ní nàá-í ndihí ñáyíu xití veñúhu, te ñá túú ní xáhaⁿ-í nàá-yu ni ñⁿ xichi, te ni ñⁿ veñúhu lĩhli ní sáháⁿ-í ñá túú ñá ní xáhaⁿ-í cada-yu. ¹³ Te ni ñà túú quèñuhu-güedé cue téé cáháⁿ ndáá te núu ndáá ducaⁿ ñi quide-í. ¹⁴ Te yúhú cáháⁿ ndáá-í sá cáháⁿ ndihí-í Yă Ndiöxí, chi ñi-ni Yă Ndiöxí ní xóo cáháⁿ ndihí ñáyíu ndéé sanaha, núu xíáⁿ ní tuha-í ichi-gá. Te cue téé-a càchí-güedé sá ñà díú ñⁿ ichi váha ni tuha-í. Te yúhú sàndáá iní-í nchaá sá ñi chídó tñuní ndí Moisés ndihí dava-gá cue téé ní xóo cáháⁿ tñúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha. ¹⁵ Te sàndáá tucu iní-í sá ndótó nchàa ñáyíu ní xíhí, cuèi ñáyíu váha iní-xi, te cuèi ñáyíu úhú iní-xi, dico ndotó-yu. Te ducaⁿ ñi xóo quindáá iní nchaá ñáyíu ní xíndecu ndéé sanaha. ¹⁶ Te yúhú ío ndücu ndee-í quidè-í nchaá sá cáháⁿ Yă Ndiöxí cuendá sá vă cúu cáhaⁿ núu-í núu-gá ndihí núu ñáyíu ñuyú-a.

¹⁷ Te sa ní cuu titní cuía sá ñà túú-gá sáháⁿ-í ñuú Jerusalén, te ní sáháⁿ tucu-í nehè-í díhúⁿ ñi taxi ñáyíu ñuú xicá cuendá cuañaha-í xii ñáyíu ñuú Jerusalén. Te ní ndúcù-í sá cuáha táhù-í Yă Ndiöxí. ¹⁸ Te ní xíndecu-í veñúhu càhnu sá ío cùnuu ní quide-í nchaá nàcuáa ní xóo cada ñáyíu ní xíndecu ndéé sanaha cuendá nduu vétú iní Yă Ndiöxí. Te ñá túú chítú-yu ni sáháⁿ, te ni ñà túú ñá ní cùu, te ní naníhí ñáhá ñⁿ úú cue téé israhél xii-í, cue téé véxi distritú Àsiá. ¹⁹ Te quixi mee-güedé iha cáháⁿ-güedé, te núu sá ndàá ní xini-güedé sá yúhú ndècuéchi-í ní cùu, ²⁰ àdi ñáhá. Dico cachí tñúhu cue téé-áⁿ ñása ní cuu òré ní xíndecu-í jündá-güedé núu ndècuéchi-í àdi ñá túú ndècuéchi-í. ²¹ Dico ñá túú cuèchi-í chi ñⁿ dli-ni tñúhu ní cáháⁿ-í ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá sàndáá iní-í sá ndótó nchàa ñáyíu ní xíhí, te ñi-ni núu xíáⁿ càchí-güedé sá ndècuéchi-í —càchí té Păblú xáhaⁿ-dè xii té Juéli.

²² Te té Juéli sa xini váha-dé nàcuáa cuáháⁿ tñúhu Jësús, núu xíáⁿ ñá ní cuiní-gá-dé ndatnúhu-dé ndihí té Păblú, te ní xáhaⁿ-dè:

—Sa ní cuu, cundetu-n na quèxio té Lìsiú téé cùu capitáⁿ cùnù-gá, te òré-áⁿ cundáa cuendá-n —càchí té Juéli xáhaⁿ-dè.

²³ Te ní xáhaⁿ-dè xii téé cùu capitáⁿ:

—Cundeé-n tē Păblú-ăⁿ, te núu nása càchí-dé cada-n, te dañá-n na cáháⁿ ndihí-dé cue téé xini tñáhá ndihí-dé núu cuañaha-güedé nchaá sá xini ññuhu-dé àdi nása cada-güedé —càchí té Juéli xáhaⁿ-dè xii téé cùu capitáⁿ.

²⁴ Te ní cuu titní nduu, te ní sáháⁿ té Juéli vechiúⁿ ndihí ñadihí-dé, te ñaha-áⁿ naní-áⁿ Drusilá, te ñaha israhél cúu-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-dè sá quingueñuhu-güedé té Păblú, te òré ní quexio-dé vechiúⁿ, te ní cáháⁿ-dè núu-yu nchaá-yu sá quindáá iní-yu tñúhu Xítohó Jesucristú. ²⁵ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Mee-ni sá vâha cada-ndo. Te coto-ndo mēe-ndo, te vá cáda-ndó ñi ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, chi ñⁿ nduu cáháⁿ Yă Ndiöxí ndèdacàa ñáyíu váha iní-xi, te ndèdacàa ñáyíu úhú iní-xi —càchí té Păblú xáhaⁿ-dè.

Te sá dúcáⁿ ñi xáhaⁿ-dè, te ní yùhú té Juéli, te ní xáhaⁿ-dè:

—Vá cáháⁿ-gá-ó tñavíi, cuáháⁿ, te òré cúyächí-í, te cana ñaha-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

²⁶ Te té Juéli ní quide-dé cuendá sá cuañaha tē Păblú díhúⁿ te vá ndiñu-gá-dé vecaá ní cùu, núu xíáⁿ titní xito ní cana-dé té Păblú vechiúⁿ ní ndatnúhu ndihí tñaha-güedé, dico ñá túú ní chăhu-dé. ²⁷ Te úú cuía ducaⁿ ñi quide-güedé, te dătnuní ní xinu té Juéli chiúⁿ-dé, te ní ngúnutñi té Porsió Fèstú. Te òré ní xinu té Juéli chiúⁿ-dé, te ní dándõo-dé té Păblú yíhí-ni-dè vecaá. Te ducaⁿ ñi quide-dé cuendá ní cuiní-dé cudü-dé núu cuè téé israhél.

25

Té Păblú cáháⁿ ndihí-dé té Fèstú

¹ Te ní cuu úní nduu sá ñi quexio té Fèstú ñuú Cèsareá ní queheⁿ-dé chiúⁿ, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ñuú Jerusalén. ² Te yacáⁿ ní naníhí tñáhá-dè ndihí nchaá dútú cùnùu ndihí nchaá cue téé tàxi tñuní ñáhá xii ñáyíu israhél, te xáhaⁿ-güedé xii té Fèstú sá ndàá ndècuéchi té Păblú. ³ Te ní cáháⁿ ndàhú-güedé núu-dè sá téndàha-dé sandádú-dé quingueñuhu ñaha-güedé vecaá xii-dé ndéé ñuú Cèsareá te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ. Te ducaⁿ ñi cáháⁿ-güedé, chi ní ndatnúhu-güedé sá cáhni ñaha-güedé xii té Păblú ichi ni cùu. ⁴ Te té Fèstú ní xáhaⁿ-dè:

—Vá cúu quixi-dé ndéé ndíha. Na cùndetu-dé ñúú Cèsareá chi sacú-ni nduu cuyaa-í iha te dātnūnī nūhú-í yàcáⁿ.

5 Te yáchí-gá quíhíⁿ ndihí-í cue tée cūnuu-gá, te yàcáⁿ cuu cáháⁿ-ndó nūu ndáá ndècuéchi-dé àdi cáháⁿ mée-dě nūu ndáá ndècuéchi-dé àdi ñáhá, te cutnūnī iní-ndó —càchí-dé xāhaⁿ-dě.

6 Te ní xīndecu té Fèstú úná úxí nduu ñúú Jerusàlén, te dātnūnī cuánuhú-dé ñúú Cèsareá. Te nduu tněe cuáháⁿ-dé vechiūⁿ, te òré ní quexiò-dé, te ní xāhaⁿ-dě xii cue sandádú xínú cuèchi sá quíhíⁿ-güedé queñuhu-güedé té Pāblú vecaá te candeca ñaha-güedě quíhíⁿ vechiūⁿ. 7 Te òré ní quexiò té Pāblú vechiūⁿ, te sa ndècu cue tée isràél cue tée ní quee ñúú Jerusàlén, te cuánguihu-güedé ndéé dīñi té Pāblú ní ngúnutnī-güedé, te xāhaⁿ-güedě xii cue tée cūchiuⁿ sá ndècuéchi vīhi-dé, dico ñá túú ní cūndee tnūhu-güedé. 8 Te té Pāblú ní xāhaⁿ-dě xii té Fèstú:

—Ñá túú ndècuéchi-í, ñá túú nã ní quide-í, chi ñá túú tnàhá iní-í cada-í ñⁿ sá cāchí lèi sá vã cúu cada-o. Te ni xití veñúhu càhnu sá ïo cūnuu ñá túú nã quidè-í, te ni té Cèsár tée yìndaha cuéhé nàcióⁿ ñá túú càháⁿ cuèhé-í cuèndá-dé —cāchí té Pāblú xāhaⁿ-dě xii-dé.

9 Te té Fèstú ní cuiní-dé cada-dé nācuáa cudū-dé núu cuè tée isràél ní cūu, núu xīǎⁿ ní xāhaⁿ-dě xii té Pāblú:

—¿Cundee iní-n quíhíⁿ-n ñúú Jerusàlén-ǎⁿ? Te yàcáⁿ cundáá cuéchi sá sàá díquí-n —cāchí té Fèstú xāhaⁿ-dě xii té Pāblú.

10 Te xāhaⁿ tē Pāblú:

—Diu-ni ñⁿ vechiūⁿ tée cūchiuⁿ Cesár ndécū-í iha, te diu-ni iha cada ndáá-n nūu cuiní-n ní cūu. ¿Te ná cuèndá candeca ñaha-n quíhíⁿ ingá xichi? Yòhó tnàhá-n xini-n sá ñá túú nã quidè-í ñáyiu isràél.

11 Chi núu dīcò yúhú ní quide-í ñⁿ cuéchi càhnu, te ñá túú nã cada-xi cuèi na càhni ñaha-ndo xii-í ní cūu. Te sa ní cutnūnī iní-n sá ñá ndáá, chi mee-ni tnūhu ndehnde xīcáháⁿ-güedé, te ñá túú ndūu váha-xi ducaⁿ cada-n cúñaha-n sã quíhíⁿ-í ndihí-güedé ingá xichi. Te xīǎⁿ cuiní-í quíhíⁿ-í núu tē Cèsár tée yìndaha cuéhé nàcióⁿ, te yàcáⁿ cáháⁿ mée-dě nūu ndáá ndècuéchi-í —cāchí té Pāblú xāhaⁿ-dě xii té Fèstú.

12 Te ní ndatnúhu té Fèstú ndihí cue tée chīndee tnūhu ñaha xii-dé, te dātnūnī ní xāhaⁿ-dě xii té Pāblú:

—Te sa ní cáháⁿ-n sã quíhíⁿ-n quítnahá-n tē Cèsár te diu-ni quíhíⁿ-n, te quini-n nāsa cáháⁿ tée-ǎⁿ yàcáⁿ —cāchí-dé xāhaⁿ-dě xii té Pāblú.

Té Pāblú càháⁿ ndihí-dé té Àgripá tée yìndaha nacióⁿ Isràél

13 Te sātá ñⁿ cuu cuéhé nduu, te ní quee té Àgripá tée yìndaha nacióⁿ Isràél cuáháⁿ-dé ñúú Cèsareá ndihí ñadīhí-dé, te ñaha-ǎⁿ nání-ǎⁿ Berènicé te òré ní quexiò-yu, te ní cáháⁿ ndihí-yu té Fèstú. 14 Te sātá ñⁿ cuu titnī nduu, te ní cáháⁿ té Fèstú cuèndá té Pāblú ní xii-dé té Àgripá:

—Ndècu ñⁿ tée ní dāndō té Juèlī vecaá nání-dě Pāblú. 15 Te cūtnàhá ní sáháⁿ-í ñúú Jerusàlén ní nanínàhá-í ndihí cue dútú cūnuu ndihí cue tée cūu sacuéhé nūu ñáyiu isràél. Te ní dācáá díquí-güedé té Pāblú cuéchi, te ní cāchí-güedé sá táuchūⁿ-í cahni ñaha-güedě xii-dé ní cūu.

16 Te ní xāhaⁿ-í xii-güedé sá vã cúu, chi ñá túú dùcaⁿ quide nchúhú cue tée rómá cūtexínu cada castiū-ndí ñáyiu, chi dīhna-gá ndúcú tnūhu-ndí núu ñáyiu sàá cuéchi díquí-xi cuèndá quini-ndí nūu nāsa cáháⁿ mée-yu ndihí ñáyiu sàcáⁿ cuéchi cuèndá-yu, te òré-ǎⁿ cūtnūnī iní-ndí nūu ndáá ndècuéchi-yu àdi ñáhá, te ducaⁿ te nihí-ndí nācuáa quide ndáá-ndí cuèndá-yu, duha ní xāhaⁿ-í xii-güedé —cāchí té Fèstú xāhaⁿ-dě xii té Àgripá.

17 Te ní xāhaⁿ tūcu té Fèstú:

—Te sātá ñⁿ quexiò-güedé ndéé ndíha, te nduu tněe ní sáháⁿ-ni-ndí vechiūⁿ. Te ní xāhaⁿ-í sá quíngueñuhu-güedé té Pāblú candeca ñaha-güedě quixi, te òré ní quexiò-dé, 18 te ní ngūíta-güedé xāhaⁿ-güedé sá ndècuéchi-dé. Te ní sani iní-í sá ñⁿ cuéchi càhnu tee ñaha-güedé dico ñáhá, chi dīcò-ni sá ñⁿ tnūhu ní cáháⁿ-dé, xīǎⁿ ducaⁿ ní quide-güedé. 19 Te ní tenáá ñáhá-güedé xii-dé, chi cāchí-güedé sá ñá túú càháⁿ váha-dé cuèndá ndiōxí-güedé. Te tnàhá-ni cuèndá ñⁿ tée nàni Jesús càháⁿ-dé, chi cāchí-dé sá ñⁿ xihí tée-ǎⁿ te ní ndoto-dé cāchí-dé xāhaⁿ-dě xii-güedé, cāchí-güedé.

20 Te ñá ní cùtnuní iní-í nása cúñaha-í xii-güedé cuendá téhndé cuéchi-dé. Te xiáⁿ ní xicáⁿ tnúhu-í núú tē Páblú nūu cundee iní-dé quíhíⁿ-dé ñúú Jerusálén, te ndéé ndíacãⁿ cada ndáá-ndí cuendá-dé, te núu ndáá ndècuéchi-dé nàcuáa cãháⁿ-güedé àdi ñáhá ní cùu. 21 Te dättnuní té Páblú ní cachí-dé sá cündècu tnaa-dé vecaá te dättnuní quíhíⁿ-dé núú tē Cèsár, te tée-áⁿ cada ndáá-dé cuendá-dé. Te cuendá sá dúcáⁿ nĩ cãháⁿ té Páblú, xiáⁿ nūu ní xãháⁿ-í sá cündèé ñáhá cuè sandadú xii-dé, nini na còto-í nása cada-í quíhíⁿ-dé núú tē Cèsár, duha ní xãháⁿ-í xii-güedé —cächí té Fèstú xãháⁿ-dē xii té Àgripá.

22 Te té Àgripá ní xãháⁿ-dē xii té Fèstú:

—Te tnàhá yúhú ío cudíí iní-í cundedóho-í tnúhu cãháⁿ-dé —cächí-dé xãháⁿ-dē.

Te ní xãháⁿ tē Fèstú:

—Tneé cana-í-dé te cundedóho-n nása cãháⁿ-dé —cächí-dé xãháⁿ-dē.

23 Te nduu tnéé ní quexìo té Àgripá ndihí ñadìhí-dé tá Berènicé vechiun, te ío ní quide cãhnu ñaha-güedé xií-yu. Te cuánguìhú-yu vechiun ndihí cue tée cùu capitán cùnū-gá ndihí cue tée cùnū ñúú Cèsareá. Te té Fèstú ní xãháⁿ-dē sá quingueñuhu-güedé té Páblú vecaá, te òré ní quexìo-dé, 24 te ní xãháⁿ tē Fèstú xii té Àgripá ndihí nchaa ñáyiu xĩndecu-áⁿ:

—Chí cündèhe tée iha chi tée-a cächí cue tée isràèl sá ndècuéchi-dé, te cùtnàhá ní xĩndecu-í ñúú Jerusálén ní cachí-güedé sá ndáá ndècuéchi-dé, te diu-ni ducaⁿ cãháⁿ-güedé iha. Te nchaa-güedé ní cuáá-güedé te cächí-güedé sá táuchiuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu. 25 Te sátá nĩ ndihí cuendú ní cãháⁿ-güedé, te ní cutnùní iní-í sá ñà túú nĩ ñúú cuéchi cãhnu nĩ quide-dé, núu ñá túú ní tàuchiuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé. Te mee-dē ní cachí-dé sá quíhíⁿ-dé núú tē Cèsár tée yìndaha cuéhé nacióⁿ, te ní xãháⁿ-í sá cúu quíhíⁿ-dé. 26 Te ñá túú ní xìní váha-í nása ní quide-dé, núu xiáⁿ ñá ní nĩhí-í nàcuáa cadúha-í tutú quíhíⁿ ndaha té Cèsár, te xiáⁿ ní cana-í-dé véxi-dé iha cuendá nchaa-ndo cãháⁿ ndihí-ndo-dē. Te ducaⁿ cànuu cadíhna-gá yòhó tãtá Àgripá cácaⁿ tnúhú-n nūú-dē nūu nása cãháⁿ-dé, te òré-áⁿ cutnùní iní-í nása cada-í cadúha-í tutú quíhíⁿ ndaha té Cèsár. 27 Chi sàni iní-í

sá ñà túú ndūu váha-xi sá quíhíⁿ ñúú tée tàú cuéchi te núu vá códó tnùní núú ñúú tutú nàcuáa cãa cuéchi tàú-dé —cächí té Fèstú xãháⁿ-dē xii-güedé.

26

Te Páblú cãháⁿ ndihí-dé té Àgripá

1 Te dättnuní ní xãháⁿ tē Àgripá tée yìndaha nacióⁿ Isràèl xii té Páblú:

—Te vitna cãháⁿ-n nūu nása ní cuu cuendá-n —cächí-dé xãháⁿ-dē.

Te té Páblú ní ndacani-dé ndaha-dé sá cündedóho-güedé, te ní xãháⁿ-dē xii té Àgripá tée yìndaha nacióⁿ Isràèl:

2-3 —Tãtá Àgripá, ío cudíí iní-í sá nĩ naníhí tnàhá-ó vitna, chi yòhó ío váha xìní-n nchaa nacuáa quide ñáyiu isràèl quidé cãhnú-yu Yá Ndióxi, te ío váha xìní-n nchaa tnúhu xĩtnàhá-yu. Te vitna cundee iní-n cündedóho-n ñúú túú tnúhu na cãháⁿ-í. Na cächí tnúhu-í sá ñá ndáá ní quide-í nchaa sá cãháⁿ cue tée isràèl.

Té Páblú cãháⁿ-dé nàcuáa ní quide-dé cùtnàhá vátá túhá-gã-dé ichi Yá Ndióxi

4 Te sa naha nchaa cue tée cùnūu núú ñáyiu isràèl nàcuáa ní quide-í ñúú-í ndihí ñúú Jerusálén cùtnàhá ní cuu landú-í. 5 Te mee-güedé náhá-güedé sá ndéé líhli-í ní chitnahá-í cue tée cùu fariséu. Te núu cuíní-güedé cãháⁿ-güedé sá tē fariséu cúu-í àdi ñáhá dico nchaa-güedé sa naha-güedé sá cuè tē-áⁿ nĩ chitnahá-í. Te cue tē cùu fariséu-áⁿ ío cuíní-güedé cada-güedé nchaa nàcuáa nchicúⁿ nihnu ñáyiu quidé-yu. Te yúhú nchaa sá nchicúⁿ nihnú-yu quidé-yu-áⁿ nĩ quide-í. 6 Te vitna ndècu-í iha, te cãháⁿ-n nūu váha-ni quide-í àdi ñáhá, chi cue tē-áⁿ tē ñaha-güedé cuéchi xii-í cuendá sá sàndáá iní-í sá ndótó nchaa ñáyiu ní xíhí. Te diu-ni ducaⁿ nĩ xãháⁿ Yá Ndióxi xii nchaa ñaní tnàhá-ó nĩ xĩndecu ndéé sanaha. 7 Te nchaa ñáyiu-áⁿ xĩndetú-yu nduu ndòto ñáyiu ní xíhí ní cùu. Te diu-ni ducaⁿ ndètu nchaa ñaní tnàhá-ó ndècu ñuyíú-a ndéé vitna, te xiáⁿ nūu cuéi nduu cuéi niú cãháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi. Te sá sàndáá iní-í nūu xiáⁿ ní cãháⁿ-í, te tē ñaha cue tē isràèl cuéchi xii-í. 8 ¿Te ná cuendá nchòhó cue tē isràèl ñá túú cuíní-ndó quindáá iní-ndó sã dándòto Yá

Ndiöxí nchaa ñáyiú ní xíhí? —càchí té Păblú xăháⁿ-dĕ.

Té Păblú câní-dĕ cuëndú sá ñí xóo chihi-dĕ ñáyiú sândáá iní tnúhu Jësús vecaá

⁹Te ní xăháⁿ tucu té Păblú:

—Ndéé dāvá-áⁿ ñí quide úhú-í ñáyiú sândáá iní-xi tnúhu Jësús Yaá ní quee ñúú Nazàrét, te ní cáhàⁿ-í sá vâha-ni ní quide-í sá dúcáⁿ ñí quide-í. ¹⁰Te ñiu-ni ducaⁿ ñí quide-í ñúú Jerusàlén. Te cue dútú cúnúu ní taxi-güedé ñí tutú cuëndá tñi-í ñáyiú ní sândáá iní tnúhu Jësús, te vâi-yu ní chihi-í vecaá. Te òré ní cáhàⁿ-güedé sá cáhni-güedĕ ñáyiú-áⁿ, te tnàhá-í ní cáhàⁿ-í sá cúu càhni ñaha-güedé xií-yu. ¹¹Te titní xito ní sáhàⁿ-í nchaa veñúhu ñáyiú isràél, te ní caní-í-yu te ní xăháⁿ-í sá dáñă-yu ichi Jësús. Te cuëndá ío ní cudéèⁿ-í núŷ-yu, xiăⁿ ní sáhàⁿ-í nchaa ñúú xícá ñí sánúndúcù-í dava-gá ñáyiú sândáá iní tnúhu-gá cuëndá dandôho ñaha-güedé xií-yu.

Té Păblú càháⁿ tucu-dĕ nása ní cuu ní tuha-dĕ ichi Yá Ndiöxí

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹²Te cuëndá xiăⁿ ní xica tucu-í cuáhàⁿ-í ñúú Dâmascú, néhè-í tutú ní taxi cue dútú cúnúu cuáhàⁿ, cuëndá sá ndácù-í tñi-í nchaa ñáyiú sândáá iní tnúhu Jësús ní cùu. ¹³Te òré caúxúú nduu ñúhu-í ichi cuáhàⁿ-í, te uuⁿni ní quee ñuhú andiú ñí dáyèhé-xi ndéé núú nútni-í ndihi cue tée ndéca tñaha ndihi-í, te níhi-gá ñí dáyèhé-xi dàcúúxi nchicanchii. ¹⁴Te nchaa-ndí ní nduá-ndí ndéé ñuhu, te ní tecú dóho-í càháⁿ ñí sá càháⁿ tnúhu ñáyiú isràél, te càchí-xi: “Yòhó Sàulú, ¿Ná cuëndá cúu úhú iní ñáhàⁿ-n xií-í dándôho ñaha-n? Te ío dândôho-n mee-n, chi dàtná cuíní-n quide ndicutu quide-n chi quiti-áⁿ òré cūxi-güedé-di püyá te sâha-di patadá núú-xi, te sá dúcáⁿ quide-di te quide úhú-di mee-di. Te ducaⁿ sâtnahá-xi cùu yohó chi ñá túú sândáá iní ñáhàⁿ-n xií-í”, càchí sá ñí càháⁿ-áⁿ. ¹⁵Te ní xăháⁿ-í: “¿Ná cúu yòhó sá ñí càháⁿ-áiⁿ?”, xăháⁿ-í. Te càchí sá càháⁿ-áⁿ: “Yúhú cúu-í Jësús Yaá cúu úhú iní-n”, duha ní cachí sá càháⁿ-áⁿ. Te xiăⁿ ní cutnùní iní-í sá Jësús càháⁿ. ¹⁶Te ní cachí-gá: “Ndacuíñi-n chi yúhú càháⁿ-í chi cuíní-í quíhíⁿ-n càda-n chiuⁿ-í, chi quíhíⁿ-n càháⁿ-n núú ñáyiú nâcuáa ní cuu ní xiní ñáhàⁿ-n xií-í vitna, te quixi tucu-í càháⁿ

ndihi ñaha-í xii-n, te cúñaha-n xií-yu nâcuáa càháⁿ-í. ¹⁷Chi cuíní-í quíhíⁿ-n càháⁿ-n tnúhu-í núú ñáyiú isràél ndihi núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te coto ñaha-í xii-n cuëndá vá cáhni ñáhàⁿ-yu xii-n. ¹⁸Te cuíní-í quíhíⁿ-n cūñaha-n xií-yu sá dáñă-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha ndécú-yu, te tuhá-yu ichi váha cuëndá vá quíndáá iní-yu cadá-yu sá càháⁿ yucu ñávâha, te quíndáá iní-yu cadá-yu nchaa nâcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí. Te núu na quíndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-í, te cada càhnu iní-í nchaa cuéchi-yu, te naníhí tãhú-yu ndihi dava-gá ñáyiú sa ní xócuíñi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí xíndecu iní-yu”, duha ní cachí-gá xii-í —càchí té Păblú xăháⁿ-dĕ xii té Àgripá tée yíndaha nacióⁿ Isràél.

Té Păblú quidé-dĕ nchaa nâcuáa ní xăháⁿ Jësús cada-dĕ

¹⁹Te ní xăháⁿ tucu té Păblú xii té Àgripá:

—Ñá túú dàña ndeé-í quidé-í nchaa nâcuáa ní càháⁿ Jësús òré ní càháⁿ-gá andiú. ²⁰Te díhna-gá ñáyiú ñúú Dâmascú ní càháⁿ-í tnúhu-gá núŷ-yu, te ní xăháⁿ-í xií-yu sá dáñă-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te càháⁿ ndihi-yu Yá Ndiöxí, te cadá-yu mee-ni sã vâha cuëndá cutnùní iní dava-gá-yu sá ñí dáñă-yu nchaa sá ñá túú vâha ní xóo cadá-yu. Te ducaⁿ-ni ní xăháⁿ-í xii ñáyiú ñúú Jerusàlén ndihi ñáyiú ñiñi nacióⁿ Isràél ndihi nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ²¹Te cuëndá sá dúcáⁿ ñí càháⁿ-í núú ní tñi ñaha cue tée isràél xií-í cùtnàhá ní sáhàⁿ-í veñúhu càhnu sá ío cúnúu càhni ñaha-güedé ní cùu. ²²Te ñiu-ni mee Yă Ndiöxí ní chindee ñàha-gá xii-í núú ndécú-í iha tnàví càháⁿ-í tnúhu-gá, te mee-ni tnúhu-gá càháⁿ ndihi-í nchaaⁿ-yu, cuéi ñáyiú cuica, te cuéi ñáyiú ndàhú. Te ndíi Moisés ndihi dava-gá cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñí càháⁿ-güedé nâcuáa cada-xi vitna, te ñiu-ni ducaⁿ càháⁿ-í nchaa-ni nduu. ²³Te cue tée-áⁿ ñí cachí-güedé sá Cristú Yaá tendaha Yă Ndiöxí quixi ñuyú-a ndoho tnahá-gá, te cuú-gá, te dàtnùní ndoto-gá. Te ducaⁿ càda-xi nchaa ñáyiú ní xíhí ndotó-yu núu na sàà nduu chi ducaⁿ càda-xi ní cachí méé Yă Ndiöxí. Te cuëndá sá dúcáⁿ ñí ndoto-gá, xiăⁿ cùtnùní sá cúu naníhí tãhú ñáyiú, cuéi

ñáyiú israhél, te cuèi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú israhél. Te dàtná-ni ndùu tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha-ãⁿ, te ñiu-ni ducaⁿ cáháⁿ yúhú tucu —càchí té Páblú xáhaⁿ-dë.

Té Páblú xáhaⁿ-dë xii té Àgripá sá quindáá iní-dé tnúhu Jèsús

²⁴ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ té Páblú, te ní cáháⁿ níhi té Fèstú, te xáhaⁿ-dë:

—Páblú, ¡ío lúcú cáháⁿ-n! Cuèndá ío vài ní dácuáháⁿ, núu xiãⁿ ndádá lúcú ñáháⁿ-xi xii-n —cachí-dé xáhaⁿ-dë.

²⁵ Te ní xáhaⁿ tē Páblú:

—Ñáhá, vá dúcáⁿ cáháⁿ-n chi ñá díú sá lúcú-í duha cáháⁿ-í, chi tnúhu ndáá cáháⁿ-í.

²⁶ Te té Àgripá-a sa nàha-dé ndihi nchaa ñáyiú israhél nàcuáa ní cuu, chi sa ní níhí-dë tnúhu ndihi dava-gá-yu nàcuáa ní cáháⁿ-í, núu xiãⁿ cúyì-í cáháⁿ ndihi-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii té Fèstú.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-dë xii té Àgripá:

—Yúhú sa xini-í sá sàndáá iní-n tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha —càchí-dé xáhaⁿ-dë.

²⁸ Te ní xáhaⁿ tē Àgripá:

—¿Quide-n cuendá sá ñíⁿ úú tnúhu ní cáháⁿ-n te quindáá iní-í tnúhu Jèsús cáháⁿ-n-ãⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dë.

²⁹ Te ní xáhaⁿ tucu té Páblú:

—Cuèi vitna te cuèi ndéé cuèé-gá dico cuini-í sá dàcutíí sá quindáá iní-n tnúhu Jèsús. Te ñiu-ni ducaⁿ xicáⁿ táhù-í núu Yá Ndióxi sá ncháá ñáyiú ndècu ndihi-o iha quindáá iní-yu tnúhu-gá dàtná cuini-n ñí quide yúhú, ducaⁿ càdá-yu. Dìcò-ni sá ñuú vá quihíⁿ-ni-yu vecaá dàtná cuini-n ndòho yúhú —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii té Àgripá.

³⁰ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, te ní ngúnutnii té Àgripá téé yindaha nacióⁿ Israhél, ndihi té Fèstú téé cùu gobiernú, ndihi tá Berènicé ndihi dava-gá ñáyiú xñucóo yatni. ³¹ Te ní tnahá-yu ndèca tnahá-yu cuáháⁿ ñí xio. Te ní xitnàhá-yu:

—Téé-ãⁿ ñá túú nã cuèchi ni quide-dé ñuú chihi ñaha-güedë vecaá àdi cahni ñaha-güedë —càchí-yu xitnàhá-yu.

³² Te té Àgripá ní xáhaⁿ-dë xii té Fèstú:

—Cuèchi mee-dë chi ní cachí-dé sá quitnahá-dé té Cèsár, xiãⁿ ñuú ndíhu tucu-dé vecaá, te núu ñá túú dùcaⁿ ni

cáháⁿ-dé, te cácu-dé ní cùu —cachí-dé xáhaⁿ-dë xii té Fèstú.

27

Té Páblú cuáháⁿ-dé ñuú Rómá

¹⁻² Te ní ndatnúhu-güedé sá quihíⁿ té Páblú ndihi bàrcú nacióⁿ Itàliá, te tnahá yúhú quihíⁿ-í ndihi-dé. Te tnahá ñíⁿ téé nàni Aristarcú cuini-dé quihíⁿ ndihi-ndí-dé, te cùu-dé téé ñuú Tesalónica, te ñuú-áⁿ yindèhu-xi distritú Macèdoniá. Te ní sáha cuèndá-güedé té Páblú ndihi ñíⁿ úú-gá cue téé xixihi vecaá ní queheⁿ cuèndá ñáhá tē Jülüú téé cùu capitáⁿ, téé yindaha nchaa sandadú nání Augustú, te ní quée-ndí nchaa-ndí bàrcú ñuú Adramitiú. Te ní xica bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-ndí ndihi-xi te cuita yáha-ndí ñíⁿ úú ñuú yindèhu distritú Asiá quihíⁿ. ³ Te nduu tnéé ní quexiò-ndí ñuú Sidón. Te ío váha ní quide té Jülüú, chi ní dáñá-dë ní quene té Páblú ní sáháⁿ-dé ní cáháⁿ ndihi-dé cue téé ío váha tnahá tnúhu ndihi-dé ñuú cudana cundahú iní ñáhá-güedë cuñaha-güedë nchaa sá xini ñuhu-dé. ⁴ Te dàtnùní ní ndéé tucu-dé bàrcú cuáháⁿ-ndí. Te ío níhi táchí te ñá ní dàña-xi caca ndáá bàrcú, te ní sáháⁿ bàrcú ndéé yatni yuhu distritú Chìpré, te distritú-áⁿ cáá cuádava xití làmár, te xiãⁿ ñà túú cuèhé táchí ni yáha-ndí. ⁵ Te ta yáha-ndí cuáháⁿ, te ní yáha-ndí ñíⁿ xio yuhu distritú Ciliciá ndihi yuhu distritú Pànfiliá, te ní sáá-ndí ndéé ñuú Mírá ñíⁿ ñuú yindèhu distritú Liciá.

⁶ Te ní quene téé cùu capitáⁿ cuándúcú-dë ingá bàrcú, te ní níhí-dë ñíⁿ bàrcú téé ñuú Alejándriá, ñúhú ichi-xi quihíⁿ-xi nacióⁿ Itàliá. Te ní ndicuaca ñaha-dë xii-ndí cuáháⁿ-ndí ní quée-ndí bàrcú-áⁿ, te ní xica-xi cuáháⁿ-xi. ⁷ Te ío cuèé cuáháⁿ bàrcú-áⁿ, cuèhé nduu ní xúhuⁿ-xi ichi, te yica-ni ñí quexiò-ndí yuhu ñuú Nidú, te ñá ní dàña-gá táchí quihíⁿ ndáá bàrcú ñuú ní xicó ndúú-xi. Te ní yáha-ndí ñíⁿ xio yuhu distritú Crètá núú ñà túú quène vihi táchí, te ñiu-ni cuádava tucu làmár cáá distritú-áⁿ. Te ní yáha-ndí yuhu ñuú Salmón, te ñiu-ni Crètá yindaha-xi ñuú-áⁿ. ⁸ Te ní yáha-ndí cuáháⁿ-ndí mee-nã núú ràyá distritú Crètá,

te ío ní ndoho-ndí ní sáá-ndí ìⁿ xichi núú nání Puèrtú Váha, yatni víí-ni-gá ñuu Làseá.

⁹ Te ní cuyaa vihi-ndí ichi, ducaⁿ-ni cùu-ndí ní tnahá yóó cúúⁿ dǎú táchí, te ío úhú yáha bàrcú ñuu na quíhíⁿ-ni-xi. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ tē Pǎblú xii-güedé:

—Nchaa-ndo cùndedóho-ndo tnùhu na càháⁿ-í-a. Ío úhú núú na càda yica-o quíhíⁿ-ó ndíhi barcú chi cuíta càrgá te cuíta bàrcú, te cuu-ni iní-xi tnahá-ni mee-o cùú-ó chi càhá-ó ñuu na ngàunihnu-o xití ndute — càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

¹¹ Te tée cùu capitáⁿ ñá ní sàndáá iní-dé tnùhu ní càháⁿ tē Pǎblú. Dico tnùhu ní càháⁿ tée dàcaca barcú ndíhi xítóhó-xi chi ní sàndáá iní-dé. ¹² Te ñá ní tnahá iní-güedé Puèrtú Váha cuèndá sá ñi tnahá yóó cúúⁿ dǎú táchí, te ñá túú dǎhu váha táchí xǎáⁿ, núu vǎi-güedé ní cuini-güedé yáha-güedé quíhíⁿ-güedé sáá-güedé ndéé ñuu Fènicé ní cùu. Te yàcáⁿ cundecu-güedé yóó cúúⁿ dǎú táchí cuèi ñá túú càváha vihi, chi nchii nàcuáa yáha bàrcú, te yàcáⁿ quíhu táchí, dico dǎhu-gá. Núu xǎáⁿ ndéé ndíácáⁿ nátàcá bàrcú yóó cúúⁿ dǎú táchí, te diu-ni Crètá yíndàha-xi ñuu-áⁿ.

Nitùhú làmár cúúⁿ dǎú táchí

¹³ Te duha ní quene nuu luha táchí, xǎáⁿ ní sani iní-güedé sá ndácú-güedé quíhíⁿ-güedé, núu ní natava-güedé caá ndètní ndéé bàrcú, te ní xica-xi cuáháⁿ-xi ní yáha-ndí yatni víí yuhu dìstrítú Crètá. ¹⁴ Te tnaa-ni ní cuu sá ñi xica bàrcú, te duha ní cunuu dǎú táchí ìⁿ xio yuhu ñuu-áⁿ ¹⁵ te nchita ichi cuáháⁿ bàrcú. Te ñá ní ndacu-gá-xi quíhíⁿ ndáá-xi nàcuáa cuáháⁿ-xi ni cùu, núu ní dáñá-ndí cuáháⁿ méé-nǎ bàrcú. ¹⁶ Te ní yáha-ndí ìⁿ ñuu nání Clàudá, te ñuu-áⁿ cáá cuádava xití làmár. Te ìⁿ xio yuhu ñuu núú ñá túú quène vihi táchí ñi yáha-ndí, te bàrcú líhli sá nchícúⁿ sátá bàrcú cáhnú, chi ní ndacu-ndí ní taxúha-ndí xití bàrcú cáhnú. ¹⁷ Te sátá ñi ndacu-ndí ní taxúha-ndí bàrcú líhli, te ní ducuⁿ nuu-güedé yoho bàrcú cáhnú. Te ío ní yùhú-güedé sá yáha bàrcú ndéé núú ñúhú cùchí yuhu ñuu Sirté, núu xǎáⁿ ní ndíhi dóó nchítá díquí bàrcú ní nuu nehe-güedé, chi dóó-áⁿ ío níhi chindaha

táchí, núu xǎáⁿ cuáháⁿ bàrcú ìⁿ xio. Te ní dáñá-güedé ñá túú-gǎ ní dàcaca-güedé, núu cuáháⁿ méé-nǎ-xi ta chindaha táchí cuáháⁿ. ¹⁸ Te ío níhi dǎú táchí, te ñá ní cuini tnahí-xi yáha. Te nduu úú sá dúcáⁿ ñá túú-gǎ ní dàcaca-güedé bàrcú te ní ngüíta-güedé ní dǎngöyo-güedé sá nchídó-xi cuèndá cuini-güedé nduu ñamá-xi. ¹⁹ Te nduu úní ní dǎngoyo-güedé nchaa ndachiuⁿ cánehe chiuⁿ-güedé xití bàrcú. ²⁰ Te cuéhé nduu ñá túú ní xini-ndí ni chòdíní ni nchícanhii, chi ío níhi ní cuuⁿ dǎú táchí, núu ní càháⁿ-ndí sá vǎ càcu-ndí, chi ndíhi-ndí càhá ní càháⁿ-ndí.

²¹ Te ní cuu titní nduu ñá túú-gǎ xéxí-ndí, núu xǎáⁿ ní ngúnutnii tē Pǎblú núú-güedé, te xáhaⁿ-dē:

—Quindáá iní-ndó tnùhu ní càháⁿ-í, te cundecu nahi-o Crètá ní cùu. Te núu ni tní-ndo tnùhu-í, te vǎ dǎcuíta-o càrgá ndíhi dava-gá ndàchiuⁿ ni cuu. ²² Te vǎ yùhú-ndó chi vǎ cùú ni ìⁿ-ndo dico bàrcú chi cuíta. ²³ Te nàha-ndo sá yùhú càháⁿ ndíhi-í Yǎ Ndiöxí te quide-í nàcuáa càháⁿ-gá. Te diu-ni mee-gǎ ní techiuⁿ-gá ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ní quixi, ²⁴ te ní cachí-xi xii-í: “Vǎ yùhú-n chi vǎ cùú-n, dico dacuití quíhíⁿ-n càháⁿ ndíhi-n tē Cèsár. Te ni ìⁿ tée ndíhi-n vǎ cùú, chi ío cùdí iní ñáhá Yǎ Ndiöxí xii-n”, duha ní càháⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ní cachí tnùhu-xi xii-í. ²⁵ Núu xǎáⁿ càchí tnùhu-í sá vǎ yùhú-ndó, chi sa cùtnuní iní-í sá cádá Yǎ Ndiöxí nàcuáa ní càháⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gǎ. ²⁶ Te mee táchí chindaha-xi bàrcú daquíhíⁿ-xi ndéé yuhu ndute —cachí tē Pǎblú xáhaⁿ-dē xii-güedé.

²⁷ Te sa ní cuu sáhúⁿ nduu sáhúⁿ niú sá ñi ngüíta-xi cùuⁿ dǎú táchí, te ñá túú-gǎ dǎcaca-güedé bàrcú, chi mee-nǎ táchí tá chindaha-xi barcú cuáháⁿ núú ndute làmár Adriá. Te sátá ñi cuu dava niú, te ní quide cuèndá cue tée dàcaca barcú sá tá cùyatni-güedé ñuhu yìchí. ²⁸ Te ní chicuáhá-güedé ná daha-gá mètrú néhé-xi sǎ cùnú xití ndute cuèndá cùtnuní iní-güedé sá tá cùyatni-xi ndéé yuhu làmár, te nèhe-xi ócò sáhúⁿ ìⁿ-ni-gá mètrú. Te ní xica tucu bàrcú luha-gá, te dǎtnuní ní chicuáhá tucu-güedé, te xǎáⁿ néhé-xi ócò úsá-ni-gá mètrú. ²⁹ Te ní yùhú-güedé sá candaundéé-xi cava, te ní

queheⁿ-güedé cúmí caá náhnú sǎ nchícúⁿ yoho, te ní dáquēe-güedé xití ndute ndàa sátá bàrcú, te dàtnùnì ní ngüíñí-xi ñá ní xica-gá-xi, te ní cuiní-güedé sá òré-ni túndaá ní cùu. ³⁰ Te cue tée dàcaca barcú ní natava-güedé bàrcú lǐhli dǎndée-güedé núu ndute ni cùu, te ní cachí-güedé sá quíhíⁿ-güedé ndàa núu bàrcú dàquēe-güedé úú-gá caá cuendá cuita candee-xi bàrcú cáhnú cuendá sá vǎ cacá-xí. Te cuiní-güedé dandàhú-güedé dava-gá nchúhú cue tée ñuhu ndihí-güedé bàrcú, chi ní ndatnúhu-güedé sá cúnú-güedé ní cùu. ³¹ Te té Pǎblú ní xáhaⁿ-dǎ xii tée cùu capitáⁿ ndihí dava-gá sandàdú:

—Te núu na dǎndóo ñaha cuè tée dàcaca barcú cunu-güedé, te vǎ cácu-o —cachí-dé xǎhaⁿ-dǎ.

³² Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-dǎ núu ní sáháⁿ sandàdú ní xehndé-güedé yoho nchícúⁿ bàrcú lǐhli dǎngáúnihnu-güedé xití ndute cuáháⁿ-xi.

³³ Te váha váha-ni ta túndaá cuáháⁿ, te ní xáhaⁿ tǎ Pǎblú:

—Sa ní cuu sáhúⁿ nduu ñá túu tñahí xèxi-ndo sá ndihú iní-ndó. ³⁴ Te vitna yáchí-ndó, chi caxi-ndo cuendá naníhí ndée-ndó, te vǎ yùhú-ndó chi ñá túu ñǎ tñahá ni ñⁿ-ndo —cachí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-güedé.

³⁵ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, te ní queheⁿ-dé ñⁿ pàá, te ní ndacáⁿ táhú-dé núu Yǎ Ndiǒxí, te núu-güedé nchaa-güedé ducaⁿ ñí quide-dé, te dàtnùnì ní táhú-dé luha ní xexi-dé. ³⁶ Te ducaⁿ te dàtnùnì ní cuyí-güedé ní xexi-güedé nchaa-güedé.

³⁷ Te úú ciendú únídico sáhúⁿ ñⁿ-ndí ñúhú bàrcú núu tñahá té Pǎblú, te nchaa-ndí ní xexi ndihí-ndí-dé. ³⁸ Te ní xexi-ndí ní ndahá xití-ndí. Te dàtnùnì ní ngüíta-güedé ní tava-güedé nchaa ngohnchi triú ní dǎngoyo-güedé xití ndute cuendá nduu ñamá-gá bàrcú.

Ní dáhu bàrcú xití làmár

³⁹ Te sátá ñí túndaá, te ñá ní cùtnuní-gá iní-güedé ndée cúu-xí núu ñí sáá-güedé, te ní xiní-güedé ñⁿ xichi núu ñí xícó nduu luha yuhu làmár, te vǎi vihi cúchí dǎndáá-xí yùhu ndute, te xíaⁿ ñá túu dàcandá víhí táchí ndute. Te ní ndatnúhu-güedé sá

ndácú-güedé dàcaca-güedé bàrcú quíhíⁿ-xi ndée núu ñúhú cùchí. ⁴⁰ Te xíaⁿ núu ní sáháⁿ-güedé ní xehndé-güedé nchaa yoho nchícúⁿ caá tácandé bàrcú ní ndóo xití làmár, te ní nadatáyá-güedé vítú sǎ dácuico-xi barcú, te ní nacata caa-güedé ñⁿ dóo díquí bàrcú, te ta chindaha táchí cuáháⁿ yuhu làmár tá cùyatni-xi ñuhu yichí cuáháⁿ. ⁴¹ Te ndècu ñⁿ xichi ní natacá víhí cùchí xití ndute, te xíaⁿ ñí nguindüxi nihnu bàrcú-güedé, te ní cutí-xi xití cúchí, te ñá ní ñihí-gǎ-güedé nàcuáa cada-güedé nene-xi. Te ío níhi ní dǎcandá táchí ndute, te ní chúcú ndée-xi ndàa sátá bàrcú, te ní ndihí ní táhú-xí. ⁴² Te cue sandàdú ní xitnàha-güedé sá cáhní-güedé nchaa cue tée ní xíhi vecaá cuendá sá vǎ quíhíⁿ-güedé núu ndute te cunu-güedé. ⁴³ Te té cùu capitáⁿ ñá ní dàña-dé cahni-güedé cue tée ní xíhi vecaá, chi ñá ní cùndee iní-dé cahni-güedé tñahá té Pǎblú. Te ní xáhaⁿ-dǎ xii-güedé sá cuè tée xícuu cada quíhíⁿ núu ndute te na yǎha-güedé ndute quene-güedé yuhu làmár. ⁴⁴ Te dava cue tée ñá cúu càda, ní xáhaⁿ-dǎ nanducu-güedé vítú ní àdi vítú ñí táhú sǎ ñí xíhi bàrcú, te núu xíaⁿ caundodo-güedé yáha-güedé ndute quene-güedé ndée yuhu làmár. Núu duha ní cuu ní cácu-ndí nchaa-ndí.

28

Té Pǎblú ndécú-dǎ ñúú Mǎltá cáa cuǎdava làmár

¹ Te sátá ñí cácu-ndí ní nene-ndí ñuhu yichí, te ní níhí-ndí tñuhu nàcuáa nàni ñúú núu ñí sáá-ndí, te ñúú-áⁿ nání-xí Mǎltá, te càa-xi cuádava làmár. ² Te ío quide víxiⁿ-xi cuendá ío cùuⁿ dáu. Te ñáyíu ñúú-áⁿ ñí cundàhú iní ñáhǎ-yu xii-ndí, ní dátñahá-yu ñuhú te ní cana ñáhǎ-yu ní sáháⁿ-ndí ní nacuídí-ndí. ³ Te té Pǎblú dátacá-dé nducú, te tñahá-ñí ñⁿ cóo déeⁿ ñí tñí nihnu-dé-di, te òré cuáháⁿ ndaha-dé chucu-dé núu ñuhú, te ní ñáni-di cahni, te ní ndee-di xití nducú ní sándúú-di ndaha-dé, te ní xexi-ñⁿ-di xii-dé. ⁴ Te nchaa ñáyíu ndehé-yu sá tácandé-di ndaha-dé, te ní ngüíta-yu ní xitnàhá-yu:

—Váa ndíyí ní sahani téa-a, te ñá ní xihí-dé làmár, te dacutíí sã cùú-dé vitna, chi sa ñaha Yá Ndiõxí ná ní quide-dé ñuyíú-a — càchí-yu xitnàhá-yu.

5 Te té Páblú ní quidi-dé ndaha-dé ní ngaunihnu-di núú ñùhú, te ñá túú tnàhí ná ní cùu núú ñí xexi-di. 6 Te ñáyíu ñúú-áⁿ xíndéhè-yu núu daquihíⁿ-xi chùhúⁿ àdi nduá-dé cuú-dé. Te naha ñí xíndéhé ñàhá-yu núu nása cada ñaha-xi xii-dé, te ñá túú tnàhí ná ní quide ñaha-xi, te ní xitnàhá-yu:

—Váa ndiõxí cúú tée-a núu dàcáⁿ ñá túú tnàhí ná ní quide-xi ndaha-dé núú ñí xexi cóó —càchí-yu xitnàhá-yu.

7 Te yatni núu dúcáⁿ ñí xexihaⁿ cóó-ãⁿ cáá ñùhu xitu tée ñani Publiú, te tée-ãⁿ táxi tnùnì-dé ñihí ñúú cáá cuádava xití làmár núu ndécú-ndí nduu-ãⁿ. Te ío váha iní-dé chi ní cana ñaha-dé ní sáháⁿ-ndí ní xíndecu-ndí únì nduu vehe-dé. 8 Te tãtã tẽ Pùbliú-áⁿ cáá-dé cùhú-dé ñùhú-dé cahni, te tnàhá-dé daxi. Te té Páblú ní sáháⁿ-dé núu cáá-dé, te ní cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndiõxí, te ní sacáⁿ ndodo-dé ndaha-dé díquí tée cùhú-áⁿ, te ducaⁿ-ni ñí quide-dé, te ní ndúha tée cùhú-áⁿ. 9 Te sátá dúcáⁿ ñí quide té Páblú, te ní quixi nchaa ñáyíu cùhú núu ndécú-ndí, te ní quide tátna ñaha tẽ Páblú xii-yu te ní ndúha-yu. 10 Te òré ndécú-ndí xíáⁿ, te vài sá ñí taxi táhú-güedé, te òré ní xica-ndí ní taxi tucu-güedé nchaa sá xínì ñùhu-ndí ichi.

Té Páblú ní quexìo-dé ñúú Ròmá

11 Te yàcáⁿ ní xíndecu-ndí únì yóó, te sa ndècu ñíⁿ barcú tée ñúú Alejándriá òré ní quexìo-ndí, te ní xíndecu-xi ñihí yóó cúúⁿ dàú táchí. Te núú-xi càndodo sandú sá dánàni-güedé Càstór ndihí sandú sá dánàni-güedé Pólux, te xití bàrcú-áⁿ ñí quée-ndí cuáháⁿ-ndí. 12 Te ní quexìo-ndí ñúú Siràcusá, te yàcáⁿ ní xíndecu-ndí únì nduu. 13 Te ní xica tucu bàrcú cuáháⁿ-xi, te ní quexìo-ndí ñúú Règiú. Te nduu tnèé duha ní quene nuu táchí. Te ní xica bàrcú cuáháⁿ-xi, te ndéé nduu úú ní quexìo-ndí ñúú Pùteolí. 14 Te yàcáⁿ ní naníhí tnàhá-ndí ndihí ñáyíu sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní cachí-yu sá cùndècu-ndí úná nduu, núu xíãⁿ

ní xíndecu-ndí úná nduu ndihí-yu. Te ní xica tucu bàrcú cuáháⁿ-xi, te ní quexìo-ndí ñúú Ròmá. 15 Te ñáyíu ròmá ñáyíu sàndáá iní tnúhu Jèsús, ní níhí-yu tnúhu sá cuáháⁿ-ndí, te ní quixí-yu ní quixi tnàhá ñáhã-yu ichi. Te davá-yu ní naníhí-ndí ñúú Fòrú Àpiú, te davá-yu ní naníhí-ndí ñúú Úní Tàbernás. Te òré ní xínì té Páblú nchaa ñáyíu véxi tnàhá ñáhá xii-ndí, te ndee ndèe ní cuu iní-dé, te ní ndacáⁿ táhú-dé núu Yá Ndiõxí sá dúcáⁿ ñí quidé-yu. 16 Te sátá ñí quexìo-ndí ñúú Ròmá, te cue tée cùchiuⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii té Páblú sá cùndècu ñíⁿ-dé, te ní xíndéé ñáhá cuàa sandadú xii-dé.

Té Páblú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiõxí ñúú Ròmá

17 Nduu únì sá ñí quexìo té Páblú, te ní cana-dé cue tée cùnuu núu ñáyíu isràél ndécú ñúú Ròmá, te ní sáháⁿ-güedé núu ndécú-dé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Nchòhó cue tée isràél, càchí tnúhu-í sá ñà túú ñá ní quide-í ní ñíⁿ ñáyíu cùtnàhá ní xíndecu-í ñúú Jerusàlén. Te ñá túú ní càháⁿ cuèhé-í sá quidè-yu nchaa nàcuáa ní xóo cada cue ñani tnàhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha, te ñá túú ñá ní quide-í te ní tñi ñaha-güedé ní sáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núu cuè tée ròmá, cue tée ndècu yacáⁿ. 18 Te cue tée-áⁿ ñí ndúcú tnúhu-güedé núu ndáá ndècuéchi-í, te ní cutnùnì iní-güedé sá ñá túú ñá ní quide-í, te xíãⁿ cuìní-güedé queñuhu ñaha-güedé xii-í vecaá ní cùu. 19 Te ñíu-ni cue tée isràél ñá ní dàña-güedé cácu-í, chi cuìní-güedé sá cáhni ñaha cue tée ròmá, cue tée xíndecu yàcáⁿ xii-í ní cùu, te xíãⁿ núu ní xáhaⁿ-í sá quixí-í cáháⁿ ndihí-í té Cèsár cuendá iha cada ndáá méé-dé cuendá-í, te vá yóo ñíⁿ tee-í cuéchi. 20 Núu xíãⁿ ní cana ñaha-í xii-ndo cuendá cunaha-ndo nàcuáa ní cuu. Te ní xáhaⁿ-í sá sàndáá iní-í sá ndótó ñáyíu ní xihí, te ñíu-ni ducaⁿ càháⁿ dava-gá ñáyíu isràél, te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-í, te ní chihi ñaha-güedé vecaá, te xíndéé ñáhá-güedé ndéé vitna —càchí té Páblú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

21 Te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ñá túú tnàhí tutú ní tèndaha cue tée distritú Jùdeá quixi cuendá-n. Te ní cuè tée isràél ñá túú ní quixi-güedé cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá-n. 22 Te cuìní-ndí

cundedóho-ndí nása cunduu tnúhu cáháⁿ-n, chi sa ní níhí-ndí tnúhu sá ncháá xìchi ío xícáháⁿ cuèhé-yu cuèndá nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús –càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Páblú.

²³ Te ní xáhaⁿ-güedé nduu cùyáchí-güedé te quixi-güedé cundedóho-güedé dava-gá cuèndú cáháⁿ té Páblú. Te ní tnahá nduu ní ndatnúhu-güedé quíhíⁿ-güedé núú quidé vèhe-dé, te vái-yu ní sáháⁿ-yu ní xíndedóho-yu tnúhu ní cáháⁿ-dé, te ncháca nchaa ní cáháⁿ ndihí-dé-yu. Te ní xáhaⁿ-dē xii-yu sá ndí Moisés ndihí dava-gá cue té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ní chídó tnùní-güedé núú tütú-güedé sá díú-gã tendaha-gã Crístú quixi-gá ñuyíú-a. Te ní chídó tnùní-güedé nchaa nàcuáa cada-gá, te díu-ni nàcuáa càháⁿ tutú-güedé cada Crístú, te ducaⁿ ní quide-gá cútnáhá ní xica cuu-gá ñuyíú-a, núú xíáⁿ ní cutnùní sá díú Jèsús cúú-gã Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí ní quixi ñuyíú-a. Te núú quíndáá iní-yu, te ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-yu. ²⁴ Te davá-yu ní sàndáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-dé, te davá-yu ñá túú ní sàndáá iní-yu. ²⁵ Te cuèndá sá ñá ííⁿ-ní tnúhu ní cáháⁿ-yu, núú xíáⁿ cuíní-yu núhú-yu ní cùu. Te ní xáhaⁿ té Páblú sá cündetu tnaá-yu cáháⁿ-dé ingá tnúhu, te xáhaⁿ-dē:

—Ní xáhaⁿ Espíritú Yá Ndiöxí xii ndí Chàíá nàcuáa cáháⁿ ndí núú ncháa ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha. Te ní cáháⁿ Espíritú-gá ííⁿ sá ndáá ní xáhaⁿ-xi xii ndí, te duha ní xáhaⁿ-xi:

²⁶ Quíhíⁿ-n te cúñaha-n xii ñáyiú:

Nchòhó mee-ni cündedóho-ndo tnúhu càháⁿ
Yá Ndiöxí, dico ni vã tècú tnùní-ndó.

Te cada-gá títí núú sã vã yõo tnàhí ndàcu
cada, dico ni vã cútnùní iní-ndó
nàcuáa ndùu sá cáda-gã,

²⁷ chi cuèndá sá ío sàá iní-ndó,
xíáⁿ ducaⁿ ñà túú sãha-ndo cuèndá nása
cuáháⁿ tnúhu càháⁿ-gá,

chi ñá cuíní-ndó cündedóho-ndo, te ni ñá
sàndáá iní-ndó.

Te ni ñá cuíní-ndó dàña-ndo nchaa sá cuèhé
sá dúhá quide-ndo

cuendá xocàni-gá nchaa xíáⁿ iní-ndó,

duha cúñaha-n xii-yu.

Càchí Espíritú-gá xáhaⁿ-xi xii ndí. ²⁸ Te na
càchí tnúhu-í sá quíhíⁿ cue tée càháⁿ tnúhu

Yá Ndiöxí cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chi ñáyiú isràél ñá túú cuíní-yu cündedóho-yu. Dico ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél chi cùdí iní-yu cündedóho-yu, núú xíáⁿ naníhí tàhú-yu –càchí té Páblú xáhaⁿ-dē xii-yu.

²⁹ Te sátá ní ndihí cuèndú ní xáhaⁿ-dē, te ní ndeé-yu cuánuhú-yu ta ndatnúhu-yu cuáháⁿ.

³⁰ Te úú cuía ní xínu ní xíndecu té Páblú ííⁿ vehe ní cháhu-dé. Te ní xóo cáháⁿ váha-dé ndihí nchaa ñáyiú ní xóo quíhíⁿ vehe-dé.

³¹ Te ní xáhaⁿ-dē sá ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-yu núú quíndáá iní-yu tnúhu-gá, te vã yõo ííⁿ ni sàdí yuhu-dé. Te mee-ni tnúhu Xítohó Jesucristú ní cáháⁿ-dé núú-yu.

TUTÚ NÍ CADÚHA TĒ PĀBLÚ QUIHĪⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ RÒMÁ

Té Pāblú cadūha-dé tutú quihĪⁿ ndaha ñáyiū xĭndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Rómá

¹ Yúhú té Pāblú xínú cuèchi-í núú Xítóhó Jesucristú, chi mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá cúu-í #ⁿ téé cāháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiū, te tnúhu-gá cúu-xí tnúhu sá cāháⁿ nācuāa naníhí tǎhú-ó, núu ñu-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í xicáⁿ cúu-í cāháⁿ-í tnúhu-gá.

² Te ndéé sanaha ñí cachí Yă Ndiöxí sá dàcuítí sáa nduu ngūndecu ndihĪ ñáyiū tnúhu-gá. Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gă xii cue téé ní cāháⁿ tnúhu-gá dàvá-áⁿ ñí chídó tnùnĪ-güedé núú tütú-gá. ³ Te tnúhu-gá sá cāháⁿ-í-a cāháⁿ-xí ñu-gá cuendá Xítóhó Jesucristú Yaá cúu Déhe-gá. Te Déhe-gá-áⁿ cúu-gă #ⁿ ñáyiū, te cūu-gă ñanĪ tñáhá ndĪ Dàvií. ⁴ Te cūu-gă Yaá ñá túú tñáhí cuèchi-xi. Te ní xihĪ-gá te ní ndoto-gá, te xĭáⁿ cútnùnĪ inĪ-ó sá cúu-gă Déhe Yă Ndiöxí, te ío cāhnu cuu-gă. ⁵ Te ñu-gá Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ní nduu tǎhú-í núú Yă Ndiöxí sá cāháⁿ-í tnúhu-gá núú cuè ñáyiū ñuyíú-a cuendá quĭndáá inĪ-yu tnúhu-gá te canchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu nchaā nācuāa cāháⁿ-xi, te ducaⁿ ío cuu cāhnu-gă. ⁶ Te tñáhá nchòhó cúu-ndó ñáyiū sa nchĪcúⁿ nihnu quide-ndo nchaā nācuāa cāháⁿ tnúhu-áⁿ, chi ní cachí Yă Ndiöxí sá nchòhó tñáhá tnúhu-ndo ndihĪ Xítóhó Jesucristú. ⁷ Te nchòhó ñáyiū xĭndecu ñuú Rómá, ñáyiū ío cūu inĪ ñáhá Yă Ndiöxí, cadúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-ndo. Te ñu-gá nchòhó cúu-ndó cuè ñáyiū ní cachí Yă Ndiöxí cada ndáá cundecu-ndo ñuú-gă. Te xicáⁿ tǎhú-í núú Tǎtá-ó Dütú Ndiöxí ndihĪ núú Xítóhó Jesucristú sá ío na chĭndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndĪ nduú-gă ná càda te ío váha cuu inĪ-ndó cūndecu-ndo.

Té Pāblú cuĭnĪ-dé quihĪⁿ ngoto-dé cue ñáyiū xĭndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Rómá

⁸ Te díhna nuu-gă cāchĪ tnúhu-í xii-ndo sá ío ndácáⁿ tǎhú-í núú Yă Ndiöxí cuendá sá ío sàndáá inĪ-ndó-gă, te nchaā ñáyiū ñihĪ-yu tnúhu sá dúcáⁿ quide-ndo. Te Xítóhó Jesucristú dáyāha-gă nchaā tnúhu cāháⁿ-í núú Yă Ndiöxí. ⁹ Te ndĪ tñáhá òré cāháⁿ ndihĪ-í Yă Ndiöxí ducaⁿ-ñí xicáⁿ tǎhú-í núú-gă cuendá-ndó, te mee-gă náhá-gă sá cāháⁿ ndáá-í, te ñu-gá ní núú-gă xínú cuèchi-í ní yúhu ní inĪ-í, chi cāháⁿ-í nācuāa ní quide Déhe-gá Xítóhó Jesucristú cuendá naníhí tǎhú-ó. ¹⁰ Te xicáⁿ tǎhú-í núú Yă Ndiöxí sá ñuū mee-gă ná cāchĪ te sáá #ⁿ nduu quixi coto ñaha-í xii-ndo. ¹¹ Chi ío cuĭnĪ-í cundecu ndihĪ ñaha-í xii-ndo dānehé ñáhà-í #ⁿ úú tnúhu nācuāa ío-gă chĭndee ñaha Espiritú Yă Ndiöxí xii-ndo, te ducaⁿ ío-gă cuita nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaā nācuāa cuĭnĪ-gă. ¹² Te ío chí ná cuāha tñaha-o tnúhu ndee inĪ cundecu-o ñu-gă, chi nchòhó ndihĪ yúhú ío sàndáá inĪ-ó-gă.

¹³ Te nchòhó ñáyiū ndècu ndihĪ-í ichi Xítóhó Jesucristú na cāchĪ tnúhu-í xii-ndo sá dúcáⁿ-ní ío sàni inĪ-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuĭnĪ-í sá òré quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vá cuĭta chĭuⁿ quixi-í dàtná quidè-í òré sǎngoto-í nchaā ñáyiū dāva-gă ñuú ñá túú xĭta chĭuⁿ-í chí ío váha sǎhúuⁿ-yu tnúhu cāháⁿ-í, dico ñá ndácù-í quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. ¹⁴ Te yúhú yĭdíquĭ-í cāháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú nchāa ñáyiū cāháⁿ tnúhu griégú, ndihĪ núú nchāa ñáyiū cāháⁿ dāva-gă núú tnúhu, ndihĪ núú nchāa ñáyiū túha, ndihĪ núú nchāa ñáyiū ñá túú túha. ¹⁵ Te cuendá sá dúhá yĭdíquĭ-í cāháⁿ-í tnúhu-gă, xĭáⁿ ío cuĭnĪ-í dānehé ñáhà-í xii nchaā nchòhó ñáyiū ñuú Rómá nācuāa ndūu tnúhu sá cāháⁿ nācuāa naníhí tǎhú-ó.

Ío cūnuu tnúhu Xítóhó Jesucristú

¹⁶ Te yúhú ñá túú tñáhí cūcahaⁿ núu-í cāháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú, chi cūu-xi tnúhu ío cūnuu, chí Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá nchāá ñáyiū na quĭndáá inĪ-xi tnúhu-áⁿ te naníhí tǎhú-yu. Te ní cachí-gá sá díhnanuu-gă ñáyiū isráel ngūndecu ndihĪ-yu tnúhu-áⁿ te dàtnùnĪ ngūndecu ndihĪ ñáyiū ñá túú cūu ñáyiū isráel. ¹⁷ Te tnúhu-áⁿ dānehé ñáhà-xí xĭi-o sá cúu-o núú Yă Ndiöxí te nūu mee-ni sá quĭndáá inĪ-ó-gă

dàtná càháⁿ-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí cúdíú-yu núú-gă, te ndècu ndihí ñahá-yu xii-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

Nchaa ñáyiú ndècu ñuyúú ndècuéchi-yu

¹⁸ Te ndéé andiu tëndaha Yá Ndiöxí sá ùhú quixi sá cúú-xí nchaa ñáyiú ñá túú quide ndáá núú-gă, ñáyiú quide nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te cuèndá nchaa sá quidè-yu-áⁿ xíãⁿ ñá túú cuiní-yu tñí-yu tñúhu ndáá tñúhu Yá Ndiöxí cuèndá cuu-xi ñá sá vâha sá cúú-xí-yu. ¹⁹ Te cuèi ducaⁿ quidè-yu dico cùtnuní ndáá iní-yu nàcuáa ndùu sá sání iní Yá Ndiöxí ndihí nàcuáa ndùu sá quidè-gă dàtná cùtnuní iní nchaa dava-gá-yu, chi ñu-gá dánèhé ñáhá-gă xii-yu. ²⁰ Te ni vâ ndácú-ó quini núú-ó nâsa càa-gá, te ni vâ ndácú-ó quini-ó nâsa càa iní-gá, te ni vâ ndácú-ó quini-ó nâsa quide-gă táxi tñuní-gá nchaa nduu nchaa quíú. Te cuèi ducaⁿ dico ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyúú ní ngúita nchaa ñáyiú tècú tñuní váha-yu nàcuáa ndùu sá sání iní-gá ndihí nàcuáa ndùu sá quidè-gă te ducaⁿ tècú tñuní-yu cuèndá nchaa sá ñí cadúha-gá ndéhè-yu ío ñuyúú-a, núú xíãⁿ vá càchí-yu sá ñá túú cuèchi-yu. ²¹ Te cuèi ducaⁿ ní cùtnuní iní-yu cuèndá Yá Ndiöxí dico ñá túú cuiní-yu canehé-yu sá yíñùhu núú-gă nàcuáa tàú-xi cunduu. Te ni ñá túú cuiní-yu ndacáⁿ táhù-yu núú-gă cuèndá nchaa sá vâha quide ñaha-gá xii-yu, chi mee-ni nchaa sá ñá túú vèdana nàndíhi ñùhu iní-yu. Te quidè-yu dàtná quidè ñá ñáyiú ñá túú ndècu ndihí nchaa sá xini tñuní-xi. Te uuⁿ-gá uuⁿ-gá tá quidè-yu cuáháⁿ. ²² Te càchí-yu sá cúú-yu ñáyiú ío váha sáá sá xini tñuní-xi dico ñá ndáá, chi cùú-yu ñáyiú ío ñí ñíquí-xi. ²³ Te ñá túú cuiní-yu càháⁿ-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, chi da nchaa sá ñí cadúha mèe-yu quide cahnú-yu. Te ní cadúha-yu nchaa sá nàhá ñáyiú ñá túú cùdí ndècu ñuyúú-a. Te ní cadúha-yu sá nàhá quiti ndàva, ndihí sá nàhá quiti sàcuíta ñuhu mee-xi, ndihí sá nàhá nchaa dava-gá quiti, nchaa xíãⁿ quidè càhnú-yu.

²⁴ Te xíãⁿ ñùu ní dáñá Yá Ndiöxí quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu. Te

xíãⁿ ío quide ndihí tnahá-yu sá cuèhé sá dúhá sàcúú-xí yiqui cuñú-yu. ²⁵ Te ducaⁿ quidè-yu chi ñá túú sàndáá iní-yu tñúhu ndáá tñúhu Yá Ndiöxí. Te mee-ni tñúhu ndehnde sàndáá iní-yu, te nèhé-yu sá yíñùhu núú dàva sá ñí cadúha-gá ío ñuyúú-a ndihí dava sá ndéé andiu te quide cahnú-yu, te ñá túú càchí-yu sá mèe-gă ío càhnu cuu-gá, dico mee-gă xini ñùhu-xi càháⁿ-yu sá ío càhnu cuu-gá ni caa ni quíhiⁿ. Te ndáá ndisa sá ío càhnu cuu-gá.

²⁶ Te sá dúcáⁿ ñá túú quide váha-yu núu xíãⁿ ní dáñá-ñá Yá Ndiöxí quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní mèe-yu. Te dava ñáyiú ñíhi càháⁿ ndihí tnahá-yu ndi mèe ñíhi-yu te ñá túú quidè-yu nàcuáa ní nduu táhù-yu cadá-yu. ²⁷ Te ñu-ni ducaⁿ xiquide dava cue tée chi sàni cuehé sání dùha iní-güedé sá cúú-xí yiqui cuñú-güedé ndi mèe tnahá tée-güedé, chi càháⁿ ndihí tnahá ndi mee-güedé te ñá túú quide-güedé nàcuáa ní nduu táhù-güedé cada-güedé, te sá dúcáⁿ quide-güedé te ñá túú tñahí cùu váha iní-güedé ndécú-güedé, te ducaⁿ tñahí tàú-xi ndoho-güedé cundecu-güedé.

²⁸ Te ñá túú tñahí ñùhu iní-yu Yá Ndiöxí ñùu xíãⁿ duuⁿ duuⁿ ní dáñá ñìhnu ñaha-gá xii-yu sàni cuehé sání dùha iní-yu, te quidè-yu nchaa sá ñá túú tàú-yu cadá-yu. ²⁹ Te nchaa núú sá cuèhé sá dúhá cùnuu quidè-yu. Te cue tée càháⁿ ndihí-güedé ñáyiú ñíhi te ñá díú ñàndíhi-güedé cùú-yu. Te ñu-ni ducaⁿ xiquide cue ñáyiú ñíhi chi càháⁿ ndihí-yu cue tée te ñá díú yíi-yu cùu-güedé. Te mee-ni sá ñá túú váha quidè-yu sá cúú-xí tñaha ñáyiú-yu, te xihó-yu cundecu ndihí-yu sá ndécú ndihí dava-gá tñaha ñáyiú-yu, te ío sàni cuehé sání dùha iní-yu sá cúú-xí tñaha ñáyiú-yu, te ío cuédú iní-yu, te sàhni tnahá-yu, te ío plètú-yu, te dándahú tñahá-yu, te cùu úhú iní-yu cue tñaha ñáyiú-yu, te ío yiti yùhú-yu. ³⁰ Te càháⁿ cuèhé-yu cuèndá nchaa dava-gá tñaha ñáyiú-yu, te cùu úhú iní-yu Yá Ndiöxí, te xio xio cuiní-yu cunuu tñúhu-yu, te mee-ni sàni iní-yu sá ío váha cunduu-yu, te ío quide cahnú-yu mèe-yu, te ío sàni iní-yu sá cadá úhú-yu tñaha ñáyiú-yu, te ñá túú sàndáá iní-yu ni tãtä-yu ni nãñá-yu. ³¹ Te ñá túú

tècú tnùnì-yu sá vǎha, te ñá túú quidè-yu ñí sá càháⁿ-yu, te ñá túú cùu iní-yu nì ñáyiu cùu ndi meé-yu, te ni dàva-gá tnàha ñáyiu-yu, te ñá túú quidè cahnu iní-yu ñí sá cúmǎní nǔú tnáhǎ-yu, te ni ñà túú cùndahú iní-yu tnàha ñáyiu-yu. ³² Te Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá ncháá ñáyiu ducaⁿ xǐquide quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú. Te xìnì-yu sá Yá Ndiõxí daquihíⁿ ñáhá-gǎ xií-yu núú ùhú núú ndàhú sá dúcáⁿ quidè-yu, dico uuⁿ-gá quidè-yu chi váha-gá cúú iní-yu cue ñáyiu quidè datná quidè mèe-yu.

2

Yá Ndiõxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiu ndècu ñuyúú

¹ Te nchòhó ñáyiu càchí sá ïo ndècu cuéchi dava-gá ñáyiu tnàhá-ndó ïo ndècu cuéchi-ndo cuèi nágá ñáyiu cùu-ndo, chi tnàhá-ndó quidè-ni-ndo nchaa nacuaá quidè dava-gá ñáyiu càchí-ndó ndècu cuéchi-xi, te sá dúcáⁿ càháⁿ-ndó sǎ ndécú cuéchi ñáyiu-áⁿ te dàcaa-ndo cuéchi díquí-ndó chi tnàhá-ndó quidè-ndo datná quidè-yu. ² Te nchoo xìnì-ó sǎ Yá Ndiõxí ïo váha cùtnuní iní-gá nàcuáa cada ndáá-gá cuéchi ñí ñí nchoo ñáyiu ndècu ñuyúú-a, chi daquihíⁿ-gá nchaa ñáyiu quidè nacuaá ní càháⁿ-í núú ùhú núú ndàhú. ³ Te nchòhó ñáyiu ñí ñí quidè ndihí ñáyiu càchí mèe-ndó sǎ ndécú cuéchi-xi dacuítí sǎ ná chǎhu-ndo nǔú Yá Ndiõxí sá dúcáⁿ quidè-ndo. ⁴ Te ñá túú cùu váha iní-ndó sǎ Yá Ndiõxí cùndahú iní ñáhá-gǎ xii-ndo, te ni ñà túú cùu váha iní-ndó sǎ ïo cuìní-gá cada càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú váha quidè-ndo, te ni ñà túú quidè cuendá-ndó sǎ Yá Ndiõxí quidè váha ñaha-gǎ xii-ndo cuendá cuìní-gá sá nchòhó ndixi túu iní-ndó sǎ ñà túú quidè váha-ndo ndècu-ndo. ⁵ Te nchòhó cúú-ndó ñáyiu ïo sǎa iní-xi, chi ñá túú cuìní-ndó ndixi túu iní-ndó sǎ ñà túú quidè váha-ndo ndècu-ndo, te xǎⁿ nǔu ïo-gá tá cùu vai tnúndòho sá cúú-xí-ndó. Te na sǎa nduu tnúhu ndòho tnúhu ndàhú te ïo ndòho-ndo, chi Yá Ndiõxí cada ndáá-gá nàcuáa ndùu cuéchi-ndo. ⁶ Te dàvá-áⁿ cada ndáá Yá Ndiõxí nchaa nàcuáa ndùu nchaa sá ñí quidè ñí ñí ñáyiu ndècu ñuyúú-a. ⁷ Te nchaa ñáyiu nchìcúⁿ nihnu-ni quidè mee-ni sá

vǎha, ñáyiu-áⁿ nduu táhǔ-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndiõxí ni caa ni quíhíⁿ, te ducaⁿ quidè váha-yu chi cuìní-yu sá Yá Ndiõxí cuu váha iní ñáhá-gǎ xií-yu, te cuìní tucú-yu nduu táhǔ-yu núú ïo váha càa ndecu Yá Ndiõxí cundecú-yu ni caa ni quíhíⁿ. ⁸ Te ïo cùdéeⁿ-gǎ núú ncháa ñáyiu ñùhu iní mee-ni sǎ cúú-xí mèe-xi, te ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu ndáá chi mee-ni sǎ cuèhé sá dúhá quidè-yu. ⁹ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ xǐquide ïo ndíhú iní-yu. Te díhna-gá ñáyiu isràél ngúíta-xi ndohó-yu, te dàtnùnì ngúíta-xi ndoho nchaa ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu ní quidè váha, te Yá Ndiõxí cada-gá te ngúndecú-yu núú ïo váha càa ndecu-gá, te cachí-gá sá ñí quidè váha-yu, te ïo váha cuu iní-yu cundecú-yu. Te díhna-gá ñáyiu isràél ñáyiu ní quidè váha ducaⁿ càda ñaha-gá xií-yu, te dàtnùnì ducaⁿ càda ñaha-gá xii ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ñáyiu ní quidè váha.

¹¹ Te ñá túú quidè cuendá-gá cuèi náí ñáyiu cùu-yu. ¹² Te nchaa ñáyiu ndècu ndihí nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, Yá Ndiõxí cada ndáá-gá cuéchi-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. Te nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ndihí tnúhu ní chídó tnùnì ndíi-áⁿ, Yá Ndiõxí vá cáda ndáá-gá cuéchi-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. Dico nchaa ñáyiu quidè nándi sá cuèhé sá dúhá dàcuítí cuíta nihnú-yu cuèi ndècu ndihí-yu tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés àdi ñá túú ndècu ndihí-yu. ¹³ Te nchaa ñáyiu dícó-ni sàcúndedóho nchaa tnúhu ní càháⁿ ndíi Moisés te ñá túú tnèi-yu, ñáyiu-áⁿ ñà túú cùdiú-yu núú Yá Ndiõxí, dico nchaa ñáyiu tnèi nchaa tnúhu ní càháⁿ ndíi, ñáyiu-áⁿ càchí Yá Ndiõxí sá cúdiú-yu núú-gǎ, chi ñá túú-gǎ cuéchi-yu ndècu núú-gǎ. ¹⁴ Te nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ndihí tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, te núu quidè-yu nchaa nàcuáa ní càháⁿ ndíi te cùu-xi ñí sá sání tnàhí iní mèe-yu cadá-yu, te sá sání iní-yu-áⁿ cúú-xí ñí tnúhu váha sá sánú ìchi ñaha xií-yu nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ quidè-yu xǎⁿ cùtnùnì sá sání iní-yu dàtná càháⁿ tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés cada ñáyiu isràél, te ïo váha cùtnuní iní-yu nchaa nàcuáa

quidé-yu chi ndixi túu iní-yu òré ñá túú quide váha-yu. ¹⁶ Te sáá nduu te Yá Ndióxi cúñaha-gã xii Xítoho Jesucristú cada ndáá-gá nchaa cuéchi ñáiyu, nchaa sá sání iní méě-yu ndùu yuhu, te cada-gá dàtná càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá naníhí tàhú-ó, tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo.

Cuendá ñáiyu isràél ndihi cuendá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés

¹⁷ Te nchòhó ñáiyu isràél nchaa-ndo cùu-ndo ndi mee-í, te càchí-ndó sã nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés núu xíáⁿ ndécú vâha-ndo, te càchí-ndó sã ìo càhnu cuu-ndo sá ndécú ndihí-ndo Yá Ndióxi. ¹⁸ Te cùnùní iní-ndó nchàa nacuaá cùní Yá Ndióxi cada-ndo, te sá dúcáⁿ nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nacuaá càháⁿ tnúhu-áⁿ xíáⁿ cùnùní iní-ndó nchàa sá ìo-gá váha xini ñuhu-xi cada-ndo. ¹⁹ Te càchí-ndó sã ìo váha xini-ndó cànuichi-ndo nchaa ñáiyu ñá túú cùnùní iní-xi, te càchí tucu-ndo sã ìo váha xini-ndó nà canu ichi-ndo nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha. ²⁰ Te sànu ichi-ndo nchaa ñáiyu ío nì dǐquí-xi, ndihí nchaa ñáiyu vitna ta tècú tnùní nchaa sá vâha, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ndihí-ndo nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu ndáá, chi sànu ichi ñaha-xi xii-ndo nacuaá cada-ndo. ²¹ Te nchòhó dàcuaha-ndo ñáiyu nàcuáa cadá-yu, te mee-ndo ñà túú dàcuaha-ndo cada-ndo nchaa nacuaá tàú-xi cunduu, te xâhaⁿ-ndo xii-yu sá vã cúú dùhú-yu te mee-ndo dùhu-ndo. ²² Te dàcuaha-ndó-yu sá cuè téé vá cúú càháⁿ ndihí-güedé ñáiyu dîhí te núu ñá díú ñàdihí-güedé cúú-yu, te ducaⁿ-ni cuè ñáiyu dîhí, vá cúú càháⁿ ndihí-yu téé te núu ñá díú yǐ-yu cùu-güedé. Te nchaa sá xâhaⁿ-ndo vã cúú càda ñáiyu te mee-ndo quide-ni-ndo, te xâhaⁿ-ndo xii-yu sá vã cànèhé-yu sá yǐñùhu núú nchàa sá càchí-yu cùu ndióxí-yu, te mee-ndo nèhé-gá quidé-ndó, chi dùhu-ndo nchaa sá ndécú vèñúhu. ²³ Te càchí-ndó sã ìo cùnuu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te ñá túú quide-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndí, te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ te dàquee tíhú-ndó Yá Ndióxi. ²⁴ Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi nàcuáa quide-ndo-áⁿ

núú càchí-xi sá ncháá ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél càháⁿ cuèhé-yu cuendá Yá Ndióxi sá cuendá-ndó.

²⁵ Te nchòhó ñáiyu isràél nchaa-ndo cùu-ndo ndi mee-í, te tnàhá-ndó ndècu ndihí-ndo seña ñii-ndo, te váha-ni sá dúcáⁿ te núu quide-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndí Moisés. Dico núu ñá túú quide-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndí ña, te ñá túú nàndihí-xi sá cúu-ndó ñáiyu isràél cuèi ndècu seña ñii-ndo. ²⁶ Te nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ndihí seña ñii-xi, te núu quidé-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, te cùu-yu dàtná cue ñáiyu ndècu ndihí seña ñii-xi, chi quidé-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí. ²⁷ Te ñáiyu ñá túú ndècu ndihí seña ñii-xi, te núu na cadá-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, te ñáiyu-áⁿ cachí-yu sá ñà túú quide ndáá nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ndihí seña ñii-xi, chi ndècu ndihí-ndo nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí te ñá túú quide-ndo nacuaá càháⁿ tnúhu-áⁿ. ²⁸ Te nchòhó ñáiyu isràél, ñáiyu nchìcúⁿ nihnu-ni quide nchaa nacuaá ta quide tnahi-ndo véxi, ñá túú quide-ndo sá cúu-ndó ñáiyu isràél, te mee-ndo ndècu seña ñii-ndo dico ñá túú quide-ndo nacuaá tàú-xi cada nchaa ñáiyu ndècu seña ñii-xi, te mee-ni seña-áⁿ sãha-ndo ñii-ndo te ñá túú quide-ndo nacuaá cùní Yá Ndióxi cada-ndo. ²⁹ Te nchaa ñáiyu sàndáá ndisa iní-xi Yá Ndióxi, ñáiyu-áⁿ cúú ndisá-yu ñáiyu isràél, te sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu chi Espiritú Yá Ndióxi ducaⁿ nǐ quide-xi, dico ñá díú sã sãha-yu seña ñii-yu dàtná ní cachí ndí Moisés. Te ñáiyu-áⁿ cúú vâha iní ñáhá Yá Ndióxi xii-yu cuèi ñá túú càháⁿ váha tnàha ñáiyú-yu cuendá-yu.

3

¹ Te sá dúhá càháⁿ-í te ìo dava ñáiyu quesàhá-yu sá ííⁿ-ní cùu ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél ndihí nchoo ñáiyu isràél, te quesaha tucú-yu sá ííⁿ-ní quide tucu-xi cuèi na cuãha àdi vá cuãha seña ñii-yu. ² Dico yúhú càchí-í sá ncháá ñáiyu isràél ìo-gá cùnùú-yu, chi ìo titní núú sã vâha ní quide ñaha Yá Ndióxi xii-yu, chi ní sãñaha-gã tnúhu-gá ndécú ndihí-yu. ³ Te davá-yu ñá túú cùní-yu cada ndáá-yu, dico

ñá díú sǎ xiǎⁿ te cùyica iní Yǎ Ndiǒxí ñá túú quide ndáá-gá. ⁴ Dico ñáhá chi xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiú cada cuendá-yu sá Yǎ Ndiǒxí cúú-gǎ Yaá quidé ndáá cuiti, te cuèi ncháá-yu na càchí-yu sá ñà túú quide ndáá-gá, dico mee-gǎ chi quide ndáá-ni-gá. Te núú tütú-gá càháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ ìⁿ téé ní xíndecu ndéé sanaha xii-gá, te duha ní xáhaⁿ-dë:

Yòhó Dútú Ndiǒxí, cùtnuní iní ñáyiú sá ìo ndáá càháⁿ-n,

te cùnūu nahi-ni tnúhu-n cuèi òré càchí ñáyiú sá ñà túú càháⁿ ndáá-n.

Duha ní xáhaⁿ tée ndéé sanaha-ǎⁿ xii-gá càchí-xi núú tütú-gá.

⁵ Te cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáyiú, xiǎⁿ cútnuní iní-yu sá Yǎ Ndiǒxí cúú-gǎ Yaá ío váha quide ndáá, chi mee-gǎ ñá túú ducaⁿ quide-gá. Te cuèi ducaⁿ dico vá caní iní-yu sá Yǎ Ndiǒxí ñá túú quide ndáá-gá sá dándòho ñaha-gá xii-yu na sàa nduu, te núú ducaⁿ na càni iní-yu, te sàni iní-yu dàtná sání iní cue ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá. ⁶ Te vá dúcáⁿ càni iní-yu, chi núú Yǎ Ndiǒxí ñá túú quide ndáá-gá ñá, te vá cúú càda ndáá-gá nchaa cuèchi cue ñáyiú ñuyúú-a te núú ducaⁿ.

⁷ Te núú yúhú ná càni iní-í càháⁿ-í ìⁿ tnúhu ndehnde, te sá tnúhu-áⁿ te caní tucu iní-í sá quidé càhnu-gá-í tnúhu ndáá tnúhu Yǎ Ndiǒxí, te sá dúcáⁿ ná càháⁿ-í te caní tucu iní-í sá vǎ cúú càháⁿ Yǎ Ndiǒxí sá ndécú cuèchi-í. ⁸ Te núú na càni tucu iní-í sá vǎha-gá cada-í nchaa sá cuèhé sá dúhá cuendá Yǎ Ndiǒxí cada-gá sá vǎha, dico ñá ndáá. Te ío ñáyiú càháⁿ cuèhé cuendá-í te càchí-yu sá díú-ní ducaⁿ dacuaha-í ñáyiú dico ñá ndáá sá dúcáⁿ dànehé-í-yu, te ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu tnúhu càháⁿ-yu, chi ducaⁿ tàú-xi cunduu.

Nchaa ñáyiú ñuyúú-a ndècuèchi-yu

⁹ Te vitna càchí dava ñáyiú sá ìo-gá cùnūu nchoo cue ñáyiú isràél dàcúúxí dàva-gá ñáyiú, dico yúhú càchí-í sá ñáhá, te sa ní cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nchàa ñáyiú ndècuèchi-yu cuèi ñáyiú isràél te cuèi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ¹⁰ Te núú tütú Yǎ Ndiǒxí càchí-xi:

Vá yǒo ìⁿ quide ndáá,

¹¹ te ni vá yǒo ìⁿ tècú tnùní tnúhu váha, te ni vá yǒo ìⁿ nànducu nihnu Yǎ Ndiǒxí.

¹² Chi ncháá-yu ñá túú nchìcúⁿ nihnú-yu ichi váha, te ncháá-yu cùú-yu ñáyiú xíndecu neñúú sá cúú-xí Yǎ Ndiǒxí.

Te ni ìⁿ-yu ñá túú quide-yu ìⁿ sá váha.

¹³ Te cada iní-ndó sǎ yúhú-yu cùu-xi datná cúú ìⁿ yaú núú yíndüxi ndíyi núú ìo ndehe sàháⁿ,

te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yuhú-yu, chi ío càháⁿ cuèhé-yu, te mee-ni dándahú-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu.

Te cada iní-ndó sǎ vènenú cóo yíhí yúhú-yu chi mee-ni càháⁿ úhú-yu cuendá tnàha ñáyiú-yu.

¹⁴ Te ío iní-yu càháⁿ úhú tnáhǎ-yu.

¹⁵ Te àúⁿ nǎ cuu àúⁿ nǎ xiǎⁿ xíshni tnàhá-yu.

¹⁶ Te nchaa núú xicá cùu-yu quide úhú iní-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu nàcuáa ndìhú iní ñáyiú-áⁿ.

¹⁷ Te ñá túú cuíní-yu cundecu ndìhi tnàha váha-yu.

¹⁸ Te ñá túú sàni iní-yu canehé-yu sá yíñùhu núú Yǎ Ndiǒxí.

Duha quidé-yu càchí-xi núú tütú-gá.

¹⁹ Te cùtnuní iní-ó sǎ nchàa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés cúú-xí cuendá nchaa ñáyiú nchìcúⁿ nihnu nchaa tnúhu-áⁿ. Te tnúhu-áⁿ cúú-xí cuendá sá vǎ yǒo tnàhí cachí sá ñà túú cuèchi-xi, te ducaⁿ te nchaandi túhú ñáyiú cutnùní iní-yu sá ná chǎhu-yu nchaa sá quidé-yu núú Yǎ Ndiǒxí. ²⁰ Te ducaⁿ càda-xi chi ni ìⁿ ñáyiú vá càchí-ó sǎ vǎ cùndècu cuèchi-yu núú Yǎ Ndiǒxí cuendá-ni sá nchìcúⁿ nihnú-yu nchaa tnúhu sá ní chídó tnùní ndíi Moisés, te tnúhu-áⁿ càchí tnúhu-xi cuendá-ni sá cútnuní iní-ó sǎ ndécú-ó ichi cuehé ichi duha.

Te núu na quèndáá iní-ó Xìtohó Jesucristú te naníhí tàhú-ó

²¹ Te vitna ní cutnùní iní-ó sǎ ñà díú sǎ cadá-ó nchàa nacuáa ní càháⁿ ndíi Moisés cudíu-o núú Yǎ Ndiǒxí, chi mee-gǎ quidé cùdìu-o núú-gǎ. Te núú tütú ndíi Moisés ndìhi núú tütú cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yǎ Ndiǒxí ndéé sanaha càháⁿ-xi nàcuáa cada ñaha-gǎ xii-o vitna. ²² Te ducaⁿ cùdìu-o núú Yǎ Ndiǒxí te núu na quèndáá iní-ó Xìtohó Jesucristú. Te dèu-ni ducaⁿ cùdìu nchaa ñáyiú ñuyúú te núu na quèndáá iní ñáhǎ-yu xii-gá, chi ìⁿ-ni cùu-o nchaa-o sá cúú-xí Yǎ Ndiǒxí.

23 Chi nchaá-yu ndècu cuéchi-yu, chi ñá ññ-yu quidé-yu nàcuáa cáháⁿ Yá Ndiöxí sá cúu-yu ñáyi quide váha. 24 Dico Yá Ndiöxí ío váha iní-gá chi ní quide ñaha-gã xii-o ññ sá váha, chi dícó-ni ducaⁿ ññ quide-gá nàcuáa vá cùndècu-gá cuéchi-o nùú-gã, chi Xítohó Jesucristú ní sati ññí-gã te ní xíhí-gá, te ducaⁿ ññ yáha-gá cuendá sá vã cùndècu-gá cuéchi-o. 25 Te Yá Ndiöxí ní taxi ndecu-gá Xítohó Jesucristú núú ñáyi ñuyú-a, te ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yíca cuéchi-yu, te ducaⁿ ññ cuu cuendá sá nchaá ñáyi na quíndáa iní ñáhá xii-gá te vá náchãhu-yu cuéchi-yu núú Yá Ndiöxí. Te Yá Ndiöxí ní quide ndee iní-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá ññ quide cue ñáyi ní xíndecu ndéé sanaha. Te xíãⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú cuendá cutnùní iní-ó sã Yá Ndiöxí cúu-gã Yaá ío váha quide ndáa cuéi ducaⁿ ññ quide ndee iní-gá nchaa sá ññ quide cue ñáyi-áⁿ. 26 Núu xíãⁿ vitna ní cutnùní ndisa iní-ó sã quidé ndáa-gá, te quide-gá sá cue ñáyi vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú-gã, te núu na quíndáa iní-yu Xítohó Jesucristú.

27 Te vitna vá càchí-ó sã ío càhnu cuu-o cuendá sá ñà túú-gã cuéchi-o ndècu núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ ñà túú-gã cuéchi-o ndècu núú-gã cuendá sá sàndáa iní-ó Xítohó Jesucristú, te ñá díú sã cuendá nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés. 28 Te cùtnùní iní-ó sã ndéda-ni cà ñáyi vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú Yá Ndiöxí te núu na quíndáa iní-yu Xítohó Jesucristú cuéi ní quidé-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés àdi ñà túú ní quidé-yu.

29 Te cùtnùní iní-ó sã Yá Ndiöxí cúu-gã Ndiöxí nchaandi túhú ñáyi, te ñá díú mèe-ni Ndiöxí ñáyi isràél cúu-gã. 30 Te ññ díi-gã cúu-gã Ndiöxí, te nchaa ñáyi sàndáa iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú te vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú Yá Ndiöxí cuéi cùu-yu ñáyi isràél àdi ñà túú cùu-yu. 31 Te ñá díú sã sàndáa iní-ó Xítohó Jesucristú te cachí-ó sã ñà túú nàndíhi nchaa tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o, te ñáhá chi sá dúhá sàndáa iní-ó-gã te xíãⁿ nchícúⁿ nihnu-o quide-o nacuáa cáháⁿ tnúhu-áⁿ.

4

Cuendá ndíi Àbrahám

1 Te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ndíi Àbrahám téé ní cuu ññ ní tnáhá-ó ññ xíndecu ndéé sanaha. 2 Te ndíi-áⁿ ñà túú ní xíndecu cuéchi ndíi núú Yá Ndiöxí, dico ñà díú cuendá ññ chiuⁿ ní quide ndíi ducaⁿ ñà túú ní xíndecu cuéchi ndíi núú-gã. Chi núu cuendá ññ chiuⁿ ní quide ndíi ducaⁿ ñà túú ní xíndecu cuéchi ndíi núú Yá Ndiöxí ñà, te cada càhnu ndíi mee ndíi ní cùu, dico ñà díú nùú Yá Ndiöxí cada càhnu ndíi mee ndíi te núu ducaⁿ ññ quide ndíi. 3 Te chí dándacu iní nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi: “Té Àbrahám ní sàndáa iní-dé Yá Ndiöxí, te xíãⁿ ní cachí-gá sá cúdu-dé núú-gã”, duha càchí-xi núú tütú-gã. 4 Te sá cúhúⁿ yáhu ññ téé quide chiuⁿ, te vá càchí-ó sã xíãⁿ cúu-xi ññ táhú sã cúu-xi-dé chi yáhu tnàhí-dé cúu-xi. 5 Te vá yõ ññ ndàcu cada ññ chiuⁿ nacuáa cudíu-xi núú Yá Ndiöxí. Te ñà túú ñà chiuⁿ xini ññhu-xi cada ñáyi te cudíu-yu núú-gã, chi xini ññhu-ni-xi sá quíndáa-ni iní-yu-gá. Te díu-gá càchí-gá sá ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú-gã, te núu na quíndáa iní ñáhã-yu xii-gã. 6 Te díu-ni ducaⁿ ññ cáháⁿ ndíi Dàvií, chi ní cachí ndíi sá ío váha táhú nchaa ñáyi ní cachí Yá Ndiöxí cudíu núú-gã, dico ñà díú cuendá ññ chiuⁿ quidé-yu cudíu-yu núú-gã. 7 Te duha ní cachí ndíi:

Váha táhú nchaa ñáyi quide cahnu iní Yá Ndiöxí nchaa cuéchi-xi, te ñà túú-gã quidé cuendá-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá ññ quidé-yu.

8 Váha táhú-yu chi Yá Ndiöxí càchí-gá sá ñà túú-gã cuéchi-yu.

Duha ní cachí ndíi Dàvií.

9 Te ñà díú mèe-ni ñáyi ngúndecu seña ññ-xi ducaⁿ váha táhú-yu, chi tnáhá ñáyi ñà túú ngúndecu seña ññ-xi ducaⁿ váha táhú-yu. Te sa nàha-o sá Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá cúdu ndíi Àbrahám núú-gã cuendá sá ní sàndáa iní ñáhá ndíi xii-gã.

10 Te cunaha-ndo sã díhna-gá ní cachí Yá Ndiöxí sá cúdu ndíi Àbrahám núú-gã te dātñùní ngúndecu seña ññ ndíi. 11 Te ní ngúndecu seña ññ ndíi cuendá xíãⁿ cuu-xi ññ seña sá cúdu ndíi núú Yá Ndiöxí. Te ndéé cùtnáhá vátá ngúndecu-gá seña ññ

ndíi, te sa cùdiu ndíi núú-gã chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá. Te sá dúcáⁿ ñà túú ndècu seña ñii ndíi cùtnàhá ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí xiãⁿ ní cuu ndíi dàtná ìⁿ díhí dütú nchaa ñáyiú sándáá iní ñáhá xii-gá, ñáyiú ñá túú ní ngündecu seña ñii-xi, te cùdiu-yu núú-gã. ¹² Te ndíi Àbrahám ní cuu tucu ndíi dàtná ìⁿ díhí dütú nchaa ñáyiú ní ngündecu seña ñii-xi, dico ñá díú cuendá-ni sá ñi ngündecu seña ñii-yu cùu ndíi díhí dütü-yu, chi cuendá sá sándáá iní-yu Yá Ndiöxí nchìcúⁿ nihnú-yu nàcuáa ní quide ndíi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá ndéé cùtnàhá vátá ngündecu-gá seña ñii ndíi.

Yá Ndiöxí cada-gá nchaa nàcuáa ní cachí-gá te núu na quindáá iní-ó-gã

¹³ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbrahám sá ndúú tãhú ndíi cunuu ndíi ñuyíú, ndíhi cue dèhe ndíi, ndíhi nchaa dava-gá cue ñani tnáhá ndíi vitna cacu túu. Te ducaⁿ ñi xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi ndíhi cue ñani tnáhá ndíi, chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá núu xiãⁿ ní cudíu ndíi núú-gã. Te ducaⁿ ñi xáhaⁿ-gã xii ndíi dico ñá díú cuendá sá ñi quide ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Moisés cada ñáyiú ndéé cuéé-gá. ¹⁴ Te núu mee-ni ñáyiú nchìcúⁿ nihnu quide nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní ndúu tãhü-yu cunúu-yu ñuyíú-a ni cùu ña, te ñá túú xini ñuhu-xi quindáá iní-ó Yá Ndiöxí, te ñá túú nandíhi tnúhu ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám ní cùu te núu ducaⁿ. ¹⁵ Te núu ìⁿ ñáyiú ñá túú quide nàcuáa cáháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nàcuáa cada-o te nacháhu-yu sá dúcáⁿ quidé-yu. Te núu ñá túú tnúhu sá sánú ìchi ñaha-xi xii-o nàcuáa cada-o ni cùu ña, te ñá túú cuéchi-o ni cùu.

¹⁶ Te ducaⁿ ñi xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá, chi cuendá sá ni sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá. Te ducaⁿ ñi quide-gá chi ío váha iní-gá, dico ñá díú sã ìⁿ chiuⁿ ni quide ndíi ducaⁿ ñi xáhaⁿ-gã. Te sá dúcáⁿ ñi cuu te cùu-xi ìⁿ tnúhu ndáá sá cúu-xí nchàa ñani tnáhá ndíi, ñáyiú sándáá iní ñáhá xii-gá dàtná ní sándáá iní ñáhá mèe ndíi xii-gá, te ñá díú mèe-ni cuendá nchaa ñani tnáhá ndíi nchìcúⁿ nihnu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, chi ndíi Àbrahám-áⁿ ñi cuu ndíi dàtná ìⁿ

díhí dütú cue ñáyiú sándáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí. ¹⁷ Te núú tütú Yá Ndiöxí cáháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndíi, te duha ní xáhaⁿ-gã: “Yòhó té Àbrahám ní quide ñaha-í xii-n dàtná ìⁿ díhí dütú cue ñáyiú xíndecu nihí ñuyíú.” Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi, cãchí-xi núú tütú-gá. Te Yá Ndiöxí náhá ndáá-gá sá cádá-xí nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbrahám, te diu-ni-gá cúu Yáá ní sándáá iní ndíi, te diu-ni-gá dándòto-gá ñáyiú ní xihí, te diu-ni-gá quidé tá ngündecu nchaa sá vátá cùndecu-gá ñuyíú-a.

¹⁸ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbrahám sá ío cuéhé dèhe ndíi coo, te ío ní sándáá iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ-gã dico ñá túú ní cùtnuní iní ndíi nása cada-gá, chi ío ní sahu ndíi. Te cuendá sá dúcáⁿ ío ní sándáá iní ndíi tnúhu ní xáhaⁿ-gã núu xiãⁿ ní cuu ndíi díhí dütú vai ñáyiú xíndecu nihí ñuyíú.

¹⁹ Te ndíi Àbrahám ñuhu ndíi ìⁿ ciëndú cuía cùtnàhá ducaⁿ ñi xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi, te ní cutnùní iní ndíi sá ña túú tãhú ndíi sá cóo dèhe ndíi ndíhi ñadíhi ndíi ndíi Sãrá, chi ndíi ndúu-yu sa ní sahu vihí-yu, te cuéi ducaⁿ dico ní sándáá-ni iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí. ²⁰ Te ñá túú ní sãni ìⁿ sãni úú iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí cada-gá sá cúu-xí ndíi, chi da uuⁿ-gá váha ní sándáá iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ-gã, te ní cachí ndíi sá ío càhnu cuu-gá. ²¹ Te ní cutnùní ndáá iní ndíi sá Yá Ndiöxí ndácú-gã quidé-gã nchaa sá cáháⁿ-gã. ²² Te sá ni sándáá iní ndíi nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndiöxí, núu xiãⁿ ní cachí-gá sá cúu ndíi ìⁿ téé ñá túú cuéchi-xi núú-gã.

²³ Te ní ngódó tnùní núú tütú Yá Ndiöxí cuendá ndíi Àbrahám sá ñi cachí-gá sá ña túú cuéchi ndíi núú-gã, te ñá díú-ni cuendá mée ndíi ni ngódó tnùní núú tütú-gá. ²⁴ Chi tnàhá cuendá-ó nchàa-o ní ngódó tnùní núú tütú-gá. Te cãchí-gá sá ña túú cuéchi-o núú-gã chi sándáá iní-ó-gã, te diu-gá cúu-gã Yáá ní dándótó ñaha xii Xitohó Jesucristú Yáá cúu Xitohó-ó. ²⁵ Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá díú Xitohó Jesucristú cuú-gá cuendá nacháhu-gá nchaa cuéchi-o. Te ní xihí-gá te ní ndoto-gá cuendá nchaa-o vã cùndecu-gá cuéchi-o núú Yá Ndiöxí te núu na quindáá iní-ó-gã.

Ío váha tnàhá ñáyiu càchí Yá Ndiöxí sá ñà túú cuéchi-xi

¹ Te vitna, ñá túú-gã cuéchi-o ndècu núú Yá Ndiöxí chi sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te ío váha ndècu ndìhi-o Yá Ndiöxí vitna sá cuendá Xítohó Jesucristú. ² Te cuendá sá ni sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú xiãⁿ ñu-gá ní quide ní ngúndecu váha-o núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ-ni cùndecu-o, te ío cùdíí iní-ó chi ndècu ndìhi-o tnúhu ndee iní sá sáá nduu ngúndecu-o núú ío váha càa ndecu Yá Ndiöxí. ³ Te ñá díú-ní sá cuendá sá ndúú tãhú-ó cùndecu-o núú ndécú-gã cùdíí iní-ó, chi cùdíí iní-ó ndòho-o cuendá-gá, chi cùtnuní iní-ó sá ñu na ndòho-o cuendá-gá te cunduu càhnu-gá iní-ó, ⁴ te núú cùu-o ñáyiu ta quide cahnu-gá iní-xi te cùtnuní sá cúú-ó ñáyiu quide váha, te núú cùu-o ñáyiu quide váha te uuⁿ-gá tá ngúndecu ndìhi-o tnúhu ndee iní cuáháⁿ sá cádá vãha ñaha Yá Ndiöxí xii-o. ⁵ Te núú ducaⁿ te vá ííⁿ ndúu ndixi cuéchi iní-ó sá ndécú ndìhi-o tnúhu ndee iní ngúndecu váha-o. Te Espíritú sá ñi taxi Yá Ndiöxí ndécú ndìhi-o xiãⁿ quidé-xí cùtnuní iní-ó sá ío cùu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o.

⁶ Te nchoo ñà túú vèdana ná ní ndàcu-o cada-o cuendá dàcácu nihnu-o mèe-o, dico Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-ó, ndìhi cuendá nchaa dava-gá ñáyiu ñá túú tnàhá tnúhu ndìhi Yá Ndiöxí, te ní xihí-gá mei ndúu taú-xi cuú-gá. ⁷ Te cudana-ni núú xihí ííⁿ ñáyiu sá cuendá ííⁿ ñáyiu quide ndáá, te áma xihí tucu ííⁿ-yu sá cuendá ñáyiu quide váha tnàhá ñáyiu-xi. ⁸ Te Yá Ndiöxí ní quide-gá sá nchóó cùtnuní iní-ó sá ío cùu iní ñáhá-gã xii-o, chi cùtnàhá ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha te ní tendaha-gã Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a ní xihí-gá cuendá-ó. ⁹ Te sá cuendá sá ñi xihí Xítohó Jesucristú xiãⁿ ñá túú-gã cuéchi-o ndècu núú Yá Ndiöxí, te vitna ní cùtnuní ndáá iní-ó sá vã dáquihíⁿ ñáhá-gã Yá Ndiöxí xii-o núú ùhú núú ndàhú sá cuendá Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te cùtnàhá ñá túú tnàhá tnúhu-o ndìhi Yá Ndiöxí ní cùu ní xihí Xítohó Jesucristú Yaá cúú Dèhe-gá cuendá cuu váha iní ñáhá-gã xii-o, te ducaⁿ te nduu tãhú-ó cùndecu-o ndìhi-gá ñi caa ñi quihíⁿ cuendá sá ñi ndoto Xítohó Jesucristú. ¹¹ Te ndètu-o sáá nduu ngúndecu-o ndìhi-gá ñi caa ñi quihíⁿ, te ñá

díú-ní xiãⁿ quidé-ó chi tnàhá cùdíí iní-ó Yá Ndiöxí, chi Xítohó Jesucristú ní quide-gá ducaⁿ cùdíí iní-ó-gã, te ñu-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní nucúndecu váha-o ndìhi Yá Ndiöxí.

Ñacuáa ní quide ndíi Àdán ndìhi ñacuáa ní quide Xítohó Jesucristú

¹² Te ndíi Àdán ñá túú ní quide ndáá ndíi núú Yá Ndiöxí núu xiãⁿ ní ngúndecu nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuyíú-a, te sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáyiu xiãⁿ xihí-yu, te nchaá-yu xihí-yu chi nchaá-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ¹³ Te sa quide-gá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá te dàtnuní ní ngúndecu nchaa tnúhu sá ñi chidó tnuní ndíi Moisés ñacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí cada ñáyiu, te nchoo cùtnuní iní-ó sá núu ñá túú tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o ñacuáa cada-o, te ñá túú cuéchi-o sànuu. ¹⁴ Te ndéé cùtnàhá ní xíndecu ndíi Àdán ní quesaha-xi xihí ñáyiu, te ducaⁿ-ni xihí-yu ndéé ní sáá nduu ñi xíndecu ndíi Moisés. Te ducaⁿ ñi xihí-yu chi ní quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá cuèi ñá túú ní quidé-yu ñacuáa ní quide ndíi Àdán, chi ndíi-án ñà túú ní sàndáá iní ndíi ñacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí cada ndíi. Te ndíi Àdán ní cuu ndíi ííⁿ téé cùu cahnu ní xíndecu ñuyíú-a, te sátá dúcáⁿ te ní quixi Xítohó Jesucristú te Yaá-án ío-gá càhnu cuu-gá.

¹⁵ Te sá ñi quide ndíi Àdán te vá càchí-ó sá ííⁿ-ní cùu-xi ndìhi sá ñi cachí Yá Ndiöxí nduu tãhú-ó vitna. Te sá ñà túú ní quide ndáá ndíi xiãⁿ nchaa ñáyiu xihí-yu, dico Yá Ndiöxí ío váha iní-gá chi ío váha ní quide-gá sá cúú-xí nchaa nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a, chi dícó ducaⁿ ñi cachí-gá sá nánihí tãhú-ó, te ííⁿ-ni téé tnàhá-dé ío váha ní quide-dé sá cúú-xí-ó, te téé-án cúú-dě Xítohó Jesucristú. ¹⁶ Te sá ñi quide ííⁿ-ni ndíi Àdán ñá túú ííⁿ-ni cuu-xi ndìhi sá ñi quide Yá Ndiöxí sá cúú-xí-ó, chi ndíi-án ñà túú ní quide ndáá ndíi núú-gã. Te sá dúcáⁿ ñi quide ndíi te xiãⁿ ní cuu-xi cuéchi díhna nuu ñi quide ndíi, núu xiãⁿ ní cachí Yá Ndiöxí sá cuè ñáyiu quihíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú nacháhu-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Dico mee-gã ní quide sá cuè ñáyiu naníhí tãhú-yu dícó-ni ducaⁿ, te ducaⁿ te vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú-gã cuèi ío

vài cuéchi-yu. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñà túú ní quide ndáá ñⁿdii-ni ndíi Àdán-áⁿ núú Yá Ndiöxí, xíáⁿ ní quide-xi xihí nchaa ñáyiú. Te sá cuendá sá ñi quide ñⁿdii-ni Xítohó Jesucristú xíáⁿ ío váha ní quide ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyiú, chi dícó-ni ducaⁿ ñi nduu táhũ-yu cùdiú-yu núú-gã. Te nchaa ñáyiú ducaⁿ cùdiú núú-gã nduu táhũ-yu cunúú-yu ndihí Xítohó Jesucristú cuendá sá ñi quide-gá sá vâha sá cúú-xí-yu.

¹⁸ Te sá dúcáⁿ ñi quide ndíi Àdán ñá túú ní quide ndíi ñacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi ñⁿ xito, núú xíáⁿ ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú tàú-yu nacháhu-yu nchaa cuéchi-yu, dico Xítohó Jesucristú ní quide-gá ñⁿ sá vâha cuendá nchaa ñáyiú vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú Yá Ndiöxí te núú na quèndáá iní ñáhã-yu xii-gá, te ducaⁿ te cundecú-yu ndihí-gá ñi caa ñi quíhíⁿ. ¹⁹ Te sá ñà túú ní sàndáá iní ñⁿdii-ni ndíi Àdán ñacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi, xíáⁿ ní nguínchicúⁿ nihnu nchaa ñáyiú quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te ducaⁿ ñⁿdii-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá ñacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí cuendá sá Yá Ndiöxí cachí-gá sá cúdiú-yu núú-gã.

²⁰ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Moisés ñacuáa cada ñáyiú, te sá cuendá tnúhu-áⁿ uuⁿ-gá ní nguíta nchaa ñáyiú quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te Yá Ndiöxí uuⁿ-gá cùndáhú iní ñáhã-gã xii-yu tucu. ²¹ Te sá cuendá nchaa cuéchi ñáyiú xíáⁿ xihí-yu, dico Yá Ndiöxí ío váha iní-gá chi diú-gá ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú na tnàhá tnúhu ndihí ñaha xii-gá cùdiú-yu núú-gã, te cundecú-yu ndihí-gá ñi caa ñi quíhíⁿ, te ducaⁿ chi Xítohó Jesucristú ní quide-gá sá vâha sá cúú-xí-yu.

6

Ñáyiú ñá túú-gã ndécú ichi cuehé ichi duha ndécú-yu cuendá Xítohó Jesucristú

¹ Te sá dúcáⁿ quide Yá Ndiöxí, te vá cání iní-ó cànchicúⁿ nihnu-ni-o ìchi cuehé ichi duha, chi ñá díú sã cànchicúⁿ nihnu-o ìchi-áⁿ te ngóo càni iní-ó sã ío-gá cundáhú iní ñáhã-gã xii-o. ² Te vá cúú cànchicúⁿ nihnu-o ìchi cuehé ichi duha, chi nchoo cùu-o datná cue ñáyiú sa ní xihí, núú xíáⁿ

vá cúú-gã cànchicúⁿ nihnu-o ìchi-áⁿ. ³ Te sa ñaha-o sá cuendá sá ñi sandute-o quèe-xi sá tnàhá tnúhu-o ndihí Xítohó Jesucristú. Te sá ñi sandute-o quèe tucu-xi sá cúú-ó datná ñáyiú ní xihí ndihí-gá. ⁴ Te ñá díú-ní sá ñi xihí-ó ndihí-gá chi quèe tucu-xi sá ñi nguíndũxi-o ndihí-gá te ní ndoto-o datná ní ndoto mee-gã ní dándótó ñaha Dútú Ndiöxí Yá ío càhnu cuu, te ducaⁿ ñi cuu cuendá sá vâ cùndècu-gá-ó datná ní xíndecu-o.

⁵ Te núú ñⁿ-ni cùu-o ndihí Xítohó Jesucristú cuendá sá cúú-ó datná ñáyiú ní xihí ndihí-gá, te ndáá sá cúú-ó datná ñáyiú ní ndoto ní nguíndecu váha datná ní ndoto mee-gã ní nucúndecu váha-gã. ⁶ Te nchoo ñaha-o sá cúú-ó ñáyiú ío ndècu cuéchi-xi ní cùu, dico sátá ñi cuu-o datná ñáyiú ní xihí datná ní xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, te ndéé dàvá-áⁿ ñi dáñá-ó ncháa ichi cuehé ichi duha ndècu-o ni cuu, te ñá túú-gã cùnúu sá cuèhé sá dúhá iní-ó. ⁷ Chi nchaa ñáyiú ní xihí ñá túú-gã ndécú-yu ichi cuehé ichi duha. ⁸ Te núú cùu-o datná ñáyiú ní xihí datná ní xihí Xítohó Jesucristú ñá, te cùtnuní ndáá iní-ó sã cùndècu-o ndihí-gá ñi caa ñi quíhíⁿ. ⁹ Te sa ñaha-o sá Xítohó Jesucristú ní xihí-gá te ní ndoto-gá te vá ñⁿ ndùu ñⁿ quíú-gã te cuú-gá, chi ñá túú nãgá sá cádá cùú-gá. ¹⁰ Te Xítohó Jesucristú ní xihí-gá ñⁿ xito-ni sá cuendá nchaa cuéchi nchoo ñáyiú ñuyú, te vá ñⁿ ndùu-gá cuú-gá, te ndècu-ni-gá sá cúú-xí Yá Ndiöxí. ¹¹ Núú xíáⁿ nchòhó cada iní-ndó sã datná sá ñi xihí-ndó vâ cùndècu-gá-ndó sã cúú-xí ìchi cuehé ichi duha, chi ndècu-ná-ndó sã cúú-xí Yá Ndiöxí, chi ní tnàhá tnúhu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú Yá cúú Xítohó-ó.

¹² Te núú xíáⁿ vá dáñá-gã-ndó cùnuu ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá iní-ndó cuendá sá vâ cádá-gã-ndó ñi ñⁿ sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó. ¹³ Te vá dáñá-ndó tàxi tnuní ñáhã ñi ñⁿ sá cuèhé sá dúhá-ãⁿ xii-ndo cuendá sá vâ cádá-gã-ndó, te chí dáñá ná tàxi tnuní ñáhã Yá Ndiöxí xii-ndo, te chí dáñá ná chindee ñaha-gã cada-ndo mèe-ni sá vâha, te ducaⁿ te cada iní-ndó sã cúú-ndó datná ñáyiú ní xihí te ní ndoto ndècu. ¹⁴ Te ducaⁿ càda-ndo chi vá ndácú-gã ñi ñⁿ sá cuèhé sá dúhá tàxi tnuní ñáhã-xí xii-ndo, chi Yá Ndiöxí cùndáhú iní ñáhã-gã chíndèe

ñaha-gá xii-ndo. Te ducaⁿ chi ñá túú-gã cúnùu nchaa tnúhu sá ñí chídó tnùní ndí Moisés cada ñáyiú.

Ñáyiú nchicúⁿ nihnu sá vãha

¹⁵ Te ñá díú sã cundàhú iní ñáhá Yã Ndiõxí xii-o chindee ñaha-gá ndihí sá ñá túú-gã cúnùu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te cachí-ó sã cúú-ní cundecu-o ichi cuehé ichi duha. ¹⁶ Te nchoo xini-ó sã ñúu na cuãha-o tnúhu cunu cuechi-o núú ñáyiú cuení cunu cuechi-o núú-xi, te cùu-ná-ó ñáyiú xinu cuechi núú-yu te quide-o nchaa chiuⁿ tahu-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú quide nchaa sá cuehé sá dúhá chi tàxi tnuní ñáhá-ñá-xi xii-yu, te ñíu nchaa xiãⁿ dácuíta nihnu ñaha-xi xii-yu, te ñíu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú sãndáá iní ñáhá xii Yã Ndiõxí chi tàxi tnuní ñáhá-gã xii-yu, te quidé-yu nchaa sá vãha nãcuáa cuení mée-gã cada-yu. ¹⁷ Te nchòhó ducaⁿ ñí xóo cada-ndo nchaa sá cuehé sá dúhá ní cùu, dico táxãhu xii Yã Ndiõxí chi vitna ñí yùhu ñí iní-ndó quide-ndo nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu-gá sá ñí ngúndecu ndihí-ndo. ¹⁸ Te vitna ñá túú-gã táxi tnùní ñáhá ñí ñí sá cuehé sá dúhá xii-ndo, te quide-ná-ndó nchaa sá vãha tàuchiúⁿ Yã Ndiõxí cada-ndo. ¹⁹ Te duha càháⁿ-í cuendá cue ñáyiú xinu cuechi cuendá sá nchòhó tecú tnùní-ndó nãcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í. Te nchòhó ní dáñá-ndó ñí taxi tnùní ñáhá nchaa sá cuehé sá dúhá xii-ndo, te ñá túú ní quide-ndo nacuáa ní càháⁿ Yã Ndiõxí cada-ndo chi da vñhi-gá ní quide-ndo, te ñíu-ni ducaⁿ chí dáñá ná tàxi tnuní ñáhá Yã Ndiõxí xii-ndo vitna cuendá cada-ndo mée-ni sá vãha nãcuáa cuení mée-gã cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú quide ndáá cundecu núú-gã. ²⁰ Te nchoo cùtnahá ní xóo cada-o nchaa sá cuehé sá dúhá ñá túú ní xóo cada-o ñí ñí sá vãha cuení Yã Ndiõxí cada-o. ²¹ Te dícó sácáⁿ-núú sãñaha nchaa sá cuehé sá dúhá-ãⁿ te núu na càda-o, te ñí ñí sá vãha vá ñihí-ó te núu na càda-o nchaa xiãⁿ, te ñíu nchaa xiãⁿ dácuíta nihnu ñaha-xi xii-o. ²² Te vitna ñá túú-gã cúú-ó ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cùu-ná-ó ñáyiú quide nchaa nacuáa càháⁿ Yã Ndiõxí. Te sá dúhá quide-o cuu ndisa-xi ñí sá vãha sá cúú-xi-ó, te cùu-o ñáyiú quide ndáá ndécú-ó núú-gã vitna, te sáá nduu cundecu-o ndihí-gá ñí caa ñí quíhíⁿ. ²³ Te nchaa sá cuehé sá dúhá dícó

dácuíta nihnu ñaha-xi xii-o, dico Yã Ndiõxí ní quide-gá sá dícó-ni ducaⁿ ndùu táhú-ó cundecu-o ndihí-gá ñí caa ñí quíhíⁿ, chi ní tnahá tnúhu-o ndihí Xítóhó Jesucristú Yaa cúú Xítóhó-ó.

7

Cuendá ñáyiú tnãndaha

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú sa ñaha-ndo nacuáa càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cundecu-o, chí tnúhu-áⁿ càháⁿ-xi dóho nchaa ñáyiú xñdecu vñvú ñuyíú-a. ² Te nchaa ñáyiú ñíhí sa ndècu yñ-xi, te ñíu tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xi xii-yu sá vã dáñá-yu yñ-yu, dico núu na cùú yñ-yu te ñá túú-gã ná càháⁿ tnúhu-áⁿ cuendá-yu. ³ Dico núu vátá cùú-gá yñ-yu te ñá túú ndùu váha-xi naquehéⁿ-yu ingá téé, dico núu na cùú yñ-yu te quendóo mée-yu, te ñá túú ñágá càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-yu nãcuáa cada-yu te ducaⁿ te cuu naquehéⁿ-yu ingá téé, te ñá túú cùu-xi ñí cuéchi. ⁴ Te nchòhó cue ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú cúú-ndó dàtná ñáyiú ní xihí dàtná ní xihí-gá. Te xiãⁿ ñá túú-gã táxi tnùní ñáhá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés xii-ndo. Te ducaⁿ ñí cuu cuendá nchòhó ngúndecu-ndo ndihí Xítóhó Jesucristú Yaa ní xihí ní cùu te ní ndoto-gá. Te ducaⁿ ñí cuu cuendá nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi-gá cada-o nchaa nacuáa càháⁿ Yã Ndiõxí. ⁵ Te nchoo ñí xñdecu-o ichi cuehé ichi duha, te tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cundecu-o cachí-xi sá ñá túú vãha cundecu-o ichi-áⁿ, te nchoo dà uuⁿ-gá ní quide-o nchaa sá cuehé sá dúhá sã dúcáⁿ càháⁿ tnúhu-áⁿ, te sá dúcáⁿ ñí quide-o te ta xita nihnu-o cuãháⁿ ní cùu. ⁶ Te vitna cada iní-ó sã cúú-ó dàtná ñáyiú ní xihí sá cúú-xi tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cundecu-o, chí ñá túú-gã cúnùu-xi, te vitna mee-ñá Espíritú Yã Ndiõxí chindèe ñaha-xi xii-o xinu cuechi-o núú-gã, te ñá díú cuendá nchaa tnúhu sá ñí ngúndéé ndéé ñíhna cada ñáyiú xinu cuechi-o núú-gã vitna.

Nchaa sá cuehé sá dúhá ñíhu iní-í

⁷ Te cuéi duha càháⁿ-í dico vá cúú tñahí càháⁿ-ó sã tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o

nacuáa cada-o cùndecu-o ñá díú tnùhu váha cùu-xi. Te yúhú ñá túú cùtnuní iní-í ná cúú nchàa sá cuèhé sá dúhá ní cùu te núu ñá túú tnùhu-án ní cächí tnùhu-xi xii-í, te ni ñá túú cùtnuní tucu iní-í núu váha àdi ñá túú váha sá nchídó ìní-í sá ndécú ndìhi tnaha ñáyiu-o ni cùu te núu ñá túú tnùhu-án ní cächí-xi sá vǎ cúú cùu iní-í sá ndécú ndìhi-yu. ⁸ Te tnùhu-án ñí dánèhé ñáhá-xí xii-í sá vǎ cúú càda-í ni ìñ sá cuèhé sá dúhá, dico sá cuèndá tnùhu-án uuⁿ-gá ducaⁿ ñí sani iní-í ní quide-í. Te núu ñá túú tnùhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ña, te ñá túú cùtnuní iní-í sá quidè-í nándi sá cuèhé sá dúhá ní cùu. ⁹ Te cùtnàhá vátá nihí-gá-í tnùhu-án te ñá túú tnàhí ná sání iní-í ndécú-í ni cùu, dico sá tá ní ñíhí-í tnùhu-án te ní cutnùní iní-í sá ndécú cuèchi-í, te ta xíta nihnu-í cuáhán ní cùu. ¹⁰ Te núu ni quide-í nchaa nàcuáa càhán tnùhu-án te sa ndéé ama-gá naníhí tǎhú-í ní cùu, dico ñá túú ní quide-í núu ní cutnùní iní-í sá tá xíta nihnu-í cuáhán ní cùu. ¹¹ Te sá xii tnùhu-án xiǎⁿ uuⁿ-gá ní cunuu nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí dándàhú ñáhá-xí xii-í te ní quide-í, te ta dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáhán ní cùu.

¹² Te tnùhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnùhu ío yíñùhu ní taxi Yá Ndiöxí, te ìñ ìñ tnùhu-án cúú-xi mèe-ni tnùhu váha, te ni ìñ tnùhu cuèhé tnùhu duha ñá túú ñùhu tnahá. ¹³ Te vǎ cúú cächí-í sá tnùhu váha-án ñí quide-xi ta xíta nihnu-í cuáhán ní cùu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí quide-í, xiǎⁿ tá dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáhán ní cùu, te sá cuèndá tnùhu váha-án ñí cutnùní iní-í sá quidè-í nchaa sá cuèhé sá dúhá, te xiǎⁿ tá xíta nihnu-í cuáhán ní cùu. Te sá cuèndá nchaa nàcuáa càhán tnùhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ní cutnùní iní-í sá xidó ndécú cuèchi-í ní cùu.

¹⁴ Te tnùhu-án ñí taxi Espiritú Yá Ndiöxí ndécú ndìhi-o cachí tnùhu-xi nàcuáa cada váha-o. Te nchoo cùu-o mee-ni ñáyiu yicá cuèchi, te tàxi tnuní ñáhá nchaa sá cuèhé sá dúhá xii-o ni cuu. ¹⁵ Dico nchoo tnàhá iní-ó càda-o nchaa sá vǎha dico ñá túú quide-o, te da nchaa sá ñá túú tnàhá iní-ó càda-o quide-o, te ñá túú cùtnuní iní-ó nǎ cuèndá ducaⁿ quide-o. ¹⁶ Te sá dúcán quide-o nchaa sá ñá túú tnàhá iní-ó, te xiǎⁿ ndíxí tǔu iní-ó sǎ tnùhu sá dúcán sǎnu ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnùhu ío

váha. ¹⁷ Te cùtnuní iní-ó sǎ nchàa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ó, xiǎⁿ quidè-xí dùcaⁿ quide-o sá ñá túú váha, te ñá díú sǎ cǎhú iní mée-ó dùcaⁿ quide-o. ¹⁸ Te cùu-o cue ñáyiu sǎni cuehé sání dùha iní-xi, te cuini-ó càda-o nchaa sá vǎha dico ñá túú nihí ndéé-ó càda-o. ¹⁹ Te cuini-ó càda-o nchaa sá vǎha dico ñá ndácú-ó, te ñá túú cuini-ó càda-o datná quidè nchaa ñáyiu ndècu ìchi cuehé ìchi duha, chi ñáyiu-án mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu, dico ñu-ni nchaa xiǎⁿ quidè-ó tnàhá-ó. ²⁰ Te sá dúcán quide-o nchaa sá ñá túú tnàhá iní-ó càda-o te ñá díú mèe-o ducaⁿ cahu iní-ó quide-o, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ó xiǎⁿ quidè-xí dùcaⁿ quide-o.

²¹ Te ducaⁿ tnàhí yáha-o òré cuini-ó càda-o sá vǎha, chi da mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o. ²² Te ío cùdí ìní-ó càda-o nchaa nacuáa càhán Yá Ndiöxí, ²³ te dicó-ni sá ncháá sǎ cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ó, xiǎⁿ quidè-xí ngàni ñaha-xi xii-o ñá túú quide-o sá vǎha sǎni iní-ó càda-o, te ducaⁿ yáha-o chi nchaa sá cuèhé sá dúhá-ǎ cùnùu-xi taxi tnuní ñáhá-xí xii-o.

²⁴ ;Te ndàhú ní cuu nchoo! Chi vá yǒo ìñ ni ndàcu cada nacuáa vá táxi tnuní ñáhá-gǎ nchaa sá cuèhé sá dúhá xii-o sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáhán ní cùu. ²⁵ Te táxǎhu xii Yá Ndiöxí sá Xítohó Jesucristú ní quide-gá cuèndá sá vǎ táxi tnuní ñáhá-gǎ ni ìñ sá cuèhé sá dúhá xii-o, sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáhán ní cùu. Te mee-o sǎni iní-ó càda-o nchaa nacuáa càhán Yá Ndiöxí, dico núu nchaa sá cuèhé sá dúhá ná cùnùu-xi taxi tnuní ñáhá-xí xii-o, te ñu-ni nchaa xiǎⁿ cada-o.

8

Ñáyiu quide nchaa nacuáa càhán Espiritú Yá Ndiöxí

¹ Te vitna nchaa nchoo ñáyiu tnàhá tnùhu ndìhi Xítohó Jesucristú vá cuíta nihnu-gá-ó, chi ñá túú-gǎ ndécú-ó ìchi cuehé ìchi duha, chi mee-nǎ nchaa nàcuáa càhán Espiritú Yá Ndiöxí quidè-ó. ² Te Espiritú Yá Ndiöxí-ǎ táxi tnuní ñáhá-xí xii-o, te ducaⁿ chi ndècu ndìhi-o Xítohó Jesucristú, te sá dúcán tàxi tnuní ñáhá Espiritú-gá xii-o núu xiǎⁿ ñá túú-gǎ táxi tnuní ñáhá ni ìñ sá cuèhé sá dúhá xii-o, te ducaⁿ

quide Espiritú-gá cuendá sá vǎ cuíta ni-hnu-o, te diu-ni Espiritú-gá quidé-xí cuendá sá nchóó ndùu táhú-ó cùndecu-o ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ³ Te nchoo ñǎ ní ndàcu-o cada-o nchaa nacuaá càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o, núu xiǎⁿ tnúhu-áⁿ ñà túú ní nihí ndéé-xí càda-xi cuendá sá nchóó vǎ cuíta nihnu-o. Dico Yá Ndióxi ní tendaha-gǎ Déhe mee-gǎ ní quixi ñuyíú-a, te Yaá-áⁿ cúú-gǎ ìⁿ ñáyiu, te cǎa-gǎ dàtná cáá ñáyiu ndècu cuéchi-xi xíndecu ñuyíú-a, te sá cuendá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñáyiu xíndecu ñuyíú-a ní quixi-gǎ, te ndéé dàvá-áⁿ ñí quide-gǎ cuendá sá vǎ táxi tnùní ñáhá-gǎ ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-o. ⁴ Te ducaⁿ ñí quide-gǎ cuendá nchoo nchícúⁿ nihnu-o quide-o nacuaá càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o, chi ñà túú-gǎ cùnùu ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá iní-ó, chi Espiritú Yá Ndióxi-ñǎ táxi tnùní ñáhá-xí xii-o.

⁵ Te nchaa ñáyiu cùnùu nchaa sá cuèhé sá dúhá iní-xi mee-ni xiǎⁿ ñúhú iní-yu te quidé-yu. Dico nchoo ñáyiu quide nchaa nacuaá cuíní Espiritú Yá Ndióxi ñúhú iní-ó mèe-ni nacuaá càháⁿ Espiritú-gǎ-áⁿ te quide-o. ⁶ Te núu mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cùnùu iní-ó, te cuíta nihnu-o, dico núu mee-ni nchaa tnúhu càháⁿ Espiritú Yá Ndióxi cùnùu iní-ó, te ío váha cuu iní-ó cùndecu-o ndihi-gǎ ni caa ni quíhíⁿ. ⁷ Te nchaa ñáyiu ñúhu iní mee-ni sá cuèhé sá dúhá cùu úhú iní-yu Yá Ndióxi, te ñà túú cuíní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ-gǎ, te ni ñǎ ndácú-yu cadá-yu. ⁸ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ cùnùu nchaa sá cuèhé sá dúhá iní-xi-áⁿ ñà túú cùdiú-yu núu Yá Ndióxi.

⁹ Te nchòhó chi ñà túú-gǎ cùnùu sá cuèhé sá dúhá iní-ndó, chi mee-ñǎ nàcuáa càháⁿ Espiritú Yá Ndióxi quidé-ndó, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ndihi-ndo Espiritú-gǎ, te diu-ni Espiritú-gǎ-áⁿ ñí tendaha Xítohó Jesucristú véxi ndècu ndihi-o, te nchaa ñáyiu ñà túú ndècu ndihi Espiritú sá ñí tendaha Xítohó Jesucristú véxi ndècu ndihi-o ñà túú ndècu ndihi ñahá-yu xii-gǎ. ¹⁰ Te núu ndècu ndihi-ndo Xítohó Jesucristú, te cuèi na cúú yiqui cùñú-ndó sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a, dico iní-ndó chi cùndecu ndihi-xi Yá Ndióxi chi ñà túú-gǎ cuéchi-ndo ndècu núú-gǎ. ¹¹ Te núu ndècu

ndihi-ndo Espiritú Yá Ndióxi Yaá ní dándótó ñaha xii Xítohó Jesucristú, te diu-ni-gǎ cada te ndoto yiqui cùñú-ndó sǎ tá xíta nihnu cuáháⁿ núu na cúú-xi, te ducaⁿ chi ndècu ndihi-ndo Espiritú-gǎ.

¹² Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, ñà túú-gǎ tàú-ndó cùnùu ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá iní-ndó nàcuáa vǎ cùndecu-gǎ-ndó ìchi cuèhé ichi duha. ¹³ Chi núu na cùnùu sá cuèhé sá dúhá iní-ndó te cuíta nihnu-ndo, chi quíhíⁿ-ndó núú úhú núú ndáhú. Dico núu dañá-ndo mèe-ndo chindee ñaha Espiritú Yá Ndióxi xii-ndo cuendá sá vǎ cùnùu-gǎ sá cuèhé sá dúhá iní-ndó ñà, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi-gǎ ni caa ni quíhíⁿ te núu ducaⁿ na càda-ndo.

¹⁴ Chi nchaa ñáyiu quide nchaa nacuaá sànu ichi ñaha Espiritú Yá Ndióxi cúú-yu déhe-gǎ. ¹⁵ Te Espiritú sá ñí taxi Yá Ndióxi ndécú ndihi-o ñà túú quide-xi sá nchóó yùhú-ó cùnùu cuechi-o núú-gǎ, chi Espiritú-áⁿ quidé-xí sǎ nchóó cùu-o déhe-gǎ, te diu-ni Espiritú-áⁿ quidé xǎháⁿ-o xii Yá Ndióxi: “¡Yòhó Dútú Ndióxi cúú-n Tǎtá méé-ndí!” duha xǎháⁿ-o xii-gǎ. ¹⁶ Te diu-ni Espiritú-gǎ-áⁿ tnàhá tnúhu-xi ndihi iní-ó, te càháⁿ ndáá-xi sá nchóó cùu-o déhe-gǎ. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ cùu-o déhe Yá Ndióxi xiǎⁿ ní cachí-gǎ sá tnàhá-ó ndùu táhú-ó sǎ ñí nduu táhú Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ ndùu táhú-ó te núu na càda ndee iní-ó ndòho-o datná ní ndoho Xítohó Jesucristú, te núu ducaⁿ te ío cuu càhnu-o ndihi-gǎ ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁸ Te yúhú càchí-í sá ñà túú ñǎ cada-xi cuèi ndòho-o cuendá-gǎ ndécú-ó ñuyíú-a, chi ío váha càa núú ndúú táhú-ó cùndecu-o na saá nduu. ¹⁹ Te nchaandi túhú sá ñí cadúha Yá Ndióxi ní taxi ndecu-gǎ ñuyíú-a ndètu cahnu-ná-xi saá nduu càchí-gǎ sá ío càhnu cuu nchaa déhe-gǎ. ²⁰ Te nchaa sá ñí cadúha Yá Ndióxi ní taxi ndecu-gǎ ñuyíú-a ní saá nduu ñà túú-gǎ cúú-xí sǎ vǎha sá cúú-xí-gǎ. Te ñà díú mèe sá ñí taxi ndecu Yá Ndióxi ñuyíú-a ducaⁿ ni sàni iní-xi cunduu, chi mee-gǎ ducaⁿ tnàhí ní cachí-gǎ cunduu sá saá nduu vǎ cúú-xí sǎ vǎha sá cúú-xí-gǎ, dico saá tucu nduu te nchaa xiǎⁿ cuu tucu-xi sá vǎha sá cúú-xí-gǎ. ²¹ Te nchaa sá ñí taxi ndecu-gǎ ñuyíú-a

vá cùndùu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna te ni vâ dánàa-gá, chi nduu saa-xi te ngúndecu váha-xi dàtná ngúndecu váha nchaa cue déhe-gá. ²² Te nàha-o sá ncháándì túhú sá nchító nì cadúha Yá Ndiöxí ndécú ñùyíu-a ndòho-xi vitna datná ndóhó ìⁿ ñadihí sa ní tnahá òré cacu déhe-xi. ²³ Te ñá díú-ní nchàa sá dúcáⁿ nì cadúha-gá-ãⁿ ducaⁿ ndòho-xi, chi tnahá nchoo dùcaⁿ ndoho-o ndecu-o ñùyíu-a tucu, te nchoo sà ní nduu táhú-ó Espíritú Yá Ndiöxí Espíritú sá nì cachí méé-gã nduu táhú-ó ðìhnanuu. Te ío ndòho tnahá-ó ndècu-o ñùyíu-a te ndètu cahnu-ná-ó sáá nduu ndàda saa-gá yiqui cùñú-ó, te cáháⁿ-gá sá cúú-ó dèhe-gá. ²⁴ Te Yá Ndiöxí ní quide-gá ní naníhí tàhú-ó nùu xiãⁿ ní ngúndecu ndihi-o tnùhu ndee ìní ndétú-ó sáá nduu càda-gá nàcuáa ní cachí-gá, te núu sa ndècu ndihi-o sá ndúú táhú-ó te vâ cúú cáháⁿ-ó sã cùndètu-o sá ndúú táhú-ó chi sa ndècu ndihi-o. ²⁵ Dico sá ndétú-ó ndùu táhú-ó cùu-xi sá vátá cùndècu ndihi-gá-ó, te xini ñuhu-ni-xi cada ndee-ni iní-ó cùndètu-o ndéé sáá nduu ndùu táhú-ó sã dúcáⁿ nì cachí Yá Ndiöxí nduu táhú-ó.

²⁶ Te Espíritú-gá chindee ñàha-xi xii-o nacuáa níhí ndéé-ó cùndecu-o, te nchoo ñà túú xini-ó cáháⁿ ndihi-o Yá Ndiöxí nàcuáa tàú-xi cunduu dico Espíritú-gá cáháⁿ ndàhú-xi núú-gã cuendá-ó cuèi òré ñá nihí-ó tnùhu cáháⁿ-ó cuendá nchaa sá ìo cuìní-ó cãcáⁿ-ó nùú-gã. ²⁷ Te Yá Ndiöxí sa nàha ndáá-gá nchaa nàcuáa sàni iní-ó, te ducaⁿ sà naha ndáá-gá nchaa nàcuáa sàni iní Espíritú-gá. Te Espíritú-gá cáháⁿ ndàhú-xi núú-gã cuendá nchoo ñáyíu yìndaha-gá, te cáháⁿ ndàhú-xi núú-gã nàcuáa cuìní méé-gã cunduu.

Nchaa sá ná càda ñàha ñáyíu te vâ ndácù-yu nadatùhú-yu iní-ó chi ndacu nahi-ni-o yàha-o nchàa sá ná cáda ñàhá-yu

²⁸ Te sa nàha-o sá Yá Ndiöxí quidé-gã sá ncháá sã yàha-o ndècu-o ñùyíu-a cùu-xi sá vâha sá cúú-xi nchòo cue ñáyíu cùu iní ñàhá xii-gá, chi cùu-o ñáyíu ní cáháⁿ-gá cundecu ndihi-gá dàtná ní cachí iní méé-gã. ²⁹ Te ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñùyíu, te Yá Ndiöxí sa nàha-gá nándì cùu ñáyíu cundecu ndihi-gá, te ðiu-ni ndéé dàvã-áⁿ nì cachí-gá sá ñáyíu-áⁿ cunduu váha iní-yu dàtná váha iní Déhe mee-gã, te ducaⁿ nì cachí-gá

cuendá sá Déhe mee-gã-áⁿ cunuu-gã núú nchàa ñáyíu cundecu ndihi-gá. ³⁰ Te nchaa ñáyíu ducaⁿ nì cachí-gá cundecu ndihi-gá ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñùyíu cáháⁿ ñàhá-gã xii-yu vitna, te nchaa ñáyíu ducaⁿ cáháⁿ-gá càchí-gá sá ñà túú-gã cuèchi-yu ndècu núú-gã, te ðiu-ni ñáyíu-áⁿ cachí-gá sá ìo càhnu cuú-yu.

³¹ Te vitna ní cutnùnì iní-ó, te ñá túú nãgá cani iní-ó, chi Yá Ndiöxí ndécú ndihi ñàha-gá xii-o, te vâ yòo ìⁿ-gá ndacu quehndé nihnu cuendá sá vâ chindèe ñàha-gá xii-o. ³² Te Yá Ndiöxí ñá túú ní cùdí iní-gá Déhe-gá sá cùú-gá cuendá nchaa nchoo ñáyíu xìndecu ñùyíu-a, te sá dúcáⁿ ndéé Déhe-gá ñá túú ní cùdí iní-gá xiãⁿ cùtnùnì iní-ó sã táxi-gã nchaandì túhú sá xini ñuhu-o. ³³ Te vâ yòo ìⁿ ndacu cacáⁿ cuèchi núú Yá Ndiöxí cuendá nchaa ñáyíu ní cachí-gá cundecu ndihi-gá te núu ná cúú cuèchi-yu ndècu. Chi mee-gã càchí-gá sá ñà túú ndècu cuèchi-yu núú-gã. ³⁴ Te vâ yòo ìⁿ ndacu daquìhíⁿ ñàhá xii-o núú ùhú núú ndàhú, chi Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te cuándaa-gá núú ndécú Dütú Ndiöxí núcòo-gá xio cùha-gá, te ducaⁿ ìo cunuu-gá, te yacáⁿ cáháⁿ ndàhú-gá núú Dütú Ndiöxí cuendá-ó. ³⁵ Te vâ yòo ìⁿ ndacu cada ñàha xii-o ìⁿ sá ñà túú vâha cuendá sá vâ cúú iní ñàhá-gã Xítóhó Jesucristú xii-o, te ni tnúndòho tnùhu ndàhú, te ni sá ndihú iní-ó ñã cùtnùnì iní-ó nãsa cada-o cãcu nihnu-o ìⁿ sá ná yàha-o, te ni nchàa sá cáda ñàha ñáyíu sá cuendá-gá, te cuèi-ni sá vâ nihí-ó sã cóhó sã cáxi-ó, te cuèi-ni sá vâ nihí-ó dóo cuihnu-o, te cuèi ndècu-ná-ó sã yàha-o ìⁿ sá yàha-o, te cuèi sa ndècu-ná-ó sã cáhni ñàhá-yu, dico Xítóhó Jesucristú vâ dáñá ndéé-gá sá cúú iní ñàhá-gã xii-o. ³⁶ Te quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnùhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nì ngódó tnùnì núú tütú-gá núú càchí-xi:

Yòhó Dütú Ndiöxí nchaa-ni nduu nchaa-ni òré cuìní ñáyíu cahni ñàhá-yu xii-ndì sá cuendá-n,

te càchí-yu sá cúú-ndì dàtná cue mbéé cue quitì sa ndècu túha-ná cahni-yu.

Duha ní cachí téé ní xóo cáháⁿ tnùhu-gá-áⁿ, te ducaⁿ nì ngódó tnùnì núú tütú-gá. ³⁷ Te cuèi ducaⁿ nándì sá ná càda ñàhá-yu xii-o,

dico vá ndácũ-yu nadatùhú-yu iní-ó chi ndacu nahi-ni-o yãha-o nchàa sá dúcáⁿ ná càda ñahá-yu xii-o, te ducaⁿ chi Xítohó Jesucristú Yaá ío cùu iní ñáhá xii-o ndecu ndihí ñaha-gá chindèe ñaha-gá. ³⁸⁻³⁹ Te yúhú cútnùní ndáá iní-í sá ñi ñⁿ sá ío ñuyíú-a vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vã cúú ñi ñáhá-gã Yã Ndiöxí xii-o, te ñi sá cùú-ó, te ñi sá cùndècu-o ñuyíú-a, te ñi ñⁿ espíritú sá ío cùnùu cundihí yucu ñávãha te ñi ñⁿ dava-gá cue espíritú cùndihí-xi vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vã cúú ñi ñáhá Yã Ndiöxí xii-o. Te ñi sá cúú ñuyíú-a vitna, te ñi sá cúú ndéé cuèé-gá, te ñi ñⁿ sá ndécú àndiú, te ñi ñⁿ sá ndécú ñuyíú-a, te ñi ñⁿ sá ñi cadúha mee Yã Ndiöxí, ñi ñⁿ xíãⁿ vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vã cúú ñi ñáhá-gã xii-o chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú Yaá cúú Xítohó-ó.

9

Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ñáyiú isràél cúú-yu ñáyiú canchicúⁿ ñihnu ñaha xii-gá

¹ Te yúhú càháⁿ ndáá-í chi cùu-í ñⁿ té ndècu ndihí Xítohó Jesucristú, te ndècu ndihí-í Espíritú Yã Ndiöxí ñu xíãⁿ cútnùní iní-í sá càháⁿ ndáá-í. ² Te nchaa-ni nduu nchaa-ni òré ío ndihú iní-í, te ducaⁿ-ni ío quide úhú-xi iní-í ³ sá cuendá nchaa ñáyiú cùu ndi mee-í. Te núu dícó cúú-xí ñⁿ sá chindèe ñaha xii-yu nucúndecu váha-yu núu Yã Ndiöxí ñá, te dàña-í mée-í dàcuíta ñihnu ñaha Xítohó Jesucristú ñu dícó sá cúú. ⁴ Te nchaa ñáyiú cùu ndi mee-í-áⁿ cúú-yu ñáyiú isràél, te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá cúú-yu déhe-gá, te ní quide-gá nàcuáa ní cutnùní iní-yu sá ío càhnu cuu-gá, te ní càháⁿ ndáá-gá núú-yu nàcuáa cada ñaha-gã xii-yu, te ní xáhaⁿ-gã xii ndí Moisés ní chídó tñùní ndí nàcuáa cada-yu cundécú-yu. Te ní xáhaⁿ-gã xii-yu nàcuáa cada-yu cada càhnu ñahá-yu xii-gá, te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-yu nchaa nàcuáa cada-gá ndéé cuèé-gá. ⁵ Te nchaa ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñaní tñáhá nchaa cue té ní cunuu ñi xíndecu ndéé sanaha, te diu-ni ñaní tñáhá-yu cùu Xítohó Jesucristú Yaá ní tendaha Dütú Ndiöxí ní quixi ñuyíú-a, te tñáhá-gá cúú-gã Ndiöxí te ío cùnùu-gá, te nchaa nduu nchaa quíú ío càhnu cuu-gá. Te ducaⁿ na cùnduu.

⁶ Te vá càchí-ó sã Yã Ndiöxí ñá túú ní quide-gá nchaa nàcuáa ní cachí-gá cada-gá cuendá sá ñá túú sàndáá iní ñáhá dáva ñáyiú isràél xii-gá. Te sá dúcáⁿ xiquide davá-yu te ñá túú quide-yu nàcuáa tàú-xi cada-yu sá cúú-yu ñáyiú isràél. Te ñáyiú ducaⁿ xiquide-áⁿ cúú-yu ñáyiú ñá túú cùu cuendá ñáhá Yã Ndiöxí. ⁷ Te cuèi nchaa-yu cùu-yu ñaní tñáhá ndí Àbrahám dico ñá túú quide-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu cada-yu sá cúú-yu ñaní tñáhá ndí. Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii ndí Àbrahám: “Nchaa cue ñaní tñáhá tã Isàác té cùu déhe ducuⁿ-n, mee-ni cuè ñáyiú-áⁿ cuu ñaní tñáhá-n”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndí Àbrahám. ⁸ Te xíãⁿ cútnùní iní-ó sã ñá ncháá ñáyiú cùu ñaní tñáhá ndí Àbrahám cúú-yu ñáyiú cùu cuendá Yã Ndiöxí, chi mee-ni ñáyiú sàndáá iní nàcuáa ní càháⁿ-gá cada-gá, ñáyiú-áⁿ cúú cuendá-gá. ⁹ Te duha nduu tñúhu ní xáhaⁿ Yã Ndiöxí xii ndí Àbrahám: “Sáá nduu te yúhú cada-í te coo ñⁿ déhe-n ndihí ñadihí-n tã Sãrà”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndí.

¹⁰ Te ñá díú-ni xíãⁿ ní quide Yá Ndiöxí, chi tñáhá ní ndatnúhu-gá ndihí ndí Rêbecá cútnáhá vitna ñúhu úú déhe ndí ndihí ndí Isàác té ní cuu ñaní tñáhá-ó ñi xíndecu ndéé sanaha. ¹¹⁻¹³ Te cútnáhá vitna ñúhu-gá déhe ndí Rêbecá, cútnáhá vátá cáda-gã-güexi ñi ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ñi ñⁿ sá vãha, ní xáhaⁿ Yã Ndiöxí xii ndí: “Déhe-n tã díhna na càcu te té-áⁿ tñi-dé nchaa tñúhu càháⁿ déhe-n tã cùu úú ná càcu”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndí Rêbecá. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní càháⁿ Yã Ndiöxí núú tütú-gá núú càchí-xi: “Té Jàcób ní cuu váha iní-í núú-dé, te té Esàú ñá túú ní cùu váha iní-í núú-dé”, duha càchí-gá núú tütú-gá. Te ducaⁿ ñi cuu chi ducaⁿ ñi cachí mée-gã cunduu sá càháⁿ-gã nchaa ñáyiú cuíni mée-gã, te ñá díú cuendá ñⁿ chiuⁿ quide-yu càháⁿ ñáhá-gã xii-yu.

¹⁴ Te vá cúú tñáhí càháⁿ-ó sã Yã Ndiöxí ñá túú quide váha-gá sá dúcáⁿ quide-gá chi mee-gã ío ndáá quide-gã! ¹⁵ Te mee-gã ní xáhaⁿ-gã xii ndí Moisés: “Cundàhú iní-í chindee-í mee-ni cuè ñáyiú càchí iní-í”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndí. ¹⁶ Te xíãⁿ cútnùní iní-ó sã cùndàhú iní-gá ñáyiú chi ducaⁿ cuíni mée-gã cunduu, dico ñá túú

cùndahú iní ñáhá-gã xii-yu cuendá sá dúcáⁿ cuení-yu cada-gá, te ni ñà túú cùndahú iní ñáhá-gã xii-yu cuendá sá ïo ndùcu ndeé-yu quidé-yu ìⁿ sá quídě-yu. ¹⁷ Te núú tütú Yá Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii téé ní cuu Faràón téé ní xíndaha nàcióⁿ Ègiptú, te duha ní xáhaⁿ-gã: “Yúhú ní quide-í yíndàha-n ñáyiú cuendá cada-í titní núú sã cáda-í núú-n cuendá cutnùní iní-n sã ïo càhnu cuu-í, te ducaⁿ nchàa ñáyiú ñuyíú cutnùní iní-yu sá yùhú cù-í Ndiöxí”, duha ní xáhaⁿ-gã xii téé ní cuu Faràón. ¹⁸ Te xiãⁿ cùtnùní iní-ó sã Yá Ndiöxí cùndahú iní-gá mee-ni cuè ñáyiú cächí iní mée-gã, te ducaⁿ ndàda díi-gá iní nchaa ñáyiú cächí iní mée-gã ducaⁿ càda-gá.

¹⁹ Te sá dúhá càháⁿ-í te dava-ndo quèsaha-ndo: “Ná cuendá Yá Ndiöxí dácàa-gá cuéchi díquí ñáyiú núu ni ìⁿ-yu ñá ndácü-yu quehdé nihnú-yu cuendá sá vã cáda Yá Ndiöxí nàcuáa cuení-gá”, quesaha-ndo. ²⁰ Te chí cuãha cuendá sá dícó ñáyiú ñuyíú-a cùu-ndo te ñá túú ndùu váha-xi sá nchòhó càháⁿ-ndó ìⁿ tnúhu sá ñà túú ndùu váha sá cúú-xí Yá Ndiöxí. Te duha na càháⁿ-í núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-gá-ndó nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í. Te ñá túú xini-ó sã ìⁿ quídi ñuhu cùñaha-xi xii ñáyiú ní cadúha ñaha xii-xi: “Ná cuendá duha ní cadúha ñaha-n xii-í”, cùñaha-xi. ²¹ Chi ñáyiú cadúha nchaa quídi-án cuu-ni cadúha-yu ndihi ñuhu cuèi nása na cùnduu quídi cadúha-yu canehe chiúⁿ-yu, chi ìⁿ-ni ñuhu cadúha-yu quídi cánehe chiúⁿ-yu ndi tnahá nduu sàcòo-yu vico ndihi quídi sá cãnehe chiúⁿ-yu nduu cùtexínu.

²² Te diu-ni ducaⁿ quide Yá Ndiöxí, chi cuení-gá dandòho-gá ñáyiú ñá túú quide nchaa nacuáa nduu vétú iní-gá, te cada-gá nàcuáa cutnùní iní-yu sá ïo càhnu cuu-gá. Te sa ndècu túha-ná-yu sá quihíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te cuèi ducaⁿ dico ío ta quide cahnu iní-gá cuáháⁿ. ²³ Te ducaⁿ quide-gá cuendá cutnùní iní nchaa ñáyiú ñuyíú sã ïo váha quide-gá sá cúú-xí nchàa nchoo ñáyiú cùndahú iní-gá, chi ní cachí-gá sá nchóó cuè ñáyiú cùndahú iní-gá nduu táhú-ó cùndecu-o ndihi-gá núú ïo váha càa ndecu-gá. ²⁴ Te dava nchoo ñáyiú ní càháⁿ Yá Ndiöxí cúú-ó ñáyiú isràél, te dava-o

cùu-o ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ²⁵ Te ní quee ndáa-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Òseás téé ní xóo càháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ñi chídó tnùní ndíi núú tütú-gá núú cächí-xi:

Ñáyiú ñá túú cùu cuendá-í ní cùu te nduu cuendá-í-yu,
te diu-ni ñáyiú-áⁿ ñà túú cùu váha iní-í núú-yu ni cùu, dico vitna cùu váha iní-í núú-yu.

²⁶ Te diu-ni ñuú núú dúcáⁿ ñi cachí-í sá ñà túú ñáyiú cùu cuendá-í diu-ni ñuú-áⁿ coo ñáyiú cuu déhe yúhú Dútú Ndiöxí Yaá ndécú tũu andiu.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Òseás ní chídó tnùní ndíi núú tütú-gá. ²⁷ Te ndíi Chàíá téé ní xóo càháⁿ tucu tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñi càháⁿ ndíi cuendá ñáyiú isràél, te duha ní cachí ndíi: “Cuèi cuéhé víhí ñáyiú isràél dàtná cuéhé ñuhu cúchí làmár dico sacú-ni-yu vá quini-yu tnúndòho tnúhu ndàhú. ²⁸ Te Yá Ndiöxí ío ndihi cada-gá nchaa nàcuáa càháⁿ-gá ñuyíú”, duha ní cachí ndíi. ²⁹ Te ní càháⁿ tucu ndíi nàcuáa cada-xi ndéé cuéé-gá, te ní cachí ndíi:

Yá Ndiöxí Yaá táxi tnùní nchaandi túhú sá ío andiu ndihi ñuyíú ñà túú ní dànaa-gá nchaa ñáyiú isràél, chi núu ni ndihí-yu danàa ñaha-gá,

te nchoo cùu-o datná ní cuu nchaa ñáyiú ní xíndecu ñuú Sòdomá ndihi nchaa ñáyiú ní xíndecu ñuú Gòmorrá, te ndihi-o nàa datná ní naa nchaa ñáyiú-áⁿ ní cùu.

Duha ní cachí ndíi.

Ñáyiú isràél ñá túú sàndáa iní-yu tnúhu Xítóhó Jesucrístú

³⁰ Te sá cuendá xiãⁿ núu vitna cächí tnúhu-í xii-ndo sã cuè ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ñá túú ní nànducu nihnú-yu nàcuáa cadá-yu cudiú-yu núú Yá Ndiöxí, dico vitna cudiú-yu núú-gã chi ní sàndáa iní-yu Xítóhó Jesucrístú. ³¹ Te ñáyiú isràél nchícúⁿ nihnú-yu tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-yu nàcuáa cadá-yu cudiú-yu núú Yá Ndiöxí dico ñá túú cudiú-yu núú-gã chi ñá ndácü-yu cadá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-xi.

³² Te ducaⁿ ñà túú cudiú-yu núú Yá Ndiöxí chi ñá túú sàndáa iní-yu Xítóhó Jesucrístú, te sàni iní-yu sá sã cuendá mee-ni nchàa sá

quidé mèe-yu cudíu-yu núu-gă, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cùu-yu dàtná ìⁿ ñáyiu nguñenu ìⁿ yúu te nduá-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-yu chi ñá túú cùu váha iní-yu núu Xítóhó Jesucristú. ³³ Te quèe ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ Yă Ndiöxí ìⁿ xichi núu tütú-gá núu cãchí-xi:

Yúhú táxí ndècu-í ìⁿ tée ñuú Sìón, te cuu-dé dàtná ìⁿ yúu, te yúu-ãⁿ nguñenu ñáyiu te nduá-yu,

te nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhá xii-dé, te vá ndíxí cuèchi iní-yu sá dúcáⁿ ñí sándáá iní ñáhã-yu xii-dé.

Duha cãchí-gá núu tütú-gá.

10

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú cãchí tnúhu-í xii-ndo sã cáháⁿ ndìhi-í Yă Ndiöxí cuendá ñáyiu isràél, chi ío cuiní-í sá nánihí tãhú-yu. ² Te na cáháⁿ ndáá-í cuendá-yu sá ío ndùcu ndeé-yu xinu cuechí-yu núu Yă Ndiöxí, te dicó-ni sá ñà túú quidé-yu nàcuáa cuiní mée-gă cadá-yu. ³ Chi ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa cuiní Yă Ndiöxí cada ñaha-gă xii-yu nàcuáa cudíu-yu núu-gă, te quide-ni-yu nàcuáa sàni iní mée-yu cudíu-yu núu-gă te ñá túú cuiní-yu tnií-yu tnúhu cáháⁿ-gá nàcuáa cudíu-yu núu-gă. ⁴ Te Xítóhó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá vã cúnùu-gá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhá xii-gá te ñu-gá cada te cudíu-yu núu Yă Ndiöxí.

⁵ Te ndíi Moisés cáháⁿ ndíi núu tütú ndíi cuendá ñáyiu cuiní cudíu núu Yă Ndiöxí cuendá sá nchícúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi. Te ní cachí ndíi sá ncháá ñáyiu na càda nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi ní chídó tnùní ndíi te naníhí tãhú-yu, te núu dicó ndacú-yu cadá-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi. ⁶ Dico vitna núu na quindáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te cudíu-o núu Yă Ndiöxí. Te duha cãchí tnúhu ní chídó tnùní ndíi núu tütú-gá: “Vá cání ñí-ndó sã xíní ñùhu-xi cada-ndo ìⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada sá cáá tũu-ndo àndíu te cúñaha-ndo xii Cristú cuuⁿ-ndo ndìhi-gá núu ñùyíú-a. ⁷ Te ní vã cání tũcu iní-ndó sã quíhíⁿ túu-ndo núu xĩndecu nchaa ñáyiu ní xíhí te cada-ndo

sã Cristú ndoto-gá”, duha cãchí tnúhu-áⁿ sã vã dúcáⁿ cãni iní-ó. ⁸ Te cãchí tucu tnúhu-áⁿ: “Tnúhu Yă Ndiöxí sá ndécú ndìhi ñaha-xi xii-ndo chi sàni iní-ndó cuendá tnúhu-áⁿ te cáháⁿ-ndó”, duha cãchí tnúhu-áⁿ. Te tnúhu sá ndécú ndìhi-ndo-áⁿ cúu-xí tnúhu cáháⁿ-ndí núu ñáyiu, te xini ñuhu-xi sá quindáá iní-yu tnúhu-áⁿ. ⁹ Te núu na nñuu-ndo cáháⁿ-ndó sã Xítóhó Jesucristú cúu-gă Xítóhó-ndó, te quindáá iní-ndó ñí yuhu ní iní-ndó sã Yă Ndiöxí ní dándótó-gă Xítóhó Jesucristú, te naníhí tãhú-ndó te núu ducaⁿ na càda-ndo. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ sándáá iní te cáháⁿ-yu sá Xítóhó Jesucristú cúu-gă Xítóhó-yu, ñáyiu-áⁿ cudíu-yu núu Yă Ndiöxí te naníhí tãhú-yu.

¹¹ Te núu tütú Yă Ndiöxí cãchí-xi sá ñí ìⁿ ñáyiu sándáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú vá ndíxí cuèchi iní-yu sá dúcáⁿ sándáá iní ñáhã-yu xii-gá. ¹² Te sá cúu-xí Xítóhó Jesucristú chi ìⁿ-ni cùu ñáyiu isràél ndìhi ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, chi ñu-gá cúu-gă Yá cúnùu taxi tnuní-gá nchaa ñáyiu, te ío váha quide-gá sá cúu-xí ncháa ñáyiu cáháⁿ ndìhi ñaha xii-gá. ¹³ Te quèe ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núu tütú Yă Ndiöxí núu cãchí-xi: “Nchaa ñáyiu na cáháⁿ ndàhú núu Xítóhó Jesucristú sá dácacu nihnu ñaha-gă xii-yu, te ñáyiu-áⁿ naníhí tãhú-yu”, duha cãchí-xi núu tütú-gá. ¹⁴ Te ñáyiu-áⁿ vã nihí-yu nàcuáa cáháⁿ ndàhú-yu núu-gă te núu ñá túú sándáá iní ñáhã-yu xii-gá, te ní vã nihí-yu nàcuáa cadá-yu quindáá iní ñáhã-yu xii-gá te núu vátá cündèdóho-gá-yu tnúhu-gá, te ní vã nihí-yu tnúhu-gá te núu vá yõo quíhíⁿ cútñuhu ñaha xii-yu. ¹⁵ Te ní vã yõo quíhíⁿ ducaⁿ cútñuhu ñaha xii-yu tnúhu-gá te núu Yă Ndiöxí vá téndàha-gá ñáyiu quíhíⁿ cútñuhu ñaha xii-yu. Te núu tütú Yă Ndiöxí cãchí-xi: “Ío vii ío váha cùu iní-ó vèxi ñáyiu dānehé ñáhá xii-o nàcuáa ndùu tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó”, duha cáháⁿ-xi núu tütú-gá.

¹⁶ Te ñá ncháã-yu cuiní-yu quindáá iní-yu tnúhu-áⁿ. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ ndíi Chàíá xii Yă Ndiöxí te duha ní xáhaⁿ ndíi xii-gá: “Yòhó Dútú Ndiöxí na nàcãni tnúhu-í núu-n sã ío sacú-ni ñáyiu sándáá iní-yu tnúhu cáháⁿ-ndí”, duha ní xáhaⁿ ndíi xii-gá. ¹⁷ Te xini ñuhu-xi sá

dìhna-gá cunedóho-yu tnúhu-áⁿ cuendá ducaⁿ te quindáá iní-yu, te tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu Xítóhó Jesucrístú.

¹⁸ Te vá cúu cǎháⁿ-ó sǎ ñà túú ní nǐhí ñǎyiu isràél tnúhu-gá, chi nchaá-yu ní nǐhí-yu tnúhu-gá, chi núu tùtú Yǎ Ndiǒxí cǎchí-xi: Cue téé ní cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ní cǎháⁿ-güedé tnúhu-gá núu ñǎyiu, te tnúhu-áⁿ ní xité nuu-xi nǐhí ñuyúú.

Duha cǎchí-xi núu tùtú-gá. ¹⁹ Te ni vá cǎháⁿ-ó sǎ ñǎyiu isràél ñá túú ní cùu tnuní iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu-gá chi ní tecú tnùnì-yu. Te ndéé sanaha ñǎ chídó tnùnì ndíi Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ñǎyiu isràél, te duha ní xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

Yúhú cada váha-í nchaa ñǎyiu ñá túú cùu ñǎyiu isràél, ñǎyiu ñá túú cùtnuní iní-xi nàcuáa cada váha cundecu núu-í,

te nchòhó cudééⁿ-ndó nǔ-yu te cuu cuédú iní-ndǒ-yu.

Duha ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xií-yu te ducaⁿ ní chídó tnùnì ndíi Moisés. ²⁰ Te ndíi Chàíá ñá túú tnàhí ni yúhú ndíi ní quide ndíi núu Yǎ Ndiǒxí ní cǎháⁿ ndíi tnúhu-gá, te ní cachí ndíi:

Ñǎyiu ñá túú nànducu ñaha xii-í ní cùu ní naníhí ñáhǎ-yu xii-í,

te ni ñà túú ndùcu tnúhu ñàhá-yu xii-í ní cùu te ní xiní ñáhǎ-yu.

Duha ní cachí ndíi Chàíá ní cǎháⁿ ndíi tnúhu Yá Ndiǒxí. ²¹ Te ní quide tucu ndíi núu Yǎ Ndiǒxí ní cǎháⁿ ndíi tnúhu-gá cuendá ñǎyiu isràél, te ní cachí ndíi: “Nchaa-ni nduu yǐhí-í cǎháⁿ-í ñǎyiu isràél te ñá túú cuení-yu quindáá iní-yu chi ío sàá iní-yu”, duha ní cachí ndíi Chàíá ní cǎháⁿ ndíi tnúhu Yá Ndiǒxí.

11

Cuendá ñǎyiu isràél ñǎyiu naníhí tàhú

¹ Te cuéi ducaⁿ dico vá cǎháⁿ-ó sǎ Yǎ Ndiǒxí dáquèe tǐhú-gǎ ñǎyiu isràél chi ñu-ni ñǎyiu-áⁿ cúu cuendá-gá, chi yúhú tnàhá-í cúu-í mei tēe isràél, te ñani tnàhá-í ní cuu ndíi Àbrahám téé ní xindecu ndéé sanaha vǐhi-gá, te ñu-ni ñani tnàhá-í ní cuu tucu ndíi Benjamín. ² Te ndéé sanaha dùcaⁿ ní cachí Yǎ Ndiǒxí sá nchùhú ñǎyiu isràél cúu-ndí ñǎyiu cùu cuendá-gá, te ñá túú dàquee tǐhú ñáhǎ-gǎ xii-ndí, te nchòhó

sa xiní-ndó nàcuáa cǎháⁿ-xi núu tùtú Yǎ Ndiǒxí núu cǎchí-xi nàcuáa ní quide té Èliás ní ndacáⁿ cuéchi-dé núu-gǎ cuendá ñǎyiu isràél. ³ Te duha ní xáhaⁿ-dē xii-gá: “Yòhó Dútú Ndiǒxí, ná nàcani tnúhu-í núu-n sǎ nǐ sahní-yu cue téé cǎháⁿ tnúhu-n, te ní dátanú-yu núu xihí quitì ndùu táhú-n, te yúhú-nǎ ní cácu-í ndécù-í dico nànducu ñàhá-yu chi tnàhá-í cuení-yu cahni ñàhá-yu xii-í”, duha ní xáhaⁿ-dē xii Yá Ndiǒxí.

⁴ Te Yá Ndiǒxí ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé: “Sa ní dáquée dǐhí-í úsá mǐl cue téé cùu cuendá-í, te ñá túú nèhe-güedé sá yǐñùhu núu Bàál sá cǎchí-yu cùu ndiǒxí-yu te ñá ndàá sá ndiǒxí cúu-xí”, duha ní xáhaⁿ-gǎ xii té Èliás.

⁵ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu vitna chi xǐndecu ñǎyiu ní cǎháⁿ-gá ní chǐtnahá ñáhǎ xii-gá, te ducaⁿ nǐ quide-gá chi ní cundàhú iní ñáhǎ-gǎ xií-yu. ⁶ Te ducaⁿ nǐ cǎháⁿ ñáhǎ-gǎ xii-yu sá cundàhú iní ñáhǎ-gǎ, te ñá díú cuendá ñⁿ chiuⁿ quidé-yu ducaⁿ nǐ cǎháⁿ ñáhǎ-gǎ xií-yu, chi núu dǐcò cuendá ñⁿ chiuⁿ quidé-yu ducaⁿ nǐ cǎháⁿ ñáhǎ-gǎ xií-yu ña, te ñá díú-gǎ sá cúu iní méé-gǎ ducaⁿ nǐ cǎháⁿ ñáhǎ-gǎ xií-yu te núu ducaⁿ.

⁷ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cùu vitna sá ñǎyiu isràél cuení-yu cudíu-yu núu Yǎ Ndiǒxí dico ñá ndácù-yu, dico dava ñǎyiu ní cǎháⁿ-gá ñǎyiu-áⁿ cudíu-yu núu-gǎ, te ñǎyiu ducaⁿ ñà túú cùdùu núu-gǎ-áⁿ ío ní cuu sàá iní-yu núu-gǎ. ⁸ Te ní quee ndáá-xi nàcuáa cǎháⁿ-xi núu tùtú Yǎ Ndiǒxí núu cǎchí-xi: “Yá Ndiǒxí ní cachí-gá sá cúu-yu ñǎyiu ío nǐ dǐquí-xi, chi cuéi ndèhé-yu nàcuáa cǎháⁿ tnúhu-gá dico ñá cùtnuní iní-yu nàcuáa cǎháⁿ-xi, te cuéi ndédóho-yu dico ñá túú quée díquí-yu, te ducaⁿ-ni quidé-yu ndéé vitna”, duha cǎchí-xi núu tùtú-gá. ⁹ Te ndíi Dàvíí ní cachí ndíi:

Ñǎyiu ío váha ndècu te cudíí iní-yu quidé-yu vico,

dico yáha-yu dàtná yáha ñⁿ quitì ngáva trampá àdi ñⁿ quitì ñá cùtnuní iní-xi quée xití ñunu,

chi cuíta nihnú-yu te nacháhu-yu nchaa sá quidé-yu.

¹⁰ Te cúu-yu ñǎyiu ñá túú vèdana tècú tnùnì, te cùu tucu-yu dàtná ñⁿ ñǎyiu ío ndòho nchido ñⁿ sá vèe.

Duha ní cachí ndí Dàví.

Ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél naníhí tànhú-yu

11 Te cuèi ducaⁿ dico vá càchí-ó sã sã dúcáⁿ ñá túú ní quide ndáá ñáyiú isràél te ní xíta nihnu duúⁿ-yu, te ñáhá chi sá dúcáⁿ ñí quidé-yu te ní ngúndecu ndihí dava-gá ñáyiú tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa naníhí tànhú-yu, te ñáyiú isràél quini-yu nãcuáa naníhí tànhú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te tnàhá-yu cudíí iní-yu naníhí tànhú-yu. 12 Te sá dúcáⁿ ñí quide sàá iní-yu ñá túú ní quide ndáá-yu núú Yã Ndiõxí, te xíãⁿ ní cuu-xi ñí sá vãha sá cúu-xí ñáyiú nihí ñuyúú, dico sáá nduu te cada ñáyiú isràél nchaa nãcuáa cãháⁿ Yã Ndiõxí, te ðávã-áⁿ ño-gã váha cuu xii nchaa ñáyiú nihí ñuyúú.

13 Te nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cãchí tnúhu-í xii-ndo sã Yã Ndiõxí ní cachí-gá sá cãháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó, te yúhú cãchí-í sá ño cãhnu cuu chiuⁿ quide-í.

14 Te duha cãháⁿ-í cuendá sá ñuu cudana ió dava ñáyiú cùu ndi mee-í cudíí iní-yu cada váha ñaha Yã Ndiõxí xii-yu ðàtná quidé vãha ñaha-gã xii-ndo, te naníhí tànhú-yu.

15 Te sá cuendá sá ñí quee tíhú ñáyiú isràél ní nacáhãⁿ cáhnú iní tnáhã ñáyiú nihí ñuyúú ndihí Yã Ndiõxí, dico na sãá nduu núcúndecu váha ñáyiú isràél ndihí Yã Ndiõxí, te ío-gã váha tnáhã ñáyiú nihí ñuyúú, te ñáyiú-áⁿ cada iní-ó sã cúu-yu ðàtná ñáyiú ní xíhí, dico ðávã-áⁿ cada tucu iní-ó sã cúu-yu ðàtná ñáyiú ní ndoto chi núcúndecu váha-yu ndihí-gã. 16 Te núu sá lúhá-ní ñí tílúú yusaⁿ cãváha te ðiu-ni ducaⁿ cãváha nihí. Te núu cãváha yóho ñí yutnu te ðiu-ni ducaⁿ cãváha-xi nihí-xi. Te ðiu-ni ducaⁿ sãtnahã-xi cùu ñáyiú isràél, chi ñani tnáhã-yu ní xíndecu ndéé sanaha ñí cuú-yu ñáyiú ní cuu cuendá ñáhã Yã Ndiõxí, te ðiu-ni ducaⁿ cùu cuendá ñáhã-gã xii mée-yu ndéé vitna.

17 Te ío ñí yutnu váha nani olívú, te dava dité yutnu-áⁿ ñí téhndé te ní nucódó dité yutnu olívú cùtexínu, te mee-ñã yutnu olívú váha-áⁿ ño váha quide-xi nchito dité yutnu olívú cùtexínu-áⁿ. Te dité nchaa yutnu olívú váha-áⁿ cúu-xí ðàtná ñáyiú isràél, te nchaa dité-xi sá ñí téhndé-áⁿ cúu-xí ðiu-ni ñáyiú isràél ñáyiú ñá túú tnàhá tnúhu ndihí

Yã Ndiõxí. Te dité yutnu olívú cùtexínu sá ñí nucódó tnáhã-áⁿ cúu-xí ðàtná ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tnàhá tnúhu ndihí Yã Ndiõxí. 18 Te vá caní iní-ndó sã sã dúcáⁿ ndècu váha-ndo ndihí Yã Ndiõxí te ío cùnuu-ndo dacúúxí ñáyiú isràél, te vá dúcáⁿ caní iní-ndó chi sá cuendá nchaa ñani tnáhã ñáyiú isràél ní xíndecu ndéé sanaha ducaⁿ ndècu váha-ndo ndihí Yã Ndiõxí vitna, te ñá díú sã cuendá nchòhó ndécú ndihí váha ñáyiú-áⁿ Yã Ndiõxí vitna.

19 Te cudana sãni iní-ndó te cãchí-ndó sã ñáyiú isràél ní quee tíhú-yu cuendá sã nchòhó nucuíñí-ndó ñúu-yu núcúndecu váha-ndo ndihí Yã Ndiõxí. 20 Te ndáá sá ñí quee tíhú-yu chi ñá túú ní sãndáá iní ñáhã-yu xii-gã, te nchòhó ío váha cùu ndecu-ndo ndihí-gã chi ní sãndáá iní-ndó-gã, dico vá cãchí-ndó sã ño cãhnu cuu-ndo, te ío váha chí cuãha cuendá nãcuáa cundecu-ndo. 21 Te cue ñáyiú isràél cúu-yu ñáyiú cùu cuendá-gã ní cùu te ní dáquée tíhú ñáhã-gã xii-yu cuendá sá ñá túú ní sãndáá iní ñáhã-yu xii-gã, te tnàhá nchòhó

daquée tíhú ñáhã-gã xii-ndo te núu na cãda-ndo ðàtná ní quide ñáyiú-áⁿ. 22 Te chí cáda cuendá sá Yã Ndiõxí ío váha iní-gã, dico cùdéeⁿ-gã núu nchãa ñáyiú ñá túú sãndáá iní ñáhã xii-gã, dico sá cúu-xí nchòhó cue ñáyiú sãndáá iní ñáhã xii-gã chi ío váha iní-gã. Te ducaⁿ-ni cùnduu váha iní-gã sá cúu-xí-ndó te núu vá ðãñã ndéé-ndó cãda-ndo nacuáa cãháⁿ-gã cuendá sá ño váha iní-gã, te núu ñáhã te tnàhá nchòhó quee tíhú-ndó ðàtná ní quee tíhú ñáyiú isràél, ñáyiú ñá túú ní sãndáá iní ñáhã xii-gã. 23 Dico núu ñáyiú isràél ñáyiú ní dáquée tíhú ñáhã Yã Ndiõxí quíndáá iní ñáhã-yu xii-gã te nduu cuendá ñáhã tucu-gã xii-yu, te ñáyiú-áⁿ cúu-yu ðàtná dava dité yutnu olívú sá ñí téhndé te ní nucódó tnáhã tucu. Te ducaⁿ sãtnahã-xi cúu-yu te núu na quíndáá iní ñáhã-yu xii-gã. 24 Te nchòhó cúu-ndó ðàtná nchaa dité yutnu olívú cùtexínu, chi ñá díú ñáyiú isràél cúu-ndó, te dité nchaa yutnu olívú cùtexínu-áⁿ ní nucódó-xi núu dité yutnu olívú váha-áⁿ. Te yáchí-gã núcúndecu váha ñáyiú isràél ndihí Yã Ndiõxí, chi cúu-yu ðàtná nchaa dité yutnu olívú váha sá ñí téhndé te ní nucódó

tnáhá tùcu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùú-yu te núu na quíndáá iní ñáhã-yu xii-gá.

Sáa nduu te naníhí tàhú ñáyiu isràél

²⁵ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndìhí-í ichi Xítohó Jesucristú, na càchí tnúhu-í xii-ndo ìⁿ tnúhu ndùu yuhu ni cuu, cuèndá sá vã cání iní-ndó sã ìo-gá váha sàá díquí-ndó dàcúúxí ñáyiu isràél, chi dava ñáyiu isràél cùú sàá iní-yu núú Yã Ndiòxí ñini na ndìhí ñáyiu ní cachí Yã Ndiòxí ngúndecu váha ndìhí ñáhã-yu xii-gá, ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. ²⁶ Te nduu na ndìhí ñáyiu-áⁿ ngúndecu váha-yu ndìhí Yã Ndiòxí, te dàvá-áⁿ naníhí tàhú ñáyiu isràél chi quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ Yã Ndiòxí núú tùtú-gá núú càchí-xi:

Ndàa ñuú Sìón quixi Yaá cada naníhí tàhú nchaa ñáyiu,

te ñu-ni Yaá-áⁿ cada-gá cuèndá sá dáñã nchaa ñáyiu isràél ichi cuèhé ichi duha.

²⁷ Te yúhú cada càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáyiu isràél, chi cada-í dàtná ní cachí-í ndéé sanaha.

Duha càchí Yã Ndiòxí núú tùtú-gá.

²⁸ Te sá cuèndá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó xiãⁿ cùú ùhú iní ñáyiu isràél Yã Ndiòxí, te sá dúcáⁿ quidé-yu xiãⁿ nchòhó ní níhí-ndó tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ndó. Te ní cachí Yã Ndiòxí sá ñáyiu isràél cuu cuèndá-gá, te cùu iní ñáhã-ní-gã xií-yu, te ducaⁿ quidé-gá chi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gã xii cue ñaní tnáhã-yu ní xíndecu ndéé sanaha. ²⁹ Te Yã Ndiòxí ñá túú ndùu ùhú iní-gá ìⁿ sá táxí-gã, te ñí ñá túú ndìxi cuéchi iní-gá sá càháⁿ ñáhã-gã xii-o.

³⁰ Te nchòhó chi ñá túú sàndáá iní-ndó Yã Ndiòxí ní cùu, dico vitna ñini ñá túú sàndáá iní ñáhã ñáyiu isràél xii-gá, te ní cundàhú iní ñáhã-gã ní dácãcu nihnu ñaha-gã xii-ndo núú ùhú núú ndàhú. ³¹ Te vitna quidé-yu dàtná ní xóo cada nchòhó cútnáhã ñá túú ní xóo quíndáá iní-ndó-gã. Dico sáá nduu te natuha ñáhã-yu xii-gá te dàcãcu nihnu ñaha-gã xií-yu sá cundàhú iní ñáhã-gã dàtná ní quidé ñaha-gã xii nchòhó. ³² Te Yã Ndiòxí ní dáñã-gã sá dúcáⁿ cùnduu saá iní nchaa ñáyiu cuèndá cuíní-gá cundàhú iní ñáhã-gã xií-yu.

³³ Te súúní vãha quíde ñaha Yã Ndiòxí xii-o, te ío váha xíní-gá nchaa cuéi sá ío andiu te cuéi sá ío ñuyíú-a, te ducaⁿ ìo váha sàá nchaa sá xíní tnúní-gá. Te ñá ndácú-ó cùtnuní iní-ó ñá cùú nchaa sá sání iní-gá cada-gá, te ñí ñá ndácú-ó cùtnuní iní-ó nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá quidé-gã.

³⁴ Te núú tùtú-gá càchí-xi: “Vã yõo ìⁿ cùtnuní iní-xi nàcuáa sání iní Yã Ndiòxí, te ñí vã yõo ìⁿ ndacu dacahu iní ñáhã xii-gá nàcuáa càháⁿ-gã. ³⁵ Te Yã Ndiòxí ñá túú quíde yica iní-gá cada-gá sá vãha sá cùú-xí ñáyiu cuèndá ìⁿ sá sãñáhã-yu xii-gá chi ñá túú dùcaⁿ quidé-gã”, duha càchí-xi núú tùtú-gá. ³⁶ Te ducaⁿ chi mee Yã Ndiòxí ní taxi ndecu-gá nchaandi túhú sá ío ñuyíú, te ñu-ni mee-gã táxí tnúní-gá nchaa sá ñí taxi ndecu-gá, te nchaa cùu-xi cuendá-gá. Te vitna chí ná càchí-ó sã ìo càhnu cuu-gá ñí caa ñí quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

12

Cada-o nàcuáa nduu vétú iní Yã Ndiòxí

¹ Te vitna nchòhó ñáyiu ndècu ndìhí-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sã Yã Ndiòxí cundàhú iní ñáhã-gã xii-o chindee ñaha-gã, núu xiãⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã dáñã-ndó mèe-ndo núú ndáhã-gã, te cada iní-ndó sã cùú-ndó dàtná ìⁿ táhú sã nchító-ó ñí nduu táhú-gã. Te cuu-ndo ñáyiu váha ñáyiu cada nchaa nàcuáa nduu vétú iní Yã Ndiòxí chi ducaⁿ tàú-ndó càda-ndo sá cùú-xí-gã. ² Te vá cãchicúⁿ nihnu-gã-ndó càda-ndo datná xíquide nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ndècu ñuyíú-a, te vá cùhúⁿ-gã iní-ndó ìchi cuehé ichi duha-áⁿ, chi mee-ñá sá vãha cuhuⁿ iní-ndó, te ducaⁿ te cutnùní iní-ndó nchaa nàcuáa cuíní Yã Ndiòxí cada-ndo, te nchaa sá cuíní-gá cada-ndo cùu-xi mee-ñí sá vãha, sá ìo váha ndùu vétú iní-gá, te cùu-xi nchaa sá xíní ñuhu-xi cada-ndo núú-gã.

³ Te sá cuèndá chiúⁿ ní cundàhú iní ñáhã Yã Ndiòxí ní taxi-gã xii-í xiãⁿ núu na càháⁿ-í dóho-ndo vitna: Vã cání iní-ndó ìⁿ sá ñá túú tàú-ndó càni iní-ndó te cucahaⁿ-ndo sã ìo càhnu cuu-ndo. Te nchòhó ní sàndáá iní-ndó Yã Ndiòxí núu chindee ñaha-gã xii-ndo, te vitna chí cuãha cuèndá núu ná daha núú chiúⁿ-gã ndacu-ndo càda-ndo.

⁴ Te nchoo títní xichi cùu yíqui cuñú-ó,

te ndi dííⁿ ndi dííⁿ chiúⁿ quide-xi ííⁿ ííⁿ-xi.
 5 Te ducaⁿ sãtnhá tucu-xi cùu nchoo ñáyiú ndècu ndihí Xítóhó Jesucristú chi cuèi ná daha tnàhá-ó dico ííⁿ-ni cùu-o ndihí-gá, te ducaⁿ mée-o tucu ííⁿ-ni cùu-o.

6 Te mee Yã Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-o ní taxi-gá chiúⁿ taú-ó càda-o ííⁿ ííⁿ-o te chindee ñaha-gá xii-o, te xini ñuhu-xi cada-o nacuáa ndùu chiuⁿ ní taxi-gá cada-o. Te núu ní nduu táhú-ó nùú-gã sá càháⁿ-ó tnùhu sá dácàhu iní ñáhá mée-gá xii-o te càháⁿ-ó nàcuáa sàndáá iní-ó chindee ñaha-gá xii-o, 7 àdi ní nduu táhú-ó nùú-gã sá ìo váha chindee-o tnàha ñáyiú-o te ñiú-ni ducaⁿ càda-o, àdi ní nduu táhú-ó dānehé-ó ñáyiú tnúhu-gá te ñiú-ni ducaⁿ càda-o, 8 àdi ní nduu táhú-ó nùú-gã sá dácàháⁿ-ó ñáyiú canchicúⁿ nihnú-yu ichi-gá te ñiú-ni ducaⁿ càda-o, àdi ní nduu táhú-ó nùú-gã sá cuãñaha-o xii tnaha ñáyiú-o sã ñihí-ó ndècu ndihí-o te ñiú-ni ducaⁿ càda-o, dico ñi yùhu ñi iní-ó cuãñaha-o xii-yu, àdi ní nduu táhú-ó nùú-gã taxi tnùní-ó te ñiú-ni ducaⁿ càda-o, te ñi yùhu ñi iní-ó càda-o, àdi ní nduu táhú-ó nùú-gã chindee-o cuè ñáyiú ndècu ndihí tnúndòho tnúhu ndàhú te ñiú-ni ducaⁿ càda-o, te ìo cudíí iní-ó càda-o chiuⁿ-áⁿ.

Nchaa nàcuáa tàú-xi cada nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

9 Te cuu iní tnáhá ndìsa-ndo ííⁿ ííⁿ-ndo, te dañā-ndo nchāa sá cuèhé sá dúhá te cada-ndo mée-ni sá vāha. 10 Te ìo cuu iní tnáhá-ndó, te cada-ndo cuendá sá ííⁿ-ní ñáyiú cùu-ndo, te ííⁿ ííⁿ-ndo càni-gá iní-ndó cànehe yíñuhu núú tnáhá-ndó.

11 Te nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa chiuⁿ tahu Xítóhó Jesucristú vá tühío-ndo, te cada-ndo ñi yuhu ñi iní-ndó sã cúú-xí-gã.

12 Te ìo cudíí iní-ndó cùndecu-ndo chi ní ngùndecu ndihí-ndo tnùhu ndee iní sá cùndecu ndihí-ndo Xítóhó Jesucristú, te cada càhnu iní-ndó cuèi nāndi na càda ñaha ñáyiú xii-ndo sã cuendá-gá, te vá dáñā ndèe-ndó càháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiöxí.

13 Te chindee tnàha-ndo te núu ìo daya nchòhó ñáyiú ndècu ichi-gá ìo ííⁿ sá cúmāni xii-ndo, te ìo váha cuu iní-ndó còto-ndo ñáyiú véxi vehe-ndo.

14 Te cācāⁿ táhú-ndó nùú Yã Ndiöxí cuendá nchaa ñáyiú nāndi quide ñaha xii-ndo, te cācāⁿ táhú-ndó nùú-gã sá ná

chindee ñaha-gá xii-yu te ñā díú dà cācāⁿ táhú-ndó nùú-gã sá ná dàcuíta nihnu ñaha-gã xii-yu.

15 Te núu ìo ñáyiú cùdíí iní-xi te cudíí iní-ndó ndihí-yu, te núu ìo ñáyiú ndihú iní-xi te ndihú iní-ndó ndihí-yu.

16 Te cuu ííⁿnuu-ndo cùndecu-ndo, te vá cādā càhnu-ndo mee-ndo, te tnahá tnúhu-ndo ndihí nchaa ñáyiú ndàhú iní-xi, te vá cāni iní-ndó sã ìo-gá túha-ndo.

17 Te vá nānchòcāva-ndo nāchinaa-ndo ííⁿ sá quidé ñaha ñáyiú xii-ndo, te ìo nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni sá vāha nàcuáa cuu vāha iní ñáyiú. 18 Te ìo nducu ndèe-ndo cada-ndo sá ndácú-ndó cùndecu vāha-ndo ndihí nchaa ñáyiú. 19 Te nchòhó ñáyiú ìo cùu iní-í, vá cāni iní-ndó nāchinaa-ndo ííⁿ sá cādā ñaha ñáyiú xii-ndo, chi cundetú-ndo sã mée Yã Ndiöxí ná nāchinaa-gá sá quidé ñahá-yu xii-ndo, chi quee ndāá-xi nàcuáa càháⁿ Yã Ndiöxí núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yúhú dandòho-í-yu chi nachinaa-í nchaa sá quidè-yu”, duha càchí-gá núú tütú-gá.

20 Te xini ñuhu tucu-xi cada-ndo nacuáa càháⁿ tucu-xi ingá xichi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Te núu ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ndo ñā túú sã còhó sã cāxí-yu te cuãñaha-ndo xii-yu, te núu ducaⁿ na càda-ndo te ìo cucahaⁿ núú-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá. 21 Te núu ìo ííⁿ sá quidé ñaha tnaha ñáyiú-ndo xii-ndo te vá nānchòcāva-ndo nāchinaa-ndo sá quidé ñahá-yu xii-ndo, chi cada-ndo sã vāha sá cúú-xí-yu, te ducaⁿ te vá cādā-ndó sã ñā túú tàú-ndó càda-ndo núú Yã Ndiöxí dàtná quidè-yu.

13

1 Te nchaa ñáyiú tàú-yu quindáá iní-yu nchaa cue tée cùchiuⁿ, chi Yã Ndiöxí ní cachí-gá sá cùndecu tée cùchiuⁿ ñuyíú-a, núu xíáⁿ xíndecu-güedé vitna. 2 Te nchaa ñáyiú ñā túú sàndáá iní ñáhá xii cue tée cùchiuⁿ ñā túú tnàhá iní Yã Ndiöxí sá dúcāⁿ quidé-yu, chi mee-gã ní cachí-gá sá cùndecu-güedé. Te nchaa ñáyiú ducaⁿ ñā túú sàndáá iní ñáhá xii cue tée cùchiuⁿ nacháhu-yu sá dúcāⁿ quidé-yu. 3 Te nchaa ñáyiú quide vāha ñā túú yùhú-yu cue tée cùchiuⁿ chi quide vāha-yu, dico nchaa ñáyiú ñā túú quide vāha chi xíyùhú-yu cue tée cùchiuⁿ. Te

vitna núu nchòhó cuení-ndó sã vã yùhú-ndó cuè téè cùchiuⁿ te chí cádá vãha, te ducaⁿ te cáháⁿ váha-güedé cuendá-ndó. ⁴ Te Yá Ndiõxí ducaⁿ nĩ cachí-gá cundecu-güedé cuendá cada-güedé sá ñà túú nã cuu cundecu-ndo, te núu ñã túú quide váha-ndo ndècu-ndo te quiyùhú iní-ndó nũ-güedě, chí ñã túú àúⁿ nã cuu ndècu ndihí-güedé tnúhu ndee iní dandòho-güedé nchaa ñáyiu ñã túú quide váha, chí Yá Ndiõxí ducaⁿ nĩ cachí-gá cundecu-güedé sá dúcáⁿ càda-güedé dandòho-güedé nchaa ñáyiu ñã túú quide váha. ⁵ Núu xiãⁿ ío xini ñuhu-xi sá quindáá iní-ndó nchàa cue téè cùchiuⁿ, te ñã díú sã yùhú-ndó dandòho ñaha-güedé xii-ndo, chí cada-ndo sã cùtnúni iní-ndó sã cúú-xí ñⁿ sã vãha. ⁶ Chí ñu cuendá xiãⁿ sácáⁿ-ndó díhúⁿ nũ cuè téè cùchiuⁿ, te ducaⁿ chí Yá Ndiõxí ducaⁿ nĩ cachí-gá cundecu-güedé te ñu-ná chiúⁿ ndeé-güedé ñúhú iní-güedé.

⁷ Te nacháhu-ndo nchàa sá tàú-ndó nũ nchàa ñáyiu tàú-ndó nũ-xi, te cuè díhúⁿ tàú-ndó cuendá ñuhu-ndo nũ cuè téè cùchiuⁿ àdi nágá díhúⁿ tàú-ndó nũ-güedě te nacháhu-ndo nũ-güedě. Te ío-gá canehe-ndo sã yíñuhu núu nchàa ñáyiu cùnuu, te cáháⁿ váha-ndo ndihí-yu. ⁸ Te vá dácuídó-ndó ndùu nacháhu-ndo sã tàú-ndó nũ tnàha ñáyiu-ndo, te cuu iní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo. Te núu ducaⁿ quide-ndo ndecu-ndo ña, te quide-ndo nchaa nacuaá cáháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cundecu-o. ⁹ Te duha ndùu tnúhu cáháⁿ Yá Ndiõxí cuendá nchaa sã vã cúú càda-o: “Nchaa nchòhó cue téè vá cáháⁿ ndihí-ndo ñáyiu dìhí te núu ñã díú ñàdihí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchàa nchohó cue ñáyiu dìhí tucu vá cáháⁿ ndihí-ndo tée te núu ñã díú yí-ndo cuu-güedé, te vá cáhni-ndó tnàha ñáyiu-ndo, te vá dúhú-ndó sã ndécú ndihí-yu, te vá dácàcu-ndo cuèchi neñúú, te vá xíhó-ndó sã ndécú ndihí tnaha ñáyiu-ndo”, nchaa xéhé càchí Yá Ndiõxí sã vã cúú càda-o. Te tnúhu-a quide-o ndihí nchaa dava-gá tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cundecu-o, te núu quide-o ingá tnúhu sã cáchí-xi: “Cuu iní-ndó nchàa tnaha ñáyiu-ndo datná cúú iní-ndó mèe-ndo”, duha cáháⁿ tnúhu-áⁿ. Te nchaa

dava-gá quidé-ó te núu quide-o nacuaá cáháⁿ tnúhu-a. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu cùu iní tnàha ñáyiu-xi te ñã túú quide úhú iní-yu tnàha ñáyiu-yu, te núu ducaⁿ cùu iní-yu tnàha ñáyiu-yu te quidé-yu nacuaá cáháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cundecu-o.

¹¹ Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cada-ndo chí sa ní cutnúni iní-ndó nacuaá ta xica nduu cuáháⁿ ñuyú-a, te ní sáá nduu sã ío xini ñuhu-xi ndixi túu iní-ó càda-o nchaa nacuaá cáháⁿ Yá Ndiõxí, chí vitna sa ní cuyatni-gá nduu nacuaa ñaha Xítohó Jesucristú xii-o dàcúúxí ndeé cùtnáhá ní sándáá iní-ó tnúhu-gá. ¹² Te cada iní-ndó sã datná ñⁿ niú sá sã ta cuyatni túndaá, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñuyú yíca cuèchi-a chí sa ta cuyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú, te núu xiãⁿ xini ñuhu-xi dañ-a-o nchaa sã cuèhé sá dúhá te cada-o mèe-ni sã vãha, te ducaⁿ te ní ñⁿ sã cuèhé sá dúhá vã cùnùu-xi taxi tñuní ñáhá-xí xii-o, te ducaⁿ te vá cúú-gá-ó datná ñáyiu ndècu núu née chí cuu-ná-ó datná ñáyiu ndècu núu ditó. ¹³ Te cada-o nchàa nacuaá tàú-xi cunduu cundecu-o datná tàú-xi cada ñáyiu ndècu ìchi Xítohó Jesucristú, te vá quihíⁿ-ó vico cuehé vico duha, te vá cúú-ó ñáyiu quihu, te ni vã cáháⁿ ndihí-o ñáyiu dìhí te núu ñã díú ñàdihí-ó cùú-yu, te ducaⁿ-ni cuè ñáyiu dìhí tucu vá cáháⁿ ndihí-yu tée te núu ñã díú yí-yu cùu-güedé, te ni vã cùndècu-o ìchi díí ìní, te ni vã nàá-ó ndihí tnaha ñáyiu-o, te ni vã cúú-ó ñáyiu cuédú ìní. ¹⁴ Te vitna nchòhó dañ-a-ndo mèe-ndo sá Xítohó Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo càda váha-ndo cundecu-ndo datná quidé mèe-gá ndécú-gã, te vá cání-gã iní-ndó càda-ndo datná ní xóo cada-ndo cùtnáhá ní cùnùu nchàa sã cuèhé sá dúhá iní-ndó.

14

Vá cuátnúhu tnaha-o nacuaá ndècu-o ìchi Xítohó Jesucristú

¹ Te núu ñⁿ ñáyiu ndècu ìchi Xítohó Jesucristú ñã túú tècú tñuní váha-yu nacuaá cuení Yá Ndiõxí cadá-yu, te queheⁿ cuendá-ni-ndó-yu te vá ténáá tnáhá-ndó ndihí-yu. ² Chí ío ñáyiu sàni iní sá cúú vãha iní Yá Ndiõxí sá cúú càxí-yu nani nihí-yu, te dava ñáyiu ñã túú cùtnuní váha iní-yu nacuaá cáháⁿ Yá Ndiõxí te mee-ni

yǔcú xéxi-yu. ³ Te ñáiyu xèxi nchaa núú sǎ nihí-yu te vá dáquèe tihǔ-yu ñáiyu ñá túú xèxi, te ducaⁿ-ni ñáiyu ducaⁿ ñà túú xèxi-áⁿ vǎ cuátnùhu-yu nchaa ñáiyu ducaⁿ xèxi nchaa núú sǎ nihí-xi-áⁿ, chi tnàhá ñáiyu ducaⁿ xèxi nchaa núú sǎ nihí-xi-áⁿ quéhéⁿ cuendá ñáhá Yǎ Ndiǒxí xií-yu. ⁴ Te ñá túú ndècu ndihí-o tnúhu ndee ínì cuatnúhu-o ñáiyu xínu cuechi, chi mee ñáiyu cùu patródⁿ-yu tàú-yu cáháⁿ-yu te núu cùndáá ñáiyu xínu cuechi núú-yu àdi ñá túú cùndáá-yu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñáiyu xínu cuechi núú Yǎ Ndiǒxí, chi mee-gǎ cáháⁿ-gǎ te núu nása quidé-yu, te ñu-ni mee-gǎ cada te cundáá-yu cundecú-yu núú-gǎ.

⁵ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sǎ ío ñáiyu càchí sǎ ío dava nduu ío càhnu cuu-xi, te ío tucu dava ñáiyu càchí-yu sǎ ñⁿ-ni cuu-xi nchaa-ni nduu, te xini ñuhu-xi sǎ cùtnuní ndáá iní-yu sǎ ndáá cúú-xí nàcuáa càháⁿ-yu ñⁿ ñⁿ-yu. ⁶ Te ñáiyu cánehe íí dava nduu quidé-yu sǎ néhě-yu sǎ yíñùhu núú Yǎ Ndiǒxí, te ñáiyu càchí sǎ ñⁿ-ní cùu-xi nchaa-ni nduu quidé-yu sǎ néhě-yu sǎ yíñùhu núú Yǎ Ndiǒxí tnàhá-yu. Te ñu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa ñáiyu xèxi nchaa nani nihí-yu, chi quidé-yu sǎ néhě-yu sǎ yíñùhu núú Yǎ Ndiǒxí, chi ndàcáⁿ táhǔ-yu núú-gǎ cuendá nchaa sǎ nihí-yu. Te ñu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa ñáiyu ñá túú xèxi nchaa núú sǎ nchító-ó chi quidé-yu sǎ néhě-yu sǎ yíñùhu núú Yǎ Ndiǒxí, te ndàcáⁿ táhǔ-yu núú-gǎ cuendá nchaa sǎ nihí-yu.

⁷ Te nchoo cuèi vitna ndècu vívú-ó àdi cuèi na cùú-ó dico ñá díú cuendá méé-ó cùú-ó. ⁸ Chi vitna ndècu vívú-ó te ndècu-o sǎ cúú-xí Xítóhó Jesucristú àdi cuèi na cùú-ó dico cuú-ó ñu-ni sǎ cúú-xí-gǎ, núu xiǎⁿ cuèi vitna ndècu vívú-ó àdi cuèi na cùú-ó dico ñu-ni Xítóhó Jesucristú cúú cuendá ñáhá-gǎ xii-o. ⁹ Chi Xítóhó Jesucristú ní xihí-gǎ te ní ndoto-gǎ, te vitna cùu-gǎ Xítóhó nchaa ñáiyu, cuèi ñáiyu xíndecu vívú te cuèi ñáiyu ní xihí.

¹⁰ Te nchòhó, ñá túú ndùu váha-xi cuatnúhu tnàha-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te ní ñà túú ndùu váha-xi daquèe tihú tnàhá-ndó, chi nchaa-o sǎa

nduu cùndecu-o núú Xítóhó Jesucristú, te mee-gǎ cachí-gǎ te núu ní quide ndáá-ó àdi ñá túú ní quide ndáá-ó. ¹¹ Te Yǎ Ndiǒxí càchí-gǎ núú tùtú-gǎ:

Yúhú Yǎ Ndiǒxí ndécù-í càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nchaa ñáiyu ngüñí xití-yu núu-í,

te ncháa-yu cáháⁿ-yu sǎ yúhú cúu-í Ndiǒxí. Duha càchí Yǎ Ndiǒxí núú tùtú-gǎ. ¹² Núu xiǎⁿ nchaa-o ndì dííⁿ nàcani tnúhu-o núú Yǎ Ndiǒxí nchaa sǎ ní quide-o.

Vá dácuíta nihnu tnàha-o

¹³ Núu xiǎⁿ vá cuátnùhu tnàha-gǎ-ndó, te cada yica-ndo càda-ndo mee-ni sǎ vǎha, te vá cáda-ndó ñⁿ sǎ ñà túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sǎ vǎ cuíta nihnu dava ñáiyu ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú. ¹⁴ Te yúhú ndécú ndihí-í Xítóhó Jesucristú te cùtnuní ndáá iní-í sǎ ncháa núú sǎ cúú càxi-o cuu-ni càxi-o te vá cúú cuèchi. Te ñáiyu sàni iní sǎ vǎ cúú càxi-yu te núu na càxi-yu te cuu cuèchi xií-yu. ¹⁵ Te nchòhó, te núu cuendá sǎ xéxi-ndó nchaa núú sǎ cúú càxi-ndo, cuendá xiǎⁿ ñá túú-gǎ cúú vǎha iní nchaa ñáiyu ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te ñá túú-gǎ quidé-ndó sǎ cúú iní ndisa-ndó-yu te núu ducaⁿ na càda-ndo, te núu ñⁿ sǎ sání iní-ndó càxi-ndo te cùtnuní iní-ndó sǎ xiǎⁿ cada-xi cuíta nihnu ñáiyu ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú te vá càxi-ndó xiǎⁿ te núu ducaⁿ, chi Xítóhó Jesucristú ní xihí-gǎ cuendá-yu. ¹⁶ Te núu ñⁿ sǎ quidé-ndó sàni iní-ndó sǎ cúú-xí ñⁿ sǎ vǎha, te ñáiyu càchí-yu sǎ ñà túú vǎha te vá cáda-ndó cuendá sǎ vǎ càháⁿ cuéhé-yu cuendá-ndó. ¹⁷ Te sǎ yíndàha ñaha Yǎ Ndiǒxí xii-o xiǎⁿ ío xini ñuhu-xi cada ndáá-ó cùndecu-o, te cundecu váha ndihí tnàha-o, te cudíí iní-ó cùndecu-o chi Espiritú-gǎ ndécú ndihí ñaha-xi xii-o, te nchaa xéhé ío-gǎ cùnùu dacúxí sǎ cóhó sǎ càxi-ó. ¹⁸ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ quide nchaa sǎ ío-gǎ xini ñuhu-xi, xinu cuechí-yu núú Xítóhó Jesucristú, te sǎ dúcáⁿ quidé-yu te ndùu vétú iní Yǎ Ndiǒxí, te cùdíu-yu núú ñáiyu.

¹⁹ Te nchoo chí ná ndècu-o nacuáa cada-o cùndecu ndihí váha tnàha-o, te nducu tùcu-o nacuáa cada-o chindee tnúhu tnàha-o nacuáa cuita cundáá-gǎ-ó núú Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ. ²⁰ Te ñá díú sǎ

cuendá ìⁿ núú sǎ xéxí-ó, te dàquee tíhú-ó sǎ vǎha ní quide ñaha Yǎ Ndiǒxí xii tnàha ñáyiu-o. Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháá-ní núú sǎ cúú cǎxi-o, te dìcó-ni sǎ ñà túú ndúu váha-xi núú sǎ cuendá-ni sǎ cǎxí-ó ìⁿ núú sǎ cúú cǎxi-o cuíta nihnu ìⁿ tnàha ñáyiu-o. ²¹ Te váha-gǎ sǎ vǎ cǎxí-ó cùñú te vá cóhó ndídí, te ni ñà túú nǎgǎ cada-o te núu xito-o sǎ xǎⁿ cada te ngúíta tnàha ñáyiu-o cǎdá-yu sǎ ñà túú vǎha, àdi xito-o sǎ xǎⁿ cada te ngúíta-yu cani ìⁿ cani úú iní-yu cundecú-yu ichi Xítohó Jesucristú, te vá cúndǎá-gǎ-yu núú-gǎ te núu ducaⁿ na cǎda-o. ²² Te núu ìⁿ sǎ vǎha sàni iní-ó cǎda-o, te vá dátúu-o núú ñáyiu chi mee-ni núú Yǎ Ndiǒxí dátúu-o. Te nchoo cùu-o ñáyiu ío váha táhú-xi te núu cùtnuní ndáá iní-ó sǎ quidé ndáá-ó núu nándi cùu sǎ quidé-ó, te cùtnuní iní-ó sǎ ñà díú ìⁿ cuéchi cùu-xi sǎ quidé-ó. ²³ Te núu nchoo sàni iní-ó sǎ quidé vǎha-o àdi ñà túú quide váha-o òré xéxí-ó ìⁿ núú sǎ xéxí-ó, te cuu cuéchi xii-o te núu ducaⁿ na cǎda-o. Te ducaⁿ cùu cuéchi xii-o chi ñà túú ìⁿ-ni sǎ sání iní-ó, chi nchaa núú sǎ quidé-ó sàni ìⁿ sani úú iní-ó núu váha-ni àdi ñà túú vǎha-ni, te cuu cuéchi xii-o sǎ dúcǎⁿ quide-o.

15

Cada-o sǎ vǎha sǎ cúú-xí tnàha ñáyiu-o

¹ Te nchoo ñáyiu ío váha sàndǎá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú, xini ñuhu-xi cuáñaha-o tnúhu ndee iní xii ñáyiu ñà túú ñihí ndéé cundecu ichi-gǎ, te vá cǎdá-ó mèe-ni sǎ cúú-xí mèe-o. ² Te cada-o sǎ vǎha nàcuáa cuu váha iní tnàha ñáyiu-o cuendá cuu-xi sǎ vǎha sǎ cúú-xí-yu, te ducaⁿ cuíta níhí ndéé-gǎ-yu quindǎá iní-yu Xítohó Jesucristú. ³ Te Xítohó Jesucristú ñà túú ní quide-gǎ mee-ni sǎ cúú vǎha iní méé-gǎ, te ní quee ndáá-xi nàcuáa cǎháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiǒxí nàcuáa ní xáhaⁿ Xítohó Jesucristú xii-gǎ, te cǎchí-xi: “Nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-n ní xícuéhé ní xíduha ñáhá-yu xii-í”, duha cǎháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiǒxí nàcuáa ní xáhaⁿ Xítohó Jesucristú xii-gǎ. ⁴ Te ndéé sanaha ñí ngúndeé nchaa tnúhu Yǎ Ndiǒxí núú tütú-gǎ, te ducaⁿ ñí ngúndeé cuendá dacuàha-o, te tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xí cùnduu cahnu iní-ó cuéi nándi nà váha-o cundecu-o ichi-gǎ, te sǎ

xii tnúhu-áⁿ te vá ndìhú-gǎ iní-ó cundecu-o, te díu-ni sǎ xii tnúhu-áⁿ cundecu ndìhi-o tnúhu ndee iní. ⁵ Te Yǎ Ndiǒxí quidé-gǎ ndécú ndìhi-o tnúhu cǎhnu iní, te díu-ni-gǎ quidé-gǎ ñà túú ndìhú iní-ó ndècu-o. Te xicáⁿ táhú-í núú-gǎ sǎ díú-gǎ ná cǎdá te cuu ìⁿnuu-ndo cundecu-ndo datná ní quide mee Xítohó Jesucristú cùtnáhá ní xíndecu-gǎ ñuyú-a. ⁶ Te ducaⁿ ncháa-ndo cuu ìⁿnuu-ndo, te daníhí tnáhá-ndó yǒcǒ tǎchí-ndó te cǎchí-ndó sǎ ìo cǎhnu cuu Yǎ Ndiǒxí Yáá cúú Tǎtá Xítohó Jesucristú.

Ñáyiu ñà túú cùu ñáyiu isràél ní ñihí-yu tnúhu Xítohó Jesucristú

⁷ Te núu xǎⁿ chí quéhéⁿ cuendá tnáhá datná ní quide Xítohó Jesucristú ní queheⁿ cuendá ñáhá-gǎ xii-o, te núu ducaⁿ na cǎda-ndo te ío cuu cǎhnu Yǎ Ndiǒxí. ⁸ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Xítohó Jesucristú ní quixi-gǎ ní quide-gǎ sǎ vǎha sǎ cúú-xí ñáyiu isràél, te sǎ dúcǎⁿ ñí quide-gǎ xǎⁿ cùtnuní ndáá iní-ó sǎ Yǎ Ndiǒxí quidé-gǎ ìⁿ sǎ cǎháⁿ-gǎ, chi Xítohó Jesucristú ní quide-gǎ nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii cue ñani tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha. ⁹ Te ducaⁿ ñí quide Xítohó Jesucristú sǎ vǎha sǎ cúú-xí ñáyiu isràél cuendá nchaa ñáyiu ñà túú cùu ñáyiu isràél cǎchí-yu sǎ ìo cǎhnu cuu Yǎ Ndiǒxí, te ducaⁿ quèsahá-yu chí ío cùndahú iní ñáhá-gǎ chíndèe ñaha-gǎ xii-yu, te quee ndáá-xi nàcuáa cǎháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiǒxí núú cǎchí-xi:

Yúhú cǎchí-í sǎ ìo cǎhnu cuu-n núú ncháa ñáyiu ñà túú cùu ñáyiu isràél,

te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n.

Duha cǎchí-xi núú tütú-gǎ ¹⁰ Te cǎchí tucu-xi núú tütú-gǎ:

Te nchòhó ñáyiu ñà túú cùu ñáyiu isràél ío chí cúdǎⁿ iní ndìhi ñáyiu isràél ñáyiu ndècu ndìhi-í.

Duha cǎchí-xi núú tütú-gǎ. ¹¹ Te cǎchí tucu-xi ñgǎ xichi núú tütú-gǎ:

Nchaa nchòhó ñáyiu ñà túú cùu ñáyiu isràél chí cǎháⁿ sǎ ìo cǎhnu cuu Yǎ Ndiǒxí, te nchaa ñáyiu na cǎháⁿ-yu sǎ ìo cǎhnu cuu-gǎ.

Duha cǎchí-xi núú tütú-gǎ. ¹² Te ndí Chàíá cǎchí tucu ndí núú tütú Yǎ Ndiǒxí:

Coo ìⁿ ñani tnáhá ndí Isàí téé ní xíndecu ndéé sanaha,

te téé-áⁿ taxi tnùní-dé cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél,
te ñáyiú-áⁿ cundee cùu cahnu iní ñáhă-yu xii-dé.

Duha ní cáháⁿ ndí Chàíá càchí-xi núú tütú-gá.

13 Te xicáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí Yaá ní taxi tnúhu ndee ìní ndécú ndìhi-o sá méé-gă ná càda ío cudíí ìní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ ío váha cundecu ìní-ndó nũú-gă chi sândáá ìní-ndó-gă, te ducaⁿ Espiritú-gá ná càda te uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita ngúndecu ndìhi-ndo tnúhu ndee ìní quíhíⁿ sá cáda váha ñaha-gă xii-ndo.

14 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú cùtnuní ndáá ìní-í sá nchòhó ío váha ìní-ndó, te ducaⁿ ío váha cùtnuní ìní-ndó nchàa tnúhu váha, te ducaⁿ ío dàsahú tnáhá-ndó nàcuáa cundecu-ndo. 15 Te dava tnúhu ní chídó tnùní-í núú tütú-a cùu-xi tnúhu sá ío cáháⁿ-í dóho-ndo, te ducaⁿ ní tee-í cuendá sá nchòhó dandacu ìní-ndó tnúhu-áⁿ, te ní tee-í chi Yă Ndiöxí ní cundáhú ìní ñáhă-gă xii-í ní taxi-gă chiuⁿ quide-í 16 xínú cuèchi-í núú Xítohó Jesucristú cáháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te tnúhu-áⁿ cúu-xi tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa naníhí tàhú-ó, te ducaⁿ dànehé-í ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tnúhu Yă Ndiöxí cuendá cuú-yu dàtná ìⁿ sá ndúú tǎhú-gă, te Espiritú-gá quidé-xí cùu-yu ñáyiú cùdìu núú-gă, te cùu váha ìní ñáhă-gă xii-yu.

17 Te ío váha cùu ìní-í cuendá nchaa chiuⁿ quide-í sá cúu-xí Yă Ndiöxí, chi Xítohó Jesucristú ndécú ndìhi ñaha-gá xii-í.

18 Te mee-ni nàcuáa quide Xítohó Jesucristú chindèe ñaha-gá xii-í xíáⁿ-ni cáháⁿ-í, te sá dúcáⁿ quide-gá xíáⁿ ní sândáá ìní cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tnúhu-gá. Te ducaⁿ chi ní chindee ñaha-gá xii-í ní cáháⁿ-í tnúhu-gá te ducaⁿ-ni ní chindee ñaha-gá xii-í ní quide-í titní núú sǎ ní quide-í núu-yu ní xiní-yu. 19 Te Espiritú Yă Ndiöxí ní quide-xi ní quide-í titní núú sǎ vǎ yò tnàhí ndàcu cada ní xiní-yu te ío ní cuñúhu-yu. Te nchaa ñuú ní sáháⁿ-í ní cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiú cuèi ndéé ñuú Jerusàlén, te cuèi ndéé distritú Ìliricú, núu nchaa ñuú-áⁿ ní sáháⁿ-í ní cáháⁿ-í núu-yu tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa

naníhí tàhú-ó. 20 Te ducaⁿ ío ndècu ndee-í cáháⁿ-í tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó núú vátá ñihí-gá-yu tnúhu cuendá Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ quide-í chi ñá túú cuìní-í quíhíⁿ-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú sǎ xíndecu ñáyiú cáháⁿ tnúhu-gá. 21 Te quide-í nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú càchí-xi: Ñáyiú vátá ñihí-gá tnúhu cuendá Yaá quixi ñuyú te ñihí-yu, te ducaⁿ tècú tnùní-yu tnúhu-gá. Duha càchí-xi núú tütú-gá.

Té Păblú cuìní-dé quíhíⁿ-dé ñuú Rómá

22 Te sá dúcáⁿ cáháⁿ-í tnúhu-gá núu xíáⁿ ñá túú ní ndàcu-í quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo cuèi ducaⁿ-ni sàni ìní-í quixi coto ñaha-í. 23 Te ní cuu titní cuía ducaⁿ-ni sàni ìní-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vitna ní ndìhi-í nchaa iha ní cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú nchaa ñáyiú. 24 Núu xíáⁿ sání ìní-í sá ndùu na quíhíⁿ-í nacióⁿ Èspañá te yáha cáháⁿ-í quini-í nása ndècu-ndo, te dàvá-áⁿ ío cudíí ìní-ó cùndecu tnaa-o, te ducaⁿ te òré nucúhuⁿ tucu-í ichi te cada ndee ìní-ndó chindee ñaha-ndo xii-í. 25 Te vitna quíhíⁿ-í ñuú Jerusàlén quínehe-í sá ndúú tǎhú ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú xíndecu yàcáⁿ. 26 Te ñáyiú xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá, ndìhi distritú Acăyá ní cuu ìⁿ núu-yu ní sacáⁿ tnáhă-yu sá ndúú tǎhú ñáyiú ndàhú xíndecu ichi-gá ndécú ñuú Jerusàlén. 27 Te ducaⁿ tnàhí ní cudíí ìní-yu cadá-yu, te ducaⁿ tnàhí tàú-yu cadá-yu chindèe-yu ñáyiú xíndecu ñuú Jerusàlén. Te ñáyiú Macèdoniá ndìhi ñáyiú Acăyá-áⁿ ñà túú cùu-yu ñáyiú isràél. Te ñáyiú xíndecu ñuú Jerusàlén cúu-yu mee-ni ñáyiú isràél, te ducaⁿ tàú-yu cadá-yu chi sá cuendá ñáyiú isràél-áⁿ ní ñihí-yu tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-yu, núu xíáⁿ tàú-yu chindee ñahă-yu ndìhi nchaa sá ñihí-yu. 28 Te sátá ná yáha quínguáha cuendá-í-yu sá ndúú tǎhú-yu, te ducaⁿ te dàtnuní quee-í quíhíⁿ-í nacióⁿ Èspañá, te ichi yáha-í yáha cáháⁿ-í núú ndécú-ndó. 29 Te cùtnuní ndáá ìní-í sá òré ná quèxio-í núú ndécú-ndó, te Xítohó Jesucristú ío chindee ñaha-gá xii-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó nàcuáa ío váha cundecu-ndo ìchi-gá.

30 Te nchòhó ñáyi ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú cáháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã ïo chindee ñaha-ndo xii-í cáháⁿ ndìhi-o Yã Ndiõxí cuendá-í, te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu ndìhi-ndo Xítohó Jesucristú. Te Espíritú Yã Ndiõxí quidé-xí cùu iní tnàhá-ó ìⁿ ìⁿ-o. 31 Te ío chí càcáⁿ táhú núú Yã Ndiõxí sá ná còto ñaha-gá xii-í, te ñá túú nã cada ñaha nchàa ñáyi ñá túú sándáá iní ñáhá xii-gá xĩndecu distritú Jùdeá. Te cácaⁿ táhú tùcu-ndo núú-gã sá ncháá sã cánèhe-í quíhíⁿ nduu táhú ñáyi ndècu ichi-gá ndécú ñúú Jerusalén ío váha cuu iní-yu queheⁿ cuendá-yu. 32 Te ducaⁿ càda-ndo cuendá sá núú Yã Ndiõxí ná càchí-gá te ío cudíⁿ iní-í òré quexio-í núú ndécú-ndó, te ío váha cuu iní-í cundecu ndìhi ñaha tnà xii-ndo. 33 Te vitna xicáⁿ táhú-í núú Yã Ndiõxí Yaá quidé ïo váha cùu iní-ó ndècu-o sá ná chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu.

16

Té Pãblú quidé ndèe iní-dé ñáyi ndècu ñúú Ròmá

1 Te yúhú tendaha-í tá Fèbé quixi-xi núú ndécú-ndó, te tnàhá-xi ndècu-xi ichi Xítohó Jesucristú, te quide-xi chiuⁿ Yã Ndiõxí sá cúú-xí ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú xĩndecu ñúú Cèncreá. 2 Te cuiní-í sá ïo váha cuu iní-ndó quèheⁿ cuendá-ndó-xí, chi ndècu ndìhi-xi Xítohó Jesucristú, te cada-ndo nàcuáa tàú-xi cunduu dàtná tàú-xi cada ñáyi ndècu ichi-gá, te ío chindee-ndo-xi te núú ná cúú sã xíní ñùhu-xi, chi tnàhá-xi ío chindee-xi cue ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te tnàhá yúhú ducaⁿ ïo chindee-xi.

3 Te cúñaha-ndo ïo na càda ndee iní té Àquilú ndìhi ñadìhí-dé tá Priscilá, chi ñáyi-áⁿ nĩ quide chiuⁿ-í ndìhí-yu ní quide-ndí chiuⁿ Xítohó Jesucristú. 4 Chi mèe-yu ní cácu cuú-yu sá cuendá sá nĩ dácacu ñáhá-yu xii-í sá nĩ yáha-í, núú xĩãⁿ ío ndàcáⁿ táhú-í núú-yu, te ñá díú-ní yúhú ducaⁿ ïo ndàcáⁿ táhú-í núú-yu chi tnàhá nchaa ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél xĩndecu ichi-gá xĩndecu nchaa xichí ducaⁿ ïo ndàcáⁿ táhú-yu núú tẽ Àquilú ndìhi núú ñadìhí-dé tá Priscilá. 5 Te cúñaha tùcu-ndo sá ïo na càda ndee iní nchaa ñáyi xĩndecu ichi

Xítohó Jesucristú tàcá vehe té Àquilú ndìhi tá Priscilá dácuhá-yu tnúhu-gá, te cúñaha tùcu-ndo sá ïo na càda ndee iní té Epènetú chi tnàhá-dé ío ñùhu iní-í-dé, chi téé-áⁿ cúú-dè téé díhna nuu nĩ sándáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú distritú Acáyá. 6 Te cúñaha tùcu-ndo sá ïo na càda ndee iní tá Màriá xichí ndécú ndìhi-ndo, xichí ío ndècu ndee xinu cuechi núú Xítohó Jesucristú. 7 Te cúñaha tùcu-ndo sá ïo na càda ndee iní cue téé cùu ndi mee-í té Andrónicú ndìhi té Jùniás, chi tnàhá-güedé ní xihí ndìhi ñaha-güedé xii-í vecaá, te ío cùdú-güedé núú nchaa cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús cáháⁿ tnúhu-gá. Te díhna-gá-güedé ní sándáá iní-güedé tnúhu Xítohó Jesucristú dácúúxí yúhú.

8 Te cúñaha-ndo sã ná càda ndee iní té Àmpliás chi tnàhá-dé ío ñùhu iní-í-dé, te ndècu-dé tnàhá-dé ichi Xítohó Jesucristú. 9 Te cúñaha tùcu-ndo xii té Bãnú téé cùndìhi ñaha xii-o quide-o chiuⁿ Xítohó Jesucristú sá ná càda ndee iní-dé, te cúñaha tùcu-ndo xii té Èstaquis sá ná càda ndee iní-dé chi tnàhá-dé ío ñùhu iní-í-dé. 10 Te cúñaha tùcu-ndo xii té Àpelés sá ïo na càda ndee iní-dé, chi téé-áⁿ ïo váha cùndáá-dé núú Xítohó Jesucristú, te cúñaha tùcu-ndo xii ñáyi xĩndecu vehe té Aristóbulú sá ïo na càda ndee iní-yu. 11 Te cúñaha-ndo xii té Heròdión téé cùu ndi mee-í sá ïo na càda ndee iní-dé, te cúñaha-ndo xii ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú xĩndecu vehe té Nàrcisú sá ïo na càda ndee iní-yu. 12 Te cúñaha-ndo xii tnàhá tá Trifená ndìhi tá Trifosá sá ïo na càda ndee iní-yu, chi tnàhá-yu quidé-yu chiuⁿ Xítohó Jesucristú. Te tnàhá tá Pèrsidá xichí ndécú ndìhi-o ichi Xítohó Jesucristú cúñaha-ndo xii-xi sá ïo na càda ndee iní-xi, chi tnàhá-xi ío ndècu ndee-xi quide-xi chiuⁿ Xítohó Jesucristú. 13 Te cúñaha-ndo tnàhá té Rũfú téé ío váha sándáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú sá ïo na càda ndee iní-dé ndìhi nãná-dẽ, chi ñaha-áⁿ quidé iní-í sá cúú-áⁿ dàtná nãná-í. 14 Te cúñaha-ndo sã ïo na càda ndee iní té Àsincritú, ndìhi té Flègonté, ndìhi té Hèrmás, ndìhi té Pàtrobás, ndìhi té Hèrmés, ndìhi nchaa dava-gá cue ñáyi ndècu ndìhi-o ichi Xítohó Jesucristú xĩndecu ndìhi-güedé. 15 Te cúñaha tùcu-ndo sá ïo na càda ndee iní té Filológó, ndìhi tá Jüliá, ndìhi té Nèréú, ndìhi

cúha té Nèréú, ndihi tá Òlimpás, ndihi nchaa dava-gá ñáyiú sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú xĩndecu ndihí-yu.

16 Te ío yĩñùhu cada ndee iní tnáhá-ndó ññ ññ-ndo. Te nchaa ñáyiú tàcá nchaa iha dàcuaha tnúhu Xítohó Jesucristú quidé ndèe iní ñáhã-yu xii-ndo.

17 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sã cádá cuèndá-ndó nũu ío ñáyiú quide nacuáa vá cúú ññnuu-ndo cundecu-ndo, chi ñáyiú-án sánú ìchi ñahá-yu ññ ichi ñã túú vãha, chi ñã túú ññ-ni cuu-xi tnúhu càháⁿ-yu ndihi tnúhu sá ñĩ níhí-ndó ndècu ndihi-ndo, te ñáyiú ducaⁿ xĩquide vá nihí tnáhá-gã-ndó ndihí-yu. 18 Chi ñáyiú-án ñã túú quidé-yu chiúⁿ sá cúú-xí Xítohó Jesucristú, chi mee-ni sã cúú-xí mèe-yu quidé-yu, te mee-ni nchàa tnúhu sá ío víi ío váha cuáháⁿ càháⁿ-yu òré cuáháⁿ-yu dándahú-yu nchaa ñáyiú ío yáchí sàndáá iní-xi ññ tnúhu. 19 Te nchaa ñáyiú nihí-yu tnúhu sá nchòhó sàndáá iní-ndó tnũhu Xítohó Jesucristú, núu xĩãⁿ ío cùdĩ iní-í. Te cuìní-í sá nchòhó ío váha cutnùní iní-ndó nàcuáa cada-ndo mèe-ni sá vãha, te vá cání iní-ndó càda-ndo datná xĩquide nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha.

20 Te Yá Ndiõxí Yaa quidé ío váha cùu iní-ó ndècu-o ío ndihí cada-gá cuèndá sá sàcuíhná ñã túú-gã ná cada ñaha-xi xii-ndo, te xìcáⁿ táhù-í núú Xítohó Jesucristú sá ío na chĩndee chitúu ñaha-gã xii-ndo.

21 Te té Timùteú tée quide ndihi-í chiúⁿ Xítohó Jesucristú iha quide ndee iní ñáhã-dẽ xii-ndo, te tnáhã té Lùciú, ndihi té Jàsón, ndihi té Sosipàtér cue tée cùu ndi mee-í quidé ndèe iní ñáhã-güedẽ xii-ndo.

22 Te tnáhã yúhú té Tèrciú tée càdúha tutú-a cuèndá té Pãblú quidé ndèe iní ñáhã-í xii-ndo, chi ññ-ni cùu-o ndihi Xítohó Jesucristú.

23 Te tnáhã té Gãyú tée dii vèhe-xi ndecu-í quidé ndèe iní ñáhã-dẽ xii-ndo, te diu-dé ní taxi nũu-dé vehe tàcá ñáyiú dàcuahá-yu tnúhu Xítohó Jesucristú. Te tnáhã té Èrastú tée yĩndaha díhúⁿ ñũú quidé ndèe iní ñáhã-dẽ xii-ndo, te tnáhã té Cuártú tée ndècu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú quidé ndèe iní ñáhã-dẽ xii-ndo.

24 Te xìcáⁿ táhù-í núú Xítohó Jesucristú sá ío na chĩndee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu.

Cáhãⁿ-ó sã ío càhnu cuu Yá Ndiõxí

25 Te vitna chí ná càchí-ó sã ío càhnu cuu Yá Ndiõxí, chi mee-gã cada te ío-gá cuita níhí ndéé-gã-ndó cùndecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú dàtná càchí tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhù-ó, tnúhu sá dánèhé-í ñáyiú cuèndá Xítohó Jesucristú, te nchaa tnúhu-a ññ-ni cùu-xi ndihi nchaa tnúhu sá ñĩ cachí Yá Ndiõxí cuu yuhu ndéé cùtnáhã ní ngáva ñuyíú, te vitna ní quee túu-xi, 26 chi mee Yá Ndiõxí ní dátũu-gã núú-ó vitna, te càháⁿ-ndí nàcuáa ní chídó tnùní cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha. Te ducaⁿ tnũhu sá ndúú yũhu ni cuu ta xíté nuu-xi nihí ñuyíú cuáhãⁿ, chi ducaⁿ ñĩ cachí Yá Ndiõxí Yaa ndécú nchàa nduu nchaa quíú cunduu cuèndá sá quĩndáá iní ñáhã ñáyiú xii-gã, te tnĩ-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gã.

27 ¡Te ññ-dii-ni Yá Ndiõxí cúú-gã Yaa ío sàá sá xìní tnùní-xi! ¡Te nchaa-o chí ná càchí-ó sã ío càhnu cuu-gã, chi ndècu ndihi-o Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ-ni càda-o ni caa ni quíhí! Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-ñã vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NÍ CADÚHA TÉ PÁBLÚ QUIHⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒRINTÚ

Té Páblú cadúha-dé tutú quíhⁿ ndaha ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú

¹ Yúhú té Páblú ní cáháⁿ ñáhá Yă Ndiöxí xii-í cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyi, chi ducaⁿ ní cachí Yă Ndiöxí cunduu. Te cadúha-í tutú-a ndíhi té Söstenés té ndècu ndíhi-o ichi Xítohó Jesucristú ² cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyi ndècu ichi Yă Ndiöxí ndécú ñúú Còrintú, chi nchòhó cúu-ndó ñáyi cùu cuendá Yă Ndiöxí cuendá sá ndécú ndíhi-ndo Xítohó Jesucristú. Te diu-ni-ndo cùu-ndo ñáyi ní cáháⁿ ñáhá Yă Ndiöxí cuendá cundecu yíñuhu-ndo núú-gă, ndíhi nchaa dava-gă ñáyi ndècu nchaa xichi, ñáyi cachí sá ïo cànnyu cuu Xítohó Jesucristú. Te Yaá-áⁿ cúu-gă Xítohó-yu, te diu-ni-gă cúu-gă Xítohó nchoo tucu. ³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tătá-ó Dütú Ndiöxí ndíhi núú Xítohó Jesucristú sá ndi nduú-gă ïo na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ïo váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Yă Ndiöxí ïo chindee ñaha-gă xii-o cuendá sá ndécú-ó ndíhi Xítohó Jesucristú

⁴ Te ducaⁿ-ni ïo ndácáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí cuendá-ndó, chi mee-gă ïo chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo sá cuendá Xítohó Jesucristú. ⁵ Te cuendá sá ndécú-ndó ndíhi Xítohó Jesucristú, núú xiáⁿ Yă Ndiöxí ïo chindee ñaha-gă xii-ndo sáá díquí-ndó nàcuáa cáháⁿ-ndó, ndíhi nàcuáa cùtnuní iní-ndó, ⁶ chi tnúhu sá ni ñíhí-ndó cuendá Xítohó Jesucristú ní quée-xi iní-ndó. ⁷ Te xiáⁿ núu nchaa sá váha ñá túu tnàhí cùmání xii-ndo chi Yă Ndiöxí ïo chindee ñaha-gă. Te ducaⁿ quide-gă ñini nchòhó ni yùhu ni iní-ndó ndètu-ndo sáá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. ⁸ Te Yă Ndiöxí ducaⁿ-ni ïo chindee ñaha-gă xii-ndo cuendá sá vă yô teñaha cuèchi nduu na quixi tucu Xítohó Jesucristú. ⁹ Te nchaa sá cáháⁿ Yă Ndiöxí

dacutíi quide-gă, te diu-gă cúu-gă Yaá ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo cuendá cuu ñⁿnuu-ndo ndíhi Déhe-gă Xítohó Jesucristú Yaá cúu Xítohó-ó.

Ñá túu cùu ñⁿnuu ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú

¹⁰ Te nchòhó ñáyi ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú cáháⁿ-í dóho-ndo sá vă ndí díⁿ cànny iní-ndó, te ïo cuu ñⁿnuu-ndo cundecu-ndo, te ñⁿ-ni cànny iní-ndó, te ñⁿ-ni càda-ndo chi ducaⁿ cuiní-gă cunduu. ¹¹ Te duha cáháⁿ-í dóho nchòhó ñáyi ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, chi cue ñáyi vehe té Clòé ní cachí tnúhu-yu xii-í sá ñá túu cùu ñⁿnuu-ndo ndècu-ndo. ¹² Te duha nduu tnúhu ní ñíhí-í nàcuáa cùu ndècu-ndo, chi dava-ndo cachí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Páblú.” Te dava-ndo cachí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Àpolós.” Te dava-ndo cachí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Pèlú.” Te dava tucu-ndo cachí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá Xítohó Jesucristú”, duha cachí-ndó. ¹³ Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó chi ñá túu ñá daha Xítohó Jesucristú ndécú chi ñⁿdí-ni-gă. Te ñá díú yùhú té Páblú ní xíhí-í núú cùrúxí sá cuendá-ndó, te ni ñá túu ní sandute-ndo cuendá sá yùhú cuu cuendá ñáhá-í xii-ndo. ¹⁴ Te táxăhu xii Yă Ndiöxí chi ñá díú nchaa-ndo ni dacuandute-í, chi té Crispú-ni ndíhi té Găyú-ni ní dacuandute-í-güedé. ¹⁵ Te xiáⁿ núu vá cúu tnàhí cáháⁿ-ndó sá ñí sandute-ndo sá cúu cuendá ñáhá-í xii-ndo. ¹⁶ Te ní ndacu tucu iní-í sá tnàhá tucu ñáyi cùu ndi mee té Estéfanás ní dacuandute-í, te diu-ná ñáyi-áⁿ te sànuu sá ñá túu-gă nágá ñáyi ni dacuandute-í. ¹⁷ Te Xítohó Jesucristú ñá túu ní tendaha ñaha-gă xii-í sá dacuandute-í ñáyi, chi ní tendaha ñaha-gă xii-í sá cáháⁿ-í tnúhu-gă núu-yu, tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí táhú-ó. Te ñá túu cáháⁿ-í dàtná cáháⁿ ñáyi túha. Te ducaⁿ quide-í cuendá sá nchòhó quindáá váha iní-ndó tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí. Chi núu na cáháⁿ-í dàtná cáháⁿ ñáyi túha te nchòhó vá quindáá iní-ndó tnúhu-áⁿ nàcuáa tàú-xi cunduu.

Sá cuendá Xítohó Jesucristú cùtnuní iní-ó sá ïo cànny cuu Yă Ndiöxí

¹⁸ Te nchaa ñáyi ta xíta ñihnu cuáháⁿ cachí-yu sá ñá túu nandíhi tnúhu sá cáháⁿ

nàcuáa ní xíhí Xítohó Jesucrístú núú cùrúxí, dico sá cúú-xí nchòo ñáyiú sa ní naníhí tàhú, chi tnúhu-áⁿ cúú-xí ñⁿ tnúhu sá ñí taxi Yá Ndiöxí ndécú ndìhi-o cuendá ndacu-gá cada-gá nchaa nàcuáa cuìní-gá iní-ó, ¹⁹ te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-gá núú tütú-gá núú càchí-xi:

Yúhú cada-í te nchaa ñáyiú túha vá nándìhi-gá nchaa sá xìní tnùní-yu, te nchaa ñáyiú ío váha sàá díquí-xi vá nándìhi-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Duha càchí Yá Ndiöxí núú tütú-gá.

²⁰ Te xíáⁿ cútnùní iní-ó sá ncháá ñáyiú sàni iní-xi sá ño túha ndècu ñuyíú-a, ndìhi nchaa cue téé dàcuaha ñaha xíi-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndìhi nchaa ñáyiú ío váha sàá díquí-xi càháⁿ cuendá nchaa sá ío ñuyíú-a, te nchaa ñáyiú-áⁿ càchí Yá Ndiöxí sá ñà túú nándìhi nchaa sá xìní tnùní-yu sá cúú-xí-gá. ²¹ Te Yá Ndiöxí ío váha cùtnuní iní-gá nàcuáa quide-gá, chi ñá túú dàña-gá cundecu ndìhi ñáhá-yu xii-gá sá cuendá nchaa sá ñí sáá díquí méé-yu, te ducaⁿ quide-gá chi cuìní-gá sá cùndèdóho-yu tnúhu sá sání iní-yu ñá túú nándìhi. Te sá cuendá tnúhu-áⁿ te naníhí tàhú-yu te núu na quíndáá iní ñáhá-yu xii-gá.

²² Te cue ñáyiú isràél cuìní-yu quini-yu sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada, te cue ñáyiú grìégú nchìcúⁿ nihnú-yu nchaa sá dácuàha ñáyiú ío túha. ²³ Dico nchoo yìhi-o càháⁿ-ó núú ñáyiú sá Xítohó Jesucrístú ní xíhí-gá núú cùrúxí. Te cue ñáyiú isràél ñá túú tnàhí tnàhá iní-yu cundèdóho-yu tnúhu-áⁿ. Te cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél càchí-yu sá ñà túú vèdana nándìhi tnúhu-áⁿ. ²⁴ Dico sá cúú-xí nchaa ñáyiú ní càháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí chi cuèi cùu-yu ñáyiú isràél àdi ñá túú cùu-yu, dico ñáyiú-áⁿ càchí-yu sá sǎ cuendá Xítohó Jesucrístú cútnùní iní-yu sá ño càhnu cuu Yá Ndiöxí te ndècu ndìhi-gá nchaa sá xìní tnùní-gá. ²⁵ Te sá quidé Yá Ndiöxí càchí ñáyiú ñuyíú-a sá ñà túú nándìhi, dico xíáⁿ ío-gá nándìhi dàcúúxí sǎ sání iní méé-yu. Te sá ñí xíhí Xítohó Jesucrístú núú cùrúxí, xíáⁿ càchí ñáyiú sá ñá túú ní ñíhí ndéé Yá Ndiöxí cada-gá sá ñí sani iní-gá cada-gá. Dico sá dúcáⁿ ñí

quide Yá Ndiöxí, xíáⁿ cúú-xí sǎ ño-gá ní ñíhí ndéé-gǎ ní quide-gá ñⁿ sá ñí sani iní-gá dàcúúxí sǎ sání iní méé ñáyiú ñuyíú-a. ²⁶ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucrístú, chí dándàcu iní nàcuáa ndècu-ndo cútnàhá ní càháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-ndo, chí sacú-ni-ndo túha dàcúúxí ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá. Te ducaⁿ sàcú-ni-ndo tàxi tnuní-ndó, te ñu-ni ducaⁿ sàcú-ndó nèhe ñáyiú sá yíñùhu núú-ndó. ²⁷ Te ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndiöxí càchí-yu sá ñà túú tnàhí túha dava-gá tnàha ñáyiú-yu, dico dava ñáyiú ñá túú túha-áⁿ càháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-yu cundecu-yu ichi-gá, te cundecu ndìhi ñaha-gǎ xii-yu, te ducaⁿ dándóo canúú-yu nchaa ñáyiú càchí sá ño túha. Te càháⁿ tucu-gá ñáyiú càchí dava-gá ñáyiú sá ñà túú tnàhí tàú cunuu cundecu-yu ichi-gá, te ducaⁿ cundecu ndìhi ñaha-gá xii-yu, te dándóo canúú-yu nchaa ñáyiú càchí sá táxi tnùní. ²⁸ Te ducaⁿ Yá Ndiöxí càháⁿ-gá ñáyiú ñá túú tnàhí cunuu cundecu ndìhi-gá, ndìhi ñáyiú quèe tìhú núú dàva-gá tnàha ñáyiú-xi, ndìhi ñáyiú càchí-yu sá ñà túú vèdana nándìhi, nchaa ñáyiú-áⁿ càháⁿ-gá cundecu ndìhi-gá, te ducaⁿ quide-gá cuendá dándóo canúú-yu nchaa ñáyiú càchí sá ño cunuu. ²⁹ Te núu xíáⁿ ní ñⁿ ñáyiú vá cúú càchí-yu sá ño càhnu cuú-yu núú Yá Ndiöxí. ³⁰ Dico nchòhó chi mee Yá Ndiöxí ní quide-gá ndécú-ndó ndìhi Xítohó Jesucrístú, te Xítohó Jesucrístú ní quide-gá ní cutnùní iní-ó sǎ Yá Ndiöxí cúú-gǎ Yaá ndécú ndìhi nchaa sá xìní tnùní-gá. Te ñu-ni Xítohó Jesucrístú ní quide-gá cuendá sá nchóo vǎ cùndècu-gá cuèchi-o núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ cundecu yíñùhu-o núú-gǎ, te nduu táhú-ó cundecu-o ndìhi-gá ní caa ní quíhíⁿ. ³¹ Te sá dúcáⁿ quide-gá núu xíáⁿ xíní ñùhu-xi cada-o nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi: “Vá càchí-ndó sǎ méé-ndó ño càhnu cuu-ndo, chí cachí-ndó sǎ Yáá cúú Xítohó-ndó ño càhnu cuu-gǎ”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

2

Tnúhu sá càháⁿ nàcuáa ní cuu ní xíhí Xítohó Jesucrístú núú cùrúxí

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucrístú sa nàha-ndo sá cùtnàhá ní

quixi-í ní cáháⁿ-í tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó, te ñá túú ní cáháⁿ-í dàtná cáháⁿ ñⁿ ñáyiú ío váha sàá díquí-xi, àdi datná cáháⁿ ñⁿ ñáyiú ío túha. ² Chi cútnàhá ní xíndecu ndìhi ñaha-í xii-ndo chi ní sani iní-í sá méé-ní cuèndá Xítóhó Jesucristú cáháⁿ-í núú-ndó ndìhi nacuáa ní cuu ní xíhí-gá, te ñu ducaⁿ ñí guide-í. ³ Te cútnàhá ní quexìo-í núú ndécú-ndó te ni ñá cútnuní iní-í nása cada-í ní cùu, te ío ní quiyùhú iní-í ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó. ⁴ Te cútnàhá ní cáháⁿ-í nàcuáa ndùu tnúhu Xítóhó Jesucristú núú-ndó, te nàha-ndo sá Espiritú Yá Ndiöxí ní chindee ñàha-xi xii-í ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó, te tnúhu-áⁿ ñí quée-xi iní-ndó. Te ñá túú ní cáháⁿ-í ñⁿ tnúhu càhnu núú-ndó tnúhu sá cáháⁿ cue ñáyiú ío váha sàá díquí-xi. ⁵ Te ducaⁿ ñí cuu cuèndá sá nchòhó quíndáá iní-ndó tnúhu Yá Ndiöxí chi ní guide-gá sá vâha sá cúú-xí iní-ndó, te ñá díú sá cuèndá tnúhu sá cáháⁿ ñáyiú càchí sá ío túha ducaⁿ ñí sándáá iní-ndó tnúhu-gá.

Espiritú Yá Ndiöxí quidé-xí cùtnuní iní-ó nàcuáa sàni iní-gá

⁶ Te nchoo cáháⁿ-ó tnúhu càhnu núú ñáyiú sa ní níhí ndéé ndècu ichi Xítóhó Jesucristú. Te tnúhu-áⁿ ñá túú cáháⁿ ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, te ni cuè téé yìndaha ñaha xii-yu ñá túú cáháⁿ-güedé tnúhu-áⁿ chi cue téé-áⁿ naa-güedé. ⁷ Te tnúhu càhnu-áⁿ cúú-xí tnúhu Yá Ndiöxí, te mee-gá ní cachí-gá ndéé cútnàhá vátá ngáva-gá ñuyíú sá ncháá ñáyiú na quíndáá iní tnúhu-áⁿ te nduu táhù-yu cundecú-yu ndìhi-gá núú ío váha càa ndecu-gá ñí caa ñí quíhíⁿ. Te tnúhu-áⁿ ndúú yùhu-xi ni cuu. ⁸ Te ni ñⁿ cue téé yìndaha cue ñáyiú ñuyíú-a ñá túú tècú tnùnì-güedé tnúhu-áⁿ, chí núu dícó tècú tnùnì-güedé tnúhu-áⁿ te vá cátá càa-güedé Xítóhó Jesucristú núú cùrúxí cahni ñaha-güedé xii-gá ní cùu. Te ñu-ni Yaá-áⁿ ío càhnu cuu-gá. ⁹ Dico ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi:

Yá Ndiöxí sa ní sani iní-gá ncha nàcuáa cada-gá sá cúú-xí cuèndá ncha ñáyiú cùu iní ñáhá xii-gá.

Te sá ñí sani iní-gá cada-gá cúú-xí sá vátá quíni-gá ñáyiú te ni vátá cùndèdóho-gá-yu, te ni ñá túú tnàhí cùtnuní iní-yu nása cada-gá.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ¹⁰ Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá Espiritú-gá cada-xi te nchoo cùtnuní iní-ó ncháa nacuáa sàni iní-gá cada-gá, núu xiáⁿ ducaⁿ tècú tnùnì-ó vítna, chí Espiritú-gá xini-xi nchaandi túhú nàcuáa sàni iní-gá cada-gá.

¹¹ Te ñá ñⁿ ñáyiú xini ndáá-yu nàcuáa sàni iní ingá ñáyiú, chí mee ñáyiú-áⁿ xini ndáá-yu ncha nàcuáa sàni iní-yu. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu Yá Ndiöxí chí medii-ni Espiritú-gá xini-xi ncha nàcuáa sàni iní-gá. ¹² Te nchoo chí Yá Ndiöxí ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndìhi-o, te ñá díú ñuyíú-a ducaⁿ ñí quèe espiritú ní ngúndecu ndìhi-o. Te ducaⁿ ñí taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndìhi-o cuèndá ducaⁿ cùtnuní iní-ó nàcuáa ndùu ncha sá vâha sá dícó ducaⁿ ñí taxi-gá ndécú ndìhi-o. ¹³ Te cuèndá ncha sá vâha-áⁿ cáháⁿ-ndí, te cáháⁿ-ndí nàcuáa dàcahu iní ñáhá Espiritú Yá Ndiöxí xii-ndí, te ñá túú cáháⁿ-ndí nàcuáa càhu iní ñáyiú ñuyíú-a cáháⁿ-yu, te ñu-ni ncha tnúhu dàcahu iní ñáhá Espiritú-gá xii-ndí cáháⁿ-ndí, ñu-ni ncha xiáⁿ dánèhé-ndí ncha ñáyiú ndècu ndìhi tucu Espiritú-gá.

¹⁴ Te ñáyiú ñá túú ndècu ndìhi Espiritú Yá Ndiöxí ñá túú tnàhá iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu dàcécú tnúhu ñaha Espiritú-gá xii-yu, te ni ñá túú tècú tnùnì-yu, te càchí-yu sá ñá túú nàndíhi-xi. Te ducaⁿ chí mee-ni ncháa ñáyiú ndècu ndìhi Espiritú-gá tècú tnùnì-yu nàcuáa ndùu tnúhu-áⁿ. ¹⁵ Te cue ñáyiú ducaⁿ ndècu ndìhi Espiritú Yá Ndiöxí cùtnuní ndáá iní-yu ná cúú ncháa sá vâha, te vá yóo ñⁿ xini ncha nàcuáa sàni iní-yu. ¹⁶ Te núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Vá yóo ñⁿ xini nàcuáa sàni iní Yá Ndiöxí, núu xiáⁿ vá yóo ñⁿ ndacu ná danèhé ñáhá xii-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá. Te nchoo chí ñⁿ-ni sàni iní-ó ndìhi Xítóhó Jesucristú.

3

Cue téé xíquide chiùn Yá Ndiöxí

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá

ñã ní ñhì-í nàcuáa cada-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó dàtná càháⁿ-í núú nchàa ñáyiú quide nchaa nacuáa càháⁿ Espiritú Yá Ndiöxí, chi ní cáháⁿ-í núú-ndó dàtná càháⁿ-í núú nchàa ñáyiú cùnnu nchaa sá cuèhé sá dúhá ìní-xi, te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue ñáyiú íchí ñí sándáá ìní tnúhu Xítóhó Jesucristú, núú xiãⁿ ducaⁿ ñí cáháⁿ-í núú-ndó. ² Te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná ìⁿ déhe yiquiⁿ vitna sadi camá, te ñá túú ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue landú sa xèxi díta, chi ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo ìⁿ sá ñà túú tnàhí úhú tecú tnùnì-ndó, te ñá túú ní dànèhé ñáhà-í xii-ndo ìⁿ sá xítò-í sá vã tècú tnùnì-ndó. Te quide cuendá-í sá díú-ní dùcaⁿ vá tècú tnùnì-ndó ndèé vitna te núu na dànèhé ñáhà-í xii-ndo nchàa dava-gá tnúhu. ³ Te ducaⁿ chi quide-ni-ndo nacuáa sàni ìní mée-ndó, chi ndècu-ni-ndo ichi cuédú ìní, te nàá ndihì tnàha-ni-ndo, te ñá túú tnàhí cùu ìⁿnuu-ndo ndècu-ndo. Te xiãⁿ cútnùnì sá mée-ní nchàa nacuáa sàni ìní mée-ndó quide-ndo, te xiquide-ndo dàtná quidé nchàa ñáyiú ñá túú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú. ⁴ Te dava-ndo càchì-ndó: “Yúhú cùu-í cuendá té Pãblú.” Te dava-ndo càchì-ndó: “Yúhú cùu-í cuendá té Àpolós”, duha càchì-ndó. Te sá dúcáⁿ càháⁿ-ndó xiãⁿ cútnùnì sá quidé-ní-ndó mèe-ni nchaa nacuáa sàni ìní mée-ndó.

⁵ Te yúhú té Pãblú càchì tnúhu-í xii-ndo sã ñà túú cùnnu-í, te ní té Àpolós ñá túú cùnnu-dé chi dicó cue téé xínu cuechi núú Yá Ndiöxí cùu-ndí, te ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó, núú xiãⁿ ní sándáá ìní-ndó. Te ndí díⁿ ndí díⁿ ndùu chiuⁿ ní táhú Yá Ndiöxí cada-ndí. ⁶ Te yúhú cùu-í dàtná ìⁿ téé chihì tatá chi dàcaháⁿ ñáhà-í xii-ndo tùha-ndo ichi Yá Ndiöxí. Te té Àpolós cùu-dé dàtná ìⁿ téé nàcuhñu chi téé-áⁿ ndécú-dé dánèhé ñáhà-dé xii-ndo tnúhu-gá. Te Yá Ndiöxí cùu-gã Yaá quidé sàhnu tatá ní chihì-í-áⁿ, te duha càháⁿ-í chi ñiu-gá quidé-gã tá ñihí ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. ⁷ Te núú xiãⁿ ní téé chihì tatá te ní téé nàcuhñu ñá túú cùnnu-güedé, dico Yá Ndiöxí ío cùnnu-gá chi ñiu-gá quidé-gã xínu tatá-áⁿ te sàhnu-xi. ⁸ Te ìⁿ-ní cùu téé chihì tatá ndihì téé nàcuhñu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchúhú cue téé xiquide chùuⁿ Yá Ndiöxí, te nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide-ndí te ducaⁿ cùnduu táhú taxi Yá Ndiöxí nduu táhú-ndí. ⁹ Te nchòhó

cùu-ndó dàtná ìⁿ xichi núú ñí quée tatá, te nchúhú cùu ìⁿnuu-ndí quidé chùuⁿ-ndí xiãⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi cùu cuendá ñáhà Yá Ndiöxí xii-ndo, te nchúhú cùu ìⁿnuu-ndí quidé-ndí chùuⁿ-gá.

Te cùu tucu-ndo datná ìⁿ vehe sá vítná sáá, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi Yá Ndiöxí quidé-gã tá sàhnu nihnu-ndo ichi-gá cuáháⁿ. ¹⁰ Te yúhú cùu-í dàtná ìⁿ téé cùnnu daciaa vehe te ní tava-í cimièntú-xi, te ñⁿ cue téé véxi dàcaa-güedé ndóho, te ìⁿ ìⁿ cue téé-áⁿ ío xini ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dacaa-güedé. Núu ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yúhú chi Yá Ndiöxí ní taxi-gá chùuⁿ quide-í te chindee ñaha-gá, chi díhna-gá-í ní quixi-í ní cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú-ndó, te ñⁿ cue téé véxi dàcuaha ñaha-ná xii-ndo tnúhu-gá, te ìⁿ ìⁿ cue téé-áⁿ ío xini ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dacuaha ñaha-güedé xii-ndo tnúhu-gá. ¹¹ Te cimièntú vehe-áⁿ cada ìní-ó sã cùu-xí mèe Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ chi yúhú ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo ñí ngúndecu ndihì-ndo Xítóhó Jesucristú, te vá yõ-gá cundecu ndihì-ndo chi ìⁿdií dí-í-gã ndécú. ¹² Te dava cue téé dàcaa-güedé vehe váha te chihì-güedé díhúⁿ cuááⁿ, ndihì díhúⁿ cuixíⁿ, ndihì yúú sã ío vii càa. Te dava-güedé dácaa-güedé vehe vítú, te dava-güedé dácaa-güedé vehe ité, te dava-güedé dácaa-güedé vehe tnuvixiⁿ. ¹³ Te sáá nduu te nchaa vehe-áⁿ càyú-xi, te vehe vítú-áⁿ ndihì vehe ité-áⁿ ndihì vehe tnuvixiⁿ-áⁿ ndoo ndoo càyú, te nchaa vehe váha-áⁿ vã càyú-xi cuèi na yãha ñuhú. Te nchaa cue téé ní dácaá vèhe váha-áⁿ cada ìní-ó sã cùu-güedé ñáyiú ío váha quide chiuⁿ Yá Ndiöxí. Te nchaa cue téé ní dácaá vèhe vítú, ndihì cue téé ní dácaá vèhe ité, ndihì cue téé ní dácaá vèhe tnuvixiⁿ cada ìní-ó sã cùu-güedé ñáyiú ñá túú cuíni cada chùuⁿ Yá Ndiöxí nàcuáa tàú-xi cunduu. Te sáá nduu te cutnùnì nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide ìⁿ ìⁿ ñáyiú, chi Yá Ndiöxí cáháⁿ-gá nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide ìⁿ ìⁿ ñáyiú ní quide chùuⁿ-gá. ¹⁴ Te cue ñáyiú ío váha xiquide chùuⁿ Yá Ndiöxí te cùdí chùuⁿ quidé-yu, te ñáyiú-áⁿ ñihí-yu sá ndúú tãhú-yu. ¹⁵ Te cue ñáyiú ñá túú quide chiuⁿ Yá Ndiöxí nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cùdí chùuⁿ ní quidé-yu chi cuíta te ndóo-ná-yu duha, dico mèe-yu

chi naníhí tàhú-yu.

¹⁶ Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo dándacu-í iní-ndó sá cúú-ndó dàtná vehe Yá Ndiöxí, chi Espiritú-gá ndécú ndìhi ñaha-xi xii-ndo.

¹⁷ Te núu yoo na dànaa ñaha xii nchohó ñáyiú cùu veñúhu-gá, te Yá Ndiöxí danàa ñaha-gá xii ñáyiú-án, te ducaⁿ càda-gá chi nchòhó cúú-ndó ñáyiú cùu cuendá-gá.

¹⁸ Te vá dándàhú-ndó mèe-ndo sá ïo túha-ndo. Te núu ío dava-ndo sàni iní-ndó sá túha-ndo dàtná sání iní cue ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te cada-ndo sá cúú-ndó dàtná ñáyiú ñá túú tnàhí túha, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo ñáyiú túha sá cúú-xí Yá Ndiöxí.

¹⁹ Te nchaa sá xini tnùnì nchaa ñáyiú càchí sá ïo túha ñá túú ndècu ichi Yá Ndiöxí ñá túú nàndíhi-xi sá cúú-xí-gá. Te càchí-xi núú tütú-gá: “Nchaa ñáyiú càchí sá ïo túha te Yá Ndiöxí dandòo canúú ñáhá-gá xii-yu núú nchaa sá quidè-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

²⁰ Te càchí tucu-xi ìngá xichi: “Yá Ndiöxí cùtnùnì iní-gá nchaa nàcuáa sàni iní ñáyiú càchí sá ïo túha. Te nchaa nàcuáa sàni iní-yu-án càchí-gá sá ñà túú vèdana nàndíhi-xi”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

²¹ Núu xiáⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sá vã càchí-ndó sá nchùhú cue téè dānehé ñáhá xii-ndo tnúhu-gá ío càhnu cuu-ndí. Te nchaa sá ío ñuyíú-a cùu-xi sá vãha sá cúú-xí-ndó.

²² Te cuèi yúhú ndìhi té Àpolós ndìhi té Pèlú ndécú-ndí sá cúú-xí-ndó, te cuèi nchaa sá ío ñuyíú-a te cuèi nchaa nduu ndècu-ndo te cuèi sá cùú-ndó dico nchaa cùu-xi sá vãha sá cúú-xí-ndó. Te cuèi nchaa sá ndécú tnàvíí, te cuèi nchaa sá cóo ndèè cuèé-gá nchaa cùu-xi sá vãha sá cúú-xí-ndó.

²³ Te mee-ndo ndècu-ndo sá cúú-xí Xitohó Jesucristú, te mee Xitohó Jesucristú ndécú-gá sá cúú-xí Yá Ndiöxí.

4

Nàcuáa ndiú chiuⁿ quide cue té ní táuchíúⁿ Xitohó Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá

¹ Te cada cuendá-ndó sá nchùhú dicó-ni cue téè xinu cuechi núú Xitohó Jesucristú cúú-ndí, te chiúⁿ-án ní taxi Yá Ndiöxí quidé-ndí càháⁿ-ndí tnúhu sá ní cachí-gá yíyùhu ni cuu.

² Te xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiú ducaⁿ ní sáñaha Yá Ndiöxí chiúⁿ quidé-yu cada ndáá-yu cadá-yu chiúⁿ-án.

³ Te yúhú ñá túú quide cuendá-í nùu nása ndiú tnúhu càháⁿ-ndó cuendá-í nùu cùu-í téè vãha àdi ñá túú cùu-í. Te diu-ni ducaⁿ ñà túú quide cuendá-í nùu nása-gá càháⁿ nchaa dava-gá ñáyiú cuendá-í. Te ni mèe-í ñá túú càháⁿ-í nùu cùu-í téè vãha àdi ñá túú cùu-í.

⁴ Te sànuu iní-í sá ñà túú nã cùmānì-í núú Yá Ndiöxí, dico ñá díú sá xiáⁿ te cachí-í sá ñá túú cuèchi-í ndécú nùú-gá, chi mee-gá náhá ndáá-gá te núu nása quide-í ndécú-í.

⁵ Te nchòhó vá càháⁿ-gá-ndó sá ñà túú cùndáá ñáyiú núú Yá Ndiöxí, chi vátá sàá-gá nduu cùndáá cuèchi-yu. Te na sàá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú te dàvá-án dàtúu-gá nchaa sá quidè-yu, nchaa sá ñà túú xini-ó quidé-yu vitna, te ducaⁿ dàtúu-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Te Yá Ndiöxí càháⁿ vãha-gá cuendá nchaa ñáyiú ní quide vãha.

⁶ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xitohó Jesucristú, càcunehe-í té Àpolós ndìhi yúhú núú-ndó dānehé ñáhà-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo cuendá ducaⁿ cùu-xi ìⁿ sá vãha sá cúú-xí-ndó, ndìhi cuendá sá nchòhó canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo mee-ni nchaa nàcuáa yòdo tnùnì núú tütú Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ te vá càchí-ndó sá ìⁿ téè càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ío-gá càhnu cuu-dé dàcúxí ìngá-dé.

⁷ Te nchòhó vá càchí-ndó sá ïo-gá cùnùu-ndo dacúxí dàva-gá ñáyiú chi Yá Ndiöxí ní quide-gá ní ngúndecu ndìhi-ndo nchaa sá xini tnùnì-ndó. Te mee-gá ducaⁿ ní quide-gá ¿Te ná cuendá nchòhó ducaⁿ quide cahnu-ndo mee-ndo? Te quide-ndo dàtná tnúhu sá méé-ndó ní quide-ndo dùcaⁿ ní ngúndecu ndìhi-ndo nchaa sá xini tnùnì-ndó.

⁸ Te nchòhó quidé-ndó sá ñà túú tnàhí-gá ná cùmānì-ndó nùú Yá Ndiöxí, te quide-ndo sá ni ñíhí-ndó nchaa sá cuiní-ndó nùú-gá ndécú ndìhi-ndo, te sànuu sá cúú-nã-ndó dàtná cue téè yìndaha ñáyiú, te nchùhú ñá túú cùu ìⁿnuu ndìhi ñaha-ndí xii-ndo quìndaha ndìhi ñaha-ndí xii-ndo ñáyiú, ìte vãha-ni te núu dicó ndisa sá yìndaha-ndo ñáyiú chi tnàhá nchùhú ní tnahá ndìhi ñaha-ndí xii-ndo quìndaha-ó-yu te núu dicó cúú-xi ìⁿ sá ndáá dico ñáhá!

⁹ Te yúhú quidé cuendá-í sá nchùhú cue téè ní táuchíúⁿ Xitohó Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiú ní cachí Yá Ndiöxí sá cúú-ndí cue téè ñá túú

nàndíhi sá cúú-xí dàva-gá ñáyiu. Te ní cachí tucu-gá sá cúú-ndí dàtná cue ñáyiu sa ní tnahá òré cuú-xi quíhíⁿ nacháhu cuéchi-xi, te nchaa ñáyiu cùñúhu ñàhá-yu xii-ndí sá dúcáⁿ ndòho-ndí, te tnahá nchaa espíritú cùñúhu ñaha-xi xii-ndí. ¹⁰ Te cuendá sá xínú cuéchi-ndí núú Xítóhó Jesucristú, xiáⁿ cúú-ndí dàtná cue téé ñá túú vèdana nàndíhi sá cúú-xí ñáyiu. Te nchòhó quidé-ndó sá cúú-ndó ñáyiu ío túha ndècu ndíhi Xítóhó Jesucristú. Te ñáyiu cächí-yu sá nchúhú cúú-ndí cue téé ñá túú ndàcu cada ìⁿ sá cádá sá cúú-xí Yá Ndiöxí. Te nchòhó quidé-ndó sá cúú-ndó ñáyiu ío váha ndàcu quide ìⁿ sá sání iní-ndó sá cúú-xí-gá. Te cue ñáyiu dàquee tihú ñáhã-yu xii-ndí, te nchòhó néhë-yu sá yíñúhu núú-ndó. ¹¹ Te nchúhú chi nchaa-ni nduu ío ndòho-ndí, chi xihí-ndí docó, yìchí-ndí ndute, te ñá túú dõó-ndí, te nchaa ñáyiu quide úhú ñáhã-yu xii-ndí, te ni vèhe-ndí ñá túú ndèé cáá cùndecu-ndí. ¹² Te ío ndòho-ndí quidé chiuⁿ-ndí nihí-ndí sá xéxí-ndí. Te cue ñáyiu xícuèhé ñáhã-yu xii-ndí dico xicáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndiöxí cuendá-yu, te ñá cúú tnahí quiní ndeé ñáhã-yu xii-ndí dico quide cahnu iní-ndí nchaa sá quidé ñàhá-yu. ¹³ Te mee-ni tñúhu cuèhé tñúhu duha càháⁿ-yu cuendá-ndí dico sàcahnu iní-ndí te dàsahú-ndí-yu mee-ni tñúhu váha. Te cächí-yu sá cúú-ndí dàtná ìⁿ sá ñà túú-gá vèdana nàndíhi, te nchaa-ni nduu ducaⁿ càháⁿ-yu xáhãⁿ-yu xii-ndí.

¹⁴ Te yúhú duha càháⁿ-í núú tütú-a dàsahú ñáhã-í xii-ndo, dico ñá díú tñúhu sá cúú càháⁿ núú-ndó càháⁿ-í. Te duha càháⁿ-í dóho-ndo chi quide iní-í sá sùúní dàtná déhe mee-í cúú-ndó chi ío cùu iní ñáhã-í xii-ndo. ¹⁵ Te nchaa-o ndècu-o ichi Xítóhó Jesucristú vitna, dico yúhú cùú-í téé díhna nuu ñí dánèhé ñáhã xii-ndo nacuaa ndùu tñúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, núú xiáⁿ cùú-í dàtná tãtã-ndó. Te cuèi vâi vihi cue téé na quixi-güedé danèhé ñáhã-güedé xii-ndo tñúhu-gá dico ìⁿ dii-ni yúhú cùú-í téé díhna nuu-gã ní dánèhé ñáhã xii-ndo tñúhu-gá. ¹⁶ Núú xiáⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sá cãchícúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuaa quide-í.

¹⁷ Te xiáⁿ núu sa ní tendaha-í té Timùteú véxi coto ñaha-dé xii-ndo, te téé-áⁿ ío cùu iní-í-dé te quide ndáá-dé, te cùu-dé dàtná déhe-í chi yúhú ní sanu ichi-í-dé ichi Xítóhó Jesucristú, te téé-áⁿ cachí tñúhu-dé xii-ndo nchaa nacuaa quide-í ndécú-í ichi-gá. Te diu-ni nàcuáa na cächí tñúhu-dé-áⁿ diu-ni ducaⁿ quide-í nchaa xichí núú tàcá ñáyiu dàcuaha tñúhu Xítóhó Jesucristú. ¹⁸ Te dava nchòhó ío quide cahnu-ndo mee-ndo chi sání iní-ndó sá vã quixí-gã-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Dico núu mee Yá Ndiöxí ná cächí-gá te ío ndíhi quixi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-áⁿ quiní-í te núu nása quide nchaa ñáyiu ducaⁿ ío xíquide càhnu mee-xi-áⁿ ndécú-yu ichi Xítóhó Jesucristú. Te vá cádá cuendá-í tñúhu càháⁿ-yu chi chiuⁿ quidé-yu cada cuendá-í. ²⁰ Te vitna yíndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-o, te chindee ñaha-gá xii-o quide-o nchaa sá váha sání iní-ó quide-o te ñá díú mèe-ni sá càháⁿ-ó. ²¹ Te ío chí cání iní núu ndèdacàa sá váha-gá cada-í òré ná quéxió-í núú ndécú-ndó, núu sá ténàá ñáhã-í xii-ndo àdi sá càháⁿ ndíhi ñaha-í xii-ndo ndíhi tñúhu vii tñúhu váha nàcuáa cutnùní iní-ndó sá cúú iní ñáhã-í xii-ndo.

5

Èⁿ cuéchi càhnu vihi

¹ Te yúhú sa ní níhí ndáá-í tñúhu nàcuáa cùu ndecu-ndo, chi ìⁿ téé ndècu ndíhi-ndo ndeca-dé náná chàhá-dé. Te xiáⁿ cúú-xí ìⁿ cuéchi càhnu vihi, chi ndéé nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi Yá Ndiöxí cächí-yu sá vã cúú tnahí ducaⁿ càda-o. ² ;Te nchòhó ío quide cahnu-ni-ndo mee-ndo xíndecu-ndo! ;Te tàú-ndó sá cùndiyí-ndó ndíxi cuéchi iní-ndó sá dúcáⁿ cùu ndecu-ndo ni cuu! Te téé ducaⁿ quide-áⁿ xíní ñúhu-xi sá vã dáñã-gã-ndó nihí tnahá ndíhi ñaha-dé xii-ndo ni cùu dico ñá túú dùcaⁿ quide-ndo. ³ Te yúhú ñá túú ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo dico dàtná tñúhu sá ndécú ndíhi ñaha-í xii-ndo chi ducaⁿ-ni ío ñúhu iní ñáhã-í xii-ndo. Te yúhú cächí-í sá náchãhu téé-áⁿ cuéchi-dé sá dúcáⁿ quide-dé, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-í núú-ndó te núu dicó ndécú ndíhi ñaha-í xii-ndo. ⁴ Te òré nãtàcã-ndó càháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndiöxí te diu-ni Xítóhó Jesucristú ñá túú dàña ndéé-gá chindèe

ñaha-gá xii-ndo, te òré-áⁿ cada-ndo nàcuáa cuíní Xítohó Jesucristú cada-ndo, te cada iní-ndó sã tnàhá-í ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo. ⁵ Chi tàú-xi sã tée ducaⁿ quide-áⁿ daquèe tíhú-ndó-dě, te ducaⁿ te sácúhná dandòho ñaha-xi xii-dé cuèi na cùú-dé, dico na sàá nduu te nduu táhú-dě cundecu-dé ndìhi Xítohó Jesucristú.

⁶ Te nchòhó ñá túú ndùu váha-xi sã càchí-ndó sã ìo càhnu cuu-ndo. Te xini-ndó sã cuèi luha-ni levadùrá ná quíhu yuchi cuáha pàá dándaa-xi cuèi luha-ni nà quíhu te nihí-ni yuchi sàháⁿ ndoho-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó chi núu ndècu ndìhi-ndo ìⁿ ñáyiú quide sã ñà túú váha te nchaa-ndo ñà túú-gã cùú váha iní-ndó ndècu-ndo. ⁷ Te xini ñuhu-xi sã cádá-ndó dàtná quidé cuè ñáyiú quide vico pascuá, chi ñá túú chihí-yu levadùrá yuchi cuáha pàá xéxi-yu nduu quidé-yu vico-áⁿ. Te sã quíhu pàá-áⁿ cada iní-ó sã cùú-xí nchaa sã cuèhé sã dúhá nì xóo cada-ndo. Te vá cádá-gã-ndó nì ìⁿ sã cuèhé sã dúhá, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú váha chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó. Te cue mbéé cue quiti ní xóo cahni-güedé nduu pascuá cue quiti-áⁿ cada iní-ó sã cùú-güedé datná Xítohó Jesucristú nàcuáa ní xihí-gá núú cùrúxí. ⁸ Te núu xiáⁿ xini ñuhu-xi sã vã cádá-gã-ndó nì ìⁿ sã cuèhé sã dúhá sã nì xóo cada-ndo, te nì vã cùhú-gã iní-ndó te nì vã cádá-gã-ndó, te nì yùhu nì iní-ná-ndó càda-ndo mee-ni sã váha.

⁹ Te tutú sã sà ní dáquixí-í ndaha-ndo nì cachí-í sã vã nihí tnàhá-ndó ndìhi cue ñáyiú ndècu ichi díí ìní. ¹⁰ Te sã dúcáⁿ càháⁿ-í núú tütú ní dáquixí-í ndaha-ndo te vá cání ìní-ndó sã yùhú càchí-í sã vã cùú-gã tnàhá tnúhu-ndo ndìhi cue ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, ndìhi ñáyiú ndècu ichi díí ìní, ndìhi ñáyiú xìho nchaa sã ìo ñuyúú, ndìhi ñáyiú dùhu sã ndécú ndìhi tnaha ñáyiú-xi, ndìhi ñáyiú quide cahnu sã càchí-yu cùu ndiòxí te ñá ndàá sã ndiòxí cùú-xí chi dícó cue tée ñuyúú-a ní cadúha nchaa xiáⁿ, chi núu ducaⁿ na càda-ndo vá tnàhá tnúhu-gã-ndó ndìhi-yu te xini ñuhu-xi sã vã cùndecu-gã-ndó núú ndécú-yu. ¹¹ Te ñá túú dùcaⁿ quee-xi nacuáa càháⁿ-í núú tütú-í, chi yùhú càchí-í

sã vã cùú tnàhá tnúhu-ndo ndìhi ñáyiú càchí sã ndécú ichi Xítohó Jesucristú te ñá ndàá sã ndécú-yu ichi-gá. Te núu cùú-yu ñáyiú ndècu ichi díí ìní, àdi cuú-yu ñáyiú xìho nchaa sã ìo ñuyúú-a, àdi cuú-yu ñáyiú quide cahnu nchaa sã càchí-yu cùu ndiòxí te ñá ndàá chi dícó cue tée ñuyúú-a ní cadúha nchaa xiáⁿ, àdi cuú-yu ñáyiú yiti yùhu-xi, àdi cuú-yu ñáyiú quíhu, àdi cuú-yu ñáyiú dùhu sã ndécú ndìhi tnaha ñáyiú-xi, te nchaa ñáyiú ducaⁿ càchí sã ndécú ichi-gá te ñá ndàá te ducaⁿ xíquidè-yu, te nì vã cùú nihí tnàhá-ndó ndìhi-yu caxi-ndo ndìhi-yu.

¹²⁻¹³ Te ñá díú yùhú cùú-í tée cáháⁿ cuendá nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú núu quide ndàá-yu àdi ñá túú quide ndàá-yu ndécú-yu, chi mee Yã Ndiòxí cáháⁿ-gá te núu nása quidé-yu ndécú-yu. Dico nchòhó chi tàú-ndó càda cuendá-ndó núu nása quide cue ñáyiú ndècu ndìhi-ndo ichi Xítohó Jesucristú. Núu xiáⁿ xini ñuhu-xi daquee tíhú-ndó tée ducaⁿ ñà túú quide váha ndècu ndìhi-ndo-áⁿ, te vá dáñá-gã-ndó nihí tnàhá ndìhi ñaha-dé xii-ndo.

6

Nàcuáa tàú-xi cada ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú te núu ñá túú ndècu ndìhi váha tnàhá-yu

¹ Te dava nchòhó òré ñá túú ndècu ndìhi váha tnàha-ndo te cùyi-ndo cuáháⁿ-ndó núú cuè tée cùchiuⁿ ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú sàcáⁿ cuèchi-ndo, te ñá túú dùcaⁿ taú-xi cada-ndo chi núú cuè tée ndècu ichi-gá ducaⁿ tàú-ndó quíhíⁿ-ndó càcáⁿ cuèchi-ndo. ² Te nchòhó sa nàha-ndo sã ncháá ñáyiú cùu cuendá Yã Ndiòxí sáa nduu cãháⁿ-yu te núu ní quide ndàá nchaa dava-gá ñáyiú àdi ñá túú ní quide ndàá-yu, te nchòhó tnàhá-ndó cùu-ndo ñáyiú ducaⁿ cãháⁿ, te núu ducaⁿ te cutnùní iní-ndó sã ndácú-ndó càda ndàá-ndó nchaa cuèchi sã ñá túú ùhú cundáá vitna ndècu-ndo ñuyúú-a. ³ Te nchòhó sa nàha-ndo sã ncháá ndéé cue espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiòxí sáa nduu cãháⁿ-ó te núu nása quide-xi ndecu-xi. ¡Núu xiáⁿ cùtnùní iní-ó sã úúⁿ-gã ndacu-o càda ndàá-ó nchaa cuèchi sã ìo ñuyúú-a! ⁴ Te núu ìo dava-ndo ìo nása cùu ndecu-ndo te xìnàá-ndó, te vá

quihíⁿ-ndó càcáⁿ cuéchi-ndo núú cuè téé ndèhe-ndo sá ñà túú ndècu-güedé ichi Yá Ndiöxí, dico nchòhó chi da núú cuè téé-áⁿ cuáháⁿ-ndó sàcáⁿ cuéchi-ndo. ⁵ Te duha càháⁿ-í cuendá cucaháⁿ núú-ndó chi ñá túú quide váha-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ¿Te náa dícó-nă ñá túú tnàhí ìⁿ téé cùtnuní iní-xi nàcuáa cada ndáá cuéchi-ndo ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú-ăⁿ? ⁶ Te nchòhó, ñá túú quide váha-ndo, chi dava-ndo cuáháⁿ-ndó núú cuè téé ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú sàcáⁿ cuéchi-ndo cuendá dava-gá cue ñáyiú ndècu ndihí-ndo ichi-gá.

⁷ Te ñá túú quide váha-ndo sá dúcáⁿ náa ndihí tnàha-ndo te cuáháⁿ-ndó sàcáⁿ cuéchi-ndo, te váha-gá sá cada càhnu iní-ndó cuèi náandi na cada ñaha tnaha ñáyiú-ndo xii-ndo cuèi dùhú-yu sá ndécú ndihí-ndo dico cada càhnu-ni iní-ndó. ⁸ Dico nchòhó chi ñá túú quide cahnu iní-ndó chi da uuⁿ-gá ñá túú quide váha-ndo sàcúú-xí tnàha ñáyiú-ndo, chi cùú úhú iní-ndó-yu, te dùhu-ndó-yu, te ndéé mée-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú ducaⁿ quide tnaha-ndo.

⁹ Te nchòhó sa nàha-ndo sá ncháá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha vá ndúú tãhú-yu cundecú-yu núú ndécú Yá Ndiöxí táxi tnùní-gá, núú xiăⁿ vá cání iní-ndó sá ñáyiú-áⁿ nduu tãhú-yu cundecú-yu ndihí-gá. Te ni cuè ñáyiú ndècu ichi díí iní, te ni cuè ñáyiú quide cahnu nchaa sá càchí-yu cùú ndiöxí te ñá ndáá chi dícó cue téé ñuyúú-a ní cadúha nchaa xiăⁿ, te ni cuè téé càháⁿ ndihí ñadihí te ñá díú ñadihí-güedé cùú-yu, te ni cuè ñáyiú dñí càháⁿ ndihí téé te ñá díú yï-yu cùu-güedé, te ni cuè téé càháⁿ ndihí tnàha téé-xi, ¹⁰ te ni cuè ñáyiú dùhu, te ni cuè ñáyiú xilho sá ndécú ndihí tnaha ñáyiú-xi, te ni cuè ñáyiú quihu, te ni cuè ñáyiú càháⁿ úhú, te ni cuè ñáyiú dñícuèhé tnàha ñáyiú-xi te dùhu ñahá-yu, te ni ìⁿ cue ñáyiú duha xiquide vá ndúú tãhú-yu cundecú-yu núú ndécú Yá Ndiöxí táxi tnùní-gá. ¹¹ Te dava nchòhó ducaⁿ ñí xóo cada-ndo ni cùú, te vitna ní cuu-ndo ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, te ní cuu-ndo ñáyiú cùú cuendá Yá Ndiöxí, te ní cuu tucu-ndo ñáyiú ñá túú-gă cuéchi-xi ndècu núú-gă. Te ducaⁿ

ñí quide ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo sá váha sá cuendá Xítohó Jesucristú, te ní ngündecu ndihí-ndo Espiritú Yá Ndiöxí.

Nàcuáa ndùu cuendá yiqui cùñú-ó

¹² Te càchí ñáyiú sá ncháá sá sání iní-ó cuu cada-o, te ndáá càháⁿ-yu dícó-ni sá ñă ncháá cùu-xi sá váha sá cùú-xí-ó. Te núú cuíni nchaa sá sání iní-ó-ăⁿ taxi tnùní ñáhá-xí te vá cada-ó. ¹³ Te nchòhó sa xini-ndó sá ncháá sá xéxi-ó cuãnguee-xi xití-ó, te xití-ó ñí cuáha tnàhí-xi sá cùhúⁿ nchaa sá caxí-ó, dico xití-ó ndihí nchaa sá xéxi-ó chi naa-xi. Te Xítohó Jesucristú néhé cuendá-gá yiqui cùñú-ó, te ducaⁿ yiqui cùñú-ó cùu-xi cuendá-gá, te ñá túú ní cuáha yiqui cùñú-ó sá cùndècu-xi ichi díí iní. ¹⁴ Te datná ní quide Yá Ndiöxí ní dándótó-gă Xítohó Jesucristú ducaⁿ cada ñaha-gá xii nchoo tucu chi dandòto ñaha-gá xii-o núu na cùú-ó, chi ndàcu-gá quidé-gă nchaa sá váha.

¹⁵ Te nchòhó sa nàha-ndo sá yiqui cùñú-ó cùu-xi cuendá Xítohó Jesucristú chi ìⁿ-ni cùu-o ndihí-gá, núú xiăⁿ ñá túú tnàhí ndùu váha-xi càháⁿ ndihí-o ñáyiú ndècu ichi díí iní, chi yiqui cùñú-ó cùu-xi cuendá Xítohó Jesucristú, te núú ducaⁿ na cada-o te cada iní-ó sá cuendá-nă ñáyiú-áⁿ cùú yiqui cùñú-ó, núú xiăⁿ ñá túú tnàhí ndùu váha-xi ducaⁿ cada-o. ¹⁶ Te sa xini-ndó sá núu ìⁿ téé na càháⁿ ndihí-dé ìⁿ ñadihí ndécú ichi díí iní te cada iní-ó sá ìⁿ-nă yiqui cùñú cùú-yu. Te ducaⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi: “Ìⁿ téé na càháⁿ ndihí-dé ìⁿ ñadihí te ìⁿ-nă yiqui cùñú cùú-yu”, duha càchí-xi. ¹⁷ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú tnàhá tnúhu ndihí Xítohó Jesucristú, chi ìⁿ-nă cùú-yu ndihí-gá.

¹⁸ Te núú xiăⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sá vă cùndècu-ndo ichi díí iní, chi núú ducaⁿ na cada-ndo te ñá túú tnàhí sá váha cùu-xi sá cùú-xí yiqui cùñú-ndó chi ío dàcuíta nihnu-xi yiqui cùñú-ndó. Te nchaa dava-gá sá cuehé sá dúhá ñá túú quide-xi yiqui cùñú-ndó datná quidé xiăⁿ. ¹⁹ Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sá yiqui cùñú-ndó cùu-xi datná ìⁿ vehe núú ndécú Espiritú Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yiqui cùñú-ndó chi ndècu-ndo ndihí Espiritú-gá. Te mee-gă ní

taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndìhi-ndo, te ñá díú mèe-ndo cuu cuendá-ndó mèe-ndo chi Yá Ndiòxí cúú cuendá ñáhá-gá xii-ndo. ²⁰ Te ducaⁿ cùu-ndo ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiòxí chi Xítóhó Jesucristú ní nacháhu-gá nchaa yíca cuèchi-ndo. Te núu xíáⁿ xíní ñùhu-xi sá ñihí ní ndúú-ndó càda-ndo nacuaá cuu càhnu Yá Ndiòxí, te ducaⁿ tàú-xi cada-ndo chi espíritú-ndó ndìhi yiqui cuñú-ndó cùu-xi cuendá-gá.

7

Sáhu sã cúú-xí ñáyiú ní tnándaha

¹ Te ní quexio tutú sá ñí dáquixí-ndó ndàha-í, te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá tnúhu càháⁿ-ndó núú tütú-ndó. Te váha cada-xi te núu vá cándeca téé ñadihi, te ducaⁿ-ni váha cada-xi te núu ñáyiú ñihí vá cándecá-yu téé. ² Te dicó-ni sá núu ducaⁿ na càda-ndo te dava-ndo caní iní-ndó cundecu-ndo ichi díí iní. Núu xíáⁿ xíní ñùhu-xi sá ncháá cuè téé ndí dííⁿ cundecu ñadihi-güedé, te ducaⁿ-ni tucu nchaa cue ñáyiú ñihí ndí dííⁿ cundecu yíí-yu. ³ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá cuè téé vá cúú càchí-güedé sá vã cúú cãháⁿ ndihí-güedé ñadihi-güedé, te ñáyiú ducaⁿ cuè ñáyiú ñihí tucu, vá cúú càchí-yu sá vã cúú cãháⁿ ndihí-yu yíí-yu. ⁴ Te nchaa cue ñáyiú ñihí chi ñá díú mèe-ní-yu cùu cuendá-yu yiqui cùñú-yu chi tnàhá cúú cuendá yíí-yu, te ducaⁿ-ni nchaa cue téé tucu chi ñá díú-ní mèe-güedé cúú cuendá-güedé yiqui cùñú-güedé chi tnàhá cúú cuendá cue ñadihi-güedé. ⁵ Te cue téé vá cúú càchí-güedé sá vã cúú cãháⁿ ndihí-güedé ñadihi-güedé. Te ni cuè ñáyiú ñihí vá cúú càchí-yu sá vã cúú càháⁿ ndihí-yu yíí-yu. Àdi te núu ní ndatnúhu-yu sá vã dúcáⁿ càdá-yu ñí ùú nduu cuendá sá cuñí-yu ío cãháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxí, dico ná yáha núu ná daha nduu ducaⁿ ní ndatnúhu-yu sá vã dúcáⁿ càdá-yu te naníhí tnàhá tucú-yu, chi núu ñáhá te cudana te vá cuacàhnu iní-yu te sácuihná dacàháⁿ ñáhá-xí xii-yu cada-yu sá ñá túú tàú-yu cada-yu.

⁶ Te tnúhu càháⁿ-í-a quèe-xi sá tée ndihí ñadihi cuu candeca tnàhá-yu dico ñá túú

quide yica-í sá dúcáⁿ càdá-yu. ⁷ Te yúhú sání iní-í sá núu dicó sá cúú te nchaa-ndo cundecu-ndo datná ndécú-í, dico ñáhá chi mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá nacuáa nduu táhú-ó ñíⁿ ñíⁿ-o cundecu-o, chi dava-o ñí cutáhú-ó núú-gã sá cundecu ñadihi-ó te dava-o ñáhá. ⁸ Te càchí tnúhu-í xii nchòhó cue téé vátá ñihí-gá ñadihi-xi sá vãha-gá sá núu vá cundecu ñadihi-ndó datná yúhú. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú ñihí ñáyiú vátá ñihí-gá yíí-xi sá vãha-gá sá núu vá cundecu yíí-ndo. Te ñáyiú ducaⁿ càháⁿ-í sá cúú-xí nchaa nchòhó ñáyiú ñihí ní quendóo quèé sá vãha-gá sá núu vá cándeca-gá-ndó téé. ⁹ Te càchí tnúhu-í xii nchaa-ndo sã núu xito-ndo sã vã cundecu iní-ndó cundecu mee-ndo te váha-gá sá núu tnándaha-ndo, te ñá díú sã mèe-ní caní cuhé caní duha iní-ndó cundecu-ndo.

¹⁰ Te nchaa nchòhó ñáyiú sa ní tnándaha càháⁿ-í dóho-ndo, te ñá díú mèe-í duha càhu iní-í càháⁿ-í dóho-ndo chi Xítóhó Jesucristú ducaⁿ dàcahu iní ñáhá-gã xii-í, chi mee-gã cuñí-gá cada-ndo nacuáa na càháⁿ-í-a. Te nchaa nchòhó cue ñáyiú ñihí càháⁿ-í dóho-ndo sã vã dáñá-ndó yíí-ndo. ¹¹ Te núu ío dava-ndo sã ní dáñá-ndó yíí-ndo, te xini ñùhu-xi sá vã cándeca-gá-ndó téé, chi cundecu mee-ñá-ndó àdi núu ñáhá te naqueheⁿ tucu-ndo téé ní cuu yíí-ndo. Te nchaa nchòhó cue téé ndècu ñadihi-xi càháⁿ-í dóho-ndo sã vã dáñá-ndó ñáyiú cùu ñadihi-ndó.

¹² Te tnúhu na càháⁿ-í-a cùu-xi sá ñí sani iní mèe-í te ñá díú tnúhu sá ñí cachí Xítóhó Jesucristú càháⁿ-í cúú-xi. Te núu dava nchòhó cue téé ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndécá-ndó ñáyiú ñihí ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, te vá dáñá-ndó-yu te núu cùu váha iní-yu ndèca ñáhá-yu xii-ndo. ¹³ Te núu dava nchòhó cue ñáyiú ñihí ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndécá-ndó cuè téé ñá túú ndècu ichi-gá te vá dáñá-ndó-güedé te núu cùu váha iní-güedé ndécá ñàha-güedé xii-ndo. ¹⁴ Te núu ñíⁿ téé ñá túú sàndáá iní-dé Xítóhó Jesucristú te ñadihi-dé sàndáá iní ñáhá-áⁿ xii-gá, te téé-áⁿ ñí cuu-dé ñíⁿ téé sa ní cuyatni tnàhá tnúhu ndihí ñàha xii-gá sá cuendá ñadihi-dé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tucu ñadihi ñá túú sàndáá

iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú te yii-aⁿ sàndáá iní ñáhá-dě xii-gá, te ñaha-áⁿ sa ní cuyatni tnahá tnúhu-aⁿ ndihí-gá sá cuèndá yii-aⁿ, te ñu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu cue landú-yu chi sa ní cuyatni tnahá tnúhu-güexi ndihí-gá. Te núu vá dúcáⁿ cùu te cue landú-yu-áⁿ ño xica cùndecu-güexi núu-gã. ¹⁵ Te núu ñiⁿ tée ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú cuini-dé ñaha tñaha-dé ndihí ñadihí-dé ñaha sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú, te ñu-ni na càda-dé nàcuáa sàni iní-dé. Te ñu-ni ducaⁿ tucu te núu ñadihí ñaha ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú cuini-aⁿ ñaha-aⁿ tée sàndáá iní ñáhá xii-gá, tée cùu yii-aⁿ te ñu-ni na càda-aⁿ nàcuáa sàni iní-aⁿ. Chi tée sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú ñá túú tàú-dé cada yica-dé ñadihí-dé cundecu ndihí ñaha-aⁿ xii-dé te núu ñá túú cuini-aⁿ. Te ñu-ni ducaⁿ ñadihí ñaha sàndáá iní ñáhá xii-gá ñá túú tàú-aⁿ cada yica-aⁿ cundecu ndihí ñaha yii-aⁿ xii-aⁿ te núu ñá túú cuini-dé cundecu ndihí ñaha-dě xii-aⁿ, chi Yá Ndiöxí cuini-gá sá ncháá nchòo ñáyiu ndècu ichi-gá cundecu váha-o vã nàá-ó. ¹⁶ Chi cue tée sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú ñá túú cùtnuní iní-güedé te núu ndacu-güedé canu ichi-güedé ñadihí-güedé ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túú sàndáá iní ñáhã-yu xii-gá, te ducaⁿ-ni cuè ñáyiu ñadihí sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú ñá túú cùtnuní iní-yu te núu ndacú-yu canu ichi-yu yíi-yu ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túú sàndáá iní ñáhã-güedé xii-gá.

¹⁷ Te duha na càchí tnúhu-í xii-ndo, nchaa chiúⁿ ní nduu táhú-ndó núú Yá Ndiöxí quidé-ndó ndéé cùtnahá ní cáháⁿ ñáhã-gã xii-ndo ñi natuha-ndo ichi-gá te ñu-ni chiúⁿ-áⁿ cada-ndo cundecu-ndo. Te nchaa xichi núú tàcá ñáyiu dàcuaha tnúhu-gá ñu-ni duha càháⁿ-í dóho-yu. ¹⁸ Te nchaa cue tée ndècu seña ñi-xi dàtná ní cachi ndí Moisés, cue tée ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ndécú ichi-gá, te ñu-ni ducaⁿ cùnduu-güedé cundecu-güedé, te nchaa cue tée ñá túú ndècu seña ñi-xi ní cáháⁿ-gá cundecu ichi-gá, ñu-ni ducaⁿ cùnduu-güedé cundecu-güedé vá cuãha-güedé seña ñi-güedé. ¹⁹ Te ñiⁿ-ni cùu-xi cuèi na cuãha-o seña ñi-o àdi vá cuãha-o. Te sá ño-gá xini ñuhu-xi cada-o xiãⁿ cúu-xí sã cádá-ó ncháa nàcuáa cuini Yá

Ndiöxí. ²⁰ Chi xini ñuhu-xi sá cùndecu-ni-o datná ndécú-ó cùtnahá ní cáháⁿ ñáhã Yá Ndiöxí xii-o ñi ngùndecu-o ichi-gá. ²¹ Te núu cùu-ndo ñáyiu ñá túú tñahí dàñá quee núú chiúⁿ pàtróoⁿ-xi cùtnahá ní cáháⁿ ñáhã Yá Ndiöxí xii-ndo, te ñá túú ñá cani iní-ndó, dico núu dàña ñaha pàtróoⁿ-ndó quee-ndo núú chiúⁿ-ndó te váha-ni quee-ndo núú chiúⁿ-ndó. ²² Te sátná ní cáháⁿ ñáhã Xítohó Jesucristú xii nchòhó ñáyiu ducaⁿ ñá túú tñahí dàñá quee núú chiúⁿ pàtróoⁿ-xi-áⁿ, te ní cuu-ndo dàtná ñáyiu dàñá quee núú chiúⁿ pàtróoⁿ-xi sá cúu-xí-gã, te ducaⁿ chi ñá túú-gã ndécú-ndó ichi cuèhé ichi duha. Te nchòhó ñáyiu dàñá quee núú chiúⁿ pàtróoⁿ-xi cùu-ndo datná ñáyiu ñá túú tñahí dàñá quee núú chiúⁿ pàtróoⁿ-xi sá cúu-xí Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ chi xinu cuechi-ná-ndó núú-gã. ²³ Te Yá Ndiöxí ní nduu cuèndá ñáhã-gã xii-o chi Xítohó Jesucristú ní nacháhu-gã nchaa yíca cuèchi-o sã ndécú núú Yá Ndiöxí ní cùu, te vá dàñã-ndó sã tñaha ñáyiu-ndo nàdatuhú iní ñáhã-yu xii-ndo vã cùnú cuèchi-ndo núú Xítohó Jesucristú nàcuáa tàú-xi cunduu. ²⁴ Te núu xiãⁿ càchí tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sá cùndecu-ni-ndo datná-ñi ndècu-ndo ndéé cùtnahá ní cáháⁿ ñáhã-gã xii-ndo, te ñu-ni ducaⁿ cundecu-ndo ichi-gá.

²⁵ Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã Xítohó Jesucristú ñá túú càchí tnúhu-gã xii-í núu nása cáháⁿ-í cuèndá nchaa ñáyiu vátã tñandaha-gã. Te duha sàni iní-í cáháⁿ-í cuèndá-yu, te nchòhó cuu quíndáá iní-ndó tñuhu càháⁿ-í chi Xítohó Jesucristú chindèe chitúu ñaha-gã xii-í. ²⁶ Te yúhú càchí-í sã sã cuèndá nchaa tñundòho tnúhu ndáhú ió ñuyíú-a vitna, te váha-gã sã ncháá ñáyiu te núu nása xíndecú-yu te ducaⁿ-ni na cùndecú-yu. ²⁷ Te nchaa cue tée ndècu ñadihí-xi te ducaⁿ-ni na cundecu-güedé ndihí-yu, te nchaa cue tée ñá túú ñadihí-xi te ducaⁿ-ni na cùnduu-güedé vá ndúcú-güedé ñadihí-güedé. ²⁸ Dico nchaa cue tée na ndècu ñadihí-xi te ñá díú ñiⁿ cuèchi cùu-xi sá dúcáⁿ ná ndècu-güedé ñadihí-güedé, te ñu-ni ducaⁿ cùu tucu cue ñáyiu ñadihí te núu na ñihí-yu yíi-yu chi ñá díú ñiⁿ cuèchi cùu-xi sá dúcáⁿ ñihí-yu yíi-yu.

Te núu cue téé na ñihí-güedé ñadihí-güedé te nándi ndohó-yu cundecú-yu ñuyíú-a, te núu xiáⁿ duha càháⁿ-í cuendá sá vǎ ndúcú-güedé ñadihí-güedé cuendá sá vǎ ndóhó-yu.

²⁹ Te nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ñǎ túú-gǎ vǎi nduu cumání te quixi tucu Xítóhó Jesucristú, núu xiáⁿ xíní ñùhu-xi sá ndèé vitna ngúita nchaa cue téé ndècu ñadihí-xi cada-güedé chiúⁿ Xítóhó Jesucristú, te cada-güedé dàtná sá ñǎ túú ñadihí-güedé. ³⁰ Te nchaa ñáiyu ndihú iní-xi te na càda-ní-yu sá ñǎ túú ndihú iní-yu cadá-yu chiúⁿ Yá Ndióxi. Te nchaa ñáiyu cùdíí iní-xi te na càda-ní-yu sá ñǎ túú cùdíí iní-yu cadá-yu chiúⁿ-gǎ, te nchaa ñáiyu ndècu ndihí nándi sá ndécú ndihí te na càda-ní-yu sá ñǎ túú ñǎ ndécú ndihí-yu cadá-yu chiúⁿ-gǎ. ³¹ Te nchaa ñáiyu nèhe chiuⁿ nchaa sá ío ñuyíú-a te na càda-ní-yu cuendá sá ñǎ túú ñǎ néhé chiúⁿ-yu cadá-yu chiúⁿ Yá Ndióxi, chi nchaa sá ío ñuyíú-a sa ñùhu-xi ichi cuáháⁿ-xi núú ndihí ñihnu-xi.

³² Te cùníní-í sá vǎ cùhúⁿ iní-ndó nándi sá ío ñuyíú-a, te ni ñǎ túú tnàhí ná cani iní-ndó cùndecu-ndo, chi nchaa cue téé ndècu ichi Xítóhó Jesucristú xíndecu mee ío ñùhu iní-güedé cada-güedé chiúⁿ-gǎ nàcuáa cudíu-güedé núú-gǎ. ³³ Te nchaa cue téé sa ndècu ñadihí-xi cue téé ndècu ichi-gǎ ñùhu iní-güedé nàcuáa cada-güedé cundecu-güedé ñuyíú-a cuendá ducaⁿ cùdiu-güedé núú ñadihí-güedé. ³⁴ Te diu-ni ducaⁿ cùu tucu cue ñáiyu dihí chi ñǎ túú ñⁿ-ni cuu ñáiyu sa ndècu yíⁿ-xi ndihí ñáiyu vátá cùndècu-gǎ yíⁿ-xi, chi ñáiyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ñǎ túú ndèca téé ío ñùhu iní-yu cadá-yu chiúⁿ-gǎ nàcuáa ñihí ní ndúú-yu cundecu yíñùhú-yu núú Yá Ndióxi, dico cue ñáiyu dihí ndécá tée ndècu ichi-gǎ ío ñùhu iní-yu nàcuáa cundecú-yu ñuyíú-a cuendá cudíu-yu núú yíⁿ-yu.

³⁵ Te duha càháⁿ-í cuendá cúú-xí ñⁿ sá vǎha xii-ndo, te cudíu núú tnáhá-ndó, te cuu-ndo ñáiyu cada ndáá núú Xítóhó Jesucristú, te mee-ni-gǎ cuhuⁿ iní-ndó. Te ñǎ díú sǎ dúhá càháⁿ-í te quide yica-í sá

cádá-ndó nàcuáa càháⁿ-í.

³⁶ Te núu ío dava-ndo sàni iní-ndó sǎ ñǎ túú nduu vǎha-xi sá ío cuu sacuéhé déhe yoco-ndo cundecú-yu ñǎ, te núu sàni iní-ndó sǎ vǎha-gǎ candecá-yu téé te cada-ndo nàcuáa sàni iní-ndó, chi ñǎ díú ñⁿ cuéchi cùu-xi. ³⁷ Te núu dava-ndo ndècu déhe yoco-ndo, te vǎ yòo ñⁿ cada yica ñǎha xii-ndo sá cándecá-yu téé. Te núu mee-ndo sàni vǎha iní-ndó nàcuáa cada-ndo, te núu vǎ dásáⁿ-ndó déhe yoco-ndo càndeca ñǎha téé te quide vǎha-ndo sǎ dúcáⁿ quide-ndo. ³⁸ Te nchaa ñáiyu dàsaⁿ déhe yoco-xi càndeca ñǎha téé te vǎha-ni quidé-yu, te nchaa ñáiyu ñǎ túú dàsaⁿ déhe yoco-xi càndeca ñǎha téé te vǎha-gǎ tucu quidé-yu sá dúcáⁿ quidé-yu.

³⁹ Te nchaa ñáiyu dihí ndécú yíⁿ-xi xini ñùhu-xi sá cùndècu-ní-yu ndihí yíⁿ-yu ñini ndècu vívú-güedé chi ducaⁿ càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nàcuáa cada-o cùndecu-o, dico núu na cùú-güedé te cuu naquehéⁿ-yu ingá téé candecá-yu dicó-ni sá diu-ni téé ndècu ichi Xítóhó Jesucristú. ⁴⁰ Te yúhú sání iní-í sá ío-gǎ vǎha cundecú-yu te núu vǎ nándúcú-yu ingá téé candecá-yu, te duha càháⁿ-í chi Espíritú Yá Ndióxi ducaⁿ dàcahu iní ñáhá-xi xii-í càháⁿ-í.

8

Cuendá nchaa sá nchító-ó sǎñaha ñáiyu nduu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxi

¹ Te vitna na càháⁿ-í cuendá nchaa sá nchító-ó sǎñaha ñáiyu nduu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxi te ñǎ ndàá chi dicó ndaha cue tee ñuyíú-a ní cuáha nchaa xiáⁿ. Te nchoo sa cùtnuní vǎha iní-ó cuendá nchaa xiáⁿ, dicó-ni sá cuendá nchaa sá cùtnuní vǎha iní-ó xiáⁿ quidé càhnu-o mee-o, dico núu cùu iní-ó tnàha ñáiyu-o te canu ichi-ò-yu ichi vǎha. ² Te núu dava-ndo sàni iní-ndó sǎ tǔha-ndo dico cùu-ndo ñáiyu vátá cùtǔha-gǎ nàcuáa tàú-xi cunduu. ³ Te núu nchòhó cúú iní-ndó Yá Ndióxi te mee-gǎ càháⁿ-gǎ sá cúú-ndó ñáiyu cùu cuendá-gǎ.

⁴ Te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa nduu cuendá nchaa sá nchító-ó sǎñaha ñáiyu nduu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxi te ñǎ ndàá chi dicó ndaha cue téé ñuyíú-a ní cuáha nchaa xiáⁿ. Te nchoo cùtnuní iní-ó sǎ ncháá sǎ càchí ñáiyu cùu ndióxi cǎdǔha-yu ñuyíú-a ñǎ túú cùu-xi

ndióxí, chi ìⁿdii díí-ni Yá Ndiöxí ndécú. ⁵ Te cue ñáyíu ñuyíú-a cächí-yu sá cuèi andíu te cuèi ñuyíú-a ndècu titní ndióxí. Te ndáá sá ndèni ní cuu ndècu espíritú sá cächí ñáyíu cùu ndióxí te ñá ndàá sá ndióxí cúú-xí, te nchaa xiáⁿ táxí tnùní ñáhá-xí xii-yu. ⁶ Te nchoo cùtnuní ndáá iní-ó sã ìⁿdii díí-ni Yá Ndiöxí ndécú te ñá ndàá sá ndióxí cúú-gã Tãtã-ó, te nchoo cùu-o ñáyíu cùu cuendá-gá. Te ñá-ni mee-gã ní táuchíúⁿ-gã ní cuáha nchaa sá ió ñuyíú-a, te cùtnuní tucu iní-ó sã ìⁿdii díí-ni Xítóhó Jesucristú ndécú, te Yaá-áⁿ ñí quide-gá nchaa chiúⁿ ní táhú Dütú Ndiöxí ní cadúha-gá nchaandi túhú sá ió ñuyíú. Te ñá-ni mee Xítóhó Jesucristú quidé ndècu-o ichi-gá vitna.

⁷ Te ñá ncháá nchòhó ñáyíu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í. Chi sa ní cáaⁿ-ndo quide cahnu-ndo nchaa sá cächí-yu cùu ndióxí ní cùu. Te cuendá xiáⁿ nùu nàqueheⁿ-ni-ndo nchaa sá nchító-ó ndùu táhú nchaa sá cächí-yu cùu ndióxí-áⁿ xéxi-ndó, te sàni-ni iní-ndó sã quidé cahnu-ndo nchaa sá cächí-yu cùu ndióxí-áⁿ te ñá ndàá sá ndióxí cúú-xí. Te núu sàni iní-ndó sã ñá túú vãha caxi-ndo sã dúcáⁿ ndùu táhú-xi-áⁿ te xèxi-ndo te xiáⁿ ñá túú cùu vãha iní-ndó cuendá sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁸ Te ñá díú nchàa sá xéxi-ó quide-xi cudíu-o núú Yá Ndiöxí, chi ìⁿ-ni quide-xi cuèi na càxi-o àdi vá cáxi-ó chi ni ìⁿ sá cáxi-ó vã chindèe ñaha-xi cudíu-o núú Yá Ndiöxí. Te cuèi vá cáxi-ó dico ñá díú xiáⁿ cada sá vã cudíu-o núú-gã. ⁹ Te cuu-ni caxi-ndo nchàa nãni ñihí-ndó. Te dicó-ni sá càda cuendá-ndó sã ñá díú cuendá sá xéxi-ndó-ãⁿ cuíta nihnu dava ñáyíu ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú cadá-yu nãndi sá cáda-yu nàcuáa vá cúú vãha iní Yá Ndiöxí chi ñáyíu-áⁿ ñá túú cùtnuní iní-yu. ¹⁰ Te nchòhó ñáyíu xini vãha cuendá nchaa sá cächí-yu cùu ndióxí, te núu na quihíⁿ-ndó nùu ndécú nchàa xiáⁿ te ngóo-ndo càxi-ndo nchaa sá ñí cutáhú-xi, te quini ñáyíu ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyíu vátá cùtnuní-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá dúcáⁿ cächí-yu cùu ndióxí-áⁿ, te cuèi sàni iní-yu sá ñá túú quide vãha-ndo sã dúcáⁿ quide-ndo te cudana te cada yicá-yu caxí-yu tnàhá-yu

nchaa sá dúcáⁿ ñí nduu táhú nchaa sá cächí-yu cùu ndióxí-áⁿ te ñá ndàá sá ndióxí cúú-xí. ¹¹ Te núu ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiáⁿ te ducaⁿ quide-ndo, te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ te dàcuíta nihnu-ndo dáva-gá ñáyíu ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyíu vátá cùtnuní-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiáⁿ, te ñá cuendá tnàhá ñáyíu-áⁿ ñí xihí Xítóhó Jesucristú. ¹² Te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ cúú-xí ìⁿ cuèchi núú Xítóhó Jesucristú, chi quide-ndo nàcuáa xínu iní-yu cadá-yu ìⁿ sá sání iní-yu ñá túú vãha, núu xiáⁿ ñá túú quide vãha-ndo sã cúú-xi-yu. ¹³ Te núu yúhú cùtnuní iní-í sá sã cuendá ìⁿ sá cáxi-í te ngóo ìⁿ ñáyíu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú cadá-yu ìⁿ sá vã cúú vãha iní Yá Ndiöxí, te vãha-gá sá vã cáxi-gã-í xiáⁿ cuendá sá vã cáda-yu ìⁿ sá vã cúú vãha iní-gá.

9

Nchaa sá cúú càda cue téé ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá

¹ Te yúhú chi cuu cada-í nchaa sá sání iní-í, chi tnàhá-í ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú càháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyíu. Te yúhú ní xini núu-í Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Xítóhó-ó te nchòhó cúú-ndó ñáyíu ní sándáa iní tnúhu-gá sá càháⁿ-í te ducaⁿ chi ndècu ndihí-í-gá. ² Te ió dava ñáyíu ñá túú sándáa iní-yu sá Xítóhó Jesucristú ní táuchíúⁿ-gã càháⁿ-í tnúhu-gá, dico nchòhó chi cùtnuní ndáa iní-ndó sã díú-gã ní tendaha ñaha-gá xii-í xicá cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá, te ducaⁿ chi yúhú ní càháⁿ-í tnúhu-gá núu-ndó te ní sándáa iní-ndó-gã te xiáⁿ cùtnuní sá díú-gã ní tendaha ñaha-gá xii-í xicá cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyíu.

³ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í cuendá cundedóho nchaa ñáyíu sãtnuhu ñaha xii-í. ⁴ Chi yúhú cuu-ni caxi-í nchaa núú sã cúú càxi-o na taxi ñáyíu. ⁵ Te cuu-ni cundecu ñadhí-í te caca ndeca-í-yu nchaa núú xicá cùu-í càháⁿ-í tnúhu Yá Ndiöxí dàtná quidé dáva-gá cue téé càháⁿ tnúhu-gá, ndihí cue téé cùu ñani Xítóhó Jesucristú, ndihí té Pelú. ⁶ Te tnàhá yúhú ndihí té Bèé cuu dañá-ndí chiúⁿ quide-ndí te cada-ndí dàtná xiquide dáva-gã-güedé càháⁿ-güedé tnúhu Xítóhó

Jesucristú. ⁷ Te nchoo xini-ó sã ncháá cuè sandadú dacuítí sã ñúhú yãhu-güedé xínú cuèchi-güedé, te ñá túú dicó ducaⁿ xínu cuechi-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tucu ñáyiu xítu ñⁿ sá xítú chi dacuítí ñihí-yu ñⁿ sá xítú-yu xèxi-yu, te ñá díú dicó ducaⁿ xítú-yu. Te ducaⁿ cùu tucu cue téé cùu toli chi quihni-güedé dícu quití xító-güedé xihí-güedé te ñá túú dicó ducaⁿ xító-güedé-di. ⁸ Te vá cání ñí-ndó sã sà dúhá càháⁿ-í te càhu ñí mée-í duha càháⁿ-í, chi tnúhu càháⁿ-í-a ñⁿ-ni quèe-xi ndihí tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés. ⁹ Chi ndíi-áⁿ ñí chídó tnùní ndíi núú tütú ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi, te càchí-xi: “Vá chíhí-ndó ñunu yuhu ndicutu oré danchihí-di triú”, duha càchí-xi núú tütú ndíi. Te ñá díú sã dúcáⁿ ñí cáháⁿ Yã Ndiõxí te càháⁿ-gá mee-ni cuendá ndicutu-áⁿ. ¹⁰ Chi ní cáháⁿ-gá cuendá nchoo cuè ñáyiu ndècu ichi-gá, te ndáá sá díú cuendá-ó dùcaⁿ ní cáháⁿ-gá. Te nchaa cue téé xítu chihi tatá sàni ñí-güedé sá díú tátá chíhí-güedé-áⁿ cuu sá cáxi-güedé, te díu-ni ducaⁿ cùu tucu cue téé xicani triú chi càni-güedé cuendá quee caxi-güedé. ¹¹ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchúhú cue téé càháⁿ tnúhu Xítóhó Jesucristú, chi dānehé ñáhá-ndí xii-ndo cuendá nchaa sá vãha quide ñaha Yã Ndiõxí xii-o, núu xiãⁿ dai tàú-xi sá nchòhó chindee ñaha-ndo xii-ndí ñuu ná cúú sã xini ñúhu-ndí. ¹² Te núu dava cue téé càháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí chindèe-ndo-güedé, te uuⁿ-gá ducaⁿ tàú-ndó chindee-ndo nchúhú cue téé ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi-gá.

Te cuèi tàú ndisa-ndo sã chindèe ñaha-ndo xii-ndí dico ñá túú dùcaⁿ caháⁿ-ndí núú-ndó càda-ndo, te quide cahnu ñí-ndí cuèi nāndi sá tá yãha-ndí véxi. Te ducaⁿ quide-ndí cuendá sá ñá túú ñá cani ñí ñáyiu cuendá-ndí te ducaⁿ cuíta cuténuu-gá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó quíhíⁿ. ¹³ Te nchòhó xini-ndó sã ncháá cuè téé xínu cuechi veñúhu díu-ni xiãⁿ ñihí-güedé xèxi-güedé, te díu-ni cue téé-áⁿ xínú cuèchi-güedé núú xihí quití ndúu tãhú Yã Ndiõxí, te díu-ni xiãⁿ ñihí tucu-güedé sá xèxi-güedé. ¹⁴ Te díu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchúhú cue téé càháⁿ tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó, chi Xítóhó

Jesucristú ní cachí-gá sá díú-ñí cuendá chiúⁿ quide-ndí ñihí-ndí caxi-ndí. ¹⁵ Te ñá ñíⁿ ndúu cáháⁿ-í núú-ndó càda-ndo nacuáa tàú-xi cunduu sá cúú-xi-í, te vá cání ñí-ndó sã sà dúhá càháⁿ-í te ñⁿ sá xicáⁿ-í núú-ndó. ¡Chi cuèi na cùú-í sá ndòhò-í te ñá díú sã càháⁿ ñáyiu sá sã cuendá sá càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú ñihí-í xèxi-í!

¹⁶ Te yúhú ñá túú quide cahnú-í mée-í sá càháⁿ-í tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó, chi tàú tnàhá-í sá càdà-í chi ducaⁿ ñí cachí Yã Ndiõxí cada-í. ¡Te ndàhú ní cuu yúhú te núu vá càháⁿ-í tnúhu-áⁿ! ¹⁷ Te ñá túú càháⁿ-í tnúhu-gá sá cúú ñí mée-í chi mee-gã ní táuchíúⁿ-gã cáháⁿ-í tnúhu-gá. Te núu càháⁿ-í tnúhu-gá sá cúú ñí mée-í te tàú-í ñihí-í sá ndúú tãhú-í ní cùu. ¹⁸ Dico sá sá ní nduu tãhú-í cúú-xi sã ño cùdúⁿ ñí-í sá dicó ducaⁿ càháⁿ-í tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó. Te cuèi tàú-í queheⁿ-í sá táxi-ndó ndúu tãhú-í sá cuendá sá càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú, dico ñá túú dùcaⁿ quide-í. ¹⁹ Te sá dúcáⁿ dicó ducaⁿ càháⁿ-í tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó, xiãⁿ ni ñⁿ ñáyiu ñuyú-a vá cúú càchí-yu sá táxi tnùní ñáhã-yu xii-í, te cuèi ducaⁿ dico mee-í ní sani ñí-í sá cúú-í dàtná ñⁿ téé xínu cuechi núú nchaa ñáyiu cuendá ducaⁿ cuíta cuu vaí-yu tuhá-yu ichi Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ. ²⁰ Te òré ñúhú tnàhí tnuú cue ñáyiu israhél te quide-í sá ñíⁿ-ní cùu-í ndihí-yu cuèi ñá túú nchícúⁿ ñihnu-í tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, te ducaⁿ quide-í cuendá sá ñáyiu-áⁿ quindáá ñí-yu tnúhu càháⁿ-í te tuhá-yu ichi Xítóhó Jesucristú. ²¹ Te òré ñúhú tnàhí tnuú nchaa ñáyiu ñá túú nchícúⁿ ñihnu tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, te quide-ñí-í sá quidè-í dàtná quidè mée-yu cuendá quindáá ñí-yu tnúhu càháⁿ-í, te tuhá-yu ichi Xítóhó Jesucristú. Te cuèi ducaⁿ quide-í dico ñá túú dàña ndeé-í quidè-í nchaa nàcuáa cuíni Yã Ndiõxí cada-o, te ducaⁿ chi nchícúⁿ ñihnu-í quidè-í nchaa nàcuáa càháⁿ Xítóhó Jesucristú. ²² Te òré ndécú-í ndihí nchaa ñáyiu ñá túú cùtnuní váha ñí-xi nàcuáa cundecu ichi Xítóhó Jesucristú, te tnàhá-í quidè-í dàtná quidè-yu cuendá sá ná tédòho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í te ducaⁿ cùtnuní-gá ñí-yu nàcuáa cundecú-yu ichi-gá. Te nchaandi tãhú ñáyiu quide-í sá ñⁿ-ni cuu-í

ndihí-yu cuendá ducaⁿ ñihí-í nàcuáa cada-í te cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-í te tñí-yu ichi Xítóhó Jesucristú te naníhí tǎhú-yu. ²³ Te duha quide-í cuendá sá cuítá quindáá iní-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó quíhíⁿ, te ducaⁿ te tñhá yúhú ío váha cundecu-í dàtná càháⁿ tnúhu-áⁿ.

²⁴ Te nchòhó sa xìní-ndó sǎ ncháá cue téé xínu quíhu màrcúhyú nchaa-güedé xínú-güedé, dico ñⁿ-ni-dé cúú tée ndàcu ngodó núú te téé-áⁿ cúú tée ñihí sá ndúú tǎhú-xi, te ducaⁿ xìni ñuhu-xi cada nchóhó tucu chi cada-ndo ncháa nacuáa cuíní Yǎ Ndióxi cada-ndo cuendá ducaⁿ ñihí-ndó sǎ ndúú tǎhú-ndó. ²⁵ Te nchaa cue téé xìní dadiqui te váha váha quide cuendá-güedé núu ná cúú sǎ cáda tñèñu te xòcani-güedé cuendá sǎ ñà díú xiǎⁿ cada te cuíta-güedé òré dadiqui-güedé. Te ducaⁿ quide-güedé cuendá cuíní-güedé ñihí-güedé sǎ ndúú tǎhú-güedé, te sǎ ndúú tǎhú-güedé-áⁿ cúú-xí ñⁿ sǎ ndíhí ñihnu ñuyú-a. Dico nchoo ndècu ndee-o quide-o nacuáa ñihí-ó sǎ ndúú tǎhú-ó, te xiǎⁿ cudí-xi cundecu ndihí-o ñi caa ñi quíhíⁿ. ²⁶ Te yúhú quidè-í dàtná quidè cue téé xínu, chi cue téé-áⁿ xìní-güedé núú quéxiò-güedé, te quide tucu-í dàtná xiquide cue téé sa ní cutúha naá, te ñá túú quide-í dàtná quidè cue téé vitna dàcuaha naá. Te ducaⁿ chi yúhú quidè-í nchaa nàcuáa cuíní Yǎ Ndióxi cunduu. ²⁷ Te yúhú ñá túú dàña-í taxi tñuní ñáhá ñi ñⁿ sǎ cuèhé sǎ dúhá xì-í chi yòtní-í mèè-í. Te ducaⁿ quide-í chi yúhú càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyi, te cuíní-í sǎ vǎ cuíta sǎ ñi cachí Yǎ Ndióxi nduu tǎhú-í.

10

Cuendá nchaa sǎ ñi cadúha cue téé ñuyú-a quide cahnu ñáyi

¹ Te nchòhó ñáyi ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú na cachí tnúhu-í xii-ndo cuendá nchaa ñaní tñáhá-ndí ñáyi israhél ní xíndecu ndéé sanaha, chi vitna tñáhá nchòhó cúú-ndó dàtná cue ñaní tñáhá ncháa ñáyi-áⁿ chi ndècu-ndo ichi-gá. Te nchaa ñáyi-áⁿ ñi taxi ndecu Yǎ Ndióxi ñⁿ vícò ñi dánèhé ñáhá-xí xii-yu ichi quíhíⁿ-yu, te ní queé dava ndute lámár nání Mǎr

Tícuèhé te ncháa-yu ní yáha-yu. ² Te sǎ dúcáⁿ ñi cuu te ncháa-yu ñⁿ-ná ní cúú-yu ndihí ndí Moisés, te ní xíhi ndaha ñaha ndí xií-yu. ³ Te ncháa-yu ní xexí-yu sǎ ñi sǎñaha Yǎ Ndióxi xií-yu. ⁴ Te ducaⁿ ncháa tucu-yu ní xihí-yu ndute sǎ ñi sǎñaha-gǎ xií-yu, ndute sǎ ñi quee yiqui ñaha cava. Te cava-áⁿ cada iní-ó sǎ cúú-xí dàtná Xítóhó Jesucristú te ducaⁿ chi ndihí ñaha-gǎ xií-yu ichi cuáháⁿ-yu dàvá-áⁿ. ⁵ Dico ío vai-yu ñá túú ní quidè-yu nàcuáa càháⁿ Yǎ Ndióxi, te xiǎⁿ ñá túú ní cùu váha iní ñáhá-gǎ xií-yu. Te sǎ dúcáⁿ ñi quidè-yu núu xiǎⁿ òré ñúhú-yu ichi cuáháⁿ-yu xiti yucu ío vai-yu ní xíhi.

⁶ Te ducaⁿ ñi cuu cuendá nchoo vǎ cáncícuⁿ ñihnu-o càda-o nacuáa ní quidè-yu, chi ñáyi-áⁿ mee-ñi ncháa sǎ cuèhé sǎ dúhá ñi sani iní-yu ní quidè-yu. Te nchoo xini ñuhu-xi sǎ vǎ dúcáⁿ càda-o. ⁷ Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo sǎ vǎ quindáá iní-ndó te ñi vǎ cáda càhnu-ndo ñi ñⁿ sǎ cáchi-yu cùu ndióxi ní cadúha cue téé ñuyú-a dàtná ní quide cue ñaní tñáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha. Chi ñáyi-áⁿ ñi quidè-yu dàtná càháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndióxi núú cáchi-xi: “Nchaa ñáyi ní xexí-yu ní xihí-yu ní quidè-yu vico, ní quide càhnú-yu sǎ cáchi-yu cùu ndióxi ní cadúha-yu te ñá ndáa sǎ ndióxi cúú-xí”, duha cáchi-xi núú tütú-gá. ⁸ Te ñi vǎ cündecu-ndo ichi díí ñi dàtná ní quide dava ñáyi-áⁿ, chi sǎ dúcáⁿ ñi quidè-yu te ní xíhi ócò úní mǐl-yu ñⁿ-ni ndúu. ⁹ Te vá cání iní-ndó sǎ sǎ cáhnú ñi Yǎ Ndióxi te nándi sǎ cuèhé sǎ dúhá càda-ndo cuendá cuíní-ndó quíní-ndó núu nása cada ñaha-gǎ xii-ndo, chi ñáyi ní xíndecu ndéé sanaha-áⁿ ducaⁿ ñi xóo cadá-yu, te ní xíhi-yu ní xexihaⁿ còó. ¹⁰ Te ñi vǎ càháⁿ cuèhé-ndó cuendá Yǎ Ndióxi, chi dava ñáyi ní xíndecu ndéé sanaha-áⁿ ducaⁿ ñi quidè-yu ní cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-gá te ní quixi espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ní sahní ñaha-xi xií-yu.

¹¹ Te ducaⁿ ñi cuu te ducaⁿ ñi ngúndéé núú tütú Yǎ Ndióxi cuendá dacuàha-o vitna ta cuyatni nduu naa ñuyú-a. Te nchaa tnúhu sǎ ñi ngodó tñuní-áⁿ càháⁿ dóho ñaha-xi xii-o cuendá sǎ vǎ cáda-ó dàtná ní quide ñáyi-áⁿ. ¹² Te xiǎⁿ núu nchaa nchòhó ñáyi sǎni iní sǎ ío váha cündáá ndécú

ichi Xítohó Jesucristú cada cuendá-ndó sã dúcáⁿ-ní cundáá-ndó nõú-gã, te vá dáná cuendá-ndó càda-ndo sã ñã túú cùu váha iní Yã Ndiõxí. ¹³ Te ñu-ni ñã dána quidé sãcũhã dácaháⁿ-xi iní nchaa dava-gã ñãyiũ nãndi quidé-yu, te ñu-ni ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Dico mee Yã Ndiõxí cúú-gã Yã quidé ndãá chi quide-gã nchaa sã càháⁿ-gã, te ñã dáña-gã sã sũní cuídó sãcũhã coto ndeé ñáhá-xí xii-ndo, chi není-ni nãcuáa cundeé iní-ndó ñãña-gã ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Te ñu-ni-gã chindee ñaha-gã xii-ndo cundeé iní-ndó vá cáda-ndó cuéi nãndi sã ná ñãcahu iní ñáhá-xí xii-ndo.

¹⁴ Te xiãⁿ nõu càháⁿ-í dóho nchõhõ ñãyiũ ío cùu iní-í sã vá quindáá iní-ndó ñã sã càchí-yu cùu ndiõxí te ñã ndáa chi ñã ndaha cue tãe ñuyíú-a ní cuáha nchaa xiãⁿ, te ñã vá cáda càhnu-ndo. ¹⁵ Te duha càháⁿ-í chi cùu-ndo ñãyiũ tãcú tñuní, te mee-ndo ío váha cuáha-ndo cuendá te nõu váha-ni càháⁿ-í ñã ñã túú váha-ni. ¹⁶ Te nchoo ndácáⁿ táhú-ó nõú Yã Ndiõxí cuendá ndudí ndéhé yoho yàha stilé sã xihí-ó, te sã dúcáⁿ xihí-ó ndudí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ, te xiãⁿ ndácú iní-ó sã ñã-ní cùu-ndihi Xítohó Jesucristú cuendá sã ñã sãti ñãñi-gã ní xihí-gã nõu cùrúxí, te ñu-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cùu paá sã xéxí-ó òré xihí-ó ndudí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ, chi sã dúcáⁿ xéxi-ó paá-áⁿ xiãⁿ ndácú iní-ó sã ñã-ní cùu-ndihi Xítohó Jesucristú sã cuendá yiqui cùñú-gã. ¹⁷ Te cuéi vãi vihi-ó dico ñãndi-ni paá xéxí-ó, te sã dúcáⁿ ñãndi-ni paá xéxí-ó xiãⁿ ndácú iní-ó sã ñã-ní cùu-ndihi Xítohó Jesucristú.

¹⁸ Te cada cuendá-ndó nãcuáa quide ñãyiũ isràél, chi ñãyiũ-áⁿ xéxí-yu sã ndúú táhú Yã Ndiõxí. Te sã dúcáⁿ quidé-yu-áⁿ cùtnuní iní-ó sã tñahá tñuhu-yu ndihi-gã. ¹⁹ Te vá caní iní-ndó sã sã dúhá càháⁿ-í te cachí-ndó sã cùnuu nchaa sã càchí-yu cùu ndiõxí ní cadúha cue tãe ñuyíú-a chi ñã túú ñã cúú ñã ñã nchaa xiãⁿ. Te ñu-ni ducaⁿ cùu tucu nchaa sã sãñaha ñãyiũ ndúú táhú-xi chi ñã túú cùnuu-xi, chi ñã-ni cùu-xi ndihi nchaa dava-gã sã xéxí-ó. ²⁰ Te yúhú càchí-í sã sã dúcáⁿ quide nchaa ñãyiũ ñã túú tñahá tñuhu ndihi Yã Ndiõxí, te ñã nchaa espíritú cundíhi yucu ñãvãha sãñahá-yu sã ndúú táhú-xi sã dúcáⁿ quidé-yu. Te ñã díú Yã Ndiõxí sãñahá-yu sã ndúú táhú-gã.

Te yúhú cuení-í sã vá tñahá tñuhu-ndo ndihi cue espíritú cundíhi yucu ñãvãha. ²¹ Te ducaⁿ chi vá cúú tñahá tñuhu-ndihi cue espíritú cundíhi yucu ñãvãha te tñahá tñuhu-ndihi Xítohó Jesucristú, te ñã túú ndúú váha-xi ngóo càxi-ó coho-ó sã ndúú táhú cue espíritú cundíhi yucu ñãvãha-áⁿ, te ngóo càda-ó nãcuáa ní dãndõ tñuhu Xítohó Jesucristú coho-ó ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te caxi-ó paá cada-ó sã ndácú iní-ó sã ñã xihí-gã nõu cùrúxí. ²² Te vá caní iní-ó dùcaⁿ cada-ó cuendá sã vá cùdãéⁿ Yã Ndiõxí, chi ñã túú ñã càhnu cuu-ó nõu cada-ó ñãni véxi iní mée-ó, chi mee-gã ío càhnu cuu-gã.

Cada-ó nchaa nãcuáa cuu càhnu Yã Ndiõxí

²³ Te ndáa sã nchãá sã cuení-ó càda-ó te cuu cada-ó dico ñã nchãá cùu-xi sã váha sã cúú-xi-ó, te ñã ñã nchãá-xi chindee ñaha-xi nãcuáa níhi ndeé-gã-ó cundeecu-ó ichi Xítohó Jesucristú. ²⁴ Te xini ñuhu-xi sã cáda-ó sã váha sã cúú-xi tñaha ñãyiũ-ó te ñã díú mée-ni sã cúú-xi mée-ó cada-ó.

²⁵ Te nchõhõ cuu caxi-ndo nchãa cuñú sã cùyãhu cuñú sã xini caxi-ndo, te vá ndúcú tñuhu-ndo te nõu cùu-xi cuñú sã ñã ndúú táhú sã càchí-yu cùu ndiõxí. Te ñã túú ñã caní iní-ndó càxi-ndo, ²⁶ chi ñuyíú-a ndihi nchaa sã ío cúú-xi cuendá Yã Ndiõxí.

²⁷ Te nõu ñã ñãyiũ ñã túú ndëcu ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ ñãñã-yu xii-ndo quíhíⁿ-ndó càxi-ndo díta vehé-yu, te nõu sãni iní-ndó sã quíhíⁿ-ndó te cuu quíhíⁿ-ndó te caxi-ndo cuéi nã cùu sã táxi-yu dico vá càcãⁿ tñuhú-ndó nõu-yu nõu ndeé ní ñãñi-yu, te ducaⁿ te cuu váha iní-ndó càxi-ndo. ²⁸ Te nõu ñã ñãyiũ càchí-yu sã xiãⁿ cúú-xi sã ñã ndúú táhú sã càchí-yu cùu ndiõxí te vá cáxi-ndó cuendá sã ñãyiũ ducaⁿ càháⁿ-áⁿ cuu váha iní-yu te ñã túú tñahí ná caní iní-yu. ²⁹ Te yúhú càháⁿ-í cuendá nãcuáa sãni iní mée ñãyiũ ducaⁿ càháⁿ-áⁿ te ñã díú sã nãcuáa sãni iní mée-ndó quide-ndo.

Te dava-ndo càchí-ndó: “Cuu-ni cada-ó nchãa nãcuáa sãni iní mée-ó cuéi dava-gã ñãyiũ sãni iní-yu sã ñã túú ndúú váha-xi sã dúcáⁿ càda-ó”, duha càchí-ndó. ³⁰ Te càchí tucu-ndo: “Ñã túú tãu-xi càháⁿ cuéhé ñãyiũ cuendá-ó sã cuendá nchaa sã

xéxí-ó chi ndàcáⁿ táhú-ó nǔú Yă Ndiöxí òré xéxí-ó”, duha càchí-ndó. ³¹ Te cuèi nándi sá xini caxi-ndo nihí-ndó xèxi-ndo àdi quide-ndo, te cada-ndo nàcuáa cáháⁿ vâha ñáyiú cuendá Yă Ndiöxí. ³² Te vá cadá-ndó sã ñà túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sá vã cadá ñáyiú ìⁿ sá ñà túú cùu vâha iní Yă Ndiöxí. Te ni sã cúú-xí cuè ñáyiú isrâél, te ni sã cúú-xí cuè ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isrâél, te ni sã cúú-xí cuè ñáyiú ndècu ichi-gá vã dúcáⁿ càda-ndo sá cúú-xí-yu. ³³ Te yúhú ío ndùcu ndee-í quidè-í nàcuáa cudùu-í núú nchâa ñáyiú, te quide-í sá vâha sá cúú-xí-yu, te ñá túú quide-í mee-ni sã cúú-xí mée-í. Te ducaⁿ quide-í cuendá quindáá iní-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú te naníhí tàhú-yu.

11

¹ Te chí cáncìcúⁿ nihnu cada-ndo nchâa nacuáa quide-í nchìcúⁿ nihnu-í nchâa nacuáa quide Xítóhó Jesucristú.

Nàcuáa tàú-xi cada nchâa ñáyiú òré níúú tàcá-yu dàcuahá-yu tnúhu Yă Ndiöxí

² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sã ío cùdíí iní-í, chi ndàcu iní ñáhá-ndó xii-í, te quide-ndo nchâa nacuáa ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo. ³ Te cuini-í sá nchòhó cutnùní iní-ndó sã ìⁿdii-ni Yă Ndiöxí cúú-gã Yaá cùnùu taxi tnuní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ Xítóhó Jesucristú ìⁿdii-ni-gá cùnùu taxi tnuní-gá nchâa cue téé, te nchâa cue téé òré-ni mee-güedé cùnùu-güedé táxí tnùnigüedé ñadìhí-güedé. ⁴ Te núu nchoo cuè téé na dàdâhu-o díquí-ó òré càháⁿ-ó nǔú ñáyiú tnúhu sá dâcâhu iní ñáhá Yă Ndiöxí xii-o àdi òré càháⁿ ndihí-o-gã, te ìⁿ sácáⁿnǔú cúú-xí te núu ducaⁿ na càda-o dadâhu-o díquí-ó. ⁵ Dico núu ñáyiú òré càháⁿ ndihí-yu Yă Ndiöxí, àdi òré càháⁿ-yu tnúhu sá dâcâhu iní ñáhá-gã xii-yu núú tnàhá ñáyiú-yu, te sácáⁿnǔú cúú-xí te núu vá dadâhu-yu díquí-yu, chi ìⁿ-ni cùu-xi te núu na dèté ndí-yu díquí-yu. ⁶ Te núu ñá túú cuini cue ñáyiú òré dàdâhu-yu díquí-yu te vâha-gá sá ná dèté ndí-yu díquí-yu. Te núu cùcahâⁿ nǔú-yu sá dèté díquí-yu te vâha-gá sá ná dàdâhu-yu díquí-yu. ⁷ Te nchoo cuè téé

vá cúú dàdâhu-o díquí-ó òré càháⁿ ndihí-o Yă Ndiöxí ni òré càháⁿ-ó tnúhu sá dâcâhu iní ñáhá-gã xii-o nǔú ñáyiú chi dîhna-gá-ó ní cadúha ñaha Yă Ndiöxí xii-o, te ní taxi ndecu-gá nchâa sá xini tnùnigüedé ndécú nchâa sá xini tnùnigüedé. Te ducaⁿ ní quide-gá chi cuini-gá sá nchòhó càda-o nacuáa cáháⁿ nchâa dava-gá ñáyiú sá ío càhnu cuu-gá, te cue ñáyiú òré quidè-yu nàcuáa cunuu nchòo cue téé. ⁸ Te Yă Ndiöxí ní cadúha-gá téé, dico ñá díú yìquí naha ñadìhí ní quenehe-gá ní cadúha-gá téé chi yìquí naha téé ní quenehe-gá ní cadúha-gá ñadìhí. ⁹ Te sá cuendá téé ducaⁿ ní cadúha-gá ñadìhí-á te ñá díú sã cuendá ñadìhí ní cadúha-gá téé. ¹⁰ Núu xiiⁿ tàú-xi sá nchâá ñáyiú òré dàdâhu-yu díquí-yu cuendá ducaⁿ cùnùnigüedé sã ñà túú cùnùu-yu dàdâhu cùnùu nchoo cue téé. Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cadá-yu sá cuendá nchâa espíritú xini cuèchi núú Yă Ndiöxí. ¹¹ Te vitna nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, vá càchí-ó sã cuè téé ñá túú xini ñuhu-güedé cue ñáyiú òré chindee ñáhá-yu, te ni vá càchí-ó sã cuè ñáyiú òré ñá túú xini ñuhú-yu cue téé chindee ñaha-güedé xii-yu. ¹² Te ìⁿ yìquí naha téé ní queñuhu Yă Ndiöxí ní cadúha-gá ñadìhí, dico vitna chi ñáyiú òré dâcâcú-yu téé. Te téé, ñadìhí ní cadúha Yă Ndiöxí, te òré-ni ducaⁿ ní cadúha-gá nchâa dava-gá sá ío.

¹³ Te mee-ndo càda cuendá-ndó te núu ndùu vâha-xi sá vã dadâhu cue ñáyiú òré díquí-yu òré càháⁿ ndihí-yu Yă Ndiöxí àdi ñáhá. ¹⁴ Te nchâa ñáyiú càháⁿ-yu sá ñà túú ndùu vâha-xi sá cuè téé cundu nani idi díquí-güedé, chi ìⁿ sácáⁿnǔú cúú-xí càchí-yu. ¹⁵ Te nchâa ñáyiú òré ñáyiú nani idi díquí-xi càchí ñáyiú sá ìⁿ sá vâha cùu-xi sá cúú-xí-yu sá dúcáⁿ nani idi díquí-yu. Te ducaⁿ chi Yă Ndiöxí ní càchí-gá sá dúcáⁿ cundu-yu cuendá quidâhu-xi díquí-yu. ¹⁶ Te núu ío ñáyiú cuini dacâá cuendú cuendá sá ní càháⁿ-í-a, te na cùnahâ-yu sá nchâá nchùhú cue téé càháⁿ tnúhu Xítóhó Jesucristú òré-ni ducaⁿ sâni iní-ndí cada nchâa ñáyiú òré. Te òré-ni ducaⁿ sâni iní nchâa ñáyiú ndècu ichi-gá.

Cuendá ñáyiú ñá túú quide datná ní quide Xítohó Jesucristú cútñahá ní cudini-gá ndihi cue téé ní xica cuu ndihi-gá

17 Te nchòhó ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo núu xiǎⁿ duha na càháⁿ-í dóho-ndo, chi nchòhó òré tàcá-ndó ñá túú quide váha-ndo chi ñá túú chindee tñaha-ndo cada-ndo sá vǎha, chi da nàdatuhú iní tñahá-ndó nàcuáa ndècu-ndo. 18 Te díhna-gá na cǎchí tñúhu-í xii-ndo sá nihí-í tñúhu sá òré tàcá-ndó quide-ndo nacuáa ní cáháⁿ Xítohó Jesucristú, te ñá túú cùu ñⁿnuu-ndo oré ducaⁿ quide-ndo nacuáa ní cáháⁿ-gá. Te dava sá càháⁿ ñáyiú sàndáá iní-í te dava ñáhá. 19 ¡Te ndáá sá dúcáⁿ tñahí cada-xi vá cúú ñⁿnuu-ndo cuendá ducaⁿ cùtnuní nǔu ndèdacàa-ndo sandáá ndisa iní-ndó tñúhu Xítohó Jesucristú te ndèdacàa-ndo ñáhá! 20 Te ndi tñahá òré tàcá-ndó quide-ndo datná ní quide Xítohó Jesucristú cútñahá ní cudini-gá ndihi cue téé ní xica cuu ndihi-gá, te ñá túú quide-ndo nacuáa tàú-xi cunduu chi cùtexínu-ni quide-ndo. 21 Chi òré tàcá-ndó quide-ndo nacuáa ní cachí Xítohó Jesucristú, te dava-ndo ngòdó núú-ndó díhna-gá-ndó xèxi-ndo sá néhé-ndó te ñá túú sá cùndètu tñaha-ndo, te ñá túú càháⁿ tñahá-ndó nǔu xiǎⁿ dava-ndo ñà túú xèxi-ndo ndahá xití-ndó, te dava-ndo xidó-ndó quide-ndo chi xini-ndo. 22 Te vá dúcáⁿ càda-ndo chi càa vehe-ndo núú dúcáⁿ cǎxi-ndo coho-ndo cada-ndo ndéé ndahá xití-ndó, chi sá dúcáⁿ quide-ndo te dàquee tǐhú-ndó nchàa dava-gá ñáyiú ndècu ndihi-ndo ichi Yá Ndiòxí, te dándóo canúú-ndó nchàa ñáyiú ndàhú sá dúcáⁿ quide-ndo. ¡Núu xiǎⁿ vá cúú cǎchí-í sá cúú-ndó ñáyiú quide váha chi ñá túú quide váha-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo ndècu-ndo!

Xítohó Jesucristú ní dándóo tñúhu-gá sá cóhó-ó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé te caxi-o pàa cuendá ndacu iní-ó sá ñí xihí-gá

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

23 Te dàtná-ni ní dánèhé ñáhá Xítohó Jesucristú xii-í te ñi-ndi ducaⁿ ñí dánèhé ñáhà-í xii-ndo, chi ñi-ndi niú cútñahá ní sáha cuendá ñáhá ndí Jùdás Iscàrioté xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá ñí queheⁿ-gá pàa, 24 te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yá Ndiòxí, te ní táhú cuèchi-gá, te ní xáhaⁿ-gǎ xii cue téé xica

cuu ndihi-gá: “Chí quéhéⁿ pàa-a caxi-ndo te cada iní-ndó sǎ cúú-xí dàtná yiqui cùñú-í, chi yúhú cuú-í sǎcuendá-ndó. Te ducaⁿ-ni càda-ndo cundecu-ndo cuendá ndacu iní ñáhá-ndó xii-í”, cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé. 25 Te sǎtá ñí yáha ní xexi-güedé pàa sá ñí sǎñaha-gǎ, te ní queheⁿ-gǎ tǎsǎⁿ ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú tucu-gǎ núú Yá Ndiòxí. Te ní xáhaⁿ-gǎ xii cue téé xica cuu ndihi-gá: “Chí cóhó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te cada iní-ndó sǎ cúú-xí dàtná níñí-í, te cuendá níñí-í sǎ cǎtí òré cuú-í cutnùní ndáá sǎ Yá Ndiòxí cada-gǎ ingǎ núú sǎ vǎha sǎ cúú-xí ñáyiú. Te ndi tñahá òré coho-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ te ndacu iní ñáhá-ndó xii-í, te ducaⁿ-ni càda-ndo cundecu-ndo”, cachí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé. 26 Te ndi tñahá òré xéxi-ndó pàa te xihí-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te xiǎⁿ dátúu-ndo nǔu ñáyiú sǎ Xítohó Jesucristú ní xihí-gǎ cuendá-yu, te ducaⁿ-ni càda-ndo cundecu-ndo ndéé ná sǎa nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú.

Nàcuáa cada-o òré caxi-o pàa ndihi òré coho-o ndùdí ndéhé yoho yàha stilé dàtná ní cachí Xítohó Jesucristú

27 Te dava-ndo ñà túú quide-ndo nacuáa cuiní Yá Ndiòxí cada-ndo òré xéxi-ndó pàa ndihi òré xihí-ndó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te sǎ dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ te cucuéchi xii-ndo chi ñá túú nèhe-ndo sǎ yíñúhu sǎ cúú-xí yiqui cuñú Xítohó Jesucristú, te ni ñà túú nèhe-ndo sǎ yíñúhu sǎ cúú-xí níñí-gǎ. 28 Te ío váha cada cuendá-ndó te núu ndècu váha iní-ndó nǔu Xítohó Jesucristú òré cùmǎní-gǎ caxi-ndo pàa ndihi òré cùmǎní-gǎ coho-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé. Te núu ndècu váha iní-ndó nǔu-gǎ te caxi-ndo te coho-ndo. 29 Te dava nchòhó ñá túú sàni váha iní-ndó cuendá yiqui cùñú Xítohó Jesucristú te xèxi-ndo pàa te xihí-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te nacháhu-ndo sǎ dúcáⁿ ñà túú sàni váha iní-ndó. 30 Te ñi sǎ dúcáⁿ quide-ndo núu xiǎⁿ vǎi-ndo cuhú, te ío ndàhú ndécú-ndó, te dava ñáyiú ndècu ndihi-ndo sa ní xihí-yu. 31 Dico núu ío váha sáha-o cuendá nàcuáa ndècu-o núú Yá Ndiòxí, te vá dúcáⁿ dándóo ñaha-gǎ xii-o. 32 Te òré ndéhé Yá Ndiòxí sǎ ñà túú quide

ndáá-ó ndècu-o te dándoho ñaha-gá xii-o. Te ducaⁿ quide-gá cuendá sá vǎ cuíta nihnu-o, chi núu ñáhá te cuíta nihnu-o ndìhi nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha.

³³ Te núu xiǎⁿ càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú sá òré tacá-ndó càda-ndo nacuaá ní quide Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní cudìni-gá ndìhi cue téé ní xica cuu ndìhi-gá, te cundetu tnàha-ndo nduu nchaa-ndo te dàtnùnì ducaⁿ càda-ndo. ³⁴ Te núu dava-ndo xihí-ndó dòcò te caxi duuⁿ-ndo vèhe-ndo te dàtnùnì natacá-ndó, cuendá òré nat-acá-ndó te vá cáda-ndó ìⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sá vǎ dándòho ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo. Te òré quixi coto ñaha-í xii-ndo te dàvá-ánⁿ cachí tnúhu-í xii-ndo nchaa dava-gá sá cúmání.

12

Nàcuáa chindee ñaha Espiritú Yá Ndiòxí cada-o ìⁿ ìⁿ-o

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú cuení-í cachí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa chindee ñaha Espiritú Yá Ndiòxí xii-o ìⁿ ìⁿ-o cuendá cutnùnì iní-ndó.

² Te nchòhó sa nàha-ndo sá cùtnàhá vátá cùndècu-gá-ndó ichi Xítóhó Jesucristú ní xóo dandàhú ñáhá yúcu ñávàha xii-ndo, te ní xóo quíndáá iní-ndó nchaa sá ñà cadúha cue ñáyiú ñuyíú-a nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí te ñà ndáá sá ndiòxí cúú-xí, te nchaa xiǎⁿ ñà túú càháⁿ-xi. ³ Te cuení-í sá nchòhó cutnùnì iní-ndó sǎ Espiritú Yá Ndiòxí ñà túú chindee-xi ni ìⁿ ñáyiú cuendá sá càháⁿ úhú-yu Xítóhó Jesucristú. Te ni ìⁿ ñáyiú ñà túú càhu iní-yu càháⁿ-yu sá Xítóhó Jesucristú cúú-gǎ Xítóhó-yu te núu ñà túú Espiritú Yá Ndiòxí dácàhu iní ñáhá-xí xii-yu.

⁴ Te ndì dǐíⁿ ndì dǐíⁿ ndùu chiuⁿ ní cachí Espiritú Yá Ndiòxí cada-o, te diu-ni ìⁿdì-ni Espiritú-gá ndécú. ⁵ Te ndì dǐíⁿ ndùu chiuⁿ quide-o xinu cuechi-o núú ìⁿdì-ni Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te ndì dǐíⁿ ndì dǐíⁿ chindee ñaha Yá Ndiòxí xii-o nàcuáa cada-o chiuⁿ-gá, te diu-ni ìⁿ dìi-gá ndécú chindee-gá nchaa ñáyiú. ⁷ Te Espiritú Yá Ndiòxí quidé-xí sá nchóo càda-o sá vǎha, te ducaⁿ chindee-o cue ñáyiú ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucristú. ⁸ Te dava-o ñà nduu táhú-ó núú

Yá Ndiòxí sá Espiritú-gá cada te ndacu-o càháⁿ-ó tnúhu sá ìo càhnu cuu diu-ni tnúhu mee Yá Ndiòxí, te dava tucu-o ñà nduu táhú-ó cùtnunì iní-ó nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá te càháⁿ-ó nàcuáa cuení Espiritú-gá. ⁹ Te dava tucu-o ñà nduu táhú-ó sǎ ìo quíndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú cuendá cada-gá ìⁿ sá cuení-ó, te ducaⁿ chi Espiritú Yá Ndiòxí chíndèe ñaha-xi xii-o. Te dava tucu-o ñà nduu táhú-ó sǎ càcáⁿ táhú-ní-ó núú Xítóhó Jesucristú cuendá ñáyiú cùhú te ndúha-yu. ¹⁰ Te dava tucu-o ñà nduu táhú-ó sǎ ndácú-ó càda-o nchaa sá vǎ yóo tnàhí ndàcu cada, te dava tucu-o ñà nduu táhú-ó núú Yá Ndiòxí sá càháⁿ-ó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gǎ xii-o, te dava tucu-o ñà nduu táhú-ó sǎ cùtnùnì iní-ó núu diu Espiritú Yá Ndiòxí chíndèe ñaha-xi xii ñáyiú òré càháⁿ-yu tnúhu-gá àdi cue espíritú cùndìhi yucu ñávàha. Te dava tucu-o ñà nduu táhú-ó càháⁿ-ó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndiòxí xii-o tnúhu sá ñà túú xini-ó, te dava tucu-o ñà nduu táhú-ó càháⁿ-ó nàcuáa quèe-xi nchaa tnúhu-án. ¹¹ Te ìⁿdì dǐí-ni Espiritú Yá Ndiòxí ducaⁿ chindee ñaha-xi, te diu-ni Espiritú-gá dácàhñu ñaha-xi xii-o ndì dǐíⁿ núú chiuⁿ sá cuení méé-xí càda-o.

Nchaa-o ìⁿ-ni cuu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú

¹² Te nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a tǐtní xichi cùu yiqui cuñú-ó dico ìⁿ-ni cùu-xi, te diu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú chí ìⁿ-ni cùu-o ndìhi-gá. ¹³ Te dava-o cùu-o ñáyiú isràél, te dava-o ñà túú cùu-o ñáyiú isràél, te dava-o cùu-o ñáyiú ñà túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te dava-o cùu-o ñáyiú dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi. Te mee Espiritú Yá Ndiòxí ní quide-xi sá ncháá-ó ìⁿ-ná cúú-ó ndècu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú. Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá ncháá-ó cùndecu ndìhi-o Espiritú-gá.

¹⁴ Te nchòhó xini-ndó sǎ tǐtní xichi cùu yiqui cuñú-ó te ñà díú ìⁿ-ni xichi cuu-xi. ¹⁵ Te cuèi sáhá-ó ndìhi ndaha-o ñà túú ìⁿ-ni cuu-xi dico vá cúú càchí-ó sǎ sáhá-ó ñà túú cùu-xi yiqui cuñú-ó. ¹⁶ Te cuèi lóho-o ndìhi tinuu-o ñà túú ìⁿ-ni cuu-xi dico vá càchí-ó sǎ lóho-o ñà túú cùu-xi yiqui cuñú-ó. ¹⁷ Te núu nihí ní ndúú yiqui cuñú-ó ní

xĩndeé mee-ni tĩnuu-o, te ñá túú ndèé cundeé lóho-o cùndedóho ni cùu te núu ducaⁿ, àdi núu ñihí yiqui cùñú-ó ní xĩndeé mee-ni lóho-o te ñá túú ndèé cundeé dítní-ó ní cùu te núu ducaⁿ. ¹⁸ Dico mee Yá Ndiõxí ní taxi ndecu-gá ñⁿ ñⁿ xichi yiqui cùñú-ó nàcuáa ní cachí iní mée-gã. ¹⁹ Te núu ñⁿ-ni sã ní xĩndecu ñihí yiqui cùñú-ó, te vá cùndùu-xi nacuáa tàú-xi cunduu ni cùu te núu ducaⁿ. ²⁰ Dico titní xichi cùu yiqui cùñú-ó, te ñⁿ-ni cùu-xi ñihí-xi.

²¹ Te sa nàha-o sá vã cúú cãchí-ó sã tĩnuu-o ñá túú xini ñuhu-xi ndaha-o, àdi díquí-ó ñà túú xini ñuhu-xi sáhá-ó. ²² Te nchoo sà naha-o sá dává xichi yiqui cùñú-ó sã cãchí-ó sã ñà túú cùnuu ío-gá xini ñuhu-xi. ²³ Te dava xichi yiqui cùñú-ó sã ñà túú quide cuendá cávihí-ó nchaa xiãⁿ sá quidáhu dóó sácũhnu-o, te dava xichi yiqui cùñú-ó ñà cúú cùtúu chi dacuití sã quidáhu. ²⁴ Te nchaa xichi yiqui cùñú-ó sã cúú cùtúu ñá túú xini ñuhu-xi quidáhu. Te Yá Ndiõxí ní taxi ndecu-gá nchaa xichi yiqui cùñú-ó nàcuáa tàú-xi cunduu. Te ní cachí-gá sá dává-gã xichi yiqui cùñú-ó núú vã cúú cùtúu quidáhu. ²⁵ Te ducaⁿ ñi quide-gá cuendá sá ñⁿ-ní cùu yiqui cùñú-ó. Te ducaⁿ ndi tnahá ñⁿ ñⁿ xichi yiqui cùñú-ó chĩndee tnahá-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchoo vitna ndecu-o ichi Xítoho Jesucristú chi chĩndee tnahá-o. ²⁶ Te núu ñⁿ xichi yiqui cùñú-ó ná tnahúhú te ñihí-ó quide úhú-xi, te núu ñⁿ xichi yiqui cùñú-ó ío váha ndècu-xi te ducaⁿ ñihí yiqui cùñú-ó cúú váha-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítoho Jesucristú.

²⁷ Te nchoo ndècu ndihi-o Xítoho Jesucristú, te cùu-o datná yiqui cùñú-gá te ñⁿ ñⁿ-o cùu-o datná ñⁿ ñⁿ xichi yiqui cùñú-gá. ²⁸ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-o chi Yá Ndiõxí ní taxi-gá ndí díñⁿ ndí díñⁿ chiúⁿ quide-o sá cúú-xí nchaa ñá yiu ndècu ichi-gá. Te díhna-gá cue téé caca cuu cáháⁿ tñúhu-gá núú ñá yiu ní taxi ndecu-gá, te dãtnúni ní taxi ndecu-gá cue téé cáháⁿ tñúhu-gá nàcuáa dàcahu iní ñáhá mée-gá, te dãtnúni ní taxi ndecu-gá cue téé dānehé ñáhá xii ñá yiu tñúhu-gá núú tàcá-yu, te dãtnúni ní taxi ndecu tucu-gá cue téé ndàcu quide sá vã yõ tnahí ndàcu cada. Te ní taxi ndecu

tucu-gá cue téé xicáⁿ táhú-ní núú Xítoho Jesucristú cuendá ñá yiu cùhú te ndúha-yu. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé chĩndee cue ñá yiu ndècu ichi-gá. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé yĩndaha ñaha xii ñá yiu ndècu ichi-gá, te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé cãháⁿ tñúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá tñúhu sá ñà túú xini-güedé. ²⁹ Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé ní táuchíúⁿ Xítoho Jesucristú cáháⁿ tñúhu-gá núú ñá yiu, te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cãháⁿ tñúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiõxí xii-o. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé dàcuaha ñaha xii-yu. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé quide sá vã yõ tnahí ndàcu cada. ³⁰ Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé dícú-ni cácáⁿ táhú núú Xítoho Jesucristú cuendá ñá yiu cùhú te ndúha-yu. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cãháⁿ tñúhu sá dácàhu iní ñaha Espiritú Yá Ndiõxí tñúhu sá ñà túú xini-ó, te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cùtnuní iní-xi cáháⁿ nàcuáa ndùu tñúhu-áⁿ. ³¹ Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nacuáa nduu táhú-ndó núú Yá Ndiõxí nchaa sá ío-gá cùnuu cada-ndo. Te vitna na dānehé ñáhá tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo, dico sá dānehé ñáhá-í-a ío-gá cùnuu-xi.

13

Cuu iní-ó tnahá ñá yiu-o

¹ Te núu nchoo xini-ó cáháⁿ-ó tñúhu sá ío vii ío váha cuáháⁿ cãháⁿ ñá yiu ñuyíú-a, àdi xini-ó cáháⁿ-ó tñúhu sá ío vii ío váha cuáháⁿ cãháⁿ cue espíritu xini cuèchi núú Yá Ndiõxí, te núu xini-ó cáháⁿ-ó nchaa tñúhu-áⁿ te ñá túú cùu iní-ó cuè tnahá ñá yiu-o ña, te ñá túú nandíhi-xi sá xini-ó cáháⁿ-ó tñúhu-áⁿ te cùu-o datná dava caá sá ío dusaⁿ quide. ² Te núu cùu-o ñá yiu cãháⁿ tñúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiõxí, àdi cuu-o ñá yiu cùtnuní iní-xi nàcuáa cuáháⁿ nchaa tñúhu ndùu yuhu ni cuu, àdi cuu-o ñá yiu ío váha cùtnuní iní-xi nchaa nàcuáa quide Yá Ndiõxí, àdi cuu-o ñá yiu ío váha sãndáá iní ñáhá xii Yá Ndiõxí nàcuáa ndacu-o cùu-o ñⁿ yucu xocuiñí-xi núú ndécú-xí, te núu nchaa xiãⁿ xini-ó càda-o te ñá túú cùu iní-ó cuè tnahá ñá yiu-o ña, te ñá túú vèdana nandíhi-xi te núu vá cúú iní-ó tnahá ñá yiu-o cuèi na càda-o nchaa xiãⁿ. ³ Te cuèi nchaa sá ndécú ndihi-o na dacáhñu-o, te cuèi na cuãha cuendá-ó mée-o cáyú-ó sã cúú-xí Yá Ndiõxí, dico ñá túú vèdana chĩndee ñaha-xi xii-o sá

dúcáⁿ càda-o te núu ñá túú cùu iní-ó cuè tnahà ñáyi-u-o.

⁴ Dico núu cùu iní-ó cuè tnahà ñáyi-u-o, te càhnu iní-ó, te quide váha-o, te ñá túú cùu-o ñáyi-u cuédú íní, te ni ñà túú càháⁿ-ó núu cùu cahnu-o, te ni ñà túú sàni iní-ó càda cahnu-o mee-o, ⁵ te ni ñà túú ñùhu cuehé iní-ó, te ni ñà túú ndùcu-o mee-ni sá cúú-xí mèe-o, te ni ñà túú-gã cúdèéⁿ-ó cuendá ñⁿ sá cúú, te ni ñà túú-gã sácũhuⁿ iní-ó sã quidé ñàha tnahà ñáyi-u-o xii-o. ⁶ Te ni ñà túú-gã cúdĩ iní-ó nchàa sá ñà túú vãha quide ñáyi-u, chi mee-nã cuendá nchaa sá vãha cúdĩ iní-ó. ⁷ Te nchaa sá yãha-o sàcahnu iní-ó, te sàni váha iní-ó cuendá nchaa ñáyi-u, te sàni iní-ó sã díú-ní nchàa sá vãha cuu xii nchaa tnahà ñáyi-u-o ndèé cuèé-gã, te ío quide cahnu iní-ó cuèi nãndi sá yãha-o, te nchaa xiãⁿ quidé-ó te núu cùu iní-ó cuè tnahà ñáyi-u-o.

⁸ Te ni caa ni quíhíⁿ duha-ni cuu iní-ó cuè tnahà ñáyi-u-o. Dico sáá nduu te vá cóo-gã ñáyi-u cáháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yã Ndiõxí, te ni vã cóo-gã ñáyi-u cáháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yã Ndiõxí tnúhu sá ñà túú xìní-yu, te ni vã cóo-gã ñáyi-u túha dàtná túha ñáyi-u vitna. ⁹ Te vitna ñá túú cùtnuní iní-ó nchàa nacuáa sàni iní Yã Ndiõxí chi sacú-ni cùtnuní iní-ó, te ducaⁿ sácú-ni càháⁿ-ó nàcuáa ndùu tnúhu-gã, dico càháⁿ-ó tnúhu-gã nàcuáa dácàhu iní ñáhá-gã xii-o. ¹⁰ Te na sàá nduu càda Yã Ndiõxí nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te dàvá-áⁿ te nchaa sá càhí-gã ñá túú ndècu-xi nacuáa tàú-xi cunduu vá dúcáⁿ-gã cundecu-xi.

¹¹ Te yúhú cùtnàhá ní cuu landú-í ní xóo cada-í sá cùu-í landú, ní xóo cáháⁿ-í, ní xóo caní iní-í, te ní xóo tecú tnùní-í dàtná quidé cuè landú xíndecu vitna, dico sáta ñⁿ cuu-í ñⁿ téé cùu sacuéhé te ñá túú-gã quidè-í dàtná ní xóo cada-í cùtnàhá ní cuu landú-í. ¹² Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú, chi ñá túú cùtnuní váha iní-ó nàcuáa cùu cuendá Yã Ndiõxí, te cùu-o datná ñáyi-u ndèhe ñⁿ núu yútátá sã ñà túú tũu váha núú-xi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-o chi ñá túú cùtnuní váha iní-ó nãsa cùu cuendá-gã, dico sáá nduu quíní núú-ó-gã. Te nchoo sácú-ni cùtnuní iní-ó nàcuáa ndùu-gã vitna dico na sàá nduu te quíní ndáá-ó nàcuáa càa nacuáa

ndùu-gã dàtná xìní ñáhá mèe-gã xii-o. ¹³ Te ni caa ni quíhíⁿ ducaⁿ-ni quíndáá iní-ó Yã Ndiõxí, te ducaⁿ-ni cùndecu ndíhi-o tnúhu ndee iní cundecu-o ndíhi-gã, te ducaⁿ-ni ío cuu iní-ó-gã ndíhi tnahà ñáyi-u-o. Te sá cúú iní-ó Yã Ndiõxí ndíhi sá cúú iní-ó tnahà ñáyi-u-o xiãⁿ ío-gã cùnùu-xi dacúúxí dàva-gã.

14

Ñáyi-u càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yã Ndiõxí

¹ Te vá dáñá ndèé-ndó cùu iní-ndó tnahà ñáyi-u-ndo, te cuhuⁿ iní-ndó sã ndùu táhú-ndó núu Yã Ndiõxí tĩtní núu chiuⁿ cada-ndo nacuáa chindee ñàha Espíritú-gã xii-ndo, te ío cuhuⁿ iní-ndó sã ndúú táhú-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yã Ndiõxí xii-ndo. ² Te cue ñáyi-u càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yã Ndiõxí tnúhu sá ñà túú xìní-yu, te tnúhu càháⁿ-yu-áⁿ cúú-xí sã cúú-xí Yã Ndiõxí te ñá díú sã cúú-xí ñáyi-u chi ñá túú tècú tnùní-yu, te mee Espíritú Yã Ndiõxí quidé-xí dùcaⁿ cáháⁿ-yu tnúhu yìyuhu. ³ Te cue ñáyi-u ní nduu táhú núu Yã Ndiõxí cáháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gã xií-yu, te ñáyi-u-áⁿ dácàháⁿ-yu ñáyi-u nàcuáa cuita níhí ndèé-gã-yu cundecú-yu ichi-gã, te ducaⁿ cuãñàhá-yu tnúhu ndee iní xií-yu òré ndíhú iní-yu. ⁴ Te ñáyi-u càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yã Ndiõxí xií-yu tnúhu sá ñà túú xìní-yu-áⁿ, ñáyi-u-áⁿ mee-ní-yu níhí ndèé-yu ndècú-yu ichi-gã. Dico ñáyi-u càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gã xií-yu, càháⁿ-yu tnúhu-áⁿ nàcuáa níhí ndèé dàva-gã ñáyi-u nchìcúⁿ nihnu ichi-gã.

⁵ Te yúhú ío cudĩ iní-í te núu nchaa-ndo cáháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yã Ndiõxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xìní-ndó. Dico ío-gã cudĩ iní-í te núu nchaa-ndo cáháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gã, chi ío-gã xìní ñùhu-xi sá càháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ dacúúxí sã càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gã cáháⁿ-ndó tnúhu sá ñà túú xìní-ndó. Dico ñⁿ-ni nũtnahá-xi quide-ndo te núu nchòhó ñáyi-u càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gã cáháⁿ-ndó nàcuáa quèe-xi tnúhu-áⁿ. Te ducaⁿ te nchaa ñáyi-u ndècu ichi Yã Ndiõxí cuita níhí ndèé-gã-yu quíhíⁿ cundecú-yu ichi-gã.

⁶ Te núu yúhú quexìo-í núu ndécú nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú, te ngüíta-í cáháⁿ-í mee-ni tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-í tnúhu sá ñà túú xìní-í, te ñà túú nã sá vãha cuu-xi sá cúu-xí-ndó. Dico cuu-xi sá vãha xii-ndo te núu na càháⁿ-í núu-ndó nchàa tnúhu sá dánhé ñáhá Yá Ndiòxí xii-í tnúhu sá vátá dácuaⁿ-gá-í, ndìhi nchaa tnúhu sá sà xìní-í, ndìhi nchaa tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gã xii-í cáháⁿ-í, ndìhi nchaa dava-gá tnúhu-gá.

⁷ Te na càda-o cuendá sá núu ìⁿ tée tiú-dé vïlu àdi caní-dé àrpá te núu ñà túú sàhnú-dé ndìhi-xi ìⁿ yaá, te ñà cútñuní iní-ó nã yaá caní-dé àdi ná yaá tiú-dé te núu ducaⁿ na càda-dé. ⁸ Te diu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tucu tée cùu sandadú tiú cútú, chi núu vá tiú váha-dé nàcuáa tàú-xi cunduu òré quíhíⁿ-güedé nàá-güedé, te vá ngündecu túha dava-gá cue sandadú te núu ducaⁿ na càda-dé vá tiú váha-dé. ⁹ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó te núu vá càháⁿ-ndó ìⁿ tnúhu nàcuáa tàú-xi cunduu núu ñáyiú te vá tècú tnùní-yu tnúhu càháⁿ-ndó. ¡Chi àúⁿ nã cuu càháⁿ-ndó te núu ducaⁿ na càda-ndo! ¹⁰ Te ío titní núu tnúhu ío ñuyíú, te ìⁿ ìⁿ núu tnúhu-áⁿ cútñuní iní ñáyiú nàcuáa quèe-xi.

¹¹ Te núu nchoo ñã tècú tnùní-ó ìⁿ tnúhu càháⁿ ìⁿ ñáyiú, te quide-ó-yu ñáyiú ñuú xicá chi ñà túú càháⁿ-yu tnúhu càháⁿ-ó, te diu-ni ducaⁿ quide ñahá-yu xii nchoo tucu. ¹² Te xíãⁿ núu càchí tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñáyiú ío cuíní nduu táhú núu Yá Ndiòxí sá Espíritú-gá chindee ñaha-xi xii-ndo cada-ndo ná daha núu chiuⁿ, te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo chiuⁿ sá ñi nduu táhú-ndó nàcuáa cuita níhí ndéé-gã ñáyiú ndècu ichi-gá quíhíⁿ.

¹³ Te núu càháⁿ-ndó tnúhu sá ñà túú xìní-ndó, tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-ndo, te xini ñuhu-xi sá càcáⁿ táhú-ndó núu Yá Ndiòxí cuendá sá ñà chindee ñaha-gá xii-ndo càháⁿ-ndó núu ñáyiú núu nása quèe-xi tnúhu-áⁿ. ¹⁴ Chi núu nchoo na càháⁿ ndìhi-o Yá Ndiòxí ndìhi tnúhu sá ñà túú xìní-ó, te ni yùhu ni iní-ó càháⁿ ndìhi-o-gã dícó-ni sá ñà tècú tnùní-ó nàcuáa nduu tnúhu càháⁿ-ó. ¹⁵ Te xíãⁿ núu xini ñuhu-xi càháⁿ ndìhi-o Yá Ndiòxí ni yùhu ni iní-ó nàcuáa chindee ñaha Espíritú-gá xii-o te càháⁿ-ó nàcuáa tecú tnùní-ó, te diu-ni ducaⁿ càda-o òré xítá

yùhu-o chiñuhu-o Yá Ndiòxí, chi ni yùhu ni iní-ó dùcaⁿ cada-o nacuáa chindee ñaha Espíritú-gá xii-o, te cútñuní iní-ó nàcuáa cuáháⁿ nchaa tnúhu càháⁿ-ó xita-o. ¹⁶ Chi núu nchoo na ndácáⁿ táhú-ó núu Yá Ndiòxí ndìhi mee-ni tnúhu sá ñà túú xìní-ó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá xii-o, te ñáyiú ñà túú ní nduu táhú càháⁿ tnúhu càháⁿ-ó ndèdóho ñahá-yu xii-o, te ñáyiú-áⁿ vã ndácú-yu càháⁿ-yu tnúhu càháⁿ-ó ndácáⁿ táhú-ó ndìhí-yu núu Yá Ndiòxí chi ñà túú tècú tnùní-yu tnúhu càháⁿ-ó. ¹⁷ Te váha-ni quide-o sá dúcáⁿ càháⁿ-ó ndácáⁿ táhú-ó núu Yá Ndiòxí, te dícó-ni sá tnúhu-áⁿ ñà túú chindee-xi ñáyiú nàcuáa cuita níhí ndéé-gã-yu cundecú-yu ichi-gá. ¹⁸ Te yúhú ío ndácáⁿ táhú-í núu Yá Ndiòxí chi càháⁿ-í tnúhu sá ñà túú xìní-í tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá xii-í, te càháⁿ-gá-í dácúúxí nchaa nchohó. ¹⁹ Te òré tàcá ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí dácuaⁿ-gá-yu tnúhu-gá, te càháⁿ-í tnúhu-gá núu-yu sá sà ní cútñuní iní mèe-í nàcuáa ducaⁿ cútñuní iní-yu nàcuáa nduu tnúhu càháⁿ-í. Te tnàhá-gá iní-í càháⁿ-í úhúⁿ-ni tnúhu-áⁿ núu-yu dácúúxí sã càháⁿ-í úxí mïl tnúhu sá ñà túú xìní-í, tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-í càháⁿ-í.

²⁰ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú, vá caní iní-ndó dàtná sání iní cue landú, chi caní iní-ndó dàtná tàú-xi cunduu chi sa sacuéhé-ndó. Dico cuu-ndo dàtná cue landú líhli vá cundècu-ndo ichi cuehé ichi duha, chi cue landú-áⁿ ñà túú ndècu-güexi ichi-áⁿ. ²¹ Te núu tütú Yá Ndiòxí càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ-gá, te càchí-xi: “Cue tée ñuú xicá càháⁿ ndi díⁿ núu tnúhu quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-í núu ñáyiú isràel cada-güedé núu-í, te cuèi ducaⁿ dico vá quindáá iní-yu tnúhu-í”, duha ní cachí Yá Ndiòxí te ducaⁿ ni ngündeé núu tütú-gá. ²² Te tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-o tnúhu sá ñà túú xìní-ó, xíãⁿ cúu-xí cuendá sá cútñuní iní cue ñáyiú ñà túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí sá ñà túú cùu váha iní ñáhá-gã xii-yu. Dico sá cúu-xí cuè ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ñà túú nã quidé-xí sã cúu-xí-yu. Te tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-o, xíãⁿ cúu-xí cuendá sá cútñuní iní cue ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá sá ndécú ndìhi ñaha-gá xii-yu, dico ñà túú dùcaⁿ sani

iní cue ñáyiú ñá túú sàndáá ínì tnúhu-gá. ²³ Te núú ní tacá nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí, te nchaa-ndo ñí ngúíta-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu ínì ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xìnì-ndó, te mei òré-áⁿ quexìo cue ñáyiú ñá túú sàndáá ínì tnúhu-gá, ndihì cue ñáyiú vátá quìnì dana-gá tnúhu-gá núú ndécú-ndó, te ñáyiú-áⁿ quesàhá-yu sá lùcú-ndó te núú ducaⁿ càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu ínì ñáhá Espíritú-gá xii-ndo òré quexìo-yu. ²⁴ Dico núú nchaa-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu ínì ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo, te mei òré-áⁿ quexìo cue ñáyiú ducaⁿ ñà túú sàndáá ínì-xi tnúhu-gá, ndihì cue ñáyiú ducaⁿ ñà túú xìnì dana tnúhu-gá-áⁿ, te ñáyiú-áⁿ cutnùnì ínì-yu sá ndécú cuèchi-yu núú-gã, te ngúíta-yu cuáha-yu cuèndá sá ñà túú quidè váha-yu ndécú-yu cuèndá sá càháⁿ-ndó tnúhu-gá ndèdóho-yu. ²⁵ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí quidè-yu sàni ínì-yu yìyuhu ndacu ínì-yu, te ngúíta-yu náhmá-yu nchaa sá ñà túú váha ní quidè-yu núú Yá Ndiòxí, te cachí-yu sá ìo càhnu cuu-gá, te cachí tucú-yu sá ndáá ndécú ndihì-ndo-gá.

Cada-o nàcuáa tàú-xi cunduu

²⁶ Te vitna nchòhó ñáyiú ndècu ndihì-í ichi Xítóhó Jesucristú xini ñuhu-xi duha cada-ndo. Òré tàcá-ndó te dava-ndo càta yuhu-ndo chiñuhu-ndo Yá Ndiòxí, te dava-ndo dàsahú-ndó ñáyiú tnúhu-gá, te dava-ndo càháⁿ-ndó nàcuáa dàquixi túu Yá Ndiòxí ínì-ndó, te dava-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu ínì ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xìnì-ndó, te dava-ndo càháⁿ-ndó nàcuáa quèe-xi tnúhu-áⁿ. Te nchaa sá quidè-ndó ná cùu-xi nàcuáa chindee-xi ñáyiú nàcuáa cuita níhì ndéé-gã-yu cundecú-yu ichi-gá. ²⁷ Te òré càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu ínì ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xìnì-ndó, te úú-ni-ndo àdi únì-ni tnàhá-ndó càháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ te vá úúⁿ-ní càháⁿ-ndó chí ndéé ndihì ìⁿ-ndo te dàtnùnì ngúíta ingá-ndó càháⁿ-ndó. Te xini ñuhu-xi sá ìⁿ ñáyiú càháⁿ-yu nàcuáa quèe-xi tnúhu càháⁿ-ndó-áⁿ. ²⁸ Te núú ñá túú ñáyiú tècú tnùnì nàcuáa quèe-xi tnúhu càháⁿ-ndó-áⁿ, te núú mée núú ìⁿ-ní-ndó càháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ càháⁿ ndihì-ndo Yá Ndiòxí te vá càháⁿ-ndó

núú ñáyiú. ²⁹ Te òré càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu ínì ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo te úú-ni-ndo àdi únì-ni tucu-ndo càháⁿ, te dava-gá-ndó cùndedóho-ndo tnúhu-áⁿ te càháⁿ-ndó núu váha-ni càháⁿ-güedé àdi ñà túú váha-ni. ³⁰ Te núú ìⁿ-ndo ñí dácáhú ínì ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo ìⁿ tnúhu càháⁿ-ndó, te núú ìⁿ-ndo sà caháⁿ-ndó te ngúíñì-ndó te quíhu tucu ingá-ndó càháⁿ-ndó nàcuáa ní dácáhú ínì ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo. ³¹ Te nchaa nchòhó ñáyiú ní nduu táhú càháⁿ tnúhu sá dácàhu ínì ñáhá Yá Ndiòxí, te vá úúⁿ-ní càháⁿ-ndó chí díhna-gá ìⁿ-ndo càháⁿ te dàtnùnì càháⁿ tucu ingá-ndó. Te ducaⁿ càda-ndo cuendá nchaa-ndo tècú tnùnì-ndó nàcuáa nduu tnúhu càháⁿ ìⁿ ìⁿ-ndo, te ducaⁿ te cudíí-gã ínì-ndó càncicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá. ³² Te nchaa ñáyiú càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí sa nàha-ná mée-yu nàcuáa quidè-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá nàcuáa ñà túú quidè cutexínu-yu. ³³ Te Yá Ndiòxí cúú-gã Yaá quidè ìo váha cùu ìⁿ-nuu-ndo ndecu-ndo, te ñà túú dàticá nuu ñaha-gã xii-ndo.

Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa càháⁿ-í nchaa núú tàcá cue ñáyiú ndècu ndihì-o ichi Xítóhó Jesucristú. ³⁴ Te yúhú càchí-í sá vã cúú càháⁿ cue ñáyiú dìhì òré tàcá-ndó dàcuaha-ndo tnúhu-gá, chí ñà túú dùcaⁿ cuinì-gá cadá-yu, te quíndáá-ni ínì-yu cadá-yu nàcuáa tàú-xi cunduu. ³⁵ Te núú ìⁿ sá cuinì-yu nducu tnúhu-yu te ndéé òré nasáá-yu vehé-yu te nducu tnúhu-yu núú yíí-yu, chí ñà túú nduu váha-xi sá càháⁿ-yu núú tàcá nchaa ñáyiú dàcuáha ndihì-yu tnúhu-gá.

³⁶ Te chí dándàcu ínì sá ñà díú nchòhó cúú-ndó ñáyiú ní ngúndecu ndihì tnúhu Yá Ndiòxí díhna nuu nàcuáa datècú tnúhu-ndo dàva-gá ñáyiú, te ni ñà díú mée-ni nchòhó sa ní ngúndecu ndihì-ndo tnúhu Yá Ndiòxí vitna, núú xíáⁿ vá càchí-ndó sã ìo cùnuu-ndo. ³⁷ Te núú dava nchòhó sání ínì-ndó sã càháⁿ-ndó nàcuáa dàcahu ínì ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo àdi sani ínì-ndó sã quidè-ndó nàcuáa chindee ñaha Espíritú-gá xii-ndo, te cuáha váha-ndo cuèndá sá ncháá tnúhu càháⁿ-í-a cùu-xi tnúhu sá ñí cachí tnúhu mee Xítóhó Jesucristú cada-o. ³⁸ Te ndèda-ni càa ñáyiú ndècu ndihì-ndo te núú ñà túú sàndáá ínì-yu tnúhu càháⁿ-í, te vá

cadá cuendá-ndó tnúhu càháⁿ-yu.

³⁹ Te vitna nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, ío caní iní-ndó càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiòxí núú ñáyiú, te dañá-ndo na càháⁿ cue ñáyiú ní nduu táhú núú Yá Ndiòxí sá càháⁿ-yu tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá xii-yu tnúhu sá ñà túú xìní-yu. ⁴⁰ Te cada-ndo nchàa nacuáa tàú-xi cunduu nacuáa ñá túú nã cuu cundecu-ndo.

15

Ní ndoto Xítóhó Jesucristú

¹ Te vitna nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú cuíní-í sá dándacu iní-ndó nacuáa ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo tnúhu sá càháⁿ nacuáa naníhí táhú-ó, chí ñá túú tnúhu-án ní sándáa iní-ndó te nchicúⁿ nihnu-ndo. ² Te sá xii tnúhu-án níhnú-ndó ichi cuáháⁿ-ndó núú ndúú táhú-ndó cundecu-ndo ndihí Yá Ndiòxí ní caa ní quíhíⁿ, te ducaⁿ ndúu táhú-ndó núú cundecu-ndo ní caa ní quíhíⁿ ndihí Yá Ndiòxí te núu nchicúⁿ nihnu-ndo nacuáa ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo, te núu ñá túú nchicúⁿ nihnu-ndo te ñá túú ní sándáa iní-ndó nacuáa tàú-xi cunduu.

³ Te yúhú sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo ñá túú tnúhu sá ío cunuú ní níhí-í, chí ní cachí tnúhu-í xii-ndo sã Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá cuendá nchaa yíca cuèchi-o, te ducaⁿ ní cuu chí ducaⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ yáha-gá. ⁴ Te ní chindúxi ñaha-güedě xii-gá te nduu úní ní dándótó ñàha Yá Ndiòxí xii-gá, te ducaⁿ ní cuu chí ducaⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí. ⁵ Te sáta ní ndoto-gá te ní quee túu-gá núú tē Pèlú, te dātnùní ní quee túu-gá núú dāva-gá cue tē ní táuchíúⁿ-gá càháⁿ tnúhu-gá. ⁶ Te sáta dúcáⁿ te dātnùní ní quee túu-gá núú ũhúⁿ ciendú cue ñáyiú ndècu ichi-gá, te vāi-yu xīndecu-ní-yu vitna chí sacú-ni-yu ní xihí. ⁷ Te dātnùní ní quee túu-gá núú tē Jācobó, te sáta dúcáⁿ te dātnùní ní quee túu-gá núú nchaa cue tē ní táuchíúⁿ-gá càháⁿ tnúhu-gá.

⁸ Te ndéé núú ní ndihí-ná te ní quee túu-gá núú mēé-í, te òré ní quee túu-gá núú-í te cū-í dātná ñá déhe yiquíⁿ vātá sáa-gá nduu càcu chí cū-í ñá tē ñá túú sàni vāha iní-xi cuendá-gá ní cū. ⁹ Te yúhú ñá túú cunuú-í dātná cūnuú cue tē ní táuchíúⁿ

Xítóhó Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá. Te cū-í ñá tē ní táuchíúⁿ-gá càháⁿ tnúhu-gá, cuèi ñá túú tàú-í sá càháⁿ-í tnúhu-gá, chí ní xóo cuu úhú iní-í cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí. ¹⁰ Dico Yá Ndiòxí ío vāha iní-gá chí ní quide ñaha-gã xii-í ñá tē vāha, chí ñá túú-gã quidè-í dātná ní xóo cada-í. Te ío cundahú iní ñáhá-gã chindèe ñaha-gã xii-í dico ñá túú àúⁿ nã cuu chindèe ñaha-gã, chí ío-gá vāi chíuⁿ-gá ní cuu sa ta quide-í cuáháⁿ dācúúxí dāva-gá cue tē ní táuchíúⁿ-gá càháⁿ tnúhu-gá te ñá díú mēé-í ducaⁿ quide-í chí mee Yá Ndiòxí ío cundahú iní ñáhá-gã chindèe ñaha-gã xii-í quidè-í chíuⁿ-gá. ¹¹ Te ñá túú nã cada-xi cuèi dāva-gã-güedé sa ní cuu vāi-gá chíuⁿ-gá quidè-güedé àdi yúhú, chí ñá ní tnúhu càháⁿ-ndí te tnúhu-án cúú tnúhu ní sándáa iní-ndó.

Cue ñáyiú ní xihí ndoto-yu

¹² Te nchúhú cue tē càháⁿ tnúhu Xítóhó Jesucristú càháⁿ-ndí sá ní xihí-gá te ní ndoto-gá, ¿te ná cuendá dāva nchòhó cāchí-ndó sã vā ndótó cuè ñáyiú ní xihí? ¹³ Te núu ducaⁿ sàni iní-ndó sã vā ndótó cuè ñáyiú ní xihí te ní Xítóhó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá te núu ducaⁿ. ¹⁴ Te núu dīcò Xítóhó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá ñá, te nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo ñá túú nāndíhí-xi te núu ducaⁿ, te àúⁿ nã cuu sāndáa iní-ndó-gã te núu ducaⁿ.

¹⁵ Te núu dīcò cúú-xí ñá sá ndāá tnúhu sàni iní dāva-ndo ña, te dācuandehnde-ndí sá càháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiòxí núú-ndó te núu ducaⁿ, te ñá túú càháⁿ ndāá-ndí núú-ndó sã Yá Ndiòxí ní dāndótó-gã Xítóhó Jesucristú, te núu ndāá nacuáa sàni iní dāva-ndo sã vā ndótó cuè ñáyiú ní xihí, dico ñá ndāá nacuáa sàni iní-ndó. ¹⁶ Te núu vā ndótó cuè ñáyiú ní xihí te ní Xítóhó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá. ¹⁷ Te núu Xítóhó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá ñá, te àúⁿ nã cuu sāndáa iní-ndó-gã te núu ducaⁿ, te ndècu-ni cuèchi-ndo núú Yá Ndiòxí te núu ducaⁿ. ¹⁸ Te núu ndāá nacuáa sàni iní-ndó ñá te cue ñáyiú ní sāndáa iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú ñáyiú ní xihí ní xita nihnú-yu te núu ducaⁿ. ¹⁹ Te núu nchoo ndècu ndihí-o tnúhu ndee iní núú Xítóhó Jesucristú cuendá-ni sá cūndècu-o ñuyíú-a

ña, te cùu-o ñáyiú ío-gá duuⁿ duuⁿ ndàhú sá cúú-xí dàva-gá ñáyiú te núu ducaⁿ.

20 Dico ndáá sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá núu xíáⁿ cútnùnì iní dava-o sá ndótó cuè ñáyiú ní xíhí ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá. 21 Te sá cuèchi ñⁿdì-ni téé ní xíndecu ñuyíú-a xíáⁿ xíhí ñáyiú, te sá cuèndá ñⁿdì-ni tucu ingá téé te ndoto cue ñáyiú ní xíhí. 22 Te nchaa ñáyiú xíhí-yu sá cuèchi ñⁿ téé, te téé-áⁿ cúú-dě ndíi Àdán téé díhna nuu nì cuu ñanì tnáhá cuè ñáyiú ñuyíú. Te ñⁿdu-ni ducaⁿ sá cuèndá ñⁿdì-ni téé te ndoto cue ñáyiú ní xíhí, te téé-áⁿ cúú-dě Xítohó Jesucristú chi nchaa ñáyiú ndècu ndíhi-gá ndotó-yu. 23 Te díhna-gá Xítohó Jesucristú ní ndoto-gá xíáⁿ cútnùnì iní dava-o sá ndòu na quixi tucu-gá ñuyíú-a te dāv-áⁿ ndoto nchaa ñáyiú ní xíhí ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá. 24 Te dàtnùnì ducaⁿ te sáá nduu nàa nchaa sá ío ñuyíú, te Xítohó Jesucristú danàa-gá nchaa ndi túhú sá cùnùu ío ñuyíú-a, chi danàa-gá nchaa ñáyiú ío cùnùu, ndíhi yucu ñávàha, ndíhi nchaa espíritú xínú cuèchi núú-xi. Te ducaⁿ te cúñaha-gă xii Tătá-ó Dütú Ndiöxí taxi tnùnì-gá. 25 Chi Xítohó Jesucristú dacuítí taxi tnùnì-gá ndéé ná sáá nduu dànaa-gá nchaa sá cúú úhú iní ñáhá xii-gá. 26 Te ndéé núú nì ndíhi-ná te danàa-gá sá quidé xíhí ñáyiú. 27 Te ducaⁿ chi càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí sá mée-gă ní nachíhi-gá nchaa sá ío ndaha Xítohó Jesucristú cuèndá sá mée Xítohó Jesucristú taxi tnùnì-gá, te vá yòo ñⁿ taxi tnùnì ñáhá xii Yá Ndiöxí, chi mee Yá Ndiöxí cúú-gă Yaá ní nachíhi-gá nchaa sá ío ndaha Xítohó Jesucristú. 28 Te díhna-gá ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Xítohó Jesucristú Yaá cúú Dèhe-gá sá quíndaha-gá nchaa sá ío, te òré ná quíndaha Xítohó Jesucristú nchaa sá ío, te cúñaha-gă xii Yá Ndiöxí taxi tnùnì ñáhá-gă xii-gá, te ducaⁿ te mee-nă Yá Ndiöxí taxi tnùnì-gá nchaandi túhú sá ío.

29 Te núu ñá túú ndáá càháⁿ-í, ¿te ná cuèndá dava ñáyiú sànduté-yu cuèndá ñáyiú ní xíhí núu ñá túú ndáá sá ndótó ñáyiú ní xíhí?

30 Te nchúhú ducaⁿ-ni sàni iní ñáyiú cahni ñàhá-yu xii-ndí, te núu vá ndótó ñáyiú ní xíhí te àúⁿ nă cuu ducaⁿ quide cahnu iní-ndí

ducaⁿ cuínì-yu cahni ñàhá-yu xii-ndí te núu ducaⁿ. 31 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú ío váha sàni iní-í cuèndá-ndó, chi ndècu-o ichi-gá. Te na càhí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñⁿ nduu ñⁿ nduu ndeé iní ñáhá ñáyiú cahni ñàhá-yu xii-í. 32 Te núu dícó ndáá sá vă ndótó ñáyiú ní xíhí dàtná càhí dava ñáyiú, te àúⁿ nă cuu ní xíndecu-í ñuú Éfesú ní cuu úhú iní ñáhá ñáyiú xii-í te núu ducaⁿ, chi ñáyiú-áⁿ nì quidé-yu dàtná quidé ñⁿ quiti dééⁿ sá cúú-xi-í. Te núu ndáá sá vă ndótó ñáyiú ní xíhí ñá, te váha-gá núu cachí-ó dàtná càhí ñáyiú: “Vitna na còho-o te na càxi-o chi tnee idá cuú-ó”, duha càhí-yu.

33 Te vá dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo, te ngüita-ndo càni iní-ndó dàtná sàni iní-yu. Chi quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ tucu dava-gá ñáyiú, chi càhí-yu sá núu ñáyiú quide váha na nìhí tnáhă-yu ndíhi ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te ngüita ñáyiú quide váha-áⁿ cadá-yu tnáhă-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá dàtná quidé ñáyiú-áⁿ. 34 Te ío váha cuáha-ndo cuèndá nàcuáa cundecu-ndo, te vá cadá-gă-ndó dàtná quidé cuè ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha. Te dava-ndo quide-ndo datná quidé cuè ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha chi ñá túú sándáá iní-ndó Yá Ndiöxí. Te duha càháⁿ-í cuèndá sá cúcàhaⁿ núú-ndó cuèndá nchaa sá ñá túú váha quide-ndo.

Nàcuáa ndoto ñáyiú ní xíhí

35 Te cudana dava-ndo ndècu tnúhu-ndo núu nása ndoto ñáyiú ní xíhí, te nása cunduu yiqui cùñú-yu òré ndotó-yu. 36 Te nchòhó ñáyiú ducaⁿ càháⁿ cúú-ndó ñáyiú ñá túú tnàhí cùtnùnì iní-xi, te duha na càháⁿ-í nàcuáa tecú tnùnì-ndó. Te núu ñⁿ tatá ná chíhí-ó te tèhyú mée-xí te xínu déhe-xi.

37 Dico ñá díú sá sà ní xínu ta sàhnu cuáháⁿ ní cùxi-o, te ñⁿdu-ni ducaⁿ quide-o cuéi triú ndíhi nchaa dava-gá tatá xítú-ó. 38 Te Yá Ndiöxí quidé-gă sácùnduu tatá xínu-áⁿ dàtná cuínì mée-gă cunduu. Te ndéda-ni càa tatá te ñⁿdu-ni-gá quidé-gă sácùnduu-xi nàcuáa tàú-xi cunduu. 39 Te ndi dííⁿ ndáa nchaa yiqui cùñú, chi tucu càa yiqui cùñú nchoo cuè ñáyiú, te tucu càa yiqui cùñú nchaa quiti xica núú ñúhú, te tucu càa yiqui cùñú

nchaa quiti ndáva, te tucu càa yiqui cuñú nchaa chácá. ⁴⁰ Te ducaⁿ ñà túú ñⁿ-ni caa nchaa yiqui cuñú sá ío andiu ndihi nchaa yiqui cuñú ñáyiú ío ñuyíú-a, te ducaⁿ ñà túú ñⁿ-ni ndáa vii nchaa sá ío andiu ndihi ñuyíú-a. ⁴¹ Te ducaⁿ cùu tucu-xi nchíanchii chí tucu dàyehé-xi, te tucu dàyehé yóó, te tucu dàyehé nchaa chódíní, te ducaⁿ ñà túú ñⁿ-ni dayehé nchaa chódíní. ⁴² Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú ní xihí te ndoto, chí tucu càa yiqui cuñú-yu sá nguindüxi te tucu cunduu yiqui cuñú-yu òré ndotó-yu, te yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu-áⁿ vã ndihí nihnu-gá-xi. ⁴³ Te yiqui cuñú ñáyiú xihí ñà túú nãndihí-xi, dico yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu te ío váha cunduu. Te nchaa yiqui cuñú ñáyiú xihí ñà túú tnãhí-gá ndee-xi, dico yiqui cuñú ndoto ndihí-yu xíãⁿ ío cunduu ndee-xi. ⁴⁴ Te yiqui cuñú nchaa ñáyiú xihí cúú-xí cuendá ñuyíú-a, dico yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu xíãⁿ cundecu-ná-xi cuendá Espíritú Yã Ndiõxí. Te dàtná ío yiqui cuñú sá cúú-xí cuendá ñuyíú-a, te ducaⁿ ío yiqui cuñú sá cúú-xí cuendá mee-nã Espíritú Yã Ndiõxí.

⁴⁵ Te núú tütú Yã Ndiõxí càchí-xi: “Ndíi Àdán ndíi ní xíndecu ndéé díhna ní chihi Yã Ndiõxí iní ndíi”, duha càchí-xi núú tütú-gá. Te íngá tucu téé cùu-dé dàtná ndíi Àdán te téé-áⁿ cúú-dě Xítóhó Jesucristú, te Yaá-áⁿ quidé-gã sá mée-ná Espíritú Yã Ndiõxí quidé-xí ndècu-o ichi-gá vitna. ⁴⁶ Te díhna-gá yiqui cuñú cuendá ñuyíú-a ní ngúndecu, te dàtnúni ngúndecu yiqui cuñú cundecu ndihi mee-nã Espíritú Yã Ndiõxí. ⁴⁷ Te téé díhna nuu ñí xíndecu ñuyíú-a chí ñuhu ní cadúha ñaha Yã Ndiõxí xii-dé, te téé-áⁿ cúú-dě ndíi Àdán, te íngá tucu téé ní cuuⁿ-dé andiu te téé-áⁿ cúú-dě Xítóhó Jesucristú. ⁴⁸ Te nchaa ñáyiú càa yiqui cuñú-yu dàtná cáá yiqui cuñú téé Àdán téé ducaⁿ ñí cuáha ñuhu-áⁿ, te nchaa ñáyiú ní nduu táhú cundecu ndihi téé ducaⁿ vëxi cuuⁿ andiu-áⁿ, ñáyiú-áⁿ nduu yiqui cuñú-yu dàtná cáá yiqui cuñú ní nduu táhú-dě ndécú ndihí-dé vitna, te téé-áⁿ cúú-dě Xítóhó Jesucristú. ⁴⁹ Te nchaa ñáyiú ñuyíú-a càá-yu dàtná-ni càa datná-ni ndùu téé ducaⁿ ñí cuáha ñuhu-áⁿ. Te nchaa nchoo ñáyiú ní nduu táhú

cundecu ndihi téé ducaⁿ vëxi cuuⁿ andiu-áⁿ nduu-o dàtná-ni càa datná-ni ndùu téé-áⁿ tucu.

⁵⁰ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá nàcuáa càa yiqui cuñú ñáyiú xíndecu vitna vá sàá-xi cundecu-xi núú ndécú Yã Ndiõxí táxí tnùní-gá, chí ñuyíú-a ndihi nihnu-xi. Dico sá tàú-xi sáá núú ndécú-gã táxí tnùní-gá xìni ñuhu-xi cuu-xi sá cúdii cundecu. ⁵¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo ñⁿ tnúhu sá yíyùhu ni cuu: Dava-o cùú-ó te dava-o cùndecu-ni-o, dico nchaa-o nãdáma yiqui cuñú-ó. ⁵² Te uuⁿni ducaⁿ nãdáma yiqui cuñú-ó òré cáháⁿ ñⁿ cútú, te cútú-ãⁿ cáháⁿ-xi òré sa ta cùyatni naa ñuyíú. Te òré cáháⁿ cútú-ãⁿ te ndoto nchaa ñáyiú ní xihí ñáyiú ní xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ te vá ñⁿ ndùu ñⁿ quíú-gã cuú-yu. Te nchaa ñáyiú ndècu vívú te nãdáma yiqui cuñú-yu tnãhá-yu. ⁵³ Te nchaa yiqui cuñú ndécú ndihi nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú-a vitna ñà túú cùdíi-xi chí xihí-xi, dico yiqui cuñú nduu táhú nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú chí cudíi-xi ní caa ní quíhíⁿ chí vá cùú-gá-xi. ⁵⁴ Te òré ná ndùu táhú-ó yiqui cuñú sá dúcáⁿ cùdíi ní caa ní quíhíⁿ-áⁿ, te vá cùndècu ndihí-gá-ó yiqui cuñú sá ñà túú cùdíi. Te dàvã-áⁿ te quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí núú càchí-xi: “Vitna ñà túú-gã xihí ñáyiú chí mee-nã Yã Ndiõxí cùnù-gá táxí tnùní ñãhá-gã xii-yu. ⁵⁵ Te ñà túú tnãhí-gá ná ndoho ñáyiú sá cuendá tnúhu xihí, chí vá cóó-gã tnúhu xihí”, duha càchí-xi núú tütú Yã Ndiõxí. ⁵⁶ Te cue ñáyiú ndècu ndihí-yu tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu dico uuⁿ-gá quídè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quídè-yu-áⁿ, te xíãⁿ ní ngúndecu tnúhu xihí dándòho ñaha-xi xii-yu. ⁵⁷ Dico táxãhu xii Yã Ndiõxí chí ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndihí-o sá sàá nduu te vá quíní-gá-ó tnúhu xihí, te ducaⁿ chí ndècu ndihí-o Xítóhó Jesucristú.

⁵⁸ Te xíãⁿ núu càháⁿ-í dóho nchòhó cue ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú chí ío cùu iní ñãhá-í xii-ndo, te càháⁿ-í dóho-ndo sã cáncícúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi Xítóhó Jesucristú cuèi nãndi na càda

ñaha ñáyiú xii-ndo sã cuendá-gá, te ío nducu ndèe-ni-ndo cada-ndo chiuⁿ-gá, chi sa nàha-ndo sá ncháá chiuⁿ quide-o cuendá-gá ñá túú àúⁿ nã cuu quide-o.

16

Nàcuáa sàcáⁿ tnáhá ñáyiú díhúⁿ

¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá díhúⁿ sã sàcáⁿ tnáhá-ndó sã cúú-xí ñáyiú ñuú Jerusálén, chi diu-ni duha ní dánèhé-í cue ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñⁿ ñⁿ xichi distritú Gálaciá. ² Te duha cada-ndo ndí tnahá nduu ndumíngú, te ñⁿ ñⁿ-ndo dàquee díhúⁿ-ndo sacú díhúⁿ nàcuáa chĩndee ñaha Yá Ndiõxí xii-ndo ñihí-ndó cuendá òré quexio-í te sa cundecu túha díhúⁿ-ãⁿ. ³ Te òré quexio-í te mee-ndo cãxi-ndõ-yu núu ndèdacàa-yu sàni iní-ndó càda ndáá canehé díhúⁿ-ãⁿ quíhíⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Jerusálén. Te cadúha-í ñⁿ úú tutú canehé-yu quíhíⁿ cuendá cutnùní iní ñáyiú ñuú Jerusálén nàcuáa ndùu chiuⁿ cuáháⁿ-yu. ⁴ Te núu xìni ñuhu-xi sá quíhíⁿ-í te candeca-í-yu quíhíⁿ.

Té Pãblú sání iní-dé quíngoto-dé cue ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

⁵ Te yúhú sání iní-í yáha-í ñⁿ úú ñuú cáá dìstritú Macèdoniá, te dàtnùní ducaⁿ te sáá-í núu ndécú-ndó. ⁶ Te òré quexio-í te cudana cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo vài nduu, àdi cudana te cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo ndèé yáha nchaá yóó quidé v̄xiⁿ-xi. Te sátá dúcáⁿ te cada ndee iní-ndó chĩndee ñaha-ndo xii-í òré nucúhuⁿ ichi-í te núu ndèé ichi na quíhíⁿ-í. ⁷ Te duha càháⁿ-í chi núu Yá Ndiõxí ná càchí-gá te cundecu ndihí ñaha tnàa-í xii-ndo òré quexio-í te ñá díú dícó-ni ichi yáha-í. ⁸ Te cundecu-ni-í ñuú Éfesú-a ndéé tnahá vico Pentecòstés. ⁹ Te ducaⁿ chi iha ío tédóho ñáyiú tnúhu Xítóhó Jesucristú sá càháⁿ-í núú-yu. Núu xíãⁿ ío váha quèe cuendá cada-í chiuⁿ-gá cuéi ío vài ñáyiú ñá túú tnáhá iní-yu sá càháⁿ-í tnúhu-gá.

¹⁰ Te núu na quíxi coto ñaha té Timùteú xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cãháⁿ ndihí-ndo-dé cuendá ducaⁿ ñá túú nã cani iní-dé cundecu ndihí ñaha-dé xii-ndo, chi tnáhá-dé cúú-dé tée quide chiuⁿ Xítóhó

Jesucristú dàtná quidé-í. ¹¹ Te cuíní-í sá ñⁿ ñⁿ-ndo vá cání cuèhé iní-ndó cuendá-dé, te chĩndee-ndo-dé nàcuáa cuu váha iní-dé òré quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-í, chi yúhú ndihí dava-gá ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndétú-ndí-dé quexio-dé.

¹² Te ío ní cãháⁿ ndàhú-í núú té Àpolós tée ndècu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú cuendá quixi-dé ndihí dava-gá cue tée ndècu ndihí-o ichi-gá quixi coto ñaha-güedé xii-ndo dico ñá túú ní cuíní-dé quixi-dé vitna, dico quixi-dé ndéé cuèé-gá.

Tnúhu ndéé núú ñí ndihí-ná

¹³ Te ío quíxi iní-ndó cundecu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te vá dáñá ndèé-ndó quíndáá iní-ndó-gã, te ío yí cunduu iní-ndó cundecu-ndo ichi-gá, te ío nducu ndèe-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá. ¹⁴ Te ío váha cuu iní tnáhá-ndó, te ducaⁿ ño váha cada tnàha-ndo te núu nándi cùu sá váha sàni iní-ndó càda-ndo.

¹⁵ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú sa nàha-ndo sá dñhanuu cué ñáyiú cùu ndi mee té Èstéfanás ndécú dìstritú Acãyá ní sándáá iní-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú. Te vitna ñá túú dàña ndeé-yu quidé-yu sá váha sá cúú-xí dàva-gá ñáyiú sándáá iní tnúhu-gá. ¹⁶ Te càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã quíndáá iní-ndó nchàa ñáyiú ducaⁿ xĩquide, ndihí nchaa dava-gá ñáyiú ío ndècu ndee quide chiuⁿ ndihí-ndo cuendá Xítóhó Jesucristú. ¹⁷ Te ío cùdí iní-í sá ñí quexio té Èstéfanás, ndihí té Fortunatú, ndihí té Acàicú, chi cue téé-áⁿ ñí quide-güedé núú-ndó ñí quide-güedé nchaá sá ñá túú ndàcu-ndo cada-ndo cuendá-í ní cùu. ¹⁸ Te ío tàxi-güedé tnúhu ndee iní xii-í, te diu-ni ducaⁿ tàxi-güedé tnúhu ndee iní xii nchòhó tucu, te núu xíãⁿ xíní ñuhu-xi sá cànèhe-ndo sá yíñuhu núu nchàa cue téé duha xĩquide váha.

¹⁹ Te nchaá ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú dìstritú Àsiá quide ndee iní ñáhã-yu xii-ndo, te ío cada ndee iní-ndó càchí té Àquilú ndihí ñadìhí-dé tá Priscilá, te ducaⁿ quide ndee iní ñáhã tucu nchaá ñáyiú tàcá dácuaⁿha tnúhu Yá Ndiõxí vehé-yu xii nchaá nchòhó ñáyiú ndècu ichi-gá. ²⁰ Te cada ndee iní tucu-ndo càchí cue dava-gá ñáyiú ndècu ndihí-o ichi Xítóhó

Jesucrìstú. Te ni yùhu ni iní-ndó càda ndee iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo.

²¹ Te vitna ndaha mee yùhú té Păblú téè-í tnúhu-a guìde ndee iní ñáhà-í xii-ndo.

²² Te ñáyu ñá túú cùu váha iní-xi núú Xìtohó Jesucrìstú te na cuíta nihnú-yu. Te vitna nchaa-o chǐ ná càchí-ó sǎ Xìtohó Jesucrìstú quixi tucu-gá.

²³ Te xicáⁿ táhù-í núú Xìtohó Jesucrìstú sá ná chìndee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo. ²⁴ Te ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ndècu-o ichi Xìtohó Jesucrìstú, te ducaⁿ na cùnduu, te ío chí cádá ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ CÚÚ ÛÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒRINTÚ

Té Păblú cādúha-dé tutú quíhⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú

¹ Yúhú té Păblú cāháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú chi ducaⁿ ñí cachí Yă Ndiöxí cunduu. Te cādúha-í tutú-a ndihí té Timùteú té ndècu ndihí-o ichi-gá cuèndá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú xĩndecu ichi Yă Ndiöxí ndécú ñúú Còrintú, te tutú-a cuu-xi tnàhá cuèndá nchaa ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí xĩndecu nchaa ñúú yĩndèhu distritú Acáyá. ² Te xicáⁿ táhù-í núú Tătá-ó Dütú Ndiöxí ndihí núú Xítohó Jesucristú sá ïo na chĩndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ñu-ni ndi ndùú-gá ná càda te ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Té Păblú cāháⁿ-dé nchaa nàcuáa ndòho-dé

³ Te chí ná cāchí-ó sá ïo váha iní Dütú Ndiöxí Yaá cúú Tătá Xítohó Jesucristú, te ñu-ni Dütú Ndiöxí cúú-gă Yaá ïo cùndahú iní ñáhá xii-o, te ñu-ni-gá cúú-gă Yaá táxi tnúhu ndee iní. ⁴ Te cuèi nándi ndòho-o ndecu-o dico ñu-ni Dütú Ndiöxí táxi-gă tnúhu ndee iní xii-o, te ducaⁿ quide-gá cuèndá sá nchóo cuãñaha-o tnúhu ndee iní xii nchaa ñáyiú nándi ndòho ndecu, te ñu-ni nchaa tnúhu ndee iní táxi-gă xii-o ñu-ni nchaa tnúhu ndee iní-áⁿ cuãñaha-o xii-yu. ⁵ Te Xítohó Jesucristú ïo ní ndòho-gá, te ducaⁿ nchòo tucu ïo ndòho-o, te ducaⁿ ïo vâi tnúhu ndee iní ñihí-ó ndècu ndihí-o chi ndècu-o ndihí Xítohó Jesucristú. ⁶ Te nchúhú nándi ndòho-ndí ndécú-ndí cuèndá sá nchòhó ñihí-ndó tnúhu ndee iní cundecu ndihí-ndo te naníhí tãhú-ndó. Te Yă Ndiöxí táxi-gă tnúhu ndee iní xii-ndí, te ducaⁿ quide-gá cuèndá sá nchòhó tnàhá-ndó ñihí-ndó tnúhu ndee iní-áⁿ te naníhí tãhú-ndó, te ducaⁿ càda ndee cada cahnu iní-ndó ndòho-ndo datná ndóhó nchúhú. ⁷ Te nchúhú ïo váha sàni ndáá iní-ndí cuèndá-ndó chi ndòho-ndo datná ndóhó-ndí, te ducaⁿ tàxi Yă Ndiöxí tnúhu ndee iní xii-ndo dàtná táxi-gă xii-ndí.

⁸ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú cuiní-ndí cachí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa ní yáha-ndí cútnàhá ní xĩndecu-ndí distritú Asíá chi dàvá-áⁿ ïo ní ndòho-ndí, te luha-ná te vá cùndèe iní-ndí yáha-ndí nchaa tnúndòho-áⁿ ní cùu chi ní xehndé iní-ndí sá vă cãcu-ndí. ⁹ Chi ní sani iní-ndí sá ndíyi-ná cuu-ndí ní cùu, te ducaⁿ ñí yáha-ndí cuèndá sá ïo-gá quĩndáá iní-ndí Yă Ndiöxí sá díú-gă taunihnu ñaha-gă xii-ndí, te ñá díú mèe-ndí taunihnu-ndí mée-ndí, te ñu-ni-gá cúú-gă Yaá dándòto cuèi ñáyiú sa ní xíhí. ¹⁰ Te ñu-ni-gá ní taunihnu ñaha-gă ñá túú ní sàhni ñaha ñáyiú xii-ndí, te ñu-ni-gá táunihnu ñaha-gá xii-ndí cuèi vitna, te cùtnuní ndáá iní-ndí sá díú-ní-gă taunihnu ñaha-gă xii-ndí núú cuaháⁿ núú vëxi te vá cãhni ñàha ñáyiú. ¹¹ Te nchòhó tnàhá-ndó chĩndee ñaha-ndo xii-ndí chi cāháⁿ ndihí-ndo Yă Ndiöxí cuèndá-ndí, te ïo vâi ñáyiú cāháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-gá cuèndá-ndí, te ducaⁿ ïo vâi ñáyiú ndàcáⁿ táhù-yu núú-gă cuèndá nchaa sá vâha quide ñaha-gá xii-ndí.

Té Păblú cāháⁿ-dé ná cuèndá ñá túú ní náyaha-dé ñúú Còrintú

¹² Te ïo váha cùu iní-ndí chi cùtnuní iní-ndí sá cúú-ndí cue té cùu ndáá dàtná cuiní Yă Ndiöxí cunduu ndècu-ndí ñuyúú-a, te ñu-ni ducaⁿ quide-ndí sá cúú-xi-ndó chi mee-gă cùndahú iní ñáhá-gă xii-ndí chĩndèe ñaha-gá, te ñá túú quide-ndí dàtná sání iní cue ñáyiú ñuyúú-a. ¹³⁻¹⁴ Nchaa nàcuáa ndùu tnúhu chido tnuní-ndí dáquixi-ndí ndaha-ndo cùu-xi mee-ni tnúhu sá ñà túú ùhú tecú tnùní-ndó. Te nchòhó sa cùtnuní luha iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí, te cuiní-ndí sá ïo-gá váha tecú tnùní-ndó cuèndá sá òré ná quixi tucu Xítohó Jesucristú, te dàvá-áⁿ ïo cada ñinu ñaha-ndo xii-ndí dàtná cada ñinu ñaha-ndí xii-ndo. ¹⁵ Te cuèndá xíáⁿ núu ní sani iní-í yáha cāháⁿ-í úú xito núú ndécú-ndó cuèndá ïo cudí iní-ndó. ¹⁶ Chi ní sani iní-í sá òré quíhíⁿ-í distritú Macèdoniá te yáha cāháⁿ-í núú ndécú-ndó, te òré ndixi tucu-í te nayáha cāháⁿ tucu-í, te òré nayáha cāháⁿ-í

te taxi-ndo sã cúú ìchi-í cuendá quíhíⁿ-í distrítú Jùdeá, duha ní sani iní-í ní cùu. **17** Te sã dúcáⁿ ñà túú ní quíxi coto ñaha-í xii-ndo te cudana sàni iní-ndó sã yùhú ñá túú ní sãha váha-í cuendá nàcuáa ní sani iní-í cada-í, àdi cudana ñáyiú ndècu ìchi cuehé ìchi duha, chi cue ñáyiú-áⁿ tnaa càchí-yu sã cúú càdá-yu ìⁿ sã sání iní-yu cada-yu te tnaa càchí-yu sã ñáhá. **18** Dico Yá Ndiòxí Yáá ío váha quide ndáá nàha ndáá náhá càxi-gá sã nchùhú ñá túú dàma-ndí sã càháⁿ-ndí. **19** Te yùhú ndihí té Silvanú ndihí té Timùteú dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo cuendá Xítohó Jesucristú Yáá cúú Dèhe Yá Ndiòxí, te Xítohó Jesucristú cúú-gã Yáá ñá túú dàma-gá tnúhu càháⁿ-gá, chi cùu-gá Yáá càháⁿ mee-ni tnúhu ndáá tnúhu cuíti. **20** Te diu-ni Xítohó Jesucristú cúú-gã Yáá quidé nchàa nacuáa ní cachí Yá Ndiòxí. Te sã cuendá sã dúcáⁿ quide Xítohó Jesucristú xiáⁿ càchí-ó sã ìo càhnu cuu Yá Ndiòxí. Te nchaa-o na càchí-ó sã díú-ní dùcaⁿ na cada-gá. **21** Te mee Yá Ndiòxí quidé-gã ndécú-ní-ó ìchi Xítohó Jesucristú. Te diu-ni mee-gã ní càháⁿ ñáhá-gã xii-o cuendá cunu cuechi-o nùú-gã. **22** Te Yá Ndiòxí ní quide-gá sã nchóo cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gá, te ní taxi-gá Espiritú-gá ní ngúndecu ndihí-o cuendá cutnùní iní-ó sã ndáá cada ñaha-gã xii-o nàcuáa ní cachí-gá cada-gá.

23 Te Yá Ndiòxí náhá-gã sã yùhú càháⁿ ndáá-í ná cuendá vátá quíxí-gã-í quíxi coto ñaha-í xii-ndo, te vátá quíxí-gã-í chi ñá túú cuíní-í dándihú-í iní-ndó. **24** Te nchùhú ñá túú tàú-ndí cada yica ñaha-ndí xii-ndo nàcuáa quíndáá iní-ndó Yá Ndiòxí, chi sa sàndáá váha iní-ndó-gã, chi nchùhú cuíní-ndí chindee tnúhu ñaha-ndí xii-ndo nàcuáa ío-gá cudíⁿ iní-ndó cùndecu-ndo.

2

1 Te ní sani ndáá iní-í sã vã quíxí ndíhí-ni-í quíxi coto ñaha-í xii-ndo cuendá sã vã dándihú-í iní-ndó. **2** Te nchòhó cúú-ndó ñáyiú tàxi tnúhu ndee ìní xii-í cudíⁿ iní-í ndécú-í, te xiáⁿ nùu ñá túú cuíní-í dándihú-í iní-ndó, chi núu ducaⁿ na càda-í te vã cùndècu váha-gá iní-ndó nàcuáa taxi-ndo tnúhu ndee ìní xii-í. **3** Te

xiáⁿ nùu ní tendaha-í tutú véxi ndaha-ndo cuendá sã òré quíxi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-áⁿ quíní-í sã quidé-ndó nàcuáa cudíⁿ iní-í te ñá díú dà dándihú-ndó ìní-í òré quexìo-í, chi nchòhó tàú-ndó càda-ndo sã yùhú cudíⁿ iní-í. Te cùtnuní ndáá iní-í sã nùu yùhú cudíⁿ iní-í te tnàhá nchòhó cudíⁿ iní-ndó cuendá sã dúcáⁿ cudíⁿ iní-í. **4** Te ndàhyú-í sã ndihú iní-í òré ní cadúha-í tutú ní dáquíxí-í ndaha-ndo, chi ío cuehé sã sání iní-í, te ñá túú ní dàquíxí-í tutú-áⁿ ndaha-ndo cuendá sã dándihú iní ñáhà-í xii-ndo, chi ní dáquíxí-í cuendá sã nchòhó cutnùní iní-ndó sã ìo cùu iní ñáhà-í xii-ndo.

Nàcuáa tàú ñáyiú ñuú Còrintú cada-yu cuendá ìⁿ ñáyiú ñá túú quide ndáá

5 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ìⁿ téé ní quide ìⁿ sã ñà túú tàú-dé cada-dé ndécú ndíhí-ndo, te ní quide ndàhú-xi luha iní-í cuendá sã ñí quide-dé-áⁿ dico nchòhó tnàhá-ndó ñí dándihú-dé luha iní-ndó, te duha càchí-í sã lúhá-ní ñí dándihú-dé iní-ndó cuendá sã vã cuidó-gá-í ná tnúhu càháⁿ-í. **6** Te nàcuáa ní ndatnúhu-ndo ñí quide ndáá-ndó cuèchi téé-áⁿ te sa ndói-gá cuu nàcuáa ní quide-ndo-dé. **7** Te vitna tàú-ndó càda cahnu iní-ndó sã ñí quide-dé, te cuáñaha-ndo tnúhu ndee ìní xii-dé chi núu ñáhá te vã ñihí ndéé-gã-dé cada-dé sã vãha cuendá sã ndihú iní-dé. **8** Te xiáⁿ nùu càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã càdá tùcu-ndo sã cúú iní-ndó-dé. **9** Te diu-ni cuendá iha càháⁿ-í ìⁿ núú tutú sã sã ní dáquíxí-í ndaha-ndo, te ducaⁿ ñí quide-í xító ndéè ñáhà-í xii-ndo nùu ndisa cuíní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í. **10** Te ndèda-ni càa ñáyiú na càda cahnu iní-ndó ìⁿ sã quidè-yu, te tnàhá yùhú cada càhnu iní-í sã quidè-yu tucu. Te núu ìó ìⁿ sã xíní ñùhu-xi cada cahnu iní-í te quide cahnu iní-í, te mee Xítohó Jesucristú náhá-gã sã dúcáⁿ quide-í, te ducaⁿ quide-í cuendá sã nchòhó cuu-xi sã vãha xii-ndo. **11** Te ducaⁿ te sàcuíhná vã ñihí-xi ná cada ñaha-xi xii-o, chi nchoo sã xíní-ó nàcuáa quide-xi.

Té Pàblú ndihú iní-dé ndécú-dé ñuú Tròás

12 Te ní xica-í cuáháⁿ-í ñuú Tròás cuendá yàcáⁿ càháⁿ-í tnúhu sã càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó tnúhu Xítohó Jesucristú, te òré ní quexìo-í te ní ñihí-í ìⁿ ìchi càhnu càháⁿ-í

tnúhu-gá. ¹³ Dico ñá túú ní cùu váha iní-í chi ñá túú ní nànihi-í té Titú té ndècu ndihi-o ichi Xítóhó Jesucristú, núu xiáⁿ ní quide ndee iní tnáhà-í ndihi cue ñá yiu ñúú-áⁿ, te ní xica-í cuáháⁿ-í distritú Macèdoniá.

Dàquetíhú-ó yùcu ñávãha chi ndècu ndihi-o Xítóhó Jesucristú

¹⁴ Te táxãhu xii Yá Ndiöxí chi ducaⁿ-ni sãnu ichi ñaha-gá xii-ndí nãcuáa cunuu-ndí núu yucu ñávãha chi ndècu ndihi-ndí Xítóhó Jesucristú, te mee Yá Ndiöxí sáchiuⁿ ñaha-gá xii-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá. Te cada iní-ó sã tnúhu-gá-áⁿ cúu-xí dàtná ñⁿ yúcu sã ïo váha sãháⁿ te ta xiténuu dicó-xi ndëni ní cuu cuáháⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tnúhu-gá chi nchúhú quidé-ndí nãcuáa ta xiténuu ndëni ní cuu cuáháⁿ. ¹⁵ Te cùu-ndí dàtná dicó ñⁿ yúcu sã ïo váha sãháⁿ, te nãcãni cuendá Xítóhó Jesucristú núu Yá Ndiöxí, te dicó yúcu-ãⁿ nchítã cuëi núu xĩndecu cue ñá yiu sa ní naníhí tàhú, te cuëi núu xĩndecu cue ñá yiu ta xíta nihnu cuáháⁿ. ¹⁶ Te sã cúu-xí cuè ñá yiu ta xíta nihnu cuáháⁿ-áⁿ, dicó yúcu-ãⁿ cúu-xí dàtná ñⁿ sã sãhni ñaha xii-yu, dico sã cúu-xí cuè ñá yiu sa ní naníhí tàhú, dicó yúcu-ãⁿ cúu-xí dàtná ñⁿ sã ndécã ìní-yu, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchúhú. Te vitna chí cuãha cuendá núu ná cúu ñá yiu sãni iní-ndó ndàcu cada nacuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í-a. ¹⁷ Chi nchúhú càháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí dico ñá túú ndãhú quidé-ndí ndihi tnúhu-gá dàtná xĩquide dava-gã-güedé, chi quide ndáá-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá, te mee-gã ní cachí-gã sã dúcãⁿ càda-ndí te ndèhe-gã sã nchúhú quidé-ndí nãcuáa ní cachí-gã, chi ndècu ndihi-ndí Xítóhó Jesucristú.

3

Cuendá ingá núu sã vãha ní cachí Yá Ndiöxí cada-gã ñá yiu

¹ Te cuëi duha càháⁿ-ndí núu-ndó dico ñá túú xini ñuhu-xi sã cũñaha-ndí xii-ndo sã cúu-ndí cue té quide váha, te ni ñã túú xini ñuhu-xi caçanehe-ndí ñⁿ tutú núu càháⁿ-xi sã cúu-ndí cue té váha danèhé ñãhá xii-ndo datná xĩquide dava-gã-güedé, te ni ñã túú xini ñuhu-xi sã nchòhó taxi-ndo ñⁿ tutú núu càháⁿ-ndó sã nchúhú cúu-ndí cue té quide váha. ² Te ñã túú xini

ñuhu-xi ducaⁿ cada-ndí. Te cùtnuní ndáá iní-ndí sã nchòhó cúu-ndó dàtná ñⁿ tutú sã ïo váha càháⁿ cuendá-ndí. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi nchaa ñá yiu nihí-yu tnúhu nãcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te xiáⁿ cùtnuní iní-yu sã nchúhú cúu-ndí cue té quide váha. ³ Te nchòhó cúu-ndó cuendá Xítóhó Jesucristú, te cùu-ndo datná tutú-gã te tutú-áⁿ ñi táuchíuⁿ-gã xii-ndí ní cadúha-ndí, te mee-ni ndihi Espiritú Yá Ndiöxí ní ngúndéé tnúhu-áⁿ te ñã díú ndihi tindá ní ngúndéé. Te ñã díú ñⁿ núu yúu ní ngúndéé chi iní-ndó cùu-xi núu dúcãⁿ ñi ngúndéé tnúhu-áⁿ te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo.

⁴ Te duha càháⁿ-ndí chi cùtnuní ndáá iní-ndí sã Yá Ndiöxí quidé vãha ñaha-gã xii-ndí, chi ndècu ndihi-ndí Xítóhó Jesucristú. ⁵ Te nchúhú chi ndàcu-ndí quidé-ndí sã vãha dico ñã díú mèe-ndí ducaⁿ ndàcu-ndí quidé-ndí, chi mee Yá Ndiöxí chĩndèe ñaha-gã xii-ndí núu ndàcu-ndí quidé-ndí sã vãha. ⁶ Te mee Yá Ndiöxí ní quide-gã sã nchúhú ndacu-ndí cunu cuechi-ndí núu-gã càháⁿ-ndí núu ñá yiu cuendá ingã núu sã vãha ní cachí-gã cada ñaha-gã xii-yu. Te sã vãha ní cachí-gã cada ñaha-gã xii-yu-áⁿ ñã túú ñⁿ-ni cuu-xi ndihi nchaa tnúhu sã ñi xãháⁿ-gã xii ndí Moisés ní chídó tnúni ndí, te ducaⁿ chi espíritú Yá Ndiöxí néhé chiú-xi nchaa tnúhu sã càháⁿ cuendá nchaa sã vãha-áⁿ. Te nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés, dándixi túu-xi iní nchaa ñá yiu ndècu ndihi tnúhu-áⁿ sã cuíta nihnú-yu cuendá nchaa cuëchi-yu, dico cue ñá yiu ndècu ndihi Espiritú Yá Ndiöxí ñá yiu-áⁿ ndécú ndihi-yu tnúhu ndee ìní sã cãcu nihnú-yu.

⁷ Te tnúhu sã ñi càháⁿ Yá Ndiöxí ndéé díhna nãcuáa cada ñá yiu ní ngúndéé-xi ñⁿ núu yúu quèhéⁿ. Te òré ní dátüu ndí Moisés nãcuáa càháⁿ tnúhu sã ñi càháⁿ Yá Ndiöxí ndéé núu yúu-ãⁿ núu cuè ñá yiu isràél, te súuní ñi tásaⁿ núu ndí te ñã túú-gã ní cùu cundehé-yu núu ndí, te ducaⁿ-gã ducaⁿ-gã quidé-xi dátãsaⁿ-xi núu ndí ni cùu ñã túú-gã ducaⁿ ni quide-xi. Te tnúhu ndéé núu yúu-ãⁿ dándixi túu-xi iní cue ñá yiu sã cuíta nihnú-yu sã cuendá nchaa cuëchi-yu,

te ío váha ní quide-xi cútnàhá ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiú isràél tnúhu-áⁿ. ⁸ Te sá dúcáⁿ ñí quide-xi xíáⁿ cútnùní sá tnúhu càháⁿ Espíritú Yá Ndiòxí vitna uuⁿ-gá ducaⁿ ïo-gá váha quide-xi. ⁹ Te núu ducaⁿ ïo váha ní quide-xi cútnàhá ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiú isràél tnúhu sá dándìxi túu iní-yu sá cuíta nihnú-yu sá cuèndá nchaa cuéchi-yu, te uuⁿ-gá ducaⁿ vâha quide-xi vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu sá càháⁿ nâcuáa quide Yá Ndiòxí cuèndá sá vâ cúndècu-gá cuéchi ñáyiú núú-gă. ¹⁰ Te vá càchí-ó sã cúttnàhá ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiú isràél tnúhu ndéé núú yũú-ãⁿ ïo-gá váha ní quide-xi, te ñáhá chi uuⁿ-gá váha quide-xi vitna cuèndá tnúhu sá càháⁿ nâcuáa quide Yá Ndiòxí. ¹¹ Te núu ducaⁿ ïo váha ní quide-xi cútnàhá ní ngúndecu ndíhi ñáyiú isràél tnúhu sá ñà túú ní cùdíi, te uuⁿ-gá ducaⁿ ïo váha quide-xi vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu sá vâ ndíhí nihnu tnahí-gá.

¹² Te cùtnuní iní-ndí sá vâ ndíhí nihnu sá dúcáⁿ ïo váha quide-xi, núu xíãⁿ ío víi ío váha cùu iní-ndí càháⁿ-ndí tnúhu sá ñí ngúndecu ndíhi-o. ¹³ Te ñá túú quide-ndí dàtná ní xóo cada ndíi Moisés, chi ndíi-áⁿ ñí xóo dàdáhu ndíi núú ndíi òré dátãsaⁿ-xi núú ndíi cuèndá sá vâ quíní cue ñáyiú isràél òré ñá túú-gă dátãsaⁿ-xi núú ndíi. ¹⁴ Te cue ñáyiú isràél ñá túú ní tècú tnùní váha-yu nâcuáa ní xóo danèhé ñáhá ndíi Moisés xii-yu, te cuèi ndéé vitna ñá túú tècú tnùní-yu òré dâcuáhá-yu tnúhu sá ñí càháⁿ Yá Ndiòxí ndéé díhna nâcuáa cada-gá, te cada iní-ó sã dàtná sá ñí xidáhu núú ndíi Moisés yidáhu núú-yu cuèndá sá vâ cútnùní núú-yu cundèhé-yu te tecú tnùní-yu, dico núu tnahá tnúhu-yu ndíhi Xítohó Jesucristú te tecú tnùní-yu. ¹⁵ Te cuèi ndéé vitna òré dâcuáhá-yu nchaa tnúhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés nchaa núú tùtú ndíi, te cada iní-ó sã dàtná sá ñí xidáhu núú ndíi yidáhu núú-yu chi ñá túú tècú tnùní-yu. ¹⁶ Dico cue ñáyiú na tûha ñaha xii Xítohó Jesucristú te tècú tnùní-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Te Xítohó Jesucristú ñí-ní cùu-gá ndíhi Espíritú Yá Ndiòxí, te nchaa ñáyiú ndècu ndíhi Espíritú-gá ñá túú-gă táxí tnùní ñáhá ñí ñí sá ñà túú vâha xii-yu. ¹⁸ Te dàtná cúú ñí yutátá sã dánèhé núú ñáhá-xí xii ñáyiú ñí sá vâha, ducaⁿ

sãtnahá-xi cùu-o chi quide-o nacuáa càháⁿ ñáyiú sá ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ ùuⁿ-gá uuⁿ-gá tá cùndáá-ó ndècu-o ichi-gá dàtná quidé mèe-gá quidé ndáá-gá. Te Espíritú-gá quidé-xí dùcaⁿ ta cundáá-ó núú-gă cuáháⁿ.

4

¹ Te mee Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-ndí ní taxi-gá chiúⁿ quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá, núu xíãⁿ ñá túú tnàhí nàtúhú iní-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá. ² Te nchúhú dàquee tíhú-ndí nchaandi túhú sá ñà túú vâha quide dayuhu ñáyiú, chi nchaa xíãⁿ cúú-xí ñí sácáⁿ-núú sã cúú-xí-yu, te nchúhú ñá túú sàni iní-ndí dandàhú-ndí ñáyiú te ñí ñá túú sàni iní-ndí dama-ndí nâcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, chi càháⁿ ndáá-ndí nâcuáa tàú-xi càháⁿ-ndí, te mee Yá Ndiòxí nâhá-gă nâcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-ndí núú ñáyiú, te ñáyiú-áⁿ cútnùní iní-yu sá nchúhú càháⁿ váha-ndí. ³ Te cue ñáyiú ñá túú tècú tnùní nâcuáa ndùu tnúhu sá càháⁿ nâcuáa naníhí tàhú-ó càháⁿ-ndí núú-yu, ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú ta xíta nihnu cuáháⁿ. ⁴ Te cue ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú ío sàá iní-xi chi ñá túú cuíní-yu quíndáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú, te xíãⁿ núu sâcuíhna cùnùu-xi núú-yu te nihí-xi nâcuáa quide-xi dadáhu ndodo iní ñáhá-xí xii-yu cuèndá sá vâ tècú tnùní-yu tnúhu sá càháⁿ nâcuáa naníhí tàhú-yu, te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu sá ïo váha chi càháⁿ-xi sá ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú, te cùu-gá dàtná mèe Tãtã-gă Dútú Ndiòxí. ⁵ Te nchúhú ñá túú càháⁿ-ndí cuèndá sá cúú-xí mèe-ndí núú-ndó chi càháⁿ-ndí cuèndá Xítohó Jesucristú, te càchí-ndí xii-ndo sã díú-gă cúú-gă Yaa ío cùnùu, te càchí-ndí xii-ndo sã mèe-ndí cúú-ndí dícó-ní cue téé xínu cuechi sá cúú-xí-ndó, te ducaⁿ quide-ndí nâcuáa cuu víi cuu váha iní Xítohó Jesucristú. ⁶ Te Yá Ndiòxí Yaa ní dáyehe ndéé cútnàhá nee ñuyú ní cùu, Yaa-áⁿ ñí cachí-gá sá Xítohó Jesucristú cada-gá nâcuáa tecú tnùní-ó sã ïo càhnu cuu mee Yá Ndiòxí. Te sá dúcáⁿ ñí quide-gá te cada iní-ó sã dàtná tnúhu sá ñí dáyehe-gá iní-ó.

Ío quíndáá iní-ó Yá Ndiòxí

⁷ Te nchúhú ndécú ndìhi-ndí tnúhu Xítóhó Jesucristú, te tnúhu-gá cúú-xí dàtná ìⁿ sá ïo váha ñùhu ìⁿ xití quídi ñuhu, te nchúhú cúú-ndí dàtná quídi-áⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndí chi tnúhu-gá ïo càhnu cuu-xi te mee-ndí ñáhá, te ducaⁿ cùu nacuáa cutnùní sá méé Yã Ndiõxí quidé-gã nchaa sá váha te ñá díú mèe-ndí. ⁸ Te cuèi ïo ndòho-ndí ndécú-ndí dico ñihí-ndí nàcuáa quide-ndí tá yãha-ndí nchaa tnúndòho-áⁿ cuáháⁿ, cuèi áma sa ndètu vií-nã quehdé iní-ndí sá vã ndácú-ndí yãha-ndí nchaa tnúndòho-áⁿ, dico ndàcu-ndí yãha-ndí. ⁹ Te cuèi nànducu ñaha ñáyiu cuìní-yu ná cada ñàhá-yu xii-ndí dico ñá túú dàña ñaha Yã Ndiõxí xii-ndí, te cuèi cànihá-yu xii-ndí dico cãcu-ndí ñá túú sàhni ñahá-yu. ¹⁰ Te ndèni ní cuu cuáháⁿ-ndí xicá cùu-ndí, te cãcu cãcu cahni ñàhá-yu xii-ndí dàtná ní quidé-yu Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ yãha-ndí cuèndá cutnùní sá ndécú tũu Xítóhó Jesucristú andiu te chindee ñaha-gá xii-ndí. ¹¹ Te nchúhú ñini ndècu-ndí ñuyíú-a te nchaa-ni nduu cãcu cãcu cahni ñaha ñáyiu xii-ndí sá cuèndá Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ yãha-ndí ndécú-ndí cuèndá cutnùní sá Xítóhó Jesucristú ndécú ndìhi ñaha-gá xii-ndí cuèi vá cúdii yiqui cùñú-ndí cundecu-xi. ¹² Te sá dúcáⁿ cãcu cãcu cahni ñaha ñáyiu xii-ndí xiãⁿ nchòhó uuⁿ-gá tá ñihí ndéé-ndó cuáháⁿ ndécú-ndó ìchi Xítóhó Jesucristú.

¹³ Te ìⁿ tée ní xíndecu ndéé sanaha ñí chídó tnùní-dé núú tütú Yã Ndiõxí núú càchí-xi: “Yúhú ní sãndáá iní-í Yã Ndiõxí núú xiãⁿ ní cáháⁿ-í”, duha ní cachí tée-áⁿ. Te dàtná-ni ní sani iní tée-áⁿ ñi cáháⁿ-dé te ñu-ni ducaⁿ sãni iní nchúhú tucu núú xiãⁿ càchí-ndí: “Sãndáá iní-ndí Yã Ndiõxí núú xiãⁿ cáháⁿ-ndí”, duha càchí-ndí. ¹⁴ Te cùtnuní iní-ndí sá núu na cùú-ndí te Yã Ndiõxí dandòto ñaha-gá xii-ndí dàtná ní dándótó-gã Xítóhó Jesucristú, te tnàhá nchòhó ducaⁿ càda ñaha-gá xii-ndo, te dàvá-áⁿ candeca ñaha-gã xii-o quíhíⁿ nucúndecu-o núú-gã. ¹⁵ Te nchúhú nãndi cùu sá tá yãha-ndí véxi cuèndá nchòhó ngúndecu váha-ndo, te ducaⁿ cuíta cáyá-gã ñáyiu ngúndecu váha sá xíí Yã Ndiõxí, te

diu-ni ducaⁿ cuíta cuu vai-gã ñáyiu ndacáⁿ táhũ-yu núú-gã te cachí-yu sá ïo càhnu cuu-gã.

¹⁶ Te xiãⁿ núu nchúhú ñá túú tnàhí nàtúhú iní-ndí ndécú-ndí ìchi Xítóhó Jesucristú, te cuèi yiqui cùñú-ndí tá xàú-xi cuáháⁿ dico iní-ndí chi uuⁿ-gá uuⁿ-gá tá ñihí ndéé-xi cuáháⁿ. ¹⁷ Te nchaa sá ndòhó-ndí ñuyíú-a ñá túú càchí-ndí sá cúú-xí ìⁿ tnúndòho cahnu vihi, chi tnaa-ni duha ndòho-ndí, te sá dúhá ndòho-ndí nãndi ndòho-ndí ndécú-ndí ñuyíú-a te Yã Ndiõxí ïo váha cada ñaha-gã xii-ndí nduu na sàá-ndí núú ndécú-gã, te ñu-ni ducaⁿ càda ñaha-gã xii-ndí ñi caa ñi quíhíⁿ. ¹⁸ Te nchúhú ñá túú nchícúⁿ ñihnu-ndí sá tũu ndèhe-ndí ïo ñuyíú-a, chi nchícúⁿ ñihnu-ndí sá vãtá quìní-gá-ndí ndécú àndiu, te ducaⁿ quide-ndí chi nchaa sá tũu ndèhe-ndí ïo ñuyíú-a vá cúdii-xi cundecu-xi, te nchaa sá ñà túú tũu ndècu andiu xiãⁿ cudíi-xi cundecu-xi ñi caa ñi quíhíⁿ.

5

¹ Te yiqui cùñú-ó cùu-xi datná ìⁿ vehe, te vehe-áⁿ ñà túú cudíi-xi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yiqui cuñú-ó chi vá cúdii-xi, te na sàá nduu vã cùndecu-gá-ó ndìhi yiqui cuñú-ó, te Yã Ndiõxí taxi-gã ìⁿ yiqui cuñú sáá sá cúú-xí-ó, te xiãⁿ cúú-xí dàtná ìⁿ vehe sá ñà túú ní càdúha cue ñáyiu ñuyíú-a, chi mee Yã Ndiõxí ní cadúha-gã vehe-áⁿ te vehe-áⁿ cudíi-xi cundecu-xi ñi caa ñi quíhíⁿ andiu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yiqui cuñú sá táxi Yã Ndiõxí xii-o chi cudíi-xi cundecu-xi ñi caa ñi quíhíⁿ. ² Te nchúhú ndècu ndìhi-gá-ndí yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndìhi-ndí vitna te sama cuìní-ndí sá ïo ndìhi taxi Yã Ndiõxí yiqui cuñú sáá cundecu ndìhi-ndí. ³ Chi mee-gã vá dáña-gã sá dúcáⁿ-ní cùnduu-ndí cundecu-ndí, chi dai taxi-gã yiqui cùñú sáá-ãⁿ xii-ndí. ⁴ Te ñini ndècu-ndí ndìhi yiqui cùñú-ndí vitna ïo sàni iní-ndí te ndìhú iní-ndí, dico ñá díú sã dúhá quide-ndí te ñá túú-gã tnàhá iní-ndí cundecu-ndí ndìhi yiqui cùñú-ndí, chi cuìní-ndí sá Yã Ndiõxí ïo ndìhi taxi-gã yiqui cùñú sáá nduu táhú-ndí, chi xiãⁿ cudíi-xi ñi caa

ni quíhíⁿ te yiqui cùñú-ndí sá tá ndìhi ni-hnu cuáháⁿ-a vá cúdì-xi cundecu-xi. ⁵ Te ducaⁿ tnàhí ní cachí Yá Ndiöxí cunduu sá dúcáⁿ ndùu táhú-ó yiqui cuñú sáá-ãⁿ, te ní taxi-gá Espiritú-gá ní ngúndecu ndìhi-o cuèndá cutnùnì iní-ó sã ndáá taxi-gá yiqui cùñú sáá-ãⁿ nduu táhú-ó.

⁶ Te xiãⁿ nũu nchúhú nihí ndéé-ndí ndécú-ndí, te cùtnunì iní-ndí sá nìni ndecu-ndí ndìhi yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndìhi-ndí vitna te vátá sáá-gá-ndí cundecu-ndí mei nũú ndécú Xítohó Jesucristú. ⁷ Te ducaⁿ cùtnunì iní-ndí chi sàndáá iní-ndí Yá Ndiöxí ndécú-ndí ñuyíú-a cuèi ñá túú xìnì-ndí-gá. ⁸ Te ío váha cùu iní-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sá vãha-gá sá nũu vá cùndècu-gá-ndí ndìhi yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndìhi-ndí vitna. Te ducaⁿ sàni iní-ndí chi váha-gá cundecu-ndí mei nũú ndécú Xítohó Jesucristú. ⁹ Te ío ndùcu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa cuu vii cuu váha iní Xítohó Jesucristú vitna ndècu-ndí ñuyíú-a, te diu-ni ducaⁿ càda-ndí cuèi òré vá cùndècu-gá-ndí. ¹⁰ Te dacuítí sã ncháá-ó cùndecu-o núú Xítohó Jesucristú ìⁿ nduu, te dàvá-áⁿ mee-gã cáháⁿ-gá te núu nása ndùu chiuⁿ ní quide-o ìⁿ ìⁿ-o, núu ní quide váha-o àdi ñá túú ní quide váha-o, te nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide-o ìⁿ ìⁿ-o te ducaⁿ ndùu sá táxi-gã nduu táhú-ó.

Nàcuáa ní cuu ní ngúndecu váha-o ndìhi Yá Ndiöxí

¹¹ Te nchúhú quíyùhú iní-ndí nàcuáa cada Xítohó Jesucristú, núu xiãⁿ càháⁿ-ndí tnúhu-gá núú ñáyiú cuèndá xínu iní-yu tuha ñàhá-yu xii-gá. Te mee Yá Ndiöxí sa nàha-gá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sá nchòhó cutnùnì iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí. ¹² Te sá dúhá càháⁿ-ndí te vá cánì iní-ndó sã nchúhú càháⁿ váha-ndí cuèndá-ndí nàcuáa nchòhó cuu váha iní ñàhá-gã-ndó xii-ndí te ñàhá, chi duha càháⁿ-ndí cuèndá sá nchòhó níhí-ndó tnúhu cáháⁿ váha-gã-ndó cuèndá-ndí núú ñáyiú. Te ducaⁿ nihí-ndó tnúhu cùñaha-ndo xii cue ñáyiú quide nínu mee-xi, chi cue ñáyiú-áⁿ ñà túú quide

cuendá-yu nása ndècu iní-yu. ¹³ Te núu nchòhó sání iní-ndó sã lùcú-ndí cuèndá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi cuendá Yá Ndiöxí, àdi núu sàni iní-ndó sã ñà túú lùcú-ndí cuèndá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi sá vãha sá cúu-xí-ndó. ¹⁴ Te quide-ndí nàcuáa cuìní Xítohó Jesucristú chi cùtnunì iní-ndí sá ìo cùu iní-gá nchaa ñáyiú, te ducaⁿ xìnì ndáá-ndí sá ní xíhí-gá cuèndá ncháá-yu, te xiãⁿ nũu cada iní-ó sã dàtná tnúhu sá ncháá ñáyiú ní xíhí-yu ndìhi-gá. ¹⁵ Te ducaⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú cuèndá nchaa ñáyiú chi cuìní-gá sá ncháá-yu cundécú-yu cadá-yu nàcuáa cuìní mée-gã te vá cadã-yu nàcuáa cuìní mée-yu, chi mee-gã ní xíhí-gá te ní ndoto-gá cuèndá cuu-xi sá vãha sá cúu-xí-yu. ¹⁶ Te xiãⁿ nũu nchúhú ñá túú-gã ná sání iní-ndí cuèndá tnàha ñáyiú-ndí nũu nàndíhi-yu àdi ñá túú nàndíhi-yu dàtná ní xóo canì iní-ndí cùtnàhá ní xíndecu-ndí ichi cuèhé ichi duha, te dàvá-áⁿ ní xóo canì iní-ndí cuèndá Xítohó Jesucristú dàtná sání iní cue ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha vitna. ¹⁷ Te nchaa nchoo ñáyiú ní tnàhá tnúhu ndìhi Xítohó Jesucristú ní nduu-o dàtná ìⁿ ñáyiú saa, te ducaⁿ chi ñá túú-gã quidé-ó dàtná ní xóo cada-o cùtnàhá ní xíndecu-o ìchi cuehé ichi duha, chi ní ngúita-o quide-o mee-ná sá vãha te nchaa xiãⁿ cúu-xí sã sáá sã cúu-xí-ó chi vátá quìní-gá-ó càda-o.

¹⁸ Te ducaⁿ quide-o ndecu-o chi mee Yá Ndiöxí quidé-gã sá dúcáⁿ càda-o cundecu-o. Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní ngúndecu váha-o ndìhi Yá Ndiöxí vitna, te ducaⁿ chi mee Yá Ndiöxí ducaⁿ tnàhí ní cachí-gá cunduu, te diu-ni mee Yá Ndiöxí ní taxi-gá chiuⁿ quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá nàcuáa ngúndecu váha cue ñáyiú ndìhi-gá. ¹⁹ Te ducaⁿ chi mee-gã ní cachí-gá sá Xítohó Jesucristú cada-gá nàcuáa nucúndecu váha nchaa nchoo cuè ñáyiú ndècu ñuyíú-a ndìhi Yá Ndiöxí. Te nchaa ñáyiú ní tuha ñaha xii-gá ñá túú-gã sání iní-gá sá ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu cuèchi-yu núú-gã. Te mee Yá Ndiöxí ní taxi-gá chiuⁿ quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá núú ñáyiú nàcuáa ngúndecu ndìhi ñaha váha-yu xii-gá. ²⁰ Te Xítohó Jesucristú

ní cachí-gá sá nchùhú cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú ncháa ñáyiú, te sá dúhá quide-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu-gá te quide-ndí núú Yá Ndiöxí cáháⁿ-ndí yuhu-gá, te xíáⁿ nùu cáháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sã tnàhá tnúhu-ndo ndìhi Yá Ndiöxí cuèndá cundecu váha-ndo ndìhi-gá, te duha cáháⁿ-ndí chi ducaⁿ càchí Xítóhó Jesucristú cada-ndí. ²¹ Te Xítóhó Jesucristú cúú-gã Yaá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, dico Yá Ndiöxí ní quide ñaha-gã xii-gá dàtná ìⁿ ñáyiú ndècu cuéchi-xi, te ducaⁿ chi Xítóhó Jesucristú ní xido-gá cuéchi nchaa nchoo ñáyiú ñuyíú-a, te ducaⁿ ñí xido Xítóhó Jesucristú nchaa cuéchi-o cuèndá sá nùu na tnàhá tnúhu-o ndìhi-gá te cudìu-o núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ ñí cuu chi mee Yá Ndiöxí ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu.

6

¹ Te nchoo ìⁿ-ni cùu-o quide chiuⁿ-o cuendá Yá Ndiöxí nùu xíáⁿ cáháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sã vã dìcò-ni ducaⁿ cùndedóho-ndo tnúhu Yá Ndiöxí, chi cada-ndo nàcuáa na chindee ñaha-ni-gá. ² Chi mee-gã càchí-gá ìⁿ xichi núú tùtú-gá núú càchí-xi:

Sáá nduu te cundàhú iní ñáhà-í xii-ndo chindee ñaha-í cuèndá naníhí tãhú-ndó,

te ní sáá nduu tàú-xi sá cùndàhú iní ñáhà-í xii-ndo chindee ñaha-í cuèndá naníhí tãhú-ndó, núu xíáⁿ ní xíndedóho-í tnúhu ní cáháⁿ-ndó te ní chindee ñaha-í xii-ndo nàcuáa naníhí tãhú-ndó.

Duha càchí-gá núú tùtú-gá. Te vitna cùu-xi nduu cundàhú iní ñáhá Yá Ndiöxí chindee ñaha-gá, te cùu-xi nduu naníhí tãhú-ó.

³ Te nchúhú ñá túú quide-ndí ìⁿ sá ñà túú tàú-ndí cada-ndí sá cúú-xí ñáyiú, chi cuíní-ndí sá vã cáháⁿ cuèhé-yu cuèndá chiúⁿ quide-ndí. ⁴ Te nchaa sá quidé-ndí cúú-xí nàcuáa cutnùní iní cue ñáyiú sá nchùhú xínú cuèchi-ndí núú Yá Ndiöxí, te ío quide cahnu iní-ndí cuèndá nchaa sá ndóhó-ndí, chi nándi quide ñaha ñáyiú xii-ndí, te ducaⁿ-ni ta quide cahnu iní-ndí cuèi nándi-gá nchaa sá tá yãha-ndí véxi. ⁵ Te duha ta yãha-ndí véxi, núú cániha ñáyiú xii-ndí, núú chíhí ñáhá-yu vecaá,

núú cuáá ndeé ñáhá ñáyiú xii-ndí xícuèhé ñáhá-yu, te ío ndòho-ndí quidé-ndí chiúⁿ Yá Ndiöxí, te áma xídí-ndí te áma ñá túú xídí-ndí, te áma ñíhí-ndí sá xéxi-ndí te áma ñá túú ñíhí-ndí. ⁶ Te quide ndáá-ndí ndécú-ndí, te cutnùní váha iní-ndí nàcuáa cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te quide cahnu iní-ndí cuèi nándi quide ñaha ñáyiú xii-ndí, te cùndahú iní-ndí tnàha ñáyiú-ndí, te quide-ndí nchaa sá váha nàcuáa chindee ñaha Espíritú Yá Ndiöxí xii-ndí, te ío ndisa iní-ndí cúú iní-ndí cue tnàha ñáyiú-ndí. ⁷ Te dànehé-ndí ñáyiú mee-ni tnúhu ndáá, te nchaa chiúⁿ quide-ndí te quide-ndí nàcuáa chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-ndí, te cuèndá sá quidé ndáá-ndí ndécú-ndí nùu xíáⁿ ñíhí ndéé-ndí dáquèe tíhú-ndí nchaa sá cuèhé sá dúhá. ⁸ Te dava ñáyiú quide nínu ñáhá-yu xii-ndí, te davá-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha cáháⁿ-yu xãhãⁿ-yu xii-ndí, te davá-yu xícaháⁿ váha-yu cuèndá-ndí te davá-yu xícaháⁿ cuèhé-yu, te davá-yu càchí-yu sá dándàhú-ndí ñáyiú dico ñá ndáá chi cáháⁿ ndáá-ndí. ⁹ Te davá-yu càchí-yu sá ñà túú xíní-yu ná ñáyiú cùu-ndí, te davá-yu càchí-yu sá xíní-yu yoo cùu-ndí, te davá-yu cuíní-yu cahni ñáhá-yu xii-ndí dico vátá cáhí ñàha-gá-yu chi ndècu-ni-ndí. Te ío ndòho-ndí ndécú-ndí ichi Yá Ndiöxí, te cuèi ndòho-ndí dico ñá túú cùu-xi sá cùú-ndí. ¹⁰ Te cuèi ndíhú iní-ndí dico ñá túú dàña ndeé-ndí sá cúdí iní-ndí, te cùu-ndí cue téé ndàhú dico sànu ichi-ndí vai ñáyiú ichi Yá Ndiöxí cuèndá ngúndecu váha-yu sá cuèndá-gá, te cuèi ñá túú ñà ndécú ndìhi-ndí dico ñá túú ñà cúmãní xii-ndí.

¹¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ñi yùhu ñi iní-ndí cáháⁿ-ndí nchaa tnúhu cáháⁿ-ndí sá cúú-xí-ndó. ¹² Te nchúhú chi ñi yùhu ñi iní-ndí cúú iní ñáhá-ndí xii-ndo, dico nchòhó chi ñá túú dùcaⁿ quide-ndo sá cúú-xí-ndí. ¹³ Te yúhú cáháⁿ ndàhú-í núú-ndó dàtná quidé ìⁿ téé cùu tátá òré cáháⁿ ndìhi-dé cue déhe-dé sá ñi yuhu

ni iní-ndó cùu iní ñáhá-ndó xii-ndí dàtná quidé mèe-ndí cùú iní ñáhá-ndí xii-ndo.

Nchoo cùu-o datná ìñ vehe Yá Ndiöxí

14 Te cue ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucrístú, te vá cùú ìñ nuu-ndo ndihí-yu cada-ndo dàtná xíquidé-yu, chi ìñ cuu nchaa sá vǎha te ìñ cuu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñúmí nchícanchii ndihí niú chi ñá túú ìñ-ni cuu-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa sá vǎha ndihí nchaa sá cuèhé sá dúhá chi ñá túú ìñ-ni cuu-xi. 15 Te ðiu-ni ducaⁿ ñà túú ìñ-ni cuu Xítohó Jesucrístú ndihí sácuíhná, te ðiu-ni ducaⁿ ñá túú ìñ-ni cuu ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucrístú ndihí ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá. 16 Te ðiu-ni ducaⁿ sǎtnahá tucu-xi cùu vehe Yá Ndiöxí ndihí nchaa sá cǎchí ñáyiú cùu ndiöxí ní cadúha cue tée ñuyíú-a, chi vá cùú quíhi ni ìñ xǎn xití vehe-gá. Te nchoo cùu-o datná vehe Yá Ndiöxí Yáá ndécú túu andiu, chi mee-gǎ cǎchí-gǎ núú tütú-gǎ núú cǎchí-xi:

Yúhú vá cúmǎní cundecu-í ndihí-yu ndëni ní cuu na cùndecú-yu,

te ðiu-ni yúhú cuu-í Ndiöxí-yu,

te mèe-yu cuú-yu ñáyiú cùu cuendá-í.

Duha cǎchí-gǎ núú tütú-gǎ. 17 Te xǎn nùu cǎchí tucu-gǎ ingá xichi núú tütú-gǎ núú cǎchí-xi:

Chí tá quèe tnuú nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í,

te vá cǎní iní-ndó càda-ndo ni ìñ sá cuèhé sá dúhá,

te ducaⁿ te queheⁿ cuendá ñáhà-í xii-ndo,

18 te yúhú cuu-í Tǎtá-ndó,

te nchòhó cuu-ndo cuè déhe ducuⁿ-í, ndihí cue déhe yoco-í,

duha cǎháⁿ yúhú Yáá ío cǎhnu cuu.

Duha cǎchí-gǎ núú tütú-gǎ.

7

1 Te sá dúcáⁿ ío váha cǎháⁿ Yǎ Ndiöxí sá cùú-xi-ó nùu xǎn cǎháⁿ-í dóho nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í sá ðuuⁿ duuⁿ daña-o nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi nchaa xǎn ñá túú cùu-xi sá vǎha sá cùú-xi iní-ó ndihí yiqui cuñú-ó, te cada-o nǎcuáa tàú-xi cunduu nǎcuáa cundáá-ó nùú Yǎ Ndiöxí, te cada-o sǎ néhé-ó sǎ yíñùhu núú-gǎ.

Cue ñáyiú ñuú Còrintú quidé vǎha-yu

2 Te ni yúhu ni iní-ndó chì cùú iní ñáhá xii-ndí, chi nchúhú vá yóo ìñ quíde úhú iní-ndí, te ni vǎ yóo ìñ dàcuíta nihnu-ndí, te ni vǎ yóo ìñ dǎndahú-ndí. 3 Te sá dúhá cǎháⁿ-í te vá cǎní iní-ndó sǎ ìñ cuéchi dàcaa-í díquí-ndó, chi dàtná sa ní cachí-í xii-ndo sǎ yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te cuéi vitna ndècu-gǎ-ó ñuyíú-a àdi cuéi na cùú-ó dico ðiu-ni ducaⁿ cùu iní ñáhà-í xii-ndo. 4 Te yúhú ío váha sǎni iní-í cuendá-ndó, te ducaⁿ ío váha cǎháⁿ-í cuendá-ndó, te ío ndècu ndihí-í tnúhu ndee iní cuendá-ndó, te ío cùdí iní-í sá cuendá-ndó cuéi nǎndí ndòho-í ndihí dava-gǎ-güedé ndécú-ndí.

5 Te nchúhú cùtnahá ní sáháⁿ-ndí distrítú Macèdoniá, te ñá túú tnàhí ni ndetátú-ndí cuendá nchaa sá ñí yáhandí chi ío ní ndòho-ndí cuendá nchaa sá ñí quidé-yu, chi ío ní cuándeé ñáhǎ-yu xii-ndí, te ío ní sani iní-ndí nùu nása-gǎ yáha-ndí ní cùu. 6 Dico Yá Ndiöxí ní taxi-gǎ tnúhu ndee iní xii-ndí òré ní quexìo té Títú núú ndécú-ndí, te ðiu-ni Yáá-án cùú-gǎ Yáá sǎñaha-gǎ tnúhu ndee iní xii cue ñáyiú ndihú iní-xi. 7 Te ducaⁿ ñí taxi Yá Ndiöxí tnúhu ndee iní xii-ndí cuendá sá ñí quexìo té Títú núú ndécú-ndí, te ñá díú-ní sǎ cuendá ní quexìo-dé chi ní níhí tucu-ndí tnúhu ndee iní cuendá ní caní-dé cuendú núú-ndí sá nchòhó ní sǎñaha-ndo tnúhu ndee iní xii-dé, te ní cachí tnúhu-dé xii-ndí sá nchòhó ío cuíní-ndó cǎháⁿ ndihí ñaha-ndo xii-ndí, te ní cachí tnúhu tucu-dé xii-ndí sá nchòhó ío ndihú iní-ndó cuendá nǎcuáa cùu ndecu-ndo ni cuu, ndihí cuendá sá ío sǎni iní-ndó cuendá-í, te sá dúcáⁿ ndùu cuendú ní caní-dé núú-ndí nùu xǎn ío ní cudí iní-í.

8 Te nchòhó ní ndihú iní-ndó cuendá tnúhu cǎháⁿ-í núú tütú sá ñí dáquíxí-í ndaha-ndo, te òré ní níhí-í tnúhu sá ndihú iní-ndó te tnaa-ni ní ndixi cuéchi iní-í sá dúcáⁿ ñí quíde-í te dàtnùní ñá túú-gǎ ní ndixi cuéchi iní-í. 9 Te vitna ní ndihú iní-ndó, te xǎn ní quíde-xi ní ndixi cuéchi iní-ndó sǎ ñá túú quíde váha-ndo ndècu-ndo ni cuu, te ní cudí iní-í dico ñá díú cuendá sá ni ndihú iní-ndó ñí cudí iní-í chí cuendá sá ñí ndixi cuéchi iní-ndó, te ní ndihú iní-ndó nǎcuáa ní cuu váha iní Yǎ

Ndiöxí, te xiãⁿ nõu ní cuu-xi ìⁿ sá vâha sá cúú-xí-ndó cuendá tñuhu ní cáháⁿ-í te ñá túú ní cùu-xi ìⁿ sá cuèhé sá cúú-xí-ndó. ¹⁰ Te nchoo nõu na ndihú iní-ó nàcuáa cuu váha iní Yá Ndiöxí, te ndixi cuéchi iní-ó te núu ñá túú quide váha-o ndècu-o, te sá dúcáⁿ quide-o te nàníhí tãhú-ó, te vá ndihú iní-ó sá dúcáⁿ ñi quide-o, te dava ñáyiú xĩndecu ichi cuèhé ichi duha ndihú iní-yu dico ñá túú ndixi cuéchi iní-yu cuendá nchaa sá ñá túú vâha quidé-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cuíta nihnú-yu. ¹¹ Te sá dúcáⁿ ñi ndihú iní-ndó nàcuáa ní cuu váha iní Yá Ndiöxí, te xiãⁿ nõu ndùcu ndee-ndo quide-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu, te vitna ñi yùhu ñi iní-ndó càháⁿ-ndó sã quidé vâha-ndo, te ío cùdèéⁿ-ndó nõú mée-ndó sã ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo ñi cuu, te yùhú-ndó ndècu-ndo cuendá sá ñá túú quide váha-ndo ñi cùu, te ío ní xúhuⁿ iní ñáhá-ndó xii-í, te ní ndúcú ndéé-ndó ñi quide ndáá-ndó cuendá téé ndècuéchi ndècu ndihí-ndo, te sá dúcáⁿ ñi quide-ndo te xiãⁿ ní cutnùní sá mée-ndó ñá túú cuéchi-ndo. ¹² Te ní cadúha-í tutú ní dáquixí-í ndaha-ndo, te ní quide-ndo nàcuáa ní cáháⁿ-í, te sá dúcáⁿ ñi quide-ndo xiãⁿ ní cutnùní iní-ndó sã ío cùu iní ñáhá-ndó xii-í. Te Yá Ndiöxí náhá-gã sá díú cuendá xiãⁿ ní dáquixí-í tutú ndaha-ndo, te ñá díú-ní cuendá sá sání iní-í cuendá téé ndècuéchi ndècu ndihí-ndo, te ñi ñá díú-ní cuendá ñáyiú ní dándihú téé ndècuéchi-áⁿ iní-xi ní cadúha-í tutú ní dáquixí-í ndaha-ndo. ¹³ Te cuendá sá quidé vâha-ndo ndècu-ndo xiãⁿ cúú-xí tñuhu ndee iní ndécú ndihí-ndí.

Dico ñá díú-ní xiãⁿ chi tñàhá ío cùdíí iní-ndí cuendá sá ío cùdíí iní té Títú, te ducaⁿ cùdíí iní-dé chi nchòhó ní sãñaha-ndo tñuhu ndee iní xii-dé. ¹⁴ Te yúhú ñá túú cùcahaⁿ núú-í sá ñi cáháⁿ váha-í cuendá-ndó nõú tẽ Títú cùtñàhá vátá quixí-gã-dé núú ndécú-ndó, chi ní cutnùní iní-dé sá ndáá càháⁿ váha-í nàcuáa quide-ndo datná cúú-xí sã ndáá nchaa tñuhu dàcuaha ñaha-í xii-ndo. ¹⁵ Te vitna ío-gã váha cùu iní té Títú cuendá-ndó, chi ndàcu iní-dé sá ncháá-ndó ío váha ní tñi-ndo nchaa tñuhu ní cáháⁿ-dé núú-ndó, te ndàcu tucu iní-dé sá ñi queheⁿ cuendá váha-ndo-dé, te ní dátũu-ndo nõú-dé sá ío ní quiyùhú

iní-ndó sã vã ndácú-ndó càda-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu. ¹⁶ Te ío cùdíí iní-í cuendá-ndó chi cùtnuní ndáá iní-í sá ñá túú dàña ndeé-ndó quide-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu.

8

Ío váha cuu iní-ó chĩndee tñaha-o

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-ndí ichi Xitohó Jesucristú càchí tñuhu-ndí xii-ndo nàcuáa quide ñaha Yá Ndiöxí xii cue ñáyiú xĩndecu ichi-gã ndécú dístítú Macèdoniá, chi ío chĩndee ñaha-gã xii-yu cuendá sá quidé vâha-yu ndécú-yu. ² Te cuéi ndòho vihí-yu ndécú-yu dico ío-ni cùdíí iní-yu, te cuendá xiãⁿ nõu ñi yùhu ñi iní-yu ní sacáⁿ tñáhã-yu díhúⁿ sã cúú-xí tñaha ñáyiú-yu, te ñá túú tñahí ñi xĩnduu díi-yu cuéi ío ndàhú-yu. ³ Te ñá díú-ní nàcuáa ní sani iní-yu ndacú-yu cacáⁿ tñáhã-yu, chi ní quide yica iní-yu ní sacáⁿ tñáhã-gã-yu, te yúhú càchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sã ñi yuhu ñi iní-yu ducaⁿ ñi quidé-yu. ⁴ Te ío ní cáháⁿ ndàhú-yu núú-ndí cuendá sá cuãha-ndí tñuhu sã tñahã-yu chĩndèé-yu dava-gã cue ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí. ⁵ Te ñá díú-ní nàcuáa ní sani iní-ndí ní quidé-yu, chi ní xidó-gã-yu ní quide váha-yu, te ducaⁿ chí mée-yu ní sani iní-yu sá cadã-yu nchaa nàcuáa cuení Yá Ndiöxí, te dàtnùní ducaⁿ te ní cachí-yu sá cúú càdá-yu nchaa nàcuáa na cũñaha-ndí xii-yu. Te ducaⁿ ñi quidé-yu chí ducaⁿ ñi cuení mée Yá Ndiöxí cunduu. ⁶ Te sá dúcáⁿ ñi quide ñáyiú-áⁿ nõu xiãⁿ càháⁿ ndàhú-ndí núú tẽ Títú sá quixí tucu-dé núú ndécú-ndó cuendá dàxínu cava-dé chiuⁿ sá sã ní ngũita-dé quidé-dé dátacá-dé díhúⁿ sã sã ní ngũita-ndo sàcáⁿ tñáhã-ndó, te ducaⁿ quide-ndo chí cùndahú iní-ndó tñaha ñáyiú-ndo. ⁷ Te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ío ngòdónúú quide nchaa sá vâha, te ío váha sãndáá iní-ndó Xitohó Jesucristú, te ío váha cùtnuní iní-ndó nàcuáa càháⁿ tñuhu-gã, te ío váha dàcuaha-ndo ñáyiú tñuhu-gã, te ío ndùcu ndee-ndo quide-ndo mee-ñi sá vâha, te ducaⁿ ío cùu iní ñáhã-ndó xii-ndí, te sá dúcáⁿ quide-ndo núú xiãⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã ngòdó núú-gã-ndó càda-ndo sá cúú-xí tñaha ñáyiú-ndo.

8 Dico yúhú ñá túú tàuchiúⁿ-í sá dúcáⁿ càda-ndo, chi cuendá-ni sá càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quide dava-gá cue ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú, chi cue ñáyiú-áⁿ ni yùhu ni iní-yu quidé-yu sá vâha sá cúu-xí tnàha ñáyiú-yu, te càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quidé-yu cuendá cutnùní nũ nása cada-ndo nũ ndisa sá cúu iní-ndó cuè tnaha ñáyiú-ndo. ⁹ Te nchòhó sa xìní-ndó sá Xítohó Jesucristú ío cùndahú iní ñáhá-gã xii-o, te ío vâha ndècu-gá ní cùu te ní quixi-gá ñuyíú-a ní quide vâha ñaha-gã xii-o, te ñuyíú-a ñá túú ní xĩndecu vâha-gá, te ducaⁿ ñi quixi-gá ñuyíú-a cuèi ñá túú ní xĩndecu vâha-gá cuendá sá nchóó ngũndecu vâha-o nũú ndécú-gã.

¹⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sàni iní-í. Chìuⁿ sá ñi yuhu ni iní-ndó ñi ngũíta-ndo quide-ndo cuíá ñi yâha chi cùu-xi sá vâha sá cúu-xí-ndó nũ na dàxínu cava-ndo. ¹¹ Te dàtná-ni ni yùhu ni iní-ndó ñi tausaha-ndo chìuⁿ-áⁿ te ducaⁿ-ni ñi yuhu ni iní-ndó dàxínu cava-ndo, te cacáⁿ tnáhá-ndó sá ndécú ndìhi-ndo nàcuáa xito mee-ndo ndacu-ndo. ¹² Te núu nchòhó ni yùhu ni iní-ndó càcáⁿ tnáhá-ndó sá xító mèe-ndo ndacu-ndo ña, te cùu vâha iní Yã Ndiõxí, chi mee-gã sa nàha-gá nása ndècu-o te ndũu vétú-ni iní-gá.

¹³ Te sá dúhá ndũu tnúhu càháⁿ-í te vâ cáni iní-ndó sá yúhú cuíní-í sá nchòhó ndoho-ndo cùndecu-ndo te dava-gá-yu ngũndecu vâha-yu sá cuendá-ndó. ¹⁴ Te vitna ndècu ndee iní-ndó nàcuáa ndacu-ndo chĩndee-ndo cue ñáyiú xini ñuhu, te nduu ñá túú ndècu ndee iní-ndó te cue ñáyiú-áⁿ chĩndee ñáhá-yu xii-ndo te núu ndècu ndee iní-yu, te ducaⁿ te ni nchòhó ñá túú ñá cumání xii-ndo te ni cuè ñáyiú-ãⁿ ñá túú ñá cumání xií-yu. ¹⁵ Te ducaⁿ te quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí núú càchí-xi: “Cue ñáyiú ío vâi sá ñi ñíhí ñá túú ní cùu sobrá xií-yu, te cue ñáyiú sacú ní ñíhí ñá túú ní cùmání xií-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

Té Títú ndìhi cue té cùndìhi-dé

¹⁶ Te ndàcáⁿ táhù-í núú Yã Ndiõxí chi mee-gã ní quide sá tè Títú ío ñuhu iní ñáhá-dě xii-ndo dàtná ñúhú iní ñáhá-í xii-ndo. ¹⁷ Te yúhú ní xáhaⁿ-í xii-dé sá quíxí còto ñaha-dé xii-ndo te ní sáha-dé tnúhu, te ñá díú mèe-ni sá dúcáⁿ ñi xáhaⁿ-í xii-dé

quixi coto ñaha-dě xii-ndo, chi mee-dě cùdíí tnàhí iní-dé quixi coto ñaha-dě xii-ndo.

¹⁸ Te tendaha-ndí ñiⁿ té ndècu ndìhi-o ichi Xítohó Jesucristú quixi-dé ndìhi té Títú, te té quixi ndìhi té Títú-áⁿ cúu-dě ñiⁿ té ío vâha càháⁿ cue ñáyiú xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú cuendá-dé cuendá sá ío vâha quide-dé chìuⁿ Xítohó Jesucristú càháⁿ-dé tnúhu-gá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó. ¹⁹ Te cue ñáyiú xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ñá díú-ní sá càháⁿ vâha-yu cuendá-dé, chi tnàhá ní cáxi ñáhá-yu xii-dé cuendá sá cáca cùu ndìhi ñaha-dé xii-ndí chĩndee ñaha-dé tacá sá cúu-xí ñáyiú ndàhú, te quide-ndí chìuⁿ-a cuendá ío cuu càhnu Yã Ndiõxí, te cue ñáyiú cutnùní iní-yu sá nchòhó ni yùhu ni iní-ndó quide-ndo nchaa sá vâha sá cúu-xí cuè tnaha ñáyiú-ndo. ²⁰ Te cuíní-ndí sá vâ càháⁿ cuèhé ñáyiú cuendá nàcuáa quide-ndí ndìhi sá ngãutnàha sá cúu-xí cuè tnaha ñáyiú-o, te ío vâi cuu-xi. ²¹ Chi ndècu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa càháⁿ vâha Xítohó Jesucristú cuendá-ndí, te quide tucu-ndí nàcuáa càháⁿ vâha ñáyiú sá quidé vâha-ndí.

²² Te tendaha tucu-ndí ingá tucu té ndècu ndìhi-o ichi Xítohó Jesucristú quixi-dé ndìhi cue té uú quixi coto ñaha xii-ndo, te té quixi ndìhi-güedé-áⁿ ñi cuu vâi xito quide-dé nàcuáa cutnùní iní-ndí sá ío ndècu ndee-dé quidé-dé sá vâha, te vitna ío-gá cuíní-dé cada-dé sá vâha vitna quixi-dé núú ndécú-ndó, chi cùtnuní ndáá iní-dé sá cúu-ndó cuè ñáyiú quide vâha. ²³ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sá tè Títú cúu-dě ñiⁿ té cùndìhi-í quidé-ndí chìuⁿ Xítohó Jesucristú, te tnàhá-dé cúu-dě ñiⁿ té xinu cuechi núú-ndó càháⁿ-dé tnúhu-gá. Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo cuendá cue té uú quixi ndìhi-dé, chi cue té-áⁿ cúu-güedé cue té tendaha cuè ñáyiú xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú quixi coto ñaha xii-ndo. Te cue té-áⁿ quidé-güedé nàcuáa cachí ñáyiú sá ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú. ²⁴ Te chí cáda sá cúu iní ndisa-ndo-güedé cuendá ducaⁿ na cùtnuní iní nchaa dava-gá ñáyiú xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú sá ndáá ndisa ducaⁿ quide-ndo, te ducaⁿ cùtnuní iní-yu sá

ndàá ndisa quide váha-ndo dàtná càháⁿ-ndí cuendá-ndó sã quidé vãha-ndo.

9

Cuendá sã ngãutnãha sã cúu-xí cuè ñáyíu xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú

¹ Te cuendá sã ngãutnãha sã cúu-xí cuè ñáyíu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ñá túú-gã xíní ñùhu-xi cachí tnúhu-í xii-ndo núú tütú-a nãcuáa cada-ndo, ² chi sa cùtnuní iní-í sã ïo cuíní-ndó chĩndee-ndó-yu. Te ducaⁿ-ni ïo váha càháⁿ-í cuendá-ndó núú ñáyíu xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú dístítú Macèdoniá, te xãhaⁿ-í xii-yu sã nchòhó ñáyíu xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú dístítú Acáyá sa ní cuu ñⁿ cuíá ducaⁿ cuíní-ndó càcáⁿ tnáhá-ndó sã cúu-xí cuè ñáyíu ndàhú ndécú ichi-gá. Te vai cue ñáyíu dístítú Macèdoniá cuíní-yu cacáⁿ tnáhã-yu sã cúu-xí cuè ñáyíu ndàhú ndécú ichi Xítóhó Jesucristú cuendá sã ñí ñíhĩ-yu tnúhu sã nchòhó ïo cuíní-ndó dùcaⁿ cada-ndo. ³ Te cuendá sã sání iní-ndó càda-ndo xĩãⁿ tendaha-í cue téé ndècu ndihĩ-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi-güedé núú ndécú-ndó cuendá dàtúha ñaha-güedé xii-ndo, cuendá sã vã quée ndèhnde-í núú ñáyíu sã ñí càháⁿ váha-í cuendá-ndó, te ducaⁿ cùndecu túha ndisa-ndo dàtná sa ní càháⁿ-í núú-yu. ⁴ Chi na cuáhãⁿ ndèé quixi-í ndihĩ ñⁿ úú cue ñáyíu dístítú Macèdoniá núú ndécú-ndó te quiní-yu sã ñà túú ndècu túha-ndo, te cucahaⁿ núú-í núú-yu sã ñí càháⁿ váha-í cuendá-ndó te núú ñá túú ndècu túha-ndo, te tnáhã-ndó cùcahaⁿ núú-ndó. ⁵ Te xĩãⁿ núú ní sani iní-í sã vãha-gá codonùu cue téé ndècu ndihĩ-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi coto ñaha-güedé xii-ndo cuendá chĩndee ñaha-güedé tacá sã ñí sani iní-ndó càcáⁿ tnáhã-ndó cuendá sã cùndecu túha-xi, te cuu-xi dàtná ñⁿ táhú sã ñí quene cuu iní méé-ndó càcáⁿ tnáhã-ndó sã cúu-xí cuè tnaha ñáyíu-ndo. Te ducaⁿ te vá yõo caní iní-xi quesãhá-yu sã nchũhú ní quide yica-ndí ducaⁿ ñí sacáⁿ tnáhã-ndó.

⁶ Te nchòhó sa xíní-ndó sã ñáyíu na chihĩ vai tatá te vai ñíhĩ-yu cùu, te cue ñáyíu na chihĩ sacú tatá te sacú ñíhĩ-yu cùu. Ducaⁿ sãtnahã-xi cùu ñáyíu sãcáⁿ tnáhã sã cúu-xí tnaha ñáyíu-yu. ⁷ Te ñⁿ ñⁿ-ndo càcáⁿ tnáhã-ndó nãcuáa quene cuu iní méé-ndó,

te ïo váha cuu iní-ndó dùcaⁿ cada-ndo te vá càdã-ndó cuendã-ni sã quidé yĩca ñaha ñáyíu xii-ndo, chi Yá Ndiõxí cúu váha iní-gá núú nchãa ñáyíu cùdí ñí sãcáⁿ tnáhã sã cúu-xí cuè tnaha ñáyíu-xi. ⁸ Te Yá Ndiõxí ndacu-gá chĩndee ñaha-gá xii-ndo nãcuáa cundecu váha-ndo, chi ñíu-gá cada te ñíhĩ-ndó nchãa núú sã xíní ñùhu-ndo cundecu ndihĩ-ndo, te ñá túú tnáhĩ-gá ná cumání xii-ndo, te mee-gã chĩndee ñaha-gá xii-ndo ñíhĩ-ndó ïo vai cundecu ndihĩ-ndo cuendã ducaⁿ chĩndee-ndo cue tnaha ñáyíu-ndo. ⁹ Te núú tütú Yá Ndiõxí càchĩ-xi ñⁿ xichĩ:

Ñⁿ ñáyíu ïo vai sã ñí sãñãhá-yu xii ñáyíu ndàhú,

te sã ñí quide ñáyíu-ãⁿ ñí cuu-xi sã vãha sã vã yõo cùnaa.

Duha càchĩ-xi núú tütú-gá. ¹⁰ Te mee Yã Ndiõxí táxĩ-gã nchãa sã cúu tãtã nchãa nchòhó ñáyíu xitu nãndĩ sã xítú cuendã cuu sã cúu nchĩto-ndo, te ñíu-gá cada te ïo vai sã ñíhĩ-ndó cùndecu ndihĩ-ndo, te ducaⁿ ïo-gã vai sã vãha cada-ndo sã cúu-xí cuè tnaha ñáyíu-ndo. ¹¹ Te Yá Ndiõxí taxi-gã vai núú sã cùndecu ndihĩ-ndo cuendã ducaⁿ ñí yuhu ñí iní-ndó vai cuãñaha-ndo sã cúu-xí tnaha ñáyíu-ndo. Te cuendã nchãa sã sãcãⁿ tnáhã-ndó quèheⁿ cuendã-ndí cuu xii tnaha ñáyíu-ndo, te cue ñáyíu-ãⁿ ïo ndacãⁿ táhũ-yu núú Yã Ndiõxí cuendã sã dúcãⁿ sãcãⁿ tnáhã-ndó sã cúu-xĩ-yu. ¹² Te sã dúcãⁿ quide-ndo sacãⁿ tnáhã-ndó sã cúu-xí cuè ñáyíu cùu cuendã Yã Ndiõxí, te ñáyíu-ãⁿ ñà túú-gã ná cumání xii-yu, te ïo ndacãⁿ táhũ-yu núú Yã Ndiõxí sã dúcãⁿ quide-ndo. ¹³ Te ñáyíu-ãⁿ cutnùnĩ iní-yu sã nchòhó quidé-ndó sã sãndãá ndisa iní-ndó tnũhu Xítóhó Jesucristú, te cuendã xĩãⁿ te ñáyíu-ãⁿ chĩñũhũ-yu Yá Ndiõxí, te cuendã sã dúcãⁿ ñí yuhu ñí iní-ndó sãcãⁿ tnáhã-ndó sã cúu-xĩ-yu ndihĩ sã cúu-xí nchãa dava-gã ñáyíu, te cachĩ-yu sã ïo càhnu cuu Yá Ndiõxí. ¹⁴ Te ñáyíu-ãⁿ càháⁿ ndihĩ-yu Yá Ndiõxí cuendã-ndó, te ïo cuu váha iní ñáhã-yu xii-ndo cuendã sã Yã Ndiõxí chĩndee ñaha-gã xii-ndo quide-ndo sã vãha sã cúu-xĩ-yu ndihĩ dava-gã ñáyíu. ¹⁵ Te ïo ndacãⁿ táhũ-ó núú Yã Ndiõxí cuendã sã ñí taxi-gã sã ïo váha ndècu ndihĩ-o, te ñí ñã cùtnùnĩ iní-ó nãsa cunduu tnúhu càháⁿ-ó cuendã sã vãha ní taxi-gã.

10

Té Păblú ndécú ndîhi-dé tnúhu ndee ìní sá cǎháⁿ-dé tnúhu Xítóhó Jesucrístú

1 Te Xítóhó Jesucrístú ío cǎhnu ìní-gá, te cùndahú ìní ñáhá-gǎ xii-o chîndee ñaha-gá, núu xiǎⁿ yúhú té Păblú ducaⁿ quide-í cǎháⁿ ndàhú-í núú-ndó nǎcuáa cada-ndo. Te dava-ndo cǎchí-ndó sǎ yúhú ío ndàhú ìní-í òré ndécú ndîhi ñaha-í xii-ndo, te òré ñá túú ndècu ndîhi ñaha-í xii-ndo te ío ñîí cǎá-í. 2 Te cǎháⁿ ndàhú-í núú-ndó sǎ cǎdá-ndó nǎcuáa vá cǎháⁿ ñîí-í núú-ndó òré quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuìní-í sá ndîhi tnúhu ñîí ìní-xi cǎháⁿ ndîhi-í cue ñáyiú cǎchí sá ñîí-ni cuu-í ndîhi cue ñáyiú ñá túú sàndáá ìní tnúhu Xítóhó Jesucrístú. 3 Te nchúhú cùu-ndí cue téé ñuyíú-a, dico ndùcu ndee-ndí quidé-ndí nǎcuáa ndàcu-ndí dáquèe tíhú-ndí nchaa sá cuèhé sá dúhá, dico ñá díú mèe-ndí ducaⁿ ndàcu-ndí quidé-ndí, 4 te ni ñîí sá ío ñuyíú-a ñá túú chîndee ñaha-xi, chi mee Yǎ Ndióxi chîndèe ñaha-gá xii-ndí dáquèe tíhú duuⁿ-ndí nchaa núú sǎ cuèhé sá dúhá. 5 Te xiǎⁿ núu ñîí-ndí tnúhu cǎháⁿ-ndí sàdí-ndí yuhu cue ñáyiú cǎháⁿ tnúhu sá ñá túú cùu váha ìní Yǎ Ndióxi, ñáyiú xiquide nínu mee-xi cǎchí sá ñá túú nàndîhi tnúhu-gá. Te quide-ndí sá ñáyiú-áⁿ quindáá ìní-yu tnúhu Xítóhó Jesucrístú. 6 Te nchúhú sa ndècu túha-ndí sá dáquèetíhú-ndí cue ñáyiú ñá túú cuìní cada nǎcuáa cuìní Xítóhó Jesucrístú, dico díhna-gá xíní ñùhu-xi sá ncháá nchòhó ñáyiú cuìní cada nǎcuáa cuìní-gá cundáá-ndó. 7 Te nchòhó nǎcuáa ndùu sá ndéhé-ndó te ducaⁿ sàni ìní-ndó, dico vá dúcáⁿ cǎni ìní-ndó cuèndá-ndí. Chi núu cùtnuní ndáá ìní-ndó sǎ cúú-ndó cuèndá Xítóhó Jesucrístú, te ñu-ni ducaⁿ tàú-ndó cǎni ìní-ndó cuèndá-ndí tucu. 8 Te Xítóhó Jesucrístú ní taxi-gá tnúhu ndee ìní ndécú ndîhi-ndí sá dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo nǎcuáa cuita cuehnu nihnu-ndo ìchi-gá quíhíⁿ, te ñá díú sǎ dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo nǎcuáa cuita nihnu-ndo, te cuèi na chîdo-gá-í cǎháⁿ-í cada nínu-í mèe-í cuèndá tnúhu ndee ìní ní taxi Xítóhó Jesucrístú ndécú ndîhi-ndí, dico vá cúcǎháⁿ núú-í chi cǎháⁿ ndáá-í. 9 Te

ñá túú cuìní-í sá nchòhó cǎni ìní-ndó sǎ yúhú dáyúhú ñáhá-í xii-ndo nǎcuáa ndùu tnúhu cǎháⁿ-í núú tütú-í. 10 Te dava-ndo cǎchí-ndó sǎ ténàá ñáhá-í xii-ndo núú tütú-í, te mee-ni tnúhu cǎhnu sá ío cùnuu cuu-xi, te cǎchí tucu-ndo sǎ òré ndécú ndîhi ñaha-í xii-ndo te ñá túú cǎa-í sá cúú-í ñîí téé cùu váha cùu dico ìní-ndó, te cǎchí tucu-ndo sǎ ñá túú tnàhá ìní-ndó nǎcuáa quide-í òré dácuàha ñaha-í xii-ndo. 11 Te nchòhó ñáyiú ducaⁿ cǎháⁿ cada cuèndá váha-ndo sǎ dàtná-ni cǎháⁿ-ndí núú tütú-ndí ñu-ni ducaⁿ quide-ndí òré ndécú ndîhi ñaha-ndí xii-ndo.

12 Te nchúhú, vá cúú tnàhí cǎháⁿ-ndí sá ñîí-ni cuu-ndí ndîhi cue ñáyiú cǎháⁿ váha cuèndá mèe-xí, chi ñáyiú-áⁿ sání ìní-yu ná cúú sǎ váha te quidé-yu te xiǎⁿ cǎchí-yu sá ío váha quidé-yu, te cǎchí-yu sá quidé váha-gá-yu dàcúúxí tnàha ñáyiú-yu, te sá dúcáⁿ cǎháⁿ-yu te quidé-yu dàtná quidé cue ñáyiú ñá túú tnàhí cùtnuní ìní-xi. 13 Te dico nchúhú ñá túú xidó-ndí cǎháⁿ váha-ndí cuèndá-ndí, chi cǎháⁿ váha-ndí cuèndá-ndí dico nǎcuáa ndùu chiuⁿ ní taxi Yǎ Ndióxi cǎháⁿ-ndí, chi mee-gǎ ní cǎchí-gá ndéé není sáá-ndí cǎháⁿ-ndí tnúhu-gá, te ní sáá-ndí ndéé ñuú-ndó cǎháⁿ-ndí tnúhu-gá. 14 Te vitna ndècu ndîhi-ndí tnúhu ndee ìní sá tnàhá nchòhó cuu cǎháⁿ ndîhi ñaha-ndí xii-ndo, chi díhna-gá nchúhú ní quixi-ndí ní cǎháⁿ-ndí tnúhu Xítóhó Jesucrístú ñuú-ndó, tnúhu sá cǎháⁿ nǎcuáa naníhí tàhú-ó, 15 Te nchúhú ñá túú quide cǎhnu-ndí mèe-ndí cuèndá chiuⁿ quide dava-gá-güedé quesaha-ndí sá chíúⁿ mèe-ndí cúú-xí. Te cuìní-ndí sá nchòhó cuita quindáá-gá ìní-ndó Xítóhó Jesucrístú, te ducaⁿ te níhí-gǎ-ndí nǎcuáa cada-ndí chiuⁿ-gá nchaa dava-gá xichi núú ní cǎchí-gá cada-ndí chiuⁿ-gá. 16 Chi cǎháⁿ-ndí tnúhu-gá tnúhu sá cǎháⁿ nǎcuáa naníhí tàhú-ó, te yáha-gá-ndí ñuú-ndó quíhíⁿ-ndí nchaa dava-gá xichi cǎháⁿ-ndí, te vá cǎdá cǎhnu-ndí mèe-ndí cuèndá chiuⁿ sá sá ní quide dava-gá-güedé.

17 Te cue ñáyiú cuìní cada cǎhnu mee-xi te vá dúcáⁿ cǎdá-yu, chi mee Xítóhó Jesucrístú ná cǎda cǎnú-yu-gá. 18 Te nchaa ñáyiú na cǎháⁿ váha Xítóhó Jesucrístú

cuendá-yu, ñáyiú-áⁿ cúdiú-yu núú-gã, te ñá túú cùdiú-yu núú-gã cuendá sá càháⁿ váha-yu cuendá méé-yu.

11

Cuendá té Páblú ndihi cuendá cue téé càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndàá

¹ Te cuini-í sá nchòhó cada ndee iní-ndó cùndedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í, chi càháⁿ-í dàtná càháⁿ cue ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-xi, te cuèi nása-gá ná cùnduu tnúhu càháⁿ-í dico chí cáda ndèe iní cùndedóho-ndo. ² Chi yúhú ío ñuhu iní ñáhà-í xii-ndo dàtná ñúhú iní ñáhá mèe Yá Ndiöxí xii-o, te ní càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó ñuu xiáⁿ ní tnahá tnúhu-ndo ndihi-gá vitna, te sá dúcáⁿ ñí quide-í te cada iní-ndó sã yúhú cúu-í dàtná ñí tée xica ndáhú te nchòhó cúu-ndó dàtná ñí xichí cuéchí, te Xítohó Jesucristú cúu-gã dàtná ñí tée tnándaha ndihi xichí cuéchí-ãⁿ. Te ducaⁿ càda iní-ndó chi na sãá nduu te yúhú na càni cuendá ñáhà-í xii-ndo ñúú Xítohó Jesucristú, te cuu-ndo ñáyiú vá cùndècu tnahí-gá cuèchi-xi. ³ Te yúhú-í sá sàcúhná dandáhú ñáhá-xi xii-ndo vá cání-gã iní-ndó càncicúⁿ nihnu-ndo ñí yuhu ñí iní-ndó ìchi Xítohó Jesucristú dàtná nchicúⁿ nihnu-ndo vitna. Te yúhú-í ná yáha-ndo dàtná ní yáha tá Èvá, chi sàcúhná ñí nduu-xi cóo ñí dándáhú ñáhá-xi xii-xi, chi sàcúhná-ãⁿ ío váha ní xito-xi nàcuáa ní quide-xi ní dándáhú-xi tá Èvá-áⁿ. ⁴ Te nchòhó, quidé ndèe iní-ndó sàcùndedóho-ndo nchàa tnúhu càháⁿ cue téé càháⁿ ingá núú tnúhu cuendá Jèsus tnúhu sá ñá túú dànehé ñáhá-ndí xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dànehé ñáhá-güedé xii-ndo cuendá ingá espíritú, te ñá díú cuendá Espíritú Yá Ndiöxí sá ñí ngúndecu ndihi-ndo dànehé ñáhá-güedé xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dànehé ñáhá-güedé xii-ndo ingá núú tnúhu sá càchí-güedé càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ndó, te ñá díú nàcuáa nduu tnúhu sá ñí sàndáá iní-ndó cuendá naníhí tàhú-ndó càháⁿ-güedé. ⁵ Te cue téé ducaⁿ càháⁿ-áⁿ càchí-güedé sá Yá Ndiöxí ní tendaha ñàha-gá xii-güedé xicá cùu-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá te ío cùnuu-güedé, dico ñá ndàá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá. Te yúhú cùtnuní iní-í sá cuè téé-ãⁿ ñá túú

cùnuu-güedé dàtná cùnuu yúhú. ⁶ Te cuèi ñá túú càháⁿ-í dàtná càháⁿ cue téé ío váha sãá díquí-xi dico ío váha cùtnuní iní-í cuendá nchaa sá dácuàha-í, te yúhú sa quide-í nàcuáa cùtnuní iní-ndó sã ío váha cùtnuní iní-í nàcuáa nduu nchaa tnúhu càháⁿ-í.

⁷ Te cudana te sàni iní-ndó sã yúhú ñá túú ní quide váha-í sá ñí quide-í mèe-í dàtná ñí tée ío ndàhú iní-xi, chi ñá túú ní xicáⁿ-í yáhu-í núú-ndó cuendá sá ñí càháⁿ-í tnúhu Yá Ndiöxí tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó núú-ndó. ⁸ Te ní queheⁿ-í díhúⁿ ñí taxi dava-gá cue ñáyiú ndècu ìchi Xítohó Jesucristú, te díhúⁿ-ãⁿ ñí dándóñuhu-í ní saaⁿ-í nchaa sá ñí xini ñuhu-í cùtnàhá ní càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó. ⁹ Te cùtnàhá ní xíndecu ndihi ñàha-í xii-ndo te áma ní xóo cumání sã xini ñuhu-í, te ñá túú ñá ní xicáⁿ-í núú ñí ñí-ndo. Chi cue ñáyiú xíndecu ìchi Xítohó Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá ní quixí-yu ní taxi-yu sá cùmáni xii-í, te ñá túú tnahí ñí dàsatú iní ñáhà-í xii-ndo càcáⁿ-í núú-ndó ñuu ná cúú sã xini ñuhu-í, te díu-ñi ducaⁿ càda-í. ¹⁰ Te díu-ñi duha càháⁿ váha-í cuendá-í te ñí ñí cue ñáyiú distritú Acáyá vá ñihí-yu tnúhu cùñàhá-yu xii-í cuendá cadí-yu yuhu-í. Te mee Xítohó Jesucristú náhá-gã sá ndàá càháⁿ-í dàtná càháⁿ ndàá méé-gã. ¹¹ Te cudana te sàni iní-ndó sã sá dúhá càháⁿ-í te ñá túú cùu iní ñáhà-í xii-ndo, dico ñáhá chi mee Yá Ndiöxí náhá-gã sá yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo.

¹² Te nàcuáa-ñi ta quide-í véxi te díu-ñi ducaⁿ càda-í cuendá sá cuè téé cuini cada nínu mee-xi càchí sá ñí-ñi cuu ndihi ñàha-güedé xii-í vá ñihí-güedé tnúhu càháⁿ-güedé cachí-güedé sá ñí-ñi chiuⁿ quide ndihi ñàha-güedé xii-í. ¹³ Te cue téé-áⁿ càchí-güedé sá Yá Ndiöxí ní tendaha ñàha-gá xii-güedé xicá cùu-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá dico ñá ndàá, chi mee-ñi dándáhú-güedé ñáyiú ndihi tnúhu càháⁿ-güedé, te quide-güedé dàtná quidé cuè téé càháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú dico ñá ndàá sá cúu-güedé cue téé càháⁿ tnúhu-gá. ¹⁴ Te vá cùñuhu-o sã dúcáⁿ quide cue téé-áⁿ, chi mee sàcúhná quidé-xi sã cúu-xi dàtná ñí espíritú xínú cuèchi núú ío váha càa ndecu Yá Ndiöxí dico ñá ndàá sá xínú cuèchi-xi xiáⁿ. ¹⁵ Te xiáⁿ vá cùñuhu-o sã cuè téé xínu cuechi núú-xi quide-güedé sá

cúu-güedě cue tée quide váha chi ñá ndàá sá quidé vâha-güedé chi dândahú-güedé ñáyiu. Te nâcuáa ndùu nchaa sá quidé-güedé te ducaⁿ nâcháhu-güedé núu Yá Ndiôxi.

Té Păblú ío ndòho-dé cuendá sá cúu-dě tée cãháⁿ tnúhu Xítóhó Jesucristú

16 Te yúhú cãháⁿ tucu-í dóho-ndo sã vã cání iní-ndó sã yúhú cúu-í ìⁿ tée cãháⁿ lùcú cãháⁿ duha, te núu dava-ndo dùcaⁿ sani iní-ndó dico chí cáda ndèe iní cundedóho-ndo tnúhu na cãháⁿ-í cuendá ducaⁿ tnàhá-í cada nínu-í mée-í. 17 Te vitna na cãháⁿ-í dàtná cãháⁿ ìⁿ tée ñá túú cùtnuní iní-xi, chí tnúhu cãháⁿ-í ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi ndìhi tnúhu Xítóhó Jesucristú, chí vitna cãháⁿ-í nâcuáa cada nínu-í mée-í. 18 Te ío cuéhé ñáyiu quide nínu mee-xi cuendá nchaa sá ío ñuyú-a te xiãⁿ núu tnàhá-í cuení-í cada nínu-í mée-í. 19 Chi cùtnuní sá nchòhó quidé ndèe iní-ndó sácúndedóho-ndo nchaa tnúhu cãháⁿ cue tée cãháⁿ lùcú cãháⁿ duha, te ducaⁿ quide ndee iní-ndó sácúndedóho-ndo tnúhu cãháⁿ-güedé chí cãhí-ndó sã ío túha-ndo. 20 Te nchòhó, quide ndee iní-ndó tñi-ndo nchaa tnúhu cãháⁿ cue tée quide yica ñaha xii-ndo sá cúnú cuèchi-ndo núu-güedě, te xicãⁿ-güedé nãndi sá xicãⁿ-güedé núu-ndó, te tàxi tnuní ñàhá-güedě xii-ndo, te quide-güedé sã ío cùnûu-güedé ndécú ndìhi ñaha-güedé xii-ndo, te cãniha-güedé xii-ndo, te cuèi nchaa xiãⁿ quidé ñàha-güedé xii-ndo dico quide ndee-ni iní-ndó. 21 Te nchòhó cãhí-ndó sã cúu-ndí cue tée ñá túú ní cùyì cada nãndi sá cáda, te ndáa chí ñá túú ìⁿ-ni cuu-ndí ndìhi cue tée ducaⁿ xíquide.

Dico núu cue tée-áⁿ cùyì-güedé quidé ñnu-güedé mée-güedě, te tnàhá-í cùyì-í ducaⁿ càda-í. Te sã dúhá cãháⁿ-í te cãháⁿ-í dàtná ìⁿ tée ñá túú cùtnuní iní-xi. 22 Te núu quide cahnu-güedé mée-güedě cuendá sã cãháⁿ-güedé tnúhu hëbreú, te yúhú tucu ñu-ni tée cãháⁿ tnúhu hëbreú cúu-í, àdi quide cahnu-güedé mée-güedě cuendá sã cúu-güedě cue tée isràél, te yúhú tucu tnàhá-í cúu-í tée isràél, àdi quide cahnu-güedé mée-güedě cuendá sã cúu-güedě ñaní tnàhá ndíi Àbrahám, te tnàhá yúhú cúu-í ñaní tnàhá ndíi Àbrahám tucu. 23 Àdi quide cahnu-güedé mée-güedě

cuendá sã sání iní-güedé sã díú núu Xítóhó Jesucristú xínú cuèchi-güedé, dico yúhú ío-gá xínú cuèchi ndisa-í núu-gã. Te sã dúhá quide cahnu-í mée-í te cãháⁿ-í dàtná ìⁿ tée ñá túú cùtnuní iní-xi, te yúhú cúu-í ìⁿ tée ío-gá quidé chiúⁿ-gá dàcúxí cuè tée-áⁿ, te vâi xito ní cuu cãniha ñáyiu xii-í, te vâi xito ní cuu chìhi ñàhá-yu vecaá xii-í, te vâi xito ní cuu cãcu cãcu cahni ñaha ñáyiu xii-í. 24 Te cue ñáyiu isràél ní canihá-yu xii-í úhúⁿ xito, te ndi tnahá ìⁿ ìⁿ xito ní canihá-yu ní dáquë-yu ócò sáhúⁿ cúmí ñi sàtà-í. 25 Te úní xito ní caniha tucu ñáyiu xii-í ndìhi carrutí, te ìⁿ xito ní sãha yúú ñãhã-yu xii-í, te ní cuu úní xito quëe naa bàrcú xití ndute òré sácúhuⁿ-í, te ìⁿ xito ío ní ndoho-í ní xíndecu-í ìⁿ nduu ìⁿ niú núu ndute làmár. 26 Te ío títñí xichi ní cuu xica cuu-í, te dava xichi ní cãcu cuido ñaha ndute ñuhu xii-í, te dava xichi ní cãcu duhu ñadúhú nchaa ndachìuⁿ-í, te dava xichi ní cãcu cada ñaha cuè ñáyiu cùu ndi mee-í ìⁿ sã cáda ñàhá-yu xii-í, te ñu-ni ducaⁿ ñi cãcu cada ñaha tucu cue ñáyiu ñá túú cùu ndi mee-í ìⁿ sã cáda ñàhá-yu xii-í ní cùu, te cuèi xití ñuú te cuèi xití yucu cãcu cãcu cada ñaha ñáyiu xii-í ìⁿ sã cáda ñàhá-yu, te ñu-ni ducaⁿ cãcu cãcu quini-í tnúndòho oré ñúhù-í bàrcú cuáhãⁿ núu ndute làmár. Te cue ñáyiu cãhí sã ndécú ìchi Xítóhó Jesucristú te ñá ndàa cãcu cãcu cada ñàhá-yu xii-í ìⁿ sã cáda ñàhá-yu. 27 Te ío ndòho-í cuendá chiúⁿ quide-í chí ío xàu-í, te ní cuu vâi xito ñá túú xidí-í, te títñí xito ní cuu xihí víhí-í docó, te títñí xito ní cuu yíchí-í ndute, te títñí xito ní cuu ñá túú tnàhí ná xéxi-í cuendá chiúⁿ quide-í, te títñí xito ní cuu ndòho-í sã víxiⁿ, te títñí xito ní cuu ñá túú nihí-í dóó cuihnu-í.

28 Te ñá díú-ní xiãⁿ chí ìⁿ nduu ìⁿ nduu ío sãni iní-í cuendá nchaa ñáyiu ndècu ìchi Xítóhó Jesucristú xíndecu nchaa xichi. 29 Te ndèda-ni càa ñáyiu ñá túú nihí ndéé cùndecu ìchi Xítóhó Jesucristú, te ío cùndahú iní-í chí sãnuu sã tnàhá-í ñá túú nihí ndéé-í cùndecu-í ìchi-gã sã dúcãⁿ quidé-yu. Te núu ìⁿ ñáyiu quidé-yu sã ìⁿ nchòhó ñáyiu ndècu ìchi Xítóhó Jesucristú quidé-ndó ìⁿ sã ñá túú tàú-ndó càda-ndo te vá cúú vâha iní-í chí cudèèⁿ-í. 30 Te núu xini ñuhu-xi sã cáda cahnu-í mée-í, te cuu ducaⁿ càda-í

te cáháⁿ-í mee-ni cuendá nchaa sá quidé nàcuáa ñá túú nihí ndéé yiqui cuñú-í. ³¹ Te Dútú Ndiõxí Yaá cúú Tătá Xĩtohó Jesucristú náhá-gã sá yũhú càháⁿ ndáá-í núú-ndó, te ñu-gá tàú-gá cachí-ó sã ïo càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ. ³² Te cútnàhá ní xĩndecu-í ñuú Dàmascú te tée cùu gobiernú tée cùndihí tée yĩndaha ñáyiu nàni Aretás ní taxi ndecu-dé cue téé ní xĩndedí yuyèhe sá ñũhú dòco ñuú cuendá òré quee-í te tñi ñaha-güedë xii-í ní cùu. ³³ Dico yúhú ní queè-í ìⁿ xití tídihi, te cue ñáyiu cùndihí ñaha xii-í ní queñuhu ñáhá-yu ndàa ventaná nchii yiqui naha sã ñũhú dòco ñuú-án, te ducaⁿ te ní cácu-í ñá túú ní ndàcu-güedé tñi ñaha-güedë xii-í.

12

Té Pãblú càháⁿ-dé sã ïo vii càa sã ñĩ dãnèhé núú ñáhá Xĩtohó Jesucristú xii-dé

¹ Te ñá túú ndéé nándihí-xi sã càháⁿ váha-o cuendá méé-ó, dico vitna xini ñuhu-xi ducaⁿ cada-í chi cáháⁿ-í nàcuáa ní quide ñaha Xĩtohó Jesucristú xii-í, chi ní quide-gá sã ñĩ cutnùní iní-í nàcuáa ndùu tñuhu-gá, te vai núú sã ñĩ dãnèhé núú ñáhá-gã xii-í. ² Te yúhú xini-í ìⁿ téé sàndáá iní ñáhá xii Xĩtohó Jesucristú, te sa ní cuu úxícúmí cuíá sã tõe-án ñĩ sáá-dé ndéé andiu cùu uní, te ñá túú xini-í te núu ndihí yiqui cùñú-dé ní sáá-dé àdi ñáhá, chi ìⁿdií díí-ni Yá Ndiõxí náhá-gã te núu nása càa-dé ní sáá-dé. ³ Te yúhú càháⁿ ndáá-í cuendá téé-án, dico dàtná ní cachí-í sã ñá túú xini-í te núu ndihí yiqui cùñú-dé ní sáá-dé andiu àdi ñáhá, chi mee Yá Ndiõxí náhá-gã te núu nása càa-dé ní sáá-dé. ⁴ Te téé-án ñĩ sáá-dé ìⁿ xichi núú ïo váha càa andiu, te yàcáⁿ ní xĩndedóho-dé tñuhu mee-ni sã cúú-xi cuendá méé-dë, te tñuhu-án vã cúú tñáhí cáháⁿ-dé núú ñi ìⁿ ñáyiu. ⁵ Te yúhú quidé ñĩnu-í téé-án, dico mee-í ñá túú càháⁿ váha-í cuendá-í cuendá cada nínu-í mée-í, chi càháⁿ-ni mee-ni cuendá nchaa sá quidé nàcuáa ñá túú nihí ndéé yiqui cuñú-í. ⁶ Te núu dicó yúhú cuimí-í te cuu cáháⁿ váha-í cuendá-í cuendá cada nínu-í mée-í, te núu ducaⁿ na càháⁿ-í te ñá túú cùu-xi ìⁿ tñuhu neñúú cáháⁿ-í, chi cùu-xi ìⁿ sã càháⁿ ndáá-í te núu na càháⁿ-í. Dico vá dúcáⁿ càa-í chi cuimí-í sã nchòhó cada cuendá-ndó nàcuáa ndùu tñuhu càháⁿ-í ndihí nàcuáa quide-í,

te ducaⁿ mée-ndo cáháⁿ-ndó te núu ná téé cùu-í, te ñá díú sã yũhú cáháⁿ váha-í cuendá mée-í cuendá nchòhó cachí-ndó sã ïo cùnuu-í.

⁷ Te sã ñĩ dãnèhé núú ñáhá Xĩtohó Jesucristú xii-í cúú-xi sã xidó ïo váha, te cuendá sã vã cada càhnu-í mée-í núu xiáⁿ Xĩtohó Jesucristú ní quide-gá duha ndòho yiqui cuñú-í vitna. Te sã dúcáⁿ quide ñaha-gã xii-í te xiáⁿ sácuíhná ñĩ nihí-xi ichi càhnu dandòho ñaha-xi xii-í. ⁸ Te ní cuu uní xito càháⁿ ndàhú-í núú Xĩtohó Jesucristú sã ná cada-gã nàcuáa vá ndòhó-gã yiqui cùñú-í. ⁹ Dico mee-gã càchí-gá xii-í: “Yúhú ïo cùndahú iní ñáhá-í xii-n chĩndee ñaha-í, te ñá túú ná cúmãní xii-n, te cùtnuní sã ïo-gã chĩndèe-í cue ñáyiu ñá túú nihí ndéé cùndecu”, duha ní cachí-gá xii-í. Te xiáⁿ núu yúhú ïo cùdĩí iní-í sã ñá túú nihí ndéè-í ndécù-í, chi ñu cuendá xiáⁿ Xĩtohó Jesucristú ñá túú dàña nihnu ñaha-gã xii-í chĩndèe ñaha-gã. ¹⁰ Te xiáⁿ núu cùdĩí iní-í sã dúhá ñã túú nihí ndéè-í ndécù-í, te cùdĩí tucu iní-í cuendá nchaa tñuhu cuèhé tñuhu duha càháⁿ ñáyiu cuendá-í, te cùdĩí iní-í cuendá nchaa sã ndòhò-í, te cùdĩí tucu iní-í cuendá sá quidé ñaha ñáyiu xii-í, te cùdĩí tucu iní-í cuendá nchaa dava-gã sã ndòhò-í cuendá Xĩtohó Jesucristú. Te òré ñá túú nihí ndéè-í te Xĩtohó Jesucristú chĩndèe ñaha-gã xii-í nihí ndéè-í.

Té Pãblú ïo sàni iní-dé cuendá cue ñáyiu xĩndecu ichi Xĩtohó Jesucristú ndécú ñuú Còrintú

¹¹ Te cùu-í dàtná ìⁿ téé ñá túú cùtnuní iní-xi sã dúhá càháⁿ váha-í cuendá-í, te ducaⁿ quide-í chi mee-ndo quide-ndo sã dúcáⁿ càháⁿ-í, dico mee-ndo tàú-ndó càháⁿ váha-ndo cuendá-í ní cùu. Te dava cue téé ïo quide càhnu-güedé méé-güedé, te càchí-güedé sã Xĩtohó Jesucristú ní táuchíúⁿ-gã sã càháⁿ-güedé tñuhu-gã, dico yúhú cùnuu-gá-í dàcúúxí cuè téé-án cuèi ñá túú vèdana ná cùu-í ndécù-í ñuyúú-a. ¹² Te cútnàhá ní xĩndecu ndihí ñaha-í xii-ndo ïo ní quide càhnu iní-í nándi sã ñĩ yáha-í ní quide-í chiuⁿ Xĩtohó Jesucristú sã cúú-xi-ndó. Te ní chĩndee ñaha-gã xii-í ní quide-í titní núú sã vã yõ tñáhí ndàcu cada te ní cuñúhu-ndo, te sã dúcáⁿ ñĩ chĩndee ñaha-gã xii-í ní cutnùní iní-ndó sã yúhú

cúu ndisa-í ñⁿ téé ní cachí Xítóhó Jesucristú sá cãháⁿ-í tnúhu-gá. ¹³ Te yúhú ñⁿ-ni quide ndìhi ñaha-í xii-ndo ndìhi nchaa dava-gá cue ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te dìcò-ni sá yúhú ñá túú ní cuìní-í taxi-ndo sã xíní ñùhu-í dàtná ní quide-í dava-gá-yu. Te núu ñá túú ní quide váha-í sá dúcáⁿ nĩ quide-í ñá túú ní cuìní-í chindee ñaha-ndo te chí cádá cãhnu iní ñáhá xii-í.

¹⁴ Te vitna sa ndècu túha-í sá quíxì-í núu ndécú-ndó, te sá quíxì còto ñaha tucu-í xii-ndo cùu-xi xito cuu úní sá quíxì-í, te cuìní-í sá vã dándìhú-ndó ìní-ndó ndècu-ndo sá táxì-ndó cùu xii-í, chi ñá díú xǎⁿ ndéé iní-í chi mee-ndo ndéé iní-í quixi-í. Te duha cãháⁿ-í chi nchòhó xíní-ndó sã cuè téé cùu tátá sãñaha-güedé sá cúu-xí cuè déhe-güedé te ñá díú cuè déhe-güedé sãñaha-güedé sá cúu-xí mèe-güedé. ¹⁵ Te yúhú ío váha cùu iní-í dandòñuhu-í sá ndécú ndìhi-í nàcuáa ndacu-í chindee ñaha-í xii-ndo cùndecu váha-ndo sã cúu-xí Yã Ndiõxí chi ío cùdì ìní-í, te cuèi na cùu-í sá cuendá-ndó, chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te sã dúcáⁿ cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te sãnuu sã nchòhó ñá túú cùu iní ñáhá cãvihi-ndo xii-í.

¹⁶ Te ñaha-ndo sá ñá túú ní dándìhú-í iní-ndó nã taxi-ndo cùu xii-í, dico dava-ndo cãchí-ndó sã ío váha ní xito-í nàcuáa ní quide-í nàcuáa ní dándàhú ñáhà-í xii-ndo.

¹⁷ Te chí cãháⁿ te núu yúhú ní dándàhú ñáhà-í xii-ndo ndìhi cue téé ní tendaha-í ní quixi coto ñaha xii-ndo. ¹⁸ Te ní cãháⁿ ndáhú-í núu tẽ Titú ndìhi núu ìngá tucu téé ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucristú ní quixi coto ñaha-güedé xii-ndo. Te nchòhó cùtnùní iní-ndó sã tẽ Titú ñá túú ní dándàhú ñáhà-dě xii-ndo, te ducaⁿ chi ñⁿ-ni sãni iní-ndí te ñⁿ-ni quide-ndí.

¹⁹ Te cudana te sãni iní-ndó sã sã dúhá cãháⁿ-ndí te tàunihnu-ndí mée-ndí, dico ñá díú dùcaⁿ queue-xi tnúhu cãháⁿ-ndí, chi cãháⁿ-ndí nàcuáa tàú-xi cãháⁿ-ndí chi ndècu ndìhi-ndí Xítóhó Jesucristú, te mee Yã Ndiõxí náhá ndáá-gá nàcuáa ndùu tnúhu cãháⁿ-ndí, te nchaa sã cãháⁿ-ndí cúu-xí cuendá nchòhó cue ñáyiú ío cùu iní-ndí, te cãháⁿ-ndí nàcuáa cundecu váha-ndo ichi Xítóhó Jesucristú. ²⁰ Te ío sãni iní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ te òré

quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te ñá túú quide-ndo nacuáa cuu váha iní-í, te sá dúcáⁿ te yúhú cãháⁿ-í nàcuáa vá cúu váha iní-ndó, te ducaⁿ ío sãni iní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ òré quexìo-í te nàá-ndó, àdi ndecu-ndo ichi cuédú iní, àdi cudééⁿ núu tnáhá-ndó, àdi ñá túú cùu ñⁿ-nuu-ndo ndecu-ndo, àdi cãháⁿ cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáyiú-ndo núu chítú núu tàcá, àdi satnuhu tnaha-ndo, àdi quide cahnu-ndo mee-ndo, àdi quide dusaⁿ dóho tnàha-ndo. ²¹ Te ío sãni iní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ òré quixi-í, te Yã Ndiõxí cada-gá te cucahaⁿ núu-í sá cuendá-ndó, te ío ndìhú iní-í cuendá-ndó te núu vátá dáñá-gã-ndó nchaa sã cuèhé sá dúhá nĩ ngüíta-ndo quide-ndo ndéé sanduu, te vãi-ndo ní ngüíta-ndo dùcaⁿ quide-ndo, chi ndècu-ndo ichi díí iní te nándi-gá nchaa sã cuèhé sá dúhá quide-ndo, te ducaⁿ ío ndìhú iní-í te núu vátá dáñá-gã-ndó nchaa xǎⁿ.

13

Tnúhu ndéé núu nĩ ndìhi-ná

¹ Te sá quíxì-í vitna núu ndécú-ndó cùu-xi xito cuu úní sá quíxì còto ñaha-í xii-ndo. Te cãchí tnúhu-í xii-ndo sã òré cundáá cuèchi-ndo te canehe núu úú àdi úní ñáyiú cãháⁿ ndáá nàcuáa ndùu cuèchi-ndo. ² Te yúhú sa ní cãháⁿ-í

dóho-ndo cùtnáhá ní quixi-í ní quixi coto ñaha-í xii-ndo xito cuu úú, te díu-ni ducaⁿ cãháⁿ tucu-í dóho-ndo vitna vátá quíxì tucu-gá-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te nchòhó ñáyiú ní cunduu nĩ ngüíta quide nchaa sã cuèhé sá dúhá, tenáá ñáhà-í xii-ndo òré quexìo-í te núu vátá dáñá-gã-ndó nchaa sã cuèhé sá dúhá quide-ndo te tnáhá nchaa dava-gá-ndó tẽnaá ñáhà-í xii-ndo. ³ Te nchòhó cuìní-ndó quèní-ndó núu ndáá sá quidè-í núu Xítóhó Jesucristú cãháⁿ-í yuhu-gá, dico dàvá-án cutnùní ndáá iní-ndó. Te Xítóhó Jesucristú quidè-gã nàcuáa cutnùní iní-ndó sã ío cãhnu cuu-gá te ñá túú quide-gá dàtná quidè ñⁿ ñáyiú ñá túú nihí ndéé cùndecu. ⁴ Te Xítóhó Jesucristú ní ndoho-gá dàtná ñⁿ ñáyiú ñá túú nihí ndéé cùndecu, chi ní sañhi ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí dico mee Yã Ndiõxí ní quide-gá ní nihí ndéé Xítóhó Jesucristú ní ndoto-gá ndécú-gã

vitna, te tnàhá nchúhú tucu ducaⁿ yãha-ndí ñá túú nihí ndéé-ndí cundecu-ndí, dico mee Yã Ndiõxí chindèe ñaha-gá xii-ndí nihí ndéé-ndí ndécú-ndí cuendá sá ndécú ndihí-ndí Xítohó Jesucristú, te xiãⁿ nõu ndàcu-ndí quidé-ndí nàcuáa tàú-xi cunduu sá cúú-xi-ndó.

⁵ Te chí cáda cuendá váha te núu ndisa sá sàndáa iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú, te núu ndáa sá ndécú-ndó ìchi-gá te cùtnuní iní-ndó sã ndécú-ndó ndihí-gá. ⁶ Te cuiní-ndí sá nchòhó cutnùní ndáa iní-ndó sã nchúhú ndécú ndihí ndisa-ndí Xítohó Jesucristú. ⁷ Te nchúhú càháⁿ ndihí-ndí Yã Ndiõxí cuendá-ndó cuendá sá vã cáda-ndó nì ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te vã cání ìní-ndó sã sà dúcáⁿ càháⁿ ndihí-ndí-gá cuendá-ndó, te cuiní-ndí sá nchòhó cutnùní iní-ndó sã nchúhú ío ndècu yĩñuhu-ndí núú-gã, te ñáhá chi càháⁿ ndihí-ndí-gá cuendá-ndó chi cuiní-ndí sá nchòhó cada váha-ndo cundecu-ndo cuéi sàni iní-ndó sã nchúhú cúú-ndí cue téé ñá túú ndècu yĩñuhu núú-gã. ⁸ Te nchúhú mee-ni càháⁿ váha-ndí cuendá tnúhu ndáa tnúhu Yã Ndiõxí, te ñá túú càháⁿ-ndí ìⁿ tnúhu sá ñà túú tàú-xi càháⁿ-ndí cuendá tnúhu-áⁿ. ⁹ Te cùdíí ìní-ndí sá ñà túú-gã xíní ñuhu-xi cada-ndí nàcuáa níhí ndéé-ndí tenàa ñáhá-ndí xii-ndo càháⁿ-ndí dóho-ndo, chi nchòhó sa ní níhí ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. Te nchúhú càháⁿ ndihí-ndí Yã Ndiõxí cuendá-ndó cuendá sá nchòhó cundáa-ndó cundecu-ndo ñá túú-gã ná cumání-ndó nõú-gã. ¹⁰ Te xiãⁿ nõu duha ndùu nchaa tnúhu tèe-í núú tütú-a daquixi-í ndaha-ndo vitna ñá túú ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo, cuendá sá òré ná cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo te vã ío níhí càháⁿ-í dóho-ndo nàcuáa ndùu tnúhu ndee iní ní taxi Xítohó Jesucristú ndécú ndihí-í, chi ní taxi-gá tnúhu ndee ìní xii-í nàcuáa canu ichi ñaha-í xii-ndo cuíta cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quíhíⁿ, te ñá díú cuendá sá cánúichi ñaha-í xii-ndo cuíta nihnu-ndo.

¹¹ Te vitna nchaa nchòhó ñá yiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú ío quide ndee iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ío chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cundáa-ndó nõú Yã Ndiõxí cuendá sá ñà túú tnàhí-gá ná cumání-ndó nõú-gã, te ndee ndèe cada

iní-ndó cundecu-ndo, te chí cúú ìⁿnuu cundecu ndihí tnaha, te ducaⁿ te Yã Ndiõxí cundecu ndihí ñaha-gã xii-ndo chí ío cùu iní ñáhá-gã xii-o, te diu-gá quidé-gã ío váha cùu iní-ó ndècu-o. ¹² Te ndihí tnúhu yĩñuhu chí cáda ndèe iní tnáhá. ¹³ Te nchaa ñá yiu cùu cuendá Yã Ndiõxí ndécú ìha quide ndee iní ñáhá-yu xii-ndo.

¹⁴ Te xicáⁿ táhú-ndí núú Xítohó Jesucristú sá ío na chindèe chitúu ñaha-gã xii-ndo. Te mee Yã Ndiõxí ná cáda-gã nàcuáa cutnùní iní-ndó sã ío cùu iní ñáhá-gã xii-ndo, te Espíritú-gá cundee cùu cahnu iní-ndó cundecu-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cáda ndèe iní-ñã vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TĒ PĀBLŪ QUIHⁿ NDAHA ÑÁYIU DISTRITÚ GÀLACIÁ

Té Păblú cādŭha-dé tutú quíhⁿ ndaha nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú ndécú dīstritú Gălaciá

¹ Te yúhú té Păblú ní tendaha ñaha Xítóhó Jesucristú, ndihí Dútú Ndiöxí véxi-í cáháⁿ-í tnúhu-gá. Te diu Yá Ndiöxí ní dándótó-gă Xítóhó Jesucristú Yaá ní xihí ní cùu. Te cächí tnúhu-í xii-ndo sã ñà díú ñáyiu ñuyú-a ni tēndaha ñaha xii-í véxi-í, te ni Yá Ndiöxí te ni Xítóhó Jesucristú ñá túú ní xăhaⁿ-gă xii ìⁿ ñáyiu quixí-yu cachí tnúhu-yu năcuáa cada-í. ² Te yúhú té Păblú cādŭha-í tutú-a ndihí nchaa dava-gă ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí ndécú ndihí-í iha cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú ndécú dīstritú Gălaciá. ³ Te xicáⁿ tãhù-í núú Dútú Ndiöxí, ndihí núú Xítóhó Jesucristú sá ïo na chīndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cādá te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo. ⁴ Te Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá sá cuendá nchaa cuéchi nchoo cué ñáyiu ndècu ñuyú-a. Te ducaⁿ ñi quide-gá, chí cuiní-gá sá vã cūndecu-o ichi cuehé ichi duha. Te ducaⁿ ñi cuu, chí Dútú Ndiöxí ducaⁿ ñi cuiní-gá cunduu. ⁵ Te ío chí ná ndácáⁿ tãhú-ó núú Yá Ndiöxí cuendá sá ïo cãhnu cuu-gá, te diu-ni ducaⁿ cãda-o ni caa ni quíhⁿ! Te ducaⁿ na cūnduu.

Mee-ni tnúhu Xítóhó Jesucristú cúu-xi tnúhu sá cáháⁿ năcuáa naníhí tãhú-ó

⁶ Te ío cūñúhu-í cúu chí ío ndihí ní dáñá-ndó ichi Yá Ndiöxí. Te Yaá-áⁿ ní cáháⁿ ñáhá-gă xii-ndo, chí Xítóhó Jesucristú ío ní cundáhú iní ñáhá-gă ní quide váha ñaha-gă xii-ndo, te vitna dăcuaha tucu-ndo ingá tnúhu, te cächí-ndó sã xăⁿ dăcácu nihnu ñaha-xi xii-ndo núú ùhú núú ndáhú. ⁷ Dico ñáhá, chí ñá túú-gă tnúhu sá dăcăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú. Te dicó-ni sá ío ñáyiu véxi dăticá nuu ñahá-yu xii-ndo dānehé ñáhă-yu tnúhu sá dăcuíta nihnu ñaha xii-ndo, chí

tnúhu-áⁿ ñà túú cùu-xi tnúhu Xítóhó Jesucristú. ⁸ Te yúhú cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú, dico núu ío ñáyiu véxi dānehé ñáhá xii-ndo ingá tnúhu sá ñà túú ní dānehé ñáhà-í xii-ndo, te nchòhó cachí-ndó sã ñáyiu-áⁿ nacháhu-yu núú Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ quidé-yu. Te cuéi yúhú, te núu na dàma-í tnúhu danèhé ñáhà-í xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ-ndó sã năchăhu-í núú-gă te núu ducaⁿ na cãda-í. Àdi te núu ìⁿ espíritú xínú cuéchi núú-gă véxi-xi cáháⁿ-xi ingá tnúhu sá ñà túú ní dānehé ñáhà-í xii-ndo năcuáa naníhí tãhú-ndó ñá, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ-ndó sã năchăhu-xi núú Yá Ndiöxí te núu ducaⁿ na cãda-xi. ⁹ Te diu-ni duha sa ní dānehé ñáhà-í xii-ndo sã núu véxi ñáyiu dānehé ñáhá ingá tnúhu sá ñà túú ní dānehé ñáhà-í xii-ndo năcuáa naníhí tãhú-ndó ñá, te cachí-ndó sã ñáyiu-áⁿ nacháhu-yu núú Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ quidé-yu, duha ní cachí-í xii-ndo.

¹⁰ Te duha ndùu tnúhu cáháⁿ-í chí nchòhó sa xini-ndó sã yúhú cuiní-í sá Yá Ndiöxí cáháⁿ-gá sá quidé vãha-í ndécù-í, te ñá díú sã ñáyiu ñuyú-a cachí-yu sá quidé vãha-í, àdi sá ïo cūdí ìnī-yu nchaa năcuáa quide-í ndécù-í. Te núu na cãni iní-í cūdiu-í núú ñáyiu ñuyú-a, te ñá túú cùu-í tēe xinu cuechi núú Xítóhó Jesucristú te núu ducaⁿ na cãda-í.

Năcuáa ní cuu ní ngúita té Păblú cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí

¹¹⁻¹² Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú cächí tnúhu-í xii-ndo sã tnúhu sá dānehé ñáhà-í xii-ndo năcuáa naníhí tãhú-ndó cùu-xi tnúhu sá ñi cachí tnúhu mee Xítóhó Jesucristú xii-í, te ñá díú ìⁿ ñáyiu ñuyú-a ni cãhu iní-yu tnúhu-áⁿ, àdi danèhé ñáhă-yu xii-í, chí mee Xítóhó Jesucristú ní dānehé ñáhá-gă.

¹³ Te nchòhó sa nihí-ndó tnúhu năcuáa ní xóo cada-í cūtnáhá nchícúⁿ nihnu-í nchaa năcuáa dăcuaha ñáyiu cùu ndi mee-í ñáyiu isràél ní cùu. Te dává-áⁿ ïo ní xóo cuu úhú iní-í nchaa ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí, te nāndi sá ñi xóo cada-í-yu, te ní cuiní-í danàa-í-yu ni cùu. ¹⁴ Te yúhú ío-gá ní xóo quene cáva-í ní xóo dăcuàha-í nchaa sá dăcuàha ñáyiu cùu ndi mee-í dăcúxí ñáyiu ìⁿ-ni cuíà-í ndihí-yu ni cùu, te ío-gá

ní xóo cuiní-í cada ndáá-í canchicúⁿ ni-hnu-í nchaa nàcuáa ní dánèhé ñáhá cue ñaní tnáhà-í ní xíndecu ndéé sanaha ni cùu. ¹⁵ Te ndéé cùtnáhá vátá cécú-gá-í Yá Ndiöxí sa nèhe váha ñaha-gã xii-í cuendá sá cãháⁿ-í tnúhu-gá, núu xíãⁿ ní cãháⁿ ñáhá-gã xii-í quidè-í chi^uⁿ-gá vitna, te sá dúcáⁿ nĩ quide-gá te ío váha ní quide ñaha-gã xii-í. ¹⁶ Te òré ní cãháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-í te ní cachí tnúhu-gá cuendá Déhe-gá Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ nĩ quide Yá Ndiöxí cuendá sá cuiní-gá sá cùñaha-í xii ñáyi^u ñá túú cùu ñáyi^u isràèl cuendá Yaá cúú Dèhe-gá. Te cùtnáhá ní cãháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-í, te vá yóo ìⁿ dîi núú-xi ni ndùcu tnúhu-í nàcuáa cada-í. ¹⁷ Te nĩ ñà túú ní sãháⁿ-í ñúú Jerusàlén nducu tnúhu-í núú cue téé díhna nuu nĩ tendaha Xítohó Jesucristú cãháⁿ tnúhu-gá nõu nása cada-í, chi ndîhi-ni ní sãháⁿ-í distritú Àrabíá ní xíndecu tnaa-í te dãtnùní cuánuhú tucu-í ñúú Dàmascú.

¹⁸ Te núú ùní cuíá sã nĩ cãháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-í, te ní sãháⁿ tucu-í ñúú Jerusàlén ní cãháⁿ ndîhi-í té Pèlú, te ní xíndecu-í ndîhi-dé sãhúⁿ nduu. ¹⁹ Te tnáhá té Jàcobó ñaní Xítohó Jesucristú ní cãháⁿ ndîhi-í. Te ñá túú ní xini-í dawa-gá cue téé ní tendaha Xítohó Jesucristú cãháⁿ tnúhu-gá. ²⁰ Te Yá Ndiöxí ndéhé ndîi ndehe caxi-gá sá ncháá tnúhu tèe-í núú tütú-a sá cúú-xí-ndó cùu-xi ìⁿ sá ndàá.

²¹ Te sátá nĩ sãháⁿ-í ñúú Jerusàlén, te dãtnùní ní sãháⁿ-í distritú Sìriá, ndîhi distritú Cìliciá. ²² Te nchaa ñáyi^u xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú distritú Jùdeá ñá túú xini ñáhã-yu xii-í ní cùu. ²³ Dico ní xóo níhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa ní xóo cada-í, te ní cachí-yu: “Téé cùu úhú iní ñáhá xii nchaa nchoo ñáyi^u ndècu ichi Xítohó Jesucristú cãháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyi^u cuendá quíndáá iní ñáhã-yu xii-gá, te diu-dé nándi sá quidé ñàha-dé, te cuiní-dé danàa ñaha-dé cuendá sá vã cóo-gã ñáyi^u quíndáá iní ñáhá xii-gá ní cùu”, duha ní cachí-yu cuendá-í. ²⁴ Te ní ngüíta-yu ní cachí-yu sá ío cãhnu cuu Yá Ndiöxí cuendá sá ñà túú-gã quidè-í dãtná ní xóo cada-í.

2

Té Pãblú ní níhí tnáhá-dé ndîhi dawa-gá cue téé cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí

¹ Te ní nútahá úxícúmí cuíá sã nĩ sãháⁿ-í ñúú Jerusàlén ní cãháⁿ ndîhi-í té Pèlú, te dãtnùní ndécá-í té Bèé ní sãháⁿ, te tnáhá té Titú ní sãháⁿ ndîhi-ndí-dé. ² Te ní sãháⁿ-í chi mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá quíhíⁿ-í. Te yacáⁿ ní tacá mee-ni cue téé cùnuu. Te ní xãháⁿ-í xii-güedé nàcuáa ndùu tnúhu dãnèhé-í ñáyi^u ñá túú cùu ñáyi^u isràèl cuendá naníhí tãhú-yu. Te ducaⁿ nĩ quide-í cuendá cuiní-í quini-güedé nàcuáa ndùu chi^uⁿ quide-í, chi nacuáháⁿ cachí-güedé sá ñà túú nãndîhi-xi. ³ Te té Titú téé ndècu ndîhi-í chi ñá díú téé isràèl cúú-dè, dico ñá túú ní quide yica-güedé cuáha-güedé sèñá ñî-dé. ⁴ Te ñáyi^u cãhí sá ndécú ichi Xítohó Jesucristú te ñá ndàá sá ndécú-yu ichi-gá, ñáyi^u-áⁿ nĩ chitnahá ñáhã-yu xii-ndí cuendá cuiní-yu quini-yu nása quide-ndí ndécú-ndí ichi Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ nĩ quidé-yu cuendá sá nchühú sa ní cácu nihnu-ndí ñá túú-gã quidé-ndí nchaa nàcuáa ní cãháⁿ ndîi Moisés. Te cuiní-yu sá núcuíta saa tucu-ndí cada-ndí nchaa nàcuáa ní cãháⁿ ndîi nucúndecu-ndí dãtná ní xíndecu-ndí cùtnáhá vátá cãcu nihnu-gá-ndí núú tnúhu-áⁿ ni cùu. ⁵ Te nchühú ñá túú tnãhí ni dãña-ndí méé-ndí dandãhú ñáhã-yu xii-ndí. Te ducaⁿ nĩ quide-ndí, chi cuiní-ndí sá ñà túú nãgá tnúhu dácãnuu ndîhi tnúhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó ndècu ndîhi-ndo.

⁶ Te ni ìⁿ tnúhu sá vátá quini-gá-í ñá túú ní cãhí tnúhu cue téé cùnuu núú ñáyi^u cada-í. Dico yúhú chi ñá túú ní quide cuendá-í nõu cùnuu-güedé àdi ñá túú cùnuu-güedé, chi núú Yá Ndiöxí ìⁿ-ni cùu-o nchaa-o. ⁷ Te ní cutnùní iní-güedé sá Yá Ndiöxí ní cachí-gá xii-í sá cãháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyi^u ñá túú cùu ñáyi^u isràèl dãtná ní quide-gá té Pèlú ní xãháⁿ-gã cãháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyi^u isràèl. ⁸ Te ducaⁿ nĩ cutnùní iní-güedé, chi diu-ni Yá Ndiöxí Yaá chíndèe ñaha xii té Pèlú cãháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyi^u isràèl, diu-ni Yaá-áⁿ chíndèe ñaha-gá xii-í cãháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyi^u ñá túú cùu ñáyi^u isràèl.

⁹ Te té Jàcobó, ndîhi té Pèlú, ndîhi té Juáá, cue téé ío cùnuu-gá ní cutnùní iní-güedé sá Yá Ndiöxí ío chíndèe ñaha-gá xii-í quidè-í chi^uⁿ-gá. Te ío váha ní cãháⁿ

ndihi ñaha-güedë xii-í, ndihi té Bèè, te ní cuu ñnuu-ndí sá nchùhú quíhíⁿ-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú nchàa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te mee-güedë cáháⁿ-güedë tnúhu-gá núú ñáyiú isràél. ¹⁰ Te ñⁿ-ni tnúhu ní cáháⁿ-güedë dóho-ndí te ní cachí-güedë xii-ndí sá chíndèe-ndí cue ñáyiú ndàhú, te sa ducaⁿ tnàhí sàni iní-ndí cada-ndí.

Té Păblú càháⁿ-dé dóho té Pèlú ñuú Antiòquiá

¹¹ Te cùtnàhá ní sáháⁿ té Pèlú ñuú Antiòquiá yàcáⁿ ní cáháⁿ-í dóho-dé, chi quide-dé ñⁿ sá ñà túú tàú-dé cada-dé ní cùu. ¹² Te quide váha-dé ní cùu chi xèxi-dé ndihi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, dico òré ní sáá ñⁿ úú ñáyiú cùndihi té Jàcobó, te òré-áⁿ ñà túú-gă ní cuiní-dé caxi-dé ndihi ñáyiú-áⁿ. Te ducaⁿ ñⁿ quide-dé chi ní yùhú-dé cue ñáyiú nchìcúⁿ nihnu quide nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndíi Moisés sá vă càháⁿ váha-yu cuendá-dé. ¹³ Te tnàhá dava-gă ñáyiú isràél xíndecu ichi Yá Ndiöxí ñá túú quide váha-yu, chi quidé-yu dàtná quidé tē Pèlú ní cùu, te ndéé tnàhá té Bèè ní nguíta-dé ducaⁿ quide-dé ní cùu. ¹⁴ Te òré ní xini-í sá ñà túú quide-güedë ndihí-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te núú nchàa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú: “Yòhó cúu-n tēe isràél, te ñá túú quide-n nchaa nacuaá quide ñáyiú isràél, chi quide-ni-n datná quidé nchàa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te núú ducaⁿ quide-n, ¿te ná cuendá dánèhé-n ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél sá cádă-yu nchaa nàcuáa quide ñáyiú isràél?”, duha ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú.

Ñⁿ-ni nànhí tàhú-ó ndihi ñáyiú isràél nũ na quíndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú ndihí-yu

¹⁵ Te yúhú ndihi té Pèlú cúu-ndí ñani tnàhá ñáyiú isràél, te ñá túú ndècu-ndí ichi cuèhé ichi duha dàtná ndécú nchàa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ¹⁶ Te xini-ó sá vă cùndècu-gă cuéchi-o nũú Yá Ndiöxí te núú na quíndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te ñá díú sá cànchicúⁿ nihnu-o càda-o nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndíi Moisés. Te tnàhá dava nchùhú ñáyiú isràél sàndáá iní-ndí Xítóhó Jesucristú, te xíáⁿ cùtnùní iní-ndí sá ñà túú-gă cuéchi-ndí ndécú nũú-gă, dico ñá

díú sá ñⁿ cànchicúⁿ nihnu-ndí ní quide-ndí nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, chi cuendá sá sàndáá iní-ndí Xítóhó Jesucristú. Te vă yòo ñⁿ cachí-ó sá ñà túú ndècu cuéchi-xi núú Yá Ndiöxí cuendá sá nchìcúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés.

¹⁷ Te núú cuiní-ó sá vă cùndècu cuéchi-o nũú Yá Ndiöxí cuendá sá sàndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te xíáⁿ cùtnùní iní-ó sá ñà túú quide váha-o. ¿Te vă cúu tnàhí cani iní-ó sá Xítóhó Jesucristú dánèhé ñáhá-gă xii-o sá vă cádă váha-o cùndecu-o! ¹⁸ Te yúhú cànchí-í sá vă cànchicúⁿ nihnu-gă-ó nchàa nacuaá ní cáháⁿ ndíi Moisés, dico núú vitna cànchí-í sá xini ñùhu-xi cada-o nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndíi ña, te ñá túú quide váha-í núú Yá Ndiöxí te núú ducaⁿ na càda-í. ¹⁹ Te yúhú duuⁿ duuⁿ ní cutnùní iní-í sá vă ndácù-í càda-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés nũú xíáⁿ ní dáñà-í ñá túú-gă nchìcúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi cuendá sá cuiní-í cundecu-í sá cúu-xi Yá Ndiöxí. ²⁰ Te Xítóhó Jesucristú ní xihí-gă cuendá-í, dico dàtná tnúhu sá tnàhá-í ní xihí ndihí-gă, chi ñá cúu-gă cada-í nchaa nàcuáa sàni iní mēe-í, chi Xítóhó Jesucristú-nă ndécú ndihi ñaha-gă xii-í táxi tnùní ñáhá-gă. Te vitna ndècu-í ñuyú-a, te ío sàndáá iní-í Xítóhó Jesucristú Déhe Yá Ndiöxí, te chindee ñaha-gă xii-í. Te díu-ni Xítóhó Jesucristú ío cùu iní ñáhá-gă xii-í nũú ní xihí-gă núú cùrúxí sá cuendá-í. ²¹ Te vitna ñá túú dàquee tíhù-í sá váha ní quide ñaha Yá Ndiöxí xii-í, chi núú ni ndàcu-o vă cùndècu cuéchi-o nũú Yá Ndiöxí cuendá sá nchìcúⁿ nihnu-o quide-o nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndíi Moisés ní cùu ña, te àúⁿ nă cuu ní xihí Xítóhó Jesucristú ní cùu te núú ducaⁿ.

3

Vă dáñá ndèé-ó quíndáá iní-ó tnũhu Xítóhó Jesucristú

¹ Te nchòhó ñáyiú distritú Gàlaciá, ñáyiú sa xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú, ¿ná cuendá ío ñíí iní-ndó ñà cuiní-ndó tní-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-gă?, ¿te yoo ní dádăhu ndodo iní ñáhá xii-ndo núú ducaⁿ quide-ndo? Te nàha-ndo sá ío váha ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa ní cuu ní xihí Xítóhó Jesucristú. ² Te vitna cáháⁿ-ndó nũú sá nchìcúⁿ nihnu-ndo nchàa nacuaá ní cáháⁿ ndíi Moisés ní níhí-ndó

Espiritú Yá Ndiöxí ndécú ndìhi-ndo, àdi sá ni sàndáá iní-ndó tnùhu Xítóhó Jesucristú sá nǐ dánèhé ñáhá-ndǐ xii-ndo nǐ níhí-ndó Espiritú-gá ndécú ndìhi-ndo. ³ Te nchòhó ío nǐ ðíquí-ndó chi Espiritú Yá Ndiöxí tá quide váha ñaha-xi xii-ndo cuáháⁿ ní cùu. ¿Te náa vitna mee-ná-ndó cuíní-ndó càda-ndo nacuaá ta quide ñaha Espiritú-gá cuáháⁿ xii-ndo ni cùu-áⁿ? ⁴ Te sàni ìⁿ sàni úú iní-í cuendá-ndó sá áúⁿ nà cuu nándi yáha-ndo ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí. ⁵ Te xini-ndó sá Yá Ndiöxí ní taxi-gá Espiritú-gá ní ngúndecu ndìhi-ndo, te ní quide-gá sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada núú-ndó nǐ xini-ndó. Te ducaⁿ nǐ quide-gá, chi ní sàndáá iní-ndó-gá, dico ñá ðíú cuendá nchaa nàcuáa ní cachí ndí Moisés cada ñáyiú ducaⁿ nǐ quide-gá.

⁶ Te ndí Abrahám ducaⁿ ío ní sàndáá iní ndí Yá Ndiöxí, núú xiáⁿ ní cachí-gá sá nǐ cudíu ndí núú-gǎ sá dúcáⁿ nǐ quide ndí. ⁷ Te càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí dàtná ní sàndáá iní ñáhá ndí Abrahám xii-gá, ñáyiú-áⁿ ìⁿ-ni cùú-yu ndìhi ndí núú-gǎ. ⁸ Te núú tùtú Yá Ndiöxí ní ngódó tnùní tnúhu váha, tnúhu sá nǐ xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndí Abrahám, te duha ní xáhaⁿ-gǎ xii ndí: “Nchaa ñáyiú nǐhí ñuyíú cada váha-í-yu sá cuendá-n”, duha ní xáhaⁿ-gǎ xii ndí. Te sá dúcáⁿ nǐ ngódó tnùní núú tùtú Yá Ndiöxí ndéé dàvá-áⁿ, te xiáⁿ cútnùní sá sàa nduu, te cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràèl vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú-gǎ te núu na quíndáá iní ñáhá-yu xii-gá. ⁹ Te xiáⁿ núu nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí cada váha ñaha-gǎ xií-yu dàtná ní quide váha-gá ndí Abrahám, chi ndí-áⁿ ducaⁿ nǐ sàndáá iní ñáhá ndí xii-gá.

¹⁰ Te nchaa ñáyiú cuíní cada nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés cuendá sá cuíní-yu sá vǎ cùndècu-gá cuéchi-yu núú Yá Ndiöxí, ñáyiú-áⁿ daña nǐhnu ñaha-gá xií-yu, chi vá ndácü-yu cada-yu nàcuáa sàni iní-yu, te ducaⁿ càda-gá chi quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tùtú-gá núú càchí-xi sá ncháá ñáyiú ñá túú quide nchaandi túhú nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés te daña nǐhnu ñaha-gá xií-yu. ¹¹ Te núu na cànchicúⁿ nǐhnu-ni-o càda-o nacuaá ní cáháⁿ ndí Moisés, te ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o nacuaá vá cùndècu-gá cuéchi-o núú Yá Ndiöxí. Te

ndáá chi núú tùtú-gá càchí-xi sá ncháá ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá, ñáyiú ñá túú-gǎ cuéchi-xi ndècu ío váha ndécú-yu núú-gǎ. ¹² Te núu ðicó ío ñáyiú quide nchaandi túhú nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ñá, te ñá túú xini ñuhu-xi quíndáá iní-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú, chi núú tùtú Yá Ndiöxí càchí-xi sá núu ðicó ío ñáyiú ndacu cada nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ñá, te cundecu váha-yu núú Yá Ndiöxí.

¹³ Te tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés càchí-xi sá ío ndècu cuéchi-o núú Yá Ndiöxí cuendá sá ñá ndácú-ó càda-o nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndí, te cuendá xiáⁿ tá dàña nǐhnu ñaha-gá xii-o cuáháⁿ. Dico Xítóhó Jesucristú ní xido-gá nchaa cuéchi-o cuendá sá vǎ dáña nǐhnu ñaha-gá Yá Ndiöxí xii-o. Te càchí-xi núú tùtú Yá Ndiöxí: “Íⁿ tée na càta caa-güedé ìⁿ yutnu, te tée-áⁿ cùú-dé tée dàña nǐhnu ñaha Yá Ndiöxí”, duha càchí-xi núú tùtú-gá. ¹⁴ Te ducaⁿ nǐ yáha Xítóhó Jesucristú, chi cuíní Yá Ndiöxí sá nduu táhú nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràèl cundecu váha-yu dàtná ní nduu táhú ndí Abrahám ndécú váha ndí. Te ducaⁿ nǐ yáha-gá cuendá nchaa nchoo ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá ngúndecu ndìhi-o Espiritú Yá Ndiöxí sá nǐ cachí méé-gǎ taxi-gá.

Nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-gá

¹⁵ Te nchòhó cue ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Yá Ndiöxí na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quide cue ñáyiú ñuyíú-a cuendá tecú tnùní-gá-ndó nàcuáa quide Yá Ndiöxí. Chi ñáyiú-áⁿ òré cuíní-yu cada-yu ìⁿ sá cáda-yu, te díhna-gá ndátnùhu-yu te òré cùú ìⁿnuú-yu, te sáha firmá-yu ìⁿ tutú te tutú-áⁿ vǎ yòo ìⁿ ndacu cáháⁿ sá vǎ nándìhi-gá-xi, te nǐ vǎ yòo-gá ndacu nágá tnúhu chido tnùní núú-xí. ¹⁶ Te ducaⁿ nǐ quide Yá Ndiöxí ndìhi ndí Abrahám, chi ní xáhaⁿ-gǎ xii ndí nàcuáa cada-gá, te tnúhu-áⁿ cùú-xí cuendá méé ndí ndìhi cuendá ìⁿ ñani tnáhá ndí cundecu ñuyíú-a ndéé cuéé-gá. Te núú tùtú-gá càchí-xi sá tnúhu-áⁿ cùú-xí cuendá ìⁿ-ni ñani tnáhá ndí te ñá ðíú cuendá nchaá-yu. Te ñani tnáhá ndí tée cùu cuendá tnúhu-áⁿ cùú Xítóhó Jesucristú. ¹⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá Yá Ndiöxí ní quide ndáá duuⁿ-gá ndìhi ndí Abrahám nàcuáa cada-gá. Te sa ní cuu cúmí cièndú ócú úxí cuía sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndí Abrahám, te dàtnùní

ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Moisés chido tnùní ndíi nàcuáa cada ñáiyu, te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ñá túú dàquee tíhú-xi tnúhu sá ñí xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá. ¹⁸ Te núu dìcò cuendá nchaa tnúhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés ní nàníhí tàhú-ó ñá, te ñá túú-gã xíní ñùhu-xi cada cuendá-ó tnúhu ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi Àbrahám cada-gá ní cùu te núu ducaⁿ. Te ndíi-áⁿ ñí naníhí tàhú ndíi chi ducaⁿ ñí cachí Yã Ndiõxí cada ñaha-gã xii ndíi.

¹⁹ Te nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés ní ngódó núú-xí nchicúⁿ nihnu ñáiyu cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-yu sá ndécú cuèchi-yu, te nchicúⁿ nihnu-ní-yu ndéé ní sáá nduu ñí quexìo Yaá cúú ñàní tnáhá ndíi Àbrahám, chi Yaá-áⁿ ducaⁿ ñí xáhaⁿ Yã Ndiõxí quixi-gá cada váha-gá nchaa ñáiyu. Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chi Yá Ndiõxí ní tendaha-gã cue espíritú xínú cuèchi núú-gã ní sáháⁿ-xi ní xítnúhu ñaha-xi xii ndíi nàcuáa danèhé ndíi ñáiyu. ²⁰ Te Yá Ndiõxí ñá túú ní cáháⁿ-gá núú méé ñáiyu, chi ndíi Moisés ní cáháⁿ ndíi yuhu-gá núú-yu, dico cùtnáhá ní cáháⁿ ndíi-gá ndíi Àbrahám chi núú méé núú ìⁿ ndíi ndíi-gá ní xáhaⁿ-gã xii ndíi nàcuáa cada-gá.

Nàcuáa ndúu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés

²¹ Te nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíi nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi Àbrahám cada-gá, ñá túú dàquee tíhú tnáhá-xí. Te núu dìcò nánihí tàhú ñáiyu nchicúⁿ nihnu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá te cudíu-yu núú-gã cuendá-ni sá nchicúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi ni cùu. ²² Te núu tütú Yã Ndiõxí càchí-xi: “Nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ñuyíú ndécú cuèchi-ndo”, duha càchí-xi. Te ducaⁿ càháⁿ-xi cuendá quíndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te naníhí tàhú-ó chi ducaⁿ ñí cachí Yã Ndiõxí cada-gá.

²³ Te cùtnáhá vátá cùndècu ndíi-gá-ó tnúhu Xítohó Jesucristú, te nchicúⁿ nihnu-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te ní cutnùní iní-ó sã ìo ndècu cuèchi-o ni cùu. Te ducaⁿ-ni nchicúⁿ nihnu-o ndéé ní sáá nduu ñí quexìo Xítohó Jesucristú ñuyíú-a, te ní sándáá iní-ó-gã. ²⁴ Te nchaa tnúhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés ní sanu ichi ñaha-xi xii-o nàcuáa cada-o cùndècu-o, te

ducaⁿ-ni sanu ichi ñaha-xi xii-o ndéé ní sáá nduu ní quexìo Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. Te ducaⁿ ñí cuu cuendá quíndáá iní-ó-gã, te vá cùndècu-gá cuèchi-o núú Yã Ndiõxí. ²⁵ Te vitna ní ngúndècu ndíi-o tnúhu Xítohó Jesucristú, te ñá túú-gã xíní ñùhu-xi canu ichi ñaha nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés.

²⁶ Te vitna tnáhá nchaa nchòhó cúú-ndó dèhe Yá Ndiõxí, chi ní sándáá iní-ndó Xítohó Jesucristú. ²⁷ Te nchòhó ní sandute-ndo dàtná càchí-gá, te ndècu-ndo ndíi-gá, te quide-ndo nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-gá ndécú-ndó, te ío ndècu yíñuhu-ndo núú Yã Ndiõxí dàtná ndécú yíñuhu mee Xítohó Jesucristú. ²⁸ Te vitna ìⁿ-ni cùu-o nchaa-o ndècu-o ndíi Xítohó Jesucristú cuèi cùu-o ñáiyu israhél àdi ñá túú cùu-o, te cuèi cùu-o ñáiyu ñá túú tnáhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi àdi cuu-o ñáiyu dàñá queé núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi, te cuèi téé te cuèi ñadíhí ìⁿ-ni cùu-o nchaa-o ndècu-o ndíi Xítohó Jesucristú. ²⁹ Te nchòhó ndécú ndíi-ndo Xítohó Jesucristú, te cùu-ndo dàtná cue ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, chi ní nduu táhú-ndó cùndècu váha-ndo núú Yã Ndiõxí dàtná ní nduu táhú ndíi-áⁿ ndécú váha ndíi núú-gã, te ducaⁿ chi mee-gã ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu.

4

¹ Te nchòhó xíní-ndó sã ìⁿ té lĩhli chi vátá nãgá cuãñaha tãtã-dè cuu cuendá-dé chi lĩhli-dé, te ìⁿ-ni cùu-dé ndíi téé xínu cuechi, dico na sáá nduu cuèhnu-dé, te nduu táhú-dé nchaa sá ndécú ndíi tãtã-dé.

² Te xitò-yu té lĩhli-áⁿ sáhnú-dé ndéé sáá nduu ñí cachí tãtã-dé sá cuãñaha-dé sá ndúú táhú-dé. ³ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchoo, chi nchicúⁿ nihnu-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ cue téé ní xíndècu ndéé sanaha ni cùu. ⁴ Te ní sáá nduu ñí quide Yá Ndiõxí dàtná ní cachí-gá, te ní tendaha-gã Déhe-gá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a, ní dácácú ñaha ìⁿ ñadíhí te ní cuu-gá ñáiyu, te ní quide-gá nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés. ⁵ Te ducaⁿ ñí tendaha Yã Ndiõxí Déhe-gá cuendá sá vá cãchicúⁿ nihnu-gá-ó nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés cuendá ducaⁿ te cuu-o dèhe Yá Ndiõxí.

⁶ Te Yá Ndiõxí ní taxi-gá Espíritú Déhe-gá Xítohó Jesucristú ndécú ndíi-ndo chi

cùu-ndo déhe-gá, te Espiritú-áⁿ chíndèe ñaha-xi xii-ndo te cächí-ndó: “Yòhó Dútú Ndiöxí cúu-n Tátá méé-ndí”, duha cächí-ndó. ⁷ Te xiáⁿ cútnùní iní-ndó sã cúu-ndó dèhe Yá Ndiöxí vitna, te ñá túú-gã cúu-ndó dàtná cue ñáyiú ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi. Te sã dúcáⁿ cùu-ndo déhe-gá, te Xítohó Jesucristú taxi-gá nchaa sã vãha ní cachí Yá Ndiöxí nduu táhú-ndó.

Té Pãblú ío sàni iní-dé cuendá nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú

⁸ Te cútnàhá vátá quìndáá-gá iní-ndó tnúhu Yá Ndiöxí ní xinu cuechi-ndo núú nchaa sã cächí-yu cùu ndiöxí te ñá ndàá sã ndiöxí cúu-xí. ⁹ Te vitna nchòhó càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí, te mee-gã xini ñáhá-gã xii-ndo, te ñá túú ndùu váha-xi nanchòcáva iní-ndó càda tucu-ndo nacuáa ní xóo cada-ndo díhna, chi nchaa xiáⁿ ñá túú vèdana nàndíhi-xi. ¹⁰ Te nchòhó cànehe íi-ni-ndo ndùu cachí-ndó íi, te ñu-ni ducaⁿ quide-ndo dava yoó ndihí dava cuíá, te ndí tnahá nduu sàcòo vico ñu-ni ducaⁿ quide-ndo cànehe íi-ndó nduu-áⁿ. ¹¹ Te ío sàni iní-í cuendá-ndó, chi na cuáháⁿ àuⁿ ná cuu ní dánèhé ñáhá-í xii-ndo tnúhu Yá Ndiöxí.

¹² Te càháⁿ ndàhú-í núú nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sã cadá-ndó dàtná quidè-í ñá túú nchìcúⁿ nihnu-í nchaa tnúhu ní càháⁿ ndíi Moisés, chi yúhú quidè-í vitna dàtná ní quide nchòhó ñá túú ní cãchicúⁿ nihnu-ndo nàcuáa ní càháⁿ ndíi. Te cútnàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo ní quide váha ñaha-ndo xii-í. ¹³ Te sa nàha-ndo sã cútnàhá ní càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó ndèe díhna ní cuhú-í, núú xiáⁿ ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo ní càháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó. ¹⁴ Te cuéhé sã ní tnahá-í-áⁿ cúu-xí ñⁿ cuéhé sã vã yóo tnàhí cundee iní-xi cundecu ndihí ñaha-xii-í ní cùu, dico nchòhó chi ío váha ní càháⁿ ndihí ñaha-ndo xii-í, te ñá túú ní sàni cuehé ní sàni duha iní-ndó cuendá-í, te ní càháⁿ ndihí ñaha-ndo xii-í dàtná tnúhu sã yúhú cúu-í ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí àdi datná méé Xítohó Jesucristú. ¹⁵ ¿Te ná ní tnahá-ndó núú ñá túú-gã sání vãha iní-ndó cuendá-í dàtná ní xóo cada-ndo ndèe díhna ío váha ní xóo caní iní-ndó cuendá-í? Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ío ní cuu iní ñáhá-ndó xii-í

cútnàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo, te nándi sã ndécú ndihí-ndo taxi-ndo xii-í ní cùu, te núú dícó sã cúu te ndéé tinùu-ndo tava-ndo te taxi-ndo xii-í ní cùu. ¹⁶ ¿Te náa cùu úhú iní ñáhá-ndó xii-í vitna cuendá sã càháⁿ-í tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó-áⁿ?

¹⁷ Te ío ñáyiú ío váha càháⁿ ndihí ñaha-xii-ndo, dico ñáyiú-áⁿ ñúhú cuéhé iní-yu, chi cuíní-yu sã vã cúu-gã càháⁿ ndihí tnàha-o, chi mee-nã-yu cundecu ndihí-ndo cuíní-yu. ¹⁸ Te váha quide ñáyiú càháⁿ ndihí ñaha-xii-ndo ndihí tnúhu yíñùhu, te núú cuíní-yu cadá-yu ñⁿ sã vãha sã cúu-xí-ndó. Te ducaⁿ-ni na càdá-yu cuèi òré ñá túú ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Te nchòhó ñáyiú ní sanu ichi-í ichi Xítohó Jesucristú cächí tnúhu-í xii-ndo sã quidè-xí iní-í dàtná quidè-xí iní ñⁿ ñadíhí ñaha sa ní tnahá òré cacu déhe-xi, te ducaⁿ quide-xi iní-í, chi ío vãi sani iní-í cuendá-ndó dàtná ní xóo cada-í ndéé díhna, te ducaⁿ-ni càdá-í ndéé ná sàá nduu càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ Xítohó Jesucristú. ²⁰ ¿Te ío váha cada-xi te núú dícó tnavíi sa ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo cuendá càháⁿ-í núú-ndó nàcuáa cada-ndo, te ñá cútnùní iní-í nása cada-í cuendá-ndó!

Cuendá ndíi Àgár ndihí ndíi Sără

²¹ Te nchòhó ñáyiú cuíní canchicúⁿ nihnu nchaa tnúhu ní càháⁿ ndíi Moisés, ¿náa ñá túú tècú tnùní-ndó nàcuáa càháⁿ-xi tnúhu ní chidó tnùní ndíi? ²² Chi cächí tnúhu ní chidó tnùní ndíi-áⁿ sã ndíi Àbrahám ní xíndecu úú déhe ducuⁿ ndíi, te ñⁿ-dé ní cuu déhe ndíi ndihí ñadíhí méé ndíi ndíi Sără, te ingá-dé ní cuu-dé déhe ndíi ndihí ñⁿ ndíi ní xinu cuechi núú-yu ní xínani Àgár. ²³ Te sã dúcáⁿ ní cacu déhe ndíi Sără, chi mee Yá Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-aⁿ, chi ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá. Dico ndíi ní xinu cuechi-áⁿ chi ducaⁿ tnàhí ní nduu táhú ndíi-áⁿ sã cóo déhe ndíi. ²⁴ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo nã cúu sã nánèhé ndi ndùú cue ndíi díhí-áⁿ. Te úú xito ní càháⁿ Yá Ndiöxí nàcuáa cada-gá, te ñⁿ ndíi-áⁿ nánèhé ndíi nàcuáa ní càháⁿ Yá Ndiöxí xito díhna nuu, te ingá tucu ndíi-áⁿ nánèhé ndíi nàcuáa ní càháⁿ tucu-gá xito cùu uú. Te ndíi Àgár-áⁿ nánèhé ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Moisés yucu Sináí cada ñáyiú, te nchaa ñáyiú nchìcúⁿ

nihnu nchaa tnúhu-án cúu-yu dàtná déhe ndíi Àgár téé ní xinu cuechi, chi téé-án ñà túú tnàhí ni dàñá-dé quee-dé núú chíúⁿ pàtróóⁿ-dē, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-yu chi nchícúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi Moisés. ²⁵ Te tnúhu Àgár queé-xi: Yucu Sinài, te yucu-án yíndèhu-xi nacióⁿ Àrabiá. Te ndíi Àgár-án nánèhé tucu ndíi cue ñáyiu ndècu ñúú Jerusàlén, chi ñáyiu-án ndécú-ní-yu dàtná ní xíndecu ndíi Àgár ndihí déhe ndíi, chi cue ndíi-án ní cuu cue ndíi ñáyiu ñà túú tnàhí ni dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiu-án chi nchícúⁿ nihnu-ní-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés. ²⁶ Dico nchoo ní nduu táhú-ó cùndecu-o ñúú Jerusàlén sáa nùú ndécú Yã Ndiõxí, te vitna chi ñà túú-gã nchícúⁿ nihnu-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés. ²⁷ Te duha càháⁿ-í, chi núú tütú Yã Ndiõxí càchí-xi:

Yòhó ñaha ní nduu táhú vã cóó dēhe-xi ní cùu, vitna cana saa-n sã cúú ñí-í ní-n cuèi vátá quíní-gá-n nãsa càcu ñíⁿ landú.

Te cuèi ní cuu táhú-n sã vã cóó dēhe-n ní cùu dico ío-gá titní déhe-n còo daçúxí xíchí ní cuu táhú tnàhí sã cóó dēhe-xi.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ²⁸ Te nchoo cuè ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú vitna cùu-o datná ndíi Isàác, chi ndíi-án ní cacu ndíi, chi mee Yã Ndiõxí ní cachí-gá sã cacú ndíi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchoo chi ní nduu-o dēhe-gá vitna chi ducaⁿ ní cachí tucu-gá cunduu. ²⁹ Te déhe ndíi Àgár ní nduu táhú tnàhí ndíi sã cacú ndíi ñuyíú-a, te ndíi-án ní cuu úhú iní ndíi ndíi Isàác, te ndíi Isàác-án chi Espíritú Yã Ndiõxí ní quide ní cacu ndíi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu vitna, chi nchaa nchoo ñáyiu ndècu ndihí Espíritú Yã Ndiõxí cúú úhú iní ñáhá ñáyiu xii-o. ³⁰ Te núú tütú Yã Ndiõxí càchí-xi: “Chí nàcuíçúⁿ xíchí xínú cuèchi ndihí déhe-xi na nùhú-yu, chi déhe xíchí xínú cuèchi-án ñà túú nã níhí-dē nduu táhú-dē, chi mee-ni dēhe ñaha ndècu vehe-xi nduu táhú-dē sã cuãñaha tátá-dē”, duha càchí-xi núú tütú-gá. ³¹ Te nchoo cuè ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ñà túú-gã cúú-ó dàtná cúú dēhe ndíi ní xinu cuechi-án, chi ní cuu-o vitna datná cúú ndíi ní nduu táhú nchaa sã ní sãñaha tátá-xi-án. Te ducaⁿ ní cuu, chi Yá

Ndiõxí ní dácäcu ñaha-gã xii-o cuendá sã vã cãchícúⁿ nihnu-gá-ó nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés.

5

Canchicúⁿ nihnu-ni-o ichi Xítóhó Jesucristú

¹ Te Xítóhó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa vá cání iní-ó sã nánihí tàhú-ó te núu na cãchícúⁿ nihnu-o nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te ñiu-ni ducaⁿ cãni iní-ó cùndecu-o te vá ngõ cãni iní-ó sã nánihí tàhú-ó te núu na cãchícúⁿ nihnu-o càda-o nàcuáa ní cáháⁿ ndíi, chi núu ducaⁿ na càda-o te ío dandòho-o mee-o datná ní xóo ndoho-o cùtnahá vátá cùndecu-gá-ó ichi-a.

² Te yúhú té Pãblú cuíní-í sã cùndedòho-ndo ñíⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núu nchòhó cuãha-ndo sèñá ñíⁿ-ndo cuendá sã sãndáá iní-ndó nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cada-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo ña, te àúⁿ nã cuu ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú te núu ducaⁿ. ³ Te dàtná ní cachí-í xii-ndo, te ñiu-ni ducaⁿ càháⁿ tucu-í vitna sã nùu ndèda-ni càa ñíⁿ téé na cuãha-dé sèñá ñíⁿ-dē, te xini ñuhu-xi sã dàcuítí tàú-dé cada-dé nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés. ⁴ Te nchaa nchòhó ñáyiu sàni iní sã ñà túú-gã cuèchi-xi ndècu núú Yã Ndiõxí cuendá sã nchícúⁿ nihnu-ndo nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, ñà túú-gã ndécú-ndó ndihí Xítóhó Jesucristú, te ni Yã Ndiõxí ñà túú-gã cùndàhú iní ñáhá-gã xii-ndo càda váha ñaha-gã. ⁵ Dico nchaa nchoo ñáyiu sãndáá iní ñáhá xii-gã cùñiu-o núú-gã, chi chindee ñaha Espíritú-gá xii-o, te ndètu cahnu-ná-ó sáa nduu cùñaha nùú Yã Ndiõxí xii-o sã cúñiu-o núú-gã. ⁶ Te nchoo cuè ñáyiu ndècu ndihí Xítóhó Jesucristú ñíⁿ-ni quide-xi cuèi na cuãha-o sèñá ñíⁿ-o àdi vá cuãha-o, chi ñà túú chindee ñaha-xi xii-o nàcuáa cundecu váha-o ndihí-gá. Te ñíⁿ-dìi díi-ni sã xini ñuhu-xi quindáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te núu ducaⁿ na càda-o te cuu iní-ó cuè tnaha ñáyiu-o.

⁷ Te nchòhó ío váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndiõxí ní cùu, te vitna cùñúhu-í sã ñà túú-gã sãndáá váha iní-ndó tnúhu-gá, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ñáyiu sànu ichi ñaha xii-ndo ñngá ichi. ⁸ Te ñà díú Yã Ndiõxí Yáá ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo ducaⁿ ni cachí-gá cada-ndo sã vã quindáá-gá iní-ndó tnúhu-gá. ⁹ Te nchòhó xini-ndó

sã nõu luha levadurá ná quihu yuchi te dândaa-xi. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyi dândahú ñáhá xii-ndo, chi cuini-yu dàcuíta nihnu ñáhá-yu xii-ndo nchaa-ndo. ¹⁰ Te yúhú cútnúni ndáá iní-í sá Xítohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo cuendá sá ñã túú nãgá tnúhu quindáá iní-ndó, dico nchaa ñáyi ducaⁿ dândahú ñáhá xii-ndo nacháhu-yu núú Yã Ndiõxí nchaa sá quidè-yu cuèi ná-gá ñáyi cùu-yu.

¹¹ Te càchí tnúhu-í xii nchòhó ñáyi ndècu ndihí-í ichi Yã Ndiõxí sá nõu dìcò dánhé-ni-í ñáyi sá cuãha-yu sèñá ñii-yu dàtná ní cachí ndíi Moisés ñá, te vã yõ cuu úhú iní ñáhá xii-í ní cùu, te ni vã túu úhú iní-yu cuendá sá ñi xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí ní cùu. ¹² Te nchaa ñáyi dàsatú iní ñáhá xii-ndo sã cuãha-ndo sèñá ñii-ndo, te váha-gá sá ná cáda-yu mée-yu ñi tnúndòho, te ñã díú sã dúcáⁿ cànuichi ñáhá-yu xii-ndo cùndecu-ndo.

¹³ Te nchòhó ñáyi ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú ñu-gá ní taunihnu ñaha-gã xii-ndo cuendá sá vã cáncicúⁿ nihnu-gá-ndó nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndíi Moisés, dico vã cání iní-ndó sã sã dúcáⁿ ñi taunihnu ñaha-gã xii-ndo, te cuu-ni cada-ndo nãndi sá cuèhé sá dúhá vèxi iní-ndó, dico cuu iní tnáhá-ndó ñi ñi-ndo te chindee tnaha-ndo. ¹⁴ Chi ducaⁿ càháⁿ Yã Ndiõxí sá cúú iní-ó cuè tnaha ñáyi dàtná cúú iní-ó mée-o. Te núu ducaⁿ na càda-o, te quide-o nchaa nacuaá tau-xi cada-o dàtná càháⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés. ¹⁵ Te núu nchòhó cúú úhú iní tnáhá-ndó ndècu-ndo, te ñã túú quide váha-ndo te núu ducaⁿ quide-ndo, dico yúhú càchí-í sá vã dúcáⁿ-gã cada-ndo cùndecu-ndo cuendá sá vã dácuíta nihnu tnaha-ndo.

Nàcuáa sàni iní ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha ndihí nàcuáa sàni iní ñáyi ndècu ndihí Espiritú Yã Ndiõxí

¹⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã cáda-ndó nchaa nacuaá cuini mée Espiritú Yã Ndiõxí cada-ndo, te ducaⁿ te vã cání-gã iní-ndó càda-ndo nãndi nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní mée-ndó. ¹⁷ Chi nchaa xiãⁿ ñã túú tnáhá tnúhu-xi ndihí Espiritú Yã Ndiõxí. Te ñu-ni ducaⁿ quide Espiritú Yã Ndiõxí, chi ñã túú tnáhá iní-xi nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó. Te sá dúcáⁿ ñã túú tnáhá tnúhu

tnaha-xi xiãⁿ ñã túú nihí ndée-ndó càda-ndo ñi sá váha sàni iní-ndó càda-ndo. ¹⁸ Te nõu quide-ndo nchaa nacuaá sànu ichi ñaha Espiritú Yã Ndiõxí, te ñã túú-gã táxi tnúni ñáhá nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés xii-ndo.

¹⁹ Te nchaa ñáyi xini-yu nchaa nàcuáa quide ñáyi quide cuehé quidé duha. Te duha quidé-yu: Cue tée càháⁿ ndihí-güedé ñáyi dñí te ñã díú ñadihí-güedé cúu-yu, te ñu-ni ducaⁿ xiquide cue ñáyi dñí, te nãndi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá cuãháⁿ vèxi-yu quidé-yu. ²⁰ Te quide cahnú-yu nchaa sá càchí-yu cùu ndiõxí te ñã ndáá sá ndiõxí cúu-xí, te quide nduu tnahá-yu, te cùu úhú iní tnáhá-yu, te nãá-yu, te cùu cuiñú tnáhá-yu, te ío yáchí cudèèⁿ-yu, te ndúcú-yu mee-ni sã cúu-xí mée-yu, te ñã túú cùu ñi nuú-yu cundecú-yu, te quide ñi tnahá-yu. ²¹ Te cùu cuedú iní-yu nchaa sá ndécú ndihí dava-gá-yu, te sãhni tnahá-yu, te ío quihú-yu, te ndi cuu ndi cuú-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te nãndi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Te sa càchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá ñáyi ducaⁿ xiquide vã ndúú tãhú-yu cundecú-yu núú ndécú Yã Ndiõxí táxi tnúni-gã.

²² Dico Espiritú Yã Ndiõxí chindèe ñaha-xi xii-o cuu iní tnáhá-ó, te cùdí iní-ó ndècu-o, te ío váha cùu iní-ó, te càhnu iní-ó, te váha iní-ó, te cùndahú iní tnáhá-ó, te quide ndáá-ó ndècu-o. ²³ Te ndáhú iní-ó, te quide-o nchaa nacuaá tau-ó càda-o, te nchaa xiãⁿ chindèe ñaha Espiritú Yã Ndiõxí quidé-ó, te núu ducaⁿ quide-o, te vã yõ ñi-gã cáháⁿ sá ñã túú quide váha-o ndècu-o. ²⁴ Te nchoo cuè ñáyi ndècu ndihí Xítohó Jesucristú, sa ñaha-o sá ñi xihí-gã núú cùrúxí sá cuendá-ó, núu xiãⁿ duuⁿ duuⁿ ní dáñá-ó nchaa ichi cuehé ichi duha, te ñã túú-gã táxi tnúni ñáhá ñi ñi sá cuèhé sá dúhá sã ñi xóo caní iní-ó ní cùu. ²⁵ Te vitna ní ngúndecu ndihí-o Espiritú Yã Ndiõxí chindèe ñaha-xi, te xini ñu-hu-xi sá cáda-ó nàcuáa sànu ichi ñaha Espiritú-gã cada-o.

²⁶ Te vã cáda càhnu-o mee-o, te vã ndúcú-ó plètú, te ni vã cúu cuedú iní-ó sã ndécú ndihí tnaha ñáyi-o.

Chindee tnàha-o ìn ìn-o

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cächí tnúhu-í xii-ndo sã nõu ìn ñáiyu ndècu ndihí-ndo ichi-gá ní quidé-yu ìn sá ñà túú tàú-yu cadá-yu núú-gã, te nchòhó ñáiyu quide váha ndècu ndihí Espíritú Yã Ndiõxí cáháⁿ-ndó dôho cue ñáiyu ducaⁿ xiquide-áⁿ cuendá nucúnu ichí-yu, te vii vii cáháⁿ ndihí-ndõ-yu, te ío coto-ndo mée-ndo cuendá sá vã cádá-ndó ìn sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo núú-gã. ² Te ío chindee tnàha-ndo, te cuáha tnàha-ndo tnúhu ndee ìni cundecu-ndo cuendá nchaa sá yáha-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te quide-ndo nchaa nacuaa ní cáháⁿ Xítohó Jesucristú cada-o.

³ Te núu ío ìn-ndo cächí-ndó sã ìo váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yã Ndiõxí te ñã ndáa ñã, te dicó dándàhú-ndó mée-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁴ Te ndi ðíⁿ ndi ðíⁿ càda cuendá-ndó nõu quide váha-ndo ndècu-ndo àdi ñã túú quide váha-ndo. Te núu quide váha-ndo ndècu-ndo ñã, te cudíⁿ ìni-ndó sã cúu-xí mée-ndo, te vá cání ìni-ndó sã quidé vãha-gá-ndó dàcúúxí dàva-gá-yu. ⁵ Chi tàú-ó sã ndi ðíⁿ ndi ðíⁿ càda cuendá-ó nacuaa ndècu-o.

⁶ Te nchaa nchòhó ñáiyu dàcuaha tnúhu Yã Ndiõxí chindee-ndo cuè téè dàcuaha ñaha xii-ndo tnúhu-gá cuañaha-ndo nãndi sá xíní ñùhu-güedé.

⁷ Te vá dándàhú-ndó mée-ndo cundecu-ndo, chi vá cúu cùdiquí ndeé-ó Yã Ndiõxí, chi nchòhó xíní-ndó sã nõu na càda váha-o cundecu-o, te cùu-xí ìn sá vãha sá cúu-xí-ó, dico núu vá cádá vãha-o ñã, te ío ndoho-o te núu ducaⁿ na càda-o. ⁸ Te núu quide-o nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni ìni-ó, te ðiu-ni xíãⁿ dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-ó, dico núu quide-o nchaa nacuaa sànu ichi ñaha Espíritú Yã Ndiõxí xii-o, te cundecu ndihí-o Yã Ndiõxí ni caa ni quíhíⁿ. ⁹ Te xìni ñuhu-xi vá dáñã ndèé-ó càda váha-o cundecu-o, te ducaⁿ te sáa nduu càda váha ñaha Yã Ndiõxí xii-o, te núu vá ná tũhú ìni-ó càda váha-o cundecu-o. ¹⁰ Te cada-o sã vãha sá cúu-xí nchaa tnaha ñáiyu-o vitna ndecu-o ñuyú-a, te ío-gá tàú-ó chindee-o cue ñáiyu ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú.

Tnúhu ndéé núu ní ndihí-ná

¹¹ Te cundehe-ndo sã ndãa ndãa lètrá téé-í núu tütú-a sá cúu-xí-ndó. ¹² Te nchaa

ñáiyu quide yicá sá cuãha-ndo sèñã ñi-ndo dàtná ní cachí ndi Moisés, ñáiyu-áⁿ cúu-yu ñáiyu cuení cudíu núu tnàha ñáiyu-xi. Te ducaⁿ quidé-yu cuendá sá vã ndóhõ-yu cuendá nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhã sã ñi xíhí Xítohó Jesucristú núu cùrúxí. ¹³ Te ni ñáiyu sa ní ngúndecu ndihí sèñã ñi-xi ñã túú quidé-yu nchaa nacuaa ní cáháⁿ ndi Moisés, dico mée-yu cuení-yu sá cuãha-ndo sèñã ñi-ndo. Te ducaⁿ quidé-yu chi quide cahnú-yu mée-yu núu nchaa dava-gã ñáiyu. ¹⁴ Te yúhú chi ñã túú quide cahnu-í mée-í cuendá nchaa sá quidé-í, chi mee-ni sã ìo cùu váha ìni-í sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá núu cùrúxí cuendá-ó. Te ðiu cuendá sã ñi xíhí-gá ñã túú-gã ndécù-í ichi cuèhé ichi duha, te ni ñã túú-gã táxi tnùnì ñáhã ñi ìn sá cuèhé sá dúhá xii-í. ¹⁵ Te ñã túú ñã chindèe ñaha-xi xii-o cuéi na cuãha-o sèñã ñi-o àdi vá cuãha-o, chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú, te ní nduu-o dàtná ìn ñáiyu saa, te xíãⁿ cúu-xí sã ìo-gá xíní ñùhu-xi. ¹⁶ Te xicáⁿ táhù-í núu Yã Ndiõxí sá ncháã nchòhó ñáiyu quide nchaa nacuaa cáháⁿ-í-a cundecu nahi-ndo, nchòhó ñáiyu cùu cuendá Yã Ndiõxí dàtná ñáiyu isràél chi ñáiyu-áⁿ ñi cachí-gá sá cúu cuendá-gá. Te mee-gã ío cundàhú ìni ñáhã-gã xii-ndo chindee ñaha-gã.

¹⁷ Te není vitna cuení-í sá vã yõo ìn-gá chidácá nihnu ñaha xii-í cuendá chiuⁿ quide-í, chi yayacáⁿ sa ní nduu tìlòhó ñi-í cuendá sá ndóhõ-í cuendá Xítohó Jesucristú.

¹⁸ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú xicáⁿ táhù-í núu-gã sã ìo na chindee ñaha-gã xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cádá ndèe ìni-ñã vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ ÉFESÚ

Té Păblú cādūha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiū xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñuú Éfesú

¹ Yúhú té Păblú ní tendaha ñaha Yá Ndiöxí cāháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiū, chi ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiöxí cunduu, te vitna cādúha-í tutú-a cuendá daquixi-í ndaha nchaa nchòhó ñáyiū cùu cuendá Yá Ndiöxí xĩndecu ñuú Éfesú, te diu-ni nchòhó cúú-ndó ñáyiū sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú.

² Te xicáⁿ táhù-í núú Dütú Ndiöxí Yaá cúú Tātá-ó, ndihí núú Xítohó Jesucristú sá ná chĩndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndè nduú-gă ná cādá te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Espiritú Yá Ndiöxí chĩndè ñaha-xi xii-o chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú

³ Te cachí-ó sá ïo cāhnu cuu Yá Ndiöxí Yaá cúú Tātá Xítohó Jesucristú, te ndéé andiū quide Yá Ndiöxí nchaa sá vāha sá cúú-xi-ó cuendá sá ndécú ndihí-o Espiritú-gă, te ducaⁿ quide-gă chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú. ⁴ Te ndéé cútnáhá vátá ngăva-gă ñuyíú ñí cachí Yá Ndiöxí sá nchóó cùu-o ñáyiū cùu cuendá-gă, te ducaⁿ ñí cachí-gă sá cuendá Xítohó Jesucristú cuendá sá nchóó cùu-o ñáyiū ñá túú tnàhí ná cumání cundecu núú-gă, te ducaⁿ te vá cundècu cuèchi-o. ⁵ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gă xii-o núu xiáⁿ ducaⁿ ñí cachí-gă ndéé cútnáhá vátá ngăva-gă ñuyíú sá nchóó ndùu-o déhe-gă. Te sá cuendá nchaa sá cādá Xítohó Jesucristú sá cúú-xi-ó, xiáⁿ ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiöxí, te ducaⁿ ñí cachí-gă chi ducaⁿ tnàhí ní sani iní-gă cunduu. ⁶ Te xiáⁿ núu xini ñuhu-xi sá nchóó cāchí-ó sá ïo cāhnu cuu Yá Ndiöxí, chi ío cundahú iní ñáhá-gă chĩndè ñaha-gă xii-o. Te ducaⁿ quide-gă chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú Yaá ío cùu iní-gă. ⁷ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gă xii-o núu xiáⁿ Xítohó Jesucristú ní sati ñíñí-gă te ní

xíhí-gă cuendá dacăcu nihnu ñaha-gă xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ cāda cahnu iní-gă nchaa yicá cuèchi-o. ⁸ Te Yá Ndiöxí ío cundahú iní ñáhá-gă chĩndè ñaha-gă xii-o, nācuāa ngūndecu ndihí-o nchāa sá xini tnùní-ó te ducaⁿ te cuu-o ñáyiū tècú tnùní. ⁹ Te Yá Ndiöxí ní dánèhé ñáhá-gă xii-o nchāa sá ndúú yùhu, nchaa sá ñí sani iní-gă cada-gă. Te ducaⁿ ñí quide-gă chi ducaⁿ ñí sani iní-gă cunduu. ¹⁰ Te sá ñí sani iní-gă cada-gă te dacuitíi sá cādá-gă ná sàa nduu, te na sàa nduu-án te mee-gă cada sá Xítohó Jesucristú quindaha-gă nchaa sá ío andiū, ndihí nchaa sá ío ñuyíú-a.

¹¹ Te nchoo ñí nduu táhú-ó ñí nduu-o ñáyiū cùu cuendá Yá Ndiöxí chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ ñí cuu chi ducaⁿ tnàhí ní sani iní Yá Ndiöxí cunduu. Te nchaandi túhú sá quide-gă, quide-gă nācuāa sàni iní mée-gă cunduu.

¹² Te ducaⁿ ñí cuu cuendá sá nchūhú ñáyiū díhna nuu ñí sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú cāháⁿ-ndí sá ïo cāhnu cuu mee Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá vāha quide-gă.

¹³ Te nchòhó tucu cútnáhá ní xĩndedóho-ndo tnúhu ndáá tnúhu sá cāháⁿ nācuāa naníhí táhú-ó ní cuu ñí nuu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú chi ní sàndáá iní-ndó-gă. Te xiáⁿ cútnùní sá nchòhó ní nduu-ndo ñáyiū cùu cuendá Yá Ndiöxí, chi ní ngūndecu ndihí-ndo Espiritú-gă sá ñí cachí-gă taxi-gă.

¹⁴ Te sá ndécú ndihí-o Espiritú Yá Ndiöxí xiáⁿ cútnùní sá ndáá nduu táhú-ó cundecu-o ndihí-gă ná sàa nduu nācuaca ñaha-gă xii nchaa nchoo ñáyiū cùu cuendá-gă, te sá dúcáⁿ cāda-gă núu xiáⁿ tàù-ó cāchí-ó sá ïo cāhnu cuu-gă.

Té Păblú xicáⁿ táhú-dè núú Yá Ndiöxí cuendá cue ñáyiū ndècu ichi-gă

¹⁵ Te yúhú nihí-í tnúhu sá nchòhó ío váha sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te nchaa ñáyiū cùu cuendá Yá Ndiöxí ío cùu iní-ndó-yu. ¹⁶ Te xiáⁿ núu ñá túú dàña ndéé-í ndacáⁿ táhú-í núú-gă cuendá-ndó, te ío xicáⁿ táhú-í ¹⁷ núú Yá Ndiöxí Yaá cúú Tātá Xítohó Jesucristú cuendá-ndó. Te diu-ni Yá Ndiöxí cúú-gă Yaá ío cāhnu cuu. Te xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndiöxí sá mée-gă ná cādá sá Espiritú-gă chĩndee ñaha-xi xii-ndo cuendá cuu-ndo ñáyiū tècú tnùní, te na

càda-xi sá cùtnùnì iní-ndó nàcuáa sàni iní Yá Ndiöxí. ¹⁸ Te ducaⁿ xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó, cuendá sá nchòhó tecú tnùnì-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ndee iní ní taxi-gá ní ngúndecu ndìhi-ndo cùtnàhá ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-ndo. Te ducaⁿ cùtnuní tucu iní-ndó sã ncháá sã ñí cachí-gá taxi-gá nduu táhú nchoo cuè ñáyiu cùu cuendá-gá cúu-xí mèe cuií-ni sá ïo-gá váha. ¹⁹ Te cùtnuní tucu iní-ndó sã Yá Ndiöxí ío càhnu cuu-gá quidé-gã nchaa núú sã vãha sá cúu-xí nchòo ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gá, chi quide-gá sá vã yòo tnàhí ndàcu cada sá cúu-xí-ó dàtná ní quide-gá ²⁰ ní dándótó-gã Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní xihí-gá. Te ní taxinucóo-gá Xítóhó Jesucristú xio cùha-gá táxi tnùnì-gá. ²¹ Te Xítóhó Jesucristú ío-gá cùnùu-gá dàcúúxí nchàa núú cuè espíritú, ndìhi dàcúúxí nchàa cue tée yìndaha ñáyiu, ndìhi dàcúúxí nchàa dava-gá cue tée cùnùu. Te cuèi vitna te cuèi ndéé núú cuàháⁿ núú vèxi ducaⁿ-ni ïo cunu-gã taxi tnùnì-gá. ²² Te mee Yá Ndiöxí ní quide-gá sá Xítóhó Jesucristú taxi tnùnì-gá nchaandi túhú sá ío, te ñiu-ni mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ncháá ñáyiu cùu cuendá-gá quindaha ñàha Xítóhó Jesucristú. ²³ Te cada iní-ó sã ncháá ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí cúu-yu yiqui cùñú Xítóhó Jesucristú, chi ñⁿ-ni cùu-yu ndìhi-gá, te mee-gã táxi tnùnì-gá nchaandi túhú sá ío.

2

Yá Ndiöxí ío cùndahú iní ñáhá-gã xii-o núu xiãⁿ ní dàcãcu nihnu ñaha-gã

¹ Te nchòhó cúu-ndó dàtná ñáyiu ní xihí cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ni cuu, dico vitna cada iní-ndó sã dàtná ní ndoto-ndo chi ní nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndìhi Yá Ndiöxí ní caa ní quíhíⁿ. ² Te ducaⁿ ñí xíndecu-ndo ìchi cuehé ìchi duha, chi ní cáncicúⁿ nihnu-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a, te ní xóo cada-ndo nchàa nacuáa càháⁿ sácúíhná, te ñiu-ni sácúíhná-ãⁿ táxi tnùnì-xi nchaa dava-gá espíritú cùndìhi-xi, te ñiu-ni-xi ndècu ndìhi-xi nchaa ñáyiu ñá túú cuìní tñi tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí, te dàcáháⁿ ñáhá-xi xii-yu cuendá cundecu-ní-yu ìchi cuehé ìchi duha. ³ Te nchaa-o dùcaⁿ ní xóo cada-o dàtná quidé cuè ñáyiu-áⁿ, chi ní xóo cada-o nchàa sá cuèhé sá dúhá ñí xóo canì iní-ó,

te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí xóo cahu iní-ó ñí xóo cada-o, núu xiãⁿ tàù-ó sã dándòho ñaha Yá Ndiöxí xii-o ni cùu datná tàù-xi dandòho-gá nchaa ñáyiu ducaⁿ ndècu ìchi cuehé ìchi duha-áⁿ. ⁴ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gã xii-o núu xiãⁿ ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-o ⁵ cuèi cùu-o datná ñáyiu ní xihí sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o ni cuu. Te ducaⁿ ñí quide-gá ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-o cuendá cundecu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú vitna, te cuu ñⁿnuu-o ndìhi-gá. Te sá cuendá-ni sá cùndahú iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o xiãⁿ ní quide-gá nàcuáa nchoo nàníhí tàhú-ó. ⁶ Te cada iní-ó sã dàtná ní quide Yá Ndiöxí cùtnàhá ní dándótó-gã Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní xihí-gá ducaⁿ ñí quide ñaha-gã xii-o chi ndècu-o ndìhi-gá vitna. Te Xítóhó Jesucristú sa ndècu-gá andiù núú ndécú Yá Ndiöxí. Te cada iní-ó sã Yá Ndiöxí sa ní quide-gá sá nchóó ñí ngúndecu túu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú, chi ío váha ndècu-o vitna. ⁷ Te Yá Ndiöxí quidé vãha ñaha-gã xii-o vitna cuendá sá ná sàá nduu, te ñiu-ni mee-gã cada te cutnùnì iní nchaa ñáyiu sá ïo cùu iní ñáhá-gã xii-o, te ducaⁿ ïo chìndee chitúu ñaha-gã xii-o cuendá sá ndécú ndìhi-o Xítóhó Jesucristú. ⁸ Te Yá Ndiöxí ío cùndahú iní ñáhá-gã xii-ndo núu xiãⁿ ní quide-gá sá nchòhó nàníhí tàhú-ndó. Te ducaⁿ ñí quide-gá chi ní sàndáá iní-ndó-gã. Te ñá díú sã cuendá ñⁿ chiuⁿ ni quide-ndo ducaⁿ ní nàníhí tàhú-ndó, chi mee Yá Ndiöxí ní cuìní-gá sá dícó-ni ducaⁿ nàníhí tàhú-ndó. ⁹ Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ñà díú cuendá ñⁿ chiuⁿ quide-o nàníhí tàhú-ó, te ducaⁿ ñí cachí-gá cuendá sá vã cádá càhnu-o mee-o. ¹⁰ Te Yá Ndiöxí ní quide ñaha-gã xii-o dàtná ñⁿ ñáyiu saa cuendá sá ñí tnahá tnúhu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ ñí quide-gá cuendá sá cádá-ó mèe-ni sá vãha. Te Yá Ndiöxí ducaⁿ tnàhí ní sani iní-gá cunduu sá nchóó cùu-o ñáyiu cada mee-ni sã vãha.

Xítóhó Jesucristú quidé-gã ío váha cùu iní-ó ndècu-o

¹¹ Te nchòhó chí dándàcu iní nàcuáa ní xíndecu-ndo ni cùu, chi ñá túú cùu-ndo ñáyiu isràél, te ni ñà túú quide-ndo datná quidé ñáyiu-áⁿ, chi ñáyiu-áⁿ sãha-yu señá

ñí-yu, te dàquee tihũ-yu nchaa ñáyiú ñá túú ndècu seña ñí-xi. ¹² Te chí dándàcu iní nàcuáa ní xíndecu-ndo, chí dàvá-án ñà túú ní xíndecu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú, te ni ñà túú ní xõo cuu tnahá tnúhu-ndo ndihí ñáyiú isràél, te ni ñà túú ní xìní tnùnì-ndó nàcuáa ndùu tnúhu sá ñí cáháⁿ ndáá Yá Ndiõxí nàcuáa cada váha-gá ñáyiú, te ni ñà túú ní cùu-ndo ñáyiú quíndaha-gã, te ni ñà túú ní xõo níhí-ndó tnúhu ndee iní sá cùndècu-ndo ndihí-gá. ¹³ Te cuèi ní cuu-ndo ñáyiú ñá túú tnàhá tnúhu ndihí Yá Ndiõxí ní cùu, dico vitna ní tnahá tnúhu-ndo ndihí-gá chí cùu ñí nuu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú, cuèndá sá ñí satí ñíhí-gã te ní xíhí-gá te xíãⁿ ducaⁿ tnàhá tnúhu-ndo ndihí Yá Ndiõxí vitna. ¹⁴ Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá sá nchóó ïo váha cuu iní-ó cùndecu-o, te ñíu-ni-gá ní quide cuèndá sá vã dáquee tihú ñáhá ñáyiú isràél xii ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ducaⁿ ñí ná cuú-yu cundecú-yu. ¹⁵ Te sá ñí xíhí Xítohó Jesucristú, xíãⁿ ñá túú-gã cùnùu nchaa tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii ñáyiú nàcuáa cadá-yu cundecú-yu ni cùu. Te ducaⁿ ñí xíhí Xítohó Jesucristú cuèndá sá cuè ñáyiú isràél ndihí cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ñí ná cuú-yu cundecú-yu ichi-gá, te ducaⁿ te vã dáquee tihú tnàhá-gã-yu, te ïo váha cundecu ndihí tnàhá-yu. ¹⁶ Te ducaⁿ ñí quide Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí cuèndá sá cuè ñáyiú cùu ñáyiú isràél ndihí cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél vã dáquee tihú tnàhá-gã-yu. Te ducaⁿ ñí xíhí-gá cuèndá ñí ná cuú-yu tnahá tnúhu-yu ndihí Yá Ndiõxí nàcuáa cuu váha iní ñáhá-gã xii-yu.

¹⁷ Te cuèi cùu-ndo ñáyiú ñá túú tnàhí xìní ndáá cuèndá Yá Ndiõxí ní cùu, dico Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñíyíú-a ní cáháⁿ-gá tnúhu váha nàcuáa ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo ndihí Yá Ndiõxí. Te ñíu-ni ducaⁿ ñí quide-gá sá cúu-xí nchaa ñáyiú sa xìní cuèndá Yá Ndiõxí, ñíu-ni ñáyiú isràél. ¹⁸ Te cuèi cùu-o ñáyiú isràél àdi ñá túú cùu-o dico ñíu-ni mee Xítohó Jesucristú ní quide-gá sá ncháá-ó tnàhá tnúhu-o ndihí Dútú Ndiõxí Yáá cúu Tãtá-ó. Te ducaⁿ ñí tnahá tnúhu-o ndihí Yá Ndiõxí chí ní ngúndecu ndihí-o Espíritú-gá. ¹⁹ Te nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní cuu-ndo

ñáyiú ñá túú tnàhá tnúhu ndihí Yá Ndiõxí ní cùu, dico vitna chí ñí ná ní cuu-ndo ndihí nchaa dáva-gá ñáyiú cùu cuèndá-gá chí cùu-ndo déhe-gá. ²⁰ Te cada iní-ó sã cuè téé ní táuchíúⁿ Xítohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, ndihí cue téé ní xõo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha cùu-güedé dàtná cimientú ñí vehe, te nchòhó cúu-ndó dàtná ndóho sá sàá vehe-án, te cada tucu iní-ó sã Xítohó Jesucristú cúu-gã ñí yúú cùnùu cuu cimientú vehe-án. ²¹ Te ducaⁿ ïo váha cùu ñí nuu nchaa ndóho-án ndihí yúú cùnùu-án, te ducaⁿ tucu ïo váha ta quèe tnàha nchaa ndóho-án cuáa. Te xíãⁿ cada iní-ó sã cúu-xí vehe Yá Ndiõxí, vehe sá ïo ní cuu íí. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú chí ní tnahá tnúhu-yu ndihí-gá, te ñí nduu ñí nduu ta cùu vii cuu váha-gá-yu núú Yá Ndiõxí cuáháⁿ. ²² Te tnàhá nchòhó ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chí ní ngúndecu ndihí-ndo Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ ta cùu vii cuu váha tucu-ndo núú Yá Ndiõxí cuáháⁿ, te cùu-ndo datná vehe Yá Ndiõxí chí ndècu ndihí-ndo Espíritú-gá.

3

Té Pãblú yíhí ñíquí-dé cáháⁿ-dé tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél

¹ Te yúhú té Pãblú yíhí-í vecaá sá cuèndá sá cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, núu xíãⁿ ñíu cuèndá-gá duha yíhí-í vecaá vitna. ² Te nchòhó sa nàha-ndo sá Yá Ndiõxí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-í, te ní cachí-gá sá yúhú quíhí ñíquí-í cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó, te cuèndá sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó te cuu-xi sá vãha sá cúu-xí-ndó. ³ Te yúhú sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo lùha nàcuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu ni cuu, sá ñí cachí tnúhu Yá Ndiõxí xii-í. ⁴ Te òré dàcuaha-ndo tnúhu ndùu yuhu-án ní cùu te quini-ndó sã yúhú tècú tnùnì-í nàcuáa ndùu tnúhu-án, te tnúhu-án cáháⁿ-xi cuèndá Xítohó Jesucristú. ⁵ Te tnúhu-án cúu-xí tnúhu sá vã yõo tnàhí xìní ní cùu, dico cue téé ní táuchíúⁿ Xítohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, ndihí cue téé cáháⁿ nàcuáa dàcahu iní ñáhá Yá Ndiõxí ní níhí-güedé tnúhu ndùu yuhu-án, chí Espíritú Yá Ndiõxí ní xáhaⁿ-xi xii-güedé. ⁶ Te duha cáháⁿ

tnúhu ndùu yuhu-áⁿ ní cùu: “Cuèi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél te cuèi ñáyiú cùu ñáyiú isràél dico ìⁿ-ni ndùu táhù-yu sá vâha núú Yă Ndiöxí, te núu na quindáá iní-yu tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa naníhí tàhù-yu, te ìⁿ-nã cúú-yu cundecú-yu, te ducaⁿ ìⁿ-ni cada váha ñaha Yă Ndiöxí xii-yu te núu na cundecu ndihí-yu Xítóhó Jesucristú”, duha ndùu tnúhu ndùu yuhu-áⁿ ní cùu.

⁷ Te Yă Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhã-gã xii-í ní taxi-gã chiúⁿ quide-í cãháⁿ-í tnúhu-gã, te mee-gã quidé-gã sá yúhú ndacu-í cãháⁿ-í tnúhu-gã. ⁸ Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí cúú-yu ñáyiú ío-gã cúnùu cadã-yu chiúⁿ-gã dàcúúxí yúhú, te cuèi ducaⁿ dico Yă Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhã-gã xii-í ní taxi-gã chiúⁿ quide-í cãháⁿ-í tnúhu-gã núu cuè ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te tnúhu-gã-áⁿ cãháⁿ-xi sá sũúni ío váha cada ñaha Xítóhó Jesucristú xii-o. ⁹ Te ducaⁿ ní cachí Yă Ndiöxí sá cãháⁿ-í tnúhu-gã cuendá danèhé-í nchaa ñáyiú. Te sá danèhé-í-yu-áⁿ cúú-xí tnúhu ndùu yuhu sá ní sani iní-gã ndéé sanaha nãcuáa cada váha-gã cue ñáyiú. Te ndéé dàvã-áⁿ ní quesaha ndùu yuhu tnúhu-áⁿ ní cùu. Te ñu-ni-gã cúú-gã Yaá ní cadúha nchaandí túhú sá ío. ¹⁰ Te ducaⁿ ndùu yuhu tnúhu-áⁿ ní cùu cuendá sá nchãá espíritú cúnùu ndecu andíu quini-xi vitna nãcuáa quide nchaa ñáyiú ní tuha ñaha xii Yă Ndiöxí cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-xi sá ío váha cùtnuní iní-gã nãcuáa cada-gã. ¹¹ Te Yă Ndiöxí ní sani iní-gã ndéé sanaha nãcuáa ní cuini-gã cada Xítóhó Jesucristú, te ní sãá nduu ní quide Xítóhó Jesucristú nãcuáa ní cuini Yă Ndiöxí cada-gã. ¹² Te vitna cùyí-o cãháⁿ ndihí-o Yă Ndiöxí cuendá sá ndécú ndihí-o Xítóhó Jesucristú, te sãndãá iní-ó-gã. ¹³ Te núu xiãⁿ cãháⁿ-í dóho-ndo sã cuèi duha ndòho-í vitna dico vá ná túhú iní-ndó cãchicúⁿ nihnu-ndo ìchi Xítóhó Jesucristú. Te sá dúhá ndòho-í te cùu-xi sá váha sá cúú-xí-ndó, chi cuu-ndo ñáyiú cùu cahnu núú Yă Ndiöxí.

Xítóhó Jesucristú ío cùu iní ñáhã-gã xii-o

¹⁴ Te sá cuendá nchaa sá ní sani iní Dútú Ndiöxí quidé-gã xiãⁿ yúhú ngũñí xiti-í núú-gã cãháⁿ ndihí-í-gã, te ñu-ni-gã cúú Yãá cúú Tãtã Xítóhó Jesucristú. ¹⁵ Te mee

Yă Ndiöxí ní cachí-gã sá nchãá espíritú ndécú andíu cunduu-xi datná ní cachí mée-gã cunduu-xi. Te ní cachí tucu-gã sá nchóó cùu-o ñáyiú, te cunduu-o datná cuini mée-gã cunduu-o. ¹⁶ Te xicãⁿ táhù-í núú Dútú Ndiöxí sá Espíritú-gã ná cadã nãcuáa cuita níhí ndéé-gã-ndó quíhíⁿ cundecu-ndo ìchi-gã, te ducaⁿ xicãⁿ táhù-í núú-gã cada Espíritú-gã chi ío cãhnu cuu-gã. ¹⁷ Te xicãⁿ táhù tucu-í núú Yă Ndiöxí sá Xítóhó Jesucristú ná cundecu ndihí ñaha-ni-gã xii-ndo chi sãndãá iní-ndó-gã, te ducaⁿ te vá dáñã ndéé-ndó ío cuu iní tnáhã-ndó. ¹⁸ Te xicãⁿ táhù tucu-í núú Yă Ndiöxí cuendã-ndó ndihí cuendã dava-gã ñáyiú cùu cuendã-gã, cuendã sá cùtnuní iní-ndó sã sũúni cùu iní ñáhã Xítóhó Jesucristú xii-o. ¹⁹ Te duha xicãⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí chi cuini-í sá nchãá-ndó tècú tnuní-ndó sã ío cùu iní ñáhã Xítóhó Jesucristú xii-o cuèi vá ndácú cãva-o quini-ó nãcuáa cùu iní ñáhã-gã xii-o. Te xicãⁿ táhù tucu-í núú Yă Ndiöxí sá ío na cundecu ndihí ñaha-gã xii-ndo, te ducaⁿ cãchicúⁿ nihnu-ndo cadã-ndo nchaa nãcuáa quide mee-gã.

²⁰ Te Yă Ndiöxí ío-gã vai sá ndácú-gã táxi-gã dàcúúxí sã xicãⁿ-ó núú-gã, te cuèi ndéé nchaa sá ñã túú sãni iní-ó níhí-ó te tàxi-gã, te ducaⁿ chi mee-gã ndécú ndihí ñaha-gã xii-o, te ndacu-gã quidé-gã nãndí sá váha sá cúú-xí-ó. ²¹ Te vitna nchaa nchoo ñáyiú ndecu ìchi Xítóhó Jesucristú chí ná cãchí-ó sã ío cãhnu cuu Yă Ndiöxí, te ducaⁿ-ni cãháⁿ-ó sã ío cãhnu cuu-gã ní caa ní quíhíⁿ chi ndecu ndihí-o Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ na cunduu.

4

Espíritú Yă Ndiöxí quidé-xi cùu ìⁿnuu-o ndecu-o

¹ Te yúhú té Pãblú yíhí-í vecaá sá cuendá Xítóhó Jesucristú, te cãháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã cadã váha-ndo cundecu-ndo datná tàú-xi cada cue ñáyiú ní cãháⁿ Yă Ndiöxí cundecu ndihí-gã. Te nchòhó tnáhã-ndó cùu-ndo ñáyiú ní cãháⁿ ñáhã Yă Ndiöxí cundecu ndihí-gã. ² Te vá cadã cãhnu-ndo mee-ndo, cunduu váha iní-ndó, cunduu cãhnu iní-ndó, te cuu iní tnáhã-ndó nãcuáa ducaⁿ cundee iní-ndó núu ná cúú sã cùmãní núú tnáhã-ndó. ³ Te ío nducu ndèe-ndo cuu ìⁿnuu-ndo cundecu-ndo, chi Espíritú Yă

Ndiöxí chindee ñàha-xi xii-ndo, te ducaⁿ ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo chi cùu ìⁿnuu-ndo. ⁴ Te nchoo ñàyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ìⁿ-ni cùu-o, te ducaⁿ ìⁿ-ni Espíritú Yá Ndiöxí ndécú, te ðiu-ni ducaⁿ ìⁿ-ni tnúhu ndee iní ní ngúndecu ndihi-o cùtnàhá ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-o. ⁵ Te ìⁿ-ni Xítóhó Jesucristú ndécú tàxi tnuní ñáhá-gã xii-o, te ìⁿ-ni cùu-o sandáá iní-ó tnúhu-gá, te ìⁿ-ni ñí sandute-o. ⁶ Te ìⁿ-ni Dútú Ndiöxí cúú Yáá cúú Tátá-ó nchàa-o, te ðiu-gá cùnù-gá yíndàha ñaha-gá xii-o nchàa-o. Te Yá Ndiöxí dácàháⁿ-gá iní-ó quide-o chiuⁿ-gá, te ducaⁿ ndècu ndihi ñaha-gá xii-o nchàa-o.

⁷ Te nchoo ndì ðíⁿ ndì ðíⁿ chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-o quide-o nacuaá ndùu chiuⁿ ní cachí Xítóhó Jesucristú cada-o. ⁸ Te quèe ndáá-xi nacuaá càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi:

Xítóhó Jesucristú cuándaa-gá andiu te ïo cùnùu-gá,

chi nchaa cue espíritú cúú ùhú iní ñáhá xii-gá ñá túú ní ndàcu-xi naá ndihi ñaha-xi xii-gá,

te mee-gã ní cachí-gá nacuaá ndùu chiuⁿ nduu táhú ìⁿ ìⁿ ñáyiu cadá-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gá.

⁹ Te sá dúcáⁿ càháⁿ-xi sá cuándaa-gá andiu xiãⁿ cùtnuní iní-ó sã ñí cuuⁿ-gá ñuyíú-a. ¹⁰ Te Xítóhó Jesucristú ní cuuⁿ-gá ñuyíú-a, te ðiu-ni-gá cuándaa-gá andiu cuendá ïo cunuu-gã taxi tnùní-gá nchaandi túhú sá ïo. ¹¹ Te ní dácãhñu-gá cue tée xínu cuechi núú-gã ìⁿ ìⁿ núú chiúⁿ cada-güedé. Te ní cachí-gá sá dâva-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá, te dava-güedé ní cachí-gá sá cáháⁿ-güedé nacuaá dâcahu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-güedé. Te dava-güedé ní cachí-gá sá cúú-güedé cue tée datècú tnúhu cue ñáyiu nacuaá cadá-yu naníhí táhú-yu. Te dava-güedé ní cachí-gá sá cúú-güedé cue tée quindaha ñaha xii ñáyiu dacuaá ñaha-güedé xií-yu tnúhu-gá. ¹² Te ducaⁿ ñí cachí-gá cada cue tée-áⁿ cuendá canu ichi-güedé cue ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí cuendá ducaⁿ ñáyiu-áⁿ ñíhí-yu nacuaá cadá-yu chiúⁿ-gá, te ducaⁿ cuíta níhí ndéé-gã-yu cundecú-yu ichi Xítóhó Jesucristú. ¹³ Te ducaⁿ ñí cachí Xítóhó

Jesucristú cunduu ndéé sáá nduu cùu ìⁿnuu-o quindáá iní-ó tnúhu-gá, te ducaⁿ cùu ìⁿnuu-o tecú tnùní-ó nacuaá ndùu cuendá-gá chi ðiu-gá cúú-gã Déhe Yá Ndiöxí, te cuu-o ñáyiu ïo quide ndáá dàtná quidé mée Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ te ñá túú tnáhí-gá ná cùmání-ó núú Yá Ndiöxí. ¹⁴ Te ducaⁿ te vá cúú-gã-ó dàtná cue landú vátá cùtnuní váha-gã iní-xi, te ni vã cádá-gã-ó dàtná quidé ndùte lamár, chi ndute-áⁿ òré quéné tãchí te cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dâcáⁿ, te ducaⁿ chi vá quindáá-gá iní-ó tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiu dândahú ñáhá xii-o, chi ñáyiu-áⁿ ïo váha xító-yu nacuaá dândahú ñáhã-yu xii-o chi càchí-yu sá cáháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí dico ñá ndáá. ¹⁵ Te nchoo ïo cuu iní tnáhá-ó, te vá dândahú tnáhá-ó, chi cáháⁿ-ó mée-ni sá ndáá. Te xini ñuhu-xi sá ìⁿ nduu ìⁿ nduu cuíta cada ndáá-gã-ó quíhíⁿ dàtná quidé ndáá mée-gã, te ðiu-ni-gá cúú-gã Yaá cùnùu cuu díhna tàxi tnuní ñáhá-gã xii-o. ¹⁶ Te ðiu-ni Xítóhó Jesucristú quidé ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyiu ndècu ichi-gá dàtná yiqui cùñú mée-gã, chi ìⁿ yiqui cùñú ïo váha ní quée tnàha ìⁿ ìⁿ xichi, te ducaⁿ yìhí túchi yiqui cùñú-ãⁿ yótnì-xi nchaa nacuaá ní quée tnàha. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchoo chi ìⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú táxi tnùní ñáhá-gã xii-o. Te núu nchoo quide-o nchaa nacuaá tàú-xi cunduu te cùu iní tnáhá-ó, te ducaⁿ ta ñíhí ndéé-gã-ó cuáháⁿ ndécú-ó ìchi-gá.

Vá cádá-gã-ó dàtná ní xóo cada-o cùtnàhá ní xíndecu-o ìchi cuehé ichi duha

¹⁷ Te vitna yúhú cáháⁿ-í dóho-ndo quide-í núú Xítóhó Jesucristú sá vã cùndecu-gá-ndó dàtná xíndecu ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí, chi nchaa ñáyiu-áⁿ ñà túú vèdana nândíhí nchaa sá sání iní-yu. ¹⁸ Te ni ñà túú vèdana cùtnuní iní-yu nacuaá ndùu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí. Te ñáyiu-áⁿ ñà túú ndùu táhú-yu cundecú-yu nacuaá cuíni Yá Ndiöxí, chi ñá túú vèdana tècú tnùní-yu te ducaⁿ chi ïo sáá iní-yu. ¹⁹ Te ñá túú tnáhí-gá ná sání iní-yu ndécú-yu ichi cuehé ichi duha, te ïo cùdìⁿ iní-yu ndécú-yu ichi ðíⁿ iní, te ñá díú-ní xiãⁿ chi nândi-gá nchaa sá cuehé sá dúhá quidé-yu ndécú-yu. ²⁰ Dico tnúhu Xítóhó Jesucristú sá ñí sàndáá

iní-ndó chi ñá túú dùcaⁿ sanu ichi ñaha-xi xii-ndo cada-ndo. ²¹ Te nchòhó ní cutnùnì iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucristú, te dàcuaha-ndo tnúhu ndáá ñu-ni tnúhu-gá nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá. ²² Te vitna vá cáni-gá iní-ndó càda-ndo datná ní xóo cada-ndo cùtnàhá ní xíndecu-ndo ìchi cuehé ichi duha, chi núu nchaa-ni sá cuèhé sá dúhá-ãⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó càda-ndo, te uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita dacuíta nihnu ñaha-xi xii-ndo quíhíⁿ, chi núu nchaa-ni sá cuèhé sá dúhá-ãⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó te dàticá nuu ñaha-xi xii-ndo. ²³ Te nchòhó, xini ñuhu-xi sá vá dúcáⁿ-gá cani iní-ndó càda-ndo te tàú-ndó ndùu-ndo datná ñⁿ ñáyiu ní cacu túu saa. ²⁴ Te nduu iní-ndó dàtná cuìnì mée Yá Ndiöxí cunduu, chi nduu-xi nàcuáa càa iní mée-gá, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiu ío váha cada ndáá, te cuu ndisa-ndo ñáyiu ñá túú tnàhí ná cumánì cundecu núú-gá.

²⁵ Te cuendá xíãⁿ núu càháⁿ-í dóho-ndo sá nchòhó vá dácuañdehnde-gá-ndó dàtná ní xóo cada-ndo, te mee-nã sá ndáá càháⁿ ndihí tnàha-ndo, chi ñⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú.

²⁶ Te núu cùdéeⁿ-ndó te cada cuendá-ndó sá vá cáda-ndó ñⁿ cuèchi sá dúcáⁿ cùdéeⁿ-ndó, te vá dúcáⁿ-ní cùhuⁿ iní-ndó tnúhu sätú iní-áⁿ. ²⁷ Te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá sàcuíhná xii-ndo.

²⁸ Te núu dava-ndo cùu-ndo ñadúhú te vá dúcáⁿ-gá cada-ndo, chi nducu-nã-ndó ñⁿ chiuⁿ váha cada-ndo nàcuáa ducaⁿ ñihí-ndó sá chíndèe-ndo cue ñáyiu ndàhú ñáyiu ñá túú nã ndécú ndihí.

²⁹ Te vá càháⁿ-gá-ndó nì ñⁿ tnúhu cuèhé, chi mee-nã tnúhu vii tnúhu váha càháⁿ-ndó nàcuáa ducaⁿ ngünu ichi cue ñáyiu ndédóho ñaha xii-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo te cuu-xi sá váha sá cúú-xí ñáyiu ducaⁿ ndédóho ñaha xii-ndo-áⁿ. ³⁰ Te vá cáda-gá-ndó nì ñⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sá vá dándihú-ndó ìní Espiritú Yá Ndiöxí, chi ñu Espiritú-gá ndécú ndihí-ndo, te xíãⁿ cutnùnì iní-ndó sá sáá nduu nàcuaca ñaha-gá xii-ndo cundecu-ndo ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ.

³¹ Te vá dásätú-gá-ndó ìní tnàha ñáyiu-ndo, te ni vá cúhúⁿ ìní-ndó tnúhu sätú ìní, te ni vá cùdéeⁿ-gá-ndó, te cuèi núú chítú núú tàcá vá càháⁿ cana-ndo cùcuèhé-ndó tnàha ñáyiu-ndo, te ni vá cuátnùhu-ndo tnàha ñáyiu-ndo, te ni vá cáni cuèhé cani

duha iní-ndó cuendá tnàha ñáyiu-ndo. ³² Te cundàhú iní tnàhá-ndó, te cada tnàha-ndo sá váha, te cada càhnu iní tnàhá-ndó núu ná cúú sá cúmãní núú tnàhá-ndó dàtná ní quide Yá Ndiöxí ní quide càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-ndo sá cuendá Xítohó Jesucristú.

5

Nàcuáa tàú-xi cundecu nchaa ñáyiu cùu déhe Yá Ndiöxí

¹ Te nchòhó cúú-ndó ñáyiu ío cùu iní ñáhá Yá Ndiöxí, te ñu déhe-gá cúú-ndó núu xíãⁿ xini ñuhu-xi canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo datná quidé mèe-gá. ² Te ío cuu iní tnàhá-ndó cundecu-ndo datná cúú ìní ñáhá Xítohó Jesucristú xii-ndo, chi ñu-gá ní cachí-gá sá cúú-gá cuendá nchaa cuèchi-o te ní xihí-gá, te sá dúcáⁿ nì xihí-gá te ní cuu-gá dàtná ñⁿ táhú sá cúú-xí Yá Ndiöxí, te ío váha ní cuu iní Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ nì quide-gá.

³ Te sá cuendá sá nchòhó cúú-ndó ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí núu xíãⁿ nchaa nchòhó cue téé vá càháⁿ ndihí-ndo ñáyiu ñihí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchàa nchòhó cue ñáyiu ñihí tucu vá càháⁿ ndihí-ndo cue téé te núu ñá díú yí-ndo cuu-güedé, te ni vá cáni tnàhí iní-ndó cundecu-ndo ichi díí ìní, te ni vá xihó-ndó nì ñⁿ sá ndécú ndihí tnàha ñáyiu-ndo, te ni ñⁿ nchaa xíãⁿ vá cáni ìní-ndó càda-ndo, te ni vá cácu nèhe-ndo.

⁴ Te ni vá càháⁿ-ndó ñⁿ tnúhu sá ni vá cúú cùndedóho ñáyiu, te ni vá càháⁿ-ndó ñⁿ tnúhu cùtèxínu, te ni dàva-gá nchaa tnúhu sá ñà túú vèdana nàndihí vá càháⁿ-ndó, chi nchaa tnúhu-áⁿ ñà túú tàú-xi càháⁿ-ndó, te xini ñuhu-xi sá váha-gá sá ndàcáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá váha quide-gá. ⁵ Te nchòhó sa xini ndáá-ndó sá ncháá cue téé càháⁿ ndihí ñáyiu ñihí te ñá díú ñàdihí-güedé cúú-yu, ndihí cue ñáyiu ñihí càháⁿ ndihí cue téé te ñá díú yí-yu cùu-güedé, nchaa ñáyiu-áⁿ vá ndúú tãhú-yu cundecú-yu núú ndécú Yá Ndiöxí ndihí Xítohó Jesucristú táxi tnùnì-gá. Te ni cue ñáyiu xíndecu ichi díí ìní, te ni cue ñáyiu xihó nchaa sá ndécú ndihí tnàha ñáyiu-xi vá ndúú tãhú-yu cundecú-yu ndihí-gá núú

ndécú-gã táxi tnùnì-gá. Te tnúhu sá càchí-ó xìho-o nchaa sá ndécú ndìhì tnahà ñáyìu-o, ìñ-ni cùu-xi ndìhì tnúhu sá càchí ñáyìu quìde cahnú-yu nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí te ñá ndáá sá ndiòxí cúú-xí. ⁶ Te vâ quìndáá iní-ndó nì ìñⁿ tnúhu sá ñà túú nàndìhì càháⁿ ñáyìu, chi ñáyìu-áⁿ ïo dandòho ñaha Yá Ndiòxí xii-yu cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu chi ñá túú sàndáá iní ñáhã-yu xii-gá. ⁷ Núu xíãⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sã vã ñihí tnáhã-ndó ndìhì cue ñáyìu-áⁿ.

⁸ Te nchòhó ní cuu-ndo dàtná cue ñáyìu ní xíndecu núú néé chi ní xíndecu-ndo ìchi cuehé ìchi duha, dico vitna ní ngúndecu-ndo ìchi Xítóhó Jesucristú, te ñá túú-gã ndécú-ndó núú néé dàtná ní xíndecu-ndo nì cùu. Te vitna cada-ndo nchaa nacuaá tàú-xi cunduu chi ndècu-ndo ìchi-gá. ⁹ Te sá cuèndá sá ndécú-ndó ìchi-gá núu xíãⁿ cúú-ndó ñáyìu váha, te quìde ndáá-ndó ndècu-ndo, te ñá túú dàcuandehnde-ndo chi càháⁿ-ndó mèe-ni sá ndáá. ¹⁰ Te ïo váha cada cuèndá-ndó nchaa sá cúú váha iní Xítóhó Jesucristú, te xíãⁿ cada-ndo. ¹¹ Te vâ cáncñícúⁿ nihnu-ndo tnáhã-ndó càda-ndo datná quidé cue ñáyìu ndècu ìchi cuehé ìchi duha, chi nchòhó tàú-ndó càháⁿ-ndó dóho nchaa ñáyìu ducaⁿ ndècu ìchi cuehé ìchi duha-áⁿ cuèndá nchaa sá quidé-yu. ¹² Te cucahaⁿ núú-ndó vã càháⁿ-ndó cuèndá nì ìñⁿ sá cuèhé sá dúhá quìde dayuhu nchaa ñáyìu-áⁿ. ¹³ Dico òré dándixi túu tnúhu Yá Ndiòxí iní-yu nàcuáa quidé-yu te cùtnuní iní-yu sá ñá túú quìde váha-yu, te ducaⁿ ndixi cuéchi iní-yu cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ¹⁴ Te núú tütú Yá Ndiòxí càchí-xi:

Nchòhó cúú-ndó dàtná ñáyìu xidí, te vitna ndiquíú iní-ndó,
te cùu tucu-ndo datná ñáyìu ní xíhí, te vitna ndoto-ndo,
te Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo nàcuáa vâ cùndècu-gá-ndó ìchi cuehé ìchi duha.
Duha càháⁿ-xi núú tütú-gá.

¹⁵ Te ïo váha cada cuèndá-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo, te vâ cadá-ndó dàtná xíquide cue ñáyìu ñá túú tècú tnùnì, chi cada-ndo dàtná xíquide ñáyìu ïo váha sàá díquí-xi. ¹⁶ Te ìñⁿ nduu ìñⁿ nduu cani iní-ndó càda-ndo nchaa nacuaá tàú-xi cunduu, chi

vitna ïo cùnuu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ¹⁷ Te cuu-ndo ñáyìu tècú tnùnì cuèndá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nàcuáa cuèní Yá Ndiòxí cada-ndo, te vâ cadá-ndó dàtná xíquide cue ñáyìu ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi nàcuáa cuèní Yá Ndiòxí cadá-yu. ¹⁸ Te vâ cúú-ndó ñáyìu quihu chi núu ducaⁿ na càda-ndo te dàcuíta nihnu-ndo mèe-ndo, te dañã-ndo mèe-ndo sá Espiritú Yá Ndiòxí ná tàxi tnuní ñáhã-xi xii-ndo. ¹⁹ Te càháⁿ-ndó nàcuáa-ni cuáhãⁿ ndudú sá nì xóo cata nchaa cue ñáyìu ndéé sanaha nì xóo chiñuhú-yu Yá Ndiòxí. Te càháⁿ-ndó nàcuáa cuáhãⁿ ndudú sá chiñuhu-ndo Yá Ndiòxí, te cata-ndo. Te cuéi nchaa dava-gá ndudú ñiu-ni ducaⁿ càháⁿ-ndó te cata-ndo. Te nì yùhu nì iní-ndó càta-ndo nchaa ndudú-áⁿ chiñuhu-ndo Yá Ndiòxí. ²⁰ Te vâ dañã ndéé-ndó ndacáⁿ táhú-ndó núú Tãtã-ó Dütú Ndiòxí cuéi ndècu váha-ndo àdi ñá túú ndècu váha-ndo. Te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu ndìhì-ndo Xítóhó Jesucristú.

Tàú-xi sá quìndáá iní tnáhã cue ñáyìu ndècu ìchi Xítóhó Jesucristú

²¹ Te nchòhó ñáyìu ndècu ìchi Xítóhó Jesucristú tàú-xi sá quìndáá iní tnáhã-ndó, te ducaⁿ càda-ndo chi nèhe-ndo sá yíñuhu núú Yá Ndiòxí.

²² Te nchaa nchòhó ñáyìu ñáhí ndécú yì-xi, xini ñuhu-xi sá quìndáá iní-ndó yì-ndo datná sàndáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú. ²³ Chi yì-ndo tàxi tnuní ñáhã-güedé xii-ndo dàtná quidé Xítóhó Jesucristú táxi tnùnì ñáhã-gã xii nchoo cue ñáyìu ndècu ìchi-gá. Te ñiu-gá cúú-gã Yaá ní dácãcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú, te cùu-o datná yiqui cùnú-gá. ²⁴ Te dàtná quidé nchòo ñáyìu ndècu ìchi Xítóhó Jesucristú sàndáá iní-ó tnè-o nchaa tnúhu càháⁿ-gá, ducaⁿ tàú-xi cada nchaa nchòhó ñáyìu ñáhí quìndáá iní-ndó tnè-ndo nchaa tnúhu càháⁿ yì-ndo.

²⁵ Te tnáhã nchaa nchòhó cue téé tucu tàú-xi sá ïo cuu iní-ndó ñàdìhí-ndó dàtná quidé Xítóhó Jesucristú cúú iní ñáhã-gã xii nchaa nchoo ñáyìu ndècu ìchi-gá, chi mee-gã ní xíhí-gá sá cuèndá-ó sã cúú iní ñáhã-gã xii-o. ²⁶ Te ducaⁿ nì quide-gá cuèndá sá ncháá ñáyìu vitna ngúndecu ìchi-gá cuu yíñuhú-yu núú Yá Ndiòxí, te ducaⁿ ndàda ndoo ndada nine-gá iní-yu sá

cuendá sá quindáá iní-yu tnúhu Yá Ndiöxí, te cuanduté-yu. ²⁷ Te ducaⁿ ñi quide-gá cuendá sá ncháá ñáiyu na ngündecu ichi-gá ío váha cundecú-yu núú-gã, te ducaⁿ vã cündecu-gá ni ñⁿ cuéchi-yu núú-gã, te ni ñⁿ-gá sá ñà túú-gã ná cumání-yu núú-gã chi ío cundecu yíñùhu-yu. ²⁸ Te sá dúcáⁿ quide Xítohó Jesucristú sá cúú-xí cuè ñáiyu ndècu ichi-gá, xiáⁿ tàú-xi sá nchòhó cue téé xíndecu ñadìhí-xi cuu iní-ndó ñadìhí-ndó, te coto-ndó-yu dàtná xító-ndó yìqui cuñú méé-ndó, te cada iní-ndó sã ncháá cuè téé ío cùu iní ñadìhí-xi cùu iní-güedé méé-güedé chi ñⁿ-nã cúú-yu. ²⁹ Te nchoo sã naha-o sá ñi ñⁿ ñáiyu ñã túú dàquee tíhù-yu yìqui cuñú-yu, chi da uuⁿ-gá chindèé-yu te xító-yu. Te ñⁿ-ni ducaⁿ quide Xítohó Jesucristú ndìhi nchaa ñáiyu ndècu ichi-gá, ³⁰ chi cùu-o datná yìqui cuñú méé-gã, te ducaⁿ chi ñⁿ-ni cùu-o ndìhi-gá. ³¹ Te tnúhu Yá Ndiöxí càchí-xi: “Sá cuendá xiáⁿ nùu nchaa cue téé na ñihí ñadìhí-xi te ñⁿ-ná cada-güedé tátá-güedé ndìhi nãná-güedé, te ñadìhí-nã-güedé cuu cuu ndìhi-güedé, te ducaⁿ ñⁿ-ná cuu-güedé ndìhi-yu”, duha càchí-xi. ³² Te tnúhu-a cùu-xi ñⁿ tnúhu càhnu vihi, te ducaⁿ sã tñàhá-xi cùu Xítohó Jesucristú ndìhi cue ñáiyu ndècu ichi-gá. ³³ Te càháⁿ-ni tucu-í dóho nchaa nchòhó cue téé xíndecu ñadìhí-xi sá ío cuu iní-ndó ñadìhí-ndó te coto-ndó-yu dàtná xító-ndó mèe-ndo, te ducaⁿ-ni nchàa nchohó ñáiyu ñⁿ tucu canehe-ndo sã yíñùhu núú yí-ndo.

6

¹ Te nchaa nchòhó cue landú, quindáá iní-ndó tátá-ndó ndìhi nãná-ndó chi ducaⁿ cuíní Yá Ndiöxí cunduu, te ñⁿ-ni ducaⁿ tñàhá-tàú-xi cada-ndo. ² Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá canèhe-ndo sá yíñùhu núú tátá-ndó ndìhi núú nãná-ndó. Te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu cùnuu ní càháⁿ-gá cada cue ñáiyu cuendá cada váha ñaha-gã xii-yu. ³ Te ní cachí-gá sá nùu ducaⁿ na càda-ndo te ío váha cundecu-ndo, te ducaⁿ ío naha cùdíi-ndo cündecu-ndo ñuyíú-a.

⁴ Te nchaa nchòhó cue téé cùu tátá, vá dásatú-ndó ñⁿ cue déhe-ndo chi canu ichi-ndo-güèxi nacuáa tàú-xi cunduu,

te dacuàha-ndo-güèxi nchaa tnúhu váha nàcuáa cuíní Yá Ndiöxí cunduu.

⁵ Te nchaa nchòhó cue ñáiyu xínu cuechi, quindáá iní-ndó cuè ñáiyu dii chiúⁿ-xi quide-ndo, te canehe-ndo sã yíñùhu núú-yu, te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chiúⁿ-yu, te ducaⁿ ñi yuhu ñi iní-ndó càda-ndo. Te cada iní-ndó sã dàtná tnúhu sá chiúⁿ Xítohó Jesucristú quidé-ndó.

⁶ Te dava ñáiyu xínu cuechi, mee-ñi òré ndéhe ñáiyu dii chiúⁿ-xi quidé-yu ío ndùcu ndeé-yu quide chiúⁿ váha-yu cuendá cuíní-yu cudiú-yu. Dico nchòhó vá dúcáⁿ càda-ndo, chi cuèi ndècu ñáiyu dii chiúⁿ-xi quide-ndo àdi ñã túú-yu dico cada chiúⁿ váha-ni-ndo, te cada iní-ndó sã dàtná tnúhu sá chiúⁿ Xítohó Jesucristú quidé-ndó, te cada-ndo ñi yuhu ñi iní-ndó nàcuáa cuíní Yá Ndiöxí cunduu. ⁷ Te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chiúⁿ-áⁿ, chi cada iní-ndó sã dàtná tnúhu sá chiúⁿ Xítohó Jesucristú quidé-ndó te ñã díú chiúⁿ cue ñáiyu ñuyíú-a.

⁸ Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sã nàcuáa ndùu chiúⁿ váha ní quide-ndo ñⁿ ñⁿ-ndo, te ducaⁿ cünduu sá táxí Xítohó Jesucristú nduu táhú-ndó cuèi cùu-ndo ñáiyu dàñá queé nùú chiúⁿ pàtróoⁿ-xi àdi cuu-ndo ñáiyu ñã túú tñàhá dàñá quee núú chiúⁿ pàtróoⁿ-xi.

⁹ Te nchaa nchòhó ñáiyu xíndecu ndìhi ñáiyu xínu cuechi, tñàhá-ndó tàú-ndó càda váha-ndo sã cúú-xí cuè ñáiyu xínu cuechi núú-ndó, te vá cündùu nínu iní-ndó nùú-yu, te chí cuàha cuendá sá díú-ní Xítohó Jesucristú Yaá ndécú àndiú taxi tñuní ñàhá-gã xii-ndo ndìhi-yu, te sá cúú-xí mèe-gá chi ñⁿ-ni cùu-ndo núú-gã, te ñⁿ-ni càda ñaha-gã xii-ndo.

Yá Ndiöxí chindèe-gá cue ñáiyu ndècu ichi-gá cuendá sá vã ndácú sàcuíhná nàa ndìhi ñaha-xi xii-yu

¹⁰ Te vitna nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sã ío nducu-ndo nàcuáa cada-ndo níhi ndéé-ndó cùu ñⁿ-nuu-ndo ndìhi Xítohó Jesucristú, chi mee-gã ío càhnu cuu-gá, te chindee ñaha-gã xii-ndo. ¹¹ Te ñⁿ-ni nchaa sã ñi nduu táhú-ndó nùú Yá Ndiöxí ñⁿ-ni nchaa xiáⁿ cuhuⁿ iní-ndó, chi xiáⁿ chindee ñaha-xi xii-ndo níhi ndéé-ndó cündecu-ndo cuendá sá vã dándàhú ñàhá sàcuíhná

xii-ndo. ¹² Chi nchoo ñà díú cuè ñáyiú ñuyíú-a nàá ndihí-o, chi ndihí cue espíritú cündihí yucu ñávãha, te ñu-ni nchaa espíritú-án cùnũ-xi cuéi núú ñũ quide-xi nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñu-ni-xi cùnũ-xi ñuyíú-a sànu ichí-xi cue ñáyiú quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ¹³ Te ío cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá ñi nduu táhú-ndó núú Yã Ndiõxí cuendá ducaⁿ ñihí ndéé-ndó cundeçu-ndo, te vá ndácú yucu ñávãha ná cada ñaha-xi xii-ndo oré cuení-xi coto ndeé ñáhá-xí. Te sátá ná dàquee tíhú-ndó yucu ñávãha te ñihí-ni cunduu-ndo cundeçu-ndo ichi Yã Ndiõxí. ¹⁴ Te ducaⁿ cundeçu-ni-ndo ichi Yã Ndiõxí cada-ndo dàtná xiquide cue sandàdú, chi cue téé-án ño ñihí xĩndáa-güedé. Te cáháⁿ-ndó mée-ni tnúhu ndáá tnúhu Yã Ndiõxí, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé ndàda tíi xití-xi òré quihíⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na cáháⁿ-ndó mée-ni tnúhu ndáá tnúhu Yã Ndiõxí. Te cada ndáá-ndó cundeçu-ndo ichi-gã, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xĩxĩhu sá yídãhu ñaha xii-güedé òré nàá-güedé cuendá sá vã ñicuehé-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na càda ndáá-ndó cundeçu-ndo ichi-gã. ¹⁵ Te cundeçu túha-ndo cáháⁿ-ndó tnúhu Xitohó Jesucristú, tnúhu sá cáháⁿ nãcuáa cuu váha iní ñáyiú cundeçu-yu, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé ndíhu zapátú-xi quihíⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na cundeçu túha-ndo cáháⁿ-ndó tnúhu Xitohó Jesucristú núú ñáyiú. ¹⁶ Te càhí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ño quĩndáa iní-ndó Yã Ndiõxí cuendá sá vã ndácú sãcuĩhná nã cada ñaha-xi xii-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xĩnehe vítú chĩnè-güedé sãquĩdãhu ñaha-xi xii-güedé cuendá sá vã cuicúⁿ-güedé sã nchicúⁿ ñuhú téé ñaha cue téé nàá ndihí-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na quĩndáa iní-ndó Yã Ndiõxí. ¹⁷ Te ío cuhuⁿ iní-ndó sã ñi naníhí tàhú-ndó, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé ñũhu mbelú cáxíⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na cuhuⁿ iní-ndó sã ñi naníhí tàhú-ndó. Te ío cuhuⁿ iní-ndó tnúhu Yã Ndiõxí, chi tnúhu-án ñi taxi Espíritú-gã ndécú ndihí-ndo chĩndee ñaha-xi xii-ndo, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xĩnehe machití cuáhãⁿ-güedé nàá-güedé.

Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na cuhuⁿ iní-ndó tnúhu Yã Ndiõxí. ¹⁸ Te vá dàña ndéé-ndó cáháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiõxí nãcuáa chĩndee ñaha Espíritú-gã xii-ndo, te cácãⁿ táhú-ndó núú-gã ñũ ná cuení-ndó, te ío cundeçu túha-ndo cáháⁿ ndihí-ndo-gã, te vá nátũhú iní-ndó cácãⁿ táhú-ndó núú-gã cuendá nchaa dava-gã cue ñáyiú cùu cuendá-gã. ¹⁹ Te tnáhã cuendá-í cácãⁿ táhú-ndó núú Yã Ndiõxí cuendá sá ná chĩndee ñaha-gã xii-í ñihí-í tnúhu cáháⁿ-í òré cáháⁿ-í tnúhu-gã, te ducaⁿ vã yũhú-í cáháⁿ-í nãcuáa ndũu tnúhu sã cáháⁿ nãcuáa naníhí tàhú-ó núú ñáyiú tnúhu sã vãtã cündedóho-gã-yu. ²⁰ Te Yã Ndiõxí ní cachí-gã sã yũhú cuu-í ñiⁿ téé cada-í núú-gã cáháⁿ-í tnúhu-gã núú ñáyiú, te ñu cuendá tnúhu-án yĩhí-í vecaá vitna. Te ío cácãⁿ táhú-ndó núú Yã Ndiõxí cuendá-í cuendá sã yũhú cuyĩ-í ñi yũhu ñi iní-í cáháⁿ-í tnúhu-gã núú ñáyiú nãcuáa tàú-xi cunduu.

Tnúhu ndéé núú ñi ndihí-ná

²¹ Te té Tiquicú téé ío cùu iní-í ndécú ndihí-o ichi Xitohó Jesucristú cúú-dé ñiⁿ téé ío váha quide ndáá xínú cuèchi-dé núú Xitohó Jesucristú, téé-án cachí tnúhu-dé xii-ndo nãcuáa cùu ndecu-í ndihí nchaa nãcuáa quide-í cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó. ²² Te cuendá xĩãⁿ ñũ cuení-í tendaha-ĩ-dé quixi-dé núú ndécú-ndó cuendá cachí tnúhu-dé xii-ndo nchaa nãcuáa cùu ndecu-ndí iha, te ducaⁿ tàxi-gã-dé tnúhu ndee iní cundeçu ndihí-ndo.

²³ Te xicãⁿ táhú-í núú Tãtã-ó Dütú Ndiõxí ndihí núú Xitohó Jesucristú sã nchãã nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi-gã sã ñu-gã ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cundeçu-ndo, te ducaⁿ ño cuu iní tnáhã-ndó, te ío quĩndáa iní-ndó-gã. ²⁴ Te nchòhó ío cùu iní-ndó Xitohó Jesucristú, te ñã túú dàña ndeé-ndó cùu iní-ndó-gã. Te mee Yã Ndiõxí ío na chĩndee chitúu ñaha-gã xii-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TĒ PĀBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ FÌLIPÚ

Té Pāblú cadūha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú quide ndáá xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Fìlipú

¹ Yúhú té Pāblú ndihí té Timùteú cúú-ndí cue téé xĩnu cuechi núú Xítóhó Jesucristú, te tēndaha-ndí tutú-a véxi ndaha nchòhó cue téé yĩndaha nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, ndihí cue téé chĩndee ñaha xii-ndo, ndihí nchaa dava-gá ñáyiú xĩquide ndáá ndécú ìchi-gá ñúú Fìlipú. ² Te xicáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dütú Ndiõxí ndihí núú Xítóhó Jesucristú sá ná chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Té Pāblú cāháⁿ ndihí-dé Yá Ndiõxí cuendá nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá

³ Te ndí tnahá òré ndácú ìní ñáhà-í xii-ndo, te ndácáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dütú Ndiõxí sá ndécú-ndó ìchi-gá. ⁴ Te ndí tnahá òré ducaⁿ quide-í te ío cùdí ìní-í cāháⁿ ndihí-í-gá cuendá-ndó. ⁵ Chi ndéé cútnáhá ní sándáá iní-ndó-gá ní ngüíta-ndo tnáhá-ndó quide váha-ndo ndècu-ndo cuendá sá quĩndáá iní ñáyiú tnúhu Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te yúhú sàni ndáá iní-í sá Yá Ndiõxí Yaá ní quesaha chĩndee ñaha xii-ndo quide váha-ndo ndècu-ndo, te ñu-ni-gá chĩndee ñaha-gá xii-ndo càda váha-ndo cùndecu-ndo ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú. ⁷ Te ducaⁿ tnáhí tàú-xi cani iní-í sá cúú-xí-ndó, chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo. Te tnáhá-ndó ío chĩndee chitúu ñaha Yá Ndiõxí xii-ndo ndècu-ndo, te ñu-ni ducaⁿ chĩndee ñaha-gá xii-ndo tnáhá-ndó cuéi vitna yìhí-í vecaá, te ñu-ni ducaⁿ chĩndee ñaha-gá xii-í cuéi òré cuáháⁿ-í núú cué ñáyiú ñá túú tnáhá iní tnúhu-gá, chi ñihí-í tnúhu nādanhocáva-í ñúu ná tnúhu cāháⁿ-yu cuendá-gá, te nchaa ñáyiú xāháⁿ-í xii-yu sá tnúhu-gá cúú-xí tnúhu ndáá cuiti. ⁸ Te mee Yá Ndiõxí náhá ndáá-gá sá yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo dàtná cúú ìní ñáhá mèe Xítóhó Jesucristú xii-o. ⁹ Te xicáⁿ

táhù-í núú Yá Ndiõxí sá díú-gá ná chĩndee ñaha-gá xii-ndo te uuⁿ-gá cuita cuu iní tnáhá-gá-ndó quíhíⁿ, te ducaⁿ ío váha cuita cutnùní iní-ndó nchaa nacuáa sàni iní-gá cada-ndo, te ducaⁿ ío váha cuita cutnùní tucu iní-ndó nācuáa cundecu-ndo. ¹⁰ Te ducaⁿ cùtnuní tucu iní-ndó nchaa sá ío-gá váha xini ñuhu-xi cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú cada mee-ni sá váha, te ducaⁿ ñà túú tnáhí ná cùmání-ndó ñúú Yá Ndiõxí ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú. ¹¹ Te ñu-ni Xítóhó Jesucristú chĩndee ñaha-gá xii-ndo càda-ni-ndo nchaa núú sá váha nācuáa cuini Yá Ndiõxí. Te sá dúcáⁿ ná càda-ndo te ío cada cāhnu-ndo-gá, te nchaa dava-gá ñáyiú cāháⁿ váha-yu cuendá-gá.

Xítóhó Jesucristú ío cùnuu-gá ndécú ndihí-gá té Pāblú

¹² Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo sá úúⁿ-gá tá xité nuu tnúhu-gá vitna yìhí-í vecaá. ¹³ Te nchaa cue téé cùu sandadú xĩndecu vechiúⁿ núú ndécú tēe cùnuu xini-güedé sá sá cuendá sá cāháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú duha yìhí-í vecaá, te ñu-ni ducaⁿ sá xini nchaa dava-gá ñáyiú sá sá cāháⁿ-í tnúhu-gá duha yìhí-í vecaá. ¹⁴ Te cuendá sá dúhá yìhí-í vecaá xĩáⁿ ío-gá vai ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiõxí ta cùtnuní-gá iní-yu sá cúú-gá ñúu Yaá ío quide ndáá, te uuⁿ-gá tá cùyíⁿ-yu cāháⁿ-yu tnúhu-gá, te ñá túú tnáhí-gá yúhú-yu cāháⁿ-yu.

¹⁵ Te na càchí-í tnúhu ndáá-í xii-ndo sá dàva ñáyiú cāháⁿ-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú cuendá-ni sá cúú cuedú ìní ñáhà-yu xii-í sá ío chĩndee ñaha-gá xii-í cāháⁿ-í tnúhu-gá. Te ducaⁿ quidé-yu chi cuini-yu nàá ndihí ñáhà-yu xii-í, dico davá-yu chi ío váha sàni iní-yu cāháⁿ-yu tnúhu-gá. ¹⁶⁻¹⁷ Te ñáyiú-áⁿ cāháⁿ-yu tnúhu-gá chi cùu ìní ñáhà-yu xii-í, te sa náhà-yu sá sá cuendá sá cāháⁿ váha-í cuendá tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú tnáhá ìní tnúhu-gá, cuendá xĩáⁿ yìhí-í vecaá. Te dava-gá-yu cāháⁿ-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú cuendá-ni sá cuini-yu cuu sá váha xii mèe-yu, te ñá díú sá cāháⁿ-yu cuendá sá sání váha iní-yu. Te ducaⁿ quidé-yu chi cuendá cuini-yu sá nāndí-gá

cada ñaha-güedě xii-í. ¹⁸ Dico ío cùdíí ìní-í sá càháⁿ-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú cuèi cùu váha ìní-yu àdi ñá túú cùu váha ìní-yu càháⁿ-yu.

Te ñu-ni ducaⁿ cùdíí ìní-í núú cuàháⁿ núú vèxi. ¹⁹ Te cùtnuní ìní-í sá sã cuendá nchaa sá quidé ñaha-güedě xii-í, cuendá xiãⁿ cada váha ñaha Yã Ndiöxí xii-í, chi nchòhó ío càháⁿ ndihí-ndo-gã cuendá-í, te Espíritú ní taxi Xítóhó Jesucristú ndécú ndihí-o ío chindee ñaha-xi xii-í. ²⁰ Te cuíní-í sá ñã túú tnàhí ná cumáni-í núú Yã Ndiöxí cuendá sá vã cúú càháⁿ núú-í, te cùtnuní ìní-í sá díú-gã chindee ñaha-gã xii-í. Te cuíní tucu-í sá ño cuyi-í càháⁿ-í tnúhu-gã vitna dàtná tá quide-í véxi, te ducaⁿ ño cada nínu-í Xítóhó Jesucristú cuèi vitna ñini ndècu-í ñuyíú-a te cuèi na cùú-í ducaⁿ-ni càda nínu-í-gã. ²¹ Te ñini ndècu-í ñuyíú-a te Xítóhó Jesucristú ío cùnuu-gã ndécú ndihí ñaha-gã xii-í, te na sàá nduu cùú-í te ío-gã váha tnàhá-í chi nucúndecu-í ndihí-gã. ²² Te núu na cùndecu-gã-í ñuyíú-a te cada-gã-í chiúⁿ sá cúú-xí Yã Ndiöxí, te ñã cùtnuní ìní-í nása cada-í núu sá cùndècu-í àdi sá cùú-í. ²³ Te ío vãi sani ìní-í te cuíní-í cúú-í chi ío-gã váha cundecu-í núú ndécú Xítóhó Jesucristú. ²⁴ Dico sá cúú-xí nchòhó chi ío xini ñuhu-xi cundecu-í. ²⁵ Te cùtnuní ndáá ìní-í sá ñi tnúhu ndáá càháⁿ-í, te cùtnuní tucu ìní-í sá cùndècu-ní-í cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo nchàa-ndo cuendá chindee ñaha-í xii-ndo cuíta quindáá-gã ìní-ndó Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ, te ducaⁿ ño cudíí ìní-ndó cùndecu-ndo. ²⁶ Te ducaⁿ te uuⁿ-gã cachí-ndó sã ño càhnu cuu Xítóhó Jesucristú cuendá sá ñi dácãcu ñaha-gã xii-í ndécú ndihí ñaha-í xii-ndo.

²⁷ Te xini ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuaá càháⁿ tnúhu Xítóhó Jesucristú. Te núu ní ndacu-í véxi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-án quiní ndáá-í sá ndécú-ní-ndó ìchi Xítóhó Jesucristú. Dico núu ñá túú ní ndacu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo ñã, te ñu-ni níhí-í tnúhu sá ndécú-ní-ndó ìchi-gã, te níhí tucu-í tnúhu sá ñi-ní cùu-ndo ndecu-ndo, te níhí tucu-í tnúhu sá ñi-nuu nducu ndee-ndo caháⁿ-ndó tnúhu Yã Ndiöxí núú ñáyu, tnúhu sá sàndáá ìní-ndó. ²⁸ Te ñá túú yuhú-ndó nchàa sá quidé ñaha ñáyu cùu úhú ìní ñáhá xii-ndo, te sá dúcáⁿ quide-ndo ñá túú yuhú-ndó

nchàa sá quidé ñáhá-yu xii-ndo, te ndìxi túu ìní-yu sá nchòhó ndécú-ndó ñiⁿ ichi núú nánihí tàhú-ndó, te ñáyu-áⁿ cuíta ni-hnú-yu, chi ducaⁿ ñi cachí Yã Ndiöxí cunduu. ²⁹ Te mee Yã Ndiöxí ní taxi-gã tnúhu ndee ìní sá quindáá ìní-ó Xítóhó Jesucristú, te ñá díú-ní sã quindáá ìní-ó-gã chi tnàhá ndoho-o cuendá-gã. ³⁰ Te tnàhá nchòhó ndóhó-ndó cuendá-gã vitna, te nchòhó ní xiní núú-ndó nàcuáa ní ndoho-í, te vitna níhí-ndó tnúhu nchaa nàcuáa ndòho tucu-í.

2

Xítóhó Jesucristú ñá túú ní quide nínu-gã mée-gã dico Yã Ndiöxí ní quide nínu ñaha xii-gã

¹ Te Xítóhó Jesucristú dácàhu ìní ñáhá-gã xii-ndo nàcuáa cundecu-ndo, te cùu ìní ñáhá-gã xii-ndo nàcuáa cuu váha ìní-ndó cùndecu-ndo, te ndècu ndihí-ndo Espíritú Yã Ndiöxí, te ío cùndahú ìní tnàhá-ndó. ² Te xiãⁿ núu càháⁿ-í dóho-ndo sã ño cuu ñi-nuu-ni-ndo cùndecu-ndo nacuaá ío-gã cudíí ìní-í, te ñi-ni cùu ìní tnàhá-ndó, te ñi-ni càni ìní-ndó, te ñi-ni càda-ndo. ³ Te vã cáda ñi-nu-ndo mée-ndo nducu-ndo mee-ni sá cúú-xí mée-ndo, chi cunduu ndàhú ìní-ndó, te caní ìní-ndó sã tnàhá ñáyu-ndo ño-gã cùnùu-yu dácúúxí mée-ndo. ⁴ Te ní vã cáni ìní-ndó nducu-ndo mee-ni sá váha sá cúú-xí mée-ndo, chi nducu-ndo sã cúú-xí tnàhá cuendá tnàhá ñáyu-ndo.

⁵ Te ío váha caní ìní-ndó nàcuáa cundecu-ndo dàtná quidé mée Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te ñi-ni cùu Xítóhó Jesucristú ndihí Yã Ndiöxí. Te cuèi ducaⁿ dico mee Xítóhó Jesucristú ní sani ìní-gã sã ñã túú cùyica cundecu-gã taxi tnùní-gã ndihí Yã Ndiöxí. ⁷ Te ní dáñá-gã sá cùnùu-gã andiu te ní quixi-gã ñuyíú-a ní cuu-gã ñi ñáyu, te ní quide-gã dàtná quidé ñi tée xinu cuechi. ⁸ Te ní cuu-gã ñi tée dàtná ndáa cue tée xindecu ñuyíú-a, te ní cuu-gã ñi tée ío ndàhú ìní-xi chi ñá túú ní quide nínu-gã mée-gã, te ní sàndáá ìní-gã ní quide-gã nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiöxí xii-gã cùtnàhá ní quixi-gã ñuyíú-a. Te sá dúcáⁿ ní sàndáá ìní-gã xiãⁿ ní xihí-gã núú cùrúxí. ⁹ Te xiãⁿ ío ní quide nínu ñaha Yã Ndiöxí xii Xítóhó Jesucristú cuendá ío cunuu-gã. Te ní xáhaⁿ Yã Ndiöxí xii Xítóhó Jesucristú sá cúú-gã Xítóhó nchaa

ñáyiú ndècu ñuyíú-a. ¹⁰ Te ducaⁿ ñi quide Yá Ndiòxí cuendá nchaa Espiritú ndécú àndiú, ndihi nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú-a, ndihi nchaa ñáyiú ní xihí ngüñí xití-yu ndihi nchaa espíritú-áⁿ te cachí-yu ndihi-xi sá ïo càhnu cuu Xítoho Jesucristú. ¹¹ Te nchaá-yu cachí-yu sá Xítoho Jesucristú cúú-gã Yaá táxi tñuní. Te sá dúcáⁿ càdá-yu, te quide cahnú-yu Dútú Ndiòxí.

Ñáyiú ndècu ichi Xítoho Jesucristú cúú-yu dàtná ñⁿ ñuhú

¹² Te xiáⁿ ñuu nchaa nchòhó ñáyiú ïo cùu iní-í cuini-í sá quindáá iní ñáhá-ndó xii-í dàtná ní quide-ndo cùtnàhá ní xindecu ndihi ñaha-í xii-ndo, chi dàvá-áⁿ ñà túú tñahí ni dàña ndeé-ndó ni sándáá iní ñáhá-ndó xii-í. Te cuini-í sá úúⁿ-gã quindáá iní ñáhá-ndó xii-í vitna ñà túú ndècu ndihi ñaha-í xii-ndo. Te ïo nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuaa tàú-xi cunduu ndeé ná sàá nduu ndùu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi Xítoho Jesucristú, te ïo canehe-ndo sã yíñùhu núú-gã. ¹³ Te Yá Ndiòxí ïo váha dàcahu iní ñáhá-gã xii-ndo càda-ndo nchaa nacuaa cuini-í mée-gã, te ñuu-ni mee-gã chíndèe ñaha-gã xii-ndo dùcaⁿ quide-ndo.

¹⁴ Te vá caní iní-ndó ñà tñuhu cáháⁿ-ndó cuendá ñáyiú, te ni ñà túú nãndi tñuhu cùtnàha-ndo ndihí-yu, ¹⁵ te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú ñà túú cuèchi-xi núú Yá Ndiòxí. Te nchòhó ñáyiú cùu déhe Yá Ndiòxí, ñà túú tñahí-gã ná cumání-ndó núú-gã ñini ndècu-ndo tnuú nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ñuyíú-a, ñáyiú cuihna iní-xi. Te cuu-ndo dàtná chódíní sã dáyèhé niú nee, ¹⁶ te ducaⁿ chi dàcuaha-ndo ñáyiú tñuhu Yá Ndiòxí tñuhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-yu. Te núu ducaⁿ-ni na càda-ndo te òré ná sàá nduu càda ndáá Xítoho Jesucristú nchaa yíca cuèchi ñáyiú, te dàvá-áⁿ vã cúú càhaⁿ núú-í, chi ñà túú diò ducaⁿ ni sàhni iní-í cada-í nchaa chiúⁿ ní táhú-gã. ¹⁷ Te nchòhó ïo váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndiòxí chi sándáá iní-ndó-gã, te yúhú cahni ñaha-güedé xii-í cuendá nchaa sã váha quide-ó. Te xiáⁿ ïo cùdíí iní-í te cùdíí tucu iní-í dàtná cùdíí iní-ndó cuendá nchaa sã váha quide-ndo. ¹⁸ Te ñuu-ni ducaⁿ ïo chí cùdíí iní dàtná cùdíí iní mée-í cuendá nchaa sã yãha-í ndécú-í.

Té Timùteú ndihi té Epafròditú

¹⁹ Te núu Xítoho Jesucristú ná càchí-gã te ndíhi-ni tendaha-í té Timùteú quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo nàcuáa cudíí iní-ndó. Te òré ndixi-dé canaha-dé tñuhu ndixi núu nása cùu ndecu-ndo, te tñahá yúhú ïo cudíí iní-í tucu. ²⁰ Te núu ncháá cuè té ndècu ndihi-í te ñⁿdii-ni té Timùteú-a cùu-dé téé ïo váha sàni iní-xi dàtná sání iní-í, chi ñuu tñahí-ni-dé ïo sàni iní-dé ñuu nása ndècu-ndo. ²¹ Chi dava-gã-güedé mee-ni sã cúú-xi mée-güedé ïo sàni iní-güedé, te ñà túú sàni iní-güedé cada-güedé chiúⁿ tahu Xítoho Jesucristú. ²² Te nchòhó sa xini-ndó sã té Timùteú-a cùu-dé ñⁿ téé quide váha chi nãndi sã tá yãha-dé véxi te quide ndee iní-dé. Te cùu-dé dàtná ñⁿ déhe-í ndécú ndihi ñaha-dé xii-í xínú cuèchi-ndí núu Xítoho Jesucristú cáháⁿ-ndí tñuhu-gã núu ñáyiú. ²³ Te òré ná cùtnuní ñuu nása cada ñaha-güedé xii-í te ndíhi-ni tendaha-í-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo. ²⁴ Te sàni iní-í sã Xítoho Jesucristú cada-gã te tñahá mée-í ïo ndíhi quixi coto ñaha-í xii-ndo.

²⁵ Te tñahá sání iní-í sã ïo xini ñuhu-xi tendaha-í té Epafròditú téé ndècu ndihi-o ichi Xítoho Jesucristú ndixi coto ñaha-dé xii-ndo, chi tñahá-dé quidé-dé chiúⁿ-gã te quide ndee iní-dé tñahá-dé nãndi yãha-dé sã cuendá-gã, te ñuu mee-ndo ñi tendaha-ndo-dé véxi-dé cuendá coto ñaha-dé xii-í. ²⁶ Te ducaⁿ cuini-í tendaha-í-dé ndixi-dé chi mee-dé ïo sàni iní-dé ndixi cáháⁿ ndihi ñaha-dé xii-ndo, te ïo ndíhú iní-dé sã ni ñihí-ndó tñuhu sã cùhú-dé ní cùu. ²⁷ Te ndáá sã ñi cùhú-dé chi luha ndiquíⁿ-ná cuú-dé ní cùu, dico Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-dé ní quide tátna ñaha-gã te ní ndúha-dé. Te ñà díú-ni mée-dé ducaⁿ ni cundahú iní ñáhá-gã xii-dé chi tñahá yúhú ïo ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-í, chi núu ni xihí-dé te ïo-gã ndíhú iní-í ní cùu. ²⁸ Te xiáⁿ ïo ndíhi cuini-í tendaha-í-dé ndixi-dé cuendá òré nasáá-dé núú-ndó te ïo cudíí iní-ndó, te ducaⁿ yúhú ñà túú-gã ná caní iní-í. ²⁹ Te òré nasáá-dé te ïo cudíí iní-ndó nàqueheⁿ cuendá-ndó-dé, te ducaⁿ ïo ndacáⁿ táhú-ndó núu Xítoho Jesucristú cuendá-dé. Te ïo canehe-ndo sã yíñùhu núu nchaa cue téé quide datná quidé-dé. ³⁰ Chi téé-a sa luha ndiquíⁿ-ná cuú-dé ní cùu sã

xínú cuèchi-dé núú Xítóhó Jesucristú, te ní sani iní-dé sá ñà túú nã cada-xi cuèi na cùú-dé ní quide-dé nchaa chiùⁿ sá cúmãní cada-ndo cuendá-í ní cùu.

3

Ñáyiu cùndáá núú Yã Ndiõxí

¹ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã ïo cudíí iní-ndó sã yíndàha ñaha-gá xii-ndo. Te yúhú ñá túú cùu dusaⁿ-í tee tucu-í nchaa tnúhu sá sã ní dánèhé ñàhà-í xii-ndo, chi cùu-xi tnúhu sã ïo chindee ñaha-xi xii-ndo. ² Te ío quíhi iní-ndó vã cáda cuendá-ndó ní ìⁿ tnúhu càháⁿ cue téé ío cuihna iní-xi ñá túú tnàhí cuíní cada sã vãha, chi cue téé-áⁿ néhé-güedé iní iná chi càchí-güedé sá ncháá cué téé xini ñuhu-xi cuáha-güedé sèñá ñi-güedé cuendá ducaⁿ cùdiu-güedé núú Yã Ndiõxí. ³ Dico nchoo chi cùdiu-o núú Yã Ndiõxí cuèi dava-o sã ní ngündecu sèñá ñi-o te dava-o ñáhá, chi Espiritú-gá chindèe ñaha-xi xii-o quide-o nchaa nacuaá tàú-xi cunduu cuendá cuu càhnu-gá. Te ío cudíí iní-ó càchí-ó sã ïo càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, te ñá túú sàni iní-ó sã sã cuendá nchaa sã vãha quide-o cùdiu-o núú Yã Ndiõxí. ⁴ Te núú dícó cuendá nchaa sã vãha quide-o cùdiu-o núú Yã Ndiõxí, te yúhú sa ama-gá cùdiu-í núú-gã cuendá nchaa sã ñi quide-í ní cùu te núu dícó ducaⁿ. Te ío cue téé càchí-güedé sã cùdiu-güedé núú Yã Ndiõxí cuendá nchaa sã vãha quide-güedé. Te yúhú uuⁿ-gã ducaⁿ càháⁿ-í nũu dícó sã cúú chi yúhú ní xídó-gã-í ní quide-í dàcúxí dàva-gã-güedé. ⁵ Te núú ùná-ni nduu sã ñi cacu-í te ní sáha-güedé sèñá ñi-í, te yúhú cúú-í téé isràél, te mei ñàni tnàhá ndíi Benjàmín téé ní xíndecu ndéé sanaha cùu-í. Te càháⁿ-í tnúhu hèbreú tnúhu càháⁿ tãtà-í ndihí nãnà-í, te ní cundihí-í nchaa cue téé cùu fariséú, te ní cãncicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés dàtná xíquide mee-güedé. ⁶ Te yúhú ní sani iní-í sã ìⁿ ichi ndáá ndécù-í ní cùu, te ío ní cuíní-í cunu cuechi-í núú Yã Ndiõxí, núu xíãⁿ nãndi sã ñi quide-í nchaa ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te vã yõo ìⁿ ní xóo cúñaha ìⁿ tnúhu xii-í cachí-yu sã ñà túú quide-í nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní cùu. ⁷ Te

nchaa sã sání iní-í sã ïo nãndihí nchicúⁿ nihnu-í ní cùu, ní cutnùní iní-í sã ñà túú tnàhí chindee ñaha-xi nacuaá cundáá-í núú Yã Ndiõxí, núu xíãⁿ duuⁿ duuⁿ ní xehndé iní-í sã vã chindèe ñaha-xi cuendá sã ñi cuíní-í cundecu ndihí-í Xítóhó Jesucristú. ⁸ Te nchaa sã càchí ñáyiu chindee ñaha cundáá-ó núú Yã Ndiõxí ní cutnùní iní-í sã ñà túú chindee ñaha-xi. Te yúhú ní cutnùní iní-í sã ïo-gã váha tnàhá tnúhu-o ndihí Xítóhó Jesucristú. Te nchaa sã sání iní-í chindèe ñaha xii-í ní cùu, ñá túú-gã sàndáá iní-í sã chindèe ñaha-xi vitna chi ní cutnùní iní-í sã ñà túú nãndihí-xi. Te ducaⁿ quide-í ñá túú-gã sàndáá iní-í nchaa xíãⁿ sã chindèe ñaha-xi, chi cuíní-í sã úúⁿ-gã cuita tnàhá tnúhu-í ndihí Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ, ⁹ te cuu ìⁿnuu-í ndihí-gã, te ducaⁿ-ni cundáá-í núú Yã Ndiõxí dàtná cundáá-í vitna, dico ñá díú cuendá sã nchicúⁿ nihnu-í nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní cùu, chi cuendá sã sàndáá iní-í Xítóhó Jesucristú. Te Yã Ndiõxí ní quide-gã cundáá-í núú-gã, te ducaⁿ chi ní sàndáá iní-í Xítóhó Jesucristú. ¹⁰ Te cuíní-í cutnùní iní-í nchaa nàcuáa sàni iní Xítóhó Jesucristú, te cuíní-í sã ïo chindee ñaha-gã, te diu-ni-gã cúú-gã Yaá ní xihí te ní ndoto-gã, te ducaⁿ cuíní-í cada-gã cuendá cada-í nchaa nàcuáa cuíní-gã. Te cuíní-í tnàhá-í ndoho-í dàtná ní ndoho-gã. Te yúhú cuíní-í sã vã cáda-í ní ìⁿ sã ñà túú tnàhá iní Yã Ndiõxí, chi diu cuendá-áⁿ ní xihí Xítóhó Jesucristú. ¹¹ Te cuíní-í sã Yã Ndiõxí cachí-gã te tnàhá-í ndoto na sàá nduu ndòto nchaa ñáyiu sa ní xihí ní xíndecu ichi-gã.

Cada-o nchaa nacuaá tàú-xi cunduu cuendá níhí-ó sã ndúú tãhú-ó

¹² Te cùmání-gã cada-í nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te cùmání-gã cada-í nchaa nàcuáa càháⁿ Yã Ndiõxí cuendá sã ñà túú-gã ná cumání-í núú-gã. Te ío ndùcu ndee-í nchicúⁿ nihnu-í quide-í nàcuáa ducaⁿ ñà túú-gã ná cumání-í núú-gã, chi diu cuendá-áⁿ ní cáháⁿ ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-í. ¹³ Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sã cùtnuní ndáá iní-í sã vítná cùmání-gã cada-í nchaa nàcuáa ñá túú-gã ná cumání-í núú-gã. Te ní níhí-í ìⁿ sã ïo xini ñuhu-xi cada-í te xíãⁿ quide-í, te

ñá túú-gă quidé cuendá-í nchaa sá nǐ xóo cada-í, te ío ndùcu ndee-í quidè-í nchaa nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí. ¹⁴ Te ndùcu ndee vihi-í nchicúⁿ nihnu-í quidè-í nchaa nàcuáa càháⁿ-gá, te ñiu-ni ducaⁿ càda-í ndéé ná sàá nduu sáá-í núú ndécú-gă taxi-gá sá ndúú tǎhù-í. Te ducaⁿ tnàhí sa ní càháⁿ ñáhá-gă xii-o cùndecu-o ndihi-gá, te ducaⁿ nǐ càháⁿ ñáhá-gă xii-o sǎ cuendá Xítóhó Jesucristú chi tnàhá tnúhu-o ndihi-gá.

¹⁵ Te nchaa nchòhó ñáyiú quide váha ndècu ichi Yă Ndiöxí xini ñuhu-xi cani iní-ndó dàtná sání iní-í-a, àdi núu dava-ndo ñà túú sàni iní-ndó dàtná sání iní-í-a, dico mee Yă Ndiöxí dandixi túu-gá iní-ndó te cutnùní iní-ndó nàcuáa cada-ndo. ¹⁶ Te xini ñuhu-ni-xi cada-o nchaa nacuáa ta quide-o véxi.

¹⁷ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sǎ cǎnchícúⁿ nihnu-ndo càda-ndo datná quidè-í. Te cundehe-ndo nàcuáa quide nchaa ñáyiú sa nchicúⁿ nihnu nchaa nàcuáa dànehé ñáhà-í xii-ndo cuendá ducaⁿ càda-ndo tnahá-ndó. ¹⁸ Te sa ní cuu vai xito cachí tnúhu-í xii-ndo sǎ ío ñáyiú ñá túú tnàhí cùu váha iní-xi sá nǐ xíhí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxí cuendá sá nánihí tǎhú-ó. Te ndihi ndute núu-í dándàcu iní ñáhà-í xii-ndo cuendá-yu. ¹⁹ Te sáá nduu te nchaa ñáyiú ducaⁿ xǐquide-áⁿ cuíta nihnú-yu, chi mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-yu te ñiu-ni nchaa xǐáⁿ cúnùu quidé-yu, te cucahaⁿ núú-yu cuendá nchaa sá quidè-yu núu dìcò sá cúú, dico ñáhá chi da quide cahnú-yu mèe-yu cuendá nchaa xǐáⁿ. Te mee-ni nchàa sá ío ñuyíú-a ñuhu iní-yu. ²⁰ Dico nchoo chi andiu ndècu núú cúú ñúú-ó, te ndètu cahnu-o sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú nacuaca ñaha-gă xii-o. Te ñiu-ni-gá cúú-gă Yaá ní dácàcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú. ²¹ Te yiqui cùñú-ó chi vá cùdǐ-xi cundecu-xi dàtná cáá-xí vitna, dico mee Xítóhó Jesucristú nadama-gá yiqui cùñú-ó te ndada-gá dàtná ní nduu yiqui cùñú mèe-gă cùtnàhá ní ndoto-gá. Te ducaⁿ càda-gá chi ndàcu-gá quidé-gă nchaa sá váha càchí iní-gá, te ducaⁿ tàxi tnuní-gá nchaandi túhú sá ío.

4

Ío cudǐí iní-ó sǎ ndécú-ó ichi Xítóhó Jesucristú

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í ndécú ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú ío cuiní-í càháⁿ ndihi ñaha-í xii-ndo. Te ío cudǐí iní-í cuendá nchaa sá váha quide-ndo chi ñá túú ní xíta chiúⁿ Yă Ndiöxí ní quide-í sá cúú-xi-ndó, te ñiu-ni nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í càháⁿ-í dóho-ndo sǎ cǎnchícúⁿ nihnu-ni-ndo ichi Xítóhó Jesucristú.

² Te yòhó tá Vòdiá ndihi yòhó tá Sǐntiqué càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sǎ cúú ñⁿnuu-ndo cundecu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú. ³ Te yòhó té cùndihi-í quide ndáá quidé nchàa chiúⁿ quide-í, càháⁿ ndàhú-í núú-n sǎ chǐndèe tnúhu-n úú ñáyiú dǐhí-áⁿ cuendá sá ná cùu ñⁿnuú-yu cundecú-yu, chi cùtnàhá ní xǐndecu ndihi ñáhà-yu xii-í ío ní chindee ñáhà-yu xii-í, ndihi té Clémenté, ndihi nchaa dava-gá-yu ní quide-ndí chiúⁿ Xítóhó Jesucristú, te nchaa ñáyiú-áⁿ sa yòdo tnuní-yu núú tütú Yă Ndiöxí sá ndúú tǎhù-yu cundecú-yu ndihi-gá ni caa ni quǐhíⁿ.

⁴ Te nchaa-ni nduu ío cudǐí iní-ndó sǎ ndécú-ndó ichi Xítóhó Jesucristú. ¡Te càháⁿ-ni tucu-í dóho-ndo sǎ cudǐí ndisa iní-ndó! ⁵ Te ío váha cuu iní-ndó càháⁿ ndihi-ndo ñáyiú cuendá ná cùtnuní iní-yu sá cúú-ndó ñáyiú váha iní-xi, chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú.

⁶ Te ñá túú tnàhí ná cani iní-ndó te núu nása cùu ndecu-ndo, chi càháⁿ ndihi-ndo Yă Ndiöxí cuendá sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo. Te ío ndacáⁿ tǎhú-ndó núú-gă. ⁷ Te núu ducaⁿ na càda-ndo te Yă Ndiöxí cada-gá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te nchoo ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-ó nása quide-gá ndéé ducaⁿ ío váha cùu iní-ó, te ducaⁿ ío váha cùu iní-ó chi cùu ñⁿnuu-o ndihi Xítóhó Jesucristú.

Mee-ni sǎ váha cuhuⁿ iní-ó

⁸ Te càháⁿ ndàhú tucu-í núú nchàa nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú sá mèe-ní sǎ váha cuhuⁿ iní-ndó. Te xini ñuhu-xi cuhuⁿ iní-ndó mèe-ni nchaa tnúhu ndáá, ndihi nchaa tnúhu yǐñùhu, ndihi nchaa tnúhu sá ío cudǐí iní-ó, ndihi nchaa tnúhu sá ío vii ío váha cuáháⁿ, ndihi nchaa tnúhu sá ñà túú ñuhu tnahá tnúhu cuèhé, ndihi nchaa tnúhu sá càchí ñáyiú

váha, ndihi nchaa dava-gá tnúhu sá sání iní méé-ndó sã ò váha te ñu-ni nchaa xiãⁿ cuhuⁿ iní-ndó.

⁹ Te cútnàhá ní xíndecu ndihi ñaha-í xii-ndo ní dánèhé ñàhá-í nàcuáa cada-ndo te ní sándáá iní-ndó. Te xiãⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sã vã dáñá ndèé-ndó càda-ndo, te ñu-ni ducaⁿ vã dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa nacuáa ní quide-í ní xiní-ndó. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te Yá Ndiõxí Yaá quidé ò váha cùu iní-ó ndècu-o cundecu ndihi ñaha-gá xii-ndo.

Ñáyiú ñuú Filipú ndécú ichi Xítóhó Jesucristú sãñàhá-yu sá ndúú tãhú tẽ Pãblú

¹⁰ Te cùdíí víhí iní-í ndàcáⁿ tãhú-í núú Xítóhó Jesucristú sá ní ndacu iní ñàhá-ndó xii-í, dico ñá díú sã ñà túú ñùhu iní ñàhá-ndó xii-í chi dicó sã ñã ñihí-ndó nàcuáa cada-ndo chindee ñaha-ndo xii-í ní cùu. ¹¹ Te ñá díú sã dúhá càháⁿ-í te cani iní-ndó sã càchí tnúhu-í xii-ndo sã ò ñⁿ sã cùmãní xii-í, chi yúhú cùu váha-ni iní-í núu ò xii-í àdi ñá túú ò. ¹² Te xini-í cunduu ndàhú-í, te xini-í cunduu cuica-í, te xini-í caxi-í ndahá xiti-í, te xini-í cuú-í docó, te xini-í nàcuáa quide-xi oré ñá túú vèdana ná ndécú ndihi-o, te xini-í nàcuáa quide-xi oré xidó ndécú ndihi-o. Te ducaⁿ ñí cutúha-í quidè-í cuendá nchaa nàcuáa ta yãha-í véxi. ¹³ Te nchaa ndàcu-í quidè-í chi Xítóhó Jesucristú chindèe ñaha-gá xii-í. ¹⁴ Te nchòhó ò váha ní quide-ndo ñí cundàhú iní ñàhá-ndó xii-í ní chindee ñaha-ndo vitna ndecu ndihi-í tnúndòho.

¹⁵ Te nchòhó cue ñáyiú ñuú Filipú sa nàha-ndo nacuáa ní cuu cútnàhá ní ngúita-í càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú distritú Macèdoniá, te cútnàhá ní ndee-í distritú-áⁿ te ñu tnàhí-ni nchòhó ní taxi-ndo sã ndúú tãhú-í, te nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú dava-gá xichi ñá túú tnàhí ní chindee ñahá-yu xii-í. ¹⁶ Te cuèi cútnàhá ní xíndecu-í ñuú Tesalónica títñí xito ní tendaha-ndo sã ndúú tãhú-í sá ñí cutnùní iní méé-ndó ñí xini ñùhu-í. ¹⁷ Te vã caní iní-ndó sã sã dúhá càháⁿ-í te cuini-í nãndi-gá taxi tãhú-ndó, te duha càháⁿ-í chi Yá Ndiõxí ò-gá vãi sã váha cada ñaha-gã xii-ndo sã dúcáⁿ quide-ndo. ¹⁸ Te ní xidó vãi nchaa sá xiní ñùhu-í ndécú ndihi-í vitna, te ducaⁿ ò vãi sã ndécú ndihi-í ní cuu chi ní tendaha tucu-ndo sã ndúú tãhú-í véxi ndihi té

Epafròditú. Te tãhú-a cùu-xi datná ñⁿ tãhú sã ñí sãha-ndo mèe Yá Ndiõxí, te cùu vii cuu váha iní-gá sã dúcáⁿ ñí quide-ndo. ¹⁹ Te núu ná cuú sã xiní ñùhu-ndo, te mee Yá Ndiõxí ò vãi taxi-gá chi ò vãi sã ndécú ndihi-gá, te ducaⁿ càda-gá chi ndècu ndihi-o Xítóhó Jesucristú. ²⁰ Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sã ò càhnu cuu Tátá-ó Dútú Ndiõxí ní caa ní quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

Tnúhu ndéé núú ñí ndihi-ná

²¹ Te cúñaha-ndo sã ò na càda ndee iní nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiõxí. Te tnàhá nchaa ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ndihi-í quidé ndèe iní ñàhá-yu xii-ndo. ²² Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiõxí xinú cuèchi vehe té Cèsár tée yindaha cuéhé nacióⁿ quidé ndèe iní ñàhá-yu xii-ndo, ndihi nchaa dava-gá ñáyiú cùu cuendá-gá.

²³ Te Xítóhó Jesucristú ò na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ò chí cadá ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TĒ PĀBLŪ QUIHĪⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒLOSÁ

Té Pāblū cādūha-dé tutú quíhĪⁿ ndaha ñáyiu x̄ndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñuú Còlosá

¹ Yúhú té Pāblū ní tendaha ñàha Yá Ndiöxí càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiu chi ducaⁿ cuení méé Yá Ndiöxí cunduu, te cādúha-í tutú-a ndihĪ té Timúteú ² cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu ñuú Còlosá, ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí, ñáyiu quide ndáá ndécú ichi Xítohó Jesucristú, te xicáⁿ táhù-í núú Tātá-ó Dütú Ndiöxí sá ïo na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cádá te ïo váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo.

Té Pāblū càháⁿ ndihĪ-dé Yá Ndiöxí cuendá ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú

³ Te ducaⁿ-ni càháⁿ ndihĪ-ndí Yá Ndiöxí Yaá cúu Tātá Xítohó Jesucristú ndácáⁿ táhú-ndĪ núú-gá cuendá nchaa nācuáa quide-ndo ndecu-ndo, ⁴ chi nihĪ-ndí tnúhu sá ïo sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ ïo cùu iní-ndó nchaa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí. ⁵ Te ducaⁿ quide-ndo chi sàndáá iní-ndó sá ndúú táhú-ndó cūndecu-ndo núú ndécú Xítohó Jesucristú, te tnúhu-áⁿ nĪ nihĪ-ndó cūtnàhá ní xīndedóho-ndo tnúhu ndáá tnúhu Xítohó Jesucristú. ⁶ Te tnúhu Xítohó Jesucristú tá xitē nuu-xi nihĪ ñuyúu cuáháⁿ. Te vai ñáyiu ta sàndáá iní-yu cuáháⁿ, te ta quidé-yu mee-ni sá vāha cuáháⁿ ndécū-yu ichi-gá. Te nchòhó chi ndéé cūtnàhá ní tecú dóho-ndo tnúhu-gá ní quesaha-xi ta cùu vai ñáyiu ñuú-ndó tá quide ndáá-yu núú-gá cuáháⁿ. Te dāvā-áⁿ nĪ cutnūnĪ ndáá ndisa iní-ndó sá Yá Ndiöxí ïo chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo. ⁷ Te ducaⁿ nĪ dánèhé ñáhá tē Ēpafrás tēe ïo cùu iní-ndí, chi tnàhá-dé ïo quide ndáá-dé xínú cuèchi-dé núú Xítohó Jesucristú quidé-dē núú-ndĪ dācuàha ñaha-dé xii-ndo tnúhu-gá. ⁸ Te cāchĪ tnúhu-dé xii-ndí sá ïo cùu iní ñáhá-ndó xī-ndí, te ducaⁿ

quide-ndo chi Espiritú Yá Ndiöxí chīndèe ñaha-xi xii-ndo.

⁹ Te ndéé cūtnàhá ní nihĪ-ndĪ tnúhu nācuáa quide-ndo ndecu-ndo ndéé dāvā-áⁿ nĪ ngūita-ndí ñá túu dàña ndee-ndí xicáⁿ táhú-ndĪ núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó sá Espiritú-gá ná tàxi-xi nchaa-gá sá cūmānĪ quini tnūnĪ-ndó, te ducaⁿ te cutnūnĪ váha-gá iní-ndó nācuáa cuení Yá Ndiöxí cada-ndo. ¹⁰ Te sá dūcáⁿ te ndacu-ndo cada-ndo mee-ni sá vāha dàtná cuení Xítohó Jesucristú cada nchaa ñáyiu ndecu ichi-gá. Te ducaⁿ ïo nduu vétú iní-gá te núu na cada-ndo nchaa núú sá vāha. Te ducaⁿ ïo-gá cuita cutnūnĪ iní-ndó nchaa nācuáa cuení Yá Ndiöxí cada-ndo. ¹¹ Te mee-gá cúu-gá Yaá ïo cūnuu, te diu-gá ïo chindee ñaha-gá xii-ndo, te cudĪ iní-ndó cuēi nāndi na cada ñaha ñáyiu xii-ndo sá cuendá-gá, te ducaⁿ ïo cunduu càhnu iní-ndó. ¹² Te ndacáⁿ táhú-ó nūú Dütú Ndiöxí chi ní quide túha ñaha-gá xii-o cuendá nduu táhú-ó cūndecu-o ndihĪ nchaa dava-gá ñáyiu yīndaha-gá x̄ndecu núu cāndòo canine ñá túu tnàhĪ-gá ni ĩⁿ cuèchi ïo. ¹³ Te diu-gá ní quide ní dáñá-ó nchaa ichi cuehé ichi duha núu táxi tnūnĪ yucu ñāvāha, te ní nachihĪ ñaha-gá xii-o ndàha Déhe-gá Yaá ïo cùu iní-gá. ¹⁴ Te Déhe-gá ní xihĪ-gá cuendá sá nchóó cācu nihnu-o nūú ùhú núu ndàhú, te ní quide càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dūhá nĪ quide-o.

Ñáyiu cùu ĩⁿnuu ndihĪ Yá Ndiöxí cuendá sá nĪ xihĪ Xítohó Jesucristú

¹⁵ Te Yá Ndiöxí cúu-gá Yaá vá cúu quini-ó dico Xítohó Jesucristú chi ní quixi túu-gá ñuyúu-a, te ní quide-gá nchaa nācuáa sàni iní-gá. Te dàtná-ni sàni iní-gá te ducaⁿ sàni iní Yá Ndiöxí, te Yaá-áⁿ ducaⁿ-ni ndecu-gá ndéé cūtnàhá vátá ngāva-gá ñuyúu. ¹⁶ Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá núu Yá Ndiöxí ní cadúha-gá nchaa sá ïo andiu ndihĪ nchaa sá ïo ñuyúu-a, te ní cadúha-gá nchaa sá cúu quini núu-ó cūndehe-o, ndihĪ nchaa sá vā quini tnàhĪ-o, ndihĪ nchaa espiritú cūnū vihi xinu cuechi núu Yá Ndiöxí, ndihĪ nchaa dava-gá espiritú xínú cuèchi. Te nchaa ní cadúha Xítohó Jesucristú chi ducaⁿ nĪ cachĪ Yá Ndiöxí cunduu. Te ducaⁿ nĪ cachĪ Yá Ndiöxí cunduu cuendá nchaa cuu-xi mee-ni sá vāha sá cúu-xī Xítohó

Jesucristú. ¹⁷ Te Xítoho Jesucristú ducaⁿ-ni ndècu-gá ndéé cútnàhá vátá ngáva-gá ñuyíú-a, te ñuú núú ndáhá-gã cándòdo ñuyíú-a, ndihì andiù, ndihì nchaandi túhú sá ío. ¹⁸ Te ñuú Xítoho Jesucristú cùnùu-gá yíndàha ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyiù ndècu ichi-gá, te ñuú-gá quidé-gã ndécú vaha-o núú-gã. Te núú ncháá ñáyiù ndoto ñuú-gá cúú-gã Yáá ío càhnu cuu sa ní ndoto, te sá dúcáⁿ ní ndoto-gá te xiáⁿ cúú-gã Yáá ío tàxi tnuní nchaandi túhú sá ío ñuyíú-a ndihì andiù. ¹⁹ Te ducaⁿ ío cùnùu-gá táxi tnùní-gá chi ndáá sá ñⁿ-ni cuu-gá ndihì Yá Ndiöxí. ²⁰ Te Xítoho Jesucristú ní xihí-gá núú cùrúxí, chi ducaⁿ ní cuiní Yá Ndiöxí cunduu cuèndá sá vã yõo ñⁿ-gá cuu úhú iní ñáhá xii-gá cuèi ñáyiù xíndecu ñuyíú-a, te cuèi cue espíritu ndécú àndiù. ²¹ Te nchòhó cútnàhá vátá cùndècu-gá-ndó ìchi Xítoho Jesucristú ñá túú tnàhí ní xõ cáháⁿ ndihì-ndo-gã, chi mee-ni ní xõo cuu úhú iní-ndó-gã, te mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá ní xõo cunuu ní xõo cada-ndo ni cùu, dico Xítoho Jesucristú ní quide-gá ní tnàhá tnúhu-ndo ndihì Yá Ndiöxí vitna. ²² Chi ñuú cuèndá-áⁿ ní xihí Xítoho Jesucristú núú cùrúxí cuèndá sá nchóó ndùu ndoo nduu nine iní-ó ngündecu-o núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ te ñá túú tnàhí-gá ná cumání-ó núú-gã, te vã yõo ñⁿ-gá cachí sá nchóó ndècu cuèchi-o. ²³ Te núú vã dáñá ndèé-ndó quíndáá iní-ndó Xítoho Jesucristú, te cundecu-ni-ndo ìchi-gá, te vã cání iní-ndó dàña-ndo tnúhu ndee iní ní taxi-gá ndécú ndihì-o. Te nchaa tnúhu-gá-áⁿ tá xité nuu-xi nihí ñuyíú cuáháⁿ, te ñuú-ni tnúhu-áⁿ càháⁿ yúhú té Páblú dánèhé-í ñáyiù.

Té Páblú yihí díquí-dé cáháⁿ-dé tnúhu Xítoho Jesucristú núú ñáyiù ndècu ichi-gá

²⁴ Te vitna ío cùdíí iní-í ndóhò-í cuèndá-ndó, chi Xítoho Jesucristú ío ní ndoho-gá cuèndá-ó, te tnàhá yúhú ndóhò-í cuèndá nchaa ñáyiù ndècu ichi-gá, dico vitna cùmání-gã ndoho-í cuèndá-yu. ²⁵ Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá yúhú quihì díquí ñáhà-í xii nchaa nchòhó ñáyiù ndècu ichi-gá cuèndá danèhé ñáhá vaha-í xii-ndo tnúhu-gá cuèndá cuu-xi sá vaha sá cúú-xí-ndó. ²⁶ Te nchaa tnúhu sá dánèhé

ñáhà-í xii-ndo ñá túú ní tècú dóho nchaa ñáyiù ní xíndecu ndéé sanaha, te mee-gã ní cuiní-gá sá ncháá nchòo ñáyiù yíndaha-gá vitna cundecu ndihì-o tnúhu-áⁿ. ²⁷ Te mee-gã ní cachí-gá sá dátúu-gá nchaa tnúhu sá ío vii ío vaha cuáháⁿ núú nchàa ñáyiù yíndaha-gá. Te tnúhu-áⁿ cúú-xí cuèndá tnàhá nchaa nchòhó ñáyiù ñá túú cùu ñáyiù israél. Te tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xi xii-ndo sá Xítoho Jesucristú ndécú ndihì ñaha-gá xii-ndo. Te cuèndá xiáⁿ ní ngündecu ndihì-ndo tnúhu ndee iní cundecu-ndo ndihì-gá ní caa ní quíhíⁿ.

²⁸ Te nchúhú mee-ni cuèndá Xítoho Jesucristú càháⁿ vaha-ndí, te dàsahú-ndí ñáyiù nàcuáa cadá-yu. Te vaha vèhi danèhé-ndí nchaa ñáyiù nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te ducaⁿ dànèhé-ndí-yu nàcuáa cundáá-yu núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ chi tnàhá tnúhu-yu ndihì Xítoho Jesucristú. ²⁹ Te cuèndá xiáⁿ ío ndùcu ndee-í quidè-í chiùⁿ Xítoho Jesucristú, te mee-gã ío chindee ñaha-gá xii-í núu xiáⁿ ndácù-í quidè-í chiùⁿ-gá.

2

¹ Te cuiní-í sá nchòhó cutnùní iní-ndó sã ío sàni iní-í cuèndá-ndó, ndihì cuèndá nchaa ñáyiù ndècu ñuú Laodiceá, ñáyiù xíndecu ichi Xítoho Jesucristú. Te ducaⁿ-ni ío sàni iní-í cuèndá nchaa ñáyiù vátá quiní ñáhá-gã xii-í. ² Te cuiní-í sá nchòhó ndihì nchaa ñáyiù-áⁿ ío nducu ndèe-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo ìchi Xítoho Jesucristú, te ío cuu iní tnàhá-ndó, te ducaⁿ cùu ñⁿ-nuu-ndo cundecu-ndo. Te cuiní-í sá nchòhó ndihì dava-gá ñáyiù-áⁿ ío vaha sáá sá xini tnùní-ndó cuèndá tecú tnùní-ndó nchàa nacuáa ndùu cuèndá Xítoho Jesucristú chi ío ndùu yuhu ni cuu, dico vitna ní dátúu-gá núú-ó. ³ Te Xítoho Jesucristú néhé vaha-gá nchaa tnúhu sá ío xini ñuhu-xi tecú tnùní-ó. ⁴ Te duha càháⁿ-í chi cuiní-í sá vã quíndáá iní-ndó ní ñⁿ tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiù cuiní dandáhú ñáhá xii-ndo cuèi ío vaha càháⁿ-yu. ⁵ Te cuèi ñá túú ndècu ndihì ñaha-í xii-ndo dico ducaⁿ-ni ío ñuhu iní ñáhà-í, te ío cùdíí iní-í chi nihí-í tnúhu sá ío cùu ñⁿ-nuu-ndo ndecu-ndo, te ñá túú dàña ndéé-ndó sàndáá iní-ndó Xítoho Jesucristú.

⁶ Te dàtná-ni ní sándáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó-gã canchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá. ⁷ Te ni yùhu ni iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá, te ducaⁿ cuíta cutnuni-gá iní-ndó nchàa nacuaá càháⁿ-gá quíhíⁿ. Te vá dáñá ndèè tnàhí-ndo quindáá iní-ndó nchàa tnúhu sá ní dánèhé ñáhá cuè téè càháⁿ tnúhu-gá xii-ndo. Te xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú vîhi-ndo núú Yá Ndióxi cuendá nchaa tnúhu-áⁿ.

Ñáyiú ío váha tnàhá tnúhu ndihi Xítóhó Jesucristú

⁸ Te ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo chi xica cuu ñáyiú cuení dandàhú ñáhá xii-ndo, te ñáyiú-áⁿ càháⁿ-yu mee-ni nchàa tnúhu ní cahu iní nchaa cue téè ñuyíú-a, te nchaa tnúhu-áⁿ ñá túú vèdana nàndíhi-xi. Te ducaⁿ quidé-yu chi nchicúⁿ nihnu-ni-yu nchaa nacuaá ní xóo cada ñáyiú ní xindecu ndéè sanaha. Te càháⁿ-yu nacuaá sàni iní yucu ñávàha, te ñá túú càháⁿ-yu nacuaá cuení méè Xítóhó Jesucristú.

⁹ Te Xítóhó Jesucristú cúú-gã ìⁿ ñáyiú dico ìⁿ-ni cùu-gá ndihi Dútú Ndióxi. ¹⁰ Te nchòhó chi ñá túú tnàhí-gá ná cúmání-ndó núú-gã chi ndècu ndihi-ndo Xítóhó Jesucristú. Te ío cùnnu-gá te tàxi tnuní-gá nchaa núú cuè espíritú cùnùu. ¹¹ Te mee-gã ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó chi ní ngúndecu ndihi-ndo-gã te ducaⁿ ñà túú-gã ndécú-ndó ìchi cuehé ìchi duha, te cada iní-ndó sã ní ngúndecu ndihi-ndo ìⁿ seña, chi ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó, dico ñá díú ìⁿ-ni cuu-xi ndihi seña sã sãha cue téè isràél ñi-güedé. ¹² Te nchòhó sa ní sandute-ndo te cada iní-ndó sã dàtná tnúhu sá ní xihí-ndó ndihi Xítóhó Jesucristú, te ní nguindúxi-ndo ndihi-gá, te ní ndoto-ndo ndihi-gá, te ducaⁿ càda iní-ndó chi ñá túú-gã ndécú-ndó ìchi cuehé ìchi duha. Te ducaⁿ chi sándáá iní-ndó nchàa nacuaá quide Yá Ndióxi, te diu-gá ní dándótó-gã Xítóhó Jesucristú. ¹³ Te nchòhó cútnàhá ndécú-ndó ìchi cuehé ìchi duha cùu-ndo datná ñáyiú ní xihí, chi ñá túú tnàhá tnúhu-ndo ndihi Yá Ndióxi ní cùu, te ni ñá díú ñáyiú isràél cúú-ndó. Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sã nchóó ío váha tnàhá tnúhu-ndo ndihi Xítóhó Jesucristú vitna. Te ducaⁿ

ni quide-gá chi sa ní quide càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ni xóo cada-o. ¹⁴ Te vitna duuⁿ duuⁿ ñá túú-gã cuèchi-ò ndècu núú-gã. Te nchoo ñà túú cuení-ò càda-o nacuaá càháⁿ-gá, te cuendá xiáⁿ ío ndècuèchi-ò, te vâi nacháhu-ò núú-gã ní cùu. Te vitna ñá túú-gã ni ìⁿ cuèchi-ò ndècu núú-gã, chi diu cuendá-áⁿ ni xihí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxi. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ ni xihí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxi, te duuⁿ duuⁿ ní dáquée tihú-gã sácuihná ndihi nchaa espíritú cùndíhi-xi, te ní quendóo canúú-xi, te mee-gã ío cùnnu-gá táxi tnuní-gá.

Nanducu nihnu-ò mee-ni sá váha càchí Xítóhó Jesucristú

¹⁶ Te núu dava ñáyiú xicuèhé ñáhã-yu xii-ndo cuendá sã ñà túú xèxi-ndo xihí-ndo datná quidé méè-yu te vá cadá cuendá-ndó, te ni vâ cadá cuendá-ndó te núu xicuèhé ñáhã-yu xii-ndo cuendá sã ñà túú cãnehe íí-ndó vico quide méè-yu núú cuía núú cuía, ndihi vico quidé-yu ndi tnahá yóó, ndihi cuendá sã ñà túú cãnehe íí-ndó nduu ndetatú-yu. ¹⁷ Te nacuaá quidé-yu ndi tnahá òré quidè-yu nchaa vico-áⁿ, ndihi nacuaá quidé-yu ndi tnahá nchaa nduu cãnehe íí-yu-áⁿ, te cada iní-ò sã sã quidè-yu-áⁿ dánèhé núú ñáhã-xi nacuaá cada Xítóhó Jesucristú núú cuaháⁿ núú vèxi.

¹⁸ Te vá quindáá iní-ndó ni ìⁿ tnúhu càháⁿ ñáyiú càchí sã cuíta nihnu-ndo cuendá sã ñá túú tnè-ndo tnúhu càháⁿ-yu, chi càchí-yu sã ío xini ñuhu-xi cada cahnu-ò nchaa cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te ni yùhu ni iní-ò cãnehe-ò sã yíñùhu núú-xi. Te ñáyiú-áⁿ càchí-yu sã ndàá càháⁿ-yu chi dàcoto ñaha saní-yu nacuaá càháⁿ-yu, te ío quide cahnú-yu méè-yu cuendá nchaa sã sání ìní méè-yu quidé-yu, te ñá túú vèdana nàndíhi nchaa sã quidè-yu. ¹⁹ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xiquide-áⁿ ñà túú tnàhá tnúhu-yu ndihi Xítóhó Jesucristú. Te mee-gã cúú-gã Yaá cùnùu taxi tnuní ñáhã-gã xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ìchi-gã, te chindee ñaha-gã xii-ò ndècu-ò ìchi-gã, te mee-gã quidé-gã cúú ìⁿnuu-ò ndecu-ò, te ta quide-ò nchaa nacuaá cuení Yá Ndióxi cuaháⁿ.

²⁰ Te nchòhó cúú-ndó dàtná ñáyiú ní xihí ndihi Xítóhó Jesucristú cuendá sã vâ

cánchicúⁿ nihnu-gá-ndó nàcuáa càháⁿ ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá. Te núu ducaⁿ ña, ¿te ná cuendá tñíⁿ-ní-ndó tñùhu càháⁿ ñáiyu-áⁿ te quide-ni-ndo datná quidè-yu? ²¹ Chi ñáiyu-áⁿ càchí-yu sá íó sá ni vǎ cúú tèe ndaha-o, te dava ni vǎ cúú càxi-o, te dava ni vǎ cúú tñí-o. ²² Te nchaa xǎⁿ, núú néhé chiuⁿ-ni-o ndìhi nihnu-xi. Te nchaa sá dúcáⁿ càháⁿ-yu-áⁿ cúú-xí mée-ni sá ní cahu iní mée nchàa ñáiyu ñuyú-a nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. ²³ Te nchaa tñùhu càháⁿ-yu-áⁿ sánùu sá cúú-xí ñíⁿ tñùhu càháⁿ ñíⁿ téé ío váha sáa díquí-xi, chi càchí-yu sá cadá càhnu-o Yá Ndióxi nàcuáa véxi iní mée-ó, te cunduu ndàhú iní-ó dico ñá túú dànehé ñáhǎ-yu nàcuáa tàú-xi cunduu. Te càchí tucú-yu sá cadá ùhú-ó mée-o, chi ducaⁿ cuiní Yá Ndióxi cada-o càchí-yu. Te nchaa xǎⁿ ñá túú vǎdana chindee ñaha-xi xii-o cuendá sá vǎ táxi tñùní ñáhǎ ní ñíⁿ sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ó.

3

¹ Te nchòhó cada iní-ndó sǎ ní xíhí-ndó ndìhi Xítohó Jesucristú te ní ndoto-ndo ndìhi-gá, núu xǎⁿ tàú-ndó càda-ndo nchaa sá vǎha dàtná cuiní mée-gǎ chi mee-gǎ núcòo-gǎ xio cùha Dútú Ndióxi chi tñàhá-gǎ ío cùnùu-gǎ. ² Te ío cuhuⁿ iní-ndó nchàa sá vǎha càchí Xítohó Jesucristú nduu táhú-ndó cundecu ndìhi-ndo, te vǎ cúhúⁿ iní-ndó mée-ni nchaa sá íó ñuyú-a. ³ Te ducaⁿ càda-ndo chi cùu-ndo datná ñáiyu ní xíhí ndìhi Xítohó Jesucristú, chi ñá túú-gǎ ndécú-ndó ichi cuèhé ichi duha. Te Yá Ndióxi néhé cuendá ñáhǎ-gǎ xii-ndo chi tñàhá tñùhu-ndo ndìhi Xítohó Jesucristú. ⁴ Te Xítohó Jesucristú cúú-gǎ Yaá ndécú ndìhi ñaha xii-o vitna, te sáa nduu quee túu ndìhi ñaha-gǎ xii-o àndiu, te tñàhá-ó ío cunuu-o ndìhi-gǎ.

Duuⁿ duuⁿ dañà-o nchàa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ó te cada-o mée-ni sá vǎha

⁵ Te duuⁿ duuⁿ dañà-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ndó. Te nchaa nchòhó cue téé vǎ càháⁿ ndìhi-ndo ñáiyu dìhí te núu ñá díú ñàdìhí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchàa nchòhó cue ñáiyu dìhí tucu vǎ càháⁿ ndìhi-ndo cuè téé te núu ñá díú yíi-ndo cuu-güedé, te nchaa-ndo vǎ cání-gǎ iní-ndó

càda-ndo ní ñíⁿ sá cuèhé sá dúhá ndìhi tñaha ñáiyu-ndo. Te vǎ cání cuèhé cani duha-gǎ iní-ndó sǎ cúú-xí-ndó ndìhí-yu, te vǎ cání-gǎ iní-ndó ní ñíⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ní vǎ xíhó-ndó ñíⁿ sá ndécú ndìhi tñaha ñáiyu-ndo, chi núu ducaⁿ na càda-ndo xiho-ndo sá ndécú ndìhí-yu te ñíⁿ-ni cùu-ndo ndìhi ñáiyu chìñuhu nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndàá sá ndióxí cúú nchàa xǎⁿ. ⁶ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ xíquide ío dandòho ñaha Yá Ndióxi xii-yu na sáa nduu tñúndòho tñùhu ndàhú, chi ñá túú sàndáa iní ñáhǎ-yu xii-gǎ. ⁷ Te nchòhó cútnàhá ní xíndecu-ndo ichi cuèhé ichi duha, te tñàhá-ndó ní xóo cada-ndo dàtná quidé nchàa ñáiyu-áⁿ. ⁸ Te vitna duuⁿ duuⁿ dañà-ndo nchàa sá ná càchí tñùhu-í-a; Vǎ cúdéeⁿ-gǎ-ndó, te ní vǎ cùnduu líhli-gǎ iní-ndó, te ní vǎ cúú ùhú-gǎ iní-ndó tñaha ñáiyu-ndo, te ní vǎ cùcuèhé-gǎ-ndó-yu, te ní ñíⁿ-gǎ tñùhu cuèhé vǎ càháⁿ-ndó. ⁹ Te ní vǎ dácuàndehnde-gǎ-ndó, chi nchòhó sa ní dáñá-ndó nchàa ichi cuèhé ichi duha, te ñá túú-gǎ sání cuèhé sání dùha iní-ndó ñá cada-ndo vitna datná ní xóo cada-ndo. ¹⁰ Te vitna nchòhó ní nduu-ndo ñáiyu váha, te uuⁿ-gǎ tá cùnùní iní-ndó nchàa nàcuáa cuiní Yá Ndióxi cada-ndo, te ducaⁿ ta ndùcu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sá vǎha dàtná quidé mée-gǎ. ¹¹ Te vitna ní ngúndecu ndìhi-ndo Xítohó Jesucristú, te vǎ cadá cuendá-gǎ-ndó ñùu cùu-ndo ñáiyu isràél àdi ñá túú cùu-ndo, te ní vǎ cadá cuendá-ndó ñùu cùu-ndo ñáiyu ní ngúndecu sèñá ñíⁿ-xi àdi ñáhǎ, te ní vǎ cadá cuendá-ndó ñùu cùu-ndo ñáiyu véxi ñuú xicá, te ní vǎ cadá cuendá-ndó ñùu cùu-ndo ñáiyu cùu neñuú, te ní vǎ cadá cuendá-ndó ñùu cùu-ndo ñáiyu ñá túú tñáhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi, te ní vǎ cadá cuendá-ndó ñùu cùu-ndo ñáiyu dàñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi, chi Xítohó Jesucristú cùnùu-gǎ ndécú ndìhi ñaha-gǎ xii-o nchàa-o.

¹² Te Yá Ndióxi ní dáquéé dèiⁿ ñaha-gǎ xii-ndo cuendá cundecu-ndo ndìhi-gǎ, te vitna cùu-ndo ñáiyu quide ndàá ndécú ichi-gǎ. Te mee-gǎ ío cùu iní ñáhǎ-gǎ xii-ndo ñùu xǎⁿ tàú-ndó cùndahú iní tñàhá-ndó, te ío váha cuu iní-ndó chindee tñaha-ndo, te cuu-ndo ñáiyu ndàhú iní-xi,

te ío vii ío váha cuu iní-ndó cùndecu ndihí tnaha-ndo, te ío càhnu cunduu iní-ndó cuendá nchaa sá quidé ñàha ñáyiu xii-ndo. ¹³ Te ducaⁿ cànehe-ndo tnúhu càhnu iní núu ndí mèe-ndo nacuaá ndècu-ndo ichi-gá, te cada càhnu tucu iní-ndó núu ná cúu sá cúmání núu tnáhá-ndó. Te dàtná ní quide càhnu iní Xítóhó Jesucristú nchaa sá ñà túú vâha ní xóo cada-ndo ducaⁿ càda-ndo cada cahnu iní-ndó nchaa sá cúmání núu tnáhá-ndó ndècu-ndo. ¹⁴ Te xini ñuhu vihi-xi sá ío cuu iní tnáhá-ndó cùndecu-ndo, chi núu ducaⁿ na càda-ndo, te quide-ndo nchaa dava-gá sá càháⁿ-í, te ñà túú tnàhí-gá ná cúmání-ndó. ¹⁵ Te dañá-ndo sá Yá Ndiöxí ná chindee ñaha-gá nacuaá ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, chi ñiu cuendá-áⁿ ní càháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-ndo cuendá cuu ñⁿnuu-ndo ndihí nchaa dava-gá ñáyiu ndècu ichi-gá, te ducaⁿ-ni ío ndacáⁿ táhú-ndó núu-gá.

¹⁶ Te ío cuhuⁿ iní-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú, te ío váha cuáha-ndo cuendá nacuaá càháⁿ tnúhu-gá te ducaⁿ dānehé tnáhá-ndó. Te ío càháⁿ dóho tnàha-ndo nacuaá cada-ndo cānchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuaá càháⁿ tnúhu-gá, te cata-ndo ndudú ndéé núu tütú Yá Ndiöxí, ndihí nchaa dava-gá ndudú sá xini méé-ndó xita-ndo te nchaa xiáⁿ cata-ndo chñuhu-ndo Yá Ndiöxí. Te òré xitá-ndó te ni yùhu ni iní-ndó ndacáⁿ táhú-ndó núu-gá. ¹⁷ Te cuhuⁿ iní-ndó Xítóhó Jesucristú òré sání iní-ndó càda-ndo ñⁿ chiuⁿ àdi ná tnúhu cuiní-ndó càháⁿ-ndó, te ñiu-ni-gá cuhuⁿ iní-ndó. Te xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ndó núu Yá Ndiöxí, te ñiu-ni Xítóhó Jesucristú chindee ñàha-gá xii-ndo ndacáⁿ táhú-ndó núu Tátá-ó Dütú Ndiöxí.

Nacuáa tàù ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cada-yu sá cúu-xi ndí meé-yu

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiu ñáyiu ndècu yñ-xi quindáá iní-ndó yñ-ndo, chi ducaⁿ tàù-xi cada nchaa ñáyiu ñáyiu ndécú ichi Xítóhó Jesucristú. ¹⁹ Te nchaa nchòhó cue téé ndècu ñadihí-xi cuu iní-ndó ñadihí-ndó, te vá cūcuèhé-ndó-yu. ²⁰ Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu tátá-xi ndihí náná-xi quindáá iní-ndó-yu, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te nduu vétú iní Yá Ndiöxí. ²¹ Te nchaa nchòhó ñáyiu cūu tátá ndihí náná vá dásátú-ndó iní cue déhe-ndo, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te ni vâ quixí-gá iní-güexi

cada-güexi sá vâha. ²² Te nchaa nchòhó ñáyiu xinu cuechi quindáá iní-ndó nchaa ñáyiu cūu patróoⁿ-ndó, te ni yùhu ni iní-ndó càda-ndo nchaa chiuⁿ tahú-yu cuèi òré ndécú-yu àdi òré ñà túú-yu, te ñà díú òré-ni ndèhé-yu cada-ndo cuendá-ni sá cuiní-ndó cūñiu-ndo núu-yu, chi cada-ndo sá néhé-ndó sá yññuhu núu Xítóhó Jesucristú. ²³ Te nchaa chiuⁿ sani iní-ndó càda-ndo te cada-ndo ni yuhu ni iní-ndó, te sá dúcáⁿ càda-ndo-áⁿ te cada-ndo cuendá sá xínú cuèchi-ndo núu Xítóhó Jesucristú te ñà díú núu ñáyiu ñuyíú-a xinu cuechi-ndo. ²⁴ Te nchòhó sa ñàha-ndo sá Xítóhó Jesucristú taxi-gá sá ndúú táhú-ndó te núu ducaⁿ na càda-ndo, chi cūu-ndo ñáyiu xinu cuechi núu-gá. ²⁵ Te nchaa ñáyiu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá náchahu-yu núu Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá quidé-yu, te mee-gá vá cadá cuendá-gá cuèi ná ñáyiu cūu-yu, chi nchaá-yu náchahu-yu nchaa sá ñà túú vâha quidé-yu núu-gá.

4

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiu cūu patróoⁿ cuu-ndo ñáyiu váha, te cada-ndo nchaa nacuaá tàù-xi cunduu ndihí nchaa ñáyiu xinu cuechi núu-ndó, te cunaha-ndo sá àññiu ndecu Yaá cúu Xítóhó-ndó taxi tñuní ñáhá-gá xii-ndo.

² Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, vá dañá ndéé-ndó càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí, te ío cuhuⁿ iní-ndó-gá òré càháⁿ ndihí-ndo-gá, te òré-áⁿ ío ndacáⁿ táhú-ndó núu-gá. ³ Te cácaⁿ táhú-ndó tnàhà cuendá-ndí núu-gá cuendá sá díú-gá ná cadá te ndacu-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá núu nchaa dava-gá ñáyiu, te ducaⁿ càháⁿ-ndí tnúhu Xítóhó Jesucristú sá ñà túú ní xñndecu ndihí nchaa ñáyiu ní xñndecu ndéé sanaha, te ñiu cuendá tnúhu-áⁿ yññí-í vecaá vitna. ⁴ Te càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí cuendá càháⁿ-í nacuaá tàù-xi cunduu te tecú tñuní-yu.

⁵ Te cada-ndo nchaa nacuaá tàù-xi cunduu sá cúu-xi nchaa ñáyiu ñà túú ndècu ichi-gá, te ducaⁿ-ni ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuaá tàù-xi cunduu. ⁶ Te cada cuendá-ndó sá ío vii ío váha cunduu tnúhu càháⁿ ndihí-ndó-yu, te càháⁿ-ndó

ñⁿ tnúhu nàcuáa cuu váha iní-yu, te ío váha cundehe-ndo nàcuáa cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii ñⁿ íñⁿ-yu.

Tnúhu ndée núú ñí ndíhi-ná

⁷ Te té Tiquicú téé ío cùu iní-ó ndècu ndíhi-o ichi Xítohó Jesucristú, téé-áⁿ cachí tnúhu-dé nchaa nàcuáa cùu ndecu-í. Te tnàhá-dé xínú cuèchi-dé núú Xítohó Jesucristú te ío váha quíde ndáá-dé. ⁸ Te tendaha-í-dé quixi-dé cachí tnúhu-dé nchaa nàcuáa cùu ndecu-ndí iha, te taxi-dé tnúhu ndee iní cundecu ndíhi-ndo. ⁹ Te tnàhá tucu té Onésimú téé ío cùu iní-ó ndècu ndíhi-o ichi Xítohó Jesucristú quixi ndíhi-dé, te ñíu-ni téé ñúú-ndó cùu-dé te tnàhá-dé ío váha quíde ndáá-dé. Te ndí ndúú-güedé cachí tnúhu-güedé nchaa nàcuáa cùu iha.

¹⁰ Te té Aristarcú téé yíhi ndíhi-í vecaá quíde ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo ndíhi té Mácú ñani prímú tē Bèé. Te sa nàha-ndo nchaa nacuaáa ní cáháⁿ-í cada-ndo quèheⁿ cuendá-ndó tē Mácú, te núu na quixi-dé quixi coto ñaha-dě xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó quèheⁿ cuendá-ndó-dě. ¹¹ Te tnàhá téé nani Jesús, àdi Bustú chi úu ñíu-dé, quíde ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo. Te cue téé-a cùu-güedé cue téé israhél ní chitnahá ñáhá-güedě xii-í cáháⁿ-ndí núú ñáiyu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu, te ni ñⁿ-gá ñáiyu israhél ñá túú quíde datná quíde-güedě. Te ío váha taxi-güedé tnúhu ndee iní xii-í. ¹² Te tnàhá téé ñúú-ndó tē Épafrás quíde ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo, te cùu-dé tnàhá-dé téé xínu cuechi núú Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ-ni ñí yuhu ñí iní-dé xicáⁿ táhú-dě núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó cuendá sá cáncícúⁿ nihnu-ni-ndo ichi-gá, te ducaⁿ te ío váha tecú tnùn-ndó nchaa nacuaáa cuení Yá Ndiöxí cada-ndo, te ñíu-ni ducaⁿ cáncícúⁿ nihnu-ndo cada-ndo. ¹³ Te yúhú cáhí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã sũúni sàni iní-dé sá méé-ní sã váha cuu xii-ndo cundecu-ndo ndíhi nchaa ñáiyu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñúú Laodiceá, ndíhi nchaa ñáiyu xíndecu tucu ichi-gá ndécú ñúú Hièrapólís. ¹⁴ Te tnàhá tée Lúca téé xini nchaa núú yücú sã quíde tátna quíde ndee iní ñáhá-dě xii-ndo téé ío cùu iní-ó, te tnàhá tucu té Dêmás quíde ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo.

¹⁵ Te cúñaha-ndo na càda ndee iní nchaa ñáiyu ndècu ndíhi-o ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñúú Laodiceá, ndíhi tá Mífás, ndíhi nchaa ñáiyu ndècu ichi-gá tàcá vehe-xi dàcuahá-yu tnúhu-gá. ¹⁶ Te tutú cadúha-í-a tendaha-í quixi ndaha-ndo, te òré ná ndíhi dàcuaha-ndo te tendaha-ndo quíhiⁿ ndaha ñáiyu xíndecu ichi-gá ndécú ñúú Laodiceá cuendá dacuahá-yu tnàhá-yu. Te ñíu-ni ducaⁿ dàcuaha-ndo tutú tendaha-í quíhiⁿ ndaha ñáiyu ñúú Laodiceá òré ná dándixí-yu ndaha-ndo. ¹⁷ Te na cáhí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cúñaha-ndo xii té Arquipú, te duha cúñaha-ndo xii-dé: “Yá Ndiöxí ní taxi-gá chiúⁿ quíde-n, te ío váha cada cuendá-n càda-n nchaa nacuaáa ní cachí-gá”, duha cúñaha-ndo xii-dé.

¹⁸ Te yúhú tée Páblú ndíhi ndaha mee-í tée-í ñⁿ úú tnúhu-a quíde ndee iní ñáhá-í xii-ndo, te cunaha-ndo sã yúhú yíhi-í vecaá. Te Yá Ndiöxí ío na chíndee chitúu ñaha-gã xii-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cadá ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TĒ PĀBLÚ QUIHĪⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESALÓNICÁ

*Té Pāblú ndihī cue tée cūndihī-dé
cádúha-güedé tutú quihīⁿ ndaha ñáyiū xīndecu
ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuú Tesalónicá*

¹ Yúhú té Pāblú cādúha-í tutú-a ndihī té Silvanú, ndihī té Timùteú cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiū ndècu ndihī-ndí ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuú Tesalónicá, chi cūu ñnuu-ndo ndihī Tátá-ó Dütú Ndiöxí, ndihī Xítoho Jesucristú. Te xicáⁿ táhú-í núú Dütú Ndiöxí, ndihī núú Xítoho Jesucristú sá ïo na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná càda te ïo váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo.

*Ñáyiū ñuú Tesalónicá ïo váha sàndáá iní-yu
Yá Ndiöxí*

² Te ndí tnahá òré càháⁿ ndihī-ndí Yá Ndiöxí ndacáⁿ táhú-ndí núú-gá sá ïo quide váha-ndo ndècu-ndo, te ducaⁿ xicáⁿ táhú-ndí núú-gá sá ná còto ñaha-gă xii-ndo. ³ Te ïo ndacáⁿ táhú-ndí núú Tátá-ó Dütú Ndiöxí sá ñi yuhu ñi iní-ndó sàndáá iní-ndó-gă, te xīnu cuechi-ndo núú-gă, te cūu iní tnahá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá ñuū xīáⁿ ïo xīto tnahá-ndo. Te cūtnuní ndáá iní-ndó sá quixí tūcu Xítoho Jesucristú ñuū xīáⁿ ñá túú dàña ndeé-ndó ndètu-ndo-gá. ⁴ Te nchòhó ñáyiū ndècu ndihī-ndí ichi Xítoho Jesucristú sa ñaha-ndí sá Yá Ndiöxí ïo cūu iní ñáhá-gă xii-ndo, te diu-gá ní cáháⁿ ñáhá-gă xii-ndo cuendá cundecu-ndo ichi-gá. ⁵ Te cūtnáhá ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo tñuhu-gá, chi ñá díú sá cúú ñí méé-ndí ducaⁿ ñí dànèhé ñáhá-ndí xii-ndo, chi mee Espiritú Yá Ndiöxí ní chindee ñàha-xi ní cáháⁿ-ndí ñi yuhu ñi iní-ndí tñuhu-gá núú-ndó. Te ñaha-ndo sá cūtnáhá ní xīndecu ndihī ñaha-ndí xii-ndo ñi quide-ndí nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí cuendá sá cúú-xí sá váha sá cúú-xí-ndó.

⁶ Te nchòhó nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo vitna datná quidé-ndí, chi quide váha-ndo datná quidé mèe Xítoho Jesucristú, te díí ñí ní tñi-ndo ìchi-gá cuèi ní ndoho ní tnahá-ndó, chi mee Espiritú-gá ní chindee ñàha-xi xii-ndo. ⁷ Te sá dúcáⁿ quide váha-ndo ñuú Yá Ndiöxí, xīáⁿ yīnchícúⁿ nihnu ñáyiū distritú Macèdoniá, ndihī ñáyiū distritú Acăyá xīquide váha-yu tnahá-yu, ñáyiū xīndecu ichi-gá. ⁸ Te diu-ndo ñi sanu ichi-ndo ñáyiū distritú Macèdoniá, ndihī ñáyiū distritú Acăyá, te ñá díú-ñí ñáyiū nchaa ñuú-áⁿ chi nchaa ñáyiū dava-gá ñuú ñihí-yu tñuhu sá ïo sàndáá iní-ndó Yá Ndiöxí. Te ñá túú-gă ná tñuhu cáháⁿ-ndí cuendá-ndó, chi nchaa-yu sa ñihí-yu tñuhu sá ïo váha quide-ndo ndecu-ndo. ⁹ Te mèe-yu xicáháⁿ váha-yu cuendá-ndó sá ïo váha ní queheⁿ cuendá ñáhá-ndó xii-ndí cūtnáhá ní quixi-ndí díhna nuu. Te ní dáñá-ndó nchaa sá càchí-ndó cūu ndiöxí-ndó chi ñá díú ndiöxí cúú-xí, te ní tñi-ndo ìchi Yá Ndiöxí Yaá ndécú tūu andiū chi diu-gá cúú-gă Ndiöxí ndisa, te xīnu cuechi-ndo núú-gă vitna, ¹⁰ te ndètu-ndo quixi tucu Xítoho Jesucristú Déhe Yá Ndiöxí Yaá ndécú andiū, chi diu-ñi-gá ní quixi-gá ñuyíú-a ní xihí-gá, te ní ndoto-gá ní dándótó ñàha Yá Ndiöxí xii-gá. Te diu-ñi Xítoho Jesucristú dácăcu nihnu ñaha-gă xii-o ñuú úhú núú ndàhú, chi sàndáá iní-ó-gă.

2

*Nàcuáa ndiū chiuⁿ ní quide té Pāblú ñuú
Tesalónicá*

¹ Te nchòhó ñáyiū ndècu ndihī-ndí ichi Xítoho Jesucristú ñaha-ndo sá ñá díú àúⁿ ñá cuu ñi quixi coto ñaha-ndí xii-ndo, chi ní sàndáá iní-ndó tñuhu Yá Ndiöxí. ² Te ñaha-ndo sá cūtnáhá ní xīndecu-ndí ñuú Filipú ïo ní xúhuⁿ tñuhu cuèhé tñuhu duha núú-ndí, te ní caniha-güedé xii-ndí. Te ní ndee-ndí ní quixi-ndí ñuú-ndó, te ñá túú ní yùhú-ndí ní cáháⁿ-ndí tñuhu Yá Ndiöxí núú-ndó, chi mee-gă ní chindee ñàha-gá xii-ndí cuèi ïo chitu ñáyiū ní cuu úhú iní ñáhá xii-ndí. ³ Te ñá túú ní dándahú ñáhá-ndí xii-ndo chi mee-ñi tñuhu ndáá ní cáháⁿ-ndí núú-ndó, te ñi ñá túú ní

ɨ̃n̄ tnúhu cuèhé ñúhú ìní-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndí. ⁴ Te mee Yă Ndiõxí ní cachí-gá sá cáháⁿ-ndí tnúhu-gá, te cáháⁿ-ndí nàcuáa cùu iní méé-gă, chi sa nàha-gă nàcuáa càa iní-ndí, te ñá túú càháⁿ-ndí nàcuáa cùu iní ñáyiu. ⁵ Te nàha-ndo sá ñà díú ɨ̃n̄ tnúhu cudíí iní-ndó cùndecu-ndo ichi ñuyúú ní cáháⁿ-ndí núú-ndó cuèndá taxi-ndo dǐhúⁿ. Te Yă Ndiõxí sa nàha-gă sá cáháⁿ ndáá-ndí. ⁶ Te ñá ɨ̃n̄ ndùu ni quide-ndí ɨ̃n̄ sá cádá-ndí cuèndá-ni sá cádá càhnu ñaha-ndo xii-ndí, àdi cada cahnu ñaha dava-gă ñáyiu, te cuèi tàù ndisa-ndí sá cádá càhnu ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, chi chiuⁿ Xítóhó Jesucristú quidé-ndí, te dícó-ni sá nchũhú ñá túú ní cuìní-ndí sá dúcáⁿ càda-ndo. ⁷ Te ío vii ío váha ní cáháⁿ-ndí núú-ndó, dàtná quidé ɨ̃n̄ ñaha cuu náná vii vii cáháⁿ ndihí cue déhe-aⁿ dàcuehnu ñaha-aⁿ xii-güexi. ⁸ Te ducaⁿ ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo, dico ñá díú-ní sá ñí cáháⁿ-ndí tnúhu Yă Ndiõxí núú-ndó, chi ndéé iní-ndí taxi-ndí ní dácótó ñàha-xi, te núu dícó ní cùu-xi sá cúú, cuèndá sá ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo. ⁹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítóhó Jesucristú nàha-ndo sá ío ní quide chiuⁿ-ndí cuèndá ní níhí-ndí sá ñí xexi-ndí. Te cuèi nduu cuèi niú ní quide chiuⁿ-ndí ní níhí-ndí sá ñí xexi-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu Yă Ndiõxí núú-ndó cuèndá sá ñà túú ní cuìní-ndí chichiuⁿ ñaha-ndí xii-ndo.

¹⁰ Te nchòhó ñáyiu sàndáá iní tnúhu Yă Ndiõxí xìní ndáá-ndó sá cúú-ndí cue téé váha te ducaⁿ sà naha Yă Ndiõxí tucu, te ní xica-ndí ichi ndáá òré ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó te diu-ni ducaⁿ quide-ndí vitna. Te vá yõ ɨ̃n̄ cáháⁿ sá ñà túú quide ndáá-ndí ndécú-ndí. ¹¹ Te nàha tucu-ndo sá ñí dácáháⁿ ñáhá-ndí xii-ndo, te ní taxi-ndí tnúhu ndee ìní xii-ndo nchàa-ndo, te dàtná quidé ɨ̃n̄ tátá ndihí cue déhe-dé ní quide-ndí. ¹² Te ní cachí-ndí xii-ndo sá cádá ndáá-ndó cùndecu-ndo nacuáa tàù-xi cada nchaa ñáyiu tnàhá tnúhu ndihí Yă Ndiõxí, chi mee-gă ní cáháⁿ ñáhá-gă xii-o cuèndá nduu táhú-ó cùndecu-o ndihí-gá núú ío váha càa ndecu-gá táxí tnùní-gá.

¹³ Te xǎⁿ ío ndàcáⁿ táhú-ndí núú Yă Ndiõxí sá nchòhó òré ní tedòho-ndo tnúhu-gá ní cáháⁿ-ndí, te ní sàndáá iní-ndó chi ní cutnùní iní-ndó sá díú tnúhu Yă Ndiõxí cúú-xí, te ñá díú tnúhu ñáyiu ñuyúú-a cùu-xi. Te ndáá sá cúú-xí ɨ̃n̄ sá ío váha sá cúú-xí nchòo cue ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu-gá. ¹⁴ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, ío ní ndoho ní tnàhá-ndó sá ñí quide ñaha ñáyiu ñuú-ndó. Te nchòhó ní ndoho-ndo dàtná ní ndoho nchaa ñáyiu tàcá dácuaⁿha tnúhu Xítóhó Jesucristú ndécú dístítú Júdeá, chi tnàhá-yu ío ní dándóhó ñàha ñáyiu ñuú-yu. ¹⁵ Te diu-ni ñáyiu dístítú Júdeá-áⁿ ñí sahní-yu cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yă Ndiõxí ndéé sanaha. Te diu-ni ñaní tnàhá-yu cùu cue ñáyiu ní sahní ñaha xii Xítóhó Jesucristú, te sátá xǎⁿ te ní ngüíta-yu ní cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndí, núu xǎⁿ ñá túú tnàhá iní Yă Ndiõxí nchaa sá quidé-yu, te ndéé nchaa dava-gă ñaní tnàhá-yu cùu úhú iní-yu. ¹⁶ Te ío chidácá nihnu ñàhá-yu xii-ndí òré cáháⁿ-ndí tnúhu Yă Ndiõxí núú ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, te ducaⁿ quide ñáyiu-áⁿ cuèndá cuìní-yu sá vǎ cáháⁿ-ndí tnúhu-gá, sá cádá cuèndá naníhí tàhú ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél-áⁿ, te sá dúcáⁿ quidé-yu te ío ta cùu vai-gă cuéchi-yu cuáháⁿ. Te Yă Ndiõxí ío cùdéeⁿ-gă núú-yu, te tendaha-gă ɨ̃n̄ tnúndòho quixi sá cúú-xí-yu te ío ndohó-yu.

Té Pǎblú cuìní-dé quíngoto-dé ñáyiu xǎndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Tesàlónicá

¹⁷ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ní quee-ndí núú-ndó, te cuèi ní cuxica-ndí dico ducaⁿ-ni ñúhu iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ío ñúhu iní-ndí sá quíxí còto ñaha tucu-ndí xii-ndo. ¹⁸ Te yúhú té Pǎblú ducaⁿ-ni ñúhu iní-í sá cuèdicó méé-í quixi-í, quixi coto ñaha-í xii-ndo, dico yucu ñávàha chidácá nihnu ñaha-xi xii-í. ¹⁹ Te nchoo ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndètu-ni-gá-ó quèxio-gá candeca ñaha-gă xii-o ndàa andíu cundecu-o ndihí-gá. Te cùdíí víhí ìní-ndí sá cuèndá-gá chi ní chindee ñàha-gá ní sanu ichi ñaha-ndí xii-ndo ìchi-gá, te ío vai ñáyiu cáháⁿ váha-yu

cuendá-ndí ná sàá nduu quìxi tucu-gá. ²⁰ Te ducaⁿ ìo vâi ñâyiu cáháⁿ váha-yu cuendá-ndí cuendá sá ñi sanu ichi ñaha-ndí xii-ndo ìchi-gá, te quide váha-ndo. Te xiáⁿ ío cùdíí ìní-ndí.

3

¹⁻² Te sa ní cunduu ñá túú-gã càháⁿ ndihì tñaha-o, núu xiáⁿ ñá ní cùndee-gá ìní-ndí ní tendaha-ndí té Timùteú ní quixi coto ñaha-dě xii-ndo, te nchúhú ní quendóo-ndí ñuú Àtenás, chi tñahá-dé xínú cuèchi-dé núu Yá Ndiöxí, ndihì núu Xítóhó Jesucristú càháⁿ-dé tñuhu-gá núu ñâyiu. Te ní quixi-dé ní taxi-dé tñuhu ndee ìní xii-ndo cuendá sá ìo quindáá-ni ìní-ndó Xítóhó Jesucristú, te canchicúⁿ nihnu-ni-ndo ñi yuhu ñi ìní-ndó ìchi-gá. ³ Te vá nátùhú ìní-ndó càchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá sá dúhá cùu úhú ìní ñáhá ñâyiu xii-o, te nchòhó sa nàha-ndo sá dàcuítíí sã ndóhó vìhi-o cuendá-gá. ⁴ Te ndéé cùtnáhá ndécú ndihì ñaha-gá-ndí xii-ndo ñi cachí tñuhu ndáá-ndí sá ìo ndoho-o, te ducaⁿ ndisa quide-xi. ⁵ Te xiáⁿ ñuú ñá ní cùu váha-gá ìní-í chi cuendá ñá túú-gã ní ñihí-í tñuhu nàcuáa cùu ndecu-ndo núu ní tendaha-í té Timùteú ní quixi-dé ní ndúcú tñuhu-dé núu-ndó ñuú ndècu-ni-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, chi ní sani ñi ní sani úú ìní-í sá cùú-xí-ndó, chi ná ndéé chidácá nihnu ñaha yùcu ñávãha xii-ndo te cuíta chiúⁿ ní quide-ndí sá cùú-xí-ndó ñi cáháⁿ-í.

⁶ Te ñáhá, chi ní ndexìo té Timùteú sá ñi quixi-dé ñuú-ndó, te nàha-dé tñuhu ní nasáá sá ñi yuhu ñi ìní-ni-ndo sàndáá ìní-ndó Yá Ndiöxí, te cùu ìní-ndó cuè tñaha ñâyiu-ndo. Te càchí-dé sá ìo ñùhu ìní ñáhá-ndó xii-ndí, te ío cuíní-ndó cáháⁿ ndihì ñaha-ndo, te ñi-ndi ducaⁿ ìo cuíní nchúhú cáháⁿ ndihì ñaha-ndí xii-ndo tucu. ⁷ Te ío ndòho-ndí chi ío cùu úhú ìní ñáhá ñâyiu xii-ndí, dico sá ñi ñihí-ndí tñuhu sá nchòhó ñâyiu ndècu ndihì-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ñá túú dàña ndéé-ndó sàndáá ìní-ndó Yá Ndiöxí, te xiáⁿ cùú-xí ñi tñuhu càhnu ìní ní ñihí-ndí chi ní ñaníhí ndéé-ndí. ⁸ Te ní nduu vétú ìní-ndí sá ñi ñihí-ndí tñuhu ndècu-ni-ndo ichi-gá. ⁹ Te òré càháⁿ

ndihì-ndí Yá Ndiöxí, te ío ndàcáⁿ táhú-ndí núu-gã cuendá sá ña túú dàña nihnu-ndo ichi-gá, núu xiáⁿ ío cùdíí ìní-ndí. ¹⁰ Te cuèi nduu cuèi níu xicáⁿ táhú-ndí núu Yá Ndiöxí sá méé-gã ná càda te sáá ñi nduu nàníhí tñahá-ó cuendá danèhé ñáhá váha-gá-ndí tñuhu-gá sá cùmání-gã xii-ndo.

¹¹ Te mee Tãtá-ó Dütú Ndiöxí, ndihì Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndí te quixi-ndí quixi coto ñaha-ndí xii-ndo. ¹² Te mee Xítóhó Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo, te ío-gá cuita cuu ìní tñahá-gã-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá ndihì nchaa dava-gá ñâyiu dàtná cùú ìní ñáhá-ndí xii-ndo. ¹³ Te xicáⁿ táhú tucu-ndí núu Tãtá-ó Dütú Ndiöxí sá ñi yuhu ñi ìní-ndó càchicúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi-gá, te ducaⁿ te cundáá-ndó núú-gã, te ñá túú-gã ná cumání-ndó òré ná sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú ndihì nchaa ñâyiu sa ndècu ndihì-gá.

4

Nàcuáa cuíní Yá Ndiöxí cada-o

¹ Te nchòhó ñâyiu ndècu ndihì-í ichi Xítóhó Jesucristú càháⁿ ndàhú-í núu-ndó sã cùndèdòho-ndo na càháⁿ-í nàcuáa nduu tñuhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú, chi mee-gã cuíní-gá sá cádá-ndó nàcuáa ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo cuendá cuu váha ìní Yá Ndiöxí núu-ndó, te ducaⁿ-ni càda-ndo ndéé núu cuaháⁿ núu vèxi.

² Te nchòhó sa nàha-ndo nàcuáa ní cáháⁿ-ndí núu-ndó, chi ní cáháⁿ-ndí nàcuáa ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú te ní cachí-gá sá ³ Yá Ndiöxí cuíní-gá sá cádá ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. Te nchoo cuè téé vá càháⁿ ndihì-o ñâyiu ñihí te núu ñá díú ñàdihí-ó cùú-yu, te ñi cuè ñâyiu ñihí vá càháⁿ ndihí-yu téé núu ñá díú yí-yu cùu-güedé. ⁴ Te núu xiáⁿ nchaa nchòhó tñaha téé-í ndí ñi cùndecu ñadihí-ndó, te ñi-ndi ducaⁿ nchòhó cue ñâyiu ñihí tucu ndi ñi cùndecu yí-ndo, te mee-ni tñuhu yíñùhu cáháⁿ ndihì tñaha-ndo. ⁵ Te vá cání cuèhé caní duha ìní-ndó dàtná quidé cuè ñâyiu ñá túú sàndáá ìní tñuhu Yá Ndiöxí. ⁶ Te ñi ñi-ndo vá cání ìní-ndó dàndahú-ndó tñaha téé-ndo cáháⁿ ndihì-ndo ñàdihí-güedé. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñâyiu ñihí tucu vá

cání ìní-ndó dàndahú-ndó tnàha dìhí-ndó cǎháⁿ ndìhi-ndo yíi-yu. Chi núu ducaⁿ na càda-ndo, te Yá Ndiòxí ío dandòho ñaha-gá xii-ndo dàtná ní cachí-ndí ndéé díhna. ⁷ Chi Yá Ndiòxí ní cǎháⁿ ñáhá-gǎ xii-o cuèndá sá cǎdá-ó mèe-ni sá vǎha, te ñá díú sǎ cuèhé sá dúhá. ⁸ Te nchaa ñáyiu na càda sǎá ìní-xi tnúhu cǎháⁿ-ndí, te quíde sǎá ìní-yu núú Yá Ndiòxí, chi ñá díú tnúhu téé ñuyíú-a cùu-xi, chi tnúhu Yá Ndiòxí, Yaá ní taxi Espíritú-gá ndécú ndìhi-o cuu-xi.

⁹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú-gǎ xíní ñùhu-xi cachí tnúhu-í xii-ndo sǎ cúú ìní tnáhá-ndó, chi Yá Ndiòxí sa ní dánèhé ñáhá-gǎ xii-ndo nàcuáa cuu ìní tnáhá-ndó, ndìhi nàcuáa cuu ìní-ndó dàva-gǎ tnàha ñáyiu-ndo. ¹⁰ Te ducaⁿ xiquide-ndo ndìhi nchaa ñáyiu ndècu ndìhi-ndo ichi Xítohó Jesucristú ndécú dìstrítú Macèdoniá. Te cǎháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sǎ cǎdá ndǎá-gǎ-ndó, te cuita cuu ìní-gǎ-ndó cuè tnaha ñáyiu-ndo quíhíⁿ. ¹¹ Te cada ndee ìní-ndó cùndecu ñucaxi ìní-ndó, te cuhuⁿ ìní-ndó chiuⁿ mee-ndo, te xíáⁿ cada-ndo dàtná ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo. ¹² Te ducaⁿ te tnáhá nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá ìní tnúhu Yá Ndiòxí cǎháⁿ váha-yu cuèndá-ndó, te ducaⁿ te ñá túú tnàhí-gǎ ná cùmání xii-ndo.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Xítohó Jesucristú

¹³ Te vitna na cǎchí tnúhu-ndí xii nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-ndí ichi Xítohó Jesucristú cuèndá nchaa ñáyiu sa ní xíhí, ñáyiu ní sàndáá ìní tnúhu Yá Ndiòxí cuèndá sá vǎ ndìhú ìní-ndó cuèndá-yu dàtná xiquide nchaa ñáyiu ñá túú yíhi ìní-xi sá quíxí tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. ¹⁴ Te nchoo sàndáá ìní-ó sǎ ñí xíhí Xítohó Jesucristú te ní ndoto-gǎ ní dándótó ñàha Yá Ndiòxí, te sàndáá tucu ìní-ó sǎ dàtná ní dándótó Yá Ndiòxí Xítohó Jesucristú, ducaⁿ dándoto-gǎ nchaa ñáyiu ní xíhí ñáyiu ní sàndáá ìní ñáhá xii-gǎ.

¹⁵ Te na cǎchí tnúhu tucu-ndí ìngá tnúhu nàcuáa ní cǎháⁿ Xítohó Jesucristú, chi ní cachí-gǎ sá ná sǎá nduu quixi tucu-gǎ te nchaa ñáyiu sàndáá ìní tnúhu-gǎ ndécú vívú ñuyíú-a vá códó núú-yu núú ñáyiu ní xíhí ndaa andíu, chi jùndú candeca ñaha-gǎ

xii-yu ndaa. ¹⁶ Chi Xítohó Jesucristú quee túu-gǎ andíu, te cana-gǎ nchaa ñáyiu ní sàndáá ìní tnúhu-gǎ, te òré-áⁿ Yá Ndiòxí cada-gǎ te òré-áⁿ, cǎháⁿ ìⁿ cúú te òré-ni-áⁿ ndoto nchaa ñáyiu ní xíhí, ñáyiu ní sàndáá ìní tnúhu-gǎ. ¹⁷ Te dàtní nchaa nchoo ñáyiu xíndecu vívú ñuyíú-a naníhí tnáhá-ó ndìhi-yu, te ndanchita-o ndìhu-o xítí vícò naníhí tnáhá-ó ndìhi Xítohó Jesucristú, te candeca ñaha-gǎ xii-o ndaa andíu cundecu ndìhi-o-gǎ ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁸ Núu xíáⁿ chí cuàha tnàha tnúhu ndee ìní, te vá ndìhú ìní-ndó chi naníhí tǎhú-ndó núú-gǎ.

5

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú ñá túú-gǎ xíní ñùhu-xi sá cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ quíxí tucu-gǎ, te ni ñá túú-gǎ xíní ñùhu-xi sá cǎchí tnúhu-í xii-ndo nǎsa cada-xi òré quixi-gǎ. ² Chi nchòhó sa nàha ndǎá-ndó sǎ Xítohó Jesucristú quixi-gǎ nduu ñá túú yíhi ìní-ó, chi dàtná quíde ìⁿ ñadúhú cada-gǎ òré quixi-gǎ, chi nduu ñá túú nǎ yíhí ìní-ó quixi tucu-gǎ. ³ Te sǎá nduu te cachí nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha: “Vitna ío váha cùu ìní-ó ndècu-o, te ñá túú-gǎ ná cùmání xii-o”, duha quesàhá-yu. Te ñáyiu-áⁿ òré ñá túú nǎ yíhí ìní-yu, te quèxio tnúndòho tnúhu ndàhú sá cúú-xí-yu. Chi cada-xi dàtná quíde-xí ìⁿ ñáyiu dìhí ní tnáhá òré cacu déhe-xi, chi na ìní-yu ní dátñhú ñáhá-xí te vá cǎcu-yu núú tnúndòhó-yu, te ducaⁿ sǎ tnáhá-xi yáha nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gǎ, chi na ìní-yu quexio tnúndòho sá cúú-xí-yu te vá cǎcu-yu núú tnúndòho-áⁿ. ⁴ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú-gǎ ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha, núu xíáⁿ sa yíhi-ná ìní-ndó nduu quixi-gǎ te vá yáha-ndo dàtná yáha nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gǎ, chi ñáyiu-áⁿ ñá túú nǎ yíhí ìní-yu sá quíxí-gǎ. Te na ìní-yu quexio-gǎ dàtná quíde ñadúhú na ìní-ó quíhu-güedé vehe-o dùhu-güedé ducaⁿ càda-gǎ òré quixi-gǎ. ⁵ Te nchoo ñá túú-gǎ ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha, te ichi-áⁿ cúú-xí dàtná ìⁿ ichi nee ndècu-o ni cuu, te vitna sa ní ngúndecu-o ìchi váha, te ducaⁿ chi Yá Ndiòxí ní dándíxí tǔu-gǎ

iní-ó cuendá cutnùní iní-ó nàcuáa ndùu cuendá-gá. ⁶ Te xini ñuhu-xi dandixi túu-o iní-ó, te cada váha-o cùndecu-o ichi-gá, te vá cáda-ó dàtná quidé nchàa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá, chi ñáyiú-áⁿ ñà túú-gã quidé cuendá-yu te núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu ndècú-yu. ⁷ Te nchaa ñáyiú quide cuehé quidé dùha cuú-yu dàtná ñⁿ ñáyiú xidí àdi xini, chi ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa cada-yu ñⁿ sá váha dàtná cuiní Yã Ndiõxí. ⁸ Te nchòhó ñáyiú sa ní cutnùní iní-xi nàcuáa ndùu ichi váha, dandixi túu-ndo iní-ndó cùndecu-ndo, te quindáá ndisa iní-ndó Yã Ndiõxí, te cuu iní-ndó cuè tnaha ñáyiú-ndo te ducaⁿ te vá táxi tnùnì ñáhá nì ñⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-ndo. Te ío cuhuⁿ iní-ndó sá cùndecu-ndo ndihí-gá nì caa nì quihíⁿ. ⁹ Chi Yã Ndiõxí ní cachí-gá sá vã quihíⁿ-ó núú ùhú núú ndàhú, chi mee-gã nacuaca ñaha-gã xii-o cùndecu-o ndihí-gá, chi ní sàndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú. ¹⁰ Te mee Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá sá cuendá nchaa yícá cuèchi-o, te ní ndoto-gá cuendá nduu táhú-ó cùndecu-o ndihí-gá andiú na sàá nduu cuèi sa ní xihí-ó, àdi vátá cùú-gá-ó. ¹¹ Núu xiãⁿ chí cuãha tnàha tnúhu ndee iní, te chindee tnàha-ndo cundecu-ndo ichi-gá dàtná tá quide-ndo véxi.

Té Pãblú dáquini sàhú-dé ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

¹² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sá cánèhe-ndo sá yíñùhu núú cuè téè cùnùu xinu cuechi núú Yã Ndiõxí, cue téè dānehé ñáhá xii-ndo nacuáa cundecu-ndo ichi-gá. ¹³ Te cáháⁿ váha-ndo ndihí-güedé, te cuu iní-ndó-güedé, chi nàha-ndo sá chíúⁿ Yã Ndiõxí quidé-güedé. Te cundecu ndihí váha tnàha-ndo nchaa-ndo.

¹⁴ Te càháⁿ ndàhú tucu-ndí núú-ndó sá cáháⁿ-ndó dôho nchaa ñáyiú ñá túú cuiní cada chiúⁿ, te ducaⁿ cuãñaha-ndo tnúhu ndee iní xii nchaa ñáyiú quíyuhu iní-xi canchicúⁿ nihnu ichi-gá, te chindee tucu-ndo nchaa ñáyiú vátá ngũnu ichi váha-gá, te cunduu càhnu iní-ndó núú-yu ncháá-yu.

¹⁵ Te cada ndee iní-ndó te núú ndècu tnaha ñáyiú-ndo cùu úhú iní ñáhã-yu

xii-ndo, te vá tnàhá-ni-ndo cùu úhú iní-ndó-yu. Te mee-ni sã váha cada-ndo sã cùú-xí nchàa tnaha ñáyiú-ndo.

¹⁶ Te nchaa nduu ío cudíí iní-ndó cùndecu-ndo. ¹⁷ Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu cáháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiõxí. ¹⁸ Te ndacáⁿ táhú-ndó núú-gã te núu nãndi cùu sá yãha-ndo ndècu-ndo, chi ducaⁿ cuiní-gá cada-o, te diu ducaⁿ ndùu tnúhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú.

¹⁹ Te vá quèhndé nihnu-ndo chiúⁿ quide Espiritú Yã Ndiõxí iní-ndó. ²⁰ Te vá cáda sàá iní-ndó núú cuè téè càháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí nàcuáa dàcahu iní ñáhá-gã xii-güedé. ²¹ Te cada cuendá váha-ndo nàcuáa càháⁿ-güedé, te tñi-ndo nchàa tnúhu váha càháⁿ-güedé. ²² Te dañã-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha.

²³ Te mee Yã Ndiõxí quidé-gã ío váha cùu iní-ó ndècu-o ichi-gá. Te xicáⁿ táhú-í núú-gã sá ná càda íí ñáhá-gã xii-ndo, te na còto ñaha-gã xii-ndo ndihí iní-ndó cuendá sá vã cáda-gã-ndó nì ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te diu-ni ducaⁿ na càda-gá sá cùú-xí-ndó ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú ñuyú-a. ²⁴ Chi Yã Ndiõxí Yaá ní cáháⁿ ñáhá xii-o cada-gá nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te chindee ñaha-gã xii-ndo.

Té Pãblú quidé ndèe iní-dé ñáyiú xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú ndècú ñúú Tesalónica

²⁵ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, cácaⁿ táhú-ndó núú Yã Ndiõxí sá ná chindee ñaha-gã xii-ndí.

²⁶ Te cúñaha-ndo xii nchaa ñáyiú ndècu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú sá nì yuhu nì iní-ndí quidé ndèe iní ñáhá-ndí xii-ndo ndihí-yu.

²⁷ Te vitna mee Yã Ndiõxí ndéhé-gã sá càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá dácuãha-ndo tutú-a núú nchàa ñáyiú ndècu ndihí-o ichi-gá.

²⁸ Te Xítóhó Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo núú cuaháⁿ núú vèxi. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cáda ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ CÚÚ ÛÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESÀLÓNICÁ

Té Päblú ndihi cue té cündihi-dé cadúha-güedé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónicá

¹ Yúhú té Päblú cadúha-í tutú-a ndihi té Silvanú, ndihi té Timúteú cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónicá, chi tnàhá tnúhu-ndo ndihi Tátá-ó Dütú Ndiöxí, ndihi Xítóhó Jesucristú. ² Te xicáⁿ táhú-ndí núú Dütú Ndiöxí, ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá ná chĩndee chítúú ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cadá te ío váha cuu iní-ndó cündecu-ndo.

Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuéchi nchaá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na sàá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú

³ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, càchí tnúhu-í xii-ndo sá cúnàha-ndo sá ñà túú dàña ndee-ndí ndàcáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó, chi dacuítí dùcaⁿ taú-xi cunduu chi ío-gá tá sàndáá iní-ndó-gã cuáháⁿ, te ducaⁿ ùuⁿ-gá tá cùu iní tnáhá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí. ⁴ Núu xíáⁿ nchúhú ío váha càháⁿ-ndí cuendá-ndó núú nchaá ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí nchaá núú tàcá-yu dàcuahá-yu tnúhu-gá, chi ío sàndáá iní-ndó-gã, te ñá túú dàña ndeé-ndó nchìcúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá, te quide cahnu-ni iní-ndó cuèi nándi sá yáha-ndo ndècu-ndo ichi-gá. ⁵ Te sá dúcáⁿ quide váha-ndo ndècu-ndo xíáⁿ cútnùní nàcuáa cada ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo na sàá nduu, chi nduu táhú-ndó cündecu-ndo núú táxí tnùní-gá, te ducaⁿ càda-gá chi cùu-gá Yaá quidé ndáá cuíti. Te vitna ndòho-ndo nacuaa ndíhu ndaha-gã dava-gá ñáyiú.

⁶ Te Yá Ndiöxí ío váha ndáá quidé-gã, chi mee-gã nachinaa-gá nchaá sá quidé ñaha ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, ⁷ te nchoo ñáyiú ndòho cuendá Xítóhó Jesucristú nucündecu váha-o na sàá nduu nùu túu-gá andiú, te tnàhá cue espíritú xínú

cuèchi núú Yá Ndiöxí cuuⁿ ndihi-gá, te cue espíritú-áⁿ quidé-xí nchaá núú chiúⁿ tahu-gá. Te òré nuu túu-gá andiú ndihi cue espíritú-áⁿ, te ío dàtásaⁿ-xi andiú. ⁸ Te dandòho-gá nchaá ñáyiú ñá túú tnàhá tnúhu ndihi Yá Ndiöxí, ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-yu. ⁹ Te nchaá ñáyiú-áⁿ ìo dandòho ñaha-gá xii-yu, chi ndohó-yu ni caa ni quíhíⁿ, te vá cündécú-yu núú ìo váha càa ndecu-gá táxí tnùní-gá. ¹⁰ Te ducaⁿ càda ñaha-gá xii-yu na sàá nduu, te dàvá-áⁿ ìo cada càhnu ñaha nchaá ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá. Te tnàhá nchaá nchòhó ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu ní càháⁿ-ndí ducaⁿ càda-ndo, te nchaá-o ìo cuñúhu-o-gã dàvá-áⁿ.

¹¹ Te cuendá xíáⁿ núu ío xicáⁿ táhú-ndí núú Dütú Ndiöxí sá ná chĩndee ñaha-gá xii-ndo cündecu váha-ndo ìchi-gá dàtná cuíní mée-gã cundecu nchaá ñáyiú ní càháⁿ-gá cundecu ndihi-gá. Te xicáⁿ táhú tùcu-ndí núú-gã sá ìo na chĩndee ñaha-gá xii-ndo càda-ndo nchaá sá váha sàni iní-ndó, ndihi cuendá chiúⁿ quide-ndo cuendá-gá, te ducaⁿ chi sàndáá iní-ndó-gã. ¹² Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te càháⁿ váha ñáyiú cuendá Xítóhó Jesucristú, te tnàhá-ni nchòhó càháⁿ váha-yu cuendá-ndó, chi mee Yá Ndiöxí ndihi Xítóhó Jesucristú cündàhú iní ñáhá-gã chĩndee ñaha-gá xii-ndo.

2

Té quixi dandàhú ñáyiú

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa cada-xi nduu na quixi tucu-gá, chi quixi-gá nacuaa ñaha-gã xii-o, núu xíáⁿ càháⁿ-ndí dóho-ndo. ² Te ñá díú sã ííⁿ tnúhu tecú dóho-ndo te ngúita-ndo càni ííⁿ caní úú iní-ndó, te ni vã yúhú-ndó te núu véxi ííⁿ téé càchí-dé sá càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí, te càchí-dé sá sà véxi Xítóhó Jesucristú, te vá quindáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-dé chi ñá ndáá, àdi véxi ííⁿ téé nèhe ííⁿ tutú núú-ndó te càchí-dé sá yúhú ní tendaha-í véxi, te núú tütú-áⁿ càháⁿ-xi sá sà véxi Xítóhó Jesucristú, te diú-ni vá quindáá iní-ndó nàcuáa càháⁿ-xi, te ndèda-ni càa ñáyiú càháⁿ-yu

dává-án sã sà véxi-gá dico vá quindáá tnàhí iní-ndó. ³ Núu xiãⁿ dátũha ñaha-ĩ xii-ndo cuendá sá vã dáñá tnàhí-ndo mềe-ndo dandahú ñáhá ñáyiu. Chi cùmání-gã sáá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú, te ngũita nchaa ñáyiu cuu úhú iní-yu Yá Ndiõxí, te dává-án quini-yu ìⁿ tée xidó quidé nchaa sá cuèhé sá dúhá, te tée-án quihíⁿ-dé núu ùhú núu ndàhú ni caa ni quihíⁿ. ⁴ Te ñu-ni tée-án vã nděe iní-dé nchaa sá cãchí ñáyiu cùu ndiõxí-yu ndihí nchaa dava-gá sá quidé cãhnú-yu, te cachí-dé sá ïo cùnuu-dé, te quihu-dé ndée xití veñũhu núu ndécú cuè ñáyiu chiñũhu ñaha xii Yá Ndiõxí coo-dé, te cúñaha-dě xii-yu sá cúu-dě Yá Ndiõxí.

⁵ Te dandacu iní-ndó chi nchaa tnũhu-a sa ní cachí tnũhu-í xii-ndo cùtnàhá ní xindecu ndihí ñaha-ĩ. ⁶ Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nã cúu sã ngání ñaha xii tée-án nõu ñã túú-dě vitna, dico na sáá nduu tau-xi quee-dé caca cuu-dé te dává-án quini ñáhá nchaa ñáyiu. ⁷ Te ío titní núu sã cuèhé sá dúhá quide yucu ñávãha dicó-ni sá vátá quini-gá ñáyiu, dico ndècu ìⁿ sá ñã dáñá càda-xi nchaandi túhú nãcuáa cãchí iní-xi, dico sáá nduu xòcuñí sá ñã dáñá-ãⁿ te dává-án càda-xi nchaa nãcuáa cãchí iní-xi. ⁸ Te sáá nduu quini-yu tée quide nchaa sá cuèhé sá dúhá-ãⁿ ñuyiú-a. Te òré ná quixi túu Xítohó Jesucristú, te mee-ni sã dátãsaⁿ-xi, ndihí yócó yuhu-gá cuú tée-án. ⁹ Te sãcuíhná tendaha-xi tée-án quixi-dé, te cuãñaha-xi tnũhu ndee ìni càda-dé nãndi sá cáda-dě. Te càda-dé sá ñã túú tnàhí ndacu ni ìⁿ ñáyiu ñuyiú-a càda-yu, dico mee-ni dandahú ñáhá-dě xii-yu caca cuu-dé. ¹⁰ Te nchaa núu sã cuèhé sá dúhá càda-dé dandahú-dé nchaa ñáyiu sa ñũhu ichi cuáháⁿ núu ùhú núu ndàhú, chi ñã túú ní cuini-yu quindáá iní-yu tnũhu ndáá tnũhu Yá Ndiõxí cuendá naníhí tãhú-yu. ¹¹ Te sá dúcãⁿ ñã túú ní cuini-yu quindáá iní-yu tnũhu ndáá, núu xiãⁿ ñã ñã Yá Ndiõxí dacáháⁿ yucu ñávãha iní-yu quindáá iní-yu nchaa tnũhu ndehnde ¹² cuendá cuíta ni-hnú-yu, te ducaⁿ yãha-yu chi ñã túú sãndáá iní-yu tnũhu ndáá cãháⁿ Yá Ndiõxí, chi mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cùdíⁿ iní-yu quidé-yu, te cuíta nihnú-yu chi ducaⁿ ñi cachí Yá Ndiõxí cunduu.

Ñáyiu ní cachí Yá Ndiõxí naníhí tãhú

¹³ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú, ñáyiu ío cùu iní-gá cãchí tnũhu-ndí xii-ndo sã ñã túú ñã ñã ndee-ndí ndacãⁿ tãhú-ndí núu Yá Ndiõxí cuendá-ndó, chi ducaⁿ tau-xi cunduu, chi Yá Ndiõxí ní cachí-gá ndée cùtnàhá vátã ngãva-gá ñuyiú sã naníhí tãhú-ndó, te ñu Espiritú-gá dacáháⁿ-xi iní-ndó ndècu yĩnhu-ndo núu-gã, te sãndáá iní-ndó tnũhu ndáá cãháⁿ-gã nõu xiãⁿ ní naníhí tãhú-ndó. ¹⁴ Chi cuendá tnàhí-a ní cãháⁿ ñáhá Yá Ndiõxí xii-ndo, te ducaⁿ ñi naníhí tãhú-ndó chi ní sãndáá iní-ndó tnũhu Xítohó Jesucristú ní cãháⁿ-ndí núu-ndó, te sáá nduu te cundecu-ndo tnàhá-ndó nõu ío vãha caa ní nduu tãhú Xítohó Jesucristú ndécú-gã.

¹⁵ Núu xiãⁿ nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú ío cãháⁿ-ndí dóho-ndo sã vã dáñá ñihnu-ndo ichi-gã, te ni vã nãcuãnaa-ndo nchaa tnũhu ní cãháⁿ-ndí núu-ndó cùtnàhá ní xindecu ndihí ñaha-ndí xii-ndo, te ñu-ni ducaⁿ càda-ndo nchaa tnũhu tẽndaha-ndí véxi. ¹⁶⁻¹⁷ Te xicãⁿ tãhú-ndí núu-gã sã ná dacáhãⁿ-gã iní-ndó cundecu-ni-ndo ichi-gã, te ducaⁿ ïo na chĩndee ñaha-gã xii-ndo cãháⁿ-ndó mềe-ni tnũhu vãha, te càda vãha-ndo cundecu-ndo nacuáa cuu vãha iní-gã, chi mee Dũtú Ndiõxí ío cùu iní ñáhã-gã xii-o, te ñu-gã ní taxi-gã tnũhu ndee ìni cundecu ndihí-o ñi caa ni quihíⁿ, te ní cachí tnũhu tucu-gã ñngã tnũhu vãha sã cùndetu-o Xítohó Jesucristú.

3

Cãháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiõxí cuendá-ndí

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú, ndée núu ndihí-ñã cãchí tnũhu-í xii-ndo sã cãháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiõxí cuendá-ndí cuendá sã ná chĩndee ñaha-gã xii-ndí, te ducaⁿ ndihí-ni cutènuu tnũhu Xítohó Jesucristú nchaa xichi, te cudíⁿ ìni-yu tnũhu-gã ñãndá quidé nchòhó. ² Te cãháⁿ ndihí tucu-ndo Yá Ndiõxí cuendá sã ná còto ñaha-gã xii-ndí, te ñã túú ñã càda ñaha ñáyiu cuihna ìni-xi ndècu ichi cuèhé ichi duha xii-ndí, chi ñã nchãã-yu sãndáá iní-yu tnũhu-gã. ³ Dico Xítohó Jesucristú quidé-gã nchaa sã cãháⁿ-gã, te ñu-gã càda te nchòhó cundecu-ni-ndo

ìchi-gá, te coto ñaha-gã xii-ndo cuendá sá ñà túú nã cada ñaha yùcu ñávãha. ⁴ Te Xítohó Jesucristú quidé-gã cútnùní iní-ndí sá nchòhó quidé-ndó nchàa nacuaá ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo, te ñu-ni ducaⁿ càda-ndo cundecu-ndo. ⁵ Te xicáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndióxi sá ná chindee ñaha-gã xii-ndo cùu iní-ndó-gã, te ñu-ni-gá ná chindee ñaha-gã xii-ndo cùnduu cahnu iní-ndó, chi Xítohó Jesucristú ducaⁿ ño càhnu iní-gá.

Tàú-ó càda chiuⁿ-o

⁶ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, càháⁿ-í dóho-ndo sá méé-gã cuíní-gá sá vã nihí tnáhá-gã-ndó ndihí ndéda-ni càa ñáiyu càchí sá sàndáá iní tnúhu-gá, ñáiyu ñá túú cuíní cada chiuⁿ, chi ñáiyu ducaⁿ xíquide ñá túú cuíní-yu tníⁿ-yu tnúhu sá ñí dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo. ⁷ Te nchòhó sa xini-ndó nàcuáa cada-ndo cundecu-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo nàcuáa quide-ndí. Te cútnáhá ní xindecu ndihí ñaha-ndí xii-ndo chi ni ñⁿ nduu ñá túú ní tühío-ndí. ⁸ Te ni ñà túú dicó ducaⁿ ni quèheⁿ-ndí sá ndécú ndihí ñáiyu caxi-ndí àdi canehe-ndí, chi cuèi nduu cuèi niú ío ní quide chiuⁿ-ndí ní níhí-ndí díhúⁿ ñí saaⁿ-ndí nchaa sá ñí nàndíhí-ndí cuendá sá ñà túú ní cuíní-ndí chichiuⁿ ñaha-ndí xii-ndo. ⁹ Te cuèi tàú ndisa-ndí cachí tnúhu-ndí xii-ndo sã chindèe ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, dico ní quide chiuⁿ-ndí cuendá ní cuíní-ndí danèhé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa cada-ndo cundecu-ndo. ¹⁰ Te cútnáhá ní xindecu ndihí ñaha-ndí xii-ndo ñí cachí-ndí sá ncháá ñáiyu ñá túú cuíní cada chiuⁿ te vã cuãha-ndó-yu sá cáxí-yu. ¹¹ Te vitna nihí-ndí tnúhu sá ío dava nchòhó ñá túú tnáhí quide chiuⁿ-ndo, chi àúⁿ nã cuu ndí cuu ndí cuu-ni-ndo núú ndécú dàva-gá tnàha ñáiyu-ndo. ¹² Te yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáiyu ducaⁿ ñà túú cuíní cada chiuⁿ sá cádá chiuⁿ-ndo cuendá níhí-ndó nchàa sá cóhó sã cáxí-ndó, te duha càháⁿ-í dóho-ndo, chi ducaⁿ cuíní Xítohó Jesucristú Yaá táxí tnùní ñáhá xii-o cada-ndo, te òré cada chiuⁿ-ndo te vã ño cada dusaⁿ-ndo.

¹³ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vã dáña ndèé-ndó càda-ndo mee-ni sá vãha. ¹⁴ Te núu ñⁿ

ñáiyu ndècu ndihí-ndo ñá túú cuíní-yu tníⁿ-yu tnúhu càháⁿ-ndí núú tütú-a, te cundehe-ni-ndo núu ndéda càá-yu, te vã nihí tnáhá-gã-ndó ndihí-yu cuendá sá ná cùcahaⁿ núú-yu, ¹⁵ dico vã cúú ùhú iní-ndó-yu, chi càháⁿ-ndó dóho-yu cada-ndo sã ndécú-ndó ìchi Xítohó Jesucristú ndihí-yu.

Tnúhu ndéé núú ñí ndihí-ná

¹⁶ Te mee Xítohó Jesucristú ío vãha cùu iní-gá ndécú-gã, te xicáⁿ táhú-í núú-gã sá méé-gã ná cádá te ío vãha cuu iní-ndó tnáhá-ndó cundecu-ndo cuèi nása-gá ná cundecu-ndo. Te mee-gã ná cundecu ndihí ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo.

¹⁷ Te vitna yúhú té Páblú tée-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhá-í xii-ndo, te ñu-ni duha càa nchaa letrá-í nchaa núú tütú cáduha-í. ¹⁸ Te xicáⁿ táhú-í núú Xítohó Jesucristú sá ño na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHⁿ NDAHA TÉ TIMÛTEÚ

Té Păblú cădũha-dé tutú quihⁿ ndaha té Timùteú

¹ Yúhú té Păblú ní tendaha ñaha Yá Ndiõxí cãháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú chi ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiõxí cunduú, te diu-gá cúú-gã Yaá ní dácăcu ni-hnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. Te tnàhá Xítóhó Jesucristú ducaⁿ ñí cachí-gá sá cãháⁿ-í tnúhu-gá, te diu-gá ní taxi-gá tnúhu ndee ìní xii-o sã cùndecu-o ndihí-gá ñí caa ñí quihⁿ. ² Te yòhó té Timùteú cúú-n ñⁿ tée ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítóhó Jesucristú chi ío váha ní sándáá ìní-n-gã. Te cãdũha-í ñⁿ tutú daquixi-í ndaha-n. Te xicáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dütú Ndiõxí ndihí núú Xítóhó Jesucristú sá ío na chindee chitúu ñaha-gã xii-n, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cãdá te ío váha cuu ìní-n cùndecu-n.

Cuendá nchaa ñáyiú dândahú tnàha ñáyiú-xi

³ Te nàha-n nacuáa ní cãháⁿ-í cùtnàhá ní quee-í ñuú Éfesú véxi-í distritú Macèdoniá, chi ní cachí-í sá quéndõo-n ñuú-áⁿ cãháⁿ-n dôho nchaa ñáyiú dândahú ñáhá cãchí sá cãháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí te ñá ndáá sá cãháⁿ-yu tnúhu-gá, te diu-ni ducaⁿ cãháⁿ-í vitna cada-n cùndecu-n. ⁴ Te cúñaha-n xii-yu sá vã cãdá cuendá-yu nchaa cuendú ñihí-yu nacuáa ní xóo cada ñáyiú ní xindee ndéé sanaha, te nchaa cuendú-áⁿ dicó chináá ñáhá-xí chi ñá túú vèdana nândihí-xi, te ñí ñá túú chindee ñaha-xi cada-o nacuáa cuení Yá Ndiõxí, chi mee-ni sã quindáá ìní-ó-gã quidé-xí quide-o nchaa nacuáa cuení-gã.

⁵ Te duha cãháⁿ-í cúñaha-n xii-yu cuendá sá ná cùu ìní-yu tnàha ñáyiú-yu, te xini ñuhu-xi nduu ndoo nduu nine ìní-yu, te cunduu váha ìní-yu, te quindáá ìní-yu Yá Ndiõxí, te vá cãní ñⁿ cani úú ìní-yu, te núu ducaⁿ na cãdá-yu te cuu ìní ndisá-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu. ⁶ Chi dava ñáyiú ñá túú-gã quidè-yu nchaa nacuáa cãháⁿ-í-a,

chi mee-nã nchaa cuendá sá ñá túú vèdana nândihí xicãháⁿ-yu. ⁷ Te cuení-yu cãháⁿ-yu nchaa tnúhu ní cãháⁿ ndii Moisés dico ñá ndácũ-yu, chi cuèi ñí yùhu ñí ìní-yu cãháⁿ-yu dico ñá tècú tnùní-yu nacuáa ní cãháⁿ ndii, te ñí tnúhu cãháⁿ mée-yu ñá cùtnùní ìní-yu nacuáa ndùu-xi.

⁸ Te sa nàha-o sá ncháá tnúhu ní cãháⁿ ndii Moisés váha, te núu na tècú tnùní-ó ñá cuendá ducaⁿ ñí ngúndecu nchaa tnúhu-áⁿ.

⁹ Te cùtnuní ìní-ó sã ñá díú sã cúú-xí nchaa ñáyiú quide váha ndècu ñuyiú-a ñí ngúndecu nchaa tnúhu-áⁿ, chi ní ngúndecu-xi sã cúú-xí nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, ndihí cuendá nchaa ñáyiú ío sãá ìní-xi, ndihí cuendá nchaa ñáyiú quide cuehé quidé dùha, ndihí cuendá nchaa ñáyiú ío ndècu cuéchi-xi, ndihí cuendá nchaa ñáyiú ñá túú nèhe vèdana sá yíñùhu núú Yá Ndiõxí, ndihí cuendá nchaa ñáyiú ñá túú cãháⁿ váha cuendá ichi Yá Ndiõxí, ndihí cuendá nchaa ñáyiú sàhni tátá-xi ndihí nãná-xi, ndihí cuendá nchaa dava-gá ñáyiú sàhni tnaha, ¹⁰ ndihí cuendá nchaa cue tée cãháⁿ ndihí ñáyiú ñihí te ñá díú ñãdihí-güedé cúú-yu, ndihí cuendá tucu nchaa ñáyiú ñihí cãháⁿ ndihí cue tée te ñá díú yí-yu cùu-güedé, ndihí cuendá nchaa cue tée cãháⁿ ndihí tnàha ndi mee tée-xi, ndihí cuendá nchaa ñáyiú chiváha tnàha ñáyiú-xi cuendá sá cuení-yu ñihí-yu díhúⁿ, ndihí cuendá nchaa ñáyiú ndehnde, ndihí cuendá nchaa ñáyiú cãcunehe ndéé Yá Ndiõxí cuendá cuení-yu cutnùní ìní tnàha ñáyiú-yu sá cãháⁿ ndáá-yu, te ñá ndáá sá cãháⁿ ndáá-yu, ndihí cuendá nchaa ñáyiú quide nchaa dava-gá sã ñá túú tàuchiuⁿ Yá Ndiõxí cadá-yu. Cuendá nchaa ñáyiú ducaⁿ xiquide ní ngúndecu nchaa tnúhu-áⁿ. ¹¹ Te nchaa tnúhu-áⁿ ñⁿ-ni cùu-xi ndihí nchaa tnúhu sã ñí cachí Yá Ndiõxí cãháⁿ-í, te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu váha vihi, chi mee-gã ío váha ìní-gã.

Té Păblú ndacáⁿ táhú-dè núú Yá Ndiõxí sã ñí cundahú ìní ñáhá-gã xii-dé

¹² Te Xítóhó Jesucristú ní cutnùní ìní-gá sã cãdá ndáá-í cada-í nchaa chiúⁿ tahu-gã. Te ndacáⁿ táhù-í núú-gã sã ñí taxi-gã chiúⁿ-gã quidè-í, te ío chindee ñaha-gã xii-í. ¹³ Te ní taxi-gã chiúⁿ-gã quidè-í cuèi ní xóo cãháⁿ

cuèhé-í cuendá-gá, te cuèi ní xóo cúú cuèhé cúú duha-í nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá, te cuèi nándi-gá sá ñí xóo cada-í-yu dico ní cundàhú iní ñáhá Yă Ndiöxí xii-í, chi vátá quindáá-gá iní-í Xítóhó Jesucristú cútnàhá ducaⁿ ñí xóo cada-í, te ni ñă cútnùní iní-í nchaa sá quidè-í ní cùu, te cuèi ducaⁿ ñí xóo cada-í, ¹⁴ dico Yă Ndiöxí ío ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-í te chindee ñaha-gá. Te mee Xítóhó Jesucristú chindèe ñaha-gá xii-í sàndáá iní-í-gá, te cùu iní-í nchaa tnàha ñáyiú-í.

¹⁵ Te ñihí-ó tnùhu sá Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a cuendá sá dácăcu nihnu-gá nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha. Te tnùhu-án cúú-xí ñⁿ tnùhu ndáá, te xini ñuhu-xi quindáá iní nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a. Te yúhú cùú-í téé ío-gá ndécú cuèchi-xi núú Yă Ndiöxí ní cùu. ¹⁶ Te Yă Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gă ní dácăcu nihnu ñaha-gă xii yúhú téé xidó ndécú cuèchi-xi ni cùu, cuendá cutnùní iní nchaa ñáyiú sá Xítóhó Jesucristú ío càhnu iní-gá. Te sá dúcáⁿ ñí quide ñaha-gă xii-í, te xiăⁿ cutnùní iní-yu sá núu na quindáá iní ñáhă-yu xii-gá te cundecú-yu ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁷ Te nchaa-o chí ná càchí-ó să ío càhnu cuu Yă Ndiöxí, te canehe-o să yíñuhu núú-gă ni caa ni quíhíⁿ, chi mee-gă cúú-gă Yaá táxí tnùní nchaa nduu nchaa quíú. Te cùu-gá ñⁿ Yaá ñá túú xini núú-ó, te ñⁿdii díí-ni-gă ío ndècu ndihí-gá nchaa sá xini tnùní-gá.

¹⁸ Te yòhó té Timùteú téé cùu datná ñⁿ déhe mee-í sa nàha-n nacuáa ní cáháⁿ dava-gá cue téé cáháⁿ tnùhu Yă Ndiöxí cuendá-n, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ-ú tucu, te cada-n nchaa nacuáa cáháⁿ tnùhu-án chi diu nchaa tnùhu-án canu ichi ñaha-xi xii-n cada-n nchaa nacuáa cuini Yă Ndiöxí. ¹⁹ Te ío quindáá iní-n Xítóhó Jesucristú, te cada váha-n cundecu-n nacuáa cundecu váha iní-n, chi dava ñáyiú ñá túú-gă ducaⁿ quidé-yu núu xiăⁿ ñá túú-gă sàndáá iní-yu nacuáa cáháⁿ tnùhu-gá. ²⁰ Te diu-ni ducaⁿ ñí quide té Himèneú ndihí té Lijandru ní dáñá ndèe-güedé ñá túú-gă sàndáá iní-güedé nacuáa cáháⁿ tnùhu Xítóhó Jesucristú, te ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá ná cundoho-ná-güedé núu nása cada ñaha sàcuíhná xii-güedé,

te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-í cuendá sá vă cáháⁿ cuèhé-gá-güedé cuendá Yă Ndiöxí.

2

Nàcuáa cáháⁿ ndihí-o Yă Ndiöxí

¹ Te na càchí tnùhu-í xii-n nchaa nacuáa cada-n. Te díhna-gá càchí tnùhu-í sá cáháⁿ ndihí-n Yă Ndiöxí cuendá nchaa ñáyiú te núu nása cùu xindecú-yu, te cácáⁿ táhú-n núú-gă cuendá-yu, te ducaⁿ ío ndacáⁿ táhú-n núú-gă cuendá nchaa sá vâha quide ñaha-gă xií-yu. ² Te ducaⁿ cáháⁿ ndihí-n Yă Ndiöxí cuendá nchaa cue téé cùnno ndihí cuendá nchaa dava-gá cue téé cùchiuⁿ cuendá cada váha-güedé, te ducaⁿ nchòo ñá túú ná cuu cundecu-o, te ñá túú tnàhí ná cani iní-ó cundecu-o, te ío cundecu yíñuhu-o núú Yă Ndiöxí, te cada-o nchaa nacuáa tàú-xi cunduu. ³ Te núu ducaⁿ na càda-o cáháⁿ ndihí-o Yă Ndiöxí cuendá nchaa ñáyiú te quide váha-o, te ndùu vétú iní Yă Ndiöxí Yaá ní dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. ⁴ Te mee-gă cuini-gá sá ncháá ñáyiú tecú tnùní-yu nchaa tnùhu cáháⁿ-gá, chi cuini-gá sá nanihí tàhú-yu. ⁵ Te ñⁿ-ni Dútú Ndiöxí ndécú, te ñⁿ-ni Xítóhó Jesucristú, te medii-ni Xítóhó Jesucristú quidé-gă tnàhá tnùhu-o ndihí Yă Ndiöxí. ⁶ Te Xítóhó Jesucristú ní dáñá-gă méé-gă ní sahani ñaha-güedé xii-gá cuendá sá cuini-gá sá căcu nihnu nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú núú ùhú núú ndàhú. Te Yă Ndiöxí cuini-gá sá ncháá ñáyiú ñuyíú ndécú vitna níhí-yu tnùhu nacuáa ní cuu ní xihí Xítóhó Jesucristú. ⁷ Te Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá cáháⁿ-í tnùhu-án ndèni ní cuu núú xindecu ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te mee-ni tnùhu ndáá dánèhé-í-yu nacuáa quindáá iní ñáhă-yu xii-gá, te yúhú cáháⁿ ndáá-í sá Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá cáháⁿ-í tnùhu-gá chi ndècu ndihí-í Xítóhó Jesucristú, te ñá túú dandahú ñáhà-í xii-n.

⁸ Te yúhú cuini-í sá ncháá xichi cáháⁿ ndihí cue téé Yă Ndiöxí, te na cunduu ndoo cunduu nine iní-güedé òré ndonehe-güedé ndaha-güedé cáháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-gá, chi vá cúú cùdééⁿ-güedé cuendá nchaa sá quidé ñaha ñáyiú xii-güedé, te ni vă caní iní-güedé cúcuèhé tnàhá-güedé ndihí-yu. ⁹ Te càchí tnùhu-í xii-n să ncháá ñáyiú dihí ná cunduu dío-yu nacuáa tàú-xi cunduu, te

vá cündüu cuehé cunduu duha dàtná cáá dño nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha, te na ndàdá-yu díquǐ-yu nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá ndádá cuèhé ndada duhá-yu, te vá cání iní-yu cunduu vií-yu ndihí sá ïo ndèyáhu, te ni vǎ cání iní-yu cuihnú-yu dóó sǎ ïo ndèyáhu. ¹⁰ Te mee-ni sǎ vǎha cadá-yu, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa ñáyi dñí ndécú ichi Yá Ndiöxí. ¹¹ Te òré tàcá-yu núú dácuahá-yu tnúhu Yá Ndiöxí, te cue ñáyi dñí-áⁿ na nàhi dacuahá-yu tnúhu-gá, te cadá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ cue té dácuaaha ñaha xii-yu tnúhu-gá. ¹² Te yúhú càchí-í sá vǎ cúú dácuaaha ñáyi dñí cue té, te ni vǎ cúú tàxi tnuní ñáhá-yu xii-güedé chi cunduu tnáví-ni yuhú-yu cundedóho-yu. ¹³ Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cadá-yu, chi Yá Ndiöxí ní cadúha-gá dñha-gá té Àdán te dàtnuní ní cadúha-gá tá Èvá. ¹⁴ Te ñá díú mèe té Àdán ní dándahú ñáhá sácuihná xii-dé, chi tá Èvá ní dándahú-xi, te ñá túú ní quide váha-xi núú Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ ní sándáá iní-xi tnúhu ní cáháⁿ sácuihná-áⁿ. ¹⁵ Dico ñáyi dñí ní nduu táhǔ-yu sá cóo dèhe-yu, te naníhí tàhú-yu te núú vá dáñá ndéé-yu canchicúⁿ nihnú-yu ichi Yá Ndiöxí, te cundecu yíñuhú-yu núú-gǎ, te cuu iní-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu, te cadá-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu cundecú-yu.

3

Nàcuáa tàú cue té yíndaha ñaha xii ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí cada-güedé

¹ Te ïo ïⁿ tnúhu càháⁿ ñáyi sá núu ïⁿ té cuini quíndaha ñaha xii ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí, te ïⁿ sá vǎha cuini-dé cada-dé càchí-yu, te ndáá quée-xí tnúhu càháⁿ-yu. ² Te yúhú càchí-í sá cuè té ducaⁿ na quíndaha ñaha xii ñáyi te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue té quide ndáá cuèndá sá vǎ càháⁿ ñáyi cuèndá-güedé sá ñá túú quide ndáá-güedé. Te na cùu-güedé cue té ndèca ïⁿ caa-ni ñadihí, te na cùu-güedé cue té ñá túú quide cutexínu ndècu, te na cùu-güedé cue té quide nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te na cùu-güedé cue té sǎñaha núu vehe ndetatú nchaa ñáyi ñuhu ichi, te na cùu-güedé cue té dānehé ñáhá

vǎha xii ñáyi tnúhu Yá Ndiöxí. ³ Te vá cúu-güedé cue té quihu, te ni vǎ cúu-güedé cue té ndècu pletú, te ni vǎ cúu-güedé cue té dícó-ni ducaⁿ nihí dñhúⁿ, te ni vǎ cúu-güedé cue té sàni iní nàá, te ni vǎ cúu-güedé cue té ñuhu iní mee-ni dñhúⁿ. Chi na cùu-güedé cue té váha iní-xi te cunduu càhnu iní-güedé. ⁴ Te na cùu-güedé cue té ïo váha sànu ichi ñadihí-xi ndihí landú-xi, te na cùu-güedé cue té quide nàcuáa sándáá iní ñáhá landú-xi cuèndá canehe-güexi sá yíñuhu núu-güedé. ⁵ Chi núu cùu-güedé cue té ñá ndácú cànuichi ñadihí-xi ndihí landú-xi, te vá ndácú-güedé quíndaha-güedé cue ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí. ⁶ Te vá cúu-güedé cue té íchí ní sándáá iní-xi tnúhu Yá Ndiöxí, chi na cuáháⁿ te cada nínu-güedé méé-güedé te cuíta nihnu-güedé dàtná ní xíta nihnu sácuihná. ⁷ Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue té càháⁿ váha ñáyi cuèndá-xi, cuèi ñá díú ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí cuèndá sá vǎ cuátnuhu ñaha ñáyi xii-güedé, chi núu ñáhá te cūdāna te sácuihná quesaha-xi tàxi tnuní ñáhá-xi xii-güedé.

Cue té chindee ñaha xii cue té yíndaha ñaha xii ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí

⁸ Te tnàhá cue té chindee ñaha xii cue té yíndaha ñaha xii ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí xini ñuhu-xi cuu-güedé cue té quide nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cúu-güedé cue té càchí sá càháⁿ ndáá te ñá ndáá, te ni vǎ cúu-güedé cue té quihu, te ni vǎ cúu-güedé cue té sàni iní-xi dícó-ni ducaⁿ nihí dñhúⁿ. ⁹ Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue té ñá túú dàña ndéé sándáá iní tnúhu Yá Ndiöxí, te na cùu-güedé cue té ïo váha cùu iní-xi cuèndá nchaa sá vǎha quide-güedé. ¹⁰ Te xini ñuhu-xi coto ndéé ñáhá xii-güedé te núu cùu-güedé cue té quide váha, te núu cùu-güedé cue té quide váha ña te cuu chindee-güedé cue té yíndaha ñaha xii ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí. ¹¹ Te tnàhá tucu nchaa ñáyi dñí ná cadá-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cündüu yití yuhú-yu, te ni vǎ cúu-yu ñáyi quide cutexínu ndècu, te na cùu-yu ñáyi ïo váha quide ndáá. ¹² Te nchaa cue té chindee ñaha xii cue té yíndaha ñaha xii ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí, xini

ñuhu-xi cuu-güedé cue té ndècu ìⁿ caa-ni ñadihí-xi, te na cùu-güedé cue té sànu ichi váha ñadihí-xi ndihí landú-xi. ¹³ Te núu na càda ndáá-güedé chindee-güedé cue té yìndaha ñaha xii ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí, te canehé-yu sá yíñuhu núu-güedé, te ducaⁿ te vá cúu càháⁿ núu-güedé càháⁿ-güedé núu ñáyi tñuhu Xítohó Jesucristú sá sàndáá iní-güedé.

Ío càhnu cuu tñuhu càháⁿ Yá Ndiöxí

¹⁴ Te cuiní-í ndihí-ni quixi coto ñaha-í xii-n dico díhna-gá cadúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n ¹⁵ chi na cuáháⁿ cuyaa-í. Te xíaⁿ núu cadúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n cuendá cutnùní iní-n nása cada-n cùndecu-n ndihí nchaa ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí. Te ñáyi-áⁿ cúu-yu dàtná ìⁿ vehe cùu cuendá Yá Ndiöxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú, chi ndècu ndihí ñaha-gá xii-yu, te cúu-yu ñáyi càháⁿ váha cuendá tñuhu-gá. ¹⁶ Te cùtnùní ndáá iní-ó sá ío càhnu cuu tñuhu càháⁿ Xítohó Jesucristú, tñuhu sá càháⁿ nàcuáa nduu ichi ndecu-o, te duha càháⁿ tñuhu-áⁿ:
Te ní quixi Yá cúu Ndiöxí ñuyú-a ní cuu-gá ìⁿ ñáyi,
te Espíritú Yá Ndiöxí ní càháⁿ ndáá-xi sá cúu-gá ìⁿ Yaá ío váha quide ndáá,
te cue espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí ní xíní ndáá-xi nchaa nàcuáa ní quide Yaá ní quixi ñuyú-a.
Te ní xité nuu tñuhu-gá nihí ñuyú-a,
te ndèni ní cuu ní ngúita-yu sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá,
te mee-gá cuánda-gá andiu.
Duha càhí tñuhu-áⁿ.

4

Ñáyi dañu nihnu vá quíndáá-gá iní-yu Yá Ndiöxí

¹ Te Espíritú Yá Ndiöxí càháⁿ ndáá-xi sá sáa nduu dañu nihnu dava ñáyi ndècu ichi-gá vá quíndáá iní ñáhá-gá-yu xii-gá, te ducaⁿ chi cue espíritú cùndihí yucu ñáváha dandáhú ñáhá-xi xii-yu, te mee-ná nchaa tñuhu càháⁿ nchaa ñáyi cùndihí nchaa espíritú-áⁿ cuhuⁿ iní-yu. ² Te nchaa ñáyi ducaⁿ cùndihí cue espíritú cùndihí yucu ñáváha-áⁿ cúu-yu ñáyi ío dàndahú méé-xi

chi càhí-yu sá càháⁿ ndáá-yu te ñá ndáá, te ñá túu tñáhí-gá ná quidé-xi iní-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ³ Te ñáyi-áⁿ quesàhá-yu sá vá cúu càndeca tñaha ñáyi, te ni vá cúu càxí-yu dava núu sá xíní-yu caxí-yu, dico Yá Ndiöxí ní cadúha-gá nchaa sá nchító-ó cuendá caxi-o, te cuiní-gá sá ncháá nchòo ñáyi sàndáá iní tñuhu-gá ndacáⁿ táhú-ó núu-gá òré caxi-o. ⁴ Te nchaa sá ní cadúha Yá Ndiöxí cúu-xi sá váha te vá dáquèe tñhú-ó, te xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ó núu-gá cuendá nchaa xíaⁿ. ⁵ Te Yá Ndiöxí càhí-gá sá méé-gá quidé-gá cúu-xi sá váha sá cúu-xi-ó te núu na ndacáⁿ táhú-ó núu-gá.

Té quide ndáá xínú cuèchi núu Xítohó Jesucristú

⁶ Te núu na dàcuaha-n ñáyi ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a ña, te cuu-n ìⁿ té quide ndáá xínú cuèchi núu-gá, te nducu ndè-ni-n dacuaha-n tñuhu Yá Ndiöxí sá sàndáá iní-n, te canchicúⁿ nihnu-ni-n càda-n nchaa nàcuáa càháⁿ-gá, te núu ducaⁿ nà cada-n, te níhí ndéé-n cùndecu-n ichi-gá. ⁷ Te vá cáda cuendá-n nchàa cuendú cuèhé cuendú duha càháⁿ ñáyi, ndihí nchaa dava-gá cuendú sá ñà túu nàndihí cuendá sá ñà túu nà cumání-n cùndecu-n núu Yá Ndiöxí. ⁸ Te núu ìⁿ chiuⁿ cada-o te nàcaá luha yiqui-o te nàndihí-xi luha, dico ío-gá nàndihí-xi te núu cada-o sá cùndecu yíñuhu-o núu Yá Ndiöxí. Te núu ducaⁿ na càda-o te cùu-xi ìⁿ sá váha sá cúu-xi-ó vitna, te ni caa ni quíhí ducaⁿ cùu-xi ìⁿ sá váha sá cúu-xi-ó. ⁹ Te xini ñuhu-xi sá ncháá-ndó quíndáá iní-ndó nchàa tñuhu càháⁿ-í-a chi cùu-xi tñuhu ndáá. ¹⁰ Te vitna ío nducu ndee-o quide-o chiuⁿ Yá Ndiöxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú te quide ndee iní-ó cuendá nchaa sá quidé ñaha ñáyi xii-o, chi sàndáá iní-ó sá díú-gá chindèe ñaha-gá xii-o. Te nchaa ñáyi cùndahú iní ñáhá-gá te chindee ñaha-gá xii-yu, dico ñáyi sàndáá iní ñáhá xii-gá ío-gá cùnùu-yu chindee ñaha-gá xii-yu, chi dàcácu nihnu ñaha-gá núu ùhú núu ndáhú.

¹¹ Te nchaa tñuhu-áⁿ cùñaha-n xii-yu, te càháⁿ-n dõho-yu sá ná càdá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-xi. ¹² Te ío cada váha-n cùndecu-n cuendá sá vá yõ daquèe tñhú

ñáhá xii-n cuendá sá cúu-n tēe cuechi, te ío váha cada-n nchàa sá tàu-n càda-n cuendá ducaⁿ càncicúⁿ nihnu nchaa ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí, te vii vii cáháⁿ ndihí-n-yu, te cuu iní-n-yu, te ío quindáá iní-n Yá Ndiöxí, te mee-ni sã váha cani iní-n, te ducaⁿ càda-n cuendá càncicúⁿ nihnú-yu. ¹³ Te nini cùyaa-í quixi-í, te ío nducu ndèe-n cáháⁿ ndodo-n tnũhu Yá Ndiöxí núu-yu, te dacuahá-n-yu nàcuáa càháⁿ tnũhu-gá, te cáháⁿ-n dõho-yu nàcuáa cuu vii cuu váha iní-yu cundecú-yu ichi Yá Ndiöxí. ¹⁴ Te vá dáñá ndèe-n càda-n nacuáa ndùu táhú nĩ taxi Yá Ndiöxí ní ngũndecu ndihí-n cũtnáhá ní sacáⁿ ndodo cue tēe yĩndaha ñaha xii ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí ndaha-güedé díquí-n, te ní cachí tnũhu-güedé sá dúcáⁿ ní cuiní Yá Ndiöxí cunduu.

¹⁵ Te ni yũhu ni iní-n càda-n nchaa nacuáa càháⁿ-í-a cuendá sá ná quini ñáyi sá ïo-gá váha ta quide-n cuáháⁿ. ¹⁶ Te ío váha cundehe-n nchàa nacuáa quide-n, ndihí nchaa nàcuáa dānehé-n-yu, te vá dáñá ndèe-n dùcaⁿ cada-n. Te núu ducaⁿ na càda-n te nduu táhú-n cundecu váha-n núu Yá Ndiöxí ni caa ni quihíⁿ ndihí nchaa ñáyi na tēdõho nchaa tnũhu càháⁿ-n.

5

Nàcuáa tàu-xi cada-o cundecu-o ndihí ñáyi sàndáá iní tnũhu Yá Ndiöxí

¹ Te vá tēnàá-n nchàa cue tēe cùu sacuéhé chi vii vii cáháⁿ-n dõho-güedé, te cada iní-n sã dàtná tātá-n cùu-güedé, te ñu-ni ducaⁿ vì vii cáháⁿ-n dõho nchaa cue tēe cuechi, te cada iní-n sã dàtná cue ñani-n cùu-güedé.

² Te ñu-ni ducaⁿ vì vii cáháⁿ tucu-n dõho nchaa ñáyi ñihí ñáyi cùu sacuéhé, te cada iní-n sã dàtná nāná-n cùu-yu, te ñu-ni ducaⁿ vì vii cáháⁿ tucu-n dõho nchaa ñáyi ñihí ñáyi cuechi, te cada iní-n sã dàtná cue cúha-n cùu-yu, te ío cuu váha iní-n òrē ducaⁿ cáháⁿ-n dõho nchaa ñáyi cuechi-ãⁿ.

³ Te canehe-n sã yĩñũhu núu ñáyi ñihí ní quendóo quēe, te chindēe-n-yu núu ndáhú-yu. ⁴ Te núu ñⁿ ñaha quēe ndécú cuē déhe-aⁿ àdi cue déhe ñani-aⁿ, te ío xini ñũhu-xi cada-güexi nchaa nacuáa tàu-xi cunduu núu-aⁿ chi ducaⁿ cuiní Yá Ndiöxí cada-güexi. Te núu ducaⁿ na càda-güexi te nānchocáva-güexi quide-güexi sã váha sá

cúu-xi ñáyi ní dācuéhnú ñaha xii-güexi. Te núu ducaⁿ na càda-güexi te quide váha-güexi te ío nduu vétú iní Yá Ndiöxí. ⁵ Te ñáyi quēe ñáyi ndáhú ndécú ichi Yá Ndiöxí sàndáá iní-yu sá díu-gã chindēe ñaha-gá xii-yu, te cuēi nduu cuēi niú ñá túu dāña ndeé-yu càháⁿ ndihí ñáhá-yu xii-gá. ⁶ Te nchaa ñáyi quēe cúdí iní quide nchaa sá cuēhé sá dúhá cùu-yu dàtná ñáyi ní xihí cuēi ndècu vívũ-yu. ⁷ Te cúñaha-n xii nchaa ñáyi sá ná cadã-yu nchaa tnũhu càháⁿ-í-a cuendá sá ñà túu nã cumānĩ-yu cundecú-yu, te ducaⁿ vã yõo cáháⁿ cuēhé cuendá-yu. ⁸ Te ío xini ñũhu-xi chindeé-yu cue tnàha ñáyi-yu, dico ío-gá xini ñũhu-xi chindeé-yu cue ñáyi cùu ndi meé-yu ndècu ndihí-yu, te núu vá dúcáⁿ cadá-yu te ñá túu-gã sàndáá iní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ ná cadá-yu te vihi-gá quidē-yu dācúxí ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha.

⁹ Te chido tnùnĩ-n mēe-ni ñáyi quēe ñáyi sa ndècu únídico cuíá-xi àdi vihi-gá cuendá ñáyi-áⁿ cadá-yu nchaa nàcuáa cuiní Yá Ndiöxí núu nchàa ñáyi ndècu ichi-gá, te ñáyi-áⁿ xini ñũhu-xi cuú-yu mee-ni ñáyi ní quide ndáá ní xĩndecu ndihí yĩ-xi. ¹⁰ Te na cùu-yu ñáyi quēe quide váha cùu núu nchàa ñáyi, te na cùu-yu ñáyi quēe xini canu ichi váha cue landú-xi, te na cùu-yu ñáyi sãñaha nũu vehe ndetatú cue ñáyi ñũhu ichi, te na cùu-yu ñáyi ndècu túha quide nani chiúⁿ cuendá cue ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí, te na cùu-yu ñáyi chĩndee nchaa ñáyi ndècu ndihí tnũndõho tnũhu ndáhú, te na cùu-yu ñáyi ñá túu dāña ndeé quide nchàa núu sã váha.

¹¹ Te vá chidó tnùnĩ-n ñáyi quēe ñáyi ñá túu ndècu únídico cuíá-xi cada chiúⁿ Yá Ndiöxí, chi núu cuechi-gã-yu ña, te vá cundáá-yu cadá-yu chiúⁿ-gá, chi quesáhá-yu natnāndaha tucú-yu. ¹² Te sá cuendá xĩãⁿ te nacháhu-yu núu Yá Ndiöxí, chi vá cadá-gã-yu nàcuáa ní cuu tnũhu cadá-yu ni cùu. ¹³ Te ngũita-yu cani iní-yu quihíⁿ-yu ndi vehe ndi vehe caca nihní-yu, te nchaa ñáyi ducaⁿ quide ío cùu cuhndú-yu, te cùyiti yuhú-yu, te ndēni ní cuu cuáháⁿ-yu chĩnee díquí-yu vehe tnàha

ñáyíu-yu ndèhé-yu núu nása ndècú-yu, te ñá túú tàú-yu ducaⁿ càdá-yu, te càháⁿ-yu mee-ni tnùhu sá ñà túú nàndíhi. ¹⁴ Núu xíⁿ cuíní-í sá ncháá ñáyíu quèé ñáyíu cuechi na nàtnándaha tucú-yu cuendá cuú-yu náná, te ducaⁿ càdá-yu nchaa sá xíní ñùhu-xi cadá-yu vehé-yu, te núu ducaⁿ na càdá-yu, te nchaa ñáyíu cùu úhú iní ñáhá xì-o vá nìhí-gá-yu tnúhu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá tnúhu Yá Ndiöxí. ¹⁵ Te dava ñáyíu quèé ndécú ichi Yá Ndiöxí ní cùu ní dáñá-yu te ní tñí-yu tnúhu càháⁿ sácúíhná.

¹⁶ Te núu dava ñáyíu ndècu ichi Yá Ndiöxí ndécú ndìhí-yu ìⁿ ñaha quèé cúu ndì meé-yu ña, te tàú-yu chindee ñáhá-yu xii-aⁿ cuendá sá vǎ ìo chi chiùⁿ-aⁿ nchaa ñáyíu ndècu ichi Yá Ndiöxí, te ducaⁿ te nchaa ñáyíu ndècu ichi-gá-áⁿ ñíhí ndéé-gǎ-yu chindèé-yu dava-gá ñáyíu quèé ñá túú vèdana ndècu ndìhi.

¹⁷ Te nchaa cue téé ìo váha quède yìndaha ñaha xii ñáyíu ndècu ichi Yá Ndiöxí ìo xini ñuhu-xi canehe sá yíhí ñùhu núu-güedé, te chindee ñaha xii-güedé. Te uuⁿ-gá tàú ñáyíu ducaⁿ càdá-yu sá cúu-xí ncháa cue téé ni yùhu ni iní càháⁿ tnúhu-gá. ¹⁸ Te núu tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Vá chíhí-ndó ñùnu yuhu ndicutu oré dánchezí-dí triú”, duha càchí-xi. Te càchí tucu-xi ingá xichi: “Ìⁿ téé quède chiuⁿ dacuítí tàú-xi sá cúhúⁿ yǎhu-dé”, duha càchí-xi núu tütú-gá.

¹⁹ Te núu ìo ñáyíu véxi sàcáⁿ cuéchi núu-n cuendá ìⁿ téé yìndaha ñaha xii ñáyíu ndècu ichi Yá Ndiöxí ñá, te cada cuendá-n tnùhu càháⁿ-yu te núu véxi-yu ndìhi úú àdi úní ñáyíu càháⁿ ndáá nàcuáa ní cuu, áⁿ nùu ñáhá te vá cadá cuendá-n tnùhu càháⁿ-yu. ²⁰ Te núu cue téé yìndaha ñaha xii ñáyíu-áⁿ ndécú cuèchi-güedé, te cáháⁿ-n dǎho-güedé núu ncháa ñáyíu ndècu ichi-gá cuendá sá dává-gǎ-yu vá cúyíⁿ-yu ducaⁿ càdá-yu. ²¹ Te Yá Ndiöxí ndìhi Xítóhó Jesucristú náhá-gǎ ndìhi cue espíritú xínú cuèchi núu-gǎ sá yǎhú càháⁿ-í dóho-n sǎ cadá-n ncháa nàcuáa càháⁿ-í-a, te ìⁿ-ni cáháⁿ ndìhi-n cuè téé xíní tnáhá ndìhi-n, ndìhi cue téé ñá túú xíní tnáhá ndìhi-n. ²² Te vá ìo cundíhí iní-n tàxi ndecu-n ìⁿ téé quìndaha ñaha xii ñáyíu, chi díhna-gá cada cuendá-n te núu cùu-dé ìⁿ téé quède ndáá,

chi núu cuendá-ni na tàxi ndecu-n-dé te vá cadá ndáá-dé, te yòhó ndaa díquí-n cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá càda-dé, te ìo coto-n mèe-n vá cadá-n nì ìⁿ sá cuèhé sá dúhá.

²³ Te ducaⁿ ìo mee-ni cùhú xítí-n te vá cóhó-n mèe-ni ndute, chi tnáhá luha vínú ndéhé yoho yàha stilé coho-n cuendá cada tátna-xi.

²⁴ Te dava ñáyíu cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te cùtnuní tucu sá náchǎhu-yu na sáá nduu, te dava tucú-yu chi ñá túú cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, dico na sáá nduu cùndáá cuèchi-yu te dává-áⁿ cutnùní. ²⁵ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa sá vǎha quède dává-yu chi cùtnuní, te cuèi ñá túú cùtnuní òré-ni dico dacuítí sǎ sáá nduu cùtnuní.

6

¹ Te nchaa ñáyíu ndècu tnuú quidé chiùⁿ ndìhi ìⁿ patróoⁿ xini ñuhu-xi ìo canehé-yu sá yíñùhu núu-dé cuendá sá vǎ càháⁿ cuèhé ñáyíu cuendá Yá Ndiöxí, te ni vǎ càháⁿ cuèhé-yu cuendá tnúhu-gá. ² Te núu patróoⁿ cue ñáyíu xínu cuechi-áⁿ sàndáá iní-dé Yá Ndiöxí, te ñá díú sǎ dúcáⁿ sàndáá iní-dé Yá Ndiöxí te vá cánèhé-yu sá yíñùhu núu-dé, chi uuⁿ-gá tàú-yu cada váha-yu cunu cuèchí-yu núu-dé, te ducaⁿ na càdá-yu chi xínu cuechí-yu núu tée sàndáá iní ndìhí-yu tnúhu Yá Ndiöxí. Te vá dáñá ndèé-n dànehé-n-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te cúñaha-n xii-yu sá ná càdá-yu.

Nduu vétú iní-ó cùndecu-o

³ Te ìo cue téé ñá túú tñí-güedé nàcuáa càháⁿ tnúhu Xítóhó Jesucristú, te cue téé-áⁿ càchí-güedé sá càháⁿ ndáá-güedé dico ñá ndáá, chi ñá túú càháⁿ-güedé nàcuáa cuáháⁿ tnúhu-gá. Te nchaa tnúhu Xítóhó Jesucristú cúu-xí mèe-ni tnúhu ndáá, te chindee ñaha-xi cada ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. ⁴ Te nchaa cue téé ducaⁿ xíquide quède cahnu-güedé méé-güedé dico ñá túú vèdana xíní-güedé, te cue téé-áⁿ ñá túú ndècu váha iní-güedé chi nándi tnúhu sá ñà túú nàndíhi cuíní-güedé cùtnàha-güedé. Te ngüita-güedé cúu cuèdú iní tnáhá-güedé, te nàá ndìhi tnáhá-güedé, te xícuèhé tnáhá-güedé, te ñá túú-gǎ cúu vǎha iní núu tnáhá-güedé. ⁵ Te cue téé-áⁿ mee-ni nàá-güedé chi ñá túú sàni váha iní-güedé, te ni ñà túú xíní-güedé

nàcuáa cuáháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te cächí-güedé sá ïo váha cundecu-güedé ichi-gá chi sàni iní-güedé sá ïo vâi dîhúⁿ nîhí-güedé cundecu ndîhi-güedé. Te yúhú cáháⁿ-í dóho-n sã vã nîhí tnáhá-n ndîhi nchaa cue téé ducaⁿ xîquide. ⁶ Te ndáá sá ïchi Yá Ndiöxí cúu-xí ïⁿ ichi sá ïo váha cundecu-o, dico xîni ñuhu-xi nduu vétú iní-ó nàcuáa ndècu-o ñuyúú-a. ⁷ Te nchoo cuè ñáyiú chi ñá túú vèdana nèhe-o ní quexìo ñuyúú-a, te ñu-ni ducaⁿ ñà túú vèdana canehe-o quîhíⁿ òré ná cúú-ó. ⁸ Te ío xîni ñuhu-xi nduu vétú iní-ó te núu ndècu-ni sá cúnchìto-o ndîhi dóó cuhnu-o. ⁹ Te ío ñáyiú ío cuiní-yu cuu cuicá-yu, te ñáyiú-áⁿ dácàhu iní ñáhá yùcu ñávãha xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá càhu iní-yu quidè-yu, te nchaa sá quidè-yu-áⁿ ñà túú vèdana nándîhi-xi chi uuⁿ-gá ndádá ndàhú ñáhá-xi xii-yu, te dàcuíta nihnu ñaha-xi. ¹⁰ Chi nchaa ñáyiú ñuhu iní mee-ni dîhúⁿ, te xîáⁿ quidè-xí ngüíta-yu sàni iní-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá. Te ío ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí te sá tnúhu ducaⁿ ñuhu iní mee-ni dîhúⁿ nî dáñã-yu ñá túú-gã sàndáá iní ñáhã-yu xii-gã, te vitna ñá túú tnàhí-gã ndécú vãha iní-yu.

Cahni iní-ó càda-o nchaa nacuáa cáháⁿ Yá Ndiöxí chi sàndáá iní-ó-gã

¹¹ Te yòhó téé quidè chiuⁿ Yá Ndiöxí xîni ñuhu-xi vá cadá-n dàtná quidè nchaa ñáyiú ní cachí-í sá ñà túú quidè ndáá, te vá dáñã ndéé-n càda ndáá-n cundecu-n, te cada-n nàcuáa nduu vétú iní Yá Ndiöxí, te ío quindáá iní-n-gã, te cuu iní-n nchaa tnaha ñáyiú-n, te cada càhnu iní-n nchaa sá ná yãha-n cundecu-n ichi-gá, te cunduu ndàhú iní-n. ¹² Te cahni iní-n càda-n nchaa nacuáa cuiní Yá Ndiöxí chi sàndáá iní-n-gã, te ío cuhuⁿ iní-n sã cundècu-n ndîhi Yá Ndiöxí nî caa nî quîhíⁿ, chi ñu cuendá tnàhí-áⁿ nî cáháⁿ ñáhã-gã xii-n, te ní cáháⁿ ndáá-n núú vâi ñáyiú sá ïo váha sàndáá iní-n-gã. ¹³ Te Yá Ndiöxí Yaá quidè nchìto nchaandi túhú sá ío ñuyúú nàha-gá sá cáháⁿ-í dóho-n vitna, te ñu-ni ducaⁿ naha tucu Xitohó Jesucristú Yaá ní cáháⁿ tnúhu ndáá núú tẽ Pilatú ¹⁴ sá quindáá iní-n càda-n nchaa nacuáa cáháⁿ Yá Ndiöxí, te nchaa tnúhu cáháⁿ-gã cada-n nàcuáa vá dáquèe tíhú ñáhã ñáyiú xii-n, te

ducaⁿ-ni càda-n ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú. ¹⁵ Te quixi tucu-gá chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndiöxí cunduu, te mee Yá Ndiöxí náhã-gã ná nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú. Te Yá Ndiöxí ío váha cùu iní-gá te ïⁿdîi dîi-ni-gã ío-gá cúnùu-gá dàcúxí cuè téé tàxi tnuní ïⁿ ïⁿ nàcióⁿ ndîhi nchaa dava-gá cue téé cùnùu, chi tàxi tnuní ñáhã-gã xii-güedé, te nchaa ñáyiú ndècu ñuyúú-a tàxi tnuní-gá. ¹⁶ Te ñu-gá cúu-gã Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, te ío càhnu cuu-gá chi dàtná dáyehé nchìcanchii dáyehé-xi núú ndécú-gã, te vá yòo ïⁿ cùyii dayatni núú ndécú-gã, te nî ñã túú nî ïⁿ ñáyiú xîní ñáhã xii-gã te nî vã ndácú-yu quini ñáhã-yu xii-gã. Te ío na cànehe nchaa ñáyiú sá yíñuhu núú-gã nî caa nî quîhíⁿ, te ducaⁿ ïo na tàxi tnuní-gá nî caa nî quîhíⁿ. Te ducaⁿ na cunduu.

¹⁷ Te cáháⁿ-n dóho nchaa ñáyiú cuica ndècu ndîhi nchaa sá ío ñuyúú-a cuendá sá vã cadá càhnu-yu mèè-yu, te duuⁿ duuⁿ vá cundèé iní-yu nî ïⁿ sá ndécú ndîhí-yu chi vá cúdî-xi, te cáháⁿ-n dóho-yu sá ná cundèé iní-yu Yá Ndiöxí chi ñu-gã cúu-gã Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, te chitu núú ndáhã tàxi-gã nchaa sá xîní ñuhu-o, chi cuiní-gá sá ïo cuu váha iní-ó cundecu-o. ¹⁸ Te cáháⁿ tucu-n dóho-yu sá ná cadá-yu mee-ni sã vãha, te cuendá nchaa sá vãha cadá-yu-áⁿ te cuú-yu ïⁿ ñáyiú cuica sá cúu-xí Yá Ndiöxí, te na cundecu túha-yu chindèé-yu cue ñáyiú ndàhú cuáñáhã-yu sá xîní ñuhú-yu. ¹⁹ Te núu ducaⁿ na càda-yu te Yá Ndiöxí cuáñaha-gã sá ndúú tãhú-yu na sàá nduu, te ngündecu váha-yu ndîhi-gá nî caa nî quîhíⁿ.

Tnúhu ndéé núú nî ndîhi-ná

²⁰ Te yòhó té Timùteú cáháⁿ-í dóho-n sã ïo cada cuendá-n vã dãma tnúhu ní taxi Yá Ndiöxí danèhé-n ñáyiú, te vá cadá cuendá-n nchaa cuendú cuèhé cuendú duha ío ñuyúú-a chi ñá túú nándîhi-xi, te nî vã cadá cuendá-n nchaa tnúhu xitnaha ñáyiú cächí sá xicá naha tnúhu cue téé túha chi ñá dîú ïⁿ tnúhu ndáá cúu-xí. ²¹ Te ío ñáyiú ñá túú-gã sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndiöxí, chi ní quidè cuendá-yu nchaa tnúhu xica naha ñáyiú-áⁿ.

Te Yá Ndiǒxí ná chìndee chitúu ñaha-gă
xii-n. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío cada ndee
ìní-nă vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA TÉ TIMÛTEÚ

Té Păblú cáduha-dé tutú quíhiⁿ ndaha té Timùteú

¹ Yúhú té Păblú ní tendaha ñàha Yá Ndiöxí càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñăyiu, chi ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiöxí cunduu. Te càháⁿ-í dàtná ní cachí Yá Ndiöxí sá ncháá nchòo ñăyiu ndècu ndihí Xítohó Jesucristú naníhí tǎhú-ó. ² Te yúhú té Păblú cáduha-í tutú-a daquixi-í ndaha yòhó té Timùteú chi ío cùu iní ñáhà-í xii-n, te ñíu-í ní sanu ichi ñaha-í xii-n ichi Xítohó Jesucristú, te xicáⁿ tǎhú-í núú Dütú Ndiöxí ndihí núú Xítohó Jesucristú sá ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-n, te cundàhú iní ñáhà-gǎ, te ducaⁿ ndí nduú-gǎ ná cádá te ío váha cuu iní-n cùndecu-n.

Cáháⁿ váha-o cuendá Xítohó Jesucristú

³ Te cuéi nduu cuéi níu ducaⁿ-ni càháⁿ ndihí-í Yá Ndiöxí cuendá-n, te ndàcáⁿ tǎhú-í núú-gǎ, te xínu cuechi-í núú-gǎ dàtná ní quide cue ñaní tnáhà-í ní xíndecu ndéé sanduu, te cùtnuní iní-í sá quidé ndáá-í núú-gǎ dàtná ní xóo cada-güedé. ⁴ Te ío sàni iní-í naníhí tnáhà-ó cuendá ío cudíí iní-í, chi ndàcu iní-í sá ío ní ndáhyú-n sǎ ndíhú iní-n cùtnáhà ní quide ndee iní-í tnáhà-ó. ⁵ Te ñaha-í sá sàndáá ndisa iní-n Yá Ndiöxí dàtná ní ngúíta díhna-gǎ xítná-n tǎ Lòidá ndihí nǎná-n tǎ Eùnicé quídě-yu, te cùtnuní ndáá iní-í sá díú tnáhà-n ío váha sàndáá iní-n-gǎ.

⁶ Te xǎⁿ dándàcu iní ñáhà-í xii-n cuendá sá ío-gǎ nducu ndée-n cada-n chiuⁿ ní nduu tǎhú-n núú Yá Ndiöxí cada-n, chi ní taxi-gǎ tnúhu ndee iní ní ngúndecu ndihí-n cùtnáhà ní sacáⁿ ndodo-í ndaha-í díquí-n sǎ díú chiúⁿ-gǎ cada-n. ⁷ Te Espíritú sá ñí taxi Yá Ndiöxí ndécú ndihí-o ñǎ túú cùu-xi ñⁿ Espíritú sá cádá nàcuáa yùhú-ó, chi cùu-xi ñⁿ Espíritú sá táxí tnúhu ndee iní cada-o chiúⁿ-gǎ, te ñíu-xi quide cuu iní tnáhà-ó ñⁿ ñⁿ-o, te ñíu-ni tucu-xi quide cut-nuní iní-ó nàcuáa cada-o cùndecu-o. ⁸ Te

xǎⁿ núu vá cúcàhaⁿ núú-n cǎháⁿ váha-n cuendá Xítohó Jesucristú, te ní vǎ cúcàhaⁿ núú-n sǎ dúhá yíhi-í vecaá sá cuendá-gǎ, te xini ñíhu-xi sá tnáhà-n ndòho-n sá cuendá tnúhu-gǎ, te cundee iní-n ndòho-n, chí Yá Ndiöxí chindee ñàha-gǎ xii-n. ⁹ Te Yá Ndiöxí ní dácǎcu nihnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ní cachí-gǎ sá cádá-ó ncháa nacuáa cuení méé-gǎ cunduu, te ducaⁿ ñí quide-gǎ chi ducaⁿ ñí sani iní méé-gǎ cunduu sá cádá váha ñaha-gǎ xii-o, te ñǎ díú sǎ ío váha quide-o ndecu-o ducaⁿ ni quide-gǎ. Te ndéé cùtnáhà vátá ngáva-gǎ ñíuyú ñí cachí-gǎ sá cádá váha ñaha-gǎ xii nchaa nchoo ñăyiu ní ngúndecu ndihí Xítohó Jesucristú vitna. ¹⁰ Te vitna cùtnuní iní-ó sǎ ío váha quide ñaha-gǎ xii-o, chí ní quixi Xítohó Jesucristú ñíuyú-a ní dácǎcu nihnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú, te Yaá-áⁿ ñí quide-gǎ cuendá sá vǎ cùú-gǎ-ó cùú dúcáⁿ-ó, chí ní cachí-gǎ sá cùndecu-o ni caa ni quíhiⁿ te núu na quíndáá iní-ó tnúhu-gǎ.

¹¹ Te ní cachí-gǎ sá càháⁿ-í tnúhu-gǎ núú ñăyiu ñǎ túú cùu ñăyiu isràél te dacuàha váha-í-yu tnúhu-gǎ, te cuéi nděni ní cuu ndécú-yu te quíhiⁿ-í càháⁿ-í tnúhu-gǎ núú-yu chí ducaⁿ ñí cachí-gǎ cunduu. ¹² Te cuendá xǎⁿ nándí sá ndóhò-í vitna cuendá-gǎ, dico ñǎ túú cùcahaⁿ núú-í chí cùtnuní váha iní-í nàcuáa sàni iní Xítohó Jesucristú Yaá sàndáá iní-í, te yúhú ní dáñà-í méé-í núú ndáhà-gǎ, te cùtnuní ndáá iní-í sá cótó ñaha-gǎ xii-í ndéé ná sàá nduu nàcuaca ñaha-gǎ.

¹³ Te vá dáñá ndéé-n càda-n nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu váha ní dǎnehé ñáhà-í xii-n, te ío quíndáá iní-n Yá Ndiöxí, te nchaa-o nàcuáa ndècu-o ndihí Xítohó Jesucristú ío cuu iní tnáhà-ó ñⁿ ñⁿ-o. ¹⁴ Te cada cuendá váha-n sǎ vǎ dǎma tnúhu Yá Ndiöxí sá ñí taxi-gǎ ndécú ndihí-n, te Espíritú-gǎ sá ñí taxi-gǎ ndécú ndihí-o chindee ñaha-xi xii-n.

¹⁵ Te yòhó sa xini-n sǎ ncháa ñăyiu ndècu distritú Àsiá, ñăyiu ní sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú ní dáñá ñáhà-yu xii-í, te tnáhà té Fígeló ndihí té Hèrmógenés ní dáñá ñaha-güedé xii-í. ¹⁶ Te xicáⁿ tǎhú-í núú Xítohó Jesucristú sá ná chindee-gǎ cue ñăyiu cùu ndí mee té Onésíforó, chí ñíu-dé ío vǎi xito ní quixi-dé ní quide cuendá ñáhà-dě

xii-í, te ní taxi-dé tnúhu ndee iní, te ñá túú ní cùcahaⁿ núú-dě sá yíhí-í vecaa. ¹⁷ Te cùtnàhá ní xíndecu-dé ñuú Rómá ducaⁿ-ni ní xóo nanducu ñàha-dé xii-í ndéé ndéé naníhí ñàhá-dě. ¹⁸ Te xìcáⁿ táhú tucu-í núú Xítóhó Jesucristú sá ná cùndahú iní ñàhá-gã xii-dé nduu na sàá cundáá cuéchi nchaa ñáyiu. Te yòhó sa xìní ndáá-n sã ïo ní chindee ñàha-dé xii-o cùtnàhá ní xíndecu-o ñúú Éfesú.

2

Tée quide ndáá xínú cuèchi núú Xítóhó Jesucristú

¹ Te yòhó téé cùu datná ìⁿ déhe mee-í ïo nducu ndèe-n cada-n nacuaá níhí ndéé-gã-n cùndecu-n ichi Xítóhó Jesucristú chi ñu-gá chindee ñàha-gá xii-n. ² Te nchaa tnúhu sá ní dánèhé ñàhá-í xii-n ndìhí nchaa dava-gá ñáyiu, xíáⁿ danèhé-n dàva-gá cue téé quide ndáá cuèndá danèhé-güedé dava-gá ñáyiu.

³ Te cahni iní-n ndòho-n cunu cuechi-n núú Xítóhó Jesucristú dàtná cuini-n ndòho ìⁿ sandadú sàhni iní-dé xínú cuèchi-dé. ⁴ Chi ni ìⁿ sandadú ñá túú nãgá sání iní-dé cada-dé òré xínú cuèchi-dé cuèndá cudùu-dé núú tée taxi tnuñí ñàhá. ⁵ Te ñu-gá ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tucu ìⁿ téé dàdiqui, chi núu vá dàdiqui-dé nàcuáa tàú-xi cunduu te vá nihí-dé sá ndúú táhú-dě. ⁶ Te núu ìⁿ téé xínu cuechi ïo ndùcu ndee-dé quidé chiúⁿ-dé chíhí-dě tatá, te ñu-gá tàú-dé díhna-gá-dé níhí-dě sá cùhúⁿ yãhu-dé. ⁷ Te caní iní-n nchàa tnúhu càháⁿ-í-a, te Xítóhó Jesucristú chindee ñàha-gá xii-n te tecú tnùní-n nchàa.

⁸ Te ndacu iní-n sã Xítóhó Jesucristú ní cuu-gá ñani tnàhá ndí Dáví, te ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te ñu-gá ducaⁿ ndùu tnúhu dànehé-í ñáyiu. ⁹ Te ïo dàndòho ñàha ñáyiu xii-í cuèndá sá càháⁿ-í tnúhu-gá, te quide ñàhá-yu xii-í dàtná quidé-yu ìⁿ téé ní quide ìⁿ cuéchi càhnu, chi ní chihi ñàhá-yu ve-caá xii-í, dico tnúhu Yá Ndiòxí chi vá ndácù-yu nganí-yu. ¹⁰ Te xíáⁿ ñu cuèi nándi cùu nchaa sá quidé ñàhá-yu xii-í, dico quide cahnu iní-í cuèndá sá naníhí táhú tnàhá nchaa dava-gá ñáyiu cuini Yá Ndiòxí cundecu ndìhí-gá, chi nchaa ñáyiu na tnàhá tnúhu ndìhí Xítóhó Jesucristú

nduu táhú-yu cundecú-yu ndìhí-gá núú ïo váha càa ndecu-gá ni caa ni quíhíⁿ.

¹¹ Te xéhé cúú-xí ìⁿ tnúhu ndáá cuiti: Nchoo cùu-o datná ñáyiu ní xíhí ndìhí Xítóhó Jesucristú chi ñá túú-gã ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha, te xíáⁿ ñu cuèi na sàá nduu cùú-ó ñu-yú-a, dico ñu-ni cundecu-o ndìhí-gá.

¹² Te núu na cùndee iní-ó ndòho-o nándi sá ndóhó-ó sã cuèndá-gá, te sáá nduu te cunuu-o ndìhí-gá.

Te núu na càháⁿ-ó sã ñà túú xìní-ó-gã, te ñu-ni ducaⁿ cùñaha-gã xii-o sã ñà túú xìní ñàhá-gã ná sàá nduu càa ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiu.

¹³ Te núu nchoo ñà túú quide ndáá-ó ndècu-o núú-gã ñá, dico mee-gã chi ïo ndáá quidé-gã, chi Yá Ndiòxí nchaa sá sání iní-gá quidé-gã.

Tée quide nacuaá ndùu vétú iní Yá Ndiòxí

¹⁴ Te dandacu iní-n nchàa ñáyiu ndècu ndìhí-o ichi Xítóhó Jesucristú nchaa tnúhu càháⁿ-í-a, te cùñaha-n xii-yu sá Xítóhó Jesucristú cuini-gá sã ñà túú-gã nándi tnúhu cùtnàhá-yu, chi nchaa tnúhu càháⁿ-yu-áⁿ dácuíta nihnu-xi ñáyiu ndèdòho ñàha xii-yu, chi ñá túú vèdana nándìhí nchaa tnúhu-áⁿ. ¹⁵ Te ïo nducu ndèe-n cada ndáá-n cùndecu-n núú Yá Ndiòxí, te cada-n chiúⁿ-gá nàcuáa nduu vétú iní-gá, te càháⁿ ndáá-n tnúhu-gá, cuèndá sá vã cúcàhaⁿ núú-n núú-gã. ¹⁶ Te vá càdá cuèndá-n nchàa tnúhu sá ñà túú vèdana nándìhí càháⁿ ñáyiu cuèndá Yá Ndiòxí, chi nchaa ñáyiu càháⁿ tnúhu-áⁿ ndìhí nchaa ñáyiu sàcùndedòho ñàha xii-yu uuⁿ-gá quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá. ¹⁷ Te nchaa tnúhu-áⁿ cùtenuu-xi dàtná quidé ìⁿ cuéhé sã ñani ñàha xii ñáyiu xité nuu-xi nihí yiqui cùñú-yu. Te tnàhá té Himènéu ndìhí té Filetú càháⁿ-güedé tnúhu-áⁿ quidé-güedé dàtná quidé ñáyiu-áⁿ. ¹⁸ Te cue téé-áⁿ ñà túú-gã càháⁿ ndáá-güedé dàtná càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, chi càhí-güedé sá ncháá nchòo ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí cúú-ó dàtná cue ñáyiu sa ní ndoto, dico na cùú ndisa-o te vá ndótó-gã-ó càhí-güedé. Te dava ñáyiu ní dáñá-yu sá sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ càháⁿ-güedé. ¹⁹ Te cuèi ducaⁿ quide davá-yu, dico Yá Ndiòxí ní taxi ndecu-gá

cue ñáiyu ni yùhu ni iní ndécú ìchi-gá, te cùtnuní sá ndécú ndìhi ñaha-gá xií-yu, chi ìⁿ xichi núú tütú-gá càchí-xi sá méé-gă xìní-gá cue ñáiyu cùu cuendá-gá. Te ìngá tucu xichi núú tütú-gá càchí-xi sá ncháá ñáiyu sàndáá iní ñáhá xì Xítóhó Jesucrìstú xìní ñùhu-xi sá vă cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha.

²⁰ Te ñáiyu cuica chi ndècu ndìhi-yu vehé-yu cóhó sá ñí cuáha mee-ni dîhúⁿ cuááⁿ, ndìhi cóhó sá ñí cuáha mee-ni dîhúⁿ cuixíⁿ, te nchaá cóhó-áⁿ cúú-xí dâtná cue ñáiyu ñá túú ñă cúmăní núú Yă Ndiöxí. Te ndècu ndìhi tucú-yu cóhó sá ñí cuáha mee-ni ñùhu, ndìhi cóhó sá ñí cuáha mee-ni yùtnu, te nchaá cóhó-áⁿ cúú-xí dâtná cue ñáiyu ñá túú quide ndáá núú Yă Ndiöxí.

²¹ Te nchaá ñáiyu ío ndècu yîñuhu núú Yă Ndiöxí cúú-yu ñáiyu ñá túú ñihí tnáhá ndìhi cue ñáiyu ñá túú quide ndáá núú-gă, te cue ñáiyu ndècu yîñuhu núú-gă-áⁿ ñă túú tnàhí quée cáva-yu quidé-yu nchaá chîuⁿ tahu-gá.

²² Te ío cada cuendá-n vă cadá-n nàcuáa quide cue téé cuechi ndècu ichi cuehé ichi duha, te cada-n nàcuáa cundáá-n cùndecu-n ichi Yá Ndiöxí, te quindáá iní-n-gă, te cuu iní-n ncháa tnaha ñáiyu-n, te cundecu nahi-n, chi ducaⁿ tàú-xi cada-n ndìhi nchaá dava-gá ñáiyu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ñáiyu càháⁿ ndìhi ñaha xì Yá Ndiöxí. ²³ Te vă cadá cuendá-n ñí ìⁿ tnúhu xîtnàha ñáiyu chi ñá túú vèdana nàndíhi-xi, chi núu na càda cuendá-ó te dîcò dánáá ñáhá-xí. ²⁴ Chi nchaá cue téé xînu cuechi núú Yă Ndiöxí xìní ñùhu-xi càháⁿ váha-güedé ndìhi nchaá ñáiyu, te danèhé ñáhá vâha-güedé tnúhu-gá, te cunduu càhnu iní-güedé te vă nâá-güedé. ²⁵ Te vii vii càháⁿ-güedé dóho nchaá ñáiyu sâá iní-xi, ñáiyu ñá túú tnàhá iní tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te ducaⁿ te cudana Yá Ndiöxí cada-gá te ndixi túu iní-yu sá ñă túú quide váha-yu ndécú-yu te quindáá iní-yu tnúhu-gá. ²⁶ Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá sâcuíhná cùnùu-xi taxi tnuní ñáhá-xí xií-yu, chi dâcahu iní ñáhá-xí xií-yu quidé-yu nchaá nàcuáa cùu iní-xi ni cùu.

3

Nàcuáa cada ñáiyu òré sa ta cùyatni sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucrìstú

¹ Te càchí tnúhu-í xii-n cuendá cunaha-n nàcuáa cada-xi òré sa ta cùyatni sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucrìstú, chi dâvá-áⁿ ío cada úhú-xi. ² Chi ngüíta ñáiyu cuhuⁿ iní-yu mee-ni sá cúú-xí mèé-yu, te cuhuⁿ iní-yu mee-ni dîhúⁿ, te ío cada càhnú-yu mèé-yu, te cunduu yíchí iní-yu, te càháⁿ cuèhé-yu cuendá Yă Ndiöxí, te vă quindáá-gá iní-yu ñí tătă-yu ñí ñănă-yu, te ñí vă ndácáⁿ táhú núú tnáhă-yu cuendá nchaá sá vâha cada tnàhá-yu, te cadá-yu mee-ni sá ñă túú tnàhá iní Yă Ndiöxí. ³ Te vă cúú iní tnáhá ndì meé-yu, te nâá-yu te vă cuánâá-yu, te tee tnàhá-yu cuéchi neñùú, te vă cuánâá-yu cadá-yu nchaá sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, te ío cunduu cuihna iní-yu, te vă tnàhá iní-yu nchaá sá vâha. ⁴ Te dayuhu cuâha cuendá tnáhă-yu núú cuè téé cùchiuⁿ, te ío cunduu yîñ iní-yu cadá-yu nândí sá ñă túú vâha, te ío cada nínu-yu mèé-yu, te mee-ni ncháa sá cúúⁿ iní-yu cadá-yu, te vă cúúⁿ iní-yu nanducu ñihnú-yu Yá Ndiöxí. ⁵ Te quesàhá-yu sá tnàhá-yu ndécú-yu ichi Yá Ndiöxí dico vă cadă-yu nchaá nàcuáa càháⁿ-gá.

Te yúhú càchí tnúhu-í xii-n sá vă ñihí tnáhá-n ndìhi nchaá ñáiyu ducaⁿ quide. ⁶ Te dava ñáiyu-áⁿ quîhíⁿ-yu dava vehe núú xîndecu ñáiyu, te ngüíta-yu dandàhú-yu ñáiyu dîhí ñá túú xìní dana cuendá Yă Ndiöxí, te ñáiyu dîhí-áⁿ cúú-yu ñáiyu ndècu vihi cuéchi-xi, chi ío cùdîí iní-yu quidé-yu nchaá nâni sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu. ⁷ Te cuèi ío dâcuahá-yu, dico ñá túú cùtnuní iní-yu nása cuáháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí. ⁸ Te ñáiyu ducaⁿ dândahú ñáhá xì cue ñáiyu dîhí-áⁿ ñă túú càháⁿ váha-yu cuendá tnúhu Yá Ndiöxí, chi quidé-yu dâtná ní quide ndíi Jănés ndìhi ndíi Jămbrés chi cue ndíi-áⁿ ñă túú ní cùu váha iní cue ndíi núú ndíi Moisés cuendá tnúhu ní càháⁿ ndíi. Te ñáiyu-áⁿ cúú-yu ñáiyu sâni iní mee ñine-ni nchaá sá cuèhé sá dúhá, te cuèi càchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí dico ñá ndâá sá sàndáá iní ñáhă-yu xii-gá. ⁹ Dico vă ndácú-gă-yu dandàhú-yu vâi ñáiyu, chi nchaá ñáiyu cutnùní iní-yu sá ío ñí dîquîⁿ-yu, te ñá túú càháⁿ ndáá-yu dâtná ní quide cue téé úú ñá túú ní tnàhá iní

tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés.

Té Păblú dásàhú-dé té Timùteú

¹⁰ Te yòhó quidé-n nchàa nacuáa ní dánèhé ñáhà-í xii-n, te ní xiní-n nchàa nacuáa quide-í ndécù-í, te cùtnuní iní-n nàcuáa sàni iní-í ndécù-í ñuyíú-a, te xiní-n sã ïo sàndáá iní-í Yă Ndiöxí, te ïo càhnu iní-í, te cùu iní-í nchaa ñáyiu, te xiní tucu-n sã ïo quide cahnu iní-í cuèi nándi sá yăha-í ndécù-í dico ñá túú dàña ndeé-í ichi-gá. ¹¹ Te ïo vâi sá quidé ñaha ñáyiu xii-í dándòho ñahá-yu sá ndécù-í ichi Xítohó Jesucrìstú, te sa nàha tucu-n datná ní quide ñahá-yu xii-í cùtnàhá ní xindecu-í ñuú Antiòquiá, ndihí ñuú Ìconiú, ndihí ñuú Lìstrá, chi ïo ní dándóhó ñahá-yu xii-í sá cuendá-gá. Dico Xítohó Jesucrìstú ïo ní xito ñaha-gã xii-í te ní chindee ñaha-gá cuèi nándi cùu sá ñi yăha-í. ¹² Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã ïo vâi sá ñà túú vâha cada ñaha ñáyiu xii nchaa ñáyiu cuení sá ñà túú nã cumání nùú Yă Ndiöxí cuendá sá ndécú ndihí-yu Xítohó Jesucrìstú. ¹³ Dico dava ñáyiu càchí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu Yă Ndiöxí te ñã ndàá sá càháⁿ-yu tnúhu-gá, ñáyiu-áⁿ uuⁿ-gá cuita cada-gá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quihíⁿ, te ducaⁿ-ni ïo dandàhú tnáhã-yu.

¹⁴ Te yòhó chi ïo váha ní sàndáá iní-n tnúhu Yă Ndiöxí sá dacuàha-n, te vitna càháⁿ-í dòho-n sã vã dáñã ndeé-n quindáá iní-n tnúhu-áⁿ, te yòhó sa nàha-n ná cúú ñáyiu ní dánèhé ñahá xii-n tnúhu-gá. ¹⁵ Te yòhó chi ndeé cùtnàhá cúú làndú-n ñi ngüíta-n dàcuaha-n tnúhu ndeé núú tütú Yă Ndiöxí, te ñu-ni nchaa tnúhu-gá canu ichi ñaha-xi xii-n te naníhí tãhú-n, chi sàndáá iní-n Xítohó Jesucrìstú. ¹⁶ Te nchaa cue téé ní tee tnúhu Yă Ndiöxí, chi ñu-ni mee-gã ní dácáhu ìní ñahá-gã xii-güedé nàcuáa tee-güedé, te tnúhu-gá ïo váha dacuàha-o nchaa dava-gá ñáyiu, te càháⁿ-xi dòho-o sã vã cùndècu-gá-ó ìchi cuehé ichi duha, te núú ñã túú quide ndáá-ó ndècu-o te nàcanu ichi ñaha-xi, te dānehé ñahá-xi nàcuáa cada-o cùndáá-ó nùú Yă Ndiöxí. ¹⁷ Te ñu-ni tnúhu-gá dátũha ñaha vâha-xi xii nchoo cuè ñáyiu ndècu ndihí-gá cuendá cada-o nchàa núú sã vâha.

4

¹ Te Xítohó Jesucrìstú quixi-gá taxi tnúni-gá ñuyíú-a, te cada ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyiu sa ní xihí, ndihí cuèchi nchaa ñáyiu xindecu vïvú. Te mee-gã ndihí Yă Ndiöxí náhá-gã sá ïo càháⁿ-í dòho-n vitna ² sá ïo dacuàha-n ñáyiu tnúhu-gá, te vã dáñã ndeé-n dàcuahá-n-yu ndèda-ni càa oré cuèi ñã túú cuení-yu cundedòho-yu, te nchaa ñáyiu ñã túú cuení cada ndáá cúñaha ndáá-n nchàa nacuáa quidé-yu. Te cúñaha tucu-n xii-yu sá vã dúcáⁿ-gã cadá-yu, te càháⁿ-n dòho-yu cuendá cada ndáá-yu cundecú-yu. Te ïo cunduu càhnu iní-n òré càháⁿ-n dòho-yu, te ïo dacuàhá-n-yu tnúhu-gá. ³ Chi sáá nduu te vã càchí-gá-yu cundedòho-yu nchaa tnúhu sá sánú ìchi ñaha cundecu váha-o nùú Yă Ndiöxí, chi mee-nã nchaa sá cúdí ìní mée-yu cundedòho-yu, te ndúcú-yu cue téé dánèhé ñahá xii-yu nchaa tnúhu cùu iní-yu-áⁿ. ⁴ Te vã cadá cuendá tnàhí-gá-yu tnúhu ndáá tnúhu Yă Ndiöxí, chi mee-nã tnúhu sá ñà túú nàndihí cada cuendá-yu. ⁵ Dico yòhó ïo quihí iní-n cùndecu-n, te cahni iní-n cuèi nándi na ndòho-n, te dacuàha-ni-n ñáyiu tnúhu Yă Ndiöxí, ñáyiu vátá quindáá iní ñahá-gã xii-gá, te cada-ni-n nchàa chiuⁿ ní tãhú-gã cada-n.

⁶ Te yúhú sa ñuhu ichi-ná-í quihíⁿ-í núú ndécú Yă Ndiöxí cundecu-í, chi sa ní cuyatni cahni ñaha-güedé xii-í cuendá sá xínú cuèchi-í núú-gã. ⁷ Te ní quide-í nchaa chiuⁿ ní tãhú Yă Ndiöxí cada-í te vitna ní xínu cava nchaa chiuⁿ ní tãhú-gã-áⁿ ní quide-í, te ñã túú ní dàña ndeé-í ní sàndáá iní-í-gá, te ducaⁿ-ni sàndáá iní-í-gá ndeé vitna. ⁸ Te vitna sa ndècu túha-ná sá ndúú tãhú-í cuendá sá quidé ndáá-í núú Yă Ndiöxí, te Xítohó Jesucrìstú taxi-gá tãhú-ãⁿ nduu tãhú-í ná sáá nduu, chi cùu-gá ñⁿ Yaá quidé ndáá cuiti, te ñã díú-ní yúhú taxi-gá tãhú-ãⁿ cuu cuendá-í, chi tnàhá nchaa ñáyiu ndètu cahnu-ná sáá nduu quixi tucu-gá ñuyíú-a cuãñaha-gã tãhú-ãⁿ nduu tãhú-yu.

Chiuⁿ tahu té Păblú cada té Timùteú

⁹ Te cuení-í sá ïo ndihí quixi-n quixi coto ñaha-n xii-í. ¹⁰ Chi té Dêmás ñã túú-gã quidé cuendá ñahá-dé xii-í, chi mee-nã nchaa sá ïo ñuyíú-a ïo cùdí ìní-dé. Te ní dándò

ñaha-dě cuáháⁿ-dé ñuú Tesalónicá, te té Crèscénté cuáháⁿ-dé cundecu-dé distritú Gàlaciá, te té Titú cuáháⁿ-dé cundecu-dé distritú Dàlmaciá. ¹¹ Te ìⁿdìi-ná té Lùcá ndécú ndìhi ñaha-dé xii-í, te cúñaha-n xii té Măcú quixi-n ndìhi-dé, chi tée-áⁿ ndacu-dé cada-dé ìⁿ chiⁿ-í. ¹² Te té Tiquicú ní tendaha-í-dé cuáháⁿ-dé ñuú Éfesú. ¹³ Te òré quixi-n te yáha-n vèhe té Cărpú cáá ñuú Tròás canehe-n ìⁿ dóó tìcachi ní dándöo-í vehe-dé quixi, ndìhi nchaa librú-í, te tnàhá nchaa dava-gá tutú-í ndécú vèhe-dé canehe-n quixi chí xíáⁿ ío-gá xíní ñùhu-í. ¹⁴ Te té Lijandrú tée cùu rerú ío vài sá ñà túú văha ní cuu quide ñaha-dé xii-í, dico mee Yă Ndiöxí nánhá-gă nása cada ñaha-gă xii-dé cuëndá sá dúcáⁿ quide-dé. ¹⁵ Te vá nihí tnáhá-n ndìhi-dé chí ío cáháⁿ cuèhé-dé cuëndá nchaa tnúhu cáháⁿ-ó.

¹⁶ Te cútnáhá ndécá ñaha-güedé xii-í ní sáháⁿ núú cuè tée cùchiuⁿ xito díhna nuu, chí mee dìi ní sáháⁿ te ñá túú ní sáháⁿ ni ìⁿ cue tée cùndìhi-í, chí nchaa-güedé ní dándöo ñaha-güedé xii-í, te yúhú xìcáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí sá vă cáda cuëndá-gá sá dúcáⁿ nì quide-güedé. ¹⁷ Dico Xítóhó Jesucrìstú ní chindee ñaha-gá xii-í, chí ní taxi-gá tnúhu ndee ìní ní cáháⁿ-í tnúhu-gá năcuáa tàú-xi cunduu núú cuè tée-áⁿ ndìhi núú nchaa ñáyiu, dico ñá díú ñáyiu isràél cúú-yu, te díu-gá ní dăcăcu nihnu ñaha-gă xii-í ñá túú ní sàhni ñaha-güedé. ¹⁸ Te mee Xítóhó Jesucrìstú coto ñaha-gă xii-í te ñá túú nă cuu cuèi nándi sá ná cáda ñaha ñáyiu xii-í te díu-ni-gá coto ñaha-gă xii-í ndée ná sàa nduu sáá-í andíu nùú ndécú-gă táxi tnùnì-gá. Te nchaa-o chí ná cächí-ó să ìo cāhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cunduu.

Tnúhu ndée núú nì ndìhi-ná

¹⁹ Te ío cúñaha-n na càda ndee ìní tá Priscá, ndìhi té Aquilú, ndìhi cue ñáyiu cùu ndi mee té Onèsíforó. ²⁰ Te té Èrastú ní quendóo-dé ñuú Còrintú, te té Tröfimú ní dándöo-í-dé ñuú Miletú chí cùhú-dé. ²¹ Te ío cundìhí ìní-n quixi-n oré vátá sàá-gá yóó quidé vîxiⁿ-xi. Te ío cada ndee ìní-n cächí té Èúbulú, ndìhi té Pudenté, ndìhi té Línú, ndìhi tá Clàudiá, ndìhi nchaa dava-gá ñáyiu sàndáá ìní tnúhu Xítóhó Jesucrìstú.

²² Te xìcáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucrìstú sá ná cundecu ndìhi ñaha-gá xii-n ndìhi nchaa dava-gá-yu. Te ducaⁿ ío na chindee chítúu ñaha-gă xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cáda ndèe ìní-nă vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA TÉ TÌTÚ

Té Păblú cadŭha-dé tutú quíhíⁿ ndaha té Títú

¹ Yúhú té Păblú xínú cuèchi-í núú Yă Ndiöxí, te diu-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í cãháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiú cuendá quíndáá iní nchaa ñáyiú ní cachí Yă Ndiöxí naníhí tàhú, ndihí cuendá sá tècú tnùní váha-yu tnúhu-gá, te ñáyiú na quíndáá iní tnúhu-gá cada ndáá-yu cundecú-yu ichi-gá. ² Te yúhú dácuaⁿhá-í yu tnúhu-gá cuendá cundecu ndihí-yu tnúhu ndee iní sá cundècu ndihí-yu Yă Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ, chi ndéé cútnàhá vátá ngăva-gá ñuyúú-a ní cachí-gá sá cundècu ndihí ñaha-gá xii-yu, te ñá túú dándahú ñáhá-gă, chi quide-gá #ⁿ sá cãháⁿ-gá. ³ Te ní sáá nduu ñí cachí-gá sá ñihí-yu tnúhu nãcuáa cuáháⁿ tnúhu-gá, te diu-ni tnúhu-áⁿ ñí cachí Yă Ndiöxí Yaá dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú sá dácuaⁿhá-í ñáyiú. ⁴ Te tutú-a cadúha-í cuendá daquixi-í ndaha yohó té Títú, té ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítohó Jesucristú, chi #ⁿ-ni tnúhu sãndáá iní-ó. Te xicáⁿ táhú-í núú Tãtá-ó Dútú Ndiöxí sá ío na chĩndee chitúu ñaha-gă xii-n, te diu-ni-gá ná càda te ío váha cuu iní-n cundecu-n. Te xicáⁿ táhú tùcu-í núú Xítohó Jesucristú Yaá dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú sá díú-ní dùcaⁿ na cada ñaha-gá xii-n.

Chìuⁿ quide té Títú distritú Crětá

⁵ Te yúhú ní dándõo ñaha-í xii-n distritú Crětá, chi cuíní-í cada-n nchàa chiuⁿ cumání, te cuíní-í taxi ndecu-n cuè téé quíndaha ñaha xii cue ñáyiú sãndáá iní tnúhu Yă Ndiöxí xĩndecu #ⁿ #ⁿ ñuú yĩndèhu distritú-áⁿ, te cada-n nãcuáa ní cachí-í cada-n. ⁶ Te cue téé cada chìuⁿ-áⁿ xíní ñùhu-xi cuu-güedé mee-ni cuè téé ío váha quide ndáá nãcuáa vá yõ cáháⁿ dóho-güedé, te na cùu-güedé cue téé ndècu #ⁿ dii-ni ñadihí-xi. Te ducaⁿ nchàa landú-güedé ná cùu-güexi landú sãndáá iní ñáhá xii

Yă Ndiöxí cuendá sá vã yõ cuatnuñaha xii-güexi quesahá-yu sá ío sáá iní-güexi te quide-güexi nãndi sá ñà túú tàú-güexi cada-güexi. ⁷ Chi xini ñuhu-xi sá ncháá cuè téé quíndaha ñaha xii ñáyiú sãndáá iní tnúhu Yă Ndiöxí ío cundecu yĩñùhu-güedé, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa cue téé quide chiuⁿ Yă Ndiöxí, te xini ñuhu tucu-xi sá vã cúú-güedé cue téé ñí iní-xi, te ni vã cúú-güedé cue téé ñihli iní-xi, te ni vã cúú-güedé cue téé quihu, te ni vã cúú-güedé cue téé plètú, te ni vã cúú-güedé cue téé dicó-ni ducaⁿ ñihí díhúⁿ. ⁸ Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé sãñaha ñuu vehe ndetatú cue ñáyiú ñùhu ichi, cue téé quide váha sá cúú-xi tnàha ñáyiú-xi, cue téé ío váha cùtnuní iní-xi nãcuáa cada cundecu ñuyúú-a, cue téé quide ndáá xĩndecu, cue téé quide nchaa nãcuáa ndùu vétú iní Yă Ndiöxí, cue téé xito mee-xi ñá túú quide cutexínu. ⁹ Te na cùu-güedé cue téé ío váha sãndáá iní tnúhu váha tnúhu Yă Ndiöxí sá ñí dãnèhé ñáhà-í xii-ndo cuendá ducaⁿ te cue téé-áⁿ ndacu-güedé cáháⁿ-güedé dóho ñáyiú cuendá cadă-yu nchaa nãcuáa cãháⁿ Yă Ndiöxí, te níhí-güedé tnúhu cáháⁿ váha-güedé núú nchàa ñáyiú dàquee tíhú tnúhu Yă Ndiöxí, te mee-ni cuè téé ducaⁿ quide váha taxi ndecu-n quíndaha-güedé ñáyiú sãndáá iní tnúhu-gá.

¹⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-n sã vái ñáyiú sáá iní-xi ío, te cãháⁿ-yu mee-ni tnúhu sá ñà túú nãndíhí, te dándahú-yu tnàhá ñáyiú-yu, te ñáyiú isràél ío-gá vãi-yu ducaⁿ xĩquide. ¹¹ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xĩquide xini ñuhu-xi nducu-o tnúhu cúñaha-o xii-yu cuendá cadí-yu yuhú-yu, chi dãnèhé-yu dava-gá ñáyiú #ⁿ sá ñà túú tàú-yu dacuaⁿhá-yu, te ducaⁿ quide-yu cuendá-ni sá ñihí-yu díhúⁿ, te ío títní xichi ní cuu dándahú-yu nchaa ñáyiú xĩndecu #ⁿ-ni vèhe.

¹² Te ní cachí #ⁿ téé ío váha sáá díquí-xi ndècu mei ñuú distritú Crětá sá ncháá ñáyiú ñuú-dé-áⁿ ío ndèhndé-yu, te ío cuihna iní-yu, te ío vãi xexí-yu, te cùhndú-yu. ¹³ Te ndáá ní cáháⁿ-dé chi ducaⁿ quide-yu, te xĩáⁿ ío cáháⁿ-n dóho-yu cuendá sá ná quíndáá váha iní-yu tnúhu Yă Ndiöxí. ¹⁴ Te cúñaha-n xii-yu sá vã cadá cuendá-yu nchaa tnúhu ndehnde cãháⁿ ñáyiú isràél, te ni vã cadá

cuendá-yu nchaa tnúhu càháⁿ ñáiyu ñá túú cuení quindáá iní tnúhu Yá Ndiöxí.

¹⁵ Te nchaa sá ñí cadúha Yá Ndiöxí ió ñuyíú-a cùu-xi mee nine-ni sá vâha sá cúu-xí nchaa ñáiyu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ndècu ichi Yá Ndiöxí. Dico nchaa sá ñí cadúha-gá ñá túú cùu-xi sá vâha sá cúu-xí nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu-gá, chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-yu, te ñá túú quide cuendá-yu núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu ndècú-yu. ¹⁶ Te càchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí, dico nchaa sá quidè-yu-áⁿ càchí tnùnì-xi sá ñá ndáá. Te Yá Ndiöxí chi duuⁿ duuⁿ ñá túú tnàhá iní-gá nchaa nàcuáa quidè-yu, chi ío sàá iní-yu, te ñá túú quidè-yu ni ñíⁿ sá vâha.

2

Tnúhu váha tnúhu Yá Ndiöxí

¹ Te yòhó òré dánèhé-n ñáiyu, te danèhé-n-yu mee-ni nàcuáa càháⁿ tnúhu váha tnúhu Yá Ndiöxí. ² Te nchaa cue téé cùu sacuéhé ná càda cuendá-güedé vá cáda cùtèxínu-güedé cundecu-güedé, te na cùndecu yíñuhu-güedé, te na cuâha váha-güedé cuendá nàcuáa cada-güedé cundecu-güedé, te na quindáá váha iní-güedé Yá Ndiöxí, te na cùu iní-güedé tnàha ñáiyu-güedé, te na cùnduu cahnu iní-güedé cuèi nándi sá ná yâha-güedé. ³ Te vitna càháⁿ tucu-í sá cúu-xí nchaa ñáiyu dìhí ñáiyu cùu sacuéhé sá ná cùndecu yíñuhú-yu, te vá cúu-yu ñáiyu yiti yùhu-xi, te ni vâ cúu-yu ñáiyu quihu, te na dànèhé-yu nchaa dava-gá ñáiyu cada váha-yu. ⁴ Te na dàsahú-yu nchaa ñáiyu dìhí ñáiyu cuechi cuendá ná cùu iní-yu yíi-yu, ndihí cue landú-yu, ⁵ ndihí cuendá sá ná càni váha iní-yu nàcuáa cundecú-yu, ndihí cuendá sá vâ càní iní-yu cadá-yu ni ñíⁿ sá cuèhé sá dúhá, ndihí cuendá sá ná càda-yu nchaa chiùⁿ ñuhu vehé-yu, ndihí cuendá sá cáda váha-yu nchaa tnàha ñáiyú-yu, ndihí cuendá sá ná cáda-yu nchaa nàcuáa càháⁿ yíi-yu, te ducaⁿ xini ñuhu-xi cadá-yu cuendá sá vâ yòo càháⁿ cuèhé cuendá tnúhu Yá Ndiöxí. Duha cúñaha-n xii cue ñáiyu dìhí

ñáiyu cùu sacuéhé cuendá ducaⁿ dàsahú-yu nchaa ñáiyu dìhí ñáiyu cuechi.

⁶ Te yòhó càháⁿ-n dõho nchaa cue téé cuechi cuendá sá ná càni váha iní-güedé nàcuáa cundecu-güedé, ⁷ te cada-n mèe-ni sá vâha cuendá ducaⁿ càchicúⁿ nihnu-güedé cada-güedé, te òré danèhé-n-güedé te ío váha cuu iní-n dànèhé-n-güedé, te ndihí tnúhu yíñuhu càháⁿ ndihí-n-güedé. ⁸ Te càháⁿ-n mèe-ni tnúhu váha, te ducaⁿ te vá yòo ñíⁿ càháⁿ cuèhé cuendá tnúhu càháⁿ-n, te nchaa ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-o cucahaⁿ núu-yu, te vá nihí-yu tnúhu càháⁿ cuèhé-yu cuendá-ó.

⁹ Te ío càháⁿ-n dõho nchaa cue téé xinu cuechi sá ná quindáá iní-güedé cada-güedé nchaa chiùⁿ tahu patróoⁿ-güedé nàcuáa cudíu-güedé núu cuè téé-áⁿ, te vá càháⁿ sàá iní-güedé. ¹⁰ Te vá càní iní-güedé duhu-güedé, te cada ndáá-güedé cuendá sá ñá túú ñá caní iní ñáhá cuè patróoⁿ-güedé, te ducaⁿ te cutnùnì iní ñáiyu sá tnúhu Yá Ndiöxí ío váha dànèhé ñáhá-xí nàcuáa cada-o cùndecu-o, te diu-gá cúu-gã Yaá dácãcu nihnu ñaha xii-o núu úhú núu ndàhú.

¹¹ Te nchoo ñí cutnùnì iní-ó sã Yá Ndiöxí ío cùndahú iní-gá nchaa nchoo ñáiyu ndècu ñuyíú-a, te ní taxi-gá tnúhu ndee iní sá nánihí tàhú nchaandi túhú ñáiyu te núu na quindáá iní ñáhã-yu xii-gá. ¹² Te ní càchí-gá sá dáñá-ó nchaa ichi cuehé ichi duha chi ñá tnàhá iní-gá cundecu-o ìchi-áⁿ, te vá ío cuhuⁿ iní-ó nchaa sá ío ñuyíú-a, te ní càchí tucu-gá sá ío caní iní-ó nàcuáa cundecu-o vitna ndecu-o ñuyíú-a te cada ndáá-ó cùndecu-o cuendá nduu vétú iní-gá. ¹³ Te cundetú-o sàá nduu càhnu vihi, nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú Yaá cúu Ndiöxí-ó, te diu-gá ní dácãcu nihnu ñaha-gã xii-o núu úhú núu ndàhú. Te nduu-ãⁿ ío cudíi iní-ó. ¹⁴ Te mee-gã ní xihí-gá chi ducaⁿ ñí cuení-gá cunduu, te ducaⁿ ñí quide-gá cuendá nchoo vâ cùndecu-gá-ó ichi cuehé ichi duha, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te ducaⁿ te cuu-o cuè ñáiyu quindaha-gã, te ni yùhu ni iní-ó càda-o mee-ni sá vâha.

¹⁵ Te nchaa tnúhu-áⁿ danèhé-n-yu te cúñaha-n xii-yu nàcuáa cadá-yu, te càháⁿ-n dõho-yu te núu ñá túú quide ndáá-yu. Te cada-n sã cúu-n ñíⁿ téé xinu cuechi núu Yá

Ndiöxí, te vá dáñá-n mèe-n daquee tihú ñáhá ñáyiú xii-n.

3

Nchaa sá tàú ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí cadá-yu

¹ Te cúñaha-n xii-yu sá ná quíndáá iní-yu cadá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ nchaa cue tée cùchiuⁿ, te tàú-yu chindee ñáhá-yu xii-güedé nchaa chiúⁿ váha quíde-güedé.

² Te vá càháⁿ cuèhé-yu cuendá ñáyiú, te vá cùndùu pletú-yu, te na cùú-yu ñáyiú ndàhú iní-xi, te na cùndahú iní-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu.

³ Te tnàhá-ó nǐ xóo cada-o dàtná quidé ñáyiú-áⁿ vitna, chi ío nǐ ñáyiú-ó chi ñá təcú tnùní-ó nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ní cùu, te ío ní xínduu sáá iní-ó nǐú-gá, te ní xíndecu-o ñⁿ ichi sá ñà túú tàú-ó cùndecu-o ni cuu, te nándi sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a ní xóo cudíí iní-ó nǐ xóo cada-o chi ní xóo taxi tnùní ñáhá-xi xii-o, te ní xóo cada cuèhé ní xóo cada duha-o ni cùu, te ní xíndecu-o ñchi cuedú iní, te cuendá nchaa sá nǐ xóo cada-o-áⁿ xíáⁿ ío ní xóo cuu úhú iní ñáhá ñáyiú xii-o, te ducaⁿ-ni nchòo tucu ní xóo cuu úhú iní-ó-yu. ⁴ Te Yá Ndiöxí Yaá ní dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú ní dándíxi túu-gá iní-ó nàcuáa cutnùní iní-ó sǎ ío váha iní-gá, te cùu iní ñáhá-gǎ xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a. ⁵ Te Yá Ndiöxí ní dácăcu nihnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú, dico ñá díú cuendá ñⁿ sá váha quíde-o ndecu-o ñuyíú-a ducaⁿ nǐ quíde-gá, chi mee-gǎ ducaⁿ tnàhí ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-o. Te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó, te ní cuu-o dàtná ñⁿ ñáyiú saa, chi Espíritú Yá Ndiöxí ducaⁿ nǐ quíde ñaha-xi xii-o. ⁶ Te Espíritú-gá ní taxi-gá nǐ yùhu nǐ iní-gá ndécú ndíhi-o, te ducaⁿ nǐ quíde-gá chi ní sándáá iní-ó Xitohó Jesucristú Yaá ní dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. ⁷ Te ío cùndahú iní ñáhá-gǎ xii-o nǐu sa ní quíde ndáá-gá cuéchi-o te ní cuu-o dèhe-gá, núu xíáⁿ vitna ndètu-ná-ó sáá nduu ndùu táhú-ó cùndecu-o ndíhi-gá nǐ caa nǐ quíhíⁿ.

⁸ Te tnúhu ní cáháⁿ-í-a cùu-xi tnúhu ndáá cuítì, te cuíní-í sá nǐ yuhu nǐ iní-n càháⁿ-n tnúhu-gá núú-yu cuendá sá ncháá

ñáyiú sándáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí nducu ndée-yu cadá-yu mee-ni sǎ váha, te tnúhu-áⁿ cúú-xi mèe-ni tnúhu váha, te ío váha sá cúú-xi-yu. ⁹ Te vá cadá cuendá-n ncháa tnúhu sá ñà túú nándíhi xítnàha ñáyiú, te vá cadá cuendá-n ñáyiú nándi càháⁿ cuendá nchaa sá nǐ xóo cada cue ñáyiú ní xíndecu ndée sanaha, te vá cadá cuendá-n ncháa tnúhu xítnàha ñáyiú xícuèhé tnàhá cuendá tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chi nchaa tnúhu xítnàhá-yu-áⁿ ñà túú tnàhí nándíhi-xi, te dàcuíta ñaha-xi xii-o.

¹⁰ Te núu ío ñáyiú ní ngüíta-yu nándi tnúhu càháⁿ-yu cuendá sá vǎ cúú ñⁿnuu cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ñá, te ñáyiú-áⁿ càháⁿ sàhú-n dǎho-yu ñⁿ úú xito, te núu vá tnǐ-yu tnúhu càháⁿ-n ñá, te vá nǐhí tnàhá-gǎ-n ndíhi-yu. ¹¹ Te ducaⁿ càda-n, chi ñáyiú-áⁿ duuⁿ duuⁿ ñá túú-gǎ cuíní-yu cadá-yu sá váha, chi mee-nǎ sá cuèhé sá dúhá tnàhá iní-yu cadá-yu, te cùtnuní iní mèe-yu sá ñà túú quíde ndáá-yu, te sáá nduu te nacháhu-yu nchaa sá quídè-yu.

Nàcuáa cada té Titú

¹² Te cuíní-í tendaha-í té Artemás quixi-dé núú ndécú-n àdi té Tiquicú, te òré ná quèxio ndéda-ni càa ñⁿ cue téa-a núú ndécú-n, te ío nducu ndèe-n quíhíⁿ-n ñúú Nicópolis núú quíhíⁿ-í cundecu-í, chi yàcáⁿ cuíní-í quíhíⁿ-í cundecu-í yóo quídè vǐxiⁿ-xi. ¹³ Te ío cuáñaha-n ncháa sá xíní ñùhu té Zénás téé ío váha xíní nchaa nàcuáa càháⁿ lèi, ndíhi té Àpolós cuendá sá ñà túú nǎ cumání xii-güedé ichi. ¹⁴ Te cuíní-í sá ncháá ñáyiú ndècu ndíhi-o ichi Yá Ndiöxí cada váha-yu, te cuáñàhá-yu ñⁿ sá xíní ñùhu ñáyiú, te ío váha chiúⁿ cadá-yu te núu ducaⁿ na cadá-yu.

Tnúhu ndée núú nǐ ndíhi-ná

¹⁵ Te vitna ío cada ndee iní-n càchí nchaa ñáyiú ndècu ndíhi-í iha, te cúñaha-n sǎ ío na càda ndee iní nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá xii-o, ñáyiú sándáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí. Te Yá Ndiöxí ío na chindee chítúu ñaha-gǎ xii-ndo ncháa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cadá ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TĚ PĀBLŮ QUIHĪⁿ NDAHA TĚ FILEMÓN

*Té Pāblú cādūha-dé tutú quihĪⁿ ndaha té
Filèmon*

¹ Te yúhú té Pāblú tée yĭhi vecaá sá cuendá Xítohó Jesucrístú cādūha-í ĩⁿ tutú ndihĪ té Timùteú cuendá daquixi-í ndaha yòhó té Filèmon, te ío cùu iní ñáhà-í xii-n chi tnàhá-n quide-n chiuⁿ Yá Ndiöxí. Te tutú-a tēndaha-í quixi ndaha-n ² ndihĪ ndaha ñaha nàni Apiá ñaha ndècu ndihĪ-o ichi Xítohó Jesucrístú, ndihĪ ndaha té Àrquipú, chi tnàhá-dé quidé-dě chiuⁿ Yá Ndiöxí, ndihĪ ndaha nchaa ñáyiú tàcá vehe-n dàcuahá-yu tnúhu-gá. ³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tātá-ó Dütú Ndiöxí ndihĪ núú Xítohó Jesucrístú sá ío na chīndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cādá te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo.

*Té Filèmon ío sàndáá iní-dé Xítohó Jesu-
crístú te cùu iní-dé tnàha ñáyiú-dé*

⁴ Te ndi tnàhá òré càháⁿ ndihĪ-í Yá Ndiöxí cuendá-n ndàcáⁿ táhù-í núú-gă. ⁵ Chi nihĪ-í tnúhu sá ío sàndáá iní-n Xítohó Jesucrístú, te cùu iní-n cuè ñáyiú ndècu ichi-gá. ⁶ Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí sá dàtná-ni sàndáá iní-n-gă ducaⁿ-ni dānehé-n ñáyiú cuendá ducaⁿ ngūnu ichi-yu tnàhá-yu, te cutnūnĪ iní-yu nācuáa ndūu nchaa sá vāha tàxi Xítohó Jesucrístú xii-o, te tnàhá-yu nduu táhū-yu nchaa sá vāha-án. ⁷ Te yòhó té Filèmon cúu-n tēe ndècu ndihĪ-í ichi Xítohó Jesucrístú càchĪ tnúhu-í xii-n sã ío cùdĪ iní-í cuendá sá ío váha quide-n ndecu-n, chi cùu iní-n nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te uuⁿ-gá nihĪ ndèe-í sá dúcáⁿ quide-n, te dĪu-n ío sáhă-n-yu tnúhu ndee iní ndécú ndihĪ-yu.

Té Pāblú chíndèe tnúhu-dé té Ònésimú

⁸ Te yúhú té Pāblú ní taxi Xítohó Jesu- crístú tnúhu ndee iní ndécú ndihĪ-í sá táxi tnūnĪ ñáhà-í xii-n te tahu-ĭ chiuⁿ cada-n, dico vá táxi tnūnĪ ñáhà-í xii-n, ⁹ chi váha-gá sá càháⁿ ndàhú-í núú-n sã cādá-n nchaa nacuáa càháⁿ-í chi ío cùu iní ñáhà-í xii-n.

Chi yúhú sa ta yĭ-í cuáháⁿ, te yĭhi-í vecaá cuendá sá càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucrístú. ¹⁰ Te càháⁿ ndàhú-í núú-n sã ñà túú nã cani iní-n cuendá té Ònésimú, chi ní cuu-dé vitna dàtná ĩⁿ déhe-í, chi ní sàndáá iní-dé tnúhu Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-ĭ xii-dé vitna yĭhi-í vecaá.

¹¹ Te nàha-n sá cūtnàhá ní xīndecu ndihĪ-n-dě ñà túú ní quide ndáá-dé, dico vitna ío váha quide-dé ndécú ndihĪ-í-dé, te dĪu-ni ducaⁿ càda-dé òré cundecu ndihĪ tucu-n-dé. ¹² Te vitna tendaha-í-dé ndixi-dé cundecu tucu-n ndihĪ-dé, te òré queheⁿ cuendá-n-dě, te cada iní-n sã yŭhú ní queheⁿ cuendá-n. ¹³ Te vitna yĭhi-í vecaá sá cuendá tnúhu Xítohó Jesucrístú, te cuinĪ-í ngani-í-dé cunu cuechi-dě núú-í cuendá cada-dé núú-n ní cùu. ¹⁴ Dico ñà túú ní ngāni-í-dé, chi vātá ndātnūhu ndihĪ ñaha-gă-í xii-n nūu nāsa cachĪ-n cūnduu. Te ñà cūndèe iní-í cada yica-ĭ cada-n ĩⁿ sá vāha sá cúu-xì-í, chi cuinĪ-í sá mēe-n cāni iní-n nūu cuu àdĪ sá vã cúu. ¹⁵ Te ní cunduu nĭ quee té Ònésimú vehe-n, te cudana te mee Yá Ndiöxí ducaⁿ nĭ cachĪ-gá cunduu cuendá dacuàha-dé cada váha-dé. Te ndixi tucu-dé cundecu ndihĪ ducaⁿ-nã-n-dé. ¹⁶ Te vá cúu-gă-dé dàtná ĩⁿ tēe xīnu cuechi chi ní cuu-dé dàtná ĩⁿ ñāni-ó chi ní sàndáá iní-dé Yá Ndiöxí, te yúhú ío cùu iní-í-dé, dico yòhó uuⁿ-gá cuu iní-n-dě, chi cùu-dé ĩⁿ tnàha ñáyiú-o, te ndècu-dé ichi Yá Ndiöxí.

¹⁷ Te ĩⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Yá Ndiöxí nūu xiãⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-n sã quéhéⁿ cuendá-n-dě dàtná quéhéⁿ cuendá-n yŭhú òré quéxi-í vehe-n. ¹⁸ Te núu ío ĩⁿ sá nĭ cumāni-dě núú-n ñà túú ní quide ndáá-dé cūtnàhá ní xīndecu-n ndihĪ-dé, àdĪ ío ĩⁿ sá tàú-dé te vá ndàcáⁿ cuendá-n nūú-dě, chi yúhú ndacáⁿ cuendá-n nūú-í. ¹⁹ Te ndaha mee yŭhú té Pāblú cādūha-í tutú-a càchĪ tnúhu-í xii-n sã ná chăhu-í nchaa sá nĭ quide-dé. Dico dandācu saú iní-n sã yŭhú ní sanu ichi ñaha-ĭ xii-n ĭchi Xítohó Jesu- crístú. ²⁰ Dico yòhó tēe ndècu ndihĪ-í ichi Xítohó Jesucrístú cada ndee iní-n càda-n tnúhu ndàhú càháⁿ-í núú-n chi ndècu-o ichi-gá. Te ducaⁿ càda-n nacuáa cuu-xi dàtná ĩⁿ tnúhu ndee iní sá cúu-xì-í, chi ndi nduú-ó ndècu-o ichi-gá.

²¹ Te cūtnūnĪ iní-í sá cādá-n nchaa nacuáa càháⁿ-í, te cūtnūnĪ tucu iní-í sá ío-gá vāi

sá vǎha cada-n dàcúúxí tnǎhu ndàhú cǎháⁿ-í núú-n, núu xǎⁿtèndaha-í tutú-a véxi ndaha-n. ²² Te vitna cuìní-í cada túha-n ìⁿ vehe cundecu-í, chi sàni iní-í sá quíxí còto ñaha-í xii-ndo, te ndètu-í sáá nduu-ǎⁿ chi nchòhó xìcáⁿ táhú-ndó núú Yǎ Ndiǒxí cuèndá-í.

Tnúhu ndéé núú nǎ ndihí-ná

²³ Te ío cada ndee ìní-n cǎchí té Ępafrás té yǎhi ndihí-í vecaá sá cuèndá tnúhu Xítóhó Jesucristú. ²⁴ Te ío cada ndee ìní tucu-n cǎchí té Mǎcú, ndihí té Arístarcú, ndihí té Dēmás, ndihí té Lùcá, chi tnàhá cue té-ǎⁿ quède-güedé chiúⁿ Xítóhó Jesucristú.

²⁵ Te Xítóhó Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cǎdá ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ QUIHIⁿ NDAHA CUE ÑÁYIU HÈBREÚ

Dútú Ndiõxí ní cachí-gá sá Dèhe-gá cada núú-gă

¹ Te ndéé sanaha, Yá Ndiõxí ní xáhaⁿ-gă xii cue téé ní cachí iní méé-gă cada núú-gă cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú nchàa ñani tnáhá-ó nǐ xíndecu ndéé dāvá-áⁿ te ðiu ducaⁿ nǐ quide-güedé. Te tǐtnǐ xito ducaⁿ nǐ xáhaⁿ-gă xii-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá. Te ndǐ dǐíⁿ ndǐ dǐíⁿ nǐ xítñúhu ñaha-gă xii-güedé nàcuáa cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú-yu. ² Te sátá nǐ cuu vâi nduu ta yâha cuáháⁿ, te ní sáá nduu nǐ cachí Yă Ndiõxí sá Dèhe-gá cada núú-gă cáháⁿ tnúhu-gá núú-ó. Te ðiu-ni mee-gă ní táúchíúⁿ nǐ cadúha Dèhe-gá ñuyíú ndǐhi nchaa sá íó, te ní cachí-gá sá ncháá cùu-xi cuendá Dèhe-gá. ³ Te Dèhe Yá Ndiõxí ío càhnu cuu-gá dàtná càhnu cuu mee-gá, te dàtná-ni sàni iní méé-gă ðiu-ni ducaⁿ sàni iní Dèhe-gá chi tnáhá-gá cúú-gă Ndiõxí, te sá cuendá tnúhu càháⁿ Dèhe-gá xiǎⁿ ndécú-ni nchàa sá íó ñuyíú, te ducaⁿ chi ío càhnu cuu Dèhe-gá, te ðiu-ni Dèhe-gá ní quide nàcuáa vá cùndècu-gá cuèchi-o. Te sátá dúcáⁿ te ní ngóo-gá xio cùha Tátá-gă Dútú Ndiõxí Yáá ío cùnūu ndecu andiu.

Dèhe Dútú Ndiõxí ío-gá cùnūu-gá dàcúúxi cuè espíritú xínú cuèchi núú-gă

⁴ Te Dèhe Yá Ndiõxí ío-gá cùnūu-gá dàcúúxi cuè espíritú xínú cuèchi núú-gă, te ducaⁿ chi ní nduu táhú-gă núú Tátá-gă Dútú Ndiõxí sá ío-gá cùnūu-gă dàcúúxi cuè espíritú-áⁿ. ⁵ Chi Yá Ndiõxí ñá túú ní xâhaⁿ-gă xii ni ñⁿ cue espíritú xínú cuèchi núú-gă dàtná ní xáhaⁿ-gă xii Dèhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gă:
Yòhó cúú-n Dèhe mee-í,
te ducaⁿ-ni cùndecu-n núú ndécú-í.
Duha ní xáhaⁿ-gă. Te ní cachí tucu Yá Ndiõxí:
Yúhú cúú-í Tátá Yáá-áⁿ,
te mee-gă cúú-gă Dèhe-í.

Duha ní cachí-gá. ⁶ Te cútnáhá ní ten-daha-gă Dèhe-gá Yáá ío cùnūu ní quixi-gă ñuyíú-a, te ní cachí-gá:

Tàú-xi sá ncháá cuè espíritú xínú cuèchi núú-í chiñuhu-xi Dèhe-í.

Duha ní cachí-gá. ⁷ Te Yá Ndiõxí ní cáháⁿ-gá cuendá cue espíritú xínú cuèchi núú-gă, te ní cachí-gá:

Yúhú quidè-í sá ncháá cuè espíritú xínú cuèchi núú-í cúú-xí dàtná táchí,
te ðiu-ni cue espíritú-áⁿ quidè-í sá cúú-xí dàtná itá ñuhú.

Duha càchí-gá. ⁸ Dico Dèhe-gá chi ñá túú dùcaⁿ ni xáhaⁿ-gă, chi duha ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó tnáhá-n cùu-n Ndiõxí dàtná cúú yúhú Yáá cúú Tátá-n,

te ducaⁿ-ni tàxi tnuní-n nǐ caa ni quíhíⁿ,
te ío váha ndáá quidé-n tàxi tnuní-n.

⁹ Te dàquee tihú-n nchàa sá cuèhé sá dúhá,
te cùu iní-n nchàa sá vâha,
núu xiǎⁿ yúhú Yáá cúú Tátá-n nǐ quide-í sá ío-gá vii ío-gá váha cuu iní-n,
dàcúúxi nchàa dava-gă ñáyiu ndècu ndǐhi-n.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii Dèhe-gá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Yá Ndiõxí xii Dèhe-gá:

Yòhó cúú-n Yáá ío cùnūu, chi ndéé cútnáhá ñá túú vèdana ná íó te ní cadúha-n ñuyíú ndǐhi andiu.

¹¹ Te andiu ndǐhi ñuyíú chi naa-xi, dico yòhó chi cundecu-ni-n nǐ caa ni quíhíⁿ.

Te andiu ndǐhi ñuyíú chi ndǐhi-xi dàtná ndǐhí ñⁿ dóó,

¹² te dàtná cùni-n quide ñáyiu ndǐhi ñⁿ dóó òré ndàcáⁿ tnáhnú-yu tàxi ndécú-yu ñⁿ xio, ducaⁿ càda-n ñuyíú ndǐhi andiu,

te dàtná nádâma dóó ñáyiu ducaⁿ càda tucu-n ñuyíú ndǐhi andiu.

Te yòhó dàtná-ni càa-n ndecu-n vitna ducaⁿ-ni cùnduu-ñ cundecu-n ni caa ni quíhíⁿ, chi vá yǐi tnáhí-n.

Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiõxí xii Dèhe-gá. ¹³ Te Yá Ndiõxí ñá túú ní xâhaⁿ-gă xii ni ñⁿ cue espíritú xínú cuèchi núú-gă dàtná ní xáhaⁿ-gă xii Dèhe-gá, te duha ní xáhaⁿ tucu-gă:

Ngóo xio cùha-í taxi tnuní-n,

te yúhú cada-í te nchaa sá cúú úhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñuhu núú-n.

Duha ní xáhaⁿ-gã xii Déhe-gá. ¹⁴ Te nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí mee-ni chiuⁿ-gá quidé-xí, chi tëndaha-gá cue espíritú-áⁿ cuáháⁿ-xi nchaa núú ndécú cuè ñáyiú ní nduu táhú cundecu ndihí-gá chindee ñàha-xi xií-yu.

2

Vá dáñá ndèé-ó tnũhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó

¹ Te sá cuendá sá ïo cùnuu Xítóhó Jesucristú, núu xiáⁿ ío xini ñuhu-xi cada cuendá-ó nchaa tnũhu càháⁿ-gá sá sà ní xíndedóho-o cuendá sá vã dáñá ñihnu-o. ² Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní cáháⁿ-xi tnũhu-gá ndéé sanaha, te tnũhu ní cáháⁿ cue espíritú-áⁿ cúú-xí sã ndáa cuiti. Te nchaa ñáyiú ñá túú ní cuini tñi nchaa tnũhu ní cáháⁿ cue espíritú-áⁿ, te ni ñã túú ní cuini-yu cundedóho-yu, nchaa ñáyiú-áⁿ ñi nacháhu-yu nàcuáa nduu nchaa cuèchi ní quidé-yu ñi ñi-yu. ³ Te sá dúcáⁿ ñi yáha cue ñáyiú-áⁿ, xiáⁿ cútnùní ndáa iní-ó sã vã cãcu ñihnu-o te núu na dàña ñihnu-o tnũhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó, tnũhu sá ïo cùnuu, chi nacháhu-o te núu ducaⁿ na càda-o. Te díhna-gá Xítóhó Jesucristú ní cáháⁿ-gá tnũhu-áⁿ te nchaa ñáyiú ní xíndedóho nchaa nàcuáa nduu tnũhu-áⁿ ñi cáháⁿ ndáa-yu tnũhu-áⁿ núú-ó. ⁴ Te tnàhá Yă Ndiöxí cundihí-gá nchaa ñáyiú-áⁿ quidé-gã nàcuáa cutnùní iní-ó sã tnũhu-áⁿ cúú-xí tnũhu ndáa, chi quide-gá titní núú sã vã yõ tnàhí ndàcu cada te ío cunũhu-o. Te Espíritú Yă Ndiöxí quidé-xí nàcuáa nduu táhú-ó ndi dííⁿ núú chiuⁿ cada-o nàcuáa cuini méé-gã. Te sá dúcáⁿ quide Yá Ndiöxí nchaa xiáⁿ, xiáⁿ cútnùní iní-ó sã tnàhá-gá càháⁿ-gá sá tnũhu-áⁿ cúú-xí tnũhu ndáa.

Xítóhó Jesucristú ní xínduu yiqui cunũ-gá dàtná cáa yiqui cuñú nchoo cuè ñáyiú ñuyúú-a

⁵ Te Yá Ndiöxí vã táxi ndècu-gá cue espíritú xínú cuèchi núú-gã taxi tnùní-xi ñuyúú sáa sã vátá quini-gá-ó, te ñi cuendá xiáⁿ càháⁿ-í. ⁶ Te núú tütú Yă Ndiöxí cãchí-xi: Yòhó Dútú Ndiöxí ñá túú ñã cúú cuè ñáyiú ñuyúú ñu ndacu iní-n-yu, àdi chin-deé-n-yu.

⁷ Te yòhó ní cachí-n sã nchaa ñáyiú ñuyúú-a vã cùnùú-yu dàtná cùnùu cue espíritú xínú cuèchi núú-n, dico ní cachí-n sã sàa nduu te ío cùnùú-yu tnàhá-yu, te mee-n cãháⁿ-n sã ïo càhnu cuú-yu,

te ní cachí tucu-n sã táxi tnùní-yu nchaa sã ñi cadúha-n.

⁸ Te ducaⁿ nchãandi túhú sá ío quindàhá-yu. Duha cãchí-xi núú tütú-gá. Te sá dúcáⁿ ñi cachí Yă Ndiöxí sá quindàha ñáyiú ñuyúú nchaa sá ío, xiáⁿ cútnùní sá nchãandi túhú sá ío taxi tnùní-yu, dico vátá sàa-gá nduu dùcaⁿ quini-ó càda-xi. ⁹ Te nchoo sa ñaha-o sá tnàá-ni ñi quide Yá Ndiöxí cuendá sá vã cùnùu Xítóhó Jesucristú dàtná cùnùu cue espíritú xínú cuèchi núú-gã. Te ducaⁿ ñi quide Yá Ndiöxí chi ní cundàhú iní-gá nchaa ñáyiú ñuyúú-a, chi ní cachí-gá sá Déhe-gá cuú cuendá nchaa-yu, te Xítóhó Jesucristú ío ní ndoho-gá òré ní xihí-gá, núu xiáⁿ ní nduu táhú-gã cùnùu vihi-gá vitna. Te mee Yă Ndiöxí cãchí-gá sá ïo càhnu cuu Déhe-gá.

¹⁰ Te Yá Ndiöxí ní cadúha-gá nchãandi túhú sá ío nàcuáa ní cachí iní méé-gã, te sá dúcáⁿ ñi quide-gá ñu xiáⁿ váha-ni sã ñi cachí-gá sá Xítóhó Jesucristú nãndi ndoho-gá te cuú-gá cuendá ducaⁿ ñã túú tnàhí-gá ná cùmání-gã núú Yă Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ ñi cuu núu xiáⁿ ní níhí Yă Ndiöxí nàcuáa cada-gá càndeca-gá nchaa ñáyiú cùu déhe-gá quihíⁿ núú ïo váha càa cundecú-yu ndihí-gá ni caa ni quihíⁿ. Te Xítóhó Jesucristú cúú-gã Yaá ní quide nàcuáa nduu táhú cue ñáyiú cundecú-yu ndihí Yá Ndiöxí.

¹¹ Te Xítóhó Jesucristú cúú-gã Yaá quidé ndècu yihnu ñáyiú núú Yă Ndiöxí ñáyiú sãndáa iní ñáhá xii-gá, te Xítóhó Jesucristú ndihí cue ñáyiú-áⁿ ñi-ni Yáa cúú Tãtã-yu ndihí-gá, núu xiáⁿ Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Déhe Dútú Ndiöxí ñã túú cùcahaⁿ núú-gã càháⁿ-gá sá ñàní-gá ndihí cùha-gá cúú nchaa ñáyiú-áⁿ. ¹² Te quèe ndáa-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú cãchí-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Xítóhó Jesucristú xii Tãtã-gã Dútú Ndiöxí, te duha ní xáhaⁿ-gã:

Cáháⁿ váha-í cuendá-n núú nchaa cue tée cùu datná ñani-í ndihí núú nchaa cue

ñáyiú ðíhí cúú ðàtná cúha-í,
te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n núú
tàcá-yu.

Duha yòdo tnuní núú tùtú-gá nàcuáa ní
xáhaⁿ Dèhe-gá xii-gá. ¹³ Te ingá tucu xi-
chi núú tùtú Yă Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní
cáháⁿ Xítóhó Jesucristú cuendá-gá, te duha
ní cachí-gá:

Yúhú ncha-a-ni nduu quindáá iní-í Tătà-í
Dútú Ndiöxí.

Duha càchí-xi núú tùtú Yă Ndiöxí nàcuáa ní
cáháⁿ Xítóhó Jesucristú. Te ingá tucu xichi
núú tùtú Yă Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ
tucu Xítóhó Jesucristú, te duha ní cachí-gá:

Iha ndècu ndihí-í ncha-a ñáyiú cùu déhe
Tătà-í Dútú Ndiöxí, te ðiu-ni ñáyiú-áⁿ
ní taxi cuendá Tătà-í cuu cuendá-í.

Duha càchí-xi núú tùtú-gá nàcuáa ní cáháⁿ
Xítóhó Jesucristú.

¹⁴ Te sá cuendá ncha-a ñáyiú cùu déhe Yă
Ndiöxí cúú-yu yiqui cùñú, núu xiáⁿ ducaⁿ
tnàhá Xítóhó Jesucristú ní cuu-gá yiqui
cùñú, te ducaⁿ ní cuu-gá yiqui cùñú cuendá
cuú-gá, te sá dúcáⁿ cùú-gá te ndacu-gá
daquèe tíhú-gă sácuihná, te ðiu sácuihná-áⁿ
quidé-xí xihí ñáyiú. ¹⁵ Te ducaⁿ ní quide-gá
cuendá sá cuè ñáyiú ñuyú-a vá yùhú-gá-yu
sá cùú-yu, chi ncha-a-ni nduu yùhú-yu
sá cùú-yu. ¹⁶ Te na càchí tnúhu ndáá-í
sá Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá cuendá
chindee-gă cue ñáyiú cùu ñaní tnàhá ndíi
Abrahám, te ñá ðíú cuendá sá chindèe-gá
cue espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí.
¹⁷ Te cuendá xiáⁿ núu ðai ní xini ñuhu-xi
sá cúú-gá ñáyiú cuendá yăha-gá nándi sá
yăha-gá ðàtná yăha cue ñáyiú cùu ndi
mee-gá cuendá ducaⁿ cùu-gá dútú ïo cùnuu
te cuu ndáá-gá núú Yă Ndiöxí, te cundàhú
iní-gá ncha-a ñáyiú te cuú-gá cuendá sá vă
cúndècu-gá cuèchi-yu núú Yă Ndiöxí. ¹⁸ Te
mei òré ndóhó Xítóhó Jesucristú ní xito
ndéé ñáhá sácuihná xii-gá te núu ndisa sá
vă cáda-gă ni ïⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá,
te sá dúcáⁿ ní ndoho-gá xiáⁿ núu ndácú-gá
chindèe-gá ncha-a ñáyiú ducaⁿ yăha.

3

*Xítóhó Jesucristú ïo-gá cùnùu-gá dàcúúxi
ndíi Moisés*

¹ Te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ndècu ndihí-í
ichi Xítóhó Jesucristú ñáyiú cùu cuendá Yă

Ndiöxí, te tnàhá-ndó cùu-ndo ñáyiú ní cáháⁿ
ñáhá-gă cuendá cundecu-ndo ndihí-gá. Te
yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ïo váha cada
cuendá-ndó nàcuáa ndùu cuendá Xítóhó Je-
sucristú, chi ðiu-gá cúú-gă Yaá ní tendaha
ñàha Dútú Ndiöxí ní quixi-gá ñuyú-a, te
ðiu-gá cúú-gă Dútú ïo cùnuu chi quide-gá
núú Yă Ndiöxí. Te ðiu-ni cuendá Xítóhó
Jesucristú càháⁿ tnúhu sá ni sàndáá iní-ó.

² Te mee Yă Ndiöxí ní sáha chiúⁿ-gá Xítóhó
Jesucristú, te ïo ndáá quidé-gă chiúⁿ-áⁿ sá
cúú-xí Yă Ndiöxí, te ðiu-ni ducaⁿ ní quide
ndíi Moisés ní quide ndíi chiúⁿ ní táhú Yă
Ndiöxí, te ïo ndáá ní quide ndíi chiúⁿ-gá sá
cúú-xí nchàa ñáyiú cùu cuendá-gá, te cue
ñáyiú-áⁿ cúú-yu ðàtná vehe mee-gă. ³ Te ïⁿ
téè dàcaa ïⁿ vehe váha ïo càhnu-gá cúú-dé
dàcúúxi vèhe dacao-dé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi
cùu Xítóhó Jesucristú chi ïo-gá càhnu cuu-gá
dàcúúxi ndíi Moisés. ⁴ Te nchoo sà naha-o
sá ncháá vèhe dacuítí ndècu cue téè ní
dácáá, dico sa nàha tucu-o sá Yă Ndiöxí
quidé-gă ndécú nchàa sá ïo ñuyú-a. ⁵ Te
ndíi Moisés-áⁿ ïo ndáá ní quide ndíi chiúⁿ
ní táhú Yă Ndiöxí ní quide ndíi sá cúú-xí
nchàa ñáyiú cùu cuendá-gá. Te sá dúcáⁿ
ní quide ndíi xiáⁿ ní cuu ndíi ïⁿ téè ní
xinu cuechi núú Yă Ndiöxí. Te ní xáhaⁿ
ndíi xii ncha-a ñáyiú cùu cuendá-gá nàcuáa
cáháⁿ-gá ndéé cuéé-gá. ⁶ Dico Xítóhó Jesu-
cristú cúú-gă Déhe mee Yă Ndiöxí, te cùu-gá
Yaá ïo quide ndáá yíndàha-gá ncha-a ñáyiú
cùu cuendá Yă Ndiöxí. Te tnàhá-ó cùu-o
ñáyiú cùu cuendá-gá, te ðiu-ni ducaⁿ cùu
cuendá ñáhá-gă xii-o te núu na càncicúⁿ
nihnu-ni-o càni ndáá iní-ó cuendá-gá ndéé
ná sàá nduu ngündecu-o ndihí-gá.

*Cue ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí ïo váha
cùu iní-yu ndécú-yu ndihí-gá*

⁷ Te núú tùtú Yă Ndiöxí yódó tnùní nàcuáa
ní cáháⁿ Espíritú-gá, te duha ní cachí-xi:

Te núu nchòhó ndédóho-ndo nchàa tnúhu
cáháⁿ Yă Ndiöxí vitna,

⁸ te vá cúndùu sáá iní-ndó ðàtná ní xínuu
sáá iní ñáyiú ní dàquèé tíhú tnúhu Yă
Ndiöxí, ñáyiú ní xíndecu xití yucu,

chi ñáyiú-áⁿ ní xito ndéé-yu Yă Ndiöxí núu
nása cada ñaha-gă xií-yu.

Duha ní cachí Espíritú-gá. ⁹ Te cächí tucu Espíritú Yă Ndiöxí nàcuáa ní cáháⁿ méé-gă, te duha ní cachí-gá:

Xití yucu ní xito ndéé ñáhá cuè ñani tnáhá-ndó nǐ xíndecu ndéé sanaha xii-í,

te ducaⁿ nǐ quide ñáhá-yu cuèi ní xiní-yu nchaa sá nǐ quide-í ndi ùdico cuía nǐ xíndecú-yu xití yucu-áⁿ.

¹⁰ Te sá dúcáⁿ nǐ quidé-yu núu xiăⁿ ní cudéèⁿ-í núu-yu,

núu xiăⁿ ní cáháⁿ-í cuendá-yu, te ní cachí-í:

“Ñáyiú-a quide-ní-yu nchaa sá ñà túú tâu-yu cadá-yu te ni ñà túú cuini-yu cadá-yu nchaa nàcuáa sàni iní-í,

te ni ñà túú cuini-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ-í”,

duha ní cáháⁿ-í cuendá-yu.

¹¹ Te xiăⁿ núu ní cudéèⁿ-í núu-yu te ní xáhaⁿ ndáá-í xií-yu sá vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núu ndécú-í.

Duha ní cachí Yă Ndiöxí cächí Espíritú-gá.

¹² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, càháⁿ-í dóho-ndo sǎ ïo cada cuendá-ndó vǎ cáni cuèhé iní-ndó te ngóo-ndo vǎ quíndáá-gá iní-ndó Yă Ndiöxí te dañá-ndo ìchi-gá, te diu-gá cúu-gă Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú. ¹³ Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ío chí cuăha tnàha tnúhu ndee iní cundecu-ndo nini ndecu-ndo ñuyíú-a cuendá sá vǎ xǐnu iní-ndó càda-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te ducaⁿ te vǎ cúu sàá iní-ndó núu Yă Ndiöxí. ¹⁴ Te vǎ dáñá ndéè-ó càni ndáá iní-ó nàcuáa cada ñaha Yă Ndiöxí xii-o, te dàtná-ni ní sani iní-ó ndéé cútnàhá ní tuha-o ìchi Yă Ndiöxí, te diu-ni ducaⁿ càni iní-ó ndéé ná sàá nduu vǎ cundècu-gá-ó ñùyíú-a, te núu ducaⁿ na càda-o te cùu ñⁿnuu-o ndihí Xítóhó Jesucristú.

¹⁵ Te duha càháⁿ-xi ñⁿ xichi núu tütú Yă Ndiöxí:

Te núu nchòhó ndédóho-ndo nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí vitna,

te vǎ cundùu sàá iní-ndó dàtná ní xínduu sàá iní cue ñáyiú ní dáquéé tǐhú tnúhu-gá ndéé sanaha.

Duha cächí-xi núu tütú-gá. ¹⁶ Te cue ñáyiú ducaⁿ nǐ xínduu sàá iní-xi cùu-yu ñáyiú ní ndeñuhu ndíi Moisés nàcióⁿ Ègíptú, te ñáyiú-áⁿ nǐ xíndedóho-yu tnúhu ní cáháⁿ Yă Ndiöxí te ní quide sàá iní-yu ní dáquéé

tǐhǔ-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Te ndi ùdico cuía nǐ xúhuⁿ-yu ichi ío ní cudéèⁿ Yă Ndiöxí núu-yu cuendá sá nǐ quidé-yu nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñáyiú-áⁿ nǐ xihí-yu xití yucu.

¹⁸ Te nchaa ñáyiú-áⁿ ñà túú ní cuini-yu tñí-yu tnúhu ní cáháⁿ Yă Ndiöxí núu xiăⁿ ní cáháⁿ ndáá-gá sá vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecú-yu núu ïo váha càa ndecu-gá. ¹⁹ Te xiăⁿ núu nchoo cùtnuní iní-ó sǎ nchaa ñáyiú-áⁿ ñà túú ní nduu tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núu ndécú-gă, chi ñà túú ní sàndáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-gá.

4

¹ Te vitna ndècu ndihí-gá-ó tnúhu Yă Ndiöxí tnúhu sá dǎnèhé ñáhá xii-o sá cúu cundecu váha-o núu ndécú-gă, te tǎu-xi quiyùhú iní-ó chí na cuáháⁿ te vǎ ndúú tǎhǔ-ó cundecu váha-o núu ndécú-gă. ² Te tnàhá nchoo nǐ ngúndecu ndihí-o tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tǎhǔ-ó dàtná ní xíndecu ndihí cue ñáyiú ndéé sanaha, dico ñáyiú-áⁿ chí ñà túú vèdana ni nándihí-xi cuèi ní xíndedóho-yu tnúhu-áⁿ chí ñà túú ní sàndáá iní ñáhǎ-yu xii-gá. ³ Dico nchoo cùu-o ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Yă Ndiöxí, núu xiăⁿ nduu tǎhǔ-ó cundecu váha-o núu ndécú-gă, te ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-gá núu tütú-gá núu cächí-xi:

Yúhú ní cudéèⁿ-í núu-yu, te ní cáháⁿ ndáá-í sá vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núu ndécú-í.

Duha ní cachí-gá. Te cuu nduu tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núu ndécú Yă Ndiöxí ní cùu, chí sa ní xínu cava nchaa chiúⁿ ní quide-gá sá nǐ cadúha-gá ñuyíú. ⁴ Te núu tütú Yă Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní quide-gá nduu úsá, te duha cächí-xi:

Yă Ndiöxí ní quide chiúⁿ-gá íñú nduu ní quide-gá nchaa chiúⁿ-gá te ní nde-tatú-gá nduu úsá.

Duha cächí-xi núu tütú-gá. ⁵ Te cächí tucu-xi núu tütú Yă Ndiöxí nàcuáa ní cáháⁿ-gá cuendá cue ñáyiú ndéé sanaha, te duha ní cachí-gá:

Cue ñáyiú-a vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núu ndécú-í ndétátú-í.

Duha ní cachí-gá. ⁶ Te ñáyiú ní xíndedóho tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tǎhǔ-ó ndéé sanaha, ñà túú ní nduu tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núu ndécú Yă Ndiöxí ndétátú-gá,

te ducaⁿ chi ñá túú ní sàndáá iní ñáhă-yu xii-gá, dico íó-gá ñáyiu nduu táhú cundecu váha núú ndécú-gă ndétátú-gá. ⁷ Te ní xica cuéhé nduu sá dúcáⁿ ñà túú ní sàndáá iní ñáhă ñáyiu-áⁿ xii-gá, te dàtnùní ní cáháⁿ ndíi Dàvíi yuhu-gá nàcuáa cada-gá vitna, te diu-ni nàcuáa sa yòdo tnuní diu-ni ducaⁿ chido tnuní tucu-í nàcuáa ní cáháⁿ ndíi yuhu-gá, te duha ní cachí-gá:

Te núu nchòhó ndèdòho-ndo tnũhu càháⁿ-í te vá cádá sàá iní-ndó.

Duha ní cachí-gá. ⁸ Te ndíi Jòsué ní sanu ichi ndíi ñáyiu núú quihíⁿ-yu cundecu váha-yu, dico ñá díú cuendá xíãⁿ ní cáháⁿ Yă Ndiõxí, chi cuendá nàcuáa cada-gá vitna ní cáháⁿ-gá. ⁹ Núu xíãⁿ sáá nduu ndũu táhú nchaa ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiõxí ngũndecu váha-yu núú ndécú-gă ndétátú-gá. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ na ndũu táhú cundecu váha núú ndécú Yă Ndiõxí ndétátú-gá, te tnàhá-yu ndetátú-yu cuendá nchaa sá vâha ní quidé-yu dàtná ndétátú méé-gă. ¹¹ Te xini ñuhu-xi sá nchóó ío nducu ndèe-o nducu-o nacuáa cada-o cuendá nduu táhú-ó ngũndecu váha-o núú ndécú Yă Ndiõxí ndétátú-gá, chi na cuáhăⁿ dava-ndo càda-ndo datná ní quide cue ñáyiu ñá túú ní sàndáá iní ñáhă xii-gá, te vá ndúú táhú-ndó cundecu váha-ndo núú ndécú-gă te núu ducaⁿ na càda-ndo.

¹² Te tnũhu Yă Ndiõxí cúu-xí dàtná ñⁿ sá nchító-ó chi quide-xi nândi sá quidé-xí, te cùu-xi datná ñⁿ sá dèéⁿ víhí-gă dàcúúxí ñⁿ yuchí sá ndèé úú xio núu-xi. Te ducaⁿ sãtnahă-xi cùu tnũhu-gá chi quée-xi iní-ó, te dândixi túu-xi nchaandi túhú sá sání iní-ó te núu quide váha-o àdi ñá túú quide váha-o ndècu-o. ¹³ Te ni ñⁿ sá ní cadúha Yă Ndiõxí vá cáni iní-ó sá ndácú-xí nguivâha-xi núú-gă, chi nchaandi túhú sá sání iní-ó ndècu túu-xi núú-gă, te diu núú Yàá-áⁿ na càni cuendá-ó nchaa sá quidé-ó.

Xítóhó Jesucristú cúu-gă Dútú ío cùnũu

¹⁴ Te Xítóhó Jesucristú cúu-gă Dútú ío cùnũu ndecu ndihí-o, te diu-gá cúu-gă Déhe Dútú Ndiõxí, te Yàá-áⁿ cuãndaa-gá andiu ní nucũndecu-gá núú Yă Ndiõxí, núu xíãⁿ tàú-xi sá cáncìcúⁿ nihnu-ni-o quĩndáá iní-ó-gă. ¹⁵ Te mee Yàá-áⁿ ío cùnũu-gá cúu-gă dútú-ó ndècu ndihí-o, te ío na

cũndahú iní ñáhă-gă xii-o cuendá sá ñă ñihí ndéé-ó cundecu-o. Te ducaⁿ càda-gá chi ní yáha-gá dàtná yâha mee-o, chi nchaa sá ní yáha-gá-áⁿ ní cuu-xi sá cádá-gă nândi nchaa sá cuéhé sá dúhá ní cùu dico ni ñⁿ ñá túú ní quide-gá. ¹⁶ Núu xíãⁿ tàú-ó sã nchóó ní yuhu ní iní-ó cáháⁿ ndihí-o Yă Ndiõxí Yáá ío cũndahú iní ñáhă xii-o chindee ñaha-gá, te ducaⁿ càda-o te cundahú iní ñáhă-gă chindee ñaha-gá xii-o ndèda-ni càa oré xini ñũhu-o-gá.

5

¹ Te nchaa cue dútú cùnũu núú ñáyiu isràél diu-ni ñáyiu cùu-güedé, te ducaⁿ ní ngũndecu-güedé cuendá cada-güedé chiũⁿ sá cúu-xí Yă Ndiõxí cuendá-yu, chi diu cue téé-áⁿ ní xóo nacani cuendá-güedé núú-gă quiti ní xóo cahni-güedé ní xóo nduu táhú-gă, te ducaⁿ ní xóo cada-güedé cuendá sá cádá càhnu iní Yă Ndiõxí cuéchi-yu, te ducaⁿ ní xóo nacani cuendá tucu-güedé núú-gă nchaa dava-gá sá ní xóo níhí-güedé ní xóo nduu táhú-gă. ² Te nchaa cue dútú-ãⁿ ní xóo cundee iní-güedé nchaa sá ní xóo cada nchaa ñáyiu ñá túú ní quide ndáá ñáyiu ñá túú cùtnuní iní-xi, te ducaⁿ ní xóo cada cue dútú-ãⁿ chi tnàhá-güedé ñá túú ní xóo níhí ndéé-güedé cundecu-güedé cuendá nchaa sá ní xóo yáha-güedé. ³ Te sá cuendá sá dúcáⁿ ñà túú ní xóo níhí ndéé-güedé núu xíãⁿ dai ní xini ñuhu-xi sá tnàhá-güedé cuáha-güedé Yă Ndiõxí sá ndúú táhú-gă cuendá méé-güedé dàtná quidé-güedé cuendá ñáyiu.

⁴ Te ni ñⁿ téé vá ndácú-dè cuu-dé dútú cùnũu cuendá-ni sá càchí iní méé-dè te núu ñá díú mèe Yă Ndiõxí ducaⁿ cuini-gá sá cúu-dè dútú cùnũu datná ní quide-gá ndíi Àrón. ⁵ Te cuéi Xítóhó Jesucristú chi ñá díú mèe-gá ní quide-gá méé-gă ñⁿ dútú cùnũu nacuáa cada nínu-gá méé-gă, chi mee Tãtá-gă Dútú Ndiõxí ducaⁿ ní cachí-gá sá cúu-gă Dútú cùnũu, te ducaⁿ chi Yă Ndiõxí ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó cúu-n Déhe-í,

te cuini-í sá dúhá-ni cundecu-n núú ndécú-í. Duha ní xáhaⁿ-gă xii Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te núú tütú Yă Ndiõxí yódó tnuní nàcuáa ní xáhaⁿ tucu-gá xii Xítóhó Jesucristú, te duha ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó cúú-n dütú cundecu ni caa ni quíhíⁿ, te cùu-n datná ní cuu ndí Melquisèdec. Duha ní xáhaⁿ-gã xii Xítohó Jesucristú. ⁷ Te cùtnàhá ní xíndecu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a te níhi ní xóo cáháⁿ ndíhi-gã Yã Ndiòxí te ní xóo cáháⁿ ndàhú-gã núú-gã, te ní xóo ndáhyú-gã òré ducaⁿ ñí xóo cáháⁿ ndíhi-gã Yã Ndiòxí, te ducaⁿ ñí quide-gã chi nàha-gã sá Yã Ndiòxí cúú-gã Yaá ndacu dàcácu nihnu ñaha xii-gã cuendá sá vã cùú dúcáⁿ-gã. Te Yã Ndiòxí ní xíndedóho-gã nchaa tnúhu ní cáháⁿ Xítohó Jesucristú cuendá sá ñí quide-gã nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiòxí cada-gã. ⁸ Te sá cuendá nchaa sá ñí ndoho Xítohó Jesucristú xiáⁿ ní cutnùnì iní-gã cada-gã nchaa dava-gã sá vãha nàcuáa cuiní méé Yã Ndiòxí cada-gã. Te ducaⁿ ñí cuu cuèi cùu-gã Déhe Yã Ndiòxí. ⁹ Te sá dúcáⁿ ñí quide-gã nchaa nàcuáa cuiní méé Yã Ndiòxí, xiáⁿ nũu vitna cùu-gã Yaá dácácu nihnu nchaa ñáyíu sàndáa iní ñáhá xii-gã núú ùhú núú ndàhú. ¹⁰ Te mee Yã Ndiòxí ní cachí-gã sá Xítohó Jesucristú cúú-gã dütú cùnùu datná ní cunuu ndí Melquisèdec cùtnàhá ní cuu ndí dütú ñuyíú-a.

Cuendá ñáyíu cuiní dañà nihnu ichi Yã Ndiòxí

¹¹ Te vài-gã tnúhu ndècu cáháⁿ-í nàcuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucristú, ndíhi ndí Melquisèdec, te dicó-ni sá nchòhó ío cuèé tècú tnùnì-ndó, te yúhú ío ùhú ñíhí-í nàcuáa cáháⁿ-í nàcuáa tecú tnùnì-ndó.

¹² Te nchòhó sa ní cuu cuèhé nduu ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te tàú-ndó dānehé-ndó cuè ñáyíu ndècu ichi-gã tnúhu-gã nũu dicó sá cúú, dico xini ñuhu-ni-xi sá cùndècu ñáyíu danèhé ñáhá tnúhu-gã xii-ndo, tnúhu sá ñí dácúhá-ndó ndéé díhna sá ñà túú ùhú tecú tnùnì-ndó. Te sá dúcáⁿ quide-ndo núu xiáⁿ cúú-ndó dàtná cue landú vitna sàdi camá, landú vátá cúú-gã caxi dítá. ¹³ Chi nchaa ñáyíu cùu datná landú vitna sàdi, ñáyíu-áⁿ cúú nèñuú-yu ñà túú cùtnuní iní-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu sá càháⁿ nàcuáa cada ndáa-yu cundecú-yu. ¹⁴ Te nchaa sá vátá cúú-gã caxi cue landú yíquíⁿ xiáⁿ cúú-xí cuendá cue ñáyíu sacuéhé, te xiáⁿ cúú-xí dàtná tnúhu sá dácúhá ñáyíu sa ní níhí ndéé ndècu ichi-gã,

ñáyíu sa ní cutnùnì vãha iní-xi nándi cùu nchaa sá cuèhé sá dúhá, ndíhi nándi cùu nchaa sá vãha.

6

¹ Te xiáⁿ nũu vitna xini ñuhu-xi dacuaha-o dava-gã tnúhu Yã Ndiòxí cuendá ducaⁿ te cuu-o ñáyíu tècú tnùnì nchaa tnúhu-gã. Te xini ñuhu-xi sá ncháa tnúhu Xítohó Jesucristú sá ñí dácúhá-ó ndéé díhna vã dácúhá-gã-ó dàtná ní dácúhá-ó chi sa tècú tnùnì-ó. Te ñà túú-gã xini ñuhu-xi dacuaha-o datná ní dácúhá-ó ndéé díhna nàcuáa cada-o ndixi cuèchi iní-ó cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, sá tá dácúíta nihnu ñaha xii-o cuháⁿ ní cùu. Te ducaⁿ vã dácúhá-gã tucu-o dàtná ní dácúhá-ó ndéé díhna nàcuáa cada-o quindáa iní-ó Yã Ndiòxí, ² ndíhi cuendá nàcuáa ní dácúhá-ó nàcuáa cuandute-o, ndíhi cuendá nàcuáa cada-o càcáⁿ ndodo-o ndàha-o díquí ñáyíu ní sàndáa iní ñáhá xii-gã. Te ducaⁿ ñà túú-gã xini ñuhu tucu-xi dacuaha-o datná ní dácúhá-ó ndéé díhna cuendá nàcuáa ndoto cue ñáyíu ní xíhí, ndíhi cuendá nàcuáa ní dácúhá-ó sã Yã Ndiòxí daquíhíⁿ-gã ñáyíu núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhíⁿ. ³ Te núu Yã Ndiòxí ná cachí-gã, te cuita dacuáha-gã-ó nchaa dava-gã tnúhu sá cùmání quíhíⁿ.

⁴ Te cue ñáyíu sa tècú tnùnì tnúhu Yã Ndiòxí, ñáyíu sa xini nchaa nàcuáa ndùu nchaa sá vãha quide ñaha Yã Ndiòxí xii-o ndíhí-yu, ñáyíu sa chindee ñaha Espíritú Yã Ndiòxí, ⁵ ñáyíu sa cùtnuní iní-xi sá ño vãha tnúhu Yã Ndiòxí, ñáyíu sa xini nàcuáa ta quide Yã Ndiòxí véxi nchaa sá vã yòo tnàhí ndàcu cada, ⁶ te núu ñáyíu-áⁿ ná ngúíta tucú-yu daquèe tíhú duúⁿ-yu tnúhu Yã Ndiòxí, te vã ndácú-gã-ó nà canu ichi-ó-yu nàcuáa ndixi cuèchi iní-yu te núu ducaⁿ na càdá-yu, te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te tnàhá-yu cúú-yu dàtná cue téé ní sahní ñaha xii Xítohó Jesucristú Déhe Yã Ndiòxí núú cùrúxí. Te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te ngóo dava-gã ñáyíu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá Xítohó Jesucristú. ⁷ Te nchaa ñáyíu cúú-yu dàtná ñuhu, chi ñuhu-áⁿ ndi tnahá òré cúúⁿ dǎú te xíhi-xi ndute, te dava ñuhu vãha cùu sá xítú ñáyíu, te sá cúú nũu ñuhu-áⁿ ño nándíhi-xi, te mee Yã Ndiòxí quidé-gã

cúú sã vãha núú ñúhú-ãⁿ. ⁸ Dico núú da iñu na ndaa núú ñuhu-áⁿ te ñã túú vëdana nãndíhi-xi te núú ducaⁿ, te Yá Ndiöxí vá cúú vãha iní-gá cuendá ñuhu-áⁿ sã dúcáⁿ dà iñu ndaa núú-xi, te iñu-áⁿ ndihí-xi cáyú. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiu dàquee tíhú tnùhu Yá Ndiöxí chi ñã túú cùu vãha iní-gá núú-yu.

Níhí-ó sã ndétú-ó ndiùu táhú-ó

⁹ Te cuëi duha càháⁿ-í dico nchòhó cue ñáyiu ío cùu iní-í, chi cùtnuní ndáá iní-í sá vã cáda-ndó dàtná xíquide dava-gá ñáyiu, te mee-ni sã vãha cuu xii-ndo chi cùu-ndo ñáyiu sa ní naníhí tãhú. ¹⁰ Te ducaⁿ chi Yá Ndiöxí cúú-gã Yaá ío vãha quide ndáá, te vá dáná ndòdo iní-gá nchaa sá vãha quide-ndo, te ni vã dáná ndòdo iní-gá nãcuáa quide-ndo cuu iní-ndó-gã, te sá dúcáⁿ quide-ndo cuu iní-ndó-gã xíãⁿ chindèe-ndo cue ñáyiu ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ-ni ta quide-ndo véxi ndéé vitna. ¹¹ Te cuiní-í sá ñⁿ ñⁿ-ndo nducu ndee-ndo cada-ndo nãcuáa cuiní Yá Ndiöxí dàtná tá quide-ndo véxi, te ñⁿ-ni ducaⁿ càda-ndo ndéé ná sãá nduu ndiùu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihí-gá núú ndécú-gã, te ducaⁿ te níhí-ndó nchàandi túhú sá ndétú-ndó ndiùu táhú-ndó cùndecu ndihí-ndo ni caa ni quíhíⁿ. ¹² Te yúhú cuiní-í sá nchòhó vá túhíó-ndo càda-ndo nchaa nãcuáa cuiní Yá Ndiöxí, te cada-ndo dàtná quidé ñáyiu sãndáá iní tnùhu-gá, ñáyiu càhnu iní-xi. Te sá dúcáⁿ quidé-yu xíãⁿ nihí-yu nchaa sá ñí cachí Yá Ndiöxí nduu táhú-yu.

¹³ Te cútnahá ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám nãcuáa cada-gá, te ní cacunehe-gá méé-gã nãcuáa cutnùní iní ndíi sá ndáa cada-gá nãcuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndíi, te vá yõo ñⁿ ni càcunehe-gá cuendá sá quíndáá iní ndíi tnùhu ní cáháⁿ-gá. Te ducaⁿ ñí quide-gá chi ñⁿndíi díi-ni mee-gã ío cùnuu-gá. ¹⁴ Te duha ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbrahám: “Yòhó té Àbrahám na càchí tnùhu ndáá-í xii-n sã ío chindee ñàha-í xii-n, te cáyá cuéhé víhí ñàní tnáhá-n”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndíi. ¹⁵ Te ndíi Àbrahám ío ní quide ndee iní ndíi ní xíndetu ndíi, te ducaⁿ te Yá Ndiöxí ní quide-gá nãcuáa ní xáhaⁿ-gã cada-gá sá cúú-xí ndíi. ¹⁶ Te núú ñⁿ ñáyiu càháⁿ ñⁿ tnùhu ndáá cuiti te càcu nehé-yu Yá

Ndiöxí cuendá quíndáá iní tnàha ñáyiu-yu tnùhu càháⁿ-yu, te òré ducaⁿ na càháⁿ-yu te ñã túú-gã sá dácáá ñáyiu càháⁿ ndihí-yu cuendú. ¹⁷ Te ducaⁿ ñí quide Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá-gá sá cáda-gã nãcuáa ní cachí-gá, te ducaⁿ ñí cáháⁿ-gá cuendá nchaa ñáyiu ní cachí-gá nduu táhú sã cáda-gã nãcuáa cutnùní iní-yu sá quidé-gã ñⁿ sá càháⁿ-gá, te ni ñã túú nãdáma-gá ñⁿ sá càháⁿ-gá. ¹⁸ Te nchoo ñí natuha-o Yá Ndiöxí cuendá dàcácu nihnu ñaha-gã xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ní níhí-ó tnùhu ndee iní ndécú ndihí-o cuendá sá vã dáñá ndèé-ó cùndetu-o sãá nduu ndiùu táhú-ó cùndecu-o ndihí-gá. Te ducaⁿ ní níhí-ó tnùhu ndee iní chi Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá-gá sá cáda-gã nãcuáa ní cachí-gá, te ñã túú dàndahú ñáhá-gã, te ni ñã túú nãdáma-gá ñⁿ sá ñí cachí-gá cada-gá. ¹⁹ Te tnùhu ndee iní ndécú ndihí-o xíãⁿ quidé-xí cùtnuní ndáá iní-ó sã ndúú táhú-ó cùndecu-o ndihí Yá Ndiöxí núú ndécú-gã, te ducaⁿ cùtnuní ndáá ndisa iní-ó sã cuendá Xítohó Jesucristú Yaá ndécú núú Yá Ndiöxí. ²⁰ Te ducaⁿ ñí nucúndecu Xítohó Jesucristú núú Yá Ndiöxí cuendá ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu-o càda-o, te ducaⁿ ñí nucúndecu-gá núú Yá Ndiöxí chi cùu-gá dútú cùnùu datná ní cunuu ndíi Melquisèdec ñuyíu-a, te ducaⁿ-ni cùu-gá dútú cùnùu ni caa ni quíhíⁿ.

7

Xítohó Jesucristú cúú-gã dútú dàtná ní cuu ndíi Melquisèdec

¹ Te ndíi Melquisèdec ní xíndaha ndíi cue ñáyiu ñúú Sàlém, te ní cuu ndíi dútú ñí xinu cuechi ndíi núú Dútú Ndiöxí Yaá ío cùnuu. Te ndíi Melquisèdec-áⁿ ñí xícaⁿ táhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuendá ndíi Àbrahám cútnahá ní sáháⁿ ndíi Àbrahám-áⁿ ñí nàá ndíi ndihí cue dava-gá cue téé yíndaha ñáyiu. Te cue téé-áⁿ ñã túú ní ndàcu-güedé nàá-güedé ndihí ndíi Àbrahám-áⁿ chi ní xíta-güedé. ² Te nchaa sá ñí níhí ndíi Àbrahám-áⁿ núú ñí nàá ndíi, te ní quide ndíi úxí xichi te ñⁿ xichi núú ùxí-áⁿ ñí sãñaha ndíi xii ndíi Melquisèdec. Te ñⁿ ndíi Melquisèdec-áⁿ quée-xí: Téé ío vãha quide ndáá yíndaha ñaha xii ñáyiu, duha quèe-xi. Te ní xóo danàni ñahá-yu xii

ndíi Tée yìndaha ñuú Sàlém, duha ní xóo danàni ñahá-yu. Te tnúhu Sàlém-án quée-xi: Ñuú ndécú nàhi, duha quèe-xi tnúhu-án. Núu xíáⁿ quée tucu-xi nacuáa nàni ndíi Tée yìndaha ñuú ndécú nàhi, duha quèe tucu-xi diu ndíi. ³ Te ñá túú tnúhu núu yoo cùu tátá ndíi ndíhi náná ndíi, te ni ñà túú tnúhu núu yoo cùu xíi ndíi ndíhi xítná ndíi, te ni ñà túú tnúhu núu nándi cùu ñáyiu ní cuu ñaní tnáhá ndíi ní xíndecu ndéé sanaha-gă, te ni ñà túú tnúhu núu ná ama ní cacu ndíi, te ni ñà túú tnúhu núu ná ama ní xíhí ndíi. Te ndíi-án ducaⁿ-ni ñi cuu ndíi dútú ñi xíndecu ndíi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu Xítóhó Jesucristú déhe Yá Ndiöxí chi cuu-gá dútú ñi caa ñi quíhíⁿ.

⁴ Te vitna chí cuăha váha cuendá sá ndíi Melquisédéc ní cuu ndíi ñⁿ tée ío ní cuu càhnu ní xíndecu ñuyíú-a, chi ndíi Àbrahám tée ní cuu ñaní tnáhá-ó ñi xíndecu ndéé sanaha ñi quide ndíi úxí xichi nchaa sá ñi níhí ndíi núú ñi nàá ndíi. Te ñⁿ xichi núú ùxí-án ñi sãñaha ndíi xii ndíi Melquisédéc. ⁵ Te ndíi Moisés ní chídó tnùní ndíi nàcuáa cada nchaa dútú, cue tée ní cuu ñaní tnáhá ndíi Lèví sá cuè tée-án queheⁿ-güedé ñⁿ xichi núú ùxí xichi sá ñihí cue ñáyiu isràél ñáyiu cùu ñaní tnáhá-güedé cuu cuendá-güedé. Te ducaⁿ quide-güedé cuèi ñaní tnáhá-güedé ndíhi-yu ní cuu ndíi Àbrahám. ⁶ Te cuèi ñá díú ñàní tnáhá ndíi Melquisédéc cúú ndíi Àbrahám dico ní queheⁿ ndíi Melquisédéc-án ñⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñi níhí ndíi Àbrahám. Te ndíi Melquisédéc-án ñi xicáⁿ táhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuendá ndíi Àbrahám. Te diu-ni ndíi Àbrahám-án ñi xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi sá cádá váha ñaha-gă xii ndíi. ⁷ Te sa cùtnuní iní-ó sã ñúu ñⁿ tée na càcáⁿ táhú-dé núú Yá Ndiöxí cuendá ñⁿ ñáyiu, te tée-án cúnùu-gá-dé. ⁸ Te cue dútú ñáyiu isràél quéhéⁿ-güedé ñⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñihí-yu cùu cuendá-güedé, te cue tée-án cuú-güedé. Te núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi sá ndíi Melquisédéc ndécú-ní ndíi, te ducaⁿ càháⁿ-xi chí ñá túú tnúhu sá ñi xíhí ndíi. ⁹⁻¹⁰ Te sá dúcáⁿ ñi sãñaha ndíi Àbrahám sá ñi nduu táhú ndíi Melquisédéc, te xíáⁿ cada iní-ó sã sá ndecu ndíhi ndíi Àbrahám cue ñaní tnáhá ndíi Lèví cue tée cùu dútú, cue tée queheⁿ ñⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñihí ñáyiu isràél cuèi vátá cáciú-gă-güedé.

Te cada iní-ó sã tnáhá-güedé ní sáha-güedé ndíi Melquisédéc ñⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñi níhí ndíi Àbrahám núú ñi nàá ndíi. Te ducaⁿ càda iní-ó chí cue tée-án cúú-güedé ñaní tnáhá ndíi Àbrahám cuèi vátá cáciú-gă-güedé dàvá-án.

¹¹ Te sá cuendá cue dútú cue tée cùu ñaní tnáhá ndíi Lèví ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiu isràél tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa cada-yu cundecú-yu. Te ñaní tnáhá ndíi Àrón cúú cuè dútú-án. Te núu dícó cue dútú-án ní ndacu-güedé cada-güedé nàcuáa cudíu ñáyiu isràél núú Yá Ndiöxí, te ñá túú-gă xíni ñúhu-xi ngúndecu ingá dútú dàtná ndíi Melquisédéc ní cùu. Te dútú-án ñà túú ní cùu-dé dàtná ní cuu cue ñaní tnáhá ndíi Àrón. ¹² Te núú cuè dútú cue tée cùu ñaní tnáhá ndíi Lèví-án ñi ngúndecu ingá dútú. Te sá dúcáⁿ ñi ngúndecu ingá dútú xíáⁿ dacuítí ñi xini ñúhu-xi sá dăma nàcuáa ndúu tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa cada-yu cundecú-yu. ¹³⁻¹⁴ Te diu-ni cuendá dútú-án sa ñihí-ó tnúhu, te dútú-án cúú Xítóhó Jesucristú, te ñá díú ñàní tnáhá ndíi Àrón cúú-gă chí ñaní tnáhá ndíi Jùdá cúú-gă. Te nchaa-o tà xini ndáá-ó sã ñàní tnáhá ndíi Jùdá cúú-gă, te ndíi Moisés ñá túú tnáhí ná ní càchí ndíi cuendá cue ñaní tnáhá ndíi Jùdá sá cúú-güedé dútú, chí ñi ñⁿ-güedé ñá túú ní cùu-güedé dútú ní cùu.

¹⁵ Te vitna cùtnuní ndáá iní-ó nàcuáa ní cuu, chí Xítóhó Jesucristú cúú-gă ingá dútú dàtná ní cuu ndíi Melquisédéc. ¹⁶ Te ñá díú cuendá tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii ñáyiu nàcuáa cada-yu cundecú-yu ducaⁿ ní cùu-gá dútú, chí ní cuu-gá dútú cuendá sá cúú-gă Yaá cundecu ñi caa ñi quíhíⁿ chí vá ñⁿ ndúu te ndíhi ñihnu-gá. ¹⁷ Te duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-gá:

Yòhó cúú-n dütú dàtná ní cuu ndíi Melquisédéc,

te cundecu-n nchaa nduu nchaa quíú.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-gá. ¹⁸ Te xíáⁿ ñúu nchaa tnúhu ndéé díhna, tnúhu sá ñi xíndecu ndíhi cue dútú ñà túú-gă cúnùu-xi vitna chí ñá túú-gă xíni ñúhu-xi te ni ñà túú ñà chíndèe ñaha-xi. ¹⁹ Te diu-ni tnúhu-án cúú-xí tnúhu sá ñi chídó tnùní ndíi Moisés canu ìchi ñaha xii ñáyiu nàcuáa cada-yu cundecú-yu. Te tnúhu-án ñà túú vèdana ñi quide-xi nacuáa chindee-xi ñáyiu

cuđiú-yu núú Yá Ndiöxí. Dico vitna ní ngúndecu ndihi-o tñuhu ndee iní sá ïo-gá váha dàcúúxí tñuhu ndéé díhna, chi ndècu ndihi-o Xítohó Jesucristú Yaá cúú dütú-ó. Te Yaá-án quidé-gã tñahá tñuhu-o ndihi Yá Ndiöxí vitna.

²⁰ Te Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá cuiti-gá sá Xítohó Jesucristú cuu-gá dütú. ²¹ Dico ñá túú dùcaⁿ ní cáháⁿ-gá cuendá cue ñaní tñahá ndíi Lèví cue téé ní cuu dütú, cuéi mei òré ní chisaha-güedé ní cuu-güedé dütú. Te cútnahá ní chisaha Xítohó Jesucristú cúú-gã dütú, te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ ndáá cuiti-gã xii-gã, te duha ní xáhaⁿ-gã:

Yúhú Dütú Ndiöxí cáháⁿ ndáá cuiti-í te vá dãmà-í tñuhu cáháⁿ-í:
 “Yòhó cúú-n dütú dàtná ndíi Melquisèdec, te cundecu-n nì caa nì quíhíⁿ.”

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Xítohó Jesucristú. ²² Te Xítohó Jesucristú quidé-gã nàcuáa cutnùnì ndáá iní-ó sã Yá Ndiöxí cada-gá ingá núú sã váha sá cúú-xí-ó dàtná ní cachí-gã, te xíãⁿ cúú-xí sã ïo-gá váha dàcúúxí tñuhu ní cáháⁿ-gá ndéé díhna. ²³ Te ío cuéhé cue ñaní tñahá ndíi Lèví ní cuu-güedé dütú, te ducaⁿ cuendá sá ñà túú ní cùdíi-güedé cundecu-güedé chi ní ndihi-güedé ní xíhí. ²⁴ Dico Xítohó Jesucristú chi vá cúú-gã, chi cundecu-gã nì caa nì quíhíⁿ núu xíãⁿ ðiu-ni-gã cuu-gã dütú, te vá yòo ïⁿ-gã cuu dütú cada núú-gã. ²⁵ Te núu xíãⁿ Xítohó Jesucristú dácãcu nìhnu ñaha-gã xii nchoo ñáyiu núú ùhú núú ndàhú, nchoo ñáyiu sàndáá iní ñahá xii-gã, te ðiu-ni nchoo cùu-o ñáyiu tñahá tñuhu ndihi Yá Ndiöxí, te vá ïⁿ ndùu-gã te cuíta nihnu-o. Te ducaⁿ chi Xítohó Jesucristú ñá túú xòcuíñí-gã núú Yá Ndiöxí cáháⁿ ndàhú-gã cuendá-ó.

²⁶ Te Xítohó Jesucristú cúú-gã Yaá cúú dütú cùnùu xini ñuhu-o cundecu ndihi-o, te ðiu-gã cúú-gã Yaá chindèe chitúu ñaha xii-o, te cùu-gã Yaá ío quide ndáá núú Yá Ndiöxí, te cùu-gã Yaá cándòo canine chi ñá túú tñahí cuéchi-gã. Te ñá túú tñahí quide-gã dàtná quidé nchàa cue ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, te cùu-gã Yaá ní nucúndecu andíu núú ndécú Yá Ndiöxí te yàcáⁿ táxí tñùnì-gã. ²⁷ Te ñá túú quide-gã dàtná ní quide cue dütú nì cunuu nì xíndecu, chi cue dütú-ãⁿ ïⁿ nduu ïⁿ

nduu ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yá Ndiöxí, te díhna-gã cuendá nchaa cuéchi mee-güedé ducaⁿ ní xóo cada-güedé te dàtnùnì ducaⁿ ní xóo cada tucu-güedé cuendá nchaa cuéchi ñáyiu. Dico Xítohó Jesucristú chi ïⁿ xito-ni ní xíhí-gã sá cúú-xí nchàa ñáyiu chi ducaⁿ nì sani iní-gã, te vá ïⁿ ndùu-gã ducaⁿ càda tucu-gã. ²⁸ Te sá cuendá nchaa tñuhu ní chídó tñùnì ndíi Moisés xíãⁿ ní xíndecu cue téé ní cuu dütú cùnùu, te cue téé-ãⁿ ní cuu-güedé cue téé yíca cuéchi-xi. Te sátá dúcáⁿ nì chídó tñùnì ndíi Moisés nàcuáa cada ñáyiu, te ní xica cuéhé víhí ndùu te dàtnùnì ní cáháⁿ ndáá cuiti Yá Ndiöxí sá Dèhe-gã cuu-gã dütú cùnùu. Te Yaá cúú Dèhe-gã-ãⁿ nì quide-gã nchaa nàcuáa tàù-xi cunduu, te ðiu-ni ducaⁿ càda-gã nì caa nì quíhíⁿ.

8

Xítohó Jesucristú cúú-gã dütú cùnùu

¹ Te Xítohó Jesucristú Yaá cúú dütú cùnùu ndecu ndihi-o cuándaa-gã andíu, te ní ngóo-gã xio cùha Dütú Ndiöxí Yaá ío cùnùu, te tñahá-gã cùnùu-gã. Te ðiu cuendá-a cùu-xi sá ïo-gã cùnùu ta cáháⁿ-ndí véxi. ² Te núú ndécú Yá Ndiöxí cúú-xí núú ìí víhí. Te cada iní-ó sã cúú-xí ïⁿ vehe te xíãⁿ ndécú Xítohó Jesucristú cúú-gã dütú, te vehe-ãⁿ nì dácáá mèe Yá Ndiöxí te ñá díú cuè téé ñuyíú-a. ³ Te sá cuendá nchaa tñuhu ní chídó tñùnì ndíi Moisés xíãⁿ ní xíndecu cue dütú cùnùu cuendá sá cáhni-güedé quiti nduu táhú Yá Ndiöxí, te nacani cuendá-güedé núú-gã nchaa dava-gã sá nihí-güedé nduu táhú-gã. Te xíãⁿ núu dai ní xini ñuhu-xi sá tñahá Xítohó Jesucristú cuañaha-gã ïⁿ sá ndúú táhú Yá Ndiöxí, te táhú-ãⁿ cúú-xí mèe-gã chi ní xíhí-gã ní cuu-gã dàtná ïⁿ táhú sã cúú-xí Yá Ndiöxí. ⁴ Te núu nì xíndecu-ni Xítohó Jesucristú ñuyíú-a te vá cúú-gã dütú ní cùu, chi sa ndècu cue dütú sãñaha nchàa sá ndúú táhú Yá Ndiöxí dàtná cáháⁿ nchaa tñuhu ní chídó tñùnì ndíi Moisés. ⁵ Te nchaa sá quidé cuè dütú ñáyiu isràèl nùtnahá-xi luha nchaa sá quidé Xítohó Jesucristú Yaá cúú dütú cùnùu ndecu andíu. Te quèe ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Moisés cútnahá tá cùyatni ngúíta ndíi dacàa ndíi vehe-gã, te duha ní xáhaⁿ-gã: “Ío váha cada

cuendá-n nàcuáa dacàa-n vehe-í dàtná cáá sã ní dánèhé ñáhà-í xii-n xití yucu”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndíi. ⁶ Dico vitna chi Xítoho Jesucristú cúu-gã dútú cùnùu, te ïo-gã càhnu nduu chiuⁿ quide-gã dàcúúxí cuè dútú cue ñáyiu isràél. Te ñu Xítoho Jesucristú cúu-gã Yaá quidé tnàhá tnúhu-o ndíhi Yá Ndiöxí, te ducaⁿ chi Yá Ndiöxí ïo-gã váha ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gã xito cùu uú dàcúúxí tnúhu ní cáháⁿ-gã ndéé díhna, te ducaⁿ ïo váha ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gã xito cùu uú chi ní cachí-gã sã ñngá núú sã ïo-gã váha cada ñaha-gã xii-o vitna.

⁷ Te núu nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada ñaha-gã xii-o ndéé díhna ní quide-xi nchaa nacuaa tàú-xi cunduu nàcuáa nduu táhú-ó cundecu váha-o núu-gã ñá, te ñá túú xini ñuhu-xi cáháⁿ tucu-gã sã cádá-gã ñngá núú sã váha sã cúu-xí-ó vitna ni cuu. ⁸ Te Yá Ndiöxí ñá túú ní cùu váha iní-gã núú ñáyiu isràél núu xiáⁿ ní cáháⁿ-gã cuendá-yu, te duha ní cachí-gã:

Yúhú cúu-í Dútú Ndiöxí, te duha ndùu tnúhu na cáháⁿ-í: Sãá nduu te cada-í ñngá núú sã váha sã cúu-xí cuè ñani tnàhá ñáyiu isràél, ndíhi cue ñani tnàhá ndíi Jüdá ñu-ni ñáyiu isràél.

⁹ Te tnúhu sã cáháⁿ-í-a ñá túú ñⁿ-ni cuu-xi ndíhi tnúhu sã ní xáhaⁿ-í xii cue ñáyiu ní cuu ñani tnàhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha càda-í-yu,

te ñu-ni dàvá-áⁿ ní quide yica-í ní ndeñuhu-í-yu nacióⁿ Ègiptú,

te ñá túú ní cuini-yu tníⁿ-yu tnúhu ní xáhaⁿ-í xii-yu cuendá ducaⁿ càda váha-í-yu,

te xiáⁿ núu ní dáñá ñhnu-í-yu ñá túú-gã ní quide cuendá-í-yu.

¹⁰ Te na sãá nduu te duha ndùu tucu ñngá núú sã váha cada-í cue ñáyiu isràél.

Te yúhú cada-í nàcuáa cutnùni váha iní-yu nàcuáa cuini-í cadá-yu,

te ducaⁿ ní yuhu ni iní-yu cadá-yu.

Te yúhú Yá Ndiöxí quindaha-í-yu,

te mèe-yu cuú-yu ñáyiu cùu cuendá-í.

¹¹ Te dàvá-áⁿ chi ni ñáyiu cùu ndí meé-yu, te ni cuè dava-gã ñáyiu vá cùtnúhu tnàhá-yu sã nátùha ñahá-yu xii-í,

chi dàvá-áⁿ nchaa ñáyiu cundecu ndíhi ñahá-yu xii-í,

cuèi ñáyiu cùnùu te cuèi ñáyiu ñá túú cùnùu.

¹² Te dàvá-áⁿ cada càhnu iní-í nchaa sã cuèhé sã dúhá quidé-yu,

te vá ñⁿ ndùu-gã ndacu iní-í nchaa sã quidé-yu.

Duha ní cachí Yá Ndiöxí cuendá ñáyiu isràél. ¹³ Te sã dúcáⁿ ní cáháⁿ Yá Ndiöxí sã cádá-gã ñngá núú sã váha sã cúu-xí ñáyiu xiáⁿ cutnùni sã tnúhu sã ní cáháⁿ-gã díhna ñá túú-gã xini ñuhu-xi. Te cada iní-ó sã tnúhu-áⁿ cúu-xí ñⁿ sã ní cunaha ndècu te ñá túú-gã nándíhi-xi te cuíta-ná-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tnúhu sã ní cáháⁿ-gã ndéé díhna.

9

Cuendá vehe Yá Ndiöxí

¹ Te tnúhu sã ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ndéé díhna cùu-xi cuendá nàcuáa cada ñáyiu isràél chiñuhu ñahá-yu xii-gã, ndíhi cuendá vehe-gã caa ñuyú-a. ² Te ñáyiu isràél ní dácáa-yu vehe Yá Ndiöxí, te vehe-áⁿ ní

cuu-xi vehe dóo te ní xúhuⁿ nehu xití-xi. Te cuartú díhna ní xínani-xi cuartú ní cuu íí, te xiáⁿ ní xíndecu ñⁿ sã ndéé dité-xi sã ní cándodó ñⁿ caa candíl núú dité-xi, te ní xínutnii ñⁿ mèsá ní xóo códo páa ní xóo nduu táhú Yá Ndiöxí. ³ Te cuartú cúu ùú ní xínani-xi cuartú ní cuu íí víhi-gã. ⁴ Te xití cuartú-áⁿ ní xínutnii ñⁿ sã ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuáaⁿ te núu xiáⁿ ní xóo cahmi-güedé dúsa sã sãháⁿ tnámí. Te ñu-ni xiáⁿ ní xíndecu tucu ñⁿ càjá ní cuu mee-ni díhúⁿ cuáaⁿ te xití càjá-áⁿ ní xúhuⁿ ñⁿ lítu ní cuáha

mee-ni díhúⁿ cuáaⁿ, te xití lítu-áⁿ ní xúhuⁿ mànáá sã ní xóo caxí-yu dàvá-áⁿ. Te ñu-ni

xití càjá-áⁿ ní xúhuⁿ tnudii ndíi Àrón sã ní saa itá-xi, ndíhi yúú sã ní xíndéé tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndiöxí nàcuáa cada ñáyiu. Te duha

ní xínani càjá-áⁿ: Càjá sã ñúhú tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndiöxí sã cúu-xí ñáyiu, duha ní xínani-xi. ⁵ Te núu càjá-áⁿ ní cándodó ùú

tnàhá sã ní cadúha-yu, te xiáⁿ cáá-xí dàtná cáá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí. Te

cuendá úú xiáⁿ ní cutnùni iní-yu sã ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí, te sã ní cadúha-yu-áⁿ ndéé

ndíxiⁿ-xi, te ndíxiⁿ-xi-áⁿ ñáhu-xi xio xio núú quidé càhnu iní Yá Ndiöxí nchaa yíca cuèchi

ñáyiu, dico vá cúu-gã cáháⁿ-í cuendá nchaa

dava-gã xiáⁿ vitna.

6 Te nchaa xiãⁿ ní xíndecu xití vehe Yá Ndiöxí, te cue dútú ní xóo quihu-güedé #ⁿ nduu #ⁿ nduu xití cuartú díhna ní xóo cada-güedé nàcuáa tàú-güedé cada-güedé sá cúú-xí Yá Ndiöxí. 7 Te cuartú cúú úú-áⁿ chi mee-ni dütú cúnùu ní xóo quihu-dé #ⁿ xito-ni ndi tnahá cuíá. Te ndi tnahá òré ducaⁿ ní xóo quihu dütú cúnùu-áⁿ te ní xóo canehe-dé níñi ní xóo quihu ní xóo nduu táhú Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ ní xóo cada dütú-áⁿ cuendá sá Yá Ndiöxí cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi mee-dé, ndihi nchaa yíca cuèchi ñáyiú. 8 Te sá dúcáⁿ mèe-ni dütú cúnùu ní xóo quihu-dé xití cuartú ní cuu íí-gã-áⁿ, xiãⁿ Espiritú Yá Ndiöxí quidé-xí cùnnumí iní-ó sã ñini ducaⁿ ní xíndecu vehe-áⁿ ní xóo cada-yu nàcuáa ní xóo cúñaha Yá Ndiöxí cada-yu. Te xiãⁿ cùnnumí sá vátá sáa-gá nduu cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí nàcuáa tàú-xi cunduu. 9 Te sá dúcáⁿ ní xíndecu vehe-áⁿ, ndihi sá dúcáⁿ ní xóo cada nchaa cue dütú-áⁿ, xiãⁿ cùnnumí iní-ó nàcuáa quide Yá Ndiöxí vitna, chi nchaa quití ní xóo cahni cue dütú-áⁿ ní xóo nduu táhú Yá Ndiöxí, ndihi nchaa dava-gá sá ní xóo nduu táhú-gã ñá túú ní quide-xi nàcuáa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáyiú nàcuáa cutnùní iní-yu sá ñà túú-gã cuèchi-yu ndècu núú Yá Ndiöxí. 10 Te sá dúcáⁿ ní xóo cada nchaa dütú-áⁿ ní níhí tñáhá-xí ndihi nchaa tñúhu sá dánèhé ñáhá xii ñáyiú ná cúú sã cáxi-yu ndihi ná cúú sã cúú còhó-yu ndihi nàcuáa ndàhá-yu. Te tñúhu-áⁿ ní cuu-xi mee-ni sã ní sanu ichi ñaha xii-yu nàcuáa cundecú-yu ñuyíú-a. Te tñúhu-áⁿ ní nándíhi-xi ndéé ní sáa nduu ní nadama Yá Ndiöxí tñúhu-áⁿ cuendá sá vã dúcáⁿ-gã cada-yu cundecú-yu.

11 Te Xítohó Jesucristú ní quixi-gã ñuyíú-a, te diu-gã cúú-gã Yaá cúú dütú cúnùu, te xiãⁿ núu quide-gã nchaa sá vãha sá cúú-xí-ó. Te vitna ní nucúndecu-gã núú ío vii ío vãha càa, te núú ndécú-gã-áⁿ ñà túú cùu-xi #ⁿ vehe sá ní dácáa cuè téé ñuyíú-a. 12 Te cada iní-ó sã Xítohó Jesucristú cuánguihu-gã xití cuartú núú ní cuu íí víhi dàtná ní xóo cada dütú cúnùu ní xíndecu ndéé sanaha, chi ní nucúndecu-gã núú ndécú Yá Ndiöxí. Dico ñá túú ní quide-gã dàtná ní xóo cada dütú cúnùu ní xíndecu ndéé sanaha, chi dütú-áⁿ òré ní xóo

quihu-dé xití cuartú ní cuu íí-gã-áⁿ, te ní xóo canehe-dé níñi chivá ndihi níñi chëhlu ní xóo quihu. Dico Xítohó Jesucristú chi níñi mée-gã ní sati ní xihí-gã núú cùrúxí, te xiãⁿ duuⁿ duuⁿ cuáháⁿ-gã ní nucúndecu-gã núú ndécú Yá Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ ní quide-gã xiãⁿ ní naníhí tàhú-ó. 13 Te nchaa ñáyiú ní xóo cada nàcuáa vã cúú-gã-yu ñáyiú ní cuu íí, ñáyiú-áⁿ ní xóo códo ñáhá cuè dütú níñi ndicutu, ndihi níñi chivá, ndihi yáa cùñú chëhlu quití sàhni-güedé cuendá nduu íí tucú-yu. 14 ¡Dico níñi Xítohó Jesucristú chi ío-gã nándíhi-xi sá cúú-xí nchòo ñáyiú xíndecu vitna! Te cuendá níñi-gã-áⁿ, chi Espiritú Yá Ndiöxí sá ndécú nchaa nduu nchaa quiú ní cuu #ⁿnuu-xi ndihi Xítohó Jesucristú sá cúú cùú-gã cuendá cuu-gã dàtná #ⁿ táhú sã cúú-xí Yá Ndiöxí cuèi cùu-gã Yaá ñá túú tñáhí cuèchi-xi, te ní sati níñi-gã te ní xihí-gã. Te cuendá xiãⁿ ní cutnùní iní-ó sã Yá Ndiöxí ní quide càhnu iní-gã nchaa sá ñà túú vãha ní quide-o, te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. Te ducaⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó cuendá sá ndácú-ó cùnu cuèchi-o núú Yá Ndiöxí Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quiú.

15 Te Xítohó Jesucristú ní quide ndáa-gã núú Yá Ndiöxí cuendá cue ñáyiú ndècu ñuyíú-a. Te cuendá xiãⁿ Yá Ndiöxí cada-gã ingá núú sã vãha sá cúú-xi-yu dàtná ní cachí-gã, te ducaⁿ càda-gã sá cuendá nchaa ñáyiú ní cáháⁿ-gã cundecu ndihí-gã, chi ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu cundecu ndihi vãha ñáhá-yu xii-gã ní caa ní quihíⁿ chi ducaⁿ ní cachí-gã, te ducaⁿ chi Xítohó Jesucristú ní xihí-gã núú cùrúxí cuendá sá Yá Ndiöxí cada càhnu iní-gã nchaa yíca cuèchi-yu, nchaa cuèchi sá ní quide-yu cutnàhá ní cunuu tñúhu sá ní cáháⁿ-gã díhna. 16 Te nchoo xini-ó sã núu #ⁿ téé na càdúha #ⁿ tutú nàcuáa cada ñáyiú dàcáhñu-yu nchaa sá ndécú ndihí-dé, te tutú-áⁿ xini ñúhu-xi ndéé ná yãha nduu cùú-dé. 17 Te ñá túú tàú-xi cada ñáyiú nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú-áⁿ ñini ndècu téé ní cadúha, dico sátá ná yãha cuú-dé te cada-yu nàcuáa cáháⁿ-xi. 18 Te cuèi tñúhu ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ndéé díhna nàcuáa cada vãha-gã ñáyiú, te diu-ni ndihi níñi ní cundáa-xi chi ní sàhni-güedé quití

te ní sati níñí-güedi. ¹⁹ Te ndí Moisés ní cáháⁿ ndodo ndí núu ncháa ñáyi nàcuáa ní cachí Yá Ndióxi cada-yu, te nàcuáa-ni nduu tnúhu ní chídó tnúni ndí núu tütú ndí ní cáháⁿ ndí, te ní dácá ndí ndute níñí chēhlu ndíhi níñí chívá līhli, te ní queheⁿ ndí ñⁿ dité yutnu nani hisópó ndíhi luha idi tīcuéhé, te ní chindóyo ndí níñí-áⁿ. Te ní sódo ndí núu tütú ndéé tnúhu Yá Ndióxi sá ní chídó tnúni ndí-áⁿ, te tnáhá cue ñáyi xīndecu-áⁿ ní chúcú ndí. ²⁰ Te ní xáhaⁿ ndí Moisés xī-yu: “Cuèndá níñí-a ní cundáá sá Yá Ndióxi cada ñaha-gá xii-ndo sá vāha chi ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá sá cúu-xí-ndó”, duha ní xáhaⁿ ndí xī-yu. ²¹ Te díu-ni ducaⁿ ní quide tucu ndí ní chúcú ndí níñí vehe-gá ndíhi ncháa sá nándíhi-güedé òré chíñùhu-güedé Yá Ndióxi ndécú xítí vehe-gá-áⁿ. ²² Te tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés càchí-xi sá méé-ní níñí chucu-güedé ncháa sá cānehe chiñù-güedé òré chíñùhu-güedé Yá Ndióxi, te sacú-ná te ndíhi ndoo ncháa xíáⁿ chucu-güedé níñí ní cūu. Te dacuítí ní xini ñuhu-xi sá cáti níñí cuèndá ducaⁿ cada cahnu iní Yá Ndióxi ncháa yíca cuéchi ñáyi.

Xítoho Jesucristú ní xíhí-gá núu cùrúxi cuèndá sá vā cùndecu-gá cuéchi-o nūú Yá Ndióxi

²³ Te sá cuèndá sá ní xíhí Xítoho Jesucristú núu cùrúxi, xíáⁿ ñá túu-gá cuéchi-o ndècu núu Yá Ndióxi. Te cuèndá ncháa sá ní xíhí xítí vehe-gá sá ní dácáá ñáyi isràél xíáⁿ cútnúni iní-ó nàcuáa quide-xi núu ndécú-gá. Te dacuítí ní xini ñuhu-xi sá cáhni-güedé cue quití ní cachí Yá Ndióxi cuèndá nduu íi ncháa sá ní xíhí xítí vehe-gá-áⁿ. Te cuéi ducaⁿ ní sahani-güedé cue quití-áⁿ dico ñá túu ní quide-xi nàcuáa ngúndecu váha-o nūú Yá Ndióxi. Dico Xítoho Jesucristú ní xíhí-gá, te sá ní xíhí-gá xíáⁿ ní quide-gá nàcuáa ngúndecu váha-o nūú Yá Ndióxi. ²⁴ Te Xítoho Jesucristú cuándaa-gá andíu nūú ndécú Yá Ndióxi cáháⁿ ndàhú-gá cuèndá-ó, te Xítoho Jesucristú chi ñá díu ñⁿ vehe ní dácáá cué téé ñuyú-a cuánguihu-gá. Te vehe Yá Ndióxi sá ní dácáá cué ñáyi isràél ñuyú-a ndéé sanaha, ndíhi ncháa

nàcuáa ní xóo cada-güedé xítí vehe-gá-áⁿ xíáⁿ cútnúni iní-ó nàcuáa quide-xi núu ndécú-gá. ²⁵ Te dútú cúnúu núu ñáyi isràél ní xóo quíhu-dé núu cuíá núu cuíá xítí cuártú ní cuu íi víhí-gá-áⁿ, te ní xóo canehe-dé níñí ní xóo quíhu xítí cuártú-áⁿ dico ñá díu níñí méé-dé. Dico Xítoho Jesucristú chi ñá túu ducaⁿ ní quide-gá chi ñⁿ xito-ni ní sati níñí-gá te ní xíhí-gá. ²⁶ Chi núu ní xíhí-gá nuu núu te ndéé cútnáhá ní ngáva ñuyú ducaⁿ ngüita-gá cada-gá ní cūu, te vitna ta ndíhi nduu cuáháⁿ ní quixi-gá ñuyú-a ní xíhí-gá ñⁿ xito-ni cuèndá cuu-gá dàtná ñⁿ táhú sá cúu-xí Yá Ndióxi, te ducaⁿ ní quide-gá cuèndá sá vā cùndecu-gá cuéchi ñáyi núu Yá Ndióxi. ²⁷ Te nchoo cué ñáyi ñuyú-a chi ñⁿ xito-ni cuú-ó te dàtnúni ducaⁿ te cada ndáá Yá Ndióxi cuéchi-o. ²⁸ Te ducaⁿ sátnahá-xi cūu Xítoho Jesucristú chi ñⁿ xito-ni ní xíhí-gá cuèndá sá vā cùndecu-gá cuéchi ñáyi núu Yá Ndióxi, te ducaⁿ ní cuu ní xíhí-gá chi mee-gá ducaⁿ ní cachí-gá cunduu. Te quixi tucu Xítoho Jesucristú ñuyú-a dico ñá díu-gá sá cáda-gá cuèndá sá vā cùndecu-gá cuéchi ñáyi núu Yá Ndióxi, chi quixi-gá nacuaca-gá ncháa ñáyi ndètu ñaha xii-gá cuèndá cundecú-yu ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

10

¹ Te ncháa tnúhu ní xáhaⁿ ndí Moisés xii ñáyi isràél cada-yu, ncháa tnúhu-áⁿ ní quide-xi ní cutnúni luha iní-yu nàcuáa cada Yá Ndióxi cada váha ñaha-gá xii-o vitna. Dico ñá díu mèi nàcuáa ní xáhaⁿ ndí Moisés xii ñáyi quide Yá Ndióxi vitna chi dáma quide-gá. Te ncháa tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés ñá túu ní ndàcu-xi cada-xi nàcuáa cundáá ncháa ñáyi túha ñaha xii Yá Ndióxi cuéi ní xóo cahni-güedé quití ní xóo nduu táhú-gá núu cuíá núu cuíá. ² Te núu dicó sá ní xóo cahni-güedé quití ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi ní quide-xi nàcuáa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáyi, te vá cáhni-gá-güedé cue quití-áⁿ nduu táhú-gá ní cūu, te ducaⁿ te cutnúni iní-yu sá ñá túu-gá cuéchi-yu ndècu núu Yá Ndióxi ní cūu. ³ Te sá dúcáⁿ ní xóo cahni-güedé quití ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi núu cuíá núu cuíá, xíáⁿ ní xóo ndacu iní cue ñáyi ncháa sá

cuèhé sá dúhá nǐ xóo cada-yu. ⁴ Te ducaⁿ chi níñí ndicutu-áⁿ ndihí níñí chivá-áⁿ ñà túú ní xóo ndacu-xi cada-xi nàcuáa vá cündècu cuèchi-yu núú Yá Ndiöxí.

⁵ Te xiáⁿ núu cútnàhá ní quexìo Xítohó Jesucristú ñuyíú-a ní xáhaⁿ-gǎ xii Yá Ndiöxí: Yòhó Tǎtà-í, ñà túú ndùu vétú váha iní-n sǎ sǎhni-güedé quití ndùu táhú-n, te ni ñà túú ndùu vétú váha tucu iní-n cuendá nchaa dava-gǎ sá táxi-güedé ndúú táhú-n,

núu xiáⁿ ní quide túha-n yìqui cuñú-í cuendá yúhú cuú-í te nduu táhú ñáhá-n xii-í.

⁶ Te ni ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuendá quití sǎhmi-güedé ndúú táhú-n te ni ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuendá nchaa dava-gǎ sá táxi-güedé ndúú táhú-n cuendá sá vǎ cündècu-gǎ cuèchi ñáyíu núú-n.

⁷ Núu xiáⁿ yúhú ní cachí-í xii yòhó Tǎtà-í Dútú Ndiöxí sá yúhú véxi-í ñuyíú-a cada-í nchaa sá cuiní-n cada-í dàtná yódó tnùnì cuendá-í núú tütú-n.

Duha ní xáhaⁿ Xítohó Jesucristú xii Tǎtà-gǎ Dútú Ndiöxí. ⁸ Te Xítohó Jesucristú díhna-gǎ ní xii-gǎ Yá Ndiöxí Yaá cúú Tǎtà-gǎ: “Yòhó Tǎtà-í ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuendá quití sǎhni-güedé ndúú táhú-n, ndihí cuendá quití sǎhmi-güedé ndúú táhú tucu-n cuendá sá vǎ cündècu-gǎ cuèchi ñáyíu núú-n, ndihí cuendá nchaa dava-gǎ táhú sǎ táxi-güedé xii-n ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuendá nchaa xiáⁿ”, duha ní xáhaⁿ Xítohó Jesucristú xii Tǎtà-gǎ Dútú Ndiöxí. Te ducaⁿ nǐ xáhaⁿ-gǎ cuèi núú tütú ndíi Moisés yódó tnùnì sá dúcáⁿ cada-güedé.

⁹ Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ tùcu-gǎ xii Tǎtà-gǎ Dútú Ndiöxí: “Yòhó Tǎtà-í Dútú Ndiöxí, mee-í véxi-í ñuyíú-a cuendá cada-í nchaa nàcuáa cuiní-n”, duha ní xáhaⁿ-gǎ xii Tǎtà-gǎ. Te sátá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ Xítohó Jesucristú xiáⁿ ní cutnùnì sá ñà túú-gǎ xíní ñùhu-xi ducaⁿ cada-güedé cahni-güedé nchaa quití-áⁿ, te ducaⁿ chi mee Xítohó Jesucristú ní xihí-gǎ ní cuu-gǎ dàtná ñⁿ táhú sǎ cúú-xí Yá Ndiöxí, te ducaⁿ nǐ cuu chi ducaⁿ tnàhí ní cachí Yá Ndiöxí cunduu.

¹⁰ Te Xítohó Jesucristú ní quide-gǎ nàcuáa ní cuiní Yá Ndiöxí cada-gǎ, chi ní xihí-gǎ núú cùrúxí chi ducaⁿ nǐ cuiní méé-gǎ cunduu, te ñⁿ xito-ni ní xihí-gǎ sá cuendá nchaa ñáyíu,

te cuendá xiáⁿ núu ndècu yiñuhu-o núú-gǎ vitna.

¹¹ Te cue dútú ñáyíu israél chi ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní xóo cahni-güedé quití ní xóo nduu táhú-gǎ, te ñà túú ní dàma-güedé nàcuáa ní xóo cada-güedé. Te nchaa sá nǐ xóo cada-güedé-áⁿ ñà túú ní quide-xi nàcuáa vá cündècu-gǎ cuèchi ñáyíu núú Yá Ndiöxí.

¹² Dico Xítohó Jesucristú ní cachí-gǎ sá cúú cùú-gǎ, te ní xihí-gǎ núú cùrúxí cuendá nchaa yícá cuèchi nchaa nchoo ñáyíu ndècu ñuyíú-a. Te sátá dúcáⁿ te dàtnùnì ní ngóo-gǎ xio cùha Dútú Ndiöxí táxi tnùnì-gǎ, te vá ñⁿ nduu ñⁿ quiú-gǎ te cuú-gǎ.

¹³ Te ñⁿ ni xiáⁿ cundecu-gǎ cundetu-gǎ ndéé sáá nduu cànehe nchaa sá cúú ùhú iní ñáhá xii-gǎ sá yiñuhu núú-gǎ. ¹⁴ Te cuendá sá nǐ xihí Xítohó Jesucristú ñⁿ xito-ni xiáⁿ ní cuu-gǎ dàtná ñⁿ táhú sǎ cúú-xí Yá Ndiöxí, xiáⁿ ní quide-xi sá ncháá ñáyíu cùu cuendá-gǎ ñà túú-gǎ ná cumání-yu núú-gǎ ni caa ni quihíⁿ. ¹⁵ Te mee Espiritú Yá Ndiöxí cáháⁿ ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gǎ cuendá-ó, te duha ní cáháⁿ-gǎ:

¹⁶ Sáá nduu te cada-í nchaa ñáyíu nàcuáa na cáháⁿ-í-a,

te cada-í nàcuáa cutnùnì iní-yu tnúhu sá dánèhé-í-yu tnúhu sá cánúichi ñaha xií-yu nàcuáa cada-yu cundecú-yu,

te cada tucu-í sá tní-yu nchaa tnúhu-áⁿ. Duha ní cachí-gǎ. ¹⁷ Te ní cachí tucu-gǎ:

Te vá ñⁿ nduu ñⁿ quiú-gǎ ndacu iní-í sá quidé sáá iní-yu tnúhu-í,

te ni vá ñⁿ nduu ñⁿ quiú-gǎ te ndacu iní-í nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu.

Duha ní cáháⁿ Yá Ndiöxí cáhí Espiritú-gǎ.

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ quide cahnu iní Yá Ndiöxí nchaa cuèchi-o, núu xiáⁿ ñà túú-gǎ xíní ñùhu-xi cuú quití nduu táhú-gǎ cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o.

Tàú-ó sǎ tnàhá tnúhu-o ndihí Yá Ndiöxí

¹⁹ Te cue dútú nǐ xóo cunuu núu ñáyíu israél cue téé-áⁿ nǐ xóo quihu-güedé xití cuártú ní cuu íí víhí-gǎ. Dico nchoo cuè ñáyíu ndècu ichi Xítohó Jesucristú vitna tàú-ó sǎ nǐ yuhu ni iní-ó tnàhá tnúhu-o ndihí Yá Ndiöxí. Te cuu tnàhá tnúhu-o ndihí-gǎ chi Xítohó Jesucristú ní sati níñí-gǎ te ní xihí-gǎ núú cùrúxí. ²⁰ Te cada iní-ó sǎ

dóo sã ní xíndedí nàcuáa ní xóo quíhu-güedé xítí cuártú ní cuu íí víhí-gã-áⁿ ní xócuñí, te ducaⁿ càda iní-ó chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá cuendá nchoo ñhí-ó nàcuáa cada-o ngündecu váha-o sã cúu-xí-gã. ²¹ Te ñu-gã cúu-gã Yaá cúu ñtú-ó, te ñu-gã cúu-gã Dútú cúnüu ndecu-gá núu ndécú Yã Ndiöxí. ²² Núu xíãⁿ xíní ññhu-xi sã ño tnahá tñuhu-o ññhi Yã Ndiöxí, te vá cáni ññⁿ caní úu iní-ó, te ío váha quindáa iní-ó-gã chi ñu-gã ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ó cuendá nchoo cùtnuní iní-ó sã ñã túu-gã cuéchi-o ndècu núu-gã. Te ní sandute-o cuendá sã dúcáⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. ²³ Te nchoo càháⁿ ndáá-ó sã ndécú ññhi-o tñuhu ndee ññí sã ndúú tãhú-ó cùndecu ññhi-o Yã Ndiöxí, te xíni ññhu-xi sã vá dáñá ndèé-ó càncicúⁿ ññhu-o tñuhu ndee ññí-ánⁿ chi Yã Ndiöxí cada-gã nàcuáa ní cachí-gá sã cúu-xí-ó. ²⁴ Te xíni ññhu-xi cuhuⁿ iní tñáhá-ó te chindee tñaha-o nacuáa ducaⁿ cùu iní tñáhá-gã-ó, te cada-o mée-ni sã váha. ²⁵ Te nchoo vá dáñá ndèé-ó nàtacá-ó núu dácuàha-o tñuhu Yã Ndiöxí, te vá cáda-ó dàtná xíquide davá-yu ñã túu-gã cuíni-yu quixí-yu núu dácuàha-o tñuhu-gã. Chi xíni ññhu-xi sã cuàha tñaha-o tñuhu ndee ññí canchicúⁿ ññhu-o ñchi-gã, te uuⁿ-gã ducaⁿ taú-xi cada-o vitna ta cuyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíu-a.

²⁶ Te cue ñáyiu sa ní tecú tñuní nàcuáa càháⁿ tñuhu Yã Ndiöxí te núu na ngüita-yu ññucúⁿ cadá-yu nándi sã cuèhé sã dúhá, te àúⁿ ñã cuu ní xíhí Xítohó Jesucristú cuendá-yu, te ni vá yóo ññⁿ-gã cuú cuendá sã vá cùndecu-gã cuéchi-yu núu Yã Ndiöxí. ²⁷ Te núu ducaⁿ na càda-yu nándi sã cuèhé sã dúhá, te ío quiyùhú iní-yu nàcuáa cada ñaha Yã Ndiöxí xii-yu. Chi nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-gã daquihíⁿ ñáhá-gã xii-yu núu ññhú núu càyú núu ño ndohó-yu. ²⁸ Te nchaa ñáyiu ní xóo daquèe tihú tñuhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, te núu ndècu úu àdi úní ñáyiu càháⁿ ndáá sã dúcáⁿ ní dáquée tihú-yu tñuhu ní cáháⁿ ndíi, te vá yóo ní xóo cundàhú iní ñáhá xii nchaa ñáyiu ducaⁿ ní xóo cada chi ní xóo cahni ñaha-güedé. ²⁹ Te núu ducaⁿ ní ndoho cue ñáyiu ducaⁿ ní dáquée tihú tñuhu ní cáháⁿ ndíi Moisés-ánⁿ, te uuⁿ-gã ndoho cue ñáyiu dàquee tihú ñáhá xii Xítohó Jesucristú Yaá cúu Dèhe Yã

Ndiöxí ñu-ni ñáyiu càchí sã ñã túu nándihi ññí-gã. Te ññí-gã-áⁿ ní sati, te ní xíhí-gá, te ducaⁿ ní cuu cuendá cada Yã Ndiöxí ingá núu sã váha sã cúu-xí nchòo ñáyiu ndècu ñuyíu-a dàtná ní cachí-gá cada-gã. Te ñu-ni cuendá ññí-gã-áⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní cue ñáyiu-ánⁿ ní cùu, te ñu-ni ñáyiu-ánⁿ càháⁿ úhú-yu Espiritú Yã Ndiöxí sã chindèe chitúu ñaha xii-o. ³⁰ Te nchoo sã naha-o sã Yã Ndiöxí càchí-gã ññⁿ xichi núu tütú-gã: “Yúhú cada-í te nacháhu ñáyiu nchaa sã quidè-yu, te duha càháⁿ-í chi nachinaa-í cuendá nchaa sã quidè-yu-ánⁿ”, duha càchí-gã. Te sa ñaha tucu-o nacuáa càháⁿ-xi núu tütú-gã núu càchí-xi: “Yã Ndiöxí cada ndáá-gã cuendá nchaa sã quidè ñáyiu cùu cuendá-gã”, duha càchí-xi núu tütú-gã. ³¹ Te ío ndàhú ndoho cue ñáyiu na dàndoho ñaha Yã Ndiöxí, te ñu-gã cúu-gã Yaá cúnüu nchaa nduu nchaa quíu!

³² Te chí dándacu iní nàcuáa ní quide-ndo cùtnáhá vitna cuu saa ní tecú tñuní-ndó tñuhu Yã Ndiöxí, chi dàvá-áⁿ ní quide càhnu iní-ndó cuèi nándi sã ní yáha-ndo cuendá-gã. ³³ Te dava-ndo ní quide úhú ñáhá ñáyiu xii-ndo núu chítú núu tàcá, te nándi tñuhu cuèhé tñuhu duha ní xáhãⁿ-yu xii-ndo. Te dava-ndo ní cuyñi-ni-ndo ní xíndecu ññhi tñaha-ndo cuèi nándi ní ndoho dava-gã-ndó. ³⁴ Te ní cundàhú iní-ndó cuè ñáyiu yíhi vecaá, te cuèi ní quendeé ñáyiu sã ndécú ññhi-ndo dico ñã túu ní ndíhú iní-ndó chi ní cudíi-ni iní-ndó. Te ducaⁿ ní quide-ndo chi sa ñaha-ndo sã ndúú tãhú-ndó sã ño-gã váha, te xíãⁿ cundecu ññhi-ndo ní caa ní quíhíⁿ. ³⁵ Te xíãⁿ vá dáñá ndèé-ndó quindáa iní-ndó nàcuáa ní cachí Yã Ndiöxí cada ñaha-gã xii-ndo, chi sáa nduu te ío váha cada ñaha-gã xii-ndo. ³⁶ Te nchòhó xíní ññhu-xi ío cada ndee ññí-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ Yã Ndiöxí, te ducaⁿ te nduu tãhú-ndó sã ní cachí-gã nduu tãhú-ndó cùndecu ññhi-ndo ní caa ní quíhíⁿ. ³⁷ Te Yã Ndiöxí càchí-gã núu tütú-gã:

Ta cùyatni víi-ñã nduu quixi Yaá quixi ñuyíu-a, te vá cùyàa-gã.

³⁸ Te nchaa ñáyiu cundáa núu-í ñã túu dàña ndeé-yu sàndáa iní ñáhã-yu xii-í, te cuendá xíãⁿ cundecu-ní-yu ñchi-í,

dico núu na dàñá-yu ichi-í te vá cúu vâha iní-í núu-yu.

Duha càchí Yă Ndiöxí núu tùtú-gá.

³⁹ Dico nchoo chi ñá túu cùu-o ñáyiu ducaⁿ xíquide dàñá-ó ichi Yă Ndiöxí, chi cùu-o ñáyiu nchícúⁿ nihnu-ni sàndáá iní-ó-gă, te sá dúcáⁿ te nduu táhú-ó cùndecu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ, te ñá túu cùu-o ñáyiu dàña nihnu ichi-gá te xíta nihnú-yu.

11

Ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yă Ndiöxí

¹ Te núu sàndáá ndisa iní-ó Yă Ndiöxí te ducaⁿ cùtnuní ndáá iní-ó sá nihí-ó sá cuení-ó núu-gă. Te núu sàndáá iní-ó-gă te ducaⁿ cùtnuní ndáá tucu iní-ó sá càháⁿ ndáá-gá cuendá nchaa sá ñà túu xini-ó. ² Te ducaⁿ nǐ quide ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha ío ní sàndáá iní-yu Yă Ndiöxí te xíáⁿ núu ío váha ní cuu iní ñáhá-gă xii-yu.

³ Te núu nchoo sàndáá ndisa iní-ó Yă Ndiöxí te cùtnuní ndáá iní-ó sá sá cuendá tnúhu ní cáháⁿ-gá ní cuáha andíu ndihí ñuyíú-a. Te cùtnuní iní-ó sá ñà díu sá cuendá ñⁿ sá túu ndèhe-o ío ñuyíú-a ní cuáha andíu ndihí ñuyíú-a.

⁴ Te ndíi Àbél ío ní sàndáá iní ndíi Yă Ndiöxí núu xíáⁿ ío-gá ní cuu iní-gá sá ní sáñaha ndíi ní nduu táhú-gă dàcúúxí sá ní sáñaha ndíi Càin xii-gá ní nduu táhú-gă. Te ndíi Àbél-áⁿ nǐ cutnùní iní ndíi sá ní cudíu ndíi núu Yă Ndiöxí cuendá sá ní queheⁿ cuendá-gá sá ní sáñaha ndíi ní nduu táhú-gă. Te cuéi ñá túu-gă ndíi ndècu ñuyíú-a dico yòdo tnuní sá ní sàndáá iní ndíi Yă Ndiöxí cuendá ducaⁿ càda-o canchicúⁿ nihnu-o.

⁵ Te té Ènóc téé ní xíndecu ndéé sanaha ñà túu ní xihí-dé chi ní nacuaca ñaha túu Yă Ndiöxí xii-dé cuendá sá ní sàndáá iní ñáhá-dé xii-gá. Te vá yòo ní nànihí ñáhá xii-dé chi mee-gă ní nacuaca ñaha-gă xii-dé. Te núu tùtú Yă Ndiöxí càchí-xi sá cùtnàhá vátá nàcuàca ñaha-gá xii té Ènóc, te ní quide-dé mee-ni nàcuáa ní cuu váha iní ñáhá-gă xii-dé. ⁶ Te nchaa ñáyiu ñá túu sàndáá iní ñáhá xii Yă Ndiöxí ñá ndácú-yu cadá-yu nàcuáa cudíu-yu núu-gă, chi nchaa ñáyiu cuení tuha ñaha xii-gá xini ñuhu-xi sá quíndáá iní-yu sá ndécú-gă, te quíndáá

iní-yu sá núu na nànducu nihnu ñáhá-yu xii-gá te cuáñaha-gă xii-yu sá ndúú tãhú-yu.

⁷ Te Yă Ndiöxí ní dátúha-gá ndíi Nöé nchaa nàcuáa cada-gá. Te ní quide ndíi nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí cada ndíi, te ní cadúha ndíi ñⁿ bàrcú cuendá xití bàrcú-áⁿ quée ndíi ndihí nchaa ñáyiu vehe ndíi cuendá cácu nihnú-yu. Te ducaⁿ nǐ quide ndíi chi ní sàndáá iní ndíi Yă Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ nǐ sàndáá iní ndíi-áⁿ Yă Ndiöxí xíáⁿ ní cutnùní sá ncháá ñáyiu ío ndècu cuéchi-yu, chi ñá túu ní cànchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu nàcuáa ní quide ndíi. Te sá dúcáⁿ nǐ quide ndíi ní sàndáá iní ndíi Yă Ndiöxí xíáⁿ ío ní cundáá ndíi núu-gă.

⁸ Te Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám sá quée ndíi ñuu núu ndécú ndíi quíhíⁿ ndíi ñngá xichi cundecu ndíi. Te ní quide ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí chi ní quee ndíi cuáháⁿ ndíi núu cuáñaha Yă Ndiöxí cundecu ndíi. Te òré ní quee ndíi núu ndécú ndíi te ñá túu ní cùtnuní iní ndíi ndéé cúu núu cuáháⁿ ndíi cundecu ndíi. Te ducaⁿ nǐ quide ndíi chi ní sàndáá iní ndíi Yă Ndiöxí. ⁹ Te sá dúcáⁿ nǐ sàndáá iní ndíi Yă Ndiöxí núu xíáⁿ ní xíndecu ndíi núu nǐ sáñaha-gă cundecu ndíi, te cuéi ducaⁿ dico ñá túu ní quide ñuu ndíi xíáⁿ. Te ní xóo cundecu ndíi vehe cùtexínu vehe dóo. Te díu-ni ducaⁿ nǐ quide ndíi Isàác ndihí ndíi Jàcób chi tnàhá cue ndíi-áⁿ nǐ cachí Yă Ndiöxí sá ndúú tãhú cue ndíi xíáⁿ cundecu cue ndíi. ¹⁰ Te ducaⁿ nǐ quide ndíi Àbrahám chi ní xíndetu ndíi ndéé ní sáá nduu ndúu táhú ndíi cundecu ndíi núu ndécú Yă Ndiöxí. Te núu ndécú-gă-áⁿ cúu-xi ñuu ní cadúha mee-gă, te ñuu-áⁿ cudíi-xi ni caa ni quíhíⁿ.

¹¹ Te ndíi Sàrá, sa ní xídó cuá ndíi sá cóo dèhe ndíi chi sa ní sahnu víhi ndíi, dico Yă Ndiöxí ní quide-gá te ní xóo ñⁿ déhe ndíi. Te ducaⁿ chi ní sàndáá iní ndíi Yă Ndiöxí te ní cutnùní ndáá iní ndíi sá cadá-gă nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii ndíi. ¹² Te cuéi ío ní sahnu ndíi Àbrahám ndihí ñadíhí ndíi, ndíi Sàrá dico dacuitíi nǐ nduu táhú-yu ní xóo ñⁿ déhe-yu. Te xíáⁿ núu ío cuéhé ndíquín yává ndíi Àbrahám ní cáyá dàtná cuéhé chòdíní ndéé andíu, ndihí dàtná cuéhé ñuhu cúchí làmár, chi ní vã yòo ñⁿ ndacu cahu ñaha xii-yu sá cuéhé-yu.

¹³ Te cue ndíi-áⁿ ducaⁿ-ni nǐ sàndáá iní cue ndíi Yă Ndiöxí ndéé ní sáá nduu nǐ xihí

cue ndíi. Te cue ndíi-án ñà túú ní ndùu táhú cue ndíi quini cue ndíi nchaa nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-gá, dico ní cutnùni ndáá iní cue ndíi-án nàcuáa cada-gá núu cuaháⁿ núu vëxi. Te ío ní cudíí iní cue ndíi, te ní cachí cue ndíi sá dícó-ni ichi yáha cue ndíi ñuyíú-a, chi ñá díú ñuyíú-a cundecu ducaⁿ cue ndíi. ¹⁴ Te sá dúcáⁿ ndùu tnúhu ní cáháⁿ cue ndíi-án, xiáⁿ ní cutnùni sá cuini cue ndíi ingá xichi núu cundècu cue ndíi. ¹⁵ Te ni ñà díú ñúú núu ní quee cue ndíi ni cuini cue ndíi núhú cue ndíi. Chi núu ducaⁿ ni sàni iní cue ndíi te núhú cue ndíi ni cùu. ¹⁶ Dico ñáhá chi cuini cue ndíi quíhíⁿ cue ndíi ñⁿ xichi núu vâha-gá cáá cundecu cue ndíi. Te núu dúcáⁿ ño-gá váha càa-án cúu-xí ñúú núu ndécú Yá Ndiöxí, te sá dúcáⁿ ñi sani iní cue ndíi xiáⁿ ñúu ío váha cùu iní Yá Ndiöxí càchí-gá sá ñà túú cùcahaⁿ núu-gã cúu-gã Ndiöxí cue ndíi-án, te cùtnuní iní-ó sã ndáá sá dúcáⁿ càháⁿ-gá chi ní quide túha-gá ñⁿ xichi núu cundècu cue ndíi-án.

¹⁷ Te ndíi Àbrahám ní xíndecu ñⁿdii-ni déhe ndíi ndíhi ñadíhi ndíi, te cùtnàhá ní xito ndéé ñáhá Yá Ndiöxí xii ndíi ní xicáⁿ-gá déhe ndíi, ndíi Isàác cuendá nduu táhú ñáhá-gã xii ndíi. Te ní xáhaⁿ ndíi sá cúu ndùu táhú-gã déhe ndíi, te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá. Te sa ndècu túha ndíi sá cuãñaha ndíi déhe ndíi xii-gá cuèi mee Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ ndáá-gá xii ndíi ¹⁸ sá sã cuendá ndíi Isàác te ngúndecu cue ñani tnáhá ndíi. ¹⁹ Te ducaⁿ ñi quide ndíi Àbrahám, chi ní cutnùni ndáá iní ndíi sá Yá Ndiöxí ndácú-gã dándoto-gá cuèi ñáyiu sa ní xíhí. Te sá dúcáⁿ ñi xáhaⁿ ndíi xii Yá Ndiöxí sá cúu ndùu táhú-gã déhe ndíi, te xiáⁿ cada iní-ó sã sà ní xíhí ndíi Isàác te ní ndoto tucu ndíi ní nucúndecu ndíi ndíhi tãtã ndíi, ndíi Àbrahám.

²⁰ Te ndíi Isàác ní xicáⁿ táhú ndíi núu Yá Ndiöxí cuendá sá cada váha-gá cue déhe ndíi, ndíi Jácób ndíhi ndíi Esàú núu cuaháⁿ núu vëxi. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. ²¹ Te sa ta cùyatni-ná nduu cùu ndíi Jácób, te ní xicáⁿ táhú ndíi núu Yá Ndiöxí cuendá cue déhe ñani ndíi déhe ndíi Chèé. Te yituu-ná ndíi tatnu ndíi ní chiñuhu ndíi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá. ²² Te cùtnàhá sa ta cùyatni

vií-nã nduu cùu ndíi Chèé, te ní cachí ndíi sá cue ñáyiu isràél sáá nduu quèé-yu núu xíndecu-yu-án. Te ní cáháⁿ tucu ndíi nàcuáa cada-yu yiqui cùñú ndíi na sáá nduu quèé-yu núu ndécú-yu-án. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí.

²³ Te cùtnàhá ní cacu ndíi Moisés te ní chiváha ñaha nãná ndíi ndíhi tãtã ndíi úní yóó. Te ducaⁿ ñi quide cue ndíi-án chi ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí. Te ní quide cuendá cue ndíi-án sã ío váha càa ndíi Moisés déhe cue ndíi, te ñà túú ní yuhú cue ndíi nàcuáa ní cáháⁿ tée cùu Faraón sá cáhni-dé cue landú. ²⁴ Te sáta ñi sañu ndíi Moisés te duuⁿ duuⁿ ní cachí ndíi sá vã càháⁿ ñáyiu sá déhe yoco tée cùu Faraón cúu nãná ndíi. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. ²⁵ Te ducaⁿ ñi quide tucu ndíi chi ní tnahá-gá iní ndíi ndoho ndíi ndíhi nchaa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí dàcúúxí sã cudíí iní ndíi cundecu tnaa ndíi ichi cuèhé ichi duha. ²⁶ Chi ní sani iní ndíi sá váha-gã ndoho ndíi cúcuèhé ñáhá cuè ñáyiu xii ndíi sá cuendá Yaá quixi ñuyíú-a dàcúúxí sã cundècu ndíhi ndíi nchaa sá ío Ègiptú. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní xúhuⁿ iní ndíi sá Yá Ndiöxí cuãñaha-gã sá ndúú táhú ndíi. ²⁷ Te ndíi Moisés ní quee ndíi nacióⁿ Ègiptú te ñà túú ní quide cuendá ndíi sá ío cùdééⁿ tée cùu Faraón núu ndíi. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. Te ní quide càhnu iní ndíi cuendá nchaa sá ñi yáha ndíi, te ní quide iní ndíi sá Yá Ndiöxí ndécú ndíhi ñaha túu-gá xii ndíi cuèi ñà túú ní xini núu ñáhá ndíi xii-gá. Te ducaⁿ ñi sani iní ndíi chi Yá Ndiöxí ndécú ndíhi ñaha-gá xii ndíi.

²⁸ Te ndíi Moisés cúu ndíi téé ní tausaha ñi quide vico pascuá ndíhi cue ñáyiu isràél, te dàvá-án ñi táuchíúⁿ ndíi ní sañi-yu mbéé te ñíhí quiti-án ñi dácánúu-yu yuyèhé-yu. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ ñi quide tucu ndíi cuendá sá espíritú sá ñi tendaha Yá Ndiöxí cahni-xi mee-ni déhe téé déhe díhna cue ñáyiu Ègiptú, te vá cáhni-xí ñi ñⁿ déhe cue ñáyiu isràél. ²⁹ Te ndute làmár sá nání Mâr Tícuèhé ní quèé dava-xi ní natúu ñuhu yìhí ní ñíhí ñi yáha cue ñáyiu isràél. Te ducaⁿ ñi cuu chi ní sándáá iní-yu Yá Ndiöxí. Te cue téé

Ègíptú tnàhá-güedé nchìcúⁿ-güedé cuáháⁿ dico ñá túú ní ndàcu-güedé yáha-güedé chi ní ndihì-güedé ní cáhá.

³⁰ Te cue ñáyiú isràél ní dúcúⁿ ndèe-yu úsá nduu ñúú Jericó te ní ngoyo nchaa sá ñúdòco. Te ducaⁿ ñí cuu chi ní sándáá iní-yu Yá Ndiöxí. ³¹ Te ñⁿ ñaha ní xíndecu ichi díí iní ní xínani-aⁿ Ràháb, ñaha-áⁿ ñà túú ní xihí-aⁿ dàtná ní xihí nchaa ñáyiú ío ní cuu sáá iní-xi núú Yá Ndiöxí, chi ní cuu váha iní-aⁿ núú cuè téé ní tendaha cuè ñáyiú isràél ní sángoto dayuhu ñúú-aⁿ. Te ducaⁿ ñí quide-aⁿ chi ní sándáá iní-aⁿ Yá Ndiöxí.

³² Te núú dicó sá cúú te cáháⁿ-í cuèndá ndíi Gedèón, ndihì cuèndá ndíi Bàrác, ndihì cuèndá ndíi Sànsón, ndihì cuèndá ndíi Jèfté, ndihì cuèndá ndíi Dàvíí, ndihì cuèndá ndíi Sàmuel, ndihì cuèndá nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te nchaa cuèndá cue téé-áⁿ cáháⁿ-í te núú dicó cùyáchí-í dico ñá túú cùyáchí-í. ³³ Te nchaa cue ndíi-áⁿ ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí núu xiáⁿ ní xóo ndacu cue ndíi ní xóo nàá cue ndíi ndihì nchaa ñáyiú dava-gá ñúú. Te nchaa ñáyiú-áⁿ ñà túú ní xóo ndacú-yu nàá-yu ndihì cue ndíi, te ní xóo cada cue ndíi nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te ní quide váha ñaha Yá Ndiöxí xii cue ndíi dàtná ní cachí-gá cada ñaha-gá xii cue ndíi. Te cuèi nchaa cue quiti dééⁿ ñà túú ní ndàcu-güedi ná cada ñaha-güedi xii cue ndíi. ³⁴ Te ní xóo ndacu cue ndíi ní xóo ndahvá cue ndíi ñuhú sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu ndahvá, te ní cácu cue ndíi vá yǎo ní ndàcu cahni ñaha xii cue ndíi. Te cue ndíi-áⁿ ñà túú ñihí ndéé cuè ndíi ní cùu, dico ní níhí ndéé cuè ndíi chi Yá Ndiöxí ní chindee ñàha-gá xii cue ndíi, te nchaa ndíi-áⁿ ío ní níhí ndéé cuè ndíi ní nàá cue ndíi ndihì nchaa ñáyiú ní cuu úhú iní ñàhá xii cue ndíi, te nchaa ñáyiú ducaⁿ ñí xóo nàá ndihì cue ndíi-áⁿ ñà túú ní xóo ndacú-yu nàá ndihì ñàhá-yu xii cue ndíi chi ní xóo cunú-yu. Te ducaⁿ ñí cuu chi ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí. ³⁵ Te dava ñáyiú dñí ní nduu táhǎ-yu ní ndoto cue ñáyiú ní xíndecu ndihì-yu ní nucúndecu ndihì ñaha tùcú-yu.

Te dava ñáyiú ío ní dándóhó ñàha tnaha ñáyiú-yu te ní xihí-yu, dico ñá túú ní dàñá-yu ichi váha nàcuáa cácu nihnú-yu núú tnàha ñáyiú-yu, te ducaⁿ chi ní cuiní-yu sá ndótǎ-yu ndéé cuèé-gá nàcuáa ngúndecu

váha-yu núú ndécú Yǎ Ndiöxí. ³⁶ Te dava cue ndíi ío ní ndoho cue ndíi chi ío ní cudíquí ndeé ñàhá ñáyiú xii cue ndíi, te ní canihá-yu xii cue ndíi, te dava cue ndíi ní dácútú ñàhá-yu, te ní chihì ñàhá-yu xii cue ndíi vecaá. ³⁷ Te dava cue ndíi ní sahani ñàhá-yu ndihì yúú. Te dava cue ndíi ní chidava ndáá ñàhá-yu ní xehndé ñàhá-yu ndihì sierrá. Te dava cue ndíi ní xito ndéé ñàhá-yu te núu ndisa sá sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí, te dava cue ndíi ní sahani ñàhá-yu ndihì machítí. Te mee-ni ñí mbéé ndihì ñí chivá, ní xóo cuu dóo cue ndíi. Te mee-ni ñí cue quiti-áⁿ ní xóo cuu dóo cue ndíi cuèi ndèni ní cuu ní xóo caca cuu cue ndíi. Te mee-ni cuè téé ndàhú ní cuu cue ndíi. Te ío ní xóo dandíhú-yu iní cue ndíi, te nándí sá ñí xóo cada ñàhá-yu xii cue ndíi ní xóo dandòho ñàhá-yu. ³⁸ Te cue ndíi-áⁿ ío-gá ní xínduu váha iní cue ndíi dàcúxí nchaa dava-gá ñáyiú. Te nchaa cue ndíi-áⁿ ñí xica cuu cue ndíi cuèi nchaa núú ñà túú vǎ yǎo tnàhí ndècu, te cuèi xití yucu ní xica cuu cue ndíi. Te ní xóo cada vehe cue ndíi nchaa yaú cava. Te ndèni ní cuu nchii yaú ní xóo cundecu cue ndíi. ³⁹ Te ío ní cudíu cue ndíi núú Yá Ndiöxí cuèndá sá ní sándáá iní ñàhá cuè ndíi xii-gá. Te cuèi ducaⁿ ñí quide cue ndíi dico ñá túú ní xini cue ndíi nchaa sá ní cachí Yá Ndiöxí cada-gá. ⁴⁰ Te ducaⁿ ñí cuu chi ñí sá ío-gá váha ní cachí Yá Ndiöxí cada-gá. Te sá dúcáⁿ ío-gá váha ní cachí-gá cada-gá cúú-xi cuèndá nchoo ndihì cuèndá cue ndíi-áⁿ cuèndá sá ñà díú mèe-ni cue ndíi-áⁿ cundáá cue ndíi núú-gǎ, chi tnàhá nchoo cundáá-ó núú-gǎ.

12

Ío cuhuⁿ iní-ó Xítohó Jesucristú

¹ Te cue ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha ñí quidé-yu nàcuáa ní cutnùní sá ñí sándáá iní-yu Yá Ndiöxí. Te cada iní-ó sá ncháá ñáyiú-áⁿ xíndéhé ñàhá-yu xii-o vitna. Núu xiáⁿ xini ñúhu-xi sá vǎ cáda-ó ní ñí sá cuèhé sá dúhá chi díu nchaa xiáⁿ quidé-xi ñà túú cundáá-ó núú Yá Ndiöxí. Te vá cáda cuèndá-ó nchaa sá quidé tñèñu iní-ó nàcuáa ndacu-o càda-o nchaa nàcuáa cáháⁿ-gá. Te ío càhnu cunduu iní-ó càncicúⁿ nihnu-o càda-o nchaa nàcuáa ní cachí-gá cada-o cundecu-o ñuyú-a. ² Te ío cuhuⁿ iní-ó Xítohó

Jesucristú, chi diu-gá ní quide ní sándáá iní-ó Yá Ndiöxí, te diu-ni ducaⁿ quide-gá cuëi vitna te cuëi ndéé núú cuháⁿ núú vëxi diu-ni ducaⁿ càda-gá sá quíndáá iní-ó Yá Ndiöxí. Te Xítohó Jesucristú ío ní quide ndee iní-gá ní ndoho-gá te ní xihí-gá núú cùrúxí, te ñá túú ní quide cuendá-gá cuëi #ⁿ sácáⁿ núú cúu-xí sá dúcáⁿ ní ndoho-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chi sa naha-gá sá ná yáha sá dúcáⁿ ndòho-gá te ío cudí iní-gá. Te vitna núcòo-gá xio cùha núú núcòo Yá Ndiöxí te tàxi tnuní-gá.

³ Te xini ñuhu-xi sá ío cada cuendá-ndó nàcuáa ní quide Xítohó Jesucristú chi Yaá-án ío ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ní ndoho-gá ní quide ñaha nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha xii-gá. Te ducaⁿ càda cuendá-ndó nàcuáa ní quide-gá cuendá sá vã tũu dusaⁿ-ndo, te ni vã nátũhú iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-gá. ⁴ Te nchòhó dáquèe tihú-ndó nchaa sá cuèhé sá dúhá dico vátá cáhni ñaha-gá-yu xii-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁵ Te ndacu iní-ndó nàcuáa càháⁿ Tãtá-ó Dütú Ndiöxí dásàhú ñáhá-gã xii nchoo cuè ñáyi cùu dèhe-gá. Te duha càchí-gá núú tütú-gá:

Nchòhó cue dèhe mee-í, vã cání iní-ndó sã àuⁿ nã cuu dandoho ñaha-í xii-ndo,

te ni vã nátũhú iní-ndó òré càháⁿ-í dóho-ndo nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo

⁶ Chi mee-í dándòho-í nchaa ñáyi cùu iní-í cuendá sá cùndáá-yu núu-í,

te quide úhú-í-yu, te diu-ni-yu cùu-yu ñáyi càchí-í cúu dèhe-í.

Duha càchí-gá núú tütú-gá. ⁷ Te ío cada ndee iní-ndó sã dúcáⁿ dandoho ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo, chi quide-gá sá cúu-gã Tãtá-ó. Te ñá túú nì #ⁿ tée cùu tãtá te cachí-ó sã ñá túú sãnu ichi-dé cue dèhe-dé nàcuáa tàú-xi cunduu. ⁸ Te núu Yá Ndiöxí ñá túú dandoho ñaha-gá xii-ndo dàtná dándòho-gá cue ñáyi càchí-gá cúu dèhe-gá, te ñá díu dèhe mee-gã cúu-ndó te núu ducaⁿ, chi cùu-ndo datná cue ñáyi ñá túú cùtnuní yoo cùu tãtá-xi. ⁹ Te nchoo sã naha-o sã cùtnhá ní cuu landú-ó nã sanu ichi ñaha tãtá-ó nàcuáa tàú-xi cunduu, te ducaⁿ nã xóo canehe-o sã yíñuhu núu-güedë te diu-ni ducaⁿ nèhe-o sã yíñuhu núu-güedë vitna. Te núu ducaⁿ nã sándáá iní-ó tãtá-ó, te ío-gá xini ñuhu-xi quíndáá iní-ó Tãtá-ó

Dütú Ndiöxí cuendá ducaⁿ ndùu táhú-ó cùndecu-o ndihí-gá ni caa ni quihíⁿ, chi diu-gá cúu-gã Yaá ní chihí iní-ó. ¹⁰ Te cùtnhá ní cuu landú-ó, ñá túú tìtní nduu ni càniha tãtá-ó nã sanu ichi ñaha-güedë xii-o nàcuáa ní cuu iní mée-güedë. Te Yá Ndiöxí ducaⁿ dandoho ñaha-gá xii-o sãnu ichi ñaha-gá cuendá cúu-xí sã vãha sá cúu-xí-ó, te ducaⁿ quide-gá cuendá nchoo càda ndáá-ó dàtná quidé mée-gá. ¹¹ Te òré yéxi #ⁿ tnúndòho sá cúu-xí-ó te ñá túú cùdí iní-ó chi dandihú iní ñáhá-xí xii-o. Te nchaa ñáyi ngúnu ichi sá cuendá nchaa tnúndòho-án te ngüita-yu quide ndáá-yu, te ío váha cùu iní-yu ndècú-yu.

Vá dáquèe tihú-ó tñuhu Yá Ndiöxí

¹² Te núu xãⁿ ío chí ndúcú ndèe-gá canchicúⁿ nihnu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te vã dicó yica cùu iní-ndó canchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá. ¹³ Te cada váha-ndo cùndecu-ndo ichi-gá cuendá nchaa ñáyi sãni #ⁿ sani úú iní-xi níhí ndéë-yu cundecú-yu ichi-gá te vã ná tũhú iní-yu canchicúⁿ nihnú-yu.

¹⁴ Te nducu-ndo nàcuáa cada-ndo cùndecu váha-ndo ndihí cue tñaha ñáyi-ndo, te ío cada váha-ndo cùndecu-ndo nacuáa cundáá-ndó núú Yá Ndiöxí chi núu vã dúcáⁿ càda-ndo te vã ndúú táhú-ndó cùndecu-ndo ndihí-gá. ¹⁵ Te ío váha cada cuendá-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo, chi núu ñáhá te vã chindèe ñaha-gá Yá Ndiöxí xii-ndo. Te ío váha cada cuendá tucu-ndo nàcuáa cundecu-ndo vã cání cuehé iní-ndó cuendá Yá Ndiöxí, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te dava-gá ñáyi ndècu ndihí-ndo ichi-gá tñahá-yu ngüita-yu ducaⁿ càdá-yu, te vã cùndècu váha-gá-ndó ndihí-yu ichi-gá. ¹⁶ Te cada cuendá tucu-ndo sã vã cùndècu-ndo ichi díí iní, te ni vã dáquèe tihú-ndó nì #ⁿ sá cúu cuendá Yá Ndiöxí dàtná ní quide ndíi Esàú, chi sã cuãñaha tãtá ndíi-án nduu táhú ndíi ni cùu ní dama ndíi #ⁿ cóhó comidá. ¹⁷ Te nchòhó sa naha-ndo sã cùtnhá ní cuini ndíi Esàú cácaⁿ táhú tãtá ndíi núú Yá Ndiöxí cuendá nchaa sã ndúú táhú ndíi ni cùu, te ñá túú ní xicáⁿ táhú tãtá ndíi núú Yá Ndiöxí nàcuáa cuini mée ndíi ni cùu. Te ní ndáhyú víhí ndíi, te cuëi ducaⁿ ní quide ndíi dico ñá túú ní ndacu-gá ndíi nãníhí ndíi táhú sã ní dama ndíi comidá.

18 Te cue ñáyiú israhél ní sátuhá-yu ñ̃ yucu núú càyú ñuhú, te nchòhó ñá túú ndéé ducaⁿ sàháⁿ tuha-ndo ñ̃ yucu núú càyú ñuhú dàtná ní quide cue ñáyiú-áⁿ. Te cútnàhá ducaⁿ ñ̃ sátuhá-yu yucu-áⁿ te ní cunee vìhi nihií yucu-áⁿ, te ní quene táchí ñ̃hi. 19 Te ní tecú dóho-yu ní cáháⁿ ñ̃ cútú, te ní tecú tucu dóho-yu ní cáháⁿ Yă Ndiôxí ní cáháⁿ ndihí ñaha-gă xii-yu. Te nchaa ñáyiú ní tecú dóho-xi ní cáháⁿ-gá te ní cuini-yu sá vă cãháⁿ-gá. 20 Te ducaⁿ ñ̃ quidé-yu chi ñá túú ní cùndee iní-yu nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá: “Te cuèi ñ̃ quiti nà yáha xití yucu-a, te cahni-ndo-di ndihí yúú àdi ndihí ñ̃ yutnu puyá”, duha ní cachí-gá. 21 Te sá dúcáⁿ ñ̃ quide-xi ní xiní-yu xiãⁿ ío ní dáyuhú ñáhá-xi xii-yu. Te tnàhá té Moisés ní yùhú-dé, te ní cachí-dé: “Quidi ñaha-xi xii-í sá yùhú-í”, duha ní cachí-dé.

22 Te nchòhó, ñá túú quide-ndo datná ní quide cue ñáyiú-áⁿ ñ̃ sáháⁿ tuhá-yu yucu-áⁿ, dico cada iní-ndó sã sà ní tuha-ndo yùcu Siôn sá ndécú núú ndécú Yă Ndiôxí, ndihí ñuu-gă ñuu Jerusálén sá cáa àndiu te diu-gá cúú-gă Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú. Te diu-ni xiãⁿ xindecu cuéhé víhí cuè espíritú xinú cuèchi núú-gă 23 chíñùhu ñaha-xi xii-gá. Te nchòhó cúú-ndó cuè ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiôxí, te ní tnahá tnúhu-ndo ndihí nchaa dava-gă ñáyiú cùu cuendá-gá, ñáyiú yòdo tnuní núú tütú-gă ndécú àndiu, te diu-ni ñáyiú-áⁿ cuãñaha-gă xii-yu sá ndúú tãhũ-yu. Te nchòhó ní tuha-ndo Yă Ndiôxí Yaá cada ndáá yícá cuèchi nchaa ñáyiú. Te cada iní-ndó sã ñ̃ tnahá tnúhu-ndo ndihí cue ñáyiú ní quide ndáá ní xindecu ichi Yă Ndiôxí ñuyíú-a. Te ñáyiú-áⁿ ñà túú tnàhí-gá ná cúmãñi-yu vitna ndécú-yu núú-gă. 24 Te ní tnahá tnúhu-ndo ndihí Xítóhó Jesucristú Yaá ní quide nàcuáa cada Yă Ndiôxí ingá núú sã vãha sá cúú-xi nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a, chi ní sati níñi-gă te ní xihí-gá núú cùrúxi. Te níñi Xítóhó Jesucristú ñá túú ñ̃-ni cuu-xi ndihí níñi ndií Àbél, chi diu cuendá níñi-gă-áⁿ ñ̃ quide cãhnu iní Yă Ndiôxí nchaa cuèchi-o.

25 Núú xiãⁿ ío cada cuendá-ndó vă dáquèe tihú-ndó tnúhu cãháⁿ Yă Ndiôxí, chi nchaa

ñáyiú ní xindecu ndéé sanaha dùcaⁿ ní quidé-yu ní dáquèe tihũ-yu tnúhu ní cáháⁿ-gá ñuyíú-a sá cúú-xi-yu. Te ñá túú ní cãcu-yu chi ní nacháhu-yu sá dúcáⁿ ñ̃ quidé-yu. Te uuⁿ-gá tucu nchoo chi vă cãcu-o te núú ducaⁿ na dàquee tihú-ó tnúhu cãháⁿ Yă Ndiôxí ndéé andiu sã cúú-xi-ó. 26 Te cútnàhá ní cáháⁿ Yă Ndiôxí ndéé sanaha te ní quidi-xi ñuyíú. Te vitna cãchí-gá: “Yúhú quidi tucu-í ingá xito ñuyíú, te ñá díú mèe-ni ñuyíú ducaⁿ quidi-í chi tnàhá andiu quidi-í”, cãchí-gá. 27 Te sá dúcáⁿ cãháⁿ-gá sá ingá xito tucu ducaⁿ càda-gá xiãⁿ cútnuní sá ncháándi túhú sá tũu ndèhe-o danaa-gá. Te nchaa sã ñà túú ndéé tũu quini-ó ñuyíú-a xiãⁿ vă quidi-xi te ni vă náá-xi. 28 Te núú ñ̃ cachí Yă Ndiôxí nduu táhú-ó cùndecu-o chi mee-gă táxi tnuní-gá xiãⁿ, te ni vă quidi-xi te ni vă náá-xi. Te xiãⁿ ío xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ó núú-gă, te yñùhu yñùhu cunu cuechi-o núú-gă nàcuáa cuu vãha iní-gá, te ducaⁿ cùhuⁿ iní-ó sã ño cãhnu cuu-gá. 29 Te Tãtá-ó Dütú Ndiôxí cúú-gă dàtná ñ̃ ñuhú chi danàa-gá nchaa sã ñà túú quide nàcuáa cuu vãha iní-gá.

13

Nàcuáa tàú-xi cada-o cuendá cuu vãha iní Yă Ndiôxí

1 Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, vă dáñá ndéé-ndó cùu iní tnàhá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá. 2 Te cunaha-ndo sã núu ío ñáyiú ñuhu ichi ní quexió-yu vehe-ndo te cuãñaha-ndo vèhe ndetatú-yu, te cuãñaha-ndo sã cáxi-yu. Chi davá-yu ndéé espíritú xinú cuèchi núú Yă Ndiôxí ní sáháⁿ vehé-yu ní queheⁿ cuendá-yu te ñá túú ní cùtnuní iní-yu sá díú espíritú xinú cuèchi núú-gă cúú-xi.

3 Te ndacu tucu iní-ndó cuè ñáyiú xixihí vecaá, te cada iní-ndó sã tnàhá-ndó yihí-ndo vecaá ndihí-yu. Te ndacu tucu iní-ndó nchaa ñáyiú ío ndòho, te cada iní-ndó sã tnàhá-ndó ndòho-ndo ndihí-yu.

4 Te nchaa ñáyiú na cãchí-yu sá ñ̃ sá vãha cùu-xi sá ñ̃ tée ndihí ñ̃ ñadihí ná nihí tnàhá-yu candeca tnàhá-yu. Te nchòhó cue tée vă cáni iní-ndó cãháⁿ ndihí-ndo ñadihí te núú ñá díú ñadihí-ndó cùu-yu. Te ducaⁿ-ni

nchòhó cue ñáyiú òhí tucu vá cání ìní-ndó cǎháⁿ ndìhì-ndo tēe te núu ñá díú yì-ndo cuu-güedé, chí Yá Ndiòxí dandòho-gá nchaa ñáyiú ndècu ichi díí ìní.

⁵ Te vá cúhúⁿ ìní-ndó mèe-ni díhúⁿ. Te núu nándi cùu nchaa sá ndécú ndìhì-ndo te díu-ni nchaa xiǎⁿ sa nduu vétú ìní-ndó, chí Yá Ndiòxí ní cachí-gá: “Ni ìⁿ nduu vá dáñá òhnu ñaha-í xii-ndo, chí nchaa-ni nduu chindee ñaha-í”, duha ní cachí-gá. ⁶ Te xiǎⁿ núu nchoo ò yuhu ò ìní-ó cǎháⁿ-ó ìⁿ ìⁿ-o, te cachí-ó:

Yá Ndiòxí cúú-gǎ Yaá chíndèe ñaha xii-í, núu xiǎⁿ ñá túú yùhú-í cuèi nándi cǎháⁿ ñáyiú cada ñahá-yu xii-í.

Duha cachí-ó.

⁷ Chí ndácú ìní cue tēe ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi Xítohó Jesucristú cue tēe ní cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí núú-ndó, te ío váha chí nácuaha cuendá nàcuáa ní quide nchaa cue tēe-áⁿ ò xíndecu-güedé ndéé ní sáa nduu ò xíhí-güedé. Te ío quindáa ìní-ndó Yá Ndiòxí dátá ní xóo cada cue tēe-áⁿ.

⁸ Te dátá-ni ní quide Xítohó Jesucristú ndéé sanaha díu-ni ducaⁿ quide-gá vitna, te díu-ni ducaⁿ càda-gá ndéé núú cuaháⁿ núú vèxi. ⁹ Te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñahá ñáyiú dacàháⁿ ñahá xii-ndo natuha-ndo ìngá ichi, ñáyiú dànehé tnàha ñáyiú-xi nándi sá ò cutúha-yu, te nchaa xiǎⁿ ñá túú ìⁿ-ni cǎháⁿ-xi ndìhì tnúhu sá ndécú ndìhì-ndo. Te Yá Ndiòxí chíndèe ñaha-gá xii-o nàcuáa níhí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá, te ducaⁿ te cuu-xi sá váha sá cúú-xí-ó, te ñá díú cuendá ìⁿ sá xéxí-ó òhí ndéé-ó ndècu-o ichi-gá. Te dava ñáyiú cǎchí-yu sá dává núú comidá cuu caxi-o te dava ñahá nàcuáa níhí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá, dico ñá ndáa sá sǎ dúcáⁿ vá cǎxí-ó nchaa núú comidá níhí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá.

¹⁰ Chí Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá cuendá-ó núú cùrúxí, te nchaa ñáyiú nchícúⁿ òhnu-ni quide nchaa nàcuáa ní quide nchaa dútú ò xinu cuechi núú Yá Ndiòxí ndéé sanaha, ñáyiú-áⁿ vá cúú tnàhá tnúhu-yu ndìhì Xítohó Jesucristú Yaá ní xíhí núú cùrúxí sá dúcáⁿ quidè-yu. ¹¹ Chí dútú cùnù-gá ní xíndecu ndìhì cue ñáyiú isràèl, tēe-áⁿ ò xóo canehé-dé níhí nchaa quiti ní xóo cǎhni-dé ní xóo quíhu ndéé xití cuartú ní cuu íi-gǎ. Te ducaⁿ ò xóo cada dútú-ǎⁿ

cuendá cada càhnu ìní Yá Ndiòxí nchaa yícá cuèchi ñáyiú, te cuñú nchaa quiti-áⁿ ò xóo cǎhmi-güedé ìⁿ xio yuhu ñúú. ¹² Te ducaⁿ ò yáha Xítohó Jesucristú chí ndéé ìⁿ xio yuhu ñúú ní sahani ñaha-güedè xii-gá. Te cuendá níhí-gǎ sá ò sati núú cùrúxí núú ò xíhí-gá, ní nduu ndoo ò nduu ò nine ìní cue ñáyiú sàndáa ìní ñahá xii-gá. ¹³ Te vitna chí ná túha-o Xítohó Jesucristú te cada ndee ìní-ó ndòho-o dátá ní ndòho-gá. ¹⁴ Te ñuyú-a ò ìⁿ xichi ñá túú ndéé cáa ìⁿ ñúú cudí ò caa ò quíhíⁿ cuendá cundecu-o, dico ducaⁿ-ni ñúhu ìní-ó ìⁿ xichi núú ndúú táhú-ó cùndecu-o ò caa ò quíhíⁿ.

¹⁵ Te núu xiǎⁿ xíni ñúhu-xi sá vá dáñá ndéé-ó chíñuhu-o Dútú Ndiòxí chí Xítohó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ndacu-o tnàhá tnúhu-o ndìhì Yá Ndiòxí, te òré cǎháⁿ ndìhì-o-gǎ te nuu núu ndacáⁿ táhú-ó núú-gǎ. Te nchaa tnúhu cǎháⁿ-ó òré cǎháⁿ ndìhì-o-gǎ cúú-xi dátá ìⁿ táhú sǎ cúú-xí-gǎ. ¹⁶ Te vá dáñá ndéé-ndó càda-ndo mee-ni sá váha cundecu-ndo, te ducaⁿ chindee tnaha-ndo ìⁿ ìⁿ-ndo ndìhì sá ndécú ndìhì-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te cani ìní-ndó sǎ cúú-xi dátá ìⁿ táhú sǎ ò váha cùu ìní Yá Ndiòxí.

¹⁷ Te quindáa ìní-ndó càda-ndo nchaa nàcuáa cǎháⁿ cue tēe yìndaha ñaha xii-ndo nàcuáa ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, chí díu cue tēe-áⁿ quidè cuendá ñahá-güedè xii-ndo nàcuáa cundecu váha-ndo núú-gǎ. Te sáa nduu nàcani tnúhu-güedé núú-gǎ núu ò quide váha-güedé àdi ñá túú ò quide váha-güedé ní xíndecu ndìhì ñaha-güedè xii-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo quindáa ìní-ndó-güedè te cudí ìní-güedè cundecu ndìhì ñaha-güedè xii-ndo, te vá ndìhú ìní-güedè. Te núu vá dúcáⁿ càda-ndo te vá cúú-xi sǎ váha xii-ndo nchaa sá quidè-güedè sá cúú-xí-ndó.

¹⁸ Te cǎháⁿ ndàhú-í núú-ndó sǎ cǎháⁿ ndìhì-ndo Yá Ndiòxí cuendá-ndí. Te nchúhú cùtnùní ndáa ìní-ndí sá ñá túú ò cùmǎní-ndí núú Yá Ndiòxí, te ducaⁿ chí ndùcu-ndí nàcuáa quide-ndí cundáa-ndí núú-gǎ. ¹⁹ Te cǎháⁿ ndàhú tucu-í núú-ndó sǎ ò cǎcáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiòxí cuendá sá méé-gǎ ná cáda te ío ndìhì quixi coto ñaha tucu-í xii-ndo.

Tnúhu ndéé núú nǐ ndihí-ná

²⁰ Te Yá Ndiǒxí Yaa quidé cùu váha iní-ó ndècu-o, Yaa-áⁿ nǐ dándótó-gǎ Xítóhó Jesucristú. Te Xítóhó Jesucristú-áⁿ cúu-gǎ dàtná ìⁿ toli ío-gǎ quéné cǎva xító mbéé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-gǎ cuendá sá nǐ sati níñí-gǎ te ní xíhí-gǎ, te ducaⁿ nǐ cuu cuendá sá nǐ quide ndáá-gǎ ndihí Yá Ndiǒxí sá cáda-gǎ ingá núú sǎ váha sá cúu-xí nchòo cue ñáyiú ndècu ñuyíú-a. Te nàcuáa ní quide ndáá-gǎ ndihí Yá Ndiǒxí te ðiu-ni ducaⁿ càda-xi núú cuàháⁿ núú vèxi. ²¹ Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiǒxí sá méé-gǎ ná chindee ñaha-gǎ xii-ndo cuendá cada-ndo mèe-ni sá váha nàcuáa cuiní méé-gǎ, te mee-gǎ ná cáda ñaha-gǎ xii-o nchàa sá váha sá sání iní-gǎ. Te ðiu-ni ducaⁿ na tàuchiuⁿ-gǎ cada Xítóhó Jesucristú sá cúu-xí-ó, duha xicáⁿ táhù-í núú-gǎ. Te vitna nchaa-o chǐ ná càchí-ó sǎ ìo càhnu cuu Xítóhó Jesucristú ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

²² Te càháⁿ ndàhù-í núú nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú sá cáda càhnu iní-ndó nàcuáa ndùu nchaa tnúhu càháⁿ-í dásàhú ñàhà-í xii-ndo, chi ñá túú vǎi tnúhu chido tnuní-í núú tütú-a sá cúu-xí-ndó.

²³ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ tǎ Timùteú téé ndècu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú ní cácu-dé ñá túú-gǎ yíhí-dě vecaá. Te núu na quèxio ndihí-dé núú ndécù-í te quixi-í ndihí-dé núú ndécú-ndó quixi coto ñaha-ndí.

²⁴ Te cúñaha-ndo sǎ ìo na càda ndee iní nchaa cue téé yìndaha ñaha xii-ndo nàcuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiǒxí. Te ducaⁿ cǔñaha tùcu-ndo xii nchaa dava-gǎ ñáyiú cùu cuendá-gǎ sá ìo na càda ndee iní-yu. Te cue ñáyiú nàcióⁿ Itàliá ñáyiú ndècu ndihí-o ichi-gǎ càchí-yu sá ìo cada ndee iní-ndó.

²⁵ Te Yá Ndiǒxí ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ìo chí cáda ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ SÀNTIAÚ

Té Sàntiaú cadúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú isràél nchíté nuu nihí ñuyíú

¹ Yúhú té Sàntiaú xínú cuèchi-í núú Yá Ndiöxí ndihí núú Xítohó Jesucristú, te tée-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii nchòhó ñáyiú isràél nchíté nuu nihí ñuyíú-a.

Yá Ndiöxí táxí-gá sá xini tnùní-ó

² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ío cudíí ìní-ndó cundecu-ndo cuéi náí cùu sá ùhú véxi cuèndá-ndó, ³ chi ducaⁿ te cutnùní ìní-ndó sá sàndáá ndisa ìní-ndó-gá, te cunduu càhnu ìní-ndó cuéi náí ná yáha-ndo. ⁴ Te cunduu càhnu-ni ìní-ndó te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú váha, te cundáá-ndó núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ te ñá túú-gá ná cumání-ndó núú-gá.

⁵ Te núu cùmání sá xini tnùní-ó, te cacadá-ó núú Yá Ndiöxí te mee-gá taxi-gá, chi ío váha ìní-gá, te ñá túú cùnini ìní-gá núú-ó. ⁶ Te ni yùhu ni ìní-ó cacadá-ó núú-gá, te quindáá ndisa ìní-ó sá táxí-gá sá cùmání quini tnùní-ó, te vá cání ñⁿ caní úú ìní-ó. Chi nchaa ñáyiú sàni ñⁿ sàni úú ìní-xi cùú-yu dàtná ndute làmár cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ nàá-xi òré quéné tächí. ⁷ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ sàni ìní-xi, te vá cání ìní-yu sá nihí-yu sá xicáⁿ-yu núú-gá. ⁸ Chi nchaa ñáyiú sàni ñⁿ sàni úú ìní-xi ñá cutnùní ìní-yu ndédacàa sá sání ìní-yu cadá-yu.

⁹ Te nchaa ñáyiú ndàhú ñáyiú ndècu ichi-gá, xini ñuhu-xi ñá túú-gá ná caní ìní-yu, mee-ná cudíí ìní-yu, chi Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gá xií-yu. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú cuica xini ñuhu-xi cundecu váha ìní-yu núú Yá Ndiöxí cuéi náí ná yáha-yu. Chi ñáyiú-án cùú-yu dàtná itá nchaa cùhú sá ñá túú cùdíí naha. ¹¹ Chi òré ní cuu níhi càhni nchícanhii, te ní dádíí-ni-xi nchaa cùhú cuíí-áⁿ te ní cóyo-ni nchaa itá-xi, te ñá túú-gá cáá vìi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiú cuica chi núú chíúⁿ-ní-yu xihí-yu.

Nchaa ñáyiú quide càhnu ìní-xi nchaa sá yáha-yu

¹² Te váha táhú nchaa ñáyiú quide càhnu-ni ìní-xi cuéi nándi sá yáha-yu ndécú-yu ichi Yá Ndiöxí, chi òré ná ndihí nchaa xíáⁿ yáha-yu, te cuáñaha Yá Ndiöxí ñⁿ coróná váha vìhi cundecu ndihí-yu, te ndáá chi ducaⁿ càháⁿ Yá Ndiöxí sá táxí-gá xii nchaa nchoo ñáyiú ñùhu ìní ñáhá xii-gá.

¹³ Te nchaa ñáyiú sàni ìní-xi cada nándi sá cuèhé sá dúhá, te vá cání ìní-yu sá Yá Ndiöxí táuchiuⁿ-gá ducaⁿ cadá-yu, chi Yá Ndiöxí ñá quíú te caní ìní-gá cada-gá ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ni ñá túú tàuchiuⁿ-gá sá dúcáⁿ cadá-yu. ¹⁴ Te cuíni-yu cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá chi ducaⁿ véxi ìní-yu. ¹⁵ Te nchaa ñáyiú ío ñùhu ìní nchaa sá cuèhé sá dúhá te quidé-yu, te núu na càda-ní-yu te cuíta nihnú-yu.

¹⁶ Te nchòhó ñáyiú ío cùu ìní-í ndécú ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá ñáyiú xii-ndo. ¹⁷ Chi nchaa sá váha véxi-xi núú Yá Ndiöxí Yaá ndécú àndiu, chi ñⁿ mee-gá ní cadúha-gá àndiu ndihí nchaa chódíní, ndihí yóó, ndihí nchícanhii. Te Yá Ndiöxí ñá túú ndi queheⁿ ndi queheⁿ-gá sá cání ìní-gá, te ni ñá túú cùu-gá dàtná ñⁿ cuándáhú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ, chi ñⁿ-ni sá sání ìní-gá. ¹⁸ Te Yá Ndiöxí ní cuíni-gá sá cùú-ó dèhe-gá, te ndáá sá cùú-ó dèhe-gá chi sàndáá ìní-ó tnùhu-gá. Te nchoo ñáyiú sàndáá ìní-xi tnùhu-gá cùnùu-gá-ó chi ní nduu-o dèhe-gá.

Ichi ndáá cuíi

¹⁹ Te nchòhó ñáyiú ío cùu ìní-í ndécú ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, cund-edóho-ndo ñⁿ tnùhu na càháⁿ-í-a. Te cuíni-í sá cundecu túha-ndo cundédóho-ndo tnùhu Yá Ndiöxí, te caní váha ìní-ndó nàcuáa càháⁿ-ndó, te cunduu càhnu ìní-ndó te vá cùdèéⁿ-ndó. ²⁰ Chi núu na cùdèéⁿ-ó te ñá túú quide váha-o núú Yá Ndiöxí. ²¹ Te daña-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a. Te quindáá ìní-ndó tnùhu Yá Ndiöxí ndécú ndihí-ndo, te vá cùndùu sáá ìní-ndó, te ducaⁿ te naníhí tàhú-ndó.

²² Te quindáá ìní-ndó tnùhu-gá te vá cuèndá-ni cundédóho-ndo, chi núu na cundédóho-ndo te vá tníí-ndó ñá, te dicó-ni dandahú-ndó mèe-ndo te vá naníhí tàhú-ndó. ²³ Chi nchaa ñáyiú dicó-ni

sàcúndedóho tnúhu-gá te ñá túú sàndáá iní-yu, ñáiyu-áⁿ cúu-yu dàtná ìⁿ ñáiyu sàcúndehé-ní nùú-xi núú yùtátá. ²⁴ Chi nini ndèhé-yu ní xiní-yu núú-yu, te ní xócání-yu te ní nacuanaa-ní-yu nàcuáa càa núú-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáiyu sàcúndedóho tnúhu Yá Ndiöxí, te ñá túú tñí-yu. ²⁵ Te nchaa ñáiyu dàcuaha ndisa tnúhu ní dándõo Yá Ndiöxí nihnu-ní-yu ichi-gá, chi ñá díú ìⁿ sá vèe cùu-xi. Te ñáiyu-áⁿ ñà túú dìcò-ni sàcúndedóho-yu chi quide ndáá-yu núú-gã, te cùdí iní-yu xíndecú-yu.

²⁶ Te nchaa ñáiyu càchí sá ndécú ichi ndáá te cùtexínu-ní càháⁿ-yu, te xíáⁿ dìcò-ni dándahú-yu mèe-yu sá ndécú-yu ichi ndáá. ²⁷ Te núu ndècu-o ichi ndáá cuiti ichi Dútú Ndiöxí, te chindee-o nchaa ñáiyu ní ndóo ndàhú, ndìhi ñáiyu quèe ndécú ndìhi tnúndòho tnúhu ndàhú, te vá cádá-ó nãndi sá cuèhé sá dúhá ió ñuyú-a.

2

Ìⁿnuu-ni cùu iní-ó nchaa tnahá ñáiyu-o

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú Yaá cùnùu, ìⁿnuu-ni càháⁿ ndìhi váha-ndo nchaa tnahá ñáiyu-ndo. ² Te núu núú nàtácá-ndó chihnuhu-ndo Yá Ndiöxí ní sáá ìⁿ tée ió váha càa dóó nihnú-dě, te ní sáá tucu ìⁿ tée nihnu dóó ndàhú, ³ te núu tée nihnu dóó vâha-ni-áⁿ néhé-ndó sã yíñùhu núú-dě, te taxinucóo-ndo-dě ìⁿ núú xilé váha, te tée ndàhú-áⁿ daxòcòo-ndo-dě ìⁿ xio àdi canucóo-ndo-dě núú ñùhú, ⁴ te núu ducaⁿ na càda-ndo te ñá túú quide váha-ndo. Chi ìⁿ-ni-dé cúú iní-ndó, te ìⁿ-dé ñá túú cùu iní-ndó.

⁵ Te nchòhó ñáiyu ió cùu iní-í ndécú ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndedóho tucu tnúhu na càháⁿ-í-a. Yá Ndiöxí càháⁿ-gá vâi ñáiyu ndàhú cuendá tnahá tnúhu ndìhi ñàhá-yu xii-gá, te ndècu váha-gá-yu dàcúxí ñáiyu cuica ñáiyu ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá, chi ní cachí-gá sá ncháá ñáiyu na cùu iní ñàhá xii-gá nduu táhù-yu cundecú-yu ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

⁶ Te nchòhó, ñá túú nèhe-ndo sá yíñùhu núú ñáiyu ndàhú, chi núú ñáiyu cuica-ni nèhe-ndo sá yíñùhu. ¿Te náa ñá cùtnùní iní-ndó sã ñáiyu cuica dándohó ñaha-gá-yu xii-ndo, te càndeca ñàhá-yu sàháⁿ núú cuè

tée cùchiuⁿ-áⁿ? ⁷ Te diu-ní-yu ió càháⁿ cuèhé-yu cuendá Xítohó Jesucristú, te nchòhó sa ní nduu-ndo dèhe-gá.

⁸ Te ìⁿ ndudú cùnùu-gá ní càháⁿ Yá Ndiöxí ní ngódó tnùní núú tütú-gá càchí-xi sá cúú iní-ó tñaha ñáiyu-o dàtná cúú iní-ó mèe-o. Te núu ducaⁿ na càda-o te quide váha-o.

⁹ Dico núu ñá túú cùu iní ìⁿnuu-o cuè tnahá ñáiyu-o, te cuu cuèchi xii-o chí ñá túú quide-o nacuaa càháⁿ Yá Ndiöxí. ¹⁰ Te núu ìⁿ ñáiyu ndàunihnu ìⁿ sá càháⁿ Yá Ndiöxí, te dava-ni quide-yu ña, te ñáiyu-áⁿ ñà túú quide-yu nàcuáa càháⁿ ndudú Yá Ndiöxí.

¹¹ Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá tée ndècu ñadihí-xi vá càháⁿ ndìhi-dé ingá ñadihí. Te diu-ni-gá ní cachí-gá sá vã cáhni-ó tñaha ñáiyu-o. Te cuèi ñá túú càháⁿ ndìhi-o ingá ñadihí, te núu sàhni-o tnahá ñáiyu-o te ñá túú quide-o nacuaa càháⁿ ndudú Yá Ndiöxí.

¹² Te nchoo xini ñuhu-xi càháⁿ-ó tñuhu váha te cada ndáá-ó, chí ñá díú ìⁿ sá vèe cùu-xi sá ní cachí Yá Ndiöxí cada-o. Te mee-gã ní cachí-gá sá cádá ndáá-gá cuèchi-o na sáá nduu. ¹³ Te nchaa ñáiyu ñá túú cùndahú iní tñaha ñáiyu-xi, te vá cùndahú iní ñàhá-gã xii-yu na sáá nduu càda ndáá-gá cuèchi-yu.

Te nchaa ñáiyu cùndahú iní tñaha ñáiyu-xi te Yá Ndiöxí cùndahú iní ñàhá-gã xii-yu na sáá nduu-ãⁿ.

¹⁴ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú, te núu càchí-ó sã sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí te ñá túú quide-o sá vâha, te ñá túú ndèe nándìhi-xi, chí vá nánihí tãhú-ó te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁵ Te núu ndèhe-o ìⁿ tnahá ñáiyu-o ñà túú dõo-yu àdi ñá túú sã cùnchitò-yu, ¹⁶ te xãhaⁿ-o: “Núhú-n te nducu-n dõó cuhnu-n te nducu-n sã cáxí-n”, xãhaⁿ-o, te ñá túú nã sãñaha-o, te sá dúcãⁿ quide-o te ñá túú quide váha-o.

¹⁷ Te núu càchí-ó sã sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí te ñá túú quide váha-o ndècu-o, te vèdana nándìhi-xi.

¹⁸ Te ió ñáiyu càchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí, te ió ñáiyu càchí-yu sá mèe-ní sã vâha quide-yu. Te yúhú càchí-í sá nùu ñá túú quide-o sá vâha, te ñá túú sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí. Te nchoo quide-o sá vâha núu xíáⁿ cùtnùní iní-ó sã sàndáá iní-ó-gã. ¹⁹ Te ió ñáiyu càchí sá ìⁿdii-ni Yá Ndiöxí ndécú,

Quindáá iní-ó Yá Ndiöxí te cada váha-o

¹⁴ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú, te núu càchí-ó sã sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí te ñá túú quide-o sá vâha, te ñá túú ndèe nándìhi-xi, chí vá nánihí tãhú-ó te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁵ Te núu ndèhe-o ìⁿ tnahá ñáiyu-o ñà túú dõo-yu àdi ñá túú sã cùnchitò-yu, ¹⁶ te xãhaⁿ-o: “Núhú-n te nducu-n dõó cuhnu-n te nducu-n sã cáxí-n”, xãhaⁿ-o, te ñá túú nã sãñaha-o, te sá dúcãⁿ quide-o te ñá túú quide váha-o.

¹⁷ Te núu càchí-ó sã sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí te ñá túú quide váha-o ndècu-o, te vèdana nándìhi-xi.

¹⁸ Te ió ñáiyu càchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí, te ió ñáiyu càchí-yu sá mèe-ní sã vâha quide-yu. Te yúhú càchí-í sá nùu ñá túú quide-o sá vâha, te ñá túú sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí. Te nchoo quide-o sá vâha núu xíáⁿ cùtnùní iní-ó sã sàndáá iní-ó-gã. ¹⁹ Te ió ñáiyu càchí sá ìⁿdii-ni Yá Ndiöxí ndécú,

¹⁹ Te ió ñáiyu càchí sá ìⁿdii-ni Yá Ndiöxí ndécú,

te váha-ni càháⁿ-yu. Te tnàhá yucu ñávàha ndihì nchaa espíritú cùndihì-xi xiní-xi sá ndécú ñⁿdii-ni Yá Ndiòxí, te yùhú-xi dico ñá túú tñⁿ-xi tnúhu-gá. ²⁰ Te ío ñⁿ ñⁿquí-ó te núu na càchí-ó sã sãndáá iní-ó Yá Ndiòxí, te vá cáda-ó sã vãha. ²¹ Te ñⁿaní tnàhá-ó ndíi Àbrahám téé ní xíndecu ndéé sanaha ñⁿ ngúndecu váha ndíi núú Yá Ndiòxí, chi ní xito ndéé ñáhá-gã xii ndíi núu ndisa sá cáhni ndíi déhe ndíi té Isàác nduu táhú-gã ní cùu, te dàvá-áⁿ ñⁿ cutnùní iní-gá sá ío sãndáá iní ñáhá ndíi xii-gá, núu ñá ní dàña-gá cahni ndíi déhe ndíi. ²² Te nàha-o sá ndíi Àbrahám ñá díú-ní sã méé-ní sã ñⁿ sãndáá iní ñáhá ndíi xii-gá, chi ní tñⁿ ndíi tnúhu-gá. ²³ Te ducaⁿ ñⁿ quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí núú càchí-xi: “Ndíi Àbrahám ní sãndáá iní ndíi ní quide ndíi nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí, te ní ngúndecu váha ndíi núú-gã, te ní cachí-gá sá cúú ndíi ñⁿ téé ío váha tnàhá tnúhu ndihì-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

²⁴ Te xíáⁿ cùtnùní iní-ó sã ñá díú mèe-ni sá quíndáá iní-ó Yá Ndiòxí, chi núu na càda-o nàcuáa cuu váha iní-gá te ngúndecu váha-o núú-gã. ²⁵ dàtná ní quide-gá tá Ràháb ñⁿ ñⁿadìhí ní xíndecu ndéé sanaha, chi xíchí-ãⁿ ñⁿ xíndecu-xi ichi díí iní, dico ní tuha-xi ichi Yá Ndiòxí te ní ngúndecu váha-xi núú-gã, chi ní chindee-xi cuè téé israhél cue téé ní xica chiⁿ-gã, te ní sanu ichi ñaha-xi xii-güedé ñⁿ ichi núú vã nánihí ñáhá cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-güedé. ²⁶ Te nchaa ñáiyu càchí sá sãndáá iní Yá Ndiòxí, te ñá túú quidé-yu nàcuáa càháⁿ-gá ñáiyu-áⁿ cúú-yu dàtná ñⁿ ñáiyu ní xíhí. Chi ñá túú-gã ndíxí tũu iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáiyu ñá túú cuíní tñⁿ tnúhu càháⁿ Yá Ndiòxí.

3

Nàcuáa quide yaa-o

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihì-í ichi Xítohó Jesucristú, vá ncháá-ndó càni iní-ndó cùu-ndo mestrú dacuàha-ndo ñáiyu tnúhu Yá Ndiòxí chi íí cáá-xí. Chi na quítnahá nduu nàcuáha-o cuèndá núú-gã, te núu ñá túú ní quide ndáá-ó ñá, te vá cúú vãha iní-gá núú-ó. ² Te nchaa-o ío cuèhé sã ñá túú vãha quide-o. Te nchaa

ñáiyu ñá túú càháⁿ tnúhu cuèhé tnúhu duha cùu-yu ñáiyu ñá túú ñá cùmáni chi ío ndáá quidé-yu. Te xiní-yu cotñⁿ-yu mèe-yu, te quide váha-yu núú Yá Ndiòxí. ³ Te dàtná cuíní-ndó cùu ñⁿ quiti te núu na chihì-o frenú yuhu-di, te cotñⁿ-o-di te ngúnu ichi-di, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáiyu sãcotñⁿ mee-xi, chi ñá túú càháⁿ-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha. ⁴ Te dàtná cuíní-ndó cùu barcú cuèi nàhnu vihi-xi, dico òré quéné ñⁿhi táchí te tùndaha-xi ñⁿ xio, dico téé dàcaca ndacu-dé dáquihíⁿ-dé-xi ndihì ñⁿ yutnu sá dánàni-güedé tímú ndàa núú càchí iní-dé quihíⁿ-xi. ⁵ Te ducaⁿ cùu tucu yaa-o chi ío líhli-xi dico ío cuèhé tnúhu càháⁿ-ó ndihì-xi. Te ducaⁿ-ni sãtnahá-xi cùu tucu sá lúhá ñùhú chi sàhmi-xi ñⁿ yucu. ⁶ Te díu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yaa-o chi ío cuèhé tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-ó ndihì-xi, te dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-o. Te ío cuèhé cuèchi quide-o ndihì-xi cuendá sá ñùyíú-a ñùhu tnahá ñùhú tñⁿ yucu ñávàha dàticá nihnu ñaha-xi. ⁷ Te ndacu-o càda masú-ó nchàa núú quiti ío ñùyíú cuèi quiti dééⁿ quiti xica núú ñùhú, te cuèi quiti ndàva, te cuèi cóó, te cuèi quiti ñùhu xití ndute làmár, chi ducaⁿ quide dava cue téé ñùyíú-a. ⁸ Dico yàa-o chi vá yóo ñⁿ ndàcu cada masú ñáhá xii-xi nàcuáa càháⁿ-ó mèe-ni tnúhu váha ndihì-xi, chi mee-ni tnúhu cuèhé tnúhu duha cùnuu-gá càháⁿ-ó ndihì-xi. Te cùu-xi datná ñⁿ venènú chi dàti-u-xi iní-ó. ⁹ Te díu-ni ndihì yàa-o quide cahnu-o Dútú Ndiòxí Yá cúú Tãtá-ó, te díu-ni ndihì yàa-o càháⁿ úhú-ó cuè tnahá ñáiyu-o. Te xiní ñùhu-xi vá dúcáⁿ càda-o, chi mee-gã ní chihì-gá sá xiní tnùní-ó ndihì iní-ó, dàtná cáá mèe-gã ñùhú iní-gá. ¹⁰ Te díu-ni yuhu-o quèe tnúhu váha càháⁿ-ó, te díu-ni yuhu-o quèe tnúhu cuèhé tnúhu duha. Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihì-í ichi Xítohó Jesucristú cunaha-ndo sã ñá túú ndèu váha-xi ducaⁿ càda-o. ¹¹ Te ñá túú xiní-ndó sã ñⁿ núú quèé ñihni ndute, te quèe ndute váha te quèe ndute úá-ãⁿ. ¹² Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihì-í ichi Xítohó Jesucristú, te ñá túú xiní-ndó sã ñⁿ yutnu ngúxí, te cùuⁿ aceitúná, àdi xiní-ndó sã ñⁿ yoho yaha stilé te cùuⁿ ngúxí. Te ducaⁿ cuèi ñⁿ núú quèé ñihni ndute, vá cúú quèe ndute váha te quee

ndute úhá. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yuhu-o chi vá cúú càháⁿ-ó tnũhu váha te cáháⁿ-ó tnũhu cuèhé tnũhu duha.

Nchaa sá vãha xini tnùnì-ó tàxi Yá Ndiõxí

¹³ Te núu ndècu ñáyiú túha tnuú-ndó ñáyiú cùtnuní iní-xi, te xini ñuhu-xi mee-ni sá vãha cadá-yu, ducaⁿ te cutnùnì iní-ó sã túha ndisá-yu, te vá cadá càhnú-yu mèé-yu. ¹⁴ Te núu nchoo cuèdú iní-ó te cuiní-ó cùnũu-o núú tnàha ñáyiú-o, te vá càchí-ó sã túha-o, chi ñá túú quide ndáá-ó te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁵ Chi ñá díú xiãⁿ ní dànehé ñáhá Yá Ndiõxí, chi ñuyíú iha ní cacu ni-hnu-xi cuendá sá yùcu ñávãha dàcahu iní ñáhá-xí. ¹⁶ Te núu ndécú ñáyiú cuèdú iní ñáyiú cuiní cunuú, te yacáⁿ mee-ni ndáhú nãá xĩndecú-yu, te ñá túú quide váha-yu, chi mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ¹⁷ Te núu ní taxi Yá Ndiõxí sá xini tnùnì-ó, te cada váha-o, te cáháⁿ ndihí váha-o nchàa tnaha ñáyiú-o, te tnĩ-o tnũhu váha càháⁿ-yu, te cundàhú iní-ó-güë-yu te chindee-õ-yu, te vá caní ñⁿ cani úú iní-ó, te ío cunduu ndáá iní-ó. ¹⁸ Te núu cuiní-ó ñá túú nã cuu cundecu-o ñuyíú-a, te cada váha-o sã cúú-xí tnàha ñáyiú-o cuendá sá ñá túú nã cuu cundecu-o ndihí-yu. Te ducaⁿ te nguínchicúⁿ dava-gá tnàha ñáyiú-o càda váha-yu.

4

Vá cúú cundecu-o ichi Yá Ndiõxí te cada-o nãndí sá cuèhé sá dúhá

¹ ¿Te xini-ndó nã cuendá nãá ñáyiú te xĩsahni tnàhá-yu-ãⁿ? Te nãá-yu sá tnũhu cuèdú iní, chi ñu-ni xiãⁿ ñúhú iní-yu, te ñá túú ndècu váha iní-yu. ² Chi cuiní-yu cundecu ndihí-yu ñⁿ sá ñá túú ndècu ndihí-yu, te ñá túú nihí-yu núu xiãⁿ xĩcuu cuèdú iní tnáhã-yu, te xĩcuèhé tnáhã-yu, te càni tnahá-yu, te xĩsahni tnàhá-yu. Te ñá túú nihí-yu sá cuiní-yu chi ñá túú xicáⁿ-yu núú Yá Ndiõxí. ³ Te cuèi xicáⁿ-yu ñⁿ sá cuiní-yu núú-gã te ñá túú sãñaha-gã, chi ñá túú xicáⁿ-yu ñⁿ sá cúú xĩ-yu sá vãha, chi ñⁿ sá ná ndihí-yu núú cadã-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá xicáⁿ-yu, núu xiãⁿ ñá nihí-yu. ⁴ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xĩquide ío cùu sáá iní-yu núú Yá Ndiõxí. Te

nàha-ndo sá ncháá ñáyiú cùdí iní-xi cundecu ichi cuèhé ichi duha cùu úhú iní-yu Yá Ndiõxí, chi vá cúú cundecu-o ichi cuèhé ichi duha, te cundecu-o ichi-gã. ⁵ Te ñá túú díó ducaⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiõxí núú càchí-xi: “Yá Ndiõxí ní taxi-gã Espiritú-gã ndécú ndihí-o. Te Espiritú-gã-áⁿ cuiní-xi sá méé-ní-gã cuhuⁿ iní-ó”, duha càchí-xi núú tütú-gã. ⁶ Te Yá Ndiõxí ío chindee ñaha-gã cuendá cada ndáá-ó nũú-gã dàtná càchí tucu-xi núú tütú-gã núú càchí-xi: “Yá Ndiõxí ñá túú cùu váha iní-gã núú nchàa ñáyiú quide cahnu mee-xi, dico chindee-gã cue ñáyiú ndàhú iní-xi”, duha càháⁿ-xi núú tütú-gã. ⁷ Te cada-ndo nãcuáa càháⁿ Yá Ndiõxí. Te vá cadá-ndó nãcuáa cuiní yucu ñávãha, ducaⁿ te xóo cóo ndéé ñáhá-xí xì-ndo. ⁸ Te tnĩ-ndo tnũhu càháⁿ Yá Ndiõxí te cundecu ndihí ñaha-gã xii-ndo. Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha dañã-ndo ìchi-áⁿ te cada váha-ndo. Te nchaa nchòhó ñáyiú sàni iní cunu cuechi nũú Yá Ndiõxí te quide-ni-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñá túú quide váha-ndo nũu ducaⁿ, chi xini ñuhu-xi sá càcãⁿ-ndó nũú Yá Ndiõxí sá ná ndádá ndòo ndada nine-gã iní-ndó. ⁹ Te ndixi cuèchi iní-ndó nchàa sá quidé-ndó ndéé ndáhyú ndisa-ndo sã ndihú iní-ndó, te ñá díú dà cudí iní-ndó. ¹⁰ Te náhmã-ndó nũú Yá Ndiõxí nchaa sá ñí quide-ndo, te ngũndecu váha-ndo nũú-gã.

Vá càháⁿ-ó nchàa sá quidé tnàha ñáyiú-o

¹¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, vá cuátnũhu tnaha-ndo, chi nchaa ñáyiú sãtnũhu tnaha dícó-ni ndàa nuú-yu ndèhe tnahá-yu, te ñá túú càháⁿ váha-yu cuendá tnũhu Yá Ndiõxí sá sánú ichi ñaha xií-yu nãcuáa cundecú-yu, chi dàquee tíhũ-yu tnũhu-áⁿ. Te núu càchí-ndó sã ñá túú càháⁿ váha tnũhu Yá Ndiõxí, te xiãⁿ quée-xí sã ñá túú sãndáá iní-ndó tnũhu càháⁿ-gã, te cuiní-ndó cùnũu tnũhu-ndo nũú tnũhu-gã. ¹² Te mee Yá Ndiõxí ní cachí-gã nãcuáa cada-o, te ñu-ni mee-gã càháⁿ-gã te núu ní quide váha-o, àdi ñá túú ní quide váha-o. Te ñu-ni mee-gã dàcácu nihnu ñaha-gã xii-o nũú úhú núú ndàhú, te ñu-ni-gã daquihíⁿ ñáhã-gã xii-o nũú úhú núú ndàhú-áⁿ te núu vá cadá vãha-o. Te

nchoo ñà túú ñă cúú-ó, te núu mee-ni nchàa sá quidé tnàha ñáyiu-o cùndehe-o.

Ñá túú cùtnuní iní-ó ñăsa túndaá-ó ìngá nduu

¹³ Te dava nchòhó càchí-ndó sã vítna àdi tneé quíhíⁿ-ndó ìⁿ ñuuú, te yàcáⁿ cundecu-ndo ìⁿ cuíá cada-ndo ìⁿ ndáhú te níhí-ndó díhúⁿ. ¹⁴ Te ni ñă xìní-ndó ñă cúú sã yàha-ndo vítna àdi tneé. Te nchoo cùu-o datná ìⁿ vícó núhú, chi vícó-ãⁿ tnàvíí ndéhé-ó te tna tnaa-gá sa ní ndóñhú-xí. Ducaⁿ sãtnahá-xí cùu nchoo chi ìⁿ úú nduu duha vèxi-o ñùyíú-a te ndoñuhu-o. ¹⁵ Te núu sàndaá iní-ó Yã Ndiöxí te duha cáháⁿ-ó: “Te núu Ndiöxí ñă càchí-gá sá cùndècu tnaa-o ñùyíú-a te cada chiⁿ-o”, duha cachí-ó. ¹⁶ Dico mee-ndo chi ío ñí iní-ndó cuíní-ndó cùnuu tnúhu-ndo núú Yã Ndiöxí, te ñá túú nduu váha-xí sá dúcáⁿ quíde-ndo. ¹⁷ Te núu xìní-ó càda-o sá vãha te ñá túú quíde-o, te cùu-xí ìⁿ cuéchi núú-gã.

5

Tnúhu sá dátũha ñaha xì nchaa ñáyiu cuica ñà túú sàndaá iní tnúhu Yã Ndiöxí

¹ Te nchòhó ñáyiu cuica ñáyiu cuihna iní-xí cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Vítna ngúíta-ndo ndíhú iní-ndó, te ndáhyú víhí-ndó, chi quixi ìⁿ tnúndòho cuendá-ndó te ndoho víhi-ndo. ² Te nchaa sá ndécú ndíhi-ndo ndíhi cuita tíu quíhíⁿ, te quee tíquidi dóó-ndó, ³ te díhúⁿ-ndó caxi cudi ñúhu. Te xiáⁿ cuita naquiní ndeé-ndó tnúndòho sá ñà túú quíde váha-ndo. Te ndíhi-ndo ndíhi díhúⁿ-ndó sã ñí taxúha-ndo, chi vítna sa ta cùyatni sáá nduu ndíhi ñùyíú-a. ⁴ Te nchaa cue téé ní quíde chiⁿ núú chíúⁿ-ndó ñí ndatnúhu-ndo ndíhi-güedé nàcuáa cháhu-ndo-güedé ní cùu, te ñá túú ní chãhu-ndo-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-ndo xì-güedé, núu xiáⁿ ío ndècuéchi-ndo. Te Yã Ndiöxí Yaá ndécú àndíu ní tecú dóho-gá nàcuáa càháⁿ-güedé sá ñí dándàhú-ndó-güedé. ⁵ Te nchòhó ñáyiu cuica, sá ndécú váha-ni-ndo cùndee iní-ndó, núu quíde-ni-ndo nchaa sá vèxi iní-ndó. Te cùu-ndo datná ìⁿ quítí nùcuíhnu mee-ni xèxi-dí, te sáá nduu sàhni-güedé-dí. Te ducaⁿ sãtnahá-xí cùu nchòhó chi ndècu váha-ndo vítna, te sáá ìⁿ nduu nàcháhu-ndo nchàa sá quíde-ndó núú Yã Ndiöxí te núu vá

quíndaá iní-ndó-gã. ⁶ Te quíde úhú iní-ndó sàhni-ndo cue ñáyiu quíde ndáá núú Yã Ndiöxí, te ñá túú ñă quíde-yu.

Cunduu càhnu iní-ó te cáháⁿ ndíhi-o Yã Ndiöxí

⁷ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, cada ndee-ni iní-ndó cùndetu-ndo ndéé ná quixi tucu-gá ñùyíú-a, te cada-ndo dàtná quíde nchàa ñáyiu chíhi tatá chi sàcùndetú-yu ndéé cúúⁿ dáú te chíhí-yu. Te cùndee-ni iní-yu sàcùndetú-yu ndéé cúúⁿ-gã dáú te cùu itú-yu, te ndúdí iní-yu. ⁸ Te ducaⁿ càda nchòhó tucu cada ndee iní-ndó cùndetu-ndo, chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú. ⁹ Te duha nduu tnúhu càháⁿ-í núú nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, vá ndàcáⁿ cuéchi núú tnáhá-ndó te núu nása cùu ndecu-ndo, chi ñá cuéhé-gá nduu cùmání te quixi Cristú nacuaca ñaha-gã xii-o cùndecu-o núú Yã Ndiöxí, te mee-gã cada ndáá-gá cuéchi-o. ¹⁰ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, ndacu iní-ndó nàcuáa ní quíde nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yã Ndiöxí ndéé sanaha sá ío càhnu ní xínduu iní-güedé cuéi nándi ní ndoho-güedé. ¹¹ Te cùtnuní iní-ó sã cúú-ó ñáyiu ío váha táhú-xí te núu na càda cahnu iní-ó nchàa sá ná yàha-o cuendá Yã Ndiöxí. Te nàha-ndo sá ndíi Jób ducaⁿ ñí quíde ndíi, chi nándi sá ñí yàha ndíi te ní quíde càhnu iní ndíi. Te sátá ñí yàha ní ndoho ndíi, te ío cuéhé sã ñí sãñaha Yã Ndiöxí xii ndíi. Chi ío váha iní-gá te ío cùndahú iní-gá nchaa ñáyiu ío càhnu iní-xí.

¹² Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, chí cùndédóho tucu tnúhu na càháⁿ-í-a, chi ío xini ñuhu-xí. Vá cácu nèhe-ndo Yã Ndiöxí òré cuíní-ndó sã cùtnuní iní ñáyiu sá ndáá cada-ndo ìⁿ sá càháⁿ-ndó. Te ñí vá cácu nèhe-ndo sá càchí-yu cùu ndíoxí cadũha cue téé ñùyíú-a. Te núu ìⁿ sá xicáⁿ tnàha ñáyiu-ndo núú-ndó te cúñaha-ni-ndo te núu cuu àdi sá vã cúú. Te vá cácu nèhe-ndo Yã Ndiöxí, ducaⁿ te vá dándòho ñaha-gã xii-ndo.

¹³ Te núu ndòho-ndo te cáháⁿ ndíhi-ndo Yã Ndiöxí, àdi te núu ndècu váha-ndo te cudíi iní-ndó te chíñuhu-ndo-gã, ¹⁴ àdi núu cùhú-ndó te cana-ndo cuè téé yíndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yã Ndiöxí

cuèndá tee-güedé acití díquí-ndó, te cácaⁿ táhú-güedě núú-gă cuèndá-ndó dàtná ní cachí méé-gă cunduu. ¹⁵ Te núu quindáá ndisa iní-ndó sá ndúha-ndo, te ndúha-ndo chi Yá Ndiöxí cada tátna ñaha-gă xii-ndo, àdi núu ní quide-ndo ìⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo núú-gă te cada càhnu iní-gá cuéchi-ndo. ¹⁶ Te xini ñuhu-xi cùtnùhu tnàha-ndo oré ñá túú cùndáá-ndó núú Yá Ndiöxí cuèndá chindee tnùhu tnàha-ndo cáháⁿ ndihi-ndo-gă te xocàni-gá cuéhé-ndó, te cada càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vâha ní quide-ndo te núu cundecu váha iní-ndó. Te nchaa ñáyiú ndècu váha iní-xi núú Yá Ndiöxí na cácaⁿ-yu ìⁿ sá cuìní-yu núú-gă te nihí-yu, chi sàá tnùhu-yu núú-gă. ¹⁷ Te té Èliás, téé ní xíndecu ndéé sanaha ñí cáa-dé dàtná cáá nchò. Te ní cáháⁿ ndihi-dé Yá Ndiöxí ñí yùhu ñí iní-dé ní xáhaⁿ-dě xii-gá sá vâ dácùⁿ-gá dáú, te ní tniⁿ-gá tnùhu ní cáháⁿ-dé, te ñá ní dàcuuⁿ-gá dáú ùní cuíá dava. ¹⁸ Te dătnùní ducaⁿ te ní cáháⁿ ndihi tucu té Èliás-áⁿ Yá Ndiöxí sá dácùⁿ-gá dáú te ní cuuⁿ, te ní cuu tucu nchaa sá ñí xitu-güedé.

¹⁹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú, te núu dava-ndo sà ndecu-ndo ichi Yá Ndiöxí ní cùu te ní dáhá-ndó, te ndècu tucu dava-ndo nadaxinu iní tnáhá-ndó nùcúndecu tucu-ndo ìchi-gá, ²⁰ te núu ducaⁿ na càda-ndo te dácácu nihnu tnàha-ndo núú ùhú núú ndàhú, te mee Yá Ndiöxí cada càhnu iní ñáhá-gă xii-ndo cuèi ío cuéhé cuéchi ní quide-ndo.

TUTÚ DÍHNA NUU NÌ CADÚHA TÉ PÈLÚ

Té Pèlú cadúha-dé tutú sá cúú-xí cuè ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí

¹ Yúhú té Pèlú ní tendaha ñaha Xítóhó Jesucristú xíca cùu-í cãháⁿ-í tnúhu-gá, te cadúha-í tutú-a sá cúú-xí nchòhó ñáyiu xínchíté nuu ndècu distritú Pòntó, ndihì distritú Gàlaciá, ndihì distritú Capadociá, ndihì distritú Àsiá, ndihì distritú Bitiniá. ² Chi Dútú Ndiöxí ní cachí-gá sá cúú-ndó dèhe-gá ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyíú, te Espiritú-gá ní quide-xi ndècu yíñuhu-ndo núú-gã vitna. Te ní cachí-gá sá cúú-ndó dèhe-gá cuendá tñi-ndo nchaa tnúhu cãháⁿ Xítóhó Jesucristú, ndihì cuendá nduu ndoo nduu nine iní-ndó, chi ñu cuendá-áⁿ ní xíhí Xítóhó Jesucristú. Te xícaⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí sá ïo na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo cuèi vitna te cuèi núú cuaháⁿ núú vèxi, te ñu-ni-gã ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Tnúhu ndee iní sá ndécú ndihì ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí

³ Te vitna chí ná cãhí-ó sã ïo cãhnu cuu Yá Ndiöxí Yaá cúú Tãtá Xítóhó Jesucristú, chi ñu-gã ío ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-o núu xíáⁿ ní quide-gã sá nchóó ñi nduu-o dàtná ñi ñáyiu saa vitna. Te ducaⁿ ñi quide ñaha-gã xii-o cuendá sá Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gã te ní ndoto-gã. Te cuendá sá ñi nduu-o dàtná ñi ñáyiu saa, xíáⁿ ní ngúndecu ndihì-o tnúhu ndee iní ⁴ sá cùndecu ndihì-o-gã ñi caa ñi quíhíⁿ, chi ducaⁿ ñi cachí-gã cunduu. Te yacáⁿ vá quini-gã-ó ñi ñi sá cuèhé sá dúhá, te ío cudíí iní-ó cùndecu-o ndihì-gã ñi caa ñi quíhíⁿ. ⁵ Te sá sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí, núu xíáⁿ coto ñaha-gã xii-o ndéé ná sãá nduu nàqueheⁿ cuendá ñáhá-gã chi ío cãhnu cuu-gã.

⁶ Te xíáⁿ ío cudíí iní-ndó ndècu-ndo, te cuèi nãndi ndòho-ndo ndecu-ndo dico sacú-ñi nduu ducaⁿ ndòho-ndo. ⁷ Te òré ná cádá cãhnu iní-ndó yãha-ndo nchaa sá ná cáda ñaha ñáyiu xii-ndo, te ducaⁿ te cutnùní sàndáá ndisa iní-ndó Yá Ndiöxí, te sá dúcáⁿ sàndáá iní-ndó Yá Ndiöxí ío-gã

váha dàcúxí dñhúⁿ cuàáⁿ chi xíáⁿ ñá túú cùdí-xi. Te cuèi ducaⁿ dico xito ndéé náhí-ní-güedé núu ndisa cùu-xi dñhúⁿ cuàáⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchòhó cuendá nchaa sá ndóhó-ndó, te na sãá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú te cúñaha-gã xii-ndo: “Ío váha ní quide-ndo, te vitna ío cãhnu cuu-ndo, te táu-ndó núcúndecu váha-ndo”, duha cúñaha-gã xii-ndo.

⁸ Te vitna ío cùu iní-ndó Xítóhó Jesucristú cuèi vátá quini-gã-ndó-gã, te ducaⁿ ïo sàndáá iní-ndó-gã, te ío cudíí iní-ndó te súúní ñi ñá cùtnùní iní-ndó ñasa cunduu tnúhu cãháⁿ-ndó sá dúcáⁿ ïo cudíí iní-ndó ⁹ cuendá sá ñi naníhí táhù-ndó, chi ní sàndáá iní-ndó-gã.

¹⁰ Te cue téé ní xóo cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñi cachí-güedé nãcuáa cada-gã cundàhú iní ñáhá-gã xii-o vitna. Te cue téé-áⁿ ïo váha ní dácuahá-güedé nãcuáa cada Yá Ndiöxí dàcácu nihnu ñaha-gã xii-o vitna.

¹¹ Te Espiritú Xítóhó Jesucristú ní ngúndecu ndihì cue téé-áⁿ ñi xáhaⁿ-xi xii-güedé nãcuáa ndoho-gã, te ní xáhaⁿ tucu-xi xii-güedé sá sãtá ná yãha ndoho-gã te ío cunuu-gã ndihì Yá Ndiöxí. Te ío ní sani iní-güedé núu ná nduu sãá ducaⁿ cáda-xi, ndihì nchaa nãndi-gã cúú sã cádá-xi. ¹² Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii-güedé sá ncháá tnúhu váha cãháⁿ-güedé vá cúú-xi cuendá méé-güedé, chi cuendá nchoo cuè ñáyiu ndècu ñuyíú-a vitna cùu-xi. Te ñu-ni tnúhu-áⁿ cúú tnúhu cãháⁿ nchúhú cue téé cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó. Te Espiritú sá ñi taxi Yá Ndiöxí ndécú ndihì-o chindee ñaha-xi xii-ndí cãháⁿ-ndí tnúhu-gã. Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ío cuini-xi quini ndáá-xi nchaa nãcuáa cuaháⁿ tnúhu-áⁿ.

Yá Ndiöxí cãhí-gã sá cádá-ó mèe-ñi sá vãha

¹³ Te sá dúcáⁿ ïo váha ní quide ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo xíáⁿ xíní ññhu-xi ío váha cuáha-ndo cuendá nãcuáa cundecu-ndo te vá cãní iní-ndó cáda-ndo ñi ñi sá cuèhé sá dúhá, te ío quindáá iní-ndó sá Yá Ndiöxí cáda váha ñaha-gã nduu na quixi tucu Xítóhó Jesucristú. ¹⁴ Te ío tñi-ndo nchaa tnúhu cãháⁿ Yá Ndiöxí, te vá cúhúⁿ-gã iní-ndó nãndi sá cuèhé sá dúhá sã ñi xúhuⁿ iní-ndó cùtnàhá vátá cùndecu-gã-ndó ichi-gã te ñi vã cádá-ndó. ¹⁵ Te cada-ndo

mèe-ni sá vǎha cundecu-ndo dàtná quidé mèe Yá Ndiöxí Yaá ní cáháⁿ ñáhá xì-o cundecu-o ndìhi-gá. ¹⁶ Te cǎchí-gá núú tütú-gá: “Cada-ndo mèe-ni sá vǎha cundecu-ndo, chi ducaⁿ quíde yúhú”, duha cǎchí-gá núú tütú-gá.

¹⁷ Te Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiú, te vá cádá cuèndá-gá cuèi náí ñáyiú cùú-yu, te nchòhó cǎchí-ndó sǎ díú Tǎtá-ndó cùu-gá te ndáá, núu xǎⁿ xíní ñùhu-xi canehe-ndo sá yǎñùhu núú-gǎ ndi nchaa nduu cundecu-ndo ñuyíú-a. ¹⁸ Te ñu-gá ní dácǎcu nihnu ñaha-gǎ xii-ndo ñⁿ ichi sá ñà túú nàndìhi ní sanu ichi ñaha cuè ñaní tnáhá-ndó ní xindecu ndéé sanaha ní cùu, te nchòhó sa nàha-ndo sá sǎ dúcáⁿ ní quíde ñaha Yá Ndiöxí ní dácǎcu nihnu ñaha-gǎ xii-ndo ìchi-áⁿ ñà túú ní chǎhu-gá ní ñⁿ díhúⁿ cuááⁿ, te ní ñⁿ díhúⁿ cuixíⁿ sá ndíhí nihnu ñuyíú-a cuèndá-ndó. ¹⁹ Chi Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ní sati níñí-gǎ, te ní xíhí-gá núú cùrúxí cuèndá sá nchóó nàníhí tàhú-ó, te cùu-gá dàtná ñⁿ mbèé quítì ío váha iní-xi, quítì cǎndoo canine. ²⁰ Te ducaⁿ ní ndoho Xítóhó Jesucristú, chi ducaⁿ tnàhí ndéé tnuní ndoho-gá ndéé cútnáhá vátá ngǎva-gá ñuyíú. Te ducaⁿ ní yáha-gá cútnáhá ní quixi-gá òré vitna cùmání sǎá nduu nàa ñuyíú-a cuèndá nchoo cùu-xi sá vǎha xii-o vitna. ²¹ Te nchòhó sa níhí-ndó tnùhu nàcuáa ní yáha Xítóhó Jesucristú cútnáhá ní quixi-gá ñuyíú-a, núu xǎⁿ sàndáá iní-ndó Yá Ndiöxí. Te Yá Ndiöxí ní dándótó-gǎ Xítóhó Jesucristú, te sǎtá ní dándótó ñàha-gá te ní cachí-gá sá ío cǎhnu cuu Xítóhó Jesucristú. Te sá dúcáⁿ ní cuu, xǎⁿ ío sàndáá iní-ndó Yá Ndiöxí, te ní taxi-gá tnúhu ndee ìní ndécú ndìhi-ndo sá sǎá nduu cùndecu-ndo ndìhi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

²² Te Espíritú Yá Ndiöxí ní quíde-xi te ní sàndáá iní-ndó tnùhu-gá, te xǎⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó, te cùu iní tnáhá ndísa-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí, te xíní ñuhu ndísa-xi sá ío ní yùhu ní iní-ndó cùu iní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo. ²³ Te nchòhó ní nduu-ndo dàtná ñⁿ ñáyiú saa sá cuèndá tnúhu Yá Ndiöxí, te tnúhu-áⁿ candeca-xi iní-ndó ní caa ní quíhíⁿ, te vá ñⁿ ndùu ndìhi nihnu-xi, te ñà díú cuèndá ñáyiú ñuyíú-a ní

ndùu-ndo ñⁿ ñáyiú saa chi cuèndá tnúhu-gá.

²⁴ Chi núú tütú Yá Ndiöxí cǎchí-xi:

Nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú-a cùú-yu dàtná cùhú, chi cùhú-ǎⁿ tnaa-ni cùdíi-xi te xíhí-xi, ducaⁿ sǎtnahá-xi cùú-yu.

Te nchaa sá ndécú ndìhí-yu cùu-xi datná ñⁿ itá cùhú-ǎⁿ, chi itá-áⁿ tnaa-ni tucu cùdíi-xi te ndàhvá-xi, ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa sá ndécú ndìhí-yu.

²⁵ Dico tnúhu Yá Ndiöxí chi vá náá tnàhí-xi, chi duha-ni ndècu-xi, te ñu-ni duha cundecu-xi ní caa ní quíhíⁿ.

Duha cǎchí-xi núú tütú-gá. Te ñu tnúhu-áⁿ ní dánèhé ñáhá nchùhú cue téé cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí xii-ndo.

2

¹ Te xǎⁿ xíní ñùhu-xi dañà-ndo nchaa núú sǎ cuèhé sá dúhá, te dañà-ndo ìchi tnúhu ndehnde, te dañà-ndo vǎ dándàhú-gá-ndó mèe-ndo sá quíde vǎha-ndo, te dañà-ndo ìchi cuèdú ínì, te dañà-ndo nchaa tnúhu yítì. ² Te cada-ndo cuèndá sá cùú-ndó dàtná cue landú yíquíⁿ vitna sadi camá, chi landú-áⁿ mee-ni sàdi-güexi te sàhnu-güexi. Te cada iní-ndó sǎ dúcáⁿ càda-ndo chi xíní ñuhu-xi sá ío cuhuⁿ iní-ndó dàcuaha-ndo tnúhu Yá Ndiöxí, chi xǎⁿ cùú-xi mèe-ni tnúhu váha, te ducaⁿ te cuita cuehnu nihnu-ndo ìchi-gá quíhíⁿ ndéé ná sǎá nduu cùndecu-ndo núú ndécú-gǎ. ³ Te ducaⁿ xíní ñuhu-xi cada-ndo, chi nchòhó sa ní cutnùnì ndísa iní-ndó sǎ Yá Ndiöxí ío váha iní-gá.

Xítóhó Jesucristú cùú-gǎ dàtná ñⁿ yúú

⁴ Te ío nanducu nihnu-ni-ndo Xítóhó Jesucristú Yaá quíde nàcuáa naníhí tàhú-ó. Te ñu-gá ní cuu-gá dàtná ñⁿ yúú sǎ ñà túú nàndìhi sá cùú-xi ñáyiú ñuyíú-a, chi ní dáquée tíhú ñáhǎ-yu xii-gá. Dico Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá Xítóhó Jesucristú cùú-gǎ dàtná ñⁿ yúú sǎ ío-gá váha, chi ío cùnuu-gá. ⁵ Te nchòhó sa ní naníhí tàhú-ndó, te ío-gá chí nándücu nihnu Yá Ndiöxí cuèndá cuu ñⁿnuu-ndo cùndecu-ndo ndìhi Espíritú-gá. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te cuu-ndo dàtná yúú vǎha dàcaa-güedé dava vehe, te cuu tucu-ndo dàtná cue dútú ní xinu cuechi núú Yá Ndiöxí ndéé sanaha, nàcuáa ñà túú nǎ cumání-ndó nùú-gǎ, chi nchaa cue téé-áⁿ ní xóo cuáha ñaha-güedé

sá nǐ xóo nduu táhú-gǎ. Te nchòhó vitna tàú-ndó càda-ndo nchaa nacuaá càháⁿ-gá, te nduu vétú iní-gá. Te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu-ndo ndihí Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te Yá Ndiòxí càchí-gá núú tütú-gá:

Yúhú taxi ndecu-í ìⁿ Yaá ñuú Sìón,
te cuu-gá dàtná ìⁿ yúú vǎha sá sánútnǐ-güedé
xíquí cimièntú ìⁿ vehe, chi yúhú ní
cachí-í sá Yáá-áⁿ ïo cunuu-gǎ.

Te nchaa ñáyiu quindáá iní ñáhá xii-gá vǎ
ìⁿ ndùu ndixi cuèchi iní-yu sá dúcáⁿ
sàndáá iní ñáhǎ-yu xii-gá.

Duha càchí-gá núú tütú-gá. ⁷ Te nchòhó ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú ïo cùu iní-ndó-gǎ, te nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá quidè-yu dàtná càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí núú càchí-xi:

Yúú sǎ nǐ dáquéé tǐhú cue téè dàcaa vehe,
xíǎⁿ cúú-xí yúú sǎ ïo-gá nándǐhi
vitna.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. Te yúú-ǎⁿ cada iní-ó sǎ cúú-xí Xítóhó Jesucristú, chi ní dáquéé tǐhú ñáhá-güedé xii-gá. ⁸ Te càchí tucu-xi ìngá xichi núú tütú Yá Ndiòxí:

Yúú-ǎⁿ nguñenu ñáyiu te nduá-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. Te tnúhu-áⁿ quée-xí sǎ ïo quide sáá iní ñáyiu núú-gǎ, chi ñá túú cuení-yu tnǐ-yu tnúhu càháⁿ-gá, te ducaⁿ tnàhí ndéè tnuní sá ncháá ñáyiu ñá túú cuení tnǐ tnúhu càháⁿ-gá, te ïo cùu sáá iní-yu núú-gǎ.

Ñáyiu ndècu ndihí Yá Ndiòxí

⁹ Te nchoo cùu-o ñáyiu sa ní dáquéé dǐⁿ ñaha Yá Ndiòxí xii-o cuendá cundecu-o ndihí-gá, te cùu-o dütú xínú cuèchi-o núú-gǎ, te mee-gǎ cúú-gǎ Yaá ïo cunuu, te cùu-o ñáyiu quide ndáá xǐndecu ichi-gá te cùu tucu-o ñáyiu yǐndaha-gá. Te ducaⁿ nǐ quide ñaha-gǎ xii-o cuendá sá cǔñaha-o xii nchaa ñáyiu sá ïo càhnu cuu-gá, te ïo vǎi núú sǎ vǎha quide-gá, te dǐu-gá ní quide ní dáñá-ó nchaa ichi cuèhé ichi duha ndècu-o ní cuu, te ní sanu ichi ñaha-gǎ xii-o ìⁿ ichi váha, te vitna cùtnuní iní-ó sǎ ïo càhnu cuu-gá. ¹⁰ Te nchoo cùu-o ñáyiu ñá túú ndècu ndihí Yá Ndiòxí ní cùu, dico vitna ní ngúndecu ndihí-o-gǎ, te dàvá-áⁿ vǎtá sáá-gá nduu càda váha ñaha-gǎ xii-o, dico vitna sa

ní sáá nduu quide váha ñaha-gǎ xii-o, chi ïo cùndahú iní ñáhá-gǎ.

Cada váha-o cùndecu-o cunu cuechi-o núú Yá Ndiòxí

¹¹ Te nchòhó ïo cùu iní ñáhá-í xii-ndo, te càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ nchóó cùu-o datná cue ñáyiu ndècu tñaduha ìⁿ ñuú, te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o chi tnaa-ni ndècu-o ñuyúú-a, te sáá nduu nduu táhú-ó cùndecu-o núú ndécú Yá Ndiòxí táxí tnùní-gá, te xǐǎⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sǎ vǎ càdá-ndó nǐ ìⁿ sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó, chi nchaa xǐǎⁿ ñá túú cùu-xi sǎ váha sá cúú-xi-ndó. ¹² Te cada váha-ndo cùndecu-ndo núú nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi Yá Ndiòxí, te cuèi na càháⁿ ñáyiu sá nchòhó nchicúⁿ nihnu-ndo ichi cuèhé ichi duha, dico quini-yu nchaa sá váha quide-ndo, dico na sáá nduu dǎndixi túu Yá Ndiòxí iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ndécú-yu, te dàvá-áⁿ cachí-yu sá quide váha-ndo ndècu-ndo, te cada càhnú-yu Yá Ndiòxí.

¹³ Te Xítóhó Jesucristú cuení-gá sá nchòhó ïo quindáá iní-ndó nchaa cue téè cùchiuⁿ taxi tnuní ñáhá xii-ndo, te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó cuèi mee téè cunuu vihi-gá yǐndàha ñaha xii ñáyiu. ¹⁴ Te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó nchaa dava-gá cue téè cunuu, chi Yá Ndiòxí ducaⁿ nǐ cachí-gá cunduu sá cuè téè-áⁿ cada ndáá-güedé nchaa cuèchi ñáyiu quide cuèhé quide dùha ndecu, te càháⁿ váha-güedé cuendá nchaa ñáyiu xǐquide váha ndècu. ¹⁵ Te Yá Ndiòxí cuení-gá sá càdá váha-ndo cùndecu-ndo cuendá nchaa ñáyiu ïo nǐ dǐquí-xi càháⁿ cuèhé cuendá-ndó sǎ ndécú-ndó ichi Yá Ndiòxí vá ñihí-gá-yu tnúhu càháⁿ-yu.

¹⁶ Te nchòhó, Yá Ndiòxí ní quide-gá sá cúú-ndó ñáyiu cuu cada nàcuáa véxi iní méé-xí, dico ñá díú sǎ dúcáⁿ nǐ quide ñaha-gǎ xii-ndo, te ngóo-ndo càni iní-ndó càda-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, chi cada-ndo sǎ cúú-ndó ñáyiu xǐnu cuechi núú Yá Ndiòxí. ¹⁷ Te canehe-ndo sǎ yǐñùhu núú nchaa ñáyiu, ndihí núú téè cunuu vihi yǐndaha ñaha xii-yu, te cuu iní tnáhá ndǐ mee-ndo nacuaá ndècu-ndo ichi Yá Ndiòxí, te ïo canehe-ndo sǎ yǐñùhu núú-gǎ.

Nchaa nàcuáa ndoho-o cùndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú

18 Te nchaa nchòhó ñáyiú xínu cuechi canehe-ndo sã yíñuhu núú cuè patrón-ndó, te quindáá iní-ndó càda-ndo nchaa chiu tahu-güedé. Te ññ-ni càda-ndo núú cuè téé váha iní-xi, ndihi núú cuè téé ío cuihna iní-xi. 19 Te núú nchòhó ná càda ndee iní-ndó ndòho-ndo nchaa sã ñà túú tàú-ndó ndòho-ndo cuendá sã cuiní-ndó cundáá-ndó núú Yá Ndiöxí ñá, te ío nduu vétú iní-gá. 20 Te núú nchòhó ní quide-ndo ññ cuéchi, te sàhni iní-ndó dandòho ñaha ñáyiú xii-ndo, ¿te ná sã váha cùu xiá-i? Dico núú nchòhó ná cáda ndèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa sã cáda ñaha ñáyiú xii-ndo sã cuendá sã quidé-ndó sã váha ña, te núú ducaⁿ na càda-ndo te cùu-xi ññ sã váha núú Yá Ndiöxí. 21 Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sã cáda ndèe iní-ó ndòho-o nándi ndòho-o sã cuendá sã quidé-ó sã váha, chi ío ní ndòho Xítóhó Jesucristú cuendá-ó, te ducaⁿ tàú-ó cànchicúⁿ nihnu-o càda ndee iní-ó ndòho-o nándi ndòho-o, chi ducaⁿ ní quide-gá. 22 Te mee-gá ñà túú quide-gá ni ññ sã cuèhé sã dúhá, te ni ññ tnúhu ndehnde ñà túú càhá-gá. 23 Te òré ní xóo cúcuèhé ñáhá-güedé xii-gá, te ñà túú ní xóo danchòcáva-gá tnúhu cuèhé, te òré ní xóo dandòho ñaha-güedé xii-gá, te ñà túú ní xáha-gá xii-güedé sã ío ná cada ñaha-gá, chi núú ndáhá Yá Ndiöxí ní xóo nachihi-gá méé-gá, ndihi nchaa sã sání iní-güedé cada ñaha-güedé xii-gá. Te Yá Ndiöxí cúú-gá Yaá ío váha cada ndáá cuéchi nchaa ñáyiú na sàá nduu. 24 Te Xítóhó Jesucristú cúú-gá Yaá ní xíhí núú cùrúxí cuendá nchaa cuéchi nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a. Te ducaⁿ ní xíhí-gá cuendá nchoo dùuⁿ duuⁿ dañá-o nchaa ichi cuehé ichi duha, te cada ndáá-ó cundecu-o ichi-gá. Te ní dánicuehé ñáhá-güedé xii-gá, te sã dúcáⁿ ní ndòho-gá xiáⁿ ní ngúndecu váha nchoo vitna. 25 Te nchoo cùu-o datná cue mbéé cue quiⁿ ní xíta ní cùu, dico vitna ní tuha-o Xítóhó Jesucristú, te Yaá-án cúú-gá datná ññ toli xító ñaha-gá xii-o vitna cuendá sã vã cuíta nihnu-o.

3

Nàcuáa tàú ñáyiú tnándaha cadá-yu cundecú-yu

1 Te nchaa nchòhó ñáyiú ññ ní tnandaha ío quindáá iní-ndó yñ-ndo cuendá sã núu

ñà túú sàndáá iní-güedé tnúhu Yá Ndiöxí te quindáá iní-güedé cuendá sã ndéhe-güedé quidé ndáá-ndó ndècu-ndo, te ni ñà túú xini ñuhu-xi cáháⁿ-ndó tnúhu-gá núú-güedé. 2 Chi ndèhe mee-güedé sã nchòhó quidé ndáá-ndó ndècu-ndo, te nèhe-ndo sã yíñuhu núú Yá Ndiöxí. 3 Te vá cáni iní-ndó mèe-ni cunduu vii-ndo, te ndada-ndo díqui-ndó nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cáni iní-ndó nándi canehe-ndo, te ni vã cáni iní-ndó cuihnu-ndo mee-ni dóó váha sã ío vii ndáa. 4 Chi iní-ndó xini ñuhu-xi cunduu vii cunduu váha-xi núú Yá Ndiöxí cuèi vitna te cuèi núú cuáháⁿ núú véxi, te cuu-ndo ñáyiú ío càhnu iní-xi, te núú ducaⁿ na càda-ndo te ío cuu váha iní Yá Ndiöxí. 5 Te ducaⁿ ío vii ío váha ní xínduu iní nchaa ñáyiú ññ ní xíndecu ndéé sanaha, te ñáyiú-án ío ní sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí te ní cudíu-yu núú-gá, te ní tnñ-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ yñ-yu. 6 Te ducaⁿ ní xóo cada ndíi Sárá ní xóo quindáá iní ndíi yñ ndíi, ndíi Àbrahám, te ní cánehe ndíi ññ-án sã yíñuhu núú yñ ndíi. Te núú nchòhó quidé váha-ndo ndècu-ndo te ñà túú yuhú-ndó ñà cada ñaha tnàha ñáyiú-ndo xii-ndo, te núú ducaⁿ quide váha-ndo ndècu-ndo te quide-ndo datná ní quide ndíi Sárá.

7 Te nchòhó cue téé ndècu ññ ññ-xi ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu váha-ndo ndíi-yu, te ío vii cáháⁿ ndíi-ndó-yu, chi ñáyiú-án íi-gá-yu dàcúxí nchòo cue téé, te ducaⁿ càda-ndo chi ndíi ndúú-ndó ndúú táhú-ndó cundecu-ndo ndíi Yá Ndiöxí, te núú ducaⁿ na càda-ndo te òré cáháⁿ ndíi-ndo Yá Ndiöxí te tedóho ñaha-gá xii-ndo.

Ñáyiú quide sã váha ndòhó-yu

8 Te càhí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ío cuu ññ-ndo cundecu-ndo, te cundáhú iní tnáhá-ndó ññ ññ-ndo, te cuu iní tnáhá tucu-ndo nàcuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí, te cuu-ndo ñáyiú ndáhú iní-xi. 9 Te núú ññ sã ñà túú váha quide ñaha ñáyiú xii-ndo, te ñà díú-ní dùcaⁿ nanchocáva-ndo càda-ndó-yu, àdi xícuèhé ñáhá-yu xii-ndo, te vá ná danchocáva-ndo ññ-ni tnúhu cuèhé, chi cácaⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiöxí cuendá sã ná cáda váha ñaha-gá xii-yu, te ducaⁿ càda-ndo chi Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-ndo cuendá sã cáda váha ñaha-gá xii-ndo

tnàhá-ndó. ¹⁰ Te núú tùtú Yă Ndiöxí cächí-xi:

Nchaa ñáyiú cuìní cundecu váha ndi nchàa nduu nini cundecú-yu ñuyíú-a, xini ñuhu-xi sá vă cãháⁿ-yu tnúhu cùtexínu, te ni vă dâcuàndehndé-yu.

¹¹ Te xini ñuhu-xi duuⁿ duuⁿ dañá-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha, te cadá-yu mee-ni sã vâha, te ío ndúcú-yu nâcuáa cadá-yu cundecu váha-yu ndihi tnàha ñáyiú-yu te ñiu-ni ducaⁿ cànchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu.

¹² Te Yá Ndiöxí xító-gă nchaa ñáyiú quide ndáá núú-gă te tedóho-gă nchaa tnúhu cãháⁿ-yu, dico nchaa ñáyiú ñá túú cuìní cada ndáá, ñáyiú-áⁿ ñà túú cùu váha iní-gă núú-yu.

Duha cächí-xi núú tùtú-gă.

¹³ Te vá yôo níhí ndéé cada ñaha xii-o ñⁿ sá ñà túú vâha te núu mee-ni sã vâha na càda-o cundecu-o. ¹⁴ Àdi núu ná cúú sã ná cáda ñàha ñáyiú xii-o sã cuendá sá quidé vâha-o ndècu-o ña, te sá dúcáⁿ ná cáda ñàhá-yu xii-o cùu-xi ñⁿ sá vâha sá cúú-xí-ó núú Yă Ndiöxí. Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã vă yùhú-ndô-yu, te ni vă cùndiyí-ndó cuendá nchaa sá ná càda ñàhá-yu xii-ndo. ¹⁵ Te nèhe-ndo sá yíñuhu núú Xítóhó Jesucristú. Te ío cundecu túha-ndo dânehé-ndó ñáyiú véxi ndùcu tnúhu núú-ndó nâcuáa ndùu tnúhu ndee iní ní taxi Xítóhó Jesucristú ndécú ndihi-ndo, te cuu vii cuu váha iní-ndó cãháⁿ ndihi-ndô-yu, te cãháⁿ-ndó núú-yu mee-ni tnúhu yíñuhu nacúaa cùu váha iní Yă Ndiöxí. ¹⁶ Te ío cada váha-ndo cùndecu-ndo cuendá sá vă cùndiyí-ndó, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te nchaa ñáyiú xicuèhé ñàhá xii-ndo cuendá sá quidé vâha-ndo ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú quendóo canúú-yu ndihi nchaa tnúhu cãháⁿ-yu, chi nchòhó quidé vâha-ndo ndècu-ndo. ¹⁷ Te váha-gă sá ndóhó-ó cuendá sá quidé-ó sã vâha te núu mee Yă Ndiöxí ducaⁿ cuìní-gă cunduu, te ñá díú sã ndóhó-ó cuendá sá ñà túú quide-o sã vâha.

¹⁸ Te Xítóhó Jesucristú ní xihí-gă sá cuendá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a, te ñⁿ xito-ni ducaⁿ ní xihí-gă te ducaⁿ te vá cùú tnàhí-gă, te mee-gă

cúú-gă Yaá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te ducaⁿ ní ndoho-gă cuendá nchaa cuéchi ñáyiú ndècu ñuyíú-a ñáyiú ñá túú cuìní cada ndáá núú Yă Ndiöxí, te ducaⁿ ní cuu cuendá sá núcùndecu váha-yu núú Yă Ndiöxí te núu na quindáá iní ñàhá-yu xii-gă. Te mee-gă ní xihí-gă dico Espiritú-gă chi ní xindecu-ni-xi, ¹⁹ te Espiritú-gă ní sáháⁿ-xi ní cãháⁿ-xi tnúhu Yă Ndiöxí núú nchaa espíritú ñáyiú ndècu núú ùhú núú ndàhú. ²⁰ Te ñáyiú-áⁿ cúú ñáyiú ní xindecu ndéé sanaha cùtnàhá ní xindecu ndí Nôé, chi ñáyiú-áⁿ ío ní quide sàá iní-yu núú Yă Ndiöxí. Te Yă Ndiöxí ío váha iní-gă, chi ní dâcâcâ-gă nduu ní xindecu ndí Nôé ní cadúha ndí bàrcú cuendá ndétú-gă ndixi cuéchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu ni cùu. Te dàvá-áⁿ ní ndaa ndute ñuyíú te ní cácu úná duha ná tnàhá ñáyiú, chi ní quée-yu xití bàrcú-áⁿ, te ñá túú ní cãhá-yu. ²¹ Te sá dúcáⁿ ní cácu ñáyiú úná-áⁿ ñà túú ní cãhá-yu ndute ní ndaa ñuyíú dàvá-áⁿ. Te xiãⁿ quée-xí sã cuândute ñáyiú vitna, te naníhí tàhú-yu te núu na quindáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yă Ndiöxí. Te ñá díú sã cuândute-o te nduu ndoo nduu nine yiqui cùñú-ó te naníhí tàhú-ó, chi xini ñuhu-xi náhmá-ó núú Yă Ndiöxí nchaa yíca cuéchi-o, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te ducaⁿ te naníhí tàhú-ó, chi Xítóhó Jesucristú ní xihí-gă cuendá-ó te ní ndoto-gă. ²² Te Yaá-áⁿ cuândaa-gă andiu, te ní ngóo-gă xio cùha Yă Ndiöxí, te tàxi tnuní-gă nchaa espíritú cùnùu ndihi nchaa dava-gă cue espíritú xínú cuéchi.

4

Cada-o nâcuáa cuìní mée Yă Ndiöxí

¹ Te Xítóhó Jesucristú ní ndoho-gă cùtnàhá ní xindecu-gă ñuyíú-a, te vitna nchòhó cundecu túha-ndo ndòho-ndo cuendá-gă, chi nchaa ñáyiú ndòho nândi sá ndóhó cuendá-gă dañá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ² Te ducaⁿ ñà túú-gă ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha, chi mee-nã nâcuáa cãháⁿ Yă Ndiöxí quidè-yu ndècú-yu ñuyíú-a. ³ Te nchòhó sa nàha-ndo sá ío cuèhé núú sã cuèhé sá dúhá ní xóo cada-o cùtnàhá vátá cùndecu-gă-ó ichi Yă Ndiöxí, chi ní xóo cada-o nchaa sá cuèhé sá dúhá cùdí iní nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu-gă,

te dàvá-áⁿ nǐ xóo cada-o nchàa núú sǎ cuèhé sá dúhá, te ní xóo caní cuèhé ní xóo caní duha iní-ó, te ní cuu-o cuè ñáiyu quihu, te ní xóo cundecu-o víco núú nǐ xóo cada-o nchàa sá ñà túú vǎha, te ní xóo níhí tnáhá-ó ndìhí nchaa tnaha quihu-o, te ní xóo chiñuhu-o nchàa sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndáá sá ndiöxí cúú nchàa xiǎⁿ, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá nǐ xóo cada-o dàvá-áⁿ. ⁴ Te ñáiyu-áⁿ cúñuhu-yu vitna sá ñà túú-gǎ nihí tnáhá-ó ndìhí-yu cada-o nchàa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te xiǎⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuendá-ó vitna. ⁵ Dico sáá nduu te ñáiyu-áⁿ nǎhmá-yu nchaa sá quidé-yu núú Xítohó Jesucristú, chi diu-gá sa ndècu túha-gá sá cáda ndáá-gá cuéchi nchaa ñáiyu sa ní xíhí, ndìhí cuéchi nchaa ñáiyu xíndecu vǐvú. ⁶ Te cue ñáiyu sa ní xíhí ní xíndedóho tnúhu Xítohó Jesucristú, te cuéi ní xíhí-yu dàtná xíhí dava-gá ñáiyu, dico espíritú-yu chi ní nduu táhú-xi ndècu váha-xi dàtná ndécú Yá Ndiöxí.

⁷ Te vitna ta cùyatni danaa Yá Ndiöxí ñuyíú-a núú xiǎⁿ ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu-ndo, te càháⁿ ndìhí-ndo-gǎ. ⁸ Te xìni ñuhu-xi sá ío cuu iní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, chi núú ducaⁿ na cùu iní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, te vá cání-gǎ iní-ndó càda cuendá-ndó nchàa sá ñà túú vǎha quide ñaha ñáiyu xii-ndo, ⁹ te nchòhó ñáiyu xíndecu vehe-xi cuáha nùu-ndo vehe xii cue ñáiyu ñuhu ichi na ndetatú-yu, te ío váha cuu iní-ndó dùcaⁿ cada-ndo. ¹⁰ Te Yá Ndiöxí ní taxi-gá ndí dííⁿ núú táhú ndécú ndìhí-ndo ñⁿ ñⁿ-ndo, te nàcuáa ndùu táhú nǐ nduu táhú-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo te ducaⁿ chindee tnaha-ndo, te vá dáñá ndéé-ndó càda-ndo nchaa nacuáa tàuchiuⁿ Yá Ndiöxí cada-ndo, te chindee ñaha-gá xii-ndo. ¹¹ Te dava nchòhó ñáiyu càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáiyu, xìni ñuhu-xi càháⁿ-ndó nàcuáa ndùu tnúhu-gá núú-yu, te dava nchòhó ñáiyu quide nchaa núú chiuⁿ chindee tnaha ñáiyu-xi, xìni ñuhu-xi cada-ndo sá Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ càda-ndo nchaa núú sá vǎha, chi Xítohó Jesucristú tnáhá-gá chindèe ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ío cuu càhnu Yá Ndiöxí. Te vitna tàú-ó càháⁿ-ó sá ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú, chi diu-gá cùnùu-gá nchaa nduu nchaa quíú, te ducaⁿ na cùnduu.

Ndoho tnahá-ó cùndecu-o ichi Xítohó Jesucristú

¹² Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í, vá cúñuhu-ndo sǎ ío ndòho-ndo ndecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, chi sá dúcáⁿ ndòho-ndo-áⁿ cútnùní ndisa sá sàndáá iní-ndó-gǎ, te vá cání iní-ndó nǎ cuendá ducaⁿ ndòho-ndo. ¹³ Chi da cudíí iní-ndó te núu ndòho-ndo datná ní ndoho Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ sùúní cùdíí iní-ndó òré ná quixi tucu-gá ñuyíú-a te dàvá-áⁿ quini-ndó sǎ ío càhnu cuu-gá. ¹⁴ Te núu xícuèhé ñáhá ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo cuendá sá ndécú-ndó ichi Xítohó Jesucristú, te xiǎⁿ cúú-xí ñⁿ sá vǎha sá cúú-xí-ndó núú-gǎ, te ducaⁿ chi Espíritú Yá Ndiöxí sá ío cùnùu ndecu ndìhí ñaha-xi xii-ndo, te nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha-áⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuendá Xítohó Jesucristú, dico nchòhó càchí-ndó sǎ ío càhnu cuu-gá. ¹⁵⁻¹⁶ Te núu nchòhó dándòho ñaha ñáiyu xii-ndo sǎ cuendá sá ndécú-ndó ichi Xítohó Jesucristú ñá, te vá cúú càháⁿ núú-ndó, chi ndacáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiöxí cuendá sá ndécú-ndó ichi-gá. Te cuéi ndòho-ndo ndecu-ndo, dico ñá túú cùu-ndo ñáiyu sàhni ndíyí te ni ñà túú cùu-ndo ñáiyu dùhu, te ni ñà túú cùu-ndo ñáiyu quide cuehé quidé dùha, te ni ñà túú cùu-ndo ñáiyu chindee tnúhu tnàha ñáiyu-xi ñⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo.

¹⁷ Te vitna sa quèsaha Yá Ndiöxí cada ndáá-gá nchaa sá quidé nchòo ñáiyu ndècu ndìhí-gá, te núu ducaⁿ te ndéé-gá cada-gá nchaa ñáiyu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá òré ná sáá nduu dùcaⁿ cada ñaha-gá xii-yu. ¹⁸ Te nchòhó xini-ndó sǎ ñáiyu quide váha ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndòho tnahá-yu ndécú-yu, dico sáá nduu te nduu táhú-yu cundecú-yu ndìhí-gá. Te núu ducaⁿ ndòho nchaa ñáiyu quide váha ña, ¿te nása-gá yáha nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha na sáá nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuéchi-yu-i? ¹⁹ Te nchaa nchòhó ñáiyu ndòho nacuáa cuíni Yá Ndiöxí xini ñuhu-xi sá vǎ dáñá ndéé-ndó càda váha-ndo cùndecu-ndo, te ío quindáá iní-ndó sǎ xító ñaha-gá xii-ndo. Te diu-gá cúú-gǎ Yaá ní cadúha ñaha xii-o, te quide-gá ñⁿ sá càháⁿ-gá.

Nàcuáa tàú-xi cada ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

¹ Te yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó cue téé yíndaha nchaa dava-gá ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, chi tnàhá yúhú yíndàha-í ñáyiú ndècu ichi-gá, te sàndáá iní-í tnúhu-gá, te ní xiní-í nchaa nàcuáa ní ndoho-gá, te sáá nduu te tnàhá-í cunuu-í ndihí-gá. ² Te ío canehe cuèndá-ndó nchàa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí yíndàha-ndo te cada-ndo dàtná quidé cuè toli, chi cue téé-áⁿ ò váha xító-güedé mbéé-güedé. Te canehe cuèndá-ndó-yu sá cúú iní méé-ndó te ñá díú sá ò ñá ñáyiú cada yica ñàha xii-ndo, te ni ñá díú sá cuíní-ndó cùhuⁿ yáhu-ndo, chi ni yùhu ni iní-ndó còto-ndó-yu, chi ducaⁿ cuíní Yá Ndiöxí cunduu. ³ Te vá cáda-ndó sá ò cùnuu-ndo núú-yu, chi cada-ndo mèe-ni sá váha cuèndá ducaⁿ càncicúⁿ nihnú-yu cada-yu tnàhá-yu. ⁴ Te òré ná quíxí tucu Xítóhó Jesucristú Yá néhé cuèndá ñàhá xii-o nchaa-o ñuyíú-a, te taxi-gá sá ò váha nduu táhú-ó, te cunuu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ.

⁵ Te nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sá ò quíndáá iní-ndó cuè téé yíndaha ñàha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi-gá, te nchaa-ndo tàú-ndó quíndáá iní tnàhá-ndó ñá ñá-ndo, chi núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi ñá xichí:

Nchaa ñáyiú quíde cahnu mee-xi ñá túú cùu váha iní Yá Ndiöxí núú-yu, dico nchaa ñáyiú ndàhú iní-xi te chìndee ñàha-gá xii-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ⁶ Te dañà-ndo mèe-ndo núú ndàhá Yá Ndiöxí, chi mee-gá ò cùnuu-gá. Te núú ducaⁿ na càda-ndo, te sáá nduu te cada nínu ñàha-gá xii-ndo.

⁷ Te nchaa sá yàha-ndo ndècu-ndo te nachihí-ndo ndàha Yá Ndiöxí, chi mee-gá xító ñàha-gá xii-ndo.

⁸ Te ío váha cuáha-ndo cuèndá cundecu-ndo, te quíhí iní-ndó chi sàcuíhná xicá cùu-xi cuíní-xi dacuíta nihnu ñàha-xi xii-o, chi ò cùu úhú iní ñàhá-xí, te cùu-xi datná ñá quíti dééⁿ xicá ndùcu sá cáxí-xí. ⁹ Te ío quíndáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñàhá sàcuíhná xii-ndo càda-ndo nacuáa cuíní-xi, chi ñàha-ndo sá ncháá ñáyiú ndècu ichi Xítóhó

Jesucristú xíndecu nihí ñuyíú ndóhó-yu dàtná ndóhó nchòo ndecu-o ichi-gá. ¹⁰ Dico sacú-ni nduu duha cundoho-o te dàtnúni ñá túú-gá ná cumáni-ó cundecu-o núú Yá Ndiöxí, te dàvá-áⁿ vǎ cání ñá cani úú iní-ó cundecu-o ichi-gá. Te ío-gá ngúndecu ndihí-o tnúhu ndee iní cada-o nchàa nacuáa càháⁿ-gá, te ducaⁿ càda-o chi mee Yá Ndiöxí ò chindee ñàha-gá xii-o, te díu-ni Yá-áⁿ ò cùu iní ñàhá-gá xii-o, chi ní cáháⁿ ñàhá-gá xii-o cundecu-o núú ò váha càa ndecu-gá cundecu-o ni caa ni quíhíⁿ, te ducaⁿ ni quíde-gá chi ní sàndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú. ¹¹ Te ío ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndiöxí chi ò càhnu cuu-gá, te cùnuu-gá nchaa nduu nchaa quíú. Te ducaⁿ na cunduu.

Tnúhu ndéé núú ní ndihí-ná

¹² Te té Silvanú xiní-í sá cúú-dé ñá téé quíde ndáá ndécú ichi Xítóhó Jesucristú, te díu-dé ní cáháⁿ ndàhú-í núú-dé ní tee-dé ñá úú tnúhu sá ni xàháⁿ-í xii-dé núú tütú-a cuèndá daquixi-í ndaha-ndo, te núú tütú-a càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá Yá Ndiöxí ò cùu iní ñàhá-gá, te chìndee ñàha-gá xii-ndo ndècu-ndo, te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá ò quíndáá iní-ndó sá ndáá ducaⁿ quíde ñàha-gá xii-ndo.

¹³ Te cue ñáyiú ndècu ñúú Babiloniá, ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, díu-ni ñáyiú ní cachí Yá Ndiöxí sá nánihí táhú dàtná cúú nchòhó, ò quíde ndee iní ñàhá-yu xii-ndo, te tnàhá té Mácú téé cùu datná ñá déhe-í quidé ndee iní ñàhá-dé xii-ndo. ¹⁴ Te ndihí tnúhu yíñùhu cada ndee iní tnàhá-ndó ñá ñá-ndo, te xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndiöxí sá ò na cundecu nahí nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihí Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cáda ndèe iní-ñá vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PÈLÚ

Té Pèlú cadúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi

¹ Yúhú té Xímú, àdi Pelú chi úú òú-í, xínú cuèchi núú Xítóhó Jesucristú, chi mee-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í xicá cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá. Te cadúha-í tutú-a sá cúú-xí nchàa nchohó ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá dàtná sàndáá iní-ndí-gá, te ducaⁿ chi Tátá-ó Dútú Ndióxi ní dácàháⁿ-gá iní-ó ní sàndáá iní-ó-gá, chi cùu-gá Yáá ío váha quide ndáá ndíhi Xítóhó Jesucristú Yáá dácàcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. ² Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndióxi sá ùuⁿ-gá uuⁿ-gá ná cuita chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo quíhíⁿ, te ducaⁿ ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ càda-gá chi ta cùtnuní-gá iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá-gá, te ducaⁿ ta cùtnuní tucu iní-ndó nchàa nàcuáa ndùu cuendá Xítóhó Jesucristú Yáá cúú Xítóhó-ó.

Nàcuáa quide ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

³ Te Yá Ndióxi ío càhnu cuu-gá chi chindee ñaha-gá xii-o quide ndáá-ó ndècu-o datná cuíní mée-gá, te ducaⁿ chi cùtnuní iní-ó nàcuáa sàni iní Xítóhó Jesucristú Yáá ní càháⁿ ñáhá xii-o. Te òré ní càháⁿ ñáhá-gá xii-o te ní cutnùní iní-ó sá ío càhnu cuu-gá te ío váha quide-gá. ⁴ Te ducaⁿ ní cutnùní tucu iní-ó nàcuáa ní càháⁿ-gá cada ñaha-gá xii-o, te tnúhu ní càháⁿ-gá-áⁿ ío càhnu cuu-xi te ío váha, te nchoo ní sàndáá iní-ó tnúhu-áⁿ núu xíáⁿ ñá túú-gá ndécú-ó ichi cuehé ichi duha te ni ñà túú-gá sání iní-ó càda-o nándi sá cuèhé sá dúhá, te ní cuu vii ní cuu váha iní-ó vitna. ⁵ Te sá dúcáⁿ quide-gá te xíáⁿ ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te nchòhó sàndáá iní-ndó-gá dico ñá díú mèe-ni xíáⁿ chi tnàhá xíní ñuhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo. Te núu quide ndáá-ndó ndècu-ndo te xíní ñuhu-xi tecú tnùní-ndó tnúhu-gá. ⁶ Te núu tècú tnùní-ndó te cùu-ndo ñáyiú xíní cotnì mee-xi, te núu cùu-ndo ñáyiú sàcòo tñì mee-xi te xíní ñuhu-xi cunduu cahnu iní-ndó cuèi nándi sá ná yàha-ndo

cùndecu-ndo, te núu càhnu iní-ndó te xíní ñuhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo datná cuíní mée Yá Ndióxi cada-ndo. ⁷ Te núu quide ndáá-ndó ndècu-ndo, te xíní ñuhu-xi ío cuu iní tnàhá ndì mee-ndo nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá, te núu cùu iní tnàhá ndì mee-ndo te xíní ñuhu-xi cuu iní-ndó nchàa dava-gá tnàha ñáyiú-ndo.

⁸ Te núu sa ducaⁿ quide-ndo ndecu-ndo te uuⁿ-gá cuita ducaⁿ càda-ndo quíhíⁿ núú cuaháⁿ núú vèxi, te núu ducaⁿ quide-ndo te cùu-ndo cue ñáyiú ñá túú dàna iní-xi xíndecu, te cuita cutnùní-gá iní-ndó nchàa nàcuáa sàni iní Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ. ⁹ Te nchaa ñáyiú ñá túú cuíní ducaⁿ càda cuú-yu ñáyiú ñá túú tnàhí ndìxi túu iní-xi sá Yá Ndióxi sa ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cada-yu, te ñáyiú-áⁿ cúu-yu dàtná ñì ñáyiú cuàá àdi datná ñì ñáyiú ñá túú cùtnuní váha núú-xi, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-yu cuendá sá dúcáⁿ quidé-yu. ¹⁰ Te xíáⁿ núu yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te ío nducu ndèe-ndo cada váha-ndo cùndecu-ndo cuendá cutnùní ndáá iní-ndó sá Yá Ndióxi ní càháⁿ ñáhá-gá xii-ndo, te ducaⁿ ní quide-gá chi ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá. Te vá ñìⁿ ndùu cani iní-ndó dàña-ndo ichi-gá, te núu vá dáñá ndèe-ndó càda-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a. ¹¹ Te núu ducaⁿ na càda-ndo cundecu-ndo, te ío vii ío váha cada Yá Ndióxi queheⁿ cuendá ñáhá-gá xii-ndo òré ná sàá-ndó núú ndécú Xítóhó Jesucristú táxi tnùní-gá nchaa nduu nchaa quíú, te òú-ni Yáá-áⁿ cúú Xítóhó-ó te ní dácàcu nihnu ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndàhú.

¹² Te ducaⁿ-ni quíhí-í dandàcu iní ñáhà-í xii-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-í-a cuèi sa xíní-ndó tnúhu-áⁿ, te cuèi sàndáá váha iní-ndó nchàa tnúhu ndáá dácùaha-ndo. ¹³ Te yúhú quidé cuendá-í sá ío tàú-xi càháⁿ-í dóho-ndo nìni ndecu-í ñuyíú-a cuendá sá vā nàcuànaa-ndo nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo. ¹⁴ Chi Xítóhó Jesucristú ní cachí-gá sá ñà túú-gá vāi nduu cundecu-í ñuyíú-a te cuú-í. ¹⁵ Te ío nducu ndèe-í nducu-í nàcuáa cada-í cuendá quendóo ndíhi-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-í-a, te cuèi na yàha cuú-í dico vā nàcuànaa-ndo cada-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo vitna.

Cue téé ní xini núú sǎ ǎ cǎhnu cuu Xítóhó Jesucristú

16 Te sa ní dánèhé ñáhá-ndǎ xii-ndo sǎ ǎ cǎhnu cuu Xítóhó Jesucristú. Te ní cachí tnúhu tucu-ndǎ nǎcuáa cada-gá òré quixi tucu-gá, te tnúhu-án cúu-xí tnúhu ndáa cuiti te ñá díú tnúhu sǎ ní sani iní cue ñáyiú ñuyíú-a cùu-xí, chi nchúhú ní xini núú-ndǎ nǎcuáa ní quide-xi cútnàhá ní cutnùní iní-ndǎ sǎ ǎ cǎhnu cuu Xítóhó Jesucristú. 17 Chi dàvá-án ǎ váha ní quide Tǎtá-ó Dútú Ndiǒxí ní quide cǎhnu-gǎ Xítóhó Jesucristú, te diu-ni dàvá-án ní cǎháⁿ Dútú Ndiǒxí ndéé andiú ní xáhaⁿ-gǎ xii Xítóhó Jesucristú: “Yòhó cúu-n Dèhe-í téé ío cùu iní-í, te ío cùdí iní ñáhà-í xii-n”, duha ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii Xítóhó Jesucristú. 18 Te nchúhú ní tecú dóho-ndǎ ní cǎháⁿ Yǎ Ndiǒxí ndéé andiú cútnàhá ducaⁿ ní xáhaⁿ-gǎ xii Xítóhó Jesucristú, chi tnàhá-ndǎ ndécú-ndǎ ndíhi-gǎ yucu núú dúcáⁿ ní quide cǎhnu ñaha Yǎ Ndiǒxí xii-gǎ.

19 Te ndècu ndíhi-o nchaa tnúhu ní cǎháⁿ cue téé ní xóo cǎháⁿ tnúhu Yǎ Ndiǒxí ndéé sanaha te nchaa tnúhu-án cǎháⁿ-xi nchaa nǎcuáa cada-xi vitna, te cutnùní iní-ó sǎ tnúhu ndáa cúu-xí, te xini ñuhu-xi cada cuendá váha-ndo nchaa nǎcuáa cǎháⁿ tnúhu-án, chi tnúhu-án cúu-xí dátá ñⁿ ñuhú dáyèhé-xi ndéé òré véxi túndaá quéné chòdíni cǎhnú dáyehé-dí. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu tnúhu-án chi quide-xi nǎcuáa cutnùní iní-ó cuendá Xítóhó Jesucristú. 20 Te xini ñuhu-xi sǎ ǎ-ó-gǎ cada cuendá-ndó sǎ ñà túú ñáyiú tecú tnùní ní ñⁿ tnúhu sǎ ní chídó tnùní cue téé ní cǎháⁿ tnúhu Yǎ Ndiǒxí ndéé sanaha, te núu Yǎ Ndiǒxí vá cáda-gǎ nǎcuáa cutnùní iní-yu nǎcuáa cǎháⁿ nchaa tnúhu-án. 21 Te cue téé-án ǎ ní xindecu yíñuhu-güedé núú Yǎ Ndiǒxí, te nchaa tnúhu sǎ ní cǎháⁿ-güedé-án ñà túú cùu-xi tnúhu sǎ ní cahu iní méé-güedé, chi Espiritú Yǎ Ndiǒxí ní dácáhu iní ñáhá-xí xii-güedé nǎcuáa cunduu tnúhu cǎháⁿ-güedé.

2

Cue téé cachí sǎ cǎháⁿ tnúhu Yǎ Ndiǒxí te ñà ndàá

1 Te ndéé sanduu chi ní xindecu cue téé ní xóo dandàhú ñáhá xii ñáyiú isràél cǎchí sǎ cǎháⁿ tnúhu Yǎ Ndiǒxí te ñà

ndàá sǎ cǎháⁿ-güedé tnúhu-gǎ, te diu-ni ducaⁿ tucu cundecu cue téé dandàhú ñáhá xii-ndo vitna, chi cachí-güedé sǎ cǎháⁿ-güedé tnúhu Yǎ Ndiǒxí te ñà ndàá. Te cue téé-án ǎ yídáhu cǎháⁿ-güedé, te nchaa tnúhu cǎháⁿ-güedé-án dacuita nihnu ñaha-xi xii-ndo te núu na tédóho-ndo, chi cue téé-án vǎ ñunu-güedé sǎ Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gǎ cuendá-güedé. Te sǎ dúcáⁿ cáda-güedé ío-gǎ ndíhi dacuita nihnu-güedé méé-güedé. 2 Te vǎi ñáyiú xínu iní-yu cáda-yu nǎndí sǎ cuèhé sǎ dúhá cuendá sǎ dúcáⁿ cáda cue téé-án, te cuendá xǎⁿ ngóo ñáyiú cǎháⁿ úhú-yu cuendá ichi Yǎ Ndiǒxí. 3 Te mee-ni tnúhu sǎ ní cahu iní cue ñáyiú ñuyíú-a danèhé ñáhá-güedé xii-ndo, te quesaha-güedé sǎ cúu-xí tnúhu ndáa te ñà ndàá cuendá-ni sǎ cuǎñaha-ndo díhúⁿ xii-güedé, chi diu-ni xǎⁿ tnàhí cuhuⁿ iní-güedé, dico Yǎ Ndiǒxí sa ní cunaha ndècu túha-gǎ cuendá cada ndáa-gǎ cuèchi-güedé, te na sǎa nduu te cuíta nihnu duuⁿ-güedé, chi Yǎ Ndiǒxí vá nǎcuànaa-gǎ ñⁿ sǎ ní cachí-gǎ cada-gǎ.

4 Te Yǎ Ndiǒxí ñà túú ní quide cǎhnu iní-gǎ sǎ ní quide cue espíritú ñà túú ní cuini cada ndáa xínu cuèchi núu-gǎ ní cùu, chi ní dáquihíⁿ ñáhá-gǎ xii-xi ñⁿ xichi núú ǎ ndòho-xi ndecu-xi, te xǎⁿ cundedí nihnu-xi ndéé sǎa nduu cuíta nihnu duuⁿ-ná-xi. 5 Te Yǎ Ndiǒxí ñà túú ní quide cǎhnu tucu iní-gǎ nchaa sǎ ní quide ñáyiú ñuyíú díhna, chi dàvá-án ní dándáa-gǎ ndute ñuyíú ní cǎhá nchaa ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha te ñⁿ díj-ni té Nòé ndíhi úsá-gǎ tucu cue ñáyiú cùu ndí mee-dé ní dácácu nihnu-gǎ. Te té Nòé-án cúu-dé téé ní cǎháⁿ dóho-yu nǎcuáa cada váha-yu cundecú-yu ní cùu te ñà túú ní cuini-yu. 6 Te Yǎ Ndiǒxí ní dǎngává-gǎ ñuhú ní dánáa-gǎ ñáyiú ñuú Sòdomá ndíhi ñáyiú ñuú Gómorrá te mee-nǎ yǎa ní nduu ñuú-án. Te sǎ dúcáⁿ ní cuu xǎⁿ cútnùní iní-ó nǎcuáa cada ñaha Yǎ Ndiǒxí xii nchaa ñáyiú ñà túú quide váha. 7 Dico té Lót téé ní quide ndáa ní xindecu ñⁿ ñuú-án dàvá-án chi ní dácácu nihnu ñaha-gǎ xii-dé. Te nchaa ñáyiú ñuú núú ní xindecu-dé-án ǎ ní xínduu cuihna iní-yu, te mee-ni ichi díí iní ní xindecú-yu, te sǎ dúcáⁿ ní xóo cáda-yu xǎⁿ ío ní ndíhú iní té Lót. 8 Te

ɨⁿ nduu ɨⁿ nduu ní xóo cada ndàhú-xi iní té Lõt-áⁿ cuendá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha ní xóo cáháⁿ-yu ní xóo cundedóho-dé, ndìhi cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá n̄ xóo cadá-yu ní xóo quini-dé, te mee-dé ní cuu-dé ɨⁿ téé ní xínduu vii ní xínduu váha iní-xi núú Yá Ndiõxí. ⁹ Te sá dúcáⁿ n̄ yáha té Nõé ndìhi té Lõt, xíáⁿ cútnùní iní-ó sá Yá Ndiõxí ío chindee-gá cue ñáyiú quide ndáá ndécú ìchi-gá cuendá sá v̄ cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá cuèi nándi na ndòhó-yu cundecú-yu. Te Yá Ndiõxí càchí-gá sá ncháá ñáyiú ndècu ìchi cuehé ìchi duha sa ndècu túha-yu sá quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú nduu nà yáha cundáá cuèchi-yu.

¹⁰ Te uuⁿ-gá cada ñaha Yá Ndiõxí xii nchaa cue téé ndècu ìchi díí iní, te dàquee tìhú-güedě nchaa tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o, te cùu-güedé cue téé ñí iní-xi, te yí iní-güedé, te ñá túú yùhú-güedé cáháⁿ úhú-güedé cuendá nchaa espíritú cúnú. ¹¹ Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí ío cùnuu-xi dacúxí cuè téé-áⁿ, dico ñá túú cùyí-xi cáháⁿ-xi dàtná cáháⁿ cue téé-áⁿ òré ndácáⁿ cuèchi-xi núú Yá Ndiõxí cuendá nchaa sá quidé cuè espíritú cùndìhi yucu ñáváha.

¹² Te nchaa cue téé dandàhú ñáhá xii-ndo-áⁿ cúu-güedě dàtná cue quiti, chi cue quiti-áⁿ ñá túú ndècu sá xìní tnùnì-güedí, chi cue quiti-áⁿ n̄ cacu-güedí sá tn̄-ó-güedí te cahni-o-güedí. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa cue téé-áⁿ, chi cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá ndédani cãa espíritú cuèi ñá túú xìnì-güedé ná espíritú cúu-xí, te ñu-ni mee-güedě dácuíta nihnu-güedé méé-güedě sá dúcáⁿ quide-güedé, ¹³ te sáá nduu te nacháhu-güedé nchaa sá quidé-güedě-áⁿ, te cuèi nduu cuèi niú cúdí iní-güedé quidé-güedě nchaa núú sá cuèhé sá dúhá sàni iní-güedé. Te òré nãtacá-ndó càda-ndo ɨⁿ vico chiñuhu-ndo Yá Ndiõxí te chitnahá ñáhá-güedě xii-ndo, te cada dusaⁿ-güedě sá cúdí iní-güedé sá dandàhú ñáhá-güedě xii-ndo, te dícó sácáⁿ núú cuáha ñaha-güedě xii-ndo dùcaⁿ na cada-güedé.

¹⁴ Te nchaa cue téé-áⁿ òré xìnì-güedé ɨⁿ ñáyiú d̄hí te ndìhi-ni sàni iní-güedé cáháⁿ ndìhi ñaha-güedě xii-yu, te ñá túú ndùu vétú iní-güedé cuendá nchaa sá cuèhé sá

dúhá quide-güedé chi uuⁿ-gá uuⁿ-gá sání iní-güedé cada-güedé. Te cuáháⁿ-güedé dandàhú-güedé nchaa ñáyiú ñá túú nihí ndéé càda ndáá cuendá canchicúⁿ nihnú-yu nchaa tnúhu cáháⁿ-güedé. Te mee-ni ncháa sá ndécú ndìhi tnaha ñáyiú-güedé cúu iní-güedé, te cue téé-áⁿ cúu-güedě cue téé duuⁿ duuⁿ sa ní xíta nihnu núú Yá Ndiõxí. ¹⁵ Chi cùu-güedé cue téé v̄ cáni-gá iní-xi cada ndáá, te nchìcúⁿ nihnu-ná-güedé quidé-güedě nãcuáa ní xóo cada ndí Balaám déhe ndí Bèór, chi ndí Balaám-áⁿ n̄ xóo tnahá iní ndí cada ndí chiúⁿ cuehé nãcuáa ní xóo níhí ndí díhúⁿ. ¹⁶ Te Yá Ndiõxí ní quide-gá ní cáháⁿ búrru ndí ní tenáá ñáhá-dí xii ndí cuendá sá v̄ cadá ndí ɨⁿ cuèchi sàni iní ndí cada ndí ni cùu. Te sá dúcáⁿ n̄ cuu xíáⁿ ní nguítuu ndí ñá túú ní quide ndí ɨⁿ sá ñá túú nandìhi sàni iní ndí ni cùu.

¹⁷ Te nchaa cue téé ducaⁿ x̄iquide cùu-güedé dàtná ɨⁿ doco yìchí, te cùu tucu-güedé dàtná ɨⁿ vícò sá xídó tãchí te ñá túú d̄u nchídó-xí, te sa ndècu túha ɨⁿ xichi núú ìo nee quíhíⁿ-güedé cundecu-güedé ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁸ Te cue téé-áⁿ cáháⁿ-güedé dàtná cáháⁿ ɨⁿ téé ío cùu cahnu dico ñá túú vèdana nandìhi nchaa tnúhu cáháⁿ-güedé, te cue téé-áⁿ dandàhú-güedé nchaa ñáyiú íchí n̄ dáñá ìchi cuehé ìchi duha, te xãhaⁿ-güedě xii-yu sá cúu-ní cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñáyiú ndècu ìchi díí iní, ¹⁹ te xãhaⁿ tucu-güedé sá cúu-ní cadá-yu nani véxi iní-yu cuèi sá v̄aha te cuèi sá cuèhé, dico mee-güedě chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá cùnuu quide-güedé. Te nchaa ñáyiú ñá ndácú dàña nándi sá cuèhé sá dúhá cúu-yu dàtná ɨⁿ ñáyiú xinu cuechi ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pãtróóⁿ-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-yu chi ñá ndácú-yu dàñá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ²⁰ Te núu ñáyiú sa ní dáñá ncháa ìchi cuehé ìchi duha cuendá sá n̄ cùtnùnì iní-yu nãcuáa ndùu tnúhu Xitohó Jesucristú, Yaá ní dácãcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú ná nãchocáva iní-yu cundecu tucu-yu ìchi cuèhé ìchi duha, te mee-nã sá cuèhé sá dúhá tàxi tnunì ñáhá-xí xii-yu, te núu ducaⁿ te v̄a-gá tucu cadá-yu dacúxí dàtná ní xóo cadá-yu cútnahá vátá cútnùnì-gá iní-yu nãcuáa ndùu tnúhu-gá.

21 Te váha-gá sá vă ngũnu ichi-yu ichi ndáá ní cùu te ñá díú sã sà ní ngũnu ichi-yu te ní dáñã-yu nchaa tnũhu-gá sá sà ní níhĩ-yu ndècu ndihĩ-yu sànu ichi ñaha-xi nacuáa cundecú-yu ní cùu. 22 Te ñáyiú ducaⁿ xĩquide quèe ndáá-xi nàcuáa cuáháⁿ ìⁿ cuèndú sá cãchĩ-xi: “Iná ní nacaxi-di sá ñi ndusaⁿ-di, te cùchĩ quiti ichi ní xichi ndute cãndoo cuáháⁿ-ni tucu-di cuchi ñuhu-di núú ndèhýú”, duha cuáháⁿ cuèndú-áⁿ.

3

Xítohó Jesucristú quixi tucu-gá

1 Te nchaa nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í cùtnuní iní-í sá ìo váha sàni iní-ndó, te xéhe cúú-xí tütú cúú ùú cãdũha-í sá cúú-xí-ndó, te ìⁿ-ni cãháⁿ-í dándàcu iní ñáhà-í xii-ndo nchàa tnũhu sá sà ní xíndedóho-ndo. 2 Chi cuìní-í sá vă nàcuànaa-ndo nchaa tnũhu ní cãháⁿ nchaa cue téé ní xóo cãháⁿ tnũhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha, te ní vă nàcuànaa-ndo nchaa tnũhu ní cãháⁿ cue téé ní cãháⁿ tnũhu Xítohó Jesucristú Yáa ní dácãcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú, chi ñu nchaa tnũhu-áⁿ sánú ìchi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o cundecu-o.

3 Te ío-gá xíní ñuhu-xi cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada-xi òré vátá sàá-gá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a, te cãchĩ tnũhu-í xii-ndo sã cùndècu ñáyiú cuhuⁿ iní mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá te mee-ni xĩãⁿ cadá-yu, te cãháⁿ cuèhé cãháⁿ duhá-yu cuèndá tnũhu Yá Ndiõxí. 4 Te cachĩ-yu: “Ñá ndáá sá quixí Xítohó Jesucristú ñuyíú-a, chi núu quixi-gá te sá ndéé ama-gá sa ní quexìo-gá ní cùu. Te dàtná-ni quide-xi vitna ñu-ni duha ní quesaha-xi quide-xi ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú, te ñu-ni duha quide-xi ndéé cùtnàhá ní xíndecu cue ñani tnáhá-ó ndéé sanaha, te ñu-ni duha quide-xi ndéé ní sáá nduu ní xihĩ-güedé, te ñu-ni duha quide-xi ndéé vitna”, duha cãháⁿ-yu. 5 Te ñucùuⁿ cadá-yu vá cadá cuèndá-yu sá Yá Ndiõxí ní cãháⁿ-gá te ní ngúndecu andiú ndihĩ ñuyíú-a, te ñu-gá ní quide ní quene ñuhu yìchĩ xitĩ ndute ní ngúndecu-xi ìⁿ xio. 6 Te ìⁿ xito ní dándáá Yá Ndiõxí ndute ñuyíú-a ní dánáá-gã nchaa sá ío. 7 Te Yá Ndiõxí ní cachĩ-gá sá cùndècu-ni ñuyíú-a ndihĩ andiú ndéé ná sáá nduu cada-gá nchaa nàcuáa ní cãháⁿ-gá sá cúú-xí

nchàa ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha, te dàvá-áⁿ danàa-gá nchaa ñáyiú-áⁿ chi cáyú andiú ndihĩ ñuyíú-a.

8 Te nchaa nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, ío cuhuⁿ iní-ndó tnũhu na cãháⁿ-í-a, chi Yá Ndiõxí ñá túú sàni iní-gá dàtná sání ìni méé-ó, te ìⁿ nduu cùu-xi datná úxi cièndú cuíá, te úxi cièndú cuíá-ãⁿ cúú-xí dàtná ìⁿ nduu sá cúú-xí-gã. 9 Te Yá Ndiõxí ñá túú dàna ndodo iní-gá vá cadá-gã ìⁿ sá cãháⁿ-gá dàtná cãchĩ cue ñáyiú sá dáná ndòdo iní-gá cada-gá ìⁿ sá cãháⁿ-gá, chi ñucùuⁿ tnahí dácaca-gá nduu cuèndá sá ìo cùndahú iní ñáhá-gã xii-o, te cuìní-gá sá ncháá ñáyiú ndixi túu iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ndècú-yu te tuhá-yu ichi-gá, te ducaⁿ quide-gá chi cuìní-gá sá vă cuíta nihnu ni ìⁿ-yu.

10 Te dàtná quidé cuè ñadúhú quĩhu-güedé ìⁿ vehe dùhu-güedé òré ñá túú yìhĩ iní xítohó vehe-áⁿ, te ducaⁿ càda Xítohó Jesucristú chi nduu ñá túú yìhĩ iní ñáyiú ñuyíú-a quixi tucu-gá, te dàvá-áⁿ cada-xi andiú dàtná quidé-xi òré níhĩ vìhĩ cãháⁿ ñuhu, te ñu-ni òré-áⁿ ndoñuhu àndiú, te cáyú nchaa chódíní, te cáyú tucu tnáhá ñuyíú-a ndihĩ nchaa sá ío.

11 Te vitna nchòhó sa xíní-ndó sã náá ñuyíú-a te xĩãⁿ ío xini ñuhu-xi cada váha-ndo cùndecu-ndo, te cada-ndo nàcuáa cuìní méé Yá Ndiõxí cunduu. 12 Te ío nducu ndèe-ndo ducaⁿ cada-ndo cuèndá ducaⁿ ndihĩ-ni sáá nduu càda-gá nchaa nàcuáa cãháⁿ-gá, te ducaⁿ nchòhó cundecu túha-ndo sáá nduu-ãⁿ. Te ñu-ni nduu-ãⁿ ndoñuhu àndiú chi cáyú-xi, te ñu-ni ducaⁿ ndoñuhu tucu nchaa chódíní chi ndihĩ-di cáyú. 13 Te nchoo ndètu-o sáá nduu cùndecu-o ìⁿ ñuyíú sáá, te quini-ó ìⁿ andiú saa datná ní cachĩ Yá Ndiõxí, te yacáⁿ chi mee-nã cue ñáyiú quide váha cundecu.

14 Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, ñini ndètu-ndo sáá nduu dùcaⁿ cada-xi ío nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni sá váha cundecu-ndo ichi Yá Ndiõxí, te cundecu nahi-ndo, te cada-ndo nchàa nacuáa vá cùndècu cuéchi-ndo nũú-gã. 15 Te ío cada cuèndá-ndó sã dácaca-gá nduu dùcaⁿ cada-gá chi cuìní-gá sá ncháá ñáyiú nanihĩ tãhú-yu. Te té Pãblú téé ío cùu iní-ó ndècu ndihĩ-o ichi Xítohó Jesucristú ñu-ni nàcuáa

càháⁿ-í-a ðiu-ni ducaⁿ ñi tee-dé ìⁿ núú tütú ní dácáxí-dě ndaha-ndo, te ní tee-dé nàcuáa ní dácáhu íní ñáhá Yá Ndiõxí xii-dé. ¹⁶ Te ðiu-ni ducaⁿ càháⁿ-dé nchaa dava-gá núú tütú cádũha-dé, te dava tnúhu càháⁿ-dé ío úhú tecú tnùní-ó, núú xíãⁿ ñáyiu ñá túú cùtnuní váha iní-xi, ñáyiu ío yáchí sàndáá iní-xi ìⁿ tnúhu, ñáyiu-áⁿ tècú tnùní dátñi-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní-dé, ndihí nchaa dava-gá tnúhu yòdo tnuní núú tütú Yá Ndiõxí, te sá dúcáⁿ quidé-yu te dacuïta nihnú-yu mèé-yu.

¹⁷ Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide dava ñáyiu, núú xíãⁿ ío xini ñuhu-xi quihí iní-ndó cùndecu-ndo cuendá ducaⁿ cùndecu-ni-ndo ichi-gá, te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá nchàa cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha, chí cue tée-áⁿ ñà túú sàni váha iní-güedé cuendá tnúhu Yá Ndiõxí. Te núú na dàña-ndo mee-ndo dandahú ñáhá-güedè xii-ndo te vá cùndècu váha-gá-ndó ìchi-gá dàtná ndécú-ndó vitna. ¹⁸ Te nchòhó uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita cutnùní-gá iní-ndó quíhíⁿ nchaa nàcuáa ta chindee ñaha Xítohó Jesucristú xii-ndo cuáháⁿ. Te ducaⁿ ío-gá cuita cutnùní iní-ndó nchàa nacuáa sàni iní-gá, te ðiu-gá cúú-gá Yaá ní dácácu nihnu ñaha xì-o núú ùhú núú ndàhú. Te chí ná càchí-ó sã ío càhnu cuu-gá cuèi vitna té cuèi ndéé núú cuáháⁿ núú vèxi. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-ñã vitna.

TUTÚ DÍHNA NÍ CADÚHA TÉ JUÀÁ

Tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa naníhí tãhú-ó

¹ Te yúhú té Juàá cãchí tnúhu-í xii-ndo cuendá Crístú Yáá cãháⁿ nãcuáa cundecu ndíhi-o Yã Ndiöxí. Te Crístú-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cútñhá ní ngáva ñuyú. Te yúhú ní xiní núu-í ndíhi cue téé ní xica cuu ndíhi-í nãcuáa càa nãcuáa ndùu-gá. Te ní xíndedóho-ndí tnúhu ní cãháⁿ-gá, te ní tendaha-ndí-gá te ní cutnùní ndáá iní-ndí sá ñⁿ yiqui cuñú cúu-gã. ² Te ní quixi túu-gá ñuyú-a, te ní xiní-ndí-gá, te xiãⁿ cãchí tnúhu ndáá-ndí xii-ndo. Te cãchí tnúhu tucu-ndí sá ndécú-gá ndíhi Tãtá-gã Dútú Ndiöxí ní cùu, te ní quixi-gá ñuyú-a ní xíndecu-ndí ndíhi-gá. Te ní cachí tnúhu-gá xii-ndí sá ndúú tãhú-ó cundecu ndíhi-o Yã Ndiöxí ní caa ní quíhíⁿ te núu na quíndáá iní-ó-gã. ³ Te xiãⁿ dátúu-ndí núu-ndó nchàa sá ní xiní-ndí, ndíhi nchaa sá ní xíndedóho-ndí cuendá cuu ñⁿnuu-o nchàa-o datná nchúhú cúu ñⁿnuu-ndí ndíhi Tãtá-ó Dútú Ndiöxí, ndíhi Déhe-gá Xítohó Jesucrístú. ⁴ Te xiãⁿ núu tè-í nchaa tnúhu-a cuendá cudí iní-ó nchàa-o.

Yá Ndiöxí cúu-gã datná ñⁿ ñuhú

⁵ Te nchaa tnúhu ní dánèhé ñáhá Xítohó Jesucrístú xii-ndí, xiãⁿ dánèhé ñáhà-í xii-ndo. Te ní cachí-gá sá Yã Ndiöxí cúu-gã datná ñⁿ ñuhú dáyèhé-gá iní-ó, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-gá chi ío váha quide-gá, te ñá túu quide-gá ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá. ⁶ Te núu cãchí-ó sã ndécú-ó ìchi Yã Ndiöxí, te quide-ni-o nchaa sá cuèhé sá dúhá, te dàcuandehnde-o te ñá túu quide ndáá-ó núu-gã. ⁷ Te núu na càda váha-o datná quidé mèe-gá, te cuu ñⁿnuu-o nchàa-o. Te ndada ndoo ndada nine-gá iní-ó, chi cada cãhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, chi ñu cuendá-áⁿ ní xíhí Déhe-gá Xítohó Jesucrístú núu cùrúxí.

⁸ Te núu cãchí-ó sã ñà túu quide-o ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te dãndahú-ó mèe-o, te ñá túu quide ndáá-ó núu Yã Ndiöxí.

⁹ Te núu na nãhmá-ó nchàa yíca cuèchi-o

núu-gã, te mee-gã cada cãhnu iní-gá, te ndada ndoo-gá iní-ó, cuendá cada ndáá-ó cundecu-o ìchi-gá, chi mee-gã ío váha quide-gá te ío ndáá quidé-gã, ducaⁿ ní cãháⁿ-gá te ducaⁿ quide-gá. ¹⁰ Te núu na cãchí-ó sã ñà túu quide-o ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te quide-o Yã Ndiöxí ñⁿ ñándéhné, dico ñá túu ndèhnde-gá. Te ñá túu ndècu tnúhu-gá iní-ó te núu ducaⁿ na càda-o.

2

Xítohó Jesucrístú cãháⁿ ndàhú-gá cuendá-ó

¹ Te nchòhó ñáyíu cùu datná déhe-í, chido tnuní-í nchaa tnúhu-a cuendá sá vã cáda-ndó ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá. Dico núu ñⁿ-ndo quide-ni-ndo nãndí sá cuèhé sá dúhá, te ndècu ñⁿ Yáá cãháⁿ ndàhú cuendá-ó núu Yã Ndiöxí. Te Yáá-áⁿ cúu-gã Xítohó Jesucrístú Yáá quidé ndáá. ² Te ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o cuendá ngúndecu váha-o núu-gã te núu na quíndáá iní-ó-gã. Te ñá díu-ní sã cuendá yíca cuèchi nchoo ní xíhí-gá, chi tnàhá cuendá nchaa yíca cuèchi ñáyíu ní càa xico ñuyú.

³ Te núu cada-o nchàa nãcuáa cãháⁿ Yã Ndiöxí, te cutnùní iní-ó sã ndécú-ó ìchi-gá. ⁴ Te núu cãchí-ó sã ndécú-ó ìchi-gá te ñá túu quide-o nãcuáa cãháⁿ-gá, te dàcuandehnde-o, te ñá túu quide ndáá-ó núu-gã. ⁵ Te núu sãndáá ndisa iní-ó tnúhu-gá, te quide-o nchaa nãcuáa cãháⁿ-gá, te ducaⁿ te cùu iní ndisa-o-gã, te cutnùní ndáá iní-ó sã ndécú-ó ìchi-gá. ⁶ Te núu cãchí-ó sã ndécú-ó ìchi Yã Ndiöxí, te xini ñuhú-xi cada ndáá-ó cundecu-o ñuyú-a datná ní quide ndáá Xítohó Jesucrístú cútñhá ní xíndecu-gá ñuyú-a.

Ndudú sáá

⁷ Te nchòhó ñáyíu ndècu ndíhi-í ìchi Xítohó Jesucrístú, ñá túu chido tnuní-í ñⁿ tnúhu saa sã cúu-xí-ndó, chi ñu-ni tnúhu sá ní ngúndecu ndíhi-ndo ndéé díhna, tnúhu ní xíndedóho-ndo ndéé cútñhá ní sãndáá iní-ndó-gã, xiãⁿ chídó tnuní-í. ⁸ Te tnúhu-a cùu-xi datná ñⁿ tnúhu saa tè-í dãndacu iní ñáhà-í xii-ndo nãcuáa ní quide Xítohó Jesucrístú cútñhá ní quixi-gá ñuyú-a ní quide váha-gá, te tnàhá nchòhó ní tnúu-ndo tnúhu-gá te quide váha-ndo tnàhá-ndó. Te

vitna ìⁿ nduu ìⁿ nduu ta cùu vai ñáyiú ta dàña nchaa sá cuèhé sá dúhá cuáháⁿ, chi Xítóhó Jesucristú tá dándixi túu-gá iní-yu cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí.

⁹ Te núu càchí-ó sá quidé vâha-o, te cùu úhú iní-ó tnâha ñáyiú-o, te xíãⁿ ñá túú quide ndáá-ó, chi ndècu-ni-o ichi cuehé ichi duha sá dúcáⁿ quide-o. ¹⁰ Te núu na cùu iní-ó tnâha ñáyiú-o datná cúu ìní ñáhá mèe Yá Ndiöxí xii-o ña, te quide ndáá-ó núú-gã, te vá cánúichi-o tnaaha ñáyiú-o ìⁿ ichi cuehé ichi duha. ¹¹ Te núu cùu úhú iní-ó tnâha ñáyiú-o, te ñá túú quide vâha-o núú Yá Ndiöxí, chi ndècu-ni-o ichi cuehé ichi duha, te ñá túú cùtnuní iní-ó sá quidé-ó. Chi cùu-o datná ìⁿ tée ndècu núú néé chi ñá cùtnuní núú-dě ndèe ichi quíhíⁿ-dé. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchoo chi ñá cùtnuní iní-ó ndèe ichi quíhíⁿ-ó te núu ducaⁿ na càda-o cuu úhú iní-ó tnâha ñáyiú-o.

¹² Te nchòhó ñáyiú cùu datná déhe-í, yúhú chídó tnùní-í tnúhu-a ìⁿ núú tütú càchí tnúhu-í xii-ndo sã ñí quide càhnu iní Yá Ndiöxí nchaa cuèchi-ndo, chi ñíu cuèndá-áⁿ ñí xíhí Xítóhó Jesucristú. ¹³ Te nchòhó ñáyiú sacuéhé, yúhú tée-í tnúhu-a sá cúu-xi-ndó chi càháⁿ ndihí-ndo Jèsús, te Yaá-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cùtnahá ní ngáva ñuyíú. Te nchòhó ñáyiú nchícúⁿ-gá tée tucu-í tnúhu-a sá cúu-xi-ndó chi ñá túú sãndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ yucu ñãvâha.

Te nchaa nchòhó ñáyiú cùu datná déhe-í, tée tucu-í tnúhu-a sá cúu-xi-ndó, chi sa càháⁿ ndihí-ndo Tãtã-ó Dütú Ndiöxí. ¹⁴ Te nchòhó ñáyiú ñí sãhnu, yúhú chídó tnùní-í tnúhu-a ìⁿ núú tütú chi càháⁿ ndihí-ndo Jèsús, te Yaá-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cùtnahá ní ngáva ñuyíú. Te nchòhó ñáyiú nchícúⁿ-gá, yúhú chídó tnùní-í tnúhu-a chi ío ñíhí ndéé-ndó ndècu-ndo, chi tnìⁿ-ndo tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí. Te ñá túú sãndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ yucu ñãvâha.

¹⁵ Te vá cùhúⁿ ìní-ndó ñí ìⁿ sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a, te ñí vã cání ìní-ndó càda-ndo. Chi núu na cùhuⁿ iní-ó nchãa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a ña, te ñá túú Tãtã-ó Dütú Ndiöxí ñúhú ìní-ó te núu ducaⁿ na càni iní-ó. ¹⁶ Te nchaa ñáyiú ñuyíú-a quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi ñíu nchaa xíãⁿ cùdã ìní-yu cadã-yu. Te nchaa sá cuèhé sá dúhá sãni iní-yu, ndihí nchaa

sá xíní-yu quidé-yu. Te xíquide nínu-yu mèe-yu cuèndá nchaa sá ndécú ndihí-yu. Te nchaa sá ñã túú vâha ní cacu nihnu-xi ñuyíú-a. ¹⁷ Te nchaa sá ñã túú vâha ío ñuyíú-a, ndihí nchaa sá sãní cuèhé sãní dùha iní-yu cuita ndihí nihnu-xi quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiú tnìⁿ tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí cundecú-yu ndihí-gá ñí caa ñí quíhíⁿ.

Tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí ndihí tnúhu ndehnde

¹⁸ Te nchòhó ñáyiú cùu datná déhe-í, sa ñíhí-ndó tnúhu sá quíxí ìⁿ tée cunuu-gã-dé cuu úhú iní-dé Crístú. Te sa xíndecu-gá ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-gá, núu xíãⁿ cùtnuní iní-ó sã sã ta cuyatni nduu naa ñuyíú-a. ¹⁹ Te ñáyiú-áⁿ ñí xíndecu ndihí ñáhá-yu xii-o, te ñí queé-yu cuáhãⁿ-yu chi ñá túú ñí cùu ìⁿnuu-o ndihí-yu. Chi núu dícó ñí cùu ìⁿnuu-o ndihí-yu te cundecu ndihí ñáhãⁿ-yu xii-o ñí cùu. Te duha ñí cuu cuèndá cutnùní ndáá iní-ó nchãa-o sá ñã túú cùu ìⁿnuu-o ndihí-yu, chi ñá túú sãndáá iní-yu Yá Ndiöxí.

²⁰ Te Xítóhó Jesucristú ñí taxi-gá Espíritú Yá Ndiöxí ndécú ndihí-o, núu xíãⁿ tècú tnùní-ó tnúhu-gá. ²¹ Te cuèndá sá xíní-ndó tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí núu xíãⁿ tée-í tnúhu-a, te ñá ñíú ìⁿ sã ñã cùtnuní iní-ndó cùu-xi. Te sa nãha-ndo sã ñí ìⁿ tnúhu ndehnde ñã túú ñútnahã-xi núú tnúhu Yá Ndiöxí, chi mee ñíne-ñí tnúhu ndáá cúu-xi.

²² Te nchaa ñáyiú càchí sã ñã ñíú Jèsús cúu Crístú Yaá ñí tendaha Yá Ndiöxí ñí quixi ñuyíú-a dàcuandehndé-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús. Te ñíu-ñí-yu càchí-yu sã ñã ñíú Dêhe Yá Ndiöxí cúu Jèsús, te sã dúcãⁿ quidé-yu te cùu úhú iní-yu Yá Ndiöxí ndihí Déhe-gá Jèsús. ²³ Te nchaa ñáyiú ñã túú sãndáá iní sã Dêhe Yá Ndiöxí cúu Jèsús, ñáyiú-áⁿ ñã túú ndécú-yu ichi Tãtã-ó Dütú Ndiöxí. Te nchaa ñáyiú càháⁿ sã Dêhe Yá Ndiöxí cúu Jèsús, ñáyiú-áⁿ ndécú-yu ichi Tãtã-ó Dütú Ndiöxí.

²⁴ Te nchaa tnúhu Yá Ndiöxí ñí tecú dóho-ndo ndèe díhna, tnúhu-áⁿ cùhuⁿ iní-ndó. Te núu nchaa tnúhu-áⁿ ná cùhuⁿ-ñí iní-ndó, te cundecu ndihí-ndo Yá Ndiöxí ndihí Déhe-gá cuèi vá cùndècu túu-ndo ndihí-gá ñuyíú-a. ²⁵ Te Jèsús ñí cachí-gá sã ndúú tãhú-ó cundecu ndihí-o-gá ñí caa ñí quíhíⁿ andíu.

26 Te cuendá nchaa ñáiyu dándahú ñáhá xii-ndo ní chídó tnùn-í tnúhu-a, 27 dico nchòhó chi ndècu ndih-ndo Espíritú Yá Ndiöxí sá ñí taxi Xítohó Jesucristú. Núu xiáⁿ ñá túú xini ñuhu-ndo ñáiyu danèhé ñáhá xii-ndo, chi mee Espíritú-gá dánèhé ñáhá-xí nchaa sá vaha. Te nchaa sá dánèhé ñáhá-xí xii-ndo cuu-xi sá ndáá, te ñá díú ñⁿ tnúhu ndehnde. Te vitna chí cáncñícúⁿ nihnu-ni ichi Yá Ndiöxí dàtná ní sanu ichi ñaha mée Espíritú-gá xii-ndo.

28 Te nchòhó ñáiyu cùu datná déhe-í, chí cáncñícúⁿ nihnu-ni ichi Xítohó Jesucristú, chi cuendá òré ná quixí tucu-gá ñuyíú-a te vá yuhú-ndó te ñí vá cúu cáhaⁿ núu-ndó núu-gá. 29 Te nchòhó sa ñaha-ndo sá mée-gá quidé ndáá-gá, te sa xini-ndó sá ncháá ñáiyu quide ndáá cúu-yu déhe Yá Ndiöxí.

3

Ñáiyu cùu déhe Yá Ndiöxí

1 Te chí cuáha cuendá sá ño cùu iní ñáhá Tātá-ó Dütú Ndiöxí xii-o cuendá sá cúu-ó déhe-gá, chí ducaⁿ ñí cachí-gá, te déhe ndisa-gá cúu-ó. Te núu xiáⁿ ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá cúu quini ñáhá-yu xii-o, chí ñá túú xini-yu nacuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí. 2 Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í, vitna cùu-o déhe Yá Ndiöxí, te vátá cútnuní váha-gá iní-ó ñasa cunduu-o ndèé núu cuáháⁿ núu vèxi. Dico sa cútnuní iní-ó sá òré ná quixi tucu Xítohó Jesucristú te nduu-o dàtná cáá mée-gá, chí quini-ó-gá nacuáa-ni caa nacuáa-ni ndùu-gá. 3 Te nchaa ñáiyu sa ndètu ñaha xii-gá sa ta ngündecu túha-yu cuáháⁿ, chí ta ndùu ndoo nduu nine iní-yu cuáháⁿ dàtná cáá ndòo caa nine mee-gá.

4 Te nchaa ñáiyu quide nándi sá cuehé sá dúhá ñá túú quide váha-yu núu Yá Ndiöxí, chí ní cachí-gá sá vā dúcáⁿ càda-o. 5 Te sa ñaha-ndo sá ñí quixi túu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a cuendá cada càhnu iní-gá nchaa sá cuehé sá dúhá quide-o, chí mee-gá ñá túú quide-gá ñí ñⁿ sá cuehé sá dúhá. 6 Te nchaa ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiöxí ñá túú ñùhú-yu ichi cuehé ichi duha. Te nchaa ñáiyu ñùhu ichi cuehé ichi duha ñá túú xini-yu nacuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucristú te ñí ñá túú xini-yu nása caa-gá. 7 Te nchòhó ñáiyu cùu datná déhe-í, vá dáñá-ndó mée-ndo

dándahú ñáhá ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, chí càchí-yu sá cúu cùndecu-o ichi Yá Ndiöxí te cada-o nándi sá cuehé sá dúhá dico ñá ndáá. Te nchaa ñáiyu quide váha quide ndáá-yu dàtná quidé mée Jesús. 8 Te nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha ndècu ndihí-yu yucu ñávaha, chí ducaⁿ quide mee-xi ndéé cútnahá vátá ngáva-gá ñuyíú. Te xiáⁿ ní quixi Jesús Déhe Yá Ndiöxí ní dáquéé tñhú-gá nchaa sá quidé yucu ñávaha.

9 Te nchaa ñáiyu ní natuha ichi Yá Ndiöxí ní nduú-yu déhe-gá, te ñá túú-gá quidè-yu nándi sá cuehé sá dúhá chí ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-yu. Núu xiáⁿ ñá túú-gá quidè-yu nándi sá cuehé sá dúhá, chí ní ngündecu ndihí ñaha-gá xii-yu. 10 Te cútnuní iní-ó nándi cùu ñáiyu cùu déhe Yá Ndiöxí, te cútnuní iní-ó nándi cùu ñáiyu cùu déhe yucu ñávaha. Te nchaa ñáiyu ñá túú quide ndáá, te cùu úhú iní-yu tnàha ñáiyú-yu, te ñáiyu-áⁿ ñá díú déhe Yá Ndiöxí cúu-yu.

Cuu iní tnáhá-ó ñⁿ ñⁿ-o

11 Te ndéé òré ní natuha-o ichi Yá Ndiöxí ní tecú dóho-o sá cúu iní-ó tnàha ñáiyu-o.

12 Te vá cùndùu úhú iní-ó dàtná ní quide ndíi Càin, chí ndíi-áⁿ ñí xindecu ndíi ndihí yucu ñávaha núu xiáⁿ ní sahani ndíi ñaní ndíi. Te ducaⁿ ñí quide ndíi chí ní xindecu ndíi ichi cuehé ichi duha, te ñaní ndíi ní xindecu-dé ichi váha.

13 Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vá cáda cuendá-ndó sá cúu úhú iní ñáhá nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo. 14 Te cunaha-ndo na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñùu na cùu iní-ó tnàha ñáiyu-o, te cútnuní iní-ó sá sá ní dáñá-ó ichi sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu, te vitna ní tñi-o ichi váha. Te nchaa ñáiyu ñá túú cùu iní tnàha ñáiyu-xi ñùhu-ni-yu ichi cuáháⁿ-yu núu úhú núu ndàhú. 15 Te nchaa ñáiyu ñá cúu quini ndéé tnàha ñáiyu-xi cùu-yu dàtná ñⁿ ñáiyu sahani ndíyi. Te nchòhó sa ñaha-ndo sá ñí ñⁿ ñáiyu sahani ndíyi ñá túú ndècu ndihí-yu tnúhu ndee iní sá nánihí tñhú-yu. 16 Te Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá nchaa yíca cuèchi-o, núu xiáⁿ cútnuní iní-ó sá ño cùu iní ñáhá-gá xii-o. Te xiáⁿ cútnuní iní-ó nacuáa cada-o cùu iní-ó tnàha ñáiyu-o,

te cuèi na cùú-ó cuendá sá cúú-xí ñⁿ-yu, cuendá-nã sá ná dàcácu nihnu-ò-yu núú tnũndòho ndecú-yu. ¹⁷ Te núú ndècu ndihì-o sá cóhó sã cáxí-ó ndihì nchaa sá nándihì-o, te ndècu ñáyiu ndàhú ñá túú vèdana ná ndécú ndihì, te ñá túú chindee-ó-yu, te ñá túú cùu iní-ó Yã Ndiõxí te núú ducaⁿ na càda-o. ¹⁸ Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í vá cuendá-ni cùnàha càháⁿ-ndó sã cúú iní tnáhá-ndó, chi cuu iní tnáhá ndisa-ndo te coto tnàha-ndo.

Vá yùhú-ó nũú Yã Ndiõxí

¹⁹ Te núú ducaⁿ na càda-o, te cutnùnì iní-ó sã ndécú-ó ìchi ndáá ichi Yá Ndiõxí, te ñá túú-gã ná quihì iní-ó nũú-gã. ²⁰ Te núú ndihú iní-ó cuendá ñⁿ sá ñi quide-o, te sa nàha Yá Ndiõxí te núú ní quide váha-o àdi ní quide cuèhé-ó, chi sa nàha ndáá-gã nàcuáa càa iní-ó. ²¹ Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, na càchí tnúhu-í xii-ndo, te núú ñá túú nã sání iní-ó te ñá túú nã quidé-ó, te vá yùhú-ó nũú Yã Ndiõxí. ²² Te nchaa sá vãha na càcáⁿ-ó nũú Yã Ndiõxí, te mee-gã taxi-gá chi tnè-o tnúhu càháⁿ-gã, te quide-o nchaa nacuáa cùu iní-gã. ²³ Te ní cachí Yã Ndiõxí sá quindáá iní-ó Dèhe-gá Xítóhó Jesucrìstú, te cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o dàtná ní cachí-gã. ²⁴ Te nchaa ñáyiu tnè tnúhu-gã ndécú-yu ichi-gã, te ndècu ndihì ñaha-gã xii-yu. Te cùtnunì iní-ó sã ndécú-ó ndihì-gã chi ní taxi-gã Espíritú-gã ndécú ndihì-o.

4

Ñáyiu ndècu ndihì Espíritú Yã Ndiõxí ndihì ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii Xítóhó Jesucrìstú

¹ Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, vá cùtexínu quindáá iní-ndó tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiu càchí sá ndécú ndihì Espíritú Yã Ndiõxí. Chi díhna-gã cada cuendá váha-ndo te núú càháⁿ ndáá-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí, chi ío vãi ñáyiu ñuyú-a cachí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu-gã dico ñá ndáá. ² Te duha cutnùnì iní-ó nãndi cùu ñáyiu ndècu ndihì Espíritú Yã Ndiõxí. Nchaa ñáyiu càháⁿ ndáá sá Xítóhó Jesucrìstú ní quixi-gã ñuyú-a te ní cuu-gã ñⁿ yiqui cùñú, ñáyiu-áⁿ cúú-yu ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiõxí. ³ Te nchaa ñáyiu ñá túú càháⁿ nàcuáa càa Jesús cútnáhá ní quixi-gã ñuyú-a ñáyiu-áⁿ

dándahú ñáhã-yu, chi ñá túú cùu-yu ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiõxí. Te diu-ní-yu cùu úhú iní-yu Jèsús. Te nchòhó sa nàha-ndo sá cùndècu ñáyiu cuu úhú iní ñáhá xii-gã, dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sã sã ndecú-yu.

⁴ Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, ndècu ndihì-ndo Yá Ndiõxí, te ñá dáñá-ndó dándahú ñáhã nchaa ñáyiu càchí sá càháⁿ tnúhu-gã te ñá ndáá. Te ñá túú sàndáá iní-ndó chi Yá Ndiõxí Yaá ndécú ndihì-ndo taxi tnunì víhí-gã dàcúúxí yùcu ñávãha ndècu ndihì nchaa ñáyiu ñuhu ichi cuehé ichi duha. ⁵ Te nchaa ñáyiu dándahú ñáhã sã càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndécú-yu ichi cuehé ichi duha, te mee-ni cuendá nchaa sá ío ñuyú-a càháⁿ-yu. Te tédóho ñaha nchaa dava-gã ñáyiu ndècu diu-ni ichi cuehé ichi duha. ⁶ Te nchoo cùu-o ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiõxí. Te nchaa ñáyiu xĩndecu ichi-gã tnè-yu tnúhu càháⁿ-ó, te nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gã ñá túú tnè-yu tnúhu càháⁿ-ó. Te duha te cùtnunì iní-ó nãndi cùu ñáyiu càháⁿ ndáá, te cùtnunì tucu iní-ó nãndi cùu ñáyiu dándahú ñáhã.

Cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o dàtná cúú iní ñáhá mèe Yá Ndiõxí xii-o

⁷ Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, xini ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó dàtná cúú iní ñáhá mèe Yá Ndiõxí xii-o, chi mee-gã táxí-gã sá xini tnùnì-ó cuendá cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o. Te nchaa ñáyiu cùu iní tnàha ñáyiu-xi cùu-yu déhe Yá Ndiõxí, te cùtnunì ndáá iní-yu sá ndécú ndihì ñaha-gã xii-yu. ⁸ Te nchaa ñáyiu ñá túú cùu iní tnàha ñáyiu-xi ñá túú ndècu ndihì-yu Yá Ndiõxí. Te nchaa ñáyiu ndècu ndihì Yá Ndiõxí, ñáyiu-áⁿ sãñaha-gã sá xini tnùnì-yu cuendá cuu iní-yu tnàha ñáyiu-yu. ⁹ Te cùtnunì iní-ó sã cúú iní ñáhã Yã Ndiõxí xii-o nchaa-o, chi ní tendaha-gã ñⁿdii díi-ni Déhe-gá Xítóhó Jesucrìstú ní quixi-gã ñuyú-a cuendá sá díú-gã cada te naníhí tàhú-ó, te núú na quindáá iní-ó tnúhu-gã. ¹⁰ Te ío cùu iní ñáhã Yã Ndiõxí xii-o nchaa-o. Te ñá díú sã méé-ó cùu iní-ó-gã, chi díhna-gã méé-gã sa cùu iní ñáhã tnáhí-gã xii-o, núú xiãⁿ ní tendaha-gã Déhe-gá ní quixi-gã ñuyú-a ní xihí-gã sá cuendá nchaa yicá cuèchi-o.

11 Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, xìnì ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó, chi mee Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gã xii-o. 12 Te ni ñⁿ nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a ñá túú xìní-ó nàcuáa càa Yá Ndiöxí, dico nchoo ñáyiú ní tuha ichi-gá chi cùtnuní iní-ó sã ndécú ndìhi ñaha-gá xii-o. Núu xiãⁿ cúú ìní tnáhá-ó ñⁿ ñⁿ-o, te cùtnuní iní-ó sã cúú ìní ndisa-o-gã. 13 Te cùtnuní iní-ó sã ndécú-ó ìchi-gá, te ndècu ndìhi ñaha-gá xii-o, chi ní taxi-gá Espíritú-gá ndécú ndìhi-o. 14 Te yúhú ndìhi dava-gá cue téé ní xica cuu ndìhi-gá càháⁿ-ndí sá ñí xìní-ndí Jèsús Déhe Yá Ndiöxí ní quixi-gá ñuyíú-a, chi Tátá-ó Dütú Ndiöxí ní tendaha ñaha xii-gá ní quixi-gá cuendá dàcácu nihnu-gá nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a núú ùhú núú ndàhú. 15 Te nchaa ñáyiú càháⁿ ni yùhu ni iní-xi sá Dèhe Yá Ndiöxí cúú Jèsús, ñáyiú-áⁿ ndécú-yu ichi-gá te ndècu ndìhi ñaha-gá xií-yu.

16 Te sàndáá iní-ó ñí yuhu ni iní-ó sã Yá Ndiöxí cúú ìní ñáhá-gã xii-o, chi ducaⁿ iní-gá. Te nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá xii Yá Ndiöxí ndécú ndìhi ñaha-gá xií-yu. 17 Te núu ndisa cùu iní-ó Yá Ndiöxí te vá yùhú-ó òré ná sáá nduu tàud^ñ ñaha-gá xii-o tnúú nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chi quide ndáá-ó ndècu-o núú-gã ñuyíú-a dàtná ní quide mee Jèsús. 18 Chi nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá xii Yá Ndiöxí ñá túú-gã yùhú-yu, te núu cùu iní ndisá-yu-gã. Te núu yùhú-yu te xiãⁿ sa ndòhó-yu, chi ñùhú-yu ichi cuáháⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, chi nchaa ñáyiú yùhú ñá túú cùu iní ndisá-yu Yá Ndiöxí.

19 Te cuu iní-ó Yá Ndiöxí, chi mee-gã ndéé cútnáhá vátá quìndáá-gá iní-ó tnùhu-gá sa cùu iní ñáhá-gã xii-o. 20 Te nchaa ñáyiú càchí sá cúú ìní-yu Yá Ndiöxí, te cùu ùhú iní-yu tnàha ñáyiú-yu, ñáyiú-áⁿ dácuàndehndé-yu. Te núu ñá túú cùu iní-yu tnàha ñáyiú-yu ndècu ñuyíú-a ña, te uuⁿ-gá quidè-yu Yá Ndiöxí Yaá ñá túú xìní núú-yu. 21 Te càchí-gá núú tnùhu-gá sá ñáyiú na cùu iní ñáhá xii Yá Ndiöxí, te ducaⁿ-ni cùu iní-yu tnàha ñáyiú-yu.

5

Nchaa ñáyiú ní ndacu ní dáñá ìchi cuehé

ichi duha

1 Te nchaa ñáyiú sàndáá iní sá Jèsús cúú-gã Crístú Yaá ní quixi ñuyíú-a, ñáyiú-áⁿ cúú-yu déhe Yá Ndiöxí. Te cùu iní-yu Tátá-ó Dütú Ndiöxí, te cùu iní-yu Déhe-gá. 2 Te núu cùu iní-ó Yá Ndiöxí te quide-o nacuáa càháⁿ-gá, te cùtnuní iní-ó sã cúú ìní tnáhá ndisa-o nacuáa ndècu-o ichi-gá. 3 Te núu cùu iní-ó Yá Ndiöxí te tnè-o tnùhu càháⁿ-gá, chi cùtnuní iní-ó sã ñà díú ñⁿ sá ùhú cúú-xí dàtná càchí ñáyiú. 4 Te nchaa nchoo ñáyiú cùu déhe-gá sa ní dáñá-ó ìchi cuehé ichi duha, chi ní sàndáá iní-ó Jèsús núu xiãⁿ ní ndacu-o ñí dáñá-ó ìchi-áⁿ. 5 Te nchaa ñáyiú sàndáá iní sá Dèhe Yá Ndiöxí cúú Jèsús ní ndacú-yu ní queé-yu ichi cuehé ichi duha.

Nàcuáa ní càháⁿ Yá Ndiöxí cuendá Jèsús

6 Te Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a, te ní sandute-gá. Te ñá díú-ní xiãⁿ, chi ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o. Te Espíritú Yá Ndiöxí càháⁿ-xi mee-ni sã ndáá, chi càháⁿ Espíritú-gá-áⁿ sã Jèsús cúú-gã Crístú Yaá ní quixi ñuyíú-a. 7 Te úní testiú ndécú àndiú, Tátá-ó Dütú Ndiöxí, ndìhi Déhe-gá Xítohó Jesucristú, ndìhi Espíritú-gá. Te ñⁿ-ni tnùhu càháⁿ ndi nùnì testiú-áⁿ. 8 Te ducaⁿ cùu-xi ñuyíú-a tucu, chi càháⁿ Espíritú Yá Ndiöxí sá Jèsús cúú-gã Crístú. Te ní sandute-gá, te ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o. Te xiãⁿ cútnùnì ndáá iní-ó sã díú Jèsús cúú-gã Crístú. 9 Te núu tnè-o tnùhu váha càháⁿ ñáyiú, te váha-gã tnè-o tnùhu càháⁿ Yá Ndiöxí, chi càháⁿ ndáá-gá sá Dèhe-gá cúú Jèsús. 10 Te nchaa ñáyiú sàndáá iní sá Jèsús cúú-gã Déhe Yá Ndiöxí, ñáyiú-áⁿ cútnùnì iní-yu sá cúú-xí ñⁿ sá ndáá. Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnùhu càháⁿ Yá Ndiöxí quidè-yu-gá ñⁿ ñándéhdé, dico ñá túú ndéhdé-gá, chi mèé-yu ñá túú sàndáá iní-yu sá Dèhe-gá cúú Jèsús dàtná càchí mèé-gã. 11 Te Yá Ndiöxí càchí tnùhu ndáá-gá sá cùndècu-o ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te duha càháⁿ-gá chi sàndáá iní-ó Dèhe-gá. 12 Te nchaa ñáyiú na quìndáá iní ñáhá xii Déhe-gá cundécú-yu ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Déhe-gá vá cùndécú-yu ndìhí-gá.

Sáhu ndèé núú nǐ ndìhi-ná

¹³ Te cuèndá sá sàndáá iní-ndó Dèhe Yá Ndiǒxí núu xǎⁿ chídó tñuní-í tñúhu-a cuèndá cutnùní iní-ndó sá cùndècu ndìhi-o-gá nǐ caa nǐ quíhíⁿ.

¹⁴ Te ñá túú tñúhu yùhú cáháⁿ ndìhi-o Yá Ndiǒxí, chi tedóho ñaha-gǎ xii-o núu ñⁿ-ná sá ná càcáⁿ-ó núú-gǎ dàtná cuìní méé-gǎ.

¹⁵ Te cùtnuní iní-ó sǎ táxí-gǎ sá xìcáⁿ-ó núú-gǎ, chi nàha-o sá tédóho ñaha-gǎ xii-o núu na càcáⁿ-ó nàcuáa cùu iní-gá.

¹⁶ Te núu xìní-ó ñǎyiu ndècu ichi Yá Ndiǒxí te quidé-yu sá ñá túú vǎha núú-gǎ, te ndèhe-o sá ñá túú ní xíta nihnu duúⁿ-yu, te cáháⁿ ndìhi-o Yá Ndiǒxí cuèndá-yu, te dàcácu nihnu ñaha-gǎ xií-yu te núu na nùcúnu ichi váha-yu. Chi íó ñáyiu xídó quidé nǎndí sá ñá túú vǎha te xíta nihnu duúⁿ-yu, te vá càháⁿ ndìhi-gá-ó Yá Ndiǒxí cuèndá-yu. ¹⁷ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá cùu-xi yíca cuèchi, dico ñá ncháá-xí cùu-xi sá dácuíta nihnu ñaha dùuⁿ.

¹⁸ Te nàha-o sá nchóó ñáyiu cùu déhe Yá Ndiǒxí ñá túú-gǎ sání iní-ó càda-o nǎndí sá cuèhé sá dúhá. Te ducaⁿ chi mee Jèsús déhe Yá Ndiǒxí xító ñaha-gá xii-o, núu xǎⁿ ñá ndácú-gǎ yucu ñǎvǎha dàxínu iní ñáhá-xí xii-o cada-o sá ñá túú vǎha.

¹⁹ Te nchoo nàha-o sá ndécú ndìhi-o Yá Ndiǒxí. Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha tàxi tñuní ñáhá-nǎ yucu ñǎvǎha xii-yu.

²⁰ Te nàha tucu-o sá ñùyíú-a ní quixi Jèsús Déhe Yá Ndiǒxí ní taxi-gá sá xìní tñuní-ó cuèndá cutnùní iní-ó sá méé-gǎ cúú-gǎ Ndiǒxí-ó. Te ndècu ndìhi-o mee-gá ndìhi Déhe-gá Jèsús, te ñⁿdíí ní mee-gá cúú-gǎ Yá Ndiǒxí, te ndècu dava-gá sá nácuáca ñaha-gá xii-o cùndècu-o ndìhi-gá nǐ caa nǐ quíhíⁿ. ²¹ Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, vá quèndáá iní-ndó nchàa sá càchí-yu cùu ndiǒxí, chi dìcò ndaha cue téé ñuyíú-a ní cuáha nchaa xǎⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ CÚÚ ÙÚ NÍ CADÚHA TÉ JUÀÁ

Tnúhu Yá Ndiõxí ndihí nàcuáa cuu iní tnáhá-ó

¹ Te yúhú té Juàá té yìndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, tèe-í tnúhu-a ñí núú tütú daquixi-í ndaha yòhó ñaha ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiõxí, te nchaa tnúhu-a cùu-xi tnahá cuèndá cue déhe-n, chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, chi ndècu-ndo ichi Yá Ndiõxí. Te ñá díú-ní mèe-í cúú iní ñáhà-í xii-ndo, chi nchaa-ndí nàcuáa sàndáá iní-ndí tnúhu-gá cúú iní ñáhá-ndí xii-ndo.

² Te cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo chi ndècu ndihí-ndo tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiõxí, te ducaⁿ-ní cùndecu-o ndihí tnúhu-áⁿ ni caa ni quíhíⁿ. ³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dütú Ndiõxí, ndihí núú Déhe-gá Xítohó Jesucristú sá ná chíndèe ñaha-gá xii-ndo, te coto ñaha-gá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te duha xicáⁿ táhù-í núú-gá chi ndècu ndihí-o tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiõxí, te cùu iní-ó-gá.

⁴ Te ío cùdíí iní-í, chi ní naníhí-í ñí ùú déhe-n, te quidé-yu nàcuáa sànu ichi ñaha tnúhu ndáá dàtná ní táuchíúⁿ mèe Tátá-ó Dütú Ndiõxí. ⁵ Te vitna yòhó ñaha ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiõxí, cächí tnúhu-í xii-n sá xíní ñúhu-xi cuu iní-ó tnàha ñáyiú-o. Te ñá díú ñí tnúhu saa cùu-xi, chi díu-ni tnúhu sá ñí ngúndecu ndihí-o ndèe cútnàhá ní tuha-o ìchi Yá Ndiõxí. ⁶ Te núu cùu iní-ó Yá Ndiõxí, te cùu iní-ó tnàha ñáyiú-o dàtná ní cachí méé-gá, te tñí-o nchaa tnúhu càháⁿ-gá. Te ní cachí-gá sá cúú iní-ó-gá, te cuu iní-ó tnàha ñáyiú-o. Te tnúhu-a ní tecú dóho-o ndèe cútnàhá ní tuha-o ìchi-gá.

Cue téè dándahú tnàha ñáyiú-xi

⁷ Te ío vai ñáyiú dándahú ñáhá xica cuú-yu ñuyíú-a, te cächí-yu sá ñá ndáá sá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá ñí ñáyiú ndisa. Te nchaa ñáyiú duha càháⁿ dácuàndehndé-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús. ⁸ Te quíhí iní-ndó sá vâ dándahú ñáhá ñáyiú-áⁿ xii-ndo cuèndá sá vâ cuíta chiúⁿ Yá Ndiõxí ní quide-o. Te òré

ná quíxí tùcu Jesús ñuyíú-a te taxi-gá nchaa sá váha cùu iní méé-gá cùndecu ndihí-o.

⁹ Te nchaa ñáyiú dàña tnúhu Xítohó Jesucristú, te nàtní-yu ingá ichi, ñáyiú-áⁿ ñá túú ndècu ndihí-yu Yá Ndiõxí. Te nchaa ñáyiú ñá túú dàña tnúhu Xítohó Jesucristú ndècu ndihí-yu Yá Ndiõxí ndihí Déhe-gá Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te núu véxi ñáyiú núú ndécú-ndó cächí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiõxí te ñá ndáá, te vá cuáha-ndo tnúhu danèhé ñáhá-yu xii-ndo, te ni vâ cuáha-ndó-yu tnúhu ndee iní cuèndá chiúⁿ quidé-yu. ¹¹ Chi núu na càháⁿ ndihí váha-ndó-yu, te dàtná tnúhu sá chíndèe-ndó-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá.

Tnúhu ndéé núú ñí ndihí-ná

¹² Te ío vai-gá tnúhu cuíní-í cachí tnúhu-í xii-ndo, dico vá téé-gá-í chi cuíní-í quixi-í núú ndécú-ndó ndàtnúhu-o cuèndá cudíí víhí iní-ó nchaa-o.

¹³ Te nchaa cue déhe cúhú-n, ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiõxí quidé ndèe iní ñáhá-yu xii-n.

TUTÚ CÚÚ ÌNÍ NÍ CADÚHA TÉ JUÁÁ

Càháⁿ váha-yu cuèndá té Gǎyú

¹ Te yúhú té Juáá téé yìndaha ñaha xii ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús, chido tnuní-í tnúhu-a ìⁿ núú tutú sá cúú-xí yòhó té Gǎyú téé ío cùu iní-í, chi ndècu ndìhi-n tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí.

² Te yòhó téé ío cùu iní-í, xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiòxí sá cùndècu váha-n ñà túú nǎ cumání xii-n, te vá cùhú-n, chi sa nàha-í sá ndécú váha-n núú Yá Ndiòxí. ³ Te ío ní cudíí ìní-í òré ní sáá ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiòxí, te ní cachí tnúhu-yu sá sàndáá ndisa iní-n tnúhu ndáá ñu-ni tnúhu-gá te tnì-n nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ⁴ Te ío cùdíí ìní-í ní níhí-í tnúhu sá ncháá-ní ñáiyu ní sanu ichi-í ichi Yá Ndiòxí ndécú-nǎ-yu ichi-gá, te quide-ní-yu nchaa nacuáa càháⁿ-gá.

⁵ Te yòhó téé ío cùu iní-í, ío váha quide-n núú Yá Ndiòxí, chi chìndee-n nchaa ñáiyu véxi dava-gá ñúú xicá, ñáiyu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí. ⁶ Te nchaa ñáiyu-áⁿ càháⁿ-yu núú tàcá ñáiyu càháⁿ ndìhi Yá Ndiòxí iha sá ío cùu iní-n nchaa tnahá ñáiyu-n dàtná càháⁿ Yá Ndiòxí. Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-n sǎ cádá ndè-ni iní-n chìndee-n nchaa ñáiyu-áⁿ nchaa sá xíní ñùhú-yu ichi. Te núu ducaⁿ na càda-n te quide-n nacuáa cùu iní Yá Ndiòxí, te xìnu cuechi-n tnahá-n núú-gǎ. ⁷ Chi nchaa ñáiyu-áⁿ nǎ tnì-yu ichi cuáháⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu Jèsús. Te ñá túú tnì-yu ní ìⁿ sá sǎñaha ñáiyu ñá túú ndècu ichi Yá Ndiòxí. ⁸ Te núu xǎⁿ nchoo xìni ñuhu-xi chindee-o nchaa ñáiyu xìnu cuechi núú-gǎ ñáiyu càháⁿ tnúhu-gá, te ducaⁿ te cutnùnì iní-ó sǎ tnahá-ó xìnu cuechi-o ndìhí-yu núú-gǎ.

Ñá túú quide váha té Diótrefés

⁹ Te yúhú ní tendaha-í tutú cuáháⁿ núú tàcá ñáiyu chìñuhú-yu Yá Ndiòxí, dico ìⁿ téé ndècu-áⁿ nání-dě Diótrefés, te ñá sàndáá iní-dé nchaa tnúhu càháⁿ-í, chi cuìní-dé cunuu-dě núú-yu. ¹⁰ Te òré quixi-í te cada ndáá-ó nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-dé cuèndá-í. Te ñá díú-ní xǎⁿ

quidé-dě, chi nchaa ñáiyu véxi ingá ñúú càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ñá túú càháⁿ ñáhá-dě vehe-dé, te ní ñǎ dáñá-dě càháⁿ ndìhi ñaha dàva-gá ñáiyu xii-yu. Te nchaa ñáiyu cuìní càháⁿ ndìhi ñaha xii-yu, te quèñuhu ñaha duuⁿ-ni-dé ñá dáñá-gǎ-dé níhí tnáhá-yu ndìhi nchaa ñáiyu tàcá dácuaⁿha tnúhu Yá Ndiòxí.

¹¹ Te yòhó téé ío cùu iní-í, vá cùndècu-n ichi cuehé ichi duha dàtná quidé nchaa dava-gá ñáiyu, cada-n mèe-ni sá váha. Chi nchaa ñáiyu quide váha ndécú-yu ichi Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáiyu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá ñà túú ndécú-yu ichi Yá Ndiòxí.

Nchaa ñáiyu càháⁿ váha-yu cuèndá té Demètriú

¹² Te nchaa ñáiyu càháⁿ váha-yu cuèndá té Demètriú, chi quide ndáá-dé dàtná càháⁿ Yá Ndiòxí. Te tnahá yúhú càháⁿ-í cuèndá-dé sá ío váha quide-dé, te nchòhó sa nàha-ndo sá yùhú càháⁿ ndáá-í.

Tnúhu ndéé núú nǎ ndìhi-ná

¹³ Te vǎi-gá tnúhu cuìní-í cachí tnúhu-í xii-n ní cùu, dico ñá ní tèe-gá-í, ¹⁴ chi cuìní-í quixi ndìhi-í, te càháⁿ-ó núú núú-ó.

¹⁵ Te ío cada ndee ìní, te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiòxí sá ná cùndecu váha-n ñà túú nǎ cuu cundecu-n. Te nchaa cue ñáiyu xíní tnáhá ndìhi-o ndecu iha quide ndee iní ñáhá-yu xii-n. Te yòhó cúñaha-n nchaa ñáiyu xíní tnáhá ndìhi-í ndécú xǎⁿ ná càda ndee iní-yu. Te ío cada ndee ìní-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ JUDÁS

Té Jùdás càdúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiu ní cachí Yá Ndiöxí nduu cuèndá-gá

¹ Yúhú té Jùdás ñaní té Jàcobó xínú cuèchi-í nùú Xítóhó Jesucristú, te càdúha-í tutú-a sá cúú-xí nchòhó ñáyiu ní cachí Yá Ndiöxí Yaá cúú Tàtá-ó ndùu cuendá-gá, ñáyiu ío cùu iní-gá. Te dàtná-ni xító ñaha-gá xii-ndo vitna ñu-ni ducaⁿ còto ñaha-gá xii-ndo ndèé ná sàá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú ñuyíú-a. ² Te xicáⁿ táhù-í nùú Yá Ndiöxí sá ïo-gá ná chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te na cùtnuní-gá iní-ndó sá ïo cùu iní ñáhá-gá xii-ndo, te ducaⁿ ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Ñáyiu ñá túú càháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí
(2 Pedro 2:1-17)

³ Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, ducaⁿ-ni ïo sàni iní-í cadúha-í ñⁿ tutú sá cúú-xí-ndó cuèndá danèhé ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ní cuu ní naníhí táhú-ó dico ñá túú càdúha-í, dico vitna quide cuendá-í sá xíní ñùhu-gá-xi cáháⁿ-í nùú tütú-í sá nchòhó ío cundehe-ndo tnúhu cáháⁿ-ndó ndíhí ñáyiu, te cáháⁿ-ndó nàcuáa ndùu tnúhu sàndáá iní mée-ndó, chi ñu-ni tnúhu-áⁿ ní cáháⁿ Yá Ndiöxí sá cúú-xí nchàa ñáyiu ndècu ichi-gá. Te vitna ñá túú-gá ná tnúhu càháⁿ-gá sá cúú-xí-yu, chi sa ní cáháⁿ duuⁿ-gá. ⁴ Te duha càháⁿ-í nùú tütú-a sá cúú-xí-ndó, chi ñihí-í tnúhu sá xicá cùu ñáyiu chitnahá ñáhá xii-ndo, te ni ñà túú xíní-ndó ñá ñáyiu cùú-yu, te ñáyiu-áⁿ cùú-yu ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii Yá Ndiöxí. Te ñⁿ xichi nùú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi sá ñáyiu-áⁿ quíhíⁿ-yu nùú ùhú nùú ndàhú, te ñu-ni ñáyiu-áⁿ càchí-yu sá ïo váha iní Yá Ndiöxí ñùu xíáⁿ cuu-ni cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te dàquee tíhù-yu Yá Ndiöxí Yaá ío cùnuu, ndíhí Xítóhó Jesucristú.

⁵ Te nchòhó sa xíní váha-ndo nàcuáa ní quide Yá Ndiöxí ndéé sanaha dico dàndacu iní ñáhà-í xii-ndo, chi dàvá-áⁿ ñí queñuhu-gá ñáyiu israél nàcióⁿ Ègíptú, te dàva ñáyiu-áⁿ ñà túú ní sàndáá iní ñáhá-yu

xii-gá te ní dánáá ñàha-gá xii-yu. ⁶ Te nchaa espíritú ñá túú ní cuení cada ndáa cunu cuechi nùú Yá Ndiöxí ní quee-xi nùú ndécú-xí, te mee-gá ní sadí nihnu ñaha-gá xii-xi ñⁿ xichi nùú néé te vá cãcu-xi, chi sáá nduu te nayáha-xi cundecu-xi nùú ùhú nùú ndàhú ñi caa ñi quíhíⁿ. ⁷ Te dàndacu iní ñáhá tucu-í xii-ndo nàcuáa ní yáha ñáyiu ñuú Sòdomá, ndíhí ñáyiu ñuú Gòmorrá, ndíhí nchaa ñáyiu ñuú ní cáa yatni xíáⁿ, chi tnàhá-yu ñá túú ní quide váha-yu dàtná ní quide nchaa cue espíritú-áⁿ. Chi cue téé ní xóo cáháⁿ ndíhí tnàha ndí mee-güedé, te ñu-ni ducaⁿ ñí xóo cada cue ñáyiu díhí tucu. Te sá dúcáⁿ ñí quidé-yu nùu ní dányóyó Yá Ndiöxí ñuhú ñuú-yu ní dánáá ñàha-gá xii-yu. Te xíáⁿ cùtnuní iní-ó sá nchàa ñáyiu ñá túú cuení cada váha nùú-gá quíhíⁿ-yu nùú ùhú nùú ndàhú ñi caa ñi quíhíⁿ.

⁸ Te ñu-ni ducaⁿ quide ñáyiu chitnahá ñáhá xii-ndo cuení-yu dàndàhú ñáhá-yu, chi càchí-yu sá dácòto ñaha saní-yu nàcuáa cadá-yu, nùu xíáⁿ nándí nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu sá cúú-xí yíqui cuñú-yu, te dàquee tíhù-yu nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí cada-o, te càháⁿ úhú-yu cuèndá nchaa espíritú cùnùu. ⁹ Te mee espíritú cùnùu-gá xínú cuèchi nùú Yá Ndiöxí nání Mìguél ní nàá-xi ndíhí sácuíhná cuèndá yíqui cùñú ndí Moisés. Te espíritú-áⁿ ñà túú ní cùyí-xi cáháⁿ úhú-xi sácuíhná-áⁿ, chi ní xáhaⁿ-ni-xi: “Mee Yá Ndiöxí náhá-gá te nùu nása cada ñaha-gá xii-n”, duha ní xáhaⁿ-xi. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ dàndahú ñáhá xii-ndo-áⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuèndá nchaa sá vátá cùtnuní-gá iní-yu nása ndùu, te quidé-yu dàtná quidé cuè quíti chi cue quíti-áⁿ quidé-güedí nání véxi iní-güedí, te ni ñà túú cùtnuní iní-güedí nchaa sá quidé-güedí. Te ducaⁿ sà tnàhá-xi cùú-yu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá véxi iní-yu quidé-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu xíáⁿ tá xíta nihnú-yu cuáháⁿ.

¹¹ ;Te ndàhú ní cuú-yu chi ío ndohó-yu!, chi quidé-yu dàtná ní quide ndí Cáin. Te nándí sá quidé-yu cuèndá sá cuení-yu díhúⁿ dàtná ní xóo cada ndí Bàlaám. Te ío cùu sáá iní-yu nùú Yá Ndiöxí dàtná ní xóo cada ndí Còré, nùu xíáⁿ tá xíta nihnú-yu cuáháⁿ. ¹² Te

dìcò sácáⁿnúú sǎha ñàhá-yu xii-ndo òrè nàtàcá-ndó quìde-ndo vico chiñuhu-ndo Yá Ndiòxí. Te òré xéxí ndìhi ñàhá-yu xii-ndo te mee-ni sǎ cúú-xí mèé-yu quìde cuendá-yu, te ñá túú nèhé-yu sǎ yíñuhu núú Yǎ Ndiòxí. Te cùú-yu dàtná ìⁿ vícò sǎ cuàháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ te ñá túú dǎú nchídó-xí, ducaⁿ sǎ tnahá-xi cùú-yu. Te cùu tucú-yu dàtná ìⁿ yutnu vídí sǎ ñà túú tnahí cùuⁿ sávídí-xi, te nchaa yutnu ducaⁿ ñà túú cùuⁿ sávídí-xi te tñuhu-güedé ndéé yóho-xi te xihí duuⁿ-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùú-yu, chi ñá túú quìde váha-yu. ¹³ Te cùu tucú-yu dàtná ndute làmár, chi ndute-áⁿ òré càndá-xi te quecòo tíñú-xi ìⁿ xio. Te cùu tucú-yu dàtná ìⁿ chódíní cuáháⁿ-di duha cuáháⁿ-di dàcáⁿ. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùú-yu, chi ñá túú cuíní-yu cada váha-yu. Te ñáyíu-áⁿ daquìhíⁿ ñáhá Yǎ Ndiòxí xií-yu ìⁿ xichi núú néé núú sǎ ndecu túha cundecú-yu ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁴ Te ndíquíⁿ yǎvá ndíi Àdán téé cùu usá ní xínani Ènóc ní dácáhú ìní ñáhá Yǎ Ndiòxí xii-dé ní cáháⁿ-dé ñu-ni cuendá nchaa ñáyíu-áⁿ. Te ní cachí-dé: “Na càchí tñuhu-í xii-ndo sǎ Yǎ Ndiòxí quixi-gá ndìhi cuèhé víhí espíritú xínú cuèchi núú-gǎ. ¹⁵ Te dàvá-áⁿ cada ndáá-gǎ cuèchi nchaa ñáyíu te daquìhíⁿ-gǎ nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha núú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ càda ñaha-gǎ xií-yu, chi mee-ni sǎ cuèhé sǎ dúhá quidé-yu, te càháⁿ úhú ñáhǎ-yu xii-gǎ”, duha ní cachí te Ènóc. ¹⁶ Te ñáyíu-áⁿ ò yica ìní-yu chi ñá túú ndùu vétú ìní-yu nàcuáa ndécú-yu ñuyíú-a, te sàtnuhú-yu tñaha ñáyíú-yu te mee-ni sǎ cuèhé sǎ dúhá sàni ìní-yu quidé-yu, te quìde cahnú-yu mèé-yu, te mee-ni càháⁿ váha-yu núú tñaha ñáyíú-yu cuendá cuíní-yu sǎ cáda vǎha ñaha ñáyíu-áⁿ xií-yu.

Té Judás càháⁿ-dé dóho ñáyíu ndècu ichi Yá Ndiòxí

¹⁷ Te nchòhó ñáyíu ò cùu ìní-í, càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sǎ ò cuhuⁿ ìní-ndó tñuhu sǎ sǎ ní dǎnèhé ñáhá cuè téé ní tendaha Xítohó Jesucristú càháⁿ tñuhu-gǎ núú ñáyíu. ¹⁸ Te sa ñaha-ndo sǎ ní cachí-güedé sǎ cùmání-gǎ quixi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a, te coo ñáyíu cáháⁿ cuèhé cáháⁿ duha cuendá tñuhu-gǎ. Te ñáyíu-áⁿ cada-yu mee-ni sǎ cuèhé sǎ dúhá vèxi ìní mèé-yu.

¹⁹ Te ñáyíu-áⁿ cúú-yu ñáyíu càháⁿ nándi tñuhu sǎ ñà túú nándìhi cuendá sǎ vǎ cúú ìⁿnuu-ndo cundecu-ndo, te mee-ni sǎ cuèhé sǎ dúhá ñuhu ìní-yu, te ñá túú ndècu ndìhí-yu Espíritú Yǎ Ndiòxí.

²⁰ Te nchòhó ñáyíu ò cùu ìní-í, ò dacuàha-ndo tñuhu Yá Ndiòxí sǎ ní sándáá ìní-ndó cuendá ducaⁿ cuita cuehnu nihnu-ndo ichi-gǎ quíhíⁿ, te cáháⁿ ndìhi-ndo Yǎ Ndiòxí nàcuáa dàcahu ìní ñáhá Espíritú-gǎ xii-ndo. ²¹ Te ò coto-ndo mèe-ndo cundecu-ndo cuendá cuu váha ìní ñáhá Yǎ Ndiòxí xii-ndo, te cundet-ndo sǎá nduu quixi Xítohó Jesucristú ñuyíú-a nacuaca ñaha-gǎ xii-ndo cundecu-ndo ndìhi-gǎ ni caa ni quíhíⁿ, chi Yaá-áⁿ ò cùndahú ìní ñáhá-gǎ xii-o.

²² Te ñáyíu sàni ìⁿ sàni úú ìní-xi cúñaha-ndo xií-yu nàcuáa cada-yu cundecú-yu ichi Yá Ndiòxí. ²³ Te nchaa ñáyíu ta xíta nihnu ñuhu ichi cuáháⁿ núú ùhú núú ndàhú, ò cundìhí ìní-ndó cùñaha-ndo xií-yu tñuhu Yá Ndiòxí cuendá sǎ ná cǎcu nihnú-yu, te cundàhú ìní-ndó-yu, te quíhi ìní-ndó vǎ cáda-ndó tñaha-ndó nàcuáa quidé-yu, chi daquèe tíhú-ndó nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá quidé-yu-áⁿ.

Nàcuáa ndacáⁿ táhú-ó núú Yǎ Ndiòxí

²⁴ Te Yá Ndiòxí chindee ñaha-gǎ xii-ndo cuendá sǎ vǎ cùndècu-ndo ichi cuehé ichi duha, te cunduu ndoo cunduu nine ìní-ndó càndeca ñaha-gǎ xii-ndo quíhíⁿ cundecu-ndo núú ò váha càa ndecu-gǎ, te ò cudíhí ìní-ndó. ²⁵ Te Yá Ndiòxí ò ndècu ndìhi-gǎ nchaa sǎ xíní tñùní-gǎ te ñu-gǎ ní dácácu nihnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ ní quidè ñaha-gǎ xii-o chi ndècu ndìhi-o Xítohó Jesucristú. Te ò ndacáⁿ táhú-ó núú Yǎ Ndiòxí, chi ò càhnu cuu-gǎ ndécú-gǎ táxi tñùní-gǎ, te súúní vǎha ìní-gǎ, te ndàcu-gǎ quidé-gǎ nchaa sǎ vǎha, te ducaⁿ-ni ò càhnu cuu-gǎ ndéé cùtñahá vátá ngǎva-gǎ ñuyíú, te ducaⁿ-ni ò càhnu cuu-gǎ ndéé vitna, te ñu-ni ducaⁿ ò càhnu cuu-gǎ ni caa ni quíhíⁿ, duha xíní ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ó núú-gǎ. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ò chí cáda ndèe ìní-nǎ vitna.

NCHAA SÁ NĬ XINÍ TĒ JUÀÁ NDIĬHI NCHAA SÁ NĬ TECÚ DÓHO-DÉ

Xítohó Jesucristú xáhaⁿ-gã xii té Juàá nchaa nàcuáa cada-xi ñuyíú

¹ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii Xítohó Jesucristú nchaa sá tá cùyatni vií-nã cada-xi ñuyíú-a cuendá sá cũñaha-gã xii cue tée xínu cuechi núú-gã, te Xítohó Jesucristú ní tendaha-gã ñⁿ espíritú xínu cuèchi núú-gã ní quixi-xi ní cachí tñúhu-xi nchaa tñúhu-án xii yúhú té Juàá té xínu cuechi núú-gã, te nchaa tñúhu-án ndéé núú tütú-a. ² Te yúhú cächí tñúhu ndáá-í xii-ndo nàcuáa ní cáhán Yá Ndiöxí, te cãháⁿ ndáá tucu-í cuendá Xítohó Jesucristú, ndihi cuendá nchaa sá nĭ xini-í.

³ Te váha táhú ñáyiú dàcuaha nchaa tñúhu ndéé núú tütú-a, te váha tucu táhú ñáyiú ndédóho, te váha tucu táhú nchaa ñáyiú tñi nacuáa cãháⁿ-xi, chi sa ta cùyatni vií-nã nduu càda-xi nchaa nacuáa cãháⁿ-xi.

Té Juàá cãdũha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ndi ùsá xichi cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí

⁴ Te yúhú té Juàá cãdũha-í tutú daquixi-í ndi ùsá xichi núú ndécú nchòhó ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ndécú distritú Àsiá. Te mee-gã ná chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te cuèi ndéé sanaha ñⁿ-ni-gã ndécú, te ñⁿ-ni-gã ndécú cuèi vitna, te ducaⁿ-ni cùndecu-gã cuèi ndéé núú cuahán núú vëxi, te ñⁿ-ni ducaⁿ ío na chindee chitúu ñaha ndi ùsá cue espíritú ndécú núú-gã xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. ⁵ Te ñⁿ-ni ducaⁿ na càda tucu Xítohó Jesucristú, te ñⁿ-ni-gã cúú-gã Yaá cãháⁿ ndáá, te ñⁿ-ni-gã ní xihí-gã te díhna-gã ní ndoto, te dàtnùní ndéé cuèé-gã te ndoto cue ñáyiú ní xihí, te ñⁿ-ni-gã táxi tñùní-gã nchaa cue té yìndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ñuyíú-a. Te ío cùu iní ñáhã-gã xii-o, te mee-gã ní sati níñi-gã te ní xihí-gã núú cùrúxí sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, te ní ndada ndoo ní ndada nine-gã iní-ó, ⁶ te vitna ní quide ñaha-gã xii-o dàtná cue té yìndaha

ñáyiú, te ní quide ñaha tucu-gã xii-o dàtná cue dútú xínu cuèchi-o núú Tãtã-gã Dútú Ndiöxí. Te vitna nchaa-o chí ná cächí-ó sã ío cãhnu cuu Xítohó Jesucristú, te ío cùnuu-gã, te ducaⁿ-ni na cùnuu-gã ñi caa ñi quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

⁷ Te cundehe-ndo àndiú! Chi ichi xití vícò quixi Xítohó Jesucristú, te nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú-a quini ñáhã-yu xii-gã, te tñáhã nchaa ñáyiú ñⁿ-ni cùu ndihi ñáyiú ní dánicuehé ñáhã xii-gã quini ñáhã-yu, te nchaa ñáyiú xíndecu ñiñi ñuyíú, ñáyiú ñá tütú cùu váha iní ñáhã xii-gã ndiñú iní-yu òré quini ñáhã-yu xii-gã, te ndáá sá dúcáⁿ càda-xi.

⁸ Te Yá Ndiöxí cächí-gã: “Yúhú ío cùnuu-í chi ñⁿ-ni sa ndècu ndéé cùtnáhã ní ngáva ñuyíú, te ñⁿ-ni-í cundecu ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihi nchaa sá ío, chi yúhú cundecu-í ñi caa ñi quíhíⁿ”, duha cächí Yá Ndiöxí Yaá ndácú quide nchaandi tühú sá váha. Chi ñⁿ-ni-gã sa ndècu ndéé cùtnáhã ní ngáva ñuyíú, te ñⁿ-ni-gã ndécú-gã vitna, te ducaⁿ-ni cùndecu-gã ñi caa ñi quíhíⁿ.

Té Juàá ní xini-dé Xítohó Jesucristú Yaá ío cùnuu

⁹ Te yúhú té Juàá té ndècu ndihi-ndo ichi Xítohó Jesucristú, tñáhã-í ndòhò-í cuendá-gã dàtná ndòhò-ndó, te tñáhã-í nduu táhù-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo núú ndécú Yá Ndiöxí táxi tñùní-gã. Te ío quide cahnu iní-ó cuèi nándi yáha-o ndècu-o sá cuendá Xítohó Jesucristú. Te yúhú ní ngava-í vecaa ñⁿ ñuu nání Pãtmós, te ñuu-án cáá xití ndute lámár. Te ducaⁿ ñi cuu cuendá sá cãháⁿ-í tñúhu Yá Ndiöxí, te cãháⁿ váha-í cuendá Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te ñⁿ nduu ndumìngú nduu nàtacá-ó chihñuhu-o Yá Ndiöxí ní quide ñaha Espíritú-gã xii-í nàcuáa cächí iní-xi, te ní tecú dóho-í níhi ní cáhãⁿ ñⁿ sá ñi cáhãⁿ ndàa sàtã-í te dàtná níhi cãháⁿ ñⁿ cútú ducaⁿ níhi ní cáhãⁿ-xi. ¹¹ Te cächí sá cãháⁿ-án:

—Yúhú sa ndècu-í ndéé cùtnáhã ní ngáva ñuyíú, te ñⁿ-ni-í cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihi nchaa sá ío, te chido tñùní-n ñⁿ núú tütú sá ná dànehé núú ñáhã-í xii-n, te daquihíⁿ-n tütú-án ndi ùsá xichi núú xíndecu cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí xíndecu distritú Àsiá, ndaha

ñáyiú ñuú Éfesú, ndaha ñáyiú ñuú Èsmirná, ndaha ñáyiú ñuú Përgamú, ndaha ñáyiú ñuú Tiàtirá, ndaha ñáyiú ñuú Sárdís, ndaha ñáyiú ñuú Filàdelfiá, ndaha ñáyiú ñuú Laodiceá, nchaa ñáyiú ñuú-án daquihíⁿ-n tütú-án ndahá-yu —càchí sá càháⁿ-án.

¹² Te ní nchócuñhu-í ndéhè-í nñu ná cúú sá càháⁿ-án, te ní xiní-í xñnutñi úsá tñahá sá nñi cuáha mee-ni dñhúⁿ cuàáⁿ sá ndéé dité-xi, te núú dité-xi-án yíndòdo ñⁿ caa candíl. ¹³ Te cuádava tnuú nchaa xiáⁿ ní xiní-í nùtnñi Yaá cáá dàtná cáá nchàa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a, te ñihnu-gá ñⁿ dóó cání càa-xi ndéé núú sàhá-gá, te yídúcúⁿnuu ñⁿ sìrchú ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuàáⁿ pèchú-gá. ¹⁴ Te idi díquí-gá cuixíⁿ quiyí dàtná cuixíⁿ idi dava mbéé, àdi yúhá sá quée òré quidé vñxiⁿ-xi, te tinùu-gá quidé-xí dàtná quidé-xí òré sàá itá ñuhú. ¹⁵ Te sàhá-gá súúni dàtásaⁿ-xi dàtná dàtásaⁿ sá nání bròncé òré càyú-xi ducaⁿ dàtásaⁿ-xi sàhá-gá, te dòndaha tñuhu càháⁿ-gá quidé-xí dàtná quidé-xí dòndaha tñi víhí yùte. ¹⁶ Te xio ndaha cùha-gá núndàha-gá úsá tñahá chódíní, te mei yùhu-gá quéné ñⁿ yuchí cahnú ndèé úú xio núú-xi, te núú-gá quidé-xí dàtná quidé-xí nñu nchìcanchii òré súúni ngòyo cahni.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ càa Yaá-án nñi xiní-í nñu xiáⁿ ní yùhú-í ní nduá-í núú-gá, te ní cuu-í dàtná ñⁿ téé ní xihí sá dúcáⁿ ño ní yùhú-í, dico mee-gá ní sacáⁿ ndodo-gá ndaha cùha-gá núú yiqui cùñú-í, te ní cachí-gá:

—Vá yùhú-n, chi ñi-ni yùhú sa ndècu-í ndéé cùtnahá ní ngáva ñuyíú, te ñi-ni yùhú cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihí nchaa sá ío. ¹⁸ Te yùhú cù-í Yaá ní xihí te ní ndoto-í, te vitna ndècu vívù-í, te ducaⁿ-ni cùndecu-í ñi caa ñi quihíⁿ. Te yùhú cùnùu-í núú nchàa ñáyiú ní xihí te ñi-ni-í cùnùu-í núú ndécü-yu. ¹⁹ Te chido tñuní-n nchàa sá ñi xiní-n-án ñⁿ núú tütú, ndihí nchaa nàcuáa cùu vitna, ndihí nchaa sá cáda-xí ndéé núú cuàháⁿ núú vñxi-gá.

²⁰ Te na càchí tñuhu-í xii-n nàcuáa quèe-xi ndi usá chódíní ñi xiní-n yòtni-í xio ndaha cùha-í, ndihí nàcuáa quèe-xi ndi usá sá ñi cuáha mee-ni dñhúⁿ cuàáⁿ, sá ndéé dité-xi te yíndodo ñⁿ caa candíl núú dité-xi-án. Te ndi usá chódíní-án, xiáⁿ cúú-xí sá cùtnuní iní-ó

sá ndécú úsá cue téé xinu cuechi núú Yá Ndiöxí, te ndi usá cue téé-án ndécú-güedé ndi usá xichi núú ndécú ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí. Te cuèndá ndi usá sá ndéé dité-xi-án, xiáⁿ cúú-xí sá cùtnuní iní-ó sá ndécú úsá xichi ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí —duha càchí Yaá càháⁿ-án.

2

Tñuhu sá cúú-xí ñáyiú xñndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñuú Éfesú

¹ Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-án xii-í sá chídó tñuní-í nchaa tñuhu sá vítñá càháⁿ-gá ñⁿ núú tütú, te tendaha-í quihíⁿ ndaha téé xinu cuechi núú Yá Ndiöxí ndécú ñuú Éfesú sá cúú-xí cuè ñáyiú xñndecu ichi-gá ndécú ñuú-án, te duha ní cachí-gá: “Yúhú cù-í Yaá núndàha úsá chódíní xio ndaha cùha-í, te xica cuu-í núú ndécú ndi usá sá ñi cuáha mee-ni dñhúⁿ cuàáⁿ, sá ndéé dité-xi te yíndodo ñⁿ caa candíl núú dité-xi. ² Te yùhú xiní-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiú xñndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñuú Éfesú, te xiní-í sá ño ndècu ndee-ndo quide chiuⁿ-ndo cuendá-gá, te ío quide cahnu iní-ndó ndècu-ndo quide-ndo chiuⁿ-gá. Te xiní-í sá ñà túú tñahí tñahá iní-ndó nàcuáa quide nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha. Te xiní tucu-í sá xitó ndéé-ndó cuè téé càchí sá ñi tendaha-í véxi càháⁿ tñuhu-í te ñà ndàá sá càháⁿ-güedé tñuhu-í, te ducaⁿ te cùtnuní iní-ndó sá ñà ndàá sá càháⁿ-güedé tñuhu-í. ³ Te xiní tucu-í sá ño ndòho-ndo quide-ndo chiuⁿ cuendá-í, te ducaⁿ ño quide cahnu iní-ndó cuèi nándi yàha-ndo, te ñà túú cùu dusaⁿ-ndo quide-ndo chiuⁿ-án. ⁴ Dico ñà túú cùu váha iní-í chi nchòhó ñà túú-gá quidé-ndó dàtná ní xóo cada-ndo cùtnahá vitna cùu vii-ñi ní sándáá iní ñáhá-ndó xii-í, chi vitna ñà túú-gá cúú iní ñáhá vñhi-ndo datná ní xóo cada-ndo dàvá-án. ⁵ Te chí dándacu iní nàcuáa ní xóo cada-ndo cùtnahá vitna cùu saa ní sándáá iní ñáhá-ndó xii-í, te ndixi cuèchi iní-ndó sá ñà túú-gá quidé vñha-ndo ndècu-ndo vitna, te nucuíta saa tucu-ndo cada-ndo datná ní xóo cada-ndo ndéé díhna. Te nchòhó cada iní-ndó sá ndécú ndihí-ndo ñⁿ sá ñi cuáha mee-ni dñhúⁿ cuàáⁿ, sá ndéé dité-xi te yíndodo ñⁿ caa candíl núú dité-xi. Te núú vá ndixí cuèchi iní-ndó nàcuáa quide-ndo ndècu-ndo ña,

te quixi-í xocàni-í xiáⁿ, te ducaⁿ sãtnahá-xi cada ñaha-í xii-ndo te núu vá ndíxi cuèchi iní-ndó nãcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te ducaⁿ te vá yõo-gá nãtacá chiñuhu ñaha xii-í ñuú-ndó. ⁶ Dico quide váha-ndo ñⁿ xichi chi dàquee tihú-ndó nchàa sá quidé cuè ñáyiú cùu nicolaitás, te yúhú tnàhá-í dáquèe tihú-í nchaa sá quidé ñáyiú-áⁿ. ⁷ Te nchòhó cada cuendá váha-ndo nãcuáa xãhaⁿ-í xii Espiritú Yá Ndiõxí xãhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichi. Te duha ndùu tnúhu xãhaⁿ-í xii Espiritú-gá xãhaⁿ-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sá nõu na càda ndee iní-yu yáha-yu nándi sá ná yãha-yu sá cuendá-í, te yúhú cada-í te nduu táhú-yu cundecu váha-yu núu ndécú Yá Ndiõxí, duha xãhaⁿ-í xii Espiritú-gá cúu-xi ñáyiú”, duha càchí Yaa càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ñi chidó tnùn-í sá cúu-xi ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñuú Éfesú.

Tnúhu sá cúu-xi ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñuú Èsmirná

⁸ Te ní cachí tucu Yaa càháⁿ-áⁿ xii-í sá chidó tnùn-í nchaa tnúhu sá vítná càháⁿ-gá ñⁿ núu tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha tée xĩnu cuechi núu Yá Ndiõxí ndécú ñuú Èsmirná sá cúu-xi cuè ñáyiú xĩndecu ichi-gá ndécú ñuú-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú ndécú-í ndéé cútñahá ní ngáva ñuyúú, te ñu-ni-í cundecu-í ndéé ná sáa nduu nãa-xi ndihí nchaa sá ìó, te ñu-ni-í ní xihí te ní ndoto-í ndécú-í vitna. ⁹ Te yúhú xìn-í nchaa nãcuáa quide nchohó ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñuú Èsmirná. Te xìn-í sá ìo ndòho-ndo ndecu-ndo sá cuendá-í, te xìn-í tucu-í sá ìo ndàhú-ndó dico cùu-ndo ñáyiú xĩndecu váha núu Yá Ndiõxí. Te xìn-í tucu-í sá ìo càháⁿ cuèhé ñáyiú isràèl cuendá-ndó, dico ñá túú quidé-yu nãcuáa tàú-yu cadá-yu sá cúu-yu ñáyiú isràèl, chi cùu-yu ñáyiú xĩnu cuechi mee-ni núu sãcuíhná. ¹⁰ Dico nchòhó vá yúhú-ndó cuèi nándi cùu nchaa sá ná ndòho-ndo cuendá-í, chi sãcuíhná cada-xi te ngava dava-ndo vècaá, te ducaⁿ càda-xi chi cuín-í coto ndéé ñáhá-xi xii-ndo núu ndisa sá vã ná túhú iní-ndó sã nchicúⁿ nihnu-ndo ìchi Yá Ndiõxí. Te ndòho-ndo úxi nduu dico vá dáñá ndéé-ndó càncicúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi-gá cuèi na cùu-ndó sã cuendá-gá, te yúhú cada-í te nduu táhú-ndó cundecu-ndo

ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. ¹¹ Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nãcuáa xãhaⁿ-í xii Espiritú Yá Ndiõxí xãhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichi, te duha ndùu tnúhu xãhaⁿ-í xii Espiritú-gá xãhaⁿ-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sá nõu na cùndee iní-yu yáha-yu nándi sá ná yãha-yu sá cuendá-í te vá cuíta nihnú-yu na sáa nduu cuíta nihnu nchaa dava-gá ñáyiú, duha xãhaⁿ-í xii Espiritú-gá cúu-xi ñáyiú”, duha ní cachí Yaa càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ñi chidó tnùn-í sá cúu-xi ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñuú Èsmirná.

Tnúhu sá cúu-xi ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñuú Pèrgamú

¹² Te ní cachí tucu Yaa càháⁿ-áⁿ xii-í sá chidó tnùn-í nchaa tnúhu sá vítná càháⁿ-gá ñⁿ núu tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha tée xĩnu cuechi núu Yá Ndiõxí ndécú ñuú Pèrgamú sá cúu-xi cuè ñáyiú xĩndecu ichi-gá ndécú ñuú-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cúu-í Yaa néhé ñⁿ yuchí cáni te ndéé úu xio núu-xi. ¹³ Te yúhú xìn-í nchaa nãcuáa quide nchohó cue ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñuú Pèrgamú, te xìn-í tucu-í sá ndécú-ndó nõu ìo cùnuu yucu ñávãha, te ñá túú dàña ndéé-ndó nchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-í, te ducaⁿ ìo sãndáá iní ñáhá-ni-ndó xii-í, te ñu-ni ducaⁿ ñi quide-ndo cútñahá ní sahni-güedé té Àntipás núu ndécú-ndó ñu-ni núu dúcáⁿ ìo cùnuu yucu ñávãha. Te ndí-áⁿ ñi quide ndáá ndíi ní xĩndecu ndíi ichi-í chi ní càháⁿ váha ndíi cuendá-í. ¹⁴ Dico ñá túú cùu váha iní-í cuendá ñⁿ úú sá quidé-ndó, chi ndècu ndihí-ndo ñáyiú nchicúⁿ nihnu-ni nchaa nãcuáa ní càháⁿ ndíi Balaám. Chi ndí-áⁿ ñá túú ní quide váha ndíi chi ní dácáhu ñi ndíi ñngá tée ní xĩnani Bálac nãcuáa cada-dé canu ichi-dé cue ñáyiú isràèl ñngá ichi sá ñá túú váha, chi ní xãhaⁿ tã Bálac-áⁿ xii-yu sá cáxi-yu nchaa sá ndúú táhú nchaa sá ñi cadúha cue tée ñuyúú-a ñãnani ñáyiú ndiõxí te ñá ndáá sá ndiõxí cúu-xi, te ní dácáhu ñi ñáhá-dẽ xii-yu sá cùndécú-yu ichi ñi ñi. ¹⁵ Te ndècu ndihí tucu-ndo ñáyiú nchicúⁿ nihnu sá dácuàha cue ñáyiú cùu nicolaitás. Te nchaa sá dácuàha ñáyiú-áⁿ dáquèe tihú-í, ¹⁶ te nchòhó chí dándixi cuèchi iní sá ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo, chi núu ñáhá te

quixi-í nàá-í ndihí cue ñáyiú-án ndihí yuchí cání sã quéné yùhu-í. ¹⁷ Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xãhaⁿ-í xii Espiritú Yá Ndiòxí xãhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichi. Te duha ndùu tnúhu xãhaⁿ-í xii Espiritú-gá xãhaⁿ-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sã núu na càda ndee iní-yu yáha-yu nándi sã ná yãha-yu sã cuendá-í, te yúhú cuãñaha-í sã ndúú yùhu xii-yu caxi-yu ìⁿ sã vátá quíní-gá-yu caxi-yu. Te xíáⁿ cúú-xí mànáá sã ñí xóo caxi cue ñáyiú ní xĩndecu ndéé sanaha, te cuãñaha tùcu-í ìⁿ caa yũú cuixíⁿ xii-yu, te núú yũú-ãⁿ cundeé ìⁿ diu saa. Te diu-án vã yõo tnàhí xini chi ìⁿdií ní ñáyiú na quèheⁿ cuendá diu-án quini-yu, duha xãhaⁿ-í xii Espiritú-gá cúu-xi ñáyiú”, duha càchí Yáá càháⁿ-án. Te nchaa tnúhu-án ñí chídó tnùn-í sã cúú-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Pèrgamú.

Tnúhu sã cúú-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Tiàtirá

¹⁸ Te ní cachí tucu Yáá càháⁿ-án xii-í sã chídó tnùn-í nchaa tnúhu sã vítná càháⁿ-gá ìⁿ núú tùtú, te tendaha-í quihíⁿ ndaha tẽe xĩnu cuechi núú Yá Ndiòxí ndécú ñùú Tiàtirá sã cúú-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi-gá ndécú ñùú-án, te duha càchí-gá: “Yúhú cúu-í Déhe Yá Ndiòxí, te càa tinuu-í dàtná cáá itá ñuhú, te sãhá-í cáá dàtná cáá sã nání brõncé òré ñuhú-xi núú ñuhú càyú-xi. ¹⁹ Te yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchòhó ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Tiàtirá. Te xini tucu-í sã ìo cùu iní-ndó Yá Ndiòxí te sãndáá iní-ndó-gã. Te xini tucu-í nàcuáa ndùu chiuⁿ quide-ndo sã cúú-xí-gã. Te xini tucu-í sã ìo quide cahnu iní-ndó cuèi nándi cùu sã yãha-ndo ndècu-ndo. Te xini tucu-í sã ìo-gá ndúcú ndèe-ndo quide váha-ndo vitna dacúxí cùtnàhá vitna cùu saa ní sãndáá iní-ndó Yá Ndiòxí. ²⁰ Dico ñá túú cùu váha iní-í cuendá ìⁿ sã quidé-ndó, chi ñá túú tnàhí ná sání iní-ndó ndècu ndihí-ni-ndo ñáyiú nchicúⁿ nihnu nchaa nàcuáa dànehé ñáhá ñaha nani Jezabél. Te ñaha-án càchí-aⁿ sã càháⁿ-aⁿ tnúhu Yá Ndiòxí dico ñá ndáá sã càháⁿ-aⁿ tnúhu-gá, te cuáháⁿ-aⁿ dàndahú-aⁿ nchaa ñáyiú xĩnu cuechi núu-í ndihí nchaa sã dánèhé ñáhá-án cuendá cundecú-yu ichi díí iní, te caxi-yu nchaa sã ndúú táhú

nchaa sã ñí cadúha cue tée ñuyú-a dànani ñáyiú ndiòxí te ñá ndáá sã ndiòxí cúu nchaa xíáⁿ. ²¹ Te ní cuu vai nduu ta dacaca-í ndécú-án cuendá ndixi cuéchi iní-aⁿ sã ñá túú quide váha-aⁿ ndècu-aⁿ, te cuèi ducaⁿ quide-í dico ñá túú cuini-aⁿ ñáña-aⁿ ñí ìⁿ sã cuèhé sã dúhá quide-aⁿ. ²² Te vitna yúhú ìo dandòho-í-aⁿ chi tni ñaha cuèhé xii-aⁿ, te diu-ni ducaⁿ ìo dandòho-í nchaa ñáyiú quide datná quidé-án te núu vá ndixi cuèchi iní-yu sã ñá túú quide váha-yu ndécú-yu, te dàñá-yu nchaa sã cuèhé sã dúhá quidé-yu. ²³ Te nchaa ñáyiú cùndihí ñaha xii ñaha-án cahni-í-yu, te ducaⁿ te nchòhó ndihí dava-gá nchaa ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú nchaa xichi cutnuni iní-ndó ndihí-yu sã yúhú cúu-í Yáá xini ndáá nchaa nàcuáa sãni iní ñáyiú, ndihí nchaa nàcuáa quide-xi iní-yu. Te nchòhó nàcuáa ndùu sã quidé-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo te ducaⁿ cùnduu sã táxi-í nduu táhú-ndó. ²⁴ Te dava nchòhó ñáyiú ndècu ñùú Tiàtirá, ñáyiú ñá túú nchicúⁿ nihnu nàcuáa dànehé ñáhá ñaha nani Jezabél-án ñá túú xini-ndó ñá cúú sã càchí ñáyiú ndùu yuhu dacahu iní ñáhá yùcu ñávãha. Te nchòhó, ñá túú ñágá cachí tnúhu-í xii-ndo càda-ndo ²⁵ diu-ná sã ìo nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu sã ndécú ndihí-ndo, te ducaⁿ-ni càda-ndo ndéé òré quixi tucu-í. ²⁶ Te nchaa nchòhó ñáyiú na càda ndee iní yáha nándi sã ná yãha sã cuendá-í, te núu na càda-ni-ndo nchaa nàcuáa cuini-í cada-ndo ndéé nduu vã cùndecu-gá-ndó ñuyú-a, te yúhú taxi-í tnúhu ndee iní xii-ndo sã táxi tnùn-í-ndó nchaa ñáyiú ñuyú ²⁷ dàtná ní quide mee Tãtà-í Dútú Ndiòxí ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndihí-í, te ducaⁿ càda ñaha-í xii-ndo tàxi-í tnúhu ndee iní xii-ndo cuendá ìo taxi tnùn-í-ndó, te cada iní-ndó sã cáda-ndó cuè ñáyiú dàtná quidé-xi ìⁿ quidi òré tàhú-xi càchi duuⁿ-xi, te ducaⁿ chi nchòhó cada-ndo sã ncháá ñáyiú ñá túú quide váha cuíta nihnú-yu. ²⁸ Te cada iní-ndó sã dàtná dáyhé chódini quiti quene òré sa ta tũndaá-ñá cuáháⁿ ducaⁿ càda-xi òré ná sãá nduu ngũta-xi cada váha-xi, te ducaⁿ chi yúhú cada-í nàcuáa nduu táhú-ndó cùndecu ndihí ñaha-ndo xii-í núú ìo váha càa ndecu-í. ²⁹ Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xãhaⁿ-í xii Espiritú Yá Ndiòxí xãhaⁿ-xi xii cue ñáyiú

ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichi”, duha càchí Yaa càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ nĩ chídó tnùn-í sá cúú-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Tiàtirá.

3

Tnúhu sá cúú-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Sãrdís

¹ Te ní cachí tucu Yaa càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùn-í nchaa tnúhu sá vítná càháⁿ-gá ñⁿ núú tütú, te tendaha-ĩ quíhíⁿ ndaha téé xĩnu cuechi núú Yá Ndiõxí ndécú ñúú Sãrdís sá cúú-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi-gá ndécú ñúú-áⁿ te duha càchí-gá: “Yúhú cúú-í Yaa ndécú ndíhi ndí usá espíritú cúú cuendá Yá Ndiõxí, te diu-ni-í cúú-í Yaa ndécú ndíhi ndí usá chódíní. Te yúhú xìn-í nchaa nàcuáa quide nchóhó ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Sãrdís, te xìn-í sá cúú-ndó dàtná ñáyiú ní xíhí cuèi càchí ñáyiú sá ñáhá. ² Te chí cuáha cuendá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo vitna, te nducu ndèe-ndo cada-ndo ñⁿ úú-gá nchaa sá vãha nchícúⁿ nihnu-ndo vitna, chí sa ndètu víi-nã dañá-ndo nchãa-ndí túhú sá vãha quide-ndo ní cuu, te quide cuendá-í sá ñã túú quide-ndo nchaa nacuáa cuíní Yá Ndiõxí cada-ndo. ³ Te chí dándacu iní nàcuáa càháⁿ tnúhu sá nĩ xĩndedóhó-ndo cutnãhá ní tuha-ndo ichi Yá Ndiõxí, te canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nacuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ, te ndixi cuèchi iní-ndó sã ñã túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te núu vá nacuáha-ndo cuendá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ñã, te cada-í dàtná quidé ñadúhú, chí òré ñã túú nã yíhí iní-ndó quèxio-í núú ndécú-ndó. ⁴ Dico ndècu ndíhi-ndo ñⁿ úú ñáyiú càndoo caa nine iní-xi, chí ñáyiú-áⁿ nĩ nduu táhũ-yu cuihnú-yu dóó cuixíⁿ cuendá cundecu ndíhi-í-yu, te ducaⁿ chí cùdiú-yu núú-í. ⁵ Te nchaa ñáyiú na càda ndee iní-xi yãha nándí sá ná yãha sá cuendá-í, te ñáyiú-áⁿ nduu táhũ-yu cuihnú-yu dóó cuixíⁿ, te vá náquète-í diú-yu núú tütú núú yódó tnùn-í cue ñáyiú ní nduu táhú cundecu ndíhi-í ní caa ní quíhíⁿ, te cúñaha-ĩ xii Tãtà-í Dútú Ndiõxí ndíhi cue espíritú xĩnú cuèchi núú-í sá ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú cùu cuendá-í. ⁶ Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xãha-ĩ xii Espíritú Yá

Ndiõxí xãhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichi”, duha càchí Yaa càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ nĩ chídó tnùn-í sá cúú-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Sãrdís.

Tnúhu sá cúú-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Filãdelfiá

⁷ Te ní cachí tucu Yaa càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùn-í nchaa tnúhu sá vítná càháⁿ-gá ñⁿ núú tütú, te tendaha-ĩ quíhíⁿ ndaha téé xĩnu cuechi núú Yá Ndiõxí ndécú ñúú Filãdelfiá sá cúú-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi-gá ndécú ñúú-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cúú-í Yaa ío váha quide ndáá te ñã túú tnãhí cuèchi-í. Te díhna-gá ndíi Dávíí ní taxi tnùn-í ndíi ñáyiú, te vitna yúhú táxí tnùn-í-yu, te yúhú càháⁿ-í te núu ndëndida càa ñáyiú ndíhu ndaha-ĩ te ndëndida càa ñáyiú vá ndíhu ndaha-ĩ. ⁸ Te yúhú xìn-í nchaa nàcuáa quide nchóhó ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Filãdelfiá, te yúhú ní quide-í nàcuáa ní níhí-ndó ñⁿ ichi cahnu quide-ndo chiuⁿ-í, te vá yõo ñⁿ cada nàcuáa vá níhí-gá-ndó nàcuáa cada-ndo chiuⁿ-í. Te cuèi ñã túú ío níhí ndéé-ndó cundecu-ndo ichi Yá Ndiõxí dico tní-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-í, te ní ñⁿ xito ñã túú càháⁿ-ndó sã ñã túú ndècu ndíhi ñaha-ndo xii-í. ⁹ Te nchaa ñáyiú quide nchaa nacuáa cuíní yucu ñãvãha, ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú isrãél, te cuèi cúú-yu ñáyiú isrãél dico ñã túú quidé-yu nàcuáa tàú-yu cadá-yu, te yúhú cada-í sá ncháá ñáyiú-áⁿ canehé-yu sá yíñũhu núú-ndó, te cutnùn-í iní-yu sá yũhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo. ¹⁰ Te ío quide ndee-ni iní-ndó nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nchaa nacuáa ní càháⁿ-í, te xĩãⁿ coto ñaha-ĩ xii-ndo ñã túú nã tnahá-ndó ndúu na quixi nchaa tnúndòhó tnúhu ndàhú ñuyíú-a. Te òré quexio nchaa tnúndòhó-áⁿ ñuyíú-a te dàvá-áⁿ cutnùn-í nàcuáa ndúu sá quidé ñⁿ ñⁿ ñáyiú. ¹¹ Te ío ndíhi quixi tucu-í. Te vá dáñã ndéé-ndó càda-ndo nchaa sá vãha nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo cuendá sá vã cuíta sá ní cachí Yá Ndiõxí nduu táhú-ndó. ¹² Te nchaa nchòhó ñáyiú na càda ndee iní yãha nándí sá ná yãha sá cuendá-í, te yúhú cada-í sá nchòhó ío cuu càhnu-ndo cundecu-ndo núú ndécú Tãtà-í Dútú Ndiõxí, te vá ñⁿ ndúu-gá

xocuĩñí-ndó nũú ndécú-gă. Te cada iní-ndó sã dâtná sá chídó tnùnı-ı dıu Tătâ-ı Dútú Ndiöxı ñı-ndo chi ducaⁿ-ni cundecu-ndo ndıhi-gă, te cada tucu inı-ndó sã dâtná sá chídó tnùnı-ı nâcuáa nani ñuú-gă ñı-ndo, chi dıu ñuú-gă-án cundecu-ndo, te ñuú-án nani-xı Jêrusalén Sáá, duha nani ñuú-gă. Te ñuú-án quee-xı andıu nũú ndécú Yă Ndiöxı Yaá cúú Tătâ-ı quée-xı ñuyıú. Te cada tucu inı-ndó sã dâtná sá chídó tnùnı-ı dıu mee-ı ñı-ndo, te xıáⁿ cúú-xı ñı dıu saa, te ducaⁿ càda inı-ndó chi cundecu ndıhi ñaha-ndo xı-ı. ¹³ Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nâcuáa xăhaⁿ-ı xıi Espıritú Yă Ndiöxı xăhaⁿ-xı xıi cue ñáyıu ndècu ichi-gă xındecu nchaa xıchı”, duha càchı Yaá càháⁿ-án. Te nchaa tnúhu-án nı chídó tnùnı-ı sá cúú-xı ñáyıu xındecu ichi Yă Ndiöxı ndécú ñuú Filàdelfıá.

Tnúhu sá cúú-xı ñáyıu xındecu ichi Yă Ndiöxı ndécú ñuú Laodıceá

¹⁴ Te càchı tucu Yaá càháⁿ-án xıi-ı sá chídó tnùnı-ı nchaa tnúhu sá vítná càháⁿ-gă ñı núú tütú, te tendaha-ı quıhıⁿ ndaha tée xınu cuechi núú Yă Ndiöxı ndécú ñuú Laodıceá sá cúú-xı cuè ñáyıu xındecu ichi-gă ndécú ñuú-án, te duha càchı-gă: “Yúhú cúú-ı Yaá quidé nũú Yă Ndiöxı, te cúú-ı Yaá quidé ndáá chi càháⁿ ndáá cuıti-ı nâcuáa càháⁿ Yă Ndiöxı. Te yúhú cúú-ı Yaá nı quide nı ngúndecu nchaa sá ñı cadúha Yă Ndiöxı. ¹⁵ Te yúhú xıni-ı nchaa nâcuáa quide nchohó ñáyıu xındecu ichi Yă Ndiöxı ndécú ñuú Laodıceá, te xıni-ı sá ñà túú cuını-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo nchaa nâcuáa càháⁿ-ı, te nı ñà túú cuını-ndó dañã duuⁿ-ndo. Te váha-gă sá dúúⁿ dùuⁿ cada-ndo nchaa nâcuáa càháⁿ-ı àdi núú ñáhã te duuⁿ duuⁿ dañã-ndo. ¹⁶ Te sá dúcãⁿ quide-ndo ñã túú cuını-ndó dùuⁿ duuⁿ-ni cada-ndo nâcuáa càháⁿ-ı, te nı ñà túú cuını-ndó dùuⁿ duuⁿ-ni dañã-ndo te sáá nduu vã cundèe-gă inı-ı cuendá nchaa sá quidé-ndó-ăⁿ, te daqueè tíhú ñáhã-ı xıi-ndo. ¹⁷ Te càchı-ndó sã cuıcá-ndó, te ío váha ta yăha-ndo nchaa nduu cuáhãⁿ, te ñã túú tnàhı ná cúmãní xıi-ndo, te ñã túú cıtnunı inı-ndó sá cúú-ndó dâtná cue ñáyıu ío ndàhú yăha, te cúu-ndo datná ñáyıu ndàhú, ñáyıu ío cundahú inı ñáhã tnàha ñáyıu-xı, te cúu-ndo datná cue ñáyıu cuáá, te cúu tucu-ndo datná cue ñáyıu ndàhú ñã túú tnàhı dóo-xı.

¹⁸ Te na càchı tnúhu-ı xıi-ndo sã càdá-ndó dâtná xıquide cue ñáyıu sãaⁿ ñı sá ñı cuáha mee-nı dıhúⁿ cuááⁿ sá ío váha càa, te ducaⁿ quidé-yu te ío-gă cúú cuıcá-yu. Te cada tucu-ndo dâtná xıquide cue ñáyıu sãaⁿ dóo cuıxıⁿ sácuıhnu-yu cuendá sá vã cúu-yu dâtná ñáyıu ndàhú ñã túú dóo-xı, te cada tucu-ndo dâtná quidé cuè ñáyıu sãaⁿ yúcu quée núú-xı nâcuáa cutnùnı váha núu-yu, te duha càháⁿ-ı xăhaⁿ-ı xıi-ndo chi cuını-ı sá nãtuha ñaha-ndo xıi-ı, te ío váha cundecu-ndo sã cúú-xı Yă Ndiöxı. ¹⁹ Te càháⁿ-ı dóho nchaa ñáyıu cúu inı-ı òré ñã túú quide ndáá-yu, te dândoho-ı-yu, núu xıáⁿ cuını-ı sá nchòhó ndıxi cuéchi inı-ndó sã ñã túú quide váha-ndo ndècu-ndo. ²⁰ Te na càchı tnúhu-ı xıi-ndo sã yúhú cúú-ı dâtná ñı tée nıtnı yuyèhe ndaa quehé te càháⁿ-ı ñáyıu yıhi xıtı vehe, te núu na càda cuendá-yu sá càháⁿ-ı te nacaáⁿ-yu yuyèhe te quıhu-ı xıtı vehe cudıni-ı ndıhi-yu, te duha càháⁿ-ı chi cuını-ı cundecu ndıhi ñaha-ı xıi-ndo. ²¹ Te nchaa nchòhó ñáyıu na càda ndee inı-xı yăha nãndı sá ná yăha sá cuendá-ı, te yúhú taxi-ı xıi-ndo ñı xıchı núú ndécú-ı cundecu-ndo te cunuu-ndo tnàhá-ndó dâtná cınnu-ı, chi yúhú ducaⁿ ñı quide ndee inı-ı ní yăha-ı nãndı sá ñı yăha-ı te vitna ní nduu táhú-ı ndécú-ı núú ndécú Tătâ-ı Dútú Ndiöxı cınnu-ı. ²² Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nâcuáa càháⁿ Espıritú Yă Ndiöxı xăhaⁿ-xı xıi cue ñáyıu ndècu ichi-gă xındecu nchaa xıchı”, duha càchı Yaá càháⁿ-án. Te nchaa tnúhu-án nı chídó tnùnı-ı sá cúú-xı ñáyıu xındecu ichi Yă Ndiöxı ndécú ñuú Laodıceá.

4

Nâcuáa chıñuhu ñáyıu Yă Ndiöxı andıu

¹ Te sáta ñı yăha ducaⁿ ñı cuu te ní xıni-ı nchıı andıu, te ní càháⁿ tucu Yaá ní càháⁿ ndıhi ñaha xıi-ı dıhna, te Yaá-án ñı càháⁿ níhi-gă dâtná càháⁿ níhi ñı cútú, te ní cachı-gă xıi-ı:

—Taquène iha te na dãnehé ñáhã-ı xıi-n nchaa nâcuáa cada-xı ndée núú cuáhãⁿ núú vèxi—càchı-gă.

² Te òré-nı-án ñı quide ñaha tucu Espıritú Yă Ndiöxı xıi-ı nâcuáa càchı inı-xı, te dıu-nı òré-án ñı xıni-ı nıtnı ñı xılé váha andıu te càa datná cáá xılé sácõo nchıhi cue ñáyıu ío cınnu, te núú xılé váha-án núcõo Yăá

táxí tnùní. ³ Te Yaá-án cáá-gǎ dàtná cáá yúú chàhnchí yúú vǎha sá nání jǎspé, te càa tucu-gá dàtná cáá yúú vǎha sá nání còrnálná, te ñùhu doco ñaha ñⁿ cóó yáhnchí xii-gá, te tǎsaⁿ-di dàtná tǎsaⁿ ñⁿ yúú vǎha sá nání èsmeraldá. ⁴ Te ní xiní tucu-í nútn^ñ ócó cúmí xilé vǎha ñi càndéé núú núcõo-gá, te núú xilé-án xñucóo ócó cúmí cue téé cùu sacuéhé te xixihnu-güedé mee-ni dõó cuixíⁿ, te ñⁿ caa coróná sá ñi cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuàáⁿ xixúhuⁿ díquí-güedé. ⁵ Te núú núcõo Yaá táxí tnùní-án sàà nduté, te càháⁿ ñùhu te xica chíhi-xi dónaha, te càyú úsá iti núú núcõo-gá, te sá úsá iti-án xǎⁿ cútnùní sá ndécú úsá espíritú cúú cuendá-gá. ⁶ Te ndècu ñⁿ sá ndécú ndàa núú-gǎ te xǎⁿ cáá dàtná cáá làmár, te dàtná cáá vǐdriú cáá ñihí.

Te ñi càndéé dǐñi Yaá núcõo-án xñutn^ñ cúmí quiti te titní víhí tñuu-güedi ndeé ndàa sátá-güedi ndihí ndàa núú-güedi. ⁷ Te quiti díhna nuu càa-di datná cáá ndìcaha, te quiti cùu uú cáá-dí dàtná cáá ndìcutu, te quiti cùu uní néhé-dí núú tée, te quiti cùu cúmí cáá-dí dàtná cáá yàcolo oré cuáháⁿ-di núú tàchí. ⁸ Te ndi cúmí quiti-án ndeé ínù ndíxíⁿ-güedi ñⁿ ñⁿ-güedi, te ñihí xití ndíxíⁿ-güedi ndihí ndàa sátá ndíxíⁿ-güedi ndeé tñuu-güedi, te nduu niú chíñùhu-güedi Yá Ndiõxí, te xǎhaⁿ-güedi xii-gá:

Yòhó Dútú Ndiõxí ducaⁿ-ni ta quide ndáá-n vèxi, te ducaⁿ-ni quide ndáá-n cuéi vitna, te diu-ni ducaⁿ càda ndáá-n núú cuáháⁿ núú vèxi,

te cùu-n Yaá quidé nchàa-ndi túhú sá vǎha, te diu-ni-n sà ndecu-n ndeé cútnáhá ní cuáha ñuyúú,

te diu-ni-n ndècu-n cuéi vitna, te diu-ni-n cùndecu-n cuéi ndeé núú cuáháⁿ núú vèxi.

Duha xǎhaⁿ cué quiti-án xii Yaá núcõo núú xilé vǎha-án chíñùhu ñaha-güedi.

⁹ Te cue quiti-án ño ndàcáⁿ táhú-güedi núú Yáá núcõo núú xilé vǎha-án cuendá nchaa sá quidé-gá. Te Yaá-án cúú-gǎ Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quiú. Te cue quiti-án càchí-güedi sá ño càhnu cuu-gá te nèhe-güedi sá yíñùhu núú-gǎ. Te ndi tnahá òré ducaⁿ càháⁿ-güedi, ¹⁰ te ndi òcó cúmí cue

tée cùu sacuéhé xñucóo-án ngüñí xití-güedé núú Yáá núcõo-án, chi diu-gá cúú-gǎ Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quiú te chíñùhu ñaha-güedé xii-gá, te tàva-güedé coróná ñùhú díquí-güedé te tàxi ndecu-güedé núú-gǎ, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

¹¹ Yòhó cúú-n Dútú Ndiõxí Yaá cúú cuendá ñáhá xii-ndí, te ño càhnu cuu-n, te ño vǎha quide-n, te nèhe-ndí sá yíñùhu núú-n, chi ducaⁿ tàú-xi cada-ndí, chi yòhó cúú-n Yáá ní cadúha nchaandi túhú sá ño, te ducaⁿ ñi ngúndecu nchaa xǎⁿ chi mee-n dùcaⁿ ní sani iní-n càda-n.

5

Cuendá Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dán'cuèhé-güedé ndihí cuendá ñⁿ tutú

¹ Te ní xiní tucu-í sá Yáá núcõo núú xilé vǎha-án nundàha-gá ñⁿ tutú ní nacaúnuu xio ndaha cùha-gá, te ndeé lètrá ndàa sátá-xi ndihí ndàa xití-xi, te úsá tnáhá tutú líhli ñùhu seyú ndeé sátá tütú-án cuendá sá vǎ dáñá-xi nacaá. ² Te ní xiní-í ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí, te ndeé vǐhi-xi te ñihí càháⁿ-xi, te càchí-xi:

—¿Yoo tàú-xi xocàni nchaa tutú líhli ñùhu seyú ndeé sátá tütú-a te nadacàa-xi? — càchí espíritú-án.

³ Dico ñi àndi, te ñi núú ñùyúú-a, te ñi ndàa xití ñùhu ñá túú ñⁿ ñáyiu tàú-xi nadacàa tutú-án te cundèhé-yu. ⁴ Te yúhú ní ngüíta-í ndàhyú víhí-í cuendá sá ñà túú ñi ñⁿ ñáyiu tàú-xi nadacàa tutú-án cundèhé-yu. ⁵ Te ñⁿ cue téé cùu sacuéhé xñucóo xǎⁿ ñi cachí-güedé xii-í:

—Vá ndàhyú-gá-n, te cada cuendá-n chi Yaá ño cùnuu cuu ndi mee cue ñáyiu cùu ñani tnáhá ndí Jùdá, diu-ni Yaá cúú ñani tnáhá ndí Dàvíí, Yaá-án cúú-gǎ Yaá ní ndacu ní yáha nchaa nándi sá ñi yáha, núu xǎⁿ diu-gá tàú-gá xocàni-gá nchaa tutú líhli ñùhu seyú ndeé sátá tütú-án te nadacàa-gá —duha càchí téé cùu sacuéhé-án.

⁶ Te tnuú ndi òcó cúmí cue téé cùu sacuéhé xñucóo-án, ndihí tnuú ndi cúmí quiti xñutn^ñ-án, ndihí núú núcõo Yaá táxí tnùní-án ñi xiní-í nútn^ñ ñⁿ Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dán'cuèhé-güedé te ní

xíhí-di ni cùu te ní ndoto-di, te ndèè úsá ndiqui-di, te ndèè úsá tinùu-di, te sá úsá tinùu-di-án cùtnùní sá ndécú úsá espíritú cúu cuèndá Yá Ndiöxí, ducaⁿ caa Yaá-án nǐ xiní-í. Te cue espíritú-án nǐ tendaha-gǎ xícá cùu-xi ni caa xico ñuyúú. ⁷ Te Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quitì ní dánìcuèhé-güedé-án nǐ sáháⁿ-gá núú Yàá núcõo núú xilé váha-án. ⁸ Te òré ní queheⁿ-gá tutú-án te ndi cùmí quitì xǐnutnǐ xíaⁿ nǐ ngüíñí xítí-güèdi núu-gǎ, te ducaⁿ nǐ ngüíñí xítí tucu ndi ócò cùmí cue téé cùu sacuéhé xǐnucóo-án, te ndi dííⁿ núu-güedé xǐnehe-güedé yaá sá nání àrpá, te xǐnehe tucu-güedé ndi dííⁿ núu-güedé ìⁿ caa tǐcùú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te chitu düsa sá sáháⁿ tnámí. Te ñúhmá düsa sá sáháⁿ tnámí-án cúu-xí dàtná nchaa tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí òré càháⁿ ndihì ñàhá-yu xii-gá. ⁹ Te xíta-güedé ìⁿ ndudú sáá ndihì cue quitì-án chíñùhu ñaha-güedé xii-gá, te càchí-güedé ndihì cue quitì-án:

Yòhó tàu-n queheⁿ-n tutú-a te xocàni-n nchaa tutú líhli ñùhu seyú ndèè sátá-xi,

chi yòhó ní satì níñí-n te ní xíhí-n, te cuèndá xǐáⁿ ní nduu cuèndá Yá Ndiöxí cue ñáyiu ìⁿ ìⁿ nàcióⁿ, ndihì ñáyiu xǐndecu ìⁿ ìⁿ ñuú, ndihì ñáyiu càháⁿ ndi dííⁿ ndi dííⁿ núú tnúhu, ndihì ñáyiu xǐndecu ìⁿ ìⁿ xichi.

¹⁰ Te ní quidé-n-yu dàtná cue téé yindaha ñáyiu, te ní quide tucú-n-yu dàtná cue dútú sá cúu-xí Yá Ndiöxí.

Te sáá nduu te taxi tnùnì-yu ñuyúú-a. Duha càháⁿ cue téé-án ndihì cue quitì-án chíñùhu-güedé ndihì-güedi Yaá-án.

¹¹ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ cuéhé víhí espíritú xínú cuèchi ni candéé núú núcõo Yaá táxí tnùnì-án, ndihì núú xǐnutnǐ ndi cùmí cue quitì-án, ndihì núú xǐnucóo cue téé cùu sacuéhé-án, te ní xiní-í sá sùúnì cuéhé víhí espíritú-án xǐndecu xíaⁿ,

¹² te níhi ní cáháⁿ cue espíritú-án, te càchí-xi: Yòhó Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quitì ní dánìcuèhé-güedé te ní xíhí ní cùu te ní ndoto,

te yòhó ío càhnu cuu-n, te ndècu ndihì-n nchaandi túhú, te ío ndècu ndihì-n sá xìnì tnùnì-n,

te ndàcu-n quide-n nchaa sá cùnì-n, te nèhe-ndí sá yíñùhu núu-n, te ío váha quide-n,

te chíñùhu ñaha-ndí xii-n, chi ducaⁿ tàú-ndí cada-ndí chi ío càhnu cuu-n.

Duha càchí nchaa cue espíritú-án xáhaⁿ-xi xii-gá chíñùhu ñaha-xi.

¹³ Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ nchaandi túhú sá nǐ cadúha Yá Ndiöxí ndécú àndiu, ndihì nchaa sá ndécú ñuyúú, ndihì nchaa sá ndécú xítí ñuhu, ndihì nchaa sá ñúhú xítí ndute làmár, te xǐcachí-xi:

Yòhó Yaá núcõo núú xilé váha, ndihì yòhó Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quitì ní dánìcuèhé-güedé táxí tnùnì-ndó, te nèhe-ndí sá yíñùhu núu-ndó,

te ducaⁿ ío ndàcáⁿ táhú-ndí núu-ndó, chi ío váha quide-ndo te ío cùnnu-ndo,

te diu-ni duha cáháⁿ váha-ndí cuèndá-ndó nǐ caa ni quíhíⁿ.

Duha càchí nchaa sá nǐ cadúha Yá Ndiöxí.

¹⁴ Te ndi cùmí cue quitì xǐnutnǐ-án càchí-güedi:

—¡Ducaⁿ na cùnduu! —cachí-güedi.

Te ndi ócò cùmí cue téé cùu sacuéhé xǐndecu-án nǐ ngüíñí xítí-güedé chíñùhu-güedé Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú.

6

Cuèndá úsá tutú líhli ñùhu seyú

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í sá Yàá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quitì ní dánìcuèhé-güedé-án nǐ xócánì-gǎ ìⁿ tutú líhli ñùhu seyú ndèè sátá tütú sá nǐ nadúcúⁿ nuu-án, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ quitì cùmí xǐnutnǐ-án, te níhi ní cáháⁿ-di dàtná càháⁿ ñúhu, te càchí-di:

—¡Taqùxi cundehe-n! —cachí-di.

² Te òré-ni-án nǐ xiní-í ìⁿ cuáyú cuixíⁿ yódó ñàha ìⁿ sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha xii-di-án néhé-xí ìⁿ arcú sá cúu tnùxii-xi, te ní nduu táhú-xi ìⁿ coróná, te ní ndacu-xi ní cunuu-xi te ducaⁿ-ni ta cùnnu-xi cuáháⁿ.

³ Te òré ní xócánì-gǎ tutú líhli cùu uú ñúhú sèyú ndèè sátá tütú sá nǐ nadúcúⁿ nuu-án, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ tucu ìngá quitì cùu uú xǐnutnǐ-án, te càchí-di:

—¡Taqùxi cundehe-n! —cachí-di.

⁴ Te òré-ni-án nǐ xiní tucu-í ìⁿ cuáyú tícuèhé ní quee-di cuáháⁿ-di, te yòdo ñaha ìⁿ

sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha xii-di-án ñí níhí-xi tnúhu ndee ìní sá dátìcánuu-xi ñáyíu vá cùndècu ndìhi tnaha váha-gá-yu, te ngüíta ñáyíu cahni tnàhá-yu, te ní nduu táhú-xi ñí yuchí cáhnú vîhi.

⁵ Te òré ní xócání tùcu Yaá-án ingá tutú lìhli cùu uní ñúhú sèyú ndèé sátá tùtú sá ñí nadúcúⁿ nuu-án, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ quítì cùu uní xñnutnîí xíáⁿ, te cächí-di:

—¡Taquìxi cundehe-n! —cachí-di.

Te òré-ni-án ñí xiní tucu-í ñí cuàyú tnúú te yòdo ñaha tucu ñí sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha-án nùndàha-xi úú yaxiⁿ libre. ⁶ Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ñí sá ñí cáháⁿ tnuú cue quítì xñnutnîí-án, te cächí-xi:

—Ñí cuàrtú-nă trîú níhí-ndó sã ñí dîhúⁿ denàriú, te úní cuàrtú-nă cebàdá níhí-ndó sã ñí tùcu dîhúⁿ denàriú, dico acítì ndìhi ndudí ndéhé yoho yàha stilé chi vá ndíhí ñìhnu —duha cächí sá càháⁿ-án.

⁷ Te òré ní xócání tùcu Yaá-án tutú lìhli cùu cumí ñúhú sèyú ndèé sátá tùtú sá ñí nadúcúⁿ nuu-án, te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ tucu ingá quítì cùu cumí xñnutnîí-án, te cächí-di:

—¡Taquìxi cundehe-n! —cachí-di.

⁸ Te òré-ni-án ñí xiní tucu-í ñí cuàyú yàhà, te yòdo ñaha tucu ñí sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha xii-di-án nání-xí Sã xihí, te xíáⁿ sáhní-xí ñáyíu, te sátá xíáⁿ nchìcúⁿ sá nèhé núú ndécú ñáyíu ní xihí. Te cùmí xichí cùu ñuyíú, te sá sáhní ñàha xii ñáyíu-án ñí níhí-xi tnúhu ndee ìní danàa-xi ñáyíu ñí xichí ñuyíú, te davá-yu cahni ñaha-xi ndìhi yuchí, te cada-xi sá cóo tnámá te cuú-yu, te cada tucu-xi sá cóo cuèhé cahni-xi ñáyíu, te ñíu-ni tucu-xi cada sá ncháá quítì dééⁿ cahni-di ñáyíu.

⁹ Te òré ní xócání tùcu Yaá-án tutú lìhli cùu uhúⁿ ñúhú sèyú ndèé sátá tùtú sá ñí nadúcúⁿ nuu-án, te òré-án ñí xiní-í nùtnîí ñí núú sácódó sã ndúú táhú Yã Ndiöxí, te ndàa caha xíáⁿ ní xiní-í xñndecu nchaa àlmá ñáyíu ní sahní-güedé núú ñuyíú sã cuèndá tnúhu Yá Ndiöxí, ndìhi sá cuèndá sá ñí cáháⁿ váha-yu cuèndá-gá. ¹⁰ Te nchaa àlmá-án ñíhi xí cáháⁿ-xi, te xàhàⁿ-xi xii Yá Ndiöxí:

—Yòhó Dútú Ndiöxí cúu-n Yàá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te ñá túú tnàhí quée cáva-n quide-n ñí sá càháⁿ-n. ¿Te ná ndèé ama dandòho-n ñáyíu ndècu ñuyíú nachinaa-n

cuèndá sá ñí quide ñàhá-yu xii-ndí-i? — cächí cue àlmá-án xàhàⁿ-xi xii-gá.

¹¹ Te sátá dúcáⁿ te nchaa cue àlmá ñáyíu-án ñí níhí-xi dóó cuixíⁿ ní quée cuíhnu-xi, te ní xítñúhu ñaha xii-xi sá ná ndètatú-xi te cundetú tnaa-xi ndèé ná xñnu cava cuú ñáyíu nàcuáa ndèé tnuní dàtná ní xihí cue ñáyíu dii àlmá-xi cùu-xi. Te ñáyíu sa ní xihí-án ñí-ni cùú-yu ndìhi ñáyíu vitna cuú-án chi mee-ni chùuⁿ Xítóhó Jesucristú quidè-yu, te ñíu-ni ichi-gá ndécú-yu.

¹² Te òré ní xócání tùcu Yaá-án tutú lìhli cùu ñúhú sèyú ndèé sátá tùtú sá ñí nadúcúⁿ nuu-án, te ní xiní-í súúni ñíhi ní quidí-xi ñuyíú, te ní cutnuu ñíhi núú nchìcanchii dàtná ñí dóó tnúú, te ní cuu tìcuèhé ñíhi ñíhi núú yóó. ¹³ Te ní xiní-í ní ngoyo chódíni ñuyíú-a dàtná ngóyó ngüxí yíhí òré quéné tächí ñíhi. ¹⁴ Te ní xiní-í ní nadúcúⁿ nuu andíu dàtná nádúcúⁿ nuu ñí tutú te ní ndóñúhú-xí, te nchaa tìndúú ñí xica ndehe-xi núú ndécú-xí, te ducaⁿ ñí xica ndehe tucu nchaa tìndúú yìchí ndécú xítì ndute làmár. ¹⁵ Te nchaa cue téé yìndaha ñáyíu ní nguívàha-güedé, ndìhi nchaa dava-gá cue téé ío tàxi tnuní, ndìhi nchaa ñáyíu cuica, ndìhi nchaa cue téé tàxi tnuní sandàdú, ndìhi cue sandàdú cue téé ío váha sàá díquí-xi nàcuáa cada-güedé nàá-güedé, ndìhi nchaa ñáyíu ñá túú tnàhí dàñá quée núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, ndìhi nchaa ñáyíu dàñá quée núú chùuⁿ pàtróóⁿ-xi. Te dava ñáyíu-án ñí nguívàha-yu xití yáú, te davá-yu ní nguívàha-yu nchaa tnuú cava. ¹⁶ Te xàhàⁿ-yu nchaa tìndúú ndìhi nchaa cava:

—Chí təcùuⁿ chivàha ñaha-ndo xii-ndí cuèndá sá vã quíní ñàhá Yàá ío tàxi tnuní núcóo núú xilé váha, ndìhi cuèndá sá vã dándòho ñaha Yàá cáá dàtná cáá ñí mbéé quítì ní dancuèhé-güedé, chi Yaá-án ío cùdééⁿ-gã núú-ndí —duha cächí nchaa ñáyíu-án xàhàⁿ-yu xii nchaa tìndúú-án ndìhi nchaa cava-án.

¹⁷ Te vitna ní sáá nduu ío cùu cahnu nduu tnúndòho tnúhu ndàhú, te vá yóo ñí cundee ìní-xi yàha nchaa tnúndòho-a.

7

Ñáyíu isràèl ñáyíu naníhí tàhú

1 Te sátá xǎⁿ te ní xiní-í cúmí tnàhá espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí xǐnutnǐ-xi ndi cúmí xio ñuyíú, te cue espíritú-áⁿ ñi ngani-xi táchi cuèndá sá vǎ cuícó-gǎ-xi ni làmár, te ni dǐquí yutnu, te ni ñⁿ xichi ñuyíú vǎ cuícó-gǎ-xi. 2 Te cue espíritú-áⁿ ndécú ndihí-xi tnúhu ndee iní danàa-xi sá ió làmár ndihí sá ió ñuhu yìchí, te ní xiní tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí ní quee nchita-xi ndàa nacuáa quène nchíanchii, te nùndaha-xi seyú Yǎ Ndiǒxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quiú, te níhi ní cáháⁿ-xi xǎhaⁿ-xi xii ndi cúmí cue espíritú-áⁿ:

3 —Vǎ dánàa-ndo sá ió làmár, te ni vǎ dánàa-ndo yutnu, te ni ñⁿ sá ió ñuyíú vǎ dánàa-ndo, chi cundet-ndo ndéé ná tàxi ndecu-ndí ñⁿ sèñá tneé nchaa ñáyiú xínu cuechi núú Tǎtá-ó Dǔtú Ndiǒxí — duha càchí espíritú-áⁿ xǎhaⁿ-xi xii ndi cúmí espíritú xǐnutnǐ ndi cúmí xichi ñuyíú.

4 Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ sá ñi cáháⁿ, te ní cachí-xi sá núú ndí úxúú xichi cue ñáyiú isràél te ní xínu ñⁿ cièndú údico cúmí mǐl-yu ní ngúndecu sèñá tneé-yu. 5 Te núú ñⁿ cièndú údico cúmí mǐl ñáyiú-áⁿ, te ní xínu úxúú mǐl cue ñani tnàhá ndíi Jùdá ní ngúndecu sèñá tneé-yu, te úxúú mǐl cue ñani tnàhá ndíi Rùbén, te úxúú mǐl cue ñani tnàhá ndíi Gǎd, 6 te úxúú mǐl cue ñani tnàhá ndíi Àsér, te úxúú mǐl cue ñani tnàhá ndíi Neftalí, te úxúú mǐl cue ñani tnàhá ndíi Manàsés, 7 te úxúú mǐl cue ñani tnàhá ndíi Mió, te úxúú mǐl cue ñani tnàhá ndíi Lèví, te úxúú mǐl cue ñani tnàhá ndíi Isàcár, 8 te úxúú mǐl cue ñani tnàhá ndíi Zabulón, te úxúú mǐl cue ñani tnàhá ndíi Chèé, te úxúú mǐl cue ñani tnàhá ndíi Benjamín, nchaandi túhú ñáyiú-áⁿ ñi ngúndecu sèñá tneé-yu.

Cuéhé víhí ñáyiú ñihnu dóó cuixíⁿ

9 Te sátá xǎⁿ te ní xiní-í cuéhé víhí ñáyiú, ñáyiú ñⁿ ñⁿ nàcióⁿ, ndihí ñáyiú ñⁿ ñⁿ ñúú, ndihí ñáyiú càháⁿ ndi dǐíⁿ ndí dǐíⁿ núú tnúhu, ndihí ñáyiú ní xíndecu ñⁿ ñⁿ xichi, te nchaa ñáyiú-áⁿ xǐnutnǐ-yu ndàa núú Yàá táxi tnùní núú xilé váha, ndihí núú Yàá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, te vǎ yǒo ñⁿ ndàcu cahu ñaha xii-yu chi cuéhé víhí-yu, te

ncháa-yu xǐxǐhnu-yu mee-ni dóó cuixíⁿ, te nùndahá-yu ncháa-yu ñⁿ caa ndàha yutnu ñúú. 10 Te ncháa-yu níhi xícáháⁿ-yu, te càchí-yu:

Yaá táxi tnùní núú xilé váha cùu-gá Ndiǒxí-ó,

te diu-gá ndihí Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé ní dácacu ñihnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú.

Duha càchí nchaa ñáyiú-áⁿ. 11 Te nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí ní nadúcúⁿndéé-xi xǐnutnǐ-xi ni càndéé núú núú Yàá núú xilé váha, ndihí núú xǐnucóo cue téé cùu sacuéhé, ndihí cue ndi cúmí quiti xǐnutnǐ-áⁿ, te nchaa-xi ní ngúíñí xítí-xí te ní ngúnu ndeyí-xi núú Yàá núú xilé váha-áⁿ, te nchaa-xi ní ngúíta-xi chíñuhu ñaha-xi xii-gá, 12 te càchí-xi:

Na càháⁿ ndáá-ndí núú yòhó Tǎtá-ndí Dǔtú Ndiǒxí sá ió càhnu cuu-n, te ndàcu-n guide-n nchaa sá váha cuíní-n, te ió váha guide-n, te ndècu ndihí-n nchaa sá xini tnùní-n,

te chíñuhu ñaha-ndí xii-n, te ducaⁿ ndàcáⁿ táhú-ndí núú-n cuèndá nchaa sá quidé-n, te nèhe-ndí sá yíñuhu núú-n,

te tnúhu càháⁿ-ndí-a cùu-xi tnúhu ndáá, te diu-ni duha cáháⁿ-ndí ndéé núú cuàháⁿ núú vèxi.

Duha càchí nchaa cue espíritú-áⁿ xǎhaⁿ-xi xii Yaá núú xilé váha-áⁿ.

13 Te ñⁿ cue téé cùu sacuéhé xǐndecu-áⁿ ñi xícáⁿ tnúhú-dé núú-í, te càchí-dé:

—¿Yóndí cùu ñáyiú dàcáⁿ xǐxǐhnu dóó cuixíⁿ-áⁿ, te ndéé véxi-yu núu dàcáⁿ xǐndáá-yu-i? —càchí-dé.

14 Te yúhú ní xáhaⁿ-í:

—Tǎtá, ñá túú xiní-í, dico mee-n xiní-n — duha ní xáhaⁿ-í xii-dé.

Te dàtnùní ní cachí tnúhu-dé xii-í ná cúú ñáyiú-áⁿ, te càchí-dé:

—Nchaa ñáyiú-a cùu-yu ñáyiú ní quee núú ió víhí tnúhu ndòho tnúhu ndàhú sá vǎ cùndéé iní-ó te véxi-yu iha, te cùu-yu ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi cuèndá sá ñi sati níñí Yàá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, cuèndá xǎⁿ vitna ní ndihí-yu ní nduu cuixíⁿ dóó xǐxǐhnu-yu. 15 Te núu xǎⁿ vitna

ní nduu táhũ-yu ndécú-yu núú ndécú Yá Ndiõxí Yaá táxí tñùnì núcõo núú xilé váha, te cuèi nduu cuèi niú xínú cuèchí-yu núú-gã vitna, te diu-gá xító ñaha-gã xií-yu. ¹⁶ Te vitna ní sáá-yu núú-gã cundécú-yu te vá ndóhó-gã-yu docó, te ní vã quìnì-gá-yu ndohó-yu yíchí-yu ndute, te ní vã quìnì-gá-yu ndohó-yu cahni nchíanchii, te ñá túú-gã ná cahni ndohó-yu. ¹⁷ Te ducaⁿ chi Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quitì ní dánícuèhé-güedé ndécú-gã núú nútn̄i xilé váha núcóo Yá Ndiõxí Yaá táxí tñùnì, Yaá-án coto ñaha-gã xií-yu dàtná quidé ìⁿ toli oré xító-dě mbéé-dě, te candeca ñaha-gã xií-yu quíhíⁿ núú tõo ndute, te ndute-án cúú-xí ndute candeca iní-yu, te Yá Ndiõxí cada-gá sá vã quìnì-gá-yu tñúhu ndàhyú —duha ní cachí tñúhu téè cùu sacuéhé-ãⁿ xii-í.

8

Cuendá tìcùú sá ñí cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ

¹ Te sátá dúcáⁿ te Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quitì ní dánícuèhé-güedé ní xócánì-gã tutú líhli cùu usá ñúhú sèyú ndèé sátá tütú sá ñí nadúcúⁿnuu-án, te òré-án ñí cunahi sùúnì nàvii-ñá ní cuu andiu dàtná cuádava òré. ² Te ní xiní-í usá tñàhá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí xĩnutn̄i-xi núú núcõo-gá, te ní níhí-xi ìⁿ caa cütú xĩnehe-xi. ³ Te dàtnùnì ní xiní tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú-gã ní quexìo-xi nehe-xi ìⁿ tìcùú ní cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ te ñúhu vai dúsa sá sàháⁿ tñámí, te ní ngúnutn̄i espíritú-án nùú ndécú sã ñí cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ núú sácõdó sã ndúú tǎhú Yá Ndiõxí, te xíãⁿ nútn̄i-xi ndàa núú-gã, te dúsa sá sàháⁿ tñámí-án cahmì espíritú-án nùú sácõdó sã ndúú tǎhú-gã-án cuendá ñúhmá dǔsa-án cundihí-xi nchaa tñúhu càháⁿ ñáyiu càháⁿ ndihí ñaha xii-gá, nchaa ñáyiu cùu cuendá-gá. ⁴ Te nùndaha espíritú-án tìcùú ñúhú dǔsa sá sàháⁿ tñámí càyú, te quène ñúhmá nútn̄i-xi núú Yá Ndiõxí, te ñúhmá-ãⁿ cundihí-xi nchaa tñúhu càháⁿ ñáyiu càháⁿ ndihí ñaha xii-gá, nchaa ñáyiu cùu cuendá-gá. ⁵ Te ní queheⁿ espíritú-án tìcùú te ní dáchítú-xi ñúhú yódó nùú sácõdó sã ndúú tǎhú Yá Ndiõxí, te ní xiténuu-xi ñuyú, te òré ducaⁿ ñí quide-xi te ní cáháⁿ

víhí ñúhu, te ío dusaⁿ ñí quide-xi ñuyú, te ní sáá ndúté, te níhi víhi ní tñáa.

Ndi usá espíritú ní tiú-xi ìⁿ caa cütú xĩnehe-xi

⁶ Te ndi usá cue espíritú xĩnehe ìⁿ caa cütú-ãⁿ ñí ngúndecu túha-xi cuendá tiú-xi.

⁷ Te espíritú díhna nuu ñí tiú-xi cütú néhé-xí, te ñuyú-a ní ngoyo ñíñi dàcánuu-xi ndihí ñuhú ndihí níñi, te luha-ná te cuu dava ñuyú ní cáyú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa yutnu ío ñuyú ní cáyú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa cùhú ío ñuyú ní cáyú.

⁸ Te espíritú cúú ùú ní tiú-xi cütú néhé-xí, te dàtná cáá ìⁿ tñdúú cáá ìⁿ sá ñí ngava xití làmár te nchícúⁿ ñuhú, te luha-ná te cuu dava ndute làmár-án ñí nduu-xi níñi. ⁹ Te luha-ná te cuu dava nchaa quitì xixúhuⁿ xití làmár-án ñí xihí-güedi, te luha-ná te cuu dava nchaa bàrcú ní quée naa-xi xití ndute.

¹⁰ Te espíritú cúú ùní ní tiú-xi cütú néhé-xí, te ní ngava ìⁿ chódínì cáhnú ndèé andiu ñuyú te nchícúⁿ ñuhú-di, te ñuhú-án cáá dàtná cáá ñuhú iti. Te luha-ná te cuu dava nchaa yúte ní ngava chódínì-ãⁿ, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa núú quènihni ndute ní ngava-di. ¹¹ Te chódínì-ãⁿ nánì-dí: Yúcú Ùá. Te ndute xica nchaa yúte-án ndihí nchaa ndute quènihni-án ñí cuu úa-xi dàtná yúcú ùá, te ío cuéhé ñáyiu ní xihí sá dúcáⁿ ñí cuu úa ndute-án.

¹² Te espíritú cúú cùmí ní dácàháⁿ-xi cütú néhé-xí, te luha-ná te cuu dava nchíanchii ñá túú ní dàyehé-xi, te ducaⁿ lùha-ná tucu cuu dava yóo ñà túú ní dàyehé-di, te ducaⁿ lùha-ná te cuu dava tucu nchaa chódínì ñà túú ní dàyehé-güedi, te luha-ná te cuu dava nduu ñà túú ní dàyehé nchíanchii, te ducaⁿ lùha-ná te cuu dava niú ñá túú ní dàyehé yóo ndihí nchaa chódínì.

¹³ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í xícó ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí núú tàchí, te ní tecú dóho-í níhi càháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Ío ndàhú ndoho nchaa ñáyiu xĩndecu ñuyú òré ná dàcaháⁿ únì-gá cue espíritú cùmání cütú xĩnehe-xi, chí sa xĩndecu túha-ná-xi sá dácàháⁿ-xi!— duha càchí espíritú-án.

9

1 Te espíritu cúu ùhúⁿ ní tiú-xi cútú néhé-xí, te òré-áⁿ ní xiní-í ní quee ìⁿ espíritu andiu te càa-xi datná cáá ìⁿ chódíní, te ní ngava-xi ñuyíú, te ní níhí-xi ìⁿ ndacaá néhé-xí cuèndá nacaáⁿ-xi yuyèhe yaú cùnú víhí. 2 Te ní nacaáⁿ-xi yaú-áⁿ te ní ngúíta-xi ní quene ñúhmá dàtná quéné ñúhmá ìⁿ xítnú cáhnú vîhi, te ní quene táchí ní xítenuu-xi ñúhmá-áⁿ te ní sadí-xi núú nchícanhii, te ní cunee ñuyíú. 3 Te xítí ñúhmá-áⁿ ní quene tíca làngóstá, te ní xítenuu-di ñuyíú, te dééⁿ-güedi dàtná dééⁿ nchacua. 4 Te ní ngúndecu ndîhi-güedi tnúhu ndee ìní cuèndá sá dándòho-güedi mee-ni ñáyiu ñá túú ndéé seña Yă Ndiöxí tneé-xi, te ñá túú nă cada-di nchaa yutnu ndîhi nchaa cúhú. 5 Te ñá túú tnúhu ndee ìní ndécú ndîhi-güedi sá cáhni-güedi ñáyiu, chi mee-ni sá dándòho ñaha-güedi xií-yu úhúⁿ yóó. Te òré ní ngúíta-güedi dándòho ñaha-güedi xií-yu te tãhú tnúhú núú dáquëe-güedi ìñu-güedi dàtná quidé-xi núú dáquëe nchacua ìñu-güedi. 6 Te ñáyiu-áⁿ xicáⁿ tãhú-yu sá ndîhi cuú-yu cuèndá sá ïo ndòhó-yu dàquëe ñaha nchaa quiti-áⁿ ìñu-di xií-yu te ñá cuini-xi cuú-yu, te ìⁿ nduu ìⁿ nduu sàni ìní-yu cuú-yu te ñá túú cuini-xi cuú-yu chi ñá túú tnúhu xihí sá cúu-xí-yu.

7 Te nchaa tíca làngóstá-áⁿ xindáa-güedi dàtná ndáa nchaa cuáyú cue téé cuáháⁿ nàá, te díquí-güedi ñúhu ìⁿ sá cáá dàtná cáá còroná ní cuáha mee-ni dîhúⁿ cuááⁿ, te núú-güedi càa datná cáá núú cuè téé. 8 Te idi díquí-güedi càa datná cáá ìdi díquí ñáyiu dîhí, te núhu-güedi càa datná cáá núhu ndicaha. 9 Te yídúcúⁿnuu-güedi ìⁿ sá cáá dàtná cáá càá, te ndíxíⁿ-güedi quide-xi datná quidé-xi núú vëxi cuéhé víhí càrretá sá tãñuhu cuayú cuáháⁿ-güedé ndîhi-güedi núú nàa-güedé. 10 Te ndéé ìñu núú lùhmá-güedi dàtná ndéé ìñu núú lùhmá nchacua, te ìñu núú lùhmá-güedi-áⁿ dáquëe-güedi ñáyiu dándòho ñaha-güedi xií-yu, te ducaⁿ-ni càda-güedi dándòho ñaha-güedi xií-yu ndéé xínu úhúⁿ yóó. 11 Te nchaa tíca làngóstá-áⁿ táxí tnùní ñáhá espíritu sá táxí tnùní yaú cùnú víhí, te

espíritu-áⁿ nání-xí Àbadón tnúhu hèbreú, te tnúhu griégú nání-xí Àpolión, te ndi ndúú tnúhu-áⁿ quée-xí: Sá dánàa ñáyiu.

12 Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho díhna nuu, te vitna cùmání ùú-gá.

13 Te espíritu cúu ìñú ní tiú-xi cútú néhé-xí. Te núú Yă Ndiöxí nútnî ìⁿ sá ní cuáha mee-ni dîhúⁿ cuááⁿ núú sácódó sá ndúú tãhú-gã, te ndi cùmí xiqui-xi xîndecu ìⁿ caa ndiqui, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ nihnu ndi cùmí ndiqui-áⁿ. 14 Te sá cáháⁿ nihnu ndiqui-áⁿ xãhaⁿ-xi xîi espíritu cúu ìñú sá ní tiú cútú-áⁿ:

—Cuáháⁿ nandaxi-n ndi cumí espíritu ndútú ndècu yúte càhnu nani Eúfratés — càchí sá cáháⁿ-áⁿ xãhaⁿ-xi xîi espíritu-áⁿ.

15 Te sátá dúcáⁿ te ní nandáxí ndi cùmí cue espíritu-áⁿ cuèndá cahni-xi cuéhé víhí ñáyiu, te sa yatni dàtná cuádava ñáyiu xîndecu ñuyíú cahni-xi, te ducaⁿ chi sa ndècu túha tnàhí cue espíritu-áⁿ ndétú-xí sàá òré, àdi nduu, àdi yóó, àdi cuía ducaⁿ càda-xi cahni-xi ñáyiu. 16 Te ní xiní-í nchaa cue sandàdú cündîhi-xi xixódó-güedé cuáyú, te ní níhí-í tnúhu sá xínu úú cièndú millón-güedé.

17 Te duha xîndáa cue cuáyú-áⁿ ndîhi cue téé yòdo ñaha-áⁿ ní xiní-í: Te cue téé-áⁿ yídúcúⁿ nuu ìⁿ sá yídúcúⁿnuu pèchú-güedé, te luha ticuèhé te luha cuìi datná cuìi andiu, te luha cuááⁿ, te nchaa cuáyú-áⁿ cáá díquí-güedi dàtná cáá díquí ndicaha, te yuhu-güedi quene ñuhú ndîhi ñúhmá, ndîhi àzufre nchícúⁿ ñuhú. 18 Te ïo cuéhé ñáyiu ñuyíú ní xihí chi luha-ná te cudavá-yu ní xihí sá cuèndá ñuhú-áⁿ ndîhi ñúhmá-áⁿ ndîhi àzufre-áⁿ. 19 Te ndîhi núú lùhmá-güedi ndîhi yuhu-güedi dándòho-güedi ñáyiu, te núú lùhmá-güedi nèhe-xi díquí cõó, te diu-ni dàtná cáá cõó cáá ñihí lùhmá-güedi.

20 Te nchaa dava-gá ñáyiu ní cácu ñá túú ni xihí núú nchaa tnúndòho-áⁿ ñá túú ní cuini-yu dàñá-yu ichi cuéhé ichi duha ndécú-yu, chi quide cahnu-ní-yu nchaa espíritu cündîhi yucu ñávãha, ndîhi nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí ní cadúha cue téé ñuyíú-a, te dava xíáⁿ ní cuáha mee-ni dîhúⁿ cuááⁿ, te dava ní cuáha mee-ni dîhúⁿ cuixíⁿ, te dava ní cuáha sá nání broncé, te dava ní cuáha mee-ni yúú, te dava ní cuáha mee-ni

yùtnu, te nchaa xíàⁿ ñá túú cùtnuní núú-xi, te ni ñá túú tècú dóho-xi, te ni ñá ndácú-xí càca-xi. ²¹ Te ni sã sáhní tnahá-yu, te ni sã sáhní ndùu tnahá-yu, te ni sã ndécú-yu ichi díí ìní, te ni sà dúhú ndàchiuⁿ tnahá-yu ñá túú ní cuìní-yu dàñá-yu.

10

Ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí néhé-xí ìⁿ librú

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní tucu-í ìⁿ espíritú cùnùu xinu cuechi núú Yă Ndiöxí ní quee-xi andi^u, te yìhi-xi xití vícò cuãnguee-xi ñuyíú te ndàa díquí-xi ndècu ìⁿ cóó yáhnchí, te núú-xi súúní chàhnchí dàtná chàhnchí núú nchìcanchii, te ndi ndúú díhíⁿ-xi càa datná cáá itá ñuhú. ² Te nùndaha-xi ìⁿ librú lĩhli ní nandicá, te sáhá cùha-xi ní sani-xi núú ndute làmár, te sáhá dàtni-xi ní sani-xi núú ñuhu yìchí. ³ Te espíritú-áⁿ ñihí vĩhi ní cáháⁿ-xi, te ní quide-xi dàtná quidé ìⁿ ndicaha oré cánásàa-di, te òré ducaⁿ ñihí vĩhi ní cáháⁿ-xi te úsá xito ní cáháⁿ ñuhú. ⁴ Te sátá ñí yáha ní cáháⁿ ñuhú-áⁿ úsá xito, te chido tnùní-í ìⁿ núú tùtú nàcuáa ní cáháⁿ-xi ní cùu, te mei òré-áⁿ ñí tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ñí cáháⁿ andi^u te càchí-xi:

—Vá chidó tnùní-n nàcuáa ní cáháⁿ ñuhú-áⁿ, iní méé-ní-n ná cùhuⁿ —duha càchí sá ñí cáháⁿ-áⁿ.

⁵ Te espíritú sá nùtnhí ìⁿ xio sáhá-xi núú ndute làmár-áⁿ ndihí ingá xio sáhá-xi núú ñuhu yìchí-áⁿ ñí xiní-í ní ndonehe-xi ndaha cùha-xi, ⁶ te càchí-xi:

—Yă Ndiöxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú Yaá ní cadúha ñuyíú, ndihí andi^u, ndihí làmár, ndihí nchaa sá ió, Yaá-áⁿ náhá ndää-gá sá yùhú càháⁿ ndää-í, te vá cùyàa vihi ⁷ te cada-xi nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu ní cáháⁿ-gá, tnúhu ní xáhaⁿ-gã xii cue téé ní xinu cuechi núú-gã, cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, chi òré ná tìu espíritú cúú úsá cútú néhé-xí, te òré-áⁿ cada-xi nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu sá ñí xáhaⁿ-gã xii nchaa cue téé-áⁿ —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ tucu sá ñí cáháⁿ andi^u-áⁿ, te càchí-xi xii-í:

—Cuaháⁿ te queheⁿ-n librú lĩhli sá ñí nandicá nùndaha espíritú-áⁿ, espíritú sá

nùtnhí ìⁿ xio sáhá-xi núú ndute làmár, te ìⁿ xio sáhá-xi núú ñuhu yìchí —duha càchí sá ñí cáháⁿ-áⁿ.

⁹ Te yúhú ní sáháⁿ-í núú ndécú espíritú-áⁿ xicáⁿ-í librú lĩhli nèhe-xi-áⁿ, te ní cachí-xi:

—Iha te caxi-n, te cuvidí yuhu-n dàtná cúvidí òré xihí-n ndùdí ñúñú, dico xití-n chi cada úa-xi —càchí-xi.

¹⁰ Te ní queheⁿ-í librú lĩhli nùndaha espíritú-áⁿ ñí xexi-í, te yuhu-í ní quide vidí-xi dàtná vidí ndudí ñúñú, dico sátá ñí ngava-xi xití-í te ní quide úa-xi. ¹¹ Te ní cachí tucu espíritú-áⁿ xii-í:

—Dacuití cáháⁿ tucu-n nàcuáa càchí Yă Ndiöxí cuendá ñáyiu titní víhí nàcióⁿ, ndihí cuendá ñáyiu titní víhí ñúú, ndihí cuendá ñáyiu càháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu, ndihí cuendá cue téé yìndaha ñáyiu.

11

Cuendá úú cue téé càháⁿ nàcuáa càchí Yă Ndiöxí

¹ Te ní níhí-í ìⁿ tnuyoo nàcuáa chicùhá-í ìⁿ sá chicùhá-í, te ní cáháⁿ ìⁿ sá ñí cáháⁿ, te càchí-xi:

—Ndacuíñí te chicùhá-n vèhe Yă Ndiöxí, te chicùhá tucu-n núú sácódó sã ndúú tãhú-gã, te cahu-n nã daha tnahá ñáyiu chĩñuhu ñaha xii-gá xĩndecu. ² Dico vá chicùhá-n ndàa quehé vehe-gá, chi xiáⁿ ñí nduu cuendá cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, te ñáyiu-áⁿ nduu nuu-nã-yu núú ñí cuu ñúú-gá, te cada-yu dàtná càchí iní méé-yu, te údico úú yóo ducaⁿ cada-yu.

³ Te yúhú tendaha-í úú tnahá cue téé cáháⁿ yuhu-í nàcuáa càchí Yă Ndiöxí, te úxúú ciendú únídico nduu ducaⁿ cáháⁿ-güedé yuhu-í cada-güedé núú-í, te cuihnu-güedé dóó tnúú sã sácúhnu cue ñáyiu ndihú iní-xi —duha càchí sá càháⁿ-áⁿ.

⁴ Te ndi ndúú cue téé-áⁿ cúú-güedé dàtná úú yutnu òlívú sá xĩnutnhí núú Yă Ndiöxí, ndihí dàtná úú sá ndéé dité-xi, sá yìndòdo ìⁿ caa candíl núú dité-xi ndècu tucu núú-gã, te di^u-gá cúú-gã Yaá yìndàha ñuyíú. ⁵ Te ñáyiu na càni iní-xi ná cada ñaha xì-güedé te yuhu-güedé quene ñuhú cahmi ñaha-xi xii-yu, te ducaⁿ cada-güedé cahni-güedé nchaa ñáyiu na cùu úhú iní ñáhá xì-güedé.

⁶ Te ndi ndúú-güedé ndécú ndihí-güedé

tnúhu ndee iní cada-güedé sá vǎ cúúⁿ dǎú, te ducaⁿ càda-güedé nini cǎháⁿ-güedé nàcuáa cǎchí Yǎ Ndiǒxí, te ndacu-güedé nadatiu-güedé ndute nduu-xi níñí, te ndacu-güedé dandòho-güedé nchaa ñáyiú titní núú tnúhu ndòho, te ducaⁿ càda-güedé ná daha xito cǎchí iní méé-güedé. ⁷ Te nà yáha sá cǎháⁿ-güedé nàcuáa ní cachí Yǎ Ndiǒxí, te dàvǎ-áⁿ quene ìⁿ quiti dééⁿ yàú cùnú víhí sǎ ìo néhé cáá, te quiti-áⁿ ngüíta-di nàá-di ndihí ndi ndúú cue téé-áⁿ te cahni ñaha-di xii-güedé. ⁸ Te yiqui cùñú cue téé-áⁿ cautùu-xi ìⁿ tnuú ñuú cǎhnú ñuú ní sahani-güedé Xítoho Jesucristú núú cùrúxí, te diu Yaá-áⁿ cúú Xítoho-ó ndihí-güedé, te cǎchí ñáyiú sá ñúú-áⁿ cúú-xí dàtná ñuú Sòdomá ndihí nàcióⁿ Ègiptú. ⁹ Te úní nduu dava cautùu yiqui cuñú-güedé xián, te ñáyiú nchaa nàcióⁿ, ndihí ñáyiú nchaa ñuú, ndihí ñáyiú cǎháⁿ ndí dǐíⁿ ndí dǐíⁿ núú tnúhu, ndihí ñáyiú xíndecu nchaa xichi quiní-yu yiqui cùñú-güedé, te vǎ dáñǎ-yu nguíndǔxi. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú-áⁿ nduu vétú iní-yu sá dúcáⁿ cùú cue téé cǎháⁿ nàcuáa cǎchí Yǎ Ndiǒxí-áⁿ, te ío cudǐí iní-yu, te nándi sá cuǎha táhu tnáhǎ-yu sá cúdíⁿ iní-yu sá dúcáⁿ ní xihí-güedé, te ducaⁿ chí diu-güedé ní quide ío ní ndohó-yu. ¹¹ Te sátá ná yǎhá úní nduu dava sá dúcáⁿ cùú-güedé te Yǎ Ndiǒxí dandòto ñaha-gá xii-güedé, te ndacóo-güedé, te nchaa ñáyiú na quiní sá ndótó-güedé te yùhú víhí-yu. ¹² Te ndi ndúú cue téé-áⁿ tecú dóho-güedé cǎháⁿ ìⁿ sá cǎháⁿ ndéé andiu, te cùñaha-xi xii-güedé:

—Chí táquene iha —duha cùñaha sǎ cǎháⁿ-áⁿ xii-güedé.

Te cue téé-áⁿ quǐhu-güedé ìⁿ xití vícò caa-güedé andiu, te nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhǎ xii-güedé quiní ñáhǎ-yu xii-güedé caa-güedé andiu. ¹³ Te òré-áⁿ níhi víhi tnáa ñuyíú, te úxí xichi cùu-xi ñuú núú cùndecu-güedé-áⁿ te ìⁿ xichi ñuú-áⁿ naa, te cuú úsá mǐl ñáyiú, te nchaa dava-gá ñáyiú cácu vǎ cùú yùhú víhí-yu, te cachí-yu sǎ ìo cǎhnu cuu Yǎ Ndiǒxí Yaá ndécú andiu.

¹⁴ Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho cuu úú yáha, te vitna sa ndètu víi-ñǎ tucu sǎá tnúndòho cuu uní.

Espiritú cúú ùsá tǐú-xi cútú néhé-xi

¹⁵ Te espíritu cúú ùsá ní tǐú-xi cútú néhé-xi, te òré-áⁿ ní tecú níhi ní cǎháⁿ titní sá ní cǎháⁿ andiu, te cǎchí-xi:

Nchaa sá cúú cuendá nchaa ñáyiú ñuyíú táxí tnùní-yu ní cùu ní nduu cuendá Tǎtá-ó Dútú Ndiǒxí táxí tnùní-gá, Te tnàhá Yaá ní tendaha-gǎ ní sǎháⁿ ñuyíú táxí tnùní-gá nchaa xiǎⁿ,

te diu-gá taxi tnùní-gá ní caa ní quíhíⁿ.

Duha ní cǎháⁿ nchaa sá ní cǎháⁿ-áⁿ. ¹⁶ Te ndi òcò cúmí cue téé sacuéhé xínucóo núú xilé váha ní ngüíñí xiti-güedé núú Yǎ Ndiǒxí, te ní nuu núú-güedé ndàa núú ñúhú te ní ngüíta-güedé chíñúhu ñaha-güedé xii-gá, ¹⁷ te cǎchí-güedé:

Ío ndàcáⁿ táhu-ndí núú yòhó Dútú Ndiǒxí, Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá vǎha, te diu-ni-n ndècu-n ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-n ndècu-n vitna, te diu-ni-n cùndecu-n ndéé núú cuáháⁿ núú véxi, te ío cǎhnu cuu-n te ní ngüíta-n ìo-gá táxí tnùní-n.

¹⁸ Te nchaa ñáyiú xíndecu ñuyíú xícudéⁿ-yu núú-n,

te vitna ní sǎá nduu dándohó-n-yu chí ñá túú cùu váha iní-n núú-yu,

te cada ndáá-n cuèchi nchaa ñáyiú sa ní xihí,

te ní sǎá tucu nduu cuǎñaha-n sǎ ndúú tǎhú nchaa ñáyiú ní xinu cuechi núú-n ní cǎháⁿ-yu tnúhu-n, ndihí nchaa dava-gá ñáyiú cùu cuendá-n, chí ñáyiú-áⁿ néhé-yu sá yíñúhu núú-n,

te cuèi ñáyiú cùnunu ndihí ñáyiú ñá túú cùnunu cuǎñaha-n sǎ ndúú tǎhú-yu,

te ní sǎá tucu nduu dànaa-n nchaa ñáyiú sahani tnaha ñáyiú-xi.

Duha cǎchí ndi òcò cúmí cue téé sacuéhé-áⁿ xǎhaⁿ-güedé xii Yǎ Ndiǒxí.

¹⁹ Te ní xiní-í ní nacaáⁿ yuyèhe vehe Yǎ Ndiǒxí andiu, te xití vehe-gá-áⁿ ní xiní-í ndécú cǎjá ñúhú sǎ yódó tnùní nàcuáa ní cundáá cada-gá sá cúú-xí ñáyiú, te òré-áⁿ ní xiní-í ní sǎá ndúté, te ní cǎháⁿ ñúhu te ío dusaⁿ ní quide-xi, te níhi víhi ní tnáa, te súuní cǎhnu dáú ñíñí ní cuuⁿ.

12

Cuendá ìⁿ ñadǐhí ndihí cuendá ìⁿ quiti dééⁿ nání dragón

1 Te ío vihi ní quide-xi ñ̃ sá ñ̃ quide-xi andïu, te ní xiní-í ñ̃ ñ̃adihí te dóó níhnú-áñ quide-xi datná quidé-xí nũú nchĩcanchii, te ndàa núú sàhá-aⁿ quide-xi datná quidé-xí nũú yóó, te ñ̃uhu ñ̃ coroná díquí-aⁿ te ndèé úxúú chódíní. 2 Te ñ̃uhu déhe-aⁿ te càna saa-aⁿ sá quidé úhú ñ̃há-xí xì-aⁿ chí sa ndètu vií-nã cacu déhe-aⁿ. 3 Te dātñuní ní quide tucu-xi sá ñ̃ quide-xi andïu, te ní xiní-í ñ̃ quitì càhnu quitì ticuehé, quitì dééⁿ nání dràgón, te ndèé úsá díquí-di ndihì úxí ndiqui-di, te ñ̃ caa coroná ñ̃uhú ñ̃ caa díquí-di-áñ. 4 Te quitì-áñ luha-ná te cuu dava nchaa chódíní dāngòyo-di ñ̃uyúú ndihì lúhmá-di, te quitì-áñ ñ̃ ngúnu tñ̃i-di núú ñ̃aha ndètu vií-nã cacu déhe-xi-áñ cuendá caxi-di déhe-aⁿ òré cacu ñ̃ cùu. 5 Te ñ̃aha-áñ ñ̃ cacu déhe-aⁿ te téé cùu-dé, te té líhli-áñ ío cunuu-dé taxi tñ̃uní-dé nchaa ñ̃áyiú ñ̃uyúú, te mee Yã Ndiòxí ní nacuaca ñ̃aha-gã xii té líhli-áñ cuendá cundecu ndihì ñ̃aha-dé xii-gã núú ndécú-gã táxi tñ̃uní-gã. 6 Te ñ̃adihí-áñ ñ̃ xinu-aⁿ cuáhá-aⁿ xití yucu núú ñ̃ quide túha Yá Ndiòxí cundecu-aⁿ cuendá xíáⁿ ñ̃hí-aⁿ caxi-aⁿ, te ducaⁿ ñ̃hí-aⁿ sá caxí-áñ úxúú ciendú únídico nduu chí ducaⁿ nduu cundecu-aⁿ xíáⁿ.

7 Te sátá dúcáⁿ te andïu ñ̃ xiní-í espíritú cúnúu xinu cuechi núú Yã Ndiòxí nání Mìguél, ndihì nchaa dava-gá espíritú cúndihì-xi, te nchaa espíritú-áñ nãá-xi ndihì quitì dééⁿ nání dràgón ndihì nchaa espíritú cúndihì-di. 8 Te quitì-áñ ñ̃à túú ní ndàcu-di ndihì nchaa espíritú cúndihì-di, te ñ̃à túú ní ñ̃hí-gã-di núú cúndècu-di andïu ndihì nchaa espíritú cúndihì-di-áñ. 9 Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiòxí-áñ ñ̃ dāngává-xí quitì dééⁿ nání dràgón-áñ ndihì nchaa espíritú cúndihì-di ñ̃uyúú, te quitì-áñ cúú-dí mèi sàcuíhná àdi sá càchí-ó cùu yucu ñ̃ávãha, te ñ̃ diu xíáⁿ ní dāndàhú-xi ñ̃áyiú ñ̃hí ñ̃uyúú, te ñ̃ diu-ñi xíáⁿ ní nduu-xi cóó ñ̃ dāndàhú-xi ñ̃áyiú ndéé sanaha.

10 Te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ tucu ñ̃ sá ñ̃ cáháⁿ andïu, te càchí-xi:

—Vitna te Yá Ndiòxí ní quide-gá ní ngúndecu ñ̃áyiú ndihì-gá, te ío càhnu cuu-gá, te ío tàxi tñ̃uní-gá, te tñ̃há Crístú Yáá ní tendaha Yã Ndiòxí ní quixi ñ̃uyúú-a ío tàxi tñ̃uní-gá, te ducaⁿ chí sa ní xócuíñí sàcuíhná

sã sũúní nũnúu sacáⁿ cuèchi núú Tātá-ó Dütú Ndiòxí cuendá nchaa ñ̃áyiú ndècu ndihì-o ichi-gá, te nduu niú ducaⁿ sàcáⁿ cuèchi-xi núú-gã cuendá-yu ñ̃i cùu. 11 Dico ní ndacú-yu ní cunúú-yu núú sàcuíhná sã dúcáⁿ sàcáⁿ cuèchi cuendá-yu-áñ ní cùu, te ducaⁿ ñ̃i cunúú-yu sá cuendá Yáá cáá dātñá cáá ñ̃ mbéé quitì ní dāñcuèhé-güedé, chí Yáá-áñ ñ̃ sati ñ̃hí-gã te ní xíhí-gá sá cuendá-yu, te ducaⁿ ñ̃i cunuu tucú-yu sá cuendá sá sàndáá iní ñ̃há-yu xii Yáá-áñ, te ñ̃à túú ní yuhú-yu cuú-yu sá cuendá-gã.

12 Te vitna ío chí cúdí ñ̃ iní nchaa nchòhó espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiòxí, ndihì nchaa nchòhó ñ̃áyiú ndècu andïu, dico ñ̃ndàhú ní cuu nchaa ñ̃áyiú xĩndecu ñ̃hí ñ̃uyúú! Chí sũúní cùdééⁿ sàcuíhná ñ̃ ngava-xi te nāñdi cada ñ̃aha-xi xii-yu, te ducaⁿ chí cùtñuní iní-xi sá sàcú duha-ná nduu cúdí-xi cundecu-xi —duha càchí sá ñ̃ cáháⁿ andïu.

13 Te sátá ñ̃i quee quitì dééⁿ nání dràgón-áñ andïu ñ̃i ngava-di ñ̃uyúú quitì cùu mèi sàcuíhná-ñ̃, te quitì-áñ ñ̃i chinchícú-di ñ̃adihí ñ̃aha ní cacu déhe téé-xi-áñ. 14 Te ñ̃adihí-áñ ñ̃i nduu táhú-aⁿ ní quene úú ndíxí-aⁿ, te càa datná cáá ndíxíⁿ ñ̃i yacòlo càhnu vihi cuendá ndava-aⁿ núhú-aⁿ yucu núú ñ̃i cachí Yã Ndiòxí cundecu-aⁿ, te yacáⁿ cundecu-aⁿ úní cuíá dava cuendá sá vã ñ̃hí ñ̃háá quitì dééⁿ quitì nání dragón-áñ te xíáⁿ ñ̃hí-aⁿ sá caxí-áñ, te quitì-áñ cúú tucu-di datná ñ̃i cóó dééⁿ. 15 Te quitì-áñ ñ̃i quene cuéhé ndute yuhu-di, te ndute ní quene yuhu-di-áñ ñ̃i cuu-xi ñ̃i yúte, te ducaⁿ ñ̃i quide-di cuendá ndute-áñ cuido-xi ñ̃adihí-áñ ní cùu. 16 Te ñ̃uhu yìchí ní chindee-xi ñ̃adihí-áñ, chí ní ndátá te ní quée naa-ñi ndute ní quene yuhu quitì-áñ. 17 Te sátá dúcáⁿ ñ̃i quide-xi xíáⁿ ní cudééⁿ víhí quitì-áñ nũú ñ̃adihí-áñ, te ní xica-di cuáhá-di núú xĩndecu nchaa dava-gá cue déhe ñ̃adihí-áñ cuendá nãá ndihì ñ̃aha-di, te ñ̃áyiú-áñ cúú-yu ñ̃áyiú tñ̃i nchaa tñ̃uhu càháⁿ Yã Ndiòxí, te nchícúⁿ ñ̃i hnú-yu nchaa tñ̃uhu sá càháⁿ váha cuendá Xítóhó Jesucrístú.

13

Cuendá úú quitì

1 Te yúhú ní ngúnu tñí-í yuhu làmár, te ní xiní-í ní quene ìⁿ quitì te ndèé úsá díquí-dì te úxí ndiqui-dì, te núú ìⁿ ìⁿ ndiqui-dì-án ndécú ìⁿ caa coroná. Te ìⁿ ìⁿ díquí-dì-án ndèé tñúhu sá càháⁿ úhú-xi cuendá Yá Ndiòxí. 2 Te quitì-án cáá-dí datná cáá cuiñí, te sáhá-dì càa datná cáá sáhá òso, te yuhu-dì càa datná cáá yùhu ndicaha. Te quitì dééⁿ nání dràgón ní sáñaha-dì tñúhu ndee ìní xii quitì-án cuendá taxi tñúni víhí-dí, te dràgón-án ñ sáñaha-dì núú ndécú-dí tàxi tñuní-dì xii quitì ní quene xití làmár-án, te ducaⁿ ñ quide-dì cuendá sá ñihí ndèé quitì-án cunuu-dì. 3 Te ìⁿ díquí quitì ní quene xití làmár-án càhú víhí càa ní nícuèhé, te sa ndètu víí-nǎ cuú-dì sànuu dico ní ndúha-dì, te ñihí ñuyúú ñ ñihí ñáyiu tñúhu sá dúcáⁿ ñ cuu, te ío ní cuñúhu-yu te ní tuhá-yu quitì-án. 4 Te nchaa ñáyiu-án ñ cachí-yu sá ìo càhnu cuu quitì dééⁿ quitì nàni dragón-án cuendá sá ñ sáñaha-dì tñúhu ndee ìní sá táxi tñuní quitì ní quene xití làmár-án, te ní ngúita-yu ní chiñuhú-yu quitì ní quene xití làmár-án, te càchí-yu:

—Vá yõo ìⁿ nǔtnahá ñáhá xii quitì-a, te ñi vǎ yõo ìⁿ ndacu nàá ndihí ñaha xii-dì — cachí-yu.

5 Te ní ñihí-dì tñúhu ndee ìní sá càháⁿ úhú-dì Yá Ndiòxí, te cada càhnu-dì mee-dì, te údico úú yóó ducaⁿ ñ ñihí-dì tñúhu ndee ìní-án cunuu-dì. 6 Te ducaⁿ ñ quide-dì ní càháⁿ úhú-dì Yá Ndiòxí ndihí cuendá nchaa sá quidé-gǎ, te ñu-ni ducaⁿ ñ càháⁿ úhú-dì núú ndécú-gǎ, te ní càháⁿ úhú tucu-dì nchaa ñáyiu ndècu ndihí-gá andiu. 7 Te ducaⁿ ñ ñihí-dì tñúhu ndee ìní sá nàá-dì ndihí nchaa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiòxí, te ducaⁿ nàá ndihí ñaha-dì xii-yu ndèé òré vá ndácú-gǎ-yu nàá ndihí ñàhá-yu xii-dì, te tñàhá ní ngúndecu ndihí-dì tñúhu ndee ìní sá táxi tñuní-dì ñáyiu nchaa nàción, ndihí ñáyiu nchaa ñuú, ndihí nchaa ñáyiu càháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tñúhu, ndihí ñáyiu xíndecu nchaa xichi. 8 Te cue ñáyiu ñihí ñuyúú ñ cachí-yu sá ìo càhnu cuu quitì-án, te ñáyiu-án cúú-yu ñáyiu ñá túú yòdo tñuní núú tütú Yá cáá datná cáá ìⁿ mbéé quitì ní dánicuèhé-güedé Yá ní xihí ní cùu te ní ndoto. Te ndèé cútnàhá ní ngáva ñuyúú sa

yòdo tñuní ñáyiu naníhí tàhú, dico ñáyiu càchí sá ìo càhnu cuu quitì-án ñá túú yòdo tñuní-yu núú tütú-gá.

9 Te nchaa nchòhó ñáyiu xíndedóho chí cùndedóho váha nchaa nàcuáa cuáháⁿ tñúhu-án. 10 Te nchaa ñáyiu na chihí tñaha ñáyiu-xi vecaá te sáá nduu te quihíⁿ-yu tñàhá-yu vecaá, te nchaa ñáyiu sàhni tñaha ñáyiu-xi ndihí yuchí te ñu-ni ndihí yuchí cuú-yu tñàhá-yu, te xíáⁿ núu ío xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiòxí cunduu càhnu ñni-yu, te quíndáá ñi ñáhá-yu xii-gá.

11 Te ní xiní tucu-í ingá quitì ní quene-dì núú ñuhu yìchí, te ndèé úú ndiqui-dì te càa datná cáá ndiqui canerú, te càháⁿ-dì datná càháⁿ quitì dééⁿ nání dràgón. 12 Te datná ndécú ndihí quitì ní quene xití làmár-án tñúhu ndee ìní sá táxi tñuní-dì ducaⁿ ndècu ndihí quitì ní quene ñuhu yìchí-án tñúhu ndee ìní taxi tñuní-dì cada-dì núú quitì ní quene xití làmár-án, te quitì ní quene ñuhu yìchí-án ñ quide yica-dì sá ncháá ñáyiu xíndecu ñihí ñuyúú chiñuhú-yu quitì ní quene xití làmár-án, quitì càhú víhí ñ tñahá ní nícuèhé te ní ndúha-dì. 13 Te quitì ní quene xití ñuhu yìchí-án ñ quide-dì titní núú sǎ vǎ yõo tñàhí ndàcu cada, te nchaa ñáyiu ní xiní-yu sá ndèé andiu ñ dǎngóyó-dí ñùhú ñuyúú. 14 Te sá dúcáⁿ ñ ngúndecu ndihí-dì tñúhu ndee ìní ní quide-dì nchaa xíáⁿ ní quide-dì núú quitì ní quene xití làmár-án, te sá dúcáⁿ ñ quide-dì te xíáⁿ ní dándàhú-dì nchaa ñáyiu xíndecu ñihí ñuyúú, te ní xáhaⁿ-dì xii-yu sá ndúcú-yu ìⁿ sá cadúha-yu nàcuáa-ni càa nacuáa-ni ndùu quitì ní quene xití làmár-án, quitì càhú víhí ñ tñahá ní nícuèhé díquí-xi-án ñ quée machití te ñá túú ní xihí-dì chí ní xíndecu-ni-dì. 15 Te quitì ní quene xití ñuhu yìchí ní ngúndecu ndihí tucu-dì tñúhu ndee ìní sá chíhí-dí ìní sá ñ cadúha-yu-án, sá ñ natavá-yu datná cáá quitì ní quene xití làmár-án, te ducaⁿ ñ quide quitì-án cuendá càháⁿ sá ñ cadúha-yu-án, te xíáⁿ cada-xi cuú nchaa ñáyiu ñá túú ní cuñí chiñuhú ñaha xii-dì. 16 Te quitì ní quene xití ñuhu-án quidé-dí sǎ ncháá ñáyiu ngúndéé ìⁿ tñuní ndaha

cuhá-yu àdi tneé-yu, te ducaⁿ ñí quide-di cuèi ñáyiu cùnūu te cuèi ñáyiu ñá túú cùnūu, te cuèi ñáyiu cuica te cuèi ñáyiu ndàhú, te cuèi ñáyiu ñá túú dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te cuèi nchaa ñáyiu dàñá quée núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi nchaaⁿ-yu ducaⁿ ñí ngúndeé tnuní ñíⁿ-yu. ¹⁷ Te ní quide-di sá ncháá ñáyiu ñá túú ndèe tnuní ñíⁿ-xi vá cúú cuááⁿ-yu sá càchí iní-yu te ni vǎ cúú dícó-yu ñíⁿ sá cuìní-yu dícó-yu, te tnuní-áⁿ cúú-xí diu quiti ní quene xití làmár-áⁿ àdi númerú-di. ¹⁸ Te xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiu ío váha cùtnuní iní-xi ío váha cuáha-yu cuendá nàcuáa quée-xi númerú quiti-áⁿ, te númerú-áⁿ cúú-xí ñíⁿ ciendú únídico ñíⁿ, te cùu-xi cuendá ñíⁿ ñáyiu ñuyíú.

14

Cuendá ñíⁿ ciendú údico cúmí mǐl ñáyiu

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í Yáa cáa dàtná cáa ñíⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé nùtníⁿ-gá ñíⁿ yucu ñuú nání Sión ndécú àndiū, te nutníⁿ-gá ndihí ñíⁿ ciendú údico cúmí mǐl ñáyiu, te tneé-yu ndèe diu-gá ndihí diu tátá-gǎ Dútú Ndióxi. ² Te ní tecú dóho-í ní quide-xi andiū dàtná quidé-xi núú xíca cuèhé víhí ndüte, te quide tucu-xi datná quidé-xi òré níhi víhi caháⁿ ñúhu, te quide tucu-xi datná quidé-xi òré cuéhé víhí ñáyiu càní-yu àrpá. ³ Te ní tecú dóho-í xixita yuhu sǎ xítá yùhu núú Yáa núcõo núú xilé váha, ndihí núú ndi cùmí cue quiti xínutníⁿ-áⁿ, ndihí núú nchaa cue tée cùu sacuéhé xínucóo-áⁿ, te xixita-xi ñíⁿ ndudú sáa. Te mee-ni cuè ñáyiu ñíⁿ ciendú údico cúmí mǐl-áⁿ quée díquí-yu ndudú-áⁿ, te ñáyiu-áⁿ cúú-yu ñáyiu ní dácãcu nihnu ñaha Yáa cáa dàtná cáa ñíⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé núú ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha xíndecu ñuyíú, te vá yõo ñíⁿ-gá quée díquí-xi ndudú sáa-áⁿ chi mee-ni ñáyiu ní cácu nihnu-áⁿ quée díquí-yu. ⁴ Te ñáyiu ní cácu nihnu-áⁿ cúú-yu ñáyiu ñá túú ní xíndecu ichi díí iní, te cùu-yu ñáyiu càndoo canine iní-xi, te ndèni ní cuu cuáháⁿ Yáa cáa dàtná cáa ñíⁿ mbéé quiti ní nícuèhé-áⁿ, te ducaⁿ-ni ndèndaha ñàhá-yu xii-gá cuáháⁿ, te ñáyiu-áⁿ ñí cácu nihnú-yu núú nchaa ñáyiu ñuyíú, ñáyiu ndècu ichi

cuehé ichi duha, te ñáyiu ní cácu nihnu-áⁿ cúú-yu ñáyiu díhna nuu ñí nduu táhú Yá Ndióxi cuu cuendá-gá ndihí Yáa cáa dàtná cáa ñíⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ⁵ Te cùu-yu ñáyiu ñá túú càháⁿ ní ñíⁿ tnúhu ndehnde, te càndoo canine iní-yu ndècú-yu núú núcõo Yá Ndióxi táxi tnuní-gá.

Cuendá úní cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi

⁶ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í ñíⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi xícó-xí cuádava andiū, te ndècu ndihí-xi tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, tnúhu sá ñá túú tnàhí ndihí nihnu te tnúhu-áⁿ danèhé espíritú-aⁿ nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú, ñáyiu nchaa nacióⁿ, ndihí ñáyiu nchaa ñuú, ndihí nchaa ñáyiu càháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu, ndihí ñáyiu xíndecu nchaa xichi. ⁷ Te níhi ní cáháⁿ-xi te càchí-xi:

—Nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ñuyíú canehe-ndo sǎ yíñùhu núú Yá Ndióxi, te cachí-ndó sǎ ío càhnu cuu-gá chi sa ní sáa nduu càda ndáa-gá nchaa cuèchi-ndo, te chiñuhu-ndo-gǎ chi diu-gá ní cadúha-gá andiū, ndihí ñuhu yíchí, ndihí làmár, ndihí nchaa ndóhoyo —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁸ Te nchícúⁿ tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te càchí-xi:

—Vitna ní naa ñuú Babiloniá ñuú ío cùnūu, te ducaⁿ ñí naa chi cue ñáyiu ñuú-áⁿ ñí quidé-yu ní xíta nihnu nchaa ñáyiu nihí ñuyíú, chi ní sanu ichi ñàhá-yu ichi cuèhé ichi duha —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁹ Te nchícúⁿ tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi te níhi càháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Nchaa ñáyiu chiñuhu ñaha xii quiti ní quene xití làmár, ndihí sá ñí natava ñàhá-yu nàcuáa càa-di-áⁿ, ñáyiu ní dàñá mèe-xi ní ngúndeé tnuní ndahá-yu àdi tneé-yu, ¹⁰ ñáyiu-áⁿ sùúni dándoho ñaha Yá Ndióxi xii-yu chi ío cùdéeⁿ-gǎ, te ducaⁿ ío dándoho ñaha-gá xii-yu chi daquihíⁿ ñàhá-gǎ xii-yu núú ñúhú núú ñúhú àzufre càyú-xi, te núú cuè espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ducaⁿ dándoho ñaha-gá xii-yu, ndihí núú Yáa cáa dàtná cáa ñíⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé.

¹¹ Te ní caa ní quihíⁿ quene ñúhmá núú dúcáⁿ cùndecú-yu ndohó-yu-áⁿ, te cuèi nduu cuèi niú ducaⁿ ndòhó-yu. Te ducaⁿ

ndòho nchaa ñáyiú chìnúhu ñaha xii quitì ní quene xití làmár, ndìhi sá ñí natava ñàhá-yu nàcuáa càa-di-áⁿ, te diu-ni ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú ní ngúndéé tñuní ndaha-xi àdi tneé-xi —duha càchí espíritú-áⁿ.

12 Te xíáⁿ xíní ñùhu-xi sá ncháá ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiôxí cunduu càhnu iní-yu, chi diu-ni-yu cúú-yu ñáyiú tñi nchaa tñúhu càháⁿ-gá, te ni yùhu ni iní-yu sàndáá iní-yu Xítóhó Jesucristú.

13 Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ sá ñí cáháⁿ andiú, te càchí-xi:

—Chido tñuní-n ñⁿ núú tütú nàcuáa na càháⁿ-í-a. “Není vitna ío váha táhú nchaa ñáyiú sàndáá iní tñúhu Xítóhó Jesucristú te xihí-yu” —duha càchí sá ñí cáháⁿ-áⁿ.

Te Espíritú Yă Ndiôxí ní cáháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Ndáá, chi ndetatú-yu chi ñá túú-gă nágá chiúⁿ ndohó-yu cadá-yu, te Yă Ndiôxí sa nàha-gá nchaa nàcuáa ndùu chiúⁿ ní quidé-yu —duha càchí Espíritú-gá.

Nchaa sá cúú nùú ñúhú

14 Te sáta dúcáⁿ te dàtnùnì ní xíní-í ñⁿ vícò cuixíⁿ, te núú vícò-áⁿ ñí xíní-í núcòo ñⁿ Yaá, te càa-gá dàtná cáá ñⁿ téé ñuyíú, te díquí-gă ñúhú ñⁿ coroná ní cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ, te nùndaha-gá ñⁿ yuchí ndíquí te súní dǐéⁿ. 15 Te ní xíní-í ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiôxí ní quee-xi xití vehe-gá, te níhi ní cáháⁿ-xi xăhaⁿ-xi xii Yaá núcòo núú vícò-áⁿ:

—Sa ní cuu nàquehndé-n nchaa sá ñí cuu ñuyíú ndìhi yuchí ndíquí-n, chi sa ní cuu núcòo tñaha-xi —duha càchí espíritú-áⁿ xăhaⁿ-xi xii Yaá-áⁿ.

16 Te Yaá núcòo núú vícò-áⁿ ñí dáyăha ndodo-gá yuchí ndíquí-gă núú ñuyíú ñí nataxi tñaha-gá nchaa sá ñí cuu.

17 Te ní xíní tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiôxí ní quee-xi xití vehe-gá sá cáá àndiú, te nùndaha-xi tñahá-xi ñⁿ yuchí ndíquí dǐéⁿ. 18 Te ní xíní tucu-í ní quee tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiôxí núú núnñi núú sácòdó să ndúú táhú-gă, te ndècu ndìhi-xi tñúhu ndee ìní táxi tñuní-xi ñuhú, te espíritú-áⁿ níhi ní cáháⁿ-xi xăhaⁿ-xi xii espíritú néhé yùchí ndíquí dǐéⁿ-áⁿ:

—Ngúta naquehndé-n ndìhi yuchí ndíquí-n ndéhé yoho yàha stilé sá ío ñuyíú chi sa ní cuu nàtehndé —duha càchí espíritú-áⁿ xăhaⁿ-xi xii espíritú néhé yùchí ndíquí-áⁿ.

19 Te espíritú néhé yùchí ndíquí-áⁿ ñí dáyăha ndodo-xi yuchí ndíquí-xi nùú ñuyíú ñí nàquehndé-xi nchaa ndéhé yoho yàha stilé, te ní chihi-xi ñⁿ xichi núú ñí chihi-xi cuendá xíáⁿ quihni-xi quee ndudí-xi, te sá dúcáⁿ ñí quide-xi xíáⁿ cùtnùnì iní-ó să ío cùdéeⁿ Yă Ndiôxí núú ñáyiú ñuyíú. 20 Te ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ ñí quihni-xi ñⁿ xio yuhu ñúú, te ndudí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ ñí nduu-xi níñí te ní quee-xi núú quíhni ñihnu espíritú-áⁿ. Te únì cièndú mǐl mǐtrú ní xica níñí-áⁿ, te dàtná ñⁿ mǐtrú dava ní sáá cuehnu níñí-áⁿ ñí xica-xi.

15

Úsá tñúndòho

1 Te ío vǐhi ní quide-xi ñⁿ sá ñí quide-xi andiú te ní cuñúhu vǐhi-í, te ní xíní-í úsá tñahá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiôxí, te ñⁿ ñⁿ cue espíritú-áⁿ ndécú ndìhi-xi tñúhu ndee ìní dandòho-xi ñáyiú ñuyíú, te nà yáha nchaa tñúndòho-áⁿ, te vá cùdéeⁿ-gă Yă Ndiôxí núú-yu dândòho ñaha-gá xii-yu.

2 Te ní xíní-í ñⁿ làmár te ndute làmár-áⁿ cáá dàtná cáá vǐdriú, te dàcánuu-xi ndìhi ñuhú, te yuhu làmár-áⁿ xǐnutñi nchaa ñáyiú ní ndacu ní dáquéé tǐhú ñàhá xii quitì ní quene xití làmár-áⁿ, te ducaⁿ ñí ndacú-yu ní dáquéé tǐhú-yu sá ñí natava ñàhá-yu nàcuáa càa-di-áⁿ, te ducaⁿ ñí ndacu tucú-yu ní dáquéé tǐhú tucú-yu númerú-di sá cúú dàtná diú-di, te nchaa ñáyiú-áⁿ ñí nduu táhú-yu núú Yă Ndiôxí àrpá xǐnehé-yu cuendá caní-yu. 3 Te xǐxitá-yu ndudú sá ñí xita ndí Moisés ndí ní xinu cuechi núú Yă Ndiôxí ndéé sanaha, te xita tucú-yu ndudú Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quitì ní dánicuehé-güedé, te càchí-yu:

Yòhó Dútú Ndiôxí ío càhnu cuu-n, chi quide-n nchaa sá vǎ yòo tñahí ndacu cada, te cùu-n Yaá ndacú quide nchaandi túhú sá vǎha,

te ío ndáá quidé-n te ío ndáá càháⁿ-n, te yíndaha-n nchaa ñáyiú ñihí ñuyíú.

⁴ Te nchaa ñáyiú nèhé-yu sá yíñuhu núú-n, te nchaá-yu càchí-yu sá ío càhnu cuu-n, chi ñⁿdìi díi-ni yòhó cúú-n Yàá ío váha quíde ndáá, te nchaa ñáyiú ñihí ñuyíú nataká-yu chiñuhu ñàhá-yu xii-n, te ducaⁿ càdá-yu chi ndèhé-yu nchaa sá váha quíde-n.

Duha càchí ñáyiú-áⁿ xixitá-yu.

⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í ní nacaáⁿ yuyèhe vehe Yá Ndiöxí andíu, te xití vehe-gá-áⁿ ndécú sá ndèé tnúhu-gá. ⁶ Te xití vehe-gá-áⁿ ñi quee úsá tnàhá espíritú xínú cuèchi núú-gá, te ñⁿ ñⁿ-xi ndècu ndihí-xi tnúhu ndee iní dandòho-xi ñáyiú, te xixíhnu-xi mee-ni dóó váha, te súúni váha càndoo, te chàhchí, te yidúcúⁿnuu cínchú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ pèchú ndi úsá cue espíritú-áⁿ. ⁷ Te ñⁿ quití cúmí xínutñí núú nùtní xilé váha ní sáñaha-di ñⁿ caa sá nàhá tícuú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ xii ñⁿ ñⁿ espíritú-áⁿ, te xití nchaa tícuú-áⁿ ñúhú ñⁿ sá ñúhú te xíáⁿ cútnúni sá Yá Ndiöxí dandòho-gá ñáyiú ñuyíú, te díu-gá cúú-gá Yáá ndécú nchàa nduu nchaa quíú. ⁸ Te xití vehe-gá-áⁿ ñi chítú ñúhmá, te ducaⁿ ñi quíde-gá cuendá cutnúni iní ñáyiú sá ío càhnu cuu-gá táxí tnúni-gá, te vá yòo ñⁿ cuu quíhu xití vehe-gá-áⁿ ndèé ndihí ndi úsá tnúndòho cada ndi usá cue espíritú-áⁿ ñuyíú.

16

Tnúndòho cada-xi ñuyíú

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ ñⁿ sá ñi cáháⁿ xití vehe Yá Ndiöxí, te xáhaⁿ-xi xii ndi usá cue espíritú-áⁿ:

—Chí cuáháⁿ coyo-ndo sá ñúhú xití nchaa tícuú néhé-ndó-áⁿ núú ñuyíú, chi sá ñúhú-áⁿ cúú-xi tnúndòho tendaha Yá Ndiöxí sá cúú-xi nchàa ñáyiú ñuyíú —duha càchí sá càháⁿ-áⁿ.

² Te espíritú díhna ní sáháⁿ-xi ní coyo-xi sá ñúhú xití tícuú néhé-xi-áⁿ ñuyíú, te nchaa ñáyiú ñuhu tnuní quití ní quene xití làmár ñáyiú ní chiñuhu sá ñi natava ñàhá-yu

xii-di, nchaa ñáyiú-áⁿ ñi quené-yu ndíhyi tèhyú te súúni dandòho ñaha-xi xii-yu.

³ Te espíritú cúú ùú ní coyo-xi sá ñúhú xití tícuú néhé-xi núú làmár, te ndute làmár-áⁿ ñi nduu-xi níñi te càa-xi datná cáá níñi ñáyiú sa ní xíhí, te nchaa quití ñuhu xití làmár-áⁿ ñi xíhí-güedi.

⁴ Te espíritú cúú ùni ní coyo-xi sá ñúhú xití tícuú néhé-xi nchàa yúte ndihí nchaa núú quenihni ndute, te ndute nchaa yúte-áⁿ ndihí nchaa ndute quenihni-áⁿ ñi nduu-xi níñi. ⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí, espíritú yíndaha ndute, te xáhaⁿ-xi xii Yá Ndiöxí:

—Yòhó Dútú Ndiöxí cúú-n Yáá quíde ndáá cuítí núu duha quíde-n tendaha-n tnúndòho-a, te díu-ni-n cùu-n Yáá ndécú ndèé cútnàhá ní ngáva ñuyíú, te díu-ni-n cùu-n Yáá ndécú vitna te ñá túú tnàhí cuèchi-n. ⁶ Chi cue ñáyiú ñuyíú ñi dácácá-yu níñi nchaa ñáyiú ní cáháⁿ tnúhu-n ndihí nchaa dava-gá ñáyiú cùu cuendá-n, te ní sahní-yu nchaa ñáyiú-áⁿ, te vitna ní dátíú-n ndute ní nduu-xi níñi te ducaⁿ-ni càa ndute-áⁿ xíhí-yu, te ducaⁿ tàú-xi ndohó-yu cuendá sá ñi sahní-yu cue ñáyiú cùu cuendá-n —duha càchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁷ Te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ sá ñi cáháⁿ núú nùtní núú sácódó sá ndúú táhú Yá Ndiöxí, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Ndáá sá yòhó Dútú Ndiöxí Yáá ndácú quíde nchaandi túhú sá váha dandòho-n ñáyiú nàcuáa tàú-xi cunduu —duha càchí sá càháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁸ Te espíritú cúú cúmí ní coyo-xi sá ñúhú xití tícuú néhé-xi núú nchíanchii cuendá nchíanchii-áⁿ cahmi-xi nchaa ñáyiú ñuyíú.

⁹ Te nchaá-yu ní ndoho víhí-yu ní cáyú-yu, te cuèi ducaⁿ ñi ndohó-yu dico ñá túú ní cuíni-yu ndixi cuèchi iní-yu cuendá nchaa sá ñá túú váha quíde-yu, te ní ñá túú ní càchí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí chí da ní cáháⁿ úhú-yu cuendá-gá, te díu-gá cúú-gá Yáá ducaⁿ ñi tendaha tnúndòho-áⁿ sá cúú-xi-yu.

¹⁰ Te espíritú cúú ùhú ní coyo-xi sá ñúhú xití tícuú néhé-xi núú ndécú quití ní quene xití làmár-áⁿ táxí tnúni-di, te nchaa núú

táxi tnùnì-di ní cuu nee, te nchaa ñáyíu ñuyíú ndéé yàá-ná-yu nàcaxi nihnú-yu sá ndóhō-yu. ¹¹ Dico ni ñucaⁿ ñá túú ní cuiní-yu dàñá-yu ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, chi da ní cáháⁿ úhú-yu cuendá Yá Ndiöxí Yaá ndécú àndíu sá cuendá sá dándòho ñaha ndíhyi tēhyú ndéé-yu-áⁿ ndíhi nchaa dava-gá sá yáha-yu.

¹² Te espíritú cúú ñnú ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xí xití yúte càhnu nani Eúfratés, te ndute yúte-áⁿ ñí yíchí cuendá yáha cue téé yíndaha ñáyíu xíndecu ndàa xio nacuaa quène nchícanhii.

¹³ Te ní xiní-í ní quee ñⁿ espíritú cúndíhi yucu ñáváha yuhu quití dééⁿ nání drágón, te ní xiní tucu-í ní quee tucu ingá espíritú cúndíhi yucu ñáváha yuhu quití ní quee xití làmár, te ní xiní tucu-í ní quee tucu ingá espíritú cúndíhi yucu ñáváha yuhu téé dándahú ñáyíu càchí sá cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndàá, te ndí nùnì espíritú-áⁿ xíndáa-xi dàtná cáá làhvá. ¹⁴ Te ndí nùnì espíritú-áⁿ quidé-xí sá vā yōo tnáhi ndàcu cada, te xica datacá-xi nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyíu xíndecu nihí ñuyíú cuendá nàa-güedé mei ndüu cachí Yá Ndiöxí coo tnúndòho cahnu vihi-gá, te ñíu mee Yá Ndiöxí cúú-gã Yaá ío càhnu cuu. ¹⁵ Te Yaá cúú Xítohó-ó ñí cachí-gá: “Cunaha-ndo chi nduu ñà túú yíhi iní-ndó quixi-í núú ndécú-ndó, te cada-í dàtná quidé ñadúhú. Te váha táhú nchaa nchòhó ñáyíu xíndecu túha, chi cùu-ndo datná cue ñáyíu xíndecu túha xíhínu-ni dóo-xi cuendá sá vā cúcàhaⁿ núú-yu dàtná cúcàhaⁿ núú cue ñáyíu ñá túú nihnu dóo-xi, te duha cáháⁿ-í cuendá sá nchòhó cundecu túha-ndo òré quexì-í”, duha càchí-gá. ¹⁶ Te ndí nùnì cue espíritú cúndíhi yucu ñáváha-áⁿ ñí dátàcá-xi nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyíu, te ní taxi ndecu ñaha-xi ñⁿ xichi núú nání Armagedón, duha nani xíáⁿ tnúhu hèbreú.

¹⁷ Te espíritú cúú úsá ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xí núú tàchí, te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ Yaá núcòo núú xilé váha xití vehe-gá, te càchí-gá:

—Xéhé-ñá cúmāní te xínu cava nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú —duha càchí-gá.

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní sáá nduté te ní cáháⁿ ñúhu, te súúni ñúsaⁿ ní quide-xi, te níhi vihi ní tnáa ñuyíú, te ndéé cùtnàhá ní ngúndecu ñáyíu ñuyíú te vátá ñⁿ xito-gá níhi tnáa dàtná ní quide-xi. ¹⁹ Te ñúú cáhnu ío cùnuu nani Babiloniá ní quee dava-xi ní cuu-xi únì xichi, te nchaa ñúú cáá níhi ñuyíú ñí ngoyo nchaa vehe, chi Yá Ndiöxí ní ndacu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñáyíu ñúú Babiloniá-áⁿ, te ñucaⁿ ñí quide ñaha-gã xii-yu chi ío cùdééⁿ-gã núú-yu. ²⁰ Te nchaa tìndúú ñí ndóñúhú-xí cuéi nchaa tìndúú ñúhu yíchí ndécú xití làmár. ²¹ Te ní xiní-í ní cuuⁿ ñíñi nàhnu vihi ní ngaundodo-xi cue ñáyíu ñuyíú, te nchaa ñíñi-áⁿ vèe-xi dàtná údico kílu, te cue ñáyíu ñuyíú ñí cáháⁿ úhú-yu cuendá Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ ñí dácúúⁿ-gã ñíñi nàhnu vihi-áⁿ, chi ní cuu-xi ñⁿ tnúndòho cahnu vihi sá cúú-xi-yu.

17

Ñadíhi ndécú ichi dí iní

¹ Te núú úsá espíritú néhé tícúú-áⁿ, te ñⁿ-xi ní quixi-xi núú ndécú-í, te càchí-xi xii-í:

—Néhé ná quíhíⁿ-ó dànehé ñáhà-í xii-n nchaa tnúndòho sá ndóhó ñadíhi ñaha ndècu ichi dí iní, te ñaha-áⁿ cùnùu-aⁿ nucóo-aⁿ núú ñúhú vihi ndute. ² Te ñaha-áⁿ ndécú dí iní-aⁿ ndíhi nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyíu xíndecu nihí ñuyíú, te nchaa dava-gá ñáyíu ñuyíú ío iní-yu nchícúⁿ nihnú-yu quidé-yu nchaa nàcuáa quide ñaha-áⁿ —duha càchí espíritú-áⁿ.

³ Te òré ñucaⁿ quide ñaha Espíritú Yá Ndiöxí xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gã ndécá ñaha-xi xii-í cuháⁿ ñⁿ xití yucu, te xití yucu-áⁿ ñí xiní-í ñⁿ ñadíhi yódó-áⁿ ñⁿ quití ticuehé, te ndéé úsá díquí-di te úxí ndíquí-di, te nihí-di ndéé tnùnì-di mee-ni tnúhu sá cáháⁿ úhú cuendá Yá Ndiöxí. ⁴ Te ñadíhi-áⁿ níhnú-áⁿ dóo muradú ndíhi dóo tícuehé, te mee-ni sá ñí cuáha díhúⁿ cuááⁿ, ndíhi yúú váha sá nání pèrlá, ndíhi nchaa dava-gá núú yúú váha, mee-ni nchaa xíáⁿ ní cuáha sá yíhí lõho-aⁿ, ndíhi sá ñúhú dúcúⁿ-aⁿ, ndíhi sá ñúhú dúcúⁿ ndáhá-áⁿ, te nùndaha-aⁿ ñⁿ tícúú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ te ñúhu

mee-ni sá cuèhé sá dúhá, te xíáⁿ cútnùní iní-ó sá cúú-áⁿ ìⁿ ñadìhí ñaha ndècu ichi cuehé ichi duha. ⁵ Te tneé-aⁿ ndèé tnuní ìⁿ tnúhu, te càchí-xi: “Ñúú Babiloniá ñúú ío cùnunu, cada iní-ndó sá cúú-xí mèi ñadìhí-a, te ñadìhí-a cùu-aⁿ ñaha sanu ichi ñaha xii nchaa ñáyiu ñáyiu ndècu ichi ñáyiu ñáyiu, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá sànu ichi-aⁿ nchaa ñáyiu cadá-yu”, duha càháⁿ tnúhu ndèé tnuní tneé ñadìhí-áⁿ. Te vá yóo tècú tnuní ná cuèndá ducaⁿ càháⁿ tnúhu-áⁿ. ⁶ Te ní cutnùní iní-í sá díú ñàhá-áⁿ ñí dácáca-áⁿ ñíñí ñáyiu cùu cuendá Yá Ndióxi ní sahani ñaha-aⁿ xii-yu, te ñáyiu ní xíhí-áⁿ cúú-yu ñáyiu ní càháⁿ váha cuèndá Xítoho Jesucristú, te sá dúcáⁿ ñí quide-aⁿ te ní nduu-aⁿ dàtná ìⁿ ñáyiu quihu. Te ío ní cuñúhu-í sá dúcáⁿ ñí cuu ní xiní-í. ⁷ Te sáta dúcáⁿ te espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi-áⁿ càchí tucu-xi xii-í:

—Vá ndèé dúcáⁿ cuñúhu-n, chi vitna na càchí tnúhu-í xii-n nàcuáa quèe-xi cuendá quiti ndèé úsá díquí-xi ndihi úxí ndiqui-xi-áⁿ, ndihi nàcuáa quèe-xi cuendá ñadìhí ñaha yòdo ñaha xii-di-áⁿ. ⁸ Te quiti ní xiní-n-áⁿ cúú-dí ìⁿ quiti sa ní xíndecu te vitna ñá túú-gã-di ndècu, te sáá nduu te quene-di yaú cùnú víhí sá ío nèhé cáá, te dàtnùní sáá nduu te quíhíⁿ-di núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhíⁿ, te cue ñáyiu xíndecu ñuyú cuñúhu víhí-yu quiti-áⁿ chi cùu-di ìⁿ quiti sa ní xíndecu ní cùu te sáá nduu cùndecu tucu-di, te ñáyiu ducaⁿ cuñúhu ñaha xii-di-áⁿ ñà túú yòdo tnuní-yu núú tütú núú yódó tnuní cue ñáyiu naníhí tàhú, chi ndèé cútnàhá vátá ngáva-gá ñuyú ducaⁿ sa yòdo tnuní cue ñáyiu naníhí tàhú.

⁹ Te nchaa ñáyiu tècú tnuní xini ñuhu-xi caní váha iní-yu cuèndá tnúhu-a. Te ndi úsá díquí quiti-áⁿ cada iní-ó sá cúú-xí úsá tìndúú núú núcõo ñadìhí-áⁿ. ¹⁰ Te ndi úsá díquí quiti-áⁿ cada iní-ó sá cúú-xí úsá tnàhá cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiu, te úhúⁿ cue téé-áⁿ ñà túú-gã cùnùu-güedé vitna, te ìⁿ téé-áⁿ cùnùu-dé vitna te ingá-dé vátá sáá-gá nduu cùnunu-dé, te na sáá nduu dùcaⁿ cunuu-dé te sacú-ni nduu cunuu-dé. ¹¹ Te quiti ní xíndecu ní cùu te ñá túú-gã-di ndècu vitna, cùu-di datná téé cùu uná yíndaha

ñaha xii ñáyiu, te ìⁿ-ni cùu-di ndihi cue téé úsá yíndaha ñáyiu-áⁿ, te quiti-áⁿ sáá nduu cuíta nihnu-di quíhíⁿ-di núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhíⁿ.

¹² Te ndi úxí ndiqui quiti-áⁿ cada iní-n sá cúú-xí úxí tnàhá cue téé quíndaha ñaha xii ñáyiu, dico vátá sáá-gá nduu cùnunu-güedé quíndaha ñaha-güedé xii-yu. Te cue téé-áⁿ ñíhí-güedé tnúhu ndee iní taxi tnuní-güedé ndihi quiti-áⁿ, dico tnaa-ni taxi tnuní-güedé ndihi quiti-áⁿ. ¹³ Te ndi úxí cue téé-áⁿ cuu ìⁿnuu-güedé taxi tnuní-güedé, te chindee-güedé quiti-áⁿ cuèndá cuu ìⁿnuu-güedé ndihi-di cuèndá taxi tnuní-gá-di. ¹⁴ Te cue téé-áⁿ nàá-güedé ndihi Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánicuehé-güedé dico vá ndácú-güedé nàá-güedé ndihi-gá chi cuíta-güedé. Te ñadìhí-gá cúú-gã Yaá ío cùnunu taxi tnuní cuèi nchaa téé yíndaha ñaha xii ñáyiu, te ducaⁿ-ni tàxi tnuní-gá cuèi nchaa dava-gá-yu. Te mee Yá Ndióxi ní cachí-gá nándi cùu nchaa ñáyiu cundecu ndihi Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánicuehé-güedé-áⁿ, te ñadìhí-áⁿ cúú-yu ñáyiu ní càháⁿ-gá te cùu-yu ñáyiu quide ndáá ndécú ichi-gá —duha càchí espíritú xínú cuèchi núú-gã.

¹⁵ Te ní cachí tucu espíritú-áⁿ xii-í:

—Ndute ñuhu núú núcõo ñadìhí ñaha ndècu ichi díí iní-áⁿ, ndute-áⁿ cada iní-n sá cúú-xí ñáyiu nchaa nacióⁿ, ndihi ñáyiu nchaa ñúú, ndihi ñáyiu xíndecu nchaa xichi, ndihi ñáyiu càháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu. ¹⁶ Te dàtná ní cachí-í sá ndi úxí ndiqui quiti ní xiní-n-áⁿ cúú-xí úxí tnàhá cue téé quíndaha ñaha xii ñáyiu, te cue téé-áⁿ cuu úhú iní-güedé ñadìhí ñaha ndècu ichi díí iní-áⁿ, te ní vã cadá cuèndá ñàhá-gã-güedé xii-aⁿ, te ndada ndàhú ñàhá-güedé, te dacàchi ñaha-güedé xii-aⁿ, te cahmi ñaha-güedé. ¹⁷ Te mee Yá Ndióxi ducaⁿ dàcàháⁿ-gá iní cue téé-áⁿ cuèndá cada-güedé nàcuáa cuíni méé-gã, te xíáⁿ núu cuu ìⁿnuu-güedé cuèndá cuñaha-güedé xii quiti-áⁿ cada-di núú-güedé taxi tnuní-di, te ducaⁿ-ni càda-di núú-güedé taxi tnuní-di ndèé ná sáá nduu càda Yá Ndióxi nàcuáa ní cachí-gá. ¹⁸ Te ñadìhí ñaha ní xiní-n-áⁿ

cada iní-n sǎ cúú-áⁿ ñùú cáhnú ñùú ío cùnūu, te ñuú-áⁿ ndécú tée ío-gá cùnūu taxi tnuní nchaa cue tée yíndaha ñaha xii ñáyiu xíndecu ñuyíú —duha ní cachí espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí xii-í.

18

Ní naa ñuú Babiloniá

¹ Te ducaⁿ te dàtnúní ní xíní tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí, te ndéé andíu nì dátǎsaⁿ-xi te ní dáyyèhé-xi ñuyíú, te espíritú-áⁿ ío cùnūu-xi. ² Te níhi ní cáháⁿ-xi, te cǎchí-xi:

—Ní sǎá nduu nàa ñuú cáhnú ñùú cùnūu nani Babiloniá, te xíaⁿ-nǎ nataká nchaa núú espíritú cúnđihi yucu ñávǎha cundecu-xi, te vá quée-gǎ-xi xíaⁿ, te ðiu-ni xíaⁿ nataká nchaa quití ndàva núú tàchí nchaa quití ndehe quide, quití ñá túú tnàhá iní ñáyiu te xíaⁿ-nǎ cundecu-güedi. ³ Te ducaⁿ chi ñáyiu ñuú-áⁿ sánú ìchí-yu nchaa ñáyiu ñihí ñuyíú ichi cuèhé ichi duha, te ducaⁿ-ni xínchícúⁿ nihnu nchaa ñáyiu ñuyíú xíquidé-yu, te nchaa cue tée cùnūu yíndaha ñaha xii ñáyiu, cue tée-áⁿ cúú ñnuu-güedé ndihi nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ quidé-güedé ndihí-yu nándi sǎ cuèhé sǎ dúhá. Te nchaa ñáyiu ðico nándi sǎ dícó quèheⁿ ñáyiu ñuú-áⁿ ío cùu cuicá-yu, te ducaⁿ quèheⁿ nchaa ñáyiu ñuú Babiloniá-áⁿ nchaa sǎ dícó ñáyiu-áⁿ cuendá xǎn cǎnehé-yu ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha —duha cǎchí espíritú-áⁿ.

⁴ Te sǎtá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ sǎ ní cáháⁿ andíu, te cǎchí-xi:

—Nchaa nchòhó ñáyiu cùu cuendá-í quee-ndo ñùú Babiloniá cuendá sǎ vǎ cúnđecu-ndo tnahá-ndó ìchí cuehé ichi duha dàtná ndécú ñáyiu ñuú-áⁿ, te ducaⁿ te vá quíní-ndó tnúndòho tnúhu ndàhú sǎ quíxí cùu xii ñáyiu-áⁿ. ⁵ Chi ío cuèhé cuèchi-yu ní cuu ndècu núú Yǎ Ndiǒxí, te mee-gǎ nǎhá-gǎ nàcuáa ndùu nchaa sǎ quidé-yu. ⁶ Te nchòhó ñáyiu cùu cuendá-í, chí nánchòcáva dandòho-ndo ñáyiu-áⁿ dàtná quidé mée-yu dándohó-yu cue ñáyiu, te úú xito nanchòcáva-ndo dándohó-ndó-yu, te ducaⁿ càda-ndo cuendá ío-gá ndohó-yu. ⁷ Te ío quide cahnú-yu mée-yu, te ío cùdí iní-yu quidé-yu nchaa núú sǎ cuèhé sǎ dúhá, te sǎ dúcáⁿ xidó-yu

quidé-yu nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá ñùu xǎn nchòhó ío dandòho-ndó-yu, te ducaⁿ chi ñáyiu ñuú-áⁿ sání iní-yu, te cǎchí-yu: “Nchúhú cúú-ndǎ dàtná ñⁿ ñadìhí ñá túú quée, ñaha ío cùnūu yíndaha ñaha xii ñáyiu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-ndí chi nchaa-ni nduu ío váha cùu iní-ndí ndécú-ndǎ, te ní vǎ sǎá ñⁿ nduu te ndíhú iní-ndí”, duha cǎchí ñáyiu ñuú-áⁿ. ⁸ Te sǎ cuendá nchaa sǎ quidé-yu-áⁿ ñùu xǎn ñⁿ-ni ndùu sǎá tnúndòho sǎ cúú-xí-yu, te ío ndohó-yu chi ñuú-yu coo tnamá, te coo cuèhé cahni ñaha-xi xii-yu, te ío ndíhú iní-yu, te cǎyú ñuú-yu, te ducaⁿ ndòhó-yu chi Dútú Ndiǒxí ío cùnūu-gá, te ðiu-gá ducaⁿ dándohó ñaha-gá xii-yu —duha cǎchí sǎ ní cáháⁿ àndíu-áⁿ.

⁹ Te nchaa cue tée cùnūu yíndaha ñaha xii ñáyiu ío ndáhyú-güedé sǎ ndíhú iní-güedé òré ná quíní-güedé quene ñúhmá cǎyú ñuú cue ñáyiu Babiloniá, chi ðiu cue tée-áⁿ cúú-güedé cue tée cùu ñⁿnuu ndihí-yu quide-güedé nchaa núú sǎ cuèhé sǎ dúhá ndihí-yu, te ducaⁿ chi ío tnàhá iní-güedé cundecu-güedé ndihí-yu ichi díí iní. ¹⁰ Te cue tée-áⁿ xica-nǎ cundecu-güedé cundehe-güedé nàcuáa ndohó nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ sǎ yùhú-güedé nchaa tnúndòho-áⁿ, te cachí-güedé:

—¡Ndàhú nchòhó ñáyiu ñuú cáhnú ñùú cùnūu nani Babiloniá! Chi uuⁿ ní sǎá nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú sǎ cúú-xí-ndó —duha cachí-güedé.

¹¹ Te nchaa ñáyiu ðico nchaa sǎ nándihi ñáyiu ñuú Babiloniá tnàhá-yu ío ndáhyú-yu sǎ ndíhú iní-yu chi vá yòo-gá cuaaⁿ nchaa sǎ dícó-yu. ¹² Te ðicó-yu nchaa sǎ ní cuáha mee-ni ðíhúⁿ cuàáⁿ, ndihi nchaa sǎ ní cuáha mee-ni ðíhúⁿ cuixíⁿ, te ðico tucú-yu sǎ ní cuáha mee-ni yùú vǎha yúú nání pèrlá, ndihi nchaa dava-gá sǎ ní cuáha dava-gá yúú vǎha, te ðicó-yu tnàhá dóó sèdá, ndihi ingá núú dóó vǎha sǎ nání línú, ndihi dóó muràdú, ndihi dóó tícuèhé te mee-ni dóó vǎha cùu-xi, te ðico tucú-yu tnàhá yutnu sǎ sàháⁿ tnámí, te ðico tucú-yu sǎ ní cuáha sǎ nání màrfíl, te ðico tucú-yu sǎ ní cuáha mee-ni yùtnu váha sǎ ío ndèyáhu, te ðico tucú-yu sǎ ní cuáha mee-ni càá, ndihi sǎ ní cuáha mee-ni sǎ nání bròncé, ndihi sǎ ní

cuáha mee-ni yúú vâha yúú nání mǎrmól.
 13 Te dìco tucú-yu canelá, ndihí yúcu sǎ sàháⁿ tnámí, ndihí dúsa sá sàháⁿ tnámí, ndihí yúcu sǎ nání mirrá, te dìco tucú-yu ingá núú dúsa sá sàháⁿ tnámí nàni olivánú, te dìco tucú-yu ndudí ndéhé yoho yàha stilé, ndihí acítí yutnu nàni olívú, ndihí yuchi triú váha, te dìco tucú-yu nchaa dava-gá núú triú, te dicó-yu tnàhá mbéé, ndihí cuàyú, ndihí nchaa dava-gá quití tatá, te dìco tucú-yu tnàhá carrétá, te dìco tucú-yu tnàhá ñáiyu xínu cuechi, ñáiyu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi. 14 Te nchaa ñáiyu dìco-áⁿ cǔñàhá-yu xii ñáiyu ñuú Babiloniá:

—jNchaa sá ïo cùdíí ìní-ndó cùndecu ndihí-ndo ni cuu vá ndácú-gǎ-ndó ñihí-ndó vitna, te nchaa sá sání ìní-ndó sǎ ïo váha càa ndecu ndihí-ndo ndihí nchaa dava-gá sá ndécú ndihí-ndo ní ndihí nihnu-xi vitna, te ni ìⁿ nduu-gá vá ñihí-ndó ni ìⁿ xíǎⁿ cundecu ndihí-ndo! —duha cúñaha ñáiyu-áⁿ xii-yu.

15 Te nchaa ñáiyu ní cuu cuica ñí xóo dico nándi nchaa sá ñí xóo dico ñí queheⁿ cue ñáiyu ñuú Babiloniá, nchaa ñáiyu-áⁿ xica-nǎ cundecú-yu cundéhé-yu sá yùhú-yu cuèndá nchaa tnúndòho sá yàha cue ñáiyu ñuú-áⁿ, te ïo ndáhyú-yu sá ndihú ìní-yu sá dúcáⁿ ndòho ñáiyu-áⁿ. 16 Te cúñaha tucú-yu:

—jNdàhú nchòhó ñáiyu xǐndecu ñuú cáhnú ñuú nání Babiloniá! Chi nchòhó cúú-ndó dàtná ìⁿ ñadìhí ñaha nihnu dóó vâha dóó murádú, ndihí dóó tícuèhé, te mee-ni sǎ ñí cuáha díhúⁿ cuàáⁿ, ndihí mee-ni sǎ ñí cuáha yúú vâha yúú nání pèrlá, ndihí sá ñí cuáha dava-gá yúú vâha sá ïo vii ndǎa mee-ni nchaa xíǎⁿ ní cuáha sá yíhí lõho-aⁿ, ndihí sá ñúhú dǔcúⁿ-aⁿ, ndihí sá ñúhú dǔcúⁿ ndáhá-áⁿ. 17 jTe uuⁿni ní ndihí nihnu nchaandi túhú sá ndécú ndihí ñadìhí-áⁿ, te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchohó ní cùu! —duha cúñaha-yu xii cue ñáiyu ñuú Babiloniá.

Te nchaa cue téé dàcaca barcú ndihí nchaa cue téé tàxi tnuní bàrcú-áⁿ, ndihí nchaa ñáiyu ñuhu xití bàrcú-áⁿ, ndihí nchaa dava-gá cue téé nándi chìuⁿ quide ndecu lamár, nchaa ñáiyu-áⁿ xica cùndecú-yu 18 te quiní-yu òré queene ñúhmá cǎyú ñuú

cue ñáiyu Babiloniá, te níhi cáháⁿ-yu, te cachí-yu:

—Ni ìⁿ ñuú ñá túú nǔtnahá-xi ñuú Babiloniá —duha cáháⁿ-yu.

19 Te nchaa ñáiyu-áⁿ chidó-yu ñuhu díquí-yu, te ngúíta-yu ndáhí-yu sá ndihú ìní-yu, te níhi cáháⁿ-yu, te cachí tucú-yu:

—jNdàhú nchòhó ñáiyu xǐndecu ñuú cáhnú ñuú nání Babiloniá! Chi ïo cuica-ndo ni cùu, te diu-ndo ñí quide ní cuu cuica nchaa ñáiyu ndècu ndihí barcú, te vitna uuⁿni ní naa-ndo ndihí ñuú-ndó —duha cachí-yu.

20 Te nchaa nchòhó ñáiyu ndècu andiú ïo chí cúdíí ìní sá dúcáⁿ dàndoho Yá Ndiòxí nchaa ñáiyu ñuú Babiloniá-áⁿ, te diu-ni ducaⁿ chí cúdíí ìní nchaa nchòhó cue téé ní cachí Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, te diu-ni ducaⁿ chí cúdíí ìní nchaa nchòhó cue téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí nàcuáa dàcahu ìní ñáhá-gǎ xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ chí cúdíí ìní nchaa dava-gá nchòhó ñáiyu cùu cuendá-gá cuendá sá dúcáⁿ dàndoho-gá nchaa ñáiyu ñuú-áⁿ. Te ducaⁿ càda ñaha-gá xii cue ñáiyu-áⁿ cuèndá nchaa sá quidé ñàhá-yu xii-ndo.

21 Te sáta dúcáⁿ te ní xiní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te espíritú-áⁿ ïo ndee-xi te ní queheⁿ-xi ìⁿ yúú cáhnú dàtná càhnu yódó te ní dáquèe-xi xití ndute lamár, te càchí-xi:

—Dàtná ní quide-í ní dáquèe-í yúú xití ndute ducaⁿ càda-xi ñuú cáhnú ñuú Babiloniá, chí ñáiyu ñuú-áⁿ ïo ndihí naá-yu ndihí ñuú-yu, te vá ìⁿ nduú ìⁿ quíú-gǎ quiní ñáhá ñáiyu xii-yu. 22 Te ni ìⁿ-gá ñáiyu càni arpá, te ni ìⁿ-gá ñáiyu tiú vílu, te ni ìⁿ-gá ñáiyu tiú cútú, te ni ìⁿ-gá yaá vá cóo ñuú-áⁿ, te ni ìⁿ-gá cue ñáiyu xíní cada ìⁿ núú chìuⁿ vá cóo-gǎ, te ni vá yòo-gá canehe chìuⁿ yúú cúú yódó mulínú. 23 Te ni ìⁿ-gá ñuhú vá cùndècu ñuú-áⁿ, te ni ìⁿ nduu-gá vá cóo víco tnándaha, te ñáiyu ñuú-áⁿ ñáiyu quide ndáhú cúú-yu ñáiyu ïo-gá cuicá-yu dàcúxí ñáiyu quide ndáhú xǐndecu ñihí ñuyíú, dico nchaá-yu naá-yu chí quide nduú-yu te ïo dàndahú-yu cue ñáiyu ñuyíú sǎ dúcáⁿ quidé-yu.

24 Te diu-ni ñuú-áⁿ ñí dácácǎ-yu ñíí cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te diu-ni ducaⁿ

nǐ quidé-yu nchaa dava-gá cue ñáyiú cùu cuendá-gá, te ñu-ní-yu quide xísahni tnàha ñáyiú ñuyíú —duha càchí espíritú-án.

19

¹ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ cuéhé víhí ñáyiú andiú, te càchí-yu:

¡Ío càhnu cuu Yá Ndiöxí!, chi ñu-gá cúú-gã Yaá ní dácäcu nihnu ñaha xì-o núú ùhú núú ndàhú, te ío cùnuu-gá, te mee-ni sã vãha quide-gá,

² te mee-gã ío váha ndáá quidé-gã quidé ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiú,

chi ñu-gá ní dáquihíⁿ-gá ñadihí ñaha ndècu ichi díí iní núú ùhú núú ndàhú, chi ñu-aⁿ ní sanu ichi-aⁿ ñáyiú ñuyíú ichi cuéhé ichi duha,

te ducaⁿ nǐ dáquihíⁿ ñáhá-gã xii-aⁿ núú ùhú núú ndàhú chi nàchinaa-gá sá nǐ sahani-aⁿ cue ñáyiú ní xinu cuechi núú-gã.

Duha càchí-yu.

³ Te càchí tucú-yu:

—¡Ío càhnu cuu Yá Ndiöxí!, chi nchaa nduu nchaa quíú ducaⁿ-ni quène ñúhmá núú ñúhú ñaha-án càyú-aⁿ —duha càchí-yu.

⁴ Te ndi òcò cúmí cue téé cùu sacuéhé xĩndecu-án nǐ ngüñí xítí-güedé núú Yá Ndiöxí núú núcòo-gá táxí tnùní-gá, te tnàhá cue quiti cúmí xĩnutnǐ-án nǐ ngüñí xítí-güedé núú-gã, te cue téé-án càchí-güedé ndihí cue quiti-án:

—Sá ndáá sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí — duha càchí-güedé ndihí cue quiti-án.

⁵ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ sá nǐ cáháⁿ mei núú núnñí xilé váha núcóo Yá Ndiöxí, te càchí sá càháⁿ-án:

Nchaa nchòhó ñáyiú xinu cuechi núú Yá Ndiöxí, ñu-ni nchòhó ñáyiú nèhe sá yĩñuhu núú-gã,

cáháⁿ-ndó sã ío càhnu cuu-gá cuéi cùnuu-ndo àdi ñá túú cùnuu-ndo.

Duha càchí sá càháⁿ-án.

Íⁿ vico cùu datná vico tnãndaha

⁶ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ cuéhé víhí ñáyiú andiú, te òré ducaⁿ nǐ cáháⁿ-yu te ní quide-xi dàtná quidé-xi núú xícá cuéhé víhí ndüte, te ní quide tucu-xi dàtná quidé-xi òré càháⁿ níhi víhi ñúhu, te càchí-yu:

¡Ío càhnu cuu Dútú Ndiöxí Yaá cúú Tãtã-ó! Te ío cùnuu-gá táxí tnùní-gá, te quide-gá nchaandi túhú sá vãha.

⁷ Te ío chí ná cùdíí iní-ó, te chí ná càchí-ó sã ío càhnu cuu Yá Ndiöxí,

chi vitna ní sáá nduu càda Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánicuéhé-güedé ñⁿ vico, te cùu-xi datná vico tnãndaha.

Te nchaa ñáyiú cùu cuendá-gá sa ní ndihí-yu sa ndècu túha-yu cundecú-yu vico-án, te cada iní-ó sã ñáyiú-án cúú-yu dàtná ñⁿ ñadihí xíchí tnãndaha ndihí-gá,

⁸ te ñáyiú-án nǐ nduu táhú-yu cuihnú-yu dóó vãha dóó chàhnchí sá ío váha càndoo.

Duha càchí-yu.

Te sá dúcáⁿ nǐ nduu táhú ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí dóó vãha ñihnú-yu, xĩⁿ cútnùní iní-ó sã cúú-yu ñáyiú quide ndáá núú-gã.

⁹ Te ñⁿ espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndiöxí ní cachí tnúhu-xi xii-í, te càchí-xi:

—Chido tnùní-n ñⁿ núú tütú nàcuáa na càháⁿ-í-a: “Vãha táhú nchaa ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá Yá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánicuéhé-güedé cundecú-yu vico, te vico-án cúú-xi dàtná vico tnãndaha cada-gá”, te duha chido tnùní-n chi tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí —duha càchí espíritú-án.

¹⁰ Te ní ngüñí xítí-í núú espíritú-án cuendá chiñuhu-í-xi ni cùu, te ní cachí-xi:

—Vá dúcáⁿ càda-n, chi tnàhá-í dícò xínú cuéchi-í núú Yá Ndiöxí dàtná quidé-n xinu cuechi-n núú-gã ndihí nchaa dava-gá ñáyiú ndècu ndihí-n ichi-gá, ñáyiú nchícúⁿ nihnu quide ni yuhu ni iní nchaa nàcuáa càháⁿ Xítohó Jesucristú, te núu xĩⁿ càchí-í sá vã dúcáⁿ càda-n, chi mee Yá Ndiöxí chiñuhu-n —duha càchí espíritú-án.

Te nchaa cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí càháⁿ-güedé nàcuáa nduu tnúhu càháⁿ Xítohó Jesucristú.

Cuendá Yaá yódó ñⁿ cuayú cuixíⁿ

¹¹ Te ní xiní-í nchii andiú, te ní xiní-í ní quee ñⁿ Yaá yódó-gã ñⁿ cuayú cuixíⁿ. Te Yaá-án nání-gã Yaá quidé ndáá cuiti, duha nani-gá. Te quide-gá nchaa sá càháⁿ-gá, te ío váha quide ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiú, te nchaa ñáyiú nàá ndihí ñaha xì-gá ío váha

xiní-gá nàcuáa cada ñaha-gã xií-yu chi ío ndáá quidé-gã. ¹² Te tinúu-gá dáyèhé-xi dàtná dáyèhé ñuhú, te titní coróná ñuhú dǐquí-gã, te nèhe-gá ìⁿ sá ndèè diu-gá, te vá yǒo ìⁿ cùtnuní iní-xi nása cuáháⁿ tnúhu-áⁿ, chi ìⁿdìi díi-ni mee-gã náhá-gã nàcuáa càháⁿ-xi. ¹³ Te Yaá-áⁿ níhnú-gã ìⁿ dóo nǐ cuu mee-ni nǐñí, te Yaá-áⁿ càchí tnúhu-gá nchaa nàcuáa sàni iní Yã Ndiòxí, núu xiáⁿ nání-gã Tnúhu Yá Ndiòxí. ¹⁴ Te sátá-gã nchìcúⁿ nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiòxí, te cue espíritú-áⁿ cúu-xí dàtná sandadú, te xǐxǐhnu-xi dóo cuìxíⁿ dóo vǎha sá càndòo, te xǐxódó-xi cuàyú cuìxíⁿ. ¹⁵ Te yuhu Yaá yódónùu-áⁿ quéné ìⁿ yuchí càhnú, te ndihì yuchí-áⁿ dànicuèhé-gã nchaa ñáyíu xǐndecu ñuyíú, te ío dandòho ñaha-gã xií-yu, te dàtná quidé tée quìhni ndéhé yoho yàha stilé ducaⁿ sǎtnahá-xi cada ñaha-gã xií-yu, chi ío dandòho ñaha-gã xií-yu cuèndá sá ío cùdééⁿ-gã. Te mee-gã ío cùnnuu-gá táxí tnùnì-gá, te quide-gã nchaandi túhú sá vǎha. ¹⁶ Te sátá dóo níhnú Yáá-áⁿ ndihì núú tìcácaⁿ-gã yódó tnùnì nàcuáa nàni-gá, te duha càháⁿ-xi: “Tée ío cùnnuu taxi tnunì ñáhá xìi nchaa cue tée yǐndaha ñaha xii ñáyíu ndihì nchaa dava-gã ñáyíu”, duha ndèè tnunì sátá dǒó-gã-áⁿ ndihì tìcácaⁿ-gã-áⁿ.

¹⁷ Te dàtnùnì ní xiní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiòxí nùtnǐ-xi núú nchìcanchii, te níhi ní càháⁿ-xi, te xǎhaⁿ-xi xii nchaa quiti ndava núú tàchí:

—Nchaa nchòhó quiti ndàva, chí táquixi chí caxi-ndo nchàa sá nǐ quide túha Yá Ndiòxí, ¹⁸ chí caxi-ndo cùñú nchaa cue tée yǐndaha ñaha xii ñáyíu, ndihì cuñú nchaa cue tée tàxi tnunì ñáhá xii cue sandadú, ndihì cuñú nchaa cue tée ío ñíí xǐndáa, ndihì cuñú nchaa cuàyú, ndihì cuñú nchaa cue tée ní xódó ñaha xii-güedi, ndihì cuñú nchaa dava-gã ñáyíu, ñáyíu ñá túú tnàhí ni dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, ndihì cuñú nchaa ñáyíu ní dàñá nǐ quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, ndihì cuñú nchaa ñáyíu cùnnuu, ndihì cuñú nchaa ñáyíu ñá túú cùnnuu, te nchaa cuñú-áⁿ caxi-ndo —càchí espíritú-áⁿ xǎhaⁿ-xi xii nchaa quiti-áⁿ.

¹⁹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní tucu-í quiti

ní quene xití làmár, ndihì nchaa cue tée yǐndaha ñaha xii ñáyíu, ndihì nchaa cue tée cùu sandadú-güedé ní naníhí tnáhá-güedé ndihì quiti-áⁿ cuèndá cuu ìⁿnuu-güedé ndihì-di nàá-güedé ndihì Yaá yódó cuàyú-áⁿ, ndihì nchaa cue espíritú cúu sàndadú ndihì-gá. ²⁰ Te cue espíritú cúu sàndadú ndihì Yaá-áⁿ nǐ tnǐ-xi quiti-áⁿ, ndihì tée ío dandahú ñáhá xii ñáyíu càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndáa sá càháⁿ-dé tnúhu-gá, te diu-ni tée-áⁿ nǐ quide-dé titní núú sá vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada núú quiti-áⁿ. Te sá dúcáⁿ nǐ quide tée-áⁿ xiáⁿ ní dándahú-dé ñáyíu ní sàndáa iní-yu ní quée-yu tnunì quiti-áⁿ, te ní chiñùhú-yu sá nǐ dándacú ñáhá-yu xii-di, te cue espíritú-áⁿ nǐ dáquée-xi quiti-áⁿ núú ñuhú núú ñuhú àzúfré càyú-xi, ndihì tée ducaⁿ dandahú ñáhá xii ñáyíu-áⁿ, te xiáⁿ cuhuⁿ tée-áⁿ ndihì quiti-áⁿ, te ío ndoho-dé ndihì-di. ²¹ Te ndihì yuchí càhnú sǎ quéné yùhu Yaá yódó cuàyú-áⁿ nǐ sahani-gã nchaa dava-gã cue tée cùndihì quiti-áⁿ, te nchaa cue quiti ndàva ní chítú xití-güedi ní xexi-güedi cuñú nchaa cue tée-áⁿ.

20

Úxí cièndú cuíá

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiòxí ní quee-xi andíu, te nùndaha-xi ndacaá nacaáⁿ-xi yèhe ìⁿ yaú cùnú víhí núú cùndècu sácuíhná, te nùndaha tucu-xi ìⁿ cadená càhnú. ² Te espíritú-áⁿ nǐ tnǐ-xi quiti dééⁿ nání dragón, te diu-ni quiti-áⁿ cúu-dí mèi yucu ñávǎha sá nání sácuíhná, te diu xiáⁿ ní nduu-xi cóo ndèé sanaha. Te espíritú-áⁿ nǐ dácútú ñaha-xi xii-di, te ducaⁿ-ni cùndutu-di ndéé xínu úxí cièndú cuíá. ³ Te sátá nǐ dácútú ñaha espíritú-áⁿ xii-di te ní dáquée ñaha-xi xii-di yaú-áⁿ chí diu yaú-áⁿ tàú-di quée-di cundecu-di. Te ní nacadí-xi yuyèhe yaú-áⁿ, te ní tee-xi sèyú yuyèhe-áⁿ cuèndá sá vǎ quéné-gã-di dandahú-di cue ñáyíu ñuyíú, te xiáⁿ cundedí nihnu-di ndéé xínu úxí cièndú cuíá. Te sátá ná yǎha úxí cièndú cuíá-áⁿ te nandaxí-di te quene-di yaú núú ñuhú-dí-áⁿ caca cuu tnaa-di ìⁿ úú nduu.

⁴ Te dàtnùnì ní xiní-í xǐnutnǐ titní xilé vǎha, te xiáⁿ xǐnucóo nchaa ñáyíu ní

ngúndecu ndihi tnúhu ndee ìní cada ndáá cuéchi nchaa ñáyiu, te ní xiní-í xíndecu tnàhá cue ñáyiu ní xehndé-güedé dúcúⁿ-xi cuèndá sá ñí cáháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí, ndihi cuèndá sá ñí cáháⁿ váha-yu cuèndá Xítohó Jesucrístú. Te ñá-yu-ñí ñáyiu-áⁿ cúú-yu ñáyiu ñá túú ní chihñuhú-yu quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ni ñà túú ní chihñuhú-yu sá ñí dándácú ñáyiu ní natava ñàhá-yu xii-di, te ni ñà túú ní dàñá-yu mèé-yu quée-yu tnuní quiti-áⁿ chi ni tnèé-yu te ni ndàhá-yu ñá túú ní dàñá-yu quée tnuní-di. Te ní xiní-í ní ndoto cue ñáyiu-áⁿ cuèndá tnàhá-yu cunúú-yu taxi tnùní-yu ndihi Xítohó Jesucrístú úxí cièndú cuía. ⁵ Te dava ñáyiu ní xihí ñá túú ní ndòtó-yu, chi ndée yáha úxí cièndú cuía te dàtnùní ndotó-yu. Te ñáyiu ní xiní-í ní ndoto-áⁿ cúú-yu ñáyiu ní ndoto díhna nuu. ⁶ Te ío váha ní tnahá nchaa ñáyiu ní nduu tãhú ñí ndoto díhna nuu!, chi cue ñáyiu-áⁿ ío cùdiú-yu núú Yá Ndiöxí, te nchaa ñáyiu-áⁿ vã quihíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te ñáyiu-áⁿ cúú-yu dútú ndécú-yu núú Yá Ndiöxí ndihi núú Xítohó Jesucrístú, te ñáyiu-áⁿ cúnúú-yu dàtná cúnúú Xítohó Jesucrístú, te cunuu ndihi ñàhá-yu xii-gá úxí cièndú cuía.

⁷ Te sátá ná yãha úxí cièndú cuía-ãⁿ te sácúíhná quee-xi núú yíndedí nihnu-xi-áⁿ, ⁸ te ngúíta tucu-xi dandàhú-xi nchaa ñáyiu xíndecu nihí ñuyúú, te cuèi ñáyiu ñúú Gög, te cuèi ñáyiu ñúú Màgóg ducaⁿ quihíⁿ-xi dandàhú ñàhá-xí xii-yu, te datàcá-xi nchaa ñáyiu cuèndá nàá-yu, te cuéhé víhí-yu dàtná cuéhé ñuhu cúchí làmár. ⁹ Te nchaa ñáyiu-áⁿ tñí-yu ichi quihíⁿ-yu ñí ichi sá cuàháⁿ núú cáá ñí yodo cahnu vihi, te sáá-yu núú xíndecu ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí, te ñáyiu-áⁿ chidòcò-yu cue ñáyiu cùu cuendá-gá-áⁿ ndihi ñúú-yu, te ñúú-áⁿ ío cùu iní-gá, dico mee Yá Ndiöxí dangòyo-gá ñuhú cahmi-gá nchaa ñáyiu ducaⁿ chidoco ñaha xii ñáyiu cùu cuendá-gá-áⁿ, te nchaa ñáyiu-áⁿ cuú. ¹⁰ Te sácúíhná sã dúcáⁿ dandahú ñàhá xii ñáyiu chidoco ñaha xii ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí-áⁿ dàquée ñaha-gã xii-xi núú ñuhú núú ñuhú àzufré càyú-xi, te ñá-yu-ñí xíáⁿ sa ñuhu quiti ní quene xití làmár, ndihi téé ní dandàhú ñáyiu ní

xáhaⁿ-dẽ xii-yu sá cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá sá cáháⁿ-dé tnúhu-gá, te xíáⁿ cuhuⁿ-xi ndoho-xi ñí caa ñí quihíⁿ ndihi quiti ní quene xití làmár, ndihi téé càchí sá cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá sá cáháⁿ-dé tnúhu-gá.

Cùndáá cuéchi ñáyiu

¹¹ Te ní xiní-í nútñí ñí xilé váha xilé cuixíⁿ, te núú xilé-áⁿ núcò ñí Yaá. Te ndèhe Yaá-áⁿ ñí ndóñuhú àndiu ndihi ñuyúú-a, te ducaⁿ ñí ndóñuhú-xí chi vá cùndecu-gá-xi. ¹² Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í nchaa ñáyiu ní xihí ní cùu, ñáyiu cùnuu ndihi ñáyiu ñá túú cùnuu xínutñí-yu núú Yáá núcò núú xilé váha-áⁿ, te Yaá-áⁿ cúú-gã Yá Ndiöxí, te òré-áⁿ ñí nandicá nchaa tutú núú yódó tnùní nchaa nàcuáa nduu sá ñí quide ñí ñáyiu-áⁿ, te ní nandicá tucu ñngá tutú núú yódó tnùní nchaa ñáyiu ní naníhí tãhú, te nchaa ñáyiu ní xihí ní cùu xínutñí-yu núú Yá Ndiöxí cundáá cuéchi-yu, te nchaa nàcuáa nduu nchaa cuéchi-yu yòdo tnuní núú nchaa tutú-áⁿ ducaⁿ cùndáá. ¹³ Te nchaa ñáyiu ní xihí xití ndute làmár, ndihi nchaa ñáyiu ní xihí núú ñuhu yìchí nchaa ñáyiu-áⁿ cundáá cuéchi-yu nàcuáa ní quidé-yu ñí ñí-yu. ¹⁴ Te vitna te vá cùú-gá ñáyiu chi ñá túú-gã tnúhu xihí, te nchaa ñáyiu ñuhu núú ñuhú núú càyú ñáyiu-áⁿ cúú-yu ñáyiu ní xíta nihnu ñí caa ñí quihíⁿ. ¹⁵ Te ducaⁿ chi nchaa ñáyiu ñá túú yòdo tnuní núú tütú núú yódó tnùní nchaa ñáyiu naníhí tãhú ní dáquée ñaha Yá Ndiöxí xii-yu núú ñuhú núú càyú.

21

Andiu sàa ndihi ñuyúú sáá

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í andiu sàa ndihi ñuyúú sáá, te andiu sã ndécú díhna ndihi ñuyúú sã ndécú díhna ní ndóñuhú-xí, te tnàhá làmár ní ndóñuhú-xí. ² Te yúhú té Juáá ní xiní-í ñúú Jerusalén sáá ñí quee-xi núú ndécú Yá Ndiöxí, te ñúú-áⁿ cúú-xí ñúú mée-gã, te ío vii càa chi càa datná cáá ñí ñadhí xíchí tñãndaha. ³ Te ní tecú dóho-í níhí ní cáháⁿ ñí sá ñí cáháⁿ andiu, te càchí-xi:

—Chí cùndedóho ñí tnúhu na cáháⁿ-í-a: Yá Ndiöxí ndécú ndihi-gá cue ñáyiu vitna, te ducaⁿ-nã cundecu ndihi ñaha-gã xii-yu, te ñá-yu-ñí cùú-yu ñáyiu cùu cuendá-gá, te

vá ííⁿ ndùu ìíⁿ quíú-gǎ te dañá ñàha-gá xií-yu. ⁴Te mee Yǎ Ndiǒxí cada-gá sá ñà túú tñàhí-gá ná cani iní-yu cundecú-yu, te ni vǎ quíní-gá-yu tnúhu xihí, te ni vǎ quíní-gá-yu tnúhu ndàhyú, te ni vǎ quíní-gá-yu tnúhu ndìhú iní-xi, te ni vǎ quíní-gá-yu tnúhu cùhú, chi nchaa sá ñí xíní-yu ñuyíú dǐhna vá quíní-gá-yu vitna —duha cǎchí sá ñí cáhá^{n-á}.

⁵Te Yaá núcǒo núú xilé váha-áⁿ ñí cachí tnúhu-gá xii-í, te cǎchí-gá:

—Yúhú quídè-í nàcuáa nduu saa nchàa sá cùndècu vitna. Te vitna chido tñùní-n ìíⁿ núú tütú nchaa tnúhu sá ñí cáhá^{n-í-a}, chi nchaa tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáá cuíti —duha cǎchí-gá.

⁶Te dàtnùní ní cachí tnúhu tucu-gá xii-í:

—Sa ní xínu cava nchaa chùuⁿ ní sani iní-í cada-í, te ñíu-ni yúhú cùú-í Yaá sa ndècu ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú, te ñíu-ni-í cundecu-í ñí caa ñí quíhíⁿ. Te nchaa ñáyíu cuení tuha ñaha xii-í te cada iní-yu sá dàtná ndute cùu-xi sá cuǎñaha tǎhù-í xií-yu candeca-xi iní-yu ñí caa ñí quíhíⁿ. ⁷Te nchaa ñáyíu na cùndee iní yáha nándi sá ná yáha-yu sá cuendá-í, te ñáyíu-áⁿ nduu táhù-yu cundecu váha-yu, te yúhú cuu-í Ndiǒxí-yu, te ducaⁿ mée-yu cuú-yu déhe-í. ⁸Te nchaa ñáyíu na yùhú ndoho cuendá-í quíhíⁿ-yu núú ñùhú núú càyú ndìhí ñáyíu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í, ndìhí ñáyíu quíde nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá, ndìhí ñáyíu sàhni tñaha, ndìhí ñáyíu ndècu ichi dǐí iní, ndìhí ñáyíu quíde nduu, ndìhí ñáyíu chìñuhu nchaa sá cǎchí-yu cùu ndiǒxí ní cadúha cue téé ñuyíú-a, ndìhí ñáyíu dàcuandehnde, nchaa ñáyíu ducaⁿ xǐquide-áⁿ cuíta nihnú-yu chi quíhíⁿ-yu núú ñùhú núú ñùhú àzufré càyú-xi —duha ní cáháⁿ Yǎ Ndiǒxí ní cachí tnúhu-gá xii-í.

Ñúú Jerusàlén sáa

⁹Te núú ùsá espíritú xǐnehe tícùú ñùhú tñùhu ndòho, te ìíⁿ-xi ní quixi-xi te cǎchí-xi:

—Taquixi, te na dànehé ñáhà-í xii-n nchàa ñáyíu cùu cuendá Yaá cáá dàtná cáá ìíⁿ mbéé quíti ní dánícuèhé-güedé, ñáyíu-áⁿ cada iní-n sǎ cùú-yu dàtná ìíⁿ xíchí cuéché vitna tñándaha, te ducaⁿ càda iní-n sǎ cùú-yu

chi cundecú-yu ndìhí-gá —duha ní cachí tnúhu espíritú-áⁿ xii-í.

¹⁰Te òré quídé ñàha espíritú Yǎ Ndiǒxí xii-í nàcuáa cǎchí iní-xi, te espíritú néhé tícùú-áⁿ ndéca ñàha-xi xii-í cuásaá ìíⁿ tǐndúú dùcúⁿ, te xiáⁿ ñí dánèhé núú ñáhá-xi xii-í ñúú Jerusàlén te ñúú-áⁿ ñí quee-xi núú ndécú Yǎ Ndiǒxí, te ñúú-áⁿ cùú-xi ñúú mée-gǎ. ¹¹Te ñúú-áⁿ ìo cǎhnu cuu-xi chi ducaⁿ ìo cǎhnu cuu mee-gá, te dàtásaⁿ-xi dàtná dàtásaⁿ yúú váha sá nání jǎspé yúú cáá dàtná cáá vǐdriú sá tǔu ñngá xio ndàa sátá-xi. ¹²Te ñí cǎndéé yuhu ñúú-áⁿ sùúní dùcúⁿ nchaa sá ñùhú dòco, te nchíí úxúú yuyèhe-xi, te ndí tñahá ìíⁿ ìíⁿ yuyèhe-áⁿ xǐndecu ìíⁿ caa espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí. Te ndí tñahá ìíⁿ ìíⁿ yuyèhe-áⁿ yódó tñùní ñíu ìíⁿ caa xichí cue ñáyíu isràél. ¹³Te úní yuyèhe-xi nchíí ndàa xio nacuáa quèné nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchíí ndàa nacuáa quée nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchíí ndàa xio cuha nacuáa quèné nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchíí ndàa xio datni nacuáa quèné tucu nchíanchii. ¹⁴Te sá ñùhú dòco-áⁿ chi úxúú tñahá yúú cùú cimientú-xi, te ndí tñahá ìíⁿ ìíⁿ yúú-áⁿ ndéé ìíⁿ caa ñíu cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yaá cáá dàtná cáá ìíⁿ mbéé quíti ní dánícuèhé-güedé, te ñíu mee-gǎ ní táuchíúⁿ-gǎ ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá.

¹⁵Te espíritú sá cǎháⁿ ndìhí ñaha xii-í-áⁿ néhé-xi ìíⁿ sá cání ñí cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ, te ndìhí xiáⁿ chícùhá-xi ñúú-áⁿ, ndìhí sá ñùhú dòco ñúú-áⁿ, ndìhí nchaa yuyèhe-xi. ¹⁶Te ñúú-áⁿ ìíⁿ-ni nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi ndìhí cuendá cǎni-xi, te espíritú-áⁿ ní chícùhá-xi ndìhí sá néhé-xi-áⁿ ñúú-áⁿ, te nèhe-xi ócò úú cièndú mǐl mētrú sá cání te ñíu-ni ducaⁿ nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi, te ñíu-ni ducaⁿ nèhe-xi sá dùcúⁿ nchaa vehe càa ñúú-áⁿ. ¹⁷Te dàtnùní ní chícùhá-xi sá ñùhú dòco ñúú-áⁿ, te xiáⁿ néhé-xi únídico cúmí mētrú sá dùcúⁿ, te ní chícùhá-xi dàtná chícùhá cue ñáyíu ñuyíú-a.

¹⁸Te sá ñùhú dòco-áⁿ ñí cuáha mee-ni yúú váha yúú sá nání jǎspé, te ñíhí ñúú-áⁿ cùú-xi mée-ni dǐhúⁿ cuááⁿ, te càa datná cáá vǐdriú sá ìo váha cǎndoo te tǔu ndàa ñngá xio. ¹⁹Te ndí úxúú yúú cùú cimientú sá ñùhú dòco-áⁿ ndéé ndí dǐíⁿ núú yúú vii càa sátá-xi, te yúú dǐhna ndéé mee-ni

yúú vâha sá nání jâspé sâtá-xi, te yúú cúú úú ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání zâfirú sâtá-xi, te yúú cúú ùní ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání âgatá sâtá-xi, te yúú cúú cùmí ndèé ingá núú yúú vâha sá nání èsmeraldá sâtá-xi. ²⁰ Te yúú cúú ùhúⁿ ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání ònícé sâtá-xi, te yúú cúú ìnú ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání còrnalíná sâtá-xi, te yúú cúú ùsá ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání crìsólítú sâtá-xi, te yúú cúú ùná ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání bèrilú sâtá-xi, te yúú cúú ìⁿ ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání tòpacíú sâtá-xi, te yúú cúú ùxí ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání crìsopásá sâtá-xi, te yúú cúú ùxí ìⁿ ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání jâcintú sâtá-xi, te yúú cúú ùxúú ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání âmatístá sâtá-xi. ²¹ Te ndi ùxúú yuyèhe sá ñúhú dòco-áⁿ cúú-xí mèe-ni yúú vâha sá nání pèrlá, te ndùu ni yúú cúú ìⁿ ìⁿ yuyèhe-áⁿ. Te tnuú cáhnú ndècu xití ñúú-áⁿ cúú-xí mèe-ni díhúⁿ cuàáⁿ, te càa-xi datná cáá vidriú sá tûu ndàa ingá xio.

²² Te ní xiní-í sá ñà túú vèhe núú chíñùhu ñáyíu Dútú Ndiòxí cáá ñúú-áⁿ, chí mee-ná Dútú Ndiòxí Yáa quidé nchàa-ndi túhú sá vâha ndècu ñúú-áⁿ, ndihi Yáa cáá datná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ²³ Te ñúú-áⁿ ñà túú-gá xíní ñùhu-xi nchíanchii dayèhé-xi, te ni yóó ñà túú-gá xíní ñùhu-xi, chí mee-ná Yáa Ndiòxí dáyéhé-gá ñúú-áⁿ ndihi Yáa cáá datná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ²⁴ Te cue ñáyíu nchaa ñúú cáá ñúyíú, ñáyíu ní naníhí tãhú xíndecu ñúú-áⁿ dáyéhé-gá núú-yu, te nchaa cue téé yíndaha ñaha xii-yu nèhe-güedé sá yíñùhu sá cúú-xí ñúú-áⁿ, te quíde cahnu ñaha-güedé xii-gá. ²⁵ Te yuyèhe ñúú-áⁿ ñà túú tñahí nàndedí, te ñúú-áⁿ ñà túú tñahí cùndiquíⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyíu nèhé-yu sá yíñùhu sá cúú-xí ñúú-áⁿ te quíde cahnú-yu Yáa Ndiòxí. ²⁷ Te ñúú-áⁿ vâ cúú cùndecu ni ìⁿ ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha, te ni ìⁿ ñáyíu ndehnde, te ni ìⁿ ñáyíu quíde sá ñà túú cùu vâha iní Yáa Ndiòxí vá cúú cùndecú-yu ñúú-áⁿ, chí mee-ni ñáyíu naníhí tãhú ñáyíu yòdo tñuní núú tütú Yáa cáá datná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé,

mee-ni ñáyíu-áⁿ cundecú-yu ñúú-áⁿ.

22

¹ Te sâtá dúcáⁿ te diu-ni espíritú-áⁿ ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-í yúte núú ñúhú ndùte candoo canine, te ndute-áⁿ candeca-xi iní ñáyíu ni caa ni quíhíⁿ, te ndute-áⁿ quée-xí mèi núú núcõo Yáa Ndiòxí ndihi Yáa cáá datná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ² Te cuádava tnuú cáhnú yâha xití ñúú-áⁿ cáá yúte-áⁿ, te xio xio yuhu yúte-áⁿ níhnú yùtnu cuuⁿ sávidí-xi, te sávidí nchaa yutnu-áⁿ cúú tucu-xi sá cándeca iní ñáyíu ni caa ni quíhíⁿ, te nchaa yutnu-áⁿ cúúⁿ sávidí-xi úxúú xito ìⁿ cuía chí ndi tñahá yóó cúúⁿ sávidí-xi, te nchaa ndaha-xi cùu-xi tátna sá cúú-xí nchàa ñáyíu. ³ Te vá yõo ìⁿ-gá cada ìⁿ sá ñà túú cùu vâha iní Yáa Ndiòxí ñúú-áⁿ. Chí ñúú-áⁿ núcõo mee Yáa Ndiòxí ndihi Yáa cáá datná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé xítaxi tñuní-gá, te nchaa ñáyíu xínu cuechi núú-gá cada càhnu ñahá-yu xii-gá. ⁴ Te nchaa ñáyíu-áⁿ cundehe núú-yu Dútú Ndiòxí, te tneé-yu cundeé diu-gá. ⁵ Te ñúú-áⁿ vâ quíní-gá-yu niú, te ni vâ cánèhe chiuⁿ-gá-yu ñúhú cutnùní núú-yu, te ni nchíanchii ñà túú-gá xíní ñùhu-xi dayèhé ñúú-áⁿ chí mee Dútú Ndiòxí dáyéhé-gá, te ni caa ni quíhíⁿ cunúú-yu cundecú-yu ñúú-áⁿ.

Sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú

⁶ Te sâtá dúcáⁿ te ní cachí tñúhu espíritú xínú cuèchi núú Yáa Ndiòxí-áⁿ xii-í:

—Nchaandi túhú tñúhu-a cùu-xi mee-ni tñúhu ndáá cuítí. Te Yáa Ndiòxí Yáa dácàhu iní nchaa cue téé càháⁿ tñúhu-gá nàcuáa càháⁿ-güedé ní tendaha-gá ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gá ní quixi-xi ní dánèhé-xi nchaa ñáyíu xínu cuechi núú-gá nchaa nàcuáa cada-gá, te vá cùyaa-gá ducaⁿ cada-gá —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁷ Te ní càháⁿ Xítóhó Jesucristú, te càchí-gá:

—Ío ndihi quixi tucu-í!

’Te ío vâha tñahá nchaa ñáyíu tñi nchaa tñúhu càháⁿ Yáa Ndiòxí yódó tñuní núú tütú-a! —duha càchí-gá.

⁸ Te yúhú té Juáá ní tecú dóho-í nchaa nàcuáa ní ngódó tñuní núú tütú-a, te ní xiní núú-í nchaa nàcuáa cada-xi ndèé cuèé-gá.

Te sátá dúcáⁿ ñi cuu te ní ngüíñi xítì-í núú espíritú sá ñi dánèhé núú ñáhá nchàa xiáⁿ cuendá chiñuhu-í-xi ni cùu. ⁹ Te ní cachí-xi:
 —Vá dúcáⁿ càda-n, chi yúhú dicó xínú cuèchi-í núú Yá Ndióxi dàtná cúú yòhó ndìhi nchaa dava-gá ñáyiú ndècu ndìhi-n ichi-gá càháⁿ-ndó tñuhu-gá, ndìhi nchaa ñáyiú tñi nchaa tñuhu ndèé núú tütú-a, te xiáⁿ càchí-í sá vǎ dúcáⁿ càda-n, chi mee Yá Ndióxi ducaⁿ chiñuhu-n-gá —càchí espíritú-áⁿ xii-í.

¹⁰ Te ní cachí tñuhu tucu-xi xii-í, te càchí-xi:

—Vá chidáhu-n ñi ñiⁿ tñuhu Yá Ndióxi ndèé núú tütú-a, chi sa ní cuyatni cada-xi nchaa nàcuáa ndèé tñuní. ¹¹ Te dañá sǎ ncháá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na cùndecu-ní-yu ichi-áⁿ, te ducaⁿ-ni dàña-n nchaa ñáyiú quide nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ná càda nahi-ní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, te nchaa ñáyiú quide váha te ducaⁿ-ni na càda váha-yu cundecú-yu, te nchaa ñáyiú quide nchaa nacuaáa cùu váha iní Yá Ndióxi te ñiⁿ ducaⁿ na càdá-yu cundecú-yu —duha càchí espíritú-áⁿ.

¹² Te ní cachí Xítóhó Jesucristú:

—Cundedóho-n tñuhu na càháⁿ-í-a. Ío ndìhi quixi tucu-í, te canehe-í nchaa sá ndúú tǎhú ñáyiú quixi, te nàcuáa ndùu chiunⁿ ní quidé-yu ñiⁿ ñiⁿ-yu te ducaⁿ cùnduu sá cuññaha-í nduu tǎhú-yu. ¹³ Te yúhú cúu-í Yaá sa ndècu ndèé cùtnàhá ní ngáva ñuyúí, te ñiⁿ cundecu-í ñiⁿ caa ñiⁿ quíhíⁿ —duha càchí-gá.

¹⁴ Te váha tǎhú nchaa ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chi ñáyiú-áⁿ ñiⁿ nduu tǎhú-yu quíhu-yu xití ñuú-áⁿ, te caxí-yu sávidí yutnu nùtní-áⁿ te xiáⁿ candeca-xi iní-yu ñiⁿ caa ñiⁿ quíhíⁿ. ¹⁵ Te ñuú-áⁿ vǎ cúú quíhu ñiⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, ñiⁿ cuè ñáyiú quide nduu, te ñiⁿ cuè ñáyiú ndècu ichi ñiⁿ iní, te ñiⁿ cuè ñáyiú sàhni tñaha ñáyiú-xi, te ñiⁿ cuè ñáyiú chiñuhu nchaa sá ñiⁿ cadúha cue téé ñuyúí-a càchí-yu cùu ndióxí, te ñiⁿ cuè ñáyiú tñàhá iní dacuàndehnde, te ñiⁿ ñáyiú ducaⁿ xiquide vá ndúú tǎhú-yu quíhu-yu xití ñuú-áⁿ.

¹⁶ Te ní càháⁿ tucu Xítóhó Jesucristú, te càchí-gá:

—Yúhú Xítóhó Jesucristú ní tendaha-í espíritú xínú cuèchi núu-í cuendá cachí tñuhu-xi xii-n nàcuáa ndùu tñuhu cúñaha-n xii nchaa ñáyiú ndècu ndìhi-n ichi-í dácuàha tñuhu-í ñiⁿ ñiⁿ ñuú. Te yúhú cúu-í mei ñàni tñàhá ndìi Dàvií, te cada iní-n sǎ cúu-í dàtná ñiⁿ chódíní quiti quène datneé —duha càchí-gá.

¹⁷ Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Xítóhó Jesucristú Yaá cáá dàtná cáá ñiⁿ mbéé quiti ní dánicuèhé-güedé, ñiⁿ ñiⁿ ñáyiú-áⁿ cúu-yu ñáyiú cada iní-ó sǎ cúu-yu ñiⁿ ñadìhí xíchí tñandaha ndìhi ñaha xii-gá, te ñáyiú-áⁿ ñiⁿ-ni càháⁿ-yu ndìhi Espíritú Yá Ndióxi, te xǎhǎⁿ-yu ndìhi Espíritú-gá xii nchaa dava-gá ñáyiú:

—Chí táquixi —cachí-yu xǎhǎⁿ-yu ndìhi Espíritú Yá Ndióxi.

Te nchaa ñáyiú ducaⁿ ndèdóho tñuhu-áⁿ vitna, te xini ñuhu-xi ducaⁿ càháⁿ-yu tñàhá-yu cúñàhá-yu xii nchaa dava-gá ñáyiú-áⁿ, te nchaa ñáyiú cuini tuha ichi-gá te na quixi-yu, te dicó ducaⁿ cùu tǎhú-yu sá cándeca iní-yu ñiⁿ caa ñiⁿ quíhíⁿ.

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndèdóho nchaa nàcuáa càháⁿ tñuhu Yá Ndióxi ndèé núú tütú-a càháⁿ-í dóho-ndo. Te núu ñiⁿ ñáyiú na còdo-gá tñuhu chido tñuní-yu núú tütú-a, te Yá Ndióxi ío dandòho ñaha-gá xii-yu chi yáha-yu nchaa tñundòho yodo tñuní núú tütú-a te núu ducaⁿ na càdá-yu. ¹⁹ Te núu ñiⁿ ñáyiú na chidáhu dava tñuhu Yá Ndióxi ndèé núú tütú-a te ñáyiú-áⁿ vǎ ndúú tǎhú-yu cundecú-yu ñuú-gá, te ñiⁿ vǎ ndúú tǎhú-yu sá cándeca iní-yu ñiⁿ caa ñiⁿ quíhíⁿ dàtná yódó tñuní núú tütú-a.

²⁰ Te Xítóhó Jesucristú Yaá càháⁿ sá ncháá tñuhu-a cùu-xi tñuhu ndáá ní càháⁿ-gá ní tecú dóho-í, te càchí-gá:

—Ndáá sá ío ndìhi quixi tucu-í —duha càchí-gá.

Te yúhú ní xáhaⁿ-í xii-gá:

—Ducaⁿ na cùnduu, taquixi yohó Xítóhó Jesucristú —duha ní xáhaⁿ-í xii-gá.

²¹ Te Xítóhó Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèé iní-nǎ vitna.